T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

ESKİ TÜRKÇEYE GÖRE KAZAKÇANIN SÖZ VARLIĞI

EMİN OBA
14725002

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET ÖLMEZ

İSTANBUL
2019

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

ESKİ TÜRKÇEYE GÖRE KAZAKÇANIN SÖZ VARLIĞI

EMİN OBA
14725002

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET ÖLMEZ

İSTANBUL
2019

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

ESKİ TÜRKÇEYE GÖRE KAZAKÇANIN SÖZ VARLIĞI

EMİN OBA
14725002

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: …./…./2019
Tezin Savunulduğu Tarih: 29./05./2019
Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Mehmet Ölmez	
Jüri Üyeleri	: Dr. Öğr. Üyesi Fikret Yıldırım	
	: Dr. Öğr. Üyesi Hakan Aydemir	
	: Prof. Dr. Aynur Koçak	
	: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Sona	

İSTANBUL
MAYIS, 2019

ÖZ

ESKİ TÜRKÇEYE GÖRE KAZAKÇANIN SÖZ VARLIĞI

Emin OBA
Mayıs, 2019

Kazakların göçebe hayattan, yerleşik hayata çok geç bir zaman diliminde geçmiş olmaları Kazakçanın Türk dili açısında zengin bir söz varlığının oluşmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda Kazakçanın söz varlığı, Türkçe kelimeler açısından çok zengin bir yapıdadır. Eski Türkçe, Eski Kıpçakça ve Çağatayca ile bu zenginlik daha da genişlemiştir. Böylelikle Kazakçanın söz varlığı geniş bir çerçeveye taşınmıştır.

Bu çalışmada Eski Türkçeye göre Kazakçanın Türkçe söz varlığı ortaya konulmuştur. Çalışma, Eski Türkçe kaynaklar ve sözlükler (An Etimologi Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish ve Drevnetyurkskiy Slovar) ışığında gerçekleştirilmiştir. Bu sözlüklerle Türkçe kelimeler tespit edilerek Kazakçadaki şekli ortaya konulmuştur. Kelimenin Eski Türkçe şeklinden itibaren bütün Eski Türk lehçelerini kapsayacak şekilde, geniş ve bütünlüklü bir çalışma metodolojisi ortaya konmuştur. Değerlendirilen kelimeler, ilk şeklinden itibaren diğer dönemlerde geçirmiş olduğu değişimlerle birlikte verilmiş olup, son olarak Kazakçadaki nihai şekli verilmiştir.

Ayrıca çalışmamızda, kelimenin Kazakça şekli verilirken diğer Çağdaş Türk Lehçelerinden örnekler de kelimeyi desteklemek amacıyla verilmiştir. Yine kelimenin Kazakça kısmında, bazı kelimeleri pekiştirmek amacıyla örnek cümlelere yer verilmiştir. Çalışmanın kapsamı ve sınırlılıkları sadece Kazakçada bulunan Türkçe kelimelerden oluşmaktadır. Bunun dışındaki kelimeler değerlendirilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, Kazakça, söz varlığı.

ABSTRACT

THE KAZAKH VOCABULARY ACCORDING TO THE OLD TURKIC

Emin OBA
May, 2019

The fact that Kazakhs passed from nomadic life to settled life in a very late period of time led to a rich vocabulary of Turkish language. In this respect, Kazakh's vocabulary is very rich in terms of Turkish words. The Kazakh vocabulary expanded even more with old Turkish, old Kipchak and Chagatai. Thus, Kazakh's vocabulary assumed a broad structure.

In this study, according to old Turkish, Kazakh Turkish word presence was revealed. The study was conducted in the light of ancient Turkish sources and dictionaries (an Etymology Dictionary of pre-Thirteenth-Century Turkish and Drevnetyurksky Slovar). Therefore, with the help of these dictionaries, Turkish words were identified and the Kazakh form was revealed. A wide and comprehensive study methodology was introduced to cover all the old Turkish dialects. The words evaluated were given together with the changes that they had undergone in other periods, first from the old Turkish form of the word, and finally the final form given in Kazakh.

In addition, in our study, examples from other contemporary Turkish dialects were given in order to support the word. Once more, in the Kazakh section of the word, example of sentences are given in order to reinforce some words. The scope and limitations of the study consist only of Turkish words in Kazakh. Other words are not evaluated.

Key Words: Old Turkish, Kazakh, vocabulary.

ÖN SÖZ

Eski Türkçeye göre Kazakçanın Söz Varlığı adını taşıyan bu tezle, Kazakçanın bugünkü Türkçe söz varlığı ortaya konmak istenmiştir. Bu doğrultuda Eski Türkçe itibaren Türkçenin bütün dönemlerindeki kaynaklar incelenerek, Kazakçanın Türkçe söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Çalışma sırasında, Türkçe kelimelerin tespiti esnasında birçok alıntı kelime karşımıza çıkmıştır. Bu kelimeler çalışmaya dâhil edilmemiştir. Sadece Türkçe kelimeler çalışmaya alınmıştır. Çalışmamız Kazakçanın Türkçe sözvarlığı için kullanılabilecek bir sözlük niteliğindedir. Çalışmamız giriş, söz varlığı ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde sözlük oluşturulurken dikkat edilen hususlar ve yöntemler hakkında bilgi verilmiştir. Söz varlığı kısmı çalışmamızın asıl kısmıdır. Bu kısım Eski Türkçe ve diğer dönemlere göre Kazakçanın söz varlığı verilmiştir. Sonuç kısmında ise, sözvarlığında tespit edilen hususlar ve çıkarımlar verilmiştir.

Tezin hazırlanış aşamasında engin bilgisi ile beni yönlendiren, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Ölmez'e sonsuz minnet ve şükranlarımı sunuyorum. Tezin teknik konulardaki hazırlık aşamasında desteğini gördüğüm Hulusi Gürbüz'e, sabır ve fedâkarlıklarından dolayı sevgili aileme çok teşekkür ediyorum.

İstanbul; Mayıs, 2019 Emin OBA

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **iii**
ABSTRACT ..... **iv**
ÖN SÖZ ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
KISALTMALAR ..... **vii**
1. GİRİŞ **1**
2. SÖZLÜK **5**
3. SONUÇ **711**
KAYNAKÇA **713**
ÖZ GEÇMİŞ **725**

KISALTMALAR

AL : Abuşka Lûgati veya Çağatay Sözlüğü → Atalay 1970; Abuşḳa Lüġati (Giriş-Metin-İndeks) → Güzeldir 2002.

Alt. : Altayca

Alt. Gr. : Alttürkische Grammatik.

AH : Atebetü'l-Hakayık.

AratU I : Zur Heilkunde der Uiguren I.

AratU II : Zur Heilkunde der Uiguren II.

AY : Altun Yaruk III. Kitap (= 5. Bölüm). (Suvarṇaprabhāsasūtra) → Ölmez 1991; Uygurca Altun Yaruk: Giriş, Metin ve Dizin → Kaya 1994.

Az. : Azerice

Bab. : Gazi Zahirüddin Muhammed Bâbur, Bâburname Giriş-Metin (Kâbil ve Hindistan Bölümleri)- Açıklamalı Dizin.

bkz. : Bakınız

BM : Słownik Arabsko-Kıpczacki. Bulġat al-muštāq fī luġat al-Türk wa-l-Qifẓāḳ.

Bşk. : Başkurtça

BV : Baytaratül-Vâzıh.

BVt : 'Ali Şīr Nevāyī: Bedāyiu'l-vasat.

CC : Komanisches Wörterbuch. Türkischer Wortindex zu Codex Cumanicus.

Çağ. : Çağatayca

ÇFK : Muḥammed Bin Aḥmedü'z-Zāhid'e Ait Çağatayca Bir Fıkıh Kitabı.

Çuv. : Çuvaşça

DLT : Maḥmūd al-Kāšγarı: Compendium of the Turkic Dialects (Dîvân Luγāt at-Turk) I-III → Dankoff-Kelly 1982-1985; Divanü Lugat-it Türk Tercümesi → Atalay 2013.

DM : Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-lügati't-Türkiyye.

DS : Türkiye'de Halk Ağızlarından Derleme Sözlüğü.

DTS : Drevnetyurkskiy Slovar.

EDPT : An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish.

ESTY : Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov I-VII.

ET : Eski Türkçe

ETŞ : Eski Türk Şiiri.

ETY : Eski Türk Yazıtları.

Far. : Farsça

FK : Ali Şîr Nevāyī: Fevāyidü'l-kiber.

Gag. : Gagauzca

GD : The Dīvan of Gadā'ī.

GN : Lutfi'nin Gül ü Nevruz'u Gramer İndeksi.

GT : Gülistan Tercümesi (Kitâb Gülistan bi't Türkî).

HBD : Hüseyin Baykara Divanı (Metin-İnceleme-Dizin).

HŞ : Kutb'un Husrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri.

Hüen : Die Übersetzung der Biographie Hüen-tsangs → Gabain 1935; Briefe der uigurischen Hüen-tsang-Biographie → Gabain 1938.

İD : Ali Şîr Nevâyî İlk Divan İnceleme-Metin-Dizin.

İH : El - İdrak Haşiyesi.

İM : İrşâdü'l-Müluk ve's-Selâtîn.

İN : Hulasa Okçuluk ve Atçılık. Kitâb fî-İlmi'n-Nüşşâb – Kitâb fî-Riyâzât'il-Hayl Kitâb fi'-İlmi'l-Musâbaka.

İnd. : Analytischer Index zu den fünf ersten Stücken der Türkischen Turfan-Texte.

KB : Kutadgu Bilig III (Index).

KE : Ḳıṣaṣü'l-Enbiyā II (Dizin).

KF : Kitāb Fi'l-Fıkh (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım).

KFT : Kitâbu Fi'l-Fıkh Bi-Lisani't-Türki (İnceleme-Metin-Sözlük).

KH : Kitâbü'l Hayl (Memlük Kıpçakçasıyla Yazılmış İlk Türk At ve Atçılık Eserinin Paris Yazması).

Kıp. : Kıpçakça

Kırg. : Kırgızca

Kİ : Abû Hayyân Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk.

KK : El-Kavânînü'l-Külliye Li-Zabti'l-Lügati't-Türkiyye.

Kklp. : Karakalpakça

Kmk. : Kumukça

KTAS : Kazak Tiliniŋ Aymaktık Sözdigi.

KTKES : Kazak Tiliniŋ Kıskaşa Etimologiyalık Sözdigi.

Kzk. : Kazakça

Kuan : Uygurca Metinler I: Kuanşi İm Pusar (Ses İşiten İlâh).

LÇT : Lugat-i Çağatay ve Türki-yi Osmani → Şeyh Süleyman Efendi-yi Buhāri 1298; Şeyh Süleyman Efendi-yi Buhāri, Lugat-i Çağatay ve Türki-yi Osmani (Cild-i Evvel) → Durgut 1995.

LD : Mevlânâ Lutfî Dîvanı.

LM : 'Ali Şīr Nevāyī, Leylī vü Mecnun.

LN : Niyāzi, El- Luġātu'n- Nevā'iyye ve'l İstişhādātu'l-Caġatā'iyye.

Maitri : Maitrisimit nom Bitig, Berliner Turfantexte IX.

Man I : Türkische Manichaica aus Chotscho I.

Man II : Türkische Manichaica aus Chostscho II.

Man III : Türkische Manichaica aus Chostscho III.

ME : Mukaddimetü'l-Edeb, Ḫvārizm Türkçesi ile Tercümeli Şuşter Nüshası (Giriş- Dil Özellikleri- Metin- İndeks).

MG : Münyetü'l-Guzāt.

MKb : Mahbûbu'l-kulûb (İnceleme-Metin-Sözlük).

MM : İslâm, Mu'înü'l-Mürîd.

MN : Alî-Şîr Nevayî Mecâlisü'n-Nefâyis 2 cilt → Eraslan 2001; Mecalisü'n-Nefa'is (Metin-İnceleme) 2 cilt → Türk 1990.

Mog. : Moğolca

MS : Kitab-ı Mukaddime-i Ebu'l-Leys es-Semerkandi.

Muh. : İbni-Mühennâ Lugati.

NF : Nehcü'l-Feradis (Dizin).

Nog. : Nogayca

NT : Mevlânâ Safiyyü'd-dîn: Neseb-nâme Tercümesi.

OğuzK : Oğuz Kağan Destanı.

OrY : Orhon Yazıtları.

OTWF : Old Turkic Word Formation. A Functional Approach to the Lexicon I-II.

Özb. : Özbekçe

Pav.C. : Dictionnarie Turk-Oriental.

PK : İyi ve Kötü Prens Öyküsü.

PP : La Version Ouigoure De L'historie Des Princes Kālyaṇaṃkara et Pāpaṃkara.

SD : Mevlânâ Sekkâki Dîvanı.

Seng. : Senglax. A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammed Mahdi Xan.

Sİ : Alî Şîr Nevâyî: Sedd-i İskenderî (İnceleme-Metin)

Sogd. : Soğdca

SS : Seb'a-yi Seyyār (Yedi Gezegen) Giriş-Metin.

Şeyb. : Muhammed Sâlih, Şeybânî-nâme (69b-138b) Metin-İndeks.

ŞHD : Şîbân Han Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım).

Şor : Şorca

ŞT : Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terâkime (Türkmenlerin Soykütüğü).

TA : Kitâb-ı Mecmu-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî.

Tat. : Tatarca

TDES : Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü.

TEH : Ali Şîr Nevâyî'nin Risâleleri, Tarîh-i Enbiyâ ve Hükemâ, Tarîh-i mülûk-i Acem, Münşeât: Metin-Gramatikal İndeks-Sözlük.

TLS : Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I-II.

TMEN : Turkische und Mongolische Elemente im Neupersischen Band I-IV.

TM IV : Türkiyat Mecmuası cilt: IV

Trkm : Türkmence

TT : Türkiye Türkçesi

TT I : Türkische Turfan-Texte I.

TT II : Türkische Turfan-Texte II.

TT III : Türkische Turfan-Texte III.

TT IV : Türkische Turfan-Texte IV.

TT V : Türkische Turfan-Texte V.

TT VI : Türkiche Turfan-Texte VI. Das Buddhistiche Sūtra Sekiz Yükmek.

TT VII : Türkische Turfan-Texte VII.

TT VIII : Türkische Turfan-Texte VIII, Texte in Brāhmıschrift.

TT IX : Türkische Turfan-Texte IX.

TT X : Türkische Turfan-Texte X. Das Avadāna des Dämons Ātavaka.

Tuv. : Tuvaca

TY : Tunyukuk Yazıtı.

TZ : Ettuhfet-üz-Zekiyye Fil-Lugat'it-Türkiyye.

U I : Uigurica I.

U II : Uigurica II.

U III : Uigurica III.

U IV : Uigurica IV.

UW : Uigurisches Wörterbuch. Sprachamaterial der vorislamichen türkischen Texte aus Zentralasien.

USp : Uigurische Sprachdenkmäler.

Uyg. : Uygurca

VEWT : Versuch eines etymologischen Wörterbuchs der Türksprachen.

YED : Yûsuf Emirî, Dehnâme.

YUyg. : Yeni Uygurca

< : Gelişim, köken işareti

1. GİRİŞ

Eski Türkçeye Göre Kazakçanın Söz Varlığı adını taşıyan bu tezin amacı, Kazakça kaynaklarda tespit edilen Eski Türkçe kelimelerin bir söz varlığı ortaya konmak istenmiştir. Bu doğrultuda Eski Türkçe döneminden itibaren Türkçenin diğer dönemlerini kapsayacak şekilde kaynaklar taranmış, bu eserlerde geçen kelimeler Kazakçayla karşılaştırılmıştır.

Tezimizin hazırlanış aşamasında, Türkçe kelimelerin tespiti için kullandığımız asıl kaynaklar, Clauson'un, *An Etimological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish* ve *Drevnetyurkskiy Slovar*'dır. Bunların yanında Sevortyan'ın, *Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskix Yazıkov* ile Räsänen'in, *Versuch eines etimologischen Wörtherbuchs der Türksprachen* gibi sözlükler de kullanılmıştır. Bu sözlüklerde geçen Türkçe kelimeler, öncelikle Eski Türkçe dönemi, *Kutadgu Bilig*, DLT gibi eserlerle beraber Çağatayca, Kıpçakça gibi dönemlerle karşılaştırmalı olarak Kazakçadaki sözlüklerde tespit edilmiştir.

Tezin hazırlanış yöntemi, Kazakçadaki sözlüklerde ve ağızlarda kullanılan Eski Türkçe asıllı kelimeler tespit edilerek bir araya getirilmiştir. Bu kelimeler Eski Türkçe döneminden itibaren diğer bütün dönemleri kapsayacak şekilde, karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Amacımız, Eski Türkçede veya Türkçenin herhangi bir döneminde görülen kelimelerin bugünkü Kazakçada kullanım şeklini ortaya koymaktır.

Sözlük hazırlanırken dikkat edilen husus, yöntemler şöyle sıralanabilir:

Eski Türkçenin söz varlığı içerisinde tespit edilen kelimelerin her birinin hangi eserde geçtiği kısaltmalarıyla birlikte verilmiştir. Ayrıca Eski Türkçe bir döneme ait eserlerin kısaltmaları o dönemin başlığı altında toplanmakla birlikte, kelimenin eserde geçen sayfa sayısı veya satır numarası da verilmiştir. Kısaltmalar kısmında hangi kısaltmanın hangi esere ait olduğu aktarılmıştır.

ağ- "ağmak, aşmak, yükselmek, belirmek, kaymak" Uyg. (IrkB: 62; TT III: 58; Man III: 12_{15}), DLT I: 173, KB: 289, Muh.: 111, Kıp. (Kİ: 15; MG: 4a/1), Çağ.

(Seng.: 42r/9; SD: 274), (EDPT: 77a; DTS: 16b; ESTY I: 69; VEWT: 7b) → Kzk. *av-* "ağmak, aşmak, yükselmek, belirmek, kaymak".

açuḳ "açık" Uyg. (U III: 35), DLT I: 64, KB: 500, Muh. *açıḳ:* 188, Kıp. (İN: 29a/6; GT: 185/13; İM: 190b/1; Kİ: 8; MG: 39b/4; MS: 26a/6), Çağ. (Seng.: 32v/2; ŞHD *açıḳ*: 184a/7; LD: 2244), (EDPT: 22b; DTS: 6b) → Kzk. *aşıḳ* "açık, *aşıḳ jüzdü* açık yüzlü, beyazımsı yüz".

Madde başlarının açıklamaları verilirken birbiriyle ilgisi olmayan anlamlar ayrı maddeler halinde verilmiştir.

al[1] "al, kırmızı, kızıl" Uyg. (TT VII: 15_5; AY: 28/15; USp: 79_2), DLT III: 162, KB: 67, 69, Muh.: 171, Kıp. (CC: 93/5; İH: 2; TA: 14a/2; TZ: 4b/5; KH: 19/8), Çağ. (Seng.: 49r/15; LD: 827; ŞHD: 93a/13; SD: 562; BVt: 194/4; FK: 271/3; İD: 258/2; SS: 2472; Pav.C. 29), (EDPT: 120b; DTS: 31b; ESTY I: 125-126; VEWT: 14b; TMEN II: 517) → Kzk. *al[1]* "al, kırmızı".

al[2] "hile, oyun, aldatma" Uyg. (TT III: 68; Man III: 44_4; U III: 85_9), DLT I: 63, KB: 2226, Kıp. (CC: 130/23; GT: 36/3; Kİ: 20), Çağ. (Seng.: 49r/13; LD: 113; FK: 57/5), (EDPT: 120b; DTS: 31b; ESTY I: 126; VEWT: 14b; TMEN II: 516) → Kzk. *al[2]* "hile, oyun, aldatma".

Farklı anlamlar ise aynı madde başında noktalı virgülle ayrılarak verilmiştir.

balaban (< bala + ban/pan) "atmaca, şahin, çakır doğan; kuş yavrusu" ME: 228/4, Kıp. (BM: 11/10; CC: 109/6; DM: 12a/10; İM: 354b/8; TA: 10b/9; TZ: 22a/10), Çağ. (ŞHD: 69b/1), (ESTY II: 49-50; DS: 496; VEWT: 59b) → Kzk. *balapan* "şahin; kuş yavrusu, palaz".

ḳavurçaḳ "oyuncak bebek; bez bebek, kukla" DLT I *ḳoḏurçuḳ*: 501, HŞ *ḳavurçaḳ*: 2254, Kıp. (TZ *ḳavurşaḳ*: 32a/3), Çağ. (FK *ḳavurçaġ*: 618/7; LÇT *ḳavurçaḳ*: 457; Pav.C. *ḳavurçaḳ*: 412), (EDPT: 606a; DTS: 464a; ESTY VI: 162) → Kzk. *ḳuvırşaḳ* "kız çocuklarının oyuncağı, oyuncak bebek, kukla"

Kelimenin Kazakça şekli verilirken diğer Çağdaş Lehçelerden de örnekler kelimeyi desteklemek amacıyla verilmiştir. Bu lehçelerden alınan örnekler kısaltmalarıyla birlikte verilmiştir.

ḳaya "kaya" Uyg. (TT VII: 29_{13}), DLT I: 73, III: 7, KB: 2313, 4311, Kıp. (CC: 114/28; GT: 159/9; Kİ: 76; TA: 6a/8; TZ: 22a/1), Çağ. (Seng.: 281r/21; BVt:

132/3; İD: 140/3; MKb: 73a/11; TEH: M782b/16; GN: 63/8; LÇT: 458; Pav.C. 413; SD: 191), (EDPT: 674b; DTS: 406b; ESTY V: 198; VEWT: 221a-b) → Kzk. *ḳıya* "kaya" (Kklp. *ḳıya*, Kırg. *ḳıya*, Tat. *ḳaya/ḳıya*, Bşk. *ḳaya*, Nog. *ḳaya*).

kepelek "vücudu, kanatları ince pullarla ve türlü renklerle örtülü, bir böcek, kelebek" DLT I *kebeli*: 448, Muh. *kelebek*: 177, Kıp. (CC *köbelek*: 160/32; İH *kelebek*: 27), Çağ. (Seng. *köpelek*: 302r/28), (ESTY V: 13-15; TDES: 227; EDPT *kepeli*: 689b; DTS: 300a; Grønbech, 1942: 149) → Kzk. *köbelek* "kelebek" (Trkm. *kebelek*, Kklp. *gübelek*, Az. *käpänäk*, Nog. *küpelek*, Kırg. *köpölök*, Alt. *köbölök*).

Kazakça şeklinin verildiği bazı örneklerde kelimeyi pekiştirmek amacıyla örnek cümlelere yer verilmiştir.

aç "aç, aç olan kimse, tok olmayan" Uyg. (AY: 89/21, 210/3, 236/1), DLT I: 79, KB: 923, 1413, 2003, Kıp. (CC: 25/3; İM: 84a/8; Kİ: 8; TA: 27b/9; TZ *aş*: 11b/13), Çağ. (Seng.: 32r/25; ŞHD: 57a/4; LD: 288), (EDPT: 17a; DTS: 3a; VEWT: 3b) → Kzk. *aş* "aç, aç olan kimse, tok olmayan; *aştan ölüv* açlıktan ölmek".

açıl- "açılmak" Uyg. (TT I: 144; TT VI: 303), DLT I: 194, KB: 554, 1138, Muh.: 130, Kıp. (CC: 122/17; İM: 235a/8; Kİ: 8; MG: 44a/1; MS: 15a/4), Çağ. (Seng. 31r/14, SD: 406; LD: 731, 1020; ŞHD: 96a/10, 57a/8), (EDPT: 26b; DTS: 5a; UW: 41) → Kzk. *aşıl-* "açılmak, çözülmek, *beti aşıldı* yüzü açıldı, kendine geldi".

Eski Türkçe kelimelerin tespiti için kullanılan sözlüklerin (S. G. Clauson, *An Etimologi Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*) gözden kaçırdığı kelimelere yer verilmiştir.

açḳıç (< aç-) "anahtar, kilit" OğuzK: 251, Kıp. (CC *açḳuç*: 11/23; İM *açḳuç*: 475b/5; TA *açḳuç*: 6b/6), (Krş. KB *açġu*) (DTS: 6b; Grønbech, 1942: 27) → Kzk. *aşḳış* "anahtar, kilit".

ḳarmaḳ "çengel, kanca, olta; olta iğnesi" KB: 6116, Muh.: 160, Kıp. (TZ: 19a/10), Çağ. (MKb: 90b/8; LÇT: 443; Pav.C. 401), (DTS: 428b) → Kzk. *ḳarmaḳ* "olta, kanca".

ḳattı "çok, fazla, pek", Kıp. (BV *ḳatı*: 5b/8; GT *ḳattı*: 169/12; İM *ḳatı*: 17a/1; MG *ḳatıġ*: 21b/2), Çağ. (GN *ḳatıġ*: 30/7), (Karamanlıoğlu, 1989: 290; Toparlı, 1992: 156) → Kzk. *ḳattı* "çok, pek, pek çok, fazla".

Sadece Kazakçanın ağızlar sözlüğünde geçen kelimeler de yer almaktadır. Bu sözlüğün kısaltması *KTAS* şeklinde verilmiştir.

alaça "alaca, ala renkli" Kıp. (CC *alaça*: 114/25r.; TA *alaça*: 14a/6; KH *alaca*: 17/7; DM *alaca/alaça*: 9a/7; Kİ *alaca*: 20), Çağ. (BVt *alaça* "çok karışık renkli bir tür kumaş, iplik": 589/1), (Grønbech: 1942: 34) → Kzk. *alaşa* "karışık renkli; melez; melez deve" (KTAS: 52b).

arvana "dişi deve" Kıp. (BM: 7/6; DM: 7a/11), (Toparlı, 2003: 16; Zajączkowski, 1958: 8) → Kzk. *arvana* "tek hörgüçlü, kısa tüylü, soğuk havaya dayanıksız sıcak çöle dayanabilen, çok süt veren cins bir deve" (KTAS: 71a) *arvana bota* "arvana cinsi ile tek hörgüçlü devenin birleşiminden oluşan deve yavrusu".

Farklı bir dilden çok uzun bir zaman önce alıntılanan, Türkçeye mal olmuş kelimelere de yer verilmiştir. Bu kelimelerin hangi dilden geçtiği kısaltmalarıyla birlikte verilmiştir.

uçmaḳ (< Sogd.) "cennet" DLT I: 118, III: 374, KB: 3503, 3654, 4855, Muh.: 138, Kıp. (CC: 137/1; İM: 6b/6; KFT: 109a/12; MS: 36b/3; TA: 9b/4; TZ: 11a/8), Çağ. (FK: 259/6; LM: 118; TEH: T695b/23; LÇT: 71; LD: 1226), (EDPT: 27b; DTS: 604a) → Kzk. *uşpaḳ* "cennet, uçmak".

aŋ (< Mog.) "av, av oyunu" Uyg. (U II *äŋ*: 75_3; Man I *äŋ*: 14_6; Man III *äŋ*: 14_7; TT VI: 397), DLT I aŋ: 40, (DTS: 46b; UW: 380; Lessing, 1960: 574) → Kzk. *aŋ* "av, yaban hayvanı".

2. SÖZLÜK

a "ünlem olarak kullanılmaktadır; şaşırma, korkma anlamlarında kullanılır" Uyg. (U II: 25_{23}; AY: 193/7), DLT I: 39, Kıp. (KK: 61a/7, 61a/8; TZ: 60b/2), Çağ. (Seng.: 27v/1), (EDPT: 1a; DTS: 1a)

Kzk. *a* "şaşırma, korkma, dikkat çekme anlamlarında kullanılır. *A, Nurlan!"*

aç "aç, aç olan kimse, tok olmayan" Uyg. (AY: 89/21, 210/3, 236/1), DLT I: 79, KB: 923, 1413, 2003, Kıp. (CC: 25/3; İM: 84a/8; Kİ: 8; TA: 27b/9; TZ *aş*: 11b/13), Çağ. (Seng.: 32r/25; ŞHD: 57a/4; LD: 288), (EDPT: 17a; DTS: 3a; VEWT: 3b)

Kzk. *aş* "aç, aç olan kimse, tok olmayan; *aştan ölüv* açlıktan ölmek"

aç-[1] "açmak, aralamak" Uyg. (TT IV: 18), DLT I: 163, KB: 391, Kıp. (CC: 25/1; MG: 77a/6; TA: 36a/6; TZ: 31b/1), Çağ. (Seng.: 31r/2, ŞHD: 55a/12; LD: 1371; SD: 273), (EDPT: 18b; DTS: 3b; UW: 37)

Kzk. *aş-[1]* "açmak; açıklamak, ortaya çıkarmak; *kitaptıŋ besinşi betin aşıŋız* kitabın beşinci sayfasını açınız"

aç-[2] "acıkmak, karnı acıkmak" Uyg. (TT II: 37), DLT I: 172, KB: 1202, Kıp. (CC: 138/7; İM: 450a/2; KK: 9b/13), Çağ. (ŞHD: 94b/10), (EPDT: 19a; DTS: 4a; UW: 37)

Kzk. *aş-[2]* "karnı acıkmak, aç olmak"

açı- "acımak, ağrımak" Uyg. (TT I: 49), DLT III: 252, KB: 5637, Kıp. (TZ *acı-*: 13b), Çağ. (Seng.: 31r/18), (EDPT: 20b; DTS: 4b)

Kzk. *aşı-* "acımak, ağrımak, *jaranıŋ avzı aşıp tur* yara sızlıyor, yaranın ağzı acıyor"

açığ “acı, ekşi” Uyg. (U III: 13_{35}; TT I: 180), DLT I: 63, KB: 616, 853, Kıp. (CC *açı*: 74/11; DM *açı*: 4b/4; TZ *acı*:13a/11; İM *açı*: 93b/5; TA *açı*: 29a/7; Kİ *acı*: 9), Çağ. (Seng.: 32v/5; LD: 766; SD: 709), (EDPT: 21b; DTS: 4b; ESTY I: 89-90)

Kzk. *aşı* “acı, acımsı, ekşi, *ķımız aşı* kımız ekşi”

açıķ- “acıkmak” DLT I: 190, Kıp. (CC: 140/1), Çağ. (Seng.: 32r/12), (EDPT: 23a; DTS: 6a)

Kzk. *aşıķ-* “acıkmak, aç olmak”

açıl- “açılmak” Uyg. (TT I: 144; TT VI: 303), DLT I: 194, KB: 554, 1138, Muh.: 130, Kıp. (CC: 122/17; İM: 235a/8; Kİ: 8; MG: 44a/1; MS: 15a/4), Çağ. (Seng. 31r/14, SD: 406; LD: 731, 1020; ŞHD: 96a/10, 57a/8), (EDPT: 26b; DTS: 5a; UW: 41)

Kzk. *aşıl-* “açılmak, çözülmek, *beti aşıldı* yüzü açıldı, kendine geldi”

açış- “birlikte açmak” DLT I: 180, (EDPT: 31b; DTS: 6a)

Kzk. *aşıs-* “birlikte açmak”

açıt- “acılatmak, ekşitmek” DLT I: 207, KB: 6543, 707, Çağ. (Seng.: 31r/29), (EDPT: 21a; DTS: 6a)

Kzk. *aşıt-* “acılatmak, ekşitmek”

açķıç (< aç-) “anahtar, kilit” OğuzK: 251, Kıp. (CC *açķuç*: 11/23; İM *açķuç*: 475b/5; TA *açķuç*: 6b/6), (Krş. KB *açġu*) (DTS: 6b; Grønbech, 1942: 27)

Kzk. *aşķış* “anahtar, kilit” (Kazakçada yaygın kullanım Farsçadan alınan kelime; *kilt*)

açlıķ “açlık” KB: 5317, Kıp. (GT: 168/10; İM: 449b/3; KFT: 179a/27; KF: 219a/2), Çağ. (SD: 84), (EDPT: 26a; DTS: 6a)

Kzk. *aştıķ* “açlık, tok olmama, *aştıķ kördi* açlık gördü”

açtur- “açtırmak” DLT I: 218, Kıp. (Kİ: 8), Çağ. (Seng.: 31r/18; ŞHD: 154a/9), (EDPT: 21b; DTS: 6b)

Kzk. *aştır-* “açtırmak, *avzın aştırmadı* ağzını açtımadı, karşısındaki

söz söylemedi”

açuḳ “açık” Uyg. (U III: 35), DLT I: 64, KB: 500, Muh. *açıḳ:* 188, Kıp. (İN: 29a/6; GT: 185/13; İM: 190b/1; Kİ: 8; MG: 39b/4; MS: 26a/6), Çağ. (Seng.: 32v/2; ŞHD *açıḳ*: 184a/7; LD: 2244), (EDPT: 22b; DTS: 6b)

Kzk. *aşıḳ* “açık, *aşıḳ jüzdü* açık yüzlü, beyazımsı yüz”

açuḳluḳ “açıklık, bir şeyin açık durumda olması” DLT I: 150, (EDPT: 24a; DTS: 7a)

Kzk. *aşıḳtıḳ* “açıklık, bir şeyin açık durumda olması”

ada, aḏa “tehlike, felaket” Uyg. (TT II: 15), (EDPT: 40a; DTS: 7b; UW: 43)

Kzk. *ada* “tehlike, felaket”

adala-, **aḏala-** “tükenmek, bitmek, mahvolmak, felakete uğramak” Uyg. (TT VII: 38_{11}), (EDPT: 59a; DTS: 8a; UW: 47)

Kzk. *adala-* “tükenmek, bitmek, mahvolmak, felakete uğramak”

aḏaḳ[1] “ayak” Uyg. (TT I: 199; U II: 24_2), DLT I *aḏaḳ/ayaḳ*: 84, KB: 374, AH: 455, Muh. *ayaḳ:* 142, Kıp. (Kİ *aḏaḳ/azaḳ*: 9; CC *ayaḳ*: 96/18; DM *ayaḳ*: 13b/6, GT *ayaḳ:* 327/13, İM *ayaḳ*: 87b/1; KF *ayaḳ*: 10a/3; MG *ayaḳ*: 8a/4; MS *ayaḳ*: 10a/6; TA *ayaḳ*: 22b/2; TZ *ayaḳ:* 16b//9; KK *ayaġ:* 69a/1), Çağ. (Seng. *ayaġ/ayaḳ*: 57v/7; BVt *ayaġ*: 466/7; FK *ayaġ/ayaḳ*: 206/1, 436/5; İD *ayaġ/ayaḳ*: 333/5, 77/3; LM: *ayaḳ*: 3332; MKb *ayaġ*: 40a/1; MN *ayaġ/ayaḳ*: 13a/7, 73a/9; TEH *ayaġ/ayaḳ*: T697a/24; SS *ayaġ/ayaḳ*: 97, 541; Bab. *ayaġ/ayaḳ*: 242a/13, 232a/8; LD: 1630; SD *ayaḳ/azaḳ*: 572; ŞHD *ayaḳ*: 7b/3; Pav.C. 90 *ayaḳ* “son, bitiş”), (EDPT: 45a; DTS: 14a; ESTY I: 103-104; UW: 45)

Kzk. *ayaḳ*[1] “ayak; son, *ayaḳ atta-* ayak basmak”

aḏaḳ[2] “kap kacak, çanak; kadeh” Uyg. (IrkB *ayaḳ*: 42; USp *ayaḳ*: 55_{26}), DLT I *aḏaḳ*: 80, Muh. *ayaḳ*: 79, 170, Kıp. (İM 484a/1 *ayaḳ* “kap kacak”; DM *ayaḳ*: 10b/14; GT 91/7 *ayaḳ* “kadeh”), Çağ. (Seng. *ayaġ/ayaḳ*: 57r/2; BVt *ayaġ/ayaḳ*: 461/6, 137/3; FK *ayaġ/ayaḳ*: 58/6; İD *ayaġ/ayaḳ*: 36/6, 319/2; LM *ayaġ/ayaḳ*: 1398, 2145; MKb *ayaġ/ayaḳ*: 22a/13, 67b/11; TEH *ayaġ*: T716a/17; SS *ayaḳ*: 3015, 4125; Bab. *ayaġ/ayaḳ*: 249b/9; ŞHD *ayaḳ*: 68a/3; SD *ayaḳ*: 798; LD *ayaġ*: 2683; Pav.C. *ayaḳ:* 90), (EDPT *ayaḳ/aḏaḳ*: 45a, 270a; DTS: 27a; ESTY I: 105; TMEN II: 629)	Kzk. *ayaḳ*[2] “kap kacak, çanak, kadeh”
aḏakçı “çanakçı; saki, kadeh sunan” DLT III *ayaḳçı*: 296, Muh. *ayaḳçı*: 157, Çağ. (Seng. *ayaḳçı*: 57r/5; BVt *ayaḳçı*: 403/7; TEH *ayaḳçı*: M784a/1; LD *ayaġçı*: 2405; SD *ayaḳçı*: 243; ŞHD *ayaḳçı* “hizmetçi”: 56b/13; Pav.C. *ayaḳçı*: 90), (EDPT: 271a; DTS: 27b; ESTY I: 105; TMEN II: 630)	Kzk. *ayaḳşı* “kaplara yemek koyan adam, yemek dolduran; saki, kadeh sunan”
aḏaḳla- “ayağa vurmak” DLT I: 304, (EDPT: 49b; DTS 14b)	Kzk. *ayaḳta-* “ayağına varmak, ulaşmak; bitirmek, tamamlamak, sona ermek”
aḏaḳtan- “ayaklanmak, ayak sahibi olmak” DLT I: 293, (EDPT: 49b; DTS: 14b)	Kzk. *ayaḳtan-* “ayaklanmak, ayak sahibi olmak”
aḏaḳlıġ “ayaklı” DLT I: 147, KB: 802, (EDPT: 48b; DTS: 9a)	Kzk. *ayaḳtı* “ayaklı”

adaş, addaş “arkadaş, dost, yoldaş” Uyg. (TT VIII: B_4), DLT I: 61, KB: 317, Çağ. (Seng.: 33r/23; ŞHD: 100a/10), Kıp. (CC *ataş*: 162/81; İM *ataş*: 15b/7), (EDPT: 72a; DTS: 9b; TMEN II: 437; UW: 48)

Kzk. *adas* “adaş; arkadaş, yoldaş”

aḏġır “aygır, damızlık at” Uyg. (IrkB: 56), DLT I: 18, KB 4064, Muh. *aygır*: 170, Kıp. (DM *aygır*: 8a/9; KK *aygır*: 69a/13; TA *aygır*: 12b/13; TZ *aygır*: 13a/5), Çağ. (Seng. *aygır*: 57r/28), (EDPT: 47b; DTS: 14b; ESTY I: 107-108; UW: 48)

Kzk. *aygır* “aygır, damızlık at”

aḏġırlıḳ “atın aygır olması, aygırlık at” Uyg. (IrkB: 5), (EDPT: 49b; DTS: 10a)

Kzk. *aygırlıḳ* “atın aygır olması, aygırlık at”

aḏıġ[1] “ayı” Uyg. (IrkB: 6), DLT I: 63, KB: 5376, Muh. *ayıġ*: 174, Kıp. (BM *ayu*: 10; CC *ayu*: 108/14; DM *ayu*: 7b/7; KK *ayu*: 69b/11; TZ *ayu*: 15b/3), Çağ. (Pav.C. *ayıv*: 143), (EDPT: 45b; DTS: 14b; ESTY I: 112-113)

Kzk. *ayu* “ayı”

aḏıġ[2] “ayık, sarhoş olmayan, aklı başında” DLT I: 63, Muh. *ayıḳ*: 152, Kıp. (TA *ayıġ/ayıḳ*: 28a/12; TZ *ayıḳ*: 22b/4; KFT *ayıḳ*: 367b/54), Çağ. (Seng. *aḏıġ*: 57v/10; Pav.C. *ayıġ/ayıḳ*: 143), (EDPT: 46a; DTS: 14b; ESTY I: 113)

Kzk. *ayıḳ* “ayık, aklı başında”

aḏır- “ayırmak, bölmek, parçalamak” Uyg. (TT III: 101), DLT I: 177, KB: 2752, Kıp. (CC *ayır-*: 117/2; GT *ayır-*: 38/11; MG *ayır-*: 72b/3; TZ *ayır-*: 28a/10), Çağ. (Seng. *ayır-:* 54v/11; ŞHD *ayır-*: 118b/12; BVt *ayır-*: 320/5; FK *ayır-*: 437/1; İD *ayır-*: 305/3; LM *ayır-*: 1517; MKb *ayır-*: 101a/5; TEH *ayır-*: T711a/24; SS *ayır-*: 1695; Bab. *ayır-*: 146b/3),

Kzk. *ayır-* “ayırmak, bölmek, parçalamak”

(EDPT: 66b; DTS: 15a; ESTY I: 114; UW: 52)

aḏırıl- “ayrılmak, bölünmek” Uyg. (AY: 609/3), (UW: 54; DTS: 12a)

Kzk. *ayırıl-* “ayrılmak, bölünmek”

aḏırt- “bölmek, ayırmak” Uyg. (AY: 52/10), KB 2080, (EDPT: 68b; DTS: 12a)

Kzk. *ayırt-* “ayırmak, parçalamak, bölmek”

aḏna- “değişmek” DLT I: 288, Çağ. (Seng. *aynı-*: 56v/7; ŞHD *ayla-*: 73b/8), Kıp. (CC *aynı-*: 164/30; İH *ayna-*: 7), (EDPT: 62b; DTS:15b)

Kzk. *ayna-* “değişmek, dönmek” (*aynal-* “dönmek, değişmek”)

aḏrı “buğday temizlemek için kullanılan aygıt, yaba, tırmık, dirgen” DLT I: 126, Kıp. (CC *ayrı*: 119/9; MG *ayru*: 72b/7), Çağ. (Seng. *ayru*: 57r/18), (EDPT: 63b; DTS: 15b)

Kzk. *ayır* “buğday temizlemek için kullanılan aygıt, yaba, tırmık, dirgen”

aḏrıl- “ayrılmak, bölünmek, parçalanmak” Uyg. (AY: 554/17), DLT I: 247, KB: 1075, Muh. *ayrıl-*: 123, Kıp. (GT *ayrıl-*: 195/10; İM *ayrıl-*: 259a/5; MG *ayrıl-*: 60a/8; TA *ayrıl-*: 44b/13), Çağ. (Seng. *ayrıl-*: 54v/28; LD *ayrıl-*: 2676; ŞHD *ayrıl-*: 149b/9; BVt *ayrıl-*: 221/2; FK *ayrıl-*: 62/7; İD *ayrıl-*: 134/1; LM *ayrıl-*: 3189; MKb *ayrıl-*: 14a/2; SS *ayrıl-*: 4405; TEH *ayrıl-*: T708a/9; MN *ayrıl-*: 117a/4), (EDPT: 68b; DTS: 13a; UW: 58)

Kzk. *ayrıl-* “ayrılmak, bölünmek, parçalanmak, *äke-şeşeden ayrıldım* anne ve babamı kaybettim”

aḏrış “ayrılış, yol ayrımı” DLT I: 96, (EDPT: 66a; DTS: 15b)

Kzk. *ayırıs* “ayrılış, yol ayrımı”

aḏrış- “ayrışmak, birbirinden ayrılmak” DLT I: 233, Çağ. (Seng. 55v/2), (EDPT: 69a; DTS: 15b)

Kzk. *ayırıs-* “ayrışmak, birbirinden ayrılmak; iki insanın birbirinden ayrılması, boşanmak”

aḏruḳ “ayrık, ayrı, başka, özge” Uyg. (AY: 210/5; TT II: 6), DLT I: 98, KB: 201, Muh. *ayrıḳ*: 97, Kıp. (KK *ayrıḳ*: 49a/4; TZ *ayrıḳ/ayruḳ*: 34b/11, 39a/2; TA *ayruḳ*: 59a/7), Çağ. (Seng. *ayruḳ*: 57r/19), (EDPT: 65a; DTS: 16a)

Kzk. *ayrıḳ* “ayrık, ayrı, başka, *jol ayrığı* yol ayrımı”

aḏurt “yanağın ağız boşluğu hizasına gelen bölümü, avurt” Uyg. (TT II: 16; AY: 168/23), Kıp. (TZ *avurt*: 20b/7), Çağ. (Seng. *awurt*: 53v/5) (EDPT: 65a; DTS: 14a)

Kzk. *urt* “yanak boşluğu, avurt, *urtı suvaluv* zayıflamak, cılızlaşmak”

aġ[1] “ağ, tuzak, tor, balık ağı” KB 3185, Muh. 160, Kıp. (BM: 5; CC: 64/3; GT: 188/4, TA: 11b/3; TZ: 20b/11), Çağ. (Seng.: 43v/12; SD: 561), (EDPT: 75a; DTS: 16b)

Kzk. *av*[1] “ağ, tuzak, tor, balık ağı”

aġ[2] “iki bacak arasındaki boşluk, apışlık” Uyg. (TT VII: 26_{10}; AratU I: 23), DLT I: 80, Kıp. (Kİ: 16), (EDPT: 75a; DTS: 16b; ESTY I: 67-68; UW: 61)

Kzk. *av*[2] “iki bacak arasındaki boşluk, apışlık”

aġ- “ağmak, aşmak, yükselmek, belirmek, kaymak” Uyg. (IrkB: 62; TT III: 58; Man III: 12_{15}), DLT I: 173, KB: 289, Muh.: 111, Kıp. (Kİ *aġ-*: 15; MG *aġ-* “yükselmek, yukarı çıkmak”: 4a/1), Çağ. (Seng.: 42r/9; SD: 274), (EDPT: 77a; DTS: 16b; ESTY I: 69; VEWT: 7b)

Kzk. *av-* “ağmak, aşmak, yükselmek, belirmek, kaymak; *jük avıp ketti* yük bir tarafa kaydı”

aġıl “ağıl, koyun vb. hayvanların ağılı” Uyg. (IrkB: 47), DLT I: 73, Muh.: 179, Kıp. (KFT: 273b/15; Kİ: 17), Çağ. (Seng. 53v/7; Pav.C. 2), (EDPT: 83b; DTS: 18a; TMEN II: 503; ESTY I: 83; UW: 63)

Kzk. *avıl, ayıl* “köy”

ağır[1] "ağır" Uyg. (TT II: 425_{56}, U I: 8_{4}), DLT I: 52, Muh.: 151, KB: 903, 1056, Kıp. (CC: 61/1), Çağ. (Seng.: 44r/10; LD: 874; FK: 153/6; İD: 10/6), (EDPT: 88b; DTS: 19a; ESTY I: 85)

Kzk. *avır*[1] "ağır, hafif olamayan"

ağır[2] "ağırbaşlı, saygı değer, ciddi, değerli, itibarlı" Uyg. (TT IV: A_{40}), KB: 900, Kıp. (CC: 28/6), Çağ. (MKb: 61a/8, 72b/11), (DTS: 18b)

Kzk. *avır*[2] "ağırbaşlı, saygı değer, ciddi, değerli, itibarlı, saygın"

ağırla- "ağırlamak, ikram ve ihsanda bulunmak, değer vermek" Uyg. (TT II: 418_{79}; TT V: 112; U II: 40_{104}; Kuan: 72), DLT III: 344, KB: 5001, Muh.: 104, Kıp. (CC *ağırla-/avurla-:* 132/31; GT: 288/10; İM: 195b/8; Kİ: 16; KK: 23a/8; TA: 39b/4; TZ *avurla-*: 31a/7), Çağ. (Seng.: 43r/4; LD: 706), (EDPT: 94a; DTS: 19b; ESTY I: 218; UW: 67)

Kzk. *avırla-* "ağırlamak, ikram ve ihsanda bulunmak, değer vermek"

ağırlan- "ağırlanmak, değer verilmek" DLT I: 292, (EDPT: 94a; DTS: 20a)

Kzk. *avırlan-* "ağırlanmak, değer verilmek"

ağırlat- "ağırlatmak, hürmet ettirmek" DLT I: 291, (DTS: 20a)

Kzk. *avırlat-* "ağırlatmak, misafir ettirmek, hürmet ettirmek"

ağırlıḳ[1] "saygınlık, saygı, itibar, hürmet" DLT I: 114, KB: 264, 297, (EDPT: 93b; DTS: 20b)

Kzk. *avırlıḳ*[1] "saygınlık, saygı, itibar, hürmet"

ağırlıḳ[2] "ağırlık, yük" Uyg. (Man III: 12_{19}), (DTS: 20a)

Kzk. *avırlıḳ*[2] "ağırlık, yük"

ağız "ağız" Uyg. (U III: 36_{21}; IrkB: 27; TT III: 192_{97}), DLT I: 43, KB: 1431, Muh.: 140, Kıp.

Kzk. *avız* "ağız, *ḳaptıŋ avzın baylav* çuvalın

(CC *ağız/avuz*: 141/8; DM: 13a/6; GT: 242/12; İM: 478b/6; KFT: 385b/2; Kİ: 17; KK: 68a/7; MG: 26a/4; MS: 33b/3; TZ *avuz*: 27b/4), Çağ. (Seng.: 44r/2; LD: 244; SD:445; ŞHD: 157b/10; Pav.C. 26), (EDPT: 98a; DTS: 21a; ESTY I: 81)

ağzını bağlamak”

ağızlan- “ağızlanmak, konuşmak, söylenmek” Uyg. (Man I: 25_3), (EDPT: 98b; DTS: 21b)

Kzk. *avızdan-* “ağızlanmak, konuşmak, dile getirmek, söylenmek”

ağızlığ “ağız için, ağzı olan, ağza ait” Uyg. (AY: 490/20), (EDPT: 98b; DTS: 21b)

Kzk. *avızdı* “ağız sahibi, ağzı olan”

ağlaḳ “ıssız-ücra yer, oturulmayan yer, uzak-kimsesiz yer” Uyg. (U III: 63_{10}; AY: 442/18), DLT I: 119, Muh. 8 *ağlaḳ* “eksik”, Kıp. (CC *avlaḳ* “çöl, ıssız yer”: 114/19; Kİ *ağlaḳ/oğlaḳ* “ıssız, boş yer”: 17), (EDPT: 84b; DTS: 21b)

Kzk. *avlaḳ* “ıssız-ücra yer, oturulmayan yer, uzak-kimsesiz yer”

ağna- “hayvanların yere yatıp yuvarlanması, debelenmek, ağnamak” Uyg. (U III: 35_{20}), DLT I: 289, Kıp. (İM: 142a/4; TA: 13b/11; TZ *ağna-/avna-*: 9a/6), Çağ. (Seng.: 43r/22; LD: 1638), (EDPT: 87b; DTS: 22a; ESTY I: 75; VEWT: 7b; UW: 71)

Kzk. *avna-* “hayvanların yere yatıp yuvarlanması, debelenmek, ağnamak”

ağnat- “ağnatmak, hayvanları yere yatırıp yuvarlatmak” DLT I: 267, Çağ. (Seng.: 43v/9), (EDPT: 88a; DTS: 22a)

Kzk. *avnat-* “ağnatmak, hayvanları yere yatırıp yuvarlatmak”

ağrı-, ağru- “ağrımak, acı çekmek” Uyg. (U III: 37_2; AY: 632/21), DLT I: 274, KB: 3430, Muh.: 8, Kıp. (CC: 17/23; GT: 286/4; İM: 273a/3; KH: 36/2), Çağ. (Seng.: 42v/9; BVt:

Kzk. *avru-* “ağrımak, acı çekmek, hasta olmak”

52/7), (EDPT: 91a; DTS: 22a)

aġrıġ “ağrı, sızı, acı, hastalık” Uyg. (AY: 410/13), DLT : I: 98, KB: 421, Muh.: 163, Kıp. (İM: 91b/7), Çağ. (Seng.: 43v/27; MKb: 109a/4; LD: 1376; LM: 3174; SS: 3953), (EDPT: 90a; DTS: 22b)

Kzk. *avru* “acı, sızı, ağrı, hastalık”

aġrılıġ “ağrılı, acılı, hastalıklı” Uyg. (AY: 557/12), Kıp. (TZ *aġrılı/aġrıklı*: 33a/11), (EDPT: 93a; DTS: 22b)

Kzk. *avrulı* “ağrılı, acılı, hastalıklı” (Kırg. *orılı*)

aġruḳ “hasta, ağrı” DLT I: 99, KB: 3667, Kıp. (CC *aġrıḳ/aġrıḫ/aġırıḫ*: 125/17; KFT *aġrıḳ*: 363b/34; TZ *avruḳ*: 84a/6), Çağ. (Seng.: 43v/27; LD *aġrıḳ*: 107; FK *aġrıḳ*: 41/6, 223/6), (EDPT: 90b; DTS: 23a; TMEN II: 496)

Kzk. *avrıḳ, avruḳ* “hasta, ağrı”

aġtar-, aḫtar- “aktarmak” Uyg. (U I: 14_7; U II: 4_{10}; AY: 33/19), DLT II: 74, Kıp. (GT *aḫtar-*: 202/13; KK *aḳtar-*: 80a/8; TZ *aḳtar-*: 29b/13), Çağ. (Seng. *aḫtar-*: 32v/8; BVt *aḫtar-*: 247/2; FK *aḫtar-*: 648/2; MN *aḫtar-*: 111b/7; Pav.C. 8 *aḫtar-*), (EDPT: 81b; DTS: 23a; ESTY I: 78)

Kzk. *avdar-* “aktarmak, çevirmek”

aġtarıl-, aḫtarıl- “aktarılmak” Uyg. (AY: 133/21), DLT I: 246, Muh. *aḫtarıl-*: 104, Çağ. (Seng. *aḫtarıl-*: 32v/26), (EDPT: 82b; DTS: 23b)

Kzk. *avdarıl-* “aktarılmak, çevrilmek”

aġtur- “aktarılmak, gönderilmek, sevk edilmek” Uyg. (Man I: 13_{19}), (EDPT: 82a; DTS: 23a)

Kzk. *avdır-* “aktarılmak, gönderilmek, sevk edilmek”

aġu “zehir” Uyg. (AY: 268/31), DLT I: 89, KB: 1126, Kıp. (BM *aġu*: 11/6; GT *aġu*: 22/12; TA

Kzk. *uv* “zehir, *uv tildi* dili zehir gibi, acı

ağu: 29a/8; TZ *ağı/avu*: 19b/2; Kİ *uvu*: 26), Çağ. (Seng.:44r /8; ŞHD: 192a/9; LD: 1879; BVt: 462/6; FK: 533/1; MKb; 9a/8; Pav.C. 26), (EDPT: 78b; DTS: 24a; ESTY I: 67; VEWT: 9a)

dilli"

ağula- "zehirlemek" DLT I: 310, (EDPT: 87a; DTS: 24a)

Kzk. *uvla-* "zehirlemek"

ağuluġ "zehirli" Uyg. (AY:332/8; U II: 31_{53-54}), Çağ. (Seng. *ağuluḳ*: 44r/10; BVt *ağuluḳ*: 323/4), (EDPT: 86b; DTS: 24a)

Kzk. *uvlı* "zehirli"

ağusuz "zehirsiz" Uyg. (TT VIII: 1_{15}), (EDPT: 95b; DTS: 24b)

Kzk. *uvsız* "zehirsiz"

ağuz "memeli hayvanların doğurduktan sonra iki-üç gün içerisinde verdiği ilk süt, ağız" DLT I *ağuj/ağuz*: 55, Muh. *ağız*: 165, Kıp. (Kİ *ağuz/ovuz*: 17; TZ *avuz*: 31b/13), Çağ. (Seng.: 44r/9), (EDPT: 98a; DTS: 24b)

Kzk. *uvız* "memeli hayvanların doğurduktan sonra iki-üç gün içerisinde verdiği ilk süt"

ağuzluġ (ağujluġ) "ilk sütü bulunan hayvan" DLT I: 146, (EDPT: 80b; DTS: 24b)

Kzk. *uvızdı* "ilk sütü bulunan hayvan"

aḳ "ak, beyaz" Uyg. (TT I: 159; AY: 14/3; IrkB: 19), DLT I: 81, Muh.: 186, Kıp. (CC: 92/26; DM: 9a/5; GT: 6/1; İM: 303a/6; Kİ: 17; KK: 67a/9; MG: 72a/1; MS: 34a/2; TA: 32b/7), Çağ. (Seng.: 43v/14; ŞHD:89a/5; SD: 479; LD: 898; BVt: 244/3; MKb: 7a/1; LM: 1555; SS: 244), (EDPT: 75a; DTS: 48a; ESTY I: 116; VEWT: 12b)

Kzk. *aḳ* "ak, beyaz, *aḳ altın* pamuk, *aḳ ayu* kutup ayısı"

aḳ- "akmak" Uyg. (U III: 66_5; TT VI: 136; AY: 635/8), DLT I: 168, KB: 669, Muh.: 104, Kıp. (GT: 173/4; İM: 95b/7; KFT: 16b/13; MG:

Kzk. *aḳ-* "akmak, *su ağıp jatır* su akıyor"

30b/9; TZ: 20a/8; CC *aḫ*-: 145/9), Çağ. (Seng.: 44r/25; ŞHD: 87a/9; LD: 930; SD: 665; BVt: 161/4; FK: 272/4; LM: 953; MN: 42b/9; SS: 2902; Pav.C. 28), (EDPT: 77b; DTS: 48a; ESTY I: 118-119; VEWT: 12b)

aḳça "akçe, para" Kıp. (BM: 8; CC: 80/10; İM: 248a/2; Kİ: 17; MG: 84a/7; TZ *aḳça*/*aḳşa*: 41a/12; KK *aḫça*: 28b/8), Çağ. (Pav.C. 25), (DTS: 48a; ESTY I: 125) — Kzk. *aḳşa* "akçe, para"

aḳar- "ağarmak, saç sakal ağarmak, beyazlamak; şafak sökmek" NF: 66/9, KE: 99r/15, ME: 163/5, Muh.: 102, Kıp. (KK *aġar-/aḳar-*: 4b/6,7; İM *aḳar*-: 478b/5; Kİ *aġar*-: 16; TZ *aġar*-: 21b/5), Çağ. (FK: 74/5; LM: 98; LD: 223), (Battal, 1997: 9; Karaağaç, 1997: 346) — Kzk. *aġar*- "ağarmak, beyazlaşmaya başlamak; şafak sökmek"

aḳart- "ağartmak, beyazlatmak; tan ağarmak" KE: 100v/2, Kıp. (İM: 148b/3), Çağ. (BVt: 28/3; LM: 2050; LD: 1930), (Toparlı, 1992: 498; Karaağaç, 1997: 346) — Kzk. *aġart*- "ağartmak, beyazlatmak"

aḳı "cömertlik, eli açıklık" Uyg. (TT VI: 4; AY: 412/11), DLT I: 90, KB: 43, 55, AH: 231, KE: 158r/14, MM: 109/2, Kıp. (TA *aḳı*: 27b/6; Kİ *aġı*: 17), (EDPT: 78b; DTS: 48b; TMEN II: 435) — Kzk. *aḳı* "cömertlik, eli açıklık; sorumluluk sahibi, yükümlülük; bedel, değer"

aḳıġ "akarsu, nehir, akış" Uyg. (U II: 65_{19}; U III: 88_5; AY: 185/20), (EDPT: 82b; DTS: 48b) — Kzk. *aġı, aġu* "akarsu, nehir, akış"

aḳıla- "yardımlaşmak, yardım etmek, cömertlik etmek" DLT I: 310, (EDPT: 87a; DTS: 48b) — Kzk. *aḳıla*- "yardımlaşmak, yardım etmek; sorumluluk

	yüklenmek; parasını vermek, bedelini ödemek”
aḳım “akım, su akışı, akış” DLT I: 75, (EDPT: 87a; DTS: 48b)	Kzk. *aġım* “akım, su akışı, akış”
aḳın “akış, akın, sel; baskın” Uyg. (AY: 98/7; TT VIII: D_{35}), DLT I: 377, KB: 1160, Kıp. (Kİ: 18; TA: 15a/6), Çağ. (Pav.C. 28), (EDPT: 87b; DTS: 48b; ESTY I: 123)	Kzk. *aġın* “akış, akın, suyun akması, gidişat”
aḳındı “akıntı, suyun akımı” DLT I: 140, Çağ. (Seng.: 45v/8), (EDPT: 88b; DTS: 48b)	Kzk. *aġındı* “akıntı, su akıntısı”
aḳış “su akışı, akış” Uyg. (USp: 63_4), (DTS: 49a)	Kzk. *aġıs* “su akışı, akış”
aḳış- “ akmak, akışmak” DLT I: 186, Kıp. (Kİ: 17), (EDPT: 96b; DTS: 49a)	Kzk. *aġıs-* “akmak, akışmak”
aḳıt- “akıtmak” Uyg. (TT III: 163; TT VI: 136), DLT I: 212, KB: 6533, Kıp. (MG: 31a/3; GT: 249/3; KFT *aḳıd-*: 353b/5), Çağ. (ŞHD: 63b/2), (EDPT: 81a; DTS: 49a)	Kzk. *aġıt-* “akıtmak”
aḳrun “yavaş, yavaşça” Uyg. *aḳuru* (U II: 24_2; U III: 72_{17}), DLT III *aḳru/aḳrun*: 361, KB, *aḳru*: 769, 1556, Muh. *aḳru*: 80, Kıp. (TZ *aḳrın*: 90b/7), (EDPT: 91a; DTS: 49b)	Kzk. *aḳırın* “yavaş, yavaşça”
aḳsa-, aḫsa- “aksamak, topallamak” DLT I: 276, Muh. *aḫsa-*: 8, Kıp. (Kİ *aḳsa-*: 17; KH *aḫsa-*: 33/9), Çağ. (Pav.C. *aḳsa-*: 27), (EDPT: 95b; DTS:71a; ESTY I: 76; VEWT: 9b)	Kzk. *aḳsa-* “aksamak, topallamak”
aḳsaḳ “aksak, topal” Uyg. (Man III: 49_4), DLT I: 119, KB: 3238, Muh. *aḫsaḳ*: 142, Kıp. (CC	Kzk. *aḳsaḳ* “aksak, topal, sakat”

aḳsaḫ: 99/8; İM *aḳsaḳ*: 368b/4; KFT *aḳsaḳ*: 288a/4; Kİ *aḳsaḳ*: 17; KK *aḳsaḳ*: 68a/2; TZ *aḳsaḳ*: 4a/11), Çağ. (Seng.: 45r/28; BVt: 320/8), (EDPT: 95a; DTS: 71a; TMEN II: 511; ESTY I: 76; VEWT: 9b)

aḳsat- "aksatmak, topallatmak" DLT I: 262, (EDPT: 95b; DTS: 71b) — Kzk. *aḳsat-* "aksatmak, topallatmak"

al[1] "al, kırmızı, kızıl" Uyg. (TT VII: 15_5; AY: 28/15; USp: 79_2), DLT III: 162, KB: 67, 69, Muh.: 171, Kıp. (CC: 93/5; İH: 2; TA: 14a/2; TZ: 4b/5; KH: 19/8), Çağ. (Seng.: 49r/15; LD: 827; ŞHD: 93a/13; SD: 562; BVt: 194/4; FK: 271/3; İD: 258/2; SS: 2472; Pav.C. 29), (EDPT: 120b; DTS: 31b; ESTY I: 125-126; VEWT: 14b; TMEN II: 517) — Kzk. *al[1]* "al, kırmızı"

al[2] "hile, oyun, aldatma" Uyg. (TT III: 68; Man III: 44_4; U III: 85_9), DLT I: 63, KB: 2226, Kıp. (CC: 130/23; GT: 36/3; Kİ: 20), Çağ. (Seng.: 49r/13; LD: 113; FK: 57/5), (EDPT: 120b; DTS: 31b; ESTY I: 126; VEWT: 14b; TMEN II: 516) — Kzk. *al[2]* "hile, oyun, aldatma"

al[3] "bir şeyin önü, ön, alt" Uyg. (Man III: 37_{1-5}; TT I: 129-130), Kıp. (CC *all*: 124/22), Çağ. (LD: 320; SD *al/all*: 618; SS *all*: 82, 933; MN *all*: 25a/6; MKb *al(l)*: 105a/7; LM *all*: 123, 315; İD *al(l)*: 355/4; FK *all*: 223/8), (EDPT: 121a; DTS: 32a; ESTY I: 124-125) — Kzk. *alda, aldı* (< al+da, al+dı) "bir şeyin önü, ön, ön kısım, alt"

al- "almak" Uyg. (Man I: 19_{15}; IrkB: 58; TT III: 3_3), DLT I: 168, KB: 6035, Muh.: 75, 77, Kıp. (DM: 27b/4; GT: 266/6; İM: 81b/; İN: 30b/1; KFT: 385a/15; KK: 28b/4; KH: 47/1; MS: — Kzk. *al-* "almak, *dorbanı ḳolına aldı* torbayı eline aldı"

28b/6; MG: 60a/1; TA: 471b/11; TZ: 40b/1; CC: 5/12), Çağ. (Seng.: 45v/27; LD: 1207; ŞHD: 183b/2; SD: 331; BVt: 137/4; FK: 451/3, 734/2; İD: 175/6; LM: 1194; MKb: 9a/13, 4a/5; MN: 23b/13; TEH: A729b/27; SS: 824, 825; Pav.C. 33), (EDPT: 124b; DTS: 32a; ESTY I: 127-128; VEWT: 14b)

ala "benekli, alaca, ala" Uyg. (TT VII: 23_{4-5}; IrkB: 2), DLT I: 81, KB: 6579, Muh.: 77, Kıp. (CC: 114/24; GT: 329/3; İM: 345b/3; TZ: 4a/3; Kİ: 20), Çağ. (Seng.: 49r/23; FK *ala ala*: 557/6; Pav.C. 29), (EDPT: 126a; DTS: 32b; TMEN II: 518; ESTY I: 129)

Kzk. *ala* "benekli, alaca, ala"

alaça "alaca, ala renkli" Kıp. (CC *alaça*: 114/25r.; TA *alaça*: 14a/6; KH *alaca*: 17/7; DM *alaca/alaça*: 9a/7; Kİ *alaca*: 20), Çağ. (BVt 589/1 *alaça* "çok karışık renkli bir tür kumaş, iplik"), (Grønbech: 1942: 34)

Kzk. *alaşa* "karışık renkli; melez; melez deve" (KTAS: 52b)

alaçu, alaçuḳ "göçebelerin kullandığı ev, çadır, tente" Uyg. (U III *alaçu*: 6_2), DLT I *alaçu*: 136, Kıp. (İH *alacu*: 6; CC *alaçuḳ*: 79/14), Çağ. (Seng. *alaçuḳ*: 49r/1; FK *alaçuġ*: 179/5; TEH *alaçuġ*: M783b/26; Pav.C. *alaçuḳ*: 29) (EDPT: 129b; DTS: 33a; ESTY I *alaçıḳ/alaçuḳ*: 130-131)

Kzk. *alaşıḳ* "göçebelerin kullandığı ev, çadır"

alaŋ "alan, düz ve açık yer" DLT I: 135, Çağ. (Seng.: 49v/17; Pav.C. 30), (EDPT: 147a; DTS: 33b; ESTY I: 134-135: TMEN II: 544)

Kzk. *alaŋ* "alan, düz ve açık yer, meydan"

alar-[1] "gözlerin kamaşması, kamaşmak" DLT I:179, (EDPT: 150a; DTS: 34a)

Kzk. *alar-*[1] "gözlerin kamaşması, kamaşmak"

alar-² “al al olmak, kızarmak, olgunlaşmak (meyve için)” DLT I: 179, (DTS: 34a)

Kzk. *alar-²* “al al olmak, kızarmak, olgunlaşmak (meyve için)”

alart- “yan bakmak” DLT III: 428, Çağ. (Seng.: 47v/8), (EDPT: 151a; DTS: 34a)

Kzk. *alart-* “yan bakmak”

alay “öyle, o şekilde” Kıp. (CC: 123/15; GT: 263/1; MG: 39b/7), (Krş. DLT I *ayla*: 113, Çağ. (Seng. *ayla*: 57v/2)), (EDPT: 272a)

Kzk. *alay* “öyle, o şekilde” (*şolay* (< oş alay) “böyle, şöyle”)

alda- “aldatmak, kandırmak” Uyg. (TT I: 26), DLT I: 273, Kıp. (CC: 20/18; GT: 139/9; İM: 451b/1; KFT: 170b/26; Kİ: 21; MG: 22a/9; TZ: 14b/11; TA: 44b/8), Çağ. (BVt: 457/5; FK: 216/3; ŞHD: 56b/4, 179a/11; ŞHD: 179a/13), (DTS: 34b)

Kzk. *alda-* “aldatmak, kandırmak”

aldan- “aldanmak, kandırılmak” ME: 144/2, Kıp. (GT: 330/11; KFT: 162b/19; TZ: 5a/8; Kİ: 21), Çağ. (LD: 1313), (Karaağaç, 1997: 143)

Kzk. *aldan-* “aldanmak, kandırılmak, inanmak”

aldur- “aldırmak, kaptırmak” NF: 325/4, KE: 77r/11, ME: 141/2, HŞ: 1814, Kıp. (GT: 253/1; İM: 131a/2), Çağ. (BVt: 326/7; FK: 421/1; İD: 381/4; MKb: 30a/10; TEH: A725a/4; LD: 592; ŞHB *aldır-*: 120b/11), (Karaağaç, 1997: 65)

Kzk. *aldır-* “aldırmak, kaptırmak”

alım “alım, borç, vergi” Uyg. (USp: 11_8), DLT II: 185, DLT III: 288, KB: 309, (EDPT: 145b; DTS: 35a)

Kzk. *alım* “alım, alacak, borç”

alımçı “alıcı, alacaklı, vergi veya borç toplayan” Uyg. (USp: 32_3; AY: 18/12), DLT I: 75, (EDPT: 146b; DTS: 35a)

Kzk. *alımşı* “alıcı, alacaklı”

alımsın- “beğenip almak, alır gibi görünmek” DLT I: 20, (EDPT: 147a; DTS: 35b)

Kzk. *alımsın-* “beğenip almak, alır gibi görünmek”

alın (< al) “alın, cephe, bir şeyin ön kısmı” Uyg. (TT VII: 19_{10}), DLT I: 78, KB: 4976, Muh.: 140, Kıp. (CC: 94/11; İM: 128b/3, 168a/3; GT: 100/11; Kİ: 19; MG: 8a/1; TA: 21a/3; TZ: 11a/12), Çağ. (LD: 493, 2370; Pav.C. 35), (EDPT: 147b; DTS: 35b; ESTY I: 146)

Kzk. *alın*, *aldın* (< al+dın) “alın, bir şeyin ön kısmı”

alın- “alınmak, almak, elde etmek” Uyg. (TT V: 344_{73}; USp: 45_{4}), DLT I: 203, KB: 4767, Kıp. (İM: 138a/2; Kİ: 19), Çağ. (Seng. *alın-*: 47r/13; TEH *alıl-*: M792b/14: LD *alın-*: 1230), (EDPT: 148a; DTS: 35b)

Kzk. *alın-* “alınmak, almak, elde etmek”

alış “alış, bir şeyi alma” Uyg. (USp: 21_{13}), DLT I: 62, (EDPT: 152a; DTS: 36a)

Kzk. *alıs* “alış, bir şeyi alma” *alıs- beris* “alış-veriş”

alış- “almakta yardım etmek” Uyg. (TT II: 17), DLT I: 188, KB: 5032, Muh.: 133, Kıp. (CC 13/12 *alış-* “değiştirmek, takas etmek”; İM 167a/7 *alış-* “alıp vermek”), Çağ. (Seng.: 46v/13), (EDPT: 153a; DTS: 36a)

Kzk. *alıs-* “almakta yardım etmek; karıştırmak, değiştirmek”

alıştur- “değiştirmek” Kıp. (CC: 13/15), (Grønbech, 1942: 36)

Kzk. *alıstır-* “değiştirmek, karıştırmak”

alḳa- “övmek, methetmek” Uyg. (TT I: 170; TT III: 97; AY:91/13, 135/5), DLT I: 284, KB 5786 *alḳa-* “alkışlamak”, Çağ. (Seng.: 48v/7), (EDPT: 138a; DTS: 38a)

Kzk. *alḳa-* “övmek, methetmek”

alḳın- “zorlanmak, mahvolmak” Uyg. (TT I: 33; TT III: 65; Man I:8_8; Man III: 10_9; U II: 42_{35}; U III: 33_{13}; AY: 600/6, 600/16), DLT I: 254, KB: 114, 189, (EDPT: 138b; DTS: 38a)

Kzk. *alḳın-* “zorlanmak, mahvolmak”

alḳındur- “zor durumda bırakmak, mahvetmek” Uyg. (139/11, 140/3), (EDPT: 140a; DTS: 38b)

Kzk. *alḳındır-* “zor durumda bırakmak, mahvetmek”

alḳış “övgü, şükranlarını sunma” Uyg. (Man I: 28_{12}; U I: 6_{20}; TT III: 161), DLT I: 97, KB: 1309, Muh.: 126, Kıp. (CC *alġış*: 141/10, 143/22; DM *alġış*: 4b/14; KK *alġış*: 23b/13, 23a/3; Kİ: *alḳış*: 22; TZ *alġış/alḳış*: 10b/11), Çağ. (Seng.: 50r/21; BVt: 260/1; FK: 254/8; MKb: 7a/3; LD: 177), (EDPT: 137b; DTS: 38b)

Kzk. *alġıs* “övgü, şükranlarını sunma, iyi dilek, temenni”

alma “elma” DLT I: 130, Muh.: 75, 77, Kıp. (CC: 105/28; DM: 5a/12; GT: 247/3; İM: 388b/6; KFT: 385a/2; Kİ: 22; KK: 66b/3; TA: 8a/7; TZ *elma*: 9a/2), Çağ. (LD: 229, 962, 1124; SK: 614, 479; ŞHD: 22b/10; BVt: 715b/1; FK: 429/2; Pav.C. 33), (EDPT: 146a; DTS: 36a; ESTY I: 138; VEWT: 18a)

Kzk. *alma* “elma”

alp “alp, kahraman, yiğit” Uyg. (TT I: 78; TT II: 6; TT III: 19; IrkB: 55), DLT II: 349, KB: 2381, Muh.: 55, 96, Kıp. (Kİ: 21; TA: 27b/8), Çağ. (Seng.: 49v/23; Pav.C. 30), (EDPT: 127b; DTS: 36a; ESTY I: 139)

Kzk. *alp, alıp* “alp, kahraman, yiğit”

alpaġut “cesur, güçlü, yiğit, korkusuz” Uyg. (U IV: C_{64}), DLT I: 144, III: 422, NF: 151/9, KE: 132r/11, Kıp. (CC *alpavut*: 162/7r; TZ *alpavut*: 33b/3), (EDPT: 128b; DTS: 37b)

Kzk. *alpavıt* “cesur, güçlü, yiğit, korkusuz”

alplıḳ “alplık, yiğitlik, kahramanlık” KB: 2292, ME: 80/6, Muh.: 89, (EDPT: 128a; DTS: 37b)

Kzk. *alıptıḳ* “alplık, yiğitlik, kahramanlık”

altaġu “altısı birlikte, altısı” KE *altaġu*: 86v/18, Kıp. (Kİ *altaġu*: 22), Çağ. (ŞHD *altav*: 141b/4; FK *altav*: 531/5), (Ata, 1997: 22; Karasoy, 1998: 239)

Kzk. *altav* “altısı, altı tane”

altı “altı” Uyg. (USp: 18_3; AY: 158/23, 168/15; TT VI: 134; U II: 12_{18}), Muh.: 186, Kıp. (BM: 12/11; CC: 121/12; DM: 14b/13; GT: 254/7; İM: 151a/7; İN: 14a/8; KFT: 396a/35; Kİ: 22; KH: 22/3; KK: 72b/13; MG: 5a/9; MS: 29a/6; TA: 23a/13; TZ: 60b/7), Çağ. (SD: 220, 394; FK: 254/5; LM: 39; MN: 18b/12; TEH: T696a/8; SS: 82, 235), (EDPT: 130b; DTS: 39b; ESTY I: 141-142; VEWT: 18a)

Kzk. *altı* “altı”

altınç, altınçı “altıncı” Uyg. (TT VII *altınç*: 40_{105}; AY *altınç*: 34/17, 73/17), Kıp. (KH *altıncı*: 24/4, 25/7), Çağ. (LD *altunçı*: 121; BVt *altınçı*: 660/22; MKb *altınçı*: 47b/10; TEH *altıncı*: T704a/10), (EDPT: 131b, 134b; DTS: 40b)

Kzk. *altınşı* “altıncı”

altmış “altmış” Uyg. (USp: 6_6; TT VII: 9_{13}; AY: 46/158; TT VIII: L_6), KB: 366, 367, Muh.: 84, Kıp. (BM *altımış*: 12/13; CC *altmış*: 121/13; KK *altımış*: 47b/13; GT *altmış*: 76/8; İM *altmış*: 174a/13; DM *altımış*: 16a/2; TA *altmış*: 23b/11; TZ *atmış*: 60b/10), Çağ. (Seng.: 50r/13; FK: 254/5; TEH: A720a/1, A721a/23), (EDPT: 130b; DTS: 40b; ESTY I: 141)

Kzk. *altmış*, *alpıs* “altmış” (KTAS: 57a) (Kazakçada yaygın kullanım *alpıs*)

altun “altın” Uyg. (IrkB: 5, 8; Man I: 26_{29}; U I: 6_{14}; TT VIII: G_{64}; U III: 68_{12}), DLT I: 52, II:

Kzk. *altın* “altın”

24, KB:188, 213, Muh.: 98, 178, Kıp. (CC *altun*: 123/7; DM *altın/altun*: 2b/14; TA *altun*: 33a/10; KK *altın/altun*:75b/12, 64b/13; BM *altun*: 4/8; GT *altun*: 47/10; İM *altun*: 20a/5; MG *altun*: 87b/9; TZ *altın*: 16a/13), Çağ. (Seng.: 50r/4; ; LD: 93, 391; SD: 94, 370; ŞHD: 133b/13; BVt: 147/4; FK: 40/7; İD: 31/7; LM: 831, 3186; MKb: 60a/11; TEH: T697b/3; SS: 2093, 2094; Pav.C. 31), (EDPT: 131a; DTS: 40b; ESTY I: 142-143; TMEN II: 529)

altunçı "altıncı, altın işiyle uğraşan, kuyumcu" Uyg. (UW: 114; TT VIII: E_{47}), Kıp. (CC: 84/2), (DTS: 40b)

Kzk. *altıncı* "altıncı, altın işiyle uğraşan, kuyumcu"

altunla- "bir şeye altın sürmek, kaplamak" ME: 65/8, Kıp. (İM: 291a/6), (Yüce, 1993: 86; Toparlı, 1992: 329)

Kzk. *altında-* "altınla kaplamak, altın suyuna batırmak"

altunluġ "altınlı, altın sahibi, altın özelliği olan" Uyg. (TT II: 8-9; USp: 101_{10}), Muh. *altunlıġ*: 77, 88, Çağ. (Seng.: 50r/9), (EDPT: 134b; DTS: 40b)

Kzk. *altındı* "altınlı, altın sahibi, altın özelliği olan"

altunluḳ "altınlık" Çağ. (MKb: 101a/9), (Ölmez, 1993: 399)

Kzk. *altındıḳ* "altınlık, altına benzer, altın gibi"

altur- "aldırmak, kaptırmak" DLT I: 223, Çağ. (Seng. *aldur-*: 46r/22; BVt *aldur-*: 326/7; FK *aldur-*: 421/1; İD *aldur-*: 381/4; TEH *aldur-*: A725a/4; ŞHD *aldır-*: 120b/11), (Krş. Kıp., Kİ *altuz* 22), (EDPT: 133b; DTS: 40b)

Kzk. *aldır-* "aldırmak"

aluç "yaban eriği, erik; şeftali" DLT I: 122, Kıp.

Kzk. *alşa* "yaban eriği,

(Kİ *alçu*: 21; BV *aluç*: 52a/11), Çağ. (Seng.: 50r/27), (EDPT: 128b; DTS: 40b)

erik”

am “kadının dişilik organı” DLT I: 38, Kıp. (CC: 59/3; KK: 68b/10; TA: 22a/9; TZ: 27b/4), (EDPT: 155a)

Kzk. *am* “kadının dişilik organı”

amaç “ağaçtan yapılan, saban ve benzeri çiftçi aygıtları” DLT I: 52, (DTS: 41a)

Kzk. *amaş* “ağaçtan yapılan, saban ve benzeri çiftçi aygıtları”

amıl, amul “sakin, rahat, yavaş” Uyg. (Man III *amul*: 20_6; USp *amul*: 101_{18}; TT II *amul*: 57), DLT I *amıl*: 74, KB *amıl*: 26, 107, Muh. *amıl gün*: 71, (EDPT: 160b; DTS: 41b)

Kzk. *amal* “sakin, rahat, yavaş”

amraḳ (< amır-) “sakin, rahat” Uyg. (TT III *am(ı)r-*: 98), DLT I *amraḳ*: 101, Kıp. (TZ *amraḳ*: 90a/13), (DTS: 41b; TMEN II: 125; UW: 118)

Kzk. *amıraḳ* (< amır-aḳ) “sakin, rahat, rahatlık; istek, arzu”

amtı “şimdi” Uyg. (TT I: 152; TT II: 40; TT III: 65; IrkB: 66), DLT I: 125, KB: 147, Krş. Kıp. (CC *emdi/imdi*: 61/14; GT *imdi*: 35/1; İM *imdi*: 11a/4; KFT *imdi*: 65b/11; Kİ *imdi/indi*: 22, 23; MG *imdi*: 85b/7; TA *imdi*: 30b/6; TZ *imdi*: 5a/5), Çağ., Seng. *ėmdi:* 114v/25; FK *imdi*: 15/5; BVt *imdi*: 5/6; İD *imdi*: 14/5, 32/7; MKb *imdi*: 56b/12; MN *imdi*: 54b/3, 61b/10; TEH *imdi*: T705a/18; SS *imdi*: 287, 511, 520; LD *imdi*: 75, 130; SD *imdi*: 21, 82; ŞHD *imdi*: 3a/13, 7b/2), (EDPT: 156b; DTS: 42b)

Kzk. *endi* “şimdi”

amtıḳı “şimdiki” Uyg. (AY: 8/22, 350/9), (DTS: 42b)

Kzk. *endigi* “şimdiki”

ana “anne, ana” Uyg. (TT III: 98; U II: 54_1; U III: 53_5; USp: 55_{26}, 78_8), DLT I: 32, KB: 1387, 1486, Muh.: 85, 86, Kıp. (CC: 123/6, 132/41; BM: 9/2; GT: 271/10; 66/3; İM: 458a/4; Kİ: 23; KFT: 392a/29; KK: 53b/8; TA: 33b/5; TZ: 3b/11), Çağ. (BVt: 670/1; FK: 67/4; LM: 665, 1154; MKb: 12b/5; TEH: T698a/5; SS: 643, 781; SD: 213; LD: 2474; LÇT: 60), (EDPT: 169b; DTS: 43a; TMEN II: 567; ESTY I: 278-281)

Kzk. *ana, ene* “anne, ana”

anaç “anaç, anacık” Uyg. (U III: 9_2), DLT I: 52, Muh.: 144, (EDPT: 172a; DTS: 43a)

Kzk. *anaş* “anaç, anacık”

anage “bakıcı, mürebbiye” Çağ. (LÇT: 60), (EDPT: 169b; ESTY I: 278-281)

Kzk. *eneke* “anne gibi; bakıcı”

anala- “anne edinmek” DLT I: 311, (EDPT: 186b; DTS: 43a)

Kzk. *anala-* “anne edinmek”

analığ “analı, anneli, annesi olan” KB: 5380, Çağ. (LM: 49), (DTS: 43a)

Kzk. *analı* “analı, anneli, annesi olan”

anasız “annesiz, anasız” KB: 5380, NF: 78/16, KE: 67r/12, Çağ. (LM: 3090), (DTS: 43b)

Kzk. *anasız* “annesiz, anasız”

ança “bu şekilde, bu denli, öyle” Uyg. (U I: 5_3; U III: 7_6; U IV: 28_3; Man I: 7_{12}; TT VI: 262; IrkB: 2, 6, 11), DLT I: 63, KB: 128, 129, Kıp. (CC: 149/7; İM: 121b/6; KH: 38/7; İN *anca*: 87a/1), Çağ. (Seng. *anca*: 51v/12; BVt: 110/1; FK: 28/1; İD: 43/1; LM: 77, 156; MKb: 1b/1, 1b/2; SS: 248, 345), (EDPT: 172b; DTS: 43b)

Kzk. *anşa* “*anşa-munşa* öyle-böyle”

and, ant “ant, yemin” Uyg. (Kuan *ant*: 177), DLT I *and*: 42, KB *and*: 6583, Muh. *ant*: 188 Kıp. (İM: *and/ant*: 384a/6; TA *and*: 38b/10;

Kzk. *ant* “ant, yemin”

CC *ant*: 115/41; GT *ant*: 331/9; Kİ *ant*: 24; KFT *anıt*: 62a/14; KK *ant*: 58a/12; İN *and/ant*: 5b/3, 5b/5), Çağ. (Seng. *ant*: 51v/10; MKb *ant*: 25b/10; TEH *ant*: M799a/23; SS *ant*: 3638; LD *ant*: 1897), (EDPT: 176a; DTS: 44b; TMEN II: 561)

anda, anta "o yerde, orada" Uyg. (U I *anta*: 6_9; U II *anta*: 23_{17}; Man I *anta*: 9_3; TT VI *anta*: 21_9; TT VIII *anta*: L_{33}; IrkB *anta*: 56), DLT I *anda*: 109, KB *anda*: 395, 489, Muh. *anda*: 75, Kıp. (BM *anda*: 14/13; DM *anda*: 3b/4; İM *anda*: 13a/7; Kİ *anda*: 24; KK *anḍa*: 45a/2), Çağ. (FK *anda*: 16/7; İD *anda*: 15/7; LM *anda*: 44, 85; MKb *anda*: 10b/11; SS *anda*: 35, 126; SD *anda*: 170; Pav.C. *anda*: 37), (EDPT: 176b; DTS: 44b; ESTY I: 456)

Kzk. *anda, onda* "o yerde, orada"

andaġ, antaġ "o kadar, öyle-böyle" Uyg. (Man II *andaġ*: 5_9; TT V *antaġ*: 17; TT VII *andaġ*: 29_8; IrkB *antaġ*: 10, 40), DLT I *andaġ*: 37, KB *andaġ*: 2111, Kıp. (Kİ *andavuḳ* (< andaġ oḳ): 24), Çağ. (Seng. *andaḳ*: 51v/21; FK *andaġ/andaḳ*: 87/1; İD *andaḳ*: 30/9, 51/5; LM *andaḳ*: 49, 423; MKb *andaḳ*: 4b/12; MN *andaḳ*: 5a/4; SS *andaġ/andaḳ*: 313, 1987; SD *andaġ/andaḳ*: 105, 145; LD *andaḳ*: 270; ŞHD *andaġ/andaḳ*: 54b/6, 62b/8), (EDPT: 177a; DTS: 44b; ESTY I: 149)

Kzk. *andaḳ* "*andaḳ-mundaḳ* öyle-böyle, burada-orada"

andan, andın "ondan, ondan sonra" Uyg. (TT VII *andın*: 28_{47}), DLT I *andan/ andın*: 108, KB *andın*: 259, Kıp. (Kİ *andan*: 24; KK *andan*: 54a/8; KH *andan*: 3/3, 5/2; İN *andan*: 4b/7,

Kzk. *andan*, *odan* "ondan, ondan sonra"

6b/1), Çağ. (Seng. *andın*: 51v/25; FK *andın*: 9/8; İD *andın*: 10/8; BVt *andın*: 10/8; LM *andın*: 55, 69; MKb *andın*: 2b/1; SS *andın*: 72, 77), (EDPT: 177b; DTS: 44b)

andıḳ- "ant içmek, yemin etmek" Uyg. (Kuan *antıḳ*-: 177), DLT I: 243, (EDPT: 180b; DTS: 44b) — Kzk. *antıḳ*- "ant içmek, yemin etmek"

anı "onu" Uyg. (U III: 12_9; TT IV: 40), DLT I: 27, KB: 188, Kıp. (KK: 41b/9; KH: 5/2, 6/6; İN: 2b/7), Çağ. (SD: 106, 107; FK: 1/9; İD: 13/4; LM: 14, 55; MKb: 12b/7; SS: 29, 39), (DTS: 45a) — Kzk. *anı, onı* "onu, *anı-munı* onu-bunu"

anın, anıŋ "onun" Uyg. (U I *anın*: 8_4; TT II *anın*: 72), DLT I *anın*: 155, KB *anın*: 228, Kıp. (TA *anıŋ*: 56a/4; KK *anıŋ*: 54b/12), Çağ. (Seng. *anın/anıŋ*: 52r/10; FK *anıŋ/anuŋ*: 8/9, 11/1; İD *anıŋ*: 2/5; LM *anıŋ*: 80, 104; MKb *anıŋ*: 2a/9; SS *anıŋ*: 251; SD *anıŋ*: 12, 13), (EDPT: 187a; DTS: 45a) — Kzk. *anıŋ* "onun"

anlar, olar/alar "onlar" Uyg. (AY *olar*: 612), KB *anlar*: A36, *olar*: 251, 253, Kıp. (BM *anlar*: 15/3; DM *anlar*: 3b/4; KK *alar/anlar*: 1b/9, 58a/13; TA *anlar*: 57b/7; MS *anlar*: 19a/1; TZ *alar/allar*: 87b/4), Çağ. (FK *alar*: 70/8; İD *alar*: 189/4; LM *alar*: 253; 28V tayt28: 3b/13; SS *alar*: 23, 83), (DTS: 45b) — Kzk. *olar* "onlar"

antaḳı "oradaki" Uyg. (USp: 15_{11}), (DTS: 45b) — Kzk. *antaġı* "oradaki" *antaġı-muntaġı* oradaki-buradaki

anuḳ "hazır" Uyg. (U III: 28_{16}; USp: 28_4), DLT I: — Kzk. *anıḳ* "hazır"

82, KB: 99, 653, Muh. *anıḳ*: 188, Kıp. (TZ *anıḳ*: 13b/1; GT *anuḳ*: 355/9; İM *anuḳ*: 416b/3; Kİ *anuḳ*: 23; İN *anuḳ*: 3a/9), (EDPT: 182; DTS: 56a; ESTY I: 151-152; VEWT: 23b; TMEN II: 569)

anuḳla- "hazırlamak, hazır bulunmak" DLT I: 305, KB: 1476, Kıp. (CC: 40/22; Kİ 23 *anuḳlagıl* "hazırla"), (EDPT: 183a; DTS: 46a) — Kzk. *anıḳta-* "hazırlamak, hazır bulunmak"

anuḳluḳ "hazırlık" DLT I: 150, ME: 36/2, (EDPT: 183a; DTS: 46a) — Kzk. *anıḳtıḳ* "hazırlık"

aŋ[1] (< Mog.) "av, av oyunu" Uyg. (U II *äŋ*: 75_3; Man I *äŋ*: 14_6; Man III *äŋ*: 14_7; TT VI: 397), DLT I aŋ: 40, (DTS: 46b; UW: 380; Lessing, 1960: 574) — Kzk. *aŋ[1]* "av, yaban hayvanı"

aŋ[2] "engel" Kıp. (Kİ: 25), (Caferoğlu, 1931: 4) — Kzk. *aŋ[2]* "engel, barikat, hendek" (KTAS: 61b)

aŋ[3] "anlama, kavrama" Çağ. (Seng. 52r/2), (EDPT: 165b; TMEN II: 565) — Kzk. *aŋ[3]* "anlama, kavrama, kavrayış, akıl, us" (KTAS: 61b)

aŋ- "anmak, hatırlamak, anlamak" KB: 4057, KE: 11v/7, ME: 71/5, MM: 160/3, Kıp. (GT: 356/2; Kİ: 24; MS: 8a/2, 9a/2; TA: 37a/7; TZ: 5b/12), Çağ. (SD: 605; ŞHD: 131b/11), (ESTY I: 153; Karamanlıoğlu, 1989: 177) — Kzk. *aŋ-* "anmak, hatırlamak, zikretmek, anlamak"

aŋa "o işaret zamiri, bu; ona" Uyg. (AY: 21/3; 384/7), KB: 1378, Kıp. (BM: 9/4), Çağ. (Pav.C. 37), (UW: 163; DTS: 46b; ESTY I: 174-148) — Kzk. *ana* "o işaret zamiri; ona"

aŋaru (ıŋaru, ınaru, inärü, naru) "ötede, öte yerde, uzak yerde" Uyg. (Man I *inärü*: 35_4; — Kzk. *aŋġaru* "ötede, öte yerde, uzak yerde"

Man III *inärü*: 25_9; U II *närü*: 11_{10}; U III *inärü*: 65_3), DLT III *naru*: 223, KB *naru*: 519, 597, Kıp. (BM *anġaru*: 14/7; İH *anarı*: 5; TZ *arı*: 42a/10; CC *arı*: 59/12), Çağ. (Seng. *narı*: 321v/11; ŞHD *narı*: 18b/5; MKb *narı*: 26a/8; LM *narı*: 1268; BVt *narı*: 528/5), (EDPT: 190a; DTS: 46b)

aŋçı "avcı" Uyg. (U II: 84_9; TT IV: 56), (EDPT: 173a; DTS: 46b) — Kzk. *aŋşı* "avcı, av avlayan"

aŋdı- "gözetim altına almak, pusu kurmak, tuzak kurmak" DLT I: 311, Kıp. (CC *andı-*: 161/19), Çağ. (Seng.: 51r/19; ŞHD *aŋdı-* "aramak, sormak, özlemek": 101a/11; FK: 583/4), (EDPT: 180a; DTS: 47a) — Kzk. *aŋdı-* "gözetim altına almak, pusu kurmak, tuzak kurmak"

aŋduz "bir çeşit ardıç ağacı -andız ağacı-" DLT I: 115, Kıp. (İH *anduz/antuz* "ilaç olarak kullanılan bir ot, anduz otu": 6), Çağ. (Seng. *anduz*: 51v/22), (EDPT: 178b; DTS: 47a) — Kzk. *andız* "bir çeşit ardıç ağacı -andız ağacı-"

aŋla- "anlamak" Uyg. (U I: 8_{16}), DLT I: 290, KB: 4025, Muh.: 113, Kıp. (BM: 15/3; CC: 29/15; GT: 106/10; KFT: 384b/17; MG: 41b/4; TZ: 28a/9), Çağ. (Seng.: 50v/27; ŞHD: 161a/1; LD: 842, 1076; SD: 381, 548; FK: 2055/3; BVt: 245/6; LM: 1571, 3507; MKb: 42a/8; MN: 106b/13; TEH: M785a/5; SS: 289, 4040), (EDPT: 186a; DTS: 47a) — Kzk. *aŋla-*, *aŋda-* "anlamak, sezmek, fark etmek"

aŋlat- "anlatmak" ME: 72/7, Kıp. (GT: 71/6), Çağ. (FK: 376/4; BVt: 54/7; LM: 878), (Karamanlıoğlu, 1989: 203) — Kzk. *aŋlat-*, *aŋdat-* "anlatmak"

aŋra-, ıŋra- "inlemek, ağlamak" DLT I *ıŋra-* — Kzk. *aŋıra-, eŋire-*

"deve inlemek": 120, Kıp.(İH *aŋra-*: 5, 6; TZ *eŋre-*: 18b/6) Çağ. (Seng. *ıŋra-/ıŋran-*: 117r/2; SD *iŋre-*: 139; LD *iŋre-*: 75) (EDPT: 189b)	"ağlamak, sızlamak"
aŋran-, ıŋran- "ağlamak, gözyaşı dökmek" DLT I: 289, (Krş. Çağ., Seng.: 117r/2; FK *iŋren-:* 157/5) (EDPT: 189b)	Kzk. *aŋıran-*, *ıŋıran-, eŋiren-* "gözyaşı dökmek, inlemek"
aŋraş-, ıŋraş- "birlikte ağlamak" DLT I: 289, (EDPT: 189b)	Kzk. *eŋires-* "beraber ağlamak, ağlaşmak"
aŋrat-, ıŋrat- "inletmek, ağlatmak" DLT II: 357, (EDPT: 189b)	Kzk. *aŋırat-, eŋiret-* "ağlatmak"
aŋız "hububatın biçildikten sonra tarlada kalan köke yakın sapları, anız" DLT I: 94, Çağ. (Seng.: 52r/7), (EDPT: 191b; DTS: 47a)	Kzk. *aŋız* "hububatın biçildikten sonra tarlada kalan köke yakın sapları, anız"
aŋsız "anlamsız, anlaşılmaz" Uyg. (AY: 529; Hüen: 1802), Kıp. (CC *ansızın*: 121/16; GT *ansız*: 134/1; Kİ *ansız*: 24), Çağ. (Seng.: 52r/3; ŞHD: 104b/8), (EDPT: 190b; DTS: 47a)	Kzk. *aŋsız* "anlamsız, anlaşılmayan"
ap "pekiştirme özelliği katar" Uyg. (AY *ap arıġ*: 293/21), DLT I: 34, Muh. *ap-aḳ* "bembeyaz": 10, Kıp. (DM *ap-aḳ*: 9a/9; TA *ap-aḳ*: 32b/13; KK *ap-aḳ/appaḳ*: 4a/6; KH *ap-aḳ*: 25/2), Çağ. (Seng. *ap-aġ/ḳ*: 27v7), (EDPT: 3a; DTS: 47a)	Kzk. *ap* "pekiştirme özelliği katar; *appaú* bembeyaz"
apa "abla; anne, yaşlı kadın" Uyg. (Man I: 22_3; USp: 12_2), DLT I *apa/aba*: 86, Çağ. (Seng.: 27v/6; Pav.C. 1), (EDPT: 5a; DTS: 47b; ESTY I: 158-159)	Kzk. *apa* "abla; anne, yaşlı kadın"
ar "kahverengi, kumral, kestane rengi, konural" DLT I: 80, (EDPT: 192a; DTS: 50a)	Kzk. *or* "kahverengi, boz"

ar- “yorulmak, dermansız kalmak” Uyg. (U III: 20_5; IrkB: 17, 35), DLT I: 172, KB: 837, 4923, Muh. *ardır-* (< ar-) “yordurmak”: 132, Kıp. (CC: 150/4; GT: 147/12; Kİ: 9; TA: 36a/10; TZ: 9b/6), Çağ. (33v/8; ŞHD: 17a/8, 94b/10; LM: 2082; Pav.C. 16), (EDPT: 193a; DTS: 50a; ESTY I: 160-161)

Kzk. *ar-* “yorulmak, dermansız kalmak”

ara[1] “ara, arasında” Uyg. (IrkB: 38, 10; Man I: 36_7; Man III: 30_{11}; TT III: 22; U III: 13_7; U II: 81_{69}; TT I: 160; USp: 88_{43}), DLT I: 87, KB: 491, 909, Kıp. (BM: 14/7; CC: 115/23; GT: 329/7; İM: 60a/4; İN: 29a/6; Kİ: 11; MG: 28a/8; MS: 29b/5; TA: 58a/4; TZ: 73b/10; KH: 18/5), Çağ. (Seng.: 36v/2; SD: 669; ŞHD: 8b/1; LD: 136, 137; BVt: 217/6; FK: 15/6, 21/1; İD: 2/8, 2/9; LM: 43, 50; MKb: 47b/9; MN: 49a/2; TEH: T706a/6; SS: 25, 59, 84), (EDPT: 196a; DTS: 50a; ESTY I: 162-163)

Kzk. *ara*[1] “ara, arasında, iki şeyin arası”

ara[2] “ara ara, ara sıra, bazen” Uyg. (USp: 6_7; 14_{17}), KB: 177, 184, (DTS: 50b)

Kzk. *ara*[2] “ara ara, ara sıra, bazen”

arada (< ara) “arada” Uyg. (USp: 64_5), Çağ. (LD: 41, 1002; BVt: 304/1; FK: 44/8; İD: 222/1; LM: 25, 249; MKb: 107a/4; MN: 103b/3; TEH: T694b/21; SS: 239, 339), (UW: 174; DTS: 51a)

Kzk. *arada* “arada”

aral “ada” Uyg. (DTS: 50b)

Kzk. *aral* “ada”

arala “aralama” KB: 3596, 4926, (DTS: 50b; ESTY I: 167)

Kzk. *arala* “aralama, aralık”

arala- “aralamak, boşluk bırakmak” DLT I: 308, 309, MM: 75/2, Kıp. (İM: 460b/8; KFT:

Kzk. *arala-* “aralamak, boşluk bırakmak”

63b/45, 152a/25), Çağ. (Seng.: 34v/2), (EDPT: 231a; DTS: 50b)

aralıḳ "aralık, mesafe" Uyg. (USp: 102_{45}), Çağ. (Seng. *aralıġ*: 36v/11), (EDPT: 230b; DTS: 50b) — Kzk. *aralıḳ* "aralık, mesafe, iki şeyin arası, boşluk"

aran[1] "ahır" DLT I: 76, Çağ. (Seng.: 36v/15), (EDPT: 232b; DTS: 51a) — Kzk. *aran*[1] "ahır, ağıl"

aran[2] "av için geniş ve derin çukur, tuzak çukuru" Çağ. (Seng.: 36v/15), (EDPT: 232b; DTS: 51a) — Kzk. *aran*[2] "av için geniş ve derin çukur, tuzak çukuru"

aranlıġ "ahırlı, ahırı olan" DLT I: 148, (EDPT: 237a; DTS: 51a) — Kzk. *arandı* ""ahır veya ağıl sahibi, ahırı olan"

arasında (< ara) "arasında" Kıp. (BM: 14/6; CC: 61/17; MG: 14a/4; 42a/1; TZ: 74a/5), Çağ. (İD: 21/3, 154/5; TEH: T 697b/4; SS: 383, 1281; LD: 579, 1091; ŞHD: 7b/3; SD: 382; FK: 11/1), (DTS: 51a) — Kzk. *arasında* "arasında"

arġu "uçurum, iki dağın arası" Uyg. (Man I: 26_{25}), DLT I: 127, (EDPT: 215b; DTS: 51a) — Kzk. *arġı* "dağın yamacı, iki dağın arası"

arı "bal arısı, arı" DLT I: 87, II: 329, KE: 3v/11, Muh.: 177, AH: 440, Kıp. (TA *aru*: 11a/7; DM *aru*: 9b/4; BM *aru*: 11/1; KK *aru balı*: 70b/3; Kİ *aru*: 10), Çağ. (Seng. *arı*: 37v/11; FK *arı*: 653/2; LD *arı*: 1069; Pav.C. *arı*: 16), (EDPT: 196b; DTS: 51b; ESTY I: 186-187; VEWT: 25b) — Kzk. *ara* "bal arısı, arı"

arı- "temizlenmek, arınmak, saflaşmak" Uyg. (TT III: 120; TT IV: 41; TT VIII: A_{45}; AY: 132/15), DLT III: 252, KB: 2108, KE: 80v/13, Muh.: 130, AH: 112, Kıp. (TZ *aru-*: 24a/5), — Kzk. *aru-* "saflaşmak, arınmak, güzelleşmek"

Çağ. (Seng.: 33v/24; BVt: 376/5; MKb: 40a/9; Pav.C. 17), (EDPT: 198a; DTS: 51b; ESTY I: 184-185)

arıġ[1] "temiz, saf, pak" Uyg. (TT II: 2; TT III: 164; TT V: 22), DLT I: 63, I: 230, KB: 831, 847, Muh. *arıḳ*: 61, AH *arıġ/arıḳ*: 111, Kıp. (CC *arı/arov*: 139/8, 123/10; GT *arı*: 51/3; İM *arı/arıġ*: 118a/1, 116a/7; Kİ *arı/arıġ*: 10; MG *arı*: 84a/5; MS *arı*: 8a/5; İN *arı/aru*: 70b/8, 70a/9; KH *arı*: 5/9, 9/1; TZ *aru*: 23b/7; KFT *aru*: 330b/17), Çağ. (Seng. *arı/arıġ*: 37v12; FK *arı/arıġ*: 626/6, 256/5; MKb *arıġ*: 37b/13; TEH arıġ: M785b/15; SS *arıġ/arıḳ*: 4598; SD *arıġ*: 29, 58; ŞHD *arıḳ*: 171a/4; LD *arıḳ*: 13; Pav.C. *arıġ*: 16), (EDPT: 213b; DTS: 51b; ESTY I: 184)

Kzk. *aruv* "temiz, saf, pak, güzel"

arıġ[2] "epeyce, çokça, bütünü" DLT I: 241, II 328, III 41, (DTS: 51b)

Kzk. *arı* "epeyce, çokça, tamamı, bütünü"

arıġla- "bir şeyin içinden iyisini seçmek, ayırmak, toplamak" DLT I: 303, (EDPT: 219b; DTS: 52a)

Kzk. *arıḳta-* "hayvanların içinden iyisini seçmek, ayırmak"

arıġlıḳ "temizlik, saflık" DLT I: 149, KB: 1960, 1985, Kıp. (İM *arıġlıḳ/arılıḳ*: 117b/2, 131b/8; CC *aruvlıẖ*: 131/19; MS *arılıḳ*: 6b/2), Çağ. (Seng. *arıġlıġ*: 37v/19; FK *arıġlıġ*: 724/2), (EDPT: 218b; DTS: 52a)

Kzk. *aruvlıḳ* "temizlik, saflık, güzellik"

arıḳ "kanal, su yolu, ark, nehir, ırmak" DLT I *arıḳ/arḳ*: 65, III: 299, Kıp. (BM *arġ*: 4/13; Kİ *arḳ*: 11; TZ *arıḳ*: 36a/6), Çağ. (Seng. *arıġ*: 37v/14; FK *arıġ*: 309/3; TEH *arıġ*: T695b/12;

Kzk. *arıḳ* "kanal, su yolu, ark"

SS *arıġ/arıḳ*: 4598; LD *arıḳ*: 1565; Pav.C. *arıġ*: 16), (EDPT: 214a; DTS: 52b; ESTY I: 187-188)

arığla- "temizlemek, temizlenmek; ululamak, yüceltmek" KE *arığla-*: 83v/16, ME *arığla-*: 77/5, Kıp. (MS *arıla-/arula-*: 35b/2), (Yüce, 1993: 92; Toparlı, 1987: 34)

Kzk. *aruvla-* "yıkamak, temizlemek" (*aruvlan-* "temizlenmek")

arın- "arınmak, temizlenmek" Uyg. (AY: 72/16, 141/3), DLT I: 201, KB: 3522, Kıp. (CC: 125/8, 150/3; İM: 78b/4; KFT: 387a/29; Kİ: 10; MG: 84a/5; MS: 28a/2), (EDPT: 235a; DTS: 52b)

Kzk. *arın-* "arınmak, temizlenmek, saflaşmak"

arıt- "arıtmak, temizlemek" Uyg. (AY: 139/10, 140/2, U III: 38_{21}; USp: 101_{14}; TT VIII: E_{48}), DLT I: 208, KB: 3524, Muh.: 103, 112, Kıp. (CC:Ç 124/33; İM: 108a/1; KFT *arıd-*: 107a/6; Kİ: 10; MS: 37a/6; TZ: 30a/7; İH *arıt-* "ayıklamak": 1), Çağ. (Seng.: 34r/15; BVt: 11/6; FK: 504/7; LM: 183, 2392; MKb: 37b/2; TEH: M799b/2; SS: 631; LD: 1478), (EDPT: 207b; DTS: 53a)

Kzk. *arıt-* "arıtmak, temizlemek"

arḳa[1] "arka, sırt" Uyg. (Man I: 28_{12}; TT IV: B_{20}; TT VI: 273; AY: 134/13, 320/7), DLT I: 128, KB: 6636, Muh.: 141, Kıp. (CC: 95/4; DM: 13a/14; İM: 90b/7; İN: 14a/6; KK: 68a/13; MG: 12b/1; TA: 22a/3; KFT: 398b/10; Kİ: 11; MS: 34b/1; TZ: 24a/11), Çağ. (Seng.: 37r/22; BVt: 420/5; LM: 3036; TEH: M784b/15; SS: 253; LD: 2658; Pav.C. 14), (EDPT: 215b; DTS: 53b; ESTY I: 174-175)

Kzk. *arḳa*[1] "arka, sırt; dağın sırtı"

arḳa[2] “sıkıntılı zamanda yardıma gelen kişi, yardımcı, arka” Uyg. (AY: 188/17), DLT I: 139, KB: 1045, 1345, Kıp. (TA *arḳa ber-*: 36b/8), (EDPT: 215b; DTS: 53b; ESTY I: 174-175)

Kzk. *arḳa*[2] “sıkıntılı zamanda yardıma gelen kişi, yardımcı, arka”

arḳaġ “halı, kilim gibi şeyler dokunurken enlemesine atılan ip, iplik” Uyg. (TT VI: 391), DLT I: 118, Muh.: 159, (Krş. Çağ., Seng. *arġaç*: 37r/8; Kıp., İH *arġaç*: 3), (EDPT: 216a; DTS: 54a)

Kzk. *arḳav* “halı, kilim gibi şeyler dokunurken arasına atılan ip, iplik”

arḳalan- “bir şeye sırtını dayamak, yaslanmak” DLT I: 297, Kıp. (MG: 83a/3), (EDPT: 220a; DTS: 54a)

Kzk. *arḳalan-* “bir şeye sırtını dayamak, yaslanmak”

arḳalığ “destekli, arkalı” Uyg. (AY: 197/16, 197/20), KE: 181r/10, (DTS: 54a)

Kzk. *arḳalı* “destekli, arkalı”

arḳan “halat, urgan” Çağ. (Pav.C. *urḳan*: 56), (ESTY I: 175)

Kzk. *arḳan* “halat, urgan”

arḳar “dağ keçisi, yabani dağ koyunu” DLT I: 117, Çağ. (Pav.C. 14; Bab. *arḳarġulça* “Kâbil vilayetinde bulunan kızıl geyik”: 141b/13), (EDPT: 216b; DTS: 54a; ESTY I: 176)

Kzk. *arḳar* “yabani dağ koyunu”

arḳasız “desteksiz, yardımsız, arkasız” DLT I: 123, I: 128, KB: 3772, (EDPT: 219b; DTS: 54a)

Kzk. *arḳasız* “desteksiz, yardımsız, arkasız”

arḳış “kervan” Uyg. (U II: 21_{18}; U III: 29_{3}; Hüen: 236), DLT I: 97, KB: 1386, 1443, Kıp. (İH *arġış*: 3-32), Çağ., Seng. *arġış*: 37r/20), (EDPT: 216b; DTS: 54a; TMEN II: 460)

Kzk. *arḳıs* “kervan”

arḳun[1] “yaban aygırıyla evcil kısraktan olan at” DLT I: 107, KB: 5803, 6536, Kıp. (BV *arḳun*:

~Kzk. *arġımaḳ* “Orta Asya’da yetiştirilen

25b/6, 40a/14; TZ *arġımaḳ* “soyu iyi bir hayvan, köpek: 30b/10), Çağ. (Pav. C. *arġamaḳ*: 14), (EDPT: 216b; DTS: 54b; ESTY I: 171)

saf kan bir tür at, küheylan”

arḳun[2] “gelecek yıl, öte taraf, öte yan” Uyg. (TT VI: 263), DLT I *arḳın/arḳun*: 89, I: 108, (EDPT: 216b; DTS: 54b)

Kzk. *arġın* “sonraki yıl, öte, öte yan”

arḳuru “aracılığıyla, yardımıyla, vasıtasıyla; meyilli, eğimli” Uyg. (TT VI: 39; TT VII: 27_{15}), Kıp. (CC *arkrı*: 161/4; MG *arḳurı*: 56b/2; İM *arḳuru*: 147b/8), (EDPT: 219a; DTS:55a)

Kzk. *arḳılı* “aracılığıyla, yardımıyla, vasıtasıyla”

arpa “arpa” Uyg. (Man III: 40_3), DLT I: 123, KB: 3611, 3612, Muh.: 181, Kıp. (BM: 6/15; CC: 110/3; DM *arfa/arpa*: 6a/9; GT: 35/3; KFT: 386b/15; Kİ: 11; İM: 11a/4; TZ: 20b/10; İN: 89b/7; KH: 44/5; TA: 10b/1; KK *arfa*: 3a/11), Çağ. (Seng.: 36v/35; FK: 104/6; LM: 441; MKb: 33b/8; TEH: T721b/2; Pav.C. 11; Bab.: 251b/2), (EDPT: 198b; DTS: 53b; ESTY I: 176-177; TMEN II: 445)

Kzk. *arpa* “arpa”

arpaġan “arpaya benzer başağı bulunan, arpa çöpü” DLT I: 140, Çağ. (Seng.: 36v/26), (EDPT: 200a; DTS: 53b)

Kzk. *arpaġan* “arpaya benzer başağı bulunan, arpa çöpü”

arpala- “arpa vermek” Uyg. (USp: 46_1), DLT I: 316, (EDPT: 200a; DTS: 53b)

Kzk. *arpala-* “arpa vermek”

arpalan- “arpa sahibi olmak, arpalanmak” DLT I: 296, (EDPT: 200a; DTS: 53b)

Kzk. *arpalan-* “arpa sahibi olmak, arpalanmak”

arpasız “arpasız, arpası olmayan” DLT I: 123, (EDPT: 200a)

Kzk. *arpasız* “arpasız, arpası olmayan”

arsal “kumral, konural” DLT I *arsal/arsıl*: 105, (EDPT: 238a; DTS: 55a)

Kzk. *arsal* “kumral, kahverengi, konural”

arslan “arslan” Uyg. (Man I: 8_5; Man III: 11_9; U I: 43_{19}; AY: 325/20; USp: 102_{28}), DLT I: 75, II: 146, KB: 164, 284, AH: 52, Muh.: 174, Kıp. (BM *arslan*: 10/5; CC *arslan/astlan*: 107/15; DM *araslan*: 7b/5; GT *arslan*: 62/8; İM *arslan*: 354b/1; Kİ *arslan*: 11; KK *arsalan*: 47b/12; TA *arslan*: 31b/10; TZ *arslan*: 4b/8), Çağ. (Seng. *arsalan*: 37r/6; FK *arslan*: 679/5; MKb *arslan*: 69b/10; TEH *arslan*: A728a/7; SS *arslanlıġ* “aslanlı”: 1422; SD *arslan*: 235; ŞHD *arslan*: 164a/8; LD: *arslan*: 276), (EDPT: 238a; DTS: 55a; ESTY I: 177-178; TMEN II: 453)

Kzk. *arıstan* “arslan”

arşın, arşun (< Far.) “bir uzunluk birimi, arşın; bir dirsek uzunluğu” NF: 356/4, KE: 62v/13, MM: 255/1, Kıp. (BM: 9/11; CC: 85/22; DM: 9b/13; İM: 290a/3; İN: 29a/6; KFT: 16b/45; KK: 48a/8; MG: 19b/1; TA: 25a/2; TZ: 16a/11), Çağ. (Pav.C. 13), (Grønbech, 1942: 40; Zenker I: 28; ESTY I *arçın*: 183-184; Radloff I *arçın*: 324)

Kzk. *arşın* “arşın”

arşınla- “arşınlamak” Muh.: 109, (Battal, 1997: 11)

Kzk. *arşınla-* “arşınlamak”

art “arka, sırt, dağ beli; dağ geçidi; tepe, yokuş; son” Uyg. (IrkB: 6; AY: 409/11; U IV: 38), DLT I: 42, KB: 1735, Kıp. (CC *art*: 120/13; DM *arḍ/ard*: 3a/16, 3b/2; GT *art*: 314/6; İM

Kzk. *art* “arka, sırt; bir şeyin sonu, bitimi, kıç; bir nesnenin öbür tarafı; hayvanların

art: 145a/6, 290a/2; İN *art*: 37b/4; KH *art*: 17/3; Kİ *ard/art*: 10; MG *art*: 8b/7; MS *ard*: 19a/6; TZ *art*: 73b/9), Çağ. (Seng. *art*: 36v/26; LD *art*: 362; Pav.C. *art*: 12), (EDPT: 200b-201a; DTS: 55b; ESTY I: 179-180; VEWT: 27b)	kuyruk kısmı"
art- "artmak, çoğalmak" Uyg. (USp: 88_{28}), DLT II: 4254, KB: 349, 736, Mıuh.: 109, AH: 404, Kıp. (CC: 50/13; GT: 53/10; İM: 132a/5; Kİ: 11; KK: 83b/11), Çağ. (Seng.: 35r/5; BVt: 526/3; FK: 128/3; İD: 47/1; LM: 1489; MKb: 22a/10; MN: 117b/3; TEH: M 795a/3; SS: 1266, 1674; SD: 131; ŞHD: 171b/9; LD: 192, 690), (EDPT: 201b; DTS: 55b; ESTY I: 181-182)	Kzk. *art-* "artmak, çoğalmak"
artıġ "yükletilen yükün fazlalığı, yükün artması" DLT I: 98, (EDPT: 204b; DTS: 57a)	Kzk. *artuv* "yükün artması, çoğalması, fazlalığı"
artıl- "yükletmek" DLT I: 244, Çağ. (Seng.: 35r/24), (EDPT: 209a; DTS: 57a)	Kzk. *artıl-* "yükletmek, çoğaltmak"
artın- "yüklenmek" DLT I: 250, (EDPT: 209b; DTS: 57a)	Kzk. *artın-* "yüklenmek, toplanmak"
artunca "ardınca, hemen arkasından" Kıp. (BM *arṭunca*: 14/4), Çağ. (Seng. *ardınca/ardıca*: 37r/2-3), (Jazączkowski, 1958: 8)	Kzk. *artınşa* "ardınca, peşi sıra, arkasından"
artış- "yüklemekte yardımcı olmak" DLT I: 231, (EDPT: 210b; DTS: 57a)	Kzk. *artıs-* "yüklemekte yardımcı olmak; hayvana yük yüklemek, yükleşmek"

artuḳ “artık, fazla” Uyg. (Man I: 12_{15}; TT II: 61; AY: 3/20; U III: 35_{19}), DLT I: 99, II: 137, KB: 171, 629, Muh. *artıḳ*: 151, AH: 190, Kıp. (CC *artuḳ/artuḫ*: 75/18; GT *artuḳ*: 291/10; İM *artuḳ*: 448b/8; İN *artuḳ*: 19b/3; KFT *artuḳ*: 386b/36; KH *artuḳ*: 31/8; Kİ *artuḳ*: 10; MG *artuḳ*: 35b/8; TA *artuḳ*: 29b/13; TZ *artıḳ*: 18a/6), Çağ. (Seng. *artuḳ*: 36v/27; BVt *artuġ/artuḳ*: 118/3, 336/3; FK *artuḳ/ġ*: 242/4; İD *artuḳ*: 242/3; LM *artuġ/artuḳ*: 158, 745; MKb *artuġ/artuḳ*: 11a/7, 43a/7; MN *artuġ/artuḳ*: 49a/5, 53b6; TEH *artuḳ*: 697b/22; SS *artuḳ*: 318, 452; Bab. *artuḳ*: 166a/13; LD *artuḳ*: 98, 259; ŞHD *artuḳ*: 133b/13; SD *artuḳ*: 462), (EDPT: 204b; DTS: 57a; ESTY I: 182)

Kzk. *artıḳ* “artık, fazla”

artuḳçı “fazla; üstün” Kıp. (İN: 4b/6; KFT: 73b/25), (Ağar, 1989: 942)

Kzk. *artıḳşı* “üstün, hususiyet”

artuḳçılıḳ “üstünlük” Kıp. (KFT: 137a/23), (Ağar, 1989: 942)

Kzk. *artıḳşılıḳ* “üstünlük, farklılık, özellik”

artuḳla- “fazlalaştırmak” Kıp. (KFT: 118b/4), (Ağar, 1989: 942)

Kzk. *artıḳta-* “artırmak, fazlalaştırmak”

artuḳluḳ “fazlalık” KB: 3760, KE: 216v/6, ME: 178/6, Çağ. (BVt: 325/3), (DTS: 57b)

Kzk. *artıḳtıḳ* “fazlalık”

artuḳsı “fazlası, çoğu; daha başkası” NF: 413/9, ME: 166/2, Çağ. (ŞHD: 147b/1; BVt: 451/2; FK: 622/3; İD: 69/7), (Karasoy, 1998: 350)

Kzk. *artıḳsı* “fazlası, çoğu; kendini diğerlerinden fazla görme, üstün görme”

artur- (< art-) “artırmak” DLT I: 219, KB: 756, 1506, Kıp., (CC *artır-* “aşmak, çoğalmak”: 162/32; İM: 240a/4; İN: 15a/3; KFT: 144b/24;

Kzk. *arttır-* (art- + tır-) “artırmak, çoğalmak”

MG: 97b/9; MS: 39a/2; TA: 42b/4; TZ *artır-*: 18b/5) Çağ. (Seng.: 35r/24; MKb: 42b/1; TEH: T703b/23; Bab.: 229b/23; ŞHD: 22a/4; LD: 738, 1383; SD: 63, 308), (EDPT: 210a; DTS: 57b)

arturul- "arttırılmak, fazlalaştırmak" Kıp. (İM: 242b/8), (Toparlı, 1992: 297) — Kzk. *arttırıl-* "arttırılmak, fazlalaştırmak, çoğaltmak"

aruḳ "arık, zayıf, cılız, bitkin, yorgun" Uyg. (Hüen: 1914; U III: 80_{16}), DLT I *arıḳ/aruḳ*: 66, Muh. *arıḳ*: 143, 152, Kıp. (CC *arıḫ*: 77/7, 115/23; GT: *arıḳ/aruḳ*: 20/6; TZ *arıḳ*: 37b/12; Kİ *aruḳ*: 11; İM *aruḳ*: 368b/5; TA *aruḳ*: 29b/6), Çağ. (Seng. *arıġ-arıḳ*: 37v/17), (EDPT: 214a; DTS: 52b) — Kzk. *arıḳ* "zayıf, cılız, ince, sıska, bitkin"

aruḳla- "zayıflamak" DLT I *aruḳla-* dinlenmek": 304, Kıp. (İN *aruḳla-*: 94a/4; *aruḳla-*: 171b/19; Kİ *aruḳla-*: 11; KH *aruḳla-*: 53/7; TZ *arıḳla-*: 38a/6), (EDPT: 219b-220a) — Kzk. *arıḳta-* "zayıflamak"

aruḳlat- "zayıflatmak, güçsüzleştirmek" ME: 24/1, 61/5, (Yüce, 1993: 93) — Kzk. *arıḳtat-* "zayıflatmak"

aruḳluḳ "zayıflık, zayıflama" DLT I *aruḳluḳ* "yorgunluk": 150, Kıp. (TZ *arıḳlıḳ*: 49b/8), (Krş. Çağ. (Seng. *arıġlıġ* "zayıflık": 37v/19), (EDPT: 218b) — Kzk. *arıḳtıḳ* "zayıflık, zayıflama"

arva-, arba- "büyülemek, efsunlamak" Uyg. (AY *arva-*: 475/9; USp *arba-(la-)*: 262), DLT I: 283, Çağ. (Pav.C. *arba-:* 11), (EDPT: 199a; DTS: 58b; ESTY I: 168-169) — Kzk. *arba-* "büyülemek, efsunlamak"

arval- “büyülenmek, efsunlanmak” DLT I: 249, (EDPT: 199b; DTS: 58b)

Kzk. *arbal-* “büyülenmek, efsunlanmak”

arvana “dişi deve” Kıp. (BM: 7/6; DM: 7a/11), (Toparlı, 2003: 16; Zajączkowski, 1958: 8)

Kzk. *arvana* “tek hörgüçlü, kısa tüylü, soğuk havaya dayanıksız sıcak çöle dayanabilen, çok süt veren cins bir deve” (KTAS: 71a) *arvana bota* “arvana cinsi ile tek hörgüçlü devenin birleşiminden oluşan deve yavrusu”

arvaş “büyü, sihir” DLT I *arvaş*: 283, I *arvış*: 249, (EDPT: 199a; DTS: 58b)

Kzk. *arbas* “büyü, sihir, efsun”

arvaş- “büyülemek, sihir yapmak, birlikte sihir yapmak” DLT I: 273, (EDPT: 199b; DTS: 58b)

Kzk. *arbas-* “büyülemek, sihir yapmak, birlikte sihir yapmak”

arvışçı “büyücü, sihirbaz” Uyg. (U IV: 20_{230}), (EDPT: 200a; DTS: 58b)

Kzk. *arbasşı* “büyücü, sihirbaz”

arvışlıġ “sihirli, büyülü” Uyg. (U II: 60_4), (DTS: 58b)

Kzk. *arbaslı* “sihirli, büyülü”

as “gelincik, kakım” DLT I: 80, KB: 6368, Muh.: 174; Kıp. (BM: 10/10; DM: 8a/6; TZ *ars/as*: 29a/7), Çağ. (Seng.: 40r/20; TEH: A718b/19; ŞHD: 55b/13; LD: 596, 2615; Pav.C. 19), (Bkz DS *ars* “gelincik”: 330) (EDPT: 240a; DTS: 59a; ESTY I: 191)

Kzk. *arıs* “gelincik, kakım” (Kırg. *ars/arıs*)

as- “asmak” Uyg. (USp: 88_{45}), DLT I: 173, Muh.: 111, Kıp. (CC: 40/26; İM: 343a/4; İN *aṣ*-: 100a/9; KFT: 299a/44; KK *aṣ*-: 11b/12; Kİ: 15; MG: 90a/4; TA *aṣ*-: 36b/2; TZ: 21b/6), Çağ. (Seng.: 39r/17; BVt: 258/2; FK: 594/2; İD: 114/4; LM: 2831; MKb: 11a/10; MN: 82a/10; TEH: A723b/17; Bab.: 215b/12; ŞHD: 165a/1; LD: 569, 377), (EDPT: 240b; DTS: 59b; ESTY I: 192)

Kzk. *as*- “asmak”

asıl- “asılmak” DLT I: 196, KB: 108, 265, Muh.: 165, Kıp. (CC: 142/11; İM: 423a/7; KFT: 229b/8; Kİ: 15), Çağ. (Seng.: 39v/4; BVt: 180/1; FK: 452/4; MKb: 65a/9; TEH: T715a/23; SS: 168; LD: 550; ŞHD: 48a/6), (EDPT: 247b; DTS: 60b)

Kzk. *asıl*- “asılmak”

asın- “asılmak, bağlamak, asılı olmak” Uyg. (TT VII: 23_2), DLT I: 201, KB *asun*-: 595, Kıp. (MG: 84a/2; TZ: 10a/11), (EDPT: 248b; DTS: 61a)

Kzk. *asın*- “asılmak, bağlamak, takınmak”

asır “düğün, eğlence” Kıp. (CC: 36/10), (Grønbech, 1942: 43)

Kzk. *asır* “eğlence, oyun”

asış- “asmakta yardım etmek” DLT I: 184, (EDPT: 253a; DTS:61a)

Kzk. *asıs*- “asmakta yardım etmek”

aslam “faiz, kâr” ME: 54/8, MM: 402/4, Kıp. (İM *aslam*: 481a/8; Kİ *aslan*: 15; TZ *aslamla*- “kazanmak”: 17b/1; CC *astılan* “tefecilik”: 75/12), (Toparlı, 1992: 461; ESTY I: 195; Brockelmann, 2017: 148)

Kzk. *aslam* “kâr, kazanç; belli bir ölçüden fazla olan” (Kırg. *atsam*, Kmk. *aslam*, Kklp. *aslam*)

asmaḳ “asma, asış” Kıp. (KFT *asmaḳlıḳ*: 299b/18), Çağ. (BVt: 42/3; LM: 609), (Ağar,

Kzk. *aspaḳ* “asma, asış, cezalandırma; dar

1989: 943; Çevik, 1993: 456)	ağacı”
ast “alt, aşağı” KB: 18, NF: 330/16, KE: 164v/21, Kıp. (CC: 64/13; GT: 299/11; İM: 57a/7), Çağ. (Seng.: 40r/29; BVt: 224/6; FK: 68/4; İD: 55/2; LM: 700; MKb: 49b/8; SS: 99, 207; Bab.: 227a/11; ŞHD: 34b/12; SD: 572; LD: 1068; TEH: T717a/15; Pav.C. 19) (Krş. DLT I *ast* “sokak”: 42; Uyg. (Man III *asra*: 7_{12}; IrkB *asra*: 60)) (EDPT: 242a; ESTY I: 195-196)	Kzk. *ast, astı* “alt, aşağı”
astın “alt, aşağı” DLT I: 108, KB: 18, NF: 222/2, KE: 44r/3, Kıp. (GT: 94/7), Çağ. (Seng.: 40v/2; İD: 55/2; LM: 2062; LD: 685, 2615; SD: 107), (EDPT: 242b; DTS: 61b)	Kzk. *astın* “alt, aşağı”
astur- “astırmak” Uyg. (AY: 88/6), DLT I: 220, I: 221, Çağ. (Seng.: 39v/10; Bab.: 206b/5), (EDPT: 244a; DTS: 61b)	Kzk. *astır-* “astırmak”
aş[1] “aş, yemek, gıda” Uyg. (Man I: 16_2; TT II: 76; AY: 168/23), DLT I: 80, II: 73, KB: 321, 524, Muh.: 132, Kıp. (BM: 7/15; CC: 16/4; DM: 6b/2, 22b/2; GT: 22/12; İ;M: 345b/2; Kİ: 14; KK: 20b/12; TA: 16a/13; TZ: 23b/10), Çağ. (Seng.: 41v/22; FK: 337/5; MKb: 10b/11; MN: 11b/13; SS: 3122; LD: 188; ŞHD: 190b/12; Bab.: 238a/13; Pav.C. 22), (EDPT: 253b; DTS: 61b; ESTY I: 210-211; TMEN II: 481; VEWT: 29b)	Kzk. *as[1]* “aş, yemek, gıda”
aş[2] “kenet, bağ” DLT I: 80, KB: 2300, 2301, HŞ: 2740, (DTS: 62a)	Kzk. *as[2]* “kenet, bağ, bağlama”
aş-[1] “aşmak, geçmek, ilerlemek” Uyg. (TT I: 47), DLT I: 173, KB: 1735, Muh.: 112, Kıp. (CC:	Kzk. *as-[1]* “asmak, geçmek, ilerlemek”

124/10; GT: 327/9; MG: 99b/8; TA: 42b/12; TZ: 12a/7; KH: 27/9), Çağ. (Seng.: 40v/19; BVt: 144/1; FK: 384/1; LM: 1003; MN: 47b/13; TEH: M784b/2; SS: 1361; Bab.: 236a/4; LD: 124, 692; ŞHD: 23a/6), (EDPT: 255a; DTS: 62a; ESTY I: 212-213)

aş-[2] "çoğalmak, artmak" Uyg. (TT V: 70), NF: 271/14, KE: 21v/14, ME: 71/1, MM: 283/2,Çağ. (SD: 460), (EDPT: 255b; DTS: 62a) — Kzk. *as-[2]* "artmak, çoğalmak, büyümek"

aşa "aşırı, fazlasıyla, aşkın" Uyg. (TT VIII: N_6), (DTS: 62a) — Kzk. *asa* "aşırı, pek çok, çok"

aşa- "yemek yemek" Uyg. (TT V: 45; AY: 529/13, 529/16), DLT III: 253, KB: 1480, 6399, NF: 263/12, KE: 228v/21, Kıp. (CC: 10/21; GT: 164/3; TA: 45a/12), Çağ. (Seng.: 41r/14), (EDPT: 256b; DTS: 62a) — Kzk. *asa-* "yemek yemek, ağız dolusuyla yemek yemek"

aşağ "aş, yemek" Uyg. (TT VIII: I_2), (EDPT: 259a) — Kzk. *asav* "aş, yemek, yemeklik"

aşat- "yemek yedirmek, tattırmak" Uyg.(AY: 647/5), DLT I: 210, NF: 143/1, Çağ. (Seng.: 41r/28), (EDPT: 257b; DTS: 63a) — Kzk. *asat-* "yemek yedirmek, yemek yedirtmek"

aş bolsun "afiyet olsun, yarasın, sağlık olsun" Kıp. (TA: 16b/1; TZ: 22b/4), (Atalay, 1945; 143) — Kzk. *aş bolsun* "afiyet olsun, yarasın, sağlık olsun"

aşçı "aşçı, şef" Uyg. (U III: 64_1), KB: 2832, 2846, KE: 85r/5, Kıp. (KK: 63a/8), (EDPT: 257a; DTS: 63a) — Kzk. *asşı* "aşçı, şef"

aşıl- aşmak, sınırı aşmak" Uyg. (U II: 6_8; TT VI: 348), (EDPT: 262a; DTS: 63a) — Kzk. *asıl-* "aşılmak, geçmek, aşmak"

(KTAS: 75b)

aşırıl- "aşırılmak, nakledilmek, geçirilmek" Uyg. (Man III: 23_3), (DTS: 63b)

Kzk. *asırıl-* "nakledilmek, geçirilmek"

aşla- "kap kenetlemek, yemek kabı yapmak" DLT I: 286, Kıp. (İH: 3), (EDPT: 262b; DTS:63b)

Kzk. *asta-* "ağaçtan yemek kabı yapmak, oymak"

aşlıḳ "aşlık, mutfak; yemeklik, gıda, buğday" Uyg. (TT VI: 85), DLT I: 114, Muh.: 181, Kıp. (BM: 6/15; CC: 110/2; 6a/13; Kİ: 14; TZ: 26b/4), Çağ. (Seng. *aşlıġ*: 42r/3; MN *aşlıġ*: 78a/6; TEH *aşlıġ*: T701b/7; Bab. *aşlıḳ*: 144b/9), (EDPT: 261b; DTS: 63b)

Kzk. *astıḳ* "buğday, mısır, arpa gibi mahsullerin genel adı, aşlık"

aşru "aşırı, fazla, çok, pek çok" KB: 1766, 5038, Kıp. (CC *asru/astru/astrı*: 122/34; MG *asrı*: 11b/8), Çağ. (Seng. *asru*: 401v/9; BVt *asru*: 256/9; FK *asru*: 18/2, 92/8; İD *asru*: 58/1, 96/3; LM *asru*: 23, 105; TEH *asru*: T696b/15; SS *asru*: 142, 554; Bab. *asru*: 128b/14; ŞHD *asrı/asru*: 13a/26, 86a/2; LD asru: 30, 256; SD *asrı/asru*: 352, 428), (EDPT: 264b; DTS: 64a)

Kzk. *asırı* "aşırı, fazla"

aşrul- "aşırılmak, gönderilmek" DLT I: 247, (EDPT: 265a; DTS: 64a)

Kzk. *asırıl-* "aşırılmak, gönderilmek"

aşsa- "yemek yemek istemek" DLT I: 277, (EDPT: 265a; DTS: 64a)

Kzk. *assa-* "yemek yemek istemek"

aşsat- "acıktırmak, iştah açmak" DLT I: 262, (EDPT: 265a; DTS: 64a)

Kzk. *assat-* "acıktırmak, iştah açmak"

aşsız "aşsız, yiyecek bir şeyi olmayan" ETY: 12 (EDPT: 265a; DTS: 64a)

Kzk. *assız* "aşsız, yiyecek bir şeyi

olmayan”

aşuḳ “aşık kemiği, topuk kemiği” DLT I: 66, Kıp. (MG *aşıḳ*: 78b/6; TZ *aşıḳ*: 24b/8; Kİ *aşuḳ*: 14), Çağ. (Seng. *aşuġ/aşuḳ*: 42r/5; Bab. *aşuḳ*: 275b/10; Pav.C. *aşuḳ*: 23), (EDPT: 259a; DTS: 64b; ESTY I: 216-217)

Kzk. *asıḳ* “aşık kemiği, topuk kemiği”

aşuḳ- “acele etmek” DLT I: 191, Kıp. (CC: 114/15; GT: 333/2; İH: 31; İM: 185b/5; İN: 98b/8; KFT: 35a/25; MG: 28b/2; TZ: 25b/3; KH: 63/7), Çağ. (Seng.: 41r/29; BVt: 349/5; LM: 1987; MKb: 88b/13; TEH: M789b/1; LD: 2283; Pav.C. *oşuḳ-*: 67), (EDPT: 259b; DTS: 64b; ESTY I: 217)

Kzk. *asıḳ-* “acele etmek”

aşuḳtur- “acele ettirmek” KE: 248r/20, (Ata, 1997:40)

Kzk. *asıḳtır-* “acele ettirmek”

aşur- “aşırmak, geçirmek” NF: 60/12, KE: 104r/10, Kıp. (MG: 22a/3; İN: 25b/9), Çağ. (Seng.: 41r/12; BVt: 347/7; FK: 614/5; İD: 71/9; LM: 2522; MKb: 18b/2; TEH: A727b/19; SS: 1600; ŞHD: 160a/9), (EDPT: 265a)

Kzk. *asır-* “aşırmak, geçirmek”

at[1] “ad, isim; lakap, unvan” ETY: 13, Uyg. (U I: 29_{16}; Man I: 25_{2}; AY: 185/5, 190/12; TT I: 146; TT VII: 29_{10}), DLT I: 78, III: 250, KB: 238, 1711, AH: 240, Muh.: 145, Kıp. (CC *at*: 122/23, 126/27; GT *at*: 228/3; İM *at*: 142a/1; MG *ad/at*: 5a/7, 82b/8; KFT *ad*: 59a/13; Kİ *ad*: 9; İN *ad*: 9a/1; MS *ad*: 7a/2; DM *aḍ*: 24a/6; KK *aḍ/aṭ*: 65b/3), Çağ. (Seng.: 30r/27; BVt: 136/1; FK: 681/65; İD: 391/2; LM: 462,

Kzk. *at[1]* “ad, isim; lakap, unvan”

612; MKb: 92a/13; MN: 3a/10, 5a/5; TEH: M795b/10; SS: 182, 452; Bab.: 290b/5; LD: 533, 1535; SD: 156, 398; ŞHD: 88b/2, 184a/12; Pav.C. 2), (EDPT: 32b; DTS: 64b; ESTY I: 198-199)

at^{2} "at, beygir, binek hayvanı" Uyg. (U III: 63_{9}; IrkB: 17, 19, 50; TT I: 125), DLT I: 184, II: 203, III: 165, KB: 2285, 2386, Muh.: 81, 84, Kıp. (BM: 16/9; CC: 102/20; DM: 8a/9; GT *at/aṭ*: 44/13, 346/4; İM *aṭ*: 142a/1; İN: 3a/6, 3b/2; KH: 8/4, 13/3; KFT: 386b/23; Kİ: 7; KK *aṭ*: 22b/11; TA *aṭ*: 12b/13; MG *aṭ*: 10b/7; TZ: 20b/10), Çağ. (Seng.: 30r/25; BVt: 216/9; FK: 406/1; LM: 1832, 1990; MKb: 109a/7; MN: 15a/4; TEH: T695b/24; SS: 225, 230; Bab.: 129a/8; LD: 400, 2596; SD: 359, 641; ŞHD: 143a/8; Pav.C. 2), (EDPT: 33a; DTS: 65b; ESTY I: 197-198)

Kzk. *at*^{2} "at, beygir, binek hayvanı"

at- "atmak, fırlatmak, bırakmak, salmak" Uyg. (Man I: 19_{16}; U II: 78_{31}; TT I: 162; TT IV: B_{12}), DLT I: 170, KB: 2635, 4831, AH: 159, Muh.: 120, Kıp. (GT: 338/7; İM: 327a/5; İN: 12b/9; KH: 43/1; Kİ: 7; KK: 79a/7; TA *aṭ-*: 36a/7; TZ: 53a/5), Çağ. (Seng.: 27v/8; BVt: 143/9; FK: 211/5; İD: 53/5; LM: 470, 1193; MKb: 104b/5; MN: 104b/13; TEH: T697b/12; SS: 3547, 3549; Bab.: 336b/7; LD: 565, 2451; SD: 115; ŞHD: 167a/3), (EDPT: 36a; DTS: 65b; ESTY I: 199-200; VEWT: 31a)

Kzk. *at-* "atmak, fırlatmak; ok atmak"

ata "ata, baba" Uyg. (U II: 21_{3}; Hüen: 120), DLT I: 86, KB: 110, 111, AH: 291, Muh.: 81, 82,

Kzk. *ata* "baba; ced, soy"

Kıp. (CC *ata/atta*: 122/10; GT: 283/5; İM: 81a/3; KFT: 385a/34; Kİ: 8; KK *aṭa*: 56a/1; MS: 8b/2; TA *aṭa*: 33b/5; TZ: 3b/11), Çağ. (Seng.: 30v/1; BVt: 396/5; FK: 67/4; İD: 49/2; LM: 47, 665; MKb: 12b/5; MN: 46a/9; TEH: T698a/5; SS: 180, 642; Bab.: 127a/3; LD: 1617; SD: 76, 540; ŞHD: 120a/3; Pav.C. 3), (EDPT: 40a; DTS: 65b; ESTY I: 200- 201; VEWT: 31a)

ata- "adlandırmak, ad vermek, lakap takmak; çağırmak, seslenmek" Uyg. (Man I: 9_8; Man III: 48_2; TT I: 116; AY: 190/22; Hüen: 305), DLT III: 250, KB: 748, 3441, Muh.: 96, 110, Kıp. (TZ *ada-/ata-*: 3b/11, 20a/6; İM *atta-*: 42a/4; İH *aya-*: 7), Çağ. (Seng.: 28r/19; FK: 689/85; TEH: T704a/7; LD: 1219; SD: 638; ŞHD: 16a/8), (EDPT: 42a; DTS: 66a)

Kzk. *ata-* "adlandırmak, ad vermek, lakap takmak; bir insanın ismini söylemek, adıyla çağırmak"

ata ana "anne baba" Kıp. (İM: 38a/5), Çağ. (LM *ata analıġ* "babaanne": 49; TEH *ata ana*: T706b/21), (Toparlı, 1992: 168)

Kzk. *ata-ana* "anne baba, ebeveyn"

atabeg "atabey" Çağ. (SS: 814), (Tural, 1993: 473)

Kzk. *atabek* "atabey, lala"

ataç "ata kelimesinin saygı ifade eden sözcüğü" DLT I: 52, (EDPT: 43b; DTS: 66a)

Kzk. *ataş* "ata kelimesinin saygı ifade eden sözcüğü"

ataḳ, ataġ "lakap, unvan" KB: 3357, HŞ: 4700, (DTS: 66b)

Kzk. *ataḳ* "lakap, unvan; değer, saygı"

atal- "adlandırmak, adverilmek" Çağ. (ŞHD: 96b/7, 97a/6; Bab.: 209b/8), (Karasoy, 1998: 181)

Kzk. *atal-* "ad verilmek, adlandırmak; seslenmek"

atalıġ “atalı, atası babası olan” KB: 5380, KE: 184v/15, (EDPT: 59a; DTS: 66a)

Kzk. *atalı* “atalı, soylu”

atalıḳ “babalık” KB: 1552, 6548, NF: 215/7, KE: 5v/2, Kıp. (CC *atalıḫ*: 117/22; İM *atalıḳ*: 458a/4), Çağ. (Seng. *atalıġ/ataġlıġ*: 30v/12; TEH *atalıġ/atalıḳ*: A725b/2, T698a/20), (EDPT: 59a; DTS: 66a)

Kzk. *atalıḳ* “babalık, büyüklük”

atan “kısırlaştırılmış deve” DLT I: 75, Muh.: 172, Kıp. (Kİ *atın*: 15), (EDPT: 60a; DTS: 66a; ESTY I: 202)

Kzk. *atan* “kısırlaştırılmış deve”

atan- “ad vermek, adlandırmak; seslenmek” Uyg. (IrkB: 55; TT VI: 435), KB: 2456, 2623, AH: 165, KE: 194v/11, ME: 193/1, Kıp. (TZ *adan-/atan-*: 9b/4; Kİ *adan-*: 9; İN *adan-*: 63a/1), (EDPT: 61a; DTS: 66a)

Kzk. *atan-* “ad vermek, adlandırmak”

atasız “atasız, babasız” KB: 5380, 6055, NF: 78/16, KE: 167r/7, Kıp. (CC: 138/15), Çağ. (BVt: 670/1), (EDPT: 72a; DTS: 66b)

Kzk. *atasız* “atasız, babasız”

atat- “tayın at olması, atlaşmak” DLT I: 206, (EDPT: 44b; DTS: 66b)

Kzk. *atat-* “tayın at olması, atlaşmak”

ateke “lala, babalık” Çağ. (TEH *ateke/eteke*: A723a/13; Bab.: 293a71), (Abik, 1993: 35)

Kzk. *ateke* “babalık; yaşça büyük olanlara hitap edilen bir söz”

atıl- “atılmak” DLT I: 193, KE: 99r/11, Kıp. (İM: 328b/1; TZ: 38a/1), Çağ. (Seng.: 28r/17), (EDPT: 56a; DTS: 67a)

Kzk. *atıl-* “atılmak, fırlatılmak”

atım “atım, atış” DLT III: 59, Çağ. (Seng.: 31r/1; Bab.: 135a/9; LD: 5), (EDPT: 59b; DTS: 67a)

Kzk. *atım* “atım, atış, bir yöne doğru (ok) atma”

atın- "bir tarafa atılmak, savrulmak" DLT I: 199, (EDPT: 61b; DTS: 67a)

Kzk. *atın-* "savrulmak, sallanmak, atılmak"

atış "atış, atışma, kavga, vuruşma" DLT I: 60, Kıp. (İN: 43a/7), Çağ. (Seng.: 30v/8), (EDPT: 72a; DTS: 67a)

Kzk. *atıs* "atışma, vuruşma, savaşma"

atış- "atışmak, ok atışmak" DLT I: 180, ME: 118/6, Çağ. (Seng. *atış-*: 28r/16; BVt *ataş-*: 158/3), (EDPT: 72b; DTS: 67a)

Kzk. *atıs-* "atışmak, ok atışmak, yarışmak"

atız "tarla arasına suyun geçmesi için yapılan set, ark" DLT I: 54, (EDPT: 73b; DTS: 67a)

Kzk. *atız* "tarla arasına suyun geçmesi için yapılan set, toprağı arklar oluşturacak şekilde parçalara ayırma"

atızla- "tarla için ark yapmak, set yapmak" DLT I: 301, (EDPT: 74b; DTS: 67a)

Kzk. *atızda-* "tarla için ark yapmak, set açmak"

atla- "atlamak" ME: 192/1, Muh.: 108, Kıp. (CC: 160/32; İM: 189b/1; İN: 6a/2), (DTS: 67a)

Kzk. *atta-* "atlamak; hareket etmek"

atlan- "atlanmak; hareket etmek, başlamak" NF: 184/4, KE: 47v/2, ME: 178/4, Muh.: 99, HŞ: 765, (Yüce, 1993: 94)

Kzk. *attan-* "hareket etmek, yola çıkmak, yol almak, sefere çıkmak"

atlandur- "atlandırmak, yollamak" HŞ: 1103, (Hacıeminoğlu, 2000: 245)

Kzk. *attandır-* "yollamak, yola çıkartmak"

atlam (< at-) "adım, yürümek için yapılan ayak atışlarından her biri" Kıp. (İM: 117b/7; MG: 106a/7; İN: 7b/5), (Toparlı, 1992: 215)

Kzk. *attam* "adım, yürürken bacaklar arasında oluşan mesafe; yakın

mesafe”

atlan- “atlanmak, ata binmek; bir şeyin üzerine çıkmak” Uyg. (TT II: 63), DLT I: 256, KB: 4958, Muh.: 96, 99, Kıp. (CC: 22/1; Kİ: 15), Çağ. (Seng.: 29v/28; BVt: 141/5; FK: 144/2; İD: 101/5; MKb *atlanmaġlıġ* “ata binmek, ata binmeklik”: 33b/3; TEH: M789b/13; SS: 3071; Bab.: 295a/2; SD: 395; ŞHD: 66a/2), (EDPT: 58a; DTS: 67a)

Kzk. *attan-* “atlanmak, at sürmek; düşmana saldırmak için ata binmek, harekete geçmek”

atlandur- “atlandırmak, ata bindirmek” Uyg. (PK *atlantur-*: 138), Çağ. (SS *atlandur-*: 206; Bab. *atlandur-/atlantur-*: 246a/4), (EDPT: 59b; DTS: 67b)

Kzk. *attandır-* “atlandırmak, ata binmesine yardımcı olmak”

atlat- “göndermek, sevk etmek” OrY: 98 (DTS: 67b; Tekin, 1998: 98)

Kzk. *attat-* “göndermek, sevk etmek, yönlendirmek”

atlıġ[1] “adlı, isimli, ünlü, şanlı, tanınmış” ETY: 13, Uyg. (Man I: 27_2; Man III: 10_3; U II: 19_{18}; TT IV: 26; TT V: 103; TT VII: 128; AY: 99/14), DLT I: 79, KB: 1797, NF: 72/8, KE: 112v/5, Muh.: 146, 153, Kıp. (İM *atlı/atlıġ*: 5b/3, 428b/5; İN *adlu*: 7a/1), Çağ. (BVt: 259/5; FK: 85/6; İD: 214/3; TEH *atlıġ/atlıḳ*: T696b/14, A731a/18; Bab. *atlıḳ*: 120b/14; LD *atlıḳ*: 852), (EDPT: 54b; DTS: 67b)

Kzk. *attı*[1] “adlı, isimli, ünlü, şanlı, tanınmış”

atlıġ[2] “atlı, süvari” Uyg. (IrkB: 2, 36), DLT I: 97, ME: 178/4, Muh.: 84, Kıp. (GT *atlı*: 333/2; KFT *atlu*: 205b/21; Kİ *atlu*: 15; TA *atlu*: 28a/11), Çağ. (Seng. *atlıġ*: 30v/21; SS *atlıġ/atlıḳ*: 3556, 4569; Bab. *atlıḳ*: 160b/14),

Kzk. *attı*[2] “atlı, süvari, binici”

(EDPT: 55a; DTS: 67b)

atsız “adsız, isimsiz” Uyg. (TT V: 55), KB: 2645, Muh.: 141, Kıp. (TA56a/9), Çağ. (Seng.: 30v/15), (EDPT: 71a; DTS: 68b)

Kzk. *atsız* “adsız, isimsiz”

attur- “attırmak” DLTI: 217, Çağ. (Seng.: 28r/18; Bab.: 306b/9; LD: 2243), (EDPT: 67a; DTS: 68b)

Kzk. *attır-* “attırmak”

av[1] “av, av hayvanı; av oyunu” Uyg. (IrB: 12; U IV: 25), DLT I: 81, KB: 2125, NF: 153/10, KE: 49r/11, Muh.: 79, Kıp. (BM: 10/5; CC *av* “balıkçıl”, *uv* “av”: 115/10, 114/38; GT: 336/4; İM: 452a/1; KFT: 267a/4; DM: 4b/16; Kİ: 25; MG: 106b/9; TZ: 22a/9), Çağ. (Seng.: 53r/27; FK: 424/7; İD: 296/7; MKb: 49a/7; MN: 105a/6; TEH: A724a/24; SS: 820, 1031; Bab.: 172a/2; Pav.C. 39), (EDPT: 3b; DTS: 68b; ESTY I: 62)

Kzk. *av*[1] “av, av hayvanı” (KTAS: 82b) (Kazakçada yaygın kullanım Moğolcadan alınan *aŋ*)

av[2] “ağ” Kıp. (TZ: 20b/11), (DTS: 68b)

Kzk. *av*[2] “av avlamak için kullanılan ağ”

avçı “avcı” Uyg. (U IV: 2), DLT I: 63, KB: 2635, ME: 24/5, Muh.: 156, Kıp. (GT: 209/6; TZ: 29a/9), Çağ. (Seng.: 53v/1), (EDPT: 6a; DTS: 69a; ESTY I: 63)

Kzk. *avşı* “avcı; balıkçı” (KTAS: 86a)

avçılıḳ “avcılık” KE: 54r/16, (Ata, 1997: 47)

Kzk. *avşılıḳ* “avcılık” (KTAS: 86b)

avıçġa (abuşḳa) “ihtiyar, yaşlı” Uyg. (Man III: 11_{15}; USp: 32_{22}), DLT I: 143, KB *avıçġa/avuçġa*: 1638, Kıp. (CC *abışḳa/abuşḳa*: 76/26, 98/21; TA *abışḳa*: 26a/9; TZ *abışḳa*:

Kzk. *avışḳa* “yaşlı, ihtiyar”

20b/4), Çağ. (Seng. *abuşġa*: 27v/17; LM *abuşḳa*: 2982; MKb *abuşḳa*: 32b/8; TEH *abuşḳa*: T714a/5; Pav.C. *abuşḳa*: 2), (EDPT: 6b; DTS: 69b; ESTY I: 60)

avın- "avunmak, teselli bulmak; (çocuk) ağlamaktan vazgeçmek" DLT I: 202, KB: 988, 990, Kıp. (Kİ *avun-*: 25; TZ *avundur-* "avutmak": 21b/8), Çağ. (Seng. *avun-*: 52v/17; BVt *avun-*: 468/3; İD *avun-*: 224/1; SS *avun-*: 69; ŞHD *avun-*: 17b/13; Pav.C. *avun-*: 84), (EDPT: 12b; DTS: 69b; ESTY I *avun-*: 66)

Kzk. *avın-, uvan-* "kanmak, avunmak, teselli bulmak, çocuğu teselli etmek" (KTAS: 87a)

avıt- "avutmak, teselli etmek; çocuğu ağlamaktan vazgeçirmek" KB: 2230, 5025, Kıp. (Kİ *avut-*: 25), Çağ. (Seng. *avut-*: 53r/4; BVt *avut-*: 70/2; FK *avut-*: 663/6; İD *avut-*: 59/6; MKb *avut-*: 78a/7), (EDPT: 7a; DTS: 70a; ESTY I *avut-*: 66)

Kzk. *uvat-* "çocuğu ağlamaktan vazgeçirmek"

avla- "avlamak" Uyg. (U IV: 57), DLT I: 287, KB: 3181, NF: 155/12, KE: 86r/7, Muh.: 103, Kıp. (DM: 4b/16; GT: 209/6; İM: 359a/2; KFT: 351a/23; Kİ: 25; TA: 35b/13; TZ: 22b/8; İN: 98b/2; KH: 62/9), Çağ. (Seng.: 52r/21; BVt: 626/6; FK: 644/5; İD: 78/2; SS: 4282; Bab.: 184b/9; ŞHD: 54b/2, 88a/4; SD: 254), (EDPT: 10b; DTS: 70b)

Kzk. *avla-* "avlamak"

avlaḳ "ıssız, tenha uzak arazi, çöl; av yeri" Kıp. (CC: 114/19; TZ *avlaḳ* "av yeri": 84a/10), Çağ. (Bab. *avlaḳ* "av yeri": 338b/13; ŞHD *avlaḳ* "av yeri": 11b/6), (Grønbech, 1942: 45)

Kzk. *avlaḳ* "uzak tenha yer"

avlan- "avlanmak" DLT I: 298, Kıp. (İM: 455b/1; KFT: 351a/24), Çağ. (Seng.: 52v/15), (EDPT:

Kzk. *avlan-* "avlanmak"

11a; DTS: 70b)

avlaş- “beraber avlanmak” DLT I: 240, Çağ. (Seng.: 52v/16), (EDPT: 11b; DTS: 70b) — Kzk. *avlas-* “beraber avlanmak”

avlat- “avlatmak” DLT I: 265, Çağ. (Seng.: 52v/14), (EDPT: 11a; DTS: 70b) — Kzk. *avlat-* “avlatmak”

avlavçı “avcı” Kıp. (TZ: 22a/9), (Atalay, 1945: 42) — Kzk. *avlavşı* “avcı”

avuç (aḏut, avut) “avuç, aya” Uyg. (AY *aḏut*: 168/23; TT VIII *aḏut*: C_{14}) DLT I *aḏut/avut*: 50, I: 83, KB *avuç/avut*: 297, 5125, Kıp. (CC *ovuç*: 95/27; DM *avuç*: 13a/12; GT *avıç/avuç*: 173/13; İM *avuç*: 84a/2; İN *avuc/avuç*: 36a/7, 44b/5; KH *avuç*: 42/8; KK *avuç*: 68/5; TZ *avuç*: 28b/12), Çağ. (Seng. *avuç*: 53v/2; BVt *avuç*: 433/2; FK *avuç*: 350/5; İD *avuç*: 85/3, 86/3; MKb *avuç*: 2a/10, 23b/1; TEH *avuc/avuç*: T694b/7, M785a/8; SS *avuç*: 400, 722; SD *avuç*: 40; ŞHD *avuç*: 42a/9; LD *avuç*: 24; Pav.C. *avuç*: 84), (EDPT: 6a; DTS: 70b; ESTY I *ovuç*: 409-410) — Kzk. *uvıs* “avuç, aya”

avuçla- “avuçlamak” ME: 137/76, Kıp. (İM: 111b/2; İN: 53b/7), Çağ. (Seng.: 53r/11; BVt: 309/5; FK: 202/8; İD: 139/7), (Toparlı, 1992: 212) — Kzk. *uvısta-* “avuçlamak”

ay[1] “ay, kamer” ETY: 14; Uyg. (TT VI: 62; TT VIII: O_6), DLT I: 82, KB: 325, 415, Kıp. (BM: 13/10; DM: 2a/13; GT: 229/4; İM: 45b/1; İN: 25b/8; Kİ: 26; KK: 20b/7; MG: 90b/1; TA: 5b/4; TZ: 21a/6), Çağ. (Seng.: 56v/26; BVt: 232/2; FK: 12/6; İD: 22/8; MN: 52b/8; TEH: — Kzk. *ay*[1] “ay, kamer”

T700b/6; SS: 3200; ŞHD: 16a/12; LD: 24, 136), (EDPT: 265a; DTS: 24b; ESTY I: 98-99; TMEN II: 627; VEWT: 10a)

ay^{2} "ay, yılın on ikide biri, 30 gün" Uyg. (IrkB: 67), DLT III: 33, KB: 131, 132, Muh.: 184, Kıp. (BM: 2/12; CC: 70/82; DM: 24a/12; GT: 141/4; İM: 35b/3; KFT: 7a/18; KH: 23/8; Kİ: 26; KK: 45a/13; MS: 3b/3; TA: 5b/4, 30a/6), Çağ. (Seng.: 56v/26; BVt: 360/7; FK: 17/1; İD: 254/7; TEH: T717a/27; SS: 166, 1551; Bab.: 380a/1; ŞHD: 51a/6; SD: 729; LD: 253), (EDPT: 265a; DTS: 25a)

Kzk. *ay*^{2} "ay, yılın on ikide biri, 30 gün"

ay^{3} "hayıflanma, üzülme anlamı katan ünlem" Uyg. (U I: 7_{10}; U IV: 20; Hüen: 1896; USp: $105b_{1}$), DLT I: 74, KB: 10, 11, 20, Kıp. (CC: 66/17; GT: 4/13, 5/8), Çağ. (Seng.: 56v/26; İD: 11/7; SS: 271, 501; Bab.: 238a/1; ŞHD: 4a/11, 5a/5; LD: 21, 29, 44), (EDPT: 265b; DTS:25a)

Kzk. *ay*^{3} "hayıflanma, üzülme anlamı bildiren bir ünlem"

ay- "söylemek" Uyg. (Man I: 10_{13}; Man I: 34_{14}; Man II: 5_{7}; TT II: 51-53; TT V: 162; TT VI: 265; TT VII: 12_{5}; TT VIII: H_{4}), DLT I: 174, I: 207, KB: 1847, 3356, NF: 226/3, KE: 99v/3, Muh.: 114, Kıp. (GT: 353/2; İM: 147a/4), Çağ. (FK: 275/1; İD: 46/1; SS: 587; SD: 195, 214; ŞHD: 191a/6; LD: 2537, 2538), (EDPT: 266a; DTS: 25b; ESTY I: 99- 100)

Kzk. *ay-* "söylemek, *ayuvberdi* söyleyiverdi"

aya "avuç, aya, el ayası" Uyg. (U II: 46_{70}; AY: 168/23), DLT I: 85, KB: 717, 6523, NF: 23/7, KE: 118r/5, ME: 53/8, MM: 103/1, Kıp. (CC: 96/1; GT: 348/1; İN: 17a/4; KK: 68b/4; MG: 22b/8; TA: 21b/6; TZ: 30b/8), Çağ. (Seng.:

Kzk. *aya* "avuç, aya"

56v/28; MKb: 19a/13; TEH: T714a/25), (EDPT: 267a; DTS: 25b; ESTY I: 100-101; VEWT: 10)

aya- "korumak, kollamak, esirgemek" Uyg. (U I: 30_8; U II: 14_2; TT I: 66; AY: 195/21, 399/13), DLT I: 271, KB: 1494, Kıp. (CC: 162/10; GT: 44/5; TZ *aya-* "hürmet etmek": 90b/12), Çağ. (Seng.: 53v/13; BVt: 413/9; FK: 74/2; MKb: 25a/6; MN: 24a/8; SS: 2906; LD *ay-/aya-*: 2641, 2537), (EDPT: 267b; DTS: 25b; ESTY I: 101-102)

Kzk. *aya-* "korumak, kollamak; esirgemek, acımak, merhamet etmek"

ayaġ "merhamet, esirgeme, koruma; değer, saygı, hürmet" Uyg. (U II: 11_9; U II: 77_{18}; TT I: 59; TT III: 75), DLT I: 271, KB: 5771, Muh. *aya*: 145, (EDPT: 270a; DTS: 26a)

Kzk. *ayav* "esirgeme, koruma; saygı, hürmet"

ayaġlıġ "değerli, saygılı, itibarlı" Uyg. (Man I: 27_2; TT III: 2; TT V: 98; TT VII: 17_{22}; TT VII: 40_{77}; AY: 446/18, 550/19), (EDPT: 271a; DTS: 26b)

Kzk. *ayavlı* "değerli, kadirli, saygıdeğer"

ayala- "el ayalarını birbirine vurmak" DLT III: 328, (EDPT: 273a; DTS: 27a)

Kzk. *ayala-* "ellerini birbirine kavuşturmak, ellerini birbirine vurmak"

ayan- "korunmak, esirgenmek" Kıp. (CC: 111/16), (Grønbech, 1942: 31)

Kzk. *ayan-* "acınacak halde olmak, yardıma muhtaç olmak, esirgenmek" (*ayanış* "esirgeme, acıma duygusu")

ayaş- "korumak, kollamak" Uyg. (AY: 195/14,

Kzk. *ayas-* "korumak,

411/7), (DTS: 27b)

kendini korumak”

ayat- “başkasını korumak, merhamet etmek” Uyg. (TT V: 119; AY: 607/15), (EDPT: 268b; DTS: 27b)

Kzk. *ayat-* “başkasını korumak, merhamet etmek”

ayaz “ayaz, serinlik” Uyg. (ETŞ: $13C_{17}$), DLT I *ayas*: 123, AH *ayas/ayaz*: 55, Kıp. (CC *ayas/ayaz*: 73/6; TZ *ayaz*: 21b/13), Çağ. (Seng. *ayaz*: 57r/2; LD *ayas*: 2472), (EDPT: 276b; DTS: 27b; ESTY I: 102)

Kzk. *ayaz* “ayaz, serinlik”

aydıŋ “aydın, açık, parlak” DLT I: 117, Muh. *aydın*: 152, Kıp. (GT *aydın*: 352/11; TA *aydın*: 5b/4), Çağ. (Seng. *aydın*: 57r/14; LD *aydın*: 2226, 1649), (EDPT: 268b; DTS: 28a)

Kzk. *aydın* “aydın, açık, parlak”

ayġaḳla- (< ay-) “bilgi vermek” Kıp. (CC: 131/17), (Grønbech, 1942: 31)

Kzk. *ayġakta-* “bilgi vermek, açıklamak, belirtmek”

ayġuçı (< ay- ~ ayt-) “akıl veren, danışman, müşavir” ETY: 14, TY: 29, 49, (EDPT: 271a; DTS: 28a)

Kzk. *aytuvşı* “danışman, müşavir”

ayıl “semer kolanı” Kıp. (TZ: 13a/5), (Atalay, 1945: 145b)

Kzk. *ayıl* “hayvanın semerini veya eğerini bağlamak için göğsünden aşırılarak sıkılan yassı kemer, kolan”

ayıt-, ayt- “söylemek, sormak” ETY: 14, Uyg. (Man I *ayt-*: 19_{11}; PK *ayıt-*: 139), DLT I *ayıt-*: 216, KB *ayıt-*: 859, 1904, Muh. *ayt-*: 94, 122, Kıp. (CC *ayt-*: 19/4, 23/18; DM *ayt-*: 19b/13;

Kzk. *ayt-* “söylemek, demek”

GT *ayt-*: 44/12, 264/9; İM *ayıt-*: 19a/3; TA *ayıt-*: 41b/10; TZ *ayıt-*: 29b/12; MS *ayd-/eyit-*: 11a/2; 31a/4; KH *ayt-*: 2/4; İN *eyid-/eyt-*: 15a/6), Çağ. (Seng. *ayıt-/ayt-*: 54r/3; 59V tayt-: 569/5; FK *ayt-*: 172/1; İD *ayt-*: 36/6, 77/5; LM *ayt-*: 2953; MN *ayt-*: 106b/9; TEH *ay(ı)t-*: T694b/7; SS *ayt-*: 661, 943; Bab. *ayt-*: 396a/5; ŞHD *ayıt-/ayt-*: 17a/8, 142b/5; SD *ayıt-/ayt-*: 461, 636; LD *ayıt-/ayt-*: 1734, 1254), (EDPT: 268b; DTS: 29b; ESTY I: 111-112)

ayla- "çevirmek" Kıp. (TZ: 15b/13), Çağ. (ŞHD: 73b/8; SD: 91), (Atalay, 1945: 145) — Kzk. *ayla-* "çevirmek, döndürmek"

aylan- (< aḍna-) "çevrilmek, dolanmak" ME: 83/1, Kıp. (TZ: 15b/13), Çağ. (ŞHD: 65a/9; BVt: 54/2; FK: 144/1; MKb: 83b/9; TEH: M802a/8; SS: 2229; İD: 26/8), (Karasoy, 1998: 358) — Kzk. *aylan-, aynal-* "dönmek, dolanmak"

aylıḳ "aylık" KB: 1387, Kıp. (İM: 337b/7; KFT: 106a/4), Çağ. (Bab.: 355b/10; TEH: T707a/15), (DTS: 30a) — Kzk. *aylıḳ* "aylık, otuz günlük"

ayman-, eymen- "utanmak, çekinmek" Uyg. (U III *ayman-*: 31_{13}), DLT I *eymen-*: 270, KB *eymen-*: 777, 5869, Kıp. (BV *ayman-*: 4a/13), Çağ. (LD *ayman-/eymen-*: 145, 1214; BVt *ayman-*: 56/5; Pav.C. *eymen-*: 135), (DTS: 167a; ESTY I: 249-250) — Kzk. *eymen-, iymen-* "utanmak, çekinmek; korkmak" (*eymen-* > *iymen-*)

ayran "ayran" DLT I: 120, Muh.: 166, Kıp. (BM: 8/3; DM: 4b/4; GT: 85/3; TA: 17b/1; TZ: 31b/12), (EDPT: 276a; DTS: 30b; TMEN II: 639; ESTY I: 111) — Kzk. *ayran* "yoğurt"

ayrılış- (< a̲drı) "ayrışmak, birbirinden ayrılmak, uzaklaşmak" Kıp. (TZ: 10a/9), Çağ. (TEH: T706b/4), (Atalay, 1945: 146)

Kzk. *ayırılıs-* "ayrışmak, birbirinden ayrılmak; iki insanın birbirinden ayrılması, boşanmak"

aytıl- "söylenmek" DLT I: 270, NF: 37/12, KE: 145v/10, ME: 53/6, Kıp. (CC: 123/2; İM: 168b/6), Çağ. (Seng.: 564v/6; BVt: 221/5; FK: 608/6; İD: 65/7; LM: 456; MN: 26b/7; TEH: M800b/2; SS: 375; Bab.: 123b/10; LD: 163; ŞHD: 150a/2), (EDPT: 269b; DTS: 30b)

Kzk. *aytıl-* "söylenmek, denilmek"

aytın- "söylenilmek" DLT I: 270, (EDPT: 269b; DTS: 30b)

Kzk. *aytın-* "söylenilmek, denilmek"

aytış "hatır sorma, konuşma, hitap" DLT I: 113, (EDPT: 268b; DTS: 30b)

Kzk. a*ytıs* "konuşma, hitap; hatır sorma"

aytış- "söyleşmek, soruşmak" Uyg. (UW: 316), NF: 189/10, HŞ: 1295, (DTS: 30b)

Kzk. *aytıs-* "söyleşmek, soruşmak"

ayva "ayva" DLT I: 114, KE: 71r/7, Muh.: 182, Kıp. (GT: 235/12; TA: 8a/13), Çağ. (Seng.: 57v/6), (EDPT: 268a)

Kzk. *ayva* "ayva, ayva ağacı"

az[1] "az, yetersiz" ETY: 15, Uyg. (Man I: 35_4; IrkB: 57; TT I: 83; TT II: 30; PK: 139; USp: 22_{49}), DLT I: 75, KB: 172, 199, 554, AH: 58, NF: 124/6, KE: 2r/18, Muh.: 153, 188, Kıp. (CC: 62/7; GT: 22/2, 47/2; İM: 301b/8; İN: 12a/1; KFT: 291b/17; KK: 67a/12; KH: 28/3; MG: 22b/2; MS: 26a/5; TA: 27a/5; TZ: 84a/8), Çağ. (Seng.: 39r/5; BVt: 105/3; FK: 71/8, 99/2; İD: 179/1; LM: 63, 64, 740; MKb: 9a/4, 13a/9; MN: 3b/11, 8a/12; TEH: T697a/13; SS:

Kzk. *az*[1] "az, yetersiz"

2153, 2232; Bab.: 141a/14; ŞHD: 170a/10; SD: 746; LD: 800, 1056), (EDPT: 277a; DTS: 71b; ESTY I: 93)

az^{2} "arzu, heves, şehvet" Uyg. (Man I: 16_{5}; U II: 9_{2}; TT II: 19; TT III: 28; TT VI: 71; AY: 133/18), (EDPT: 277a; DTS: 71b) — Kzk. *az^{2}* "arzulu, hevesli, şehvetli"

az- "azmak, yoldan çıkmak" ETY: 15, Uyg. (IrkB: 15; Man III: 29_{3-4}; TT I: 33; TT III: 69; TT VII: 27_{4}), DLT I: 73, KB: 205, 677, Muh.: 111, 120, Kıp. (GT: 149/6; İM: 30a/1; MG: 99a/6; TA: 43b/7; TZ: 28b/7), Çağ. (Seng.: 37v/22; BVt: 191/6; FK: 271/9; İD: 34/7; LM: 1977, 2956; MKb: 38a/1, 98a/7; SS: 4997; SD: 444; ŞHD: 48b/4; LD: 987, 1280; Pav.C. 18), (EDPT: 279a; DTS: 72a; ESTY I: 94-95) — Kzk. *az-* "azmak, yoldan çıkmak"

azbar "at ahırı" Kıp. (TA: 6b/9), (Toparlı, 2000: 91) — Kzk. *azbar* "besi ahırı"

azdır-, azdur- (< az-) "azdırmak, yoldan çıkartmak" NF *azdur-*: 367/14, KE *azdur-*: 149r/11, ME *azdur-*: 39/1, MM *azdur-*: 187/3, Kıp. (KFT *azdur-*: 170b/29; MG *azdır-*: 99a/4; TZ *azdır-*: 6a/1), Çağ. (SD *azdur-*: 528), (Atalay, 1945: 146) — Kzk. *azdır-* "azdırmak, şaşırtmak, yoldan çıkartmak"

azġına (< az + ġına) "azıcık, çok az" KB *azḳına*: 3964; Kıp. (KH *azgine*: 47/7; MG *azġına*: 10r/4), Çağ. (İD: 42/7; Bab.: 226a/5), (EDPT: 284b; Şen, 1993: 51) — Kzk. *azġana* (< az + ġana) "azıcık, çok az"

azġır "yoldan çıkmış, azılı, azgın" KB: 2311, (EDPT: 283b; DTS: 72b) — Kzk. *azġır* "yoldan çıkmış, azılı, azgın"

azġun “asi, yoldan çıkmış, serkeş, sapık” NF: 304/4, Kıp. (İM *azġan*: 27b/8; İN *azḳun*: 37a/8), Çağ. (Seng.: 39r/9; FK: 346/7), (EDPT: 283b; Kaya, 1989: 776)

Kzk. *azġın* “yoldan çıkmış, azmış, sapık”

azġunluḳ “azgınlık, azgın olma durumu” NF: 304/5, ME: 205/5, Kıp. (GT *azġunluḳ*: 149/13; İM: *azġunluḳ*: 198a/2; MS *azḳunluḳ*: 38b/6), (EDPT: 283b; Toparlı, 1992: 267)

Kzk. *azġındıḳ* “yolunu şaşırma, azgınlık”

azġur- (< az-) “yoldan çıkartmak, saptırmak” Uyg. (Man III: 9_{12}), NF: 279/7, ME: 63/4, Kıp. (GT azġar- “yoldan çıkartmak”: 28/12), Çağ. (Seng.: 38v/15; BVt: 615/7; İD: 386/8; LD: 2593), (EDPT: 283b; DTS: 72b)

Kzk. *azġır-* “yoldan çıkartmak, saptırmak”

azıġ “azı dişleri” Uyg. (IrkB: 6; U I: 45_{17}; U IV: 71; TT V: 48), DLT I: 64, ME: 160/8, Kıp. (TA *azuġ*: 21a/11; TZ *azı*: 23a/6; İM *azıġ tiş*: 198a/2), Çağ. (Seng. *azu*: 39r/13), (EDPT: 283a; DTS: 72b; ESTY I: 96-97; TMEN II: 474)

Kzk. *azuv* “azı dişleri; *azuv tis* azı diş”

azığla- “azı dişleriyle ısırmak” DLT I: 304, (EDPT: 284b; DTS: 72b)

Kzk. *azuvla-* “azı dişleriyle ısırmak”

azırġan- “az saymak, az görmek, küçümsemek” Kıp. (TA *azırġa-*: 39b/4), Çağ. (Bab. *azırġan-*: 349a/1), (Şen, 1993: 51)

Kzk. *azırḳan-* “az görmek, küçümsemek”

azla- “az görmek, azımsamak” KB *azla-/azlan-*: 3234, Kıp. (Kİ: 12), (Krş. DLT I *azlan-*: 279) (DTS: 73a)

Kzk. *azda-* “az görmek, azımsamak”

azlıḳ “az, azlık, yetersiz” KB: 4190, NF: 70/17, Kıp. (İM: 194b/5), Çağ. (Seng. *azlıġ*: 39r/11; İD *azlıġ*: 262/6; Bab. *azlıḳ*: 210b/14), (EDPT:

Kzk. *azdıḳ* “az, azlık, yetersiz”

286a; DTS: 73a)

azma “kısırlaştırılmış koç, hayvan” DLT I: 130, Kıp. (TZ *azman/arman*: 21a/8) (EDPT: 288b; DTS: 73b; ESTY I *azman*: 96)

~ Kzk. *azban* “kısırlaştırılmış hayvan”

azraḳ “azca, daha az” Kıp. (BV: 9b/3, 19b/23), Çağ. (Bab.: 134a/1; SS: 567; LM: 3594; FK: 225/2), (Şen, 1993: 52)

Kzk. *azıraḳ* “azca, daha az, biraz, az olan”

azuḳ “azık, gıda” Uyg. (Man III: 10_9; U III: 29_{36}), DLT I: 66, KB: 1417, 3435, AH: 187, Muh.: 188, Kıp. (CC *azıḫ*: 140/1; BM *azıḳ*: 8/17; TZ *azıḳ*: 18a/1; GT *azuḳ*: 355/9; İM *azuḳ*: 339b/1), Çağ. (Seng. *azuġ/azuḳ*: 39r/14; TEH *azuḳ*: T706b/4; Bab. *azuḳ*: 194b/12; LD *azuġ*: 2718; Pav.C. *azuḳ*), (EDPT: 283a; DTS: 73b; TMEN II: 475; ESTY I *azıḳ*: 98)

Kzk. *azıḳ* “azık, gıda, yiyecek”

azuḳlan- “azıklanmak, yiyeceği olmak” DLT I: 294, KE: 129r/19, (EDPT: 284b; DTS: 74a)

Kzk. *azıḳtan-* “azıklanmak, azık sahibi olmak”

azuḳlandur- “yiyecek vermek, rızık vermek” NF: 163/16, Kıp. (İM: 295b/2), (Toparlı, 1992: 332)

Kzk. *azıḳtandır-* “yiyecek vermek, azıklandırmak”

azuḳluḳ “azıklık, azık için hazırlanmış şey” DLT I: 274, (EDPT: 284a; DTS: 74a)

Kzk. *azıḳtıḳ* “azıklık, azık için olan”

azuḳsuz “azıksız” ME *azıḳsız*: 63/5, (Yüce, 1993: 96)

Kzk. *azıḳsız* “azıksız, yiyeceksiz-içeçeksiz”

bacanaḳ (< baca + naḳ) “bacanak” Muh.: 144, Kıp. (Kİ *bacanaḳ*: 28; TA *paçınaḳ*: 34a/6), Çağ. (Pav.C. *bacanaḳ*: 145), (VEWT: 54a; Teitze I: 255b; TDES: 31a; ESTY II: 24-25)

Kzk. *baja* “bacanak”

baḏram "bayram, şenlik" DLT III *baḏram*: 176, Muh. *bayram*: 184, Kıp. (BM *bayram*: 5/14; CC *bayram*: 72/20; GT *bayram*: 95/12; KFT *bayram*: 168b/8; İM *bayram*: 231b/6), Çağ. (Seng. *bayram*: 128r/7; FK *bayram*: 442/1; İD *bayram*: 292/1; SD *bayram*: 182; Bab. *bayram*: 150a/11), (EDPT: 308a; DTS: 77a; TDES: 45a; ESTY II: 35-36)

Kzk. *meyram* "bayram, şenlik"

baġ "bağ, düğüm, ip; demet" ETY: 16, Uyg. (Man I: 15_{20}; Man III: 12_{18}; U II: 58_5; AY: 165/20; TT V: 116; TT VIII: A_{35}), DLT III: 152, KB: 727, 2015, AH: 33, NF: 213/11, KE: 15v/12, Muh.: 166, Kıp. (BM *baġ*: 6/13; CC *baġ/bav*: 143/21; İM *baġ*: 241b/7; Kİ *baġ*: 33; MG *baġ*: 19b/6; KK *baġ*: 48a/12), Çağ. (Seng.: 125r/16; Bab.: 368b/1; SD: 561), (EDPT: 310b; DTS: 77a; ESTY II: 13; TDES: 32a)

Kzk. *bav* "bağ, düğüm, ip; bağ, deste, demet"

baġana "çatal, çatal şeklinde olan" Kıp. (TZ: 20b/3), (EDPT: 316a; Atalay, 1945: 146)

Kzk. *baġana* "ucu çatal şeklinde olan sopa, direk"

baġdaş "bağdaş, bağdaş kurma" KB: 4114, KE: 18v/17, ME: 174/1, Kıp. (KFT: 151b/25; İN: 32b/2; TZ *baġdaş oltur-* "bağdaş kurup oturmak": 12a/10), (EDPT: 312b; DTS: 77b)

Kzk. *maldas* "bağdaş, bağdaş kurma"

baġır "bağır, göğüs, karaciğer" Uyg. (Man III: 36_7; TT I: 221; TT IV: 58; TT VI: 105; U III: 79_4; U IV: 153), DLT I: 360, KB: 1507, 2610, AH: 33, NF: 271/6, KE: 247r/6, MM: 38/1, Muh.: 141, Kıp. (DM *baġır*/*bavur*: 13b/12; GT: 249/3; İM: 387b/7; İN: 32b/7; Kİ: 33; TA: 22b/8; TZ: 30b/9), Çağ. (Seng.: 125r/23; BVt:

Kzk. *bavır* "bağır, göğüs, karaciğer; kardeş"

176/4; FK: 156/1; İD: 225/6; LM: 2290; MKb: 54a/8; MN: 62b/7; TEH: M800b/9; SS: 3407, 4460; Bab.: 280a/8; SD: 533, 642; ŞHD: 143b/11; LD: 872, 2003; Pav.C. 155), (EDPT: 317a; DTS: 78a; ESTY II: 17-18; TMEN II: 707)

bağırçı "aşçı" Kıp. (CC *bağırçı*: 12/16), HŞ *bavurçı*: 4235, (Grønbech, 1945: 47) — Kzk. *bavırşı* "aşçı, eskiden hanın yemeklerini hazırlayan kişi"

bağırdaḳ "göğüslük, bağ" DLT I: 502, Muh. bağırtaḳ "takke, külah; kaftan": 150, Kıp. (TA: 19b/12), Çağ. (Seng.: 125r/25), (EDPT: 319a; DTS: 78a; TMEN II: 750) — Kzk. *bavırdaḳ* "göğüslük (hayvanlar için)"

bağırla- "göğsüne vurmak" DLT III: 331, (EDPT: 320a; DTS: 78a) — Kzk. *bavırla-* "göğsüne vurmak"

bağırsaḳ "merhametli, iyi niyetli" Uyg. (Man II: 8_{12}), DLT I: 502, KB: 34, 43, 107, KE: 37v/19, (EDPT: 319b; DTS: 78a) — Kzk. *bavırsaḳ* "arkadaş canlısı, cana yakın, gönül alıcı"

bağırsız "merhametsiz, kötü niyetli" KB: 2574, (EDPT: 320a; DTS: 78a) — Kzk. *bavırsız* "kötü niyetli, zalim"

bağış "hediye, armağan, ikram etme" Kıp. (CC: 17/8), Çağ. (Seng.: 125r/26), (EDPT: 321a; DTS: 78b; Tietze I: 261b) — Kzk. *bağış* "ikramda bulunma, ikram etme, ağırlama; bağış, hibe"

bağışla- "ikramda bulunmak, hediye vermek, bağışlamak" DLT III: 335, KB: 2053, AH: 33, NF: 246/17, KE: 218v/13, ME: 218/2, Muh.: 125, Kıp. (CC: 17/5; GT: 99/1; İM *bağışla-*/*baḫışla-*: 380b/5; KFT: 405a/12; KK: 84b/4; MS: 33b/3; TA *bakışla-*: 46a/13), Çağ. (Seng.: — Kzk. *bağısta-* "ikramda bulunmak; saygı göstermek, hürmet etmek"

124v/27; BVt: 651/6; İD: 391/4; LM: 2109, 2758; MN: 104b/13; TEH: T699a/2; Bab.: 307a/1; SD: 44, 560; LD: 27, 864, 1508), (EDPT: 321b; DTS: 78b)

bağışlan- "bağışlanmak, ikram etmek" DLT III: 344, Kıp. (İM: 421a/8), Çağ. (Seng.: 125r/13), (EDPT: 322a) — Kzk. *bağıstan-* "bağışlanmak"

bağla- "bağlamak" DLT III: 292, NF: 217/9, KE: 19r/17, ME: 170/7, MM: 270/3, Muh.: 114, Kıp. (CC *bağla-*/*bavla-*/*balġa-*: 126/5, 163/17; GT *bağla-*: 200/10; İM *bağla-*: 238b/4; İN *bağla-*: 30b/2; KFT *bağla-*: 407b/44; Kİ *bağla-*: 33; KH *bağla-*: 51/8; MG *bağla-*: 78b/6; TA *bağla-*: 38a/2; TZ *bağla-*/*ba.yla-*: 17b/2), Çağ. (Seng.: 124r/18; BVt: 457/10; FK: 36/3, 103/6; İD: 255/7; LM: 2957, 3617; MKb: 65a/13; MN: 36b/10; TEH: T717a/23; SS: 1121, 2222; Bab.: 365a/4; SD: 98, 507; ŞHD: 128b/13; LD: 189, 496), (EDPT: 314b; DTS: 78b) — Kzk. *bavla-*, *bayla-* "bağlamak"

bağlan- "bağlanmak" DLT II: 238, KB: 5928, NF: 149/4, KE: 77r/5, ME: 155/7, Kıp. (GT: 173/1, 172/4; İM: 238b/5; KFT: 164a/11; MG: 94a/9; İN: 3b/3; KH: 28/8), Çağ. (BVt: 375/2; FK: 156/1; İD: 287/7; LM: 1953, 1375; MKb: 78b/1; MN: 32b/13; TEH: M800b/9; SS: 4429; Bab.: 130b/11; SD: 624; ŞHD: 46b/7-8) (EDPT: 315a; DTS: 78b) — Kzk. *bavlan-*, *baylan-* "bağlanmak"

bağlat- "bağlatmak" DLT II: 341, KE: 44r/4, HŞ: 3223, Çağ. (FK: 69/7; TEH: T703b/21; SS: 3152, 4315; Bab.: 201a/12), (EDPT: 315a; DTS: 78b) — Kzk. *bavlat-*, *baylat-* "bağlatmak"

bağlıġ “bağlı; kapalı” Uyg. (U I: 17_6), KB: 1953, NF: 189/15, KE: 154r/11, MM: 264/1, Muh.: 154, Kıp. (GT *bağlı*: 153/13; İM *bağlı*: 250a/1; KFT *bağlu*: 272b/11), Çağ. (Seng. *bağlıġ*: 125r/21; BVt *bağlıġ*: 425/2; FK *bağlıġ*: 207/3; İD *bağlıḳ*: 117/4; LM *bağlıġ*: 2504; MN *bağlıġ*/*bağlıḳ*: 42b/4, 98a/9; TEH *bağlıġ*: M786a/4; SS *bağlıġ*: 3403; SD *bağlıḳ*: 38; ŞHD *bağlıġ*: 160b/10; LD *bağlıḳ*: 22, 475, 998), (EDPT: 314a; DTS: 78b)

Kzk. *bavlı* “bağlı, bağlanmış”

bağlıḳ “bağ, rulo, düğüm” Uyg. (USp: 13_2), (DTS: 78b)

Kzk. *bavlıḳ* “bağ, düğüm; elbisenin askıya asılan kısmı”

baḫşı, baḳşı “şaman, hekim; yazıcı, kâtip” Uyg. (Man III *baḫşı*: 21_6; U III *baḫşı*: 46_1; AY *baḳşı*: 187/9; TT VIII baḫşı: A_3), Kıp. (CC *baḳşı*: 80/11), Çağ. (Seng. *baḫşı*: 119v/26) (EDPT: 321a; DTS: 82b)

Kzk. *baksı* “şaman, kam, ozan”

baḳ- “bakmak” Uyg. (637/9), DLT II: 16, III: 295, KB: 1857, 3477, AH: 99, 219, NF: 436/7, KE: 183r/21, ME: 23/6, MM: 29/3, Muh.: 79, 116, 119, Kıp. (CC *baḫ-*/*baḳ-*: 126/4; DM *baḳ-*: 19a/7; GT *baḳ-*: 190/3; İM *baḳ-*: 122a/4; İN *baḳ-*: 22b/6; KFT *baḳ-*: 137a/27; KH *baḳ-*: 17/7; Kİ *baḳ-*: 34; KK *baḳ-*: 76b/2; MG *baḳ-*: 74a/5; MS *baḳ-*: 15b/2; TA *baḳ-*: 38b/8; TZ *baḳ-*: 8b/2), Çağ. (Seng.: 125v/13; BVt: 414/3; FK: 556/5; İD: 122/3; LM: 106, 3087; MKb: 20b/7; MN: 108a/9; TEH: T713a/18; SS: 2879; Bab.: 211a/10; SD: 59, 661; ŞHD: 3a/13; LD: 502, 503, 504; Pav.C. 52), (EDPT: 311a; DTS:

Kzk. *baḳ-* “bakmak; beslemek, gütmek, büyütmek; *avruv şeşesin baḳtı* hasta annesine baktı”

81b; ESTY II: 38-39)

baḳa “kurbağa” Uyg. (U II: 35_{21}), DLT I: 73, III: 226, KE: 26r/4, Kıp. (İM *baḳa*: 116a/4; İH *baḳa durağı* “kurbağa yosunu”: 13; GT *baġa*: 127/2; MG *baġa*: 92b/4; TZ *baġa*: 19a/9), Çağ. (Seng.: 126r/18; PAv.C. 153), (EDPT: 311b; DTS: 82a; ESTY II: 40-41)

Kzk. *baḳa* “kurbağa” (*baḳaşıḳ* (< baḳa+çıḳ) “haşere, böcek”)

baḳan “halka; direk, sütun” DLT I: 399 (EDPT: 316a; DTS: 82a; ESTY II: 42)

Kzk. *baḳan* “direk, sütun”

baḳañaḳ, **baḳayaḳ, baḳayuḳ** (< baḳay + aḳ) “atların ayak tırnakları” Uyg. (TT IX: 82), DLT III: 177, (EDPT: 322a; DTS: 82a; VEWT: 58a; ESTY II: 43-44)

Kzk. *baḳay* “ayak tırnakları, ayak parmak kemiği”

baḳıl- “bakılmak” DLT II: 131, Kıp. (İM: 114b/2), Çağ. (Seng.: 126r/1; Bab.: 355a/3), (EDPT: 314b; DTS: 82a)

Kzk. *bağıl-* “bakılmak, bakım yapmak; hayvanlara bakmak, gütmek”

baḳın- “bakınmak” DLT : 142, KB: 605, 1283, HŞ: 3084, (EDPT: 316b; DTS: 82a)

Kzk. *bağın-* “bakınmak; hayvanları gütmek”

baḳır “bakır” Uyg. (TT VII: 22_{9-10}; TT VII: 42_{2}; USp: 18_{5}), DLT I: 360, KB: 3438, 3964, NF: 215/16, KE: 124r/15, Muh.: 178, Kıp. (BM: 4/10; CC *bağır*: 84/11; KFT: 268b/13; Kİ: 34; KK: 66a/9; TA: 25a/12; TZ: 36b/7), Çağ. (Pav.C. 155), (EDPT: 317b; DTS: 82a; ESTY II: 45; VEWT: 58b)

Kzk. *baḳır* “bakır; metal para” (Kırg. *baḳır*, Kklp. *baḳır*, Nog. *baḳır*)

baḳır- “bağırmak” DLT III: 186, Kıp. (İH *bağır-/baḳır-*: 10), Çağ. (Pav.C. *bağır-*: 152), (EDPT: 318a; DTS: 82b; ESTY II *bağır-*: 20)

Kzk. *baḳır-* “bağırmak” (Kırg. *baḳır-*)

baḳıraç (< baḳır+(a)ç) “bakraç” Kıp. (İH *baḳraç*: 90), (VEWT: 58b; ESTY II: 47; EDPT: 317b; DTS: 82a)

Kzk. *baḳıraş* “demir kepçe” (Kklp. *baḳıraş,* Tat. *baḳraç*)

baḳırçı “bakırcı” Kıp. (CC *baġırçı*: 12/16; KFT *baḳırçı*: 102a/31; TA *baḳırçı/baḳırşı*: 25a/12, 54b/7), (Grønbech, 1942: 47)

Kzk. *baḳırşı* “bakırcı, metali işleyen kişi”

baḳış “bakış, bakışma” DLT I: 367, KB: 1855, Kıp. (İN: 69b/7; KH: 8/5, 8/6), Çağ. (Seng.: 126r/20; BVt: 443/4; FK: 353/1; İD: 324/3; LD: 864, 1546), (EDPT: 321a; DTS: 82b)

Kzk. *bağıs* “bakış, bakışma”

baḳış- “bakışmak” DLT II: 103, KB: 134, 137, ME: 197/7, HŞ: 2362, Muh.: 133, Çağ. (Seng.: 125v/29), (EDPT: 321b; DTS: 82b)

Kzk. *bağıs-* “bakışmak”

baḳtır- “baktırmak” Muh.: 130, 131, Kıp. (KK: 76b/2; MG: 77b/8), (Toparlı, 1999: 85)

Kzk. *baḳtır-* “baktırmak”

bal “bal” DLT III: 103, NF: 260/1, KE: 77r/17, ME: 10/7, Muh.: 96, 165, Kıp. (BM: 8/4; CC: 139/17; GT: 155/2; İM: 105a/6; İN: 79a/2; KFT: 386b/15; Kİ: 35; KH: 24/8; KK: 70b/2; MS: 9b/4; TA: 16b/11; TZ: 25a/6), Çağ. (Seng.: 126v/20; FK: 457/2; LM: 3293; ŞHD: 11b/4; LD: 660, 2649; Pav.C. 153), (EDPT: 330b; DTS: 79b; ESTY II: 47)

Kzk. *bal* “bal, arı balı”

bala “kuş veya diğer hayvan yavruları, yavru, çocuk; çırak, yardımcı” DLT III: 232, NF: 285/12, KE: 246r/13, ME: 8/5, Kıp. (GT: 289/2; İM: 345a/2, 353b/8; TZ: 27b/12), Çağ. (Seng.: 126v/25; İD: 89/4; SD: 364, 578; Pav.C. 153), (EDPT: 332b; DTS: 80a; ESTY II: 47)

Kzk. *bala* “kuş veya diğer hayvan yavruları, yavru, çocuk; çırak, acemi, tecrübesiz”

balaban (< bala + ban/pan) “atmaca, şahin, çakır doğan; kuş yavrusu” ME: 228/4, Kıp. (BM: 11/10; CC: 109/6; DM: 12a/10; İM: 354b/8; TA: 10b/9; TZ: 22a/10), Çağ. (ŞHD: 69b/1), (ESTY II: 49-50; DS: 496; VEWT *balapan* “genç, toy kuş”: 59b)

Kzk. *balapan* “şahin; kuş yavrusu, palaz”

balaḳ “pantolonun alt kısmı” Çağ. (Pav.C. 153), (ESTY II: 51; VEWT: 59b; DS: 498)

Kzk. *balaḳ* “pantolon paçası, pantolonun alt kısmı”

balala- “yavrulamak” DLT III: 92, ME: 70/2, Kıp. (TZ: 7a/2), Çağ. (Seng.: 126v/5; TEH: A731b/63; Pav.C. 153), (EDPT: 342b; DTS: 80a; ESTY II: 153)

Kzk. *balala-* “doğurmak, yavrulamak”

balavuz (< bal + aġuz) “bal mumu” Kıp. (CC *balavuz*: 81/14, TZ *balavuz*: 21a/5; Kİ *balanus*: 35), (EDPT: 333a; ESTY II: 51; DS: 497)

Kzk. *balavız* “bal mumu”

balçıḳ “balçık, çamur, bataklık” DLT I: 467, NF: 78/9, KE: 27r/4, ME: 168/8, Muh.: 158, 178, Kıp. (BM *balçıḳ*: 4/10; CC *balçuḳ*: 78/8; DM *balşıḳ*: 2b/14; GT *balçıḳ*: 308/3; İM *balçıḳ*: 103a/5; KFT *balçıḳ*: 265b/18; Kİ *balçıḳ*: 36; KK *balçıḳ*: 66a/10; MG *balçıḳ*: 75a/1; TA *balçıḳ*: 26a/3; TZ *balşıḳ*: 23b/6), Çağ. (Seng. *palçıġ*: 127r/1; BVt *balçıḳ*: 325/2; FK *balçıġ/balçıḳ*: 327/9; İD *balçıġ/balçıḳ*: 72/4, 238/9; LM *balçıġ*: 2078; MKb balçıġ: 82b/10; TEH *balçıġ*: T714b/4; SS *balçıġ*: 2197, 2201; Pav.C. *balçıġ*: 154) (EDPT: 333a; DTS: 80a; ESTY VII *palçıḳ/balḳaş*: 102-103; VEWT *balçıḳ/balḳaş*: 60a)

Kzk. *balşıḳ, balḳaş* “balçık, çamur, bataklık; sık otlakların bulunduğu bataklık yer”

balçıkla- “çamur sürmek, çamurlanmak” Kıp. (TA *balçıḳla-*: 44a/2; Kİ *balçaḳla-*: 36), (Toparlı, 2000: 61)

Kzk. *balşıḳta-* “çamurlanmak, balçıklanmak”

baldıran “baldıran otu” Kıp. (Kİ *baldaran*: 36), Çağ. (Pav.C. *baldırġan*: 154), (ESTY II: 55; VEWT: 61a; DS: 502)

Kzk. *baldırġan* “bir çeşit ot, baldıran otu”

baldız “baldız” Uyg. (AY *baltır/baltız*: 554/16), DLT I: 457, Muh.: 144, (EDPT: 334b; DTS: 80a; ESTY II: 53-54; VEWT: 60b)

Kzk. *baldız* “baldız”

balıḳ[1] “balık” Uyg. (Man I *balaḳ*: 17_{13}, 35_{20}; TT III *balıḳ*: 90; TT VII *balıḳ*: 42_{7}; TT VIII *balıḳ*: P_{3}; AY *balıḳ*: 601/11, 603/10), DLT I: 73, II 216, KB: 5366, NF: 220/16, KE: 12v/13, Muh.: 91, 180, Kıp. (BM *balıḳ*: 5/1; CC *baluḳ*: 43/12, 91/29; DM *balıḳ*: 4a/2, 7a/6; GT balık: 43/12: İM balık: 108b/1; Kİ *balıḳ*: 36; KK *balıḳ*: 70b/8; TA *balıḳ*: 7b/5; TZ *balıḳ*: 19a/8), Çağ. (Seng. *balıġ*: 127r/9; FK *balıġ*: 310/5; LM *balıġ*: 3426; MKb *balıġ*: 90b/7; TEH *balıġ/balıḳ*: T706b/15; SS *balıġ*: 34/43; Bab. *balıġ/balıḳ*: 143a/12, 367b/10; ŞHD *balıḳ*: 192a/4; LD *balıġ*: 768; Pav.C. *balıġ/balıḳ*: 154), (EDPT: 335b; DTS: 80b; ESTY II: 59-60)

Kzk. *balıḳ* “balık”

balıḳ[2] “kale, şehir” ETY: 17, Uyg. (Man I: 32_{11}; Man II: 20_{10}; U III: 29_{13}; U IV: 26; TT VII: 34_{5}), DLT I: 379, (LM *balıġ*: 3042; Pav.C. *balıġ/balıḳ*: 154), (EDPT: 335b; DTS: 80b; ESTY II: 59; VEWT: 60b; TMEN II: 712)

Kzk. *balıḳ+şı* “kale komutanı”
(Kazakçada bu kelime ET *balıḳ* “şehir, kale” kelimesiyle, *+şı* meslek yapan yapım ekinin birleşmesiyle

oluşmuştur. Kklp., *balıḳşı* “kale komutanı, yetkili” Bşk, *balıḳşı* “yönetici, idareci”)

balıḳçı “balıkçı” Uyg. (TT IV: 56; AY: 602/6; PK: 165), KE: 145r/1, Muh.: 156, Kıp. (CC *baluḳçı*: 43/16), Çağ. (TEH *balıġçı*: T712a/6), (EDPT: 337b; DTS: 80b; ESTY II: 60)

Kzk. *balıḳşı* “balıkçı, balık avlayan kişi”

balıḳçın “balıkçıl kuşu” DLT I: 512, Çağ. (Seng. *balıġçıl/balıġçın*: 127r/11), (EDPT: 337b; DTS: 80b)

~Kzk. *balıḳşı* “balıkçıl kuşu, bataklık yerde yaşayan, gagası uzun, sudaki balıkları avlayan bir tür kuş”

balıḳlan- “balıklanmak, balık sahibi olmak” DLT II: 265, (EDPT: 338b; DTS: 81a)

Kzk. *balıḳtan-* “balıklanmak, balık sahibi olmak”

balıḳlıġ “balığı olan, balıklı” DLT I: 498, (EDPT: 338a; DTS: 81a)

Kzk. *balıḳtı* “balığı olan, balıklı”

balḳı- “aydınlanmak, parlamak” KE: 180r/7, HŞ: 3355, Kıp. (CC: 147/1; Kİ: 36), (Grønbech, 1942: 48; ESTY II: 56; Tietze I: 282b; DS: 507-508)

Kzk. *balḳı-* “parlamak, aydınlanmak, canlanmak”

baltır “baldır; çıkıntı” Uyg. (TT VII: 20_6), Muh.: 142, Kıp. (DM *balṭır*: 13b/6; İN *baldır*: 83b/8; KH *baldır*: 33/6; Kİ *baltır*: 36; KK *balṭır*: 68b/12; KFT *baldır*: 372a/13; TA *balṭır*: 22a/12; TZ *baltır*: 18b/13), Çağ. (Seng. *baltır*: 127r/12; Pav.C. *baldır*: 154), (EDPT: 334a; DTS: 81a; ESTY II: 54-55)

Kzk. *baltır* “baldır, bacağın dizden ayak bileğine kadar olan kısmı”

baltu (balta, balto) “balta” Uyg. (Man I *balto*: 20_{13}; AY *baltu*: 496/9, 544/6), DLT I *baldu*: 421, KB *baldu*: 1736, 2140, Muh. *balta*: 169, Kıp. (CC *balta*: 86/16; DM *balṭa*: 10a/10; İH *balta*: 23; KFT *balta*: 177a/18; KK *balṭa*: 71b/5; Kİ *balta*: 36; TZ *balta*: 28a/2), Çağ. (Seng. *baltu*: 126v/28; TEH *baltu*: T698b/3; Bab. *baltu*: 214b/4; Pav.C. *baltu*: 154), (EDPT: 333b; DTS: 81a; ESTY VII: 100)	Kzk. *balta* “balta” (Kazakçada balta kelimesiyle birlikte, Moğolcadan alınan *balġa* (çekiç, balta) kelimesi de kullanılmaktadır)
ban- “banmak, batırmak” DLT II *man-*: 30, Kıp. (CC *man-*: 162/34; Kİ *ban-*: 36), Çağ. (Seng. *ban-/man-*: 127r/21, 318v/19; ŞHD *ban-*: 65b/11; Pav.C. *man-*: 497), (EDPT: 348a; Tietze I: 275b; ESTY VII *mal-/man-*: 19)	~Kzk. *mal-* “banmak, batırmak” (*ban-> man-> mal-*) (Kazakça bazı sözcüklerin sonunda bulunan *n* sesi *l* sesine dönüşmektedir, bu durum Kazakçada düzensiz ses değişimi olarak değerlendirilmektedir (maymun>maymıl). Bkz. Koç, 2004; 81) (Kırg. *mal-*, Kklp. *mal-*, Nog. *mal-*, Tat. *mal-*/*manç-*, Bşk. *mal-*)
bandur- “bandırmak, batırmak” DLT II *mandur-*: 197, Çağ. (Seng. *bandur-:* 127r/22), (EDPT: 350a)	Kzk. *maldır-* “bandırmak, batırmak”
baŋa “bana” ETY: 17, TY: 54 (DTS: 81b, Tekin, 1994: 14)	Kzk. *maġan* “bana”

bar[1] “hep, bütün” HŞ: 4659, (Hacıeminoğlu, 2000: 455)

Kzk. *bar[1]* “tüm, bütün” (*barlıḳ* “hep, tüm, bütün”)

bar[2] “var, mevcut” ETY: 17, Uyg. (U I: 43_{10}; U II: 81_{71}; Man I: 37_{15}; USp: I_{7-8}; PK: 165; IrkB: 18, 37, 57), DLT I: 320, III: 147, KB: 177, 201, 1579, AH: 201, 394, NF: 17/3, KE: 2v/14, Muh.: 97, 98, 151, Kıp. (BV: 5b/11, 14a/11; CC: 148/6; DM: 21a/2, 21b/2; GT: 10/11, 22/1; İM: 65a/5; İN: 1b/2, 1b/3; Kİ: 29; KH: 33/9; KK: 36a/1; MG: 35b/4; TZ: 35a/12, 52b/2; MS *var*: 1b/3, 9b/6; KFT *var*: 248a/11), Çağ. (Seng.: 120v/27; BVt: 306/3, 363/3; FK: 6/6, 9/7; İD: 3/11, 10/7; LM: 72, 152; MKb: 2a/8, 2a/10; MN: 2a/13, 2b/6; TEH: T695a/14; SS: 107, 350; Bab.: 121a/14; 124a/6; SD: 126, 156; ŞHD: 12b/2, 13a/11; LD: 132, 250, 315; Pav.C. 145), (EDPT: 353a; DTS: 83a; ESTY II: 61-62)

Kzk. *bar[2]* “var, mevcut; varlıklı, zengin”

bar- “varmak, gitmek” ETY: 17, Uyg. (U I: 43_{11}; U I: 9_{18}; Man I: 7_{8}; Man I: 12_{14}; IrkB: 17, 35, 42; TT III: 72; TT V: 58), DLT II: 34, III: 247, KB: 747, 1075, 1090, AH: 184, 287, NF: 329/9, KE: 41v/3, ME: 186/5, Muh.: 86, 96, Kıp. (BV: 52b/12; CC: 123/24; DM: 20a/10, 21a/14; GT: 116/7; İM: 236b/1; İN: 6b/8; Kİ *bar-/var-*: 29, 75; KK: 9a/5; MG: 39b/8; TA: 55b/3; TZ: 90a/12; KFT *var-*: 391b/1; MS *var-*: 5a/3), Çağ. (Seng.: 120r/2; BVt: 372/6; FK: 61/3; İD: 54/5, 138/5; LM: 2031; 3455; MKb: 98a/5, 84b/4; MN: 35a/7; TEH: T706b/4; SS: 229, 1273; Bab.: 146a/3; SD: 97, 760; ŞHD:

Kzk. *bar-* “varmak, gitmek, ulaşmak”

125b/9; LD: 894, 1670; Pav.C. 146), (EDPT: 354a; DTS: 83a; ESTY II: 64-65)

baraḳ "uzun tüylü bir tür köpek, çoban köpeği" DLT I: 377, Kıp. (İH: 8; TZ: 30b/11), Çağ. (ŞHD: 82a/3), (EDPT: 360a; DTS: 83b; TMEN II: 728)

Kzk. *baraḳ* "uzun tüylü bir tür köpek" (Kırg. *baraḳ*)

barça "hepsi, tümü" ETY: 18, Uyg. (U I: 10_3; U III: 28_5; Man I: 21_3; TT I: 115; TT II: 46; TT III: 125; TT VII: 23_6), DLT I: 210, II: 213, KB: 106, 157, 266, NF: 304/7, KE: 3r/20, Kıp. (BV: 1b/4, 9a/16; CC: 69/7; DM *barşa*: 22b/6; GT: 5/5, 18/12; İM: 171a/7; İN: 23a/3; KFT: 78b/50; Kİ: 30; KH: 11/9; KK: 48b/3; MG: 11a/1; MS: 7b/1, 8a/6; TZ *barça/barşa*: 82a/5, 90b/5), Çağ. (Seng.: 121r/16; BVt: 122/2; FK: 12/6, 13/7; İD: 56/6; LM: 355, 707; MKb: 14a/11; MN: 7b/11, 9a/12; TEH: T694b/8; SS: 238, 780, 821; Bab.: 128b/12; SD: 34, 69, 118; ŞHD: 3a/3, 3b/4; LD: 19, 27, 63; Pav.C. 145), (EDPT: 356b-357a; DTS: 83b; TMEN II: 683; ESTY II: 63)

Kzk. *barşa* "hepsi, tümü"

barçın "ipekli kumaş" Uyg. (TT VI: 271), DLT I: 153, KB: 555, Muh.: 167, Kıp. (Kİ *barçın*: 30; İH *berçin*: 9), (EDPT: 357b; DTS: 83b)

Kzk. *barşın* "ipekli kumaş"

barı "hepsi, bütünü, tamamı" KB *barı/baru*: 1161, 3021, NF: 29/7, KE: 37r/15, MM: 39/2, Çağ. (BVt: 546/7; FK: 117/7, 130/2; İD: 28/2, 56/6; LM: 72, 188; MKb: 5b/2, 7b/5; TEH: A719b/25; Bab.: 166a/5; SD *barı/barısı*: 165, 765; ŞHD: 4a/10, 8b/10; LD: 255, 370, 489), (DTS: 84a)

Kzk. *bäri* "hepsi, bütünü, tamamı" (*barı* "insanın dünyada iken sahip olduğu malı, mülkü")

barış “gidiş, ilerleyiş” Uyg. (Hüen: 293), DLT I: 370, KB: 4421, Çağ. (Seng.: 121v/5; BVt: 424/2, 640/2; TEH: A730a/15), (EDPT: 369b; DTS: 84a)

Kzk. *barıs* “ilerleyiş, gidiş”

barış- “birbirine gidip gelmek, ziyaret etmek” DLT II: 94, KB: 2495, 4305, Kıp. (GT *barış-* “barışmak”: 267/13; TA *barış-* “barışmak”: 36a/9), Çağ. (Seng.: 120v/22; MN: 85a/3, 99a/3; TEH: A721a/27), (EDPT: 369b; DTS: 84a)

Kzk. *barıs-* “birbirine gidip gelmek, birlikte ilerlemek”

barķ “mal, mülk, ev-bark” Uyg. (TT II: 42; TT III: 137; TT V: 84; TT VI: 61-63; TT IX: 62; Man I: 14_9), DLT III: 333, KB: 4545, 4645, 4727, NF: 77/10, KE: 59r/13, ME:166/1, Çağ. (Seng.: 121r/21), (EDPT: 359b; DTS: 84b)

Kzk. *baraķ* (< bar(a)ķ) “ev-bark, mülk”

barlıġ “varlıklı, zengin, servet” DLT III: 438, AH *barlıķ*: 5, ME *barlu*: 56/5, Kıp. (CC *barlu*: 97/26; İM *barlıķ*: 412a/8; Kİ *barlu*: 29; TA *barlu*: 28a/9), Çağ. (Seng.: 121r/23; BVt: 320/2; LM: 232; MKb: 9b/10, 87b/3; LD: 1209), (EDPT: 365b; DTS: 84b; TMEN II: 687)

Kzk. *barlı* “varlık, varlıklı” “*barlı-joġı üş akşa* varlığı-yokluğu üç kuruş”

barlıķ “varlık, mal, servet” NF: 229/7, ME: 50/6, MM: 366/4, HŞ: 4222, (Yüce, 1993: 98)

Kzk. *barlıķ* “varlık, bolluk, zenginlik”

barmaķ “parmak” NF: 224/4, KE: 181v/19, ME: 47/6, MM: 185/4, HŞ: 1165, Muh.: 141, Kıp. (BV: 61a/12; CC: 96/3; DM: 13a/12; GT: 08/5; İH: 7; İM: 118a/7; İN: 17b/6; KFT: 210a/7; Kİ: 29; KK: 68b/5; MG: 19b/4; MS: 33b/2; TA: 21b/8; TZ *parmaķ*: 4b/2), Çağ. (Seng. *barmaġ/barmaķ*: 121r/25; BVt *barmaġ*:

Kzk. *barmaķ* “parmak”

743/1, 560/7, 743/2; FK *barmaġ/barmaḳ*: 369/1, 416/1; İD *barmaġ*: 365/5; LM *barmaġ*: 1607; MN *barmaġ*: 23a/7; TEH *barmaġ*: M787a/16; SS *barmaġ*: 1570; Bab. *barmaḳ*: 143a/9; SD *barmaḳ/parmaḳ*: 375, 404; ŞHD *barmaḳ*: 139a/8; LD *barmaḳ*: 496, 2728; Pav.C. *barmaḳ*: 146), (ESTY II: 66-68; VEWT: 63b; DS: 534; Grønbech, 1942: 51)

barmaḳla- "parmaklamak" Kıp. (TA: 40b/6), (Toparlı, 2000: 56) — Kzk. *barmaḳta-* "parmaklamak, parmak batırmak"

bars[1] "kaplan, pars" Uyg. (IrkB: 31, 49; U III: 63_{4-5}; TT VII: 4_{56}; AY: 609/17, 612/10), DLT I: 344, NF: 152/12, KE: 142r/8, NF: 279/4, KE: 77v/4, Kıp. (BM: 10/5; DM: 7b/7; İM: 23b/1; Kİ: 30; KK: 69b/11; TA: 11b/12; TZ *pars*: 27b/12), Çağ. (Seng.: 121r/18; LM: 2120; TEH: A718b/17; SD: 253; Pav.C. 146), (EDPT: 368a; DTS: 84b; ESTY II: 68-69; VEWT: 63b-64a) — Kzk. *barıs*[1] "kaplan, pars" (*jolbarıs* (yol + barıs) "kaplan")

bars[2] "on iki hayvanlı Türk takvimindeki hayvanlardan biri, pars yılı" DLT I: 346, Muh. *barıs yılı*: 186, (EDPT: 368a; DTS: 84b; TMEN II: 685) — Kzk. *barıs*[2] "on iki hayvanlı Türk takvimindeki hayvanlardan biri, pars yılı"

bartur- "vardırmak, göndermek" DLT II: 17, (EDPT: 359a; DTS: 85a) — Kzk. *bardır-* "vardırmak, ulaştırmak, göndermek"

bas- "basmak; üzerine çökmek" ETY: 19, Uyg. (Man II: 11_{12}; TT II: 74-75; TT III: 121; TT V: 120; TT VI: 254-255; USp: 21_{11}), DLT I: 516, — Kzk. *bas-* "basmak; üzerine çökmek, hücum etmek"

II: 10, KB: 2028, Muh.: 113, 119, Kıp. (BV: 64a/8; CC: 120/2; GT: 77/1; İM: 242a/7; İN: 85a/6; KH: 35/7; KFT: 204a/7; KK *baṣ-*: 80b/8; TA: 42a/6; TZ: 15b/13), Çağ. (Seng.: 121v/18; BVt: 331/3; FK: 480/3; 351/5; LM: 2145, 2831; MKb: 52a/10; MN: 89b/4; TEH: M793b/21; SS: 2752; Bab.: 208a/8; SD: 141, 307; ŞHD: 51b/10; LD: 97, 913; Pav.C. 148), (EDPT: 370b; DTS: 85a; ESTY II: 74)

basa "sonra, bundan sonra, ayrıca" Uyg. (U II: 47_{73}; U IV: 141; TT VIII: A_{46-47}; TT V: 70; TT VI: 48; TT X: 143; AY: 317/9), DLT III: 224, KB: 136, 139, 2091, Kıp. (BM: 16/3; CC: 125/34; DM: 3b/12, 22a/10; Kİ: 15; TZ: 90b/3), Çağ. (ŞHD: 49a/9, 51a/8), (EDPT: 371b; DTS: 85a; ESTY II: 77)

Kzk. *basa* "sonra, bundan sonra, ayrıca, bilhassa"

basġuçı "baskın, egemen" KB: 218, 2425, 5473, (DTS: 85b)

Kzk. *baskışı* "baskın, egemen"

basıl- "basılmak, ezilmek; sindirilmek" KB: 2711, NF: 174/13, HŞ: 4141Çağ. (TEH: A725a/13; Bab.: 156b/11), (DTS: 85b)

Kzk. *basıl-* "basılmak, ezilmek; sindirilmek, boyun eymek"

basın- "bastırmak, ezmek, zayıf görmek" Uyg. (IrkB: 46; TT VI: 10), DLT II: 142, KB: 2368, 4099, 4448, ME: 142/4, (EDPT: 374a; DTS: 85b)

Kzk. *basın-* "üstünlük göstermek, tahakkümü altına almak, bastırmak"

basıntur-, basındur- "bastırmak" Uyg. (Man III: 30_4; TT VII: 40_{37}), (EDPT: 374a ; DTS: 86a)

Kzk. *basındır-* "bastırmak, köleleştirmek"

basış- "basmakta yardım etmek" DLT II: 100, ME: 198/2, (EDPT: 375a; DTS: 86a)

Kzk. *basıs-* "basmakta yardım etmek, birlikte

basmak”

basḳaḳ (< baş) “idareci, yönetici; belediye başkanı” Kıp. (CC: 46/16), (Grønbech, 1942: 52)

Kzk. *basḳaḳ* “yönetici, idareci”

bastur- “bastırmak, yenmek” DLT II: 171, Kıp. (İN: 13a/7), Çağ. (Seng.: 122r/23; TEH: A728a/18; Bab.: 234b/4), (EDPT: 372a; DTS: 86b)

Kzk. *bastır-* “bastırmak, yenmek, alt etmek”

baş[1] “baş, kafa” ETY: 19, Uyg. (Man I: 5_{13}; Man I: $20_{2\text{-}3}$; TT II: 67; TT VII: 27_{12}; TT VIII: M_{26}; IrkB: 10, 57; USp: 2_7; AY: 21/8), DLT I: 59, I: 100, III: 126, KB: 176, 784, 1194, AH: 300, NF: 36/16, KE: 29r/16, Kıp. (BV: 6b/6, 9a/20; CC: 122/34; DM: 12b/16; GT: 115/2; İM: 113a/5; İN: 16b/3; KFT: 393a/10; KH: 63/6; Kİ: 31; KK: 68a/4; MG: 3a/5; MS: 23a/5; TA: 59b/10; TZ: 16b/7), Çağ. (Seng.: 124r/8; BVt: 153/4; FK: 198/5; İD: 177/8; LM: 136, 484; MKb: 11b/5, 35b/5; MN: 6b/12; TEH: A728a/8; SS: 155, 304; Bab.: 125a/1; SD: 297, 706; ŞHD: 31a/2; LD: 716, 788; Pav.C. 148), (EDPT. 375a; DTS: 86b; ESTY II: 85-86; VEWT: 64b)

Kzk. *bas[1]* “baş, kafa”

baş[2] “yara” Uyg. (TT VII: 32_2; TT VII: 21_2), DLT I: 191, III: 151, KB: 3826, 4542, 4584, NF: 182/16, ME: 36/4, MM: 79/1, Kıp. (BM: 10/2; Kİ: 15; TA: 35a/3), (EDPT: 376a; DTS: 87a; ESTY II: 88-89; VEWT: 64b)

Kzk. *bas[2]* “yaranın ortaya çıkması, baş vermesi, başlangıcı, yara”

baş[3] “başlangıç, baş, ilk” Uyg. (TT V: 10; TT VII: 42_{18}; IrkB: 8), KB: 405, 3151, 4486, AH:

Kzk. *bas[3]* “başlangıç, baş, ilk”

391, Kıp. (CC: 90/11; MG: 3a/5), Çağ. (İD: 251/3; LM: 857, 865; TEH: M785a/14; ŞHD: 187b/8), (DTS: 87a)

başaḳ "okun arka ucunda bulunan başağa benzeyen kısmı, ok başı; arpa-buğday başağı" DLT I: 378, NF: 362/9, MM: 344/3, HŞ: 4666, Kıp. (İM: 278b/7; Kİ: 50), Çağ. (Seng. *başaḳ*: 124r/4; BVt *başaġ/başaḳ*: 224/7, 225/6 FK *başaġ/başaḳ*: 157/5, 278/5; SD *başaḳ*: 172, 797; ŞHD *başaḳ*: 79a/4; LD *başaḳ*: 348, 2334; Pav.C. *başaḳ*: 149), (EDPT: 378b; DTS: 87b; ESTY II: 89-90)

Kzk. *masaḳ* "okun arka ucunda bulunan başağa benzeyen kısmı, ok başı; arpa buğday gibi ekinlerin uç kısmı"

başaḳla- "okun ucuna demir uç takmak" DLT III: 337, (EDPT: 380b; DTS: 87b)

Kzk. *masaḳta-* "okun ucuna demir uç takmak"

başçı "başkan, şef, lider" KB: 2124, 2330, KE: 200v/15, ME: 149/8, Muh.: 155, Kıp. (MG: 115a/3), Çağ. (Seng.: 124r/10; Bab.: 145b/13), (EDPT: 378a; DTS: 87b)

Kzk. *başsı* "başkan, şef, lider"

başġar- "öncülük etmek, liderlik etmek, başarmak" Uyg. (TT I: 11), Kıp. (TZ başar-*/başḳar-*: 16a/6), Çağ. (Seng.: *başḳar-*: 123r/26; FK *başḳar-*: 534/5; BVt *başḳar-*: 349/7; MKb *başḳar-*: 98a/5) (EDPT: 380a; ESTY II: 91)

Kzk. *basḳar-* "öncülük etmek, liderlik etmek; organize etmek, başarmak"

başıl "tepesinde beyazı bulanan, ak başlı" DLT I *başıl/başġıl*: 392, (EDPT: 381a; DTS: 87b)

Kzk. *basıl* "saçta beyazların bulunması, saçın beyaz olması"

başḳa "başka, diğer, ayrı" NF: 353/16, KE: 213v/16, HŞ: 1170, Kıp. (BM *başḳa*: 13/7; BV

Kzk. *basḳa* "başka, diğer, ayrı"

başḳa: 18a/2; CC *başḳa*: 63/17; İM *başġa/başḳa*: 22a/4, 285b/5; İN *başḳa*: 15b/3; KH *başḳa* : 25/8; MG *başḳa*: 99b/5; TZ *başḳa*: 26b/10; MS *başġa/başḳa*: 25a/5; 38a/6), Çağ. (İD: 53/5; LM: 3128, 3358; MN: 80a/3; TEH: T716b/14; SS: 1803; Bab.: 134b/14; LD: 117, 1233), (ESTY II: 92-93; VEWT: 65a; Grønbech, 1942: 52)

başḳarış- "bir işe girişmek, tartışmak" Kıp. (CC: 162/51), (Grønbech, 1942: 53) Kzk. *basḳarıs-* "bir işe girişmek"

başla- "başlamak" ETY: 20, Uyg. (TT I: 150; TT VII: 40_{127}; TT VII: 12_2; AY: 348/6), DLT III: 292, KB: 544, 1542, NF: 84/3, KE: 237r/2, Muh.: 102, Kıp. (BV: 54a/24; CC: 29/11; GT: 11/6; İM: 90a/6; İN: 8a/5; KFT: 81b/28; Kİ: 31; KH: 23/5; KK: 39a/13; MG: 17b/7; MS: 32b/3; TA: 37b/3; TZ: 50a/13), Çağ. (Seng.: 122v/11; FK: 254/1; İD: 139/7; LM: 3596; MN: 57a/12; TEH: T714b/19; SS: 2857; Bab.: 152a/10; SD: 143, 183; ŞHD: 88b/6; LD: 2023, 2152), (EDPT: 381b; DTS: 88a; TMEN II: 700; ESTY II: 88) Kzk. *basta-* "başlamak"

başlaġ "başlangıç" Uyg. (TT V: 63; TT VII: 1_1), (EDPT: 381a; DTS: 88a) Kzk. *baştav* "bir şeyin başlangıcı, başlangıç"

başlan- "başlanmak" ETY: 20, Uyg. (Man II: 7_1; Man III: 31_9), DLT II: 238, HŞ: 2398, Çağ. (Seng.: 123r/21; TEH: T712b/10), (EDPT: 382b; DTS: 88a) Kzk. *bastan-* "başlanmak"

başlat- "başlatmak" DLT II: 341, Kıp. (TZ: 54b/9), Çağ. (Seng.: 123r/25; TEH: T695b/25; Bab.: 148a/8), (EDPT: 382a; DTS: 88a) Kzk. *bastat-* "başlatmak"

başlıġ “başlı” Uyg. (USp: 21_6; IrkB: 8), DLT III: 277, KE: 181r/7, (EDPT: 381a; DTS: 88b)

Kzk. *bastı* “başlı, başı olan”

başlıḳ “başkan, lider” Uyg. (U II: 9_{10}), Kıp. (Kİ: 31), Çağ. (Seng. *başlıġ*: 124r/13; FK *başlıġ*: 689/453; İD *başlıġ*: 245/7; TEH *başlıġ*: A723b/4; Bab. *başlıġ/başlıḳ*: 165a/3) (EDPT: 381b; DTS: 88b; ESTY II: 88; TMEN II: 701)

Kzk. *bastıḳ* “başkan, lider”

başmaḳ “pabuç, ayakkabı” DLTI: 378, III: 417, KE: 204r/16, ME: 143/3Muh.: 17, Kıp. (CC: 86/11; GT: 156/10; KFT *başmaḳçı* “papuççu”: 74a/36; Kİ: 31; KK: 71b/7; TA: 20a/8; TZ: 18a/6), Çağ. (Seng.: 124r/16), (EDPT: 382b; DTS: 88b; ESTY II: 93-94; VEWT: 65a; TMEN II: 144)

Kzk. *basmaḳ*, *baspaḳ* “ev içinde giyilen ayakkabı, terlik”

başsız “başsız” DLT I: 349, KB: 2302, 2333, Çağ. (Bab.: 204b/4; ŞHD: 187a/7), (DTS: 88b)

Kzk. *bassız* “başsız, başı yok; lidersiz”

bat “yapışma, batma” DLT I: 319, (EDPT: 296b; DTS: 88b)

Kzk. *bat* “yapışma, batma; suyun kiri, pisliği”

bat- “batmak, saklanmak, gizlenmek, dalmak” Uyg. (U III: 37_{35}; U III: 44_2; TT I: 40; USp: 28_5; AY: 632/9), DLT II: 294, KB: 4017, 4835, NF: 315/7, KE: 69r/5, Muh: 99, 120, Kıp. (BV: 61a/13; CC: 34/28; GT: 249/2; İM: 99b/4, 275b/1; Kİ: 28, 33; KK: 9a/4, 29a/12; MG: 14b/4; TA: 37a/7; TZ: 27a/4), Çağ. (Seng.: 119r/28; BVt: 409/15; FK: 597/5; LM: 3170, 3240; MKb: 36b/10; TEH: T706a/3; Bab.: 193b/9; LD: 81, 1604; Pav.C. 145), (EDPT: 298a; DTS: 89a; ESTY II: 78-80)

Kzk. *bat-* “batmak, gizlenmek, saklanmak; suya batmak”

batıġ, batuḳ “batık, batak, derinlik” Uyg. (TT VI *batıġ*: 96; USp *batuḳ*: 38_{18}), DLT I *batıġ*: 371, KB *batıġ*: 1087, 1140, (EDPT: 301b; DTS: 89a)

Kzk. *batıḳ* “batık, girintili”

batım “derin, derinlik” ETY: 20, (EDPT: 305b; DTS: 89a; Tekin, 2010: 127)

Kzk. *batım* “derin, derinlik”

batış “batı yönü, batı; güneşin batması” NF: 37/15, Kıp. (CC: 73/4), (Grønbech, 1942: 53)

Kzk. *batıs* “batı”

batman “bir ağırlık ölçüsü, batman” Uyg. (USp: 71_4), DLT I: 444, NF: 28/11, KE: 23r/4, Muh.: 187, Kıp. (BM: 9/12; BV: 38a/14; DM: 10a/8; GT: 154/6; İM: 112a/4; KFT: 19a/13; Kİ: 33; KH: 43/1; KK: 29a/1; MG: 87a/8; MS: 38a/1; TA: 60b/4; TZ: 17a/1), Çağ. (Seng.: 119v/7; MKb: 15b/7; MN: 105b/12; TEH: A731a/23; SS: 2135; Bab.: 290a/8; ŞHD: 122a/8; LD: 2724), (EDPT: 305b; DTS: 89a; ESTY II: 81; VEWT: 65b)

Kzk. *batpan* “bir ağırlık ölçüsü, batman”

baṭrul- “boğulması sağlanmak, batırılmak” ME: 84/3, (Yüce, 1993: 99)

Kzk. *batırıl-* “batırılmak”

batruş- “birbirine batırmak, batırmakta yardım etmek” DLT II: 203, (EDPT: 308b; DTS: 89a)

Kzk. *batırıs-* “birbirine batırmak, batırmakta yardım etmek”

batur- “batırmak” Uyg. (TT VI: 352; Hüen: 133; AY: 138/1), DLT II: 73, KB: 2530, KE: 72r/9, ME: 84/3, Kıp. (BV *batur-*: 13A/5; CC *batır-*: 16/20; GT *batır-*: 262/10; KK *batḳır-*: 76b/4), (EDPT: 308a; DTS: 89b)

Kzk. *batır-* “batırmak”

bay “zengin, varlıklı” ETY: 21, Uyg. (IrkB: 27; AY: 192/5, 341/17; TT VII: 33_3; USp: 42_2),

Kzk. *bay* “zengin, varlıklı”

DLT I: 349, III: 158, KB: 1923, 2058, NF: 351/11, KE: 143v/8, Muh.: 87, 153, Kıp. (CC: 21/1; DM: 14a/12; GT: 88/4; İM: 435b/3; KFT: 150a/7; Kİ: 37; KK: 31a/1; MG: 13b/6; TA: 28a/8; TZ: 19a/1), Çağ. (Seng.: 127v/18; FK: 225/6; İD: 88/6; MKb: 22a/5; SD: 367, 552; ŞHD: 119b/1LD: 147, 504, 718; Pav.C. 155), (EDPT: 384a; DTS: 79a; TMEN II: 714; ESTY II: 27)

bay- "zengin olmak, zenginleşmek" Kıp. (TZ: 19a/1), Çağ. (Pav.C. 156), (ESTY II: 28; Atalay, 1945: 149)

Kzk. *bay-* "zengin olmak"

baya "az önce" Uyg. (U II: 88_{77}), DLT I: 37, (EDPT: 384b; DTS: 79a; ESTY II: 30)

Kzk. *baya* "az önce, önce"

bayaḳı "az önceki, demin" Uyg. (TT V: 50; AY: 619/9), NF: 256/8, KE: 38r/18, MM: 99/4, Kıp. (GT *bayaġı*: 339/6; TZ *bayaḳ*: 19b/12), Çağ. (LD: 2333; SD: 799), (EDPT: 385b; DTS: 79a; ESTY II: 30)

Kzk. *bayaġı* "az önceki, önceden, eskiden"

bayġa (< bay) "ödül, hediye" Çağ. (Pav.C. 155), (ESTY II: 32)

Kzk. *baygı, bäygi* "ödül, hediye"

bayır "bayır; dağ eteği" Kıp. (İH: 31), Çağ. (Pav.C. 183), (VEWT: 57a; ESTY II: 37)

Kzk. *bayır, bavır* "dağ yamacı; yerleşmiş, mesken edinilmiş"

bayırḳı "çok öncenden, eskiden, önceki" Çağ. (Pav.C. *bayır(ı)+ḳı*: 185), (ESTY II: 30)

Kzk. *bayırḳı* "çok eskiden, önceki zamanlarda" (Kırg., *bayırḳı*)

bayḳuş "baykuş" HŞ: 2138, Kıp. (DM *bayġuş/bayḳuş*: 12a/4, 12a/6; TZ *bayġuş*:

Kzk. *baygus* "baykuş"

29a/8; GT *bayḳuş*: 23/7; TA *bayḳuş*: 10b/12), Çağ. (ŞHD: 166b/6; Pav.C. 156), (Tietze I *bay* "zengin"+kuş: 297a; VEWT: 57a; ESTY II: 32-33)

baylıḳ "zenginlik" KB: 313, 1744, AH: 303, ME: 56/5, Kıp. (CC: 21/2; İM: 435a/8; KK: 31a/2), Çağ. (FK *baylıġ*: 411/10; LD *baylıġ*: 286), (DTS: 79b)

Kzk. *baylıḳ* "zenginlik, varlık"

baynaḳ, bañaḳ "hayvan pisliği, gübre" Uyg. (U I *mayaḳ*: 29_6), DLT III: 175, Kıp. (TA *mayaḳ*: 16a/4), (EDPT: 386b; DTS: 79b)

Kzk. *manaḳ* "hayvan pisliği; hayvan işkembesi"

bayraḳ, batraḳ (batrak> badraḳ> baḏraḳ> bayraḳ) "bayrak" Uyg. (U I *badruḳ*: 39_9; U IV *badruḳ*: 9), DLT II *bayraḳ/batraḳ*: 205, Çağ. (Seng. *bayraḳ*: 128r/6; Pav.C. *bayraḳ*: 183), (EDPT: 387a; DTS: 79b; TMEN II: 727; ESTY II: 33-34)

Kzk. *bayraḳ* "bayrak"

baytaḳ "sonsuz, engin" Çuv: 380, (ESTY II: 36; VEWT: 57b; Fedotov I, 1996: 380)

Kzk. *baytaḳ* "sonsuz, engin, ucu sonu belli olmayan" (Tat. *baytaḳ*)

baytal "kısrak" Çağ. (Pav.C. 187), (ESTY II: 36-37; VEWT: 57b; DS: 585)

Kzk. *baytal* "2-3 yaşları arası henüz yavrulamamış at" (Tat. *baytal*)

bayu- "zenginleşmek" Uyg. (AY: 170/18), DLT III: 274, KB: 895, 2065, Muh.: 103, Kıp. (Kİ *bayı-*: 37; TZ *bayı-*: 83b/10), Çağ. (Seng. *bayı-*: 127v/5; LD *bayı-*: 2170), (EDPT: 384b; DTS: 79b)

Kzk. *bayı-* "zenginleşmek, malını arttırmak"

bayut- "zenginleştirmek" DLT II: 325, KB: 4499, 5513, Kıp. (GT *bayıt-*: 162/8), (EDPT: 385a; DTS: 79b)

Kzk. *bayıt-* "zenginleştirmek"

bė "kısrak" Uyg. (IrkB *bi*: 5), DLT III *bi*: 88, III: 206, Muh. *bi*: 170, Kıp. (CC *bey/biy*: 90/10, 123/11), Çağ. (Seng. *biye*: 150v/3; Pav.C. *biye*: 192), (Bkz, ESTY II: 133 biye>bi, biye>bė), (EDPT: 291b; DTS *bi*: 97b; ESTY II *biye*: 133; DS *biye*: 713)

Kzk. *biye* "kısrak"

beçenek "eski bir Türk kavmi, Peçenekler" DLT III: 245, (DTS: 90b)

Kzk. *peşenek* "Peçenekler"

bėçin, biçin "maymun" ETY *biçin*: 25, Uyg. (U II *biçin*: 31_{53}; U IV *biçin*: 44; TT VII *biçin*: 104), DLT I *bėçin*: 409, Muh. *biçin*: 173, Kıp. (BM *bėçin*: 10/15), Çağ. (Seng. *biçin*: 144r/10; Pav.C. *biçin*: 182), (EDPT: 295b; DTS: 98a; ESTY II: 128- 129; VEWT: 66b)

Kzk. *meşin* "maymun"

beḏük "büyük" Uyg. (IrkB: 60; Man I: 16_3; U II: 26_{18}; U IV: 10; TT IV: 7; AY: 5/23, 7/21, 92/16; USp: 55_{25}), DLT I *bedük/beḏük*: 93-94, III: 168, KB: 58, 152, 209, Kıp. (BV *bedük/büyük*: 4a/11; CC *beyik*: 130/25; GT *beyük*: 69/7; İM *beyük*: 89b/2; TZ *biyik/büyük*: 25b/2; KK *büyük*: 45a/10; MG *büyük*: 7b/9), Çağ. (Seng. *biyik*: 150v/3; BVt *biyik*: 217/2; FK *biyik*: 86/2; İD *biyik*: 14/7; LM *bėyik*: 77, 1546; MN *biyik*: 86b/10; MKb *biyik*: 20a/11; TEH *biyik*: A729b/5; SS *biyik*: 871, 2151; Bab. *biyik*: 343a/14), (EDPT: 302b; DTS: 91a)

Kzk. *biyik* "büyük; yüksek"

beḏükle- "büyütülmek, yükselmek" DLT III: 340, (EDPT: 304b; DTS: 91a)

Kzk. *biyikte-* "büyütülmek,

yükselmek”

beg “bey” Uyg. (IrkB: 5, 54; Man I: 27_9; Man II: 9_4; U III: 41_7; U III: 85_6; TT I: 36, 108; TT VII: 12_7; TT X: 133; AY *beg/big*: 17/10, 23/21, 194/9), DLT I: 378, III: 180, KB: 235, 254, 265, AH: 69, Muh. *bik*: 75, 78, 85, Kıp. (CC *beg/bey/biy*: 148/2; DM *beg*: 14a/2; KK *beg/bey/biy*: 41a/3; MS *beg*: 46b/6; TA *bey*: 24b/4; Kİ *bey*: 37; BV *big*: 2a/4; GT *big*: 57/10; İM: *big*: 29a/2; İN *big*: 2a/6; MG *big*: 3a/8), Çağ. (Seng. *beg*: 147v/22; BVt *big*: 678/2; FK *big*: 689/235; MKb *big*: 7b/9; MN *big*: 46a/6; TEH *big*: M801a/22; SS *big*: 1451; Bab. *bėg*: 124a/9; SD *big*: 450, 767; ŞHD *big*: 187b/10; Pav.C. *bik*: 187; AL *big*: 185), (EDPT: 322b; DTS: 91b; ESTY II: 97-99)

Kzk. *biy* “eski zamanlarda, Orta Asya Türk halklarının liderlerine verilen unvan, bey” (Kazakçada *biy* kelimesinin yanında *bek* “bey, prens” kelimesi de kullanılmaktadır)

begeç “saygı ifade bildiren bir hitap; beyceğiz” DLT I: 357, Çağ. (Pav.C. *biykeç*: 188) (DTS: 91b; ESTY II: 134; TMEN II: 830; VEWT: 67a)

Kzk. *biykeş* “genç kızlar ile kadınlara söylenen kibar bir hitap”

begle- “bey saymak” DLT III: 293, (EDPT: 326b; DTS: 92a)

Kzk. *biyle-* “idarecilik vermek, yöneticilik vermek”

beglen- “beylenmek, bey edinmek” DLT II: 239, KB: 3535, (EDPT: 327a; DTS: 92a)

Kzk. *biylen-* “beylenmek, bey edinmek”

beglik “beylik” Uyg. (IrkB: 57, U III: 45_8), DLT I: 362, KB: 405, 420, 430, Kıp. (KFT: 370a/33), (EDPT: 326b; DTS: 92a)

Kzk. *biylik* “beylik, liderlik, yöneticilik”

bek “sağlam, sıkı, pek” Uyg. (Man I: 30_2; Man III: 36_3; U III: 44_6; TT I: 34; TT V: 111; TT VII: 40_{117}), DLT I: 333, KB: 417, 1514, KE: 232r/5, Kıp. (CC *bek*: 55; GT *bek/bik*: 298/6; MG *bik*: 3a/8; Kİ *bek*: 34), Çağ. (Seng. *pek*: 126r/24), (EDPT: 323a; DTS: 92a)

Kzk. *bek* “pek, sağlam, dayanıklı”

bekit-, beküt- “sağlamlaştırmak, pekitmek” DLT II: 309, KB: 1855, 1580, (EDPT: 325b; DTS: 92b)

Kzk. *bekit-* “sağlamlaştırmak, pekitmek”

bekle- “beklemek” DLT III: 292, Kıp. (KFT: 173b/33; Kİ: 34), (EDPT: 326b; DTS: 92b)

Kzk. *bekte-* “beklemek, duraklamak”

beklik “sağlamlık” KB: 2132, (EDPT: 326a; DTS: 92b)

Kzk. *bektik* “sağlamlık, dayanıklılık”

bekmes “pekmez” DLT I: 459, Çağ. (Pav.C. 159), Kıp. (KK *bekmas*: 79a/12; BM *bekmes/bekmez:* 8/7; DM *bekmes*: 7a/2; MS *bekmez*: 9b/6; TA *bekmeş*: 16b/12; TZ *pekmez*: 15b/9) (EDPT: 327b; DTS: 92b; ESTY VII: 107; TMEN II: 756)

Kzk. *pekmez* “pekmez”

bekü- “güçlenmek, sağlamlaşmak” DLT III: 270, KB *beki-*: 1772, (EDPT: 325a; DTS: 93a)

Kzk. *beki-* “güçlenmek, sağlamlaşmak”

bėl “bel; dağın yamacı, beli” Uyg. (U II *bil*: 24_1; TT V *bi*l: 7; IrkB *bil*: 37), DLT III: 133, KB: 5824, NF: 325/12, KE: 100v/4, Kıp. (CC *bel*: 96/8; Kİ *bel*: 35; BV *bil*: 3b/12; DM: *bil*: 13a/14; GT *bil*: 245/11; İM *bil*: 436b/2; İN *bil*: 72a/8; KH *bil*: 11/4; KK *bel*: 68b/1; MG *bil*: 26b/5), Çağ. (Seng. *bėl*: 149r/29; BVt *bil*: 601/5; FK *bil*: 645/2; İD *bil*: 116/6; LM *bėl*: 714, 1836; MKb *bil*: 45a/5; MN *bil*: 108b/4;

Kzk. *bel* “bel; dağın yamacı, beli”

TEH *bel*: M784b/4; SS *bil*: 676, 1709; Bab. *bėl*: 186a/11; SD *bil*: 98, 297; ŞHD *bil*: 176a/13; LD: *bil*: 578, 1703; Pav.C. *bil*: 189), (EDPT: 330a; DTS: 93a; ESTY II *bil*: 135-136; TMEN II: 834; VEWT: 69a)

bėlbaġ "bel bağı, kemer, kuşak" Muh. *bilbaġı*: 167, Kıp. (TA *bilbaġı*: 20a/6; İH *belbaġı*: 23), Çağ. (Bab. *bėlbaġı*: 186a/11; FK *bilbaġ*: 529/6), (DTS: 93b)

Kzk. *belbav* "bel bağı, kemer, kuşak"

bėle- "belemek, bağlamak" DLT III: 270, Kıp. (CC *bele-*: 162/5), (EDPT: 332b; DTS: 93a; ESTY II: 111)

Kzk. *bile-* "bağlamak, bir yere bağlamak"

belgü "nişan, alamet, im" ETY: 23, Uyg. (Man I: 24_{11}; Man II: 7_3; Man III: 39_3; U I: 8_{14}; TT I: 79; TT VI: 190; TT VII: 36_1; AY: 73/20), DLT I: 427, KB: 180, 1522, 1648, KE: 35v/20, Kıp. (Kİ: 36; İH: 32), Çağ. (Seng. *belgü*: 149v/18; FK *bilgü*: 479/2; ŞHD *bilgü*: 30b/6), (EDPT: 340a; DTS: 93b; TMEN I: 96; ESTY II: 108)

Kzk. *belgi* "nişan, alamet, sembol, belli"

belgüle- "belirlemek, işaretlemek" KB: 5459, 5676, ME: 13/8, (EDPT: 342b; DTS: 93b)

Kzk. *belgile-* "belirlemek, belli etmek"

belgülüg "belli" ETY: 23, Uyg. (Man I: 24_8; Man III: 26_{11}; TT VI: 296), DLT I: 384, III: 160, KB: 12, 406, 2286, KE: 5v/8, Kıp. (KFT *belgülü*: 394a/16; Kİ *belgülü*: 35, MS *bellü*: 6a/1; GT *bilgili*: 275/10), Çağ. (Seng. *belgülüg*: 149v/24; SD *bilgülüg*: 487; ŞHD *bilgülüg*: 180a/12), (EDPT: 341b; DTS: 93b)

Kzk. *belgili* "bilinen, belli, açık"

belgülük "belli, açık" KB: 1873, 3499, Çağ.

Kzk. *belgilik* "bilinen,

(Bab.: 143b/7, 268b/9), (DTS: 93b)

malum, açık”

belgüsüz “belirsiz” Uyg. (TT VI: 460), DLT I: 354, KB: 1396, 1532, ME: 106/7, Kıp. (BV *belgüsiz*: 5b/24, 7b/3; KFT *belgüsüz*: 68a/53), (EDPT: 342a; DTS: 93b)

Kzk. *belgisiz* “belirsiz”

bellik (< bėl) “bele bağlanılan silahların tümü” Kıp. (TA: 14b/7), (Toparlı, 2000: 17)

Kzk. *beldik* “bele bağlanılan nesne”

ben, men “ben, birinci tekil şahıs zamiri” ETY *men*: 66, TY *bän*: 55, Uyg. (U IV *min*: 86; AY *men*: 5/16, 10/11; TT VII *men*: 111), DLT I *ben/men/min*: 31, III: 94, KB *men/min*: 541, 1260, Muh. *ben*: 80, Kıp. (TA *men*: 54a/4; BM *men*: 16/7; BV *men*: 2a/6, 6a/17; CC *men*: 66/2; DM *men*: 19a/9; GT *men/min*: 11/5, 231/12; İM *men*: 2a/2; İN *men*: 2a/7; KFT *ben/men*: 97a/42, 391a/33; Kİ *ben/men*: 36, 88; KK *men*: 17a/7; MS *men*: 31a/4; MG *men*: 25a/4; TZ *men*: 39b/11), Çağ. (Seng. *men*: 15r/26; BVt *min*: 50/1; FK *min*: 9/8, 14/2; İD *min*: 10/8, 15/2; LM *mėn*: 82, 104; MKb *min*: 41a/7; MN *min*: 4b/5, 34a/4; TEH *min*: M788a/12; SS *min*: 97, 98, 102; SD *men/min*: 58, 106; ŞHD *min*: 4a/6, 5a/7; LD *men/min*: 103, 353; Pav.C. *min*: 506), (EDPT: 346a; DTS: 94; ESTY VII: 47)

Kzk. *men* “ben, birinci tekil şahıs zamiri”

bensiz “bensiz” Uyg. (TT II *mensiz*: 68), Çağ. (SS *minsiz*: 4278, 4286), (EDPT: 351b)

Kzk. *mensiz* “bensiz”

bėñi “beyin” Uyg. (AratU I *miyi*: 89), DLT II *miŋi*: 299, KB *meŋe*: 1836, 6106, Muh. *beyni*: 139, Kıp. (İN *beyin/beyn*: 57b/3; TA *beyin*:

Kzk. *mıy* “beyin, akıl”

22b/5; TZ *beyni/miyini*: 4a/13, 15a/12; DM beyni: 12b/16; Kİ meyi: 89; CC *meŋ*: 94/26; İM *meyin*: 405b/2; KFT *meyni*: 211b/28; BV *miyni*: 24b/2) Çağ. (Seng. *meyin/meyn/mėyė*: 319r/29, 321v/10), (EDPT: 348b; ESTY II: 106)

beŋ "vücuttaki siyah lekeler, ben" Uyg. (TT VII *meŋ*: 47), DLT III *meŋ*: 359, Kıp. (TZ *meŋ*: 14a/4), Çağ., Seng. *mėŋ*: 321v/4; LM *mėŋ*: 183) (EDPT: 346b)

Kzk. *meŋ* "vücuttaki siyah lekeler, ben"

bėr-, bir- "vermek" ETY *ber-*: 24, Uyg. (IrkB *bir-*: 2, 47; Man I *bir-*: 12_2; TT III *bir-*: 176; PK *ber-*: 68; U I *bir-*: 8_{18}; AY *ber-/bir-*: 345/20, 372/23; USp *ber-*: 1_7), DLT III *ber-*: 134, KB *bir-*: 3022, 4877, Muh. *bir-*: 76, 77, 88, Kıp. (CC *ber-/bir-*: 13/27; DM *ber-*: 19a/11; BV *bir-*: 6a/8; GT *bir-*: 356/2; İM *bir-*: 21b/4; İN *bir-/vir-*: 68b/8, 8b/3; KH *bir-*: 5/6; Kİ *bir-*: 29; KK *bir-*: 75b/12; MG *bir-*: 5a/6; MS *vir-*: 35b/3; TA: *ber-*: 38b/6; TZ *bėr-*: 41a/12; KFT *ver-/vir-*: 329a/1, 391b/28), Çağ. (Seng. *bėr-*: 144r/16; FK *bir-*: 79/2; BVt *bir-*: 151/3; İD *bir-*: 336/2; LM *bėr-*: 115, 673; MN *bir-*: 34b/11; MKb *bir-*: 4a/5; TEH *bir-*: T701a/9; SS *bir-*: 56, 213; Bab. *bėr-*: 139b/1; SD *ber-/bir-*: 62, 795; ŞHD *bir-*: 130b/4; LD *ber-/bir-*: 401, 1837; Pav.C. *bir-*: 184; AL *bir-*: 182), (EDPT: 354b; DTS: 95a; ESTY II: 114-115; VEWT: 70b)

Kzk. *ber-* "vermek"

bėril- "verilmek" DLT II: 131, KB *biril-*: 295, Kıp. (CC *beril-*: 131/30; İM *biril-*: 201b/1;

Kzk. *beril-* "verilmek"

KFT *viril-*: 80b/48; MS *viril-*: 2b/6), Çağ. (Seng. *bėril-*: 14v/14; MN *biril-*: 107a/7; TEH *biril-*: M790b/5; SS *biril-*: 4374; Bab. *bėril-*: 123a/6), (EDPT: 365b; DTS. 96a)

bėrim "verecek, borç" Uyg. (TT II *birim*: 86; TT VII *birim*: 40_{73}), DLT I *bėrim*: 409, II: 214, KB *birim*: 309, 1592, (EDPT: 366a; DTS: 96a) — Kzk. *berim* "verecek, borç"

bėriş "veriş, alış-veriş" Uyg. (USp *biriş*: 111_3), DLT I *bėriş*: 62, KB *biriş*: 4421, Çağ. (Bab. *bėriş*: 223a/11), (EDPT: 369b; DTS: 96a) — Kzk. *beris* "veriş, alış-veriş"

bėriş- "verişmek, birine bir şey vermek" Uyg. (TT VI *biriş-*: 311), DLT II *bėriş-*: 94, Kıp. (CC *beriş-*: 163/34; İM *biriş-*: 474b/6; Kİ *biriş-*: 29), (EDPT: 370a; DTS: 96a) — Kzk. *beriş-* "veriş, birine bir şey vermek"

berk "sağlam, güçlü" Uyg. (TT IV: 48; TT VII: 27_8; TT VIII: B_3; AY: 370/1), DLT I: 349, III: 445, KB: 238, 1301, Muh.: 189, Kıp. (BV: 2b/24; CC: 24/18; GT: 140/11; İM: 424b/7; İN: 18b/5; KH: 11/2; Kİ: 30; TZ: 20b/5; KFT *berik*: 112a/46), Çağ. (Seng. *bėrk*: 145v/18; FK *birk*: 62/7; LM *bėrk*: 1975, 2847; TEH *birk*: T695a/21; MKb *birk*: 74b/12; Bab. *bėrk*: 175a/11; SD *birk*: 263; ŞHD *berk*: 38a/8; Pav.C. *berk/birk*: 157, 183; AL *birk*: 184), (EDPT: 361b; DTS: 96a; ESTY II: 116) — Kzk. *berik* "sağlam, güçlü, dayanıklı"

berki- sağlamlaşmak, kuvvetlenmek" KE: 11r/13, ME: 158/8, HŞ: 1842, Kıp. (Kİ *berki-*: 34; TZ *berk-*: 6a/6, 21b/1), Çağ. (FK *birki-*: 645/1), (Atalay, 1945: 150) — Kzk. *berki-* "sağlamlaşmak, kuvvetlenmek, berkleşmek"

berkin- "kuvvetlenmek, kuvetlendirmek, sağlamlaşmak" Kıp. (KFT *berkin-*: 410a/17; İM *birkin-*: 103a/2), Çağ. (ŞHD *berkin-*: 142b/8), (Toparlı, 1992: 207)	Kzk. *berkin-* "kuvvetlenmek, sağlaşmak"
berkit- "sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek" DLT II: 340, KB: 4824, Kıp. (CC *berkit-*: 24/15; İM *berkit-*: 446b/7; Kİ *berkit-*: 34; TA *berkit-*: 45a/11; KFT *berkid-*: 118b/18; MG *birkit-*: 26a/7), Çağ. (Seng. *bėrkit-*: 145r/23; BVt *birkit-*: 444/6; FK *birkit-*: 641/3; İD *birkit-*: 251/2; LM *bėrkit-*: 229, 2075; MKb *birkit-*: 47a/13; TEH *birkit-*: A721b/7; SS *birkit-*: 2152; Bab. *bėrkit-*: 230b/6; ŞHD *berkit-*: 20b/5), (EDPT: 363a; DTS: 96a)	Kzk. *berkit-* "sağlaştırmak, kuvvetlendirmek"
berklik "sağlamlık" HŞ: 3526, (Hacıeminoğlu, 2000: 386)	Kzk. *beriktik* "sağlamlık, dayanıklılık"
bert, bart "yara, bere" Uyg. (AY: 630/13), (DTS: 96b; ESTY II: 70)	Kzk. *mert* "yara, yaralama, sakatlama" (Kırg. *mert*)
bert- "yaralamak, berelemek" Uyg. (TT I: 17; PK: 169), DLT III: 425, KB: 4902, 6238, 6327, (EDPT: 358b; DTS: 96b; ESTY II: 70)	Kzk. *mert-* "yaralamak, sakatlamak"
bertik, bertük (< bert-) "yaralanma, kırık, çıkık, yara-bere" KE: 138r/10, ME: 72/5, Kıp. (Kİ: 30), Çağ. (Pav.C. 157), (ESTY II: 70; DS: 637; Caferoğlu, 1931: 17)	Kzk. *mertik* "yaralama, vücutta yerinden oynayan bir organ" (*mertik-* "yaralanmak, zarar görmek, sakatlanmak")
bertin- (< bert-) "yaralanmak, berelenmek" Uyg. (AratU I: 181), DLT II: 237, Kıp. (Kİ: 29),	Kzk. *mertin-, mertil-* "yaralanmak,

(EDPT: 359a; DTS: 96b; ESTY II: 70) sakatlanmak”

berü (baru, beri) “beri, öte” ETY: 25, Uyg. (Man I: 11_{17-18}; Man I: 30_{24-25}; Man II: 5_{8}; Man III: 34_{12}; U II: 21_{6}; AY: 625/10; TT IV: 19, 23; TT VIII: A_{1}; USp: 22_{39}; PK: 168), DLT I: 35, II: 55, III: 65, KB: 84, 106, 1941, NF: 113/3, KE: 13r/16, Kıp. (CC *beri*: 132/4; BM *berü*: 14/8; GT *beri/biri*: 250/12; MG *biri*: 69b/6; TZ *beri*: 42a/9; KK *beri*: 50b/8; DM *beri*: 3b/2; İM *birü*: 252a/4), Çağ. (BVt *biri*: 145/4; LM *beri*:18/19; TEH *biri*: T713a/7; Bab. *beri*: 182a/6; LD *biri*: 407, 545), (EDPT: 355b; DTS: 96b; ESTY II: 124-125; VEWT: 66a) Kzk. *beri* “beri, öte”

berüki “beriki, öteki taraf” Uyg. (AY: 153/2; TT IV: 62), (EDPT: 364a; DTS: 96b) Kzk. *berigi*, *bergi* “beriki, öteki taraf”

bėrtür- “verdirmek” Uyg. (USp: 88_{47}), (EDPT: 359a; DTS: 96b) Kzk. *berdir-* “verdirmek”

bėş, biş “beş” Uyg. (Man I *bis*: 12_{15}; Man III *biş*: 8_{8}; TT III *biş*: 1; TT V *biş*: 17; AY *biş*: 24/12, 39/12; IrkB *biş*: 67; U II *bis*: 53_{2}; U III *biş*: 37_{33}), DLT I *beş*: 121, III: 125, KB *biş*: 1432, 2060, Muh. *biş*: 186, Kıp. (BM *beş*: 12/11; BV *biş*: 19a/4; CC *beş*: 119/3; DM *beş*: 14b/13; GT *biş*: 61/9; İM *biş*: 261a/7; İN *biş*: 12a/6; KH *biş*: 48/2; Kİ *biş*: 31; KK *beyş*: 47b/9; MS *biş*: 2b/1; TA *biş*: 23a/13; MG *biş*: 61a/1; TZ *beş*: 60b/7), Çağ. (Seng. *bėş*: 147r/14; BVt *biş*: 311/6; FK *biş*: 531/4; LM *bėş*: 312, 1982; MKb *biş*: 81b/7; MN *biş*: 88b/4; TEH *biş*: T699a/8; SS *biş*: 220, 516; Bab. *bėş*: 125a/5; Kzk. *bes* “beş”

ŞHD *biş*: 80b/2; LD *biş*: 1588; Pav.C. *biş*: 186; AL *biş*: 196), (EDPT: 376a; DTS: 96b; ESTY II: 126-127)

bėşegü "beşi, beşi birlikte" Uyg. (TT V *bişegü*: 17), KE *bėşegü*: 179r/16, Çağ. (Seng. *bėşev*: 147r/15; FK *bişev*: 531/4; ŞHD *bişev*: 141b/13) (EDPT: 381a; DTS: 97a; ESTY II: 127)

Kzk. *besev* "beşi, beşi birlikte"

bėşik, bėşük "beşik" Uyg. (U I *bişik*: 8_{16}), DLT I: 236, III: 58, NF: 362/2, Muh.: 169, Kıp. (DM *beşik*: 9b/13; KK *beşik*: 72a/5; TA *beşik*: 19b/3; TZ *beçik*: 8b/12; GT *bişik*: 5/13; Kİ *bişik*: 16, 32), (Krş. Çağ. (Seng. *bėsik*: 147r/22; Pav.C. *bişik*: 187), (EDPT: 380b; DTS: 97a; ESTY II: 122-123; VEWT: 72a)

Kzk. *besik* "beşik"

bėşiklig "beşikli, emzikli kadın" DLT I: 509, (EDPT: 381a; DTS: 97a)

Kzk. *besikti* "beşikli; çocuklu kadın"

bėşinç "beşinci" Uyg. (Man III : 19_2; TT V: 113), DLT I: 132, KB *bişinçi*: 135, 2062, Muh. *bişinç*: 187, Kıp. (KK *beyşinçi*: 75b/3; TZ *beçinci*: 61b/2; KFT *bişinçi*: 396a/47; İN *bişinci*: 78b/6), Çağ. (BVt *bişinci*: 660/9; MKb *bişinci*: 9b/11; MN *bişinçi*: 88b/4; TEH *bişinci/bişinçi*: T714a/14/T704b/5; Bab. *bėşinçi*: 271a/9), (EDPT: 383a; DTS: 97a)

Kzk. *besinşi* "beşinci"

bėt "yüz, surat" Uyg. (TT VII: 41_4), Çağ. (Seng.: 119v/19), (EDPT: 296b)

Kzk. *bet* "yüz, surat"

betli "ayıplı, kusurlu; tanıdık yüzlü" Kıp. (CC *betli* "tanıdık yüzlü": 169/29; TZ *betli* "ayıplı, kusurlu": 34b/2), (Grønbech, 1942: 57; Atalay,

Kzk. *betti* "cüretkar, yüzsüz; tanıdık yüzlü"

1945: 151)

bėz “etle deri arasındaki yumuşak doku, bez, beze” DLT III: 123, Muh.: 76, 77, Kıp. (TZ: 26b/7), (EDPT: 388a; DTS: 97a)

Kzk. *bez* “etle deri arasındaki yumuşak doku, beze”

bez- “ürpermek, titremek” Uyg. (U III: 43_{30-31}; U IV: 90; TT II: 32), DLT I: 385, II: 8, Kıp. (CC *bez-* “uzaklaşmak, sıkılmak, bunalmak”: 45/14; MG *bez-* “sıkılmak, bunalmak: 46a/8; İM *biz-* “bezmek”: 75b/4; TZ *baz-* “kurtulmak, uzaklaşmak”: 10a/2; Kİ *bez-* “usanmak”: 31) (EDPT: 389b; DTS: 97a; ESTY II: 103-104)

Kzk. *beze-* “uzaklaşmak, uzak durmak; sıkılmak, bunalmak, bezmek”

beze- “bezemek, nakışlamak” DLT III: 263, KB: 2130, 5108, NF: 61/3, KE: 249r/17, Kıp. (Kİ *beze-*: 30; BV *bize-*: 14a/17; GT *bize-*: 265/8; İM *bize-*: 490a/7), Çağ.(Seng. *bėze-*: 146r/5; FK *bize-*: 373/3; İD *bize-*: 303/5; SS *bize-*: 2477; SD *bize-*: 315; LD *bize-*: 2147) (EDPT: 390a; DTS: 97a; ESTY II: 105-106)

Kzk. *beze-* “bezemek, nakışlamak, süslemek”

bezek “süs, nakış” DLT I: 385, I: 412, KB: 128, NF: 380/9, KE: 101v/3, Kıp. (Kİ *bezek*: 30; İM *bizek*: 416b/8; MG *bizek*: 83b/8), Çağ. (Seng. *bėzek*: 146r/27; Pav.C. *bizek*: 186) (EDPT: 391a; DTS: 97b; TMEN II: 741; ESTY II: 106)

Kzk. *bezek* “süs, nakış”

bezeklig “süslü, nakışlı” KB: 6070, KE: 11r/14, ME: 80/5, (DTS: 97b)

Kzk. *bezekti* “süslü, nakışlı, örnekli”

bezel- “bezenmek, nakışlanmak” DLT II: 131, Çağ. (Seng. *bėzel-*: 146r/20; TEH *bizel-*: M801b/21) (EDPT: 391b; DTS: 97b)

Kzk. *bezel-* “örneklenmek, nakışlanmak”

bezen- “süslenmek, bezenmek” DLT II: 142, KB: 6128, 3540, Kıp. (Kİ *bezen-*: 30; TZ *bezen-*: 10a/6; GT *bizen-*: 160/7; İM *bizen-*: 406b/7), Çağ. (İD *bizen-*: 90/2; MKb *bizen-*: 62a/9; TEH *bizen-*: A733b/2), (EDPT: 392b; DTS: 97b; ESTY II: 106)

Kzk. *bezen-* “süslenmek, bezenmek, güzelleşmek”

bezenli “bezenmiş, süslenmiş” Kıp. (TZ: 33a/5), (Atalay, 1945: 151)

Kzk. *bezendi* “bezenmiş, süslenmiş, takınmış”

bezet- “bezetmek, süsletmek” DLT II: 305, Çağ.(Seng. *bėzet-*: 146r/24) (EDPT: 390a; DTS: 97b)

Kzk. *bezet-* “bezetmek, süsletmek”

bezgek “sıtma hastalığı” Uyg. (AratU I: 102; AratU II: 74), DLT II: 289, ME: 25/2, Kıp. (CC: 160/2), Çağ. (Pav.C. *bizgek*: 186), (EDPT: 391b; DTS: 97b; TMEN II: 825; ESTY II: 104)

Kzk. *bezgek* “sıtma hastalığı”

bıç-, biç- “biçmek, kesmek” Uyg. (IrkB *biç-*: 37; Man I *bıç-*: 7_{16}; U II *bıç-*: 78_{31}; U III *bıç-*: 37_{8}; TT VII *bıç-*: 32_{2}), DLT II *bıç-*: 4, KB *bıç-/biç-*: 811, 2573, Muh. *biç-*: 120, Kıp. (KFT *biç-*: 323a/48; TA *biç-*: 444b/13; KK *bıç-*: 33a/13), Çağ. (Seng. *bıç-*: 143r/22; SD *bıç-*: 432; Pav.C. *bıç-*: 182), (EDPT: 292b; DTS: 104b; ESTY II: 158-159)

Kzk. *pış-, piş-* “biçmek, kesmek”

bıçaḳ, biçek “bıçak” Uyg. (U III *biçek*: 64_{9}; U IV *bıçaḳ*: 7; AratU I *pıçaḳ*: 117), DLT I *biçek*: 384, KB *bıçaḳ/biçek*: 788, 4599, Kıp. (CC *bıçaḳ*: 120/7; DM *bıçaḳ/bışaḳ*: 106b/6; GT *bıçaḳ*: 137/2; İM *bıçaḳ*: 139a/2; İN *bıçaḳ* 10a/6; KFT *bıçaḳ*: 117a/10; MG *bıçaḳ*: 79b/8; TZ *bıçaḳ*: 13b/2; KK *bıçaḳ*: 71b/5), Çağ.

Kzk. *pışaḳ* “bıçak”

(Seng. *biçek*: 144r/7; BVt *bıçaḳ*: 42/2; MKb *bıçaḳ*: 28a/12; TEH *bıçaḳ*: T699b/9; Bab. *bıçaḳ*: 241a/10; LD *bıçaḳ*: 56; AL *biçek*: 179; Pav.C. *bıçaḳ*: 182), (EDPT: 293b; DTS: 104b; ESTY II: 160)

bıçaḳla-, biçekle- "bıçaklamak" DLT III *biçekle-*: 340, Çağ. (Bab. *bıçaġla-/bıçaḳla-*: 238b/13), (EDPT: 295a) — Kzk. *pışaḳta-* "bıçaklamak"

bıçġu "bıçkı, testere" Uyg. (Kuan: 27), DLT I: 13, II: 69, Kıp. (CC *bıçḳı/buçḳı*: 84/26; DM *bıçḳı*: 10a/12; GT *bıçḳı*: 320/5; TZ *bıkçı/bıçḳu*: 34a/3; TA *bıçḳu*: 25a/5; KK *bıçḳı*: 33a/12), Çağ. (Seng. *bıçḳı*: 144r/8) (EDPT: 294a; DTS: 105a; ESTY II: 160) — Kzk. *pışḳı* "bıçkı, testere"

bıçıl- "biçilmek, kesilmek" DLT II: 122, Çağ. (Seng. *bıçıl-*: 144r/5; LD *biçil-*: 219; SD *bıçıl-*: 404), (EDPT: 295b; DTS: 105a) — Kzk. *pışıl-, pişil-* "biçilmek, kesilmek"

bıçım "kesim, dilim" DLT I: 15, (EDPT: 295b; DTS: 105a; ESTY II: 160) — Kzk. *pışım, pişim* "kesim, biçim; şekil, tarz"

bıçtur- "biçtirmek, kestirmek" DLT II: 171, (EDPT: 293b; DTS: 105a) — Kzk. *pıştır-, piştir-* "biçtirmek, kestirmek"

bıḏıḳ "bıyık" DLT I: 377, Kıp. (TA *bıyıḳ:* 21a/12; DM *mıyıḳ*: 13a/10; KK *mıyıḳ*: 68a/10), Çağ. (Seng. *bıġ*: 147r/24; Pav.C. *bıġ*: 187) (EDPT: 301b; DTS: 105a; VEWT: 73b; ESTY II: 304) — Kzk. *mıyıḳ* "bıyık"

bıḳın "böğür; uca kemiği" Uyg. (TT VII: 36_{16}; USp: 42_{29}), DLT I: 399, Kıp. (BV *bıġın*: 9a/15; — Kzk. *mıḳın* "böğür; bel" (Kırg. "mıḳın")

TZ *bıġın/bıḳın*: 14a/5; İM *bıḳın*: 186b/1), Çağ. (Seng.: 147v/16; Bab.: 161a/3; Pav.C. 187), (EDPT: 316a; DTS: 105b; TMEN II: 754; ESTY II: 304-305)

bıḳınlu "beli olan, böğürlü" ME: 89/4, (Yüce, 1993: 102) — Kzk. *mıḳındı* "belli, böğürlü"

bıldır "geçen yıl" DLT I: 456, NF: 309/11, Kıp. (KK *bıltır*: 45b/2; TA *bıltır*: 30a/4; TZ *bıltır*: 19b/12; BM *baldur/baltur*: 13/15; Kİ *bıltır*: 36), Çağ. (Seng. *bıltur*: 149v/13; Bab. *bıltur*: 366b/5), (EDPT: 334a; DTS: 105a) — Kzk. *bıltır* "geçen yıl"

bıldurġı "geçen yılki" NF *bıldurġı*: 46/717, *bıldurḳı:* 309/16 (Ata, 1998: 60) — Kzk. *bıltırġı* "geçen yılki"

bıldırçın, budursın "bıldırcın" DLT I *budursın*: 513, Kıp. (Kİ *bıldırçın/böyirçin*: 36; TA *bıldırçın*: 11a/5; BM *bıldurçın*: 11/13), Çağ. (Pav.C. *bulduruḳ*: 175) (EDPT: 309a; DTS: 120a; ESTY II: 305-306; VEWT: 73b-74a) — ~Kzk. *buldırıḳ, bulduruḳ* "bıldırcın" (Kazakçada buldırıḳ, bulduruḳ kelimesinin yanında Moğolcadan alınan *bödene* kelimesi de kullanılmaktadır)

bıŋ (biŋ, miŋ) "bin sayısı" ETY *biŋ*: 27, Uyg. (IrkB *miŋ*: 32; TT II *miŋ*: 57; PK *miŋ*: 201), DLT I *miŋ*: 243, KB *miŋ*: 61, 78, 284, Muh. *bin*: 80, Kıp. (BM *bin*: 13/1; BV *miŋ*: 12b/5; CC *miŋ*: 117/20; DM *bin*: 16b/16; GT *miŋ*: 62/6; İM *miŋ*: 49b/4; KFT *miŋ*: 390a/34; MG *miŋ*: 104a/3; TA *min*: 24a/7; TZ *miŋ*: 60b/13), Çağ. (Seng. *miŋ*: 31v/5; BVt *miŋ*: 223/2; FK *miŋ*: 45/7; İD *miŋ*: 79/6; LM *miŋ*: 59, 157; MKb *miŋ*: 26a/1, 34a/8; MN *biŋ*: 81b/2; TEH — Kzk. *mıŋ* "bin sayısı"

miŋ: T711a/4; SS *miŋ*: 113, 193; SD *miŋ*: 280, 762; ŞHD *miŋ*: 122a/8; LD *miŋ*: 177, 214; Pav.C. *miŋ*: 507) (EDPT: 346b; DTS: 105b)

bırḳıġ (< bırḳ, bırḳı-) "atın genizden ses çıkarması" DLT I: 461, (EDPT: 360b; DTS: 105b)

Kzk. *bırḳ* "homurdanma, ses çıkarma" (*bırkılda-* "(at için) homurdanmak, ses çıkarmak")

bış-, biş- "pişmek, olgunlaşmak" Uyg. (IrkB: 53; Man III: 28_6; U IV: 124), DLT III: 321, KB: 632, 6165, Muh. *piş-*: 132, Kıp. (BV: 34a/20; CC: 101/21; DM: 22b/2; GT: 332/13; KFT: 386a/10; Kİ: 32; İM: 345b/2; KK: 20b/12; TA: 16b/5), Çağ. (Seng.: 146v/24; LM: 2513; TEH: T711a/8; SS: 3803; SD: 373), (EDPT: 376b; DTS: 105b; ESTY II: 309-310)

Kzk. *pis-* "pişmek, olgunlaşmak"

bışıġ "pişmiş yemek" Uyg. (Man III: 17_{12}; TT VIII: A_{19}; TT I: 192; USp: 98_8; AratU I: 4), DLT I: 372, KB: 168, 330, Kıp. (GT *bişi*: 180/8; CC *bişi*: 74/22; BV *bişik*: 24a/12), Çağ. (Seng. *bişi/bişme*: 147r/19; Pav.C. *bişi*: 187), (EDPT: 378b; DTS: 105b)

Kzk. *pisi* "pişmiş yemek, pişmiş et"

bışrıl- "pişirilmek" DLT III: 32, Kıp. (İM *bişiril-*: 141b/3), (EDPT: 384a; DTS: 106a)

Kzk. *pisiril-* "pişirilmek"

bışur- "pişirmek" Uyg. (U III: 65_3; U IV: 128; AratU I: 128), DLT II: 78, KB: 2782, 4883, Muh. *pişir-*: 132, Kıp. (BV *bişür-*: 28b/23; CC *bişir-*/bişür-: 12/13; İM *bişir-/bişür-*: 105b/3, 298b/5; Ki *bişir-*: 32; KFT *bişür-*: 386a/9; KK *bişir-*: 80b/3; TA *büşür-*: 36a/1; TZ *piçir-*

Kzk. *pisir-* "pişirmek"

/pişir-: 15a/7), Çağ. (Seng. *bişür-*: 145v/8; BVt *bişür-*: 398/7; FK *bişür-*: 595/7; İD *bişür-*: 345/5; MKb *bişür-*: 98b/10; TEH *bişür-*: T 698b/18; SD *bişür-*: 85; ŞHD *bişür-*: 8a/7), (EDPT: 383b; DTS: 106b)

bıtıra- "saçmak, dağıtmak" Çağ. (Pav. C. *butra-*: 161; AL *butra-*: 193), (ESTY II: 308-309; VEWT: 90b-91a)

Kzk. *bıtıra-* "saçmak, dağıtmak" (Kırg. *bıtıra-*)

biçen (< bıç-/biç- + en) "biçilen ot, saman" Kıp. (Kİ *biçin*: 29), (ESTY II: 161; VEWT: 73b)

Kzk. *pişen* "hayvanların yemesi için biçilen ot" (Kklp. *pişen*, Nog. *pişen*)

bike, biyke (< beg) "kadınlara saygı göstermek için kullanılan bir söz" Çağ. (AL: 185; Pav.C. 188), (ESTY II: 134; DS: 689)

Kzk. *bike, biyke* "kadınlara saygı göstermek için kullanılan bir söz"

bil- "bilmek" Uyg. (IrkB: 2, 6, 11; Man I: 9_{18}; Man I: 18_4; TT II: 38; TT V: 79; U I: 9_2; USp: 28_7), DLT II: 22, III: 222, KB: 1152, 1878, NF: 191/14, KE: 5r/8, ME: 33/6, Muh.: 121, 135, Kıp. (BV: 11b/9; CC: 49/5; DM: 19a/7; GT: 15/9; İM: 3a/1; İN: 61b/4; KH: 20/2; Kİ: 35; KK: 37b/9; KFT: 400a/14; MG: 43b/4; MS: 44a/4; TA: 35b/1; TZ: 25b/11), Çağ. (Seng.: 148r/13; BVt: 375/1; FK: 577/4; İD: 189/4; LM: 252, 342; MKb: 104a/9; MN: 5b/11; TEH: T718a/5; SS: 291, 346; Bab.: 351b/1; SD: 531, 759; ŞHD: 190b/1; LD: 973, 1323; Pav.C. 191), (EDPT: 330b; DTS: 98b; ESTY II: 137-138)

Kzk. *bil-* "bilmek"

bile- "bilemek, eğelemek" DLT III: 270, Muh.: 102, Kıp. (GT: 9/4; TZ: 20a/2; CC: 130/31), Çağ. (Seng.: 149r/27; MKb: 82a/9; ŞHD: 73a/4), (EDPT: 332b; DTS: 99a; ESTY II: 142)

Kzk. *bile-* "bilemek, keskinleştirmek"

bilegü "eğe, bileği taşı" DLT I: 447, Kıp. (DM *bilegi/bilegü*: 10a/6; CC *bilev*: 87/1; Kİ *bilevü*: 35; TA *bilevü*: 25a/10), Çağ. (Seng. *bilev*: 149v/9), (EDPT: 341b; DTS: 99a; ESTY II: 143)

Kzk. *bilev* "eğe, bileği taşı"

bilek "bilek, kol" Uyg. (U II: 25_{15}; U IV: 135), DLT I: 385, KB: 2310, KE: 86v/3, ME: 110/3, Kıp. (BV *bilek/bölek*: 7b/9; GT: 297/3; İM: 465a/1; İN *bilek/bileg*: 35a/5; KK: 68b/4; Kİ: 35; MG: 56a/8; TA: 21b/4; TZ: 17b/11), Çağ. (Seng.: 149v/13; BVt: 330/5; MKb: 69b/8; Bab.: 142a/14; ŞHD: 37b/10; LD: 504; Pav.C. 189), (EDPT: 338b; DTS: 99a)

Kzk. *bilek* "bilek, kol"

bileklig "bilekli, güçlü" DLT I: 509, KB: 6072, (EDPT: 341b; DTS: 99a)

Kzk. *bilekti* "bilekli, güçlü, kuvvetli"

bilen- "bilenmek" MM: 330/4, (Toparlı, 2014: 207)

Kzk. *bilen-* "bilenmek"

bilet- "biletmek" DLT II: 310, (EDPT: 334b; DTS: 99a)

Kzk. *bilet-* "biletmek"

bilevüle- "eğelemek, bilemek" Kıp. (TA: 42b/11), (Toparlı, 2000: 94)

Kzk. *bilevle-* "bilemek, eğelemek"

bilezük "bilezik" Uyg. (AY *bilerzük*: 71/18), DLT I: 518, Muh.: 150, Kıp. (DM *bilezik/bilezük*: 12b/6; İM *bilezük*: 251a/7; Kİ *bilezik*: 36; KFT *bilezük*: 73b/29; KK *bilezük*:

Kzk. *bilezik* "bilezik"

72a/8; TA *bilezük*: 19a/4; TZ *bilezük*: 19b/6), Çağ. (Seng. *bilezik/bilerzik*: 149v/2), (EDPT: 345b; DTS: 99a; TMEN II: 705; ESTY II: 143-144)

bilezüklen- "bilezik takınmak" DLT III: 205, (EDPT: 345b; DTS: 99a) — Kzk. *bilezikten-* "bilezik takınmak, bilezik sahibi olmak"

bilik[1] "fitil" DLT I: 385, (EDPT: 339b) — Kzk. *pilik* (bilte, pilte) "fitil" (KTAS: 564b)

bilik[2] "bilim, ilim" Uyg. (Man I *bilig*: 23_3; TT III *bilig*: 32), DLT I *bilig*: 89, KB *bilig*: 156, 160, Muh. *bilik*: 77, 152, Kıp. (CC *bilik*: 138/6), Çağ. (Bab. *bilik*: 351b/3; BVt *bilig*: 660/10; LM *bilig*: 1973; MKb *bilig*: 84b/7), (EDPT: 339a; Grønbech, 142: 58) — Kzk. *bilik* "bilim, bilgi"

biliklig "bilgili, alim" Uyg. (Man II: 8_{11}; TT III: 47), DLT I *biliglig*: 510, KB *biliglig*: 215, 284, Muh. *biliklig*: 76, 83, Kıp. (TZ *biligli*: 24b/13), Çağ. (MKb *biliglig*: 14a/3), (EDPT: 341a; Battal, 1997: 19) — Kzk. *bilikti* "bilgili, alim"

bilin- "bilinmek" Uyg. (TT III: 4; TT IV: 65; AY: 137/23, 138/19; U II: 85_{17}), DLT II: 143, KB: 5399, KE: 110v/5, Kıp. (BV: 38b/9; CC: 151/6; İM: 58b/1; KFT: 363b/23; MS: 20a/1; TZ *bilil-*: 48b/5), Çağ. (Seng.: 148v/6; FK: 619/7; SS: 1129; ŞHD: 101a/4; LD: 130), (EDPT: 343b; DTS: 100a) — Kzk. *bilin-* "bilinmek"

biliş "biliş, tanış, bilen" Uyg. (TT VIII: A_3), DLT I: 367, KB: 497, 3327, Kıp. (BM: 9/5; DM: 14a/10; GT: 135/10; İM: 320b/8; TA: 34a/7), — Kzk. *bilis* "biliş, tanış, bilen"

(EDPT: 344b; DTS: 100b)

biliş- “bilişmek, tanışmak” DLT II: 107, KB: 499, 512, (EDPT: 345a; DTS: 100b) — Kzk. *bilis-* “bilişmek, tanışmak”

biltür- “bildirmek” Uyg. (TT III: 59; TT VI: 355), DLT II: 176, KB *bildür-*: 398, 3413, Kıp. (BV *bildür-*: 1b/6; CC *bildir-*: 142/20; DM *bildir-*/*bildür-*: 22a/4; GT *bildür-*: 340/6; İM *bildür-*: 488b/5; İN *bildür-*: 97b/5; KH *bildür-*: 61/1; KFT *bildür-*: 240a/40; MG *bildür-*: 76a/7; MS *bildür-*: 44a/5; TZ *bildir-*: 70b/10), Çağ. (Seng. *bildür-*: 148v/10; BVt *bildür-*: 450/7; İD *bildür-*: 44/2; Bab. *bildür-*: 239a/7; ŞHD *bildür-*: 189a/12; LD *bildür-*: 2023) (EDPT: 334b; DTS: 100b; ESTY II: 140) — Kzk. *bildir-* “bildirmek”

bin- “binmek” ETY *bin-*: 27, Uyg. (IrkB *min-*: 16), DLT II *mün-*: 30, KB *min-*/*mün-*: 4711, 2354, Muh. *bin-*: 90, Kıp. (KFT *bin-*/*min-*: 80a/9; BV *min-*: 31b/9; CC *min-*: 5/21; DM *min-*: 23a/12; GT *min-*: 186/12; İN *min-*: 67a/2; KH *min-*: 64/9; Kİ *min-*: 30; KK *min-*: 76a/10; MG *min-*: 9b/2; TA *min-*: 35b/4; TZ *min-*: 17a/13), Çağ. (Seng. *min-*: 321r/14; BVt *min-*: 321/6; FK *min-*: 118/1; LM *min-*: 2390; TEH *min-*: T713a/20; SS *min-*: 3224; SD *min-*: 178; ŞHD *min-*: 76b/6; LD *min-*: 64), (EDPT: 348a; DTS: 100b) — Kzk. *min-* “binmek”

binil- (< bin-) “binilmek” DLT II *münül-*: 138, Kıp. (BV *minil-*: 17a/9; TZ *minil-*: 34b/12) (EDPT: 351a) — Kzk. *minil-* “binilmek”

biniş- “binişmek” ME: 117/8, (Yüce, 1993: 103) Kzk. *minis-* “birlikte binmek, binişmek”

bintür- (< bin-) “bindirmek” ETY *bintür-*: 27, DLT II *mündür-*: 197, Muh. *bindir-*: 103, Kıp. (BV *mindür-*: 34a/8; GT *mindür-*: 89/2; KK *mindir-*: 77a/13; TZ *mindir-*: 54b/6), Çağ. (Seng. *mindür-*: 321r/23; MKb *mindür-*: 31b/10; SS *mindür-*: 1827; ŞHD *mindür-*: 49a/9), (EDPT: 350a; DTS: 101a) Kzk. *mindir-* “bindirmek”

bir “bir” Uyg. (IrkB: 25, 37; TT I: 198; TT II: 55; TT IV: 65; TT VII: 30_{12}; U I: 8_{12}; Man III: 32_5), DLT I: 107, III: 73, KB: 313, 765, 1399, NF: 170/7, KE: 10v/8, Muh.: 76, 186, Kıp. (BM: 12/10; BV: 2b/22; CC: 127/25; DM: 14b/11; GT: 4/9, 7/11; İM: 2a/3; İN: 7b/5; KH: 3/8, 4/3; Kİ: 29; KK: 28b/6; KFT: 385a/1; MG: 2b/8, 4b/8; MS: 3a/6; TA: 23a/8; TZ: 38b/1), Çağ. (Seng.: 145v/10; BVt: 217/7; FK: 2/4, 56/2; İD: 4/2, 4/3; LM: 145, 198; MN: 2a/6, 2b/9; MKb: 1b/6, 1b/7; TEH: T694b/2; SS: 19, 33; Bab.: 120a/11; SD: 193, 400; ŞHD: 7a/2, 10b/7; LD: 19, 24, 29; AL: 182;), (EDPT: 353b; DTS: 101a; ESTY II: 146-147) Kzk. *bir* “bir; ilk, evvel”

biraz “biraz” Kıp. (DM *biraz*: 20b/15; KFT *birez*: 10a/25; İH *birez*: 21; İN *birez*: 24a/5; KK *biraz*: 32a/13; TZ *biraz*: 7a/6), (Toparlı, 1999: 104) Kzk. *biraz* “biraz”

biregü “biri, birisi” Uyg. (AY: 5/22), KB: 343, 4202, Çağ. (Seng. *birev*: 145v/15; BVt *birev*: 251/5; FK *birev*: 45/5; İD *birev*: 22/5; LM *birev*: 1185; MKb *birev*: 10a/4; MN *birev*: Kzk. *birev* “biri, birisi”

37b/1; TEH *birev*: T712a/21; SS *birev*: 309, 575; Bab. *birev*: 131b/7; SD *birev*: 183; ŞHD *biregü/birev*: 168a/3, 141a/12; LD *birev*: 80, 2518; AL *birev*: 184), (EDPT: 364a; DTS: 101b; ESTY II: 148)

birer "birer; biraz" Uyg. (TT VIII: C_{16}; PK: 170), KB: 172, 1014, NF: 34/12, Kıp. (CC: 59/10; İM: 316a/4; KK: 75b/12; MG: 7a/9), Çağ. (Seng.: 145v/11; BVt: 113/5; FK: 293/7; 181/3; MKb: 18b/5; MN: 3a/7; TEH: T697b/22; SS: 612, 889; Bab.: 120b/5; SD: 282, 386; ŞHD: 34b/5; LD: 170, 262), (EDPT: 368a; DTS: 101b)

Kzk. *birer* "birer; biraz"

birge "birlikte, beraber" DLT I: 189, KB: 950, 1430, KE: 2v/17, Kıp. (CC: 64/9; BV: 45a/7; GT: 240/3; İM: 4b/6; MG: 24a/7), Çağ. (ŞHD: 115b/7), (Grønbech, 1942: 59; ESTY II: 148)

Kzk. *birge* "birlikte, beraber"

biri "herhangi biri (belgisiz zamir)" HŞ: 1287, (Hacıeminoğlu, 2000: 256)

Kzk. *biri* "biri, birisi (belgisiz zamir)"

birik- "birikmek, toplanmak, bir araya gelmek" Uyg. (TT I: 136; TT VII: 30_4; AY: 365/14, 376/22), KB: 225, 862, Kıp. (CC: 140/12; TZ: 5b/7), Çağ. (Seng.: 145r/26; Bab.: 150b/3; LD: 2024, 2132; Pav.C. 185), (EDPT: 363a; DTS: 102a; ESTY II: 148)

Kzk. *birik-* "birikmek, toplanmak, bir araya gelmek"

biriktür- "biriktirmek, toplamak" KB: 4280, Kıp. (CC *biriktir-*: 137/6; Kİ *birükdür-*: 30), (DTS: 102a)

Kzk. *biriktir-* "biriktirmek, toplamak"

birinç, birinçi "birinci, ilk" DLT III *birinç*: 373, Muh. *birinçi*: 187, Kıp. (KK *birinçi/biringı*:

Kzk. *birinşi* "birinci, ilk"

75a/7, 75a/9; KH *birinci*: 25/1), Çağ. (Seng. *birinçi*: 17r/20), (EDPT: 367a; DTS: 102)

birle, birlen "ile, beraber" ETY *bile/birle*: 28, Uyg. (Man I *birle*: 15_7; TT II *birle*: 1; TT IV *birle*: 15; TT V *bilen*: 57), DLT I *birle*: 177, III: 32, KB *birle*: 95, 97, 103, Muh. *birle*: 93, Kıp. (BM *bile*: 14/14; BV *birle*: 2a/14; CC *birle/bile*: 59/19; DM *bile*: 3b/8; GT *bile/bilen/birle/birlen*: 6/12, 32/6, 6/19; İM *bile/birle*: 4a/1, 487b/5; İN *bile/birle*: 35a/5, 17b/6; MG *birle*: 2b/8; KH *bile/birle*: 1/9, 2/4; Kİ *bile/birle*: 36; KFT *birle*: 385a/24; KK *bile*: 43b/1; MS *bile/birle*: 1b/1, 2a/1; TA *bile*: 58b/6; TZ *bile/birle*: 3b/3, 83a/6), Çağ. (Seng. *birle/birlen*: 145v/29; BVt *bile/birle/birlen/ile*: 83/1, 114/4, 365/3; FK *bile/bilen/birle/birlen/ile:* 54/1, 63/3, 88/8, 90/1; İD *birle/birlen*: 21/5, 27/5; LM *bile/birle*: 285, 530; MKb *bile/birle/ile*: 10a/9, 23b/5; MN *bile/ile*: 2a/1, 3a/11; TEH *bile/birle/ile*: T703b/1; SS *bile/birle/birlen/ile*: 3172, 4565; Bab. *bile/birle*: 127a/7; SD *bile/bilen/birle/birlen/ile*: 512, 614, 730; ŞHD *bile/bilen/birle/birlen/ile*: 8a/11, 56b/4, 175b/6; LD *bile/bilen/birle/ile*: 33, 37 68; AL *birle*: 184), (EDPT: 364b; DTS: 102b; ESTY II: 149-150)

Kzk. *menen* (*ben, men, pen*) "birlikte, ile, beraber" (*birlen* > *bilen* > *minen* > *menen*), (*birlän* "birlikte, beraber")

birle- "birlemek, bir olduğunu kabul etmek" NF: 443/14, ME: 94/8, Kıp. (İM: 3a/5), (Ata, 1998: 70; Toparlı, 1992: 148)

Kzk. *birle-* "birlemek, bütünleşmek"

birlik "birlik, beraberlik, vahdet" KB: 9, 13, NF:

Kzk. *birlik* "birlik,

229/7, KE: 154r/3, MM: 315/1, Kıp. (CC: 117/12; İM: 489a/4; MS: 43b/6), Çağ. (LD: 1; ŞHD: 8a/3), (DTS: 102b)

bütünlük”

birök, biroḳ (< bir ök) “eğer, şayet, ama” Uyg. (U I: 44_2; U II: 29_{11}; Man III: 17_{10}; TT VI: 67), (DTS: 103a; ESTY II: 151)

Kzk. *bıraḳ* “eğer, ama, fakat” (Kklp. *bıraḳ*, Kırg. *biroḳ*)

biştür- “olgunlaştırmak, pişirmek” Kıp. (CC: 34/18), (Grønbech, 1942: 60)

Kzk. *bistür-* “olgunlaştırmak, pişirmek”

bit “bit” Uyg. (Man I: 8_{14}), DLT I: 320, III: 291, Muh.: 177, Kıp. (BM: 11/6; BV: 45a/6; CC: 108/32; DM: 9b/6; İM: 305b/4; Kİ: 28; TA: 12b/8; TZ: 29a/8), (EDPT: 296b; DTS: 103b; ESTY II: 151-152)

Kzk. *bit* “bit, böcek”

bitig, bitik “yazı, yazma, belge, mektup, kitap” ETY *bitig*: 28, Uyg. (Man I *bitig*: 25_{10}; TT IV *bitig*: 68; IrkB *bitig*: 66; AY *bitig*: 6/10), DLT I *bitig/bitik*: 186, KB *bitig*: 1557, 223, Kıp. (CC *bitik*: 80/17; DM *bitik*: 10b/4; KK *bitig*: 64b/3; Kİ *bitik*: 28; KH *bitig*: 7/4; TA *bitik*: 24b/7; TZ *bitik*: 31a/3), Çağ. (Seng. *bitik*: 150v/7; BVt *bitig*: 564/1; FK bitig: 441/3; İD bitig: 414/21; LM *bitig*: 2373; TEH *bitig*: M788b/17; SS *bitik*: 3532; SD *bitig*: 494; LD *bitig*: 530; AL *bitik*: 179; Pav.C. *bitik*: 181) (EDPT: 303a; DTS: 103b; ESTY II: 157; TMEN II: 717)

Kzk. *bitik* “mektup, belge, yazı”

bitigçi, bitikçi “yazıcı, kâtip” Uyg. (AY *bitgeçi*: 686/1), KB *bitigçi*: 2494 2671, Muh. *bitikçi*: 157, Kıp. (CC *bitikçi*: 80/11; TA *bitikçi*: 24b/6), Çağ. (Seng. *bitikçi*: 7r/17; TEH *bitikçi*:

Kzk. *bitikşi* “yazıcı, kâtip”

M788b/14), (EDPT: 304a; DTS: 103b)

bitle- "bit aramak" DLT III: 291, Muh.: 113, Kıp. (Kİ: 28; TA: 44b/10; TZ: 28b/2), (EDPT: 305b; DTS: 104a)

Kzk. *bitte-* "bit aramak; bitlenmek"

biyiçi (< bögü-) "oynayıcı, raksediçi" Muh.: 109, (Battal, 1997: 20)

Kzk. *biyişi* "dansçı, oynayıcı"

biz[1] "biz" ETY: 29, Uyg. (TT II: 2; TT IV: 23; TT VII: 40_7; AY: 109/5), DLT I: 325, KB: 3749, 4016, Muh.: 76, 158, Kıp. (BM: 16/7; BV: 8b/15; DM: 22b/10; CC: 66/8; GT: 158/13; İM: 15a/2; İN: 12a/2; KFT: 68b/46; Kİ: 30; KK *biz/miz*: 17a/8; MG: 76a/9; MS: 11a/2; TA: 54a/4; TZ: 34a/2), Çağ. (Seng.: 146r/24; BVt: 217/6; FK: 47/6; İD: 87/4; LM: 930, 1050; MKb: 51a/10; MN: 11b/12; TEH: T699a/6; SS: 1492, 1495; Bab.: 123a/2; SD:Ç 470, 713; ŞHD: 28b/11; LD: 1128; Pav.C. 186), (EDPT: 388a; DTS: 104b; ESTY II: 129-130)

Kzk. *biz*[1] "birinci çoğul şahıs, biz"

biz[2] "deri dikmekte kullanılan alet, tığ, biz" Muh.: 76, Kıp. (CC: 86/4; DM: 10a/12) Çağ. (Pav.C. *bigiz*: 188), (VEWT: 75b; ESTY II: 130-131; TMEN II: 760)

Kzk. *biz*[2]*, bigiz* "biz, tığ" (KTAS: 166b)

bizde "bizde" KB: 250, 1885, Kıp. (CC: 124/30), Çağ. (SS: 1973), (DTS: 104b)

Kzk. *bizde* "bizde"

bizge, bizke "bize" KB *bizke*: 5343, 6408, Kıp. (CC *bizge*: 66/10), Çağ. (Bab. *bizge*: 120b/4; SS *bizge*: 909; TEH *bizge*: A728a/4; MN *bizge*: 42b/10; MKb *bizge*: 60b/9; LM *bizge*: 929; İD *bizge*: 57/4; FK *bizge*: 20/1; BVt

Kzk. *bizge* "bize"

bizge: 124/7; LD *bizge*: 232; ŞHD *bizge*: 28b/10; SD *bizge*: 456), (DTS: 104b)

bizniŋ "bizim" Uyg. (USp: 34_{14}), DLT I: 46, Çağ. (Bab.: 121/1; TEH: T705a/2; MN: 7b/6; MKb: 83b/4), (DTS: 104b) — Kzk. *biznіŋ* "bizim"

boḏ "boy" Uyg. (USp: 98_{20}; AY: 60/7, 64/23; TT VI: 99), DLT III *boḏ/bod/boy*: 121, KB: 1055, 1614, NF: 65/11, Muh. *boy*: 142, Kıp. (BM *boy*: 7/1; BV *boy*: 14a/23; CC *boy*: 125/33; GT *boy*: 29/13; İM *boy*: 311b/7; KFT *boy*: 123b/9; Kİ *boy*: 37; MG *boy*: 11b/7; TA *boy*: 20b/10; TZ *boyı/boyu*: 8a/3), Çağ. (Seng. *boy*: 142v/12; BVt *boy*: 214/3; FK *boy*: 172/3; SS *boy*: 3287; Bab. *boy*: 221b/3; SD *boy*: 413, 776; ŞHD *boy*: 59b/8; LD *boy*: 1279, 2532; Pav.C. *boy*: 179), (EDPT: 296b; DTS: 108b; TMEN II: 812; ESTY II: 176-177; VEWT: 77a) — Kzk. *boy* "boy, kamet; vücut, beden"

boḏluġ "boylu, boyu uzun olan" DLT III: 121, KB: 2854, Kıp. (KK *bolı*: 67a/8), Çağ. (Seng. *boyluġ/boyluḳ*: 142v/23; Bvt *boyluġ*: 174/5; FK *boyluġ*: 411/6; TEH *boyluġ*: T696b/20; Bab. *boyluḳ*: 164a/10; SD *boyluḳ*: 353), (EDPT: 305a; DTS: 108b) — Kzk. *boylı* "boylu, uzun boylu, boyu olan"

bodsuz "boysuz" Uyg. (TT VI: 99; AY: 47/21), (DTS: 107b) — Kzk. *boysız* "boysuz"

boḏu- "boyamak" DLT III *boḏu-*: 260, KB: 3146, Muh. *boya-*: 124, Kıp. (CC *boya-*: 54/8; DM *boya-*: 12b/14; GT *boya-*: 271/9; İM *boya-*: 368a/6; KFT *boya-*: 291a/9; TA *boya-*: 39a/2; TZ *boya-*: 23a/2), Çağ. (Seng. *boya-*: 141v/27; — ~Kzk. *boya-* "boyamak"

BVt *boya-*: 484/2; FK *boya-*: 689/243; LM *boya-*: 476; Pav.C. *boya-:* 179), (EDPT: 300a; DTS: 109a; ESTY II: 178)

boḏuġ “boya” Uyg. (AratU II *boduġ*: 13), DLT II *boḏuġ/boduġ*: 11, KB *boḏuġ*: 17, 452, Kıp. (CC *boya/bayov*: 16/25, 54/12; TA *boya*: 25b/8; İM *boyaġ*: 105b/6; TZ *boyav*: 84a/4), Çağ. (Seng. *boyaġ/boyaḳ*: 142v/14; Pav.C. *boyaḳ*: 179) (EDPT: 302a; DTS: 109a; ESTY II: 179)

~Kzk. *boyav* “boya”

boduġluġ “boyalı, renkli” Uyg. (USp: 105_{10}), Çağ. (BVt *boyaġlıġ*: 331/4; Pav.C. *boyaġlıġ*: 179), (EDPT: 302b; DTS:108a)

~Kzk. *boyavlı* “boyalı”

boḏul- “boyanmak” KB *boḏul-*: 2384, Çağ. (BVt *boyal-*: 590/4; FK *boyal-/boyul-*: 459/2, 455/5; İD *boyal-*: 363/4; ŞHD *boyal-*: 79b/8) (EDPT: 305a; DTS: 108a)

~Kzk. *boyal-* “boyanmak”

boġ-[1] “düğümlemek, bağlamak” DLT II: 341, Çağ. (Pav.C. 171), (ESTY II: 165-166; DTS: 109a; DS: 722)

Kzk. *buv-*[1] “düğümlemek, paket yapmak, bağlamak”

boġ-[2] “boğmak” Uyg. (AratU I: 184; U II: 85_{13}), DLT II: 14, III: 406, KB: 437, Kıp. (CC *buv-*: 162/24; İM *boġ-*: 459a/7; İN *boġ-*: 55b/1; KFT *boġ-*: 179a/11; Kİ *boġ-*: 33; KK *boġ-*: 82a/8; TA *boġ-*: 37b/6; TZ *bo-/boġ-*: 15a/3), Çağ. (Seng. *boġ-*: 135v/20; TEH *boġ-*: T716b/23; Bab. *boġ-*: 302a/3; FK *baġ-*: 202/6; Pav.C. *boġ-*: 172), (EDPT: 311b; DTS: 109a; ESTY II: 164-165)

Kzk. *buv-*[2] “boğmak”

boġağı (< boġaḳ + ı) “kuşun kursağı” Kıp. (BM:

Kzk. *boġağı* (< boġaḳ)

12/7), (Zajączkowski, 1958: 13)

"kursak, çenenin alt kısmı, gerdan" (KTAS: 146)

boġaz[1], boġuz "boğaz" ETY *boġuz*: 29, Uyg. (TT V *boġuz*: 116; TT VI *boġaz*: 14; U II *boġuz*: 69_3), DLT I *boġaz/boġuz*: 364, KB *boġuz*: 993, 2890, Muh. *boġaz*: 140, Kıp. (BV *boġaz/boġuz*: 51a/9, 49a/7; CC *boġaz*: 95/1; DM *boġaz*: 13a/8; GT *boġaz*: 336/8; İM *boġuz*: 91a/5; Kİ *boġaġ/boġaz*: 33; KK *boġaz*: 68a/9; İN *boġaz*: 72a/1; KH boġaz: 10/8; TA boġaz: 21a/13; TZ *boġaz/buvaz*: 12b/5), Çağ. (Seng. *boġuz*: 136v/12; BVt *boġuz*: 42/3; FK *boġuz*: 2723; İD *boġuz*: 91/6; MKb *boġuz*: 22a/9; TEH *boġaz*: T716b/23; SS *boġuz*: 1237, 1316; Bab. *boġuz*: 279a/8; SD *boġaz*: 432; Pav.C. *boġuz*: 172; AL *boġuz*: 200), (DTS: 109a; ESTY II: 167-168; TMEN II: 792)

Kzk. *buvaz[1]* "boğaz, damak"

boġaz[2] "hamile, gebe" OğuzK *töl boġaz*: 64, 83, (DTS: 109a; Bang, 1936: 14; ESTY II: 169)

Kzk. *buvaz[2]* "hamile, gebe"

boġtur- "boğdurmak" DLT II: 171, Çağ. (Seng. *boġdur-*: 136r/5) (EDPT: 313a; DTS: 109b)

Kzk. *buvdır-* "boğdurmak"

boġul- "boğulmak" DLT II: 131, Kıp. (CC: 36/15), (EDPT: 314b; DTS: 109b)

Kzk. *buvıl-* "boğulmak"

boġum, boġun "eklem, boğum" DLT I *boġum/boġun*: 399, Kıp. (BV *boġun*: 7b/10; CC *boġum/buvun*: 94/6; İH *boġun*: 10; İM boġun: 464a/6; İN boġun: 17a/4; KFT *boġun*: 209b/5; MG *boġun*: 81b/5; TA *boġun*: 21b/12; TZ *boġun/bovun*: 32b/7), Çağ. (Seng. *boġun*: 136v/13; BVt *boġun*: 136/3; FK *boġun*: 571/2;

Kzk. *buvın* "eklem, boğum, parmakların eklem yerleri"

İD *boġun*: 305/3; LM *boġun*: 2083; Pav.C. *boġun:* 172), (EDPT: 316a; DTS: 109b; ESTY II: 170-171)

boğuş- "birbirini boğmak, boğuşmak" DLT II: 101, Çağ. (Seng.: 136r/5), (EDPT: 321b; DTS: 110a)

Kzk. *buvıs-* "birbirini boğmak, boğuşmak"

boğuzla- "boğazlamak" Uyg. (U III *boġuzla-*: 64_{10}), Kıp. (BV *boġuzla-*: 42a/1; İM *boġuz-/boġuzla-*: 362b/4; KFT *boġazla-*: 387a/13; Kİ *boġazla-*: 33; TA *boġuzla-*: 35b/13; KK *boġazla-*: 80b/4; TZ: *boġuzla-bovuzla-*: 50b/1), Çağ. (Seng. *boġuzla-*: 136r/7; SS *boġuzla-*: 1231; Bab. *boġuzla-*: 222b/7; Pav.C. *boġuzla-*: 172), (EDPT: 322b; ESTY II: 169)

Kzk. *bavızda-* (< bavız+da-) "boğazlamak, hayvanı boğazından kesmek" (bavızda- (*bavız, buvaz*) kelimesi Kazakçada sadece "hayvanı boğazlamak" anlamında kullanılmaktadır. Bavız kelimesi buvaz sözüyle aynı anlamda kullanılmakla berabar bu kelime Kazakçada sadece *boğazlamak* anlamında varlığını sürdürmektedir. Ayrıntılı bilgi için Bkz. KTKES: 58-59-60) (Kklp., *bavızda-*)

boḳ "pislik, bok, gübre" Uyg. (TT VII: 42_2), DLT III: 129, Muh: 142, Kıp. (CC: 120/9; BV: 65b/6; Kİ: 34; TA: 23a/3; TZ: 25a/6), (EDPT: 311a; DTS: 112a; ESTY II: 183)

Kzk. *boḳ* "pislik, bok, gübre"

boḳla- “pislemek” DLT III: 292, (EDPT: 315a; DTS: 112b)

Kzk. *bokta-* “pislemek, gübre saçmak; küfretmek, sövmek”

boḳuḳ “boğazın iki yanında olan et bezleri, boğazdaki şişlik; çene altı, gerdan” DLT II: 285, Kıp. (KK *boġaḳ*: 68a/10) (EDPT: 313b; DTS: 112b; TMEN II: 801)

~Kzk. *boġaḳ, buġaḳ* “çene altı, gerdan, gıdık”

boḳuḳluġ “boğazının iki yanında eti olan, gerdanı olan” DLT I: 497, (EDPT: 314a)

Kzk. *buġaḳtı* “gerdanı olan, gıdığı olan”

bol “bol, çok fazla; geniş” KE: 181v/13, Kıp. (Kİ: 36, TA: 27a/4), Çağ. (Pav.C. *bol/mol*: 174, 502), (VEWT: 79b; ESTY II: 184; TMEN II: 761)

Kzk. *mol* “bol, fazla; geniş”

bol- “olmak, meydana gelmek” ETY: 30, Uyg. (IrkB: 27, 41; Man I: 8_6; Man I: 12_{12}; AY: 121/15, 340/2; TT V: 110; USp: 1_3; U I: 45_{12}; U III: 60_7), DLT I: 322, II: 68, III: 147, KB: 160, 225, 5001, Muh.: 111, 114, 120, Kıp. (BV *bol-/ol-*: 2b/2, 3a/4; CC *bol-*: 24/12; DM *bol-*: 24a/12; GT *bol-/ol-*: 18/4, 355/12; İM *bol-/ol-*: 1b/3, 91b/1; İN *bol-/ol-*: 75a/7, 77b/4; KH *bol-/ol-*: 23/3, 57/4; Kİ *bol-/ol-*: 19, 35; KFT *ol-*: 344b/9; KK *bol-*: 36b/3; MG *bol-/ol-*: 4a/2, 27a/4; MS *bol-/ol-*: 3b/4, 16a/3; TA *bol-*: 60b/10; TZ *bol-/ol-*: 22b/10, 72a/3), Çağ. (Seng. *bol-/ol-*: 80r/15, 138r/11; BVt *bol-/ol-*: 221/3; FK *bol-/ol-*: 499/3; İD *bol-/ol-*: 40/5, 175/1; LM *bol-/ol-*: 112, 118; MKb *bol-/ol-*: 38a/13, 78b/11; MN *bol-/ol-*: 20a/4, 105b/1; TEH *bol-/ol-*: A733b/10, T709b/24; SS *bol-/ol-*: 217, 628; Bab. *bol-/ol-*: 364a/12; SD *bol-*

Kzk. *bol-, ol-* “olmak; bitmek, sona ermek; beraber olmak, birlikte olmak; gerçekleşmek; *oḳiġa bolġan jer* olayın gerçekleştiği yer”

/ol-: 532, 716; ŞHD *bol-/ol-*: 146a/7, 170a/6; LD *bol-/ol-*: 920, 2512; AL *bol-*: 205; Pav.C. *bol-*: 177), (EDPT: 331a; DTS: 111a; ESTY II: 185-187)

bolaḳ "*bolaḳ at* = boyu kısa at" DLT I: 379, (DTS: 112a) — Kzk. *molaḳ* "kısa, uzun olmayan; *molaḳ at* kısa at"

boldur- "olmasını temin etmek, oldurmak" ME: 8/4, Kıp. (Kİ: 35), Çağ. (Bab.: 151a/12; TEH: A733a/9), (Caferoğlu, 1931: 35; Özyetgin, 1999: 474) — Kzk. *boldır-* "bir şeyin olmasını sağlamak; bitkin düşmek, yorulmak"

bolumsuz "layık olmayan, değersiz" KB: 1715, Çağ. (Bab. *bolumsız*: 175b/11), (DTS: 112a) — Kzk. *bolımsız* "önemsiz, değersiz, kıymetsiz"

bolun-, bolın- "olunmak, olmak" KB *bolun-*: 4799, 5058, Kıp. (İM *bolın-/bolun-*: 432a/8, 440a/8; MG *bolın-/bolun-*: 61b/, 88a/4), (Toparlı, 1992: 427) — Kzk. *bolın-* "olunmak, olmak; büyümek"

boluş "yardımlaşma, yardım" DLT I: 367, Kıp. (CC: 143/12; Kİ: 35), (EDPT: 345a; DTS: 112a) — Kzk. *bolıs* "yardımlaşma, yardım"

boluş- "yardımlaşmak, birbirine yardım etmek" DLT II: 108, Kıp. (CC: 122/14; Kİ: 35; TA: 43b/11; TZ *buluş-*: 5a/13), Çağ. (Seng.: 139v/11), (EDPT: 345a; DTS: 112a) — Kzk. *bolıs-* "yardımlaşmak, birbirine yardım etmek"

boluşla- "yardımlaşmak, yardım etmek" Kıp. (TZ *buluşla-*: 5a/13), (Atalay, 1945: 158) — Kzk. *bolısta-* "yardımlaşmak, yardım etmek"

bonçuḳ "boncuk, inci" ETY munçuḳ: 67, Uyg. (TT II *monçuḳ*: 12; TT V *monçuḳ*: 100; U II *monçuḳ*: 37_{55}; U III *monçuḳ*: 15_{4}; AratU I — ~Kzk. *monşaḳ* (*moyınşaḳa* > *moyınşaḳ* > *monşaḳ*)

monçuḳ: 130; PK *monçuḳ*: 202), DLT I *monçuḳ*: 476 Muh. *munçuḳçu* "boncukçu": 155, Kıp. (TZ *bonşuḳ*: 14b/4; GT *munçaḳ*: 316/2; Ki *munçuḳ*: 89), Çağ. (Seng. *boncuḳ/mınçaġ*: 141v/20, 321v/20; MKb *mıncaḳ*: 91a/10; AL *mincaḳ*. 460; Sİ *minçaḳ*: 4584), (EDPT: 349a; DTS: 346b; ESTY VII: 71)	"boncuk" (moyın+şaḳ "türlü taşların ipe geçirilerek hayvanın boynuna asılması") (KTKES: 146-147)
bor "kireçli toprak, kireç" Kıp. (BM: 4/2; Kİ: 30), Çağ. (Pav.C. 165), (EDPT: 354a; ESTY II: 192)	Kzk. *bor* "kireçli toprak; tebeşir"
borbaş "gevşek, yumuşak" DLT I: 459, (EDPT: 356b)	Kzk. *borbas* "gevşek, yumuşak"
borġuy "üflemeli bir çalgı, boru" DLT III: 241, Muh. *borġu*: 76, Kıp. (DM *borġı*: 11b/4; İM *borġu*: 85b/6; TZ *borı/burġa*: 8a/1; BM *burġa*: 6/7; CC *burġu*: 89/21; İH *burġu*: 21; Kİ *burġu*: 29), Çağ. (Seng. *borġu*: 132v/25; Pav.C. *borı*: 168) (EDPT: 361a; DTS: 113a; TMEN II: 735; ESTY II: 194-195)	Kzk. *borġuy* "Türk halklarının kullandığı üflemeli eski bir müzik aleti, boru"
borsuḳ "porsuk" DLT III *porsmuḳ/porsuḳ*: 417 Kıp. (BM *borsuḳ*: 10/10; Kİ *borsuḳ*: 29), Çağ. (Seng. *porsuḳ*: 132v/22), (EDPT: 368b; DTS:113a)	Kzk. *borsıḳ* "porsuk"
boş "boş, hür, serbest; uyuşuk, gevşek; boşanmış" Uyg. (Man I: 17_2; IrkB: 29; TT IV: 33; TT V: 46; AratU I: 146; U II: 79_{52}; U III: 22_{11}), DLT I: 330, III: 124, KB: 2307, 2406, Muh.: 151, Kıp. (BV: 4b/7, 6b/6; CC: 57/14; DM: 18a/14; GT: 303/3; İM: 147a/1; İN: 18a/7; KH: 20/3; Kİ: 32, 99; MG: 94b/3; TA: 29b/4; TZ: 14b/6),	Kzk. *bos* "boş; uyuşuk, gevşek, pörsük; gereksiz, işe yaramaz; boşanmış, eşinden ayrılmış"

Çağ. (Seng.: 135v/17; Bab.: 193b/11; Pav.C. 171), (EDPT: 376a; DTS: 113a; ESTY II: 203-204)

boşa- "bırakmak, ayrılmak" Uyg. (TT IV *boşu-*: 36; Kuan *boşu-*: 200; U III *boşa-*: 37_{30}), DLT III *boşu-*: 266, KB *boşa-*: 2302, Muh. *boşa-*: 104, Kıp. (GT *boşa-*: 158/7; KFT *boşa-*: 3b/79; Kİ *boşa-*: 32; TZ *boşa-*: 23b/11), Çağ. (Seng. *boşa-*: 135r/2; Pav.C. *boşa-*: 171), (EDPT *boşu-*: 377b; DTS: 113; ESTY II: 205) Kzk. *bosa-* "boşamak, ayrılmak, bırakmak"

boşan- "boşanmak, ayrılmak" Uyg. (TT I *boşun-*: 20; TT II *boşun-*: 46; TT IV *boşun-*: 7; Man I *boşun-*: 28_{23}), DLT II *boşan-*: 142, Kıp. (BV *boşan-*: 35b/21; CC *boşan-*: 23/2; İN *boşan-*: 35b/9; KFT *boşan-*: 205a/34; Kİ *boşan-*: 32; TZ *boşan-*: 14b/12; MG *boşan-*: 65b/3), Çağ. (Seng. *boşan-*: 135r/2; Pav.C. *boşan-*: 171), (EDPT *boşun-*: 383a; DTS: 113b) Kzk. *bosan-* "boşanmak, ayrılmak"

boşandur- "serbest bırakmak" Kıp. (KFT: 8b/37), (Ağar, 1989: 955) Kzk. *bosandır-* "serbest bırakmak, boşandırmak"

boşat- "boşaltmak; boşatmak" DLT II *boşat-*: 307, KB *boşut-*: 1059, 6010, Kıp. (CC *boşat-*: 6/8; KFT *boşad-*: 3b/82; KK *boşat-*: 84a/13; MG *boşat-*: 24a/5; TZ *boşat-*: 24a/4), Çağ. (Seng. *boşat-*: 135v/1), (EDPT *boşut-*: 378a; DTS: 113b) Kzk. *bosat-* "boşaltmak; boşatmak"

boşattır- "boşattırmak" Kıp. (KK: 84a/8), (Toparlı, 1999: 95) Kzk. *bosattır-* "boşattırmak"

boşluḳ "boşluk" KB: 2616, HŞ: 1927, (EDPT: Kzk. *bostıḳ* "boşluk"

381b; DTS: 114b; ESTY II: 204)

botu (boto) “deve yavrusu; çocuk, yavru” DLT I *botu/botuḳ*: 120, KB *botu*: 4443, 4663, NF *boda*: 91/6, KE *bota*: 31r/19, Kıp. (İM *bota*: 248b/5; KK *bota*: 69b/2; TZ *bota*: 13a/2), Çağ. (Seng. *bota*: 130r/29; TEH *bota*: T697a/16; ŞHD *bota*: 122a/12; Pav.C. *bota*: 160; AL *bota*: 193), (EDPT: 299a; DTS: 115a; TMEN II: 777; ESTY II: 198-199)	Kzk. *bota* “deve yavrusu; çocuklara karşı kullanılan bir sevgi ifadesi”
botula- (botola-) “(deve) doğurmak, yavrulamak” Uyg. (IrkB *botula-*: 5), KE *botala-*: 34v/21, (EDPT: 305b; DTS: 115b)	Kzk. *botala-* “(deve için) doğurmak, yavrulamak”
botulıġ “yavrusu olan deve, yavrulu” Çağ. (TEH botalıḳ: T697a/15), (Abik, 1993: 108)	Kzk. *botalı* “yavrusu olan, yavrulu”
boyaçı (< boḏuġ) “boyacı” NF *boyaġçı*: 194/1, Muh. *boyaġçı*: 156, Kıp. (TA *boyaçı*: 25b/8), (Toparlı, 2000: 96)	Kzk. *boyavşı* “boyacı”
boyaḳçılıḳ (< boḏuġ) “boyacılık” Çağ. (TEH: T714a/24), (Abik, 1993: 108)	Kzk. *boyavşılıḳ* “boyacılık”
boyan- (< boḏu-) “boyanmak” NF: 153/6, Muh.: 104, Kıp. (İM: 305a/6), Çağ. (ŞHD: 174b/7), (EDPT: 305a; Toparlı, 1992: 338)	Kzk. *boyan-* “boyanmak”
boyat- (< boḏu-) “boyatmak” Kıp. (TZ: 63a/6), (Atalay, 1945: 155)	Kzk. *boyat-* “boyatmak”
boynaḳ “dağ boynu, belen” DLT III: 175, (EDPT: 386b; DTS: 110b)	Kzk. *moynaḳ* “dağ boynu, belen; hayvanların boyun kısmı, deve boynu”

boyun “boyun” Uyg. (AY: 7/19; U III: 64_{20}; U IV: 133; USp: 98_{28}; TT V: 48; TT VIII: G_{66}), DLT II: 218, KB: 4913, 5801, NF: 305/16, ME: 79/8, Muh.: 141, Kıp. (BV *boyun*: 2a/11; CC *boyun/boyın*: 16/18; DM *boynı*: 13a/2; GT *boyun*: 130/4; İM *boyun*: 238b/1; İN *boyun/boyn*: 35a/8; KH *boyun*: 10/5; Kİ *boyun*: 37; KK *boyun*: 68a/11; KFT *boyun*: 270b/15; MG *boyun*: 34a/7; MS *boyun*: 34b/6; TA *boyun*: 21a/13; TZ *boyun*: 16b/7), Çağ. (Seng. *boyun/boyn*: 142v/27; BVt *boy(u)n*: 425/3; FK *boy(u)n*: 64/7; İD *boy(u)n*: 212/4; LM *boy(u)n*: 1399; MKb *boy(u)n*: 27a/10; MN *boyun*: 41a/9; TEH *boy(u)n*: T694b/13; GN *boyn*: 30/4; SS *boyun*: 4467; Bab. *boyun*: 170a/11; SD *boyun*: 651; ŞHD *boyun*: 82a/1; LD *boyun*: 1463; Pav.C. *boyun*: 180), (EDPT: 386b; DTS: 110b; ESTY II: 180-181)

Kzk. *moyın* “boyun”

boyunbağı “boyunbağı, gerdanlık” Kıp. (KFT: 270b/15), (Ağar, 1989: 956)

Kzk. *moyınbav* “boyunbağı, ipek şal; hayvanların boynuna bağlanan ip, yular”

boyunduruḳ “boyunduruk” Uyg. (TT V: 115; TT VIII: A_{33}), DLT III: 179, KE: 162r/15, Kıp. (TA: 10a/6), Çağ. (Seng.: 143r/3; Pav.C. 179), (EDPT: 387a; DTS: 111a)

Kzk. *moyındırıḳ, moyınturıḳ* “boyunduruk”

boyunla- “boyna vurmak” DLT III: 145, Kıp. (TA *boyunla-* “boyna vurmak”: 36a/12; TZ *boyunla-* “kucaklamak”: 25b/8), (EDPT: 387a; DTS: 111a)

Kzk. *moyında-* “boyna vurmak; bir şeyi boyna takmak”

boyunlu “boyunlu” Kıp. (BV *boyunlı*: 15b/8; KH *boyunlu*: 10/7; İN *boyunlu*: 71b/8), (Özgür, 2003: 53)

Kzk. *moyındı* “boyunlu”

boz “boz, gri” Uyg. (IrkB: 53), DLT II: 12, III: 122, KB: 1996, KE: 148r/20, Muh.: 168, Kıp. (KFT: 56a/5; DM *boz* “kır at”: 8b/2; KH: 14/6; KK: 59a/2; TA: 14a/1; İN: 74a/1; TZ: 4b/4; CC *boz-aḫ* “gri”: 93/2; BM *bozat* “boz at”: 14), Çağ. (Seng.: 134r/6; LM: 476; Bab.: 190a/11; LD: 403; Pav.C. 168), (EDPT: 388b; DTS: 115b; TMEN II: 786; ESTY II: 171)

Kzk. *boz* “boz, gri, kül rengi; *boz at* kır at”

boza “darı, buğday ve arpadan yapılan bir içecek, boza” Kıp. (DM: 4a/9; KFT: 383a/25; KK: 70b/12; Kİ: 31; TA: 17a/12), Çağ. (Bab.: 250/9), (ESTY II: 173-174; TMEN II: 788; VEWT: 82a)

Kzk. *boza* “boza, bir tür içecek”

bozla- “bağırmak, bozlamak, ses vermek” DLT III: 291, Kıp. (TZ: 8b/7), Çağ. (Seng.: 133v/19; AL: 197; LM: 2953; Pav.C. 169), (EDPT: 392a; DTS: 115b; ESTY II: 175)

Kzk. *bozda-* “(deve) bağırmak, bozlamak”

bozlat- “böğürtmek, bağırtmak” DLT II: 341, (EDPT: 392a; DTS: 115b)

Kzk. *bozdat-* “bağırtmak”

bozluḳ “bozluk, grilik” ME: 162/4, (Yüce, 1993: 107)

Kzk. *bozdıḳ* “bozluk, grilik”

böḏü- “dans etmek” Uyg. (U II: 24_4), DLT III: 259, Muh. *biyi-*: 109, Kıp. (CC *biyi-/beyi-*: 9/12; TA *bey-*: 36b/1), (EDPT: 300b; Grønbech, 1942: 54)

Kzk. *biyi-* “dans etmek, oynamak” (*bile-* (< bi(yi))-le- “dans etmek”)

böḏig (< böḏi-g) “dans, oyun” DLT I: 412, III: 259, (EDPT: 303b)

Kzk. *biy* “dans, oyun” (ET’deki sözcüklerin

	ilk harflerinde bulunan ö ünlüsü, Kazakçada daralarak yerini ü veya i ünlüsüne bırakmaktadır), (Kırg. *biy*)
bög[1] "örümcek, böcek; akrep" DLT III *bi/bög/böy*: 131, Kıp. (CC *böv*: 130/25; Kİ *böy*: 37; TA *böy*: 12b/1; TZ *bev/böy*: 25a/13; BM *böyi*: 11/4), Çağ. (Seng. *bev*: 127r/29), (EDPT: 323b; DTS: 116a)	~Kzk. *büye, büyi* "örümcek"
bög[2], bök "aşık kemiğinin oyunda tümsek tarafının yukarı gelmesi" DLT III: 130, (EDPT: 323b)	Kzk. *bük, büge* "aşık kemiğinin oyunda tümsek tarafının yukarı gelmesi"
bög- "set çekmek, suyun yolunu kapatmak" DLT I: 100, II: 19, Kıp. (İH *büge-*: 10), (EDPT: 324a; ESTY II: 208; DTS *bök-*: 117a)	Kzk. *böge-* "set çekmek, suyun yolunu kapatmak"
böge "cesur, güçlü" DLT III: 227, KB: 3264, 3545, Çağ. (Seng.: 138r/1; Pav.C. 173), (EDPT: 324b; DTS: 116a; ESTY II: 211; TMEN II: 803)	Kzk. *böge* "karşılaşılan bir zorlukta gösterilen güç, gayret, cesaret"
bögrek (< bögür-ek) "böbrek" Kıp. (BV *bögrek*: 65b/20; TA *bögrek*: 22b/13; TZ *bögrek/börek*: 30b/9; DM *bügrük*: 13b/2; Kİ *bükrek*: 34), Çağ. (Seng. *bögrek*: 138r/3; Pav.C. *bükrek*: 173), (EDPT: 328b; TMEN II: 807; ESTY II: 205)	Kzk. *büyrek* "böbrek"
bögül- "durdurmak, engellemek" DLT II: 132,	Kzk. *bögel-* "durdurmak,

(EDPT: 326b)

engellemek" (Kırg. *bögel-*)

bögür "böbrek, böğür" Uyg. (TT VII *büyür*: 41_{1-2}), DLT I: 361, Kıp. (BV *bögür*: 9a/6; CC *böksmen*: 164/1), Çağ. (Seng. *bögr*: 138r/2), (EDPT: 328a; DTS: 116b; ESTY II: 207)

Kzk. *büyir* "vücudun sağ ve sol tarafta bulanan böbrek kısmı; böğür"

bögürle- "böğrüne vurmak" DLT III: 332, (EDPT: 329a; DTS: 116b)

Kzk. *büyirle-* "böğrüne vurmak"

bögüş- (< bög-) "birlikte set çekmek, suyun yolunu birlikte kapatmak" DLT II: 105, (EDPT: 329b)

Kzk. *böges-* "birlikte set çekmek, suyun yolunu birlikte kapatmak"

bök- "yemekten bıkıp usanmak, doymak" ETY *bük-*: 44, DLT II *bök-*: 19, (DTS: 117a; ESTY II: 211)

Kzk. *bök-* "yenilen yemeğin karnı şişirmesi, şişmek, doymak"

böksek "göğsün yukarı tarafı, göğüsten yukarı olan kısım" Uyg. (U IV *böksik*: 70), DLT I *bökseg*: 476, Çağ. (Seng. *bökse*: 138r/6; Pav.C. *bökse*: 173), (EDPT *bökseg*: 329a; DTS: 117b; ESTY II: 213-214)

Kzk. *bökse, böksek* "kadının gövdesinin yukarı tarafı"

böl- "bölmek" Uyg. (AY: 313/17, 351/12), Çağ. (Seng.: 138r/14; FK: 420/7; İD: 287/5; MKb: 70a/8; TEH: T716a/12; SS: 3486; Bab.: 161b/2; Pav.C. 178), (EDPT: 332a; DTS: 117b; ESTY II: 214-215)

Kzk. *böl-* "bölmek"

bölük (bölök) "bölük, kısım" Uyg. (AY: 270/4; U I: 11_6; U III: 55_{16}; TT VI: 201; TT VIII: A_{15}; USp: 12_4), DLT I: 385, Kıp. (Kİ *bölük*: 35; İM *bölek*: 23a/3; İN *bölük*: 5b/1; MG *bölek*: 62a/3;

Kzk. *bölik, bölek* "bölük, kısım"

TZ *bölek/bölük*: 12a/1), Çağ. (Seng. *bölek*: 141r/17, 141v/11; TEH *bölük*: M793b/15; GN *bölek*: 74/8; Bab. *bölek/bölük*: 125b/6; SD *bölek/bölük*: 385, 427; ŞHD *bölek/bölük*: 56a/1; AL *bölük*: 205), (EDPT: 339b; DTS: 117b; ESTY II: 215)

bölüklüg "bölünmüş, parçalanmış, parçalı" Uyg. (AY: 255/4, 311/13), (DTS: 118a) — Kzk. *bölikti* "bölünmüş, parçalanmış, parçalı"

bölüm (< böl-) "bölüm, parça, kısım" Çağ. (Pav.C. 178), (ESTY II: 216) — Kzk. *bölim* "bölüm, parça, kısım"

bölün- (< böl-) "bölünmek" Uyg. (AY: 41/19), Çağ. (GN: 92/12; Pav.C. 178), (Courteille, 1870: 178) — Kzk. *bölin-* "bölünmek"

bölüş- "bölüşmek, paylaşmak) Kıp. (KFT: 44b/38), Çağ. (Pav.C. 178), (Ağar, 1989: 956) — Kzk. *bölis-* "bölüşmek, paylaşmak"

böri "kurt" ETY: 32, Uyg. (IrkB: 27; Man I: 8_6; Man I: 18_5; Man III: 11_9; TT VI: 116; TT IX: 114), DLT II: 97, III: 219, KB: 449, 1040, 3096, Kıp. (CC *böri/börü*: 108/16; GT *böri*: 28/9; İM *böri*: 354b/1; BM *börü*: 10/6; KFT *böri*: 418b/12; Kİ *börü*: 30; KK *böri*: 69b/13; TA *börü*: 11b/8; TZ *böri*: 16a/12), Çağ. (Seng.: 133r/22; LM: 1705, 2117; MKb: 6a/13; TEH: T700b/1; SS: 1195; AL: 195; SD: 75, 109; LD: 119; Pav.C. 168), (EDPT: 356a; DTS: 118a; TMEN II: 784; ESTY II: 219-220) — Kzk. *böri* "kurt"

börilik "kurtluk" HŞ *börrilik*: 3350, Çağ. (LM *börilik*: 3502), (Çelik, 1993: 476) — Kzk. *börilik* "kurtluk, kurt gibi olma"

börk "başlık, külah" DLT I: 349, III: 175, KB: 435, 3723, AH: 300, Muh.: 166, Kıp. (GT: — Kzk. *börik* "başlık, şapka" (Kırg. *börük*)

114/13; İM: 129a/4; TZ: 23b/8; CC: 87/28), Çağ. (Seng.: 132v/27; FK: 579/5; İD: 344/4; LM: 446; MKb: 41a/3; MN: 8a/11; TEH: T714b/1; Bab.: 164a/12; ŞHD: 15a/10; 1687; Pav.C. 166), (EDPT: 362a; DTS: 118a; TMEN II: 737; ESTY II: 221-223)

börkçi "takkeci, külah yapan ve satan" DLT I: 26, II: 41, Muh.:157, Kıp. (CC *börçi* (< börk+çi): 87/27), (EDPT: 363a; DTS: 118a)

Kzk. *börikşi* "şapka, külah yapan veya satan kişi"

börk- "kabarmak, şişmek" Uyg. (U III: 17_{15}; TT X: 445), (DTS: 118a-b; ESTY II *börüt-*: 224; DS *börüt-*: 771; VEWT: 84b)

Kzk. *börk-* "kabarmak, şişmek; şişmanlamak" (*börkten* "sivilce")

böz "bez, pamuktan yapılmış kumaş" Uyg. (U II: 70_5; TT VI: 391; AratU I: 99; PK: 173), DLT I: 117, II: 308, III: 122, KB: 1238, 3616, AH: 432, Muh. *büz*: 167, Kıp. (CC *böz*: 164/15; İM *böz*: 140/3; TZ *bez/böz*: 14b/7; TA *biz/böz*: 20b/3; BV *biz*: 14b/11; KFT *biz*: 271b/8), Çağ. (Seng.: 134r/4; FK: 220/5; MKb: 25b/5; TEH: A719a/7; ŞHD: 118b/9; AL: 198; Pav.C. 168), (EDPT: 389a; DTS: 118b; ESTY *bez*: 102-103)

Kzk. *böz* "bez, kumaş"

bözlüg (< böz) "bezli" Çağ. (FK: 340/5), (Kaya, 1989: 820)

Kzk. *bözdi* "bezli, bezi olan"

bu "bu işaret zamiri; işaret sıfatı" Uyg. (IrkB *bu*: 57; U II *bu*: 78_{40}; Man I *muŋar*: 23_8; TT III *munı*: 26), DLT I *bu*: 246, II: 177, III: 119, KB *bu*: 165, 172, 410, AH *bu*: 124, 136, Muh. *bu*: 75, 81, Kıp. (BM *bu*: 15/2; BV *bu/mu*: 12b/1, 14b/13; CC *bu*: 67/14; DM *bu*: 3b/6; GT *bu/mu*: 7/7, 9/6; İM *bu*: 2a/8; İN *bu/mu*: 2a/5,

Kzk. *bu, bul* "bu işaret zamiri; işaret sıfatı"

20a/1; KH *bu*: 2/7; Ki *bu*: 28; KK *bu*: 45b/2; MG *bu*: 2b/6; MS *bu*: 4b/1, 15b/2; TA *bu*: 57a/11; TZ *bu/mu*: 42a/7), Çağ. (Seng.: 141v/24; FK: 3/8, 4/7; İD: 2/8, 3/3; LM: 44, 89; MKb: 2b/4, 2b/5; MN: 1a/2, 1b/6; TEH: T694b/3; NT: 2, 11, 13, 128; GN: 3/11, 4/8; SS: 11, 34, 52; Bab.: 120a/10; SD: 19, 26, 27; ŞHD: 2b/4, 5a/9; LD: 11, 14, 16; Pav.C. 160), (EDPT: 291b; DTS. 119a; ESTY II: 225-226)

buçġaḳ "bucak, köşe" DLT I: 465, Kıp. (CC *buçġaḳ*: 151/1; BM *buçaḳ*: 14/10; DM *bucaḳ*: 3a/12; KFT *bucaḳ*: 364a/34; Kİ: *bucaḳ*: 28; MS *bucaḳ*: 28a/5; TA *bucaḳ*: 7a/6; TZ *bucaḳ*: 18a/3), Çağ. (Seng. *bucaġ/bucaḳ*: 130v/10; LÇT *bucaḳ/buçaḳ/buçḳaḳ*: 165; Bab. *buçḳaḳ*: 311b/13; Pav.C. *buçḳaḳ*: 163), (EDPT: 294b; DTS: 119b; TMEN II: 842; ESTY II: 282-283)

Kzk. *puşḳaḳ* "köşe, açı, yön, taraf; bölüm" (*buşpaḳ/puşpaḳ* "bölüm, kısım")

buġ "buğu, buhar" DLT III *bu*: 206, Muh. *bu*: 184, Kıp. (Kİ *buġ*: 33), Çağ. (Seng. *buġ*: 136r/23; LÇT *buġ*: 174; Pav.C. *buġ*: 171), (EDPT: 311a; DTS: 119b; TMEN II: 791; ESTY II: 229)

Kzk. *buv, bu* "buğu, buhar"

buġday "buğday" Uyg. (TT VII: 14_{39}), DLT II: 235, KB: 140, Muh.: 77, 181, Kıp. (TA *buday/buġday*: 10b/1; BM *buġday*: 8/2; BV *buġday/buġdan*: 37a/25; DM *buġday*: 6a/9; İM *buġday*: 11a/4; KFT *buġday*: 386b/16; TZ *buġday/buday/buyday*: 29a/3; Kİ *boġday/buyday*: 33; CC *boday/boġday/buġday*: 113/2; GT *boġday/buġdat*: 171/4; KK *buġday*: 71a/7), Çağ. (Seng.: 136r/29; MKb: 15b/7;

Kzk. *buġday, biyday* "buğday"

LM: 2051; TEH: T694b/15; LÇT: 175; Bab.: 132a/7; ŞHD: 122a/8; Pav.C. 172), (EDPT: 312b; DTS: 120b; ESTY II: 232-234)

buġra "erkek deve" Uyg. (IrkB: 20), DLT I: 420, KB: 2313, Muh.: 77, 172, Kıp. (BM: 7/5; TA: 15a/13; Kİ: 33), Çağ. (Seng.: 136v/1; LÇT: 175; Pav.C. 172), (EDPT: 317b; DTS: 120b; TMEN II: 747; ESTY II: 235)

Kzk. *buvra* "erkek deve; Karahanlı beylerine verilen bir unvan"

buġralıḳ "erkek deve sahibi olma, buğralık" Uyg. (IrkB: 5), (EDPT: 319b; DTS: 120b)

Kzk. *buvralıḳ* "erkek deve sahibi olma, buğralık"

buḳa "boğa" Uyg. (USp: 68_3; PK: 174), DLT III: 226, KB: 1310, 5801, Kıp. (BM *buġa*: 7/8; CC *boġa*: 108/26; KK *boġa*: 69b/7; TZ *boġa*: 11a/2), Çağ. (Seng. *buġa*: 136r/24; LÇT *boġra*: 174; Pav.C. *buġa*: 171), (EDPT: 312a: DTS: 125a; TMEN II: 752; ESTY II: 230-232)

Kzk. *buḳa* "boğa"

buḳağu "zincir, kelepçe" Uyg. (Man III: 12_{19}; TT III: 49; TT VI: 110; Kuan: 38), DLT I: 446, Kıp. (TZ *buḳağı/buġavı/buvavı*: 29a/13; DM *buġav*: 9a/2; Kİ *buḳavuv*: 34; BM *boġağı*: 12/7), Çağ. (Seng. *buḳağu/buḳav*: 137r/5; LÇT *buġağu*:174), (EDPT: 314a; DTS: 125a; TMEN II: 725)

Kzk. *buġav* "zincir"

buḳağuluġ "bağlı" Uyg. (AY: 12/17), (DTS: 112b)

Kzk. *buġavlı* "bağlı, kelepçeli, prangalı"

bula- "pişirmek, buğuda yemek pişirmek" DLT III: 270, (EDPT: 333a; DTS: 121b)

Kzk. *buvla-, bula-* "buğuda yemek pişirmek"

bulaḳ[1] “kaynak, pınar, çeşme” Uyg. (TT VII: 29_2), KB: 6626, Kıp. (CC *bulaḫ/bulaḳ*: 26/18; BV *bulav*: 51b/8; TA *bulaḳ* “göl”: 7a/12), Çağ. (Seng. *bulaġ/bulaḳ*: 141r/15; BVt *bulaġ*: 465/6; FK *bulaġ/bulaḳ*: 206/4; İD *bulaġ*: 327/6; LM *bulaġ*: 858; MKb *bulaġ*: 1000b/8; TEH *bulaġ*: T702b/19; SS *bulaġ*: 3909; LÇT *bulaġ*: 179; AL *bulaġ*: 203; SD *bulaḳ*: 325; ŞHD *bulaḳ*: 78b/13; LD *bulaḳ*: 613), (EDPT: 336a; DTS: 121b; TMEN II: 809; ESTY II: 257-258)

Kzk. *bulaḳ* “kaynak, pınar”

bulaḳ[2] “*bulaḳ at* = kısa, bodur, sırtı geniş bir tür at” DLT I: 379, KB: 3600, Muh.: 171, (EDPT: 336a; DTS: 122a)

Kzk. *bulaḳ* “*bulaḳ at* = kısa, bodur, sırtı geniş bir tür at” (KTAS: 158b)

bulan “Kıpçak illerinde avlanan büyük bir yaban hayvanı” DLT I: 413, Kıp. (TZ *bulan* “yabani eşek”: 39a/7), (EDPT: 343a; DTS: 121b; ESTY II: 260; Radloff, IV: 1374; TMEN II: 810)

Kzk. *bulan* “Eski zamanda Kazak illerinde avlanan büyük bir tür av hayvanı” (KTAS: 158b-159a)

bulat- “tencere buğusunda pişirtmek” DLT II: 310, (EDPT: 334a; DTS: 122a)

Kzk. *buvlat-, bulat-* “buğuda pişirmek, buhara daldırmak”

bulay “bu şekilde, bu gibi” Kıp. (MG: 12a/6, 36a/8, 37b/7), (Uğurlu, 1987: 39)

Kzk. *bılay* “bu şekilde, böyle”

buldur “*buldur buldur* = güldür güldür” DLT I: 456, (EDPT: 334b; DTS: 122a)

Kzk. *buldır* “*buldır buldır* = gürültülü, sesli sesli; belli belirsiz”

bulġa- "bulamak, karıştırmak" Uyg. (Man III: 45_2; Man III: 10_5; U II: 78_{32}; TT I: 63; TT IV: 14), DLT III: 289, Kıp. (CC *bulġa-*: 77/22; İM *bulġa-*: 479a/2; Kİ *bulġa-/bula-*: 35), Çağ. (Seng.: 140r/27; LM: 2847; MKb: 90b/5; TEH: T7000b/11; LÇT: 180; AL: 205; Pav.C. 176), (EDPT: 337a; DTS: 122a; ESTY II: 253-255)

Kzk. *bulġa-* "bulamak, karıştırmak" (Kırg. *bulġa-*)

bulġaḳ "karışıklık, kargaşa; bulanıklık" Uyg. (Man III: 9_{17}; U II: 78_{35}), DLT I: 467, KB: 4121, 4271, Muh.: 146, Kıp. (CC *bulġaḳ*: 61/19; TZ *bulanaḳ/bulanuḳ/bulġaḳ*: 25a/8; İM *bulġanaḳ*: 272a/1), Çağ. (Seng. *bulġaġ/bulġaḳ*: 141v/1; İD *bulġaġ*: 365/2; GN *bulġaġ*: 31/11; LÇT *bulġaġ*: 180; AL *bulġaġ*: 204; Bab. *bulġaḳ*: 139a/6; LD *bulġaġ*: 704; MKb *bulġaġ*: 4b/3; Pav.C. *bulġaġ*: 177) (EDPT: 336b; DTS: 122b; TMEN II: 768; ESTY II: 257-258)

Kzk. *bulġaḳ* "bulanıklık, karışıklık"

bulġama "yağsız ve tatsız bir yemek, bulamaç" DLT I *bulġama*: 491, Muh. *bulġamaç*: 165, Kıp. (BM *bulġamaç*: 8/11; Kİ *bulġamaç*: 35; DM *bulamaç*: 6b/3; TZ *bulamaç*: 14a/12), Çağ. (Seng. *bulamaç/bulamaḳ*: 141r/19; Pav.C. *bulamaḳ*: 174) (EDPT: 338a; DTS: 122a; TMEN II: 770; Tietze I: 391b; ESTY II: 258-260)

Kzk. *bulġama, bulġamaḳ* "yağsız tatsız bir yemek; kavrulmuş buğdayın içine süt veya kaymak karıştırılarak yapılan bir yemek"

bulġan- "bulanmak; karışmak" Uyg. (U II: 58_1; AratU II: 11; TT II: 9), DLT II: 238, Kıp. (CC *bulġan-*: 164/31; İM *bulġan-*: 131b/1; TZ *bulan-/bulġan-*: 26a/3), Çağ. (Seng.: 139v/18; BVt: 264/3; FK: 177/2; İD: 165/3; MKb:

Kzk. *bulġan-* "bulanmak, karışmak"

89b/10; LÇT: 180), (DTS: 122b)

bulġaş- "karışmak, bulaşmak" Uyg. (AY: 618/20), DLT I: 460, KB: 2336, Kıp. (İM bulġaş-/bulaş-: 139a/2, 139a/3; MS bulġaş-: 9a/6; TZ bulaş-: 32a/6), Çağ. (Seng.: 139v/18; LÇT: 181), (DTS: 123a)

Kzk. *bulġas-* "bulaşmak, karışmak"

bulıt, bulut "bulut" Uyg. (AY: 318/20, IrkB *bulıt*: 53, Man II *bulıt*: 11_{19}; TT I *bulıt*: 5; TT IV *bulıt*: 8), DLT I *bulıt/bulut*: 138, II: 223, KB *bulıt*: 86, 6521, Kıp. (TA *bulıṭ*: 5b/7; BM *bulut*: 2/16; CC *bulut*: 73/8; DM *bulut*: 2b/2; GT *bulut*: 6/11; 270a/4; Kİ *bulut*: 36; TZ *bulut*: 18b/9), Çağ. (Seng. *bulut*: 141v/13; BVt *bulut*: 266/9; FK *bulut*: 74/5; İD *bulut*: 106/6; LM *bulut*: 503, 534; MKb *bulut*: 22b/4; TEH *bulut*: M782b/16; GN *bulut*: 62/2; SS *bulut*: 254, 668; NT *bulut*: 98, 106; LÇT *bulut*: 182; Bab. *bulut*: 142a/7; LD *bulıt*: 191; ŞHD *bulut*: 38a/3; LD *bulut*: 67, 1478; Pav.C. *bulut*: 178) (EDPT: 333a; DTS: 123a; TMEN II: 771; ESTY II: 262-263)

Kzk. *bult* "bulut"

bulıtlan- "bulutlanmak" DLT II: 264, ME: 190/2, Kıp. (TZ *bulutlan-*: 27a/8) (EDPT: 335b; DTS: 123a)

Kzk. *bulttan-* "bulutlanmak"

bulıtlıġ "bulutlu" Uyg. (IrkB: 52), ME: 54/3, Çağ. (Bab. *bulutluḳ*: 289b/7), (EDPT: 335a; DTS: 123a)

Kzk. *bulttı* "bulutlu, gökyüzünü bulutların kaplaması"

bulıtsız "bulutsuz" Uyg. (AY: 143/12, 212/15), (EDPT: 335b)

Kzk. *bultsız* "bulutsuz"

bulna- “esir etmek, tutuklamak” DLT III: 301, I: 60, KB: 4592, 6464, KE: 77v/4, ME: 180/4, (EDPT: 344a; DTS: 123a)

Kzk. *bulna-* “esir etmek, tutuklamak”

bulun “esir, tutsak” Uyg. (Man III: 24_{11}), DLT I: 215, II: 150, KB: 1438, 2402, KE: 46v/7, ME: 25/7, (EDPT: 343a; DTS: 123b)

Kzk. *bulın* “esir, tutsak” (Kazakçada yaygın kullanım *tutkın*)

buluŋ “köşe, bucak, açı” Uyg. (IrkB: 13; U I: 7_{16}; U I: 12_{6}; U III: 65_{4}; U IV: 251; TT I: 142; AratU I: 19; PK: 175), DLT II: 371, KE: 52v/18, Kıp. (CC: 130/4), (EDPT: 343b; DTS: 124a; ESTY II: 261-262)

Kzk. *bulıŋ* “köşe, yön”

bunça “bu kadar, bu denli, bunca” ETY *bunça*: 36, Uyg. (Man I *munça*: 18_{3}), KB *munça*: 96, 4683, Kıp. (CC *munça*: 65/7; İM *munça*: 43a/8; KFT *munça*: 362a/37; Kİ *bunçaḳ*: 89), Çağ. (Seng. *munca*: 320v/10; BVt *munça*: 148/6; FK *munça*: 27/4; İD *munça*: 23/4; LM *munça*: 277; MKb *munça*: 2a/13; TEH *munça*: T696b/2; SS *munça*: 279, 300; GN *munça*: 24/9; SD *munça*: 272, 521; ŞHD: *munça*: 3b/12; LD *munça*: 192, 295; LÇT *bunca*: 182), (EDPT: 349a; DTS: 124b)

Kzk. *bunşa, munşa* “bunca, bu denli”

buntaġ “bunun gibi, böyle” Uyg. (TT II *muntaġ*: 20; TT V *muntaġ*: 68), DLT III *mundaġ*: 154, KB *mundaġ*: 175, Çağ. (Seng. *mundaḳ*: 320v/13; BVt *mundaġ*: 48/4; FK *mundaġ*: 401/1; İD *mundaḳ*: 27/2; MKb *mundaḳ*: 3a/13; LM *mundaḳ*: 195, 1039; TEH *mundaḳ*: 696b/18; SS *mundaḳ*: 507, 888; GN *mundaḳ*: 23/10), (EDPT: 349b)

Kzk. *mundaġ, munday* “bunun gibi, böyle”

buŋ “kaygı, sıkıntı” ETY *buŋ*: 35, Uyg. (AY

Kzk. *muŋ* “dert, sıkıntı,

muŋ: 7/11, 623/9; PK *muŋ*: 203), DLT III *muŋ*: 360, KB *muŋ*: 1302, 2151, Muh. *bun/mun*: 80, 148, Kıp. (TZ *muŋ*: 19a/1), Çağ. (Seng. *muŋ*: 320v/22; LM *muŋ*: 36/9; SS *muŋ*: 1780; GN *muŋ*: 9/9; AL *muŋ*: 462; ŞHD *muŋ*: 18a/9), (EDPT: 347a; DTS: 124b)

hüzün”

buŋaḏ- “bunaltmak, kaygılandırmak” ETY *buŋad-*: 36, Uyg. (U II *muŋaḏ-*: 31_{47}; U III *muŋaḏ-*: 72_{22}), DLT II *muŋaḏ-*: 84, KB *muŋaḏ-*: 1859, 5477, Çağ. (Seng. *muŋay-*: 319v/27) (EDPT: 350a; DTS: 124b)

Kzk. *muŋay-* “bunaltmak, sıkmak”

buŋsız “kaygısız, dertsiz” ETY *buŋsız*: 36, KB, *muŋsuz*: 378, 3055, 6508, (EDPT: 351b; DTS: 124b)

Kzk. *muŋsız* “sıkıntısız, dertsiz”

bur-[1], bür- “burmak, bükmek” Uyg. (TT I: 193), DLT II: 6, III: 180, KB: 6615, 6630, KE: 77v/2, Kıp. (CC: 55/12; 176/8; KK: 80a/7; Kİ: 29; MG: 9b/9; TA: 39a/10; TZ: 28b/6), Çağ. (Seng.: 131v/4; Pav.C. 167), (EDPT: 355a; DTS: 132b; ESTY II: 264; DS: 710)

Kzk. *bur-[1], bür-* “burmak, bükmek, kıvırmak, döndürmek”

bur-[2] “burmak, bükmek, çevirmek” HŞ: 3804, (Hacıeminoğlu, 2000: 403)

Kzk. *bur-[2]* “burmak, çevirmek, kıvırmak, döndürmek”

bura- (< bur-[2]) “döndürmek, çevirmek” Kıp. (TZ: 29a/1), (ESTY II: 264)

Kzk. *bura-* “döndürmek, çevirmek”

burav “burgu” Kıp. (CC: 86/17), (Grønbech, 1942: 69)

Kzk. *burav* “burgu, burgu aleti; ipi burmaya yarayan alet”

burçaḳ “burçak; dolu, yağmur” Uyg. (TT VII: 14_{60}; AratU I: 197; AratU II: 32), DLT I: 466, NF: 417/16, KE: 124r/16, Kıp. (CC: 37/9; BM: 6/16; Kİ: 30; TA: 5b/10), Çağ. (Seng.: 132v/15; LÇT: 168; Pav.C. 165), (EDPT: 357b; DTS: 125b; TMEN II: 730; ESTY II: 275)

Kzk. *burşaḳ* “burçak; dolu taneleri”

burçaḳlan- “burçaklanmak” DLT II: 273, (EDPT: 358a; DTS: 125b)

Kzk. *burşaḳtan-* “burçaklanmak”

burġı boru, burulmuş olan nesne” Kıp. (TZ *burġı/burġa/bürgü*: 8a/1, 34a/5; Kİ *burġu*: 29; CC *burġu*: 89/21; BM *burġa*: 6/7; İH *burġu*: 21), Çağ. (LÇT *burġu*: 169; Pav.C. *burġu*: 166), (Grønbech, 1942: 69)

Kzk. *burġı* “burgu, burulmuş olan”

burnaḳı (< bur(u)n) “önceki, evveki” KE: 213r/3, (Ata, 1997: 144)

Kzk. *burnaġı* “önceki, evvelki”

burul- “kıvrılmak, bükülmek” DLT, Kıp. (CC: 138/16; MG: 34a/3), Çağ. (Seng.: 141v/14), (EDPT: 365b; DTS: 133a; Grønbech, 1942; 69; ESTY II: 269)

Kzk. *burul-, bürül-* “dönülmek, kıvrılmak, burulmak”

burun[1] “burun” Uyg. (Man II: 11_{19}; U IV: 50; TT V: 51; TT VII: 28_{46}), DLT I: 398, III: 273, KB: 206, Muh.: 106, Kıp. (DM: 13a/12; GT: 123/10; İM: 153a/6; KH: 8/8; Kİ: 30; KFT: 211a/11; KK: 68a/7; TA: 21a/7; TZ: 4a/1; CC *brun/burun*: 124/9), Çağ. (Seng. *burn*: 133r/2; TEH *burun*: A727a/24; Bab. *burun*: 123b/8; Pav.C. *burun*: 168), (EDPT: 366b; DTS: 126a; ESTY II: 269-270)

Kzk. *murın* “burun” (Kklp. *murın*, Kırg. *murun*; Bşk. *murun*)

burun[2] “önce, evvel” Uyg. (TT VII: 28_{46}; USp:

Kzk. *burın* “önce, evvel,

270), DLT III: 313, KB: 220, 236, AH: 300, Kıp. (BV: 8a/13; CC: 148/4; 351/13; İM: 77a/5; İN: 16b/7; KH: 23/7; Kİ: 30; KFT: 391b/2; KK: 45b/7; MG: 10a/9; MS: 15b/3; TA: 28b/3; TZ: 73a/12), Çağ. (BVt: 377/6; FK: 147/4; İD: 80/7; MKb: 14b/12; LM: 264, 905; MN: 2a/13; TEH: T695a/5; GN: 52/6; LÇT: 170; AL: 179; Bab.: 121a/2; SD: 136; ŞHD: 172a/12; LD: 275, 1447; Pav.C. 168), (EDPT: 366b; DTS: 126b; ESTY II: 271-272)

geçen" (Kırg. *murun*, Kklp. *burın*, Nog. *burın*)

burunduḳ "burna geçirilen halka; gem, yular" DLT I: 501, II: 16, KB: 159, 5337, Muh. *burundaḳ*: 172, Kıp. (Kİ *burunduḳ/burunduruḳ*: 29; TA *burunduḳ*: 15b/2; TZ *burunduḳ*: 14b/4; BM *burundaḳ*: 7/7), Çağ. (Seng. *burunduruḳ*: 133r/20; LÇT *burunduruḳ*: 171; Pav.C. *burunduḳ*: 168), (EDPT: 368a; DTS: 126b; TMEN II: 738; ESTY II: 273)

Kzk. *murındıḳ* "hayvanların burnuna geçirilen halka; gem, yular"

burunduḳla- "gem takmak, burunsallık takmak" KE: 190r/12, Kıp. (TZ: 14b/10), (Atalay, 1945: 158)

Kzk. *murındıḳta-* "gem takmak, yular takmak"

burunduḳlat- "burunduk taktırmak" KE: 198r/2, (Ata, 1997: 145)

Kzk. *murındıḳtat-* "yular taktırmak, gem taktırmak"

burunġı "önceki, evvelki" Uyg. (USp *burunġı*: 22_{37}), NF *burunḳı*: 393/9, KE *burunġı*: 87r/11, *burunḳı*: 90r/4, ME *burunḳı*: 196/1, MM *burunḳı*: 147/3, Kıp. (CC *burunġı*: 74/6; BV *burunḳı*: 67a/11), Çağ. (Seng. *burunġı*: 133r/21; BVt *burunġı*: 242/2; LM

Kzk. *burıngı* "önceki, evvelki"

burungı/burunḳı: 278, 1201; MKb *burungı*: 29a/7; TEH *burungı*: T701a/18; SS: 3042; GN *burungı*: 24/6; LÇT *burungı*: 171; Bab.: 143b/10; LD *burunḳı*: 484, 2564), (DTS: 126b)

burunlıġ "burunlu" KE: 181r/8, (Ata, 1997: 145) — Kzk. *murındı* "burunlu, büyük burunlu"

but "but, bacak" Uyg. (TT VII: 40_{141}; TT VII: 25_2), DLT I: 254, III: 120, KB: 1211, 4115, Muh.: 142, Kıp. (BV *but*: 10a/13; CC *but*: 96/14; Kİ *bud/but*: 29; MG *but*: 91b/7; TZ *but*: 27b/4; DM *buṭ*: 13b/6; KK *buṭ*: 68b/11; TA *buṭ*: 22a/11; KFT *bud*: 34a/18; KH *but*: 17/2; İN: *bud/but*: 74b/4, 76a/6), Çağ. (Seng.: 130r/23; AL: 193; Bab.: 280a/3; Pav.C. 160), (EDPT: 297b; DTS: 129a; ESTY II: 280-281) — Kzk. *but* "but, bacak"

buta-, butı- "budamak" DLT III *butı-*: 337, Kıp. (Kİ *buda-*: 29; TZ *buda-*: 30a/6), Çağ. (Seng. *buda-*: 131r/28; LÇT *buda-*: 166), (EDPT: 300a; DTS: 129b) — Kzk. *buta-* "budamak"

butaḳ, butıḳ "budak, dal" Uyg. (TT VIII *butıḳ*: K_{10}; AY *butıḳ*: 349/5, 529/8), DLT I *butaḳ/butıḳ*: 377, II: 264, KB *butıḳ*: 4892, Muh. *butaḳ*: 182, Kıp. (KK *butaḳ*: 66b/11; BM *butaḳ*: 3/14; BV *butaḳ*: 55a/10; CC *butaḳ*: 105/18; İH *budaġ*: 4; Kİ *budaḳ/butaḳ*: 24; MG *butaḳ*: 79b/7; TA *butaḳ*: 7b/13; TZ *budaḳ/butaḳ*: 26b/5, 30a/6; KFT *budaḳ*: 107a/13; DM *budaḳ*: 5b/13; İM *butaḳ*: 359a/3), Çağ. (Seng. *budaġ/budaḳ*: 131r/27; MKb *budaġ*: 63b/11; LÇT *budaġ*: 166; SD *butaḳ*: 363; Pav.C. *budaġ*: 164) (EDPT: 301b; DTS: — Kzk. *butaḳ* "budak, dal"

129b; TMEN II: 779)

butaḳla-, butıḳla- “budamak” DLT III: 377, (DTS: 129b)

Kzk. *butaḳta-* “budamak”

butaḳlan-, butıḳlan- “budaklanmak, dallanmak” DLT II: 264, KB: 3839, 5679, NF: 352/14, (EDPT: 129b; DTS: 130a)

Kzk. *butaḳtan-* “budaklanmak, dallanmak”

butat- “budatmak, kesmek” Uyg. (PK: 230), (DTS: 129b)

Kzk. *butat-* “budatmak, kesmek”

butḳa “sütlaç, bulamaç” Kıp. (TZ: 5a/2), (Atalay, 1942: 159)

Kzk. *botḳa* “bulamaç, lapa”

butluġ “butlu, bacaklı” Uyg. (Man III: 38_{12}; USp: 102_{25}), DLT I: 126, (EDPT: 305a; DTS: 130a)

Kzk. *buttı* “butlu, bacaklı, ayaklı”

buyruḳ “buyruk, emir; müşavir, danışman” ETY *buyruḳ*: 36, Uyg. (Man II *buryuḳ*: 12_6; U III *buyruḳ*: 44_4; U IV *buyruḳ*: 28_{24}; TT VIII *buyruḳ*: A_{12}; TT I *buryuḳ*: 64; PK *buyruḳ*: 176), DLT I *buyruḳ*: 378, KB *buyruḳ*: 1163, 2941, Kıp. (BM *buyruḳ*: 6/13; BV *buyruḳ*: 2A/10; CC: *buyruḫ/buyuruḳ*: 41/14; DM *buyruḳ*: 10b/4; GT *buyruḳ*: 213/8; İM *buyruḳ*: 79a/8; İN *buyruġ/buyruḳ*: 2b/4; Kİ *buyruḳ*: 37; KFT *buyruḳ*: 397b/30; KK *buyruḳ*: 80b/9; TA *buyruḳ*: 46a/2; MG *buyruḳ*: 3a/5; MS *buyruḳ*: 2b/2, 11b/2), Çağ. (Seng. *buyruġ/buyruḳ*: 142v/20; FK *buyruġ*: 133/4; LM *buyruġ*: 140, 2844; MKb *buyruġ*: 63b/6; TEH *buyruġ/buyruḳ*: T710a/26; LÇT *buyruġ*: 184; Pav.C. *buyruḳ*: 179), (EDPT: 387a; DTS: 121a; TMEN II: 815; ESTY II: 247)

Kzk. *buyrıḳ* “buyruk, emir, ferman; müşavir, danışman”

buyur- “buyurmak, emretmek” Uyg. (TT VI: 176), DLT III: 186, KB: B40, Muh.: 104, Kıp. (CC: 30/1; GT: 322/2; İM: 111b/4; İN: 8a/3; Kİ: 37; KK: 80b/8; MG: 6a/8; MS: 2a/4; TA: 37a/5; TZ: 17b/5), Çağ. (Seng.: 142r/26; BVt: 259/8; FK: 119/7; İD: 357/5; LM: 2761; MKb: 23b/11; MN: 49b/11; SS: 9000, 2248; TEH: T695a/2; GN: 6/1, 42/5; LÇT: 184; Bab.: 190a/4; LD: 942, 2099; Pav.C. 180), (EDPT: 387b; DTS: 121b; ESTY II: 245-246)	Kzk. *buyır-* “buyurmak”
buyurul- “emredilmek, buyrulmak” Kıp. (KFT *buyrul-*: 324b/47; İM *buyrul-*: 17a/1), Çağ. (Seng. *buyrul-*: 142v/10; MN *buyurul-*: 32a/3; TEH *buyurul-*: M793b/4; Bab. *buyurul-*: 216b/12), (Toparlı, 1992: 156)	Kzk. *buyırıl-* “emredilmek, buyrulmak”
buz “buz” DLT I: 186, III: 123, KB: 6013, Muh.: 75, 184, Kıp. (BM: 3/4; BV: 18a/4; CC: 120/9; DM: 2b/4; İM: 109b/7; Kİ: 30; KK: 65b/12; KFT: 20b/5; TA: 5b/11; TZ: 1a/9), Çağ. (Seng. *buz/muz*: 134r/8A, 319v/10; BVt *muz*: 469/1; FK *muz*: 215/4; MKb *muz*: 100b/11; AL *muz*: 465; ŞHD *muz*: 83b/9; Pav.C. *muz*: 501), (EDPT: 389a; DTS: 130a; ESTY II: 238-239)	~Kzk. *muz* “buz”
buz- “bozmak, yıkmak, tahrip etmek” Uyg. (U II: 53_4; U II: 33_6; U III: 43_{30-31}; TT IV: 39; AratU I: 5), DLT II *boz-*: 8, KB: 1414, 5746, Kıp. (CC *buz-*: 145/9; GT *buz-*: 215/11; İM *boz-*: 163a/8; KFT *boz-*: 145a/12; Kİ *boz-*: 30; TA *boz-*: 37b/10; KK *boz-*: 81a/1; TZ *boz-*: 7a/1), Çağ. (Seng. *buz-*: 133r/25; BVt *buz-*: 219/5; FK *buz-*: 413/9; İD *buz-*: 143/5; LM *buz-*:	Kzk. *buz-* “bozmak, yıkamk”

3141; MKb *buz-*: 15b/9; TEH *buz-*: A720a/13; LÇT *boz-*: 172; Bab.: 190b/14; LD *boz-*: 1647, 1687; ŞHD *boz-*: 134a/11; SD *boz-*: 125, 467; Pav.C. *boz-*: 169), (EDPT: 389b; DTS: 130a; ESTY VII: 113-115)

buzağu "buzağı" ETY: 32, Uyg. (IrkB: 41; Man I: 8_5; Man I: 18_3; TT VIII: C_6; PK: 176), DLT I: 446, III: 91, Kıp. (BM *buzaġu*: 7/9; DM *buzaġu*: 7a/13; İM *buzaġu*: 248a/7; KFT *buzaġu*: 271b/28; Kİ *buzaġu/buzavu*: 31; TA *buzaġu*: 15b/5; CC *buzav/buzov*: 139/14), Çağ. (Seng. *buzaġu/buzaġ/buzav*: 134r/8; LÇT *buzaġu*: 171; Bab. *buzav*: 222b/7; Pav.C. *buzaġu/buzaḳ/buzav*: 169), (EDPT: 391a; DTS: 130b; ESTY II: 239-241)

Kzk. *buzav* "buzağı"

buzağula- "buzağılamak" ETY: 32, Uyg. (IrkB: 41), DLT III: 91, (EDPT: 391a; DTS: 130b)

Kzk. *buzavla-* "buzağılamak, buzağı doğurmak"

buzdur- (< buz-) "bozdurmak" Çağ. (ŞHD: 50a/8), (Karasoy, 1998: 127)

Kzk. *buzdır-* "bozdurmak"

buzla- (< buz) "buzlanmak, donmak, kırağı yağmak" Kıp. (İM: 109b/6; 12a/9), (Toparlı, 1992: 211)

Kzk. *muzda-* "donmak, buzlanmak"

buzlan- (< buz) "buzlanmak, buz tutmak" Kıp. (GT: 219/7), (Karamanlıoğlu, 1989: 109)

Kzk. *muzdan-* "buzlanmak, buz tutmak"

buzluġ "buzlu, buz gibi" Uyg. (AY: 299/22, 590/4), Çağ. (BVt *muzluḳ*: 711/2), (EDPT: 391b; DTS: 130b)

Kzk. *muzdı* "buzlu, içinde buz olan"

buzluḳ “buzluk” Uyg. (TT VIII *buzluġ*: I_{10}), DLT I: 466, Muh.: 181, (EDPT: 391b; DTS: 131a; TMEN II: 786)

Kzk. *muzdıḳ* “buzluk”

buzuḳ “bozuk, kırık” Uyg. (AratU I *bosġaḳ*: 60), DLT I *bozuḳ*: 378, KB: 1858, Kıp. (Kİ *bozuḳ*: 31), Çağ. (Seng. *bozuġ/bozuḳ*: 134r/15; BVt *buzuġ/buzuḳ*: 37/2, 385/2; FK *buzuġ/buzuḳ*: 144/1, 264/1; İD *buzuġ*: 50/5; LM *buzuġ/buzuḳ*: 2384, 2385; MKb *buzuġ/buzuḳ*: 11a/4; TEH *buzuġ/buzuḳ*: A720a/21; LÇT *bozuġ*: 172; AL *bozuġ*: 197; Bab. *buzuġ/buzuḳ*: 139a/1; ŞHD *bozuḳ*: 171a/8), (EDPT: 390b; DTS: 131a)

Kzk. *buzıḳ* “bozuk, kırık, yıkık”

buzuḳluḳ “bozukluk, haraplık” Çağ. (FK *buzuḳluġ/buzuḳluḳ*: 302/6; MKb *buzuḳluġ*: 99a/8; TEH *buzuḳluġ/buzuḳluḳ*: A721b/5; Bab. *buzuḳluġ/buzuḳluḳ/buzuġluḳ*: 296b/1, 155a/2), (Şen, 1993: 144)

Kzk. *buzıḳtıḳ* “bozukluk”

buzul- “bozulmak” Uyg. (TT VIII: N_{11}; TT VII: 11_7), DLT II *bozul-*: 131, KB: 1763, 1780, 2034, Kıp. (İM *bozul-*: 157a/1; KFT *bozıl-/bozul-*: 71b/8, 27a/1; Kİ *bozul-*: 31; MS *bozul-*: 19a/4; TZ *bozul-*: 15a/10), Çağ. (Seng. *bozul-*: 133v/13; BVt *buzul-*: 259/3; FK *buzul-*: 413/9; İD *buzul-*: 194/3; LM *buzul-*: 3139; MKb *buzul-*: 15a/5; TEH *buzul-*: T718a/15; Bab. *buzul-*: 291a/14; SD *bozul-*: 164; ŞHD *bozul-*: 166b/11; LD *bozul-*: 704, 1510), (EDPT: 391b; DTS: 131a)

Kzk. *buzıl-* “bozulmak”

buzuş- “bir nesneyi beraber bozmak, bozmakta yardım etmek” DLT II *bozuş-*: 99, Kıp. (İM

Kzk. *buzıs-* “bir nesneyi beraber bozmak,

bozuş- “bozuşmak, karşı karşıya gelmek”: 477a/1), (EDPT: 392b, DTS: 131a)	bozmakta yardım etmek”
bük[1] “çalılık, ağaçlık; orman” DLT I: 233, I: 333, HŞ: 3951, Kıp. (Kİ *bök*: 34), Çağ. (LÇT: 177; Pav.C. 173), (EDPT: 324a; DTS: 131b; ESTY II: 290)	Kzk. *bük[1]* “kayın veya gürgen ağacına benzer bir ağaç türü; sık ağaçlık yer; orman, çalılık” (KTAS: 163a)
bük[2] “köşe, bucak, yer” Uyg. (IrkB: 9), DLT I: 333, KB870, 1286, (EDPT: 324a; DTS: 131b)	Kzk. *bük[2]* “*bük jer* = kurak, esintisiz, bunaltıcı yer”
bük- “bükmek, eğmek” DLT II: 18, Muh.: 112, 120, Kıp. (BV: 13a/3; CC: 163/11; İN: 14a/5; KK: 79a/10; Kİ: 34; MG: 102b/4; TA: 40a/5; TZ: 8b/6), Çağ. (Seng.: 137r/7; Pav.C. 173), (EDPT: 324a; DTS: 132a; ESTY II: 290-291)	Kzk. *bük-* “bükmek, eğmek”
büke “ejderha, büyük yılan” DLT II: 227, KB: 1202, 2354, 6388, (DTS:132a)	Kzk. *büke* “ejderha, büyük yılan” (KTAS: 163a)
bükrey- “eğilmek, bükülmek” KE: 99r/15, (Ata, 1997: 147)	Kzk. *bükirey-* “beli bükülmek, eğilmek”
bükri “eğri, kambur” DLT I: 420, Kıp. (Kİ *büker/bükrü*: 34; TZ *bügri/bükri*: 4a/10), Çağ. (Bab. *bügri*: 136b/9; Pav.C. *bükür*: 174), (EDPT: 328b; DTS: 132a; TMEN II: 804; ESTY II: 293)	Kzk. *bükir* (< bükiri) “eğri, kambur”
büktür- “büktürmek” ME: 37/5, 52/7, (Yüce, 1993: 109)	Kzk. *büktir-* “büktürmek, eğdirmek”

bükül- "bükülmek" DLT I: 437, II: 132, Muh.: 110, 124, Kıp. (İM *bükül-*: 478a/2; MG *bükül-*: 92a/6; Kİ *bükel-*: 35; CC *bügül-*: 36/15), Çağ. (Seng.: 137r/22; FK: 126/6), (EDPT: 326b; DTS: 132a)

Kzk. *bügil-* "bükülmek, eğilmek"

bükün "bugün" Uyg. (U I: 9_3; U III: 17_{16}), (DTS: 132a)

Kzk. *bügin* "bugün"

bükünki "bugünkü" Uyg. (AY: 613/18), (DTS: 132b)

Kzk. *bügingi* "bugünkü"

büküş- "bükmekte yardım etmek" DLT II: 105, (EDPT: 329b; DTS: 132b)

Kzk. *bügis-* "birlikte bükmek, bükmekte yardım etmek"

bül "*bül tarıġ* = bozulmuş, bozuk ekin" DLT I: 335, (DTS: 132b)

Kzk. *bül* "bozulmuş, kurumuş"

bün "hata, kusur, suç, günah" ETY *buŋ*: 35, Uyg. (Man I *mün*: 23_{32}; AY *mün*: 135/7, 316/5), DLT III *mün*: 140, KB *mün*: 232, 533, 536, Muh. *mun*: 80, 148, Kıp. (Kİ *bun*: 36), (EDPT: 347b; DTS *buŋ/mün*: 124b, 352b; ESTY VII: 83)

Kzk. *min* "hata, kusur, yanlışlık, kabahat"

büne- "başkasının suçunu, hatasını aramak, ayıplamak" Uyg. (Hüen *müne-*: 1798), DLT III *müne-*: 274, Muh. *muna-*: 112, Kıp. (Kİ *buna-*: 36), (EDPT: 349a; DTS: 124b)

Kzk. *mine-* "başkasında suç bulmak, suç aramak"

büñüz "boynuz" Uyg. (Man I *müyüz*: 16_{12}; U II *müyüz*: 35_{21}; TT I *müyüz*: 42), DLT I *müŋüz*: 504, II: 327, III: 363, Kıp. (DM *boynuz*: 7b/2; Kİ *boynuz/muynuz*: 89; TA *boynuz*: 15b/7; TZ *boynuz/muyuz*: 29b/2; İN *moynuz*: 13b/2; İM *muŋuz*: 108a/6; İH *muynuz*: 21; KFT *muynuz*:

Kzk. *müyiz* "boynuz"

266a/31; BV *müŋüz*: 35a/8; CC *müz*: 143/20), Çağ. (Seng. *büŋüz*: 141v/22; LÇT *boŋuz*: 182; Pav.C. *buynuz/büŋüz/müŋüz*: 179, 180, 505), (EDPT: 352a; DTS *müŋüz*: 354; ESTY II: 243-245)

bür "tomurcuk, gonca" Kıp. (CC: 160/31), (EDPT: 354a; DTS: 132b) — Kzk. *bür* "tomurcuk"

bürçek[1] "insanın kâkülü, atın perçemi" DLT I: 476, ME: 232/5, Kıp. (İH: 18-19; Kİ: 30), Çağ. (LÇT: 168, Pav. C. 165), (EDPT: 357b; DTS: 132b; TMEN II: 731) — Kzk. *bürşek* "atın perçemi, kâkülü, yelesi"

bürçek[2] "dalların baş kısımları, tomurcuk kısımları" Kıp. (TA: 8a/3), (EDPT: 357b) — Kzk. *bürşik* "çiçeğin daldaki tomurcuk hâli, çiçeğin açmadan önceki hâli"

bürge "pire" DLT I: 427, Muh.: 177, Kıp. (BM *büre/bürçe*: 11/7; İH *büre/bürçe*: 8; TA *büre/bürçe*: 12b/7, 12b/8; CC *bürçe*: 108/33; İM *bürçe*: 142a/6; Kİ *bürçe*: 30; DM *bürşe*: 9b/4; TZ *pürşe*: 7b/8), Çağ. (Seng.: 132v/28; LÇT: 169; Pav.C. 157), (EDPT: 362b; DTS: 133a; ESTY II: 298-299) — Kzk. *bürge* "pire"

bürgelen- "pirelenmek" DLT III: 202, (EDPT: 364b; DTS: 133a) — Kzk. *bürgelen-* "pirelenmek"

büriş (< bur-/bür-) "deride ve elbisedeki buruşukluk" DLT I: 367, (EDPT: 369b; DTS: 133a) — Kzk. *büris* "buruşukluk, kırışıklık"

bürkür- (< bürk-) "püskürmek" DLT II: 170, KB *bürkir-/büvkir-*: 4892 Kıp. (CC: 160/19), (EDPT: 363b; DTS: 133a) — Kzk. *bürkü- , bürküv* (< bürk-) "püskürtmek"

bürlen- “tomurcuklanmak” DLT II: 237, Kıp. (CC *börlen-/bürlen-*: 157/1, 145/12), (EDPT: 366a; DTS: 133a)

Kzk. *bürlen-* “ağaç dallarındaki tanecikler tomurcuklanmak”

bürme “don, torba gibi şeylerin ipi, ağı” DLT II: 94, Çağ. (Seng. *burma*: 132v/29) (EDPT: 366a; DTS: 133a; TMEN II: 783)

Kzk. *bürme* “çuvalı, torbayı, paketi dikmek için kullanılan ip”

bürüş- (< bur-/bür-) “buruşmak” DLT II: 94, Kıp. (CC *buruş-*: 75/5; TZ *buruş-*: 10a/10), Çağ. (Seng. *buruş-*: 131v/15) (EDPT: 370a; DTS: 133a)

Kzk. *büris-* “buruşmak, büzüşmek”

büt-[1] “sona ermek, yok olmak” Uyg. (U III *püt-*: 85_{12}; U IV *büt-*: 136; TT I *büt-*: 177; TT V *büt-*: 98; TT VII *büt-*: 40_{130}; TT VII *büt-*: 28_{29}; TT VIII *püt-*: A), DLTI: 214, III: 137, KB: 1944, 3486, 5615, AH: 140, Kıp. (DM *bit-*: 24a/16; GT *bit-*: 326/3; MG *bit-*: 80a/2; TZ *bit-*: 30a/7), Çağ. (Seng.: 128r/16, 143r/7; FK: 24/4; LM: 2654, 2974; MKb: 83b/8; TEH: T702b/20; SS: 1792, 2135; GN: 24/2; Bab.: 242a/6; ŞHD: 7a/3, 88b/8; LD: 1158, 1853; Pav.C. 162), (EDPT: 298b; DTS: 133b; ESTY II: 152-154)

Kzk. *bit-[1]* “bitmek, tükenmek, sona ermek”

büt-[2] “yaratılmak, doğmak” Uyg. (AY: 453/2; TT VI: 14), DLT II: 294, Muh. *bit-*: 115, Kıp. (BV *bit-*: 28a/8; CC *bit-*: 139/1; GT *bit-*: 249/12; İM *bit-*: 141a/4; Kİ *bit-*: 28; TZ *bit-*: 37a/4), Çağ. (Seng.: 128r/16, 143r/7; BVt: 449/2; LM: 1957, 3008; İD: 21/4; LÇT: 165; AL: 190; SD: 413; Pav.C. 162), (EDPT: 298b; DTS: 133b; ESTY II: 154)

Kzk. *bit-[2]* “bitmek, yetişmek, doğmak, büyümek”

bütün "bütün, tam; sağlam" Uyg. (U III: 21_5; Man I: 28_{26}; TT I: 73; USp: 34_{17}), DLT I: 398, KB. 105, 330, Muh.: 152, 189, Kıp. (BV: 60b/2; CC: 74/4; İM: 388a/3; TA: 28b/8; Kİ: 28), Çağ. (Seng.: 130v/6; BVt: 456/2; FK: 464/7; MKb: 43a/10; TEH: T706b/17; LÇT: 165; Bab.: 280a/14; ŞHD: 31a/9;), (EDPT: 306b; DTS: 134a; ESTY II: 302)

Kzk. *bütin* "bütün, hepsi; sapasağlam, zedelenmemiş"

bütünle- "tamamlamak" DLT III: 341, Kıp. (BV: 68a/14), (EDPT: 307a; DTS: 134b)

Kzk. *bütinde-* "eksik kısımları tamamlamak"

bütünlük "bütünlük, eksiksizlik" KB: 2211, 2844, Kıp. (CC: 61/19), (DTS: 134b)

Kzk. *bütindik* "bütünlük, eksiksizlik"

bütür- (< büt-) "bitirmek, sona erdirmek" Uyg. (U I: 34_{18}; U IV: 104; TT III: 139; TT V: 8; TT VII: 40_{91}; USp: 12_{10}; AY: 352/13), DLT II: 73, KB: 1098, 1576, Muh. *bitir-*: 102, Kıp. (TA *bitür-/bütür-*: 40b/3; CC *bitir-*: 43/19; BV *bitür-*: 31b/3), (EDPT: 308b; DTS: 134b)

Kzk. *bitir-* "bitirmek, sonlandırmak"

çaḏan "akrep" DLT I: 409, KB: 140, 4889, Muh.: 177, Kıp. (İH *çayan*: 14; İM *çıyan*: 116b/5; TA *çıyan*: 12b/2; TZ *çıyan*: 25a/12; DM *şıyam*: 9a/15), Çağ. (Seng. *çayan*: 210v/14; MKb *çıyan*: 10a/12; LÇT *çayan/çaġan*: 302; AL *çayan*: 300), (EDPT: 403a; DTS: 136a)

Kzk. *şayan* "akrep, çıyan"

çaġ, çaḳ "bir nesnenin yere düşmesi veya kırılmasıyla oluşan ses, şak sesi" DLT I: 333, (EDPT: 403b; DTS: 136a)

Kzk. *şaḳ, şart* "bir nesnenin ortadan ikiye yarılması veya kırılmasıyla oluşan ses, şak sesi"

çaġmur, çamġur "şalgam; şalgamlık turp" DLT I: 457, (EDPT: 408b; DTS: 136a)

Kzk. *şomır* "turp, kırmızı turp"

çaġrı "doğan, çakır kuşu" DLT I: 421, KB: 4068, Muh.: 175, Kıp. (İH *çaḳır* "doğan": 13; Kİ *çaḳır gözlü* "mavi gözlü": 44) (EDPT: 410a; DTS: 136a)

~Kzk. *şaḳırıḳ* (şaḳır + (ı)ḳ "küçültme eki") "bir tür avcı kuşu, doğan; kurak yerde yaşayan, balıkla beslenen, sarı renkli kuş"

çaḳ[1] "bir şeyin özünü, aynını bildiren kelime: tam, işte, aynı, uygun gibi kelimeler" Uyg. (AY: 612/10, 626/20), DLT I: 333, (EDPT: 404a; DTS: 139b)

Kzk. *şaḳ*[1] "tam, uygun, yerinde"

çaḳ[2] "çağ, zaman" Uyg. (AratU I: 151; USp: 22_{15}), Kıp. (CC *çaḫ/çaḳ*: 60/5; İH *çaġ*: 29; İM *çaġ/çaḳ*: 254b/7, 291a/1), Çağ. (Seng. *çaġ*: 206v/9; BVt *çaġ*: 421/1; FK *çaġ/çaḳ*: 362/3; İD *çaġ*: 53/6; LM *çaġ/çaḳ*: 235, 1126; MKb *çaġ*: 52a/9; MN *çaġ*: 86b/9; TEH *çaġ*: T707a/12; SS *çaġ*: 1844, 2197; GN *çaġ*: 10/1, 19/7; LÇT *çaġ*: 295; AL *çaġ*: 294; Bab. *çaġ/çaḳ*: 300b/12; ŞHD *çaġ*: 75b/4; LD *çaġ/çaḳ*: 894, 102; Pav.C. *çaġ/çaḳ*: 276), (EDPT: 404a; DTS: 139b)

Kzk. *şaḳ*[2] "zaman, dönem, çağ, devir"

çaḳ-[1] "çakmak, parçalamak; kışkırtmak" Uyg. (U II: 10_{23}), DLT II: 17, III: 26, Muh.: 169, Kıp. (KFT: 300a/18; CC: 8/11; KK: 71b/2), Çağ. (Seng.: 206v/26; BVt: 65/5; FK: 416/4; LM: 402, 523; LÇT: 298), (EDPT: 405b; DTS: 140a)

Kzk. *şaḳ-*[1] "kırmak, parçalamak; dil uzatmak, laf atmak, rahatsız etmek"

çaḳ-[2] "şikayette bulunmak, şikayet etmek" NF: 67/9, Muh.: 120, Kıp. (KK: 10b/1; TA: 39a/1; Kİ: 44), Çağ. (TEH: A720b/23), (Toparlı, 1999: 11)

Kzk. *şaḳ-*[2] "şikayette bulunmak, şikayet etmek, sızlanmak, dert yanmak"

çaḳ-[3] "yakmak, kıvılcım çıkartmak; ısırmak, dişlemek" ME: 10/4, MM: 321/4, Çağ. (TEH: M783a/1; Seng.: 206v26; ŞHD: 57b/4), (Abik, 1993: 139; Karasoy, 1998: 136)

Kzk. *şaḳ-*[3] "yakmak, tutuşturmak; dişlemek, ısırmak, sokmak"

çaḳa "tüyü henüz bitmemiş kuş yavrusu, yeni doğmuş hayvan yavrusu" HŞ *çaḳa*: 1639, Kıp. (Kİ *çaġa*: 43), Çağ. (LÇT *çaġa*: 297; Pav.C. *çaḳa*: 278), (VEWT: 96a; Caferoğlu, 1931: 25)

Kzk. *şaḳa* "yeterince tüylenmemiş hayvan yavrusu; yeni doğmuş, toy"

çaḳanaḳ "dirsek, bağlantı noktası; körfez" Kıp. (TZ *çaġanaḳ*: 32b/6; CC *çıġanaḳ*: 115/6; Kİ *çıġanaḳ*: 44; TA *çıḳanaḳ*: 21b/3), Çağ. (Pav.C. *çaġanaḳ/çaḳanaḳ*: 278; LÇT *çaḳanaḳ*: 297), (VEWT: 96a; Grønbech, 1942: 78)

Kzk. *şıġanaḳ* "bağlantı noktası, körfez"

çaḳıl "çakıl" Kıp. (BV: 5b/21, 9a/1), (Ağar, 1986: 163; VEWT: 96a)

Kzk. *şaḳıl* "çakıl, çakıl taşı; kum taneleri" (KTAS: 724b)

çaḳıl- "çakılmak, ateş çakmak" DLT II: 133, Çağ. (Seng.: 207r/26; BVt: 597/5; FK: 471/5; LM: 528; MN: 107a/9; GN: 70/10; LD: 1357), (EDPT: 407a; DTS: 140a)

Kzk. *şaġıl-* "çakılmak, (güneş) kamaşmak"

çaḳıldaḳ "değirmen taşına tane tane döken ve sürekli takırdayan alet; çocukların ellerinde döndürdükleri fırıldak" Kıp. (İH: 13), (İzbudak, 1936: 9)

Kzk. *şaḳıldaḳ* değirmen taşına tane tane döken ve sürekli ses çıkaran alet; şak şak diye ses çıkaran bir oyuncak"

çaḳır[1], çaġır “şarap, içki” DLT III *çaġır*: 3286, II: 336, Muh. *çaġır*: 161, Kıp. (BV *çaḳır*: 39a/17; İH *çaḳır*: 16; İM *çaḳır*: 10b/2; KFT *çaḳır*: 5b/55; TA *çaḳır*: 17a/5; CC *çaġır*: 79/17; DM *şaġır*: 4a/9; TZ *şaġır*: 13a/12; KK *çaġır*: 70b/12), Çağ. (Seng. *çaġır/çaḳır*: 206v/23; AL *çaġır/çaḳır*: 295; LÇT *çaġır/çaḳır*: 297; Pav.C. *çaġır/çaḳır*: 277; Bab. *çaġır*: 133b/8; GN *çaġır*: 12/7, 77/1; SS *çaġır*: 2734; TEH *çaġır*: T718a/7; MN *çaġır*: 36a/3; İD *çaġır*: 15/1; FK *çaġır*: 581/83), (EDPT: 409b; VEWT: 96b)

Kzk. *şıġır* “evde yapılmış şarap, içki”

çaḳır[2] “çakır gözlü, çakır” DLT I: 363, Kıp. (Kİ *çaḳır gözlü* “mavi gözlü”: 44; TZ *şaḳır göz* “çakır gözlü”: 24b/6), Çağ. (Seng.: 207v/23), (EDPT: 409b; DTS: 140a; TMEN III: 1090)

Kzk. *şaġır* “gözünün beyazı karasından fazla olan, çakır gözlü”

çaḳır- “çağırmak” Uyg. (U II: 85_{23}), Muh. *çaġır-*: 104, Kıp. (İM *çaḳır-*: 319b/7; CC *çaġır-*: 117/5; GT *çaġır-*: 137/3; İH *çaġır-*: 9; KFT *çaġır-*: 362b/1; Kİ *çaġır-*: 43; KK *çaġır-*: 84a/12; TA: 36a/11), Çağ. (Pav.C. *çaġır-/çaḳır-*: 277; LÇT *çaġır-*: 296), (EDPT: 410a; DTS: 140a)

Kzk. *şaḳır-* “çağırmak, davet etmek”

çaḳmaḳ “çakmak” DLT I: 469, Muh.: 169, Kıp. (Kİ *çaḳmaḳ*: 44; TA *çaḳmaḳ*: 19a/1; TZ *çaḳmaḳ*: 78a/4; KK *çaḳmaḳ*: 71b/2; DM *şaḳmaḳ*: 10a/12), Çağ. (Seng. 207v/21; TEH: M783a/1; ŞHD: 57b/4; LD: 899; Pav.C. 278), (EDPT: 408b; DTS. 104b; TMEN III: 1097)

Kzk. *şaḳpaḳ* “çakmak”

çaḳrış- (< çaḳır-) “çağırışmak, birbirini çağırmak” DLT II: 209, NF *çaḳırıs-*: 442/13,

Kzk. *şaḳırıs-* “çağırışmak, biribirini

(EDPT: 411a; DTS: 140b)

çağırımak”

çaḳla- “bakmak, korumak” HŞ: 1296, (Hacıeminoğlu, 2000: 256)

Kzk. *şaḳta-* “korumak, sınırlamak, kısıtlamak”

çaḳtur- (< çaḳ-) “birbirine düşürmek” DLT II: 181, (EDPT: 406b; DTS: 140b)

Kzk. *şaḳtır-* “biribirine düşürmek, arasını bozmak, fitne çıkarmak”

çal “alaca, alacalı” DLT III: 156, KB: 1098, Muh.: 143, Kıp. (TA: 14a/5), Çağ. (Seng.: 208v/8; BVt: 78/4; AL: 298; LÇT: 299; Pav.C. 279), (EDPT: 417a; DTS: 137a; TMEN III: 1049)

Kzk. *şal* “ak, kır, alacalı; ihtiyar, yaşlı adam” “*şal ḳuyrıḳ* atın kuruğunun beyazımsı olması, kırlaşması”

çal- “yere çalmak, yere vurmak, yenmek” Uyg. (AY: 625/12; TT VI: 176; Hüen: 1911), DLT II: 24, KB: 2781, 3600, AH: 447, KE: 236v/19, Çağ. (LM: 293, 2842; LÇT: 299; Pav.C. 280; SD: 211; LD: 221), (EDPT: 417b; DTS: 137a)

Kzk. *şal-* “çelmek, yere sermek”

çala “az, biraz; yarım, eksik” ME: 233/5, Kıp. (Kİ: 45), Çağ. (Pav.C. 280), (WEVT: 97a; Caferoğlu, 1931: 26)

Kzk. *şala* “az, birazcık; eksik, yarım”

çaldır “(*ok kişte çaldır çaldır etti* = ok sadakta çaldır çaldır etti) ses ifade eden bir yansıma söz” DLT I: 457, (EDPT: 419a; DTS: 137a)

Kzk. *şaldır* “(*tas suvda şaldır şaldır etti* = taş suda şaldır şaldır etti) yansıma söz”

çaldra-, çaldıra- (< çaldır) “metal nesnelerin birbirine çarparak çıkardığı ses, çağıl çuğul etmek” DLT III: 447, Kıp. (İH: 14), (EDPT:

~Kzk. *şaldırla-* (< şaldır+la-) “metal nesnelerin biribirine

419a; DTS: 137a)

çarparak çıkardığı ses, nensnelerin şaldır, şuldur etmesi”

çalġay “kuş kanatlarının uç kısmı” DLT III: 241, (EDPT: 420a; DTS: 137a)

Kzk. *şalġay* “bıyıkların uç kısmı”

çalığ, çalık “öfkeli, asabi; yaramaz” Kıp. (CC *çalıḫ*: 161/28, TA *çalık*: 2b/3), (EDPT: 419b; DTS: 137a)

Kzk. *şalık* “deli, çılgın; asabi, kızgın”

çalın- “kulağına söz erişmek” DLT II: 149, Çağ. (Seng.: 208v/1; SS: 4699), (EDPT: 421a; DTS: 137a)

Kzk. *çalın-* “*ḳulaġına şalındı* = kulağına söz erişti, işitildi, söylendi”

çalış “çelme, güreş; dövüş” DLT I: 368, Muh. *çalışçı* “güreşçi”: 145, Kıp. (BM: 6/10; İH: 9; TA: 15a/5; TZ: 34a/1), (EDPT: 421a; DTS: 137a; TMEN III: 1051)

Kzk. *şalıs* “çelme takma”

çalış- “güreşmek; çarpışmak” DLT II: 108, Kıp. (TA: 45a/9), Çağ., (EDPT: 421b; DTS: 137b)

Kzk. *şalıs-* “yere sermek, yere devirmek”

çalma[1] “koyun ağıllarında veya deve ahırlarında toplanıp kurutularak kışın yakmak için kullaılan tezek, kuru tezek” DLT I: 433, (EDPT: 420b; DTS: 137b)

Kzk. *şalma* “ahır ve ağıllardan toplanıp kurutularak kışın yakmak için kullanılan tezek, kuru tezek”

çalma[2] “baş örtüsü, sarık” KE: 168v/7, ME: 94/3, Kıp. (CC: 102/4; MG: 67b/8), Çağ. (Seng.: 208v/24; Pav. C. 280), (EDPT: 420b)

Kzk. *şalma* “sarık, şal”

çalpaḳ “kir, pislik; karışık iş” DLT I: 470, Kıp. (İH *çalpaḳ iş* “karışık iş”: 14), (EDPT: 418a; DTS: 137b)

Kzk. *şılpık* “ ahır pisliği, kir; kısık gözlü adam”

çan "şarap şişesi, şarap fıçısı" Uyg. (Arat U I: 64), (EDPT: 424a; DTS: 138b)

Kzk. *şan* "fıçı, varil"

çanaç "deriden yapılmış kap, tulum" (Krş. DLT I: 358, *çanaç* "gevşek, uyuşuk") (EDPT: 425a; DTS: 138b; VEWT: 98b)

Kzk. *şanaş* "hayvan derisinden yapılmış kap; keçi derisinden yapılmış tulum"

çanaḳ "çanak, kase, kap" DLT I *çanaḳ*: 84, III: 32, Muh. *çanaḳ*: 170, Kıp. (BV *çanaḳ*: 12b/24; CC *çanaḳ*: 105/5; DM *çanaḳ*: 10b/2; GT *çanaḳ*: 336/13; İH *çanaḳ*: 14; İM *çanaḳ*: 346b/4; KFT *çanaḳ*: 268b/10; Kİ *çanaḳ*: 46; MS *çanaḳ*: 29b/3; KK *çanaḳ*: 71b/13; TA *çanaḳ*: 18b/2; TZ *şanaḳ*: 18a/4), Çağ. (Seng. *çanaġ/çanaḳ*: 209r/28; LÇT *çanaḳ*: 300; Pav.C. *çanaḳ*: 280), (EDPT: 425b; DTS: 138b; TMEN III: 1125)

Kzk. *şanaḳ* "çanak, kap"

çap "ses bildiren bir kelime; kamçının vurulması veya ağzın şapırdatılmasıyla ortaya çıkan ses" DLT I: 318, Kıp. (İH: 12), (393a; DTS: 139a)

Kzk. *şap* "ses bildiren bir kelime; kamçının vurulmasıyla ortaya çıkan ses" "*şap-şup et-* şap-şup etmek"

çap- "vurmak; yüzmek; koşmak, at koşturmak" DLT II: 3, II: 149, KB: 73, Kıp. (BV: 3a/20; MG: 96a/4; GT: 309/3; İN: 102a/8; İM: 123a/3; KH: 71/5), Çağ. (Seng.: 203v/11; BVt: 422/6; FK: 532/1; LM: 498, 1879; MKb: 30a/8; MN: 101b/3; TEH: A728a/19; GN: 92/8; SS: 3204, 3558; AL: 290; LÇT: 293; Pav.C. 272; Bab.: 160/7; SD: 659; ŞHD: 15a/12; LD: 2073), (EDPT: 394a; DTS: 139a)

Kzk. *şap-* "vurmak, kırmak, saldırmak; tutmak; atı dört nala koşturmak"

çapaḳ[1], çabaḳ “Türk gölünde bulunan ufak bir balık türü” DLT I *çabaḳ*: 381, Çağ. (Seng. *çabaḳ*: 204r/28; Pav.C. *çabaḳ*: 270; LÇT *çabaḳ*: 291), (EDPT: 395b; DTS: 135a; TMEN III: 1061)

Kzk. *şabaḳ* “küçük bir balık türü”

çapaḳ[2] “göz çapağı, çapak” Kıp. (Kİ: 41), (VEWT: 99b)

Kzk. *şabaḳta-* (< şabaḳ + ta-) “vücuttaki iltihaplı yeri deşmek, patlatmak”

çapan (< Far.) “önü açık bir elbise, kaftan” Çağ. (Pav.C. 270; AL: 291; LÇT: 291; Bab.: 120a/8; MKb: 89b/3, 93b/5), (VEWT: 99b; Şen, 1993: 161)

Kzk. *şapan* “kaftan”

çapġut “çaput, paçavra” DLT I: 451, Kıp. (Kİ *çaput*: 41; İH *çapar/çapur*: 12) (EDPT: 396a; DTS: 139b; TMEN III: 1082)

Kzk. *şapḳıt* “*şapan-şapḳıt* = kaftan, elbisenin üst kısmı” (KTAS: 735b)

çapḳun (< çap-) “saldırı, hücum; koşucu” Çağ. (BVt: 526/6; FK: 346/6; MKb: 38b/9; TEH: M783b/24; LÇT: 293; Pav.C. 271; AL: 289; Bab.: 219b/14; SD: 191), (Eraslan, 1999: 429)

Kzk. *şapḳın* “hücum, saldırı; haberci, haber veren, ulak”

çapḳunçı “akıncı, akın eden” Çağ. (Bab.: 146b/4, 147b/9; LÇT: 293), (Şen, 1993: 162)

Kzk. *şapḳınşı* “akıncı, istilacı; haberci, ulak”

çaptur- “saldırmak, akın ettirmek, at koşturtmak” DLT II: 180, Kıp. (İN *çapdur-*: 100a/1; KH *çapdur-*: 66/2), Çağ. (Seng.: 204r/18; LM: 1836; SS: 894; AL: 290; Bab.: 238b/11; LD: 878, 2129), (EDPT: 395b; DTS: 139b)

Kzk. *şaptır-* “saldırtmak; *at şaptırdı* at koşturdu”

çarp- “çarpmak, vurmak” Kıp. (İH: 13), (İzbudak, 1936: 10)

Kzk. *şarp-* “çarpmak, vurmak”

çaruḳ “çarık” DLT I: 381, KE: 154v/7, Kıp. (Kİ: 42), Çağ. (Seng.: 205v/29; LÇT: 295; Bab.: 120a/8; Pav.C. 276), (EDPT: 428b; DTS: 141a; TMEN III: 1044)

Kzk. *şarıḳ* “çarık, deriden yapılan ayakkabı”

çat[1] “ses bildiren bir kelime; bir nensnenin düşmesi veya çatlamsıyla oluşan ses” DLT I: 320, (EDPT: 401b; DTS: 141b)

Kzk. *şıt* “ses bildiren bir kelime; nensnenin kırılması veya çatlamasıyla oluşan ses” “*ḳabaḳ şıttı* kabak çatladı, yarıldı” (Kazakçada, bazı Türkçe kelimelerin ilk hecesinde a ünlüsü ı ünlüsüne değişmektedir taş > tıs “dış”, tayanaḳ > tıyanaḳ “dayanıklık”, yaltra- > jıltra- “parıldamak”, tawış > dıbıs “ses”. Koç, 2004: 75)

çat[2] “kumaşın dikiş yeri” Kıp. (Kİ: 41), Çağ. (Pav.C. 273; LÇT: 293), (Caferoğlu, 1931: 27)

Kzk. *şıt* “üzerinde baskı ile yapılmış farklı renklerin eklenmesiyle oluşmuş kumaş”

çat- “kumaşların kenarlarını birbirine eklemek, dikmek” DLT II *çat-* “kuzuyu koyuna katmak; eklemek, birleştirmek”: 294, AH *çat-*: 205, HŞ *çat-*: 956, Kıp. (Kİ *çat-*: 41), Çağ. Seng. *çıtı-*: 204v/15; BVt *çat-*: 94/4; LÇT *çat-*: 294;

Kzk. *şat-, şıt-* “kumaşa farklı renkler eklemek, kumaşın kenarlarını birbirine eklemek; çatmak,

Pav.C. *çat-:* 273; SD *çat-/çıt-*: 352, 498, 631) (EDPT: 402a, DTS: 141b)	birbirine düşürmek, araya fitne sokmak”
çav “ün, şöhret; ses, gürültü” DLT I: 45, II: 250, KB: 2125, 2320, AH: 165, Muh.: 79, Kıp. (Kİ: 47; İM: 294b/1), Çağ. (Seng.: 209v/9; LÇT: 300; AL: 300; Pav.C. 281; LD: 152, 904; SD: 296), (EDPT: 393a; DTS: 142a)	Kzk. *şuv* “ses, gürültü”
çayḳa- “temizlemek, yıkamak” Çağ. (Seng.: 210r/3; FK: 618/9; GN: 98/5; LÇT: 302; Pav.C. 282), (Durgut, 1995: 302)	Kzk. *şayḳa-* “yıkamak, temizlemek; çalkalamak, sallamak”
çayḳal- “çalkalanmak, kımıldanmak; yıkamak, temizlemek” Kıp. (CC *çayḫal-*: 163/8), Çağ. (Seng.: 210r/22; BVt: 463/4; FK: 153/3; LM: 3416; GN: 70/9; AL: 301), (Grønbech, 1942: 72)	Kzk. *şayḳal-* “çalkalanmak, sallanmak, kımıldanmak; kirli birnesneyi sudan geçirip yıkamak, temizlemek”
çayḳan- “yıkanmak, arınmak” Çağ. (Seng.: 210r/22; BVt: 175/1; LÇT: 302), (Clauson, 1960: 56)	Kzk. *şayḳan-* “temizlenmek, yıkanmak; sallanmak”
çayḳat- “yıkatmak” Çağ. (Seng.: 210r/3; FK: 349/4; AL: 300; Pav.C. 282), (Clauson, 1960: 56)	Kzk. *şayḳat-* “yıkatmak, temizletmek; sallatmak”
çayna- “çiğnemek” ME: 183/2, Kıp. (CC *çayna-*: 34/14; İM *çayna-*: 272b/6; BV *çeyne-*: 45a/14; İN *çeyne-*: 80a/9; GT *çiyne-*: 157/4; TZ *şayna-*: 35b/9; KK *çeyne-*: 11a/8; TA *şeyne-*: 37a/3), Çağ. (Seng. *çeyne-*: 210v/1; LM *çayna-*: 1336; MN *çayna-*: 81a/1; LÇT *çayna-*: 303; Pav. C.	Kzk. *şayna-* “çiğnemek; ezmek” (KKlp. *şayna-*, Nog. *şayna-*, Kmk. *çayna-*)

çayna-: 282; Bab. *çayna-*: 259a/1), (Krş. DLT III *çikne-* "yere sürgü çekmek": 301; KB *çikne-* "yere sürgü çekmek": 3846), (EDPT: 416a; DTS: 415b)

çaynal- "çiğnenmek" Kıp. (İM: 103a/4), (Toparlı, 1992: 207) — Kzk. *şaynal-* "çiğnenmek"

çaynam "lokma, parça" ME: 228/2, (Yüce, 1993: 110) — Kzk. *şaynam* "lokma, çiğnenerek yenilen yemek"

çėçek[1] "çiçek" Uyg. (U III: 46_1; TT V: 104-107; AY: 173/4, 183/14; USp: 54_3), DLT I: 119, II: 122, KB: 829, MM: 280/1, Muh.: 182, Kıp. (CC *çiçek*: 26/1; DM *çiçek*: 5a/7; GT *çiçek*: 294/10; İM *çiçek*: 129b/8; Kİ *çiçek*: 42; TA *çiçek*: 8a/3; KK *çiçek*: 66a/8; TZ *çiçek*: 18a/9), Çağ. (BVt çiçek: 332/7; FK *çiçek*: 438/5; MKb *çiçek*: 88a/4; TEH *çiçek*: M783a/26; SD *çiçek*: 321; LD *çiçek*: 603, 1694), (EDPT: 400b; DTS: 143a) — Kzk. *şeşek*[1] "çiçek; gül"

çėçek[2] "çiçek hastalığı" Kıp. (İM *çiçek*: 97a/6; TZ *şişek*: 11a/13), Çağ. (LÇT *çiçek*: 323), (Krş. DLT I *çekek*: 388) (EDPT: 400b; DTS: 143a) — Kzk. *şeşek*[2] "çiçek hastalığı; develerin vücudunda iltahaplanma suretiyle beliren hastalık"

çėçeklig "çiçekli" Uyg. (U III: 56_4; TT V: 123), (EDPT: 401a; DTS: 143a) — Kzk. *şeşekti* "çiçekli, çiçeği olan"

çėj "çivi, mıh" DLT III: 123, ME *çeke*: 73/8, (EDPT: 400a) — ~Kzk. *şege, şige (*çe:ç > çėj > çėv > çėg-e)* "çivi, mıh"

çek “kumaş, örtü” DLT III: 155, (EDPT: 413a)

Kzk. *şek* “deve ve koyun yününden yapılan kumaş; oyalı yazma, nakışlı dokuma”

çek- “çekmek” DLT II: 21, KE: 249r/17, ME: 37/4, Muh.: 121, Kıp. (BV *çek-*: 31a/25; GT *çek-/çik-*: 227/1; İM *çek-*: 90a/1, 150a/1; İN *çek-*: 36b/1; KH *çek-*: 34/4; Kİ *çek-*: 44; TZ *çek-*: 12a/4; MG *çik-*: 27b/3), Çağ. (Seng. *çėk-*: 219v/13; BVt *çik-*: 26/6, 108/7; FK *çik-*: 211/4; İD *çik-*: 38/7, 43/7; LM *çėk-*: 107, 1629; MKb *çik-*: 21b/7; TEH *çik-*: M786a/19; SS *çik-*: 398, 1881; LÇT *çik-*: 329; Bab. *çėk-*: 193b/4; ŞHD *çik-*: 138a/12; SD *çik-*: 189; LD *çek-/çik-*: 484, 2216), (EDPT. 413b; DTS: 143a)

Kzk. *şek-* “çekmek, uzatmak; sigara çekmek, içmek; kenarlarını nakışlamak, süslemek”

çeke “boynun iki yanındaki damarlar, şakak” Kıp. (TZ *çege*: 4b/1), Çağ. (Seng.: 208v/12; LÇT: 306; Pav.C. 286), (Atalay, 1945: 161; VEWT: 103a)

Kzk. *şeke* “alın, göz ve yanak arasında, elmacık kemiğinin üstünde bulunan çukurumsu bölge, şakak; sinir damarları; *çeke tamırları adırav* sinirlenmek, kızmak” (Bşk. *sike*, Trkm *çekge*, Kmk. *çeke*)

çekil- “çekilmek” DLT II: 133, Kıp. (İM: 113b/2; KH: 8/8), (Seng. *çekil-*: 220r/1; BVt *çikil-*: 383/3; FK *çikil-*: 587/3; SS *çikil-*: 1915, 2725; GN *çikil-*: 52/13), (EDPT: 415a; DTS: 143b)

Kzk. *şegil-, şekil-* “çekilmek, bırakmak”

çekin- “çekilmek” Çağ. (Seng.: 220r/1), (EDPT: 416a)

Kzk. *şegin-* “geri çekilmek”

çekiş- “çekişmek, yarışmak” Kıp. (GT *çekiş-*: 331/8; İM *çekiş-*: 222b/2; KK *çekiş-*: 77b/8; MS *çikiş-*: 8b/5; TZ *çekiç-*: 39a/5), Çağ. (Seng.: 219v/29), (EDPT: 417a; DTS: 143b)

Kzk. *şekis-* “çekişmek, karşı karşıya gelmek”

çekle- “çizmek, işaretlemek” ME: 144/7, (Yüce, 1993: 110)

Kzk. *şekte-* “sınırlandırmak, sınır koymak”

çekmen “çepken, çuha; bez, örtü” Kıp. (CC: 85/20; TZ: 11b/2), Çağ. (LÇT: 305, Pav.C. 285; AL: 297; Bab.: 360b/8), (Grønbech, 1942: 74; VEWT: 103b; TMEN III: 1103)

Kzk. *şekpen* “çepken, çuha” (Nog. *şekpen*, Kklp. *şekpen*, Tat. *çikmen*)

çektür- “kan aldırmak; çektirmek” DLT II: 181, Kıp. (TZ *çektir-*: 55a/2), Çağ. (Seng.: 219v/28; LM: 514), (EDPT: 414b; DTS: 143b)

Kzk. *şektir-* “çektirmek”

çekük “çekiç” DLT II *çekük*: 287, Muh. *çekiç*: 160, Kıp. (DM *çeküç*: 10a/14; Kİ *çeküç*: 44; TA *çeküç*: 25a/11; TZ *çeküş*: 34a/5; CC *çaḳuç*: 79/18), Çağ. (Seng. *çeküç/çöküç/çöküş*: 208r/10, 214r/26; AL *çeküş*: 297; LÇT *çeküc/çeküş*: 306; Pav. C. *çeküç/çeküş*: 285), (EDPT: 415a; DTS: 143b; VEWT: 103b; TMEN III: 1105)

~Kzk. *şökkiş* “çekiç” (KTAS: 763a) (*çeküç~çöküç* > *şöküş* > *şökiş* > *şökkiş*) (Tat. *çükeç*, Kklp. *şökkiş*, Kmk. *çöküç*, Nog. *şökiş*) (Kazakçada yaygın kullanım *balġa*)

çekürge “çekirge” DLT I: 490, Kıp. (BM *çekürge*: 11/1; İM *çekürge*: 455b/3; TZ *çekertige/çekürge*: 11b/5; DM *çekirge*: 8a/2; TA çekirge: 11b/4; Kİ *çükürge*: 45), Çağ. (Seng. *çegürtke*: 220r/15; Pav.C. *çekirge*: 285; TEH *çevürtke/çivürtke*: T704b/3), (EDPT: 416b; DTS: 143b; VEWT *çekür-tke*: 103b)

~Kzk. *şekirtke* “ (KKlp. *şekirtge*, Tat. *şegirtke*, Kırg. *çekirtke*, Trkm. *çekirtge*, TT. *çekirge*, Gag. *çekirge*)

çelbek, çelpek “yağda kızartılan bir tür ekmek, çörek” Çağ. (Seng.: 208v/18; LÇT: 306; Pav.C. 287), (Durgut, 1995: 306; VEWT: 103b)

Kzk. *şelpek* “ölen kişinin arkasından yapılan, yağda kızatılan yuvarlak ekmek, yufka; lokma, pişi” (Kklp. *şelpek*)

çel “örümcek ağı; ince kumaş” Çağ. (LÇT: 306; Pav.C. 286; AL: 299), (Durgut, 1995: 306; VEWT: 103b)

Kzk. *şel* “deri ile et arasındaki ince zar; perde”

çelek “kap, kova” Çağ. (LÇT: 307; Pav.C. 287), (Durgut, 1995: 307; VEWT: 104a)

Kzk. *şelek* “kova” (Kmk. *çelek*, Bşk. *silek*, Tat. *çilek*, Trkm. *çelek*, Kklp. *şelek*, Nog. *şelek*)

çelpek “göz çapağı, çapak” DLT I: 477, Kıp. (Kİ *çapaḳ*: 41), Çağ. (Seng. *çılpıḳ*: 220v/11; LÇT *çılpıḳ*: 330), (EDPT: 418a; DTS: 143b)

Kzk. *şelpek* “göz çapağı, çapak”

çepiş “altı aylık keçi yavrusu, çepiç” DLT I: 368, Kıp. (Kİ *çepiş* “biraz büyümüş keçi”: 41; TA *çibiç* “bir yaşındaki oğlak”: 16a/9) (EDPT: 399a; DTS: 144a;, DS *çebiş*: 1101)

Kzk. *şıbış* “bir iki yaşlarındaki keçi” (Kırg. *çebiç*, Az. *çepiş*, Trkm. *çebiş*, Kmk. *çebiç*, Kklp. *şıbış*)

çer[1] “hastalık, dert; sıkıntı” DLT I: 322, (EDPT: 427a; DTS: 144a)

Kzk. *şer*[1] “elem, sıkıntı, hüzün, dert; ağrı”

çer[2] “savaşta karşılıklı saflar” DLT I: 323, Çağ. (Pav.C. *çer* “etkin, hareketli, güçlü”: 283), (EDPT: 427a; DTS: 144b)

Kzk. *şer*[2] “savaşta cesaret gösteren, gayret gösteren, gayretli”

çerig "asker; ordu" Uyg. (U II: 69_5; TT I: 39; AY: 409/11, 409/14; USp: 53_{2-3}), DLT I: 123, III: 332, KB: 2284, 2328, Muh. *çerik*: 145, Kıp. (GT *çeri/çerig*: 20/13, 21/1; İM *çeri/çerig*: 225a/4, 431a/1; Kİ *çeri/çerik*: 42, 92; BM *çeri*: 6/10; CC *çeri/çeyri*: 90/11; İH *çeri*: 19; İN *çeri*: 24b/5; DM *şeri/şerü*: 11a/15; TA *şeri*: 15a/7; TZ *şeri*: 10a/1, 25b/2), Çağ. (Seng. *çerik*: 218v/6; LM *çerig*: 1121, 1839; GN *çerig*: 89/11; NT *çerig*: 36, 74; LÇT *çeri/çerig*: 305; Bab. *çerik*: 146a/12; LD *çerig*: 834, 2125; SD *çerig*: 81, 171), (EDPT: 428b; DTS: 144a; TMEN III: 1079)	~Kzk. *şerik* "asker, savaşçı, çeri"
çerlen- "hastalanmak, ağrıtmak" DLT II: 244, Kıp. (İH: 12), (EDPT: 430a; DTS: 144b)	Kzk. *şerlen-* "elemlenmek, sıkıntılanmak, ağrıtmak"
çerli "zayıf, verimsiz, sıkıntılı" Kıp. (CC: 115/26), (EDPT: 429b; Grønbech, 1942: 74)	Kzk. *şerli* "dertli, hüzünlü, sıkıntılı"
çerlik "savaşta karşılıklı duran, karşılıklı saflar" DLT I: 323, (EDPT: 429b; DTS: 144b)	Kzk. *şerlik* "savaşta karşılıklı durma"
çert- bir şeyin ucunu kırmak; kertmek, çıtlatmak" DLT III: 426, Kıp. (CC: 161/18; İH: 13), Çağ. (Seng. *çırt-*: 216v/13; LÇT *çırt-*: 324), (EDPT: 428a; DTS: 144b)	Kzk. *şert-* "parmak çıtlatmak"
çet "kamıştan yapılan duvar, çit" Çağ. (Seng. *çet*: 205r/3; LÇT *çit*: 322), (Krş. DLT I *çit*: 320) (EDPT: 401b; DTS: 151b)	Kzk. *şet* "kenar, uç; sınır, çit"
çeten sepet, pamuk sepeti" Kıp. (DM: 9b/15), (VEWT: 106a; Toparlı, 2003: 24)	Kzk. *şeten* "sepet" (Kklp. *şeten*, Nog.

	şeten, Tat. *çiten*, Kmk. *çeten*)
çıçalaḳ “serçe parmağı” DLT I *çıçalaḳ*: 487, Muh. *çıçlaḳ*: 141Kıp. (Kİ *çıçlaḳ*: 42; TA *çıçlaḳ*: 21b/11), Çağ. (Seng. *çınçanaḳ*: 221r/21; LÇT *çınçanaḳ*: 331; Pav.C. *çınçanaḳ*: 310, (< çınça+naḳ “küçültme eki”), (EDPT: 401a; DTS: 147b)	~Kzk. *şınaşaḳ* “serçe parmağı” (çınça+naḳ > çın(a)ç~şınaş + şaḳ “küçültme eki”) (Kırg. *çıpalaḳ*, Kklp. *şunataḳ*, Nog. *şunatay*, Kmk. *çınaçay*, Tat. *çençe*)
çıġ[1] “yaş, nem, şebnem, toprakta oluşan yaşlık” DLT III *çi*: 207, Kıp. (DM *şıḳ*: 2b/6; KK *çıḳ*: 75b/10; CC *çıḫ/çıḳ*: 73/17, 151/5; Kİ *çıḳ*: 44) (EDPT: 404b; DTS: 147b)	Kzk. *şıḳ* “yaş, nem, şebnem”
çıġ[2] “göçebelerin çığ otundan (bir tür kamış) yapmış oldukları bölme” DLT III: 128, Çağ. (Seng.: 218v/18; BVt: 594/4; LÇT: 327; AL: 309; Bab.: 143b/10), (EDPT: 404b; DTS: 147b)	Kzk. *çiy* “kamışlardan yapılmış bölme; gövdesi ince içi dolu uzun bir kamış türü”
çıġañ, çıġay “fakir, yoksul” Uyg. (IrkB *çıġañ*: 30; Man III *çıġay*: 35_{10}; U II *çıġay*: 29_{14}; U III *çıġay*: 10_4; U IV *çıġay*: 47; TT III *çıġay*: 142; TT V *çıġay*: 40; PK *çıġay*: 176), DLT I *çıġay/çıġan*: 248, III: 238, KB *çıġay*: 1923, 2004, 2241, Muh. *çıġan*: 153, Kıp. (Kİ *çıġan*: 43), Çağ. (Seng. *çıġan*: 218v/20; FK *çıġan/çıġay/çıḳan*: 749; LÇT *çıġan*: 327; Pav.C. *çıġan*: 306; ŞHD *çıġay*: 119b/1; LD *çıġay*: 2390), (EDPT: 408b; DTS: 147b-148a)	Kzk. *şıġay* “fakir, yoksul”
çıġıl- “bağlamak, sarmak” DLT II: 133, (EDPT: 407b)	Kzk. *şıġıl-* “yukarı çekmek, dolamak,

sarmak”

çığır “geçit, yol, patika” DLT I: 363, Kıp. (İH: 13), Çağ. (Seng.: 218v/23; LÇT: 327; Bab.: 161a/14), (EDPT: 409b)

Kzk. *şiyır* “hayvanların geçtiği dar yol, patika” (Kırg. *çıyır*)

çığırla- “karda ayak izi bırakmak” DLT III: 331, (EDPT: 411b; DTS: 148a)

Kzk. *şiyırla-* “yolda veya patikada ayak izi bırakmak”

çığırlan- “yol açmak, patikalar yapmak” DLT II: 267, (EDPT: 411b; DTS: 148a)

Kzk. *şiyırlan-* “ yol açmak, ayak izleri bırakmak”

çığrı (< çığır) “çıkrık, makara” DLT I: 421, II: 230, Muh. *çıḳrıḳ*: 162, Kıp. (İH *çıḳrıḳ*: 12; İM *çıḳrıḳ*: 255b/8; Kİ *çıḳrıḳ*: 44; MG *çıḳrıḳ*: 68b/2; TA *çaḳrıḳ*: 18a/11; DM *şıḳrıḳ*: 10a/2 (< çıḳır-ıḳ)), Çağ. (Seng. *çıḳrıḳ*: 219v/7; LÇT *çıḳrıḳ*: 328; Pav.C. *çıḳır/çıḳrıḳ*: 307) (EDPT: 410a; DTS: 148a; Vámbéry, 1867 *çıġır*: 284b; VEWT *çıḳır*: 108a)

Kzk. *şığır* “çıkrık, çark, makara”

çıḳ-[1] “çıkmak, ortaya çıkmak; yola çıkmak; yükselmek” DLT II *çıḳ-*: 18, III: 144, KB *çıḳ-*: 745, 974, 985, Muh. *çıḳ-*: 108, 120,Kıp. (BV *çıḳ-*: 2b/7, 2b/8; GT *çıḳ-*: 296/4; İM *çıḳ-*: 94a/4; İN *çıḳ-*: 79a/2; KH *çıḳ-*: 23/7, 24/5; Kİ *çıḳ-*: 43; KK *çıḳ-*: 40a/13, 50b/1; MG *çıḳ-*: 8b/6, 15b/7; MS *çıḳ-*: 7b/3, 27b/1; TA *çıḳ-*: 35b/2; TZ *çıḳ-*: 15a/4; CC *çıḫ-/çıḳ-*: 124/36), Çağ. (Seng. *çıḳ-*: 218v/29; BVt *çıḳ-*: 251/1; FK *çıġ-/çıḳ-*: 277/6, 676/6; İD *çıḳ-*: 64/7, 262/3; LM *çıḳ-*: 1651, 2140; MKb *çıḳ-*: 87b/8; MN *çıḳ-*: 108a/7; TEH *çıḳ-*: T699a/15; SS *çıḳ-*:

Kzk. *şıḳ-*[1] “çıkmak, dışarı çıkmak; sefere çıkmak; (kol, bacak vb.) yerinden çıkmak; (bitki) çıkmak, bitmek; neşredilmek, yayımlanmak”

309, 2144; GN *çıḳ-*: 44/11; NT *çıḳ-*: 122, 128; AL *çıḳ-*: 305; LÇT *çıḳ-*: 328; Pav.C. *çıḳ-*: 307; Bab. *çıḳ-*: 143b/4, 143b/13; SD *çıḳ-*: 442, 477; ŞHD *çıḳ-*: 38a/4, 172b/11; LD *çıḳ-*: 943, 1517), (EDPT: 405b; DTS: 150b)

çıḳ-[2] "nemlenmek" DLT III: 184, (EDPT: 406a; DTS: 150b) — Kzk. *şıḳ-*[2] "nemlenmek, çiğillenmek"

çıḳanaḳ "dirsek" Kıp. (TA *çıḳanaḳ*: 21b/3; CC *çıġanaḳ*: 115/6; Kİ *çıġanaḳ*: 44; TZ *çaġanaḳ*: 32b/6), (Grønbech, 1942: 78) — Kzk. *şıġanaḳta-* (< çıġanaḳ + ta-) "dirseklemek" (Kazakçada dirsek için *şıntaḳ* kelimesi yaygın olarak kullanılmaktadır)

çıḳar- "çıkarmak" DLT II: 83, KB: 2656, 4395, Muh.: 108, Kıp. (BV *çıḳar-*: 29b/13; GT *çıḳar-*: 65/2; İM *çıḳar-*: 41b/4; İN *çıḳar-*: 10a/1, 10a/3; KH *çıḳar-*: 34/2, 47/3; KFT *çıḳar-*: 396b/2; MG *çıḳar-*: 61b/1; TA *çıḳar-*: 35b/7; TZ *çıḳar-*: 54b/11; CC *çıġar-*: 115b/6; Kİ *çıġar-*: 43; KK *çıḳar-*: 76b/10), Çağ. (Seng.: 219r/15; BVt: 150/3; FK: 688/73; İD: 64/3; LM: 1157, 2588; MKb: 21a/1, 22a/7; MN: 17b/13; TEH: T695b/12; SS: 983, 2357; GN: 1/5, 73/7; AL: 305; Bab.: 217b/1, 259a/7; SD: 418, 446; ŞHD: 188a/2, 189b/2; LD: 513, 2710), (EDPT: 410b; DTS: 150b) — Kzk. *şıġar-* "çıkarmak, dışarı çıkarmak"

çıḳarıl- "çıkarılmak" ME: 211/7, Kıp. (İM *çıḳarıl-*: 46b/3; BV: çıḳarul-: 55b/23), Çağ. (MKb *çıḳarıl-*: 107a/9; TEH *çıḳarıl-*: M799a/16; Bab. *çıḳarıl-*: 200a/5), (Toparlı, — Kzk. *şıġarıl-* "çıkarılmak"

1992: 173)

çıḳarış- "çıkarmakta yardım ve yarış etmek; meydana çıkarmak, bir şey çıkarmak" DLT II: 209, ME: 196/2, (DTS: 151a; EDPT *çıḳrış-*: 411b)

Kzk. *şıġarıs-* "ortaya çıkarmak; sonuçlandırmak"

çıḳart- "çıkartmak" KE: 109v/18, HŞ: 4335, (Ata, 1997: 164)

Kzk. *şıḳart-* "çıkartmak"

çıḳıl- "çıkılmak, dışarı çıkılmak" DLT II: 133, Çağ. (Bab.: 125a/8, 184b/5), (EDPT: 407b; DTS: 151a)

Kzk. *şıġıl-* "çıkılmak, dışarı çıkılmak"

çıḳış "menfaat, çıkar; masraf, harcama, gider; çıkma, çıkış" DLT I: 368, KB: 1316, 2774, Muh.: 151, Kıp. (TZ: 14b/8), Çağ. (Seng.: 219v/11; Bab.: 136a/5; Pav.C. 307), (EDPT: 412a; DTS: 151a)

Kzk. *şıġıs* "gider, masraf; anlaşma, çıkar; çıkma, uzaklaşma, ayrılma"

çıḳış- "ayrılmak, çıkmak" DLT II: 104, Çağ. (Seng.: 219r/22), Kıp. (GT *çıḳış-* "başa kakmak, hakkından gelmek": 214/10), (EDPT: 412a; DTS: 151a)

Kzk. *şıġıs-* "ayrılmak, uzaklaşmak; anlaşma sağlamak, çıkar yol sağlamak"

çıla- "nemlenmek, ıslanmak, terlemek" DLT III: 271, Kıp. (BV *çıla-* "at terletmek": 44a/7; İM *çıla-* "ıslanmak": 106a/2), (EDPT: 418a; DTS: 148b)

Kzk. *şıla-* "ıslatmak, sulandırmak, menlendirmek"

çılan- "sulanmak, nemlenmek" DLT II: 150, Kıp. (Kİ: 45), (EDPT: 421a)

Kzk. *şılan-* "sulanmak; gözü yaşarmak"

çılaş- " ıslatmakta yardım etmek" DLT II: 108, (EDPT: 421b)

Kzk. *şılas-* "beraber ağlaşmak, gözleri yaşarmak"

çılat- "ıslattırmak, nemlendirmek" DLT II: 310, (EDPT: 419a)

Kzk. *şılat-* "sulanırmak, yaşartmak"

çılav "dizgin" Çağ. (GN: 90/8; Pav.C. 308), (Orak, 1995: 59)

Kzk. *şılav* "dizgin"

çım[1] "çim, çimen" DLT I: 338, KB *çim*: 974, Kıp. (İH *çim*: 20), Çağ. (LÇT *çim*: 330), (EDPT: 421b)

Kzk. *şım[1]* "çim, çimen"

çım[2] "*çım ḳara*= kapkara; pekiştirme anlamı katar" DLT I: 338, Muh.: 169, Kıp. (Kİ: 46), (EDPT: 424b)

Kzk. *şım[2]* "pekiştirme anlamı katar; *şım ḳara* = kapkara"

çımaḳ "bembeyaz" Muh.: 169, Kıp. (Kİ: 46), (EDPT: 424b; Battal, 1997: 26)

Kzk. *şımaḳ* "bembeyaz"

çın "doğru, gerçek" Uyg. (Man III: 17_{12}; U III: 70_6; TT V: 24; TT VIII: A_{16}; AY: 137/8; 192/21), DLT I: 339, III: 138, KB: 60, 336, 352, Kıp. (CC *çın*: 138/12; TA *çın*: 28b/13; İM *çiŋ*: 40b/6), Çağ. (Seng. *çın*: 221r/20; BVt *çın*: 296/5; FK *çın*: 97/5, 171/7; LM *çın*: 1938; MKb *çın*: 7b/2, 8a/12; MN *çın*: 22b/11; TEH *çın*: T713a/23; SS *çın*: 965, 2718; GN *çın*: 84/7; Bab. *çın*: 173a/2; SD *çın*: 314, 608; ŞHD *çın*: 103a/6, 121b/7; LD *çın*: 995, 1270; LÇT *çin*: 330), (EDPT: 424a; DTS: 148b)

Kzk. *şın* "gerçek, hakikat"

çınıḳ- "doğrulamak, gerçekleşmek" DLT II: 117, Kıp. (CC: 137/22), (EDPT: 425b)

Kzk. *şınıḳ-* "doğrulamak, onaylamak, gerçekleşmek"

çınlıḳ "doğruluk, gerçeklik" KB: 2436, Çağ. (MKb *çınlıḳ*: 84a/10; SS *çınlıġ*: 3989), (DTS: 149b)

Kzk. *şındıḳ* "doğruluk, gerçeklik"

çıŋ "*ḳulaḳım çıŋ etti*= kulağım çınladı" DLT III: 357, (EDPT: 424b; DTS: 150a)

Kzk. *şıŋ* "*şınjır şıŋ şıŋ etti* = zincir çın çın etti"

çıŋıl "bir nesnenin başka bir nesneye çarparak çıkardığı çın sesi" DLT III: 366, (EDPT: 426a; DTS: 150a)

Kzk. *şıŋıl* "nesnelerin birbirine çarparak çıkardığı çın sesi, çınlama"

çıŋır (< çıŋ) "bir tür müzik aleti" Muh.: 161, (Battal, 1997: 26; VEWT: 109a)

Kzk. *şıŋ* "Kazaklara özgü bir müzik aleti"

çıŋraḳ (< çıŋ) "gür ve pürüzsüz ses" Uyg. (PK *çıŋartġu* "zil, çıngırak": 177), DLT III *çıŋraḳ*: 383, Çağ. (Seng. *çınḳıraḳ/çınḳırav*: 221r/22; LÇT *çınraġu*: 331; Pav.C. *çıŋrav*: 310) (EDPT *çıŋraḳ*: 426b; DTS *çıŋraḳ*: 150a; Vámbéry, 1867 *çınḳrav*: 286a)

~Kzk. *şıŋġırıḳ* "kulağa gelen yüksek ses, çığlık" (*şıŋḳıldaḳ* "çıngırak, çıngır çıngır ses çıkaran nesne")

çıp "ince ve yumuşak dal" DLT I: 318, (EDPT: 393b; DTS: 150a)

Kzk. *şıp* "çubuk, dal"

çıpçıḳ "serçe kuşu" DLT III *çınçırġa*: 242, NF *çıpçuḳ*: 193/7, KE *çıpçuḳ*: 130r/13, Kıp. (BM *çıpçaḳ*: 11/12; CC *çıpçıḳ*: 57/4; İM *çıpçıḳ/çıpçuḳ*: 113b/8, 135b/8; TA *çıpçuḳ*: 11a/2; DM *şıpşıḳ*: 12a/6; TZ *şıpşıḳ*: 25a/9), Çağ. (Seng. *çupçuḳ*: 211v/10; TEH *çopçuḳ*: A731a/24; LÇT *çopçuḳ*: 309; AL *çupçuḳ*: 311; Pav.C. *çupçuḳ*: 290), (EDPT: 425a)

Kzk. *şımşıḳ* "serçe kuşu" (*çıpçıḳ* > *şımşıḳ*)

çıpıḳ "çubuk, yaş dal parçası" DLT I: 381, Kıp. (Kİ *çıbıḳ*: 41; CC *çıbuḳ/çıbıḫ*: 126/20; TA *çıbuḳ*: 8a/1), Çağ. (Seng. *çubuġ/çubuḳ*: 211v/13; LÇT *çupuḳ*: 310), (EDPT: 395b; DTS: 147a; TMEN III: 1059)

Kzk. *şıbıḳ* "çubuk, yaş ağaç dalı"

çıpıḳan, çıpan “çıban, irin” Uyg. (AratU I *çubuḳan*: 39), DLT I *çıpḳan*: 448, Muh. *çiban*: 164, Kıp. (BM *çıban*: 10/2; BV *çıban*: 17a/24; İM *çıban*: 130a/5; TA *çıban*: 35a/3; Kİ *çiban*: 41; TZ *şiban*: 15b/3), Çağ. (Seng. *çıban*: 215v/14; BVt *çıban*: 321/4; FK *çıban*: 104/4; LÇT *çıpḳan*: 322; AL *çıpan*: 301; Pav.C. *çıpḳan*: 301) (Krş. Mog., *çigiḳan*) (EDPT: 396a; VEWT: 106b)

Kzk. *şiyḳan* “çıban, irin” (*çıpıḳan* > *çıpḳan* > *çīḳan~şiyḳan*) (Kırg. *çıyḳan*)

çıpıḳla- “çubukla vurmak” DLT III: 337, (EDPT: 396b; DTS: 147b)

Kzk. *şıbıḳta-* “çubukla vurmak”

çıpın “sinek, karasinek” Uyg. (AY *çibin*: 34g/3), KB *çıbun*: 3399, 5215, 6601, Muh. *çibin*: 177, Kıp. (BV *çıbın*: 28b/4; BM *çibin*: 10/16; CC *çibin*: 108/31; GT *çibin*: 96/5; İM *çibin*: 108a/8; Kİ *çibin*: 41; DM *şibin*: 9b/8; TZ *şibin*: 16a/13), (Çağ. (Seng. *çibin*: 215v/17; FK *çibin*: 234/4; LM *çibin*: 2097, 2234; MKb *çipin*: 93a/2; SD *çibin*: 725; ŞHD *çibin*: 18a/8; LD *çibin*: 1700), (EDPT: 397b; DTS: 147a-b)

Kzk. *şıbın* “sinek, karasinek”

çıpırtḳı (< çıpırt-) “hayvanları otlatmak için kullanılan taze çubuk” DLT *çıpırt-* III: 430, (EDPT *çıpırt-*: 398b; DTS *çıpırt-*: 147b; VEWT *çıbırtḳı*: 106b)

Kzk. *şıbırtḳı* “hayvanları otlatmak için kullanılan çubuk, çubuklama” (Tat. *şıbırḳı*)

çırla- “gürültüyle akmak” KE: 32v/19, Kıp. (Kİ: 42), (VEWT: 109b; Caferoğlu, 1931: 30)

Kzk. *şırla-* “şırıldamak”

çırma- “sarmak, kaplamak” Kıp. (CC *çırma-*: 111/8), Çağ. (Seng. *çırma-*: 217r/12; BVt *çırma-*: 444/6; FK *çırma-*: 417/1; LM *çırma-*: 2049, 3256; MN *çırma-*: 8a/12; TEH *çırma-*:

Kzk. *şırma-* “sarmak, dolamak, örtmek, kaplamak”

A723a/15; SS *çırma-*: 4352; LÇT *çırmamaḳ*: 325; AL *çırma-*: 303; Pav.C. *çırmamaḳ*: 304; Bab. *çırma-*: 242a/13) (EDPT *çerme-*: 430a)

çırmal- "bükülmek, sarılmak" DLT II *çermel-*: 231, Kıp. (CC *çırmal-*: 111/6), Çağ. (Seng. *çırmal-*: 217r/27; FK *çırmal-*: 39/4, 611/6; TEH *çırmal-*: M798a/11), (EDPT *çermel-*: 430b; DTS *çermel-*: 144b)

Kzk. *şırmal-* "sarılmak, dolanmak"

çırmat- "büktürmek, sardırmak" DLT II *çermet-*: 349, Çağ. (Seng. *çırmat-*: 217r/16; LM *çırmat-*: 1830), (EDPT *çermet-*: 430a; DTS *çermet-*: 144b)

Kzk. *şırmat-* "sardırmak, dolandırmak, büktürmek"

çırpı "çalı çırpı, kuru ağaç" Kıp. (CC *çırpı*: 161/21; BM *çirbi/çirpi*: 3/14), Çağ. (LÇT *çırpı*: 324), (Grønbech, 1942: 79; Vámbéry, 1867: 283b)

Kzk. *şırpı* "kurumuş ağaç parçası, çalı çırpı"

çırt "*çırt süḍti*= birisi dişlerinin arasından çırt diye tükürük çıkardı" DLT I: 341, Çağ. (LÇT: 324), (EDPT: 428a; DTS: 151b)

Kzk. şırt "*şırt tükirdi* = dişlerinin arasından çırt diye tükürük çıkardı"

çıtırlan- "karmakarışık olmak, alt üst olmak" Kıp. (İH: 12), (İzbudak, 1936: 11)

Kzk. *şıtırlan-* "alt üst olmak, içerlemek, bozulmak"

çıydam "yatağa doldurulan veya yağmurluk yapılan ince keçe" DLT III: 176, (EDPT: 431b; DTS: 148b)

Kzk. *çiydem* "keçeden yapılan bir tür elbise, gömlek"

çız- "çizmek, yazmak" Uyg. (U III: 85_7; USp: 3_{16}), Kıp. (İM *çız-*: 186a/7; TA *çız-*: 49b/1, 50b/3; CC *çiz-*: 50/22), Çağ. (Seng. *çiz-/sız-*: 218v/9, 251v/23; BVt *sız-*: 245/6; FK *sız-*:

Kzk. *sız-* "çizmek"

189/3; LÇT *çiz-*: 326; ŞHD *çiz-*: 121b/3; Pav.C. *çiz-*: 305) (EDPT: 432a; DTS: 151b)

çızdur- "çizdirmek" Uyg. (TT VII: 26_8), (EDPT: 432b; DTS: 147a) — Kzk. *sızdır-* "çizdirmek"

çızıḳ "çizik, çizgi" Kıp. (MG *çızıḳ*: 81a/1), Çağ. (LÇT *çizig*: 326; Pav.C. *çizik*: 305), (Uğurlu, 1987: 95; VEWT: 110a; Vámbéry, 1867: 284b) — Kzk. *sızıḳ* "çizik, çizgi"

çızıġ "çizgi, hat" ME *çızıġ*: 144/7, Kıp. (Kİ *çızov*: 47; BM *çüzüv*: 6/12), (Zajączkowski, 1958: 18) — Kzk. *sızuv* "çizik, çizgi"

çiçe "babanın kız kardeşi, hala; teyze, anne" Kıp. (TA *çiçe*: 33b/3), Çağ. (Bab. *çiçe*: 344b/13; Pav.C. *çiçe*: 302; LÇT *çiçe*: 323), (Toparlı, 2000: 45; DS: 1203; Vámbéry, 1867: 283b) — Kzk. *şeşe* "anne, ana; yaşlı kadınlara saygı ifade etmek için kullanılan sözcük"

çig "çiğ, pişmemiş" Muh. *çig*: 154, Kıp. (BV *çig*: 67a/16; GT *çig*: 299/9; TA *çig*: 16b/9; Kİ *çik*: 44; CC *çiyik*: 74/24), Çağ. (Pav.C. *çig*: 307; LÇT *çig*: 328), (EDPT: 413a; DTS: 145a) — Kzk. *şiyki* (< şiy(i)ki) "çiğ, pişmemiş"

çig-, çik- "bağlamak, düğümlemek" DLT II: 21, (EDPT: 413b) — Kzk. *şiy-* "düğümlemek, dokumak, birbirine bağlamak"

çige "aşık kemiği oyunu" Çağ., (LÇT: 329), (Bkz. *şik*), (EDPT: 413a; DTS: 145b) — Kzk. *şige* "aşık kemiği ouyunu"

çigi (< çig-) "sıkıca bağlama, düğümleme" DLT II: 210, (DTS: 145b) — Kzk. *şiye* "iplerin çözülmemesi için sıkıca bağlama, düğümleme, kördüğüm"

çigit “pamuk çekirdeği” DLT I: 356, Kıp. (Kİ çikit: 45), Çağ. (Seng.: 220r/10; LÇT: 328; Pav.C. 307), (EDPT: 414a; DTS: 145b)

Kzk. *şiyit* “pamuk çekirdeği”

çij “demir çivi” DLT III: 123, (Bkz. *çėj*), (DTS: 147a)

Kzk. *şüy*, şege, şige “çivi, mıh”

çik “aşık oyununda aşığın yan yattığında çukur tarafı yukarı geldiğinde “çik turdı” denir” DLT III: 130, (EDPT: 413a; DTS: 145b)

Kzk. *şik* “aşık kemiğinin sırtının yere atılması sonucu tümseğinin yukarı gelmesi; Kazaklarda bir oyun, aşık kemiği oyunu”

çil[1] “keklik, yaban tavuğu, çil” HŞ *çil*: 4162, Muh. *çil*: 173, Kıp. (BM *çil*: 11/12; CC *çil*: 109/14; Kİ *çil*: 45; İH *çil* “keklik yavrusu”: 14, *çil* “at tınlarından konur renk”: 22), Çağ. (Seng.: 220r/19; Pav.C. 308), (Krş. DLT I *çil* “çil; yüzde oluşan lekeler”: 336) (EDPT: 417b; DTS: 146a)

Kzk. *şil*[1] “dağ tavuğu; yüzdeki lekeler, çil”

çil[2] “çokluk bildiren sıfat olarak kullanılır” DLT III: 134, (EDPT: 417b; DTS: 146a)

Kzk. *şil*[2] “sıfat fonksiyonunda kulanılmaktadır; *şil böri* = acımasız kurt, zalim kurt”

çir “yağ” DLT I: 323, (DTS: 146b)

Kzk. *şır* “yağ; sütün yağı, kaymağı; gıda, aş”

çit “üzerinde alacalı nakışlar bulunan kumaş” DLT III: 120, (EDPT: 402a; DTS: 146b)

Kzk. *şıt* “üzerinde baskı ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş,

basma”

çoçuḳ “domuz yavrusu, süt domuzu; her şeyin küçüğü” DLT I: 503, Kıp. (İH *çocuḳ*: 12; DM *çoçḳa*: 8a/2; TA *çoçḳa*: 12a/9), Çağ. (Seng. *cocġa*: 212r/12; LÇT *çoçġa*: 311) (EDPT: 400b; DTS: 151b; Vámbéry, 1867: 279b; TDES: 96b; VEWT: 113a)

~Kzk. *şoşḳa* “domuz, domuz yavrusu” (Orta Türkçede *çocuḳ* şeklinde olan kelime, Eski Kıpçakçada *çoçḳa* (çoç(u)ḳ+a) şeklinde kullanılmıştır (TDES: 96). Bugün birçok Türk lehçesinde kullanılmaktadır. Trkm. *çoçḳa*, Nog. *şoşḳa*, Kklp. *şoşḳa*, Tat. *şuşḳa*, Kırg. *çoçḳa*, Bşk. *susḳa*, Alt. *çoçḳo*, Özb. *çoçḳa*)

çoḏın “tunç ve süzülmüş bakır; eritilmiş demir” DLT I: 409, Kıp. (CC *çoyun*: 130/30; İH *çoyun*: 14), Çağ. (Seng. çoḏın/*çoyın*: 215v/11; LÇT *çögen/çöyen*: 318, 322) (EDPT: 403a; DTS: 151b; TMEN III: 1149)

Kzk. *şoyın* “farklı elementlerin birleşiminden oluşmuş sağlam sert demir; dökme sert demir”

çoġ[1] “ateş alevi, kor, köz, parlaklık” Uyg. (U III: 71_{12}; U IV: 51; TT VIII: D_{17}; USp: 46_2), DLT III: 128, KE: 173v/19, Kıp. (İH: 13), Çağ. (Seng.: 213r/22; TEH: T703b/17; LÇT: 315; Pav.C. 294; Bab.: 141b/5, 141b/6), (EDPT: 405a; DTS: 151b; TMEN III: 1138)

Kzk. *şoḳ*[1] “ateş kızıllığı, ateş alevi, kor, köz”

çoġ[2], çuġ “bohça, heybe, bağ” DLT III: 128, KB: 5549, HŞ: 866, (EDPT: 405a; DTS: 151b)

Kzk. *şoḳ[2]* “demet, bağ, buket”

çoġı[1] “savaş; münakaşa, anlaşmazlık” DLT I: 41, KB: 4842, (DTS: 152a)

Kzk. *soḳı, soḳḳı* “darbe, vuruş, saldırı; saldırıyı püskürtme” (*çoġı* > *şoḳı* > *soḳı~soḳḳı*) (soğıs “savaş, harp”)

çoġı[2] (< çağ, çoğ) “gürültü” DLT III: 225, KB: 318, 1926, (EDPT: 406b; DTS: 136a)

Kzk. *şuvı* (< şuv + ı) “gürültü, patırtı” (şuvıl “gürültülü”)

çoġla- “bağırmak, çağırmak, gürültü çıkarmak” DLT III: 295, KB: 3847, 5314, Kıp. (CC *çuvla-*: 161/7), (EDPT: 407b; DTS: 152a)

Kzk. *şuvla-* “gürültü çıkarmak, gürültü yapmak”

çoġlan-[1] “ateş yalınlanmak” Uyg. (TT X: 164), DLT II: 245, (EDPT: 408a; DTS: 152a)

Kzk. *şoḳtan-[1]* “yanmak, kıpkızıl olmak”

çoġlan-[2] “toplanmak” DLT II: 245, (EDPT: 408a; DTS: 152a)

Kzk. *şoḳtan-[2]* “toplanmak, çoğalmak”

çoġluġ “ateşli, korlu” Uyg. (U II: 59_5; U III: 39_{23}; TT VIII: F_{16}; TT X: 61), (EDPT: 407a; DTS: 152b)

Kzk. *şoḳtı* “ateşli, korlu, közlü”

çoġru- (< çoğ) “uyuşmak” Kıp. (İH: 18), (İzbudak, 1936: 12)

Kzk. *şoyırıl-* (< çoğ(ı)r-ı-l-) “beli uyuşmak, bel fıtığı olmak”

çoḳ[1] “kötü, alçak” DLT III: 130, (EDPT: 405b; DTS: 153b)

Kzk. *şoḳ[1]* “yaramaz, haylaz, kötü” (KTAS:758a)

çoḳ[2] “çok, bol” KB *çoḳ*: 3031, Kıp. (BV *çoḳ*: 12b/16; GT *çoḳ*: 40/13; İM *çoḳ*: 34b/5; İN *çoḳ*: 85a/4; KH *çoḳ*: 4/4, 6/2; KFT *çoḳ*: 291b/10; Kİ *çoḳ*: 44; MS *çoḳ*: 26a/4; DM *şoḳ*: 23b/10; KK *çoḳ*: 32a/11; TZ *şoḳ*: 30b/4), Çağ. (FK *çoḫ/çoḳ*: 114/1, 114/3; LM *çoḳ*: 2840; MKb *çoḳ*: 80b/8; TEH *çoḳ*: T698a/6), (EDPT: 405b; DTS: 153b)

Kzk. *şoḳ*[2] “bol, çok, fazla” (KTAS: 758a)

çoḳ- “konmak, inmek; gagalamak” DLT II: 17, (Krş. Uyg. (PK *şoḳ-* “(hayvan için) öldürmek”: 177)), (EDPT: 406a; DTS: 153b)

Kzk. *şoḳ-*, *şuḳ-* “(kuş için) gagalamak; birbirini öldürmek, yemek, dişlemek”

çoḳraḳ (< çoḳra-) “kaynama, coşma, köpürme” Kıp. (CC *çoḫraḫ/çoḳraḳ*: 113/12; Kİ *çoḳra-*: 44; TZ *şoḳra-*: 8b/6), (EDPT *çoḳra-*: 410b; DTS *çoḳra-*: 154a)

Kzk. *şoḳıraḳ* “kaynama, coşma, köpürme”

çoḳu- (< çoḳ-) “gaga ile vurmak, kazmak” Çağ. (TEH: T706a/24), (Abik, 1993: 146)

Kzk. *şoḳı-*, *şuḳı-* “gagalamak, kazmak, eşmek”

çoḳuş- (< çoḳ-) “(kuşlar) gaga gaya tutuşmak, gömmek, kazmak” Çağ. (FK: 148/3), (Kaya, 1989: 850)

Kzk. *şuḳıs-* “birlikte kazmak”

çoḳmar “çomak, sopa” DLT I *çomaḳ*: 381, Muh. *çomaḳ*: 173, Kıp. (DM *çoḳmar/şoḳmar/şumuḳ*: 8b/11; İM *çoḳmar*: 484b/2; Kİ *çoḳmar/çomaḳ*: 44, 46; TA *çoḳmar/çomaḳ*: 14b/5; TZ *çoḳmar/çomuḳ*: 15b/5; KK *çoḳmar*: 71b/4), Çağ. (Seng. *çoḳmar/çomaḳ*: 214r/5, 215r/18; LÇT *çoḳmar*: 316; SD *çomaḳ*: 384; ŞHD *çomaḳ*: 189a/7), (EDPT: 422b; DTS: 153a; TMEN III: 1120)

Kzk. *şoḳpar* “çomak, sopa”

çoḳmarlı “çomaklı, sopalı” Kıp. (CC *çoḫmarlı*: 119/14), (Grønbech, 1942: 75)

Kzk. *çoḳparlı* “çomaklı, sopalı”

çolpan “çoban yıldızı, venüs; sabah yıldızı” Muh. *çolpan*: 184, Kıp. (BM *çolban/çolpan*: 2/13; Kİ *çolpan*: 45; TZ *çolpan*: 30b/3), Çağ. (Seng. *çolpan*: 214v/18; GN *çolpan*: 52/10; LÇT *çolpan*: 319; AL *çolpan*: 317; Pav.C. *çolpan*: 297), (EDPT: 418b)

Kzk. *şolpan* “çoban yıldızı”

çoluḳ (çoloḳ) “çolak” Uyg. (Man III *çoluḳ*: 49_4), DLT I *çolaḳ*: 381, Kıp. (TZ *şolaḳ*: 4a/10), Çağ. (Seng. *çolaḳ*: 214v/16; LÇT *çolaḳ*: 319; Pav.C. *çolaḳ*: 297), (EDPT: 419b; DTS: 153a; TMEN III: 1111)

Kzk. *şolaḳ* “çolak, topal, sakat”

çom- “suya dalmak, batmak,” Uyg. (Man III: 33_1; TT VI: 195; TT VIII: I_{23}), DLT II *çöm-*: 26, Muh. *çom-*: 110, Kıp. (TZ *çum-*: 27a/2), Çağ. (Seng. *çom-*: 214v/26; BVt *çum-*: 400/4; FK *çom-*: 553/2; MKb *çöm-*: 42b/6; TEH *çum-*: T697a/26; SS *çom-*: 4605, 4648; LÇT *çum-*: 321; AL *çum-*: 318; Bab. *çom-*: 281b/14; Pav.C. *çom-*: 299; ŞHD *çum-*: 19a/3, 58a/1), (EDPT: 422a; DTS: 153a; Vámbéry, 1867: 282a)

Kzk. *şom-* “suya dalmak, dalış yapmak”

çomar “havuç” Kıp. (TA: 9a/8), Çağ. (LÇT *çomur*: 321), (Toparlı, 2000: 9)

Kzk. *şomır* “havuç”

çomtur- (< çom-) “suya adaldırmak, çimdirmek” DLT II *çömtür-*: 182, (EDPT: 422b; DTS: 155b)

Kzk. *şomdır-* “suya daldırmak”

çoŋ “iri, büyük; *çoŋ et* = iri doğranmış et” DLT III: 357, Çağ. (Seng.: 215v/1), (EDPT: 424b;

Kzk. *şoŋ* “büyük, dev”

DTS: 153b)

çonaḳ “kulağı kesik” Kıp. (TZ: 33b/1), (EDPT: 419b)

Kzk. *şunaḳ* “kulağı kesik ya da yapışık olan”

çopra (< çop, çöp) “eski elbise; paçavra” Uyg. (USp *çopra*: 88_{41}), DLT I *çopra*: 421, Kıp. (Kİ *çüprek*: 41; TA *çöprek*: 20a/12; MS *çüprek*: 29b/1, 30b/4; CC *çüprek*: 122/5; İH *çöprek*: 32; BV *çöprek*: 26b/2; İM *çöprek*: 89a/6; MG *çöpreg*: 82a/4; KH *çüprek*: 55/6, 56/6), Çağ. (LÇT *cibrik*: 287) (EDPT: 398a; VEWT: 121b)

~Kzk. *şüberek* “bez, paçavra, eskimiş bez” (< çöp + erek) (Tat. *çüprek*, Şor *şübürök*)

çor[1] “sarılgan bitki, sarmaşık” DLT III: 121, (EDPT: 427a; DTS: 154a)

Kzk. *şor* “sarmaşık, ağaçların dibinde yetişen ve onlara sarılan bir bitki”

çor[2] “avret yeri bitişik olan kadın” DLT III: 121, (Krş. Kıp. (Kİ *çor* “hastalık, dert”: 42; Çağ. (Bab. *çor* “şiş, şişkinlik: 242a/6)) (EDPT: 427a; DTS: 154a)

Kzk. *şor* “tümör, ur; ince hastalık; vücutta oluşan şişkinlik, ur”

çorlu (< çor[2]) “hasta, çaresiz” Kıp. (İH: 8, 12; Kİ: 46), (İzbudak, 1936: 12)

Kzk. *şorlı* “hasta, hastalıklı”

çortan “sazan balığı” Kıp. (İM), (VEWT: 116b)

Kzk. *şortan* “sazan balığı, turna balığı” (Krş. Tat. *çurtan*)

çovlı “süzgeç, tutmaç süzgeci” DLT III *çovlı*: 442, Kıp. (TA *çavlı*: 18b/3) (EDPT: 397a; DTS: 154a)

Kzk. *şavlı, şävli* “süzgeç, kevgir” (KTAS: 742a)

çögen “topu çekmek için kullanılan ucu eğri bir deynek, çevgen” DLT I: 402, KB: 2581, Kıp.

Kzk. *şögen* “polo oyunu, at üstünde topu

(İH: 19), (EDPT: 416a; DTS: 154b)

kapmak için kullanılan sopa, deynek”

çögür, çökür “bir çeşit diken” Kıp. (TZ *çoḳur*: 11b/12), Çağ. (Seng. *çögür*: 214r/27; MKb *çökür*: 68b/6; LÇT *çökür*: 318; AL *çökür*: 313), (Atalay, 1945:162)

Kzk. *şögir* “bir çeşit diken” (Nog. *şökir*)

çök “deveyi durdurmak için kullanılan söz” DLT I: 334, Çağ. (Seng. *çök* “çökme, diz çökme”: 214r/22; LÇT: 317), (EDPT: 413b)

Kzk. *şök* “hareket eden, yürüyen deveyi durdurmak ve çökertmek için kullanılan söz”

çök- “çökmek” Uyg. (TT II: 48), DLT II: 21, KB: 5457, Kıp. (CC: 122/18; BV: 13a/2; İM: 81a/2; İN: 30b/4; KFT: 1251b/24; TA: 15b/1; TZ: 8b/6; KK: 81b/2), Çağ. (Seng.: 214r/2; LÇT: 318; Pav.C. 296; ŞHD: 123b/9, 127a/11), (EDPT: 413b; DTS: 154b)

Kzk. *şök-* “çökmek, çömelmek”

çöke “diz çökme” Uyg. (U II: 41_{21}), (EDPT: 414a; DTS: 154b)

Kzk. *şöke* “diz çökme, dizini bükme”

çöker- “çöktürmek” KE: 234v/1, ME: 46/6, (Ata, 1997: 164)

Kzk. *şöger-* “(deve) çökertmek, çöktürmek”

çökit-, çöküt- “diz çökmek” Uyg. (U II: 47_{78}; U III: 28_{12}; U IV: 106; AY: 36/17, 82/20; USp: 101_{7}), KB: 6534, Kıp. (İH: 13), (EDPT: 414b; DTS: 155a)

Kzk. *şökit-* “dizlerinin üstünde durmak, diz çökmek” (*şöginti* “çöküntü”)

çöktür- “çöktürmek” DLT II: 181, (EDPT: 414b; DTS: 155a)

Kzk. *şöktir-* “çöktürmek”

çöl "çöl, step" ETY: 38, Çağ. (Pav.C. 297; LÇT: 318; AL: 316), (EDPT: 417b; Tekin, 2003: 242)

Kzk. *şöl* "çöl"

çömçe, çömüç "kepçe, çömçe" DLT I *çömçe*: 417, Muh. *çümüç*: 169, Kıp. (CC *çömiç*: 104/29; GT *çömüç*: 320/7; BV *çömçe*: 20b/18; DM *çömçe*: 10b/6; Kİ *çömçe*: 46; TA *çömçe*: 18b/3; TZ *çömçi*: 34a/6), Çağ. (Seng. *çemçe/çömçe/ çömüç*: 209r/19, 215r/21, 215r/23; LÇT *çömçe*: 320; Pav.C. *çömçe/çömüş*: 299), (EDPT: 422a; DTS: 155b; TMEN III: 1121)

Kzk. *şömiş* "kepçe"

çömel- (< çom-) "çömelmek" ME: 58/5, Kıp. (Kİ: 46), Çağ. (Seng.: 215r/15), (EDPT *çöm-*: 422a; OTWF *çöm-el-*: 651)

Kzk. *şomıl-*, *şömel-* "çömelmek; batmak"

çömlek, çölmek "çömlek" Kıp. (DM *çömlek*: 10b/10; İH *çölmek*: 23; CC *çömlek*: 80/21; Kİ *çelmek/çömlek*: 46; TA *çömlek*: 18b/2; TZ *çömlek/şölmek*: 11b/2), Çağ. (LÇT *çölmek*: 320), (Grønbech, 1942: 76; Atalay, 1945: 163)

Kzk. *şölmek* "çömlek, kap"

çöp "çöp, tortu" Uyg. (Hüen: 2011), DLT I: 318, III: 119, Kıp. (CC *çöp*: 161/71; Kİ *çöp*: 41; İM *çöp*: 482a/8; DM *şöp*: 5b/15; TZ *şöp*: 29b/10), Çağ., (EDPT: 394a)

Kzk. *şöp, şop* "çöp, kalıntı, kırıntı; saman çöpü, ot"

çöpik "sebze ve meyvelerin yenildikten sonra arta kalan kısmı, çör çöp" DLT I: 390, (DTS: 155b)

Kzk. *şopaḳ* "sebze ve meyvelerin yenilmeyen kısmı, çekirdeği"

çöple- "derlemek, toplamak" Kıp. (CC: 126/4; GT: 325/4), (Grønbech, 1942: 76)

Kzk. *şöple-* "bağ ve bahçede yetişen

	zararlı otları toplamak”
çörek “çörek, hamurdan yapılan bir yiyecek” DLT I: 388, Kıp. (İH *çörek*: 18; Kİ *çörek*: 42; TA *çörek*: 16b/10; TZ *şörek*: 29a/6), Çağ. (Seng. *çörek*: 212v/23; LÇT *çörgek/çörek*: 314), (EDPT: 429a; DTS: 155b)	Kzk. *şörek* “çörek, kazanda pişirilen ince hamur, yiyecek”
çubar “alacalı, benekli; çiçek bozuğu” Muh. *çubar*: 171, Kıp. (TA *çeper*: 14a/7), Çağ. (LÇT *çopur*: 310), (VEWT: 118b; Toparlı, 2000: 17)	Kzk. *şıbar, şubar* “alacalı, benekli; çiçek bozuğu”
çuh “*çuh çuh* = atı yürütmek için kullanılan söz” DLT III: 117, (DTS: 156b)	Kzk. *şuv* “*şuv şuv* = atı yürütmek veya durdurmak için kullanılan söz ”
çuḳur “çukur” KE: 164v/15, ME: 212/4, MM: 191/4, Kıp. (BV *çuḳur*: 6b/17, 10a/16; İM *çuḳu/çuḳır*: 36b/6, 220b/1; Kİ *çuḳur*: 44; KFT *çuḳur*: 372a/25; TZ *çuḳur*: 12b/11; CC *çuġur*: 78/7; MG *çuġur*: 79b/7; DM *şuḳur*: 3a/10), Çağ. (Seng.: 214r/6; FK: 137/3; LM: 2088; TEH: T713b/22; LÇT: 317; Bab.: 341a/3), (EDPT: 409b)	Kzk. *şuḳır* “çukur, oyuk”
çulġa- “sarmak, bohçalamak; giymek” DLT I *çuġla-*: 295, NF *çulġa-*: 9/11, KE *çulġa-*: 147v/18, Kıp. (İM *çulġa-*: 188a/4; MG *çulġa-*: 100a/9; TZ *şulġa-*: 32a/5), Çağ. (Seng. *çulġa-*: 214r/28; MKb *çulġa-*: 104b/1; LÇT *çulġa-*: 319; Pav.C. *çulġa-*: 298), (EDPT: 407b, 420a)	Kzk. *şulġa-* “sarmak, dolamak”
çulġan- “giyinmek” NF: 167/6, ME: 178/3, HŞ: 1924, Kıp. (CC: 122/5, İM: 241a/6), Çağ.	Kzk. *şulġan-* “giyinmek, bir şeyler giyinmek;

(Seng.: 214v/9; LÇT: 319), (Grønbech, 1942: 77)

sarınmak, dolanmak”

çulġav “ayak örtüsü; bez” Kıp. (CC: 102/77), Çağ. (LÇT *çulġaḳ/çulġav*: 320; Pav.C. *çulġaḳ*: 298), (Grønbech, 1942: 77)

Kzk. *şulġav* “sarma ve dolama şeklindeki çorap yerine kullanılan bez, dolak”

çur “*çur çur* = süt sağılırken kapta çıkardığı ses; herhangi bir akarın çıkardığı ses” DLT I: 485, (EDPT: 428a)

Kzk. *şır* “*şır şır* = suyun şırıldayarak akması”

çuv “gürültü” Kıp. (CC *çov*: 114/27), (Grønbech, 1942: 76)

Kzk. *şuv* “gürültü”

çuvla- “gürültü yapmak” Kıp. (CC: 161/7), (Grønbech, 1942: 77)

Kzk. *şuvla-* “gürültü yapmak, gürültü çıkarmak”

çüçük “tatlı” Kıp. (CC *çüçi*: 115/12), Çağ. (BVt *çüçük*: 106/5, 331/5; FK *çüçüg*: 92/7, 145/3; MKb *çüçük*: 3b/10; TEH *çüçüg*: T718a/11; SS *çüçük*: 3065; LÇT *çüçük*: 311; AL *çüçük*: 311; Bab. *çüçük*: 286b/9; Pav. C. *çüçük*: 292; ŞHD *çüçüg*: 139a/7; LD *çüçük*: 2610), (Karasoy, 1998: 236)

Kzk. *şüşik* “tatlı, tadı olan” (KTAS: 769b)

çürit- (< çürü-) “çürütmek” KE: 108r/16, (Ata, 1997: 165)

Kzk. *şirit-* “çürütmek”

çürü- “çürümek” Kıp. (CC *çürü-*: 76/12, İM *çüri-/çürü-*: 114b/1, 116a/2; BV *çürü-*: 46b/7; Kİ *çürü-*: 43), Çağ. (Seng. *çürü-*: 212v/10; Pav.C. *çürü-*: 294; LÇT *çürü-*: 314; Bab. *çürü-*: 196a/12; TEH *çürü-*: T713a/17; GN *çüri-*: 62/11), (VEWT: 121b; Grønbech, 1942: 77)

Kzk. *şiri-* “çürümek, bozulmak”

çürük (< çürü-) "çürük" NF: 376/12, ME: 46/5, Kıp. (İM: 143b/7; GT: 333/12), Çağ. (Seng. *çürük*: 212v/24; BVt *çürgük/çürük*: 182/2, 334/2; LM *çürük*: 488; MKb: 41b/9; TEH *çürük*: T713a/12; LÇT *çürik*: 314; Pav.C. *çürük*: 293), (Toparlı, 1992: 231)	Kzk. *şirik* "çürük"
çüşkir- "hapşırmak, aksırmak" Kıp. (CC *çüçkür-*: 114/11; Kİ *çüçkür-*: 42; TZ *şüşkür-*: 26a/5; BM *tüskür-*: 77), Çağ. (Seng. *çüşkür-*: 213r/7; LM *çöşkürmek* "aksırma": 488; SS *çöşkür-*: 4045; LÇT *çüşkür-*: 313; Pav.C. *çüşkür-*: 294), (VEWT: 121b; Grønbech, 1942: 77)	~Kzk. *tüşkir-* "hapşırmak" (Kklp. *tüşkir-*, Tat. *töşkör-*, Nog. *şüşkir-*, Kırg. *çüşkir-*)
da "da, de bağlacı" Kıp. (CC: 150/1, İN: 67a/3; BV: 2b/20), (DTS: 158a)	Kzk. *ta* "da, de bağlacı"
daŋ "dan diye ses verme; dank sesi" DLT III: 357, (DTS: 158b)	Kzk. *daŋ* "dank etme; gürültü etme, patırtı, ses çıkarma"
day (< teg) "gibi" Çağ. (ŞT: 89a/13), (Ölmez, 1996: 362)	Kzk. *day, dey* "gibi; *muzday* buz gibi"
deŋgel "saman kesmiği" DLT III: 384, (EDPT: 520a; DTS: 158b)	Kzk. *deŋgel* "saman kesmiği, saman çöpü"
dön- "dönmek" AH: 462, Kıp. (KH *dön-*: 17/9; Kİ *dön-*: 50; KFT *dön-*: 324a/29; TA *dön-*: 42a/9; BV *tön-*: 65a/2; CC *tön-*: 139/16; İM *tön-*: 206b/7; TZ *tön-*: 17a/10; GT *tön-*: 116/11), Çağ. (Pav.C. 3 27; LÇT: 350), (DTS: 160b)	Kzk. *döŋ-* "*döŋgele-* = dönmek, yuvarlanmak" (*döŋgelek* "yuvarlak")
e- "olmak" Uyg. (USp: 265), DLT II: 29, Kıp. (CC *e-/er-*: 137/144; MG *ir-*: 4a/5), Çağ. (Pav.C. 105), (DTS: 175; ESTY I: 218-219)	Kzk. *e-* "olmak"

ebe "büyük anne, anne, ebe" Uyg. (Man I *apa*: 22_3), DLT I *aba*: 86; Kıp. (Kİ: 7; TZ: 11a/11), Çağ. (Seng.: 27v/5), (EDPT: 5a; ESTY I: 220-221)

Kzk. *ebe*, *ebey* "ebe, büyük anne; *apay* = yaşça büyük hanımlara saygı ifade etmek için kullanılan söz"

eçe "büyük kız kardeş" DLT I *eçe*: 86, KE *eze*: 37r/4, Çağ. (Seng. *eçe*: 32v/4; LÇT *eçe* "anne": 30), (EDPT: 20a; DTS: 162a)

Kzk. *eje, işe* "büyük kız kardeş, abla; anne" (KTAS: 209b)

eçi "yaşlı kadın, nine" DLT I: 87, (EDPT: 20b)

Kzk. *äje* "büyük anne, nine"

eçkü "keçi" Uyg. (USp: 36_2; AratU I: 24), DLT I : 128, Kıp. (BM *eçki*: 10; CC *eçki*: 108/3; KFT *eçki*: 321a/3; Kİ *eçki*: 9; TA *eçki*: 16a/6; TZ *eçki/içki/ikşi/işki*: 11a/4; İM *içkü*: 247b/4), Çağ. (Seng. *üçkü*: 65v/4; LÇT *içki/öçki*: 71, 110; Pav. C. *içkü*: 99; LD *üçkü*: 2731), (EDPT: 24b; DTS: 162a)

Kzk. *eşki* "keçi"

eḏer "eyer" DLT II *eḏer*: 224, KB *eḏer*: 1428, Muh. *iyer*: 173, Kıp. (CC *eyer*: 120/28; DM *eyer*: 8b/7; KFT *eyer*: 280b/3; Kİ *eger*: 26; KK *eyer*: 71b/8; BV *iyer*: 3b/10; İM *iyer*: 97a/6; GT *iyer*: 44/13; MG *iyer/iẕer*: 6b/7, 7b/5; TA *eyer*: 14b/8; TZ *eyer*: 19b/3, İH *eger sağrağı* "eyer ağacı, eyer yapılan ağaç": 18), Çağ. (Seng. *ėger*: 108v/12; TEH *iger*: A718b/17; LÇT *iger*: 123; Bab. *ėger*: 297a/3; AL *iger*: 99; Pav.C. *iger*: 119), (EDPT: 63b; DTS: 164a; ESTY I: 241-242)

Kzk. *er* "eyer, hayvan semeri"

ėḏer- "takip etmek, peşine düşmek" Uyg. (Man I: 35_7; U II: 40_{10}), DLT I: 447, KB: 3536, 3538,

Kzk. *er-* "takip etmek, peşine düşmek"

Çağ. (Pav.C. *iger-*: 120), (EDPT: 67a; DTS: 164a; ESTY I: 242-244)

eḏerçi "eyerçi, eyer ustası" Muh. *eyerçi*: 156, Kıp. (CC *eyerçi*: 87/15; DM *eyerçi*: 18a/6), Çağ. (LÇT *igerçi*: 123), (Grønbech, 1942: 85) — Kzk. *erşi* "eyerci, eyer ustası, eyer diken"

eḏerle- "eyerlemek" DLT I *eḏerle-*: 300, Muh. *iyerle-*: 103, 126, Kıp. (Kİ *eyerle-*: 26; KK *eyerle-*: 82b/2; TA *eyerle-*: 38b/4; TZ *eyerle-*: 76b/1; BV *iyerle-*: 66b/5; İM *iyerle-*: 192a/6) Çağ. (TEH *igerle-*: A727b/24), (EDPT: 71a; DTS: 164a) — Kzk. *erle-* "eyerlemek"

eḏerlig "eyerli" DLT I: 151, Çağ. (Bab. *ėgerlik*: 236a/7), (EDPT: 70a; DTS: 164b) — Kzk. *erli* "eyerli, eyeri olan"

eḏersiz "eyersiz" KB: 1428, (DTS: 164b) — Kzk. *ersiz* "eyersiz"

eḏgü "iyi" Uyg. (IrkB: 11, 57; U I: 17_6; TT III: 38; TT VIII: B_2; USp: 71_4: AY: 2/18, 2/19), DLT I: 128, II: 153, KB: 108, 180, 181, Muh. *eḏgü*: 91, Kıp. (İM *edgü*: 28b/1; CC *egi/eygi*: 62/2, 69/1; TZ *egi/eyi/igi/iyi*: 14a/9; TA *eygi*: 26b/12; İH *eygü/eyü*: 29; Kİ *eygü*: 27; KFT *eygü*: 21a/4; BV *iẕgü*: 1b/6), (EDPT: 51b; DTS: 164b; ESTY I *eyi*: 245; Radloff, I *izgi*: 1543) — Kzk. *iygi, izgi* (*eḏgü* > *eygü* > *iygi*) "iyi, güzel, hayırlı" (Bkz. *ezgü* "iyi, merhmetli, lütufkâr" (KTAS: 209b))

eḏgülük "iyilik" Uyg. (U III: 14_{15}; TT I: 160; USp: 43_7), DLT I : 420, KB: 934, 1841, Muh. 94, Kıp. (İM *edgülük*: 10/7; CC *egilik/eygilik/iygilik*: 127/24; GT *eygülik/eygülük*: 353/11), (EDPT: 53b; DTS: 164b) — Kzk. *iygilik* "iyilik"

eḏle- “değer vermek, önemsemek” Uyg. (USp: 6_5), DLT I: 286, KB: 1646, 1805 (EDPT: 57a; DTS: 165a)

Kzk. *ele-* (*eḏle-* > *eyle-* > *ele-*) “dikkate almak, değer vermek”

eḏlen- “bir şey dilek edinilmek, önem verilmek” DLT I: 257, (EDPT: 58b; DTS: 165a)

Kzk. *elen-* “önem verilmek”

eḏleş- “birbirini saygı dolayısıyla aramak, karşılıklı saygı göstermek” DLT I: 239, (EDPT: 58b; DTS: 165a)

Kzk. *eles-* “birbirinin değerini, kadrini bilmek”

eḏlet- “değerlendirmek; iyileştirmek” DLT I: 264, (EDPT: 58a; DTS: 165a)

Kzk. *elet-* “değerlendirmek, kıymetlendirmek”

eg- “eğmek” Uyg. (U II *eg-*: 47_{72}), DLT I *eg-*: 168, KB *eg-*: 2747, 4564, Muh. *eg-*: 112, Kıp. (Kİ *eg-*: 18; TA *eg-*: 44a/13; TZ *eŋ-*: 24a/4; CC *eŋ-*: 114/34; GT *ig-*: 310/2; MG *ig-*: 113b/1), Çağ. (Seng. *eg-*: 10v/29; LM *eg-*: 1511; LD *ig-*: 833; BVt *ig-*: 147/1; İD *ig-*: 141/6; LÇT *ig-*: 127; ŞHD *ig-*: 54b/10), (EDPT: 99b; DTS: 165b)

Kzk. *iy-* “eğmek” (*eŋ-* “eğmek”)

ėge “eğe, törpü” Kıp. (DM *ege*: 10a/12; CC *egev*: 84/6; TZ *ekev*: 34a/4; KFT *ige*: 211a/21; MG *ige*: 86b/9; Kİ *ige*: 18; İM *igegü*: 460a/2), Çağ. (Seng. *ėgek*: 108v/14; FK *igek*: 582/3; SS *igek*: 1885; LÇT *egek/igek*: 51, 124; AL *igek*: 101), (DTS: 165b)

Kzk. *ege*, *egev* “eğe, törpü”

ėge- “eğelemek” DLT III: 254, Kıp. (TZ *ege-*: 8a/11; İM *ige-*: 460a/2), (EDPT: 101b; DTS: 165b)

Kzk. *ege-* “eğelemek” (*eges-* “eğelemekte yardım etmek”)

ėgele- “eğelemek” Kıp. (Kİ *egele-*: 18; TZ *igele-*: 8a/11), (EDPT: 101b; DTS: 165b)

Kzk. *egele-* “eğelemek”

egil- "eğilmek" DLT I *egil-*: 198, KB *egil-*: 4992, 6532, Muh. *ekil-*: 106, Kıp. (Kİ *egil-*: 18: TZ *egil-/eyil-*: 35b/12; GT *igil-*: 281/1; İM *igil-*: 487a/1; MG *igil-*: 12b/4), Çağ. (Seng. *egil-*: 107r/18; BVt *igil-*: 77/2; FK *igil-*: 136/5; İD *igil-*: 251/6; MKb *igil-*: 103a/2; LD *igil-*: 1482, 2169; SD *igil-*: 303; ŞHD *igil-*: 103a/7; Bab. *ėgil-*: 228b/10), (EDPT: 106b; DTS: 165b)

Kzk. *iyil-* "eğilmek, bükülmek"

egin "eğin, omuz, sırt" Uyg. (IrkB: 18; TT V: 7; AY: 449/18), DLT I: 77, KB: 3665, 3797, Muh. *ikin*: 141, Kıp. (Kİ egin/eyin/iyin: 19, 26; TA egin: 21b/1; BV igin: 9b/14; GT igin: 276/2; MG igin: 34a/3), Çağ. (Seng. egin/egn: 109v/7, 109r/12; BVt *ig(i)n*: 551/3; FK *ig(i)n*: 624/1; İD *ig(i)n*: 88/1; LM *eg(i)n*: 43, 68, 69; MKb *ig(i)n*: 89b/1; MN *igin*: 105b/2; TEH *ig(i)n*: M795a/26; SS *igin*: 2621; AL *igin*: 95; LÇT *igin*: 127; Bab. *ėgin*: 199b/3; SD *igin*: 213; LD *igin*: 2125; Pav.C. *igin*: 123), (EDPT: 109a; DTS: 166a; ESTY I: 225-227)

~Kzk. *iyin* "omuz"

egir "karın ağrısını gidermek için kullanılan bir tür ilaç" DLT I: 53, (Krş. Kıp. Kİ *egir* "siyah renkli at", *eger* "dil altında çıkan sivilce": 19, Çağ. Seng. *ėkir* "siyah renkli at": 109r/21), (EDPT: 112a; DTS: 166a)

Kzk. *iyir* "derideki yaraları gidermek için kullanılan bir ilaç" (KTAS: 298a); *ir* "öksürük için kullanılan bir ilaç"

egir-[1] "eğirmek, sarmak, döndürmek" ETY *egir-*: 40, Uyg. (TT I *eŋir-*: 9; PK *eŋir-*: 140), DLT I *egir-*: 179, Muh. *egir-*: 113, 120, Kıp. (CC *egir-*: 25/7; KFT *egir-*: 321a/23; Kİ *egir-*: 19; TA *egir-*: 37b/9; TZ *egir-/iyir-*: 27a/13; İM

Kzk. *iyir-*[1] "eğirmek, sarmak"

igir-/iyir-: 394b/2-4), Çağ. (Seng. *egir-/eŋir-*: 107r/22, 107v/14; FK *igir-*: 96/11; LM *ėger-*: 1844; MKb *igir-*: 34b/13; GN *igir-*: 71/1; LÇT *igir-*: 128; AL *igir-*: 100, Bab. *ėgir-*: 342a/3; ŞHD *igir-*: 167b/8; Pav.C. *igir-*: 124), (EDPT: 113a; DTS: 166a; ESTY I: 227)

egir-[2] "sevketmek" DLT I: 137, (EDPT: 113a; DTS: 166a) — Kzk. *iyir-*[2] "göndermek, sevketmek"

egirt- "eğirtmek" DLT III: 428, KE: 40v/18, (EDPT: 114a; DTS: 166a) — Kzk. *iyirt-* "eğirtmek, yün eğirtmek"

egiş- "çekişmek, yarışmak" DLT I: 187, Çağ. (Pav.C. *eŋiş-*: 142; Bab. *eŋiş-*: 149b/7) (EDPT: 118b; DTS: 166b) — Kzk. *eges-* "tartışmak, çekişmek, münakaşa etmek"

egme "evin kemeri; eğilmiş, bükülmüş" DLT I *egme*: 130, Çağ. (Seng. *egme*: 109r/11; BVt *igme*: 534/3; FK *igme*: 198/7; İD *igme*: 250/3; LM *egme*: 695; LÇT *igme*: 127; AL *igme*: 102; LD *igme*: 725, 1969; Pav.C. *igme*: 123) (EDPT: 108b; DTS: 166b) — Kzk. *iyme* "kilidin veya zincirin eğilmiş, bükülmüş yeri"

egri (< egir-) "eğri" Uyg. (TT I: 110), DLT I: 127, KB: 1025, 1583, Muh.: 154, Kıp. (CC *egri*: 139/2; İN *egri*: 36a/8; KFT *egri*: 175a/9; TA *egri*: 29a/2; KH *egri*: 8/7; MG *igri*: 81a/4; GT *igri*: 281/2), Çağ. (Seng. *egri*: 109r/1; BVt *igri*: 219/2; FK *igri*: 232/5; LM *egri*: 446, 481; MKb: 15a/4; SS *igri*: 1412, 1413; LÇT *igri*: 126; AL *igri*: 100; Bab. *igri*: 136b/9; SD *egri/igri*: 222, 432; LD *igri*: 987, 1333), (EDPT: 112b; DTS: 166b) — Kzk. *iyir* "*iyir ḳiyır* = eğri-büğrü; *iyir iyir* = eğri-büğrü"

egrik "eğrik, yamuk, eğrilmiş; girdap" Uyg. (TT — Kzk. *iyrek* "eğrik,

V: 78), DLT I: 105, Kıp. (TZ *egrik/irik*: 18b/1), Çağ. (Seng. *egrik*: 109r/7; LÇT *igrik*: 126; AL *igrik*: 100), (EDPT: 112b; DTS: 166b)

zikzaklı”

egril- “eğrilmek” DLT I: 248, (EDPT: 114b; DTS: 166b)

Kzk. *iyiril-* “eğrilmek”

egrilik “eğrilik” KB *egrilik*: 4202, 6475, Çağ. (Seng. *igrilik*: 109r/7; BVt *igrilik*: 280/9; FK *igrilik*: 232/6; Bab. *igrilik* 154a/12; SS *igrilig*: 106; SD *igrilik*: 108; LD *igrilik*: 1687), (EDPT: 115b; DTS: 166b)

Kzk. *iyirilik* “eğrilik”

egrim “suyun toplanıp dönerek aktığı yer, düden” DLT I: 107, Çağ. (seng. *eyrüm*: 57r/21; BVt *igrim*: 578/6; FK *igrim*: 356/6; MKb: 55a/5; TEH *igrim*: T697a/26; LÇT *igrim/igrem*: 126; AL *igrim*: 100), (EDPT: 113a; DTS: 166b; Vámbéry, 1867: 282a)

Kzk. *iyirim* “girdap, burgaç, suyun döne döne akması”

egrimlen- “suyun dönerek girdap oluşturması veya girdabın oluştuğu yer” DLT I: 314, (EDPT: 116a; DTS: 166b)

Kzk. *iyirimden-* “akarsularda suyun dönerek, girdap oluşurması veya girdabın oluştuğu yer”

egriş- “eğirmekte yardım etmek birlikte eğirmek” DLT I: 236, Çağ. (Seng. *ėkeriş-*: 108r/8), (EDPT: 115a; DTS: 166b)

Kzk. *iyiris-* “birlikte eğirmek”

egsü- “eksilmek” Uyg. (TT I *egsü-*: 59; TT VIII *egsö-*: O_7), DLT I *eksü-*: 273, KB *eksü-*734, 2034, Çağ. (Seng. *öksü-*: 79r/7; FK *öksü-*: 535/1; MKb *öksü-*: 107a/11; LÇT *öksü-*: 89),

Kzk. *egse-* “eksilmek, azalmak” (KTAS: 210a) (Kırg. *öksü-*) (Kazakçada *egse-*

(EDPT: 117a; DTS: 167a)	kelimesi sadece ağızlarda kullanılmaktadır, eksilmek kelimesi için yaygın kullanım; *azal-, kemüv*)
egtür- "eğdirmek" DLT I: 223, Çağ. (Seng. *ėgdür-*: 107r/20), (EDPT: 104a; DTS: 167a)	Kzk. *iydir-* "eğdirmek"
ek- "ekmek, ekin ekmek" DLT I: 168, KB: 6555, 6556, Muh.: 110, 120, Kıp. (KFT *ek-*: 407b/30; Kİ *ek-*: 18; KK *ek-*: 79a/10; TA *ek-*: 35b/8; İN *ek-*: 8a/4; TZ *ek-*: 18b/1; GT *ik-*: 93/3; İM *ik-*: 18b/8), Çağ. (Seng. *ėk-*: 106v/29; 184V tik-: 374/1; FK *ik-*: 190/4; LM *ėk-*: 3408; MKb *ik-*: 92b/10; TEH *ik-*: T694b/20; SS *ik-*: 391; LÇT *ik-*: 127; Bab. *ėk-*: 138a/1; Pav.C. ik-: *123*), (EDPT: 100a; DTS: 167b; ESTY I: 251-252)	Kzk. *ek-* "ekmek, toprağa bir şeyler ekmek"
eke "hala; abla" Uyg. (TT I: 155; AY: 554/15), DLT I: 86, III: 7, Kıp. (TZ: 24b/10), Çağ. (Seng. *eke* "baba, büyük kardeş": 45v/14; LÇT *eke* "büyük birader, ağa": 52; Bab. *eke* "hala": 192a/1), (Krş. Mog., *aka/aga*), (EDPT: 100b; DTS: 167b)	Kzk. *äke* "baba, büyük kardeş"
ekele- "abla demek, abla diye söylemek" DLT I: 310, (EDPT: 108a; DTS: 167b)	Kzk. *äkele-* "baba diye seslenmek, baba demek"
ekil- "ekilmek, dikmek" DLT I: 198, Kıp. (KFT: 322a/17), Çağ. (Seng. *ėkil-*: 107r/18; BVt *ikil-*: 415/5; Bab. *ėkil-*: 228b/14), (EDPT: 106b; DTS: 168a)	Kzk. *egil-* "ekilmek, dikilmek"

ekin “ekin, ekilen yer” Uyg. (TT VI: 14; USp: 11_7), DLT I: 78, Kıp. (BM *ekin*: 6/15; DM *ekin*: 5a/7; İN *ekin*: 8a/4; KFT *ekin*: 407b/37; Kİ *ekin*: 18; KK *ekin*: 71a/7; TA *ekin*: 10a/4; TZ *ekin*: 18a/1; İM *ikin*: 146a/1), Çağ. (Seng. *ėkin*: 109r/12; LM *ėkin*: 1002; MKb *ikin*: 45a/4, 45a/5; TEH *ikin*: T694b/20; AL *ikin*: 96; Bab. *ėkin*: 138b/12), (EDPT: 109a; DTS: 168a)

Kzk. *egin* “ekin, ekilmiş buğday, ekilen yer”

ekinçi (< ekin+çi) “ekinci, çiftçi” NF: 292/12, MM: 277/1, Kıp. (DM *ekinçi*: 14a/10; TA *ekinçi*: 10a/5, 25b/6; KFT *ekinçi*: 9b/4; GT *ikinçi*: 180/12), (Toparlı, 2000: 33)

Kzk. *eginşi* “ekinci, çiftçi”

ekinçilik “ekincilik, ekim-dikim işiyle uğraşan” AH: 191, Kıp. (İM *ikinçilik*: 449a/2), (DTS: 168a)

Kzk. *eginşilik* “ekincilik, ekim-dikim işiyle uğraşan”

ekinlig “ekinli, ekini olan” ETY: 40, (EDPT: 111b; DTS: 168a)

Kzk. *egindi* “ekinli, ekilmiş”

ekinlik “ekin ekilen yer, tarla” Muh.: 180, Kıp. (KFT: 228a/48), (Battal, 1997: 28)

Kzk. *ekindik* “ekin ekilen yer, tarla”

ekiş- “tarlayı birlikte ekmek” DLT I: 187, ME: 115/4, (EDPT: 119a; DTS: 168a)

Kzk. *egis-* “ekmekte yardım etmek, birlikte ekmek”

ekit- “ektirmek, tarlayı ektirmek” DLT I: 213, (EDPT: 103a; DTS: 168a)

Kzk. *egit-* “ektirmek”

ėkkegü “ikisi, ikisi birlikte” Uyg. (U III *ikikü*: 73; TT V *ikegün*: 108; PK *ekkegü*: 144), DLT II *ikigü*: 45, KB *ikigü/ikigün*: 331, 818, Çağ. (Seng. *ikegü/ikew*: 108v/23; BVt *ikkigü*: 411/3; FK *ikev*: 48/4; İD *ikev*: 82/4; LM *ėkev*: 931,

Kzk. *ekev* “ikisi birlikte”

933; AL *ikegü*: 98; ŞHD *ikegü/ikev*: 48b/9, 141a/13; TEH *ikev*: T706b/6), (EDPT: 105b)

ėkki (ėki, iki) "iki" ETY *iki*: 51, Uyg. (IrkB *eki*: 25; Man I *eki*: 12_{15}; Man III *eki*: 16_3; TT IIIV: 159), DLT I *iki/ikki*: 233, II: 251, KB *iki*: 56, 88, 132, Muh. *iki*: 186, Kıp. (CC *eki/ekki*: 61/17, 117/1; GT *iki/ikki*: 49/11, 89/10; İM *iki*: 4a/6; İN *iki*: 5b/8, 8a/9; KFT *iki*: 385a/2; KK *iki*: 47b/4; KH *iki*: 9/5, 11/1; MG *iki*: 7b/8, 8a/9; MS *iki*: 4b/4, 6a/2; BM *ikki*: 12/10; TZ *ikki*: 60b/6), Çağ. (Seng. *iki*: 108v/15; BVt *iki/ikki*: 7/3, 9/2; FK *ikki*: 6/9; İD *iki*: 42/4, 50/8; LM *ėkki/iki*: 73, 236; MKb *iki*: 3a/6, 10a/10; MN *iki*: 4a/5, 7b/9; TEH *iki/ikki*: A730a/27; SS *iki/ikki*: 63, 167; GN *iki/ikki*: 17/12, 94/11; LÇT *iki*: 128; SD *iki/ikki*: 52, 583; ŞHD *iki/ikki*: 36a/2; LD *iki/ikki*: 543, 1044), (EDPT: 100b; DTS: 206a; ESTY I: 337-339)

Kzk. *eki* "iki, birden sonra gelen sayı"

ėkkile- "ikilemek, aynı şeyi iki kez yapmak" Uyg. (U III *ikile-*: 59_5; AY *ikileyü*: 138/3; Man III *ikileyü*: 32_4; TT II *ikileyü*: 84), DLT III *ikile-*: 244, KB *ikile-*: 5674, Muh. *ikile-*: 106, Kıp. (Kİ *ikile-*: 18), Çağ. (Pav.C. *ikiley*: 124; LD *ikiley*: 2382), (EDPT: 108a)

Kzk. *ekile-* "iki kişi olmak, çift olmak"

ėkkinç "ikinci" DLT I *ikinç*: 131, KB *ikinç/ikinçi*: 132, 788, 827, Muh. *ikinçi*: 187, Kıp. (BV *ikinçi*: 24a/19; İN *ikinci*: 78a/7; KFT *ikinçi*: 396a/38; Kİ *ikinci*: 18; KK *ikinçi*: 75a/9; MG *ikinci*: 5b/2; CC *ekinçi*: 61/16), Çağ. (Seng. *ikinç/ikinçi*: 109v/8, 109v/10; BVt

Kzk. *ekinşi* "ikinci"

ikinci/ikinçi: 429/7; LM *ėkinçi*: 3408; MKb *ikinçi*: 5b/9, 7b/9; MN *ikinçi*: 18a/10; TEH *ikinci/ikinçi*: T694b/6, T704b/2; SS *ikinçi/ikkinçi*: 949, 2672; AL *ikinc*: 102; Pav.C. *ikinç*: 123), (EDPT: 110a)

ėkkinti "ikindi, sonraki" ETY *ekinti*: 41, Uyg. (IrkB *ekinti*: 67; Man I *ekinti*: 9_9; Man I *ekinti*: 22_1; Man III *ekinti*: 32_4; TT V *ikinti*: 75; PK *ikinti*: 144), DLT I *ikindi*: 140, KB *ikindi*: 5851, Muh. *ikindi*: 184, Kıp. (İM *ikindi*: 170a/8; Kİ *ikindi*: 18; MS *ikindi*: 14b/3; CC *ekindü*: 71/21; TA *yikindü/yikiz*: 27b/10, 30b/7), Çağ. (Seng. *ikindi*: 109v/11; Pav.C. *ikindi*: 123; LÇT *ikindi*: 127), (EDPT: 111b; TMEN II: 650)

Kzk. *ekindi, ekinti* "ikindi, sonraki; ikindi namazı"

ėkkiz "ikiz" DLT I: 143, Kıp. (KFT *ikiz*: 69a/8; CC *egiz*: 160/15; GT *ekizek*: 307/6), Çağ. (Seng. *ikiz*: 109r/25; LÇT *ekiz/ikiz*: 51, 128), (EDPT: 119b; DTS: 168a; TMEN II: 651; ESTY I: 252- 254)

Kzk. *egiz* "ikiz"

ektür- "ektirmek" DLT I *ektür-*: 223, Çağ. (Seng. *ėktür-*: 107r/20), (EDPT: 104a; DTS: 168b)

Kzk. *egtür-* "ektirmek"

ėl[1] "memleket, yurt, ülke; halk, millet" Uyg. (U I *il*: 10_1; U II *il*: 78_{34}; TT II *il*: 9; TT IV *il*: 21; Man III *il*: 10_2; AY *il*: 194/7), DLT I *ėl*: 106 I: 168, KB *il*: 216, 303, 2015, Muh. *il*: 179, Kıp. (CC *el*: 78/20; GT *il*: 100/7, 134/8; İM *il*: 17b/6, 260b/8; Kİ *il*: 20; MG *il*: 2b/8, 78a/9), Çağ. (Seng. *ėl*: 112v/5; BVt *il*: 6/5, 199/9; FK *il*: 15/6, 21/7; İD *il*: 10/4, 16/4; MKb *il*: 57a/4; MN *il*: 8a/12, 13a/7; TEH *il*: M798b/14; SS *il*:

Kzk. *el*[1] "memleket, yurt; halk, millet, ulus; *el ḳıldı* = devletleştirdi, memleket kıldı"

95, 130 ,367; NT *il*: 43, 107; GN *il*: 16/8, 32/3; LÇT *il*: 129; AL *il*: 103; Pav.C. *il*: 125; Bab. *ėl*: 126a/2; SD *il*: 166, 453; ŞHD *il*: 12b/3, 25b/13; LD *il*: 278, 292), (EDPT: 121b,122a-b; DTS: 168b; TMEN II: 653; ESTY I: 339)

ėl[2] "*el bol-* = barışmak, anlaşmak; dostluk kurmak" DLT I: 49, Kıp. (TZ *ėl* "barış": 22a/9; Kİ *il* "sulh": 20; TA *il* "barış": 21b/13), (DTS: 169b)

Kzk. *el*[2] "barış, sulh; *ejelgi duşpan el bolmaz* = eski düşmandan dost olmaz, barış, anlaşma kurulamaz"

ėl başı "vilayetin başı, yönetici" DLT I: 49, (EDPT: 121b-122a; DTS: 168b)

Kzk. *elbası* "cumhurbaşkanı"

ėlçi "elçi, sefir" Uyg. (U II: 19_{11}; Man III *ilçi*: 34_7; Man III *ilçi*: 36_5; Kuan *elçi*: 129, 130), KB *ilçi*: 1114, 1459, Kıp. (CC *elçi*: 33/10; DM *elçi/elşi*: 2a/7, 11a/15; TZ *elçi/ilçi*: 16b/4; Kİ *ilçi*: 20; TA *ilçi*: 26b/8), Çağ. (Seng. *ėlçi*: 112v/14; TEH *ilçi*: A722b/10; GN *ilçi*: 95/4; LÇT *ilçi*: 131; Bab. *ėlçi*: 226b/7; SD *ilçi*: 489; ŞHD *ilçi*: 180a/2; LD *ilçi*: 128, 1059), (EDPT: 129a; DTS: 169b; TMEN II: 656)

Kzk. *elşi* "elçi"

ėlçilik "elçilik" NF: 131/8, Çağ. (Bab. *ėlçilik*: 120a/13;MN *ilçilik*: 100b/3; LÇT *ilçilik*: 131), (Şen, 1993: 207)

Kzk. *elşilik* "elçilik"

eldiri "oğlak derisi" DLT I *eldiri/elri*: 127, Muh. *eltirik*: 166, Kıp. (CC *eltir*: 84/29) (EDPT: 135a; DTS: 170a)

Kzk. *eltiri* "kuzu derisi"

ėlge- "elemek" Uyg. (AraU I: 60; AratU II: 18), DLT I: 284, Muh. *ele-*: 115, 123, Kıp. (Kİ *ele-*

~Kzk. *ele-* "elemek, elekten geçirmek"

: 20; TA *ele-*: 35b/11; TZ *ele-*: 37b/4; BV *ile-*: 23a/23), Çağ. (Seng. *ėle-*: 110v/20; BVt *ile-*: 494/5; FK *ile-*: 495/5; Pav.C. *ile-*: 126), (EDPT: 143a; DTS: 170a; ESTY I: 261-263)

ėlgek "elek, un eleği" Kıp. (CC *elek*: 82/17; Kİ *elek*: 22; TA *elek*: 18b/7; TZ *elek*: 34a/11; BV *ilek*: 23a/24; DM *yelek*: 10b/6), Çağ. (Seng. *ėlek*: 112v/8; BVt *ilek*: 325/6, 332/6), (EDPT: 143a; TMEN II: 537) ~Kzk. *elek* "elek, süzgeç"

ėlgen-[1] "kendisi için elemek" DLT I: 255, Kıp. (KFT *elen-*: 291b/39; Kİ *elen-*: 20), (EDPT: 143b; DTS: 170a) ~Kzk. *elen-* "elemek istemek, kendisine un elemek"

ėlgen-[2] "korkmak" Kıp. (CC: 111/1), (EDPT: 143b; Grønbech, 1942: 87) Kzk. *eleŋ-* "ürkmek, korkmak; çekinmek"

ėlget- "eletmek" DLT I: 264, (EDPT: 143b; DTS: 170a) Kzk. *elet-* "un eletmek, eletmek"

elik "dağ keçisi; ceylan" Uyg. (IrkB: 63), KB: 79, AH: 456, Kıp. (Kİ: 21), (EDPT: 142a; DTS:171a) Kzk. *elik* "ceylan, gazel"

elik-, ilik- "hakarete uğramak, alay konusu olmak, mahcup olmak" Kıp. (İH *elik-*: 5, CC *ilik-*: 131/32), (Krş. DLT I *elük*: 122), (EDPT: 142a; DTS: 171b) Kzk. *elik-*, *iylek-* "aşalanmak, hakarete uğramak, alay konusu omak, mahcup olmak"

elikle- "alay etmek" DLT I: 307, Kıp. (CC: 126/24), (DTS: 171a) Kzk. *elikte-* "alay etmek, taklit etmek, eğlenmek"

ėlleş- "barışmak" KB *illeş-/iltiş-*: 2362, 4305, Kıp. (TA *illeş-*: 36a/9, 43b/3), (EDPT: 153b; Kzk. *eldes-* "barışmak, uzlaşmak"

DTS: 171a)

ellig “elli” Uyg. (AY *elig*: 133/17), DLT I *elig/ellig*: 117, KB *elig*:365, 6033, Kıp. (İM *elig/ ilig/illi*: 36a/5, 288b/5; BM *elli*: 12/11; Kİ *elli*: 21; KK *elli*: 47b/12; TA *elli*: 23b/9; TZ *elli*: 60b/9; BV *ellig*: 41b/18; MS *ilig*: 36a/6; DM *yelli*: 15b/10; KH *elli*: 27/9; İN *elli*: 80b/6; MG *illig*: 39a/3; GT *illi*: 223/4), Çağ. (Seng. *ėllig*: 113r/7; FK *illig*: 411/7; TEH *ilig*: T696a/2; NT *illig*: 34, 67; LÇT *ellig/ilig*: 135; Bab. *ėllig*: 132b/12; Pav. C. *ilig*: 134), (EDPT: 141a; DTS: 170b; ESTY I: 266- 267)

Kzk. *elüv* “elli”

ėlteber “bir makam, rütbe” ETY: 48, Uyg. (U II: 94), (EDPT: 134b; DTS: 171b; Gabain, 2007: 275)

Kzk. *elteber* “eski Türklerde hanedan ailesinden çıkan kişiye verilen rütbe, makam”

em “ilaç, deva; şifa, çare” Uyg. (Man I: 29_{14}; U I: 7_4; TT I: 203, TT VI: 265; AY: 236/6, 475/5), DLT I: 38, II: 363, KB: 1061, 4838, AH: 310, Kıp. (CC: 115/21), Çağ. (Seng. *em*: 50r/29; LÇT *im*: 135; GN *im*: 46/6), (EDPT: 155a; DTS: 171b; ESTY I: 270-271)

Kzk. *em* “ilaç, em; tedavi”

em- “emmek” DLT I: 169, NF: 362/3, KE: 170v/20, Muh.: 109, 120, Kıp. (İM *em-*: 418a/8; KFT *em-*: 419a/4; Kİ *em-*: 23; TA *em-*: 38b/2; TZ *em-/im-*: 17b/6), Çağ. (Seng. *ėm-*: 113r/22; GN *im-*: 10/8; Pav.C. *im-*: 137), (EDPT: 155b; DTS: 172a; ESTY I: 271-272)

Kzk. e*m-* “emmek”

emçek “göğüs, meme” KE *emcek*: 147v/13, ME *emcek*: 85/4, Muh. *emçek*: 141, Kıp. (BV:

Kzk. *emşek* “göğüs, meme”

14a/3; CC: 95/6; DM: 13a/16; İM: 155b/1; İN: 51a/8; Kİ: 23; KK: 68b/2; TA: 22a/3; TZ *emçek*: 10b/11), Çağ. (Seng. *ėmçek*: 114v/29; TEH *ėmçek*: A722b/4; Bab. *ėmçek*: 160a/12), (Krş. Uyg. (AY *emig/imig* "meme": 620/18), DLT I *emig/emik* "meme": 70), (EDPT: 156b; ESTY I: 272)

emçi "doktor, hekim; ilaç yapan, eczacı" Uyg. (U I: 7_3), DLT III: 252, KB: 4356, 4358, (EDPT: 156b; DTS: 172a)

Kzk. *emşi* "hekim, tabip; şifacı"

emçilik "tabiblik, doktorluk" ME: 182/7, (Yüce, 1993: 119)

Kzk. *emşilik* "tabiblik, doktorluk"

emdi "şimdi" Uyg. (U I *emti*: 45_4; AY *amtı*: 573/20; PK *amtı*: 134), DLT I *emdi/imdi*: 36, II: 110, KB *emdi*: 39, 46, 83, NF *ėmdi*: 181/4, Kıp. (CC *emdi/imdi*: 125/29; GT *imdi*: 35/1, 47/1; İM *imdi*: 11a/4; KFT *imdi*: 65b/11; Kİ *imdi/indi*:22/23; MG *imdi*: 85b/7; TA *imdi*: 30b/6; TZ *imdi*: 5a/5), Çağ. (Seng. *ėmdi*: 114v/25; BVt *imdi*: 6/7, 195/5; FK *imdi*: 15/5, 38/7; İD *imdi*: 14/5, 32/7; LM *ėmdi*: 270, 330; MKb *imdi*: 56b/12; MN *imdi*: 54b/3; TEH *imdi*: T705a/18; SS *imdi*: 287, 511; GN *imdi*: 36/3, 40/11; LÇT *imdi*: 136; AL *imdi*: 112; Bab. *ėmdi*: 287a/14; SD *imdi*: 21, 82, 86; ŞHD *imdi*: 3a/13, 7b/2; LD *imdi*: 75, 130, 211), (DTS: 172a; ESTY I: 357-358)

Kzk. *endi* "şimdi"

emgek[1] "emek, eziyet, zahmet" Uyg. (IrkB: 57; Man I: 9_6; U II: 4_{10}; U IV: 35; TT III: 39; PK: 140), DLT I: 110, II: 288, KB: 432, 434, 677, AH: 331, Kıp. (Kİ *emek/emgek*: 23; CC

Kzk. *eŋbek* "emek, zahmet"

emgek: 150/3; İM *emgek/imgek*: 256b/3; GT *imgek*: 64/13; MG *imgek*: 94a/6), Çağ. (Seng. *ėmgek*: 114v/29; BVt *imgek*: 397/4; FK *imgek*: 13/3, 14/5; İD *imgek*: 13/3, 14/1; LM *ėmgek*: 651, 1564; MKb *imgek*: 77a/3; TEH *imgek*: M799a/10; SS *imgek*: 1895; GN *imgek*: 19/2, 33/1; LÇT *imek/imgek*: 136; AL *imgek*: 112; ŞHD *imgek*: 137a/8; LD *imgek*: 526, 2029; Pav.C. *imgek*: 35), (EDPT: 159a; DTS: 172a; ESTY I: 272- 274)

emgek[2] "çocukların tepesinde bulunan yumuşak yer, imik" DLT I: 110, (EDPT: 159b)

Kzk. *eŋbek* "kafatası kemikleşmeden önce kemiklerin birleşme yerlerinde bulunan kıkırdak bölümü"

emgekle- "emeklemek" Uyg. (U IV *ömgekle-*: 70), Kıp. (TZ *imekle-*: 13b/13), Çağ. (Seng. *ėmgekle-*: 114r/26; FK *imgekle-*: 426/3; LÇT *imgekle-*: 136; AL *imgekle-*: 111), (EDPT: 160b; ESTY I: 275-276)

Kzk. *eŋbekte-* "emeklemek, bebeğin emeklemesi"

emgeklen- "zahmet çekmek" DLT I: 315, (EDPT: 160b; DTS: 172b)

Kzk. *eŋbekten-* "çalışmak, çabalamak, sıkıntı çekmek"

emgeklig "sıkıntılı, zahmetli, zorlu" Uyg. (U III: 31_9; TT III: 109; PK: 140), Muh. *imgeklü*: 33, (EDPT: 160a; DTS: 172b)

Kzk. *eŋbekti* "zahmetli, sıkıntılı"

emgeklik "zahmet çeken, sıkıntılı" KE: 228v/7, (Ata, 1997: 188)

Kzk. *eŋbektik* "zahmet çeken, eziyet çeken"

emgeksiz "zahmetsiz, rahat" Uyg. (AY: 447/21, 547/15), DLT I: 420, KE: 122v/15, (EDPT: 160b; DTS: 172b)

Kzk. *eŋbeksiz* "emeksiz, zahmetsiz"

emiş- (< em-) "birlikte emmek" Çağ. (ŞHD *emiş-*: 168a/12; LÇT *imüş-*: 137), (Karasoy, 1998: 274)

Kzk. *emis-* "birlikte emmek"

emit- "eğilmek" DLT I: 214, KB: 803, 806, Kıp. (İH: 6), (EDPT: 157a; DTS: 173a)

Kzk. *imit-* "eğilmek, eğmek"

emle- "tedavi etmek, iyileştirmek; ilaçlamak" Uyg. (AratU II: 82), DLT I: 287, KB: 1970, 4358, KE: 87v/1, Kıp. (CC: 115/31), (EDPT:161a; DTS: 173a)

Kzk. *emde-* "tedavi etmek, iyileştirmek; ilaçlamak"

emlegçi "emleyici, tedavi edici" Muh.: 157, (Battal, 1997: 29)

Kzk. *emdevşi* "tedavi edici, şifacı"

emlel- "ilaçlanmak" DLT I: 296, (EDPT: 161b; DTS: 173a)

Kzk. *emdel-* "ilaçlanmak, ilaç almak, ilaç kullanmak"

emlen- "ilaç almak" DLT I: 259, (EDPT: 161b; DTS: 173a)

Kzk. *emden-* "ilaçlanmak, ilaç almak, ilaç kullanmak"

emleş- "beraber ilaçlanmak, birlikte ilaç kullanmak" DLT I: 242, (EDPT: 161b; DTS: 173a)

Kzk. *emdes-* "beraber ilaçlanmak, birlikte ilaç kullanmak"

emlet- "ilaçlatmak" DLT I: 266, KB: 3149, (EDPT: 161a; DTS: 173a)

Kzk. *emdet-* "ilaç kullandırmak, ilaçlatmak"

emsiz (< em+siz) “ilaçsız; tedavisiz” Uyg. (Maitri: 79_{11}), (UW: 337b)

Kzk. *emsiz* “ilaçsız; tedavisiz”

emüz- (< em-) “emzirmek” DLT I *emüz-:* 180, Muh. *emiz-*: 132, Kıp. (İM *emiz-*: 494a/8; KFT *emüz-*: 231a/17), Çağ. (Seng. *emiz-*: 113v/5; LÇT *imiz-*: 138), (EDPT: 165a; DTS: 173b)

Kzk. *emiz-* “emzirmek, emdirmek”

emzük (< emüz-(ü)k) “süt emilen kap, emzik” Kıp. (İH: 27), Çağ. (LÇT *imizik*: 138), (İzbudak, 1936: 18)

Kzk. *emizik* “emzik”

ėn[1] “en, genişlik” DLT I: 349, NF: 64/10, KE: 24r/13, Kıp. (TZ *en*: 25a/4; KFT *in*: 353a/40; Kİ *in*: 23; MG *in*: 114b/3), Çağ. (Seng.: 117v/17; Pav.C. 36), (EDPT: 165b; DTS: 173b)

Kzk. *en*[1] “en, genişlik; bol, ölçüsüz, çok”

ėn[2] “çukur; çukur yer” DLT I: 49, III: 4, Kıp. (İH *in*: 6), (EDPT: 165b; DTS: 173b)

Kzk. *en*[2] “çukur yer, kazılmış yer, derin yer”

ėn[3] “damgalama; hayvanların bir kulağını keserek işaretleme” Kıp. (Kİ *in*: 23), (EDPT: 166a)

Kzk. *en*[3] “damgalama, mühürleme; koyunun veya diğer hayvanların kulağını işaretleme”

ėn[4] “er bezi, erkeklik bezi” (Krş. Kıp. TA *ene-* (< en+e-) “at vb. hayvanları burmak”: 40a/10; Kİ *ine-* “burmak”: 23), (EDPT: 166a; ESTY I: 277-278)

Kzk. *en*[4] “er bezi, erkeklik bezi, haya”

ėn- “inmek, alçalmak; geçmek” Uyg. (TT III: 35; TT IV: 47; AratU II: 119), DLT I: 169, Muh. *in-*: 81, 88, Kıp. (CC *en-*: 18/7; BV *in-*: 36a/10; GT *in-*: 316/1; İM *in-*: 97a/5; İN *in-*: 8a/8; KH

Kzk. *en-* “geçmek, ilerlemek; batmak, alçalmak, sinmek”

in-: 33/7; TA *in-*: 35b/3), Çağ. (Seng. *ėn-*: 115r/12; BVt *in-*: 405/2; FK *in-*: 622/2; İD *in-*: 378/7; MN *in-*: 23b/5; TEH *in-*: T698b/24; SS *in-*: 252; GN *in-*: 44/12; Bab. *ėn-*: 127a/13; LÇT *in-*: 142; SD *in-*: 353; LD *in-*: 455, 676), (EDPT: 168a; DTS: 173b; ESTY I: 353-354)

ėndür- "indirmek, eğmek" Uyg. (Man III *intür-*: 30_4; TT I *intür-*: 225), DLT I *ıldur-*: 224 Kıp. (CC *endir-/endür-*: 138/8; İM *indir-/indür-*: 91a/2; TZ *indir-*: 16a/3), Çağ. (Seng. *ėndür-*: 115r/27; BVt *indür-*: 63/9; FK *indür-*: 427/4; İD *indür-*: 232/8; MKb *indür-*: 49b/8; MN *indür-*: 6b/13; TEH *indür-*: M795b/11; SS *indür-*: 682; LÇT *indir-*: 141; AL *indür-*: 113; Bab. *ėndür-*: 251a/9; ŞHD *indür-*: 55b/5), (EDPT: 180b; DTS: 174a)

Kzk. *endir-* "girmek, içeri sokmak, indirmek"

ėndürül- "indirilmek" NF: 168/12, (Ata, 1998: 123)

Kzk. *endiril-* "indirilmek; girdirmek, sokmak"

ėne-[1] "hayvanın kulağını bir parça kesmek, işaretlemek" DLT III: 256, (EDPT: 171a)

Kzk. *ene-[1]* "hayvanları işaretlemek, damgalamak, imlemek"

ėne-[2] (< ėn[4]) "at vb. hayvanları burmak" Kıp. (TA *ene-*: 40a/10; Kİ *ine-*: 23), Çağ. (LÇT *ene-*: 50), (EDPT: 171a)

Kzk. *ene-[2]* "hayvanları burmak"

enege "üvey anne, anne" KE: 80v/3, (Ata, 1997: 190)

Kzk. *eneke* "üvey anne, anne gibi"

enek (< ėne-k) "erkeklik bezi" Kıp. (Kİ *enek*: 23; BV *inek/iŋek*: 58a/16), (EDPT *ene-*: 171a;

Kzk. *enek* "erkeklik bezi, atalık bezi"

Tietze I *enek*: 723b)

ėniş “iniş” KB *ėniş*: 903, 1050, Muh. *iniş*: 177, Kıp. (İM *iniş*: 97a/4; TA *iniş*: 7a/7; TZ *eneş/iniş*: 12b/11, 22a/21; Kİ *eniş*: 24; CC: *eniş*: 78/6), Çağ. (Bab.: 147b/12), (EDPT: 191a; DTS: 174a)

Kzk. *eŋis* “iniş, yokuş aşağı”

ėniş- “birlikte inmek” DLT I: 190, ME: 200/1, (EDPT: 191a; DTS:174a)

Kzk. *eŋis-* “birlikte inmek”

eŋ “en, kuvvetlendirme edatı” Uyg. (Man I: 14_6; TT V: 20; AY: 348/6, 351/8), KB: 131, 137, 793, KE: 96r/20, Kıp. (CC *em/eŋ*: 114/32), (EDPT: 166a; DTS: 174b)

Kzk. *eŋ* “başına geldiği sıfatların en üstün derecede olduğunu bildirir; *eŋ azuvlı* en güçlüsü, en kuvvetlisi, *eŋ astıŋġı* en aşağıdaki”

eŋ- “eğmek” Uyg. (TT V *eŋ-*: 57), Kıp. (TZ *eŋ-*: 24a/4; CC *eŋ-*: 114/34), (Bkz. *eg-*), (EDPT:168b; DTS: 174b)

Kzk. *eŋ-, iy-* “eğmek”

eŋek “çene” Uyg. (TT II: 15), DLT I: 135, Kıp. (Kİ *enek/eŋek*: 23, 25; TZ *eŋeg*: 3b/5; GT *iŋek*: 235/12; İM *iŋek*: 168a/6), Çağ. (Seng. *ėŋek*: 118r/2; LM *ėŋek*: 2142; Bab. *ėŋek*: 275a/6), (EDPT: 183b; DTS: 174b; ESTY I: 284-285)

Kzk. *iyek* “çene”

eŋit- (< eŋ-) “eğdirtmek” Uyg. (U III: 12_{16}; AY: 32/23, 419/15; TT VIII: G_{60}), (EDPT: 179a; DTS: 175a)

Kzk. *iyit-* “eğdirtmek; hayvan sütünü vermemesi durumunda yavrusunu memenin altına eğdirtmek”

eŋlik “allık” DLT I: 115, KE: 68v/2, Muh.: 162, Kıp. (TA *eŋlik*: 19a/7; Kİ *enilik*: 24), Çağ. (Seng.: 118r/8), (EDPT: 185a; DTS: 175a)

Kzk. *eŋlik* “allık, kadınların yüzlerine ve dudaklarına sürdükleri boya”

eŋse “başın arka kısmı, ense” NF: 383/1, KE: 133v/10, Kıp. (TA: 20b/13, CC: 114/20; KK: 68a/11; DM: 13a/8; TZ: 28b/11), (VEWT: 45b; Grønbech, 1942: 89)

Kzk. *eŋse* “boyun arkası, ense”

eŋsele- “enselemek, ensesine yapışmak” KE: 44v/16, (Ata, 1997: 191)

Kzk. *eŋsele-* “enselemek, ensesinden tutmak”

er “er, adam, erkek, eş koca; yiğit, kahraman” Uyg. (IrkB: 12, 52; Man I: 5_{12}; Man I: 33_{19}; USp: 13_{4}; AratU I: 75), DLT I: 16, II: 145, III: 273, KB: 160, 21, 1725, Muh.: 78, 96, Kıp. (CC *er*: 145/11; KFT *er*: 391a/2; Kİ *er*: 9; KK *er*: 67a/4; TZ *er*: 16b/7; GT *ir*: 10/13, 12/7; İM *ir*: 6b/2), Çağ. (Seng. *ėr*: 99r/16; BVt *ir*: 665/1; FK *ir*: 463/7; İD *ir*: 37/7; LM *ėr*: 2245, 2251; MKb *ir*: 23a/7; MN *ir*: 103a/3; GN *ir*: 13/10; NT *ir*: 70, 115; LÇT *ir*: 111; AL *ir*: 83; Bab. *ėr*: 274a/11; SD *ir*: 3; ŞHD *ir*: 38a/7; LD *ir*: 783, 2235), (EDPT: 192a; DTS: 175b; ESTY I: 321)

Kzk. *er* “er, erkek; bahadır, yiğit”

er-[1] “imek, cevheri fiil; olmak” Uyg. (IrkB: 5, 40; U III: 42_{12}; AY: 607/10; TT I: 67; TT II: 62), DLT I: 164, KB: 1179, 3908, Muh.: 99, 100, Kıp. (CC *er-*: 137/144; BV *ir-*: 2a/8, 2b/7; GT *ir-*: 156/11; İM *i-/ir-*: 70a/7; İN *i-/ir-*: 11b/1; MG *ir-*: 8b/9), Çağ. (Bvti- *i-/ir-*: 356/6; FK *i-/ir-*: 688/91; İD *i-/ir-*: 150/6; LM *ėr-*: 63, 64, 104; MN *ir-*: 44b/8; TEH *ir-*: M786a/24; SS *ir-*

Kzk. *e-, er-* “imek fiili, idi; olmak” (er- ~ e-)

: 147, 201, 266; GN *ir-*: 38/9, 39/10; NT *ir-*: 19, 54; Bab. *ė-/ėr-*: 120a/8, 122a/2; SD *ir-*: 99, 428; ŞHD *i-/ir-*: 94a/6, 104a/6; LD *er-/i-/ir-*: 1597, 1818), (Bkz. *e-*), (EDPT: 193b; DTS: 175b)

ėr-[2] "yetişmek, ulaşmak" Uyg. (Man I: 14_{13}), MM: 385/4, Kıp. (MG *ir-*: 4a/5, 4b/6; BV *er-/ir-*: 26a/17, 67b/6), Çağ. (Seng. *ėr-*: 97r/23; LÇT *ir-*: 114; Pav.C. *ir-*: 105; MKb *ir-*: 80b/13; MN *ir-*: 36b/10), (EDPT: 194a; DTS: 175b; ESTY I: 288)

Kzk. *er-* "yetişmek, ulaşmak, erişmek, peşinden gitmek"

eren (< er) "er, erkek; yiğit, cesur" Uyg. (TT II: 30; TT VII: 40_{76}; PK: 141; U IV: 54), DLT I: 76, KB: 234, 279, Kıp. (İM *eren/iren*: 228a/5; KFT *eren*: 297b/47; GT *iren*: 152/7), Çağ. (Seng. *ėren*: 99r/61; FK *iren*: 552/8; MKb *iren*: 12b/8; TEH *iren*: A722b/9; GN *iren*: 79/7; AL *iren*: 83; ŞHD *iren*: 167a/8; Pav.C. *iren*: 102), (EDPT: 232b; DTS: 176a; ESTY I: 290-291)

Kzk. *eren* "erkek;cesur, yiğit; ermiş"

ergü "hane, ev, ikamet edilen yer" Uyg. (Man I: 14_{13}; TT VI: 83), (EDPT: 223a; DTS: 177a)

Kzk. *irge* "avlu, ahır, ağıl; ikamet edilen yerin etrafının çevrilmesi"

erig "yağ veya yağa benzeyen şey; erimiş, akıcı" DLT I: 70, (EDPT: 221b; DTS: 177b)

Kzk. *erüv* "erimiş; içi pişmiş"

ėril- "eksilmek; batmak" DLT I: 196, (EDPT: 229b; DTS: 178a)

Kzk. *eril-* "eksilmek, azalmak"

ėrin "dudak" Uyg. (Man I *erin*: 10_{8}; U IV *irin*: 53; TT II *irin*: 15; AY *erin/irin*: 348/20; TT

Kzk. *erin* "dudak"

VII *irin*: 20_{15}), DLT I *erin/irin*: 77, Kıp. (Kİ *erin*: 12; TA *erin*: 21a/7; BV *irin*: 4b/17; TZ *irin*: 20b/6), Çağ. (Seng. *ėrn*: 100r/21; BVt *ir(i)n*: 199/4; LM *ėr(i)n*: 2087; MKb *ir(i)n*: 96a/7; MN *irin*: 47a/4; LÇT *irin/irn*: 134; AL *irin*: 79; LD *irn*: 485, 531; ŞHD *irin*: 109b/2; LD *irin*: 2001), (EDPT: 232b; DTS: 178a; ESTY I: 292)

erin- "erinmek, üşenmek" Uyg. (TT II *erin-*: not 94), DLT I *erin-*: 201, KB *irin-*: 2462, Kıp. (İH *irin-*: 3; TZ *irin-*: 9a/12), (EDPT: 235a; DTS: 178a; Vámbéry, 1867 *irin-*: 233b)

Kzk. *erin-* "erinmek, üşenmek"

erinçig "üşengeç, tembel" KB *irinçig*: 65, 687, Kıp. (CC *erinçek*: 117/15; TZ *irinçek*: 30b/6), (EDPT: 236b; DTS: 178b)

~Kzk. *erinşek* "tembel, uyuşuk"

ėriş- "erişmek, yetişmek, takip etmek, varmak" Uyg. (TT III *iriş-*: 77), Kıp. (İM *eriş-/iriş-*: 134b/7, 178b/3; GT *iriş-*: 189/4; İN *iriş-*: 11b/7), Çağ. (Seng. *ėriş-*: 98v/3; BVt *iriş-*: 23/9; FK *iriş-*: 254/9; İD *iriş-*: 34/9; LM *ėriş-*: 1072; MKb *iriş-*: 43a/12; MN *iriş-*: 71a/5; TEH *iriş-*: M784a/16; MN *iriş-*: 61/7; LÇT *iriş-*: 115; Bab. *iriş-*: 147a/8; ŞHD *iriş-*: 101b/4; LD *iriş-*: 1551, 2330), (EDPT: 239b)

Kzk. *eris-* "erişmek, ulaşmak, takip etmek; büyümek, gelişmek"

erk "irade, güç, kudret" Uyg. (U II *erk*: 10_{15}; TT I *erk*: 121; TT IV *erk*: 4; TT VII *erik*: 34_6; AY *erk*: 136/1, 411/3; PK *erk*: 142), DLT I *erk*: 43, KB *erk*: 639, 3440, Kıp. (CC *erk*: 125/11; KFT *erk*: 305a/46; TZ *erk*: 90b/10; GT *irk*: 68/2), Çağ. (Seng. *ėrk*: 99v/21; LÇT *irk*: 113; Bab. *ėrk*: 243a/7; LD *irk*: 295, 1671), (EDPT: 220b;

Kzk. *erik* "erk, irade, iktidar"

DTS: 179a; ESTY I: 295)

erkeç “erkek keçi, teke” Uyg. (Arat U I: 16), DLT I: 95, KB: 4353, Kıp. (CC *erkeç*: 164/28; Kİ *erkeç*: 11; BM *irkeç*: 7/13), Çağ. (Seng. *ėrkeç*: 37r/25; LÇT *irkeç*: 113), (EDPT: 223b; DTS: 179b; ESTY I: 300)

Kzk. *erkeş* “beş altı yaşlarındaki kısırlaştırımış olan erkek keçi, teke”

erke “şımarık, nazlı” Çağ. (Seng. *ėrke*: 100r/13; AL *erke:* 35; LÇT *irke*: 113; Pav.C. *erke/irke*: 15, 104), (ESTY I: 296-297)

Kzk. *erke* “şımarık, nazlı, işveli”

ėrkek “erkek, adam” Uyg. (Man I *irkek*: 17_9; Man I *irkek*: 36_{10}; Man II *irkek*: 7_{19}; AY *erkek/irkek*: 157/9; TT VI *irkek*: 321), DLT I *erkek*: 111, KB *erkek*: 979, 980, Muh. *erkek*: 151, Kıp. (CC *erkek*: 94/4; Kİ *erkek*: 11; TA *erkek*: 26a/8; İM *irkek*: 246b/7; BV *irkek*: 3a/11; KFT *irkek*: 108b/16; KK *irkek*: 69b/2; TZ *irkek*: 16a/12), Çağ. (Seng. *ėrkek*: 99v/27; GN *irkek*: 74/11; LÇT *irkek*: 113; Bab. *ėrkek*: 276a/6), (EDPT: 223b; DTS: 179b; ESTY I: 297-298)

Kzk. *erkek* “erkek, er; koca, eş”

ėrkeklik “erkeklik” NF: 425/2, (Ata, 1998: 136)

Kzk. *erkektik* “erkeklik, erkeğe özgü”

erkelen- (< erke+len-) “şımarmak, nazlanmak” Kıp. (CC: 162/27) (Grønbech, 1942: 93)

Kzk. *erkelen-* “şımarmak, nazlanmak” (*erkele-* “şımarmak”, *erkeles-* “birlikte şımarmak”, *erkelet-* “şımartmak, nazlandırmak”)

erken (< er-, e-) "iken anlamında kullanılan bir edat" Uyg. (U IV: 233; USp: 12_2), DLT I: 389, KB: 1823, Çağ. (Seng. *ėrken*: 99v/28; LÇT *irkin*: 113), (EDPT: 224b; DTS: 179b)

Kzk. *eken* (< e-ken) "imek filinin geçmiş zaman formuyla kullanımı"

erkin (< erk+(i)n) "özgür, hür, serbest" Çağ. (LÇT: 113), (DS: 1774)

Kzk. *erkin* "özgür, hür; bağımsız, egemen" (*erkinde-* "kendini özgür hisstemek", *erkindik* "özgürlük, hürriyet")

erklig "güçlü, kudretli" ETY: 45, Uyg. (IrkB: 12, 55; Man I: 27_7; U II: 33_7; U IV: 7; TT I: 25; USp: 13_{10}), KB: 971, 994, Muh. *irklig*: 145, Kıp. (CC *erkli*: 148/1; İM *erkli*: 367b/7), (EDPT: 224a; DTS:180a)

Kzk. *erikti* "erkli, güçlü, kudretli, kararlı"

erkliglik "yetginlik, güçlü" KB: 83, (EDPT: 228a; DTS: 180a)

Kzk. *eriktilik* "irade sahibi, azametli"

erklik "güçlülük, hakimiyet" KE: 34v/1, HŞ: 173, (Ata, 1997: 209; Hacıeminoğlu, 2000: 191)

Kzk. *eriktik* "güçlülük erklik"

erklü "hür, serbest" ME: 92/3, (Yüce, 1993: 120)

Kzk. *erikti* "hür, özgür, serbest"

erksin- "güçlenmek, kudretlenmek" Uyg. (Man I: 27_{10}; Man III: 16_9; TT IV: 45; USp: 88_{27}), Kıp. (CC: 137/16), (EDPT: 227b; DTS: 180a)

Kzk. *eriksin-* "güçlenmek, kudret sahibi olmak"

erksiz "erksiz, güçsüz" ETY: 45, Uyg. (U III: 84_8; U IV: 160), KB: 1096, 2611, 2988, KE: 88r/1, (EDPT: 226a; DTS: 180b)

Kzk. *eriksiz* "güçsüz, çaresiz, iradesiz"

erksizlik "güçsüzlük, kudretsizlik" KB: 1534, (EDPT: 228a; DTS: 180b)

Kzk. *eriksizdik* "güçsüzlük, çaresizlik"

erlen- "kadının er sahibi olması, evlenmek" DLT I: 257, (EDPT: 230b; DTS: 180b)

Kzk. *erlen-* "erkek sahibi olmak"

erli "evli, erkekli" Uyg. (Man I *erli*: 16_{15}), NF *erlig*: 347/13, (Ata, 1998: 136)

Kzk. *erli* "evli, erkeği olan kadın"

erlik "erkeklik, yiğitlik" Uyg. (AratU I: 78), DLT I: 104, KB: 3436, 3608, KE: 79v/21, Kıp. (BV *erlik*: 63b/14; CC *erlik*: 94/27; GT *irlik*: 155/1), Çağ. (Seng. *ėrlik*: 100r/14; TEH *irlik*: M799a/17; AL *irlik*: 83), (EDPT: 229a; DTS: 180b)

Kzk. *erlik* "erlik, erkeklik, yiğitlik, kahramanlık"

ermegü "tembel, üşengeç" Uyg. (TT VI: 174; TT VIII: I_8), DLT I: 138, Muh. *ermegü* "yavaş, durağan at": 171, (EDPT: 232a; DTS: 180b)

Kzk. *ermek, ermev* "üşengeç, tembel; erinen insanların yaptığı iş, boş iş; uğraş, meşgale"

ermek (< er-[2] + mek) "uğraş, meşgale" Çağ. (LÇT: 114), (ESTY I: 300-301; Vámbéry, 1867: 232b; TMEN II: 181)

Kzk. *ermek* "uğraş, meşgale, iş"

ermeli "gidişat, yön" (EDPT: 232a)

Kzk. *ermeli* "sözüne devam etme, konuşmasını kesmeme; konuşmanın gidişatı"

ermez, emes (< er-, e-) "değil anlamında kullanılır; imek fiilinin olumsuzu" Uyg. (U III *ermez*: 83_{24}; TT VII *ermez*: 40_{39}; AY *ermez*: 55/15, 60/20), DLT I *emes*: 494, II: 29, KB *ermez*: 13, 18, 229, Çağ. (Bab. *ėmes/ėrmes*: 295a/13; BVt *imes/irmes*: 219/2; FK *imes/irmes*: 227/1; LM *ėrmes*: 114, 331; İD

Kzk. *emes* "değil anlamında kullanılır; imek fiilinin olumsuz şekli"

imes/irmes: 3/13, 23/2; MKb *irmes*: 12b/11; MN *irmes*: 14b/1; TEH *irmes*: T697a/21; SS *irmes*: 580, 952; GN *irmes*: 14/10; AL *irmes*: 81; SD *irmes*: 81, 404; ŞHD *imes/irmes*: 30b/2; LD *imes/irmes*: 18, 194), (DTS:172a)

ernek "parmak, parmak, uçları; kenar köşe" Uyg. (Man II: 11_{22}; U II: 46_{71}; TT V: 119; TT VII: 37_{12}), DLT: I: 104, KB: 3578, Muh. *ereŋek*: 141, Çağ. (Seng. *ernek* "parmak ucu, kenar": 37v/5; Pav.C. *irnek* "kenar, köşe, uç": 107), (EDPT: 234b; DTS: 181a; ESTY I: 301)

Kzk. *ernek* "kenar, uç"

erŋeyü "altı parmaklı adam; kısa boylu, cüce" DLT I: 136, (EDPT: 234b; DTS: 181a)

Kzk. *ergejeyli* (*erŋeyü* > *ergejey+li*) "altı parmaklı, kısa boylu adam, cüce" (Bkz. KTKES: 73)

ersi, ersü "abes, kaba; değersiz" DLT I: 127, Kıp. (Kİ *erşi* "sapık, kaba": 12), (EDPT: 237b; DTS: 181b)

Kzk. *ersi* "abes, edepsiz, kaba; elverişsiz, uygunsuz"

ersi- "iğrenmek, tiksinmek" Uyg. (Man III: 11_{15}; TT VIII: I_8), (EDPT: 238b; DTS: 181b)

Kzk. *ersi-* "edepsizleşmek, kötü olmak, abesleşmek"

ersig "erkek, yiğit, mert, cesur" DLT III: 128, KB: 57, 196, 279, (EDPT: 238a; DTS: 181b)

Kzk. *ersi* "erkek, güçlü, cesur"

ersin- "erkekleşmek" DLT I: 253, (EDPT: 238b; DTS: 181b)

Kzk. *ersin-* "erkek olmak, erkekleşmek"

ėrt-[1] "liderlik etmek, önden gitmek" Uyg. (Hüen: 1981), (EDPT: 202a; DTS: 182a)

Kzk. *ert-*[1] "birlikte yürümek, beraberinde götürmek, takip etmek; önden gitmek"

ert-[2] "ilerlemek, geçmek" Uyg. (Man III: 17_2; U II: 22_{22}; U III: 88_3; U IV: 191; TT I: 45; TT II: 7; TT VII: 14_{21}; TT VIII: A_7), DLT III: 425, KB: 1331, 3105, 3618, Kıp. (CC: 144/4), Çağ. (Seng.: 35r/5), (EDPT: 202a; DTS: 182a)

Kzk. *ert-*[2] "ilermek, geçmek, yürümek, gitmek, göndermek"

ėrte "erken, sabah; erte, yarın, sonra; evvel, önce" Uyg. (TT VIII: 1_{24}; AY: 4/9, 5/4, 300/4; Hüen: 1966), DLT I: 124, KB *erte/erti*: 5940, 6422, Muh. *irte*: 184, Kıp. (CC *erte*: 71/18, 71/19; BV *irte*: 21b/24; BM *erte*: 13/6; GT *irte*: 143/3; Kİ *irte*: 46; MS *irte*: 14b/1; TA *irte*: 30a/13; TZ *irte*: 19a/4; İM *irte*: 273a/2; KFT irte: 149a/13), Çağ. (Seng. *ėrte*: 99r/22; FK *irte*: 426/5; MN *irte*: 2a/13; SS *irte*: 2708, 2840; GN *irte*: 14/10; LÇT *irte*: 112; AL *irte*: 77; Bab.*ėrte*: 160b/6; SD *irte*: 188, 269; LD *irte*: 2244; Pav.C. *irte*: 103), (EDPT: 202b; DTS: 182a; ESTY I: 302-304)

Kzk. *erte* "erken, sabah; önceden, eskiden; yarın, gelecek"

ėrtegi (< ėrte+gi) "erken, daha erken" KE: 171r/9, Kıp. (CC: 130/10), Çağ. (LÇT *irtegi*: 112), (Grønbech, 1942: 93)

Kzk. *ertеŋgi* "sabahki; yarınki"

ėrteki (< ėrte) "kadim söz, efsâne; hikaye, masal, kıssa, destan" Çağ. (Seng. *ėrteki*: 99r/28; LD *irteki*: 994, 1841; ŞHD *irteki*: 19a/4; LÇT *irtegi*: 112), (Vámbéry, 1867 *irtegi*: 232a; ESTY I *ertek*: 304-305)

Kzk. *ertegi* "masal"

ėrtele- "erken başlamak; erken kalkmak" DLT I: 316, NF: 147/4, Kıp. (İM *irtele-* "sabahlamak": 274b/6), (EDPT: 213a; DTS: 182a)

Kzk. *ertele-* "erken kalkmak, erken hareket etmek"

ėrteŋ “yarın, yarın sabah, erken” Çağ. (Seng. *ėrteŋ*: 99v/3; LÇT *irteŋ*: 112), (Bkz. *ėrte*), (EDPT: 207a; ESTY I: 305)

Kzk. *erteŋ* “yarın; gelecek”

ertür- (< ert - ür-) “geçirmek, geçirmekte yardım etmek” Uyg. (U III: 16_2; TT V: 32; TT VIII: I_{18}; Hüen: 309), DLT I: 220, KB: 6645, (EDPT: 210a; DTS: 182b)

Kzk. *erttir-* (< ert- tir-) “geçmesine yardım etmek, geçirmek” (-tır-, -tir- ettirgenlik ekidir. *Keptir-* “kurutmak”, *toltır-* “doldurmak”, *keltir-* “getirmek” Bkz. Öner, 2013: 99; Karamanlıoğlu, 1994: 48)

erü- “erimek” DLT III *eri-/,erü-*: 252, KB *eri-*: 3395, Kıp. (BV *eri-/iri-*: 32a/2, 34b/7; Kİ *eri-*: 10; TZ *eri-*: 16b/3; CC *iri-*: 115/5; İM: 123b/3), Çağ. (Seng. *ėri-*: 97v/1; FK *iri-*: 513/1; TEH *iri-*: T716a/24; Bab. *eri-*: 302b/2; SD *iri-*: 797; LD *iri-*: 2334; LÇT *iri-*: 115), (Krş., Uyg. AratU I *ergüs-*: 58; AratU II *ergür-*: 41), (EDPT: 198a; DTS: 182b)

Kzk. *eri-* “erimek”

erük[1] “erik, şeftali, kayısı gibi meyvelere verilen genel ad” Uyg. (TT VIII: P_{24}), DLT I: 69, II: 282, Kıp. (CC *erik*: 106/6; DM *erük*: 5b/4; Kİ *erük*: 12; TZ *irik*: 7b/11), Çağ. (Seng. *erük*: 37v/9; LÇT *erik*: 39), (EDPT: 222a; DTS: 182b; ESTY I: 291-292)

Kzk. *erik, örik* “erik; kayısı”

erük[2] “deriyi tabaklama” DLT I: 70, Kıp. (CC *erik*: 85/12), (EDPT: 222a; DTS: 182b)

Kzk. *irik* “deriyi tabaklama, tabaklama malzemesi”

erüt- "eritmek" DLT I *erit-/erüt-*: 208, Kıp. (BV *erit-/irit-*: 29a/3; KFT *erid-*: 83a/3;), Çağ. (Seng. *ėrit-*: 97v/24; FK *irit-*: 520/4; İD *irit-*: 220/4; LM *erit-*: 2128; AL *irit-*: 80; Bab. *erit-*: 306b11; LD *irit-*: 314, 1434), (EDPT: 207b; DTS:183a)

Kzk. *erit-* "eritmek"

es-[1] "esmek" DLT I: 165, KB: 3941, Kıp. (BM *es-*: 3/4; GT *is-*: 313, 10; İM *es-/is-*: 123b/6; Kİ *es-*: 13; TA *es-*: 46b/1; TZ *es-*: 38a/3), Çağ. (Seng. *ės-*: 101r/7; BVt *is-*: 131/4; FK *is-*: 163/6, 404/2; İD *is-*: 35/2; LM *ės-*: 193, 504; MKb *is-*: 79a/3; TEH *is-*: T697a/2; SS *is-*: 3423, 3964; GN *is-*: 62/2; LÇT *is-*: 118; AL *is-*: 87; LD: 1801; Pav.C. *is-*: 113), (EDPT: 240b; DTS:183a; ESTY I: 553)

Kzk. *es-[1]* "esmek"

es-[2] "esnemek, uzamak" DLT I: 165, Çağ. (Seng.: 104v/6), (EDPT: 241a; DTS:183a)

Kzk. *es-[2]* "uzamak, esnemek, çekiştirmek"

esen "esen, sağlık" Uyg. (IrkB: 27, 42; Man I: 10_{11}; Man III: 13_{16}; U II: 64_{9}; TT VII: 28_{6}; Hüen: 1874), DLT I: 77, KB: 1162, 1481, AH: 96, Muh.: 154, Kıp. (Kİ: 13; TA: 27b/12), Çağ. (Seng. *esen*: 40v/14; LÇT *isen*: 118; SD *isen*: 800; ŞHD *isen*: 183b/7; LD *isen*: 2337; Pav.C. *isen*: 113), (EDPT: 248a; DTS: 183a; ESTY I: 308)

Kzk. *esen* "sağlık, sıhhat"

esenle- "selamlamak; vedalaşmak" DLT I: 308, Muh.: 110, Kıp. (Kİ: 13), (EDPT: 249b; DTS: 183a)

Kzk. *esende-* "selamlamak, selam vermek"

esenleş- "selamlaşmak" KB: 364, 3292, 4881, Kıp. (TA: 46a/2), (EDPT: 250a; DTS: 183a)

Kzk. *esendes-* "selamlaşmak;

vedalaşmak”

esenlik “esenlik, sağlık” KB: 169, 964, 1193, Kıp. (BM: 6/1; TZ: 19a/4), Çağ. (LÇT *isenlik*: 118; ŞHD *isenlik*: 185b/1), (EDPT: 249b; DTS: 183b)

Kzk. *esendik* “esenlik, sağlık”

esil- “gerilmek” DLT I: 196, NF: 18/6, (EDPT: 247b; DTS: 183b)

Kzk. *esil-* “gerilmek, ip germek”

esin, esen (< es-) rüzgar, yel” Uyg. (U II: 9_5), DLT I: 77, KB: 65, (EDPT: 248a; DTS: 183b)

Kzk. *esken, eskek* (< es-ken, es-kek) “rüzgar, yel, esinti; serin hafif rüzgar” (*eskekte-* “serinlemek”)

esin- “çekmek, germek” DLT I: 201, (EDPT: 248b; DTS: 183b)

Kzk. *esin-* “germek, esnetmek, çekmek”

esirge- “acımak, esrigemek” Uyg. (PK *esirke-*: 147), DLT I *esirge-*: 306, KB *esirke-*: 950, 3131, Kıp. (CC *esirge-*: 132/22; İM *esirge-*: 74a/2; TZ *esirke-*: 13b/11), Çağ. (Seng. *esirge-*: 103r/16; BVt *esirge-*: 50/2; MKb *esirge-*: 25a/7; LÇT *isirge-*: 119; Pav.C. *esirge-*: 114), (EDPT: 252b; DTS: 183b; ESTY I: 310)

Kzk. *esirke-* “esirgemek, acımak, korumak”

esiş- “ip veya benzeri şeyleri eğirmekte yardım etmek, esnetmek, uzatmak” DLT I: 185, (EDPT: 253a; DTS: 183b)

Kzk. *esis-* “birlikte ip eğirmek, uzatmak, esnetmek”

esker- (< es + ker-) “düşünmek, dikkate almak” Kıp. (CC: 160/10), (Grønbech, 1942: 94)

Kzk. *esker-* “önemsemek, anmak, dikkate almak” (*eskert-* “hatırlatmak”,

	eskertpe "ikaz, uyarı")
eski "eski" Uyg. (TT I: 117; USp: 84$_4$; AratU II: 53), DLT I: 129, KB: 687, 688, 2836, Muh.: 151, Kıp. (CC *eski*: 77/5; İM *eski/iski*: 140b/4; Kİ *eski*: 13; KK *eski*: 72a/13; MG *eski/iski*: 85a/5; TZ *eski*: 84a/1; BV *iski*: 31b/16; GT *iski*: 157/13; KH *eski*: 38/3), Çağ. (Seng. *ėski*: 104v/19; BVt *iski*: 156/6; FK *iski*: 151/4; İD *iski*: 90/2; LM *ėski*: 682; MKb *iski*: 33b/5; TEH *iski*: M784b/2; SS *iski*: 3227, 3233; GN *iski*: 33/5; LÇT *iski*: 118; Pav.C. *iski*: 112; Bab. *ėski*: 197a/13; SD *iski*: 106, 726; ŞHD *iski*: 27b/10; LD *iski*: 683, 1797), (EDPT: 246b; DTS:184a)	Kzk. *eski* "eski"
eskir- "eskimek" DLT I: 228, NF: 376/11, KE: 118v/1, ME 225/3: Kıp. (TZ: 26a/8), Çağ. (Seng.: 103v/5; BVt: 144/1; FK: 488/8; LM: 616; MKb: 104a/2; LÇT: 118; AL: 84; Pav.C.: 112), (EDPT: 246b; DTS: 184a)	Kzk. *eskir-* "eskimek, eskimiş olmak"
eskirt- "eskitmek" ME: 60/2, (Yüce, 1993: 121)	Kzk. *eskirt-* "eskitmek"
esne- "esnemek" Uyg. (IrkB: 10), DLT I: 288, Muh.: 105, Kıp. (CC *esne-*: 114/14; TA *esne-*: 40b/11; TZ *esne-*: 9a/10; İM *isne-*: 279b/7; KK *isne-*: 69a/7), Çağ. (Seng. *ėsne-*: 104r/20; LM *ėsne-*: 842; LÇT *isne-*: 119; AL *isne-*: 90; Pav.C. *isne-*: 113), (EDPT: 249a; DTS: 184a; ESTY I: 310-311)	Kzk. *esine-* "esnemek"
esrük "sarhoş, mest" Uyg. (Man I: 5$_4$; TT I: 57), DLT I: 105, II: 289, KB: 4586, 6141, Muh.:	Kzk. *esirik* "sarhoş, mest; aklı başında

152, Kıp. (İM *esrik/esirik/esrük*: 97a/8, 102b/1, 410b/1; KFT *esrük*: 367b/48; Kİ *esrük*: 13; TA *esrük*: 28a/11; KK *esrik*: 71a/1; TZ *esrik*: 19a/1; GT *isrük*: 118/13), Çağ. (Seng. *üsrük*: 75r/19; LÇT *esrük*: 43; Pav.C. *esrük*: 20; SD *esrük/ösrük*: 463; ŞHD *esrük*: 74a/8; LD *esrük* 1407, 1988), (EDPT: 250b; DTS: 184b)

olmayan, aptal"

esrüklük "sarhoşluk, mest olma, kendinden geçme" ME: 49/6, Kıp. (İM *esiriklik/esrüklik/esrüklük*: 410b/4, 411a/1; KFT *esrüklik*: 384a/18), (Toparlı, 1992: 413)

Kzk. *esiriktik* "sarhoşluk"

estür-[1] (< es-[1]) "estirmek" DLT I: 221, KE: 138r/8, Çağ. (Seng. *estür-*: 101r/21; BVt *istür-*: 39/7; FK *istür-*: 350/9; İD *istür-*: 229/7), (EDPT: 244a; DTS: 184b)

Kzk. *estir-*[1] "rüzgarın esmesi, estirmek"

estür-[2] (< es-[2]) "gerdirmek" DLT I: 221, (EDPT: 244a; DTS: 184b)

Kzk. *estir-*[2] "ipi gerdirmek, eğirtmek"

esür- "sarhoş olmak" Uyg. (TT IV *esür-*: 4; AratU I *esür-*: 53), KB *esür-*: 2099, 2101, 2650, Muh. *esir-*: 110, Kıp. (CC *esir-*: 149/8; DM *esir-*: 20a/2; İM *esir-*: 411a/1; TZ *esir-*: 20a/8), (EDPT: 251a; DTS: 184b; ESTY I: 309-310)

Kzk. *esir-* sarhoş olmak, esrimek; aklı başından gitmek"

esürt- "sarhoş etmek" DLT III: 427, KB: 6137, 6139, 6143, Kıp. (CC: *esirt-*: 140/6), (EDPT: 251b; DTS: 184b)

Kzk. *esirt-* "sarhoş etmek"

ėş "eş, arkadaş" Uyg. (TT I *iş*: 48; TT IV *iş*: 21; TT VII *iş*: 40_{83}; TT VIII *iş*: B_4), DLT I *eş*: 47, KB *iş*: 500, 935, 1355, AH *eş/iş*: 174, 378,

Kzk. *es* "eş, arkadaş, yoldaş; *es bol-* = arkadaş olmak, eş

Muh. *iş*: 76, 77, 144, Kıp. (Kİ *eş*: 14; BM *eş*: 9/6; GT *iş*: 121/7), Çağ. (Seng. *ėş*: 106v/5; FK *iş*: 240/4; LM *ėş*: 1834; LÇT *iş*: 119; AL *iş*: 90; Bab. *ėş*: 172a/10), (EDPT: 253a; DTS: 184b; ESTY I: 313-314)

olmak" (KTKES: 73) (Kklp., "es")

eş-[1] "*atlıġ eşdi* = atlı hızlandı, süratlendi; hızlı gitmek" DLT I: 166, Muh. *iş-*: 114, Kıp. (Hout. *eş-* "binekte gitmek": 48), (EDPT: 255b; DTS: 185a)

Kzk. *es-[1]* "(at için) hızlı gitmek, hızlanmak"

eş-[2] "çekmek, çevirmek, burmak" Kıp. (CC: 113/26), Çağ. (FK *iş-*: 540/1; LÇT *iş-*: 121; AL *iş-*: 91; Bab. *ėş-*: 142a/13), (EDPT: 255b; DTS: 185a)

Kzk. *es-[2]* "çekmek, kürek çekmek; eğirmek, döndürmek, burmak"

eş-[3] "eşmek, kazmak" DLT I *eş-* "eşmek": 166; Çağ. (Seng. *eş-* "kazmak": 104v/26; BVt *iş-*: 188/2; FK *iş-*: 681/43; İD *iş-*: 239/3; LM *eş-*: 504; LÇT *iş-*: 121), (EDPT: 255b; DTS: 185a; ESTY I: 315)

Kzk. *es-[3]* "eşmek, küremek, kazmak"

eşek, eşgek "eşek" Uyg. (Man I *eşkek*: 16_{12}; U III *eşkek*: 26_{21}; AY *eşgek*: 341/22), DLT II *eşek/eşgek*: 246, Muh. *eşek*: 169, Kıp. (BV *eşek/işek*: 1b/9, 61a/2; CC *eşek*: 107/19; KFT *eşek*: 392b/17; Kİ *eşek*: 14; KK *eşek*: 37a/5; TA *eşek*: 13a/12; TZ *eçek/eşek*: 13a/4; İM *işek*: 141a/5; GT *işek*: 62/9; DM *yeşek*: 8a/11), Çağ. (LÇT *işek*: 120; BVt *işek*: 520/2; MKb *işek*: 84b/10; MN *işek*: 38b/1; TEH *işek*: A718b/18; Bab. *eşek*: 180b/1; Pav.C. *işek*: 115), (EDPT: 260a; DTS: 185a; TMEN II: 486; ESTY I: 317-318)

Kzk. *esek* "eşek; inatçı, aksi"

eşeklü "eşeği olan" Kıp. (TA: 56a/4), (Toparlı, 2000: 72)

Kzk. *esekti* "eşeği olan, eşekli"

ėşid- "işitmek, duymak" ETY *eşid-*: 49, Uyg. (IrkB *eşid-*: 54, 60; U III *eşid-*: 24_6; U IV *işid-*: 32; TT VIII *eşid-*: H_{10}; USp *eşid-*: 73_7), DLT I *eşit-*: 508, KB:3767, 5642, Muh. *işit-*: 110, 120, Kıp. (CC *eşit-/işit-*: 72/24; BV *işit-*: 35/2b/25; GT *işit-*: 27/7; İM *işit-*: 193a/5; Kİ *işit-*: 14; KK *işit-*: 40a/5; MS: 34b/4; TA: 35b/1; TZ *işit-*: 20a/10; KFT *işid-*: 329b/19; DM *yeşit-*: 22b/12), Çağ. (Seng. *ėşit-*: 106r/13; BVT *işit-*: 123/7; FK *işit-*: 119/3; İD *işit-*: 122/2; LM *ėşit-*: 420, 666; MKb *işit-*: 16b/1; MN *işit-*: 102b/4; TEH *işit-*: T709a/2; SS *işit-*: 2983; GN *işit-*: 59/2; Bab. *ėşit-*: 122b/14; Pav.C. *işit-*: 115; SD *işit-*: 529, 692; ŞHD *işit-*: 190b/1; LD *işit-*: 2083, 2663), (EDPT: 257b; DTS: 185a; ESTY I: 318-319)

Kzk. *esit-* "işitmek, duymak"

ėşidil- "işitilmek, duyulmak" Uyg. (Man I *ištil-*: 26_{27}; Man III *ėştil-*: 45_4; U IV *ėşidil-*: 316; TT I *ėşidil-*: 95; TT VII *ėşidil-*: 28_{31}), DLT I *eşitil-*: 246, Kıp. (İM *işitil-*: 389a/7; MG *işitil-*: 93a/3; KFT *işidil-*: 394b/7), Çağ. (Seng. *ėşitil-*: 106r/29; MN *işitil-*: 98a/5; TEH *işitil-*: M791a/2; Bab. *ėşitil-*: 147b/4), (EDPT: 258b; DTS: 185b)

Kzk. *esitil-* "işitilmek, duyulmak"

ėşidtür- "işittirmek" Uyg. (U I *işitdür-*: 6_3), DLT I *ėştür-*: 222, KB *ėştür-*: 5022, 5656, Muh. *işittir-*: 103 Kıp. (KFT *işiddür-*: 312a/13; Kİ *işittir-*: 14; CC *eşittir-/işittir-*: 137/6), Çağ. (Seng. *ėşittür-*: 106r/28; TEH *işittür-*:

Kzk. *esittir-* "işittirmek, sesini duyurmak"

T701a/23; Bab. *ėşittür-*: 157a/4), (EDPT: 258b; DTS: 185b)

ėşik "eşik, kapı eşiği, kapı" Uyg. (TT VII *işik*: 12_4), DLT I: 42, Muh. *işik*: 179, Kıp. (CC *eşik*: 151/16; GT *işik*: 119/11; İM *işik*: 51b/1; Kİ *işik*: 14; KFT *işik*: 151b/29; KK *işik*: 66b/12; MS *işik*: 14a/6; TA *işik*: 6b/5; TZ *işik*: 25b/5), Çağ. (Seng. *ėşik*: 106v/21; BVt *işik*: 360/2; FK *işik*: 241/2; İD *işik*: 23/6; LM *ėşik*: 1349, 1375; MN *işik*: 102b/9; SS *işik*: 628, 2936; GN *işik*: 77/9; LÇT *işik*: 122; AL *işik*: 94; Bab. *ėşik*: 246b/4; Pav.C. *işik*: 117; SD *işik*: 92, 150; ŞHD *işik*: 139b/3; LD *işik*: 76, 693), (EDPT: 260a; DTS: 185a; TMEN II: 646; ESTY I: 396-398)

Kzk. *esik* "eşik, kapı eşiği, kapı"

ėşikçi "kapıcı" KE: 111r/4, (Ata, 1997: 212)

Kzk. *esikşi* "kapıcı"

eşiksiz (< eşik+siz) "eşiksiz, kapısız" Çağ. (BVt işiksiz: 527/6), (Türkay, 1988: 746)

Kzk. *esiksiz* "eşiksiz, kapısız"

eşkik (< eş-kik) "kürek" Kıp. (CC: 113/28), (EDPT: 255b; Grønbech, 1942: 95)

Kzk. *eskek* "kürek"

eşme (< eş-me) "kuyu" ME: 51/8, (Yüce, 1993: 121)

Kzk. *espe* "kuyu, derinliği az olan içinde su bulunan kuyu"

et "et" ESTY: 789, Uyg. (IrkB: 23, Man I: 35_{16}; U II: 60_2; TT I: 192; TT IV: 59; TT VII: 25_{11}; AratU I: 141; USp: 91_5; PK: 142), DLT I: 35, II: 78, III: 16, KB: 4519, 5860, Muh.: 79, Kıp. (BM *et*: 7/14; CC *et*: 95/26; DM *et*: 6b/5; İN *et*: 13b/6; KH *et*: 10/2; KFT *et*: 387a/13; KK

Kzk. *et* "insanlarda, hayvanlarda deriyle kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka, et"

et: 70b/1; TA *et*: 16b/5; TZ *et*: 31b/5; BV *it*: 10b/16; GT *it*: 308/8; MG *it*: 92a/4; İM it: 94a/5), Çağ. (Seng. *ėt*: 95v/8; FK *it*: 186/5; TEH *it*: T698b/22; GN *it*: 23/9; LÇT *it*: 106; Bab. *ėt*: 279a/5; ŞHD *it*: 158a/2), (EDPT: 33b; DTS: 186b; ESTY I: 311-312)

ėt- "yapmak, etmek" ETY: 49, Uyg. (Man I *it-*: 14_5; TT IV *it-*: 46; TT VI *it-*: 35, 290; TT VII *it-*: 28_{35}), DLT I *et-*: 171, III: 130, KB *it-*: 303, 548, 1318, AH: 79, Kıp. (CC *et-*: 123/14; TZ *et-*: 26a/7; KFT *id-*: 224a/10; MG *id-/it-*: 41b/9; MS *id-/it-*: 4a/6; BV *it-*: 12a/9; GT *it-*: 119/9; KH *it-*: 37/2), Çağ. (Seng. *ėt-*: 93r/15; BVt *it-*: 108/6; FK *it-*: 120/5; İD *it-*: 201/6; LM *ėt-*: 119, 450; MKb *it-*: 20a/1; MN *it-*: 117a/7; TEH *it-*: M790a/11; SS *it-*: 118, 122, 124; GN *it-*: 15/4, 26/7; LÇT *it-*: 108; AL *it-*: 68; Bab. *it-*: 312a/7; SD *it-*: 610, 775; ŞHD *it-*: 128a/5; LD *it-*: 1474, 2182; Pav.C. *it-*: 94), (EDPT: 36b; DTS: 186b; ESTY I: 312- 313)

Kzk. *et-* "yapmak, etmek, kılmak"

etçi "kasap" DLT II: 48, Muh.: 157, Kıp. (TA *etçi*: 25a/13; TZ *etçi*: 47a/12; DM *yetçi*: 18a/2), (EDPT: 43b; DTS: 187a)

Kzk. *etşi* "kasap, et satan kişi"

etek[1] "etek" DLT I: 68, KB: 3952, NF: 178/10, KE: 83v/6, Muh.: 166, Kıp. (GT *etek/itek*: 41/5; Kİ *etek*: 8; TA *etek*: 20a/3; TZ *etek*: 15b/7; İM *itek*: 135a/1; MG *itek*: 26b/5; DM *yetek*: 12b/10), Çağ. (Seng. *ėtek*: 95v/7; BVt *itek*: 125/4; FK *itek*: 343/7; İD *itek*: 236/4; LM *ėtek*: 381, 387; MN *iteg*: 47a/13; TEH *itek*: T714a/1; SS *itek*: 168, 2295; LÇT *itek*: 107;

Kzk. *etek* "etek"

AL *itek*: 70; Bab. *ėtek*: 178b/2; SD *itek*: 417, 612; ŞHD *itek*: 10b/5; LD *itek*: 260, 381; Pav.C. *itek*: 93), (EDPT: 50a; DTS: 187a; ESTY I: 313)

etek[2] "oyuk, hendek, yamaç; dağ veya tepe gibi yerlerin aşağı kısmı" Kıp. (BM: 10), Çağ. (Bab. *ėtek*: 135b/2), (EDPT: 50a; Tietze I: 749b) — Kzk. *etek* "dağ, tepe, yığın gibi yamaçlı şeylerin alt bölümü, dağın eteği"

eteklen- "eteklenmek" DLT I: 294, Çağ. (Seng. *ėteklen-*: 95v/4), (EDPT: 54a; DTS: 187a) — Kzk. *etekten-* "eteklenmek, etek sahibi olmak"

eteklig "etekli, eteği olan" DLT I: 152, ME: 103/3, Çağ. (FK *iteklig*: 582/2), (EDPT: 53a; DTS: 187a) — Kzk. *etekti* "etekli, eteği olan"

eteklik "eteklik" DLT I: 152, (EDPT: 53a; DTS: 187a) — Kzk. *etektik* "eteklik, eteklik kumaş"

eten, etene "ana rahminde çocuğun içinde gelişip yetiştiği ve doğumdan hemen sonra düşen parça; (doğumlarda) son, eş" Kıp. (TZ *atana/eten*: 14a/9, 33b/10; İH *etan*: 2), (İzbudak, 1936: 19) — Kzk. *etene* "etle tırnak gibi olan, çok yakın, eş"

ėtil- (ėdil-) "edilmek, yapılmak" Uyg. (Man I *itil-*: 8_{12}; TT I *itil-*: 127; TT VI *itil-*: 327), DLT I *etil-*: 442, KB *itil-*: 429, 497, Kıp. (CC *etil-*: 148/5; KFT *idil-*: 138b/39; İM *itil-*: 417b/2), Çağ. (Seng. *ėtil-*: 94r/17; MKb *itil-*: 59a/5; TEH: M782b/11; MN *itil-*: 3a/8; Bab. *ėtil-*: 201a/6), (EDPT: 56b; DTS: 187b) — Kzk. *etil-* "edilmek, yapılmak"

ėtiş- (ėdiş-) "birlikte yapmak, etmek" DLT I: 76, Çağ. (Seng.: 94r/21), (EDPT: 73a; DTS: 188a) — Kzk. *etis-* "bir işi birlikte yapmak, etmek"

etle- "*ol ḳoyuġ etledi*= o, koyunu et yaptı; et yapmak" DLT I: 248, (EDPT: 57b; DTS: 188b)

Kzk. *ette-* "hayvanı et yapmak, et haline getirmek"

etlen- "etlenmek, semirmek, şişmanlamak" DLT I: 256, (EDPT: 58b; DTS: 188b)

Kzk. *etten-* "etlenmek, semirmek, şişmanlamak"

etlig "etli, semiz" DLT I: 101, NF: 233/11, Kıp. (BV *itli*: 4a/15, 5a/9), (EDPT: 55b; DTS: 188b)

Kzk. *etti* "etli, besili, semiz"

etlik "et kesilen yer, mezbaha; kesilen koyun, etlik" Uyg. (TT IV: 45), DLT I: 101, Kıp. (BV *itlik*: 8b/17, 10a/14), (EDPT: 55b; DTS: 188b)

Kzk. *ettik* "et saklanılan yer, mezbaha; etlik"

etsiz "etsiz, zayıf" KB: 2206, Kıp. (BV *itsiz*: 3b/17, 5b/18), (EDPT: 71a; DTS: 188b)

Kzk. *etsiz* "etsiz, zayıf, sıska"

ėttür- (< ėt-tür-) "yaptırmak, ettirmek" DLT I: 217, Çağ. (Seng.: 94r/22; Bab.: 194a/13), (EDPT: 67a; DTS: 188b)

Kzk. *ettir-* "ettirmek, yaptırmak"

etük (edük) "çizme, pabuç, edik" Uyg. (TT VII: 42_1; USp: 51_7), DLT I: 168, Muh.: 167, Kıp. (CC *etik*: 12/28; Kİ *edük/etik*: 8; TA *etük*: 20a/17; İM *etük*: 33b/4; KK *etik*: 71b/7; TZ *itik*: 14b/5), (Krş. Çağ. (Seng. *ötük*: 62v/13; LÇT *itük*: 108; Pav.C. *itük*: 98), (EDPT: 50b; DTS: 188b; ESTY I: 319-320)

Kzk. *etik* "çizme, ayakkabı, pabuç"

etükçi (edükçi) "etikçi, ayakkabıcı" DLT II: 49, KB: 2494, 4458, Kıp. (CC: 86/2), Çağ. (LÇT *itükçi*: 108), (EDPT: 53a; DTS: 189a)

Kzk. *etikşi* "ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi"

etükli "çizmeli, etikli" Kıp. (İM: 176a/5), (Toparlı, 1992: 253)

Kzk. *etikti* "ayakkabılı"

etüklük "ayakkabı yapmak için ayrılan malzeme" DLT I: 152, (EDPT: 53b)

Kzk. *etiktik* "çizme, ayakkabı gibi ürünleri yapmak için kullanılan malzeme"

ev "ev, çadır, konut" ETY *eb*: 38, Uyg. (U III *ev*: 35_{18}), DLT I *ev*: 124, II: 99, III: 105, KB *ev*: 744, 1418, 1840, Muh. *ev*: 95, 179, Kıp. (BM *ev*: 14/9; CC *ev/iv/öv*: 123/4; KFT *ev*: 407b/49; Kİ *ev*: 25; KK *ev*: 43b/12; MS *ev*: 31a/2; TA *ev*: 6b/3; TZ *ev/öy*: 8a/5; BV *iv*: 42a/23; GT *iv/öv*: 218/6; DM *yev*: 3a/12), Çağ. (Seng. *öy*: 92r/15; BVt *iv/öy*: 420/3; FK *öy*: 262/2; LM *ėv/üy*: 933, 2330; MKb *öy*: 32b/10; İD *iv/öy*: 86/2; MN *öy*: 112a/7; TEH *öy*: T699b/5; SS *iv/öy*: 487, 747; GN *öy*: 88/4; LÇT *öy*: 100; AL *öy*: 163; SD *iv*: 215, 216; ŞHD *iv*: 118b/9; LD *iv/öy*: 1159, 2558; Pav.C. *öy*: 84), (EDPT: 3b; DTS: 189a; ESTY I: 513-514)

~Kzk. *üy* (*ew* > *üw* > *üwi* > *üy*) "ev, mesken"

ev- "bir şeyin etrafına koşuşmak; acele etmek" DLT I: 167, KE: 56v/14, NF: 133/8, ME: 16/2, (EDPT: 4b)

Kzk. *üy-* bir şeyin etrafını çevirip bir araya getirmek, toplamak, yığmak; çoğaltmak"

evdi- "toplamak" DLT I: 273, KB: 6624, ME: 152/8, Kıp. (İH *evdü-* "yemişi toplamak": 7), (EDPT: 7b)

Kzk. *üyde-* (< üy-de-k) "*üydek-tüydek* = bir araya getirmek, toplamak, kümelemek"

evir- "evirmek, çevirmek" Uyg. (U I *evir-*: 14_2; U II *evir-*: 7_9; TT VII *evir-*: 40_{144}), DLT I *evür-*: 178, KB *evür-*: 2995, 5089, Kıp. (BV *evür-*:

Kzk. *üyir-* "bir araya toplamak, çevrelemek"

2a/8), Çağ. (Seng. *ėvür-*: 118r/14; BVt *ivür-*: 405/8; FK *ivür-*: 568/6; LM *ėvür-*: 1880, 1947; MKb *ivür-*: 35a/2; TEH *ivür-*: M800b/26; GN *ivir-/ivür-*: 65/11; LÇT *ivir-*: 143; AL *ivür-*: 118; Bab. *ėvür-*: 226a/2; SD *ivür-*: 564, 656; ŞHD *evür-/ivür-*: 73a/6; LD *ivür-*: 2377), (EDPT: 14a; DTS: 189b)

evlen- "evlenmek" DLT I *evlen-*: 259, III: 87, Muh. *ivlen-*: 106, Kıp. (GT *evlen-/ivlen-*: 274/12; İM *evlen-/ivlen-*: 100a/5, 400a/8; KFT *evlen-*: 290b/2; Kİ *evlen-*: 25; MS *evlen-*: 16b/2; TZ *evlen-/öylen-*: 9b/8), Çağ. (Seng. *öylen-*: 91v/15; FK *ivlen-/öylen-*: 91/5; LM *üylen-*: 2762; LÇT *öylen-*: 103; AL *öylen-*: 163; Pav.C. *öylen-*: 88), (EDPT: 11a; DTS: 190a)

Kzk. *üylen-* "evlenmek"

evlendir- "evlendirmek" Kıp. (KK *evlendir-*: 83a/11; TZ *evlendir-/öylendir-*: 18a/13; KFT *evlendür-*: 388b/4; İM *ivlendür-*: 179b/3), Çağ. (TEH *öylendir-*: T704a/8), (Atalay, 1945: 171)

Kzk. *üylendir-* "evlendirmek"

evlig "ailesi olan, evi olan; evli" Uyg. (U III *evlig-barḳlıġ*: 8_2), DLT II *evlig*: 176, KB *evlig*: 138, 164, Muh. *evlig*: 153,. Kıp. (KFT *evlü*: 365a/51; TA *evlü*: 26b/6), Çağ. (Seng. *öylük*: 92v/18; MKb *öylük*: 32a/8; TEH *öylük*: A728b/15; LÇT *öylük*: 103; AL *öylük*: 163; Pav.C. *öylük*: 88), (DTS: 190a)

Kzk. *üyli* "ailesi olan, evi olan, evli"

evril- "evrilmek, çevrilmek" Uyg. (U II *evril-*: 11_{10}; U II *evril-*: 40_{103}; U III *evril-*: 4_{13}), DLT I *evrül-*: 248, KB *evril-/evrül-*: 3194, 6231, Çağ. (Seng. *ėvrül-*: 118r/29; BVt *ivrül-*: 59/6; FK

Kzk. *üyiril-* "sarılmak, kuşatılmak, etrafı çevrilmek" (*üyirim/iyirim*

ivrül-: 644/2; LM *ėvrül-*: 2947, 3263; MKb *ivrül-*: 67b/4; İD *ivrül-*: 194/7; TEH *ivürül-*: M791a/25; SS *ivrül-*: 3870; GN *ivrül-*: 83/5; LÇT *ivrül-*: 143; AL *ivrül-*: 119; Bab. *ėvrül-*: 301a/5; SD *ivrül-*: 369, 384; LD *ivrül-*: 378, 1598), (EDPT: 14b; DTS: 190b)

"burgaç")

evriş "dönme, çevrilme" Uyg. (TT VIII: C_3; AY: 151/13, 525/12), (DTS: 191a)

Kzk. *iyiris* "döndürme, çevirme"

evriş- "bir araya getirmekte yardım etmek, birlikte çevirmek" DLT I: 235, Çağ. (Seng. *ėvrüş-*: 118v/11; LÇT *ivrüş-*: 143; Bab. *ėvrüş-*: 326a/2), (EDPT: 15a; DTS: 191a)

Kzk. *iyiris-* "hayvanları bir yere birlikte toplmak, çevirmek"

ey, ay "hitap ünlemi, ey!" Uyg. (U I: 7_{10}; U IV: 20, Hüen: 1896), DLT I *ay*: 74, KB *ay*: 1215, 1257, Kıp. (CC *ay*: 66/17; TZ *ey*: 89b/12; GT *ay/iy*: 212/1; İM *iy*: 14a/1; MG *iy*: 4a/7), Çağ. (Seng. *ay*: 56v/26), (EDPT *ay*: 265b; DTS: 167a)

Kzk. *ey* "nida ünlemi; hey, ey!"

eyle- "deriyi tabaklamak" Kıp. (İM *eyle-/iyle-*: 135b/4, 137a/1; TZ *eyle-*: 26a/7), (EDPT: 57a)

Kzk. *iyle-* "deriyi tabaklamak, yoğurmak"

eylen- "tabaklanmak, deri terbiye edilmek" KE: 154v/6, ME: 157/7, Kıp. (İM *eylen-/iylen-*: 108b/4, 135b/4), (Toparlı, 1992: 210)

Kzk. *iylen-* "deri tabaklanmak, yoğrulmak"

ez-[1] "ezmek" DLT I: 165, NF: 90/6, KE: 192r/5, Muh.: 109, 117, Kıp. (BV iz-: 16b/21, 23b/8; KH *ez-*: 54/9), Çağ. (Seng. *ėz-*: 100v/5; BVt *iz-*: 307/3; FK *iz-*: 508/1; LM *ėz-*: 1894; İD *iz-*: 259/6; LÇT *iz-*: 116; AL *iz-*: 84), (EDPT: 279b; DTS: 192a; ESTY I: 235-236)

Kzk. *ez-[1]* "ezmek, sıkmak; sömürmek, birisin emeğinden haksız olarak faydalanmak"

ez-[2] erimek, eritmek" Kıp. (KK *ez-*: 81b/3; TZ *iz-*: 16b/3), (Atalay, 1945: 181)

Kzk. *ez-[2]* "erimek, eritmek"

ezig "deride uzunlamasına oluşan çizik, tırnak izi" DLT I: 71, (EDPT: 285a; DTS: 192a)

Kzk. *ezüv* "hor görme, eziyet etme; vücutta morarma"

ezil- "ezilmek, çizilmek" DLT I: 96, KE: 206r/6, Çağ. (Seng. *ėzil-*: 100v/19; BVt *izil-*: 199/3), (EDPT: 287a; DTS: 192a)

Kzk. *ezil-* "ezilmek"

eztür- "çizdirmek, ezdirmek" DLT I: 220, (EDPT: 282a; DTS: 192b)

Kzk. *ezdir-* "ezdirmek"

ẖatun, ḳatun "hatun, bayan, kadın" Uyg. (IrkB *ḳatun*: 38; U II *ḳatun*: 22_1; U III *ẖatun*: 27_{15}; TT X *ḳatun*: 307), DLT I *ḳatun*: 410, III: 240, Muh. *ḳatun*: 149, Kıp. (CC *ẖatun/ḳatun*: 126/34; DM *ẖatun*: 14a/2; İM *ẖatun*: 23a/1; TA *ḳatun*: 34b/5; TZ *ẖatun*: 18b/8), Çağ. (ŞHD *ẖatun*: 189a/1), (EDPT: 602b)

Kzk. *ḳatın* "hatun, kadın, hanım"

ẖıtay "Orta Çin, Hıtay" Uyg. (USp *ḳıtay*: 282), KB *ẖıtay*: 4426, 5754, (Arat, 1979: 178)

Kzk. *ḳıtay* "Çin"

ıçġın- "kaçırmak, kaybedilmek, yok edilmek, dağılmak; elden gitmek, kaçmak" ETY *ıçġın-*: 55, Uyg. (IrkB *ıçġın-*: 22; Man III *ıçġın-*: 17_{11}; U II *ıçġın-*: 88_{79}; U III *ıçġın-*: 37_1; TT VII *ıçġın-*: 37_{10}), DLT I *ıçġın-*: 254, III: 307, KB *ıçġın-*: 2350, Muh. *ıçḳın-*: 123, Kıp. (CC *ıçḳın-*: 162/6), Çağ. (Seng. *ıçġın-*: 96v/8; GN *ıçḳın-*: 90/5; LÇT *ıçḳın-*: 109; AL *ıçḳın-*: 76; Pav.C. *ıçḳın-*: 99), (EDPT: 23a; DTS: 216b; ESTY I: 672)

Kzk. *ışḳın-* "elden gitmek, dağılmak; üzülmek, canı acımak; güç göstermek"

ıd-, ıḏ- “göndermek, salmak, bırakmak” Uyg. (IrkB *ıd-*: 19; Man I *ıd-*: 4_1; Man III *ıd-*: 17_3; U III *ıd-*: 29_3; U IV *ıd-*: 38; TT II *ıd-*: 17; USp *ıḏ-*: 9_3), DLT III *ıḏ-*: 438, KB *ıḏ-*: 3907, 4953, Muh. *id-*: 102, Kıp. (CC *ı-/ıy-*: 33/7, MG *ıy-*: 73b/8; TZ *ıy-*: 5a/7; Kİ *ı-*: 7; İM *iḏ-/iy-/iyebir-*: 38a/3; KFT *iy-*: 391b/14; GT *ıy-/ıyabir-*: 298/10), Çağ. (Seng. *yiber-*: 347v/22; BVt *yiber-*: 564/2; LM *yiber-*: 2189; İD *yiber-*: 218/5; TEH *yiber-*: M787b/2; SS *yiber-*: 1912; MN *yıbar-*: 26b/8; GN *yiber-*: 33/11; LÇT *yiber-*: 639; ŞHD *yiber-*: 122a/9; LD *yiber-*: 549), (EDPT: 37b; DTS: 217a, 260b; ESTY I: 322-323)

~Kzk. *jiber-* (*ıḏ- > ıy- > ıyıber- ~ iyiber- > yiber-> jiber-*) “göndermek, bırakmak”

ıġaç “ağaç; sopa, deynek” ETY *ıġaç*: 56, Uyg. (Man I *ıġaç*: 7_2; Man II *ıġaç*: 12_5; Man III: 14_{12}; TT I *ıġaç*: 134; TT VI *ıġaç*: 323; TT VII *yıġaç*: 1_{32}; AY *ıġaç*: 375/7, 477/15; USp *ıġaç*: 104_{13}), DLT I *yıġaç*: 249, II 171, KB *yıġaç*: 1428, 2455, Muh. *aġaç*: 173, Kıp. (BV *aġaç*: 20b/21; CC *aġaç*: 137/1; GT *aġaç*: 315/11; İM *aġaç*: 99a/7; İN *aġaç*: 13b/2; KFT *aġaç*: 322a/2; Kİ *aġaç*: 17; MG *aġaç*: 72a/9; TA *aġaç*: 7b/12; KK *aġaç*: 66b/4; DM *aġaş*: 6a/2; TZ *aġaş*: 11b/10), Çağ. (Seng. *yıġaç*: 350v/3; BVt *yıġaç*: 321/6; FK *yıġaç*: 527/3; MKb *yıġaç*: 69a/10; LM *yıġaç*: 70, 1306; İD *yıġaç*: 330/5; MN *yıġaç*: 16a/4; TEH *yıġaç*: T695a/26; SS *yıġaç*: 2854, 2930; GN *yıġaç*: 19/9; LÇT *yıġaç*: 643; AL *yıġaç*: 496; LD *yıġaç*: 1442, 2698; Pav.C. *aġaç/yıġaç*: 24, 554), (EDPT: 79b; DTS: 218a; ESTY I: 71-72)

Kzk. *aġaş* “ağaç”

ıġaççı “mobilyacı, marangoz” Uyg. (TT VIII: A_{12}), (EDPT: 80a; DTS: 218a)

Kzk. *ağaşşı* “marangoz, ahşap işçisi; ormancı”

ıġaçlan- “ağaçlanmak” DLT III: 113, (EDPT: 80b)

Kzk. *ağaştan-* “ağaçlanmak, ağaç dikmek”

ıġla- “ağlamak” Uyg. (Man II *ıġla-*: 12_4; U III *yıġla-*: 17_3; TT IV *yıġla-*: 13; TT X *yıġla-*: 297; PK *ıġla-*: 150), DLT I *ıġla-/yıġla-*: 287, KB *yıġla-*: 1121, 1235, Muh. *aġla-*: 105, 121, Kıp. (CC *ıġla-/ıla-*: 117/4; DM *yıġla-*: 20a/2; GT *yıġla-*: 200/8; İM *yıġla-*: 51b/1; Kİ *aġla-/ıġla-*: 16; KK *aġla-/yıġla-*: 46/13; TA *ıġla-*: 38a/11; TZ *yıġla-/yıla-/yıyla-*: 8b/1, 37b/1), Çağ. (Seng. *yıġla-*: 350r/8; BVt *yıġla-*: 457/3; FK *yıġla-*: 486/4; MKb *yıġla-*: 41a/12; İD *yıġla-*: 321/1; MN *yıġla-*: 117b/3; TEH *yıġla-*: M801b/2; SS *yıġla-*: 3507, 3607; GN *yıġla-*: 73/8; LÇT *yıġla-*: 643; AL *yıġla-*: 497; Pav.C. *yıġla-*: 555; SD *yıġla-*: 605, 621; ŞHD *yıġla-*: 146b/3; LD *yıġla-*: 1998, 2270), (EDPT: 85b; DTS: 218a)

~Kzk. *jıla-* “ağlamak, üzülmek”

ıġlaş- “ağlaşmak, birlikte ağlamak” Uyg. (PK *ıġlaş-*: 150), DLT I *ıġlaş-/yıġlaş-*: 240, Çağ. (Seng. *yıġlaş-*: 350r/23; BVt *yıġlaş-*: 205/2; FK *yıġlaş-*: 62/1; SS *yıġlaş-*: 3678), (EDPT: 86a; DTS: 218a)

Kzk. *jılas-* “ağlaşmak, birlikte ağlamak, birbirine içini dökmek”

ıġlat- “ağlatmak” DLT II *yıġlat-*: 355, KB *yıġlat-*: 3595, 4096, ME *ıġlat-*: 59/6, Muh. *aġlat-*: 105, Kıp. (Kİ *ıġlat-*: 16), Çağ. (Seng. *yıġlat-*: 350r/22; BVt *yıġlat-*: 141/1; FK *yıġlat-*: 340/2; LM *yıġlat-*: 937; MKb *yıġlat-*: 73b/12; İD

Kzk. *jılat-* “ağlatmak”

yıġlat-: 78/6; SD *yıġlat-*: 275; LD *yıġlat-*: 2360, 2496), (EDPT: 86a; DTS: 218a)

ıḳ[1] "hıçkırık" DLT I: 37 (EDPT: 75b; DTS: 219b; ESTY I: 650) — Kzk. *ıḳırıḳ* (< ıḳ + ır-(ı)ḳ) "hıçkırık"

ıḳ[2] "rüzgarın ve yağmurun etkilemediği kuytu yer, barınak" Çağ. (Pav.C. 118), (DS: 2462b; ESTY: I: 651; VEWT: 165a) — Kzk. *ıḳ* "evin, ahırın vb. yerlerde rüzgarın, yağmurun geçmediği yer, barınak"

ıḳ- "akmak, akıntıya kapılmak" Uyg. (AratU II *ıġ-*: 39), Kıp. (CC *ıḫ-*: 160/34), Çağ. (Pav.C. *ıḳ-*: 118), (EDPT: 77b; ESTY I: 651) — Kzk. *ıḳ-* "akmak, akıntı boyunca ilerlemek, akıntıya kapılmak; (hayvanlar için) sert ve yağışlı havalarda rüzgarın estiği tarafa gitmek; çekinmek, korkmak, ödü kopmak"

ıl- "inmek, yüksek bir yerden aşağı inmek" DLT I *ıl-*: 169, III: 69, (EDPT: 125a; DTS: 218a) — Kzk. *ıl-* "inmek; *ıldı* (< ıl-dı) = bayır, inişli yer, iniş"

ıldur- "indirmek" DLT I: 224, (EDPT: 133b; DTS: 218a) — Kzk. *ıldır-* "indirmek, yamaçtan aşağı indirmek"

ımġa "dağ keçisi" KB: 5373, Muh.: 175, Çağ. (Seng. 114v/29; LÇT: 136), (EDPT:158a; DTS: 218b) — Kzk. *ımġa* "dağ keçisi"

ınaġ "güvenilen, inanılan kişi; güven" Uyg. (U II: 32_{65}; U III: 9_6; TT X: 44; AY: 25/19),. Kıp. (CC *ınaḫ/ınaḳ*: 162/19; İH *inaḳ*: 6; TA *ınaḳ*: 28a/6; TZ: 14a/9), Çağ. (Seng. *ınaġ/ınaḳ*: — Kzk. *naḳ* "güvenilir kimse, doğru sözlü; doğru, gerçek"

117v/8; LÇT *ınaġ*: 138; Pav.C. *ınaḳ*: 138), (EDPT: 182b; DTS: 218b; TMEN II: 668; Tietze II: 348b; ESTY I: 654-655)

ınan- "inanmak, güvenmek" Uyg. (U III: 35_{34}; TT I: 41; Hüen: 2061), DLT I: 206, KB: 2374, 5615, Kıp. (CC *ınan-*: 123/18; GT *ınan-*: 258/12; İM *ınan-*: 276a/5; MG *ınan-*: 22a/5; MS *ınan-*: 44b/1; TA *ınan-*: 43b/6; KFT *inan-*: 356b/40; Kİ *inan-*: 24; TZ *inan-*: 22b/7), Çağ. (Seng.: 115v/17; BVt: 436/7; FK: 218/5; LM: 587; MN: 59b/12; TEH: T713a/27; LÇT: 138; LD: 178, 180; Pav.C. 138), (EDPT: 188a; DTS: 218b; ESTY I: 655)

Kzk. *nan-* "inanamak" (ınan- > nan- söz başında dar ünlüyle başlayan kelimelerde düzensiz olarak ı sesinin düşmesi olayı görülür)

ıŋır- "inlemek" Kıp. (BM: 56), (EDPT: 189b; ESTY I: 658-659; VEWT: 166a)

Kzk. *ıŋır-* "inlemek, sızlanmak"

ıŋırçaḳ "tahterevan" KE: 180v/20, (Ata, 1997: 256)

Kzk. *ıŋırşaḳ* "öküze yük yüklemek için ve binmek için vurulan semer"

ıŋran- (< ıŋır-) "ağlayıp inlemek" KE: 240v/19, (Ata, 1997: 256)

Kzk. *ıŋıran-* "inlemek, sızlanmak"

ır "şarkı, türkü" Uyg. (TT X: 145; PK: 151), DLT III: 4., Muh.: 161, Kıp. (CC: 11/18; Kİ: 10), Çağ. (Seng. *yır*: 349r/22; FK *yır*: 689/167; Pav.C. *ır*: 102; SD *ır*: 579), (EDPT: 192b; DTS: 219b; ESTY IV: 285-286)

Kzk. *jır* "uzun manzum şiir, şarkı, destan" (Kzk. *ır* "hırlamak")

ıraḳ "uzak, ırak" ETY *ıraḳ*: 57, Uyg. (U II *ıraḳ*: 22_{6}; U III *ıraḳ*: 58_{8}; U IV *ıraḳ*: 156; TT I *yıraḳ*: 78; TT VII *ıraḳ*: 40_{67}; PK *ıraḳ*: 151; USp *ıraḳ*: 103_{18}), DLT I *yıraḳ*: 97, III: 28, KB *yıraḳ*:

Kzk. *jıraḳ* "uzak, ırak"

1263, 1313, Muh. *ırаḳ*: 189, Kıp. (CC *ıraḫ/ıraḳ*: 61/25; KFT *ıraḳ*: 298a/34; BV *yıraḳ*: 2b/17; GT *yıraḳ*: 109/12; İM *yıraḳ*: 327b/7; İN *yıraḳ*: 13a/6; KH *yıraḳ*: 14/5; Kİ *yıraḳ*: 93; MG *yıraḳ*: 38b/6; TA *yıraḳ*: 27a/3; TZ *yıraḳ*: 8a/6), Çağ. (Seng. *yıraḳ*: 349r/25; BVt *yıraḳ*: 347/8; FK *yıraġ/yıraḳ*: 324/2; LM *yıraḳ*: 1157, 1402; MKb *yıraḳ*: 12a/7; İD *yıraḳ*: 225/5; MN *yıraḳ*: 46b/1; TEH *yıraḳ*: 697a/21; SS *yıraḳ*: 224, 1145; GN *yıraġ/yıraḳ*: 42/4, 71/9; AL *yıraḳ*: 495; SD *yıraġ/yıraḳ*: 57, 471; ŞHD *ıraḳ/yıraḳ*: 5a/5, 81b/6; LD *ıraḳ/yıraḳ*: 30, 855), (EDPT: 214a; DTS: 219b; Grønbech, 1942; 274)

ıraḳlan- "uzak bulmak, uzak görmek" DLT III *yıraḳlan-*: 115, (EDPT: 220a) — Kzk. *jıraḳtan-* "uzak bulmak, uzak olduğunu düşünmek"

ıraḳlıḳ "uzaklık" DLT III *yıraḳlıḳ*: 51, Kıp. (İM *yıraḳlıḳ*: 111a/5), Çağ. (TEH *yıraḳlıḳ*: A726a/13), (EDPT: 218b) — Kzk. *jıraḳtıḳ* "uzaklık, ıraklık"

ırav "şarkıcı, türkücü" Çağ. (Seng. *yırav*: 249r/26; FK *yırav*: 689/167; GN *yırav*: 11/1), (Orak, 1995: 242) — Kzk. *jırav* "âşık, ozan"

ırçı "şarkıcı, türkücü" Kıp. (CC: 89/11), (EDPT: 192b; DTS: 219b) — Kzk. *jırşı* "şair, destan anlatıcı, ozan"

ırġa- "sallamak, silkelemek" DLT I: 283 III: 321, KE: 138r/5, ME: 107/7, MM: 290/1, Kıp. (Kİ *ıra-/ırġa-*: 11), Çağ. (SD: 493), (EDPT: 217b; DTS: 220a; ESTY I: 660) — Kzk. *ırġa-, ırġı-* "sallamak, silkelemek, ırgalamak"

ırġaġ, ırġaḳ "çengel, kanca" Uyg. (TT V *ırġaḳ*: 118), DLT I *ırġaġ*: 141, NF *ırġaḳ*: 268/2, KE — Kzk. *ırġaḳ* "kapının çengeli, kanca"

ırġaḳ: 249r/17, Kıp. (Kİ *ırġaḳ*: 11; TZ *ırġaḳ*: 18a/2; BM *ırġıḳ*: 5/3), Çağ. (Pav.C. *ırġaḳ*: 103; LÇT *ırġaḳ*: 113), (EDPT: 216a; DTS: 220a)

ırġal- "sallanılmak, silkelenilmek" Uyg. (TT I: 166), DLT I: 249, Kıp. (CC: 163/6), (EDPT: 217b; DTS: 220a) — Kzk. *ırġal-* "ırgalanılmak, sallanılmak"

ırġan- "sallanmak, ırgalanmak" DLT I: 254, KE: 51v/16, ME: 144/4, HŞ: 3188, Kıp. (TZ: 6b/5), Çağ. (Seng.: 98v/2), (EDPT: 217b; DTS: 220a) — Kzk. *ırġan-* "yavaş yavaş sallamak; ırgalanmak"

ırġaş- "birlikte sallamak, ırgalamak" DLT II: 322, (EDPT: 218a; DTS: 220a) — Kzk. *ırġas-* "iki kişi birlikte sallamak, silkelemek"

ırġat- "sallatmak, silkeletmek" DLT I: 263, Çağ. (Seng.: 98r/17), (EDPT: 217b; DTS: 220a) — Kzk. *ırġat-, ırġıt-* sallatmak, silkeletmek"

ırḳ "işaret, rümuz, fal" Uyg. (IrkB: 57, 66; Hüen: 37; TT VII: 28_8), DLT I: 42, (EDPT: 213a; DTS: 220a) — Kzk. *ırıḳ* "fal, talih, baht, şans; irade, istek"

ırla- "şarkı söylemek" Uyg. (U I *ırla-*: 41_{21}; U III *ırla-*: 46_{13}; U IV *ırla-*: 36; TT X *yırla-*: 442; PK *ırla-/yırla-*: 151), DLT III *yırla-*: 308, Muh. *ırla-*: 113, Kıp. (CC *ırla-*: 122/7; GT *yırla-*: 119/4; İM *ırla-/yırla-*: 451a/5; KFT *ırla-*: 256a/37; Kİ *ırla-*: 10; TA *ırla-*: 44b/4; TZ *yırla-*: 27a/8), Çağ. (Seng. *yırla-*: 249r/9; AL *yırla-*: 500, 503; Pav.C. *ırla-*: 105; SD *ırla-*: 579), (EDPT: 230b; DTS: 220a) — Kzk. *jırla-* "şarkı, türkü söylemek; şiirleştirmek"

ırlaġuçı "şarkıcı, şarkı söyleyen" Kıp. (TA *ırlayıçı*: 25b/11, KFT *ırlaġuçı*: 256a/35), — Kzk. *jırlavşı* "şiir okuyan kimse"

(Toparlı, 2000: 33)

ırlat- "şarkı söyletmek" KE: 198r/3, (Ata, 1997: 256) Kzk. *jırlat-* "şarkı söyletmek"

ırım "fal, nazar; batıl inanç" Çağ. (Pav.C., 109; LÇT: 115), (Bkz. *ırḳ*), (DTS: 220a; ESTY I: 666; VEWT: 166b; Vámbéry, 1867: 233) Kzk. *ırım* "batıl inanç, boş inanç"

ırıs "saadet, talih" Kıp. (CC: 108/13), (ESTY I: 666; VEWT: 166b; Vámbéry, 1867; 219; Grønbech, 1942; 274) Kzk. *ırıs* "kısmet, nasip, talih"

ıs- "sürtmek, ovmak; dişlemek" Kıp. (İH: 3), (ESTY I: 667; VEWT: 202a; İzbudak, 1936: 24; Radloff, I *ış*: 1400) Kzk. *ıs-* "sürtmek, sürtüştürmek; *tisin ıstı* = dişlerini birbirine sürtü; dişlerini fırçaladı"

ısır- (< ıs-) "ısırmak, dişlemek" (TT VII *ısır-*: 36_4; AY *ısur-*: 19/12), DLT I *ısır-*: 178, Muh. *ısır-*: 112, Kıp. (İH *ısır-*: 3; Kİ *ısır-*: 15), Çağ. (Seng. *ısur-*: 102v/29), (EDPT: 251b; DTS: 220a-b; ESTY I: 671-672) Kzk. *ıstır-* (< ıs - tır-) "ısırmak, dişleri birbirine sürtmek" (Kazakçada yaygın kullanım *tiste-*)

ısırḳa "küpe" KE *ısırġa*: 48r/13, ME *ısırḳa*: 82/1, Muh. *ısırġa*: 150, Kıp. (TZ *ısırḳa/sızġa*: 13a/6, DM *sırġa*: 12b/6, Kİ *sırġa*: 13; KFT *ısırḳa*: 270a/8; KK *ısraġa*: 72a/9), Çağ. (LÇT *ısırġa*: 119; AL *ısırġa*: 84), (Battal, 1997: 36; Atalay, 1945: 174b) Kzk. *sırġa* "küpe" (ısırḳa > sırḳa ~ sırġa)

ısġun "şerbeti çiçek hastalığı için iyi gelen, çiçeği kırmızı bir ot" DLT I: 109, (Krş. Çağ. (Seng. *uşġun*: 76r/5) (EDPT: 259a; DTS: 220b) Kzk. *ışḳın* "çiçeği kırmızı renkli olan bir bitki, ot" (KTAS: 790b)

ış “duman, sis; is” DLT I *iş*: 37, KB *ış*: 3283, 3286, Çağ. (Pav.C. *is*: 109), (EDPT: 254b; DTS: 220b; ESTY I: 379-380)

Kzk. *ıs* “is, duman”

ışıl- “tecrübe kazanmak, ustalaşmak” DLT I: 197, III: 79, (EDPT: 262a)

Kzk. *ısıl-* “bir işe alışmak, ustalaşmak, deneyim kazanmak”

ışḳır- “ıslık çalmak” Çağ. (Pav.C. 115), (ESTY I: 674; Vámbéry, 1867: 235; Radloff, I: 1391)

Kzk. *ısḳır-* “ıslık çalmak”

ışla- “tütsülemek, islemek” Uyg. (AY: 544/11), (DTS: 221a)

Kzk. *ısta-* “tütsülemek, tütsü yapmak”

ışlan- “islenmek” DLT I: 298, II: 72, (DTS: 221a)

Kzk. *ıstan-* “islenmek, dumana boğulmak”

ıt “köpek, it” Uyg. (Man III *it*: 45_1; U II *it*: 31_{52}; TT IV *it*: 58; AratU I *it*: 21), DLT I *ıt*: 35, II: 73, III: 324, KB *ıt/it*: 2047, 3526, 6194, Muh. *it*: 174, Kıp. (BM *it*: 10/11; CC *it*: 113/1; DM *it*: 7b/9; GT: 96/5; İM *it*: 23b/1; KH *it*: 20/7; Kİ *it*: 8; KK *it*: 69b/9; MG *it*: 92b/6; TA *it*: 12a/3; TZ *it*: 30b/10), Çağ. (Seng. *it*: 95v/5; BVt *it*: 673/2; FK *it*: 493/2; LM *it*: 1096, 1115; MKb *it*: 28a/13; İD *it*: 219/7; MN *it*: 103a/5; TEH *it*: M794b/24; GN *it*: 30/4; LÇT *it*: 106; Bab. *it*: 306a/12; SD *it*: 607, 644; ŞHD *it*: 152b/3; LD *it*: 1012, 1524; Pav.C. *it*: 93), (EDPT: 34a; DTS: 221a; ESTY I: 385)

Kzk. *it* “köpek, it”

ıtlıġ “köpekli, köpeği olan” DLT I: 98, (EDPT: 55a; DTS: 221b)

Kzk. *itti* “köpekli, köpeği olan”

ıyıḳ “çiğin, omuz; bir şeyin üst kısmı, yüksek yeri”, Kıp. (TZ: 13a/4), (Krş., DLT I *ıḏuḳ taġ* “geçit vermiyerek uzanıp giden dağ”: 65)

Kzk. *ıyıḳ* “omuz; bir şeyin üst kısmı, yüksek yeri”

(DTS: 218a; ESTY I: 649)

ızġar “kıskanç; sert, haşin” Kıp. (İH: 28), (Krş. CC *ızarlı* (< ızar + lı) “kıskanç”: 99/19), (ESTY I: 648; Vámbéry, 1867: 233; İzbudak, 1936: 24)

Kzk. *ızġar* “sinir, öfke; sert, sert görünümlü”

iç “iç, bir şeyin iç tarafı” Uyg. (IrkB: 18; TT I: 18; TT III: 115; PK: 147), DLT I: 35, KB: 1643, 2213, Kıp. (BV: 28b/20; CC: 61/11; GT: 243/10; İM: 88a/5; İN: 35b/7; ; KH: 36/4; KFT: 385a/5; MG: 3a/1; MS: 8a/3), Çağ. (Seng: 96v/10; BVt: 117/6; FK: 188/2; LM: 2975; MKb: 109a/4; İD: 345/2; MN: 111b/7; TEH: T698b/9; SS: 2441, 4496; GN: 97/12; LÇT: 109; Pav.C. 99; SD: 207, 705; ŞHD: 166b/7; LD: 499, 854), (EDPT: 17a; DTS: 201a; ESTY I: 388-390)

Kzk. *iş* “iç, bir şeyin iç tarafı”

iç- “içmek” Uyg. (IrkB: 17; U IV: 108; AratU I: 10), DLT I: 164, II: 6, KB: 813, 1735, Muh.: 110, 120, Kıp. (BV *iç-*: 58b/17; CC *iç-*: 149/2; DM *iş-*: 23a/6; GT *iç-*: 243/10; İM *iç-*: 255a/8; İN *iç-*: 84b/4; KH *iç-*: 34/5; KFT *iç-*: 385a/4; Kİ *iç-*: 8; KK *iç-*: 8a/11; MG *iç-*: 88b/8; TA *iç-*: 61a/10; TZ *iç-/iş-*: 75b/5, 81b/2), Çağ. (Seng.: 95v/24; BVt: 377/7; FK: 485/6; LM: 1302, 2685; MKb: 88b/7; İD: 319/3; MN: 73a/5; TEH: A723a/1; GN: 26/11; SD: 4932, 796; ŞHD: 125b/11; LD: 1897, 1983; Pav.C. 100), (EDPT: 19a; DTS: 201b; ESTY I: 391)

Kzk. *iş-* “içmek”

içegü “kaburga kemiklerinin iç tarafında bulunan beyazımsı sıvı, iç, bağır” Uyg. (U III: 43_{24}; U

Kzk. *işegi* “kaburgaların iç kısmı”

III: 78_3; TT X: 548), DLT I: 137, KE: 232r/18, Kıp. (BV *içegü*: 61a/25; İM *içegi*: 143b/2), (EDPT: 25b; DTS: 201b; ESTY I: 392)

içek "bağırsak, iç organlar" Kıp. (CC *içeḫ*: 95/15, KK *içek*: 69a/3) (ESTY I: 392-393; Grønbech, 1942; 105; Vámbéry, 1867: 231; Radloff, I: 1515) — Kzk. *işek* "bağırsak"

içger- "bir şeyin içinde olmak; içeri yönelmek" Uyg. (TT VI: 311), DLT I: 227, (EDPT: 25a; DTS: 201b) — Kzk. *işker-* "bir şeyin içinde olmak; içeri yönelmek"

içgerü "içeri, iç" Uyg. (Man I: 5_3; TT III: 84; USp: 78_{15}; PK: 147), Kıp. (BV *içkeri/içkerü*: 20/24; CC *içkeri*: 61/11; DM *işkeri*: 4b/14; İN *içgeri*: 51a/3; İM *içkerü*: 361a/2; KFT *içeri/içerü/içre*: 263b/10, 370a/43; TZ *işeri /işkeri*: 11a/10), Çağ. (Seng. *içkeri*: 96v/19; BVt *içkeri*: 594/3; FK *içkeri*: 615/6; İD *içkeri*: 250/7; TEH *içkeri*: A726b/14), (EDPT: 25b; DTS: 201b; ESTY I: 390) — Kzk. *işkeri* "içeri, içeri doğru"

içgü "içki, içilen şey" Uyg. (Man III *içkü*: 13_{20}; U IV *içkü*: 117; TT I *içgü*: 211; TT VII *içgü*: 24_8; PK *içgü*: 148), DLT I *içkü*: 128, KB *içgü*: 2318, 2322, Muh. *içkü*: 164, Çağ. (Seng. *içgü*: 96v/21; LM *içkü*: 2670; GN *içki*: 30/9; LÇT *içkü*: 109; AL *içki/içkü*: 76; Pav.C. *içkü*: 99), (EDPT: 24b; DTS: 202a) — Kzk. *işki* "içki, içilen şey"

içil- "içilmek" DLT I: 194, Kıp. (İM: 383a/7), Çağ. (Seng.: 96v/7; SS: 1617), (EDPT: 26b; DTS: 201b) — Kzk. *işil-* "içilmek"

içim "içeçek, içim" Uyg. (TT IV: 38), KB: 4769, — Kzk. *işim* "içim, bir

NF: 173/8, KE: 162v/1, Kıp. (GT: 243/1; TZ: 84a/3), (EDPT: 27b; DTS: 201b)

içimlik”

için “içinde” Uyg. (Man I: 9_{10}), DLT I: 76, KB: 1053, Çağ. (Seng.: 96v/28; LÇT: 110), (EDPT: 28a; DTS: 201b

Kzk. *işin* “içinde”

içiş- “içmekte yardım etmek, birlikte içmek” DLT I: 187, ME: 108/4, Kıp. (CC: 160/5), Çağ. (Seng.: 96v/6), (EDPT: 31b; DTS: 202a)

Kzk. *işis-* “birlikte içmek”

içki “iç, içteki, iç taraftaki” Çağ. (ŞHD: 50b/11; LD: 1839), (Karasoy, 1998: 127; Karaağaç, 1997: 480)

Kzk. *işki* “iç taraftaki, içindeki; gönlündeki, aklındaki”

içḳur “uçkur, kemer” DLT I *içḳur/uçḳur*: 35, Muh. *içḳur*: 167, Kıp. (Kİ *içḳur*: 9; CC *ıçḳır*: 164/1), (EDPT: 23a; Grønbech, 1942; 272)

Kzk. *ışḳır* “uçkur, kemer”

içkülük (< içgü) “ içki, alkol; sarhoş, mest” Çağ. (Seng. *içkülük*: 96v/23; LÇT *içkülüg*: 110; AL *içkülük*: 75; Pav.C. *içkülük*: 99), (Durgut, 1995: 110)

Kzk. *işkilik* “içki, alkol; *işkilikke salın-* içki bağımlısı olmak, alkolik olmak”

içlig “hamile, gebe” Uyg. (TT VIII: 26_{16}; TT X: 36), (EDPT: 26b; DTS: 202b)

Kzk. *işti* “hamile, gebe”

içlik “içlik” DLT I: 102, Muh.: 166 Kıp. (TA: 20b/2), (EDPT: 26b; DTS: 202b)

Kzk. *iştik* “ayakkabının içine koyulan astar, içlik”

içmek “eğer keçesi” DLT I: 102, Çağ. (Seng.: 96v/26; LÇT: 110), (EDPT: 27b; DTS: 202b)

Kzk. *işpek* “eğerin altına konulan yumuşak keçe”

içtür- “içtirmek” DLT I *içtür-*: 218, Kıp. (DM *iştir-*: 23a/10; TZ *içdir-*: 83a/4), (EDPT: 21b; DTS: 202b)

Kzk. *iştir-* “ içirmek”

içük “samur, teğin gibi hayvanların derisinden yapılan kürk” DLT I: 69, (EDPT: 24a; DTS: 203a)

Kzk. *işik* “hayvan derisinden yapılan bir elbise, kürk”

içür- “içirmek” Uyg. (TT VIII: I_{24}), DLT I: 177, KB1059, 6014, Kıp. (BV *içir-/içür-*: 38b/8; CC *içir-*: 143/10; GT *içir-*: 320/6; İM *içir-*: 255a/1; Kİ *içir-*: 8; KK *içir-*: 76b/8; TA *içir-*: 36a/2; TZ: 54b/10), Çağ. (Seng.: 96r/21; FK: 45/6; LM: 3527; MKb: 67b/11; İD: 79/4; TEH: M800a/24; LD: 705), (EDPT: 30a; DTS: 203a)

Kzk. *işir-* “içirmek”

iḏi[1] “iye, sahip” ETY *idi*: 51, Uyg. (IrkB *idi*: 65; U I *iye*: 23_{10}; AY *iye*: 90/15, 378/20; TT VI *iye*: 65, 346), DLT I *iḏi*: 87, I: 330, KB *iḏi*: 1151, 1231, Muh. *idi*: 79, Kıp. (BV *iye*: 17a/14; DM *eye*: 21a/8; GT *eye/iye*: 100/2; İM *iḏi/iye*: 66a/4, 80a/3; KFT *eye*: 386b/25; MG *eye/iye*: 93a/3; TZ *eye/idi/iye*: 35a/12, 66a/12), Çağ. (Seng. *idi/ige/iye*: 57r/1, 97r/13, 108v/2; BVt *iye*: 708/3; LM *ėye*: 347; MKb *iye*: 66b/4; İD *idi*: 109/2; MN *iye*: 95b/6; TEH *ige/iye*: A727b/16, T705b/1; GN *ige*: 80/2; LÇT *idi/ige*: 110, 123; SD *idi/iẕi*: 281, 594; ŞHD *ige*: 152b/3; LD *idi/ige/iye*: 166, 2133; Pav.C. *idi*: 101), (EDPT: 41a; DTS: 203a; TMEN II: 636)

Kzk. *iye* “iye, sahip, efendi”

iḏi[2] “çok, pek çok, bol” Uyg. (TT II *idi*: 42; TT IV *idi*: 25), KB *idi*: 199, 215, 281, Kıp. (BV *iŋen*: 4a/8; CC *iŋen*: 147/7; GT *iŋen*: 34/3; İH *iken*: 24; İM *iŋen*: 99a/8) (EDPT: 41b; DTS: 203a)

~Kzk. *iyen* “pek, çok, bol; sayısız, sayısı belli olmayan”

iḏilik “efendilik” KB: 6510, (DTS: 203a)

Kzk. *iyelik* “sahiplik, efendilik”

iḏisiz “sahipsiz, iyesiz” ETY *idisiz*: 51, Uyg. (AY *iyesiz*: 364/2, 368/23), Çağ. (İD *iyesiz*: 47/7), (EDPT: 72a; DTS: 203a)

Kzk. *iyesiz* “sahipsiz, efendisiz”

idiş “kadeh, kapkacak” ETY *idiş*: 51, Uyg. (IrkB *idiş*: 42; TT I *idiş*: 189; TT VI *idiş*: 201), DLT I *idiş/iḏiş*: 61, III: 131, KB *ıḏış/iḏiş*: 2886, 2919, 2925, Muh. *iyiş*: 168, Çağ. (Seng. *idiş*: 97r/16; LÇT *idiş*: 111; Pav.C. *idiş*: 101), (EDPT: 72a; DTS: 203a; ESTY I: 328-329)

Kzk. *ıdıs* “kap, kapkacak”

idiş ayaḳ “mutfak eşyası” Uyg. (IrkB: 42), NF *iḏiş*: 66/1, KE *iḏiş*: 93r/1, (DTS: 203a)

Kzk. *ıdıs-ayaḳ* “mutfak eşyası, tabak çanak”

ig “hastalık” Uyg. (AratU I: 164; U III: 41_7; TT I: 220; TT VII: 28_5; TT VIII: A_{22}; USp: 78_2), DLT I: 296, III: 224, KB: 156, 1057, 1070, NF: 330/13, KE: 27v/19, Kıp. (Kİ *ik*: 19), Çağ. (Seng.: 108r/29; LÇT: 123; LD: 537, 2064; Pav.C. *ik*: 118), (EDPT: 98b; DTS: 203b)

Kzk. *iy* “hastalık, hasta; deriye yapılan pansuman”

igle- “hasta olmak” Uyg. (AratU II: 32; Man I: 9_5; Man III: 13_{16}; AY: 4/17, 5/21; TT VII: 24_{17}; U II: 5_1; USp: 97_{12}), DLT I: 287, KB: 1081, 1969, 4358, (Krş. Muh. *iklig* “hastalıklı”: 163), (EDPT: 107a; DTS: 205a)

Kzk. *iyle-* “acı çekmek, eziyet çekmek; ezmek, çiğnemek”

iglen- “hastalanmak” DLT I: 259, ME: 174/5, Kıp. (TZ: 9b/12), (EDPT: 107b; DTS: 205a)

Kzk. *iylen-* “eziyet edilmek, sıkıntı çekmek”

igne “iğne” Uyg. (Man II *yiŋne*: 11_{22}; AY *yigne/yiŋne*: 593/15, 632/20), DLT III *yigne*: 35, Muh. *yigne*: 159, Kıp. (BV *igne*: 43a/14;

Kzk. *iyne* “iğne”

CC *igine/ine*: 130/32; DM *igne*: 10a/4; İM *igne*: 297a/5; KFT *igne*: 177b/5; Kİ *igne/ine*: 19; KK *igne*: 72a/4; TA *yigne*: 25a/1; TZ *igne/iyne*: 4b/12), Çağ. (Seng. *igne*: 109r/15; BVt *igne*: 547/5; FK *igne*: 369/6; LM *igne*: 283, 1311; MKb *igne*: 81a/6; İD *igne*: 239/5; LÇT *igne*: 127; ŞHD *igne*: 41a/1; LD *igne*: 2700; Pav.C. *igne*: 123), (EDPT: 110a; ESTY I *iŋŋe*: 367-368)

ik "iğ" DLT I *ig/ik/yig/yik*: 48, Muh. *ik*: 162, Kıp. (CC *iy*: 160/29; DM *ig*: 9b/15; Kİ *ik*: 19; TZ *ig*: 34a/9), Çağ. (Seng. *ig*: 108r/29), (EDPT: 99a; DTS: 206a; ESTY I: 336)

Kzk. *iyik* "iğ" (Kklp. *iyik*, Kırg. *iyik*)

il- "ilişmek; asmak, bağlamak; dikkate almak" Uyg. (U IV: 233; TT III: 52), DLT I: 169, KB: 4754, 6116, Kıp. (CC *il-* "sarkmak, eğilmek: 40/26; GT *il-* "ilişmek, dokunmak": 61/18; TZ *il-* "ilmek, asmak": 26a/7), Çağ. (Seng. *il-*: 109v/14; BVt *ıl-/il-*: 323/3; FK *ıl-*: 433/4; İD *ıl-/il-*: 290/3; MKb *il-*: 24b/6; TEH *il-*: A733a/16; LÇT *il-*: 134; AL *il-*: 107; SD *il-*: 742), (EDPT: 125b; DTS: 207a; ESTY I: 343-345)

Kzk. *il-* "bağlamak, ilişmek, asmak; kapmak, yakalamak"

ilgerü "ileri, ileriye doğru; ön, doğu" ETY *ilgerü*: 52, Uyg. (Man I *ilgerü*: 26_{27}), Muh. *ileri*: 90; Kıp. (BM *ilerü*: 13/10; BV *ilgerü*: 44b/25; CC *ilgeri*: 59/3; DM *ileri/ilgeri/ilgerü*: 3a/16, 3b/2; GT *ilgeri*: 41/11; İH *ilgerü*: 5; İM *ilgerü*: 379a/2; KFT *ilgerü*: 149a/17; KH *ilerü*: 65/8; Kİ *ilgerü*: 21; KK *ilgeri*: 44a/11; MG *ilgerü*: 8b/5; TZ *ilgeri*: 5a/6), Çağ. (Seng. *ilgeri*:

Kzk. *ilgeri* "ileri, ileriye doğru"

113r/2; BVt *ilgeri*: 594/6; FK *ilgeri*: 615/4; MKb *ilgeri*: 20a/12; TEH *ilgerü*: T717a/9; SS *ilgeri*: 3541; GN *ilgeri*: 88/10; LÇT *ilgeri*: 133; AL *ilgeri*: 109; SD *ilgeri*: 651; Pav.C. *ilgeri*: 133), (EDPT: 144a; DTS: 208a; ESTY I: 347-348)

ilgik (< il-) "düğme iliği, ilik" Kıp. (GT *ilik*: 326/9; Kİ *ilkik*: 21; MG *ilgik*: 26b/3; TA *ilik/ilkek*: 20a/4; TZ *ilik/ilgik*: 25a/5), (Atalay, 1945: 177) — Kzk. *ilgek* "düğme iliği, ilik"

ilig "asılma, bağlanma" Uyg. (USp: 105_8), (EDPT: 142a) — Kzk. *ilik, ilig* (iligüv) "bağlanma, asılma, ilişme"

ilin- "asılmak, bağlanmak" Uyg. (IrkB *ilin-*: 61; U IV *yilin-*: 96; TT III *ilin-*: 50; TT VIII *ilin-*: A_{29}), DLT I: 204, KB: 4245, 5115, Kıp. (CC: 117/4; GT: 122/5; Kİ: 19; TZ: 6a/11), Çağ. (Seng. *ılın-*: 110r/8; LD *ilin-*: 1073), (EDPT: 148b; DTS: 208a) — Kzk. *ilin-* "asılmak, bağlanmak, takılmak"

ilintür- "astırmak, bağlatmak" Uyg. (TTT VIII: A_{14}), Kıp. (CC *ilindir-*: 138/5), (EDPT: 150a; DTS: 208b) — Kzk. *ilindir-* "astırmak, taktırmak, bağlatmak"

iliş- "ilişmek, yapışmak" DLT I *ılış-/iliş-*: 188, KB: 2375, 2377, Kıp. (TZ: 10b/7), Çağ. (Seng.: 110v/6; LÇT: 134; Pav.C. 134), (Krş. Uyg. (AY *iliş* "yapışma, ilişme": 614/19), (EDPT: 153b; DTS: 208b) — Kzk. *ilis-* "yapışmak, asışmak, kaynaşmak"

ilk "ilk, evvel, önce" Uyg. (Man III: 35_{17}; U II: 7_1; TT III: 43; AratU II: 22; USp: 55_{20}), DLT I: 43, Kıp. (BV: 22a/15; GT: 292/3; İM: — Kzk. *ilk*, *ilki* (< ilk + i) "ilk, evvel, evvelki, önceki"

271b/5; TZ: 3b/10), Çağ. (Seng.: 113r/5; LÇT: 133), (EDPT: 140b; DTS: 208b; ESTY I: 348-349)

iltür- "iliştirmek, astırmak" DLT I: 224 Çağ. (Seng. *ıldur-*: 110r/7), (EDPT: 133b; DTS: 209a) — Kzk. *ildir-* "bağlatmak, astırmak"

im "işaret, parola" DLT I: 38, KB: 5546, Kıp. (BM: 6/12), (EDPT: 155a) — Kzk. *ım* "im, işaret"

imir "alacakaranlık, akşam vakti; sis" DLT I *imir/iŋir*: 54, Çağ. (Seng.: 115r/5), (Bkz. *iŋir*), (EDPT: 162b; DTS: 209a) — Kzk. *iŋir*, *ımırt* "akşam vakti, akşam karanlığı, alacakaranlık" (Kırg. *ımırt*, Tuv. *imir*, Trkm. *ümür*)

imle- "işaretlemek" DLT I: 288, KB: 955, 4897, ME: 40/4, Kıp. (İH: 6), (EDPT: 161a; DTS: 209a) — Kzk. *ımda-* "işaretlemek"

imleş- "*ol anıŋ bile eligin imleşdi*= o, onunla elle işaretleşdi, işaretleşmek" DLT I: 242, (EDPT: 161b; DTS: 209a) — Kzk. *ımdas-* "işaretleşmek"

imlet- "işaretletmek, imletmek" DLT I: 266, (EDPT: 161b; DTS: 209b) — Kzk. *ımdat-* "işaretletmek"

in "in, mağara" Uyg. (IrkB: 8), DLT I: 49, KB: 138, Kıp. (BM: 3/16; CC: 120/7; GT: 56/3; İM: 289a/4; Kİ: 23; TA: 6a/10; TZ: 11a/10), Çağ. (Seng.: 117v/4; LÇT: 138; Pav.C. 138; SD: 84), (EDPT: 166b; DTS: 209b; ESTY I: 352) — Kzk. *in* "in, mağara"

inçü "devlete ait topraklar; miras" Uyg. (USp: 22_{35}), Çağ. (Seng.: 117v/15; Pav.C. 140), — Kzk. *enşi* "babanın çocuğa evlendiği

(EDPT: 173a; DTS: 210b; ESTY I: 361-362)	zaman mal-mülkünden verdiği hisse, miras" (Kklp. *enşi*, Kırg. *ençi*)
ingek, inek "inek, dişi sığır" Uyg. (IrkB *iŋek*: 41; TT VII *ingek*: 26_{13}; AratU I *ingek*: 77; AratU II *ingek*: 99; USp *inkek*: 55_{3}; PK *iŋek*: 149), DLT I *ingek*: 111, III: 91, KB *ingek*: 5372, Kıp. (BM *inek*: 7/8; CC *inek*: 107/26; DM *inek*: 7a/11; KK: 69b/7; TA *inek*: 15b/5; TZ *inek*: 7b/6), Çağ. (Seng. *inek*: 118r/1), (EDPT: 184a; DTS: 209b; ESTY I: 358-360)	Kzk. *inek* "inek"
ingen "dişi deve" DLT I: 120, Muh.: 172, Kıp. (TA *iŋen*: 15a/10; TZ *ingen teve* "dişi deve": 7b/6), Çağ. (Seng. *ingen/inen*: 117v/2, 118r/4; LÇT *inen*: 139; Pav.C. *ingen*: 143), (EDPT: 184a)	Kzk. *ingen* "çift hörgüçlü dişi deve"
ini "küçük erkek kardeş" Uyg. (U II: 26_{15}; PK: 148), DLT I: 93, III: 7, KB: 3784, 4215, Kıp. (Kİ *inim* "küçük kardeşim": 24, CC *ini* "torun": 97/14), Çağ. (Seng.: 118r/12; FK: 689/25; MN: 17a/6; TEH: T701b/6; SS: 1536; LÇT: 143; AL: 114; Bab.: 170b/2; Pav.C. 142), (EDPT: 170a; DTS: 210b; TMEN II: 674; ESTY I: 362-363)	Kzk. *ini* "küçük erkek kardeş"
iŋilde- "inlemek" Kıp.(İM *iŋilde-*: 185a/7, Kİ *iŋle-*: 25; TZ *iŋle-*: 5b/6), (Toparlı, 1992: 259; ESTY I: 366)	Kzk. *ıŋılda-* "mırıldanmak; inlemek" (*ıŋıl-, ıŋır-* "inlemek")
iŋir "alacakaranlık" Uyg. (TT V: 76; TT VII: 1_{22}), DLT I: 94, (EDPT: 188b; DTS: 211a;	Kzk. *iŋir* "alacakaranlık, gurup vakti"

ESTY I: 354-355)

ir- "usanmak, bıkmak, sıkılmak; direnmek" Uyg. (AY: 234/24, 235/15), DLT I: 172, KB: 1127, 3543, Kıp. (Kİ: 10), Çağ. (Pav.C. 105), (EDPT: 194a; DTS: 211b)

Kzk. *ir-* "daralmak; bitmek, tükenmek, mahvolmak" (KTAS: 794b)

iri-, irü- "çürümek, bozulmak" Uyg. (TT II: 14), DLT III: 252, (EDPT: 198b)

Kzk. *iri-* "tadı bozulmak, ekşimek, çürümek"

irig[1] (irik) "çürük, çürümüş" DLT I: 70, (EDPT: 222a)

Kzk. *irik-şirik* "çürük-çarık"

irig[2] "iri, kaba, sert, iriyarı" Uyg. (U II *irig*: 76_6; U III *irig*: 17_{12}; TT X *irig*: 13; AY *irig*: 220/2, 411/12), DLT I *irik*: 70, KB *irig*: 1415, 2077, Muh. *irik*: 154, Kıp. (BV *iri*: 30a/4; TA *iri*: 28b/2; TZ *iri/irig*: 14b/8), Çağ. (Seng. *irik*: 100r/26; BVt *irik*: 107/5; FK *irig*: 341/7; TEH *irik*: T714a/12; LÇT *irig*: 115; AL *irig*: 82; Pav.C. *irik*: 107), (EDPT: 222a; DTS: 213a; ESTYI: 371-372)

Kzk. *iri* "iri, iriyarı, kocaman"

iriglen- "büyümek" KB: 1586, 5775, (EDPT: 228b)

Kzk. *irilen-* "irileşmek, büyümek, iri olmak"

iriglik "irilik" ME: 80/2, Çağ. (FK: 610/7; LM: 2331), (Çevik, 1993: 312)

Kzk. *irilik* "irilik, büyüklük"

irik-[1] (ėrik-) "sıkılmak, bıkmak" Kıp. (MG *irik-*: 76b/2; TZ *irik-*: 23a/13), Çağ. (LÇT *irik-*: 115; GN *irik-*: 41/9, 79/8; ŞHD *irik-*: 192a/5), (EDPT: 226a; DTS: 211b)

Kzk. *erik-* "sıkıntıdan ne yapacağını bilememek, canı sıkılmak, sıkılmak"

irik-[2] "toplamak" KB: 1172, 5674, Kıp. (BV: 20a/13; TZ: 37a/12), (Bkz. *irk-*), (EDPT: 226a; DTS: 211b)

Kzk. *irik-* "toplamak, hazırlamak"

iriklen- "toplanmak" Kıp. (BV: 48b/4), (Ağar, 1986: 249) Kzk. *irikten-* seçilmek, ayıklanmak, toplanmak"

irimçik "yoğurt yapmak için kaynatılırken kesilmiş süt" Kıp. (TZ: 31b/33), (Atalay, 1945: 61) Kzk. *irimşik* "kesilmiş süt, peynir"

iriŋ "iltihaplanmış yaradan akan sarımsı sıvı, irin" Uyg. (Man I: 5_{10}; U II: 61_9; TT VI: 443; TT X: 549), DLT I: 135, III: 59, Muh.: 139, Kıp. (BV *irin/iriŋ*: 39b/24; İM *iriŋ*: 65a/5; Kİ *irin*: 12; KK *irin*: 69a/5; MS *irin*: 6a/4; TZ *irin*: 29a/1), Çağ. (Seng.: 100v/4; Pav.C. 109), (EDPT: 233a; DTS: 212a) Kzk. *iriŋ* "irin, cerahat, iltihap"

iriŋlen- "irinlenmek" ME: 188/8, (Yüce, 1993: 130) Kzk. *iriŋden-* "irinlenmek, iltahaplanmak"

irk- "toplamak, birikmek" DLT III: 420, Kıp. (Kİ: 11), Çağ. (Pav.C. 104), (EDPT: 221a; DTS: 212a; ESTY I: 378-379) Kzk. *irik-* "toplamak, yığmak"

irkül- "irkilmek" HŞ: 2384, (Hacıeminoğlu, 2000: 320) Kzk. *irkil-* "irkilmek, duraksamak"

isi- "ısımak, ısınmak" KB: 2479, 5865, Kıp. (Kİ: 14; TZ: 20a/3), Çağ. (TEH *ısı-*: M789b/16), (EDPT: 241b; DTS: 213a; ESTY I: 669) Kzk. *ısı-* "ısınmak"

isig "ısı, sıcaklık, hararet" Uyg. (Man I: 10_9; Man III: 23_3; U III: 4_2; TT IV: 64; TT VIII: I_{10}), DLT I: 72, KB: 522, 829, Muh. *isi*: 150, Kıp. (BM *issi*: ¾; BV *issi/issig*: 20b/8, 63b/21; CC *isi/issi/yisi*: 77/18, 138/9; DM *issi*: 2b/4; GT *issi*: 75/6; İH *issi*: 23; İM *isi/isig*: 168b/7; Kİ Kzk. *ısı*, *ıssı* "ısı, sıcaklık"

isi: 13; KFT *ıssı*: 371b/35; KH *ıssı*: 36/3; MG *ısı*: 82a/2; TA *issi*: 5b/12; TZ *issi*: 12b/12), Çağ. (Seng. *ısıġ*: 104v/24; BVt *ısıġ/ıssıġ*: 316/5; FK *ısıġ/ıssıġ*: 309/3; İD *ısıġ/ıssıġ*: 193/7; LM *ısıġ/ıssıġ*: 2047, 2969; MKb *ısıġ*: 3b/10; TEH *ısıġ*: T709a/13; SS *ısıġ/ıssıġ*: 3282; AL *ısıġ*: 87), (EDPT: 246a; DTS: 213a; ESTY I: 668)

isigle- "bunalmak, terlemek" DLT I: 306, (EDPT: 247a; DTS: 213b) — Kzk. *ıssıla-* "sıcaktan bunalmak, terlemek"

isiglig "ateşli, hararetli" Uyg. (AratU II: 116), (EDPT: 247a; DTS: 213b) — Kzk. *ıssılı* "ateşli, hararetli; hafif ateşi olan, hastalıklı; *ıssılı-suvıḳtı* = ılık"

isiglik "sıcaklık" DLT I: 152, Kıp. (CC: 15/14; TZ: 19a/12), Çağ. (BVt *ısıġlıġ*: 542/3), (EDPT: 247a; DTS: 213b) — Kzk. *ıssılıḳ* "sıcaklık"

isik "ısı, sıcaklık" Çağ. (Seng. *ısıḳ*: 104v/24; FK *ısıḳ*: 86/4; MKb *ısıḳ*: 96a/11; SS *ısıḳ*: 3290; AL *ısıḳ*: 87), (Bkz. *isig*), (Ölmez, 1993: 455) — Kzk. *ısıḳ, ıstıḳ* "ısı, sıcaklık"

isin- "ısınmak" Uyg. (Hüen *isin-*: 1953), DLT I *ısın-/isin-*: 202, KB *isin-*: 2123, 2978, 4220, Muh. *ısın-*: 103, 109, Kıp. (CC *issin-*: 15/11; İM *isin-*: 297a/5; KFT *ısın-*: 9a/26; TZ *isin-*: 16a/7), Çağ. (Seng. *ısın-*: 101v/28; MKb *ısın-*: 82b/6; GN *ısın-*: 38/11; SS *ısın-*: 4724), (EDPT: 248b; DTS: 213b; ESTY I: 669) — Kzk. *ısın-* "ısınmak"

isit- "ısıtmak" Uyg. (AratU I: 99; AratU II: 97), DLT I: 210, KB: 2295, 4623, Muh. *ısıt-*: 102, Kıp. (İN *ısıt-/ısıd-*: 86b/5; KH *ısıt-*: 38/4), Çağ. — Kzk. *ısıt-* "ısıtmak"

(Seng. *ısıt-*: 101v/13; BVt *ısıt-*: 542/1; FK *ısıt-*: 307/3; LM *ısıt-*: 3149; MN *ısıt-*: 62b/7; LÇT *ısıt-*: 117; AL *ısıt-*: 87; ŞHD *ısıt-*: 72a/5; Pav.C. *ısıt-*: 110), (EDPT: 243a; DTS: 214a; ESTY I: 669)

isittir- "ısıttırmak" Kıp. (Kİ: 14), (Caferoğlu, 1931: 40) — Kzk. *ısıttır-* "ısıttırmak"

iske- "ditmek" DLT I: 284, Muh.: 114, (EDPT: 246b; DTS: 214a) — Kzk. *iske-* "yolmak, ditmek" (*iskek* "cımbız, ditme aygıtı", *iskekte-* "cımbızla yolmak, cımbızlamak")

iste- "istemek, dilemek; aramak" Uyg. (U I *iste-*: 6_1; Hüen *iste-*: 1961; AY *iste-*: 622/23, 635/7), DLT I *irte-/iste-*: 272, KB *irte-*: 1730, 5872, MM *izde-*: 271/3, Muh. *izde-*: 80, 103, Kıp. (CC *izde-*: 30/20; GT *iste-/izde-*: 65/7; İM *iste-*: 75b/2; İN *izde-*: 30b/9; KFT *izde-*: 393b/26; KK *izde-*: 80a/11; MG *izde-*: 36a/6; MS *izde-*: 28b/4; TA: 45a/2; TZ *izle-*: 28b/3), Çağ. (Seng. *iste-*: 101r/23; BVt *iste-*: 24/4; FK *iste-*: 114/8; İD *iste-*: 223/6; LM *iste-*: 2448; MKb *iste-*: 76a/4; MN *iste-*: 112a/2; TEH *iste-*: M785b/8; SS *iste-*: 848, 1538; GN *iste-*: 78/8; LÇT *iste-*: 116; AL *iste-*: 89; Bab. *iste-*: 203a/3; SD *izde-*: 428, 777; ŞHD *iste-/izde-*: 82a/5; LD *iste-/izde-*: 534, 653), (EDPT: 243a; DTS: 214a) — Kzk. *izde-* "istemek, aramak, gereksinim duymak"

isteg "istek; araştırma" DLT I: 120, (EDPT: 242a; DTS: 214a) — Kzk. *izde* "arama, araştırma"

istel- "istenmek; aranmak" DLT I: 246, Çağ. (Seng.. 101v/12), (EDPT: 243b; DTS: 214a)

Kzk. *izdel-* "aranmak, bulmaya çalışmak"

istet- "istetmek; aratmak" DLT I: 260, Çağ. (Seng.: 101v/11; LM: 669, 2536), (EDPT: 243b; DTS: 214a)

Kzk. *izdet-* "aratmak, takip ettirmek"

iş "iş" ETY: 54, Uyg. (Man I: 10_{13}; Man I: 17_2; Man III: 34_2; U I: 34_{17}; TT I: 51, 72, 73; TT II: 44; TT III: 68; TT V: 9, 50; TT VII: 35_{15}; AratU I: 75), DLT I: 132, III: 68, KB: 161, 329, 419, 420, Muh.: 76, 128, Kıp. (BM *iş*: 5/14; BV *iş*: 4b/10; CC *iş*: 121/5; DM *iş/yeş*: 24a/8; GT *iş*: 159/8; İM *iş*: 9a/7; KFT *eş/iş*: 148a/12, 397b/17; Kİ *iş*: 14, 39; KH *iş*: 27/5; MG *iş*: 40a/2; MS *iş*: 11b/5; TA *iş*: 60b/10; TZ *iş*: 21a/9), Çağ. (Seng.: 106v/2; BVt: 244/5; FK: 142/2; İD: 45/3; LM: 62, 113; MKb: 15b/12; MN: 28a/9; TEH: M789b/21; SS: 103, 331; GN: 101/10; LÇT: 119; Bab.: 159a/5; SD: 392, 508; ŞHD: 4a/9; LD: 130, 1057; Pav.C. 114), (EDPT: 254a; DTS: 214b; ESTY I: 395)

Kzk. *is* "iş, uğraş, çalışma"

işçi "işçi" DLT I: 468, KB: 1769, 2210, Kıp. (CC: 164/16; DM: 17b/13; KFT: 116b/28), Çağ. (Seng.: 106v/12; SS: 2474), (EDPT: 257a; DTS: 214b)

Kzk. *isşi* "işçi, amele"

işen- "inanmak, güvenmek" DLT I: 202, KB: 5533, Kıp. (CC *ışan-*: 70/14; İM *işen-*: 148b/7; TZ *ışan-*: 10b/9), Çağ. (Seng.: 105r/22; MKb: 100b/13; LÇT: 120; AL: 91; Bab.: 298a/5; LD: 2070; Pav.C. 115), (EDPT: 264a; DTS: 214b)

Kzk. *sen-* "inanmak, güvenmek" (isen- > sen- Kazakçada söz başında dar ünlüyle başlayan kelimelerde, düzensiz olarak dar ünlülerin düşmesi

olayı görülmektedir. Öner, 2013: 13)

işle- "çalışmak, işlemek, yapmak" Uyg. (Man I: 16_{14}; U III: 26_{10}; TT II: 3; TT III: 69; TT IV: 63; TT V: 39; USp: 122_{8}; AratU I: 145), DLT I: 286, KB: 2713, 2770, Muh.: 128, Kıp. (İN: 9a/6), Çağ. (Seng.: 105v/29; SS: 3267; LÇT: 121; ŞHD: 51a/5; Pav.C. 116), (EDPT: 262b; DTS: 215a) — Kzk. *iste-* "çalışmak, yapmak, işlemek"

işlel- "işlenmek, yapılmak" DLT I: 295, (EDPT: 263a; DTS: 215a) — Kzk. *istel-* "yapılmak, işlenmek"

işleş- "bir işi birlikte yapmak" DLT I: 240, (EDPT: 263b; DTS: 215a) — Kzk. *istes-* "bir işi birlikte yapmak, beraber yapmak" (*istes* "iş arkadaşı, mesai arkadaşı")

işlet- "yaptırmak, iş yaptırmak" Uyg. (TT I: 125; TT III: 80; TT IV: 10; TT V: 25, 51; USp: 51_{8}), DLT I: 265, KB: 479, 3220, Kıp. (KFT *işled-*: 150b/26; GT *işlet-*: 134/13; TA *işlet-*: 37a/13), Çağ. (Seng.: 106r/11), (EDPT: 263a; DTS: 215a) — Kzk. *istet-* "yaptırmak, çalıştırmak"

işlig "işli, işi olan" DLT I: 485, Çağ. (MKb *işlik*: 32b/9), (EDPT: 262a) — Kzk. *isti* "işli, işi olan, iş sahibi"

işsiz "işsiz" Uyg. (Man I: 17_{2}), (EDPT: 265a; DTS: 215a) — Kzk. *issiz* "işsiz, çalışmayan"

it- "itmek, itelemek" Uyg. (AY *iter-*: 600/3), DLT I *it-/iter-*: 171, Kıp. (CC *it-/ite ber-*: 115/8; TZ *it-/ite ber-*: 16a/2; Kİ *it-*: 8), Çağ. (Seng. *it-*: 93r/16; LÇT *it-*: 108; Pav.C. *ite sal-*: 93), — Kzk. *it, iter-* "itmek, itelemek"

(EDPT: 38a; DTS: 215b)

it balığı "kurbağa yavrusu" Kıp. (İH: 12), Çağ. (LÇT: 107; Pav.C. 94), (EDPT: 34a; DTS: 215a)

Kzk. *it balıḳ* "kurbağa yavruları; fok, ayı balığı"

it burnu "yaban gül meyvesi, çiçeği" Uyg. (TT VII: 22_{13}), Kıp. (İH: 2), Çağ. (LÇT: 107; Pav.C. 94), (DTS: 215a)

Kzk. *it murın* "yaprakları kırmızı, meyvesi olan bir çiçek, yaban çiçeği"

it üzümi "yabani üzüm" Uyg. (AratU II: 80a), Çağ. (LÇT: 107; Pav.C. 94), (DTS: 215b)

Kzk. *it jüzim* "yabani üzüm; nemli yerlerde yetişen bir tür bitki"

itin- "itilmek, bir taraf atılmak" DLT I: 199, (EDPT: 61b; DTS: 215b)

Kzk. *itin-* "ileriye atılmak, öne itilmek, öne çıkmak"

itiş "itişme, çekişme" DLT I: 61, (EDPT: 72b; DTS: 216a)

Kzk. *itis* "*itis-tartıs* = itişme, çekişme, tartışma"

itiş- "birlikte itmek" DLT I: 180, Çağ. (Seng.: 94r/21), (EDPT: 73a; DTS: 216a)

Kzk. *itis-, iteris-* "itişmek, birlikte itmek"

iyele- (< i<u>d</u>i[1]) "sahiplenmek" Çağ. (TEH *igele-/iyele-*: A724b/1, A733a/12; MN *igele-*: 28b/13; SS *iyele-*: 4835; LÇT *igele-*: 123; AL *iyele-*: 120), (Tural, 1993; 617)

Kzk. *iyele-* "sahiplenmek, mal edinmek"

iyiske- (< yı<u>d</u>) "koklamak" Kıp. (TZ: 21a/13), (Atalay, 1945: 180)

Kzk. *iyiske-* "koklamak"

iz "iz, çizik, belirti" Uyg. (Hüen: 92), DLT I: 80, KB: 235, 877, 2245, Muh.: 189, Kıp. (BV:

Kzk. *iz* "iz, işaret, belirti"

12a/21; CC: 111/28; İH: 32; Kİ: 12; MG: 14b/5; TZ: 4b/9), Çağ. (Seng.: 101r/5; BVt: 272/2; FK: 221/4; İD: 65/6; LM: 1174; SS: 2632; GN: 75/13; LÇT: 116; SD: 502; ŞHD: 48a/2; LD: 1627; Bab. *iz/ir*: 145b/9), (EDPT: 277a; DTS: 216a; TMEN II: 470)

izlik (< iz) "yol, hat, iz" (Krş. DLT I *izlik* "bir tür çarık": 104), (EDPT: 286b; DTS: 216b) — Kzk. *izdik* "yol, hat, takip edilecek hat"

ḳaç- "kaçmak" Uyg. (TT VII: 28_{20}), DLT II: 5, KB: 722, 4797, Muh.: 116, 121, Kıp. (CC *ḳaç-*: 25/11; DM *ḳaş-*: 20a/4; İM *ḳaç-*: 81b/3; İN *ḳaç-*: 13a/2; KFT *ḳaç-*: 131b/9; Kİ *ḳaç-*: 69; KK *ḳaç-*: 80a/10; MG *ḳaç-*: 38a/6; TA *ḳaç-*: 36b/3; TZ *ḳaç-/ḳaş-*: 28b/6), Çağ. (Seng.: 267v/5; BVt: 107/7; FK: 428/6; İD: 188/1; LM: 1886; MKb: 74a/2; MN: 18b/6; TEH: T714a/1; SS: 2209; GN: 29/13; LÇT: 436; Pav.C. 395; SD: 252, 388; ŞHD: 43b/1; LD: 394, 2305), (EDPT: 589b; DTS: 400a; ESTY V: 340-341) — Kzk. *ḳaş-* "kaçmak"

ḳaçan "ne zaman, ne vakit" Uyg. (U I: 6_{7}; U II: 29_{12}; U III: 54_{18}; TT III: 34; TT X: 537, 567; Hüen: 78; USp: 6_{4}), DLT I: 352, II: 69, KB: 510, 950, 2097, Muh. *ḳaçanı*: 94, Kıp. (BM *ḳaçan*: 15/6; CC *ḫaçan/ḳaçan*: 139/12; GT *ḳaçan*: 14/10; İM *ḳaçan*: 4a/4; İN *ḳaçan*: 2a/7, 4a/6; KH *ḳaçan*: 17/9, 20/3; KFT: 385a/1; Kİ *ḳaçan*: 69; KK *ḳaçan*: 22a/8; MG *ḳaçan*: 4a/2, 9a5; MS *ḳaçan*: 5b/5; TA *ḳaçan*: 61a/1; TZ *ḳaçan*: 65a/12), Çağ. (Seng.: 267v/20; BVt: 304/3; FK: 13/1, 25/3; İD: ¼, 13/1; LM: 963, — Kzk. *ḳaşan* "ne zaman"

1010; MKb: 31a/11; MN: 21b/5; TEH: T705a/5; SS: 379, 1122; GN: 17/3, 26/3; LÇT: 436; Pav.C. 394; SD: 89, 91; ŞHD: 31b/4; LD: 45, 202, 207), (EDPT: 592a; DTS: 400b)

ḳaççġın "firari, kaçak" DLT I *ḳaççġın*: 21, III: 106, Muh. *ḳaççġınçı*: 146, Çağ. (Seng. *ḳaççġun*: 267v/22; LÇT *ḳaççġun*: 436; Pav.C. *ḳaççġun*: 395), (EDPT: 591a; DTS: 400b; ESTY I: 341-342)

Kzk. *ḳaşḳın* "firari, kaçak"

ḳaçtur- "kaçırtmak" Uyg. (USp: 3_6), DLT II: 189, (EDPT: 590b; DTS: 401a)

Kzk. *ḳaştır-* "kaçırtmak"

ḳaçur- "kaçırmak" DLT II: 75, KB: 3912, Çağ. (BVt: 101/4; TEH: M785b/27; SS: 2007; Pav.C. 395), (EDPT: 592b; DTS: 401a)

Kzk. *ḳaşır-* "kaçırmak"

ḳaçurt- "kaçırtmak" DLT III: 431, (EDPT: 592b; DTS: 401b)

Kzk. *ḳaşırt-* "kaçırtmak"

ḳaḏ "yağmurla gelen dolu, kar fırtınası, tipi; sağanak yağış;" DLT II: 223, III: 147, Kıp. (Kİ *ḳay*: 77), Çağ. (Seng. *ḳay*: 281r/20), (EDPT: 593a; DTS: 404a)

Kzk. *ḳay*, *ḳayı* "sağanak yağış, yoğun yağış; dolu"

ḳaḏ- "yağışa yakalanmak, tipiye yakalanmak" DLT III: 440, (EDPT: 594b; DTS: 404a)

Kzk. *ḳay-, ḳayı-* "yağışa yakalanmak"

ḳaḏġu "kaygı, endişe, tasa" Uyg. (U II *ḳaḏġu*: 11_6; TT I *ḳaḏġu*: 20; TT X *ḳaḏġu*: 247), DLT I *ḳaḏġu*: 106, III: 374, KB *ḳaḏġu*: 437, 617, 1074, Kıp. (İM *ḳaḏġu*: 475b/3; CC *ḳaygı*: 126/11; GT *ḳaygu*: 112/6; TZ *ḳaygı*: 82b/7), Çağ. (Seng. *ḳaygu/ḳayḳu*: 281v/6; BVt *ḳaygu*: 197/2; FK *ḳaygu*: 29/7, 145/1; İD *ḳaygu*: 58/5, 185/1; LM *ḳaygu*: 176, 1126; MN *ḳaygu*:

Kzk. *ḳaygı* "kaygı, endişe, tasa"

89b/8; TEH *ḳaygu*: T715b/24; SS *ḳaygu*: 477, 1339; GN *ḳaygu*: 35/11, 59/13; LÇT *ḳaygu*: 460; Pav.C. *ḳaygu*: 415; SD *ḳaygu*: 618, 643; ŞHD *ḳaygu*: 84a/5; LD *ḳaygu*: 1688, 2028), (EDPT: 598b; DTS: 404a; ESTY V: 201-203)

ḳaḏġulan- "kaygılanmak, endişelenmek" DLT III: 201, Kıp. (TZ *ḳayḳalan-*: 30a/4), (EDPT: 600b; DTS: 404a) — Kzk. *ḳaygılan-* "kaygılanmak, endişelenmek"

ḳaḏġuluġ "kaygılı, endişeli" Uyg. (TT I *ḳaygulug*: 217), KB *ḳaygulug*: 5968, Çağ. (BVt *ḳayguluḳ*: 323/1; SS *ḳayguluḳ*: 1357; LÇT *ḳayguluḳ*: 461; AL *ḳayguluḳ*: 391), (EDPT: 600a; DTS: 402b) — Kzk. *ḳaygılı* "kaygılı, endişeli"

ḳaḏġur- "kaygılanmak, kederlenmek" Uyg. (Man II *ḳaḏġur-*: 8_6), DLT II *ḳaḏġur-*: 193, III: 194, KB *ḳaḏġur-*: 3326, 5445, 6635, Kıp. (CC *ḳaygır-*: 123/20; GT *ḳaygur-*: 7/7; İM *ḳaḏġur-*: 292a/4; KFT *ḳaygur-*: 257a/2; KK *ḳaygır-*: 69a/10; MS *ḳayḳır-*: 33a/2; TZ *ḳaygır-*: 12b/10), Çağ. (Seng. *ḳaygur-*: 280v/17; BVt *ḳaygur-*: 596/6; FK *ḳaygur-*: 549/6; İD *ḳaygur-*: 62/1; GN *ḳaygur-*: 73; LÇT *ḳaygur-*: 461; Pav.C. *ḳaygur-*: 415; ŞHD *ḳaygur-*: 118a/13), (EDPT *ḳaygur-*: 599a; DTS: 402b-404a) — Kzk. *ḳaygır-* "kaygılanmak, üzülmek, kederlenmek"

ḳaḏġurt- "üzülmesine sebep olmak, kaygılandırmak" NF: 354/6, ME: 40/1, Kıp. (İM: 295a/1), (Toparlı, 1992: 544) — Kzk. *ḳaygırt-* "kaygılandırmak, tasalandırmak"

ḳaḏġusuz "kaygısız, kedersiz" Uyg. (Man I: 29_{29}), KB: 4217, (EDPT: 600a; DTS: 402b) — Kzk. *ḳaygısız* "kaygısız, dertsiz, kedersiz"

ḳaḏġusuzluḳ "kaygısızlık, rahatlık" NF: 61/1, — Kzk. *ḳaygısızdıḳ*

(Ata, 1998: 195)

“kaygısızlık, rahatlık, huzur”

ḳaḏıġ “ikileme dikiş, çifte dikiş” DLT I: 375, (EDPT: 597b; DTS: 404b)

Kzk. *ḳayı* “alttaki ipin ilmiğini üstteki ipe geçirmek, dikmek, örmek”

ḳaḏın “kayın(peder), kocanın erkek kardeşi, dünür” Uyg. (PK *ḳaḏın*: 178), DLT I *ḳaḏın*: 403, II: 110, KB *ḳaḏın*: 50, Kıp. (CC *ḳayın*: 97/11), Çağ (Seng. *ḳayn*: 281v/11; LÇT *ḳayın*: 461; Pav.C. *ḳayn*: 415), (EDPT: 602a; DTS: 404b; TMEN III: 1611; ESTY V: 215-216)

Kzk. *ḳayın* “kayın, kocanın erkek kardeşi”

ḳaḏıŋ “kayın ağacı” Uyg. (AratU I *ḳaḏıŋ*: 169), DLT I *ḳaḏıŋ*: 32, III: 134, KB *ḳaḏıŋ*: 6532, Kıp. (CC ḳayıŋ: 160/29; TA *ḳayın*: 8b/13; DM *ḳayın aġaşı*: 11b/8), (EDPT: 602b; DTS: 404b; ESTY V: 213-214)

Kzk. *ḳayıŋ* “kayın ağacı”

ḳaḏır- “döndürmek, bükmek, eğilmek” DLT I: 370, II: 76, KB: 6244, Kıp. (CC *ḳayra-/ḳayrı-/ḳayırı-*: 46/5), (EDPT: 604b; DTS: 404b)

Kzk. *ḳayır-* “döndürmek, yönünü değiştirmek; eğilmek, bükmek, kıvırmak; ayırmak”

ḳaḏırt- “eğdirmek, bükmek” DLT III: 431, (EDPT: 605b; DTS: 404b)

Kzk. *ḳayırt-* “eğdirmek, bükmek”

ḳaḏış “kayış” DLT I *ḳaḏış*: 369, Muh. *ḳayış*: 158, 173, Kıp. (BV *ḳayış*: 5a/8; CC *ḫayış*: 120/6; DM *ḳayış*: 8b/7; Kİ *ḳayış*: 77; MG *ḳayış*: 94a/3; TZ *ḳayış*: 14b/4), Çağ. (Seng. *ḳayış*: 281v/16; Pav.C. *ḳayış*: 416), (EDPT: 607a; DTS: 404b; ESTY V: 218

Kzk. *ḳayıs* “kayış, kemer”

ḳaḏıt- “dönmek, döndürmek, çevirmek; geri dönmek” Uyg. (AratU II *ḳaḏıt-*: 444; USp *ḳaḏıt-*: 91_{20-21}), DLT II *ḳaḏıt-*: 301, KB *ḳaḏıt-*: 2290, 6539, Kıp. (BV *ḳayıt-*: 32b/12; CC *ḳayt-*: 47/20; GT *ḳayt-*: 104/7; İM *ḳayıt-*: 37b/3; İN *ḳayıt-*: 98a/3; Kİ *ḳayıt-*: 77; KH *ḳayt-*: 61/8; KFT *ḳayıd-/ḳayıt-*: 412b/12; KK: *ḳayıt-/ḳayt-* 11b/10; MG *ḳayıt-*: 8a/3; TA *ḳayıt-*: 36b/4; TZ *ḳayıt-*: 17a/10), Çağ. (Seng. *ḳayt-*: 279v/22; BVt *ḳayt-*: 419/2; FK *ḳayt-*: 680/2; LM *ḳayt-*: 1575; MKb *ḳayt-*: 78b/7; SS *ḳayıt-*: 3213; LÇT *ḳayt-*: 459; AL *ḳayıt-*: 392; Pav.C. *ḳayt-*: 413; ŞHD *ḳayıt-/ḳayt-*: 63a/11; LD *ḳayıt-*: 1028), (EDPT: 597a; DTS: 404b; ESTY V: 208-209)

~Kzk. *ḳayt-* “geri dönmek”

ḳaḏra- “eğelemek, bilemek” Çağ. (LÇT *ḳayra-*: 460; Pav.C. *ḳayra-*: 414), (ESTY V: 205)

Kzk. *ḳayra-* “eğelemek, bilemek; güçlenmek”

ḳaḏraḳ “bileyi taşı” Çağ. (Seng. *ḳayraḳ*: 281v/3; LÇT *ḳayraḳ*: 460; Pav.C. *ḳayraḳ*: 414), (EDPT: 604a; DTS: 403b)

Kzk. *ḳayraḳ* “bilek taşı, eğe, kayrak”

ḳaḏran- “güç göstermek, asabileşmek, huyunu çetinleştirmek, huysuzlaşmak” DLT II: 249, (EDPT: 605b; DTS: 405a)

Kzk. *ḳayran-* “güç göstermek, kuvvetlenmek; yardım etmek, faydalı olmak”

ḳaḏrıl- “bükülmek, eğilmek, eğrilmek” DLT II: 235, Kıp. (TZ *ḳayrıl-*: 32a/12), Çağ. (LÇT *ḳayrıl-*: 460; Pav.C. *ḳayrıl-*: 414), (EDPT: 605b; DTS: 405a)

Kzk. *ḳayrıl-*, *ḳayırıl-* “dönmek, eğrilmek, bükülmek”

ḳaḏrış- “bükmekte yardım etmek” DLT II: 218, (EDPT: 606a; DTS: 405a)

Kzk. *ḳayırıs-* “bükmekte, eğmekte, geri döndürmekte yardım

	etmek”
ḳaḏu- “dikiş atmak, dikmek, seyrekçe dikmek” DLT III: 260, (EDPT: 596b; DTS: 405a; VEWT: 219a; ESTY V *ḳaya-*:199)	Kzk. *ḳayı-* “dikiş atmak, düğüm atmak, dikmek” (Kırg. *ḳayı-*, Kklp. *ḳayı-*, Nog. *ḳayı-*, Tat. *ḳayı-*)
ḳaġ ḳoġ, ḳaḳ ḳoḳ “*kaz ḳaġ ḳoġ etti* = kaz gak guk etti, kaz ses çıkardı, kaz gakladı” DLT III: 128, (EDPT: 608b; DTS: DTS: 405a)	Kzk. *ḳaḳ ḳaḳ, ḳarḳ ḳarḳ* “*ḳarġa ḳarḳ ḳarḳ etip ün şıġaruv* = karga gak gak edip ses çıkarmakta”
ḳaġıl “yaş ağaç dalı, kırbaç, kamçı” Uyg. (TT VI: 111), DLT I: 409, KB: 1055, (EDPT: 610b; DTS: 405b)	Kzk. *ḳaġıl* “kırbaç, kamçı” (KTAS: 365b)
ḳaġrul- “kavrulmak” DLT II *ḳaġrul-/ḳavrul-*: 235, KB *ḳavrıl-*: 119, Kıp. (TZ *ḳavrul-*: 7a/1), Çağ. (Seng. *ḳavrul-*: 278v/23; LM *ḳavrul-*: 3138; SS *ḳavrul-*: 1471; LD *ḳavrul-*: 2272), (EDPT: 612b; DTS: 406a)	Kzk. *ḳuvırıl-* “kavrulmak”
ḳaġun “kavun” Uyg. (TT VIII: K_4), DLT I: 174, II: 290, KB: 5110, 5111, Kıp. (CC *ḳovun/ḫuvun*: 119/31; DM *ḳavun*: 5b/10; İH *ḳavun*: 15; Kİ *ḳavun*: 76; KK *ḳavun*: 71a/13; TA *ḳavun*: 9a/4; TZ *ḳavun/ḳovun*: 7b/12), Çağ. (Pav.C. *ḳavun*: 413), (EDPT: 611b; DTS: 406a; ESTY V: 174-175)	Kzk. *ḳavın* “kavun”
ḳaġunluġ “kavunlu, kavunu olan” DLT I: 499, (EDPT: 611b; DTS: 406a)	Kzk. *ḳavındı* “kavunlu, kavunu olan”
ḳaġunluḳ “kavun ekilen yer, kavunluk” DLT I:	Kzk. *ḳavındıḳ* “kavun

504, Kıp. (GT *ḳavunluḳ*: 354/12), (EDPT: 611b; DTS: 406a)

ekilen yer, kavunluk”

ḳağur- “kavurmak” Uyg. (AratU I: 173; AratU II: 23), DLT II: 81, Kıp. (Kİ *ḳavur-*: 69, 76; TA *ḳavur-*: 45a/10; TZ *ḳovur-*: 30a/8), Çağ. (Seng. *ḳavur-*: 278v/13; MKb *ḳavur-*: 100b/10; GN *ḳavur-*: 80/6; LÇT *ḳavur-*: 457; Pav.C. *ḳavur-*: 412), (EDPT: 612a; DTS: 605a; ESTY V: 175)

Kzk. *ḳuvır-* “kavurmak”

ḳağurma “kavurma” Kıp. (Kİ *ḳavurma*: 76; TA *ḳavurma*: 16b/8), Çağ. (Seng. *ḳavurma*: 279v/5; LÇT *ḳavurma*: 457; Pav.C. *ḳavurma*: 412), (EDPT: 612a; DTS: 605a; ESTY V: 176)

Kzk. *ḳuvırma* “kavurma, etle pişirelen bir yemek”

ḳağurmaç “kavrulmuş buğday” DLT I *ḳoğurmaç/ḳawurmaç*: 493, Çağ. (Seng. *ḳavurmac*: 279v/5; LÇT *ḳavurmac*: 457; AL *ḳavurmac*: 391; Pav.C. *ḳavurmac*: 412), (EDPT: 613a; ESTY V: 176)

Kzk. *ḳuvırmaş* “kavrulmuş buğdaydan yapılan yemek”

ḳaḳ[1] “kurumuş veya kurutulan şeylere denir” DLT II: 282, Kıp. (BM: 8/10; TZ: 29a/6), Çağ. (Seng.: 274v/10; TEH: T706b/5; LÇT: 449; AL: 387; Pav.C. 406; SD: 108), (EDPT: 608b; DTS: 421b; ESTY V: 218-2219)

Kzk. *ḳaḳ*[1] “kurutulmuş meyve, meyve kurusu”

ḳaḳ[2] “kaya ve ağaç oyuklarında oluşan su birikintisi” DLT III: 155, Kıp. (Kİ: 73), Çağ. (Seng.: 274v/10; LÇT: 449; Pav.C. 406), (EDPT: 608b; DTS: 422a; ESTY V: 220)

Kzk. *ḳaḳ*[2] “su birikintisi, kak”

ḳak- “vurmak, çarpmak, (kapıyı) çalmak” DLT II: 293, Kıp. (GT: 113/7; Kİ: 73; TA: 42a/5), Çağ. (Seng.: 274r/8; BVt: 288/7; FK: 413/1;

Kzk. *ḳaḳ-* “vurmak, çarpmak; darp etmek, kırmak, koparmak,

İD: 148/2; LM: 1509; MKb: 23b/1; TEH: T717b/5; SS: 722; LÇT: 450; Pav.C. 407; SD: 744; LD: 257, 684), (EDPT: 609a; DTS: 422a; ESTY V: 221-222)

itmek”

ḳa-ḳa “karga sesi, şimdiki gak gak” Kıp. (İH: 21), (İzbudak, 1936: 26)

Kzk. *ḳa-ḳa* “karga sesi, şimdiki gak gak”

ḳaḳı- “sinirlenmek, öfkelenmek” Uyg. (AY: 443/9, 595/10), DLT III: 269, Kıp. (CC *ḳağı-*: 9/20; KK *ḳaḳı-*: 69a/9; Kİ *ḳaḳı-*: 73; TZ *ḳaḳı-*: 6a/7), Çağ. (LÇT: 450), (EDPT: 609b; DTS: 422a; TMEN III: 1400; ESTY V: 223)

Kzk. *ḳaḳı-* “sinirlenmek, öfkelenmek”

ḳaḳıla- “gaklamak” KB: 72, Muh.: 116, (EDPT: 611a; DTS: 422a)

Kzk. *ḳaḳılda-* (< ḳaḳıl-da-) “gaklamak”

ḳaḳıġ “öfke, kızgınlık” DLT I: 376, (EDPT: 610b; DTS: 422a)

Kzk. *ḳaḳı, ḳaḳıv* “sinir, öfke, kızgınlık”

ḳaḳır- “boğazını gürültüyle temizlemek, hafifçe öksürmek; balgam çıkarmak” KB: 4113, Muh.: 106, Kıp. (CC *ḳaḳır-*: 114/12; İH *ḳağır-/ḳaḳır-*: 23; TZ *ḳaḳır-*: 9a/12), (DTS: 422a)

Kzk. *ḳaḳır-* “balgam çıkarmak” (*ḳaḳırıḳ* “balgam, tükürük”)

ḳaḳla- “kurutmak, eti kurutmak, parçalamak” ME: 83/6, Kıp. (TA: 43a/8; TZ: 30a/12), (EDPT: 610b)

Kzk. *ḳaḳta-* “et, balık vb. yiyecekleri kurutmak, pişirmek”

ḳaḳlan- “et kurutulmak” DLT II: 252, Kıp. (İH *ḳaḳlanmış balıḳ* “kurutulmuş balık”: 12), (EDPT: 611a; DTS: 422a)

Kzk. *ḳaḳtan-* “eti kuruması için güneşin önüne bırakmak, et kurutulmak”

ḳaḳlat- “kurutturmak, et kurutturmak” DLT II: 384, (EDPT: 610b; DTS: 422a)

Kzk. *ḳaḳtat-* “et, balık vb. yiyecekleri kurutturmak”

ḳaḳsı- “kurumak; kokmak” DLT III: 286, Kıp. (TZ: 18a/13), (EDPT: 613a; DTS: 422b)

Kzk. *ḳaḳsı-* “kurumak”

ḳaḳtur- “kaktırmak, dürtmek, ittirmek” DLT II: 191, Çağ. (Seng.: 274r/27; TEH: T716a/6), (EDPT: 610a; DTS: 422b)

Kzk. *ḳaḳtır-* “dürtmek, itelemek; silkeletmek, sarstırmak”

ḳal- “kalmak, bırakmak” Uyg. (Man III: 13_6; TT III: 46; TT V: 93), DLT I: 409, KB: 1216, 4726, Muh.: 105, 119, Kıp. (BV: 16b/25; CC: 75/17; GT: 142/1; İM: 57b/8; KH: 25/4; KK: 11b/5; MG: 40a/8; MS: 41b/3; TA: 40a/9; TZ: 8b/3), Çağ. (Seng.: 274v/21; BVt: 234/3; FK: 473/3; İD: 81/2; LM: 1926; MKb: 48a/10; MN: 49a/2; TEH: T698a/6; SS: 226, 1008; GN: 23/4, 30/7; LÇT: 452; Pav.C. 408; SD: 493, 793; ŞHD: 103a/5; LD: 785, 954), (EDPT: 615b; DTS: 410a; ESTY V: 226-227)

Kzk. *ḳal-* “kalmak; gecikmek, geri kalmak”

ḳala-[1] “birbiri üzerine yığmak, toplamak, koymak, bırakmak” DLT III: 349, KE: 240v/15, Çağ. (Seng.: 275r/11; LÇT: 450; AL: 387; Pav.C. 408), (EDPT: 617b; DTS: 410b)

Kzk. *ḳala-* “(kerpiç, tuğla) örmek, birbiri üzerine yığmak”

ḳalaḳ “faraş; mala” (Krş. Kıp. (KFT *ḳalaḳ* “yüksek”: 136b/31), (EDPT *ḳala-*: 617b; ESTY V *ḳalaḳ*: 231; VEWT *ḳalaḳ*: 225a)

Kzk. *ḳalaḳ* “faraş, tahta kürek; mala”

ḳalaş “yufka, çörek” Kıp. (TZ: 17a/9, 29a/6), (Atalay, 1945: 33)

Kzk. *ḳalaş* “yufka; hamuru yuvarlak şekilde açılıp pişirilen bir ekmek”

ḳalat- “kaplamak, muhafaza etmek, sarmak” DLT II: 310, Çağ. (Seng.: 275r/25), (EDPT: 619b; DTS: 411a)

Kzk. *ḳalat-* “korumak, muhafaza etmek; örmek, sarmak”

ḳaldra- "titremek, soğuktan titremek; hışırdamak, kuru bir şey karıştırılğında kaldır kaldır ses çıkmak" DLT III: 447, Kıp. (İH *ḳaldıra-*: 23; TZ *ḳaldıra-*: 6b/3), Çağ. (LÇT *ḳaltra-*: 451), (EDPT: 620a; DTS: 411a)

Kzk. *ḳaltıra-* "titremek, titrerken ses çıkarmak, soğuktan titremek, kaldır kaldır ses çıkarmak"

ḳalı- "sıçramak, zıplamak" Uyg. (IrkB *ḳalı-*: 35, 44), DLT III *ḳalı-*: 272, Muh. *ḳalġı-*: 112, (EDPT: 617b; DTS: 411b)

Kzk. *ḳalı-, ḳalġı-* "sıçramak, yükselmek, çıkmak" (KTKES: 115-116)

ḳalıḳ "gök, gökyüzü, yukarı, yüksek" Uyg. (U I: 8_3; U II: 37_{54}; TT I: 23; TT III: 35; TT X: 134), DLT I: 383, KB: 3836, (EDPT: 620a; DTS: 412b)

krş. Kzk. *ḳalıḳta-* (< ḳalıḳ + ta-) "(kuş için) yükselmek, uçmak" (KTKES: 115-116)

ḳalın[1] "çok, pek çok, sayısız, kalabalık, yoğun" Uyg. (U III: 16_{19}; Kuan: 43; USp: 16_5), DLT I: 149, KB: 491, 1021, Çağ. (BVt: 599/2; FK: 689/9; LM: 3102; TEH: T695a/20; LÇT: 453; AL: 388; MN: 21b/2), (EDPT: 622a; DTS: 411b; ESTY V: 238)

Kzk. *ḳalıŋ* "çok, sayıca fazla, kalabalık"

ḳalın[2] "kalın, ince karşıtı" DLT III: 216, Kıp. (BV *ḳalıŋ*: 9b/3; CC *ḳalıŋ*: 115/26; İM *ḳalıŋ*: 98a/7; Kİ *ḳalın*: 74; MG *ḳalıŋ*: 91b/9; TA *ḳalın*: 29b/7; TZ *ḳalın*: 9a/2), Çağ. (LM: 3102; ŞHD: 188a/4), (EDPT: 622a; DTS: 411b; ESTY V: 238)

Kzk. *ḳalıŋ* "kalın"

ḳalıŋ[3] "çeyiz" DLT III *ḳalıŋ*: 371, Kıp. (TA *ḳalın*: 29b/7; TZ *ḳalın*: 35b/3), Çağ. (Seng. *ḳalın*: 276r/14; LÇT *ḳalın*: 453; Pav.C. *ḳalın*: 409), (EDPT: 622a; DTS: 411b; ESTY V: 239; TMEN III: 1407)

Kzk. *ḳalıŋ[3]* "gelin olacak kıza verilen para veya armağan, çeyiz"

ḳalınlıḳ “kalınlık” NF: 66/9, KE: 4r/2, Kıp. (İM: 169a/1), (Toparlı, 1992: 248)

Kzk. *ḳalınlıḳ* “kalınlık”

ḳalınsız “çeyizsiz” Uyg. (TT IV: Not B60), (EDPT: 624a; DTS: 412a)

Kzk. *ḳalınsız* “çeyizsiz, armağansız”

ḳalış- “halkı terk etmekte yardım etmek, bırakmak” DLT II: 109, (EDPT: 624b; DTS: 413a)

Kzk. *ḳalıs-* “(karşılıklı) bırakmak, tarafsız davranmak, çekimser kalmak”

ḳalḳan “kalkan” DLT I *ḳalḳan/ḳalḳaŋ*: 441, II: 356, III: 386, KB: 3288, 4263, KE: 62v/19, Muh.: 173, Kıp. (CC: 126/7; DM: 11a/13; GT: 229/6; İM: 424a/5; İN: 15b/8; KFT: 277b/17; Kİ: 74; KK: 71b/6; MG: 54a/4; TA: 14b/2; TZ: 15b/7), Çağ. (Seng.: 275v/27; BVt: 393/4; FK: 267/9; İD: 279/4; LM: 2000; MKb: 51b/9; TEH: M787b/19; GN: 92/2; LÇT: 452; Pav.C. 408; SD: 115; LD: 1963, 2352), (EDPT: 621a; DTS: 413a; TMEN III: 1518; ESTY V: 233)

Kzk. *ḳalḳan* “kalkan”

ḳalḳı- “batıp çıkmak” Kıp. (İH: 23), (İzbudak, 1936: 27)

Kzk. *ḳalḳı-* “bata çıka yüzmek, batıp çıkmak; su yüzünde durmak, batmamak”

ḳalpaḳ “deri, kürk veya kumaştan yapılmış başlık, kalpak” Çağ. (LÇT *ḳalbaġ*: 451; Pav.C. *ḳalbaġ*: 408; FK *ḳalbaġ*: 522/5), (TDES: 203; ESTY V: 234; TMEN III: 1506)

Kzk. *ḳalpaḳ* “başlık, kalpak”

ḳaltur- “geçmek, arkada bırakmak; kaldırmak” Uyg. (USp *ḳaltur-*: 6_5), DLT II *ḳaltur-*: 191, Muh. *ḳaltır-*: 131, Kıp. (KK *ḳaldır-*: 81a/12; MS *ḳaldur-*: 20b/1; TZ *ḳaldır-*: 17b/2), (EDPT:

Kzk. *ḳaldır-* “bırakmak, arkada bırakmak; saklamak” (Kazakçada yaygın

619b; DTS: 413b)

kullanım *köter-*)

ḳama- “kapamak; yığmak” Kıp. (CC: 115/4; İH: 24), (ESTY V: 242)

Kzk. *ḳama-* “kapamak, sarmak, muahafaza etmek”

ḳamala- “sarmak, kuşatmak, etrafını çevirmek” Çağ. (LÇT: 453; Pav.C. 409), (EDPT *ḳama-*: 625b; DTS *ḳama-*: 414a)

Kzk. *ḳamala-* “sarmak, kuşatmak, abluka altına almak, etrafını çevirmek” (*ḳamal* = sur, kale)

ḳamaş- “kamaşmak” DLT II: 111, NF: 102/6, Kıp. (GT: 354/9; İM: 148b/5; Kİ: 75; TZ: 31b/3), Çağ. (Seng.: 276r/16; BVt: 646/1; LÇT: 453; Pav.C. 409), (EDPT: 629a; DTS: 414b)

Kzk. *ḳamas-* “kamaşmak”

ḳamaştur- “kamaştırmak” Çağ. (Seng.: 276r/24), (EDPT: 629a; DTS: 414b)

Kzk. *ḳamastır-* “kamaştırmak”

ḳamçı[1] “kamçı” Uyg. (AratU I: 181; USp: 55_{34}), DLT I: 417, KB: 2354, Muh.: 87, 174, Kıp. (BV *ḳamçı*: 16a/24; CC *ḳamçı*: 126/20; DM *ḳamçı/ḳamşı*: 8b/1; GT *ḳamçı*: 89/3; İM *ḳamçı*: 195a/2; İN *ḳamçı*: 101a/8; KH *ḳamçı*: 69/2; KK *ḳamçı*: 71b/9; MG *ḳamçı*: 104b/3; TA *ḳamçı*: 15a/2; TZ *ḳamşı/ḳamşu*: 33b/12), Çağ. (Seng. *ḳamçı*: 276v/7; FK *ḳamçı*: 593/1; LÇT *ḳamçın*: 453; ŞHD *ḳamçı*: 50b/8; LD *ḳamçı*: 2596; GN *ḳamçı*: 91/11), (EDPT: 626a; DTS: 415a; ESTY V: 247-248)

Kzk. *ḳamşı[1]* “kamçı, kırbaç”

ḳamçı[2] “at, sığır veya devenin erkeklik aygıtı” DLT I: 417, (EDPT: 626a; DTS: 415a)

Kzk. *ḳamşı[2]* “at, sığır veya devenin erkeklik aygıtı”

ḳamçıla- “kamçılamak” DLT III: 352, Kıp. (MG: 62a/9; İN: 27a/9), (DTS: 415a)

Kzk. *ḳamşıla-* “kamçılamak, kamçıyla vurmak”

ḳamçılıġ “kamçılı” KB: 2354, (EDPT: 626b)

Kzk. *ḳamşılı* “kamçılı”

ḳamġaḳ “çalı çırpı, semer otu; deve dikeni” Uyg. (TT I *ḳamġaḳ*: 96), DLT *ḳamġaḳ*: 475, Kıp. (TA *ḳamḳaḳ*: 9b/9), Çağ. (Seng. *ḳamġaḳ*: 276v/9; BVt *ḳamḳaġ*: 696/2; MKb *ḳamġaḳ*: 73b/9), (EDPT:627b; DTS: 415a)

Kzk. *ḳamġaḳ*, *ḳaŋbaḳ* “çalı çırpı” (KTAS: 380b)

ḳamış “kamış, saz” Uyg. (IrkB *ḳamış/ḳamuş*: 10, 38; U III *ḳamış*: 20_{10}; AratU I *ḳamış*: 185), DLT I *ḳamış*: 369, III: 193, Muh. *ḳamış*: 182, Kıp. (BM *ḳamış*: 8/5; CC *ḫamış/ḳamış*: 126/22; DM *ḳamış*: 3a/2; GT *ḳamış*: 315/11; İM *ḳamış*: 109b/2; İN *ḳamış*: 33a/5; KH *ḳamış*: 47/2; KFT *ḳamış*: 265b/16; KK *ḳamış*: 71a/13; MG *ḳamış*: 7b/8; TZ *ḳamış*: 28b/10), Çağ. (BVt *ḳamış*: 260/5; FK *ḳamış*: 204/1; İD *ḳamış*: 255/7; LM *ḳamış*: 2450; MKb *ḳamış*: 105b/10; LÇT *ḳamış*: 454; Pav.C. *ḳamış*: 409; ŞHD: 73a/8), (EDPT: 628b; DTS: 415b; ESTY V: 249-250)

Kzk. *ḳamıs* “göl, nehir gibi yerlerde yetişen bir bitki, kamış”

ḳamışlıġ “kamışlı” DLT I: 495, Çağ. (Seng.: 276v/15), (EDPT: 629a; DTS: 415b)

Kzk. *ḳamıstı* “kamışlı”

ḳan[1] “kan” Uyg. (Man I: 5_{14}; U II: 27_{22}), DLT I: 272, II: 115, III: 66, KB: 2715, 6008, Muh.: 139, Kıp. (BV: 20a/21; CC: 145/18; DM: 13b/4; GT: 66/13; İM: 65a/5; İN: 13b/6; KH: 41/6; Kİ: 74; KK: 69a/4; MG: 92b/8; MS: 6a/4; TA: 23a/1; TZ: 15a/12), Çağ. (Seng.:

Kzk. *ḳan* “kan”

277v/15; BVt: 217/5; FK: 10/4, 36/4; İD: 4/4, 11/4; LM: 530, 649; MKb: 8b/11; MN: 16b/6; TEH: T695a/4; SS: 1217, 1312; GN: 44/12; LÇT: 454; SD: 140, 716; ŞHD: 134a/3; LD: 442, 588), (EDPT: 629b; DTS: 416b; ESTY V: 251)

ḳan,[2] ḫan "hükümdar, kral" Uyg. (IrkB *ḳan*: 28, 34; Man I *ḫan*: 25_{32}; Man III *ḫan*: 19_{14}; U II: 33_{7}; TT I: 60; TT II *ḫan*: 33), DLT III *ḫan*: 157, Kıp. (CC *ḫan/ḳan*: 90/6; İH *ḫan*: 14; İM *ḫan*: 142b/5; Kİ *ḳan*: 74; TZ *ḳan*: 18b/8), Çağ. (Pav.C. *ḳan*: 409), (EDPT: 630a; DTS: 417a; ESTY V: 238; Radloff, 105)

Kzk. *ḳan, ḫan* "hükümdar, han, kral; sülale, soy"

ḳan- "kanmak, doymak, susuzluğunu gidermek" Uyg. (U I: 27_{9}; TT I: 115; TT V: 54; TT VII: 40_{130}; TT IX: 116), DLT I: 377, III: 184, KB: 5339, 6035, Muh.: 109, Kıp. (Kİ: 74), Çağ. (Seng.: 276v/15; BVt: 344/1; FK: 619/9; İD: 298/4; MKb: 55a/12; SS: 1417; GN: 38/6; LÇT: 455; SD: 432, 460; ŞHD: 11a/2; LD: 1326, 2546), (EDPT: 632a; DTS: 417b; ESTY V: 251-252)

Kzk. *ḳan-* "kanmak, doymak, susuzluğunu gidermek"

ḳana- "kanamak" Uyg. (AratU II: 20), DLT III: 261, NF: 354/17, Kıp. (BV: 26b/19; İM: 492b/1; Kİ: 75; TZ: 5b/13), Çağ. (Seng.: 277r/5; FK: 419/3; LM: 2223; MN: 110b/4; LÇT: 454; Pav.C. 410), (EDPT: 634a; DTS: 417b)

Kzk. *ḳana-* "kanamak"

ḳanat- "kanatmak" Uyg. (TT VIII: I_{24}), DLT II: 313, NF: 386/6, Kıp. (MG: 16b/6), Çağ. (Seng.: 277r/18; FK: 51/3; LM: 843; MN:

Kzk. *ḳanat-* "kanatmak"

110b/8; LD: 1467), (EDPT: 635b; DTS: 418a)

ḳanat "kanat" Uyg. (IrkB: 35; Man III: 23_3), DLT I: 357, KB: 1934, 3671, 3673, Muh: 75, 176, Kıp. (BM *ḳanat*: 12/7; CC *ḫanat*: 130/23; DM *ḳanat*: 12a/12; GT *ḳanat*: 177/7; İM *ḳanat*: 353b/5; Kİ *ḳanat*: 75; TA *ḳanat*: 10b/5; TZ *ḳanat*: 11b/5), Çağ. (Seng.: 277v/15; BVt: 175/6; FK: 452/2; İD: 89/4; LM: 2828, 3572; MKb: 30a/12; MN: 93b/13; TEH: M784b/4; SS: 2151, 2571; LÇT: 454; SD: 398; ŞHD: 126a/13; LD: 2625), (EDPT: 635a; DTS: 417b; TMEN III: 1531; ESTY V: 252-253)

Kzk. *ḳanat* "kanat, kuşun kanadı; çadırın on iki kanadından her biri"

ḳanatlan- "kanatlanmak" DLT II: 267, Çağ. (Pav.C. 410), (EDPT: 636b; DTS: 418a)

Kzk. *ḳanattan-* "kanatlanmak"

ḳanatlıġ "kanatlı" Uyg. (IrkB: 3), KE: 44v/10, (EDPT: 636b; DTS: 418a)

Kzk. *ḳanattı* "kanatlı, kanadı olan"

ḳanatsız "kanatsız" KB: 3005, (DTS: 418a)

Kzk. *ḳanatsız* "kanatsız"

ḳança "kaç, ne kadar; nereye kadar" Uyg. (USp *ḳanç*: 278; PK: 181), (krş. KB *ḳança* "nereye, nasıl: 1525, Muh. *ḳança* "nereye dek": 96, (DTS: 418a; ESTY V: 340; Radloff, II: 128)

Kzk. *ḳanşa* "kaç, ne kadar"

ḳançıḳ "dişi köpek" DLT I: 188, I: 475, KE: 27v/13, Kıp. (BM *ḳançuḳ*: 10/12; CC *ḳançıḳ*: 161/12; DM *ḳançuḳ*: 7b/9; Kİ *ḳançuḳ*: 74; TA *ḳançıḳ*: 12a/5; TZ *ḳançıḳ*: 30b/12), Çağ. (Seng.: 277v/20; LÇT: 454; Pav.C. 410), (EDPT: 634b; DTS: 418a; ESTY V: 255)

Kzk. *ḳanşıḳ* "dişi köpek, kancık"

ḳandala "tahtakurusu; bit" Kıp. (CC: 109/2; DM: 9b/6; İM: 305b/4; TA: 12b/5; TZ: 7b/9),

Kzk. *ḳandala* "tahtakurusu; çiçek

(Grønbech, 1942: 192; ESTY V: 253-254; VEWT *ḳamtala*: 229b)

biti”

ḳanı “hani, nerede” DLT III: 237, KB: 1094, 1170, 1201, Kıp. (GT *ḳani*: 222/3; TZ *ḫanı/ḳanı*: 28a/4), Çağ. (BVt: 114/1; FK: 26/7; İD: 22/7; LM: 988, 1105; MN: 104b/3; TEH: M801a/22; SS: 3520; GN: 33/11; LÇT: 455; SD: 229, 771; ŞHD: 4a/5; LD: 115, 166), (EDPT: 632b; DTS: 418b)

Kzk. *ḳane*, *käni* “hani, nerede”

ḳanlıġ “kanlı; katil” Uyg. (Man II: 11_{17}; U IV: 52), DLT I: 70, III: 43, Kıp. (CC *ḳanlı*: 126/13), Çağ. (Seng.: 278r/10; BVt: 129/2; FK: 195/3; İD: 132/3; LM: 2095; TEH: T700b/12; SS: 4580), (EDPT: 638b; DTS: 419a)

Kzk. *ḳandı* “kanlı, eli kana bulanmış”

ḳanlıḳ, ḫanlıḳ “hanlık” Uyg. (IrkB *ḳanlıḳ*: 63; USp *ḳanlıḳ*: 278), Kıp. (CC *ḫanlıḳ/ḳanlıḳ*: 126/28), Çağ. (LD *ḳanlıġ*: 1107), (DTS: 419a)

Kzk. *ḫanlıḳ* “hanlık”

ḳantur- (< ḳan-) “doyurmak, suya doyurmak, kandırmak” Uyg. (U III *ḳantur-*: 29_{19}; TT VII *ḳantur-*: 40_{87-91}; Hüen *ḳantur-*: 284; USp *ḳantur-*: 104_{6}), DLT II *ḳandur-/ḳantur-*: 192, Kıp. (Kİ *ḳandur-*: 74; İM *ḳandur-*: 377a/6; TZ *ḳandır-*: 17b/9), Çağ. (Seng. *ḳandur-*: 277r/4), (EDPT: 636a; DTS: 419a)

Kzk. *ḳandır-* “suya doydurmak, kandırmak”

ḳañu “hangi” Uyg. (U II *ḳayu*: 9 $_{10}$;U II *ḳayu*: 79_{54}; Man III *ḳanyu*: 19_{13}), DLT I *ḳanu/ḳayu*: 31, III: 237, KB *ḳayu*: 130, 138, 220, Muh. *ḳay*: 75, 96, Kıp. (BV *ḳayu*: 2a/24; CC *ḳayın*: 63/24; İM *ḳayı/ḳayu*: 152a/4; MG *ḳayı/ḳayu*: 95a/5), Çağ. (BVt *ḳay/ḳayu*: 165/6; FK

~Kzk. *ḳay* “soru zamiri, hangi” (ḳañu > ḳayu > ḳay)

ḳay/ḳayu: 689/390; İD *ḳay/ḳayu*: 122/5; LM *ḳay/ḳayu*: 264, 1212; MKb *ḳayu*: 38a/1; TEH *ḳay/ḳayı/ḳayu*: M801b/2; SS *ḳay/ḳayu*: 435, 639; LÇT *ḳay/ḳayu*: 458, 461; SD *ḳayu*: 335; ŞHD *ḳayu*: 142a/9; LD *ḳay/ḳayu*: 28, 1535), (EDPT: 632b; DTS: 408b; ESTY V: 191-192)

ḳaŋdaş "kardeş" DLT III: 382, (EDPT: 635b; 419b) — Kzk. *ḳandas* "kardeş, kandaş, akraba"

ḳaŋraḳ "damak" DLT III: 383, (DTS: 219b; ESTY V: 256) — Kzk. *keŋrik, keŋsirik* "damak, geniz"

ḳap "kap, kılıf" Uyg. (USp *ḳap*: 1_3), DLT III *ḳap*: 146, Muh. *ḳap*: 129, Kıp. (BV *ḳab*: 10a/18; CC *ḫap*: 119/25; İM *ḳab*: 104a/1; KFT *ḳap*: 267b/45), Çağ. (Seng. *ḳab*: 265r/7; TEH *ḳap*: T698b/16; LÇT *ḳab*: 430; İD *ḳab*: 62/2), (EDPT: 578b; DTS: 399a) — Kzk. *ḳap* "kap, kılıf, muhafaza; çuval"

ḳap, ḳıp "pekiştirme anlamı katar; ḳap ḳara, ḳıp ḳızıl" Uyg. (TT III: Not 5), (EDPT: 578b; DTS: 420a) — Kzk. *ḳap, ḳıp* "pekiştirme anlamı katar; *ḳap ḳara, ḳıp ḳızıl*"

ḳap- "kapmak, yakalamak" Uyg. (IrkB: 44; U III: 69_{26}), DLT II: 4, III: 80, KB: 6110, Muh.: 99, 102, Kıp. (GT: 86/9; İM: 417b/3; İN: 25a/2; Kİ: 67; KK: 80b/12; MG: 39a/2; TA: 37b/9; TZ: 15a/5), Çağ. (Seng.: 263v/9; FK: 735/3; LÇT: 433; Pav.C. 392), (EDPT: 580a; DTS: 420a) — Kzk. *ḳap-* "tutmak, yakalamak"

ḳapa "kaba, sık, gür" DLT III *ḳapa*: 217, KE *ḳaba*: 18v/16, Kıp. (Kİ *ḳaba*: 68; KK *ḳaba*: 67a/12), Çağ. (Seng. *ḳaba*: 282r/16; LÇT — Kzk. *ḳaba, ḳapa* "kaba, kalın, gür, yoğun"

ḳaba: 430), (EDPT: 580b; DTS: 399a; ESTY V: 158)

ḳapa- "kapamak, sarmak, ablukaya almak" KE: 112v/18, Çağ. (Seng. *ḳaba-/ḳapa-*: 263v/22; LÇT *ḳapa-*: 431; Pav.C. *ḳaba-*: 430), (VEWT: 215a)

Kzk. *ḳapa-*, *ḳama-* "kapamak, sarmak, muhasara etmek"

ḳapaḳ[1] "kabak (sebze)" DLT I: 382, Kıp. (BV: 52b/8; CC: 106/31; İM: 16b/3; KK: 71a/10; MS: 7b/5; TA: 9a/4; TZ: 29a/3), Çağ. (Seng.: *ḳabaġ/ḳabaḳ:* 265r/14), (EDPT: 582b; DTS:399a; ESTY V: 162-163; TMEN III: 1419)

Kzk. *ḳabaḳ[1]* "kabak (sebze)"

ḳapaḳ[2] "kapak, göz kapağı" Uyg. (Man III *ḳapaḳ*: 14_{11}; U IV *ḳapaḳ*: 48; TT X *ḳapaḳ*: 437), DLT I *ḳapaḳ*: 382, Muh. *ḳapaḳ*: 140, Kıp. (İH *ḳabaḳ*: 21; İM *ḳabaḳ*: 92b/4; Kİ *ḳapaḳ*: 68; TZ *ḳapaḳ*: 11a/12), Çağ. (Seng. *ḳabaġ/ḳabaḳ*: 265r/14; BVt *ḳabaġ/ḳabaḳ*: 479/9; FK *ḳabaġ*: 104/2; LÇT *ḳabaḳ*: 431; SD *ḳapaḳ*: 276; LD *ḳapaḳ*: 2242), (EDPT: 582b-583a; DTS: 420b; ESTY V: 161; TMEN III: 1367)

Kzk. *ḳabaḳ[2]* "kapak, göz kapağı"

ḳapar- "kabarmak" Uyg. (U III *ḳapar-*: 41_{0-1}), DLT II *ḳabar-*: 71, Kıp. (İH *ḳabar-*: 21; Kİ *ḳabar-*: 68; TZ *ḳabar-*: 6b/9), Çağ. (Seng. *ḳabar-*: 264r/11; BVt *ḳabar-*: 538/2; Pav.C. *ḳabar-*: 390), (EDPT: 585b; DTS: 399a; ESTY V: 165-166)

Kzk. *ḳabar-, ḳobır-* "kabarmak, şişmek"

ḳaparçaḳ "kabarcık, deride oluşan su toplaması" ME *ḳabarcuḳ*: 173/6, Kıp. (İM *ḳabarçuḳ*: 94a/5), Çağ. (Seng. *ḳabarçuḳ*: 265r/12; LÇT

Kzk. *ḳabırşaḳ, ḳabırşıḳ* "bir şeyin üstünde oluşan kabuk

ḳabarçuḳ/ḳapurçaḳ: 430; Pav.C. *ḳabarçuḳ:* 390), (Krş. DLT I, *ḳabırçaḳ* "sanduka, tabut": 501), (EDPT: 586b; DTS: 399b)

tabakası; kabarcık; balık pulu"

ḳapart- "kabartmak" DLT III: 430, Çağ. (Seng.: 264r/26), (EDPT: 586a; DTS: 399a)

Kzk. *ḳabart-* "kabartmak, şişirmek"

ḳapçuḳ "küçük kap, çanta; para kesesi" Uyg. (AratU I *ḳapçuḳ*: 99), Kıp. (BV *ḳapçuḳ*: 57a/16; İM *ḳapçuḳ*: 494a/4), Çağ. (Seng. *ḳabçuḳ*: 265v/8; LÇT *ḳapçuḳ*: 430; Pav.C. *ḳabçuḳ*: 391), (EDPT: 581b; DTS: 420b)

Kzk. *ḳapşıḳ* "çeşitli yiyeceklerin konulduğu küçük kap; para kesesi, küçük çuval"

ḳapġa "kale kapısı, büyük kapı, hisar kapısı" DLT I: 425, Muh.: 179, (EDPT: 583b; DTS: 420b)

Kzk. *ḳaḳpa* "kale kapısı, dış kapı; kale" (*ḳapġa* > *ḳaḳpa* ~ *ḳapḳa* metatez) (Kırg. *ḳapḳa*)

ḳapġaḳ "kapak; sandık kapağı" DLT I: 471, (EDPT: 584a; DTS: 420b)

Kzk. *ḳaḳpaḳ* "kapak"

ḳapġaḳlan- "kapaklanmak, kapak sahibi olmak" DLT II: 275, (EDPT: 584a; DTS: 420b)

Kzk. *ḳaḳpaḳtan-* "kapaklanmak"

ḳapıġ "kapı, eşik" Uyg. (Man I *ḳapaġ*: 13_7; Man III *ḳapaġ*: 23_2; TT I *ḳapıġ*: 144; TT II *ḳapıġ*: 65), DLT I *ḳapuġ*: 150, II: 108, III: 49, KB *ḳapuġ*: 264, 484, 1134, Muh. *ḳapıġçı*: 155, Kıp. (BM *ḳapı/ḳapu*: 14/11; DM *ḳapı/ḳapu*: 3a/12; KFT *ḳapu*: 416a/13; İH *ḳapı*: 17; Kİ *ḳapu*: 68; KK *ḳapu*: 66b/12; MS *ḳapu*: 36b/3; TA *ḳapu*: 6b/5; TZ *ḳapu*: 8a/5), Çağ. (Seng. *ḳapu*: 265v/20; FK *ḳapu*: 474/5; GN *ḳapu*: 66/1; LÇT *ḳapu*: 432; Pav.C. *ḳapu*: 392; SD

Kzk. *ḳapı* "kapı" (KTAS: 386a) (Kazakçada yaygın kullanım *esik*)

ḳapuġ/ḳapuḳ: 381, 440; ŞHD *ḳapu*: 145a/10), (EDPT: 583a; DTS: 420b; TMEN III: 1368; ESTY V: 274-275)

ḳapıḳ "kabuk" KE *ḳabuḳ*: 120r/20, Kıp. (BM *ḳabıḳ*: 3/13; BV *ḳabuḳ*: 60b/23; CC *ḳabıḳ*: 105/21; DM *ḳabuḳ*: 5b/2; İM *ḳabuḳ*: 339b/2; İN *ḳabuḳ*: 93b/1; KH *ḳabuḳ*: 51/6; TZ *ḳabuḳ*: 29a/10), Çağ. (Seng. *ḳabuġ/ḳabuḳ*: 265v/21; BVt *ḳabuḳ*: 322/4; LM *ḳabuġ*: 3361), (ESTY V: 168; VEWT: 215b)

Kzk. *ḳabıḳ* "kabuk"

ḳapḳan "kapan, tuzak" Çağ. (Seng. *ḳapan*: 265r/21; LÇT *ḳapan*: 432; Pav.C. *ḳapan:* 391), Kıp. (İH *ḳapan*: 20), (Radloff, II: 420; TMEN III: 418)

Kzk. *ḳapḳan* "kapan, tuzak"

ḳapla- kaplamak; içine almak" Muh. *ḳapla-*: 129; Kıp. (Kİ *ḳapla-*: 67; MS *ḳabla-*: 25a/1), Çağ. (Seng. *ḳabla-*: 264v/26; LÇT *ḳapla-*: 433; Pav.C. *ḳapla-*: 392), (Durgut, 1995: 433)

Kzk. *ḳapta-* "kaplamak; içine almak"

ḳaplan- "kaplanmak" DLT III *ḳaplan-*: 199, (EDPT: 584b; DTS: 421a)

Kzk. *ḳaptan-* "kaplanmak; içine almak"

ḳapın- "hastalığa kapılmak, hastalanmak" DLT II: 154, (EDPT: 585a; DTS: 421a)

Kzk. *ḳabın-* "hastalanmak; iltihaplanmak"

ḳapış- "kapışmak" DLT II: 88, Çağ. (Seng.: 263v/20), (EDPT: 587b; DTS: 421a)

Kzk. *ḳabıs-* "kapışmak, kapıştırmak, yanaştırmak, yan yana getirmek; içe doğru bükülmek" (*ḳabıstır-* "kapıştırmak")

ḳapḳara “simsiyah” Uyg. (TT III: Not 5), KB: 4323, 6463, Kıp. (Kİ: 68; DM: 9a/13; KK: 4a/12; TA: 33a/1; TZ: 85a/6), Çağ. (Seng.: 265v/10; LD: 1443, 1584), (EDPT: 578b; DTS: 420a)

Kzk. *ḳapḳara* “kapkara, simsiyah”

ḳapla- “kaplamak, örtmek” NF: 61/7, KE: 161r/14, Muh.: 129, Kıp. (Kİ: 67; MS: 25a/1), Çağ. (Seng.: 264v/26; BVt: 44/7; LÇT: 433; Pav.C. 392; LD: 438), (Battal, 1997: 37)

Kzk. *ḳapta-* “kaplamak”

ḳaplan “kaplan, leopar” Uyg. (TT VII: 42_7), Muh.: 174, Kıp. (BM *ḳaplan*: 10/6; BV *ḳabılan/ḳaplan*: 66b/17; DM *ḳaplan*: 7b/5; İH *ḳaplan*: 21; İM *ḳaplan*: 455a/6; TA *ḳaplan*: 11b/7; TZ *ḳaplan/ḳoplan*: 36a/12), Çağ. (Seng.: 265v/12; BVt: 192/8; FK: 726/2; LM: 530, 3324; TEH: A728b/6; LÇT: 433; Pav.C. 392), (EDPT: 584b; DTS: 421a; ESTY V: 269-270)

Kzk. *ḳabılan* “kaplan”

ḳaptal “at eğerinin iki yan kaptalı, örtüleri” Kıp. (İH *ḳabtal*: 24), (İzbudak, 1936: 26; ESTY V: 267)

Kzk. *ḳaptal* “bol dikilmiş geniş rahat bir elbise; eğerin atın böğrünü acıtmaması için iki yanına koyulan destekler”

ḳar[1] “kar” DLT III: 148, KB: 6013, Muh.: 75, 184, Kıp. (BV: 15a/3; CC: 37/8; DM: 2b/4; GT: 243/7; İM: 111a/5; KK: 65b/10; Kİ: 70; TA: 5b/10; TZ: 10b/11), Çağ. (Seng.: 270v/10; BVt: 266/2; FK: 411/5; LM: 31; MKb: 38b/8; TEH: M796b/24; GN: 62/2; LÇT: 437; Pav.C. 395; ŞHD: 37b/11), (EDPT: 641a; DTS: 422b;

Kzk. *ḳar* “kar”

ESTY V: 284-285)

ḳar[2] "kolun üst kısmı, omuz" Uyg. (TT I: 18; TT VIII: M_{18}), (DTS: 422b; ESTY V: 278)

Kzk. *ḳar* "kolun üst kısmı, kolun bilek ile omuz arası"

ḳar[3] "*ḳar ḳur etti ḳarın* = karnı guruldadı" DLT I: 324, (EDPT: 641a; DTS: 422b)

Kzk. *ḳur* "*ḳarnı ḳur ḳur etti* = karnı guruldadı"

ḳar- "karmak, karıştırmak" DLT I: 432, Kıp. (Kİ: 70), Çağ. (Seng.: 270v/8; BVt: 8/5; Pav.C. 401; ŞHD: 158b/3), (EDPT: 642b; DTS: 422b)

Kzk. *ḳar-* "karmak, karıştırmak" (KTAS: 387a)

ḳara- "bakmak" Uyg. (USp: 97_3), KE: 81v/15, Çağ. (Seng.: 268r/21; LÇT: 441; Pav.C. 398), (EDPT: 645b; DTS: 424a)

Kzk. *ḳara-* "bakmak"

ḳara[1] "kara, siyah, karanlık" Uyg. (IrkB: 63; U II: 31_{54}; U III: 27_3; TT II: 69; TT X: 170; USp: 61_3), DLT I: 338, II: 163, III: 247, KB: 127,1098, 1418, Muh.: 168, Kıp. (BV: 14b/25; CC: 92/27; DM: 9a/5; GT: 237/2; İM: 421b/4; İN: 69b/4; KH: 6/6, 8/3; Kİ: 69; KK: 67a/10; MG: 79a/4; MS: 34a/2; TA: 14a/2; TZ: 4a/1), Çağ. (Seng.: 270v/12; BVt: 249/6; FK: 12/7, 40/3; İD: 25/3, 31/3; LM: 98, 173; MKb: 6a/10; MN: 45b/12; TEH: T696a/22; SS: 80, 172; GN: 33/5; LÇT: 437; AL: 483; Pav.C. 395; SD: 434, 536; ŞHD: 157b/8; LD: 156, 252), (EDPT: 643b; DTS: 422b; TMEN III: 1440; ESTY V: 286)

Kzk. *ḳara*[1] "kara, siyah, karanlık" (*ḳara altın* = taş kömürü, *ḳarabaraḳ* = çölde yetişen bir tür çalı, *ḳarabarḳın* = koyu kahverengi; develerin yediği bir tür bitki, *ḳarabavır* = ayakları kısa güvercine benzeyen bir tür kuş, *ḳarabez* = bulaşıcı bir tür deve hastalığı, *ḳarabiyday* = çavdar, *ḳarabiye* = bir tür çocuk oyunu, *ḳarabota* = karapazı, *ḳarağaş* =ḳara ağaş,

ḳarabay = cimri vb.)

ḳara[2] "halk; kul, köle" KB: 256, 986, 1313, Kıp. (DM: 14a/2; KK: 48a/1; TZ: 24b/9), (DTS: 423b)

Kzk. *ḳara*[2] "halk, millet"

ḳara[3] "ehlileştirilmiş hayvan" Uyg. (Alt.Gr.: 327), Kıp. (DM: 8a/15) (EDPT: 643b; DTS: 422b-423a)

Kzk. *ḳara*[3] "büyükbaş hayvanların genel adı"

ḳarabas- "uykuda saldırmak, uykuda karabasan gelmek" Çağ. (Pav.C. 397; İD: 351/5; LÇT: 440), EDPT: 643b; DTS: 422b)

Kzk. *ḳarabas-* "uykuda saldırmak, uykuda karabasan gelmek"

ḳarabaş "köle, kul; yoksul" Uyg. (USp: 278), DLT I: 150, III: 222, KB: 1618, 1622, AH: 298, NF: 262/1, Muh.: 147, Kıp. (TA *ḳarabaş*: 34b/6; İH *ḳaravaş*: 22), Çağ. (Seng. *ḳarabaş*: 271v/1; LÇT *ḳarabaş*: 438; SS *ḳaravaş*: 2045), (EDPT: 643b; DTS: 424a)

Kzk. *ḳarabas* "fakir, yoksul; köle, cariye"

ḳaraca "rengi siyaha yakın" Çağ. (Seng.: 271v/15), (EDPT: 643b; DTS: 422b)

Kzk. *ḳaraşa* "rengi siyaha çalan, siyaha yakın renk; halk tabakası, avam"

ḳaraçı "kapıları dolaşan dilenci, fakir, yoksul" DLT I: 445, Muh.: 156, Çağ. (Seng.: 271r/11), (Krş. Kıp. (CC *ḳarakçı*: 149/5)), (EDPT: 647b; DTS: 424a; ESTY V: 300)

Kzk. *ḳaraşı* "yoksul fakir halk, avam; uşak, köle"

ḳara erük "siyah erik" Muh.: 182, Kıp. (DM: 5b/6), (EDPT: 643b; DTS: 422b)

Kzk. *ḳara örik* "siyah erik, mürdüm eriği"

ḳaraġ "göz karartma; güç, kuvvet" Çağ. (LÇT *ḳaraġ*: 440; Pav.C. *ḳaruv*: 401; AL *ḳaraġ*: 380), (ESTY V: 289-290)

Kzk. *ḳaruv* "güç, kuvvet; silah" (*ḳaruvlan-* "silahlanmak")

ḳaraġan “kısa boylu, dikenli bir bitki” DLT I: 448, (DTS: 425a; ESTY V: 293, DS: 2644)

Kzk. *ḳaraġan* “kısa boylu, çok dallı dikenli bir bitki”

ḳaraḳ[1] “göz bebeği” Uyg. (Man II: 11_{18}; U IV: 128; AY: 595/13), DLT I: 382, KB: 374, 2205, Kıp. (Kİ: 71; TZ: 36a/9), Çağ. (Seng. *ḳaraġ/ḳaraḳ*: 271r/24; FK *ḳaraġ*: 206/1; TEH *ḳaraḳ*: M788a/23; SS *ḳaraġ*: 2641; GN *ḳaraḳ*: 23/3; AL *ḳaraġ/ḳaraḳ*: 379, 380; Pav.C. *ḳaraġ/ḳaraḳ*: 397; SD *ḳaraḳ*: 655; ŞHD *ḳaraḳ*: 78b/12; LD *ḳaraḳ*: 563, 2163), (EDPT: 652a; DTS: 425a; ESTY V: 295-296)

Kzk. *ḳaraḳ* “göz bebeği, gözün karası” (*ḳaraşıḳ* (< ḳara + çıḳ) “göz bebeği”)

ḳaraḳ[2] “yağma, talan; haydutluk” Çağ. (Seng.: 271r/26; İD: 412/19; Pav.C. 397), (EDPT: 652a; DTS: 425a)

Kzk. *ḳaraḳ* “hırsız, düzenbaz, doyumsuz, açgözlü”

ḳaraḳçı “yağmacı, yankesici” KB: 1737, 5547, Çağ. (Seng.: 271r/27; FK: 667/3; İD: 170/5; LM: 1277; MKb: 6b/1; TEH: A723a/14; SS: 1192; LÇT: 440; ŞHD: 176a/7; LD: 891, 1338), (EDPT: 656b; DTS: 425a; TMEN III: 1445)

Kzk. *ḳaraḳşı* “yağmacı, yol kesen, haydut, eşkıya; korkuluk”

ḳaraḳçılıḳ “yağmacılık, soygunculuk” Çağ. (TEH: T703a/1), (EDPT: 656b; DTS: 425a)

Kzk. *ḳaraḳşılıḳ* “yağmacılık, talancılık”

ḳaraḳulaḳ “çakala benzeyen bir hayvan” Kıp. (GT: 46/11), (Krş. Çağ. Seng. *ḳara ḳulaġ* “aslana benzeyen bir tür hayvan, vaşak”: 271v/3; LÇT: 439), (EDPT: 643b; DTS: 422b)

Kzk. *ḳaraḳulaḳ* “vaşak; kurda benzeyen bir hayvan”

ḳaraḳuş “kartal, karakuş, tavşancıl” Uyg. (USp: 278), DLT I: 331, KB: 3949, 4199, Muh.: 175,

Kzk. *ḳaraḳus* “yırtıcı bir kuş; çaylak, karakuş”

Kıp. (BM: 11/11; DM: 12a/10; KK: 70a/7; TA: 10b/7), Çağ. (Seng.: 271v/3; LÇT: 439), (EDPT: 643b; DTS: 422b)

ḳaraḳla- "yağmalamak" DLT III: 338, HŞ: 874, (EDPT: 658a; DTS: 425a) — Kzk. *ḳarakta-* "yağmalamak, talan etmek; gözetlemek, takip etmek"

ḳarala- "lekelemek, karalamak" DLT III: 324, Çağ. (LÇT: 441; Pav.C. 398), (EDPT: 659b; DTS: 424b) — Kzk. *ḳarala-* "karalamak, lekelemek; suçlamak, iftira atmak"

ḳaraldı "karartı, gölge" Kıp. (Kİ *ḳaraldu*: 70), Çağ. (Seng. *ḳaraltġu*: 271v/11), (Radloff, II: 160; Caferoğlu, 1931: 70) — Kzk. *ḳaraldı* "karartı, gölge"

ḳaralıḳ (< ḳara) "karalık, siyahlık; art niyetlilik, kötülük, utanç" KE: 187r/20, ME: 163/4, Kıp. (CC *ḳaralıḳ*: 127/25; KH *ḳaralıḳ*: 17/9), Çağ. (BVt *ḳaralıġ*: 94/6; İD *ḳaralıḳ*: 302/1; LM *ḳaralıḳ*: 3540; MKb *ḳaralıġ*: 32b/9; SS *ḳaralıġ*: 1428), (Grønbech, 1942: 193) — Kzk. *ḳaralıḳ* "karalık, siyahlık; art niyetlilik, kötülük"

ḳaram "hendek, çukur" Uyg. (PK: 182), (DTS: 424b) — Kzk. *ḳaram* "göçük, çökmüş yer"

ḳaramuḳ "it üzümü; buğdayın içinde bulunan taneler; bir tür hastalık, kızamıkçık" DLT I: 487, Kıp. (İH: 22), Çağ. (Seng. *ḳaramuḳ*: 271v/12; LÇT *ḳaramuġ*: 439), (EDPT: 660b; DTS: 424b; ESTY V: 300) — Kzk. *ḳaramıḳ* "yaban mersini; bir tür hastalık, kızamıkçık"

ḳara muŋ "kara bela, kötülük, şerlik" DLT III: 33, (EDPT: 643b; DTS: 422b) — Kzk. *ḳara muŋ* "kötülük, şerlik"

ḳaraŋ “ufuk; sahil, kenar” Kıp. (İM: 147b/8), (Toparlı, 1992: 234)

Kzk. *ḳaraŋ* “ufuk; sahil, kenar”

ḳaraŋġu “karanlık” Uyg. (AY *ḳaraŋġu*: 101/16, 110/2; Hüen *ḳaraŋġu*: 185), DLT III *ḳaraŋġu/ḳaraŋḳu*: 217, KB *ḳaraŋḳu*: 35, 288, 1419, Muh. *ḳaraŋu*: 152, Kıp. (BM *ḳaranı*: 14/1; BV *ḳaraŋu*: 43b/18; CC *ḳaraŋġı/ḳaraŋġu*: 117/21; GT *ḳaraŋġu*: 243/3; İM *ḳaraŋġu*: 153a/1; TA *ḳaraġu*: 28a/13; TZ *ḳaraŋġı*: 24a/11), Çağ. (Seng. *ḳaraŋġu*: 271v/14; BVt *ḳarangu*: 148/5; FK *ḳarangu/ḳaraŋḳu*: 205/4; İD *ḳarangu*: 126/5; LM *ḳarangu*: 176, 923; MKb *ḳarangu*: 8b/5; MN *ḳaranngu*: 96a/8; SS *ḳarangu*: 142, 1433; GN *ḳaraŋġu*: 13/5; ŞHD *ḳarangu*: 53a/13; LD *ḳarangu/ḳaraŋġu*: 191, 879; AL *ḳaraŋġu*: 383), (EDPT: 662b; DTS: 424b; ESTY V: 299)

Kzk. *ḳaraŋġı* “karanlık”

ḳaraŋġuluḳ “karanlık” HŞ: 1613, Kıp. (GT: 131/3; İM: 67b/2), Çağ. (Seng. *ḳaraŋġuluḳ*: 271v/14; BVt *ḳaranguluḳ*: 323/1; TEH *ḳaranguluḳ*: T712b/21; SD *ḳaraŋġuluḳ*: 77; LD *ḳaranguluḳ/ḳaraŋġuluḳ*: 2131), (DTS: 425a)

Kzk. *ḳaraŋġılıḳ* “karanlık”

ḳara ot “Hindistan’dan gelen ağılı bir bitki, baldıran otu” DLT III: 222, (EDPT: 643b; DTS: 422b)

Kzk. *ḳara ot* “tadı acı bir tür bitki”

ḳarç “*er turmuznı ḳarç ḳurç yedi* = adam şenhıyarını hatur hutur yedi; ses bildiren bir kelimei” DLT I: 343, (EDPT: 647a; DTS: 425b)

Kzk. *ḳarş* “*ḳarş ḳurş şayna-* = hatur hutur yemek, ağızda çiğnemek, gıcırdatmak; ses

bildiren bir kelime”

ḳarġa “karga” Uyg. (U II: 32_{55}), DLT I: 254, II: 26, Muh.: 175, Kıp. (BM: 11/11; DM: 11b/13; İM: 305b/5; İN: 8a/5; Kİ: 70; KK: 70a/9; TA: 11a/3; TZ: 26b/3), Çağ. (Seng.: 272r/8; TEH: T695a/6; LÇT: 442; Pav.C. 400; ŞHD: 128a/8), (EDPT:653a; DTS: 426a; TMEN III: 1386; ESTY V: 303)	Kzk. *ḳarġa* “karga”
ḳarġa- “lanetlemek, beddua etmek” DLT I: 284, III: 290, Kıp. (CC *ḳarġa-*: 113/24; İH *ḳarġa-*: 22; Kİ *ḳara-/ḳarġa-*: 69; TZ *ḳarġa-*: 32a/13), Çağ. (Seng.: 269r/7; FK: 282/5; Pav.C. 400; ŞHD: 185b/10; LD: 1815; AL: 381), (EDPT: 655a; DTS: 426a; ESTY V: 304-305)	Kzk. *ḳarġa-* “lanetlemek, beddua etmek, lanet okumak”
ḳarġağ “lanet, kargış” DLT II: 288, (EDPT: 653b; DTS: 426a)	Kzk. ḳ*arġav* “lanet, beddua”
ḳarġal- “lanetlenmek” DLT II: 236, (EDPT: 655b; DTS: 426a)	Kzk. *ḳarġal-* “lanetlenmek”
ḳarġan- “lanetlenmek, lanet okunmak” Uyg. (Man I: 9_{9}), DLT II: 249, Çağ. (LÇT: 443), (EDPT: 655b; DTS: 426a)	Kzk. *ḳarġan-* “lanetlenmek, lanet okunmak”
ḳarġat- “lanetletmek” Uyg., DLT, (EDPT: 655b; DTS: 426a)	Kzk. *ḳarġat-* “lanetlemek”
ḳarġı “tasma; kanca, halka” (ESTY V: 305-306; Radloff, II: 194; DS: 2660)	Kzk. *ḳarġı* “tasma” (Kkalp. *ḳarġı*, Kırg. *ḳarġı*), (*ḳarġıbav* = geline takılan bilezik veya gerdanlık)

ḳarġış “beddua, lanet” DLT I: 274, KB: 246, 4975, Muh. *ḳarḳış*: 126, Kıp. (DM *ḳarġış*: 4b/14; KK *ḳarġış*: 24a/3; TA *ḳarış*: 22a/1; TZ *ḳarġış*: 15b/11), Çağ. (Seng.: 272r/11; BVt: 427/5; FK: 254/8; MKb: 67b/9; LÇT: 443; AL: 381; Pav.C. 401), (EDPT: 654b; DTS: 426a)

Kzk. *ḳarġıs* “kargış, beddua, lanet”

ḳarġışla- “beddua etmek, beddua okumak” Kıp. (DM: 24a/12), (Toparlı, 2003: 64)

Kzk. *ḳarġısta-* “beddu etmek, lanetlemek”

ḳarı[1] “yaşlı, ihtiyar” Uyg. (IrkB: 37; Man I: 28_{19}; U II: 19_{9}; TT VI: 96; TT VII: 42_{6}; TT VIII: F_{2}; PK: 182), DLT II: 30; III: 128, KB: 1492, 1868, Muh.: 143, 152, Kıp. (CC: 76/26; GT: 106/8; İM: 95b/5; Kİ: 70; MG: 83a/2; TA: 25a/2; TZ: 20b/3), Çağ. (Seng.: 272v/6; BVt: 420/4; FK: 136/3; MKb: 19a/12; TEH: T713b/5; GN: 80/7; LÇT: 444; AL: 382; Pav.C. 402; SD: 115; ŞHD: 179b/8), (EDPT: 644b; DTS: 426b; ESTY V: 311)

Kzk. *ḳarı[1]*, *käri* “yaşlı, ihtiyar; boy, kabile, soy”

ḳarı[2] “kolun dirsekten omuza kadar olan kısmı, kol, pazu; arşın, uzunluk ölçüsü” Uyg. (USp: 91_{35}), DLT III: 223, Kıp. (CC: 85/22; TA: 21b/5), Çağ. (Seng.: 272v/6; BVt: 724/4; FK: 534/7; TEH: T696a/6; LÇT: 444; Pav.C. 402), (EDPT: 644b-645a; DTS: 426b; TMEN III: 1477)

Kzk. *ḳarı[2]* “kolun dirsekten omuza kadar olan kısmı, kol, pazu”

ḳarı- “kocamak, yaşlanmak” Uyg. (U II: 5_{14}; U III: 55_{19}), DLT III: 263, KB: 1331, 1736, Muh.: 110, Kıp. (CC: 113/25; GT: 161/5; TZ: 26a/12), Çağ. (Seng.: 269v/18; BVt: 222/7; FK: 136/7; LM: 98; TEH: A727b/4; LÇT: 445; Pav.C. 403; LD: 2056), (EDPT: 645b; DTS:

Kzk. *ḳarı-* “yaşlanmak, ihtiyarlanmak”

426b)

ḳarıḳ[1] “kardan gözün kamaşması” DLT II: 115, (ESTY V: 319; Radloff, II: 170; EDPT: 655a)

Kzk. *ḳarıḳ* “karlı bir alana bakma sonucu kamaşmış göz, karık”

ḳarıḳ[2] “ark, oluk, kanal” Çağ. (Pav.C. 403), (*ḳarıḳ* kelimesi *arıḳ~arḳ* kelimesinin bir yan biçimidir), (ESTY V: 320; DS: 2662; TDES: 213)

Kzk. *ḳarıḳ* “bağ veya bahçe sulamak için tarlada açılan suyolu, ark, arık” (Kklp. *ḳarıḳ*)

ḳarıḳ- “kardan gözü kamaşmak” DLT II: 115, Çağ. (Seng.: 270v/1; Pav.C. 403), (EDPT: 655a)

Kzk. *ḳarıḳ-* “kardan gözü kamaşmak”

ḳarıl- “karışmak, mestolmak” Uyg. (AY: 133/15), DLT II: 134, KB: 3922, 4401, Kıp. (TZ: 5a/12), (EDPT: 658b; DTS: 427a)

Kzk. *ḳarıl-* “kendinden geçmek, mestolmak, ne yapacağını bilememek, kafası karışmak; yanmak, tutuşmak”

ḳarılıḳ “yaşlılık, ihtiyarlık” KB: 372, 1079, 4692, Kıp. (GT: 16/4, 36/9), Çağ. (Seng. *ḳarılıġ*: 272v/12; BVt *ḳarılıġ*: 222/5; FK *ḳarılıġ/ḳarılıḳ*: 20/1, 73/2; MKb *ḳarılıġ/ḳarılıḳ*: 96a/1; MN *ḳarılıḳ*: 67b/4; TEH *ḳarılıġ/ḳarılıḳ*: T718a/24; LÇT *ḳarılıġ*: 444; ŞHD *ḳarılıḳ*: 18a/6), (EDPT: 659b; DTS: 427a)

Kzk. *ḳarılıḳ* “yaşlılık, ihtiyarlık”

ḳarım “çukur, hendek” Uyg. (PK: 182), KB: 6063, KE: 30v/13, (Krş. *ḳaram*), (EDPT: 659b; DTS: 427a)

Kzk. *ḳarım, ḳorım* “çukur, mezar; taş yığını” (KTAS: 398a)

ḳarın “karın” Uyg. (IrkB: 6; U II: 44_{28}; U III:

Kzk. *ḳarın* “karın, mide”

43_{24}; TT I: 18; TT VII: 22_{16}; TT VIII: D_{35}; AY: 136/10, 590/10), DLT I: 403, KB: 2560, 2924, 3602, Muh.. 141, Kıp. (BV: 28b/18; CC: 151/8; DM: 13a/16; GT: 212/9; İM: 133a/7; İN: 84a/2; KH: 11/5; Kİ: 70; KFT: 299a/50; KK: 69a/4; MG: 110a/2; MS: 37b/4; TA: 22a/3; TZ: 30b/4), Çağ. (Seng. *ḳarn*: 272r/23; TEH *ḳarın*: T694b/21; SS *ḳarın*: 3801; Pav.C. *ḳarın*: 403), (EDPT: 661a; DTS: 427b; ESTY V: 321-322)

ḳarındaş "kardeş" Uyg. (Alt.Gr.: 327), DLT I: 407, KB: A35, Muh. *ḳarıntaş*: 144, Kıp. (BM *ḳarındaş*: 9/2; BV *ḳarındaş*: 1b/20; CC *ḳarandaş/ḳarındaş*: 132/10; DM *ḳardaş*: 22b/8; GT *ḳardaş/ḳarındaş*: 155/6; İM *ḳarındaş*: 396b/6; Kİ *ḳarındaş*: 49; KFT *ḳardaş*: 392a/28; KK *ḳardaş*: 35b/1; MG *ḳarındaş*: 83a/4; TA *ḳarındaş*: 33b/8; TZ *ḳarındaş*: 86b/6), Çağ. (Seng. *ḳardaş/ḳarındaş*: 271v/26, 272v/15; BVt *ḳardaş*: 508/5; FK *ḳardaş*: 689/189; MKb *ḳardaş*: 71a/5; TEH *ḳardaş/ḳarındaş*: T695a/3; SS *ḳardaş*: 4128; GN *ḳardaş*: 62/3; LÇT *ḳarındaş*: 445; Pav.C. *ḳarındaş*: 403; ŞHD *ḳardaş/ḳarındaş*: 170a/5), (EDPT:662a; DTS: 427b; TMEN III: 1471; ESTY V: 322-323)

Kzk. *ḳarındas* "kardeş; küçük kız kardeş; yaşça büyük erkeklerin bayanlara kullandığı hitap, bacı" (*ḳarındaş* (< ḳarın + daş) = kurşun kalem)

ḳarındaşlıḳ "kardeşlik" NF: 91/15, Kıp. (KFT: 6a/20), (Radloff, II: 174; Vámbéry, 1867: 311)

Kzk. *ḳarındastıḳ* "kardeşlik"

ḳarınlıġ "karınlı" DLT I: 499, (EDPT: 662b)

Kzk. *ḳarındı* "karınlı, göbekli"

ḳarış “başparmak ile serçe parmağı arasındaki açıklık, karış” DLT I: 369, II: 365, Muh.. 141, Kıp. (BM: 9/10; İM: 47b/5; İN: 30a/2; Kİ: 69; KK: 48a/9; TA: 22a/1; TZ: 20b/8), Çağ. (LÇT: 444; Pav.C. 403), (EDPT: 663b; DTS: 428a; ESTY V: 324-325)

Kzk. *ḳarıs* “başparmak ile serçe parmağı arasındaki açıklık, karış” (*ḳarış* = adım, adımla ölçmek)

ḳarış- “karışmak, karşı koymak” Uyg. (U II: 58_5; TT I: 71; TT VI: 64; TT VIII: G_{13}), DLT I: 367, II: 98, KB: 2290, 2382, Kıp. (BV: 38a/21; CC: 20/1; GT: 243/7; MG: 88a/9; İM: 494a/5), Çağ. (Seng.. 270v/10; MKb: 73b/13), (EDPT: 664b; DTS: 428a; ESTY V: 326)

Kzk. *ḳarıs-* “karışmak, karşı koymak, direnmek; kasılmak, kilitlenmek, kenetlenmek, kramp girmek”

ḳarışla- “karışlamak” DLT III: 335, Muh.: 110, Çağ. (Seng.: 270r/7; LÇT: 444; Pav.C. 403), (EDPT: 665b; DTS: 428a)

Kzk. *ḳarısta-* “karışlamak, karış ile ölçmek”

ḳarla- “karlamak” DLT III: 298, (EDPT: 659a; 428b)

Kzk. *ḳarla-* “kar yiyerek hararetini gidermek, karlamak”

ḳarlat- “kar yağdırmak” DLT II: 347, (EDPT: 659a; DTS: 428b)

Kzk. *ḳarlat-* “kar yağdırmak; kar yedirmek; hayvanları karlı çayıra salmak”

ḳarlıġ “karlı” Uyg. (AY: 347/4, 590/4), (EDPT: 658b; DTS: 428b)

Kzk. *ḳarlı* “karlı”

ḳarlıġaç “kırlangıç” Uyg. (AratU I *ḳarlıġaç*: 94, 95), DLT I *ḳarlıġaç/ḳargılaç*: 527, III: 178, Kıp. (BM *ḳarlaġaç*: 11/15; İH *ḳırlaġuç*: 23; KK *ḳarlaġaç*: 70a/10; Kİ *ḳarlaġuç/ḳarlavuç*: 70; TA *ḳarlaġaç*: 11a/6; TZ *ḳarlaġaş/ḳarlaġuç*: 19b/1), Çağ. (Seng.

Kzk. *ḳarlıġaş* “kırlangıç”

ḳarluġaç/ ḳarluvaç: 272r/18; MKb *ḳarluġaç*: 73b/1; LÇT *ḳarlanġuç*: 443; Pav.C. *ḳarluġaç/ ḳarluvaç*: 401), (EDPT: 657a; DTS: 426a-428b; VEWT: 238b; TMEN III: 1513; ESTY V: 307-308)

ḳarlıḳ "kısık, boğuk, hırıltılı ses" Çağ. (Pav.C. 401), (Radloff, II: 197)

Kzk. *ḳarlıḳ* "kısık, boğuk, çatal ses; namussuzluk, iffetsizlik"

ḳarlıḳ- "sesi kısılmak" Çağ. (Pav.C. 401), (Radloff, II: 189)

Kzk. *ḳarlıḳ-* "sesi kısılmak, boğuk çıkmak"

ḳarmaḳ "çengel, kanca, olta; olta iğnesi" KB: 6116, Muh.: 160, Kıp. (TZ: 19a/10), Çağ. (MKb: 90b/8; LÇT: 443; Pav.C. 401), (DTS: 428b)

Kzk. *ḳarmaḳ* "olta, kanca" (*ḳarmaḳta-* = oltayla balık tutmak)

ḳarmal- "elle yoklamak" DLT I: 443, (EDPT: 660b; DTS: 428b)

Kzk. *ḳarmal-* "karanlıkta elle yoklamak"

ḳarmala- "kapmak, tutmak, yoklamak, elle tutmak" DLT III: 354, Kıp. (Kİ: 69; TZ: 12a/13), (EDPT: 660b; DTS: 428b; Vámbéry, 1867: 311)

Kzk. *ḳarmala-* "el yardımıyla tutmak, kapmak"

ḳarna- "karın deşmek" DLT I: 491, (EDPT: 662b; DTS: 429a)

Kzk. *ḳarna-* "karın deşmek, hayvanın karnını yarmak, çıkarmak"

ḳars "deve veya koyun tüyünden yapılan elbise" DLT I: 348, Çağ. (Seng.: 271v/29; LÇT: 442; Pav.C. 400), (EDPT: 663b; DTS: 429a; ESTY V: 312)

Kzk. *ḳarıs* "eski zamanlarda kullanılan, deve ve koyun yününden

yapılan elbise”

ḳars- “uyuşmak” Kıp. (İH: 22), (İzbudak, 1936: 27)

Kzk. *ḳarıs-* “uyuşmak, kasılmak, kilitlenmek, kramp girmek”

ḳarsaḳ “derisinden kürk yapılan bir hayvan, bozkır tilkisi; çakal” DLT I: 473, Muh.: 174, Kıp. (CC: 85/9; TZ: 7b/10), Çağ. (Seng.: 272r/2; Pav.C. 400; LÇT: 442), (EDPT: 663b; DTS: 429a; ESTY V: 313; TMEN III: 1459)

Kzk. *ḳarsaḳ* “derisinden kürk yapılan bir hayvan, tilki”

ḳarşı “karşı taraf, karşı; kavga, dövüş, kaşılık verme” Uyg. (IrkB *ḳarşı*: 19; TT VII *ḳarşı*: 17_{10}), DLT I *ḳarşı/ḳarşu*: 423, KB *ḳarşı/ḳarşu*: 6211, Kıp. (BM *ḳarşu*: 14/8; BV *ḳarşu*: 14a/17; CC *ḳarşı*: 124/13; GT *ḳarşı/ḳarşu*: 66/1; İM *ḳarşu*: 89a/8; KFT *ḳarşu*: 417b/34; Kİ *ḳarşu*: 69; KK *ḳarşı*: 45a/3; MG *ḳarşu*: 43a/1; MS: 10a/4; TZ *ḳarş*: 35a/13), Çağ. (Seng. *ḳarşu*: 272r/7; LÇT *ḳarşu*: 442; Pav.C. 400; SD *ḳarşu*: 718; LD *ḳarşu*: 879, 964), (EDPT: 663b; DTS:429a)

Kzk. *ḳarsı* “karşı, taraf, bir şeyin karşı tarafı; (savaşta) karşı gelme, karşılık verme”

ḳarşıla- “yüz yüze gelmek, karşılaşmak” Kıp. (TZ: 39a/3), (Atalay, 1945: 186)

Kzk. *ḳarsıla-* “yüz yüze gelmek, karşılaşmak” (*ḳarsılan-* “karşılanmak; ateşe tutmak, karşılık vermek” *ḳarsılıḳ* “karşılık” *ḳarsılıḳsız* “karşılıksız” *ḳarsılıḳtı* “karşılıklı”)

ḳarşulaş- “karşılaşmak” Kıp. (KFT: 143b/6), (Ağar, 1989: 1014)

Kzk. *ḳarsılas-* “karşılaşmak”

ḳart[1] “*ḳart er*= huysuz adam; yaşlı, ihtiyar” Uyg. (TT VI: 443), DLT I: 342, Kıp. (CC: 98/21; TZ: 37b/8), Çağ. (Seng.: 271v/20; LÇT: 441; Pav.C. 399), (EDPT: 647b; DTS: 429b)

Kzk. *ḳart* “kart, yaşlı, ihtiyar” (*ḳartaŋ* “yaşlı, kart” *ḳarttıḳ* “kartlık, yaşlılık”)

ḳart[2] “*ḳart-ḳurt* = ses bildiren bir kelime” DLT I: 342, (EDPT: 647b; DTS: 429b)

Kzk. *ḳart ḳurt* “karda yürürken çıkan ses; kışın çocukların karda oynadıkları oyun” (KTAS: 397a)

ḳarta “atın iç yağı, bağırsağı” Çağ. (LÇT: 441; Pav.C. 399), (ESTY V: 316; VEWT: 239a; Radloff, II: 199)

Kzk. *ḳarta* “atın bağırsağından yapılan bir yiyecek, sucuk” (*ḳartalan-* “yağlanmak” *ḳartalı* “yağlı”)

ḳartay “yaşlı, kart” Kıp. (TZ: 20b/4), (Atalay, 1945: 186)

Kzk. *ḳartay* “yaşlı, kart”

ḳartay- “yaşlanmak, ihtiyarlaşmak” Kıp. (TZ: 38a/5), (Radloff II *ḳartai-*: 199; Atalay, 1945: 186)

Kzk. *ḳartay-* “kartlaşmak, ihtiyarlaşmak”

ḳarva-, **ḳarma-** “bir şeye dokunmak, tutmak, kavramak” Uyg. (U III *ḳarva-*: 17), DLT III *ḳarva-*: 290, Kıp. (CC *ḳarma-*: 94/28; TZ *ḳarma-*: 12a/13), Çağ. (Seng. *ḳarma-*: 269r/19), (EDPT: 646a; DTS: 430a; ESTY V: 302-303)

Kzk. *ḳarma-* “bir şeyi tutmak, kavramak”

ḳarvan- “aramak, yoklamak” DLT II: 250, (EDPT: 646b; DTS: 430a)

Kzk. *ḳarman-* “aramak, araştırmak, elle

yoklamak”

ḳarvaş- “karanlıkta el ile bir şey aramak, tutunmak, karşılıklı tutunmak” DLT II: 221, (Krş. Çağ. (Seng. *ḳarmaş-*: 269v/5), (EDPT: 646b; DTS: 430a)

Kzk. *ḳarmas-* “karanlıkta aramak, tutunmak”

ḳarvat- “gözü ile görmeden eli ile dokunarak aratmak” DLT II: 239, Çağ. (Seng. *ḳarmat-*: 269v/1), (EDPT: 646b; DTS: 430a)

Kzk. *ḳarmat-* “aratmak, yoklatmak”

ḳasmaḳ “ateşin çokluğundan kabın dibine yapışan yemek artığı, kabın dibini tutması” Kıp. (TZ *ḳasmaḳ/ḳazmaḳ*: 28a/5), Çağ. (Pav.C. 405; LÇT: 447), (ESTY V: 330)

Kzk. *ḳaspaḳ* “süt kaynatılırken kabın dibine yapışan kalıntı”

ḳaş[1] “kaş” Uyg. (Man II: 8_7; TT X: 437), DLT I: 424, III: 152, KB: 1586, 1809, 4756, Muh.: 140, Kıp. (BV: 5b/15; CC: 94/12; DM: 13a/2; GT: 37/9; İM: 464b/3; Kİ: 72; KK: 68a/5; MG: 103a/1; TA: 21a/4; TZ: 12b/5), Çağ. (Seng.: 273v/23; BVt: 379/2; FK: 94/4; LM: 695, 1895; MKb: 36a/1; MN: 82b/7; TEH: M787a/16; SS: 4336; GN: 12/10; LÇT: 447; AL: 386; Pav.C. 405; SD: 108, 566; ŞHD: 56b/3; LD: 1431, 2745), (EDPT: 669a; DTS: 431a; TMEN III: 1391; ESTY V: 343)

Kzk. *ḳas[1]* “kaş; *ḳas-ḳabaḳ* “kaş göz”)

ḳaş[2] “yüzük taşı, değerli taş, süs taşı” Uyg. (TT VII: 34_{11}), DLT I: 330, III: 22, Kıp. (İM *ḳaş*: 417b/1; KFT *ḳaş*: 90a/16; KK *ḳayş*: 71b/10; TA *ḳaş*: 19a/5), (EDPT: 669b; DTS: 431a)

Kzk. *ḳas[2]* “süs eşyası (bilezik, yüzük) yapımında kullanılan değerli taş”

ḳaş[3] “herhangi bir şeyin kenarı, köşesi, kıyısı” DLT III: 152, Kıp. (İH: 23), (EDPT: 669a; DTS: 431a)

Kzk. *ḳas[3]* “çadırın kenarı, köşesi”

ḳaş[4] “eyerin ön ve arkasındaki yükseklikleri, çıkıntıları” Kıp. (MG: 7b/8, 8a/1), (Uğurlu, 1987: 210)

Kzk. *ḳas*[4] “eyerin ön ve arkasındaki yükseklikleri, çıkıntıları”

ḳaş[5] “ön, yan, yanında” KE: 76v/7, Çağ. (FK *ḳaş*: 575/1; MKb *ḳaş*: 9b/3; LD *ḳaş*: 458; AL *ḳaşıda* “yanında”: 386; MN *ḳaşı* “yanı, önü, karşı”: 32b/11), (EDPT: 669a; DTS: 431a)

Kzk. *ḳası* (< ḳas+ı) “(herhangi bir şeyin) yanı, yan, yanında” (*ḳasıda* “yanında”)

ḳaşaŋ “tembel, rahat, üşengeç; zalim, sert, acımasız, alçak” DLT III: 370, Çağ. (Seng.: 273v/28), (EDPT: 673b; DTS: 431b)

Kzk. *ḳasaŋ* “sert, zalim, acımasız, hain, alçak; *ḳasaŋ miy* = cahil, bilgisiz kişi”

ḳaşġa “*ḳaşġa at* = gözlerinin çevresi kara olan at, peçeli at; atın alnındaki beyaz leke; kel kafalı, kabak kafalı” DLT I: 426, Kıp. (CC *ḳaşḳa*: 164/19Kİ *ḳaşḳa*: 72; TZ *ḳaşḳa*: 26b/6), Çağ. (Seng. *ḳaşḳa*: 274r/2; LÇT *ḳaşḳa*: 448; Pav.C. *ḳaşḳa*: 406), (EDPT: 671b; DTS: 431b; TMEN III: 1495)

Kzk. *ḳasḳa* “bazı hayvanların alınlarında bulunan beyaz leke; kel kafalı” (*ḳasḳa tis* “ön dişler”, *ḳasḳala-* “alnındaki saçı traş etmek”, *ḳasḳalan-* “alnı açılmak”, *ḳasḳalı* “alnı açık”)

ḳaşgalaḳ “ördekten küçük bir su kuşu” DLT I: 528, Çağ. (Seng. *ḳaşḳaldaġ*: 273v/29; LÇT *ḳaşġaldaġ*: 448; Pav.C. *ḳaşḳaldaġ*: 406), (EDPT: 672a; DTS: 431b; TMEN III: 1493)

~Kzk. *ḳasḳaldaḳ* “bir tür su kuşu, su tavuğu”

ḳaşı- “kaşımak” DLT III: 267, Muh.: 108, 122, Kıp. (BV *ḳaşı-*: 58b/18; CC *ḳaşa-/ḳaşı-*: 26/21; İM *ḳaşı-*: 196b/2; Kİ *ḳaşı-*: 72; KK *ḳaşı-*: 83a/3; KH *ḳaşı-*: 48/5; TZ *ḳaşı-*: 8b/3), Çağ. (Seng.: 273v/10; BVt: 493/7; FK: 610/2; LM:

Kzk. *ḳası-* “kaşımak”

2928; LÇT: 448; Pav.C. 406), (EDPT: 671a; DTS: 431b)

ḳaşın- "kaşınmak" DLT I: 261, Kıp. (İN: 91b/8; KK: 83a/4; KH: 48/6), Çağ. (Seng.: 273v/21), (EDPT: 674a; DTS: 431b)

Kzk. *ḳasın-* "kaşınmak" (*ḳasıl-* "kaşınmak")

ḳaşıt- "kaşıtmak" DLT II: 307, Çağ. (Seng.: 273v/20), (EDPT: 671b; DTS:431b)

Kzk. *ḳasıt-* "kaşıtmak"

ḳaşḳır "kurt" (ESTY V: 352; VEWT: 239a; DS: 2680; Egorov I, 1964: 95; Radloff, II: 354)

Kzk. *ḳasḳır* "kurt" (Kırg. *ḳarışḳır*, Kklp. *ḳasḳır,* Nog. *ḳasḳır*, Özb. *ḳaşḳir,* Tat. *ḳaşḳır*, Bşk. *ḳaşḳar*)

ḳaşlıġ "kaşlı, yay gibi kaşı olan" Uyg. (Man II: 11_{17}), DLT III: 239, Muh. *ḳaşlıḳ* "kaşboyası": 162, Çağ. (MKb *ḳaşlıḳ* "kaşlı": 89b/8), (EDPT: 672b; DTS: 432a)

Kzk. *ḳastı* "kaşlı kaşı olan kişi; gür kaşlı, sık kaşlı"

ḳaşuḳ "kaşık" Uyg. (AratU I *ḳaşuḳ*: 169; AratU II *ḳaşuḳ*: 63), DLT I *ḳaşıḳ/ḳaşuḳ*: 504, III: 347, Muh. *ḳaşıḳ*: 169, Kıp. (BV *ḳaşuḳ*: 65a/19; CC *ḳaşuḳ*: 104/30; DM *ḳaşıḳ/ḳaşuḳ*: 10b/14; GT *ḳaşuḳ*: 320/6; Kİ *ḳaşuḳ*: 72; KK *ḳaşuḳ*: 71b/13; TA *ḳaşuḳ*: 18b/4; TZ *ḳaşuḳ*: 34a/6), Çağ. (Seng. *ḳaşuḳ*: 274r/4; LÇT *ḳaşuġ*: 448; Pav.C. *ḳaşuḳ*: 406), (EDPT: 671b; DTS: 432a; TMEN III: 1393; ESTY V: 353)

Kzk. *ḳasıḳ* "kaşık"

ḳat "kat, tabaka" Uyg. (IrkB: 50; Man I: 14_{6-14}; TT I: 94; TT III: 59; TT VII: 36_{6}), DLT I: 320, III: 27, KB: 2787, 3464, Kıp. (BV: 23b/3; CC: 61/17; GT: 241/10; İM: 239a/2; Kİ: 68; KK: 45a/8; MG: 92a/6; TZ: 89b/3), Çağ. (Seng.:

Kzk. *ḳat* "kat, tabaka; bölme"

267r/18; İD: 246/5; TEH: M802a/15; SS: 3197; GN: 60/6; LÇT: 443; Pav.C. 392; SD: 102, 303; 33b/8; LD: 682, 945), (EDPT: 593b; DTS: 432a; TMEN III: 1429; ESTY V: 335)

ḳat-[1] "karıştırmak, katmak, ilave etmek, eklemek" Uyg. (TT VI: 335; TT VII: 22_{20}; TT X: 550; AratU I: 53), DLT II: 295, KB: 2887, 4517, Muh.: 89, 115, Kıp. (BV: 29b/1; GT: 119/10; İM: 86a/7; İN: 86a/4; KH: 51/7; TA: 40a/4; TZ: 15a/4), Çağ. (Seng.: 265v/25; BVt: 143/5; FK: 624/1; İD: 191/2; LM: 2205; MKb: 15b/9; TEH: M799a/3; SS: 2004, 2375; GN: 50/8; LÇT: 435; ŞHD: 117b/11; LD: 12, 38), (EDPT: 594b; DTS: 432b; ESTY V: 336-337)

Kzk. *ḳat-*[1] "karıştırmak, katmak, ilave etmek"

ḳat-[2] katılaşmak, sertleşmek" Uyg. (AY: 624/11), DLT I: 205, II: 295, Muh.: 114, Kıp. (İH: 21; Kİ: 73; TZ: 29b/10), Çağ. (Seng.: 265v/25; Pav.C. 393), (EDPT: 595a; DTS: 432b; ESTY V: 334; TMEN I: 283)

Kzk. *ḳat-*[2] "katılaşmak, sertleşmek, donmak, kurumak" (*ḳatal* "sert, katı", *ḳataldıḳ* "katılık")

ḳata "defa, kere, kez, sıra, sonrası" Uyg. (Man I: 29_{14}; U II: 34_{12}; AratU I: 127), DLT I: 321, KB: 1207, 3058, Kıp. (MG *ḳatla*: 9b/9; TZ *ḳatla*: 35b/1), Çağ. (BVt *ḳatla*: 219/6; FK *ḳatla*: 233/6; İD *ḳatla*: 108/1; LM *ḳatla*: 420, 543; MKb *ḳatla*: 23a/6; MN *ḳatla*: 52b/9; TEH *ḳatla*: 696a/10; SS *ḳatla*: 2335; LÇT *ḳatla*: 434; SD *ḳatla*: 305; ŞHD *ḳatla*: 65a/9; LD *ḳatla*: 715, 1312), (EDPT: 596a; DTS: 432b)

~Kzk. *ḳatta* "bu sefer, bu kez, bununla beraber, tekrar, sonrası"

ḳatı "cimri, hasis" Muh.: 148, 149, 152, (Battal, 1997: 38)

Kzk. *ḳattı* "cimri, pinti"

ḳatıġ “katı, sert, sıkı, sağlam, güçlü” Uyg. (IrkB: 65; Man I: 28_{26}; U II: 88_{75}; U III: 26_{14}; U IV: 8; TT I: 14; TT X: 445), DLT I: 110, II: 338, KB: 478, 542, 773, Kıp. (BV *ḳatı/ḳatıġ*: 3b/8; CC *ḳatı/ḳattı*: 77/16; DM *ḳatı*: 4b/8; GT *ḳattı*: 115/4; İM *ḳatı*: 17a/1; İN *ḳatı*: 18a/3; Kİ *ḳatı/ḳattı*: 68; MG *ḳatıġ*: 7b/9; MS *ḳatı*: 6a/6; TA *ḳatı*: 29b/8; TZ *ḳatı*: 29b/9), Çağ. (Seng. *ḳatıġ/ḳatıḳ*: 267r/29; FK *ḳatıġ/ḳatıḳ*: 22/6; BVt *ḳatıḳ*: 14/7; İD *ḳatıġ/ḳatıḳ*: 56/3; LM *ḳatıġ/ḳatıḳ*: 1059, 1809; MKb *ḳatıġ/ḳatıḳ*: 5a/11; MN *ḳatıḳ*: 5a/2; TEH *ḳatıḳ*: A721a/26; SS *ḳatıḳ*: 1253; LÇT *ḳatıġ*: 435; SD *ḳattıġ*: 618; LD *ḳatıḳ*: 362, 484; Pav.C. *ḳatıġ/ḳatıḳ*: 394), (EDPT: 597b; DTS: 433a)

Kzk. *ḳattı* “sert, katı, sağlam; şiddetli, güçlü”

ḳatıġla- “gayret göstermek, uğraşmak” Uyg. (Hüen: 152), (EDPT: 600a)

~Kzk. *ḳattıla-* “katılaşmak, dayanıklı olmak, sağlamlaşmak”

ḳatıġlıḳ “sertlik, katılık” DLT III: 233, KB: 3052, Kıp. (GT *ḳattılıḳ*: 327/11), Çağ. (BVt *ḳatıḳlıḳ*: 80/2), (EDPT: 599b; DTS: 434b)

~Kzk. *ḳattılıḳ* “sertlik, katılık, sağlamlık; cimrilik, pintilik”

ḳatılan- katılaşmak, sertleşmek” Kıp. (68), (EDPT: 600b; DTS: 433b)

~Kzk. *ḳattılan-* “katılaşmak, sertleşmek, sağlamlaşmak”

ḳatıḳ “herhangi bir yemeğe katılan süt, yoğurt gibi şeyler, katık” DLT I: 382, Kıp. (İM *ḳatıġ*: 389a/1; Kİ *ḳatıḳ*: 68; TZ *ḳatıḳ*: 5a/2), Çağ. (Seng. *ḳatıġ/ḳatıḳ*: 267r/29), (Krş. KB, *ḳatıḳ* “katılmış, karıştırılmış”: 3899), (EDPT: 598a;

Kzk. *ḳatıḳ* “yemeğin lezzetini arttırmak için katılan süt, et, yağ gibi maddeler, katık; ayran, süzme

DTS: 435b; ESTY V: 338-339)

yoğurt”

ḳatıḳlıġ “yemek için katığı olan, katıklı” DLT I: 496, (EDPT: 599b)

Kzk. *ḳatıḳtı* “yemeğine katığı olan, katıklı”

ḳatıḳsız “katıksız, fakir” KB: 3899, (EDPT: 600a)

Kzk. *ḳatıḳsız* “yemeğine katığı olmayan, katıksız”

ḳatıl- “katılmak, karıştırılmak” Uyg. (Man I: 5_7; TT IV: 6_{36}), DLT II: 121, KB: 2252, 4244, KE: 27v/7, Kıp. (TZ: 6b/13), Çağ. (FK: 385/3; MKb: 79a/10; LD: 1246), (EDPT: 601b; DTS: 434b)

Kzk. *ḳatıl-* “katılmak, karıştırılmak”

ḳatırda- “katur kutur ses çıkarmak; ses bildiren bir kelime” Çağ. (LÇT: 434), (Durgut, 1995: 434)

Kzk. *ḳatırla-* “katur kutur ses çıkarmak” (*ḳatur-ḳutur* “ses bildiren bir kelime”, *ḳatırlaḳ* “ses çıkaran nesne”)

ḳatış “karışım, birleşim, katılım” ME: 139/1, Çağ. (Seng.: 267r/28; LÇT: 435; Pav.C. 393), (Radloff, II: 288)

Kzk. *ḳatıs* “katılım, katılma, birleşme”

ḳatış- “katmakta yardım etmek, birbiriyle karışmak” DLT II: 89, KE: 19v/13, Çağ. (Seng.: 266r/22), (EDPT: 607b; DTS: 435b)

Kzk. *ḳatıs-* “katışmak, karışmak”

ḳatıştur- “karıştırmak, katıştırmak” Uyg. (AratU I: 138), Kıp. (CC *ḳatıştur-*: 54/18; KFT *ḳatışdur-*: 176a/4), Çağ. (Seng.: 266r/27; BVt: 501/5), (DTS: 435b)

Kzk. *ḳatıstır-* “karıştırmak, katıştırmak”

ḳatḳı “sert, haşin, asabi, sinirli; *ḳatḳı er* = sert, öfkeli kişi, kimseye boyun eğmeyen kişi” DLT

Kzk. *ḳatḳı* “katı, sert, öfkeli, asabi” (*ḳatḳıl*

I: 427, KB: 2232, (EDPT: 598b)

“sert, asabi”)

ḳatla- “yuvarlamak” Kıp. (MG: 111b/5), (Uğurlu, 1987: 120)

Kzk. *ḳatta-* “katlamak, yuvarlamak; listelemek; bir kimsenin malına el koymak”

ḳatlama “yağlı ekmek, börek, katlama; kumaşı kat kat kırıp bükme” Çağ. (LÇT: 434; Pav.C. 393), (Radloff, II: 300)

Kzk. *ḳattama* “hamur ve etten oluşan bir yiyecek, börek; astarının içine kumaş, yün gibi şeyler konulup içe doğru katlanarak dikilen elbise”

ḳatlan- “sabretmek, tahammül etmek” KE: 81r/21, ME: 35/7, Kıp. (Kİ: 68), Çağ. (Seng.: 266v/13; Pav.C. 393; LÇT: 434), (Caferoğlu, 1931: 73)

Kzk. *ḳattan-* “dayanmak, sinirlerine hâkim olmak, katlanmak”

ḳatma “ince, cılız, zayıf; *ḳatma yuġa*= yağda pişirilmiş ince yufka” DLT I: 433, (EDPT: 602a; DTS: 435b)

Kzk. *ḳatpa* “zayıf, cılız, sıska”

ḳatmer “arasına yağ ve kaymak sürülerek katlanmış yufka ekmeği, katmer” Kıp. (İH *ḳatmer yuḳa* “yağlı hamurla yapılan katmer”: 22), (İzbudak, 1936: 28; Radloff, II: 305; TDES: 218b)

Kzk. *ḳatpar* “katmer, yağlı ekmek”

ḳatna- “oraya buraya hareket etmek, gidip gelmek” Çağ. (Seng.: 267r/1; LÇT: 435; Pav.C. 393), (EDPT: 603a; DTS: 436a; ESTY V: 337- 338)

Kzk. *ḳatına-* “gidip gelmek, uğramak” (*ḳatınas* “bağlantı, ilişki”)

ḳattı “çok, fazla, pek”, Kıp. (BV *ḳatı*: 5b/8; GT *ḳattı*: 169/12; İM *ḳatı*: 17a/1; MG *ḳatıġ*: 21b/2), Çağ. (GN *ḳatıġ*: 30/7), (Karamanlıoğlu, 1989: 290; Toparlı, 1992: 156)

Kzk. *ḳattı* “çok, pek, pek çok, fazla”

ḳatun “hatun, kadın, zevce” Uyg. (IrkB: 38; U II: 22_1; U III: 27_{15}; TT VII: 40_{144}; TT X: 163), DLT I: 410, III: 240, Muh.: 149, Kıp. (CC: 126/34; KFT: 377a/35; TA: 34b/5;), (EDPT: 602b; DTS: 436a)

Kzk. *ḳatın* “kadın, eş, zevce” (*ḳatınburaş* “kıskanç erkek”, *ḳatınsıra-* “evlenmek istemek”)

ḳatur- “sertleşmek, katılaşmak” DLT II: 74, (EDPT: 604b; DTS: 436a)

Kzk. *ḳatır-* “sertleşmek, katılaşmak, kurutmak, dondurmak; dolandırmak, kandırmak; *bas ḳatıru-* “kafa yormak”

ḳav “kav, çakmak taşı; kuru ağaç tozu” DLT III: 155, Kıp. (CC *ḳov*: 79/20; DM *ḳav*: 10a/14; GT *ḳav*: 75/13; Kİ *ḳav*: 76; TA *ḳav*: 19a/1; TZ *ḳov*: 13a/9), Çağ. (Seng.: 279r/12; SD: 223), (EDPT: 579a; DTS: 436b; TMEN III: 1542; ESTY VI *ḳov*: 8)

Kzk. *ḳav* “geçen yıldan kalma kurumuş otlar, kav, çıra”, *ḳuv* “kav türü mantarlardan elde edilen, çabuk tutuşan bir madde, kav”

ḳavaḳ[1] “sulak yerlerde yetişen bir ağaç, kavak” KE *ḳabaḳ*: 157v/7, Kıp. (İH: 24; TA: 8b/10), (ESTY V: 170; VEWT: 215b; Radloff, II: 884; TDES: 219)

Kzk. *ḳuvaḳ* “kavak ağacı”

ḳavaḳ[2] “kovuk, içi boş ağaç, kav” ME: 99/6, Muh.: 169, Çağ. (Pav.C. 410), (EDPT *ḳavaġu*: 584a; DTS: 436b)

Kzk. *ḳavaḳ* “içi oyulup kabukları kavlanarak, kap yapmak amacıyla kullanılan bir ağaç; içi

kof ağaç”

ḳavıḳ “darı kepeği, kepek” Uyg. (TT VII *ḳavıḳ*: 23_4), DLT I *ḳavıḳ*: 383, III: 165, KB *ḳavuḳ*: 3614, 4767, (Krş. Kıp. (BV *ḳavuḳ* “darı kepeği”: 69a/13; Kİ *ḳavuḳ* “öğütülüp kavrulmuş buğday ve arpa”: 76), Çağ. (Pav.C. *ḳavuḳ*: 413), (EDPT: 583a; DTS: 436b)

Kzk. *ḳavıḳ* “buğday, darı gibi hububatların kepeği” (KTAS: 404a)

ḳavış- “kavuşmak” Uyg. (U II *ḳavış-*: 10_{20}; U III *ḳavış-*: 33_{16}; TT VI *ḳavış-*: 314; TT VI *ḳavış-*: 32_{12}; TT X *ḳavış-*: 486), DLT II *ḳavuş-*: 102, KB *ḳavuş-*: 3314, 4053, Kıp. (CC *ḳovuş-*: 114/37; TZ *ḳavuş-*: 6b/5), Çağ. (Seng. *ḳavuş-*: 278v/25; MKb *ḳavuş-*: 32a/11; LÇT *ḳavuş-*: 458; GN *ḳavuş-*: 34/11; Pav.C. *ḳavuş-*: 413), (EDPT: 588a; DTS: 437a)

Kzk. *ḳavıs-, ḳavış-* “kavuşmak, bir araya gelmek” (Kazakçada *ḳavıs-* kelimesinin yanında *ḳavış-* “kavuşmak, rastlaşmak, yan yana gelmek” kelimesi de kullanılmaktadır)

ḳavuz (< ḳap ‘kabuk’+ (u)z) “buğday, arpa, yulaf, çavdar, pirinç gibi ekinlerin başağında, başakçıkları veya çiçeği saran kabuk” Çağ. (Seng.: 279v/7; LÇT: 457; Pav.C. 413), (TDES: 220b; VEWT: 242b; ESTY V: 173; DS: 2695)

Kzk. *ḳavız* “tahıl kabuğu”

ḳavla (ḳawla) “sebze, yeşillik” Uyg., (EDPT: 584b; DTS: 437b)

Kzk. *ḳavla* “gür ve sık çıkan ot, yeşillik”

ḳavla- “(yılan için) kabuğundan çıkmak” Kıp. (Kİ: 76), (Caferoğlu, 1931: 73)

Kzk. *ḳavla-* “(bitki için) kabuğundan çıkmak, büyümeye başlamak; *biday ḳavlap ösip keledi* buğday gürleşerek büyüyor”

ḳavra, ḳavray “sarı renkli büyük bir bitki” Kıp. (Kİ *ḳavra*: 76), (ESTY V: 171; VEWT: 273b)

Kzk. *ḳuvray* “kamış gibi uzun, iri bir bitki” (*ḳuraḳ* “su kenarlarında yetişen taze ot, yeşil kamış”)

ḳavuḳ “idrar torbası, mesane” Uyg. (TT VII *ḳavuḳ*: 41_{13}; AratU I *ḳaġuḳ*: 165), DLT I: 383, Kıp. (BV *ḳavuḳ*: 69a/15; K *ḳavuḳ* İ: 76; MS *ḳavuġ*: 30a/2), Çağ. (Seng.: 279v/8; LÇT: 458; Pav.C. 413), (EDPT: 583b; DTS: 438a; ESTY V: 174)

Kzk. *ḳuvıḳ* “idrar torbası, mesane”

ḳavuş- “kavuşmak” NF: 34/16, KE: 14r/18, ME: 138/4, HŞ: 1187, (Ata, 1998: 208)

Kzk. *ḳavıs-* “kavuşmak”

ḳavuştur- “kavuşturmak” KB: 766, 4896, KE: 100r/1, Çağ. (Seng.: 279r/8; LM: 482; SS: 2535), (EDPT: 588b; DTS: 438b)

Kzk. *ḳavıstır-, ḳavıştır-* “kavuşturmak”

ḳavurçaḳ “oyuncak bebek; bez bebek, kukla” DLT I *ḳoḏurçuḳ*: 501, HŞ *ḳavurçaḳ*: 2254, Kıp. (TZ *ḳavurşaḳ*: 32a/3), Çağ. (FK *ḳavurçaġ*: 618/7; LÇT *ḳavurçaḳ*: 457; Pav.C. *ḳavurçaḳ*: 412), (EDPT: 606a; DTS: 464a; ESTY VI: 162)

Kzk. *ḳuvırşaḳ* “kız çocuklarının oyuncağı, oyuncak bebek, kukla”

ḳavza- “bir şeyi ihtiva etmek, toplamak, yardımlaşmak” Kıp. (Kİ: 76), (Krş. Uyg. (U III *ḳavza-* “dayatmak, sıkıştırmak, sıklaştırmak”: 13_5)), (EDPT: 589a)

Kzk. *ḳavza-* “bir şeyin yapılmasına ön ayak olmak; yardım etmek, destek olmak; arpa, buğday tanelerini kabuğundan ayırmak” (*ḳuvza-* “düzenlemek, hizaya getirmek”)

ḳay “nasıl, hangi; nere, nereye” Muh.: 75, Kıp. (Kİ: 75), Çağ. (BVt: 506/7; İD: 122/3; LM: 264, 1242; FK: 689/390; TEH: M801b/2; SS: 472, 639; LÇT: 458; AL: 392; Pav.C. 413), (Bkz. *ḳañu*), (EDPT: 632b; DTS: 408b; ESTY V: 191-192)

Kzk. *ḳay* “soru zamiri, nasıl, hangi, nere; *ḳay jerge* nereye, *ḳay jerde* nerede”

ḳaya “kaya” Uyg. (TT VII: 29_{13}), DLT I: 73, III: 7, KB: 2313, 4311, Kıp. (CC: 114/28; GT: 159/9; Kİ: 76; TA: 6a/8; TZ: 22a/1), Çağ. (Seng.: 281r/21; BVt: 132/3; İD: 140/3; MKb: 73a/11; TEH: M782b/16; GN: 63/8; LÇT: 458; Pav.C. 413; SD: 191), (EDPT: 674b; DTS: 406b; ESTY V: 198; VEWT: 221a-b)

Kzk. *ḳıya* “kaya” (Kklp. *ḳıya*, Kırg. *ḳıya*, Tat. *ḳaya/ḳıya*, Bşk. *ḳaya*, Nog. *ḳaya*)

ḳayda “nerede” (< ḳay + da) DLT III: 173, AH: 419, 439, Kıp. (CC *ḳayda/ḫayda*: 122/39; DM *ḳayda*: 22b/4; GT *ḳayda*: 302/5; İM *ḳayda*: 4b/3; İN *ḳayda*: 7a/2; KH *ḳayda*: 1/8; KK *ḳayda*: 22a/9; MG *ḳayda*: 95a/5; TZ *ḳayda*: 5a/4), Çağ. (Seng.: 281r/29; BVt: 149/1; İD: 32/2; LM: 422, 455; FK: 41/2; MKb: 30b/4; SS: 266, 1274; MN: 55b/4; GN: 32/13; AL: 382; SD: 348, 550; ŞHD: 2b/5; LD: 32, 146), (EDPT: 632b; DTS: 406b; Vámbéry, 1867: 314)

Kzk. *ḳayda* “nerede”

ḳaydan (< ḳay + dan) “nereden” Kıp. (CC: 65/14; GT: 41/5; İM: 41b/5; KFT: 258a/2), Çağ. (Seng. *ḳaydın*: 281v/1; ŞHD *ḳaydan/ḳaydın*: 4a/5; MKb *ḳaydın*: 10a/4; SS *ḳaydın*: 1890; LD *ḳaydın*: 482), (EDPT: 632b; DTS: 408b; Vámbéry, 1867: 314; Radloff, II: 39)

Kzk. *ḳaydan* “nereden”

ḳayġuḳ “kayık, sandal” DLT I *ḳayġıḳ/ḳayġuḳ*: 100, III: 175, Çağ. (Seng. *ḳayuḳ*: 281v/14; Pav.C. *ḳayıḳ/ḳayuḳ*: 416; LÇT *ḳayıḳ*: 462), (EDPT: 676b; DTS: 407a; ESTY V: 212; TMEN III: 1415)

Kzk. *ḳayıḳ* “kayık, sandal”

ḳayın aġa “kayın birader” Çağ. (Pav.C. 415), (EDPT: 602a; DTS: 404b)

Kzk. *ḳaynaġa* “kayın birader”

ḳayın ana “kaynana, kayın ana” Muh.: 144, Kıp. (BM: 9/8; TA: 33b/13; TZ: 12b/4), (EDPT: 602a; DTS: 404b; TMEN III: 1611)

Kzk. *ḳayın ene* “kaynana”

ḳayın ata “kayın baba, kayın peder” Muh.: 144, Kıp. (BM: 9/7; KFT: 294b/15; TA: 33b/13), (EDPT: 602a; DTS: 404b; TMEN III: 1611)

Kzk. *ḳayın ata* “kayınpeder”

ḳayır “kum, kaba topraklı yer” DLT I: 158, III: 165, KB: 1723, Kıp. (BM: 4/10; Kİ: 77; TA: 6a/7; TZ: 27b/2), (EDPT: 678b; DTS: 407b; ESTY V: 217)

Kzk. *ḳayır* “alüvyonlu yer, alüvyonlu toprak, kum”

ḳayışçı “kayışçı” Kıp. (DM: 18a/10), (Toparlı, 2003: 44)

Kzk. *ḳayısşı* “kayışçı”

ḳayızġaḳ (ḳaḏız “ağaç kabuğu”+ ġaḳ) “kepek, saç kepeği” (Krş. Uyg. (U III *ḳaḏızġaḳlıġ eligin* “elleri ağaç kabuğu gibi kaba”: 17_{18}), DLT I *ḳaḏız*: 365), (EDPT: 608a; DTS: 404b; ESTY V: 211)

Kzk. *ḳayızġaḳ* “kepek, saç kepeği” (Kklp. *ḳayızġaḳ*, Nog. *ḳayızġaḳ*)

ḳayḳay- “eğilmek, bükülmek” (Krş. DLT III *ḳay-* “yönelmek, meyletmek”: 182), (EDPT: 674b; Radloff, II: 5)

Kzk. *ḳayḳay-* “eğilmek, yönelmek, meyletmek, bükülmek; kaykılmak”

ḳayḳı “kenarı eğrilmiş” Muh.: 191, (Battal, 1997: 39)

Kzk. *ḳayḳı* “eğrilmiş, eğilmiş, bükülmüş”

ḳaymaḳ “kaymak” Kıp. (BV: 67a/16; DM: 6b/5; GT: 155/2; Kİ: 77; KK: 70b/7; TZ: 29a/4), Çağ. (Seng.: 281v/8; LÇT: 461; ŞHD: 11b/4; Pav.C. 415), (Krş. DLT III *ḳayaḳ* “kaymak”: 167), (EDPT: 636b; DTS: 417b)

Kzk. *ḳaymaḳ* “kaymak”

ḳayna- “kaynamak” Uyg. (TM IV *ḳayına-*: 255/132), DLT I *ḳayın-/ḳayna-*: 166, III: 191, KB *ḳayna-*: 72, Muh. *ḳayna-*: 113, Kıp. (BV *ḳayna-*: 22b/7; CC *ḳayna-*: 161/26; İM *ḳayna-*: 110a/6; İN *ḳayna-*: 94a/5; KH *ḳayna-*: 50/1; Kİ *ḳayna-*: 77; MG *ḳayna-*: 81a/1; TZ *ḳayna-*: 27a/4), Çağ. (Seng. *ḳayna-*: 281r/6; BVt *ḳayna-*: 165/6; İD *ḳayna-*: 134/8; TEH *ḳayna-*: T709a/9; SS *ḳayna-*: 3818; GN *ḳayna-*: 13/2; LÇT *ḳayna-*: 461; Pav.C. *ḳayna-*: 416; SD *ḳayna-*: 11; ŞHD *ḳayna-*: 53a/4), (EDPT: 678b; DTS: 407b; ESTY V: 203; VEWT: 222b)

Kzk. *ḳayna-* “kaynamak”

ḳaynaḳ “kaynatılmış, kaynak, kaynar” Çağ. (Seng.: 281v/9; LÇT: 461; Pav.C. 415), (Durgut, 1995, 461; Radloff, II: 15)

Kzk. *ḳaynaḳ* “kaynar, kaynamış”

ḳaynar “kaynar su” Muh. *ḳaynar su*: 181, (Battal, 1997: 39)

Kzk. *ḳaynar* “kaynar su, kaynak, pınar”

ḳaynaş- “kaynaşmak” Çağ. (LM: 2092), (Çevik, 1993: 110; Radloff, II: 18)

Kzk. *ḳaynas-* “kaynaşmak, birleşmek”

ḳaynat- “kaynatmak” DLT II: 357, Kıp. (BV: 24a/9; CC: 9/9; GT: 242/12; İM: 237b/5; Kİ:

Kzk. *ḳaynat-* “kaynatmak”

77; KH: 48/3), Çağ. (BVt: 715/1), (Krş. Uyg. (TT VIII *ḳayıntur-*: 96), (EDPT: 678b; DTS: 408a)

ḳaynatıl- "kaynatılmak" Kıp. (İM: 415a/7), (Toparlı, 1992: 416) — Kzk. *ḳaynatıl-* "kaynatılmak"

ḳayra "tekrar, yine" KB: 1320, NF: 134/1, KE: 31r/11, ME: 82/6, Kıp. (İM *ḳayra*: 170a/2; MG *ḳayıra*: 94b/5), Çağ. (ŞHD: 20a/4), (DTS: 408a) — Kzk. *ḳayıra* "tekrar, yine"

ḳayrıl- "dönmek, döndürülmek, çerilmek" ME: 158/7, (Yüce, 1993: 136) — Kzk. *ḳayırıl-* "çevrilmek, döndürülmek"

ḳaysı (< ḳay) "hangi, hangisi" MM *ḳayısı*: 228/4, Kıp. (CC *ḳaysı*: 63/27; DM *ḳaysı*: 19a/9; GT *ḳaysı*: 81/7; İM *ḳayısı/ḳayusı*: 19b/4, 181a/5; İN *ḳaysı*: 81a/6; KH *ḳaysı*: 28/8; MS *ḳaysı*: 41b/1; TZ *ḳaysı*: 89b/5), Çağ. (BVt *ḳaysı*: 30/9; İD *ḳaysı*: 107/6; LM *ḳaysı*: 56, 627; FK *ḳaysı*: 123/6; MN *ḳaysı*: 41a/10; MKb *ḳayısı/ḳaysı*: 5b/11, 85a/2; TEH *ḳaysı*: T708b/18; SS *ḳaysı*: 180, 216; GN *ḳaysı*: 72/11; LÇT *ḳaysı*: 458; SD *ḳaysı*: 638; ŞHD *ḳaysı*: 7a/9; LD *ḳaysı*: 337, 661), (Bkz. *ḳañu*), (EDPT: 632b; DTS: 408b) — Kzk. *ḳaysı* "hangisi"

ḳayta "tekrar, yine" KE: 109r/9, Kıp. (MG: 44a/8), Çağ. (LÇT: 459; Pav.C. 413), (Uğurlu, 1987: 64) — Kzk. *ḳayta* "gene, yine, tekrar" (*ḳaytala-* "tekrarlamak", *ḳaytalan-* "tekrarlanmak")

ḳaytar- (< ḳaḏıt-) "geri döndürmek, çevirmek; geri vermek, iade etmek" DLT III: 193, Kıp. — Kzk. *ḳaytar-* "geri döndürmek, yönünü

(BV *ḳaytar-*: 53a/22; CC *ḳaytar-*: 45/2; GT *ḳaytar-*: 130/4; İM *ḳaytar-*: 221b/6; İN *ḳaytar-*: 63b/7; KFT *ḳaytar-*: 268a/24; Kİ *ḳaytar-*: 77; KK *ḳaytar-*: 83b/9; MG *ḳaytar-*: 13b/2; MS *ḳaytar-*: 35b/4; TA *ḳaytur-*: 36b/5), Çağ. (Seng.: 280r/60; BVt: 349/3; FK: 532/4; MKb: 42b/2; TEH: A721a/14; SS: 1714; LÇT: 459; AL: 392), (EDPT: 675a; DTS: 408a)

değiştirmek; geri vermek, iade etmek”

ḳaytarıl- “geri çevrilmek, döndürülmek” AH: 462, Kıp. (İM: 133a/6), (EDPT: 676a; DTS: 408a)

Kzk. *ḳaytarıl-* “geri çevrilmek” (*ḳaytarım* “iade edilmiş, geri verilmiş”)

ḳaytart- “geri dönmesini sağlamak, püskürtmek; yönünü değiştirmek” DLT III: 429, (EDPT: 675b; DTS: 408b)

Kzk. *ḳaytart-* “geri dönmesini sağlamak, düşmanı püskürtmek, geri çevirtmek, yönünü değiştirmek”

ḳaytıl- “geri çevrilmek, geri dönderilmek” HŞ: 4242, (Hacıeminoğlu, 2000: 430)

Kzk. *ḳaytıl-* “geri dönderilmek”

ḳaytış “geri dönüş, geri dönme” Çağ. (Pav.C. 413), (EDPT: 675b; Radloff, II: 35)

Kzk. *ḳaytıs* “birlikte geri dönüş, geri dönme; dünyadan göçmek, ölmek”

ḳaytış- “birlikte geri dönmek, geri çevrilmek” DLT III: 195, (EDPT: 675b; DTS: 408b)

Kzk. *ḳaytıs-* “beraber geri dönmek”

ḳaz “kaz” Uyg. (TT VIII: M_{25}; TT X: 133; AY: 4/12, 19/10), DLT I: 104, II: 177, III: 128, KB: 72, Muh.: 176, Kıp. (BM: 11/11; CC: 109/15; DM: 10b/6; GT: 180/9; İH: 23; İM: 115b/7; Kİ: 71; KK: 47b/10; TA: 10b/13; TZ: 4b/11),

Kzk. *ḳaz* “kaz” (Kklp. *ḳaz*, Nog. *ḳaz*, Kırg. *ḳaz*, Tat. *ḳaz*)

Çağ. (MKb: 9a/13; LÇT: 445; Pav.C. 404), (EDPT: 679a; DTS: 438b; ESTY V: 187; TMEN III: 1389; Radloff, II: 360)

ḳaz- "kazmak" Uyg. TT VI: 82; TT VII: 329$_4$, DLT II: 10, KB: 1734, 5364, Muh.: 81, 100, 107, Kıp. (İM: 297b/4; Kİ: 71; TA: 39b/8; TZ: 13b/5), Çağ. (Seng.: 272v/16; BVt: 313/5; FK: 94/3, 407/4; İD: 348/8; MKb: 90a/6; TEH: A719b/27; SS: 3667; LÇT: 446; Pav.C. 405), (EDPT: 680b; DTS: 439a; ESTY V: 139)

Kzk. *ḳaz-* "kazmak; tırmalamak, kazımak"

ḳazaḳ "özgür, hür; maceracı, yiğit; evsiz, barksız" Kıp. (TA: 26b/6; TZ: 24b/11), Çağ. (Seng.: 273r/ 19; LÇT: 445; Pav.C. 404; AL: 386), (Atalay, 1945: 47; Radloff, II: 364)

Kzk. *ḳazaḳ* "özgür, hür, bağımsız, cesur, gözüpek; Kazakistan Cumhuriyetinde yaşayan halk"

ḳazaḳlıḳ "yiğitlik, cesurluk; başıboşluk" Çağ. (MN: 17a/1; LÇT: 446), (Durgut, 1995: 446; Radloff, II: 366)

Kzk. *ḳazaḳtıḳ* "yiğitlik, cesurluk; Kazaklara has, kazaklara özgü"

ḳazan, **ḳazġan** "kazan, büyük tencere" NF *ḳazan*: 107/4, Muh. *ḳazan*: 169, Kıp. (BV *ḳazan*: 24b/20; CC *ḳazan*: 105/4; DM *ḳazan*: 10b/6; İM *ḳazan*: 141b/3; Kİ *ḳazan*: 71; KK *ḳazan*: 71b/12; TA *ḳazan/ḳazġan*: 18b/1, 18b/2; TZ *ḳazan*: 29b/4), Çağ. (Seng. *ḳazan*: 273r/22; BVt *ḳazan*: 715/1; LM *ḳazan*: 609; TEH *ḳazan*: T711a/13; GN *ḳazan*: 13/2; Pav.C. *ḳazan*: 404; LÇT *ḳazġan*: 446), (Krş. DLT I *ḳazġan* "sel sularının yardığı yer": 18, 439), (EDPT: 682a; DTS: 439a; ESTY V: 186; VEWT: 243a)

Kzk. *ḳazan* "kazan, büyük tencere; suyun kışın buz tutmayan, derin, balıkların çokça bulunduğu yeri" (Kklp., "ḳazan", Nog., "ḳazan", Tat., "ḳazan", Bşk, "ḳazan", Kırg., "ḳazan")

ḳazı “at karnından çıkan yağa denilir, atın iç yağı, pastırması” DLT III: 223, Çağ. (LÇT: 447; Pav.C. 405), (EDPT: 681a; DTS: 439a; ESTY V: 189; TMEN III: 1356)

Kzk. *ḳazı* “atın yağından ve kaburga kısmından elde edilen bir tür yiyecek, sucuk; atın karın bölgesindeki yağı, iç yağ”

ḳazıçı “kazıcı, kazma işini yapan kişi” Kıp. (DM: 18a/12), (Toparlı, 2003: 44)

Kzk. *ḳazuşı* “kazıcı, toprağı, yeri kazan kişi”

ḳazıl- “kazılmak” DLT II: 135, KB: 6063, Kıp. (GT: 299/6; İM: 241b/5; MG: 86b/9), Çağ. (Seng.: 273r/2; TEH: M795b/8; SS: 3791), (EDPT: 684a; DTS: 439b)

Kzk. *ḳazıl-* “kazılmak, oyulmak, çukur açılmak”

ḳazındı “kazılmış toprak, yer” DLT I: 449, (EDPT: 685a)

Kzk. *ḳazındı* “kazılmış yer”

ḳazış- “birlikte kazmak” DLT II: 100, Çağ. (Seng.: 273r/2), (EDPT: 685b; DTS: 439b)

Kzk. *ḳazıs-* “birlikte kazmak”

ḳaztur- “kazdırmak” DLT II: 190, Kıp. (KFT: 8b/45), Çağ. (Seng. *ḳazdur-*: 273r/1; GN *ḳazdur-*: 74/6), (EDPT: 681b; DTS: 439b)

Kzk. *ḳazdır-* “kazdırmak”

ḳazuḳ, ḳazġuḳ “kazık, direk; kazılmış ark” Uyg. (TT I *ḳazġuḳ*: 186), DLT I *ḳazuḳ*: 382, Muh. *ḳazıḳ*: 169, 180, Kıp. (BM *ḳazuḳ*: 39; BV *ḳazuḳ*: 10a/17; Kİ *ḳazıḳ*: 71; KFT *ḳazuḳ*: 8b/24), Çağ. (Seng. *ḳazuḳ*: 273v/1; TEH *ḳazuġ*: T716a/6; LÇT *ḳazuḳ*: 447; Pav.C. *ḳazuḳ*: 405), (EDPT: 681b; DTS: 439b; ESTY V: 190-191)

Kzk. *ḳazıḳ* “kazık, direk”

keben “tarlada ekinin saplarından yapılan yığın, öbek” Kıp. (CC: 164/21), (DS: 1956; ESTY V:

Kzk. *keben* “ot ve ekin yığını” (Kırg. *keben*)

15; VEWT: 254a; Radloff, II: 1192)

kebenek “koyun, keçi gibi hayvanlarda görülen hastalık” Çağ. (LÇT: 513), (ESTY V: 29; Radloff, II: 1192)

Kzk. *kebenek* “keçilerde görülen bir tür hastalık” (Kırg. *kebenek*)

kebze “kürek kemiği” Çağ. (LÇT: 513; Pav.C. 455), (TDES: 225; VEWT: 245b)

Kzk. *kebze* “kürek kemiği” (Az. *gäbzä*, Trkm. *kebze*, Kklp. *kebşe*)

kėç “geç (vakit); akşam” Uyg. (U III *kiç*: 82_{14}; TT VII *kiç*: 27_{16}; Hüen *kiç*: 25; AY *keç/kiç*: 13/8, 83/3), DLT I *kėç*: 294, III: 121, KB *kiç*: 1350, 1471, Kıp. (BV *kiç*: 12b/4; CC *keç*: 65/5; GT *kiç*: 231/4; TZ *keç*: 7a/8), Çağ. (Seng. *kėç*: 312r/29; BVt *kiç*: 312/4; LM *kėç*: 1195, 1258; MKb *kiç*: 91b/10; TEH *kiç*: T706b/12; SS *kiç*: 1907, 2708; GN *kiç*: 91/2; Pav.C. *kiç*: 482; ŞHD *kiç*: 185b/13; LD *kiç*: 2135), (EDPT: 692b; DTS: 290b; VEWT: 245b; ESTY III *giç*: 50)

Kzk. *keş* “beklenen veya alışılan zamandan sonra, geç; günün karanlık olmaya başladığı vakti, akşam” (*keşeŋ* “geçikmeli olarak, biraz geç”, *keşke* “akşamleyin”)

keç- “geçmek; ölmek” Uyg. (AY: 623/2, 638/5; Hüen: 2022), DLT I: 80, II: 5, III: 121, KB: 231, 361,1202, Muh.: 89, 120 Kıp. (CC *keç-*: 54/22; Kİ *keç-*: 79; KK *keç-*: 10a/7; KH *geç-/ keç-*: 4/9, 31/6; MS *keç-*: 14b/2; TA *keç-*: 35b/4; TZ *keş-*: 12a/7), Çağ. (Seng. *ḳeç-*: 312r/13; BVt *kiç-*: 562/8; LM *keç-*: 1742; İD *kiç-*: 244/1; FK *kiç-*: 529/4; MKb *kiç-*: 37a/6; MN *kiç-*: 42a/8; TEH *kiç-*: T700b/4; SD *keç-/kiç-*: 492; SS *kiç-*: 3922, 4930; GN *kiç-*: 77/2;

Kzk. *keş-* “geçmek, ilerlemek; sona ermek, yok olmak, ölmek”

AL *kiç*-: 428; Pav.C. *kiç*-: 483; ŞHD *kiç*-: 186a/1; LD *keç-/kiç*-: 555, 570), (EDPT: 693b; DTS: 290b; ESTY V: 59; VEWT: 245b)

kėçe (< keç) "gece; akşam" Uyg. (Man I *kiçe*: 31_4; Man III *kiçe*: 36_5; AratU I *kiçe*: 33), DLT III *kėçe*: 219, KB *kiçe*: 1506, Kıp. (CC *keçe/kiçe*: 71/15; İN *gice*: 7a/3; KFT *kece*: 243a/38; Kİ *keçe*: 79; KK *kece*: 45b/4; KH *gice/kiçe*: 6/6; TA *kiçe*: 30b/8; TZ *kece/ keşe*: 32a/3), Çağ. (Seng. *kėçe*: 312v/8; BVt *kiçe*: 261/5; LM *kėçe*: 173, 182; İD *kiçe*: 30/3, 32/2; FK *kiçe*: 39/3; MKb *kiçe*: 13a/5; MN *kiçe*: 8a/4; TEH *kice/kiçe*: T697a/2; SS *kiçe*: 186, 462; GN *kiçe*: 14/10; Pav.C. *kiçe*: 483; SD *kiçe*: 188, 686; ŞHD *kiçe*: 64a/7; LD *kiçe*: 382, 428), (EDPT: 694b; DTS: 291a; VEWT: 245b)

Kzk. *keşe* "gece; dün, geçen, geçenlerde"

keçik- (< kėç + ik-) "geçikmek, geç kalmak" KE: 140v/6, Kıp. (TZ: 5a/12), (Radloff, II: 1146; Atalay, 1945: 8)

Kzk. *keşik*- "geçikmek, geç kalmak"

keçiktir- (< kėç + tir-) "geciktirmek" Kıp. (CC: 125/13), (Grønbech, 1942: 135)

Kzk. *keşiktir*- "geçiktirmek"

keçil- "geçilmek" DLT II: 316, MM: 365/2, Çağ. (Seng.: 312r/27), (EDPT: 697b; DTS: 291b)

Kzk. *keşil*- "geçilmek"

kėçki "akşam, akşamki" KB: 5996, (EDPT: 697a; DTS: 292a)

Kzk. *keşki* "akşam, akşamki"

keçtür- "geçirmek" DLT II: 194, (EDPT: 696a; DTS: 292a)

Kzk. *keştir*- "geçirmek"

keçür-[1] "geçirmek" Uyg. (TT III: 51), DLT II: 75, KB: 649, 798, Kıp. (CC *keçir*-: 144/18; GT *kiçür*-: 210/5; İM *kiçür*-: 76b/4; MG *kiçir*-

Kzk. *keşir-*[1] "geçirmek"

/kiçür-: 103a/2), Çağ. (Seng. *kėçür-*: 312r/24; BVt *kiçür-*: 459/6; LM *kėçür-*: 2641; İD *kiçür-*: 360/1; MKb *kiçür-*: 81b/1; TEH *kiçür-*: M802a/25; GN *kiçür-*: 24/9; SD *kiçür-*: 291; ŞHD *kiçür-*: 116b/13; LD *kiçür-*: 225), (EDPT: 698b; DTS: 292a)

keçür-[2] "bağışlamak, affetmek" KB: 1155, 1192, Kıp. (İM *kiçür-*: 240a/4), Çağ. (LM *kėçür-*: 2641; TEH *kiçür-*: M799b/3; SD *kiçür-*: 733; LD *kiçür-*: 2345), (EDPT: 698b; DTS: 292a)

Kzk. *keşir-*[2] "bağışlamak, affetmek"

keḏ "abartma, pekiştirme bildiren bir edat; gayet, pek" Uyg. (U I: 6_1; TT VII: 17_8; AY: 4/9, 5/15; AratU I: 75), DLT I: 322, KB: 224, 263, 327, Kıp. (Kİ *key*: 86; TA *key*: 26b/12), Çağ. (ŞHD *key*: 191b/9), (EDPT: 700a; DTS: 293b; VEWT: 246b)

Kzk. *key* "gâh, pekiştirme edatı olarak kullanılır; kimi, bazı" *key kezde* "bazen", *key şaḳta* "bazı zamanlarda" *key sät* "bazı saatlerde" (*keybir* "bazı, kimi", *keybirev* "kimileri, bazıları", *keyi* "kimi, bazı", *key-keyde* "ara sıra, bazı bazı")

keḏ- "giymek" Uyg. (Man I: 7_{14}; U I: 29_{12}; U II: 42_{33}; TT II: 68; TT IV: 12; TT VIII: I_{20}; TT X: 312; USp: 105_{10}), DLT I *keḏ-/ket-*: 394, II: 296, III: 441, KB: 435, 1337, Kıp. (CC *key-/kiy-*: 61/3, 151/4; GT *key-*: 101/12; İM *key-*: 495b/4; KFT *key-*: 172a/20; Kİ *key-*: 68; KK *key-/kiy-*: 11a/10; MG *key-/kiy-*: 68a/5, 68a/9; MS *key-*: 37b/3; TA *key-*: 35b/7; TZ *key-*:

Kzk. *kiy-* "giymek; sarınmak, bürünmek, örtünmek"

74b/4), Çağ. (Seng. *key*-: 301v/16; BVt *kiy*-: 192/7; LM *key*-: 2987; İD *kiy*-: 125/2; MKb *kiy*-: 104a/2; FK *kiy*-: 279/9; MN *kiy*-: 109b/7; Sİ *kiy*-: 131, 3052; TEH *kiy*-: M795b/9; SS *kiy*-: 1760, 1859; GN *kiy*-: 33/5; LÇT *kiy*-: 544; SD *key*-: 270, 274; ŞHD *kiy*-: 174b/7; LD *key-/kiy*-: 1761), (EDPT: 700b; DTS: 294a; ESTY V: 21; VEWT: 246b)

keḏil- "giyilmek" Uyg. (Man I: 18_3; TT I: 149), DLT II: 136, Kıp. (İM *keyil*-: 346a/3), Çağ. (Seng. *keyil*-: 302r/1), (EDPT: 703b; DTS: 294a) — Kzk. *kiyil*- "giyilmek"

keḏim "giyim, giyecek, elbise" Uyg. (U II: 42_{32-33}; TT VIII: D_{38}), KB: 2280, 3664, 3743, Çağ. (Sİ *kiyim*: 5332), (EDPT: 704a; DTS: 294a) — Kzk. *kiyim* "giyim, elbise, giysi"

keḏimlig "giyimli, elbiseli" ETY: 57, OrY: 149, Uyg. (AY: 360/22), (EDPT: 704a; DTS: 293a; Tekin, 2010: 149) — Kzk. *kiyimdi* "giyimli, elbiseli"

kėdin "geri, arka, arkada, geride, arkasında sonrasında" Uyg. (Man I: 21_2; Man III: 48_1; U II: 25_{15}; U IV: 2; TT I: 143; AY: 3357/11, 466/8), KB: 1012, 1217, Çağ. (Seng. *keyin/keyn*: 302r/6; BVt *kiy(i)n*: 27/7; LM *key(i)n*: 1221; İD *kiy(i)n*: 389/6; MKb *kiyin*: 82b/6; Sİ *kiyin*: 5373; TEH *kin/kiyin*: A733a/11; SS *kiyin*: 3073; LÇT *kin*: 545; Pav.C. *kin/kiyin*: 489; LD *kiyin*: 2233), (EDPT: 704b; DTS: 294a; VEWT: 246a; ESTY V *keyin*: 23-24) — Kzk. *keyin* "geri, arka, sonra, geride; bununla beraber, bununla birlikte, ayrıca" (*kedin* > *keḏin* > *keyin*) (Kırg. *kiyin*, Kklp. *keyin*)

keḏin- "giyinmek; *keḏindi ton* = giyilen elbise" DLT I: 449, Kıp. (CC *keyin*-: 142/16), (EDPT: — Kzk. *kiyin*- "giyinmek"

705a; Grønbech, 1942: 136)

kėdinki “arkadaki; *kėdinki yalıġ* = eğerin ön ve arkadaki kaşı” DLT III: 114, (EDPT: 705a; DTS: 294a)

Kzk. *keyinki* “arkadaki, gerideki, sonraki”

keḏüt “gelin ve güveyin hısımlarına armağan olarak giydirdikleri elbise; çamaşır, giyecek, elbise” DLT I: 357, KB: 1766, Kıp. (CC *keyit*: 132/7), (EDPT: 702a; DTS: 294b)

Kzk. *kiyit* “dünürlerin birbirine giyim kuşam türü verdikleri hediye; elbise, giysi”

kek “nefret, kin, düşmanlık, öç” Uyg. (U II: 23_{13}; TT II: 84), DLT I: 44, II: 283, KB *keg/kek*: 2312, 4651, Kıp. (CC: 131/5), (EDPT: 707b; DTS: 295a; VEWT: 247b; ESTY V: 24)

Kzk. *kek* “kin, öç; intikam; ar, namus” (Kırg. *kek*)

keke “kekeme; kekeleme” Kıp. (İH *kekegülik* (< keke): 26; TZ *kekre*: 4a/8), (İzbudak, 1936: 28; VEWT: 248a; Radloff, II: 1059-1060; DS *keke/kekeç*: 2723)

Kzk. *keke, kekeş* “kekeme; alay etme, dalga geçme”

keken- “imtina etmek; kendini beğenmek” Kıp. (İH: 26), (İzbudak, 1936: 28; Radloff, II: 1059)

Kzk. *kekeŋ-* “kendini beğenmek” (Kazakçada söz içinde ET *n* sesleri gerileyici benzeşme yoluyla *ŋ* sesine dönüşmektedir. Bu Kazakçada sık görülen bir ses olayıdır; tonġa > toŋġa, küngi > küŋgi gibi. Bkz. Koç, 2004: 165; Öner, 2013: 30)

kekir- "geğirmek" DLT II: 84, Muh.: 113, 164, Kıp. (CC *kekir-*: 114/9; İM *kegir-*: 194a/1; TZ *keykir-*: 9a/9), Çağ. (Seng. *gėgir-*: 315r/22; LÇT *kigir-*: 543; Pav.C. *kigir-*: 487), (EDPT: 712b; DTS: 295b; ESTY V: 26)

Kzk. *kekir-* "geğirmek" (*kekirik* "geğirti")

kekirdek "gırtlak, nefes borusu" Çağ. (Seng. *gėgirdek*: 315v/5; LÇT *kikirtek*: 543; Pav.C. *kigirdek/kigirtek/kigrük*: 487), (ESTY V: 26; VEWT: 248a; Radloff, II: 1070)

Kzk. *keŋirdek* "gırtlak" ("keŋ (geniş, genişlik) + ir + dek" *keŋirdek* kelimesi, *keŋ* "geniş, bol" kelimesinden oluşmuştur. *Keŋir-* "genişlemek, bollaşmak", *keŋirdek* "genişlemiş olan şey, gırtlak") (Kırg. *kekirtek*, Kklp. *kegirdek*, Özb. *gägirdäk*, Nog. *kenirdevik*)

keklig "kinli, öfkeli" Uyg. (TT VIII: N_8), DLT II: 283, (EDPT: 710b; DTS: 295b)

Kzk. *kekti* "kinli, kindar" (Kırg. *kekti*)

keklik "keklik; eti için avlanan bir tür hayvan" Uyg. (AratU I *kekelik*: 50, 52), DLT I: 479, KB: 76, Kıp. (Kİ *keklik*: 83; DM *kiklik*: 12a/8; TZ *keklik*: 13a/9, 15b/4), Çağ. (Seng.: 300v/23), (EDPT: 710b; DTS: 295b; ESTY V: 62; VEWT: 248a; TDES: 227; TMEN III: 1639)

Kzk. *kekilik* "keklik" (Kırg. *kekilik*, Nog. *kekilik*)

kekre "ilaç olarak kullanılan bir bitki; develerin yediği acı bir ot" Uyg. (AratU II: 47), DLT I: 422, Çağ. (LÇT: 518), (EDPT: 712b; DTS:

Kzk. *kekire* "develerin yediği bir tür ot; ekinlerin arasından

295b; VEWT: 248a; ESTY V: 27)

çıkan tadı acı bir bitki; peygamber çiçeği" (Kırg. *kekire*, Kklp. *kekiye*)

kekse "eski; yaşlı, ihtiyar" (Krş. KB *kökçin*: 667, 1798), (DTS *kökçin*: 313a; ESTY V: 28; VEWT: 288a; Radloff, II: 1063; TMEN IV: 2105)

Kzk. *kekse* "yaşlı, yaşlanmış" (Kırg. *köksö* kelimesi Kazakçaya *kekse* şeklinde geçmiştir. Bu kelime ET *kökçin* "kır, kırlaşmış" kelimesinden gelmektedir. kökçin > köksö > kekse)

kekteş- "birbirine kin beslemek, hınç duymak" DLT II: 222, (EDPT: 710b; DTS: 295b)

Kzk. *kektes-* "birbirine düşman olmak, araları açılmak"

kel- "gelmek" Uyg. (IrkB: 7, 11, 30; Man I: 13_{18}; TT II: 19; TT III: 106; TT IX: 86), DLT I: 26, II: 25, III: 121, KB: 747, 1135, Muh.: 75, 80, Kıp. (BV *kil-*: 17b/17; CC *kel-*: 124/10; DM *kel-*: 19b/6; GT *kel-/kil-*: 250/11; İM *kel-*: 4a/1; KH *gel-*: 6/8; KFT *kel-*: 392b/10; Kİ *kel-*: 78, 83; KK *kel-*: 6b/2, 9a/5; MG *kil-*: 113b/7; MS *kel-*: 3a/6; TA *kel-*: 55b/3; TZ *kel-*: 12a/4), Çağ. (Seng. *kėl-*: 315v/8; BVt *kil-*: 222/1; LM *kėl-*: 2466; İD *kil-*: 13/1, 43/4; FK *kil-*: 471/4; MKb *kil-*: 79b/10; MN *kil-*: 7b/5; Sİ *kil-*: 2305; TEH *kil-*: A733b/9; SS *kil-*: 2284; GN *kil-*: 16/4; LÇT *kil-*: 543; Pav.C. *kil-*: 487; SD *kel-/kil-*: 131; ŞHD *kil-*: 11b/7, 25b/8; LD *kel-/kil-*:

Kzk. *kel-* "gelmek; bir yere gitmek, ulaşmak, varmak; vakti zamanı gelmek; yardımcı fiil olarak kullanılır; *alıp kel* alıp gel; sürerlik, devamlılık bildirir; *kelgen boyda* gelir gelmez"

1928), (EDPT: 715b; DTS: 295b; VEWT: 248b; ESTY III: 14-16)

keleb "ip, iplik yumağı" Kıp. (İH: 26), (EDPT: 716a; VEWT: 249a) — Kzk. *kelep* "ip yumağı, yumak" (Nog. *kelep*, Kklp. *kelep*)

keles "kertenkele" Çağ. (LÇT: 518; Pav.C. 459), (Krş. DLT I *keler*: 364; Kıp. (BM *keler*: 10/12; TA *keler*: 12b/3)), (EDPT: 719b; DTS: 296a; ESTY V: 30-31; Vámbéry, 1867: 327a; Radloff, II: 1114) — Kzk. *keles* "kertenkele"

kelesi "gelecek" Kıp. (KK: 45b/3), (Toparlı, 1999: 49; ESTY III: 16) — Kzk. *kelesi* "gelecek; *kelesi apta* gelecek hafta, *kelesi jıl* gelecek yıl"

kelgen "gelen, gelecek" Kıp. (TA: 30b/7), Çağ. (AL: 432), (Toparlı, 2000: 41) — Kzk. *kelgen* "gelen"

keli "tokmak, buğday havanı; dibek" Kıp. (CC: 82/16; TA: 18b/7; TZ: 11b/1), (ESTY V: 33; Radloff, II: 1116; VEWT: 249b; Vámbéry, 1867: 327a) — Kzk. *keli* "havan, dibek" (Nog. *keli*, Kklp. *keli*)

kelim "gelen, gelmek isteyen" DLT II: 259, (EDPT: 719a) — Kzk. *kelim* "gelen, gelmek isteyen" (*kelimsek* "başka diyardan gelmiş olan", *kelimpaz* "sık sık gelen")

kelin "gelin" Uyg. (TT VI: 311; TT VII: 28_{51}), DLT I: 404, III: 242, KB: 2380, 3839, Muh.: 144, Kıp. (CC: 120/4; GT: 158/1; Kİ: 84; TA: 33b/11; TZ: 24b/10), Çağ. (Seng. *kėlin*: — Kzk. *kelin* "gelin"

316r/19; LM *kėlin*: 2672; MKb *kilin*: 31b/3; LÇT *kilin*: 544; SD *kilin*: 188; Pav.C. *kilin*: 488), (EDPT: 719a; DTS: 296b; ESTY III: 16-18; VEWT: 250a; TMEN III: 1700)

kelinçek (< kelin) "yeni evlenmiş kadın, yeni gelin" Çağ., (ESTY III: 16; Vámbéry, 1867: 327a; Radloff, II: 1118) — Kzk. *kelinşek* "taze gelin, yeni gelin"

keliş "geliş" Uyg. (Hüen: 293, 2089), DLT I: 370, Çağ. (Seng. *kėliş*: 316r/18; BVt *kiliş*: 640/2; FK *kiliş*: 254/2; Sİ *kiliş*: 4261; TEH *kiliş*: A730a/15; LÇT *kiliş*: 544; Pav.C. *kiliş*: 488), (EDPT: 720a; DTS: 296b) — Kzk. *kelis* "geliş"

keliş- gelişmek, karşılıklı gidip gelmek; uymak, uyum sağlamak, sözleşmek, anlaşmak" DLT II: 110, KB: 2495, 4421, 4569, ME: 121/5, (EDPT: 720b; DTS: 296b) — Kzk. *kelis-* "anlaşmak, sözleşmek, uyum sağlamak; gelişim, karşılıklı gidip gelmek" (*kelisim* "sözleşme, anlaşma, uzlaşma")

kelte "kısa, kısa boylu" Çağ. (LÇT: 518; Pav.C. 459), (VEWT: 250a; Vámbéry, 1867: 327a; Radloff, II: 1121) — Kzk. *kelte* "uzun olmayan, kısa" (*keltele-* "kısaltmak", *kelteli* "kısaltılmış, kısaca")

keltek (< kelte) "kısa değnek, sopa" Çağ. (Pav.C. 459), (VEWT: 250a; Vámbéry, 1867: 327a; Radloff, II: 1122) — Kzk. *keltek, keldek* "sopa, değnek; buğday başağı"

keltür- "getirmek" Uyg. (TT VII *kelür-*: 28_{30}; USp *kelür-*: 283), DLT II *keldür-/keltür-*: 195, III: 144, KB *keldür-/keltür-*: 3842, 4423, Muh. — Kzk. *keltir-* "getirmek"

keltür-: 88, 131, Kıp. (CC *keliür-/keltür-*: 145/11; DM *keltir-*: 23a/8; GT *keltür-/kiltür-/ketür-*: 13/11; İM *keltür-*: 17a/3; İN *keltür-*: 2a/9; KH *getür-*: 63/9; Kİ *keltür-*: 78, 83; KK *keltir-*: 84b/4; MG *kiltir-/kitür-*: 110a/9; TA *keltür-/ketür-*: 41b/2; TZ *keltir-/ketir-*: 12a/8), Çağ. (Seng. *kėltür-*: 315v/29; BVt *kiltür-/kitür-*: 345/6; LM *kėltür-*: 1152; İD *kiltür-/kitür-*: 213/2; FK *kiltür-*: 178/1; MKb *kiltür-*: 27a/4; MN *kiltür-*: 54a/4; Sİ *kiltür-*: 5457; GN *kiltür-*: 43/2; LÇT *kiltür-*: 543; AL *kiltür-*: 432; SD *kiltür-*: 123, 368; ŞHD *kiltür-/kitür-*: 23a/7; LD *kiltür-*: 2551), (EDPT: 716b; DTS: 297a)

keltürül- "getirilmek" ME: 5/1, Çağ. (TEH *kiltürül-*: M784b/23), (Abik, 1993: 385) — Kzk. *keltiril-* "getirilmek"

keltiriş- "getirmede yardım etmek, birlikte getirmek" Kıp. (CC: 160/6), (Grønbech, 1942: 137) — Kzk. *keltiris-* "birlikte getirmek"

kemi "gemi" Uyg. (Kuan *kemi*: 20; Hüen *kimi*: 1891; PK *kemi*: 192), DLT III *kemi/kimi*: 235, KB *kime*: 3386, 3387, Muh. *kemi*: 161, Kıp. (BM *kemi*: 4/13; CC *keme*: 160/34; DM *kemi*: 2a/15; GT *kemi/kime/kimi*: 88/5; İM *kemi*: 219b/2; Kİ *kemi*: 84; KFT *kemi*: 272b/33; TA *kemi*: 7b/8; TZ *keme/kemi*: 19a/7), Çağ. (Seng. *kėme*: 316r/26; LM *kėme*: 1696; MKb *kime*: 25a/5; FK *kime*: 685/20; Sİ *kime*: 5152; TEH *kime*: T696a/11; SS *kime*: 3219; GN *kime*: 69/12; LÇT *kime*: 545; Pav.C. *kime*: 489; AL *kime*: 433), (EDPT: 721a; DTS: 297b; ESTY V: 36; VEWT: 251b; TMEN III: 1703) — Kzk. *keme* "gemi"

kemiçi “gemici” Uyg. (PK: 192), Muh.: 156, 157, Kıp. (İM *kemiçi*: 471a/1; GT *kimeçi*: 88/9; TA *kemiçi*: 25b/6), (EDPT: 722a; DTS: 297b; TMEN III: 1704)

Kzk. *kemeşi* “gemici; gemi ustası”

kemik “kemik” ME *kemük*: 183/2, Çağ. (Pav.C. *kömük*: 477; LÇT *kömük*: 532), (Krş. DLT I, *kemdük söngük* “sırılmış, eti yenilmiş kemik”: 480), (EDPT: 722b; ESTY V: 36; VEWT: 251a)

Kzk. *kemik* “kemiğin kemirebilir etli yeri”

kemirçek “kıkırdak; kemik ucunda bulunan yumuşak doku” Kıp. (İH *kemirçek*: 27), Çağ. (Pav.C. *kimirçek*: 488), (Krş. Muh. *kemiçek*: 139), (VEWT: 251b; ESTY III: 19)

Kzk. *şemirşek* “kıkırdak; damarsız bağdokusu” (Kklp. *şemirşek*, Nog. *şemirşek*), (Iskakov *şemirşek* kelimesinin *kemirçek* kelimesiyle aynı kökten geldiğinden bahseder. Kelime başındaki *k* sesinin *ş* sesine dönüşmüş olduğunu (k > ç > ş) ve bunun Kıpçakçada bazı kelimelerde görüldüğünden bahseder. kemirçek > çemirçek > şemirşek Ayrıntılı bilgi için bkz. KTKES: 219-220)

kemrük (< kemür-) “kesik, gedik, dişte gedik açılması” DLT I: 478, Kıp. (Kİ *kemrik*: 84),

Kzk. *kemirik* “bir şeyin içini oyma, delme,

(EDPT: 723a)

gedik; eti kemikten sıyırma”

kemür- “kemirmek” DLT II: 85, ME: 177/1, Kıp. (CC *kemir-*: 115/1; Kİ *kemür-*: 84; TZ *kemir-*: 35b/9, 84b/11), Çağ. (Seng. *gömür-*: 309r/18; FK *kömür-*: 568/5; LÇT *kömür-*: 532; Pav.C. *kömür-*: 477), (EDPT: 723a; DTS: 297b; ESTY III: 18-19; VEWT: 251a)

Kzk. *kemir-* “kemirmek” (*kemirüvşi* “kemirgen, kemirgen hayvanlar”)

kenç “genç, çocuk, her hayvanın küçüğü” Uyg. (USp: 26_{13}), DLT I: 278, II: 307, III: 181, KB: 2659, ME: 28/8, Kıp. (İH *genç*: 27), Çağ. (LÇT *kence*: 520; Pav.C. *kence*: 460), (DTS: 298a; ESTY III: 20-21; VEWT: 252a)

~Kzk. *kenşe* (< kenç + e) “en küçük (çocuk), genç; genç doğan (hayvan), taze, körpe”

kend, kent “kent, şehir, köy; kale” Uyg. (U III *kent*: 34_6; TT X *kent*: 51), DLT I *ken*: 339, KB *kend*: 216, 1043, 1981, Muh. *kent*: 179, Kıp. (BM *kent*: 4/3; CC *kent*: 78/23; GT *kent/kint*: 221/2; İM *kend/kent*: 296b/1; Kİ *kent*: 85; KK *kent*: 44a/8; TA *kent*: 7a/5; TZ *kent*: 8a/5), Çağ. (Seng. *kėnd/kėnt*: 316v/16; MKb *kint*: 40b/6; TEH *kint*: T696a/13), (EDPT: 728a; DTS: 290a; ESTY V: 44; VEWT: 252b)

Kzk. *kent* “kent, şehir, kale”

kendir “kendir, kenevir; keten” Uyg. (TT VII: 14_{49}; AratU I: 122; Hüen: 1948; PK: 193), Kıp. (CC: 88/17; DM: 12b/12; Kİ: 85; TA: 20a/13; TZ: 29a/11), Çağ. (Seng.: 301r/26; LÇT: 520; Pav.C. 460), (EDPT: 729b; DTS: 298a; ESTY V: 39; VEWT: 252b; TMEN III: 1647)

Kzk. *kendir* “kendir, kenevir; kendirden yapılmış ip, urgan”

kene “kene, böcek” Kıp. (İH *kene*: 18; Kİ *kene*: 84; TA *kene*: 12b/10; TZ *kene/köne*: 29a/12), Çağ. (LÇT: 521; Pav.C. 461), (Atalay, 1945:

Kzk. *kene* “kene, böcek; koyun, köpek gibi hayvanların derisinde

56; VEWT: 251b)

yaşayan parazit”

kėŋ “geniş, bol; uzak” Uyg. (Man III *kin*: 30_5; U II *kiŋ*: 60_2; U III *kiŋ*: 72_{27}; U IV *kiŋ*: 30; TT V *kiŋ*: 21; TT X *kiŋ*: 214; USp *kėŋ*: 45_{12}), DLT III *kiŋ*: 358, KB k*ėŋ*: 55, 1100, 1328, Muh. *kiŋ*: 152, Kıp. (BV *kiŋ*: 32a/14; CC *keŋ*: 115/30; GT *kiŋ*: 168/6; İM *kiŋ*: 424b/2; KH *giŋ/kiŋ*: 11/8; Kİ *ken*: 85; KK *keŋ*: 32a/6; MG *kiŋ*: 28a/9; TA *kiŋ*: 29b/1; TZ *keŋ*: 38a/13), Çağ. (Seng. *kėŋ*: 316v/21; LM *kėŋ*: 979, 3475; FK *kiŋ*: 104/2; MN *kiŋ*: 71a/3; Sİ *kiŋ*: 1585; TEH *kiŋ*: M784b/8; SS *kiŋ*: 2186, 4565; LÇT *kiŋ*: 545; SD *kiŋ*: 498, 522; ŞHD *kiŋ*: 33b/8; LD: 1622, 1632), (EDPT: 724b; DTS: 298b; ESTY V: 44; VEWT: 253a)

Kzk. *keŋ* “geniş, bol; ucu-bucağı olmayan, büyük, uzun, *keŋ baytaḳ* “uçsuz bucaksız, *alaḳanı keŋ* “eli bol, eli açık”

kėŋeş “müzakere, danışma, görüşme” Uyg. (TT VII *kėŋiş*: 35_5), DLT III *kėŋeş*: 365, KB *kiŋeş*: 3484, 3497, Kıp. (CC *keŋeş*: 12/8; Kİ *kenkeş*: 85), Çağ. (Seng. *kėŋeş*: 316v/19; LM *kėŋeş*: 1884; GN *kiŋeş*: 100/10; LÇT *kiŋeş*: 545; AL *kiŋeş*: 434; SD *kiŋeş*: 659; LD *kiŋeş*: 349, 2361), (EDPT: 734a; DTS: 299a; TMEN III: 1651; ESTY III *geŋeş*: 21)

Kzk. *keŋes* “danışma, tavsiye, öneri; söyleşi, sohbet; meclis, kurul, heyet; birlik, konsey”

kėŋeş- “müzakere etmek, müşavere etmek, danışmak” Uyg. (U I *kiŋeş-*: 8_4; USp *kiŋeş-*: 77_8), DLT III *kėŋeş-*: 394, KB *kiŋeş-*: 3488, 5658, Kıp. (CC *keŋeş-*: 125/30; İM *keŋeş-*: 292b/5; Kİ *keŋeş-*: 85; TZ *kineş-/kinkeş-*: 21a/3), Çağ. (Seng. *kėŋeş-*: 316r/28; FK *kiŋeş-*: 64/2; SS *kiŋeş-*: 3211; LÇT *kiŋeş-*: 546; AL *kiŋeş-*: 435), (EDPT: 734b; DTS: 299a; ESTY

Kzk. *keŋes-* “akıl danışmak, istişare etmek; söyleşmek, sohbet etmek”

III *geŋeş*-: 22; VEWT: 253a)

kėŋeşçi “danışman” KB: 2256, 2935, (EDPT: 374b; DTS: 299a) Kzk. *keŋesşi* “danışman”

kėŋeşlig “danışıklı, tedbirli” DLT III: 358, (EDPT: 734b; DTS: 299a) Kzk. *keŋeşti* “istişareli, danışıklı, anlaşarak, danışarak yapılan (iş)”

keŋeşsiz “danışıksız, tedbirsiz” DLT I: 232, (EDPT: 734b; DTS: 299a) Kzk. *keŋessiz* “danışmadan, istişare etmeden”

kėŋiş (< kėŋ) “geniş, bol” Çağ. (Seng.: 316v/21), (EDPT: 724b; DTS: 298b) Kzk. *keŋis* “geniş”

kėŋlik (< kėŋ+lik) “genişlik, bolluk” Kıp. (CC *keŋlik*: 75/28; İM *kiŋlik*: 222b/7), (Krş. Uyg. (PP *kėŋlig:* 79_4) (DTS: 299a; Vámbéry, 1867: 335) Kzk. *keŋdik* “genişlik, bolluk, enlik”

kėŋü- “genişlemek” DLT III *keŋü*-: 396, KB *kiŋü*-: 5657, 5915, 6419, (EDPT: 727a; DTS: 299b) Kzk. *keŋi-, keŋey*- “genişlemek, büyümek, fazla yer kaplamak”

kėŋüt- “genişletmek” DLT II: 326, (EDPT: 730a; DTS: 299b) Kzk. *keŋit*- “genişletmek, büyütmek”

kėp “kalıp, vücut, forma” DLT III *kip*: 119, KB *kep*: 5422, 6255, Kıp. (Kİ *kep*: 78; TZ *kep*: 29b/3), (EDPT *kib*: 686a; DTS: 299b; ESTY V: 44; VEWT: 253b) Kzk. *kep* “kalıp, şekil; başlık, kep”

kepe “kamıştan yapılan kulübe” Çağ. (Pav.C. Kzk. *kepe* “kulübe,

455; LÇT: 514), (ESTY V: 46; Radloff, II: 1186)

barınak, baraka" (Kırg. *kepe*, Özb. *käpä*)

kepek "unda ve başta bulanan kepek" DLT I *kepek*: 390, II: 310, III: 93, Muh. *kebek*: 163, Kıp. (BM *kebek*: 8/8; CC *kebek*: 110/10; DM *kepek*: 6a/15; İM *kepek*: 482a/3; Kİ *kebek*: 78; KK *kepek*: 71a/12; KH *kepek*: 55/6; TZ *kepek*: 36b/3), (EDPT: 688b; DTS: 300a; ESTY V: 47; VEWT: 254a; Radloff, II: 1186; TMEN III: 1615)

Kzk. *kebek* "kepek, un kepeği"

kepeklig "kepekli" DLT I *kepeklig*: 508, Kıp. (KFT *kepeklü*: 219b/30), (EDPT: 689a; DTS: 300a)

Kzk. *kebekti* "kepekli, kepeği ayrılmamış"

kepelek "vücudu, kanatları ince pullarla ve türlü renklerle örtülü, bir böcek, kelebek" DLT I *kebeli*: 448, Muh. *kelebek*: 177, Kıp. (CC *köbelek*: 160/32; İH *kelebek*: 27), Çağ. (Seng. *köpelek*: 302r/28), (ESTY V: 13-15; TDES: 227; EDPT *kepeli*: 689b; DTS: 300a; Grønbech, 1942: 149)

Kzk. *köbelek* "kelebek" (*kebelek~kepelek>kelebek*) (Trkm. *kebelek*, Kklp. *gübelek*, Az. *käpänäk*, Nog. *küpelek*, Kırg. *köpölök*, Alt. *köbölök*)

kepenek "çobanların giydikleri kaba kumaştan yapılmış kolsuz yağmurluk, aba" Muh.: 167, Çağ. (LÇT: 513; Pav.C. 455), (ESTY V: 48; VEWT: 254a; Radloff, II: 1187; TDES *kebe/kepe*: 225)

Kzk. *kebenek* "çobanların giydiği aba, kepenek"

kepez "pamuk; başa giyilen şey, kalpak" Uyg. (USp *kepes/kepez*: 2_5; 70_6), DLT I *kepez*: 293, Kıp. (CC *kepes*: 102/3; Kİ *kebes*: 78; TA *kebeş*: 19b/11), (EDPT: 692b; ESTY V: 13; VEWT: 244b; DTS: 300a)

Kzk. *kepeş* "başa giyilen kalpak, takke" (Kırg. *kebez*)

kepi- "kurumak" DLT III: 257, (EDPT: 687b; DTS: 300a; ESTY V: 45; VEWT: 253b; Radloff, II: 1185)	Kzk. *keb-, kep-* "kurumak, suyunu çekmek; kabarmak, şişmek" (*keptir-* "kurutmak", *kebin* "kurutma", *kebiŋki* "biraz kurumuş, kuru gibi")
kepit "dükkan, mağaza; oda, depo" DLT I: 357, KB: 5108, 5497, Kıp. (CC: 78/28), (EDPT: 688a; DTS: 290b; ESTY V: 16; VEWT: 244b)	Kzk. *kibit* "tahıl deposu" (Tat. *kibet*, Kklp. *kibit*)
ker- "germek, çekip uzatmak" Uyg. (USp: 283), DLT II: 8, III: 39, KB: 1535, 6539, Kıp. (CC: 1256/25; Kİ: 80; TZ: 22b/8), Çağ. (Seng. *ger-*: 300r/21; LÇT *ker-*: 517), (EDPT: 735b; DTS: 300a; ESTY V: 50; VEWT: 254b)	Kzk. *ker-* "germek"
kerege "çadırın tavanında olan parmaklık şeklinde olan kısım; çadır, otağ; çadırın iskeleti, tel, kafes" Çağ. (Pav.C. 457), (Krş. Uyg. (ırkB *kerekü*: 18), DLT I *kerekü*: 447), (ESTY III: 24; VEWT *kerekü*: 255a; EDPT *kerekü*: 744a; DTS *kerekü*: 300a; TMEN III *kerekü*: 1629)	Kzk. *kerege* "katlanıp açılabilir, kafes şeklindeki destek; otağ, çadır" (*keregeşi* "çadır ustası")
kerek, kergek "gerek, lazım" Uyg. (Man I *kergek*: 24; TT II *kergek*: 25; TT V *kergek*: 24), DLT I *kerek*: 391, III: 44, KB *kerek*: 212, 1801, 2234, Kıp. (BV *kerek*: 2b/2; CC *kerek*: 131/5; İM *kerek*: 285b/3; KH *gerek/kerek*: 43/2; KFT *kerek*: 385a/11; MG *kerek/kirek*: 25b/9; TZ *kerek*: 13b/2), Çağ. (Seng. *kėrek*: 313v/3; BVt *kirek*: 291/1; LM *kėrek*: 11194,	Kzk. *kerek* "gerek, lazım"

1635; İD *kirek*: 26/3; FK *kirek*: 27/9, 33/3; MKb *kirek*: 11a/3; MN *kirek*: 32b/13; Sİ *kirek*: 3548; TEH *kirek*: M792b/19; SS *kirek*: 998, 1213; GN *kirek*: 28/8; LÇT *kerek*: 516; Pav.C. *kerek*: 457; AL *kerek*: 423; SD *kirek*: 71, 74; ŞHD *kirek*: 162b/2; LD *kirek*: 160, 162), (EDPT: 742a; DTS: 300b; ESTY III: 25; VEWT: 256a)

kerekle- "lazım olmak, ihtiyacı olmak" Uyg. (U I *kergekle-*: 26_9), DLT III: 341, KB: 961, 3455, (EDPT: 744b; DTS: 300b)

Kzk. *kerekte-* "lazım olmak, ihtiyacı olmak" (*kerekten-* "gerekli olmak")

kereklig "gerekli" Uyg. (U I *kergeklig*: 28_3; TT VI *kergeklig*: 240), DLT I: 509, KB: 1013, 1060, Kıp. (CC *kerekli*: 117/16; İM *kerekli*: 307a/1; GT *kirekli* 86/4; TZ *kerekli*: 32b/12), Çağ. (Seng. *kėreklig*: 313v/3; BVt *kireklik*: 510/3; LM *kėreklik*: 3353; İD *kireklik*: 379/1; MKb *kireklik*: 106b/4; FK *kireklik*: 468/7; Sİ *kireklik*: 1554; TEH *kireklik*: A726a/26; SS *kireklik*: 3390), (EDPT: 744a; DTS: 300b)

Kzk. *kerekti* "gerekli, lazım"

kereksiz "gereksiz" Uyg. (TT VI *kergeksiz*: 229), KB: 2079, 2115, (EDPT: 744a; DTS: 300b; Vámbéry, 1867: 335)

Kzk. *kereksiz* "gereksiz, lazım değil"

kerey "ustura" DLT III: 174, Kıp. (İM: 297a/6; TZ: 34a/12), (EDPT: 748a; DTS: 300a)

Kzk. *kerey* "ustura, jilet" (KTAS: 318b)

kerik- "gerinmek" Muh.: 163, (Battal, 1997: 40)

Kzk. *kerik-* "gerinmek, kasılmak; kendini beğenmek"

keril- "gerilmek" Uyg. (AratU II: 39), DLT I:

Kzk. *keril-* "gerilmek;

119, II: 136, KE: 67v/13, Kıp. (BV *keril-*: 38a/8; CC *keril-*: 114/8; GT *keril-*: 337/3; KK *kiril-*: 69a/9), (EDPT: 745a; DTS: 301a)

uzamak" (*kerilde-* "tartışmak, çekişmek", *kerildes-* "bağırıp çağırmak")

kerim "duvarlara örtülen, kaplanan dokuma nesneler" DLT I: 398, (EDPT: 745b; DTS: 301b)

Kzk. *kerim* "süs, süs eşyası; süslü, gösterişli"

kerin- "gerinmek" ME: 182/5, Kıp. (TZ: 9a/12), (Atalay, 1945: 195; Radloff, II: 1096; Vámbéry, 1867: 326)

Kzk. *kerin-* "gerinmek; kasılmak, kurulmak"

keriş "kavga, çekişme" Uyg. (U II: 58_5; TT I: 48), DLT I: 370, KB: 2150, ME: 118/7, Kıp. (CC: 162/35; GT: 266/10), (EDPT: 747a; DTS: 301a; ESTY V: 50)

Kzk. *keris* "kavga, tartışma, çekişme, dalaşma" (*keristir-* "kavga ettirmek, tartıştırmak")

keriş- "kavga etmek, didişmek, tartışmak; *ol maŋa yıp kerişdi* = o, bana ip germekte yardım etti" Uyg. (U III: 81_1), DLT II: 99, ME: 115/8, Kıp. (GT: 268/1; Kİ: 81), Çağ. (MKb *kiriş-*: 65b/2; Pav.C. *kiriş-*: 485; LÇT *kiriş-*: 540), (EDPT: 747b; DTS: 301a; ESTY V: 50)

Kzk. *keris-* "kavga etmek, ağız kavgası etmek, dalaşmak; *jip keristi* = ipi birlikte gerdiler"

kerki "keser, küçük balta, nacak" DLT I: 430, Muh.: 160, Kıp. (CC: 86/15; Kİ: 80; TA: 25a/4), Çağ. (Seng.: 300v/7; Pav.C. 457; LÇT: 517), (EDPT: 741b; 301a; ESTY V: 51; VEWT: 257a)

Kzk. *kerki* "kısa balta" (KTAS: 319b)

kerpiç "kerpiç, tuğla" DLT I *kerpiç*: 455, Muh. *kirpiç*: 154, Kıp. (CC *kerpiç*: 101/21; GT *kerpiç*: 299/9; İM *kerpiç*: 242a/1; KFT *kerüiç*: 204a/3; Kİ *kerpüç*: 80; TZ

Kzk. *kerpiş, kirpiş* "kerpiç, tuğla"

kerpiç/kirpiç/kilürpiç: 23b/12), Çağ. (Seng. *kerpiç*: 313v/4; BVt *kirpiç*: 483/7; İD *kirpiç*: 309/6; FK *kirpiç*: 643/8; MKb *kirpiç*: 105b/11; TEH *kirpiç*: T711a/21; LÇT *kirpiç*: 539), (EDPT: 737b; DTS: 301a; VEWT: 256b)

kersen "ağaçtan yapılmış büyük tabak, kap; ağaçtan hamur teknesi" Kıp. (Kİ: 81), Çağ. (Pav.C. 457; LÇT: 516), (ESTY V: 53; VEWT: 257a)

Kzk. *kersen* "ağaçtan yapılmış büyük kap"

kert- "kertmek, kertik açmak" DLT III *kert-*: 427, Muh. *kirt-*: 115, Kıp. (CC *kert-*: 164/5; Kİ *kert-*: 81; MG *kirt-*: 95b/2; TA *kert-*: 41b/4; TZ *kerit-*: 14a/1), Çağ. (LÇT *kert-*: 516), (EDPT: 738b; DTS: 301b; ESTY V: 54; VEWT: 257a)

Kzk. *kert-* "kertmek, kertik açmak" (*kertpe* "kertilmiş, kesilmiş")

kertek "kiler" Kıp. (TZ: 5b/4), (Radloff, II: 1102-1103; Atalay, 1945: 195)

Kzk. *kerte, kertek* "kiler, ambar"

kertil- "kertilmek" DLT II: 236, (EDPT: 740a; DTS: 301b)

Kzk. *kertil-* "kertilmek"

kertük "kertik" DLT I kertük: 478, Kıp. (Kİ *kertik*: 81; TZ kertik: 34b/11), (EDPT: 739a; DTS: 302a)

Kzk. *kertik* "kertik, oyuk" (*kertpeş* "kertik", *kertindi* "kertikli")

kėrü "geri" Uyg. (Man I *kirü*: 26_{27}; TT I *kirü*: 174; USp *kėrü*: 97_{21}), DLT I *kerü*: 361, II: 133, Muh. *kiru*: 90, Kıp. (BM *girü*: 15/12; CC *keri*: 60/5; GT *keri*: 250/1; İH *geri*: 23; İM *keri/kirü*: 286b/3; TA *kerü*: 28b/3), (EDPT: 736b; DTS: 302a; ESTY III: 27-28)

Kzk. *keri* "geri, arkaya doğru; ters, zıt"

kerük "uzun, geniş; yüksek" DLT I: 94, (EDPT: 741b; DTS: 301a; VEWT: 256b; Radloff, II:

Kzk. *kerik* "uzun, geniş, büyük, yüksek"

1096)

kes- “kesmek, doğramak” Uyg. (U II: 61_{17}; TT I: 28; AratU I: 122), DLT I: 434, II: 11, KB: 363, 736, 811, Muh.: 81, 114, Kıp. (BV *kes*-: 41a/9; CC *kes*-: 143/7; GT *kes-/kis*-: 298/11; İM *kes-/kis*-: 13a/1, 73a/4; Kİ *kes*-: 82; KFT *kes*-: 210b/14; KK *kes*-: 33a/13; KH *kes*-: 38/7; MG *kis*-: 95b/2; TA *kes*-: 37b/2; TZ *kes*-: 12a/13), Çağ. (Seng. *kės*-: 314r/24; BVt *kis*-: 457/10; LM *kės*-: 146, 3531; İD *kis*-: 47/5; FK *kis*-: 37/7; MKb *kis*-: 24b/3; Sİ *kis*-: 3972; TEH *kis*-: A720a/13; SS *kis*-: 310, 2325; GN *kis*-: 54/9; LÇT *kis*-: 541; AL *kis*-: 431; Pav.C. *kis*-: 486; SD *kis*-: 348, 707; ŞHD *kis*-: 128a/2; LD *kis*-: 2300), (EDPT: 748b; DTS: 302a; ESTY V: 55-56; VEWT: 257b)

Kzk. *kes*- “kesmek, doğramak, dilimlemek; üstünden ya da ortasından geçmek; sünnet etmek”

kesgük “köpeğin boynuna geçirilen halka, tasma” DLT II: 289, (EDPT: 750a; DTS: 302b; ESTY V: 59)

~Kzk. *keskek* “hayvanların boynuna takılan halka, tasma” (*keskekte*- “halka veya tasma takmak”, *keskekti* “halkalı, tasmalı”)

kesek “kesek, taş veya toprak parçası” DLT I *kesek*: 391, Muh. *kisek*: 178, Kıp. (BV *kesek*: 18a/4; DM *kesek*: 2b/10; GT *kesek*: 219/7; İH *kesek*: 20, 25; İM *kesek*: 124a/7; KFT *kesek*: 269b/7; MG *kisek*: 73a/4; MS *kesek/kisek*: 31b/1), Çağ. (Seng. *kėsek*: 314v/23; BVt *kisek*: 332/1; LM *kėsek*: 2388; İD *kisek*: 240/1; MKb *kisek*: 101a/12; FK *kisek*: 198/3; Sİ *kisek*:

Kzk. *kesek* “kesek, toprak parçası; kerpiç; büyük, kocaman, iri” (*kesekte*- “parçalara ayırmak”, *kesektik* “keskelik; büyüklük, irilik”)

5371; SS *kisek*: 4643; LÇT *kisek*: 541; AL *kisek*: 431; SD *kisek*: 230), (EDPT: 749b; DTS: 302b; TMEN III: 1634)

keser "keser, bıçak" Kıp. (İH: 25), (İzbudak, 1936: 29; Radlof, II: 1160; Vámbéry, 1867: 326)

Kzk. *keser* "ilmek bıçağı, halı veya kilim dokunurken kullanılan bıçak"

kesertke, kesertki "kertenkele" DLT I *kösürge/küsürge*: 490, Kıp. (BM *keseltki*: 11/4; CC *ḳasartḳa/ḳasartḳı*: 114/10; DM *kesürtüki*: 9a/15; Kİ *keselteki*: 82; TZ *keseltki*: 19b/1), (ESTY V: 57; VEWT: 258a; EDPT *kösürge*: 752a; DTS: 319b; Vámbéry, 1867: 326)

Kzk. *kesertke, kesertki, kesirtke* "kertenkele" (Kırg., "kesirtke")

keset- "ürkütmek, korkutmak; cesaretini kırmak" Kıp. (CC: 164/3), (Grønbech, 1942: 141)

Kzk. *keset-* "şaşırtmak, şevkini kırmak, cesaretini kırmak"

kesiçi "kesici, kesen" Kıp. (KFT: 291a/42; Kİ: 82), (Ağar, 1987: 1019)

Kzk. *kesüşi* "kesen adam" *ağaş kesüşi* "ağaç kesici, oduncu"

kesil- "kesilmek" Uyg. (U III: 60_5; AY: 61/10), DLT II: 136, KB: 1528, 4123, Muh.: 104, Kıp. (BV *kesil-*: 44a/10; GT *kesil-/kisil-*: 226/8; İM *kesil-*: 460a/8; KFT *kesil-*: 75a/37; KK *kesil-*: 82b/9; MG *kisil-*: 40a/6; MS *kesil-*: 10b/5; TZ *kesil-*: 60a/3), Çağ. (Seng. *kėsil-*: 314v/7; BVt *kisil-*: 276/7; LM *kėsil-*: 3534; FK *kisil-*: 563/5; Sİ *kisil-*: 328; TEH *kisil-*: T714b/20), (EDPT: 750a; DTS: 302b)

Kzk. *kesil-* "kesilmek"

kesim "kesilmiş" Çağ. (Seng.: 315r/1), (Radloff, II: 1165)

Kzk. *kesim* "kesilmiş, dilimlenmiş"

kesiş- "kesişmek, anlaşmak, sözleşmek, uyuşmak" Uyg. (USp: 107_5), Çağ. (Seng. *kèsiş-*: 314v/5; LÇT *kisiş-*: 541; Pav.C. *kisiş-*: 486), (Krş. DLT II: 101, *kesiş-* "kesmekte yardım etmek") (EDPT: 752a; DTS: 302b)

Kzk. *kesis-* "anlaşmak, sözleşmek, uyuşmak"

keski "keski, bıçak" DLT I *kesgü*: 13, Kıp. (Kİ *keski*: 82; KK *keskü*: 33a/10; TZ *keski/keskü*: 34a/3), (DTS: 302b)

Kzk. *keski* "kesici alet, keski"

kesküle- "parçalamak, yavaş yavaş kesmek" Uyg. (Alt. Gr. *keskile-*: 314), Çağ. (LÇT *kisküle-*: 541; Pav.C. *kisküle-*: 486), (Radloff, II: 1168; Durgut, 1995: 541)

Kzk. *keskile-* "parçalamak, dilim dilim etmek" (*keskil* "ucu sivri, keskin", *keskir* "keskin")

kesme[1] "kâkül, zülüf, perçem" DLT I: 11, 434, KB: 3284, 5824, (EDPT: 750b; DTS: 303a)

Kzk. *kespe[1]* "yüze düşen saç, perçem, zülüf"

kesme[2] "kıyma, yemek" Uyg. (U III: 65), (EDPT: 750b; DTS: 303a; Radloff, II: 1170)

Kzk. *kespe[2]* "erişte, hamurdan yapılan yiyecek"

kestür- "kestirmek" DLT II: 195, Kıp. (MG *kistür-*: 37a/8), Çağ. (Seng. *kèstür-*: 314v/9; TEH *kistür-*: A732a/2; SS *kistür-*: 3541; Sİ *kistür-*: 1329), (EDPT: 749b; DTS: 303a)

Kzk. *kestir-* "kestirmek"

kesük "kesik" KB *kesük*: 1348, 3906, Kıp. (BV *kisik*: 17a/2; İM *kesik/kesük*: 286a/6), Çağ. (BVt *kisük*: 123/4; LÇT *kisük*: 541), (Radlof, II: 1162; Toparlı, 1992: 325)

Kzk. *kesik* "kesik, kesilmiş"

keşte "nakış, işleme" Çağ., (ESTY V: 61; VEWT: 258b; Radloff, II: 1183; Vámbéry, 1867: 326)

Kzk. *keste* "desen, nakış, motif"

keşte- "bezmek, işlemek" Çağ., (ESTY V: 61; Radloff, II: 1183; Vámbéry, 1867: 326)

Kzk. *keste-* "nakışlamak, işlemek, bezemek" (*kestel-* "nakışlanmak, işlenmek", *kesteşi* "nakış, dikiş ustası")

kėt-[1] "gitmek, uzaklaşmak" Uyg. (U II *kit-*: 49_{28}; U III *kit-*: 48_{12}; TT I *kit-*: 11; TT VII *kit-*: 23_{5}; TT IX *kit-*: 74), DLT II *kit-*: 296, KB *kit-*: 737, 1040, Muh. *kit-*: 105, 109, Kıp. (BV *kit-*: 17a/13; CC *ket-*: 46/17; DM *ket-*: 20a/10; GT *kit-*: 119/11; İM *ket-/kit-*: 21a/2, 56b/5; Kİ *kit-*: 78; KFT *ked-*: 166a/34; KK *ket-*: 50b/2; MG *kit-*: 104a/3; TA *kit-*: 42b/2; TZ *ket-*: 49b/5), Çağ. (Seng. *kėt-*: 311v/2; BVt *kit-*: 18/9; LM *kėt-*: 2718; FK *kit-*: 233/8; İD *kit-*: 307/5; MKb *kit-*: 48b/4; MN *kit-*: 99b/3; Sİ *kit-*: 4536; TEH *kit-*: T702b/25; SS *kit-*: 2690; GN *kit-*: 77/3; LÇT *kit-*: 538; Pav.C. *kit-*: 482; SD *kit-*: 228; ŞHD *kit-*: 47a/1; LD *kit-*: 2632), (EDPT: 701a; DTS: 303b; ESTY III: 30-31; VEWT: 258b)

Kzk. *ket-*[1] "bir yere doğru yönelmek, gitmek; geçmek, ilerlemek; tüketilmek, harcanmak; ayrılmak; yok olmak, kaybolmak"

ket-[2] "delinmek, parçalanmak, kırılmak" Kıp. (Kİ: 79), (EDPT: 700b)

Kzk. *ket-*[2] "kırılmak, parçalanmak, gedilmek, delinmek"

ketek "kümes" Çağ. (LÇT: 514; Pav.C. 455; AL: 421), (VEWT: 259a; Radloff, II: 1129)

Kzk. *ketek* "tavuk kümesi, kuş yuvası" (*ketektey* "kümes gibi, yuva gibi")

kėter- "gidermek" Uyg. (U III *kiter-*: 48_{19}; U IV *kiter-*: 39; TT VII *kiter-*: 40_{93}; TT X *kiter-*: 122), DLT III *kėter-*: 164, KB *kiter-*: 4113, 4936, Muh. *kiter-*: 102, 105, Kıp. (BV *kiter-*:

Kzk. *ketir-* "gidermek, gitmesini sağlamak" (Kırg. *ketir-*, Kklp. *ketir-*, Nog. *ketir-*)

21a/2; CC *ketir-*: 143/5; GT *kiter-*: 189/12; İM *keter-/kiter-*: 70a/7; KK *keter-*: 81b/4; MG *kiter-*: 23a/7), Çağ., (Seng. *kėter-*: 311v/15; BVt *kiter-*: 593/1; FK *kiter-*: 200/6; İD *kiter-*: 124/5; LM *ėiter-*: 3250; MKb *kiter-*: 43b/8; Sİ *kiter-*: 93; TEH *kiter-*: M784a/22; SS *kiter-*: 140, 827; GN *kiter-*: 32/11; LÇT *kiter-*: 537; SD *kiter-*: 727; ŞHD *kiter-*: 188a/2; LD *kiter-*: 2133, 2405), (EDPT: 705b; DTS: 303b; ESTY V: 59; VEWT: 259a)

kėteril- "giderilmek, ortadan kaldırılmak" Kıp. (İM *keteril-/kiteril-*: 94b/7, 108b/2), (Toparlı, 1992: 201) — Kzk. *ketiril-* "giderilmek"

kėtiş- "ayrılmak" Uyg. (TT VII: 17_{23}), DLT II: 89, (EDPT: 707a; DTS: 304a) — Kzk. *ketis-* "ayrılmak, uzaklaşmak"

ketmen "yeri kazmak için kullanılan aygıt, kazma" Uyg. (USp: 55_{10}), DLT I: 444, Çağ. (Seng. *kėtmen*: 312r/13; LÇT *kitmen*: 538), (EDPT: 704a; DTS: 304a; VEWT: 259b) — Kzk. *ketpen* "kanal, bahçe gibi yerleri kazmak için kullanılan aygıt, kazma, çapa, bel"

ketmenle- "tarlayı bellemek" Çağ. (Vámbéry: 325), (Radloff, II: 1132; Vámbéry, 1867: 325) — Kzk. *ketpende-* "tarlayı bellemek, yeri kazmak, çapalamak"

ketü (< ket-) "bozulmak, kırılmak; (diş) çürümek, delinmek, kırılmak" DLT III: 219, (EDPT: 701b; VEWT: 259a; Radloff, II: 1130) — Kzk. *keti* "(bir şey) kenarı kırılmak, çentilmek, kertilmek; (diş) gedilmek, çürümek"

ketük "gedik, oyuk" Kıp. (Kİ *kedük/ketik/ketük*: 78, 79; TZ *ketik*: 33a/12), (EDPT: 702b) — Kzk. *ketik* "gedik, oyuk" (*ketikten-* "gedilmek")

kev “doyumsuz, obur” (Krş. DLT I *kevgin aş* (< kev) “doyurmayan aş”: 443), (EDPT: 689a; DTS: 304b)

Kzk. *kev* “doyumsuz, obur”

kevek (< kev) “boş, şişkin, kabarık, gedik” KE: 6v/1, Çağ. (LÇT: 513), (Durgut, 1995: 513)

Kzk. *kevek* “içinde hiçbir şey olmayan, boş, kof”

keviş “geviş getirme” ME: 143/8, Çağ. (Pav.C. 454), (ESTY III: 5)

Kzk. *küyis* “geviş getirme; geviş getiren hayvan” (Bşk. *küyüş*)

kevle- “eşmek, kazmak; karıştırmak” Çağ. (LÇT: 513), (Radloff, II: 1202)

Kzk. *kevle-* “kazmak, oymak, eşmek”

kevre- “zayıflamak, gevşemek” DLT III: 282, (EDPT: 691a; DTS: 304b)

Kzk. *küyre-* “zayıflamak, kurumak, çökmek, bitmek, tükenmek” (Az. *küvre-*, TT. *gevre-*)

kevrek “gevrek” DLT I: 479, Kıp. (BM: 8/16; Kİ: 86), (EDPT: 690b; DTS: 304b; ESTY III: 7)

Kzk. *küyrek* “gevrek, çıtır çıtır olan”

kevşe- “geviş getirmek” DLT III: 287, Kıp. (Kİ: 86), Çağ. (Seng.: 301v/1; LÇT: 513), (EDPT: 692a; DTS: 304b; ESTY III: 5)

Kzk. *küyse-* “geviş getirmek”

kevşet- “geviş getirtmek” DLT II: 338, (EDPT: 692a)

Kzk. *küyset-* “geviş getirtmek”

keydir- (< ke̲d-) “giydirmek” NF *keydür-*: 279/4, Kıp. (CC *keydir-*: 141/4; GT *keydir-/keydür-*: 102/9; İM *keydür-*: 171b/3; Kİ *keydür-*: 86), Çağ. (Seng. *keydür-*: 301v/28; BVt *kiydür-*: 144/5; LM *keydür-*: 2511; MKb *kiydür-*: 104a/3; Sİ *kiydür-*: 313; TEH *kiydür-*:

Kzk. *kiydir-* “giydirmek”

T711a/22; SS *kiydür-*: 3287), (Grønbech, 1942: 136)

keydiril- (< ked̲-) "giydirilmek" Kıp. (İM *keydürül-*: 238b/7), Çağ. (TEH *kiydürül-*: T704a/14), (Toparlı, 1992: 294)

Kzk. *kiydiril-* "giydirilmek"

keyi- (< *kek) "rencide olmak, üzülmek" (Krş. Uyg. (U II *kek*: 23_{14}), ME *keygirek* "utanma, üzülme": 141/3), (Bkz. *kek*) (ESTY V: 61; Radloff, II: 1072; VEWT: 247b-248a)

Kzk. *keyi-* (< *kek+i-* > *kegi-* > *keyi-*) "rencide olmak, üzülmek, sitem etmek, alınmak" (*keyigis* "alıngan, üzülen, kırılan"), (Räsänen, *keyi-* kelimesinin köken olarak *kek* kelimesinden ortaya çıktığını belirtmektedir. Bkz. VEWT: 248a), (Kırg. *keyi-*, Kklp. *keyi-*)

kėyik "geyik; vahşi hayvan, av hayvanı" Uyg. (IrkB *kiyik*: 31, 49; U II *kėyik*: 43_{14}; U IV *kėyik*: 215; TT I *kėyik*: 42; AratU II *kėyik*: 122), DLT I *keyik*: 206, II: 143, III: 168, KB *keyik*: 712, 6570, 6617, Muh. *kiyik*: 138, Kıp. (CC *keyik*: 74/14; DM *keyik*: 7b/15; GT *keyik/kiyik*: 139/4; İM *ked̲ik/kiyik*: 266b/2; KH *geyik*: 8/1; KK *kiyik*: 69b/12; MG *kiyik*: 106b/9; TA *keyik*: 11b/6; TZ *kiyik*: 38b/2), Çağ. (Seng. *kėyik*: 317r/13; BVt *kiyik*: 474/4; FK *kiyik*: 344/5; LM *kėyik*: 1701, 1703; MKb

Kzk. *kiyik* "geyik; av hayvanı" (Kırg. *kiyik*, Kklp. *kiyik*, Nog. *kiyik*)

kiyik: 77a/9; Sİ *kiyik*: 5355; TEH *kiyik*: A718b/17; SS *kiyik*: 4303; GN *kiyik*: 10/2; LÇT *kiyik*: 542; AL *kiyik*: 436; Pav.C. *kiyik*: 486; SD *keyik*: 235; ŞHD *kiyik*: 37b/11; LD *kiyik*: 2105), (EDPT: 755a; DTS: 294b; VEWT: 247b; ESTY V: 21)

kėyikçi "yabani hayvan avcısı, avcı" Uyg. (U II: 84_9; U III: 54_5; TT IV: 56), (EDPT: 755b; DTS: 295a)

Kzk. *kiyikşi* "geyik avcısı"

kėyik otı "hoş kokulu bir bitki, kekik" (Krş. DLT III *keyik* "yabani olan her şey": 168), (EDPT: 755a; DTS: 294b; ESTY V: 63)

Kzk. *kiyik otı* "dağda yetişen hoş kokulu bir bitki" (*kiyik otı* = *kiyik* "yabani olan her şey" + *ot* "bitki, nebat"), (Kırg. *kiyik ot*, Kmk. *giyik ot*, Az., *kekotı*, TT. *kekik otu*)

kez[1] "gez, okun gezi" DLT I: 326, III: 106, Kıp. (Kİ *kez*: 81; MG *kiz*: 101b/3), Çağ. (Seng. *gez*: 300v/7; Pav.C. *gez*: 458), (EDPT: 756a; DTS: 305a; VEWT: 260a; ESTY V: 20-21; Vámbéry, 1867: 326)

Kzk. *kez*[1] "okun ipe gerildiği yer, gez; çift hörgüçlü devenin hörgüçleri arasındaki oyuk yer"

kez[2] "kez, defa; süre, zaman" Kıp. (BM *kez*: 30; BV *kez*: 19a/4; CC *kez*: 128/5; GT *kez*: 220/2; İM *kez/kiz*: 87b/9, 99b/1; KH *kez*: 37/6; KFT *kez*: 277b/28; Kİ *kez*: 81; MG *kez/kiz*: 29a/7; TZ *kez*: 31a/11), Çağ. (GN *kiz*: 17/7, 25/9), (VEWT: 260a; Grønbech, 1942: 142)

Kzk. *kez*[2] "kez, defa, sıra, zaman, vakit, süre" "*bir kez* bir kez, *bul kez* bu kez, bu zamanda"

kez- "gezmek, dolaşmak" Uyg. (U III: 20_5; TT III: 61), DLT II: 10, KB: 747, 6157, Kıp. (CC *kez-*: 160/28; DM *kez-*: 21a/12; GT *kiz-*: 179/5;

Kzk. *kez-* "gezmek, dolaşmak" (*kezbe* "gezme, başıboş,

Kİ *kez-*: 82; KK *kez-*: 83b/3; TA *kez-*: 42a/8), Çağ. (Seng. *kėz-*: 313v/12; BVt *kiz-*: 310/2; FK *kiz-*: 688/78; İD *kiz-*: 72/1; LM *kėz-*: 1447; MKb *kiz-*: 29a/11; MN *kiz-*: 13a/8; Sİ *kiz-*: 5715; TEH *kiz-*: T709b/8; SS *kiz-*: 1306, 1799; GN *kiz-*: 95/12; Pav.C. *kiz-*: 486; AL *kiz-*: 430; SD *kiz-*: 9, 748; ŞHD *kiz-*: 14a/13; LD *kiz-*: 815, 844), (EDPT: 757a; DTS: 305a; ESTY V: 21; VEWT: 260a)

aylaklık", *kezbele-* "gezmek, dolaşmak", *kezgek* "gezen, dolaşan")

kezdür- (< kez-) "gezdirmek" ME *kezdür-*: 118r/6, Kıp. (Kİ *kezdür-*: 82; KK *kezdir-*: 83b/4), Çağ. (Seng. *kėzdür-*: 313v/23; BVt *kizdür-*: 59/9; FK *kizdür-*: 69/7; İD *kizdür-*: 229/2; MKb *kizdür-*: 31b/11; LD *kizdür-*: 967, 2397), (Toparlı, 1999: 94; Radloff, II: 1180)

Kzk. *kezdir-* "gezdirmek, dolaştırmak"

keze "sırayla, sırası gelince, sırasında, zamanında" Uyg. (TT VI: 245; AratU I: 154), (EDPT: 757b; DTS: 305a)

Kzk. *keze* "zamanında, vaktinde, sırasında"

keze- (< kez + e-) "nişan almak, hedef almak" (Bkz. *kez*[1]), (ESTY III: 11; Radloff, II: 1172)

Kzk. *keze-* "bir hedefe nişan almak" (*kezevli* "nişan alınmış, hedef alınmış") (Kklp., "keze-", Kırg., "keze-", Tat., "keze-", Alt., "keze-")

kezen- (< kez + en-) "vurmak istemek" ME: 50/2, (VEWT: 260a; ESTY III: 11; Radloff, II: 1173)

Kzk. *kezen-* "nişan alınmak"

kezgüçi (< kez-güçi) "gezici, gezen" Çağ. (LN: 713), (Kaçalin, 2010: 713)

~Kzk. *kezüvşi* (< kezigçi) "gezici, seyyar" (*kezüvşilik*

	"gezginlik")
kezig "sıra, nöbet" Uyg. (TT V *kezik*: 6; AY *kezik*: 624/23), DLT I *kezik*: 391, KB *kezig*: 713, 2382, Kıp. (İH *gezek*: 26; TZ *kezek*: 15b/10), Çağ. (Seng. *gezek*: 314r/18), (EDPT *kezig*: 758b; DTS *kezik*: 305b; Vámbéry, 1867 *kezek*: 334)	~Kzk. *kezek* "sıra, nöbet, vardiya" "*kezegi kel-* sırası, zamanı gelmek" (*kezek-kezek* "sıra sıra", *kezeksiz* "sırasız", *kezektep* "sırayla, nöbetleşe", *kezekşi* "nöbetçi", *kezekşilik* "nöbetçilik"; *kezekte-* "sıralamak, sıraya dizmek")
kezig "ateşli hastalık, sıtma" Uyg. (TT V: 83), DLT I: 391, KB: 4890, Kıp. (CC *keziv*: 160/3), Çağ. (LÇT *kezek*: 517), (EDPT: 758b-759a; VEWT: 260a; OTWF: 192)	Kzk. *kezik* "ateşli bir hastalık; sıtma"
keziglig "sırası gelmiş olan, sıradaki" Uyg. (USp: 282), (DTS: 305)	Kzk. *kezekti* "sıradaki, nötebeti gelmiş olan"
kezlik "küçük kadın bıçağı; okun kirişe dayanan yerini oymak için kullanılan bıçak" DLT I: 478, Kıp. (Kİ: 81), Çağ. (Seng.: 300v/15), (EDPT: 760a; DTS: 305b)	Kzk. *kezdik* "pek büyük olmayan bıçak, kama" (*kezdikti* "bıçağı olan")
ḳıç- "kaşımak" Çağ. (LÇT: 497), (VEWT: 260b; Radloff, II: 792)	Kzk. *ḳış-* "kaşımak, tırmalamak"
ḳıçı "hardal" DLT III: 238, Muh.: 181, Kıp. (TZ *ḳıç/ḳış*: 14a/11), Çağ. (Seng. *ḳıcı*: 293v/15; LÇT *ḳıçı*: 497; Pav.C. *ḳıçı*: 444), (EDPT: 590b; DTS: 440a; VEWT: 260b; ESTY VI: 186)	Kzk. *ḳışı, ḳışa* "hardal otu"

ḳıçıġ “kaşınma” Uyg. (USp *ḳıçıḳ*: 282), Çağ. (Seng. *ḳıçıġ*: 293v/16; LÇT *ḳıçıġ*: 497; Pav.C. *ḳıçıġ*: 444; MKb *ḳıçıġ*: 88a/5), (ESTY VI: 186; EDPT: 591a)

Kzk. *ḳışıv* “kaşınma” (*ḳışıma* “kaşıntı”)

ḳıçḳır- “bağırmak, çağırmak” KE *ḳıçḳır-*: 128v/11, Kıp. (CC *ḳıçḳır-*: 128/38; KH *ḳıçḳur-*: 44/8; Kİ *ḳıçḳur-*: 69; TZ *ḳıçḳır-/ḳışḳır-*: 23a/1), Çağ. (Seng.: 293r/28; BVt: 425/9; MKb: 79b/9; TEH: A719b/9; GN: 6/6; LÇT: 496; AL: 396; Pav.C. 443), (VEWT: 261a; Grønbech, 1942: 205; Radloff, II: 871)

Kzk. *ḳışḳır-* “bağırmak, çağırmak, haykırmak” (*ḳışḳırt-* “bağırtmak”)

ḳıçḳırış- “bağırışmak, tartışmak” Çağ. (Seng.: 293v/11; FK: 602/3; LÇT: 496; AL: 395), Radloff, II: 872; Kaçalin, 2010: 662)

Kzk. *ḳışḳırıs-* “bağırışmak, birbirine bağırmak”

ḳıd- “kıymak, kesmek; sözünden dönmek” DLT III: 246, KB *ḳıy-*: 2876, 5076, Kıp. (GT *ḳıy-*: 231/9; Kİ *ḳıy-*: 77; TZ *ḳıy-*: 38a/4), Çağ. (Seng. *ḳıy-*: 299v/6; BVt *ḳıy-*: 674/2; İD *ḳıy-*: 149/2; GN *ḳıy-*: 13/6; LÇT: 507; SD *ḳıy-*: 276; LD *ḳıy-*: 147, 502), (EDPT: 595a; DTS: 440a; VEWT: 261a; ESTY VI: 200)

Kzk. *kıy-* “kıymak, kesmek, biçmek”

ḳıdıḳ “çene altı, gerdan, gıdık” Çağ. (Vámbéry *ḳıtıḳ*: 321), (DS: 2787; Tietze II *gıdık*: 146b; Radloff, II: 870; Vámbéry, 1867: 321)

Kzk. *ḳıdıḳ, ḳıtıḳ* “çene altı, gerdan, gıdık” (*ḳıtıḳsız* “gıdıklanmayan”, *ḳıtıḳtı* “gıdıklanan”, *ḳıtıḳta-* “gıdıklamak”), (Kklp. *ḳıtıḳ*, Nog. *ḳıtıḳ*, Kırg. *ḳıtığı*)

ḳıdır- “aramak, bulmak; gezmek, dolaşmak” (DS: 2789; ESTY VI: 185; VEWT: 261a)

Kzk. *ḳıdır-* “gezmek, dolaşmak, hava almak; oturmaya gitmek” (*ḳıdırma* “gezme, dolaşma”, *ḳıdırıs* “gezi, yürüyüş”), (Kırg. *ḳıdır-*, Kkalp. *ḳıdır-*, Nog. *ḳıdır-*)

ḳıġ “koyun pisliği” Uyg. (AratU II: 84), DLT III: 129, Kıp. (İH: 23; KFT: 45b/48; TA: 16a/4), Çağ. (Seng. *ḳıḳ*: 297v/27), (EDPT: 608b; DTS: 440b; VEWT *ḳıd*: 261a; ESTY VI *ḳı*: 184)

Kzk. *ḳıy* “sığır, koyun pisliği, tezek”

ḳıġaş “eğri, kavisli” Çağ. (LÇT: 248), (Radloff, II: 856; Erbay, 2008: 358)

Kzk. *ḳıġaş, ḳıyġaş* “eğri, çarpık, bükük” (*ḳıġaşta-/ḳıyġaşta-* “çapraz gitmek”)

ḳıġır “at kuyruğunun kısa olması, sivrilmesi” Kıp. (KH *ḳıḳır*: 35/9), (EDPT *ḳıŋır*: 639b; Radloff, II: 856)

Kzk. *ḳıġır* “bir şeyin sivri olması, sivrilmesi”

ḳıġlat- “(hayvan) dışkı çıkartmak” DLT II: 348, (EDPT: 610b)

Kzk. *ḳıylat-* “(hayvan) dışkı çıkartmak, kirletmek” (*ḳıyla-* “dışkı çıkarmak”)

ḳıḳı (< ḳıḳ) “ses, gürültü” DLT III: 227, (EDPT: 609b; DTS: 445a; VEWT: 262b)

Kzk. *ḳıḳı* “gürültü, yüksek ses, çığlık; kaz, kuğu gibi hayvanların çıkardığı ses” (*ḳıḳ* “gık sesi, gık diye ses çıkarma”)

ḳıḳır- “yüksek sesle bağırmak, konuşmak” Uyg. (U IV: 89, TT X: 363), DLT II: 83, ME: 97/5, (EDPT: 612a; DTS: 445a)

Kzk. *ḳıġır-*, *ḳıḳır-, ḳıḳıl-* “yüksek sesle konuşmak, bağırmak; (kaz, kuğu gibi) ötmek, bağırmak”

ḳıḳırda- “kıkırdamak” Kıp. (İH: 23), (İzbudak, 1936: 29)

Kzk. *ḳıḳırda-, ḳıḳılda-* “kıkırdamak,; gülmek, kahkaha atmak” (*ḳıḳıldas* “kıkırdaşmak”, *ḳıḳıldat-* “kıkırdatmak, güldürmek”)

ḳıl “saç, kıl” Uyg. (TT VI: 205), DLT I: 337, KB: 2917, 4393, Muh.: 171, Kıp. (BV: 30a/4; GT: 215/10; İH: 23; İM: 348a/3; KFT: 320b/48; Kİ: 74), Çağ. (Seng.: 298v/11; BVt: 375/3; FK: 623/3; İD: 28/8; LM: 2306, 3419; MKb: 85a/9; TEH: T703b/14; SS: 1020; GN: 81/4; LÇT: 505; Pav.C. 449; ŞHD: 59a/1; LD: 780, 820), (EDPT: 614b; DTS: 442a; ESTY VI: 204; VEWT: 262b; TMEN III: 1607)

Kzk. *ḳıl* “kıl, tüy” “*ḳıl arḳan* kıldan yapılmış urgan, *ḳıl ḳurt* solucan, *ḳıl moyın* ince boyun”

ḳıl- “kılmak, yapmak” Uyg. (U III: 53_4; TT VII: 28_2; AratU I: 8), DLT I: 36, II: 25, KB: 3052, 3190, 3716, Muh.: 80, 89, 113, Kıp. (BV: 31a/20; CC: 157/4; GT: 137/11; İM: 8a/6; KH: 60/3; KFT: 216b/9; KK: 84a/2; Kİ: 74; MG: 53b/7; MS: 14a/6; TA: 43a/12), Çağ. (Seng.: 297v/27; BVt: 356/3; FK: 324/1; İD: 250/3; LM: 1260, 1628; MKb: 43a/4; MN: 111b/11; TEH: T698a/10; SS: 3995; GN: 65/4; LÇT:

Kzk. *ḳıl-* “kılmak, yapmak, etmek”

506; Pav.C. 450; SD: 196, 557; ŞHD: 42b/4; LD: 381, 601), (EDPT: 616a; DTS: 442b; ESTY VI: 205; VEWT: 262b)

ḳılav[1] "hayvanların dillerinde oluşan kabarcıklar, bir tür hayvan hastalığı" Çağ. (Pav.C. 450), (ESTY VI: 206; VEWT: 263a; Vámbéry, 1867: 323; Radloff, II: 867)

Kzk. *ḳılav[1]* "hayvanlarda görülen bulaşıcı bir hastalık" (Kklp., "ḳılav", Nog., "ḳılav", Bşk., "ḳılav")

ḳılav[2] "kar tanesi; kırağı" (Bkz. *ḳırav*) (ESTY VI: 207)

Kzk. *ḳılav[2]* "kar tanesi" (Kmk., "ḳılav", Bşk., "ḳılav/ kırağı") (*ḳılavla-* "ince ince kar yağmak")

ḳılav[3] "keskin (bıçak), parlak (miğfer)" Çağ. (Seng.: 298v/12; LÇT: 506; Pav.C. 450), (VEWT: 263a; Radloff, II: 867; ESTY VI: 207)

Kzk. *ḳılav[3]* "keskinleştirilmiş, bileylenmiş bıçak"

ḳılıç "kılıç" Uyg. (IrkB: 8; U II: 78_{30}; TT I: 162; TT V: 92; TT X: 356), DLT I: 183, II: 116, III: 135, KB: 268, 1736, 2055, Muh.: 88, 93, 173, Kıp. (CC *ḳılıç/ḳlıç*: 126/9; DM *ḳılıç*: 11a/7; GT *ḳılıç*: 154/4; İM *ḳılıç/ḳılınç*: 16b/4, 82b/8; KFT *ḳılıç*: 204a/2; Kİ *ḳılıç*: 74; KK *ḳılıç*: 50a/3; MG *ḳılıç/ḳılınç*: 58b/4, 94b/5; TA *ḳılıç*: 14a/13; TZ *ḳılıç*: 19b/4), Çağ. (BVt *ḳılıç*: 38/5; FK *ḳılıç*: 348/4; İD *ḳılıç*: 228/3; LM *ḳılıç/ḳılınç*: 1746, 2000; MKb *ḳılıç*: 85a/10; MN *ḳılıç*: 90a/8; Sİ *ḳılıç*: 2425; TEH *ḳılıc*: A719a/23; SS *ḳılıç*: 632; SS *ḳılıç*: 8/6; Pav.C. *ḳılıç*: 451; LÇT *ḳılıç*: 506; SD *ḳılıç*: 115; ŞHD *ḳılıç*: 114a/4; LD *ḳılıç*: 180, 399), (EDPT: 618a; DTS: 442b;

Kzk. *ḳılış* "kılıç"

ESTY VI: 212-213; VEWT: 263b; TMEN III: 1510)

ḳılıçla- “kılıçlamak, kılıçla vurmak” DLT III: 331, (EDPT: 618b; DTS: 442b) Kzk. *ḳılışta-* “kılıçlamak, kılıçtan geçirmek”

ḳılıçlıġ “kılıçlı” KB: 3046, 3047, 6549, Muh. *ḳılıçlı*: 86, (DTS: 443a; Radloff, II: 778) Kzk. *ḳılıştı* “kılıçlı”

ḳılıçsız “kılıçsız” KB: 2139, 3042, (DTS: 443a) Kzk. *ḳılışsız* “kılıçsız”

ḳılıççı “kılıççı” Muh.: 156, Kıp. (KK: 63a/2), (Radloff, II: 778; Toparlı, 1999: 68) Kzk. *ḳılışşı* “kılıççı, kılıç kullanan”

ḳılıḳ “huy, yaradılış, karekter” Uyg. (TT VII *ḳılıḳ*: 17_{22}), DLT I *ḳılıḳ/ḳılḳ*: 383, II: 230, KB *ḳılıḳ/ḳılḳ*: 1824, 1978, 2012, Kıp. (GT *ḳılıḳ*: 328/10; İH *ḳılıḳ*: 23; Kİ *ḳılıḳ*: 74; TA *ḳılıḳ*: 20b/9; TZ *ḳılġı*: 14a/5), Çağ. (Seng. *ḳılıḳ*: 298v/20; İD *ḳılıġ*: 193/2; MKb *ḳılıġ*: 88a/5; Sİ *ḳılıġ*: 816; TEH *ḳılıġ*: A726b/1; SS *ḳılıġ*: 3089; GN *ḳılıġ*: 48/10; LÇT *ḳılıġ*: 507; AL *ḳılıḳ*: 399; Pav.C. *ḳılıġ/ḳılıḳ*: 451; LD *ḳılıġ*: 485), (EDPT: 620b; DTS: 443b; ESTY VI: 211-212; TMEN III: 1517) Kzk. *ḳılıḳ* “huy, karekter; davranış, hareket” “*jaman ḳılıḳtı* kötü huylu”

ḳılıḳlıġ “huy sahibi, karekter sahibi; hareketli” Kıp. (CC *ḳılıḫlı/ḳılıḳlı*: 161/31), Çağ. (LÇT *ḳılıġlı*: 507; MKb *ḳılıġlıġ*: 85b/11), (Grønbech, 1942: 146; Radloff, II: 868) Kzk. *ḳılıḳtı* “karekter sahibi; sevimli, sempatik, çekici” (*ḳılıḳtılıḳ* “sevimlilik, cana yakınlık”)

ḳılıḳsız “huysuz, kılıksız” KB: 4595, 4606, HŞ: 3436, (DTS: 444a) Kzk. *ḳılıḳsız* “huysuz, çekilmez”

ḳılın- “kılınmak, yapılmak” Uyg. (U IV: 19; TT I: 36; TT X: 359), DLT I: 508, II: 156, KB: Kzk. *ḳılın-* “kılınmak, yapılmak, edilmek”

430, 1333, Kıp. (CC: 157/4; İM: 415b/4; Kİ: 74; MG: 84b/1), Çağ. (Seng.: 298v/3; MN: 48a/2), (EDPT: 623a; DTS: 443a)

ḳılış- "yapmakta yardım etmek, birlikte yapmak" DLT II: 109, KE: 164r/9, Kıp. (İM: 263a/5), Çağ. (Seng.: 298r/29; LM: 2878), (EDPT: 625a; DTS: 444a)

Kzk. *ḳılıs-* "birlikte yapmak, beaber yapmak"

ḳılış "yapma, yapış" Çağ. (MKb: 40a/13; LÇT: 506), (Ölmez, 1993: 475)

Kzk. *ḳılıs* "yapma, yapış, birlikte yapma"

ḳıl ḳuyruḳ "kılkuyruk kuşu; keklik; yaban ördeği" DLT I: 337, KB: 72, Kıp. (Kİ: 74; TA: 11a/4), (EDPT: 614b; DTS: 442a; ESTY VI: 204; DS: 2801)

Kzk. *ḳıl ḳuyrıḳ* "siyah renkli çayır kuşu; çulluk"

ḳıltıḳ "balık kılçığı, kılçık" Çağ. (Seng.: 298v/16; LÇT: 506; Pav.C. 450), (EDPT: 619a; DTS: 444a; TMEN III: 1509)

Kzk. *ḳıltıḳ* "balık kılçığı; kıl, tüy"

ḳıltur- "kıldırmak, yaptırmak" Uyg. (USp *ḳıltur-*: 88_{22}), DLT II *ḳıltur-*: 191, KB *ḳıldur-*: 6153, Kıp. (BV *ḳıldur-*: 51a/6; İM *ḳıldur-*: 91b/1; MG *ḳıldur-*: 75a/5), Çağ. (Seng. *ḳıldur-*: 298v/8; BVt *ḳıldur-*: 259/7; TEH *ḳıldur-*: T698a/10; Sİ *ḳıldur-*: 2517; SS *ḳıldur-*: 4312), (EDPT: 619b; DTS: 444a)

Kzk. *ḳıldır-* "kıldırmak, yaptırmak"

ḳımın- "kımıldanmak" Çağ. (LÇT *ḳımın-*: 508), (Vámbéry, 1867 *ḳıman-*: 324; Radloff, II: 881)

~Kzk. *ḳımın-* "kımıldanmak; kırıtmak, cilve yapmak"

ḳımılda- "kımıldamak" Kıp. (Kİ: 75, TZ: 37a/3), (Krş. Çağ. (LÇT *ḳımırla-*: 508), (Radloff, II: 853; Atalay, 1945: 198; Tekin, 1995 *ḳīmıl*:

Kzk. *ḳımılda-* "kımıldamak" (*ḳımıl* "hareket, faaliyet"),

176)

(Kklp. *ḳımılda-*, Nog. *ḳımılda-*, Kbalk. *ḳımılda-*, Trkm. *ġımılda-*, TT. *ḳımılda-*)

ḳımız "kımız" DLT I: 365, II: 12, III: 191, KB: 4442, Muh.: 161, Kıp. (DM: 4b/4; İH: 24; İM: 411a/4; Kİ: 75; TZ: 32a/1), Çağ. (Seng: 298v/26; FK: 689/166; LÇT: 508; Pav.C. 552), (EDPT: 629b; DTS: 444a; ESTY VI: 214; VEWT: 264a; DS: 2804; TMEN III: 1529)

Kzk. *ḳımız* "kısrak sütünün mayalanmasıyla yapılan bir tür içecek, kımız" (Az. *ġımız*, Kırg. *ḳımız*, Nog. *ḳımız*, Kkalp. *ḳımız*, Tat. *ḳımız*)

ḳımızdıḳ (< ḳımız + dıḳ) "tadı ekşi bir ot, kuzu kulağı" Kıp. (Kİ), (Radloff, II: 854; EDPT: 629b; DTS: 444a; ESTY VI: 214; VEWT: 264a)

Kzk. *ḳımızdıḳ* "kuzu kulağı"

ḳımızlan- "kımız sahibi olmak" DLT II: 268, (EDPT: 629b; DTS: 444b)

Kzk. *ḳımızdan-* "kımızlanmak, kımız sahibi olmak"

ḳımta- "saklamak, gizlemek" (Krş. Kıp. (KFT, *ḳımtara* (< ḳımta-ra) "kitap veya eşya saklanan yer": 148a/52), (ESTY VI: 222; Ağar, 1989: 1020; Budagov II, 1871: 64b)

Kzk. *ḳımta-* "saklamak, gizlemek; boşluk kalmayacak şekilde örtmek, kapatmak" (*ḳımtı-* "gizlemek, saklamak, ört bas etmek; sıkarak tutmak"), (Kklp. *ḳımta-*)

ḳın[1] "kın, bıçak ve kılıç kını, kılıf" Uyg. (U III: 64_9), DLT I: 339, III: 140, KB: 87, 2144, Kıp.

Kzk. *ḳın* "kın (kılıç, bıçak vb.)" (Kklp.

(CC: 115/12; DM: 10b/8; GT: 326/5; İM: 77a/3; Kİ: 74; MG: 95b/1; TA: 14b/1; TZ: 11b/1, 29b/2), Çağ. (Seng.: 299r/28; BVt: 660/82; FK: 553/1; İD: 64/3; Sİ: 4519; LÇT: 508; Pav.C. 552; SD: 417; LD: 2155, 2663), (EDPT: 630b; DTS: 444b; ESTY VI: 217; VEWT: 264a)

ḳın, Nog. *ḳın*, Kmk. *ḳın*, Kırg. *ḳın*, Bşk. *ḳın*, Alt. *ḳın*)

ḳın[2] (ḳıñ) "ıstırap, acı çekme, ceza, işkence, zorluk" Uyg. (U II: 26_{14}; U III: 56_{7}; TT VI: 255; TT VII: 22_{15}; USp: 78_{16}), KB *ḳın/ḳıyın*: 893, 3547, Kıp. (CC: 125/37; GT: 55/10), Çağ. (Seng.: 299r/26; LM: 3289; AL: 402; LÇT: 508; Pav.C. 552), (EDPT: 631a; DTS: 444b; ESTY VI: 218; VEWT: 264b; TMEN III: 1609)

Kzk. *ḳıyın* "zor, çetin, müşkül; acı, ıstırap" (*ḳıñ* > *ḳıyn* > *ḳıyın*), (Kklp. *ḳıyın*, Nog. *ḳıyın*, Kırg. *ḳıyın*, Kmk. *ḳıyın*, Bşk. *ḳıyın*, Tat. *ḳıyın*, Alt. *ḳıyın*)

ḳına- "bir şeye kın yapmak, dikmek" DLT III: 273, (EDPT: 634a; DTS: 444b; VEWT: 264a)

Kzk. *ḳına-* "elbisenin belini büzerek, daraltarak dikmek; belini sıkmak"

ḳınıḳ- (< ḳın-) "bir şeye aşırı derecede düşkün olmak, tutkun olmak" (Krş. DLT II *ḳınış-* (< ḳın-) "bir şeyi istekle yapmak": 113; Kıp. (Kİ *ḳın-*: 75)), (ESTY VI: 216; DS: 2812; Radloff, II: 729)

Kzk. *ḳunıḳ-* "müptelâ olmak, düşkün olmak, bağımlı olmak; alışkanlık edinmek, alışmak" (Kklp. *ḳunıḳ-*, Kırg. *ḳınıḳ-*, Alt. *ḳınıḳ-*, Tat. *ḳunuḳ-*)

ḳınlıḳ, ḳıñlıḳ "zorluk, müşküllük" Uyg. (Kuan: 37; PK: 184-185), (EDPT: 639a; DTS: 444b)

Kzk. *ḳıyındıḳ* "zorlu, çetinlik, müşküllük" (Kırg. *ḳıyındıḳ*)

ḳıŋır[1] “kızgın, hiddetli” DLT I: 170, Kıp. (İH: 23, 24), Çağ. (LÇT: 509), (EDPT: 639b; DTS: 445a; Radloff, II: 729)

Kzk. *ḳıŋır* “kızgın, asabi, sinirli”

ḳıŋır[2] “eğri-büğrü, çarpık; aksi, inatçı” ME: 203/5, Kıp. (CC: 116/12; TZ: 3b/5), (EDPT: 639b; DTS: 445a; ESTY VI: 220; Vámbéry, 1867: 324; Radloff, II: 859)

Kzk. *ḳıŋır* “eğri, çarpık; aksi, inatçı” (Kklp. *ḳıŋır*, Kmk. *ḳıŋır*, Tat. *ḳıŋır*, Kırg. *ḳıŋır*)

ḳıŋıray- (< ḳıŋır + ay-) “inatlaşmak, inat etmek, aksilik etmek” Çağ. (LÇT: 509), (Vámbéry, 1867: 324; Radloff, II: 859)

Kzk. *ḳıŋıray-* “inatlaşmak, inat etmek, zıtlaşmak”

ḳıŋraḳ (< ḳıŋır + aḳ) “et ve hamur kesilen satıra benzer büyük bir bıçak” DLT III: 382, (EDPT: 639b; DTS: 445a; ESTY VI: 220; VEWT: 265a; Radloff, II: 709)

Kzk. *ḳıŋıraḳ* “büyük bıçak; hançerin bir türü” (Kırg. *ḳıŋıraḳ*)

ḳıp “pekiştirme anlamı katar; ḳıp ḳızıl” KB: 2385, Kıp. (Kİ: 68), Çağ. (Seng.: 293r/9), (EDPT: 578b; DTS: 445a)

Kzk. *ḳıp* “pekiştirme anlamı katar; *ḳıp ḳısḳa* çok kısa, *ḳıp ḳana* sadece”

ḳıpḳızıl “kıpkızıl” KB: 2385, Muh.: 168, Kıp. (Kİ: 68, 71; DM: 9a/9; KK: 4a/11; TA: 33a/11), Çağ. (Seng.: 293r/9), (EDPT: 578b; DTS: 420a)

Kzk. *ḳıpḳızıl* “kıpkızıl”

ḳır[1] “kır, sahra, açık yer” DLT I: 324, KB: 96, 3396, Kıp. (BM: 3/8; TZ: 7a/12), Çağ. (GN: 67/11; LÇT: 497; Pav.C. 444), (Krş. Uyg. (USp *ḳır çeçek* “kır çiçeği”: 282), (EDPT: 641a; DTS: 445b; ESTY VI: 225; VEWT: 265b)

Kzk. *ḳır*[1] “kır, bozkır, açık alan; hüner, maharet, beceri, işe yatkınlık; ütü çizgisi”

ḳır[2] “tepe başı; basık dağ; kenar, kıyı” DLT III: 39, Kıp. (İH: 22; Kİ: 70), Çağ. (Pav.C. 444),

Kzk. *ḳır*[2] “dağın tepesi, tepe; dağın yamacı,

(EDPT: 641a; DTS: 445b; ESTY VI: 225; VEWT: 265b; TMEN III: 1598)

kenar, kıyı; bıçak vb. şeylerin sırtı”

ḳır-[1] “kırmak; kazımak, bir şeyi kökünden çıkarmak” DLT II: 7, III: 401, Muh.: 109, 122, Kıp. (İM: 139a/5; TA: 40a/5), Çağ. (FK: 432/6; MKb: 79b/9; LÇT: 500; SD: 117; ŞHD: 183a/10; LD: 2552), (EDPT: 643a; DTS: 445b; ESTY VI: 227; VEWT: 265b)

Kzk. *ḳır-[1]* “kırmak, kazımak, tıraş etmek”

ḳır-[2] “öldürmek, katletmek, yok etmek” KE: 204r/11, ME: 87/1, Kıp. (TZ: 6a/13), Çağ. (TEH: A724a/18; LÇT: 500), (EDPT: 643a; DTS: 445b; ESTY VI: 227; VEWT: 265b)

Kzk. *ḳır-[2]* “öldürmek, yok etmek”

ḳıra “tepe, yokuş” DLT III: 401, (Krş. Uyg. (USp *ḳıra* “tarla, ekin yeri”: 282)), (DTS: 445b; ESTY VI: 225)

Kzk. *ḳıra* “tepe, yokuş, bayır” (Krş. ḳır[2]) (*ḳırḳa* “tepe, bayır”) (Kklp. *ḳıra*, Kırg. *ḳıra*, Alt. *ḳıra*)

ḳırağu “kırağı, çiy” DLT I: 446, Kıp. (CC *ḳırov*: 164/19; BM *ḳıravu*: 14/1; TZ *ḳırav*: 17b/4), Çağ. (Seng. *ḳırav*: 295r/16; BVt *ḳırav*: 520/6; FK *ḳırav*: 532/3; LÇT *ḳırağu/ḳırav*: 498; AL *ḳırağu*: 396; Pav.C. *ḳırağu/ḳırav*: 445), (EDPT: 656b; DTS: 445b; VEWT: 265b; ESTY VI *ḳırav*: 230; Vámbéry, 1867 *ḳırau*: 324)

Kzk. *ḳırav* “kırağı, çiy, şebnem; yaşlı kimselerin saç ve sakalına düşmüş ak” (Kklp. *ḳırav*, Nog. *ḳırav*, Kırg. *ḳırav*, Tat. *ḳırav*, Bşk. *ḳırav*)

ḳıran “kadınların boyunlarına taktıkları boncuk” Çağ. (LÇT: 498), (Durgut, 1995: 498)

Kzk. *ḳıran* “boncuk, boncuklu kolye”

ḳıraŋ (< ḳır[2]) “tepe, uç, kıyı” Kıp. (İH: 22), (ESTY VI: 226-227; DS *ġıran*: 2052)

Kzk. *ḳıraŋ* “tepe” (*ḳırat* “tepe”), (Kırg. *ḳıraŋ*)

ḳırç "*ḳırç ḳırç* = ısırırken veya çiğnerken çıkan ses, gıcırtı, kıtırtı; yansıma ses" Çağ. (LÇT *ḳırçıl-* (< ḳırç): 498), (Radloff, II: 760)

Kzk. *ḳırş-ḳırş* "bir şeyi ısırıken veya çiğnerken çıkan ses, gıcırtı, yansıma ses" (Nog. *ḳırş-ḳırş*, Kırg. *ḳırç-ḳurç*)

ḳırça "köşeli, kenarlı olan" (Krş. DLT III *ḳırça-* "köşesine, kenarına dokunmak": 276), (EDPT: 647a; DTS: 445b)

Kzk. *ḳırşa* "köşeli, kenarlı, kenarı olan" (Kırg. *ḳırça* çap- "köşeli kesmek, kesip almak")

ḳırçaŋġı "uyuz hastalığına yakalanan hayvan veya insan, uyuz hastalığı" (ESTY VI: 244; VEWT *ḳırçaŋı*: 266a; Fedotov I, 1996: 260; Radloff, II: 761; DS *ḳurçangı*: 3007)

Kzk. *ḳırşaŋḳı* "atlarda görülen bir tür deri hastalığı, uyuz; inatçı, aksi kimse" (Kklp. *ḳırşaŋḳı*, Kırg. *ḳırşaŋġı*, Bşk. *ḳırşaŋġı*, Tat. *ḳırşaŋġı*)

ḳırçıl- "kırılmak, parçalanmak" Çağ. (LÇT: 498; Pav.C. 446), (Durgut, 1995: 498)

Kzk. *ḳırşıl-* "kesmek, düzeltmek, engebesiz hâle getirmek" (*ḳırşı-* "kesmek, koparmak, sertçe ısırmak"), (Kklp. *ḳırşıl-*)

ḳırçılda- "dişleri gıcırdamak" Çağ. (LÇT: 498; AL: 395), (Vámbéry, 1867: 322; Radloff, II: 866)

Kzk. *ḳırşılda-* "gıcırdamak, dişleri gıcırdamak" (Nog. *ḳırşılda-*, Kırg. *ḳırçılda-*)

ḳırçıldat- “dişlerini gıcırdatmak” Çağ. (LÇT: 498; BVt: 27/1; AL: 395; Pav.C. 446), (Radloff, II: 866)

Kzk. *ḳırşıldat-* “dişlerini gıcırdatmak” (Nog. *ḳırşıldat-*, Kırg. *ḳırçıldat-*)

ḳırġaġ “elbisenin yanı, kenarı” DLT II: 288, Çağ. (LÇT *ḳıraġ*: 497), (EDPT: 653b; DTS: 445b)

Kzk. *ḳırġaḳ* “suyun yakası, kıyısı, kenarı”

ḳırġavul “yabani tavuk, sülün” Çağ. (LÇT: 498; Pav.C. 446; BVt: 276/5), (ESTY VI: 232; VEWT: 266a; Vámbéry, 1867: 322; Radloff, II: 750)

Kzk. *ḳırġavıl* “sülün” (Kklp. *ḳırġavıl*, Bşk. *ḳırġavıl*, Tat. *ḳırġavıl*, Kmk. *ḳırġavul*, Kırg. *ḳırġool*)

ḳırġı (< ḳır-) “yün makası, baytar bıçağı” Çağ. (Vámbéry: 322), (Vámbéry, 1867: 322, Radloff, II: 865)

Kzk. *ḳırġı* “tırpan, büyük bıçak; rende” (Kklp. *ḳırġı*)

ḳırġıç “kazanın dibinde kalan artıkları kazımak için kullanılan alet” Çağ. (LÇT: 499), (Radloff, II: 751)

Kzk. *ḳırġış* “kazımakta veya temizlemekte kullanılan demir araç, kazağı” (Kklp. *ḳırġış*, Nog. *ḳırġış*, Kırg. *ḳırġış*)

ḳırġın “*ḳıyn ḳırġın* = acımasız, zalim; kırma, hezimete uğratma” Uyg. (TT VI: 225), Çağ. (LÇT: 499), (EDPT: 654a; DTS: 446b)

Kzk. *ḳırġın* “kırma, hezimete uğratma, yenme; acımasız, zalim” (Kklp. *ḳırġın*, Nog. *ḳırġın*)

ḳırġuy “atmaca; atmacaya benzer bir kuş, şahin” DLT II *ḳırġuy*: 95, III: 241, Muh. *ḳırġu*: 175, Kıp. (BM *ḳırġı*: 11/15; CC *ḳırġıy*: 109/8; İM *ḳırġuy*: 353b/8; TZ *ḳırġı*: 7b/2), Çağ. (Seng. *ḳırġu*: 295r/24; LÇT *ḳırġu*: 499; Pav.C. *ḳırġu*:

Kzk. *ḳırġıy* “yırtıcı bir kuş; bozdoğan” (*ḳıran* “kartalgillerin genel adı, yırtıcı bir kuş”; *ḳıranḳara*

446; SD *ḳırġuy*: 215, 254), (EDPT: 654b; DTS: 446a; VEWT: 266b; ESTY VI: 232; TMEN III: 1461)

"kartalgillerden bir kuş, yırtıcı kuş, aladoğan") (Kklp. *ḳırġıy*, Kırg. *ḳırġıy*, Kmk. *ḳırġıy*)

ḳırıl- "ölmek, helâk olmak; yoksullaşmak" DLT II: 134, Kıp. (CC: 162/19; Kİ: 70), (EDPT: 658b; DTS: 446a)

Kzk. *ḳırıl-* "ölmek, yok olmak, kırılmak"

ḳırın- "soyar veya kazır görünmek" DLT II: 155, (EDPT: 661b; DTS: 446a)

Kzk. *ḳırın-* "sakalı ve bıyığı usturayla kazımak"

ḳırış- "kazımakta ve sıyırmakta yardım etmek" DLT II: 98, (EDPT: 665a; DTS: 446a)

Kzk. *ḳırıs-* "kazımakta yardım etmek"

ḳırḳ "kırk sayısı" Uyg. (AY: 197/14; USp: 282), DLT I: 349, KB: 4637, Muh.: 187, Kıp. (BM: 12/13; BV: 16b/12; DM: 15b/4; GT: 60/11; İM: 114a/3; 47b/11; Kİ: 70; MG: 106a/1; TA: 23b/6; TZ: 60b/9), Çağ. (Seng.: 295r/27; FK: 689/353; MKb: 6a/2; MN: 78a/11; Sİ: 3907; TEH: T694b/9; SS: 1652; LÇT: 499; Pav.C. 446), (EDPT: 651a; DTS: 446b; ESTY VI: 235; VEWT: 266b)

Kzk. *ḳırıḳ* "otuz dokuzdan sonra gelen sayı, kırk" (Kklp. *ḳırıḳ*, Nog ,*ḳırıḳ*, Kırg. *ḳırḳ*, Bşk. *ḳırıḳ*, Tat. *ḳırıḳ*)

ḳırḳ- "kırkmak, kırpmak, kesmek" Uyg. (Man III: 33_4), DLT III: 422, Kıp. (CC *ḳırḳ-*: 160/25; Kİ *ḳırḳ-*: 70; TA *ḳırḳ-*: 41a/12; TZ *ḳırḳ-/ḳırt-*: 12b/1), Çağ. (Seng.: 294r/29; BVt: 586/1; LM: 1847; MKb: 31b/5; TEH: M792b/20; LÇT: 499; Pav.C. 446), (EDPT: 651a; DTS: 446b; ESTY VI: 236; VEWT: 266b)

Kzk. *ḳırıḳ-* "kırkmak, kırpmak, kesmek" (Kklp. *ḳırıḳ-*, Nog. *ḳırıḳ-*, Kırg. *ḳırḳ-*)

ḳırḳ ayaḳ "kırkayak" Çağ. (Pav.C. 446),

Kzk. *ḳırıḳayaḳ*

(Vámbéry, 1867 *ḳırıḳ ayaḳ*: 322; Radloff, II: 863)

“kırkayak”

ḳırḳıl- “kırkılmak, kırpılmak” DLT II: 236, Kıp. (KFT: 321a/2), (EDPT: 655b; DTS: 446b)

Kzk. *ḳırḳıl-* “kırkılmak, kırpılmak, kesilmek” (*ḳırḳım* “hayvanı kırpma zamanı”)

ḳırḳınç “kırkıncı” NF *ḳırḳınç*: 233/13, KE *ḳırḳınç*: 248v/10, Çağ. (MKb *ḳırḳınçı*: 36b/2; TEH *ḳırḳınçı*: T706b/25), (Ölmez, 1993: 475)

Kzk. *ḳırḳınşı* “kırkıncı”

ḳırḳındı (< ḳırḳ-) “örnek yapılırken iplerin uzun kalan kısımlarının kırpılması, kırpıntı” Çağ. (LÇT *ḳırpındı*: 498), (EDPT: 651a; DTS: 446b; ESTY VI: 236; VEWT: 266b)

Kzk. *ḳırḳındı* “örnek yapılırken iplerin uzun kalan kısımlarının kırpılması; hayvanların yediği ottan arta kalanı”

ḳırḳlıḳ (< ḳırḳ-) “hayvanları kırpmakta kullanılan makas” Kıp. (İH: 22), (İzbudak, 1936: 30; DS: 2831; Radloff, II: 750)

Kzk. *ḳırıḳtıḳ* “hayvanları kırpmakta kullanılan makas”

ḳırḳtur- “kestirmek” Çağ. (TEH: M792b/20), (Abik, 1993: 376)

Kzk. *ḳırıḳtır-* “kestirmek”

ḳırla- “dağ yamacında dolaşmak, dağ yamacından gitmek” DLT III: 298, Çağ. (LÇT: 500), (EDPT: 659a; DTS: 446a)

Kzk. *ḳırla-* “dağ yamacında dolaşmak, gezmek; dağdan bayırdan gitmek”

ḳırlan- “dağa çıkmak, tepe gibi yüksekçe yere çıkmak” DLT II: 251, (EDPT: 659a; DTS: 446a)

Kzk. *ḳırlan-* “yüksekçe bir yere çıkmak, yaylaya çıkmak”

ḳırlış- “kavga etmek, hırlaşmak” Kıp. (CC: 111/14), (Grønbech, 1942: 207)

Kzk. *ḳırılıs-* “tartışmak, kavga etmek,

hırlaşmak”

ḳırma (< ḳır-) “kazıma, kazınarak yapılan” DLT I: 433, (EDPT: 660a; DTS: 446b)

Kzk. *ḳırma* “kazınarak alınan, kazıma; hayvan pazarı; hayvanın derisini yüzüldüğü yer” (Kırg., “ḳırma”)

ḳırnaḳ “cariye, hizmetçi, halayık” DLT I: 473, Muh.: 147, 152, Kıp. (DM: 14a/2; GT: 140/6; İH: 22; İM: 155b/6; KFT: 388a/19; Kİ: 60; TA: 34b/5; TZ: 3b/13, 87a/5), Çağ. (Seng. *ḳırnaġ/ḳırnaḳ*: 295v/6; LÇT *ḳırnaġ*: 500; Pav.C. *ḳırnaġ/ḳırnaḳ*: 446), (Krş. Uyg. (U III *ḳırḳın*: 42_{24}), (EDPT: 661b; DTS: 446b; ESTY VI: 240; TMEN III: 1470; DS: 2835)

Kzk. *ḳırnaḳ* “hizmetçi, uşak” (KTAS: 458a)

ḳırp- “tüyün uçlarını kırpmak” Kıp. (Kİ *ḳırp-*: 71), Çağ. (Seng. *ḳırp-*: 294r/17), (Bkz. *ḳırḳ-*), (EDPT: 651a; DTS: 446b)

Kzk. *ḳırpı-* “kırpmak, kısaltmak”

ḳırtış[1] “yüzün rengi, betbeniz, yüz; yüzde oluşan kırışıklar” Uyg. (U I: 37_{13}; U III: 23_{1}; AY: 593/21, 655/21), DLT I: 460, KB: 2915, Muh.: 140, Çağ. (Seng.: 295r/20; LÇT: 498), (EDPT: 649a; DTS: 446b; ESTY VI: 241; VEWT: 267b; DS: 2839)

Kzk. *ḳırtıs*[1] “alın ve yüzde oluşan kırışıklar; yüz, betbeniz; kıvrım, kırışık, buruşuk” (Kklp. *ḳırtıs*, Nog. *ḳırtıs*, Kırg. *ḳırtış*, Alt. *ḳırtıs*, Tat. *ḳırtış*)

ḳırtış[2] “kavun, karpuz kabuğu” Kıp. (TA: 9a/6), (Toparlı, 2000: 118)

Kzk. *ḳırtıs*[2] “yer kabuğu, kabuk”

ḳırtışla- “derinin üst tabakasını almak, kazımak, düzeltmek” DLT III: 350, (EDPT: 651a; DTS:

Kzk. *ḳırtısta-* “bir şeyin kırışıklarını gidermek,

446b)

düzeltmek" (Kklp. *ḳırtısla-*, Kırg. *ḳırtışta-*)

ḳırtışlan- "kırış kırış olmak" DLT II: 272, (EDPT: 651a; DTS: 447a)

Kzk. *ḳırtıstan-* "kırışıklanmak, kırış kırış olmak" (Kklp. *ḳırtıslan-*)

ḳırtışlıġ "engebeli, pürüzlü" DLT I: 461, (EDPT: 651a; DTS: 447a)

Kzk. *ḳırtıştı* "engebeli, pürüzlü" (Kklp. *ḳırtıslı*)

ḳıs- "kısmak, basmak, kıstırmak, sıkıştırmak, bastırmak" DLT II: 11, KB: 1120, 5227, Muh.: 120, Kıp. (CC: 51/24; İH: 23; KH: 68/4; Kİ: 72; MG: 21b/9; TZ: 13b/8), Çağ. (Seng.: 296v/24; LÇT: 504), (EDPT: 665b; DTS: 447a; ESTY VI: 246; VEWT: 267b)

Kzk. *ḳıs-* "kıstırmak, sıkıştırmak; bağrına basmak, sıkıca kucaklamak, sarmak; korkutmak"

ḳısa "zorluk, güçlük, meşakkat" KB: 1219, 1221, 1491, (Radloff, II: 803; ESTY VI: 246-247)

Kzk. *ḳısa* "zorluk, güçlük, meşakkat"

ḳısġa "kısa" Uyg. (U II: 42_{27}), DLT II: 11, KB: 348, 964, 1533, Muh.: 151, Kıp. (BV *ḳısḳa*: 4a/18; CC *ḳısġa/ḳısḫa/ḳısḳa*: 120/17; DM *ḳısḳa*: 5a/2; GT *ḳısḳa*: 19/12; İM *ḳısḳa*: 54a/2; Kİ *ḳısa/ḳısġa*: 72; KFT *ḳısḳa*: 250a/2; KK *ḳısḳa*: 36b/9; KH *ḳısḳa*: 11/3; MG *ḳısḳa*: 93a/4; MS *ḳısa*: 12a/3; TA *ḳısa/ḳısḳa*: 27a/7; TZ *ḳısḳa*: 29a/2), Çağ. (Seng. *ḳısḳa*: 297v/8; BVt *ḳısḳa*: 489/5; FK *ḳısḳa*: 461/6; MN *ḳısḳa*: 39a/13; TEH *ḳısḳa*: T702b/13; LÇT *ḳısḳa*: 504; AL *ḳısḳa*: 398; Pav.C. *ḳısḳa*: 448; ŞHD *ḳısḳa*: 128a/7), (EDPT: 667a; DTS: 447a; ESTY VI: 247; VEWT: 267b)

Kzk. *ḳısḳa* "kısa" (Kklp. *ḳısḳa*, Nog. *ḳısḳa*, Kmk. *ḳısḳa*, Kırg. *ḳısḳa*)

ḳısġaç “kıskaç” Uyg. (Man I: 8_{10}; TT V: 116), DLT I: 455, Muh.: 160, Kıp. (CC *ḳısḳaç*: 84/5; Kİ *ḳısġaç*: 72), (EDPT: 667a; DTS: 447b; ESTY VI: 247; VEWT: 267b)

Kzk. *ḳısḳaş, ḳısḳış* “kıskaç, maşa” (Kırg. *ḳıçḳaç*, Tat. *ḳıskıç*, Az. *ḳısġaç*, Bşk. *ḳısḳıs*)

ḳısġan- “kıskanmak, cimrilik etmek” Uyg. (Man III *ḳızġan-*: 11_8, III: 21_3), DLT II *ḳısġan-*: 250, Kıp. (CC *ḳızġan-*: 64/20; Kİ *ḳısḳan-*: 72; TA *ḳısḳan-*: 38a/8; TZ *ḳızġan-*: 8b/5), Çağ. (Seng. *ḳısḳan-*: 297v/5; BVt *ḳızġın-*: 664/3; LÇT *ḳısḳan-*: 504; Pav.C. *ḳısḳan-*: 448), (EDPT: 667b; DTS: 447b)

Kzk. *ḳızġan-* “kıskanmak, haset etmek; esirgemek, kıyamamak” (Kırg. *ḳızġan-*)

ḳısıġ “kısık, sıkı, dar yer” Uyg. (TT III *ḳızıġ*: 103), DLT I *ḳısıġ*: 376, Çağ. (Seng. *ḳısıḳ*: 297v/8; LÇT *ḳısıḳ*: 504), (EDPT: 666b; DTS: 447b)

Kzk. *ḳısıḳ* “kısık, çekik, çekik göz”

ḳısıl- “kısılmak, sıkışmak, arada kalmak” Uyg. (TT VII: 33_6; AratU II: 27), DLT II: 135, KB: 6486, Çağ. (Seng.: 297r/5), (EDPT: 667b; DTS: 447b)

Kzk. *ḳısıl-* “kısılmak, sıkışmak; zorlanmak, şaşırmak; utanmak, mahçup olmak”

ḳısılt- “zorlamak, zor duruma düşürmek; abluka altına almak” (EDPT: 668a; Radloff, II: 806)

Kzk. *ḳısılt-* “zor duruma düşürmek, mahçup etmek, utandırmak”

ḳısım “bir avuç dolusu” Çağ. (Vámbéry *ḳısım*: 323; LÇT *ḳısımla-* “avuçlamak”: 504), (Vámbéry, 1867: 323) (ESTY VI: 247)

Kzk. *ḳısım* “bir tutam, bir miktar; baskı, eziyet, zorluk; tazyik, basınç” (Kklp. *ḳısım*, Kırg. *ḳısım*)

ḳısır “kısır, doğuramayan insan veya hayvan” DLT I: 364, III: 88, Muh.: 172, Kıp. (Kİ: 72;

Kzk. *ḳısır* “kısır, doğuramayan hayvan;

TA: 13a/3; TZ: 24b/9), Çağ. (Seng.: 297v/8; LÇT: 504; Pav.C. 449), (EDPT: 668b; DTS: 448a; ESTY VI: 249; VEWT: 267b; TMEN III: 1491)

ḳısır bult yağmur yağdıramayan bulut" (Kklp. *ḳısır*, Nog. *ḳısır*, Kırg. *ḳısır*, Tat. *ḳısır*, Kmk. *ḳısır*)

ḳısḳalıḳ (< ḳısḳa+lıḳ) "kısalık" Kıp. (CC: 76/11), Çağ. (LD *ḳısḳalıġ*: 2256), (Grønbech, 1942: 208)

Kzk. *ḳısḳalıḳ* "kısalık" (Kklp. *ḳısḳalıḳ*, Nog. *ḳısḳalıḳ*)

ḳısḳar- "kısalmak, kısa yapmak" Kıp. (İM: 329a/5; TZ: 30a/3), Çağ. (Pav.C. 448; AL: 398), (Atalay, 1945: 199; Radloff, II: 809)

Kzk. *ḳısḳar-* "kısalmak" (Kklp. *ḳısḳar-*, Nog. *ḳısḳar-*, Kırg. *ḳısḳar-*, Tat. *ḳısḳar-*, Alt. *ḳısḳar-*)

ḳısḳart- "kısaltmak" Kıp. (İM: 361b/4; MG: 10b/6; TZ: 54b/12), (Budagov II, 1871: 57; Radloff, II: 809)

Kzk. *ḳısḳart-* "kısaltmak, azaltmak, daraltmak" (Kırg. *ḳısḳart-*, Tat., *ḳısḳart-*)

ḳısḳartıl- (< ḳısḳar-) "kısaltılmak" Kıp., (İM: 239a/2), (Toparlı, 1992: 294)

Kzk. *ḳısḳartıl-* "kısaltılmak"

ḳısḳı (< ḳıs-ḳı) "mengene" Kıp. (İH: 22), (İzbudak, 1936: 30)

Kzk. *ḳısḳı* "mengene" (Kklp. *ḳısḳı*)

ḳısraḳ "kısrak" DLT I: 474, Muh.: 170, Kıp. (BV *ḳısraḳ*: 3a/17; CC *ḳıstraḳ*: 107/17; DM *ḳısraḳ*: 8a/9; KK *ḳısraḳ*: 69a/13; Kİ *ḳısraḳ*: 12; TA *ḳısraḳ*: 13a/3; TZ *ḳısraḳ*: 13a/3), Çağ. (Seng.: 297v/6; Pav.C. 448), (EDPT: 668b; DTS: 448a; ESTY VI: 251; VEWT: 268a)

Kzk. *ḳısıraḳtan-* "kısraklanmak, kısrak sahibi olmak" (Kırg. *ḳısıraḳ*, Kklp. *ḳısraḳ*)

ḳısraḳlan- "kısrak sahibi olmak" DLT II: 275, (EDPT: 669a; DTS: 448a)

ḳısta- “sıkıştırmak, kıstırmak; kilitlemek” “Kıp. (CC: 115/2), Çağ. (LÇT: 503), (Grønbech, 1942: 208; VEWT: 268a; Radloff, II: 813)

Kzk. *ḳısta-* “zorlamak, sıkıştırmak” *(ḳıstala-* “zorlanmak, sıkıştırılmak”; *ḳıstalaŋ* “zor, dar, sıkıntılı (dönem)”), (Kklp. *ḳısta-*, Nog. *ḳısta-*, Kırg. *ḳısta-*)

ḳıstaş- “sıkışmak, kısılmak” Kıp. (TZ: 10b/1), (Atalay, 1945: 200)

Kzk. *ḳıstas-* “sıkışmak, kısılmak”

ḳıstur- “kıstırmak, sıkıştırmak” DLT II: 190, (EDPT: 666a; DTS: 448a; ESTY VI: 248)

Kzk. *ḳıstır-* “kıstırmak, sıkıştırmak”

ḳış “kış” Uyg. (TT I: 159; USp: 282), DLT I: 13, II: 26, III: 278, KB: 4625, 6013, Muh.: 184, Kıp. (BM: 14/1; BV: 31b/7; CC: 73/24; GT: 90/12; İM: 47a/4; İH: 32; Kİ: 12; KK: 45b/7; MG: 94b/8; TZ: 21a/6), Çağ. (Seng.: 297v/22; BVt: 266/1; FK: 167/7; LM: 31, 557; MKb: 38b/5; Sİ: 2792; TEH: A731a/26; GN: 100/7; LÇT: 504; Pav.C. 449; SD: 128, 261; ŞHD: 37b/8; LD: 2607), (EDPT: 670a; DTS: 448b; ESTY VI: 253; VEWT: 268a)

Kzk. *ḳıs* “kış” (Kklp. *ḳıs*, Nog. *ḳıs*, Kırg. *ḳış*, Kmk. *ḳış*, Bşk. *ḳış*)

ḳışḳı “kışın, kış zamanı” Uyg. (AY: 589/13), KB: 142, (EDPT: 672; DTS: 448b)

Kzk. *ḳısḳı* “kışın, kış vaktinde; kışlık, kışa has” (Kklp. *ḳısḳı*, Nog. *ḳısḳı*)

ḳışla- “kışlamak, kışı geçirmek” DLT III: 299, Muh.: 112, Kıp. (CC: 119/23), Çağ. (Seng.: 297v/9; Pav.C. 449; ŞHD: 12a/2; LÇT: 505), (EDPT: 673a; DTS: 448b; ESTY VI: 254; VEWT: 268a)

Kzk. *ḳısta-* “kışlamak, kışı geçirmek” (Kklp. *ḳısla-*, Nog. *ḳısla-*, Kırg. *ḳışta-*)

ḳışlaġ “kışlak, kışın barınılan yer” Uyg. (IrkB: 51, 56), DLT I: 464, Muh.: 179, Kıp. (TZ *ḳışlaḳ/ḳışlav*: 35a/8), Çağ. (Seng. *ḳışlaḳ*: 297v/25; TEH *ḳışlaḳ*: M796b/23; GN *ḳışlaḳ*: 100/8; Sİ *ḳışlaḳ*: 2346; LÇT *ḳışlaḳ*: 505; Pav.C. *ḳışlaḳ*: 449; ŞHD *ḳışlaḳ*: 11b/12), (EDPT: 672b; DTS: 448b; ESTY VI: 254; VEWT: 268a)

Kzk. *ḳışlaḳ, ḳıstav* “kışlak, kışın barınılan yer, köy; çobanların kışın hayvanları barındırdıkları yer”

ḳışlat- “kışlatmak” DLT II: 348, (EDPT: 673a; DTS: 448b)

Kzk. *ḳıstat-* “kışlatmak”

ḳışlıḳ “kışılk, kış için hazırlanmış şey “DLT I: 474, Kıp. (Kİ: 72), (EDPT: 672b; DTS: 448b; ESTY VI: 254)

Kzk. *ḳıstıḳ* “kışlık, kış için, kışa özgü”

ḳıya (< ḳıḏ-) “eğik, eğri, çarpık, meyilli” ME: 81/6, Kıp. (İH: 24; TZ: 21a/9), (ESTY VI: 198; Radloff, II: 710)

Kzk. *ḳıya* “eğik, eğri, eğimli, meyilli; yamaç, sarp” (Kklp. *ḳıya*, Nog. *ḳıya*, Kırg. *ḳıya*, Bşk. *ḳıya*)

ḳıyaḳ “kamış, sazlık, ot” Çağ. (Pav.C. 443), (ESTY VI: 201; DS: 2855; Radloff, II: 710)

Kzk. *ḳıyaḳ* “sazlık, kamış, çayırlık, ot; kuş tüyü” (Kklp. *ḳıyaḳ*, Nog. *ḳıyaḳ*, Kırg. *ḳıyaḳ*, Tat. *ḳıyaḳ* , Kmk. *ḳıyaḳ*)

ḳıyıḳ[1] (< ḳıñ) “gözü kaymış, şaşı” Kıp. (CC: 161/5), Çağ. (Pav.C. 452), (VEWT: 264b; ESTY VI: 219)

Kzk. *ḳıyıḳ* “gözü kaymış, şaşı” (ḳıñ > ḳıy + (ı)ḳ OTWF: 40) (Kmk. *ḳıyşıḳ*, Trkm. *ḳīşıḳ*, Bşk. *ḳıyış*)

ḳıyıḳ[2] (< ḳıḏ-) “eğri, eğrilik, çarpık” Uyg. (AratU

Kzk. *ḳıyıḳ* “eğri, çarpık,

I: 124), DLT I: 70, III: 167, KB: 1723, Muh.: 191, Kıp. (İN: 28b/5), Çağ. (Seng.: 300r/4; LÇT: 510), (EDPT: 676a; DTS: 441b; ESTY VI: 179)

bükük" (Kklp. *ḳıyıḳ*, Nog. *ḳıyıḳ*, Kırg. *ḳıyıḳ*)

ḳıyıḳsız "şaşmaz, çaymaz; kusursuz, hatasız" KB: 482, 608, 952, (EDPT: 677a; DTS: 442a)

Kzk. *ḳıyıḳsız* "kusursuz, hatasız, eksiksiz"

ḳıyıl- "kıyılmak, kusur işlemek" Uyg. (Hüen: 1888), DLT III: 190, KB: 1652, 5076, (EDPT: 677a; DTS: 441a)

Kzk. *ḳıyıl-* "kıyılmak, kesilmek; kendini acındırmak, yalvarmak; güzel görünmek; nazlanarak bakmak" (Kklp. *ḳıyıl-*, Nog. *ḳıyıl-*, Kırg. *ḳıyıl-*)

ḳıyır "kum tepesi, tepe" Kıp. (TZ: 27b/2), (Radloff, II: 719; DS: 2857)

Kzk. *ḳıyır* "yamaç, bel, tepe; köşe, kenar; uzak, ırak" (*ḳıyırşıḳ* "kum tanesi, çakıl")

ḳıyış- (< ḳıd̲ış-) "kesişmek, kesmekte yardım etmek" DLT II: 93, III: 189, (EDPT: 607b; DTS: 442a)

Kzk. *ḳıyıs-* "kesişmek, birlikte kesmek" (Kklp. *ḳıyıs-*, Kırg. *ḳıyış-*)

ḳıyma (< ḳıd̲ma) "kıyılmış; kıyma" DLT III: 173, Kıp. (Kİ: 77; TZ: 35a/4), Çağ. (Seng.: 300r/2), (EDPT: 677b; DTS: 442a; ESTY VI: 202; TMEN III: 1608)

Kzk. *ḳıyma* "ufak parçalara bölünmüş, kesilmiş, kesim" (Kklp. *ḳıyma*, Nog. *ḳıyma*, Kırg. *ḳıyma*)

ḳıymaç "tiftikten yapılmış beyaz başlık, şapka" DLT III: 175, (EDPT: 677b; DTS: 442b)

Kzk. *ḳıymaş* "bir giyim türü, şapka; *ḳıymaş börik* = şapka"

ḳıyınlıḳ “hapishane; zorluk” Uyg. (TT VI: 109), (DTS: 441b)

Kzk. *ḳıyındıḳ* “çetinlik, zorluk; engel, mâni”

ḳıyna-) “zorlamak, eziyet etmek” Muh.: 112, Kıp. (CC *ḳına-/ḳıyna-*: 126/8), (Grønbech, 1942: 205)

Kzk. *ḳıyna-* “zorlamak, zorluk çektirmek, eziyet etmek” (Kırg. *ḳıyna-*)

ḳıytur- “kıydırmak” DLT III: 193, (EDPT: 675b; DTS: 442a)

Kzk. *ḳıydır-* “kestirmek, kıydırmak; öldürmek; *nekesin ḳıydırdı* nikâhını kıydırdı” (Kklp. *ḳıydır-*, Nog. *ḳıydır-*)

ḳıyuḳ “parça, kıyık” ME: 192/3, (Yüce, 1993: 145)

Kzk. *ḳıyıḳ* “kıyık, kıyım”

ḳız “kız, kız çocuğu” Uyg. (Man I: 25_{33}; U II: 20_{2}; U III: 84_{9}; TT I: 156; TT VI: 146), DLT I: 236, II: 94, III: 120, KB: 399, 2278, Muh.: 144, Kıp. (BM: 9/2; CC: 137/5; GT: 156/11; İM: 101b/4; Kİ: 71; KK: 67a/4; KFT: 391a/3; TA: 26b/1; TZ: 7a/4), Çağ. (Seng.: 296v/3; BVt: 520/7; FK: 77/7; LM: 2723; MKb: 91a/12; Sİ: 4929; TEH: T694b/21; SS: 2045; GN: 18/1; LÇT: 501; Pav.C. 447; SD: 320; ŞHD: 122b/9; LD: 1687), (EDPT: 679b; DTS: 449b; ESTY VI: 190; VEWT: 269a; DS: 2069; Vámbéry, 1867: 322; TMEN III: 1601)

Kzk. *ḳız* “kız, genç kız” (*ḳız baḳay* “atın arka ayağı”, *ḳız asıḳ* “topuk”, *ḳız iybası* “kızın hediyesi”) (Kklp. *ḳız*, Nog., *ḳız*, Kırg. *ḳız*, Tat. *ḳız*, Bşk. *ḳız*, Alt. *ḳıs*)

ḳız- “kızmak, kızarmak” KB: 3845, 5761, 6223, NF: 96/15, Muh.: 119, Kıp. (CC: 162/16; Kİ: 71; İM: 460a/4), Çağ. (BVt: 417/1; FK: 73/3; LÇT: 502; Pav.C. 447; SD: 291; LD: 289), (EDPT: 681a; DTS: 450a; ESTY VI: 187;

Kzk. *ḳız-* “ısınmak, kızmak; ateşi yükselmek; kızışmak; sıcaktan çürümek, bozulmak” (Kklp. *ḳız-*

VEWT: 269a)

, Kırg. *ḳız-*, Tat. *ḳız-*)

ḳızalaḳ "küçük kız, kız evlat" Çağ. (Pav.C. 447), (ESTY VI: 191; VEWT: 269a; Radloff, II: 823; Budagov II, 1871: 54a)

Kzk. *ḳızalaḳ* "ergenlik çağındaki kız; 13-14 yaşlarındaki kız" (Kklp. *ḳızalaḳ*, Nog. *ḳızalaḳ*, Özb. *ḳızaloḳ*)

ḳızamuḳ "kızamık; kızamıkçık" Uyg. (TT VII *ḳısamuḳ*: 22_{16}), DLT I *ḳızlamuḳ*: 528, Kıp. (İH *ḳızamuḳ*: 22), Çağ. (Seng. *ḳızamuḳ*: 296v/4; Pav.C. 447), (EDPT: 684b; DTS: 450a; ESTY VI: 192; VEWT: 269a; Radloff, II: 823; Budagov II, 1871: 54b)

Kzk. *ḳızamıḳ* "kızamık hastalığı; kızıl yaban mersini" (*ḳızamıḳtan-* "kızamık olmak") (Kırg. *ḳızamıḳ*)

ḳızanaḳ "domates" (Krş. Çağ. (LÇT *ḳızalaḳ* "kırmızı renkli çiçek": 502; Pav.C. *ḳızalaḳ*: 447)), (Öner, 2013 *ḳız-anaḳ*: 93)

Kzk. *ḳızanaḳ* "domates; kırmızı renkli bahçede yetişen bitki"

ḳızar- "kızarmak" DLT II: 77, KB: 3283, Kıp. (CC: 163/4; Kİ: 71; KK: 4b/7; KH: 51/2; MG: 88a/4; TZ: 13b/5), Çağ. (Seng.: 295v/15; BVt: 262/4; FK: 630/3; İD: 269/5; LM: 2082; SS: 2831; LÇT: 501; Pav.C. 447; SD: 416; LD: 1581), (EDPT: 685a; DTS: 450a; ESTY VI: 189; VEWT: 269a; Radloff, II: 821)

Kzk. *ḳızar-* "kızarmak, kırmızı olmak; yüzü kızarmak; utançtan, sıkıntıdan kızarmak" (*ḳızaraḳta-* "sinirlenmek, kızmak", *ḳızaraŋda-* "kızarmak, sinirlenmek") (Kklp. *ḳızar-*, Nog. *ḳızar-*, Kırg. *ḳızar-*,)

ḳızart- "kızartmak" Uyg. (TT IV: Not B_7), DLT III: 441, KB: 2384, 4868, Çağ. (Seng.: 295v/27; FK: 382/4; MKb: 33a/14), (EDPT: 685b; DTS: 450a; VEWT: 269a; Radloff, 821)

Kzk. *ḳızart-* "kızartmak" (*ḳızartḳız* "kızdıran") (Kklp. *ḳızart-*, Nog. *ḳızart-*, Kırg. *ḳızart-*,

Tat. *ḳızart-*)

ḳızdır- “kızdırmak, öfkelendirmek; kızdırmak, yakmak”NF: 250/10, Kıp. (BV *ḳızdur-*: 35a/5; KFT *ḳızdur-*: 211a/4; Kİ *ḳızdır-*: 71; KK *ḳızdır-*: 80b/4; TA *ḳızdır-*: 40a/11), Çağ. (Vámbéry: 323), (Toparlı, 2000: 119; Radloff, II: 833)

Kzk. *ḳızdır-* “kızdırmak, tahrik etmek; kızdırmak, ısıtmak” (Kklp. *ḳızdır-*, Nog. *ḳızdır-*)

ḳızġaldaḳ “lale; gelincik çiçeği” Çağ. (LÇT *ḳızalaḳ*: 502), (ESTY VI: 191; Radloff, II: 832; Vámbéry, 1867 *ḳızalaḳ*: 322; DS *ḳızalaḳ*: 2861)

Kzk. *ḳızġaldaḳ* “lale” (Kklp, *ḳızġaltaḳ*, Kırg. ḳızġaldaḳ)

ḳızġanş “kıskanç, kıskanma” Kıp. (TZ: 7a/8), (Atalay, 1945: 200)

Kzk. *ḳızġanış* “kıskanç, kıskanma, kıskanan” (*ḳızġanġandıḳ/ḳızġanı ştıḳ* “kıskançlık”) (Kklp. *ḳısḳanış*)

ḳızġıl “kırmızı, kırmızımsı” Uyg. (TT VIII: I_6), (Krş. DLT I *ḳızġul at* “rengi boz ile kır arasında olan at”: 483), (EDPT: 682a; DS: 450b; Radloff, II: 832)

Kzk. *ḳızġıl, ḳızġılt* “kırmızımsı, kırmızıya çalan, kızılımsı, pembe” (*ḳızġılttan-* “kızarmak, pembeleşmek”, *ḳızġıltım* “kırmızımsı”) (Kkalp. *ḳızġılt*, Nog. *ḳızġılt*, Kırg. *ḳızġılt*)

ḳızġın (< ḳız-ġın) “kızgın, kızmış, tahrik olmuş” Çağ. (LÇT: 502; Pav.C. 447), (ESTY VI: 189; Radloff, II: 832)

Kzk. *ḳızġın* “kızgın, öfkeli, sinirli” (KTAS: 448b)

ḳızġuş “kız kuşu” DLT I: 326, Kıp. (TZ *ḳızġaş*: 29a/9), Çağ. (Seng. *ḳız ḳuşı*: 296v/5), (EDPT: 679b; DTS: 450a; ESTY VI: 193; Budagov II, 1871 *ḳızġıç*: 55b; DS *ḳızġuşu*: 2863)

Kzk. *ḳızġış* “göl ve su kenarlarında yaşayan, ensesinde siyah tüyleri bulunan küçük bir kuş, kız kuşu, tavus kuşu” (Nog. *ḳızġış*)

ḳızıḳ “kızgın, istekli, aceleci; enteresan, ilginç” Çağ. (BVt: 572/2; FK: 309/1; LM: 2045; MKb: 27b/8; Sİ: 5414; TEH: T707a/14; LÇT: 502; Pav.C. 447; AL: 397), (ESTY VI: 189; Budagov II: 1871: 410b; DS: 2863; Radloff, II: 823)

Kzk. *ḳızıḳ* “kızgın, öfkeli; ilgi çekici, hayret edilecek durum; nimet, baht” (*ḳızıḳḳış* “maceraperest, serüvenci”, *ḳızıḳtı* “ilginç, cazip”) (Kklp. *ḳızıḳ*, Kırg. *ḳızıḳ*, Tat. *ḳızıḳ*, Bşk. *ḳızıḳ*, Alt. *ḳızıḳ*)

ḳızıḳ- “kızmak, heycanlanmak; ilgilenmek” Çağ. (Seng.: 296r/1; LÇT: 503; Pav.C. 448; AL: 397), (ESTY VI: 189; Radloff, II: 824)

Kzk. *ḳızıḳ-* “ilgilenmek, ilgi duymak; imrenmek, gıpta etmek” (Kklp. *ḳızıḳ-*, Nog. *ḳızıḳ-*, Kırg. *ḳızıḳ-*, Tat. *ḳızıḳ-*, Bşk. *ḳızıḳ-*, Alt. *ḳızıḳ-*)

ḳızıl “kızıl, kırmızı” Uyg. (IrkB: 51; TT VII: 13_{34}; AratU I: 91), DLT I: 40, II: 133, KB: 76, 120, 966, Muh.: 168, Kıp. (BV: 14a/16; CC: 92/29; DM: 9a/5; GT: 55/9; İM: 148a/6; KH: 10/2; Kİ: 71; KK: 4b/4; MG: 86a/9; TA:

Kzk. *ḳızıl* “ḳızıl, kırmızı; insan yüzündeki kırmızılık, pembelik; demli çay; hayvan eti; kızılcık ağacı;

32b/8; TZ: 68b/3), Çağ. (Seng.: 296v/9; BVt: 250/3; FK: 73/4; İD: 19/2; LM: 1855; MKb: 31a/13; Sİ: 2399; TEH: T696b/27; SS: 3700; GN: 27/10; LÇT: 503; Pav.C. 448; SD: 270; ŞHD: 96a/3; LD: 898), (EDPT: 683b; DTS: 450b; ESTY VI: 194; VEWT: 269a; TMEN III: 1481)

ḳızılbalıḳ mersin balığı, *ḳızılbas* Kazak folklarında geçen bir İran halkı" (Kkalp. *ḳızıl*, Nog. *ḳızıl*, Kırg. *ḳızıl*, Tat. *ḳızıl*, Bşk. *ḳızıl*)

ḳızılça "kırmızımsı; kızamık" Kıp. (DM: 12b/10; Kİ: 84), Çağ. (Seng.: 296v/21), (ESTY VI: 195; Radloff, II: 829)

Kzk. *ḳızılşa* "kırmızımsı, kırmızıya çalan; kızamık hastalığı; pancar" (Kklp. *ḳızılşa*, Nog. *ḳızılşa*, Kırg. *ḳızılça*)

ḳızıllıḳ "kızıllık, kırmızılık" NF: 385/8, Kıp. (MS: 14b/6, 15a/3), Çağ. (BVt: 735/2), (Radloff, II: 828)

Kzk. *ḳızıldıḳ* "kızıllık, kırmızılık" (Nog. *ḳızıllıḳ*)

ḳızın- "ateşlenmek, alevlenmek, korlanmak; kızışmak, hiddetlenmek" Çağ. (Seng.: 296v/2), (Vámbéry, 1867: 323)

Kzk. *ḳızın-* "kızdırılmak, ateşlenmek, ısınmak, güneşlenmek; kendini kaptırmak" (*ḳızındır-* "ısındırmak")

ḳızış- "kızışmak" Kıp. (TZ: 13b/5), Çağ. (Seng.: 295v/29; LÇT: 502), (Radloff, II: 829; Atalay, 1945: 200)

Kzk. *ḳızıs-* "kızışmak"

ḳız ḳırḳın "cariye kızlar" DLT I: 326, (EDPT: 679b; DTS: 449b; ESTY VI: 191)

Kzk. *ḳız ḳırḳın* "kızlar topluluğu" (Tat. *ḳız ḳırḳın*, Bşk. *ḳız ḳırḳın*)

ḳızlıḳ "kızlık, bekâret" KE: 136v/12, ME: 136/2, Kıp. (KFT *ḳızlıḳ*: 53a/16; Kİ *ḳızluḳ*: 71), Çağ. (Seng. *ḳızlıġ*: 296v/7), (EDPT: 684a; DTS:

Kzk. *ḳızdıḳ* "kızlık, bekâret" (Kırg. *ḳızdıḳ*)

450b)

ḳızıġ (< ḳız-) “sıcaklık, ısı” KE: 42v/7, Çağ. (FK: 315/4; MKb: 40a/13; İD: 193/4), (Radloff, II: 830)

Kzk. *ḳızuv* “sıcaklık, ısı; vücut ısısı; mahmurluk” (*ḳızuvlı* “sıcak; kızışmış”, *ḳızuvlıḳ* “sıcaklık”) (Kırg. *ḳızū*)

kiçi- “kaşınmak” DLT III: 259, Kıp. (CC: 114/29; Kİ: 78; TZ: 27a/4), (EDPT: 695a; DTS: 306a; VEWT: 269b)

Kzk. *ḳışı-* “kaşınmak”

kiçig “küçük” Uyg. (Man II *kiçig*: 8_{13}; Man III *kiçig*: 38_{5}; U III *kiçig*: 82_{17}; TT I *kiçig*: 73; TT II *kiçig*: 62; TT V *kiçig*: 54), DLT I *kiçik*: 227, II: 29, KB *kiçig*: 611, 674, Muh. *kiçi*: 153, Kıp. (BV *kiçik*: 4a/22; CC: 68/20; GT *kiççi*: 330/5; İM *kiçi/kiçig*: 11a/8, 109a/1; İH *kiçi*: 28; KH *kiçig*: 10/1; Kİ *kiçi*: 79; MG *kiçi/ kiçik*: 104a/8; MS *kiçi*: 67), Çağ. (Seng. *küçük*: 303v/17; BVt *kiçik*: 464/4; FK *kiçig*: 341/2; İD *kiçik*: 66/5; LM *kiçik*: 651; MKb *kiçik*: 41a/1; MN *kiçik*: 42b/8; Sİ *kiçik*: 1720; TEH *kiçig*: T707a/11; SS *kiçik*: 1451; GN *kiçik*: 10/10; LÇT *kiçik*: 537; AL *kiçik*: 427; LD *kiçik*: 2166), (EDPT: 696a; DTS: 306a; VEWT: 269b; Vámbéry, 1867: 333; ESTY V *kiçi*: 75)

Kzk. *kişi, kişik* “küçük, ufak” (*kişirek* “daha küçük”, *kişisin-* “küçümsemek”, küçük görmek”) (Kklp. *kişi*, Kırg. *kiçi*)

kiçigle- “küçük saymak” DLT III: 341, Çağ. (Seng. *küçükle-*: 303v/9), (EDPT: 697a; DTS: 306a)

Kzk. *kişile-* “biraz küçük, küçükçe” (Kklp. *kişile-*)

kiçiglik “küçüklük” KB: 1702, 4532, Kıp. (GT *kiççilik/kiçilik*: 289/6; KH *kiçilik*: 61/2; KFT

Kzk. *kişilik, kişiktik* “küçüklük” (Kklp.

kiçilik: 265b/6), Çağ. (TEH *kiçiglik*: A724a/6; LD *kiçiklik*: 750), (EDPT: 697a; DTS: 306a)

kişilik)

kiçit- "kaşıtmak" DLT II: 300, (EDPT: 695b; DTS: 306b)

Kzk. *ḳıçıt-* "kaşıtmak"

kiçkine "küçücük" Muh.: 142, 143, Kıp. (Kİ: 79), Çağ. (Vámbéry k*içikkine*: 333), (ESTY V: 77; VEWT: 269b)

Kzk. *kişkene* "küçücük, ufacık" (*kişkentay* "küçücük") (Kklp. *kişkene*, Kırg. *kiçine /kiçigine*, Tat. *kiçkine*, Bşk. *kisine*)

kiḏiz "keçe" Uyg. (IrkB *kidiz*: 33; TT VI *kidiz*: 117), DLT I *kiḏiz*: 366, II: 96, KB: 4442, Muh.: 168, Kıp. (CC *kiyiz*: 103/10; DM *kiyiz*: 12b/8; İM *kiyiz*: 154a/2; KFT *kiyiz*: 172a/30; MG kiz: 8b/9; TA *kiyiz*: 18a/6; TZ *kiyiz*: 8a/12), Çağ. (Seng. *kiz*: 314r/17; FK *kiz*: 155/4; LM *kiz*: 3197; MKb *kiyiz*: 83a/8; MN *kiz*: 8a/11; TEH *kiz*: M785a/21; LÇT *kiz/kikiz*: 540, 543; AL *kiz*: 430), (EDPT: 707a; DTS: 306b; VEWT: 270a; ESTY V: 66)

Kzk. *kiyiz* "keçe; *kiyiz üy* keçe çadır, *kiyiz etik* keçe çizme" (Kklp. *kiyiz*, Nog. *kiyiz*, Kırg. *kiyiz*, Tat. *kiyiz*, Özb. *kigiz*, YUyg., *kigiz*)

kim "kim" Uyg. (Man I: 7_2; TT II: 31), DLT I: 338, KB: 612, 1090, 4785, Muh.: 94, Kıp. (BM: 15/8; BV: 3a/18; CC: 143/8; DM: 22a/10; GT: 28/6; İM: 30a/5; Kİ: 84; KK: 35b/6; MG: 4a/9; MS: 3a/6; TA: 55a/13; TZ: 43a/9), Çağ. (Seng.: 316r/20; BVt: 177/4; FK: 56/2; İD: 31/2; LM: 635, 640; MKb: 22a/5; Sİ: 2574; TEH: T698a/15; SS: 1483; LÇT: 544; SD: 200, 299; LD: 112, 115), (EDPT: 720b-721a; DTS: 307a; ESTY V: 67; VEWT: 271a)

Kzk. *kim* "kim" (Kklp. *kim*, Nog. *kim*, Kırg. *kim*)

kindik "göbek, göbek bağı" Uyg. (TT VII: 37_6), Kıp. (BV *kindük*: 61a/21; CC *kindik*: 95/8; Kİ *kindik*: 85; KK *kindek*: 69b/8; İM *kündük*: 151b/1; TA *kindik*: 22a/6; TZ *kindik*: 18b/11), Çağ. (Seng.: 316v/18), (EDPT: 729a; DTS: 308a; ESTY V: 68; VEWT: 271a; DS: 2874)

Kzk. *kindik* "göbek, göbek bağı" (Kklp. *kindik*, Nog. *kindik*, Kırg. *kindik*)

kindiklig "aynı soydan, kardeş" Uyg. (TT VIII: G_{57}), (EDPT: 730b; DTS: 308a)

Kzk. *kindikti* "soydaş, akraba"

kir "kir, pis" Uyg. (TT VIII: C_{13}; AratU I: 66), DLT II: 211, KB: 2808, 6457, Kıp. (BV: 29b/4; CC: 151/14; GT: 51/3; İM: 103a/5; Kİ: 83; KK: 72b/2; TA: 29b/5; TZ: 38a/12), Çağ. (Seng.: 313v/1; GN: 47/2; LÇT: 538; Pav.C. 483), (EDPT: 735a; DTS: 308a; ESTY V: 69; VEWT: 271b)

Kzk. *kir* "kir, pis" (Kklp. *kir*, Nog. *kir*, Kırg. *kir*, Tat, *kir*, Bşk. *kir*)

kir- "girmek, sokulmak" Uyg. (Man I: 5_3; Man II: 8_{13}; U I: 6_{11}; U II: 26_3; TT VII: 6_4), DLT II: 8, III: 212, KB: 991, 1134, Muh.: 108, 119, Kıp. (BV: 18b/21; CC: 123/5; GT: 199/8; İM: 13a/5; Kİ: 80; KK: 80a/9; MG: 88b/6; MS: 22b/3; TA: 29b/5; TZ: 16a/4), Çağ. (Seng.: 312v/17; BVt: 133/1; FK: 391/6; İD: 229/8; LM: 820, 2173; MKb: 36b/7; MN: 103b/8; Sİ: 2137; TEH: M797a/9; SS: 545, 1061; GN: 38/10; LÇT: 539; Pav.C. 484; SD: 116, 326; ŞHD: 98a/13; LD: 581, 1642), (EDPT: 735b; DTS: 308b; ESTY III: 47; VEWT: 271b)

Kzk. *kir-* "girmek, içeriye doğru hareket etmek, dâhil olmak; yazılmak, kaydolmak; vurmak, dövmek, yenmek, vurulmak" (Kklp. *kir-*, Nog. *kir-*, Kırg. *kir-*, Tat. *kir-*)

kirgüz- (< kir-) "girdirmek, sokmak" KE: 205v/12, Çağ. (Seng. *kirküz-*: 312v/29; LÇT *kirgüz-*: 539; SS *kirgüz-*: 316), Kıp. (TZ *kirkiz-*: 55a/5), (VEWT: 271b; Radloff, II: 1361)

Kzk. *kirgiz-* "girdirmek, sokmak" (*kirgizil-* "girdirilmek, sokulmak", *kirgizis-*

	"birlikte sokmak") (Kklp. *kirgiz-*, Kırg. *kirgiz-*)
kirik-[1] "kirlenmek" DLT II: 117, (EDPT: 743b; DTS: 309a)	Kzk. *kirik-*[1] "kirlenmek"
kirik-[2] "birbirine bağlanmak, birbirine uymak" Kıp. (CC: 162/37), (Grønbech, 1942: 148)	Kzk. *kirik-*[2] "bağlanmak, birbirine bağlanmak, iç içe geçmek" (*kiriktir-* "bağlatmak", *kirikkiş* "bağlanış")
kiril- "girilmek" DLT II: 136, Kıp. (İM: 187b/8), Çağ. (TEH: M784b/9; SD: 374), (EDPT: 745a; DTS: 309a)	Kzk. *kiril-* "girilmek" (Kırg. *kiril-*)
kirin- "girer gözükmek" DLT II: 156, (EDPT: 746a; DTS: 309a)	Kzk. *kirin-* "girmek"
kiriş[1] "kiriş, kemer, ok kirişi" Uyg. (TT IX: 79; USp: 50_3), DLT I: 198, Kıp. (BV: 20a/20; DM: 11a/9; GT: 73/1; Kİ: 81; TA: 14b/4; TZ: 38b/3), Çağ. (Seng.: 313v/9; BVt: 260/2; FK: 254/4; Pav.C. 485; ŞHD: 73a/2), (EDPT: 747a; DTS: 309a; ESTY V: 71; VEWT: 272a)	Kzk. *kiris*[1] "ok kirişi, kiriş" (Kklp. *kiris*, Nog *kiris*, Kırg. *kiriş*)
kiriş[2] "giriş" DLT I: 370, Çağ. (LÇT: 540; Pav.C. 485), (EDPT: 747a; DTS: 309a; ESTY III: 49)	Kzk. *kiris*[2] "giriş, başlangıç" (Kklp. *kiris* Nog *kiris*, Kırg. *kiriş*)
kiriş[3] "gelir" DLT I: 370, KB: 2774, 5913, Muh.: 151, (EDPT: 747a; DTS: 309a)	Kzk. *kiris*[3] "gelir, kazanç, para girdisi" (Kklp. *kiris*, Kırg. *kiriş*)

kiriş- “girişmek, birlikte girmek” DLT II: 99, Kıp. (GT: 94/2; İM: 436a/3; Kİ: 81), Çağ. (Seng.: 313r/12; MKb: 65b/2; MN: 53a/9; TEH: T703b/13; LÇT: 540), (EDPT: 747b; DTS: 309a; ESTY III: 48)

Kzk. *kiris-* “girişmek, birlikte girmek; teşebbüs etmek, başlamak” (*kirisil-* “birlikte bir işe girmek” *kirispe* “önsöz, giriş”, *kirissiz* “girişi yok”) (Kklp. *kiris-*, Nog. *kiris-*, Kırg. *kiriş-*)

kirlen- “kirlenmek” DLT II: 252, (EDPT: 745a; 309a; Radloff, II: 429)

Kzk. *kirlen-* “kirlenmek, kir tutmak” (*kirde-/kirle-* “kirlemek, kirletmek”, *kirlendir-* “kirlendirmek”, *kirlet-* “kirletmek”), (Kklp. *kirlen-*)

kirlig “kirli, pis” Uyg. (TT III: 136; AY: 135/13), (EDPT: 745a; DTS: 309a)

Kzk. *kirli* “kirli, pis” (Kklp. *kirli*, Nog. *kirli*)

kirpi “kirpi” Uyg. (AratU I: 129), DLT I: 415, Muh.: 177, Kıp. (BM: 10/9; CC: 120/5; DM: 8a/2; İM: 355a/5; Kİ: 80; TZ: 29a/7), Çağ. (Seng. *kipri*: 311r/29; LÇT *kipri*: 537), (EDPT: 737b; DTS: 309b; ESTY V: 72; VEWT: 272b)

Kzk. *kirpi* “kirpi, sırtı dikenli bir hayvan” (Kklp. *kirpi*, Nog. *kirpi*, Kırg. *kirpi*, Kmk. *kirpi*)

kirpik “kirpik” Uyg. (U IV *kirpik*: 49; AratU II *kirpik*: 32), DLT I *kirpik*: 478, Kıp. (CC *kirpik*: 94/13; DM *kirpik*: 13a/4; GT *kirpük*: 323/3; İM *kirpük*: 464a/4; Kİ *kirpik*: 80; KH *kirpük*: 6/3; KK *kirfik*: 68a/7; TA *kirpik*: 21a/6; TZ *kirpik*: 20b/5), Çağ. (Seng. *kirpik*: 313v/5; BVt

Kzk. *kirpik* “kirpik” (Kklp. *kirpik*, Nog. *kirpik*, Kırg. *kirpik*)

kirpik: 181/3; FK *kirpik*: 141/4; İD *kirpik*: 133/3; LM *kirpik*: 2224; MN *kirpik*: 113a/1; Sİ *kirpik*: 3385; TEH *kirpik*: M791a/5; SS *kirpik*: 1390; LÇT *kirpik*: 539; Pav.C. *kirpik*: 484; SD *kirpik*: 566; ŞHD *kirpik/kirpük*: 161b/1; LD *kirpük*: 1972), (EDPT: 737b; DTS: 309b; ESTY V: 74; VEWT: 272b)

kirpilen- "sertleşerek kirpi gibi olmak, yüzü asılmak" DLT III: 200, (EDPT: 738a; DTS: 309b)

Kzk. *kirpilen-* "kaşlarını çatmak, suratını asmak, somurtmak"

kirsiz "kirsiz, arı, temiz, pak" Uyg. (U II: 37_{53}; TT V: 52; TT VIII: A_{20}), (EDPT: 746b; DTS: 309b)

Kzk. *kirsiz* "kirsiz, temiz, taze"

kirşen "üstübeç; yüze sürülen düzgün" DLT I: 437, II: 353, Muh.: 162, Kıp. (TA *kirşan*: 19a/12; TZ *kirşen*: 4b/13), Çağ. (Seng.: 313v/7), (EDPT: 747b; DTS: 309b; ESTY V: 75; VEWT: 272b)

Kzk. *kirşeŋ* "çabuk kirlenen, kir saklayan, kir tutan"

kiş "samur" DLT III: 126, KB: 4425, 5367, Muh.: 76, 174, Kıp. (CC: 85/4; İM: 355a/2; Kİ: 83; TZ: 19a/11), Çağ. (Seng.: 315r/11; Pav.C. 486; LÇT: 542; ŞHD: 55b/13), (EDPT: 752b; DTS: 310a; ESTY V: 77; VEWT: 272b; Radloff, II: 1391)

Kzk. *kis* "samur" (Nog. *kis*, Kırg. *kiş*, Kmk. *kiş*)

kişen "köstek, zincir, bağ" Uyg. (TT VII: 36_{15}), DLT II: 13, KB: 314, 701, Kıp. (CC *kişen*: 102/30; Kİ *kişen*: 82; DM *kisen*: 8b/9; TA *kişen*: 15a/2; TZ *kişen*: 20b/12), Çağ. (Seng.: 315r/13; Pav.C. 486; LÇT: 542), (EDPT: 754a; DTS: 310a; TMEN III: 1699; TDES: 246b)

Kzk. *kisen* "köstek, zincir, bukağı; kelepçe, pranga; ata takılan köstek" (Kklp. *kisen*, Nog. *kisen*, Kırg. *kişen*, Trkm. *kişen*)

kişenle- "atın ayağına bağ vurmak, kösteklemek" Kıp., (Kİ: 83), (Radloff, II: 1386)

Kzk. *kişende-* "kösteklemek, zincire vurmak, (*kisendel-* "kösteklenmek", *kişendet-* "köstekletmek, bağlatmak") (Kklp. *kisenle-*, Nog. *kisenle-*, Kırg. *kişende-*)

kişenlig "zincirli, köstekli" KB: 314, 315, (EDPT: 754b; DTS: 310b)

Kzk. *kisendi* "zincirli, prangalı, bağlı" (Kklp. *kisenli*, Kırg. *kişendüü*)

kişensiz "zincirsiz, kösteksiz, bağsız" KB: 374, (EDPT: 754b; DTS: 310b)

Kzk. *kisensiz* "zincirsiz, bağsız, prangasız" (Kklp. *kisensiz*)

kişi "kişi, adam, insan, halk" Uyg. (IrkB: 54, 60; Man I: 8_{14}; TT I: 26; TT II: 22), DLT I: 106, II: 151, III: 380, KB: 157, 163, 185, Muh.: 81, 92, Kıp. (BM: 16/9; BV: 2b/8; CC: 99/25; DM: 20a/8; GT: 20/10; İM: 12a/1; Kİ: 82; KH: 28/3; KK: 37b/12; 17b/7; MS: 4b/5; TA: 20b/9), Çağ. (Seng.: 315r/14; BVt: 362/2; FK: 27/5; İD: 14/4; LM: 277, 366; MKb: 5a/9; MN: 6a/2; Sİ: 3979; TEH: T712a/2; SS: 251, 335; GN: 27/6; LÇT: 542; Pav.C. 486; SD: 209, 269; ŞHD: 19a/6; LD: 114, 220), (EDPT: 752b; DTS: 310b; ESTY V: 78; VEWT: 272b; Radloff, II: 1392)

Kzk. *kisi* "kişi, adam, insan, birey, şahıs; yabancı, el; misafir, konuk" (Kklp. *kisi*, Nog. *kisi*, Kırg. *kişi*)

kişilik "kişilik, insanlık" KB: 865, 1357, Çağ. (FK: 515/7; MKb: 29a/8; Sİ: 991; SS: 28),

Kzk. *kisilik* "kişilik, şahsiyet; insanlık,

(EDPT: 754b; DTS: 310b; Vámbéry, 1867: 334)

mütevazılık; böbürlenme, kibirlenme" (*kisilikti* "insaniyetli"), (Kklp. *kisilik*, Kırg. *kişilik*)

kişisiz "kimsesiz, kişisiz, boş" KB: 3505, (DTS: 310b)

Kzk. *kisisiz* "gelen gideni olmayan, misafirsiz"

kişne- "kişnemek" DLT III: 302, Kıp. (CC *kişine-/kişne-*: 120/35; Kİ *kişne-*: 83; TA *kişne-*: 13b/7; TZ *kişne-*: 23a/4), Çağ. (Seng.: 315r/5; LÇT: 542; Pav.C. 486), (EDPT: 754a; DTS: 310b; ESTY V *kişŋe-*: 79; VEWT: 273a; Radloff, II: 1393)

Kzk. *kisine-* "kişnemek; kahkaha atmak" (*kisines-* "atların birlikte kişnemesi, kişneşmek", *kisinet-* "kişnetmek") (Kklp. *kisne-*, Kırg. *kişene-*, Tat. *kişne-*, Bşk. *kişne-*)

kizle- (< kiz + le-) "gizlemek" Uyg. (Man III: 21_3), DLT III: 300, KB: 3232, 3412, Kıp. (BV: 61b/23; GT: 78/6; İM: 456a/8; KK: 83a/9; Kİ: 82; MG: 75b/6; MS: 37b/4; TA: 41b/13; TZ: 14b/10), Çağ (Seng.: 313v/27; GN: 14/6; LÇT: 541; SD: 302; ŞHD: 131a/18; LD: 1580), (EDPT: 760b; DTS: 311a; VEWT: 273a; ESTY III *gizle-*: 43)

Kzk. *kizne-* (< kiz + ne- ET *lA-* eki, Kazakçada *lA, dA, tA-, nA-* şeklinde kullanılmaktadır) "gizlemek, saklamak"

ķoba "mağara, oyuk, çukur, hendek" Kıp. (BM: 3/16), (ESTY VI: 5; DS: 2890; Radloff, II: 657; Budagov II, 1871: 69b)

Kzk. *ķoba* "engebeli, çukur yer; dar, ince çukur yer" (*ķobala-* "çukuru kapatmak, kaplamak"; *ķobaķ* "uçurumun en üst

bölgesi, yar"), (Tat. *ḳoba*)

ḳobalaḳ (< ḳoba+laḳ) "toparlak, yuvarlak" (Krş. Çağ. (LÇT *ḳoba* "şişman, iri": 470), Radloff, II: 657) (DS: 2890)

Kzk. *ḳobalaḳ* "ağır, hantal kişi; beceriksiz, yeteneksiz, işe yatkın olmayan"

ḳoban (< ḳoba+n) " büyük, iri; iri taneli bir buğday çeşidi" Çağ. (LÇT: 471), (Durgut, 1995: 471)

Kzk. *ḳoban* (KTAS: 412a), *ḳobaŋ* "iri taneleri olan bir buğday çeşidi"

ḳobı "içi boş, kof" Uyg. (IrkB *ḳobı*: 36; PK *ḳobı*: 185), DLT III *ḳovı*: 225, KB *ḳovı*: 2894, (DTS: 451a; VEWT: 273b)

Kzk. *ḳobı* "boş, içi geniş boş, kof; dar boğaz, vadi"

ḳoçaḳ "yiğit, yürekli, kabadayı; eli açık, cömert" Çağ. (LÇT: 473; Pav.C. 423), (ESTY VI: 89; Vámbéry, 1867: 306; TDES: 247b; DS: 289)

Kzk. *ḳoşaḳ* "dürüst, yiğit; eli açık, cömert" (KTAS: 428b)

ḳoçḳar "koç" Uyg. (USp *ḳoçġar*: 36_3; AratU II *ḳoçuŋar*: 106), DLT I *ḳoç/ḳoçŋar*: 321, II: 184, Muh. *ḳoç*: 172, Kıp. (BM *ḳoç/ḳoçḳar*: 7/11; CC *ḳoçḳar*: 107/29; DM *ḳoçḳar*: 7a/13; Kİ *ḳoç/ḳoçḳar*: 69; GT *ḳoçḳar*: 335/9; İM *ḳoçḳar*: 378a/8; KK *ḳoçḳar*: 69b/5; TA *ḳoç/ḳoçḳar*: 15b/10; TZ *ḳoçḳar*: 30b/13), Çağ. (Seng. *ḳoçġar*: 283v/28; LM *ḳoçḳar*: 225; TEH *ḳoçḳar*: T699b/10; LÇT *ḳoç/ḳoçḳar*: 474; AL *ḳoçḳar*: 406; Pav.C. *ḳoç/ḳoçḳar*: 423; ŞHD *ḳoçḳar*: 100b/6), (EDPT *ḳoçŋar*: 592a; DTS: 451a-451b; ESTY VI *ḳoçġar*: 87; VEWT: 274a; TMEN III: 1550-1551)

Kzk. *ḳoşḳar* "koç" (*ḳoşḳar müyiz* "koç boynuzuna benzeyen motif, desen") (Kklp. *ḳoşḳar*, Nog. *ḳoşḳar*, Kırg. *ḳoçḳor*, YUyg. *ḳoşḳar*, Tat. *ḳuçḳar*, Bşk. *ḳuşḳar*)

ḳoḏ- “koymak, bırakmak” Uyg. (IrkB *ḳod-*: 9, 42; Man I *ḳod-*: 17; TT III *ḳoḏ-*: 65; TT X *ḳod-*: 259; AratU I *ḳod-*: 88, 161), DLT II *ḳoḏ-*: 295, III: 440, KB *ḳoḏ-*: 925, 1261, Muh. *ḳo-*: 116, 128, Kıp. (BV *ḳoy-*: 13a/16; CC *ḳoy-*: 43/13; GT *ḳoy-*: 103/5; İH *ḳo-*: 24; İM: 71b/6; KFT *ḳo-*: 397b/48; KK *ḳoy-*: 83a/7; MG *ḳoy-*: 49b/6; MS *ḳo-*: 20b/1; TA *ḳoy-*: 37a/3; TZ *ḳoy-*: 14b/11), Çağ. (Seng. *ḳoy-*: 291v/29; BVt *ḳoy-*: 275/3; FK *ḳoy-*: 278/1; İD *ḳoy-*: 99/6; LM *ḳoy-*: 1641, 1932; MKb *ḳoy-*: 35b/5; MN *ḳoy-*: 26a/5; Sİ *ḳoy-*: 4173; TEH *ḳoy-*: T703a/26; SS *ḳoy-*: 2524; GN *ḳoy-*: 70/5; LÇT *ḳoy-*: 494; AL *ḳoy-*: 418; Pav.C. *ḳoy-*: 441; SD *ḳoy-*: 215; ŞHD *ḳo-/ḳoy-*: 141b/3; LD *ḳoy-*: 1540), (EDPT: 595b; DTS: 452a; ESTY VI *ḳoy-*: 27; VEWT: 274b)

Kzk. *ḳoy-* “koymak, bırakmak; bir kimseyi işe sokmak; defnetmek, gömmek; not vermek, değerlendirmek; çarpmak, vurmak”

ḳoḏı “aşağı, aşağıya, dip, çukur” Uyg. (IrkB *ḳodı*: 44, 50; Man I *ḳodı*: 26_{26}; U III *ḳodı*: 31_{8}; TT III *ḳodı*: 20; TT X *ḳodı*: 311), DLT III *ḳoḏı/ḳuḏı*: 46, KB *ḳoḏı*: 119, 130, 1055, Çağ. (Seng. *ḳoyı*: 292v/24; BVt *ḳoyı*: 135/2; FK *ḳoyı*: 383/4; LM *ḳoyı*: 1183; İD *ḳoyı*: 143/2; Sİ *ḳoyı*: 5764; SS *ḳoyı*: 262, 1078; LÇT *ḳoyı/ḳuyı*: 495; AL *ḳoyı*: 419; Pav.C. *ḳoyı*: 442; LD *ḳoyı*: 434, 626), (EDPT: 596a; DTS: 452b; VEWT: 275a)

Kzk. *ḳuyı* “aşağı, alt; çukur” (Tat. *ḳoyı*)

ḳoḏış- “*olar bir birke ış ḳoḏuştu* = onlar birbirine iş bıraktı” DLT II: 94, (EDPT: 607b; DTS: 452b)

Kzk. *ḳoyıs-* “bir işi birlikte yapmak, bir şeyi birlikte koymak; birbirini işe sokmak”

ḳoduḳ “at ve eşek yavrusu, sıpa” Muh. *ḳuduḳ*:

Kzk. *ḳodıḳ, ḳoduḳ* “eşek

171, Kıp. (BM *ḳutuḳ*: 10/8; DM *ḳuduḳ*: 8a/11; İH *ḳoduḳ*: 22; KK *ḳuduḳ*: 69b/1; TA *ḳuduḳ*: 13b/1; TZ *ḳoduḳ*: 11b/8), Çağ. (LÇT *ḳuduḳ*: 475), (ESTY VI: 20; Budagov II: 1871: 42a; DS: 2899)

yavrusu, sıpa" (Kırg. *ḳodiḳ/ḳodüḳ*)

ḳoġa "saz, kamış, hasır otu" (VEWT: 275b; TDES: 249; ESTY VI: 10; Radloff, II: 516; DS: 2902)

Kzk. *ḳoġa* "su kamışı, saz" (Kklp. *ḳoġa*, Nog. *ḳoġa*)

ḳoğuş "boşluk, oluk, açık yer" DLT I *ḳoġuş*: 369, Muh. *ḳoġuş*: 191, Kıp. (CC *ḳovuş*: 111/29; MG *ḳavuş/ḳovuş*: 74b/7, 103b/7; İH *ḳuġuz*: 23; Kİ *ḳoḳuz*: 73), (Krş. KB *ḳoḳuz*: 1626, 5448), (EDPT: 613b; DTS: 452b; ESTY VI: 18; VEWT: 275b)

Kzk. *ḳuvıs* "bir şeyin içindeki boşluk, boş kısım; oyuk" (*ḳuvısta-* "oyuk açmak, oluk açmak")

ḳoḳ "toz, toprak, pislik" Uyg. (USp *ḳoḳ*: 279; TT VIII *ḳoġ*: 96), DLT III *ḳoġ*: 128, (DTS: 457a; ESTY VI: 34; VEWT: 276a)

Kzk. *ḳoḳ* "toz, toprak, pislik" (Nog. *ḳoḳ*)

ḳoḳ- "sakinleşmek, yatışmak" Uyg. (TT I: 59), DLT III: 184, (EDPT: 609b; DTS: 457b; ESTY VI: 34)

Kzk. *ḳoḳ-* "herhangi bir durum karşısında sakin kalabilmek, heycanlanmamak, şaşırmamak"

ḳoḳı- "dağılmak, saçılmak; kokmak" Kıp. (TZ: 28a/10), (ESTY VI: 35)

Kzk. *ḳoḳı-* "dağılmak, darmadağın olmak, saçılmak" (Nog. *ḳoḳı-*)

ḳol[1] "kol, el" Uyg. (AY: 349/3; USp: 279; TT VII: 19_7), DLT III: 161, Muh.: 142, Kıp. (BV: 54b/4; CC: 139/8; DM: 20a/10; GT: 322/9; İM: 122b/3; KH: 59/6; Kİ: 73; KK: 68b/3;

Kzk. *ḳol*[1] "kol, el; elde bulunan parmakların tümü; iş gücü; imza; *ḳolı ḳattı* eli sıkı, *ḳolı*

MG: 22b/9; MS: 11a/5; TA: 16a/11), Çağ. (BVt: 349/1; FK: 62/7; İD: 260/3; LM: 2845; MKb: 89b/10; MN: 56b/11; Sİ: 7075; TEH: A723b/15; SS: 1192; GN: 60/10; LÇT: 485; AL: 414; Pav.C. 433; SD: 56; ŞHD: 94b/13; LD: 2609), (EDPT: 614b; DTS: 453b; ESTY VI: 37; VEWT: 276b; DS: 2907)

bos işsiz, güçsüz, *ḳolı aşıḳ* cömert, *ḳolaġaş* tokmak, *ḳolazı* şapkaya takılan süs" (Kklp. *ḳol*, Nog. *ḳol*, Kırg. *ḳol*, Tat. *ḳul*, Bşk. *ḳul*)

ḳol[2] "askeri birlik, asker, ordu" NF: 71/12, Muh.: 145, Kıp. (CC: 147/9), Çağ. (LÇT: 485; Pav.C. 433; ŞHD: 184b/7), (EDPT: 614b; DTS: 453b; ESTY VI: 37; VEWT: 276b)

Kzk. *ḳol*[2] "asker, ordu, müfreze" (Kklp. *ḳol*, Nog. *ḳol*, Kırg. *ḳol*)

ḳol[3] "taraf, yan" KE: 34v/14, Kıp. (MG: 30b/4), Çağ. (ŞHD: 50a/7), (EDPT: 614b; DTS: 453b; ESTY VI: 37)

Kzk. *ḳol*[3] "taraf, yön; uygun, lâyık"

ḳolan "halat, yular, kemer, örgü, eyer bağı" DLT I *ḳolan*: 404, KE *ḳolaŋ*: 223v/17, Muh. *ḳulan*: 174, Kıp. (BV *ḳulan*: 17a/22; CC *ḳolan*: 11/26; DM *ḳolan*: 8b/7; İH *ḳolan*: 14; Kİ *ḳulan*: 74; KH *ḳolaŋ*: 68/5; KK *ḳolan*: 71b/9; TA *ḳolan*: 14b/9; TZ *ḳolan*: 13a/5), (EDPT: 622b; DTS: 454a; ESTY VI: 47-48)

Kzk. *ḳolaŋ* "bağ, halat; gür, uzun saç" (Kazakçada *ḳolaŋ* kelimesinin yanında *ayıl* kelimesi de kullanılmaktadır.)

ḳolansa "koltuk altı; ter kokusu, koltuk altı kokusu" Kıp. (KK: 68b/9; TZ: 22a/4), Çağ. (LÇT: 486; Pav.C. 433), (ESTY VI: 49; VEWT: 277b)

Kzk. *ḳolansa* "koltuk altı kokusu; hayvanın koltuk altı; atın ön ayaklarında çıkan siğil" (kklp. *ḳolansa*, Nog. *ḳolansa*, Kırg. *ḳolansa*)

ḳolav "atın ayağının aksaması, tökezlemesi" (Budagov II: 1871: 90b; Radloff, II: 588; VEWT: 278a)

Kzk. *ḳolav* "atın ayağının aksaması; çok binilmesi sonucu

tay ve atın aksama durumu”

ḳolay “emeksiz, zahmetsiz, kolay; uygun, lâyık” Kıp. (MG: 68b/9; NS: 34a/5; TZ: 24a/12), Çağ. (AL: 416; Pav.C. 435), (ESTY VI: 47; TDES: 250)

Kzk. *ḳolay* “uygun, lâyık, elverişli; kolay, rahat, sıkıntısız” (*ḳolaylı* “uygun olan, elverişli”, *ḳolaysız* “uygun olmayan, münasip olmayan”)

ḳolbaġ “bilezik, kolbağı” Çağ. (Seng.: 290r/7; FK: 618/2; LÇT: 486), (Vámbéry, 1867: 319; DS: 2909; ESTY VI: 38)

Kzk. *ḳolbav* “beşikteki çocuğun düşmemesi için kollarını bastırarak bağlamaya yarayan ip; bilezik”

ḳoldaş (< ḳol+daş) “yoldaş, arkadaş” DLT I: 461, III: 11, KB: 321, 1697, Kıp. (GT: 154/3), Çağ. (Seng.: 290r/11; BVt: 567/7; MKb: 100b/13; LÇT: 487; AL: 415; Pav.C. 435; ŞHD: 104a/7; LD: 826), (EDPT: 619a; DTS: 454a; ESTY VI: 41; TMEN III: 1507)

Kzk. *ḳoldas* “birbirini koruyan kollayan, gözeten, birlik olan, elele veren”

ḳolḳa (< ḳol) “şahdamarı” (VEWT: 278a; ESTY VI: 50; Radloff, II: 593)

Kzk. *ḳolḳa* “şahdamarı; yakın insanların birbirinden bir şey istemesi; dost, arkadaş”

ḳolla- (< ḳol+la-) “kollamak, destek olmak” Kıp. (TZ *ḳolla-*: 9b/1), Çağ. (BVt *ḳolda-*: 103/9; FK *ḳolda-*: 282/6; İD *ḳolda-*: 306/1; MKb *ḳolda-*: 39a/12; Sİ *ḳolda-*: 243; SS *ḳolda-*: 134, 206; LÇT *ḳolda-*: 487; AL *ḳolda-*: 415; Pav.C. *ḳolda-*: 435), (ESTY VI: 51; VEWT: 276b)

Kzk. *ḳolda-* “kollamak, desteklemek” (Kklp. *ḳolla-*, Kırg. *ḳoldo-*)

ḳolluḳ “kolluk, dayanak, destek; bileklik; karakol” Kıp. (DM: 11b/8; KK: 71b/3), Çağ. (Pav.C. 435), (Toparlı, 1999: 80; DS: 2912)

Kzk. *ḳoldıḳ* “destek, dayanak, kolluk; asker”

ḳoltuḳ “koltuk altı, gövde ve kolların arasında kalan bölge” Uyg. (AratU I *ḳoltıḳ*: 28), DLT I *ḳoltıḳ*: 475, Kıp. (BV *ḳoltuḳ*: 52b/5; CC *ḳoltuḳ*: 130/33; DM *ḳoltuḳ*: 13a/10; GT *ḳoltuḳ*: 186/7; İM *ḳoltuġ/ḳoltuḳ*: 478b/6; Kİ *ḳoltuḳ*: 74; KK *ḳoltuḳ*: 68b/8; MG *ḳoltuḳ*: 21b/8; TA *ḳoltuḳ*: 21b/2; TZ *ḳoltuḳ*: 4b/2), Çağ. (Seng. *ḳoltuġ/ḳoltuḳ*: 290r/8; MKb *ḳoltuġ*: 30a/12; LÇT *ḳoltuġ*: 487), (EDPT: 619a; DTS: 454b; ESTY VI: 52; VEWT: 276b; TMEN III: 1575)

Kzk. *ḳoltıḳ* “koltuk altı, elbise koltuğu; bir yerin kutu tarafı; küçük körfez, koy” (Kklp. *ḳoltıḳ*, Nog. *ḳoltıḳ*, Kırg. *ḳoltuḳ*)

ḳoltuḳla- “koltuk altına almak” DLT III: 351, (EDPT: 620a; DTS: 454b)

Kzk. *ḳoltıḳta-* “koltuk altına almak” (ḳoltıḳtas- “birbirinin koluna girip yürümek”) (Kırg. *ḳoltuḳta-*)

ḳolturmaç “yaka, çentik, kesik” Çağ. (LÇT: 487; Pav.C. 435; AL: 416), (VEWT: 278a)

Kzk. *ḳoltırmaş* “kesik, çentik; desen, motif; sırttaki yükü taşıyabilmek için koltuk altından geçirilerek bağlanan ip” (Kırg. *ḳolturmaç* “çocuk eyerindeki yan korkuluklar”)

ḳom “deve eyeri; devenin hörgüçlerine yük konulmadan önce sarılan bez” DLT III: 136, Çağ. (Pav.C. *ḳom* “deve hörgücü”: 437),

Kzk. *ḳom* “deve için keçeden yapılmış eyer; devenin

(EDPT: 625a; DTS: 455a; ESTY VI: 55; VEWT: 278b)

hörgücündeki yağ" (Kklp. *ḳom*, Nog. *ḳom*, Kırg. *ḳom*, Bşk. *ḳum*)

ḳon- "konmak, gecelemek, geceyi bir yerde geçirmek, ikamet etmek" Uyg. (TT I: 216), DLT I: 319, II: 331, III: 185, KB: 73, 5643, Muh.: 117, Kıp.(CC: 142/6; GT: 126/9; İM: 298b/7; Kİ: 75; TA: 39b/8; TZ: 67b/6), Çağ. (Seng.: 290v/11; BVt: 725/1; FK: 579/1; LM: 207, 851; MKb: 102a/7; Sİ: 5339; TEH: T701a/7; SS: 4532; GN: 8311; LÇT: 492; Pav.C. 440; ŞHD: 142b/4), (EDPT: 632a; DTS: 455b; ESTY VI: 55)

Kzk. *ḳon-* "konmak, yere inmek; bir yere, yaşamak için yerleşmek; geceyi bir yerde geçirmek, gecelemek; insan karekterinde yer etmek; (elbise) vücuda tam oturmak" (Kklp. *ḳon-*, Nog. *ḳon-*, Kırg. *ḳon-*)

ḳonaḳ "bir tür darı" Uyg. (TT VII: 14_{17}; AratU I: 94), DLT I: 384, Kıp. (İH: 24), Çağ. (Seng. *ḳonaġ/ḳonaḳ*: 291r/17; LÇT *ḳonaġ*: 490), (EDPT: 637a; DTS: 455b; ESTY VI: 57; VEWT: 280a)

Kzk. *ḳonaḳ* "darının bir türü; bir çeşit pırasa" (Kklp. *ḳonaḳ*, Kırg. *ḳonoḳ*)

ḳonalġa (< Tü. ḳon- + Mog. -lġA) "geceyi geçirmek için durulan yer" Çağ. (GN: 53/1; LÇT: 490; Pav.C. 438), (Radloff, II: 538)

Kzk. *ḳonalḳa, ḳonalḳı* "gece kalınan, konaklanılan yer; akşama doğru, akşamleyin" (*ḳonalḳala-* "gecelemek, geceyi gecirmek", *ḳonaşa* "konaklanılan yer") (Kırg. *ḳonolgo*)

ḳonç “çizmenin ayak bileğinden baldıra doğru olan kısmı, çizme konçu, konç” Kıp. (CC: 96/16; Kİ: 75), Çağ. (Vámbéry: 320), (ESTY VI: 57; VEWT: 279a; Vámbéry, 1867: 320; Budagov II, 1871: 95a; Grønbech, 1942: 199)

Kzk. *ḳonış* “çizme, çorap gibi nesnelerin ayak bileğinden baldıra kadar olan kısmı, konç” (*ḳonıştı* “konçlu”) (Kklp. *ḳonış*, Nog. *ḳonış*, Kırg. *ḳonç*, Alt. *ḳonç*, Tat. *ḳunıç*)

ḳondur- “kondurmak, oturtmak” Uyg. (IrkB *ḳontur-*: 34), DLT II *ḳontur-*: 192, Kıp. (CC *ḳondur-*: 6/4, 29/5), Çağ. (Seng. *ḳondur-*: 290v/25; LD *ḳondur-*: 1007), (EDPT: 636a; DTS: 455b)

Kzk. *ḳondır-* “kondurmak, indirmek, oturtmak” (*ḳondırma* “binanın yükseltilmiş kısmı”, *ḳondırt-* “yerleştirmek, kondurtmak”, *ḳondırıl-*, “kondurulmak, yerleştirilmek”, *ḳondırıs-* “birlikte yerleşmek, konmak”)

ḳonşı “komşu” Uyg. (TT I *ḳonşı*: 156), DLT I *ḳonşı/ḳoşnı*: 435, KB *ḳoşnı*: 140, 4512, 6585, Muh. *ḳonşu*: 145, Kıp. (CC *ḳonşı/ḳonşu*: 97/21; DM *ḳonşı*: 14b/2; GT *ḳoŋşı*: 164/13; İM *ḳoŋşı*: 467b/6; Kİ *ḳonşı*: 74; KK *ḳonaş*: 20b/13; KFT *ḳonşı/ḳonşu*: 353a/25; TA *ḳonşı*: 34a/11; TZ *ḳonş*: 11b/12), Çağ. (Seng. *ḳoŋşı/ḳoşnı*: 288v/13, 291v/10; LÇT *ḳoŋşı*: 491; Pav.C. *ḳonşı/ḳoŋşı*: 439; SD *ḳoŋşı*: 769), (EDPT: 640a; DTS: 455b)

Kzk. *ḳoŋsı, körşi* “komşu; yoksul, fakir” (Kklp. *ḳoŋsı*, Kırg. *ḳoŋşu*, Tat. *kürşi*, Bşk. *kürşi*)

ḳonşılıḳ (< ḳonşı + lıḳ) “komşuluk” Kıp. (İM *ḳoŋşılıḳ*: 295b/2; KFT *ḳonşılıḳ*: 217b/16), (Toparlı, 1992: 332)

Kzk. *ḳoŋsılıḳ* “komşuluk” (*ḳoŋsılas-* “yan yana oturmak, yakın oturmak”)

ḳonuḳ, ḳonaḳ “konuk, misafir” Uyg. (Man III *ḳonaḳ*: 12_6), DLT I *ḳonuḳ*: 45, II: 312, KB *ḳonuḳ*: 817, 4415, Muh. *ḳonuḳ*: 126, 164, Kıp. (GT *ḳonaḳ*: 269/1; İM *ḳonaḳ*: 418a/7; Kİ *ḳonuḳ*: 74; KFT *ḳonuḳ*: 274a/5; KK *ḳonaḳ*: 30a/8; TA *ḳonaḳ*: 34a/7; TZ *ḳonaḳ/ḳonuḳ*: 2a/9), Çağ. (Seng. *ḳonaġ/ḳonaḳ*: 291r/17; Sİ *ḳonaġ*: 538; GN *ḳonaḳ*: 80/4; LÇT *ḳonaġ*: 490; Pav.C. *ḳonaġ/ḳonaḳ*: 438), (EDPT: 637b; ESTY VI: 56; TMEN III: 1539)

Kzk. *ḳonaḳ, ḳonıḳ* “konuk, misafir; davetli”

ḳonuḳla- “misafir etmek, ağırlamak” DLT III *ḳonuḳla-*: 339, Muh. *ḳonuḳla-*: 103, 126, Kıp. (CC *ḳonaḳla-*: 6/4; DM *ḳonaḳla-*: 20b/10; GT *ḳonuḳla-*: 175/3; İM *ḳonaḳla-*: 418b/7; Kİ *ḳonuḳla-*: 74; KK *ḳonuḳla-*: 30a/7; TA: 43b/12; TZ: 5a/11), (EDPT: 638a; Grønbech, 1942: 199)

Kzk. *ḳonaḳta-* “misafir etmek; (kuş) konmak” (*ḳonaḳtat-* “misafir etmek; (kuş) kondurmak, indirmek”) (Kklp. *ḳonaḳla-*, Kırg. *ḳonokto-*)

ḳonuḳluḳ “konukluk, misafirlik” DLT I *ḳonuḳluḳ*: 504, KB *ḳonuḳluḳ*: 4574, Muh. *ḳonuluḳ*: 164, Kıp. (İM *ḳonuḳluḳ*: 274a/4), Çağ. (Seng. *ḳonaġluḳ*: 291r/19; LÇT *ḳonaġlıġ*: 490), (EDPT: 638a)

Kzk. *ḳonaḳtıḳ* “misafirlik”

ḳonum (< ḳon-) “konulan yer” DLT I: 114, KB: 1347, Muh.: 144, (EDPT: 639a; DTS: 455b)

Kzk. *ḳonım* “konaklama; elbisenin vücuda oturması” (*ḳonımdı*

	"yakışır, yaraşır", *ḳonımsız* "üstüne oturmayan, uygunsuz", *ḳonımsızdıḳ* "yaraşmama")
ḳonuş (< ḳon-) "geceyi geçirmek için durulan yer, konaklama" Kıp. (CC: 151/6), Çağ. (LÇT: 492), (Grønbech, 1942: 199; Radloff, II: 542)	Kzk. *ḳonıs* "konulan, ikamet edilen yer; obanın konduğu, yerleştiği yer" (*ḳonısta-* "yerleşmek, ikamet etmek", *ḳonıstan-* "yerleşmek", *ḳonustas* "aynı yere yerleşen", *ḳonıstastıḳ* "komşuluk") (Kklp. *ḳonıs*, Nog. *ḳonıs*, Kırg. *ḳonuş*)
ḳonuş- (< ḳon-) "birlikte oturmak, birlikte konaklamak" Kıp. (Kİ: 74), (Budagov II, 1871: 96a; Radloff, II: 542)	Kzk. *ḳonıs-* "birlikte konaklamak, birlikte yerleşmek"
ḳoñ[1] "koyun" Uyg. (IrkB *ḳoñ*: 27, 29; Man III *ḳoyn*: 33_2; U II *ḳoyn*: 80_{60}; TT IV *ḳoyn*: 55; AY *ḳoyn*: 4/11, 19/22), DLT I *ḳon/ḳoy*: 173, II: 118, III: 363, KB *ḳoy*: 1412, 4765, Muh. *ḳoyun*: 97, Kıp. (BM *ḳoyun*: 7/10; BV: 40b/15; CC *ḳoy*: 122/2; DM *ḳoyun*: 7a/13; GT *ḳoy*: 79/11; İH *ḳoyun*: 30; İM *ḳoy*: 110b/1; Kİ *ḳoyun*: 76; KK *ḳoyun*: 69b/5; KFT *ḳoy*: 321a/1; TA *ḳoyun*: 15b/9; TZ *ḳoy/ḳoyun*: 23a/8), Çağ.	Kzk. *ḳoy* "koyun" (*ḳoylan-* "koyun sahibi olmak") (Kklp. *ḳoy*, Nog. *ḳoy*, Kırg. *ḳoy*, Bşk. *ḳuyın*)

(Seng. *ḳoy*: 292v/3; FK *ḳoy*: 182/1; LM *ḳoy*: 612, 1832; MKb *ḳoy*: 6b/11; Sİ *ḳoy/ḳoyun*: 4811; TEH *ḳoy/ḳoyun*: 695a/8; SS *ḳoy/ḳoyun*: 156, 1195; LÇT *ḳoy*: 493; AL *ḳoy*: 420; Pav.C. *ḳoy*: 440; SD *ḳoy*: 235; ŞHD *ḳoy*: 76b/6; LD *ḳoy*: 119), (EDPT: 631a; DTS: 455a; VEWT: 279b; ESTY VI *ḳoy*: 24-25; TMEN III: 1590)

ḳoñ[2] "koyun, bağır; koltuk altı, kollar arası" Uyg. (Man I *ḳoyın*: 6_3; U II *ḳoyın*: 25_{17}; AY *ḳoyun*: 6/8), DLT II *ḳoy/ḳoyun*: 339, III: 142, KB *ḳon*: 1500, Kıp. (Kİ *ḳoyun*: 77; TZ *ḳoyun*: 25a/5), Çağ. (Seng. *ḳoyn*: 292v/16; FK *ḳoyun*: 110/6; İD *ḳoyın*: 246/7; LM *ḳoyun*: 2909; MKb *ḳoyun*: 45a/13; MN *ḳoyun*: 47a/3; Sİ *ḳoyun*: 2532; TEH *ḳoyun*: T703b/14; LD *ḳoyun*: 2710; Pav.C. *ḳoyun*: 442), (EDPT: 631b; DTS: 455a; VEWT: 280a; ESTY VI *ḳoy*: 26)

Kzk. *ḳoyın* "ḳoyun, bağır, kucak, sine; elbisenin iç kısmı, kollar arası" (Kırg. *ḳoyun*, Tat. *ḳuyın*, Bşk. *ḳuyın*)

ḳoñçı "çoban" KB *ḳoyçı*: 1412, Çağ. (TEH *ḳoyçı*: T711b/11; LÇT *ḳoyçı*: 493; AL *ḳoyçı*: 420), (EDPT: 634b; DTS: 453a)

Kzk. *ḳoyşı* "çoban" (Kklp. *ḳoyşı*, Nog. *ḳoyşı*, Kırg. *ḳoyçu*)

ḳoñlıġ "koyunlu, koyunu olan" Uyg., (EDPT: 639a)

Kzk. *ḳoylı* "koyunu olan, koyun sahibi" (Kklp. ḳoylı)

ḳoŋ "*ḳoŋ et* = kas, adele et" DLT III: 358, (EDPT: 632a; DTS: 456a; ESTY VI: 58; VEWT: 280a; Budagov II, 1871: 86a)

Kzk. *ḳoŋ* "hayvanın sağrı eti, kaslı eti; hayvanın semizliği, besiliği" (Kklp. *ḳoŋ*)

ḳoŋraġu "zil, çan, çıngırak" DLT II *ḳoŋraġu*: 358, III: 387, Kıp. (CC *ḳoŋrov*: 164/224), Çağ. (Vámbéry *ḳoŋrav*: 320), (EDPT: 640a; DTS: 456a; ESTY VI: 60; VEWT: 280b; Vámbéry,

Kzk. *ḳoŋırav* "zil, çan, çıngırak" (Kklp. *ḳoŋrav*, Nog. *ḳoŋırav*, Kırg., *ḳoŋġuroo*)

1867: 320)

ḳoŋur “kumral, kestane rengi; kahverengine çalan sarı renk” DLT III: 363, Muh.: 171, Kıp. (İH: 22-23), Çağ., (Pav.C. 439), (EDPT: 639b; DTS: 456b; ESTY VI: 62; TMEN III: 1536)

Kzk. *ḳoŋır* “kahverengi” (*ḳoŋıray*- “kahverengi olmak, kahverengileşmek”, *ḳoŋırlıḳ* “çöl gibi olan yer”)

ḳoŋursu- “kıl ya da tüyden yanık kokusu gelmek, yanık kokmak” (VEWT: 280b-281a; ESTY VI: 66; DS: 2920)

Kzk. *ḳoŋırsı*- “yanık kokusu gelmek, yanık kokmak” (*ḳoŋırsıḳ* “yanık kokusu”)

ḳoŋuz “böcek, mayıs böceği” Uyg. (U II: 35_{23}; U III: 32_{3}; TT III: 93), DLT III: 363, KB: 6559, Kıp. (BM *ḳonuz*: 11/5; İM *ḳoŋuz*: 355a/5), Çağ. (Seng.: 291v/8; LÇT: 492), (EDPT: 641a; DTS: 456b; ESTY VI: 61)

Kzk. *ḳoŋız* “böcek”

ḳopar-, ḳopur- (< ḳop-) “koparmak, sökmek, yerinden kaldırmak; ortaya çıkarmak” DLT II *ḳopur*-: 72, KB *ḳopur*-: 269, 341, Muh. *ḳopar*-: 114, 120, Kıp. (BV *ḳopar*-: 57b/3; GT *ḳopar*-: 99/9; İM *ḳopar*-: 353b/6; KFT *ḳopar*-: 268a/12; Kİ *ḳopar*-: 68; TZ *ḳopar*-: 28b/2), Çağ. (Seng. *ḳopar*-: 282r/3; FK *ḳopar*-: 490/5; LM *ḳopar*-: 2484; TEH *ḳopar*-: T702b/18; SS *ḳopar*-: 3856; GN *ḳopar*-: 90/8; LÇT *ḳopar*-: 470; LD *ḳopar*-: 680), (EDPT: 586a; DTS: 457)

Kzk. *ḳopar*- “toprağı sürmek, altını üstüne getirmek; canlandırmak, deşmek”

ḳoparul- (< ḳop-) “koparılmak, yerinden sökülmek” ME: 65/3, Kıp. (İM: 460a/2), (Toparlı, 1992: 447)

Kzk. *ḳoparıl*- “yerinden sökülmek, altını üstüne getirmek”

ḳopur “kutu, muhafaza, kılıf; kap, fincan” Çağ., (LÇT: 471; Pav.C. 422) (ESTY VI: 71; Vámbéry, 1867: 315)

Kzk. *ḳubır* “kılıf, muhafaza; boru”

ḳopuz “kopuz, bir müzik aleti” Uyg. (PK *ḳopuz*: 187), DLT I *ḳobuz*: 365, Muh. *ḳobuz*: 161, Kıp. (Kİ *ḳobuz*: 68; İH *ḳubuz/ḳupuz*: 21; İM *ḳopuz*: 448a/3; TA *ḳobuz*: 26a/3), Çağ. (Seng. *ḳobuz*: 282r/24; BVt *ḳopuz*: 219/9; FK *ḳopuz*: 215/9; MKb *ḳopuz*: 22a/1; MN *ḳobuz*: 85a/13; LÇT *ḳopuz*: 471; AL *ḳopuz*: 404; Pav.C. *ḳobuz*: 422; ŞHD *ḳopuz*: 164b/13), (EDPT: 588b; DTS: 451a; ESTY VI: 69)

Kzk. *ḳobız* “kopuz”

ḳopuzçı “kopuz çalan kişi” HŞ *ḳopuzcı*: 1623, Kıp. (CC *ḳopuzçı*: 89/12; İH *ḳubuzçı*: 21; TA *ḳobuzçı*: 26a/3), (Grønbech, 1942: 198)

Kzk. *ḳobızşı* “kopuz çalan kişi, kopuzcu”

ḳopuzluġ “kopuzlu, kopuzu olan” DLT I: 495, (EDPT: 589a)

Kzk. *ḳobızdı* “kopuzlu, kopuzu olan, kopuz sahibi”

ḳor[1] “yoğurt mayası, maya” DLT III: 122, Muh.: 173, (EDPT: 642a; DTS: 458a; ESTY VI: 72)

Kzk. *ḳor*[1] “kımız mayası”

ḳor[2] “külün altındaki ateş, kor” MM: 197/2, Kıp. (TZ: 11b/3), (ESTY VI: 74; TDES: 252b)

Kzk. *ḳor*[2] “kor, köz, sıcak kül”

ḳorġa- “korumak, himaye etmek, müdafa etmek” Çağ. (LÇT: 477), (ESTY VI: 77; Radloff, II: 569)

Kzk. *ḳorġa-* “korumak, savunmak, müdafa etmek; kollamak, desteklemek”

ḳorġal “toplanma, bir araya gelme” Çağ. (LÇT: 477; AL: 408), (Radloff, II: 570)

Kzk. *ḳorġal* “birlikte savunma, beraber müdafa etme”

ḳorġan “kale, hisar, siper, sur; mezar” KE *ḳorġan*: 134r/21, Kıp. (BM *ḳurġun*: 4/3; CC *ḳurġan*: 160/22; Kİ *ḳurġan*: 71; TA *ḳurġan*: 7a/2), Çağ. (LÇT *ḳurġan*: 477; AL *ḳurġan*: 406; MN *ḳurġan*: 20a/6; TEH *ḳurġan*: A703a/1; Sİ *ḳorġan*: 3361; SS *ḳurġan*: 2663; ŞHD *ḳurġan*: 186b/5; Pav.C. *ḳorġan*: 427), (VEWT: 282b; ESTY VI: 77; Vámbéry, 1867: 317; Budagov II, 1871: 76b; Kaçalin, 2009: 679)

Kzk. *ḳorġan* “kale, hisar, sur; dayanak, destek” (*ḳorġan-* “korunmak”, *ḳorġanşa* “kaleye benzer, küçük kale”)

ḳorġaşın “kurşun” DLT I *ḳurugjın/ḳurşun*: 512, Kıp. Muh. *ḳurşun*: 178, (CC *ḳorġaşın*: 84/13; KK *ḳurġaşın*: 66a/9; TZ *ḳurġaşın/ḳurşun*: 17a/1), Çağ. (LÇT *ḳurġaşun*: 477), (Grønbech, 1942: 200)

Kzk. *ḳorġasın* “kurşun”

ḳorġat- “barındırmak, korumak” Çağ. (LÇT ḳurġat-: 477; Pav.C. ḳorġat-: 426), (Radloff, II: 571)

Kzk. *ḳorġat-* “barındırmak, korumaya çalışmak”

ḳorġav- “etrafını çevirmek, kuşatmak” Çağ. (LÇT: 477), (Radloff, II: 569)

Kzk. *ḳorġav-* “etrafını çevirmek, kuşatmak”

ḳorı- “korumak” DLT III *ḳorı-*: 263, KB *ḳoru-*: 3844, Kıp. (İH *ḳoru-*: 22; TZ *ḳoru-*: 13b/3), Çağ. (Seng. *ḳoru-*: 285r/19; LM *ḳoru-*: 2097), (EDPT: 645b; ESTY VI: 76; Budagov II, 1871: 77b)

Kzk. *ḳorı-, ḳoru-* “korumak, kollamak, gözetmek”

ḳorıġ “koruma, korunma” KB *ḳoruġ*: 36, ME: 30/8, Çağ. (SD *ḳoruġ*: 100), (Eraslan, 1999: 503)

Kzk. *ḳoruv* “koruma, kollama”

ḳorıġçı “koruyucu, gözetici” DLT III: 242, (Krş. Çağ. (LD *ḳorçı* “silahşör”, süvari: 250)),

Kzk. *ḳoruvşı* “koruyucu; bekçi”

(EDPT: 656b)

ḳorın- “korunmak, esirgenmek” DLT II *ḳorın-*: 155, Çağ. (Seng. *ḳorun-*: 285v/19), (EDPT: 661b; DTS: 458a)

Kzk. *ḳorın-* “korunmak, esirgenmek”

ḳorış- “korumakta yardım etmek, birlikte korumak” DLT II: 98, (EDPT: 665a; DTS: 458b)

Kzk. *ḳorıs-* “korumakta yardım etmek, birlikte korumak”

ḳorḳ- “korkmak” Uyg. (IrkB: 2; Man I: 6_9: U III: 75_7; TT II: 32; AY: 5/10, 141/7), DLT II: 312, III: 421, KB: 2288, 2751, Kıp. (BV *ḳorḳ-*: 55a/5; CC *ḳorḫ-/ḳorḳ-*: 125/19; DM *ḳorḳ-*: 19b/4; GT *ḳorḳ-*: 64/5; İM *ḳorḳ-*: 22b/3; Kİ *ḳorḳ-*: 70; KK *ḳorḳ-*: 83a/8; MG *ḳorḳ-*: 58a/5; MS *ḳorḳ-*: 17a/6; TA *ḳorḳ-*: 41b/11; TZ *ḳoruḳ-*: 14a/6), Çağ. (Seng.: 285r/6; BVt: 158/4; FK: 337/2; İD: 273/5; LM: 923; MN: 14a/10; TEH: T710a/8; GN: 68/4; LÇT: 477; Pav.C. 427; SD: 436; ŞHD: 18a/2; LD: 2477) (EDPT: 651b; DTS: 458b; ESTY VI: 79)

Kzk. *ḳorḳ-, ḳorıḳ-* “korkmak, ürkmek”

ḳorḳaḳ “korkak, korkan” KE: 120r/6, Kıp. (KFT: 118b/37; Kİ: 70; KH: 70/8; KK: 67b/11; TZ: 14a/6), Çağ. (LÇT *ḳorġaḳ*: 477), (Atalay, 1945: 205; Radloff, II: 564)

Kzk. *ḳorḳaḳ* “korkak, yüreksiz”

ḳorḳınç, ḳorḳunç “korku, korkunç” Uyg. (IrkB *ḳorḳınç*: 36, U II *ḳorḳınç*: 39_{93}; TT III *ḳorḳınç*: 146), DLT III *ḳorḳunç*: 365, KB *ḳorḳunç*: 2149, Kıp. (BV *ḳorḳunç*: 39a/9; CC *ḳorḳunç*: 60/9; İM *ḳorḳınç/ḳorḳunç*: 178b/3; MG *ḳorḳunç*: 88a/6; TZ *ḳorḳunş*: 35a/9), Çağ. (Seng. *ḳorḳunç*: 286r/17; MKb *ḳorḳunç*:

Kzk. *ḳorḳınış* “korkunç, korku, dehşet”

101a/12; Sİ *ḳorḳunç*: 3733; TEH *ḳorḳınçḳorḳunç*: T717a/8; LÇT *ḳorḳunç*: 477; AL *ḳorḳunç*: 407; Pav.C. *ḳorḳunç*: 427), (EDPT: 654b; DTS: 459a; Grønbech, 1942: 200)

ḳorḳunçlıġ "korkulan, korkunç olan" Uyg. (AY *ḳorḳunçlıġ*: 620/22, 621/2), Çağ. (Pav.C. *ḳorḳunçluġ*: 427; LÇT *ḳorḳunçlıġ*: 478), (EDPT: 657b; DTS: 459a) Kzk. *ḳorḳınıştı* "korkulan, korkunç olan"

ḳorḳınçsız "korkunç olmayan, korkusuz" Uyg. (U III: 17_{18}), (EDPT: 657b; DTS: 459b) Kzk. *ḳorḳınışsız* "korkunç olmayan, korkusuz, tehlikesiz"

ḳorḳıt- "korkutmak" DLT II *ḳorḳıt-*: 339, KB *ḳorḳıt-*: 656, Kıp. (CC *ḳorḳut-*: 164/4; KK *ḳorḳut-*: 83a/11; KFT *ḳorḳud-*: 170a/9; İM *ḳorḳut-*: 82a/7), Çağ. (Seng. *ḳorḳut-*: 285r/17; BVt *ḳorḳut-*: 658/17; FK *ḳorḳut-*: 366/3; İD *ḳorḳut-*: 63/4; MKb *ḳorḳut-*: 95a/13; TEH *ḳorḳut-*: T703a/3; SS *ḳorḳut-*: 753; LD *ḳorḳut-*: 1528), (EDPT: 655b; DTS: 459b) Kzk. *ḳorḳıt-* "korkutmak"

ḳorḳuġ "korku" KB: 4049, Kıp. (CC: 126/12; GT: 148/10; MG: 83b/9), (EDPT: 654a; DTS: 459b; Grønbech, 1942: 200) Kzk. *ḳorḳuv* "korku"

ḳorḳuş- "birbirinden korkmak, korkuşmak" DLT II: 221, Çağ. (Seng.: 285r/17), (EDPT: 656a; DTS: 460a) Kzk. *ḳorḳıs-* "birbirinden korkmak, ürkmek"

ḳoruḳ "çit, engel, duvar" Çağ. (Pav.C. 428), (Radloff, II: 556) Kzk. *ḳorıḳ* "duvar, engel"

ḳorulda- "uykuda horuldamak" Kıp. (TZ: 21b/3), (Atalay, 1945: 205) Kzk. *ḳorılda-* "horuldamak,

horlayarak uyumak” (*ḳorıl-* “horlamak”)

ḳorum “taş, kaya” DLT I: 398, III: 61, KB: 830, (EDPT: 660a; DTS: 460a; ESTY VI: 80)

Kzk. *ḳorım* “taş, taş yığını; toprakla yapılmış eski mezar, mezarlık”

ḳoş “çift, herhangi bir şeyin çifti, eşi” DLT I: 359, III: 126, Kıp. (Kİ: 72; İH: 31), Çağ. (Seng.: 288r/19; BVt: 158/4; FK: 689/128; İD: 147/7; LM: 1642; MKb: 27a/10; GN: 9/2; Pav.C. 430; LÇT: 482), (EDPT: 670a; DTS: 460b; ESTY VI: 90; TMEN III: 1361)

Kzk. *ḳos* “çift, iki, ikiz; belirli bir işi yapan ekip, grup”

ḳoş- “koşmak, eklemek, ilave etmek; katmak, yan yana getirmek” Uyg. (TT VII: 23_6; USp: 8_7), DLT II: 14, KB: 2631, Kıp. (GT: 207/2; İM 88a/2; Kİ: 72; MS: 7a/2), Çağ. (Seng.: 287v/5; BVt: 567/2; FK: 307/2; İD: 36/7; LM: 695; TEH: T704b/26; LÇT: 483; ŞHD: 185a/6), (EDPT: 670b; DTS: 460b; ESTY VI: 91)

Kzk. *ḳos-* “katmak, eklemek, birleştirmek, ilave etmek; evlendirmek; arabaya at koşturmak”

ḳoşa “çift, iki kat, kat kat” DLT III: 33, Kıp. (İH: 22), Çağ. (LÇT: 482), (EDPT: 671a; DTS: 460b)

Kzk. *ḳosa* “üst üst koyma, birleştirme, kat kat olma, çift olma”

ḳoşdaş “arkadaş” Kıp. (BM *ḳoşdaş* “uşak”: 9/5; Kİ *ḳoşdaş* “arkadaş”: 72), (Caferoğlu, 1931: 79)

Kzk. *ḳostas* “arkadaş, yoldaş”

ḳoşḳoş “çift çift” Çağ. (AL: 411; ŞHD: 9b/5), (Karasoy, 1998: 515)

Kzk. *ḳosḳos* “çift çift, ikişer ikişer”

ḳoşla- “yola iki atla çıkmak, atı yedeğe almak” Çağ. (Pav.C. 432; LÇT: 483; TEH: A725a/11),

Kzk. *ḳosta-* “atı yedeğe almak, iki atı almak,

(Radloff, II: 644)

ikişer ikişer bölmek”

ḳoşlan- “kendine hayvan yedek koşmak” DLT II: 252, (EDPT: 673b; DTS: 460b)

Kzk. *ḳostan-* “yanına yedek almak, eşyaları yedek ata yüklemek”

ḳoşuçu “yardımcı, haberci” Kıp. (İH: 22), (İzbudak, 1936: 31)

Kzk. *ḳosşı, ḳosuşı* “yardımcı, birisine hizmet eden”

ḳoşuġ “koşma, şiir” DLT I *ḳoşuġ*: 376, KB *ḳuşuġ*: 75, Çağ. (Seng. *ḳoşuḳ*: 288v/5; BVt *ḳoşuḳ*: 321/9; Pav.C. *ḳoşuḳ*: 432; LÇT *ḳoşuḳ*: 483; AL *ḳoşuḳ*: 412), (EDPT: 671b; DTS: 460b; ESTY VI: 94)

Kzk. *ḳosıḳ, ḳoşıḳ* “şiir, ezgi, destan”

ḳoşul- “birleşmek, eklenmek, katılmak” Uyg. (TT VIII: A_{33}), DLT II: 135, Kıp. (CC *ḳoşıl-*: 116/15; İM *ḳoşul-*: 250a/6; Kİ *ḳoşul-*: 72), Çağ. (Seng.: 287v/28; FK: 576/9; İD: 263/5; LM: 2996; MKb: 4a/8; MN: 2b/13; Sİ: 2315; TEH: T706a/1; SS: 4569), (EDPT: 673a; DTS: 461a)

Kzk. *ḳosıl-* “eklenmek, ilave edilmek, katılmak; evlenmek, kavuşmak”

ḳoşuldur- “ekletmek, birleştirmek” Çağ. (MKb: 97b/10), (Radloff, II: 642; Budagov II, 1871: 84a)

Kzk. *ḳosıldır-* “ekletmek, birleştirmek”

ḳotaḳ “taşak, yumurtalık; erkeklik organı” Muh. *ḳoduḳ/ḳotaḳ*: 95, Kıp. (TZ *ḳotaḳ*: 4b/3), Çağ. (LÇT *ḳutaḳ*: 472), (Battal, 1997: 95; VEWT: 284b)

Kzk. *ḳotaḳ* “erkeklik organı”

ḳotar- “yemeği bir kaptan diğerine dökmek, boşaltmak” DLT II *ḳotur-*: 72, KB *ḳotur-*: 117, 1455, Kıp. (CC *ḫotar-*: 162/3; DM *ḳotar-*:

Kzk. *ḳotar-* “sıvı bir şeyi bir kaptan diğerine koymak, aktarmak”

22b/2; İH *ḳotar*-: 22; KK *ḳotar*-: 80a/1; TZ *ḳotar*-: 27a/1), (ESTY VI: 85; Radloff, II: 608; Grønbech, 1942: 103)

ḳotur "yara üzerindeki kabuk, uyuz" Uyg. (AratU I: 169), Kıp. (CC: 99/6; TZ: 11a/13), Çağ. (Seng.: 283r/25; Pav.C. 423), (EDPT: 604a; DTS: 461a; ESTY VI: 86; Budagov II, 1871: 70b; Radloff, II: 609; Vámbéry, 1867: 316; TMEN III: 1549)

Kzk. *ḳotır* "insan veya hayvan derisi üzerinde oluşan yara, uyuz"

ḳotuz (ḳotoz) "yaban sığırı, öküz, yak" DLT I *ḳotuz*: 365, KB *ḳutuz*: 5372, Çağ. (Pav.C. *ḳotas*: 422), (EDPT: 608a; DTS *ḳutuz*: 475a; ESTY VI *ḳotaz*: 81; Budagov II, 1871: 70a; TMEN III: 1414)

Kzk. *ḳodas* "yaban sığırı, yak"

ḳov- "kovmak, defetmek, sürmek" DLT II *ḳov*-: 16, III: 183, KB *ḳov*-: 2381, Kıp. (GT *ḳov*-: 349/2; İM *ḳov*-: 441a/6; Kİ *ḳov*-: 76; MG *ḳav-/ḳov*-: 54a/8; TZ *ḳov*-: 21b/9), Çağ. (Seng. *ḳav*-: 278r/17; BVt *ḳav*-: 380/5; FK *ḳav*-: 220/4; İD *ḳav*-: 271/5; LM *ḳav*-: 2097; MKb *ḳav*-: 52b/2; TEH *ḳav*-: A721a/14; SS *ḳav*-: 3216; Pav.C. *ḳav*-: 411; SD *ḳav*-: 763; ŞHD *ḳav*-: 63b/1; LD *ḳav*-: 2349), (EDPT: 580b; DTS: 461b; ESTY VI: 9; Vámbéry, 1867: 313)

Kzk. *ḳuv*- "kovmak, birisinin ardına düşmek; peşine düşmek, takip etmek"

ḳovġa "kova" Uyg. (Man I *ḳovġa*: 35_{16}), DLT I *ḳova*: 147, Kıp. (Kİ *ḳova*: 76; İM *ḳova*: 114a/2; TZ *ḳoġa*: 15b/6), Çağ. (Seng. *ḳobġa*: 282r/18 LÇT *ḳopġa*: 471; Pav.C. *ḳobġa*: 421), (EDPT: 583b; DTS: 461b; ESTY VI *ḳova*: 12; Vámbéry *ḳavġa*, 1867: 313)

Kzk. *ḳavġa* "kova"

ḳovala- “kovalamak” Kıp. (CC *ḫuvala-*: 114/39; TZ *ḳovala-*: 21b/8), Çağ. (Seng. *ḳavla-*: 278r/17; BVt *ḳavla-*: 457/4; FK *ḳavla-*: 69/8; İD *ḳavla-*: 205/2; LM *ḳavla-*: 3502; TEH *ḳavla-*: T714a/1; GN *ḳavla-*: 10/12; SD *ḳavla-*: 253, 556; Pav.C. *ḳavla-*: 411; ŞHD *ḳavla-*: 30a/8; LD *ḳavla-/ḳovla-*: 376, 876), (EDPT: 584b; DTS: 462a)

Kzk. *ḳuvla-, ḳuvala-* “kovalamak, takip etmek”

ḳovan- “sevinmek, kıvanç duymak” Kıp. (CC *ḳovan-*: 140/3), Çağ. (Seng. *ḳuvan-/güven-*: 291v/13, 310r/27; BVt *ḳuvan-*: 508/4; FK *ḳuvan-*: 564/6; İD *ḳuvan-*: 315/7; LM *ḳuvan-*: 2535; MK *ḳuvan*-b: 30b/2; LÇT *ḳuvan-*: 469), (Krş. Uyg. (TT VIII *küven-*: D_{30}), DLT II *küven-*: 157, KB *küven-*: 2084), (EDPT *küven-*: 690a; DTS *küven-*: 330a; Grønbech, 1942 *ḳovan-*: 201; ESTY VI *ḳuvan-*: 99)

Kzk. *ḳuvan-* “sevinmek, mutlu olmak, memnun olmak”

ḳovanç “sevinç, kıvanç” Kıp. (CC: 143/1), Grønbech, 1942: 201)

Kzk. *ḳuvanış* “sevinç, kıvanç”

ḳovdur- “kovdurmak” Çağ. (FK *ḳavdur-*: 360/7; İD *ḳavdur-*: 233/7), (Kaya, 1989: 1019)

Kzk. *ḳuvdır-* “kovdurmak”

ḳovġun “takip, kovalama” Çağ. (TEH *ḳavġun*: A733a/11; Pav.C. *ḳavġun*: 411), (Radloff, II: 473)

Kzk. *ḳuvġın* “takip, kovalama, peşine düşme”

ḳovġunçı “takip eden, takip birliği, takip etmekle görevli birlik” Çağ. (TEH *ḳavġunçı*: A731a/4; Pav.C. *ḳavġunçı*: 411), (Radloff, II: 473)

Kzk. *ḳuvġınşı* “takipçi, iz sürücü”

ḳovlat- “kovalatmak” Çağ. (SD: 728), (Eraslan, 1999: 502)

Kzk. *ḳuvlat-* “kovalatmak”

ḳovşa- “zayıflamak, güçsüzleşmek” DLT III *ḳoġşa-/ḳovşa-*: 287, (EDPT: 588a; DTS: 462a; ESTY VI: 16)

Kzk. *ḳavsa-* “zayıflamak, ihtiyarlmak, güçten kuvvetten düşmek; kullanılmaz hale gelmek”

ḳovşat- “zayıflatmak, güçsüzleştirmek” DLT II: 338, (EDPT: 588a; DTS: 462a)

Kzk. *ḳavsat-* “zayıflatmak, güçsüzleştirmek”

ḳovuş- “birbirini kovmak” DLT II: 103, (EDPT: 588a; DTS: 462a; ESTY VI: 14)

Kzk. *ḳuvıs-* “birbirini kovmak, birbirinin peşine düşmek”

ḳoyan (ḳoḏan) “tavşan” HŞ: 445, Kıp. (BM *ḳoyan*: 10/6; CC *ḳoyan*: 84/23; Kİ *ḳoyan*: 76; TA *ḳoyan*: 11b/10; TZ *ḳıyan*: 4b/8), Çağ. (Seng. *ḳoyan*: 292v/7; Pav.C. *ḳoyan*: 441; LÇT *ḳoyan*: 494; SD *ḳoyan*: 253), (EDPT: 678a; ESTY VI: 29; Vámbéry, 1867: 321)

Kzk. *ḳoyan* “tavşan”

ḳoyçılıḳ “çobanlık” Çağ. (TEH: T700a/7), (Abik, 1993: 403)

Kzk. *ḳoyşılıḳ* “çobanlık”

ḳoyuġ (ḳoḏuġ) “koyu, katı, açık karşıtı” DLT III *ḳoyuġ*: 166, KB *ḳoyuġ*: 3382, 3829, Kıp. (BV *ḳoyu/ḳoyuġ*: 24a/11, 30b/13; İM *ḳoyuġ*: 174b/5), Çağ. (Seng. *ḳoyuḳ*: 292v/18; LÇT *ḳoyuḳ*: 495), (EDPT: 676b; DTS: 453b; ESTY VI: 31; TMEN III: 1589; Vámbéry, 1867: 321)

Kzk. *ḳoyuv* “koyu”

ḳoyuġluḳ “koyuluk” DLT III: 178, Kıp. (İM: 134b/1), (EDPT: 677a; DTS: 453b)

Kzk. *ḳoyuvlıḳ* “koyuluk”

ḳoyul- (ḳoḏul-) “koyulaşmak” DLT III: 190, KB: 3070, Kıp. (İM: 105b/3), (EDPT: 677a; DTS:

Kzk. *ḳoyıl-* “koyulaşmak,

453b) yoğunlaşmak; artmak, şiddetlenmek”

ḳoy yılı “12 hayvanlı Türk takviminde yıllardan birinin adı, koyun yılı” DLT I *ḳoy yılı*: 346, III: 142, Muh. *ḳoyun yılı*: 186, Çağ. (LÇT *ḳoy yılı*: 493), (Dankoff-Kelly, 1984: 220) Kzk. *ḳoy jılı* “12 hayvanlı Türk takviminde yıllardan birinin adı, koyun yılı”

ḳozaḳ[1] “dokuma tezgahı” Çağ. (Pav.C. 429) (Radloff, II: 629) Kzk. *ḳozaḳ[1]* “bez dokuma tezgahı”

ḳozaḳ[2] “yuvarlak nesneler” Kıp. (İH: 22, 23), Çağ. (LÇT: 480), (Durgut, 1995: 480) Kzk. *ḳozaḳ[2]* “yuvarlak nesneler”

ḳozġa- “hareket ettirmek, kımıldatmak, karıştırmak” Çağ. (BVt: 606/2; FK: 278/2; İD: 383/2; LM: 2070; MKb: 25a/12; Sİ: 2547; SS: 1779; Pav.C. 429), (Radloff, II: 632) Kzk. *ḳozġa-* “hareket ettirmek, kımıldatmak”

ḳozġal- “kımıldamak, harekete gelmek” Çağ. (BVt: 378/2; FK: 153/2; İD: 223/3; LM: 3136; MKb: 57b/7; TEH: M787b/26; SS: 1426; LÇT: 481), (Radloff, II: 633) Kzk. *ḳozġal-* “kıpırdamak, kımıldamak”

ḳozġalan “hareket, şamata, karışıklık” Çağ. (BVt: 139/5; FK: 113/5; İD: 101/5; LM: 802; MKb: 21b/12; Sİ: 1584; SS: 1468; LÇT: 480), (Radloff, II: 633) Kzk. *ḳozġalan* “kımıldama, hareket”

ḳozġalış- “karışrmak, ayaklanmak, isyan etmek” Kıp. (CC: 163/16), Çağ. (Pav.C. 429, LÇT: 481), (Radloff, II: 633; Grønbech, 1942: 202) Kzk. *ḳozġalıs-* “harekete geçmek, ayaklanmak, isyan etmek”

ḳozġan- “hareketlenmek” Çağ. (LÇT: 481), (Radloff, II: 633) Kzk. *ḳozġaŋ-* “hareketlenmek, kımıldamak”

ḳozġat- “harekete geçirmek” ME: 36/6, Çağ. (MKb: 101b/3), (Ölmez, 1993: 480)

Kzk. *ḳozġat-* “hareket ettirmek, kımıldatmak”

ḳozı “kuzu” Uyg. (Man I *ḳuzı*: 8_4; Man III *ḳuzı*: 39_2; USp *ḳuzı*: 36_3), DLT I *ḳuzı*: 7, II: 310, III: 102, KB *ḳuzı*: 3311, 4631, Muh. *ḳuzu*: 172, Kıp. (BM *ḳozı*: 7/12; CC *ḳozı*: 108/2; DM *ḳozı*: 7a/13; İH *ḳuzu*: 23; İM *ḳuzı*: 126a/2; Kİ *ḳozı*: 71; KK *ḳuzı*: 69b/5; TA *ḳozı*: 15b/12), Çağ. (Seng. *ḳuzı*: 287r/28; Sİ *ḳuzı*: 2744; SS *ḳuzı*: 157; LÇT *ḳuzı*: 481, Pav.C. *ḳuzı*: 430), (EDPT: 681a; DTS: 462b; ESTY VI: 108)

Kzk. *ḳozı* “kuzu”

ḳozla- “kuzulamak, yavrulamak” Kıp. (KFT: 354b/36), (Ağar, 1898: 1027)

Kzk. *ḳozıla-* “kuzulamak, yavrulamak”

köç “göç” Uyg. (TT VIII: $P_{11, 24}$), DLT I: 321, KB: 1445, 4815, ME: 140/8, Kıp. (BM: 6/6; Kİ: 79), Çağ. (Seng.: 303v/11; LM: 1952, 1977; Sİ: 1959; SS: 1665; GN: 29/8; Pav.C. 464) (EDPT: 693a; DTS: 311b; TMEN III: 1660)

Kzk. *köş* “göç”

köç- “göçmek” Uyg. (U II: 24_9), DLT II: 5, KB: 1274, 5177, Muh.: 109, 117, Kıp. (CC *köç-*: 142/9; GT *köç-*: 205/12; İM *köç-*: 302b/3; Kİ *köç-*: 79; KK *köç-*: 80a/9; TA *köç-*: 39b/10; TZ *köş-*: 17b/4), Çağ. (Seng.: 303r/15; BVt: 302/7; FK: 517/8; LM: 2034; MKb: 100b/9; Sİ: 1976; TEH: T705a/1; SS: 4360; GN: 29/3; Pav.C. 464; LD: 31, 49), (EDPT: 694a; DTS: 311b; göç-, ESTY III: 89)

Kzk. *köş-* “göçmek”

köçe “bulgur, bulgur çorbası” Kıp. (TZ: 11b/11; 29a/5), Çağ. (LÇT: 524; Pav.C. 465), (ESTY V: 84; VEWT: 286a; Vámbéry, 1867: 329; Budagov II, 1871: 146b)

Kzk. *köje* “bulgur, bulgur aşı, bulgur çorbası” (köçe > köye > köje) (Kırg. *köyö*, Tat. *küze*, Alt. *köçö*)

köçgün “göç eden, göçmen” KB: 6112, (EDPT: 697a)

Kzk. *köşkin* “göçmen; çığ”

köçmen “göçmen, göç eden, göçer” Çağ. (Seng.: 303v/16; LÇT: 524), (Durgut, 1995: 524)

Kzk. *köşpen* “göçmen, göç eden”

köçür- “göçürmek, istinsah etmek, nakletmek” Uyg. (IrkB: 34), DLT II: 76, Kıp. (CC: 140/15), Çağ. (Seng.: 303r/25; TEH: A728b/15; GN: 28/11; Pav.C. 464), (EDPT: 699a; DTS: 311b; Grønbech, 1942: 150)

Kzk. *köşir-* “göç ettirmek, naklettirmek; kopya etmek, kopyalamak, istinsah etmek”

köçürme “*köçürme ocaḳ* = bir yerden öbür yere götürülebilinen ocak” DLT I: 490, (EDPT: 699b; DTS: 311b)

Kzk. *köşirme* “nakletme, bir yerden başka bir yere kopyalama”

kögen “kuzu ve oğlakları boynundan bağlamak için özel yapılan ip” DLT I: 415, Kıp. (CC: 119/31), (EDPT: 712a; DTS: 312a; ESTY V: 83)

Kzk. *kögen* “koyun, kuzu, keçi, oğlakları boynundan bağlamak için özel olarak yapılan ip”

kögerçin “güvercin” Uyg. (AratU I *kögürçken*: 40; AY *kögürçgen/kögürçgün*: 299/6, 620/20), DLT III *kökürçkün*: 419, Kıp. (CC *kügürçin*: 142/5; GT *kögerçin/kügürçin*: 197/4; İM *kögerçin/kögerçün*: 114a/2; Kİ *kügerçin*: 83; TA *küverçin*: 11a/1; TZ *kökerçin/ökerçin*: 13a/10), Çağ. (Seng. *kügerçin*: 308r/1; ŞHD *kögerçin*: 143a/5), (EDPT: 713b; DTS: 312a;

Kzk. *kögerşin* “güvercin”

ESTY III: 55-57)

kök[1] "kök, köken, asıl" DLT II: 284, KB: 54, 5991, Muh.: 103, Kıp. (BM: 5/6; CC: 42/15; GT: 277/12; Kİ: 83; TA: 5a/13; TZ: 11b/12), Çağ. (Seng.: 307v/18; Pav.C. 471; ŞHD: 121a/3; LD: 2683), (EDPT: 708a; DTS: 312b; ESTY V: 91)

Kzk. *kök*[1] "kök, köken, asıl, soy"

kök[2] "eğer bağı, bağ, kement, kayış" DLT II: 283, (EDPT: 708b; DTS: 312b)

Kzk. *kök*[2] "çadırın ağaçlarını birbirine bağlayan kayış"

kök[3] "dikiş, dikme" Çağ. (Seng.: 307v/18; Pav.C. 473), (EDPT: 708b; DTS: 312b)

Kzk. *kök*[3] "dikiş, bir şeyler dikme, ham deriyi işleme"

kök[4] "gök, gökyüzü, sema, hava" Uyg. (Hüen: 129), DLT I: 123, II: 170, III: 27, KB: 127, 1763, 1800, Muh.: 183, Kıp. (BM: 2/11; CC: 70/26; DM: 2a/9; GT: 154/4; İM: 1b/5; Kİ: 83; KK: 65b/5; MG: 4b/1; MS:40a/5; TA: 5a/13), Çağ. (BVt: 171/3; FK: 71/3; İD: 56/3; LM: 440, 486; MKb: 55b/1; MN: 119a/5; Sİ: 2101; TEH: M784b/13; SS: 1223; GN: 15/3; LÇT: 528; SD: 370; ŞHD: 161b/12; LD: 881, 2542), (EDPT: 708b; DTS: 312b; ESTY V: 93)

Kzk. *kök*[4] "gök, gökyüzü, sema"

kök[5] "gök rengi, mavi, lacivert" Uyg. (TT V: 85), DLT III: 123, KB: 5375, 6194, Muh.: 168, Kıp. (BM: 14b/24; CC: 159/5; DM: 9a/5; GT: 299/7; İM: 37a/3; Kİ: 83; KK: 68a/6; TA: 32b/9; TZ: 4a/2), Çağ. (FK: 96/1; MKb: 52a/9; TEH: 715a/27; GN: 94/5; LÇT: 528; LD: 135,

Kzk. *kök*[5] "mavi; yeşil, çimen; sebze, meyve"

1530), (EDPT: 708b; DTS: 312b; ESTY V: 93)

kök böri "acımasız büyük kurt" Çağ. (LÇT: 528), (Durgut, 1995: 528)

Kzk. *kök böri* "acımasız kurt"

köken "şeftali; gövem eriği" Kıp. (TA *köken*: 8a/9; TZ *kögen*: 7b/11), (Atalay, 1945; 206)

Kzk. *köken* "ceviz şeklinde bir meyve"

köker- "göğermek; küflenmek; yeşermek, mavileşmek" DLT II *köger-*: 84, Kıp. (GT *köger-*: 178/10; TZ *köker-*: 83b/6), Çağ. (Seng. *göger-*: 307/r/5; BVt *köker-*: 122/3; FK *köker-*: 483/6; MKb *köker-*: 27b/1; TEH *köker-*: T708b/6; ŞHD *köger-*: 149b/10), (EDPT: 713a; DTS: 312a)

Kzk. *köger-* "mavi renge bürünmek mavileşmek; yeşermek, yeşillenmek; küflenmek; morarmak"

kökert- "yeşertmek" KE: 157v/14, Çağ. (BVt *köker-*: 120/1; FK *köker-*: 17/6; Sİ *köger-*: 2927), (Kaya, 1989: 1048)

Kzk. *kögert-* "yeşertmek, göğertmek"

kökdeş "bir kökten olan" Kıp. (TZ: 86b/10), (Atalay, 1945: 206)

Kzk. *köktes* "aynı kökten olan"

kökiş "mavimsi, göğümsü" ME: 164/3, (Yüce, 1993:148)

Kzk. *kögis* "mavimsi, maviye yakın, maviye çalan"

kökle-[1] "dikmek, sıkıca dikmek, teyellemek" DLT III: 300, Çağ. (LÇT *kögle-*: 529), (EDPT: 711a; DTS: 313a)

Kzk. *kökte-[1]* "dikmek, teyellemek"

kökle-[2] "büyümek, gelişmek, olgunlaşmak" KB: 1492, Kıp. (Kİ: 83), (EDPT: 711a; DTS: 313a)

Kzk. *kökte-[2]* "büyümek, gelişmek, olgunlaşmak; yeşermek"

kökleş-[1] "birbirine bağlanmak, hısımlıkla bağlanmak" DLT II: 24, (EDPT: 711b; DTS: 313b)

Kzk. *köktes-[1]* "birbirine bağlanmak, birbirine benzemek (akrabalık)"

kökleş-[2] "eğer bağlamakta yardım etmek" DLT II: 24, (EDPT: 711b; DTS: 313b)

Kzk. *köktes-[2]* "eğer bağlamakta ve dikmekte yardım etmek"

kökrek "bedenin üst kısmı, göğüs" KE: 147v/13, Çağ. (FK: 426/2; İD: 65/1; LÇT: 529, ŞHD: 132b/6), (Krş. Kıp. (TA *kökrek* "ceset": 23a/5)), (VEWT: 288a)

Kzk. *kökirek* "bedenin üst kısmı, göğüs, sine; göğüs kemiği"

köl "göl" Uyg. (IrkB: 22; TT I: 215; TT V: 47; AY: 600/5, 602/3), DLT II: 79, III: 135, Muh.: 18, Kıp. (CC: 120/12; İM: 108a/5; TA: 7a/12; TZ: 7a/13), Çağ. (Seng.: 308v/19; ŞHD: 186a/2; Pav.C. 474), (EDPT: 715a; DTS: 313b; ESTY V: 95; VEWT: 288b)

Kzk. *köl* "göl; çok, sayısız"

kölçük "küçük göl" Kıp. (İM: 104b/6), (Toparlı, 1992: 208)

Kzk. *kölşik* "gölcük, gölet, su birikintisi"

kölige "gölge" Uyg. (U II *kölige*: 39_{88}; AratU I *kölike*: 76), DLT I *kölige/kölik*: 448, III: 174, KB *kölike/kölik*: 3536, 4758, Kıp. (BM *kölgey*: 4/5; BV *kölige*: 37b/14; CC *kölege*: 105/24; DM *kölge*: 2a/13; GT *kölge/köletge*: 296/10; İM *kölige*: 141a/5; KFT *köledge*: 9a/24; KK *kölgey*: 66a/1; MS *kölege*: 14b/3; TA TA *kölge/kölek*: 8a/6; TZ *kölek/köletke*: 24a/10), Çağ. (Seng. *kölege*: 308v/25; MN *kölege*: 16a/4; TEH *kölege*: T705b/10; SS *kölege*: 147; LÇT *kölge*: 530; AL *kölege*: 447; Pav.C.

~Kzk. *köleŋke* "gölge, bir şeyin şekli, sureti; güneş ışınlarından, yağmurdan korunacak yer; koruma, himaye" (< köle- ~ kölen- + ke Bkz. ESTY V: 97; VEWT: 288b-289a) (Kklp. *köleŋke*, Kırg. *kölöŋkö*)

kölege/kölge: 475; ŞHD *kölege*: 150a/11; LD *kölge*: 1697), (EDPT: 718a; DTS: 314a; ESTY : 97; VEWT: 289a)

kölük "yük hayvanı" Uyg. (Man III: 12_{18}; TT VIII: A_{37}), KB: 4441, DLT I: 392, NF: 240/17, Kıp. (İM: 220b/5; TA: 13b/2), Çağ. (Seng.: 309r/3), (EDPT: 717b; DTS: 314a; ESTY V: 98)

Kzk. *kölik* "binilecek at; yük ve binek hayvanı; araç, vasıta"

kölüklüg "yük yüklemek için kölüğü (at, deve vb.) olan adam" DLT I: 510, (EDPT: 718b; DTS: 314a)

Kzk. *kölikti* "yük yükleyecek hayvanı olan adam"

köm- "gömmek" Uyg. (AratU I: 151; USp: 13_4), DLT II: 27, KB: 4525, 5212, Muh.: 109, Kıp. (CC: 53/15; İM: 254a/1; KFT: 372b/6; Kİ: 84; KK: 81a/11; MG: 74b/2; TA: 35b/6; TZ: 16a/1), Çağ. (Seng.: 309r/4; BVt: 189/5; LM: 2046; MKb: 29b/5; Sİ: 1126; TEH: A720a/13; SS: 4793; Pav.C. 477), (EDPT: 721b; DTS: 314a; ESTY III: 70-71)

Kzk. *köm-* "gömmek, defnetmek"

kömeç "küle gömülerek pişirilen çörek" DLT I: 360, Çağ. (FK: 140/6; Pav.C. 476; LÇT: 531), (EDPT: 722a; DTS: 314b; ESTY V: 100; Vámbéry, 1867: 327)

Kzk. *kömeş* "küle gömülerek pişrilen ekmek, kömez"

kömek "yardım" KE: 142r/8, Çağ. (FK: 325/3; TEH: A729b/7; Pav.C. 476; LÇT: 531; AL: 449), (ESTY V: 98; VEWT: 289b; DS: 2957)

Kzk. *kömek* "yardım, destek"

kömtür- "gömdürmek" DLT II: 196, Çağ. (Seng. *gömdür-*: 309r/17; TEH *kömdür-*: A730a/5), (EDPT: 722b; DTS: 314b)

Kzk. *kömdür-* "gömdürmek, defnettirmek"

kömüç "gömü, define" DLT I: 360, (DTS: 314b)

Kzk. *kömiş* "gömme, gömü; defin"

kömül- "gömülmek" KB *kömül-*: 5710, Kıp. (CC *kömül-*: 148/9; KFT *kömül-*: 267b/3; İM *kömül-/kömil-*: 37a/2, 379a/8), Çağ. (Seng. *gömül-*: 309r/15; LÇT *gömül-*: 555; FK *kömül-*: 588/4; LM *kömül-*: 3217), (EDPT: 722b; DTS: 314b)

Kzk. *kömil-* "gömülmek, defnedilmek"

kömüldürük "göğüs kemeri" DLT I *kömüldürük*: 530, Kıp. (CC *kömüldrük*: 103/17; Kİ *kömüldürük*: 81; MG *kömüldürük*: 34b/5; TA *kömüldürük*: 14b/10), Çağ. (Seng. *kömüldürük*: 309v/16; LÇT *kömüldürüg*: 533; Pav.C. *kömüldürük*: 477), (EDPT: 722b; DTS: 314b; ESTY III: 71-72; TDES: 161)

Kzk. *kömildirik* "hayvanın semerini veya eğerini bağlamak için göğsünden aşırılarak sıkılan yassı kemer, göğüs kemeri" (Kırg. *kömüldürük*)

kömür "kömür" Uyg. (Man III *kömür*: 28_6), KB *kömür*: 5012, Muh. *kömür*: 160, Kıp. (BM *kemür*: 4/11; CC *kömür*: 84/20; DM *kömür*: 2b/8; GT *kömür*: 29/7; İM *kömür*: 145b/2; Kİ *kömür*: 84; MS *kömür*: 29b/3; TA *kömür*: 25a/11; TZ *kömür*: 28a/3), Çağ. (Seng. *kömür* : 309v/12; FK *kömür*: 324/4; LM *kömür*: 982; LÇT *kömür*: 532; Pav.C. *kömür*: 477), (EDPT: 723a; DTS: 314b; ESTY V: 102)

Kzk. *kömir* "kömür, taş kömürü"

kömürgen "dağ soğanı" DLT I: 522, (EDPT *kövürgen*: 691b; DTS *kümürgen*: 326a; ESTY III *gümüren*: 100; TDES *kömüren*: 257)

Kzk. *köbürgen, kömürgen* "dağ soğanı, dağ sarımsağı" (KTAS: 329b) (Kırg. *köbürgen*)

kömürlüg "kömür sahibi, kömürü olan" DLT I: 506, (EDPT: 723b; DTS: 314b)

Kzk. *kömirli* "kömürlü, kömürü olan"

kömürçi "kömürcü" Kıp. (DM: 18a/4), (Toparlı, 2003: 44)

Kzk. *kömirşi* "kömürcü, kömür ocağında çalışan kişi"

kömüş- "birlikte gömmek" DLT II: 111, (EDPT: 724b; DTS:314b)

Kzk. *kömis-* "birlikte gömmek, defnetmek"

kön "at derisi veya gönü; ham deri, gön" Uyg. (TT VII: 28_4), DLT III: 140, Muh.: 158, Kıp. (GT: 157/4; Kİ: 85; TZ: 11a/12), Çağ. (Seng. *gön*: 310r/7; Pav.C. *kön*: 477), (EDPT: 725a; DTS: 314b; ESTY III: 72; Vámbéry, 1867: 332)

Kzk. *kön* "büyük baş hayvan derisinden yapılan yapılan iyi işlenmiş deri, gön"

kön- "itiraf etmek, kabul etmek" DLT II: 29, KB: 4994, Kıp. (CC *kön-/kün-*: 131/13), Çağ. (ŞHD: 77a/10), (EDPT: 726a; DTS: 314b)

Kzk. *kön-* "ikna olmak, kabul etmek, yapmaya razı olmak; sabretmek, göğüs germek"

köngek, köngük "pelerin gibi omuza alınan elbise, don" DLT I: 480, Kıp. (CC *köngek*: 101/30; DM *köngek*: 12b/2; İM *köngek* 147b/4; KK *köngek*: 71b/2; TA *köngek*: 19b/8; TZ *köngek*: 31b/11), (EDPT: 728a; ESTY V: 105; VEWT: 290a)

Kzk. *könşek* "*köylek-könşek* = yazlık, hafif giysi, elbise"

köndür- "doğrultmak, yola çıkarmak, kabul ettirmek" KB: 2077, 3994, Kıp. (CC *könder-*: 46/12), (EDPT: 730b; DTS: 315a; Vámbéry, 1867: 332; Radloff, II: 1247)

Kzk. *köndir-* "boyun eğdirmek, kabul ettirmek"

könek "matara, ibrik, su tulumbası, kova, kap" Uyg. (IrkB: 57; TT I: 11), DLT I: 392, (Krş.

Kzk. *könek* "kova, kap; deriden yapılmış içine

KB *könek* “kova burcu”: 141), (EDPT: 731a; DTS: 315a; ESTY V: 104)

kısrak sütü konulan kap”

könen- “nimet sahibi olmak” Kıp. (TZ: 10a/7) (Atalaya, 1945: 207)

Kzk. *kenen-* “rahatlamak, bolluğa kavuşmak, huzura kavuşmak”

köŋ “gübre, hayvan gübresi” DLT III: 363, (EDPT *köŋüz*: 735a)

Kzk. *köŋ* “gübre, hayvan gübresi; davar veya hayvan kışlağı”

köŋlek “gömlek” DLT III *köŋlek*: 350, KB *köŋlek*: 4966, Muh. *kömlek*: 166, Kıp. (CC *kövlek*: 101/29; DM *kömlek*: 12b/2; GT *köŋlek*: 326/9; İM *köŋlek*: 155b/3; Kİ *könlek*: 85; KFT *köŋlek/köŋülek*: 73b/28; KK *kömlek*: 71b/2; TA *köŋlek*: 19b/8; TZ *kömlek/köŋlek*: 29b/1), Çağ. (Seng. *köŋlek*: 310r/21; BVt *köŋlek*: 182/3; FK *köŋlek*: 14/6; İD *köŋlek*: 30/8; LM *köŋlek*: 1033; TEH *köŋlek*: T702a/2; SS *köŋlek*: 2193; LÇT *köŋlek/köynek*: 535, 536; Pav.C. *köŋrek/köynek*: 480, 481; LD *köŋrek*: 464, 862; AL *köylek*: 452), (EDPT: 732a; DTS: 315b; TMEN III: 1652; ESTY V : 89-90; TDES: 160)

Kzk. *köylek* “gömlek”

köŋleklen- “gömleklenmek, gömlek sahibi olmak” DLT III: 411, (EDPT: 733a; DTS: 315b)

Kzk. *köylekten-* “gömleklenmek, gömlek sahibi olmak”

köŋül “gönül, kalp; fikir, ülkü” Uyg. (U I: 6_1; U II: 23_{13}; TT II: 32; TT VII: 28_3), DLT I: 152, II: 238, III: 137, KB: 537, 2151, 3093, Kıp. (BV *köŋül*: 6a/23; CC *köŋül*: 123/17; DM *kömül*: 21b/2; GT *köŋül*: 118/6; İM *köŋül*:

Kzk. *köŋil* “gönül; fikir, ülkü, düşünce, hayal”

6a/3; Kİ *köŋül*: 85; KFT *köŋül*: 386b/5; MG *köŋül*: 17a/4; MS *köŋül*: 15b/6; TA *köŋül*: 22b/11; KK *kön*: 48b/1), Çağ. (Seng.: 310r/22; BVt: 244/5; FK: 31/4; İD: 25/4; LM: 518, 638; MKb: 21b/5; MN: 111a/2; Sİ: 3267; TEH: A725a/4; SS: 1001, 1136; GN: 9/4; Pav.C. 480; SD: 458, 781; ŞHD: 8a/13; LD: 207, 424), (EDPT: 731b; DTS: 315b; ESTY III: 75; Vámbéry, 1867: 332)

köŋüldeş "gönül arkadaşı" DLT I: 407, KB: 3299, 6077, (EDPT: 732b; DTS: 315b)

Kzk. *köŋildes* "niyeti, dileği, gönlü bir olan kimseler; sevgili"

köŋüllen- "*er ışḳa köŋüllendi* = adam işe gönüllendi, yapmaya heveslendi, azmetti" DLT III: 408, (DTS: 316b)

Kzk. *köŋilden-* "neşelenmek, sevinmek; heveslenmek, umutlanmak, açılmak"

köŋüllüg "akıllı, ferasetli, sevilen; istekli, gönüllü" Uyg. (TT III: 89; TT X: 276), KB: 1992, 2282, Kıp. (BV: 2a/1), Çağ. (MN *köŋüllük*: 104b/7), (EDPT: 732b; DTS: 315b)

Kzk. *könildi* "neşeli, keyifli, sevilen, iyi kalpli"

köŋülsüz "gönülsüz, isteksiz" Uyg. (TT III: 30), KB: 2470, 2798, Kıp. (İM *köŋülsiz*: 54b/1), Çağ. (FK *köŋülsiz*: 13/3), (EDPT: 733a; DTS: 315b)

Kzk. *köŋilsiz* "gönülsüz, isteksiz, şevksiz"

köp "çok, bol, bütün, hep" Uyg. (USp: 284), DLT I: 319, II: 328, KB: 2057, 3031, Kıp. (BV: 35a/19; CC: 62/3; GT: 48/2; İM: 300b/5; Kİ: 78; KFT: 418a/25; MG: 86a/7; TA: 27a/3; TZ: 30b/3), Çağ. (Seng.: 302r/21; BVt: 151/5; FK:

Kzk. *köp* "çok, bol, fazla; devamlı, sürekli; halk, topluluk"

62/9, 64/5; İD: 48/3; LM: 322, 499; MN: 6b/9; Sİ: 2543; TEH: T699b/18; SS: 868, 905; GN: 10/5, 14/5; LÇT: 521; Pav.C. 461; AL: 436; SD: 715; ŞHD: 7b/1; LD: 238, 269), EDPT: 686b; DTS: 317a; ESTY V: 107)

köpçük "eyerin ön ve arka yastıkları, minder" DLT I: 478, Çağ. (LÇT *köpçik*: 522), (EDPT: 688a; DTS: 317a) — Kzk. *köpşik* "minder, yastık"

köpe̲d- "çoğalmak" KB: 2262, (EDPT: 688b; DTS: 317a) — Kzk. *köbey-* "çoğalmak, artmak"

köpek "köpek; tüylü köpek, köpek cinsinin iri ve tüylü olanı" KB: 6601, Kıp. (İH: 25; BM: 10/12), Çağ. (LÇT: 522), (DTS: 317a; ESTY V: 111-112) — Kzk. *köpek* "köpek; bir cins büyük erkek köpek" (KTAS: 340a)

köpirek "çokça" Kıp. (KFT *köpirek*: 165a/48), Çağ. (İD *köprek*: 24/4; LM *köprek*: 2760; SS *köprek*: 4775; LÇT *köprek*: 521), (Ağar, 1989: 1024) — Kzk. *köbirek* "çok fazla, daha fazla"

köplük "çokluk, fazlalık" ME: 131/13, Kıp. (İM *köplik/köplük*: 194b/5), Çağ. (FK *köplük*: 571/5; LÇT *köplük*: 521), (Durgut, 1995: 521; Toparlı, 1995: 557) — Kzk. *köptik* "çokluk, bolluk"

köpük "köpük" Uyg. (IrkB: 20; AratU I: 35), DLT I: 390, III: 136, KE: 3r/11, Kıp. (BV: 57b/8; DM: 7b/11; İM: 414b/6; KFT: 356a/31; TZ: 17a/2), Çağ. (Seng.: 302v/4; LÇT: 522; Pav.C. 462), (EDPT: 689a; DTS: 317b) — Kzk. *köbik* "köpük"

köpüklen- "köpüklenmek" KE: 3r/11, ME: 9/6, Kıp. (GT: 154/7), (Karamanlıoğlu, 1989: 309) — Kzk. *köbikten-* "köpüklenmek"

köpür "köprü" Kıp. (DM *köbür*: 3a/6), (ESTY V: 112; Toparlı, 2003: 95) — Kzk. *köpür* "köprü"

köpür- "köpürmek" DLT II: 72, Kıp. (Kİ: 78), Çağ. (Seng.: 302r/9; LÇT: 522), (EDPT: 691a; DTS: 317a) — Kzk. *köpir-* "köpürmek; övünmek, kendine beğenmek"

köpürt- "köpürtmek" DLT III *köpürt-*: 430, KB *köpirt-*: 2382, Çağ. (Seng. *köpürt-*: 302r/20), (EDPT: 691a; DTS: 317a) — Kzk. *köpirt-* "köpürtmek"

kör- "görmek, bakmak" Uyg. (IrkB: 17; Man I: 11_{17}; TT I: 16; TT VII: 29_1; AratU I: 33), DLT I: 139, II: 8, III: 69, KB: 777, 1621, 5686, Muh.: 75, 89, 102, Kıp. (BV: 10b/12; CC: 56/15; GT: 116/10; İM: 8a/7; Kİ: 80; KK: 77a/8; MG: 26b/5; MS: 44b/6; TA: 35b/1; TZ: 43b/1), Çağ. (Seng.: 303v/22; BVt: 359/4; FK: 307/4; İD: 360/8; LM: 310, 884; MKb: 30a/7; MN: 77a/9; Sİ: 1132; TEH: A728a/6; SS: 1243, 1389; GN: 53/12; Pav.C. 468; SD: 464, 653; ŞHD: 93b/10; LD: 626, 896), (EDPT: 736a; DTS: 317a; ESTY III: 77) — Kzk. *kör-* "görmek; buluşmak, görüşmek, karşılaşmak; başından geçmek, tecrübe etmek"

köre "göre (edat)" NF: 79/3, HŞ: 2044, Kıp. (GT: 224/5; MG: 99b/1), Çağ. (MN: 70a/1; TEH: M789a/4; ŞHD: 167b/12), (Karamanlıoğlu, 1989: 310; Uğurlu, 1987: 237) — Kzk. *köre* "göre edatı"

körgen "gören, görülmeye değer, görgülü" Çağ. (LÇT: 526), (Durgut, 1995: 526) — Kzk. *körgen* "görgülü, edepli, görülmeye değer"

körgüz- "göstermek" NF *körgüz-*: 54/9, Muh. *körgüz-*: 103, Kıp. (CC *körgüz-*: 124/1; GT *körgüz-*: 100/5; MG *körgüz-*: 41a/8), Çağ. — Kzk. *körgiz-* "göstermek"

(BVt *körgüz-*: 367/7; FK *körgüz-*: 551/2; İD *körgüz-*: 97/7; LM *körgüz-*: 1224; MKb *körgüz-*: 38b/9; MN *körgüz-*: 98a/11; LÇT *görküz-*: 552; Sİ *körgüz-*: 1540; TEH: M788a/8; SS *körgüz-*: 1374; GN *körgüz-*: 51/1; SD *körgüz-*: 350; ŞHD *körgüz-*: 76b/13; LD *körgüz-*: 1513), (EDPT: 740a)

körk "güzellik" Uyg. (Man I: 10_7; TT III: 81; TT VI: 151), DLT I: 353, II: 340, III: 161, KB: 733, 1116, Muh.: 140, Kıp. (CC: 139/13; GT: 187/11; Kİ: 80; MG: 110a/9), Çağ. (Seng. *görk*: 305r/28; FK *körk*: 617/7; LM *körk*: 446; Pav.C. *körk*: 466; LÇT *görk*: 551; SD *körk*: 552; ŞHD *körk*: 141b/11; LD *körk*: 1896), (EDPT: 741a; DTS: 317b; ESTY III: 81)

Kzk. *körik* "güzellik, yakışıklılık"

körkey- "güzelleşmek" Çağ. (LÇT *görke-y*; 552; Pav.C. *körkey-*: 466), (Durgut, 1995: 552)

Kzk. *körkey-* "güzelleşmek, canlanmak"

körkle "güzel, yakışıklı" Uyg. (TT III: 81), (DTS: 318a)

Kzk. *körikte* "güzellşme, güzel oma, canlanma"

körkle- "süslemek, bezemek, güzelleştirmek" Uyg. (TT I: 4), (EDPT:743a; DTS: 318a)

Kzk. *körikte-* "süslemek, güzelleştirmek"

körklen- "güzelleşmek" KE: 201v/5, (Ata, 1997: 390)

Kzk. *körikten-* "güzelleşmek, süslenmek"

körklüg "güzel, gösterişli" Uyg. (U III: 57_6; TT VII: 26_{17}), DLT I: 45, III: 43, KB: 675, 1159, 1209, Muh. *körklü/körklüg*: 140, 153, Kıp. (CC *körkli/körklü*: 124/9; GT *körkli/körklü*: 138/8; KFT *körüklü*: 172a/22; MG

Kzk. *körikti* "güzel, yakışıklı"

körklü/körklüg: 11b/4; TZ *körükli*: 57b/13), (EDPT: 743a; DTS: 318a)

körklüglük "güzellik" KB: 2085, 2459, (EDPT: 744b; DTS: 318a) — Kzk. *köriktilik* "güzellik"

körklük "güzellik" Çağ. (Seng.: 305v/11; Pav.C. 466), (Radloff, II: 1261; Budagov II: 148b) — Kzk. *köriktik* "güzellik, yakışıklılık"

körksüz "çirkin" Uyg. (U III: 43_{25}; TT VI: 443), KB: 260, 1082, Muh.: 151, 153, Kıp. (CC *körksüz/körküsüz*: 76/19), (EDPT: 743b; DTS: 318a) — Kzk. *köriksiz* "çirkin"

körksüzlük "çirkinlik" KB: 816, Kıp. (CC *körksizlik*: 76/10), (EDPT: 744b; DTS: 318a) — Kzk. *köriksizdik* "çirkinlik"

körpe[1] "körpe, genç, taze, yeni doğan hayvan" DLT I: 415, Kıp. (Kİ: 81; İH: 25), Çağ. (Seng.: 305r/23 Pav.C. 465), (EDPT: 737b; DTS: 318b; ESTY V: 116; Vámbéry, 1867: 329) — Kzk. *körpe*[1] "körpe, yeni doğmuş kuzu; yeni doğmuş çocuk"

körpe[2] "kuzu derisi" Kıp. (CC: 111/10), (EDPT: 737b; Grønbech, 1942: 155) — Kzk. *körpe*[2] "bir şeyin derisi, yüzü; yorgan, battaniye"

körse- "arzu etmek, istemek, şehvetlenmek" DLT III: 285, Kıp. (Kİ: 81), (EDPT: 746b; DTS: 318b) — Kzk. *körse-* "şehvetlenmek, arzu etmek, istemek; bir şeye heves etmek"

körset- "göstermek" Kıp. (TZ *körset-*: 6b/2), Çağ. (BVt *körset-*: 54/2; FK *körset-*: 69/6; İD *körset-*: 49/6; LÇT *görset-*: 551; ŞHD *körset-*: 89a/13; LD *körset-*: 2246), (Atalay, 1995: 208; Karasoy, 1998: 521) — Kzk. *körset-* "göstermek"

körü "daha, karşılaştırma cümlelerinde kuvvetlendirme fonksiyonunda kullanılır; *yavlaḳ begden köri yalŋus tul yeg* = kötü dilli kocadan yalnız dul daha iyidir" DLT III: 133, (DTS: 318b)

Kzk. *köri* "karşılaştıma cümlelerinde anlamı güçlendirmek için kullanılır"

körüg "gören" KB: 5996, (EDPT: 741b; DTS: 318b)

Kzk. *körüv* "gören, bakan"

körük "körük, kuyumcu veya demirci körüğü" DLT I: 391, Muh.: 160, Kıp. (CC: 84/18), Çağ. (Seng.: 305v/21; Pav.C. 469), (EDPT: 741b; DTS: 318b; ESTY V: 118; TDES: 260)

Kzk. *körik* "körük, demirci körüğü"

körüklürek "güzelce" Kıp. (KFT: 268b/5), (Ağar, 1989: 1025)

Kzk. *köriktirek* "güzelce, güzel gibi"

körül- "görülmek" Uyg. (TT VIII: D_{20}), DLT II: 136, KB: 4249, ME: 39/7, Kıp. (İM: 127a/1), Çağ. (TEH: M782b/17; MN: 100a/13), (EDPT:745a; DTS: 319a)

Kzk. *köril-* "görülmek"

körüm "rüya, düş, görünüş; nazar noktası; bakış, fal" Uyg. (U II: 76_8; TT VII: 39_1), (EDPT: 745b; DTS: 319a)

Kzk. *körim* "istikbal, gelecek; bela, kötülük; görünüm, görünüş"

körümlük "gösterişli" Çağ. (LÇT *görümlük*: 552), (Durgut, 1995: 552)

Kzk. *körimdik* "gösterişli, süslü"

körün- "görünmek" DLT II *körün-*: 157, KB *körün-*: 2855, 6590, Kıp. (BV *körün-*: 5a/5; CC *körün-*: 58/12; GT *körün-*: 231/14; İM *körün-*: 237b/8; Kİ *körün-*: 80; MG *körün-/körin-*: 88b/4), Çağ. (Seng. *körün-*: 304v/11; BVt *körün-*: 381/2; FK *körün-*: 180/1; İD *körün-*: 177/7; LM *körün-*: 1262, 1755; MKb *körün-*:

Kzk. *körin-* "görünmek"

58b/8; MN *körün-*: 97b/11; Sİ *körün-*: 3595; TEH *körün-*: T701b/11; SS *körün-*: 1723; GN *körün-*: 54/4; SD *körin-*: 448, 451; ŞHD *körün-*: 12b/7; LD *körün-*: 440, 1350), (EDPT: 746a; DTS: 319a)

körüniş "görünüş" Çağ. (LÇT *görniş*: 552; Pav.C. *görüniş*: 468), (Radloff, II: 1255) — Kzk. *körinis* "görünüş, görünüm"

körüş "bakış, görüş" DLT I: 370, Çağ. (FK: 264/7), (EDPT: 747a; DTS: 319a) — Kzk. *köris* "bakış, görüş"

körüş- "görüşmek, selamlaşmak; vedalaşmak" Uyg. (IrkB: 15; TT I: 93), DLT II: 99, KB: 2368, 3300, Kıp. (GT: 236/1; İM: 493b/4; Kİ: 81), Çağ. (Seng.: 304v/16; BVt: 585/6; İD: 219/4; Sİ: 7101; TEH: T702a/1; SS: 3678; GN: 76/8), (EDPT: 748a; DTS: 319a) — Kzk. *köris-* "görüşmek, buluşmak; selamlaşmak; vedalaşmak"

köse "köse, çenesinde az sakal bulunan, sakalsız" Kıp. (DM: 14a/14; İH: 18; İM: 464b/4; KK: 67b/1; TA: 27a/13; TZ: 4a/4), (Toparlı, 1992: 558) — Kzk. *köse* "köse"

köse- "ateşi karıştırmak" Kıp. (İH *köse-*: 26), (Krş. DLT III *köze-*: 265), (EDPT *köze-*: 757b; DTS *köze-*: 321a; ESTY V *köse-*: 119; VEWT *köse-*: 293b) — Kzk. *köse-* "maşayla ateşi karıştırmak"

kösem "sürülerin önünden giden hayvanlar (keçi, koç vb), lider, önder" Çağ. (Seng.: 306v/16; LÇT: 527; Pav.C. 471), (Durgut, 1995: 527) — Kzk. *kösem* "lider, önder, rehber"

köstek "zincir, köstek; sopa; atın ayağına vurulan zincir, bağ" Kıp. (İH: 20, 26; TZ: 20b/12, 29a/13), Çağ. (LÇT: 527; Pav.C. 470), (Krş. DLT I *kösrük*: 479), (ESTY V: 121-122; — Kzk. *köstek, kestek* "köstek, bağ, ip, zincir; atın ayağına vurulan bağ; sopa,

TDES: 262; DS: 2977a; EDPT *kösrük*: 751b)	kalın ağaç parçası”
köstekle- “kösteklemek, ayağına bağ vurmak” Kıp. (TZ: 29a/13), (Atalay, 1945: 209)	Kzk. *köstekte-* “kösteklemek, ayağına bağ vurmak”
kösül- “ayağını uzatmak, uzanmak” DLT II: 137, HŞ: 2044, Kıp. (CC: 163/32), (EDPT: 750a; DTS: 319a; ESTY V: 123; VEWT: 293b)	Kzk. *kösil-* “uzanmak, ayağını uzatmak, oturmak; dört nala gitmek; uzun süreye yayılmak”
köşek “bir yaşındaki deve, deve yavrusu” Kıp. (BM: 7/6; Kİ: 82; TA: 15a/11; TZ: 27b/10), Çağ. (Seng. *köşek*: 306v/18; LÇT *küşek*: 527), (EDPT: 753b; ESTY V: 126; TDES: 262)	Kzk. *köşek* “deve yavrusu” (KTAS: 345b)
köşi- “kapatmak, örtmek” DLT III: 267, (EDPT: 753a; DTS: 319b)	Kzk. *kösi-* “kolu kapatmak himaye etmek için elbisenin içine sokmak, geçirmek”
köt “göt, arka” DLT I: 321, ME: 222/6, Kıp. (BV: 45b/21; CC: 95/20; DM: 13b/10; İM: 22b/7; Kİ: 78; KK: 68b/11; TA: 22a/10; TZ: 15a/13), Çağ. (LÇT: 523; Pav.C. 463), (EDPT: 700b; DTS: 319b; ESTY III: 84-85; TMEN III: 1657)	Kzk. *köt* “göt, kıç, makat; son”
köten “arka, sırt, uyluk; ham deri” Kıp. (TZ: 22a/4), (ESTY III: 85)	Kzk. *köten* “sırt, arka, kuyruk sokumu; göt, kıç”
köter- “kaldırmak, yükseltmek, götürmek” Uyg. (Man I *kötür-*: 6_2; U I *kötür-*: 8_2; TT IX *kötür-*:	Kzk. *köter-* “kaldırmak, yükseltmek;

77), DLT II *kötür-*: 75, KB *kötür-*: 1493, 2976, Muh. *köter-*: 89, 108, Kıp. (BV *köter-/kötür-*: 13b/25, 19b/12; CC *köter-/kötür-*: 140/9; GT *köter-/kötür-*: 108/1; İM *köter-/kötür-*: 37b/7; KFT *kötür-*: 387a/17; Kİ *kötür-*: 78; KH *kötür-*: 11/3; KK *keter-/kötür-*: 79b/5; MG *kötür-*: 72a/6; TA *kötür-*: 38a/7; TZ *kötür-*: 13b/6), Çağ. (Seng. *köter-*: 302v/27; BVt *köter-*: 573/4; FK *köter-*: 469/5; İD *köter-/kötür-*: 365/5; LM *köter-*: 1154, 1612; MKb *köter-*: 82b/9; Sİ *köter-*: 1543; TEH *köter-*: T709b/2; SS *köter-*: 1447, 2024; GN *köter-/kötür-*: 16/2, 102/2; LÇT *köter-*: 523; Pav.C. *köter-*: 463; AL *köter-*: 438; SD *köter-/kötür-*: 213, 360; ŞHD *köter-/kötür-*: 20a/2, 89b/8; LD *köter-*: 736, 1371), (ESTY III *köter-*: 86; EDPT *kötür-*: 706a; DTS *kötür-*: 320a)	geliştirmek, ilerletmek; dayanmak, tahammül etmek”
köteril- “kaldırılmak, yükseltilmek, taşınmak” Uyg. (TT I *kötrül-*: 43; TT VIII *kötrül-*: A_{22}), KB *kötrül-*: 2812, Kıp. (CC *kötürül-*: 75/6; GT *kötrül-*: 336/12; İM *köteril-/köterül-/kötrül-*: 128b/6; KFT *kötrül-*: 264b/16; MG *kötürül-*: 66b/9), Çağ. (TEH *köteril-*: M787b/2; LM *köteril-*: 2671; LD *köteril-*: 1540), (EDPT *kötrül-*: 706b; DTS *kötrül-*: 320a)	Kzk. *köteril-* “kaldırılmak, yükseltilmek”
kötert- “kaldırtmak, taşıtmak” Kıp. (İM *kötert-*: 472a/8; KFT *kötürd-*: 352a/26), Çağ. (MN *kötert-*: 86b/11; SS *kötert-*: 3195; LD *kötert-*: 1196), (Toparlı, 1992: 558)	Kzk. *kötert-* “kaldırtmak, yükseltmek”
kötürem, kötrem “eli ayağı tutmayan; zayıf, cılız, sıska, yağsız” Kıp. (CC *kötürem*: 115/25;	Kzk. *köterem* “çok zayıf, sıska; yorgun, bezgin,

İM *kötrem*: 424b/3), Çağ. (LÇT *kötrüm*: 523), (Grønbech, 1942: 156; ESTY III: 88)

bıkkın”

kövde “gövde” Kıp. (DM *kevde*: 12b/16; TA *kevde*: 23a/5; TZ *kövde*: 11a/13), Çağ. (ŞHD *kövde*: 190a/6), (Krş. Uyg. (TT VIII *kövtüŋ*: D_{26}) (EDPT *kövdöŋ*: 688a; DTS *kövtüŋ*: 320a)

Kzk. *kevde* “gövde”

köy- “yanmak, tutuşmak” Uyg. (U II *küy-*: 8_{27}; AratU II *küy-*: 154), DLT III *köy-*: 246, KB *küy-*: 1229, 3796, Kıp. (BV *köy-*: 24b/22; GT *küy-*: 47/8; İM *köy-*: 348a/4; KFT *köy-*: 209a/41; TZ *köy-*: 13b/8), Çağ. (Seng. *köy-*: 310v/1; BVt *köy-*: 328/3; FK *köy-*: 739/3; İD *köy-*: 89/7; LM *köy-*: 1073, 1453; MKb *köy-*: 21b/9; Sİ *köy-*: 4443; TEH *köy-*: T703b/17; SS *köy-*: 1686, 1734; GN *köy-*: 45/7; LÇT *köy-*: 536; Pav.C. *köy-*: 481; AL *köy-*: 452; SD *köy-*: 373, 593; ŞHD *köy-*: 23a/3; LD *köy-*: 529, 1148), (EDPT *küñ-*: 726b; DTS: 312a; ESTY V: 88)

Kzk. *küy-* “yanmak, tutşmak, alev almak”

köydürül- “yaktırılmak” Kıp. (İM: 419b/5), (Toparlı, 1992: 558)

Kzk. *küydiril-* “yaktırılmak”

köytür- “yakmak” Uyg. (TT VII *küydür-*: 23_3), DLT III *köytür-*: 193, Kıp. (BV *köydür-*: 26a/14; CC *köydür-/küydür-*: 6/1; GT *küydür-*: 231/13; İM *köydür-*: 407a/8), Çağ. (Seng. *köydür-*: 310v/17; BVt *köydür-*: 399/4; FK *köydür-*: 221/1; İD *köydür-*: 207/1; LM *köydür-*: 3418; MKb *köydür-*: 82b/4; Sİ *köydür-*: 5015; TEH *köydür-*: M802a/23; SS *köydür-*: 3818; LÇT *köydür-*: 536; SD *köydür-*: 721; ŞHD *köydür-*: 171a/5; LD *köydür-*: 417,

Kzk. *küydir-* “yanmak, yandırmak”

695; AL *köydür-*: 452), (EDPT *küñdür-*: 730b; DTS *köytür-*: 312a)

köyük "yanmış, yanık" DLT III *köyük*: 168, Kıp. (TZ *köyük*: 34b/12), Çağ. (Seng. *köyük*: 311r/13; BVt *köyük*: 331/4; FK *köyük*: 540/3; İD *köyük*: 52/7; LÇT *köyüg*: 536; ŞHD *köyük*: 93b/12; AL *köyük*: 452), (EDPT *küñük*: 731a; DTS: 312a; ESTY V: 88)

Kzk. *küyik* "yanık; yangın yeri"

köyün- "yanmak" Muh. *küyün-*: 102, 123, Kıp. (BV *köyün-*: 29a/8; Kİ *köyün-*: 86), (Caferoğlu, 1931: 53)

Kzk. *küyin-* "yanmak; içi parçalanmak, içi yanmak"

köyündür- "yakmak" Kıp. (Kİ: 86; KFT: 168a/3; KH: 44/3; TA: 37a/1; TZ: 13b/8), (Atalay, 1945: 209)

Kzk. *küyindir-* "yakmak"

köz[1] "göz, görme organı" Uyg. (Man I: 15_5; Man II: 9_{19}; U II: 68_2; U III: 35_{29}; TT II: 44; TT III: 152; AratU I: 65), DLT I: 55, II: 157, III: 42, KB: 927, 1252, Muh.: 110, Kıp. (BM: 4/12; BV: 5b/9; CC: 126/4; DM: 13a/4; GT: 140/2; İM: 83b/6; KK: 68a/5; Kİ: 81; KFT: 280a/41; MG: 36b/3; TA: 7a/13; TZ: 24b/6), Çağ. (Seng.: 306r/29; BVt: 226/5; FK: 23/5; İD: 94/4; LM: 268, 597; MKb: 29a/12; MN: 116b/9; Sİ: 4767; TEH: T711b/6; SS: 204, 677; GN: 21/4; LÇT: 527; Pav.C. 469; SD: 414, 465; ŞHD: 19b/5), (EDPT: 756b; DTS: 320a; ESTY III: 60)

Kzk. *köz*[1] "göz, görme organı"

köz[2] "köz, ateş koru, kor" DLT I: 337, Muh.: 169, Kıp. (GT: 25/10; İM: 467a/8; Kİ: 81; TZ: 11b/3), Çağ. (Seng.: 306r/28; Pav.C. 469; TEH: M784b/13), (EDPT: 756b; ESTY V: 85)

Kzk. *köz*[2] "köz, kor halindeki ateş, ateş koru"

köz[3] "kaynak" Kıp. (DM: 4a/2; İM: 146a/5; Kİ: 81; MS: 7a/3; TA: 7a/13), (EDPT: 756b)

Kzk. *köz*[3] "kaynak, menba"

közegü "küskü, ateşi çekmek veya aktarmak için kullanılan nesne" DLT I *közegü*: 448, Kıp. (CC *kösöv*: 115/14; TZ *kösegi/kösev*: 34a/6), Çağ. (Pav.C. *kösev*: 470; LÇT *küsev*: 527; FK *kösev*: 532/6), (Atalay, 1945: 208), (EDPT: 759b; DTS: 321a)

Kzk. *kösev* "ateşi karıştıracak nesne, maşa"

közel "güzel" Çağ. (Seng. *güzel*: 306v/6; Pav.C. *gözel*: 469), (ESTY III: 63; Vámbéry, 1867: 330; Budagov II, 1871: 154b)

Kzk. *közel* "güzel, hoş, zarif"

közle- "bakmak, gözlemek" Uyg. (IrkB: 64), DLT III: 300, Kıp. (BV: 13a/8; GT: 336/6; Kİ:82; TA: 36b/13; TZ: 17a/12), Çağ. (Seng.: 305v/23; BVt: 502/6; SS: 1231; Pav.C. 469; GN: 81/7; SD: 536; ŞHD: 41a/2; LD: 2006), (EDPT: 760b; DTS: 321a; ESTY III: 62)

Kzk. *közde-* "gözlemek, bakmak; nişan almak, hedef almak"

közleş- "bakışmak" DLT II: 224, (EDPT: 761a; DTS: 321a)

Kzk. *közdes-* "bakışmak, birbirinin yüzüne bakmak"

közlüg "gözlü, gözü olan" DLT I *közlüg*: 521, KB *közlüg*: 1133, 1369, Kıp. (İM *közlü*: 23a/8; TA *közlü*: 28a/1), Çağ. (FK *közlü/közlüg*: 340/1), (DTS: 321a)

Kzk. *közdi* "gözlü, gözü olan"

közlük "gözlük" DLT I *közlük*: 478, Çağ. (Seng. *gözlük*: 306v/7 Pav.C. *gözlük*: 469), (EDPT: 760a; DTS: 321a; ESTY III: 63)

Kzk. *közdik* "gözlük"

közsüz "gözsüz, kör" Uyg. (Man I: 18_6), KB: 178, 3238, Kıp. (CC: 99/5; GT: 99/9; KK: 68a/1; TA: 28a/1), (EDPT: 762b; DTS: 321b)

Kzk. *közsiz* "gözsüz, kör"

közüldürük “hayvanların etrafını görmemek için gözlerine takılan kapak, at gözlüğü” DLT I: 529, Kıp. (Kİ *közündürük*: 81), (EDPT: 761a; DTS: 321b)

Kzk. *közildirik* “göze takılan nesne, gözlük”

közün- “görünmek” Uyg. (Man II: 12_7; TT II: 28; TT III: 148; TT IX: 116), DLT II: 157, Kıp. (MS: 22a/6), (EDPT: 762a; DTS: 321b)

Kzk. *közin-* “görünmek” (*közinşe* “göz önünde”)

közünük “gözenek, çukur; pencere” Uyg., (IrkB: 18) Çağ. (Seng.: 306v/10), (EDPT:762a; DTS: 321b)

Kzk. *közenek* “çukur, gözenek; falcının gözü, küresi, cam” (KTAS: 331b-332a)

ḳubar- “bozarmak, benzi toprak rengine dönüşmek” Kıp. (Kİ: 68), (Caferoğlu, 1931: 80)

Kzk. *ḳubar-* “bozarmak, rengi sararmak, benzi atmak, benzi kaçmak”

ḳuç- “kucaklamak” Uyg. (Man I: 5_5; U III: 64_{14}), DLT II: 5, KB: 401, 3036, 3609, Kıp. (CC *ḳuç-*: 124/18; GT *ḳuç-*: 308/1; İM *ḳoç-*: 95a/6; TA *ḳuç-*: 44b/1; TZ *ḳoç-*: 25b/8), Çağ. (Seng.: 283v/3; BVt: 385/5; FK: 462/7; İD: 2927, 3266; Sİ: 7092; TEH: T707a/9; SS: 2026, 2357; GN: 49/10; ; LÇT: 474; Pav.C., 424; LD: 463, 777), (EDPT: 590a; DTS: 463a; ESTY VI: 105)

Kzk. *ḳuş-* “kucaklamak, sarılmak, kucaklayıp öpmek”

ḳuçaḳ “kucak” DLT I *ḳuçaḳ*: 382, Kıp. (Kİ *ḳuçaḳ*: 69; TA *ḳuçuḳ/ḳuşaḳ*: 22a/11, 44b/1), Çağ. (Seng. *ḳucaġ*: 283v/28; FK *ḳuçaġ*: 667/5; MKb *ḳuçaġ*: 46b/13; SS *ḳuçaḳ*: 3133; LÇT *ḳuçaḳ*: 473; Pav.C. *ḳucaḳ*: 423), (EDPT: 591a; DTS: 463a; ESTY VI: 105-106)

Kzk. *ḳuşaḳ* “kucak”

ḳuçaḳla- “kucaklamak, sarılmak” DLT III: 338,

Kzk. *ḳuşaḳta-*

Muh.: 112, Kıp. (İM: 446a/8; Kİ: 69; TZ: 25b/3), (EDPT: 591b; DTS: 463a)	"kucaklamak, sarılmak"
ḳuçaḳlaş- "kucaklaşmak" Kıp. (İM: 446b/1), (Toparlı, 1992: 558)	Kzk. *ḳuşaḳtas-* "kucaklaşmak"
ḳuçtur- "kucaklatmak" DLT II: 189, (EDPT: 590b; DTS: 463a)	Kzk. *ḳuştır-* "kucaklatmak"
ḳuçuş "kucaklaşma" DLT I: 369, (EDPT: 593a; DTS: 463a)	Kzk. *ḳuşıs* "kucaklaşma"
ḳuçuş- "kucaklaşmak" Uyg. (PK: 188), DLT II: 92, KB: 3292, Çağ. (Seng.: 283v/20; Sİ: 4411; SS: 4753), (EDPT: 593a; DTS: 463a)	Kzk. *ḳuşıs-* "kucaklaşmak"
ḳuḏ- "dökmek, yitmek, kaybolmak" Uyg. (TT VIII: C_9), DLT III: 246, Kıp. (Kİ *ḳoy-*: 77), Çağ. (Seng. *ḳoy-*: 291v/29), (EDPT: 596a; DTS:463a; ESTY VI: 109)	Kzk. *ḳuy-* "dökmek, boşaltmak; herhangi bir şeyi kalıba dökmek"
ḳuḏruḳ "kuyruk" Uyg. (IrkB *ḳudruḳ*: 50; TT VI *ḳudruḳ*: 93), DLT I *ḳudruḳ/ḳuḏruḳ*: 472, II: 298, KB *ḳuḏruḳ*: 66, Muh. *ḳuyruḳyağı*: 165, Kıp. (BM *ḳuyruḳ*: 7/14; BV *ḳuyruḳ*: 9b/17; CC *ḳuyruḫ*: 16/17; DM *ḳuyruḳ*: 6b/11; GT *ḳuyruḳ*: 198/1; İM *ḳuyruḳ*: 467b/8; KH *ḳuyruḳ*: 36/5; Kİ *ḳuyruḳ*: 77; KFT *ḳuyruḳ*: 372b/39; KK *ḳuyruḳ*: 70b/6; MG *ḳuyruḳ/ḳuyruġ*: 54b/5; TA *ḳuyruġ*: 16b/8; TZ *ḳuyruḳ*: 4b/3), Çağ. (Seng. *ḳuyruḳ/ḳuyruġ*: 292v/14; BVt *ḳuyruġ*: 725/2; LM *ḳuyruġ*: 2089; MKb *ḳuyruḳ*: 35a/3; ; LÇT *ḳuyruġ*: 494; Pav.C. *ḳuyruġ/ḳuyruḳ*: 441; ŞHD *ḳuyruḳ*: 188b/6), (EDPT: 604a; DTS: 463b; ESTY VI: 114-115)	Kzk. *ḳuyrıḳ* "kuyruk; insan ve hayvanların ardı"

ḳuḏruḳluġ “kuyruklu” Uyg. (AY: 434/17), Kıp. (İM *ḳuyruḳlı*: 387a/2), (DTS: 463b)

Kzk. *ḳuyrıḳtı* “kuyruklu, kuyruğu olan”

ḳuḏuġ “kuyu, çukur” Uyg. (U I *ḳuduġ*: 8_9; TT I *ḳuduġ*: 102; TT VII *ḳuduġ*: 29_2), DLT I *ḳuduġ/ḳuḏuġ/ḳuyuġ*: 375, III: 282, KB *ḳuḏuġ*: 5423, 6011, Muh. *ḳuyuġ*: 181, Kıp. (BM *ḳuyı*: 3/15; CC *ḳuyu*: 79/3; DM *ḳuyı*: 4a/2; GT *ḳuyı/ḳuyu*: 312/9; İM *ḳuyu/ḳuyuġ*: 113b/2, 137a/6; Kİ *ḳuyu*: 76; KFT *ḳuyı/ḳuyu*: 206b/8; MS *ḳuyu*: 7a/3; TZ *ḳuyu*: 7a/13), Çağ. (Seng. *ḳoyı/ḳuyı*: 292v/24; MN *ḳuyı*: 41a/7; LÇT *ḳoyı/ḳuyı*: 495; Pav.C. *ḳuyı*: 442; SD *ḳuyuġ*: 386; ŞT *ḳudıḳ*: 103a/5), (EDPT: 598b; DTS: 464a; ḳuyı, ESTY VI: 119)

Kzk. *ḳudıḳ*, *ḳuyı* “kuyu, çukur, hendek”

ḳuḏuġluġ “kuyulu” DLT I: 496, (EDPT: 600a; DTS: 464a)

Kzk. *ḳudıḳtı* (< Çağ. *ḳudıḳ* + Kzk. *tı*) “kuyulu”

ḳuḏul- “bırakılmak, boşaltmak” Uyg. (U IV: 127), (Bkz. *ḳoyıl-*), (EDPT: 602a)

Kzk. *ḳuyıl-* “dökülmek, boşaltılmak”

ḳuḏurçaḳ “kuyruk sokumu” DLT III: 179, (EDPT: 606a)

Kzk. *ḳuyırşıḳ* “kuyruk sokumu”

ḳuġu “kuğu” Uyg. (IrkB: 35; TT I: 225), DLT III: 225, KB: 72, 1101, Kıp. (BM *ḳuv*: 12/3; TZ *ḳuġu*: 18b/12), Çağ. (Pav.C. *ḳuv*: 420; ŞHD *ḳu*: 143a/2), (EDPT: 609b; DTS: 464a; ESTY VI: 101)

Kzk. *ḳuv* “kuğu kuşu”

ḳul “kul, köle” ETY: 93, Uyg. (IrkB: 54; U II: 87_{51}; TT VI: 64), DLT I: 330, II: 3, III: 97, KB: 235, 588, 1272, Muh.: 85, 87, 147, Kıp. (BV: 2a/9; CC: 149/1; DM: 14a/2; GT: 33/11;

Kzk. *ḳul* “kul, esir, köle; fert, insan”

İM: 2b/4; Kİ: 73; KK: 53a/7; MG: 5a/2; MS: 47a/4; TA: 34b/3; TZ: 32b/5), Çağ. (Seng.: 289v/16; BVt: 371/1; FK: 409/1; İD: 58/3; LM: 114, 3066; MKb: 31a/6; MN: 111b/7; Sİ: 1951; TEH: T712a/21; SS: 1670, 2009; GN: 30/4; LÇT: 485; Pav.C. 433; SD: 428, 710; ŞHD: 12a/7; LD: 245, 487), (EDPT: 615a; DTS: 464b; ESTY VI: 120; TMEN: III: 1572)

ḳula[1] "kula rengi, siyahla karışık sarı, koyu kahverengi" DLT III: 233, KE: 148r/20, Kıp. (İH: 24; TA: 14a/5), (EDPT: 617a; DTS: 464b; ESTY VI: 121; TMEN III: 1524)

Kzk. *ḳula*[1] "kula rengi, kirli sarı"

ḳula[2] "*ḳula tüz* = terk edilmiş yer, bozkır" Kıp. (CC: 114/33), (Grønbech, 1942: 202)

Kzk. *ḳula*[2] "*ḳula tüz (ḳula jer, ḳula dala, ḳula meken)* = terk edilmiş, ıssız yer, geniş bozkır"

ḳula- "aşağı yuvarlanmak, düşmek, yıkılmak" Çağ. (LÇT: 485; Pav.C. 434), (Radloff, II: 968)

Kzk. *ḳula-* "yıkılmak, devrilmek, düşmek"

ḳulaç "kulaç" DLT I: 358, KB: 6439, Muh.: 141, Kıp. (BM *ḳulaç*: 9/11; Kİ *ḳulaç*: 73; TA *ḳulaç*: 22a/1; TZ *ḳulaş*: 7a/5), Çağ. (Seng.: 289v/19; LÇT: 485), (EDPT: 618a; DTS: 464b; TMEN III: 1502)

Kzk. *ḳulaş* "kulaç"

ḳulaçla- "kulaçlamak" DLT III: 330, KB: 1734, (EDPT: 618b; DTS: 465a)

Kzk. *ḳulaşta-* "kulaçlamak"

ḳulaḳ "kulak" Uyg. (U II *ḳulḳaġ*: 43_{14}; U III *ḳulḳaḳ*: 62_{18}; TT VI *ḳulḳaḳ*: 397; TT X *ḳulḳaḳ*: 30; AratU I *ḳulaḳ*: 56, 176), DLT I

Kzk. *ḳulaḳ* "kulak"

ḳulaḳ/ḳulġaḳ/ḳulḳaḳ: 212, II: 161, III: 31, KB *ḳulaḳ/ ḳulġaḳ*: 436, 2025, Muh. *ḳulaḳ*: 139, Kıp. (BV *ḳulaḳ*: 15b/15; CC *ḳulaḫ/ḳulaḳ*: 94/14; DM *ḳulaḳ*: 13a/2; GT *ḳulaḳ*: 212/5; İM *ḳulaḳ*: 83b/6; İH *ḳulaḳ*: 12; KH *ḳulaḳ*: 10/7, 16/1; Kİ *ḳulaḳ*: 74; KFT *ḳulaḳ*: 121a/23; KK *ḳulaġ*: 68a/11; MG *ḳulaḳ*: 20a/5; MS *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 20b/1, 22b/2; TA *ḳulaġ*: 21a/3; TZ *ḳulaḳ*: 4b/1), Çağ. (Seng. *ḳulḳaġ*: 289v/21; BVt *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 379/7; FK *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 220/1; İD *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 143/3; LM *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 824, 3470; MKb *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 39b/12; MN *ḳulaġ*: 23b/5; Sİ *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 2772; TEH *ḳulaġ/ḳulaḳ*: T704b/4; SS *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 1844, 3805; GN *ḳulaḳ*: 19/3; LÇT *ḳulaġ*: 485; Pav.C. *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 434; SD *ḳulaġ/ḳulaḳ*: 167, 430; ŞHD *ḳulaḳ*: 79a/10; LD *ḳulaḳ*: 196, 1993), (EDPT *ḳulḳaḳ*: 621a; DTS: 465a; ESTY VI: 124)

ḳulaḳla- “kulağına vurmak, kulağını çekmek” DLT III: 338, (EDPT: 621b; DTS: 465a)

Kzk. *ḳulaḳta-* “kulağını çekmek, kulağını tutmak”

ḳulaḳlıġ “kulaklı” DLT I: 498, KE: 181r/8, (EDPT: 621b; DTS: 465a)

Kzk. *ḳulaḳtı* “kulaklı, kulağı olan”

ḳulan “yaban eşeği, yaban atı” DLT I *ḳolan*: 415, KB *ḳulan*: 284, 5375, KE *ḳulan*: 158v/20, Muh. *ḳulan*: 175, Kıp. (BM *ḳulan*: 10/8; Kİ *ḳulan*: 74; KK *ḳolan*: 69b/13; TA *ḳulan*: 12a/1; TZ *ḳolan*: 13a/4), Çağ. (Seng. *ḳulan*: 289v/26; LM *ḳulan*: 2123; TEH *ḳulan*: M791a/1; SS *ḳulan*: 1388, 4125; LÇT *ḳolan*: 486), (EDPT:

Kzk. *ḳulan* “yaban atı”

622b; DTS: 465a; ESTY VI: 127; VEWT: 298a; TMEN III: 1574)

ḳuldara- “gürültü yapmak” Kıp. (TZ: 29a/1), (Atalay, 1945: 211)

Kzk. *ḳuldıra-* “hızla aşağı doğru düşmek, patır kütür düşmek, ses çıkarmak”

ḳul ḳutan “kul köle takımı” Kıp. (TZ: 86a/2), (Atalay, 1945: 211)

Kzk. *ḳul ḳutan* “fakir, fukara, yoksul; cahil, bilinçsiz topluluk”

ḳullan- “köle gibi kullanılmak” KE: 67v/21, ME: 216/6, Kıp. (İM: 426b/7), (Toparlı, 1992: 559)

Kzk. *ḳuldan-* “birisini kullanmak, sömürmek, köle edinmek”

ḳulluḳ “kulluk, kölelik” Uyg. (PP *ḳulluġ*: 23_3; PK *ḳulluġ*: 188), KB *ḳulluḳ*: 589, 1918, Kıp. (CC *ḳulluḳ*: 53/8; GT *ḳulluḳ*: 225/3; İM *ḳulluḳ*: 396a/8; KFT *ḳullıḳ/ḳulluḳ*: 138a/60, 313a/50; MS *ḳullıḳ*: 18b/1), Çağ. (Seng. *ḳulluḳ*: 290r/16; BVt *ḳulluġ/ḳulluḳ*: 272/2, 574/2; FK *ḳulluḳ*: 166/6; İD *ḳulluġ/ḳulluḳ*: 136/5, 314/5; LM *ḳulluġ/ḳulluḳ*: 3481, 3494; MKb *ḳulluḳ*: 20a/4; MN *ḳulluḳ*: 16b/10; Sİ *ḳulluġ/ḳulluḳ*: 1747; TEH *ḳulluḳ*: M801b/10; SS *ḳulluġ/ḳulluḳ*: 1450, 1943; Pav.C. *ḳulluḳ*: 435; SD *ḳulluḳ*: 494; ŞHD *ḳulluḳ*: 3b/5; LD *ḳulluḳ*: 2045), (EDPT: 620b; DTS: 465a; TMEN III: 1580)

Kzk. *ḳuldıḳ* “kulluk, kölelik”

ḳulun “tay; bir yaşındaki tay” Uyg. (IrkB: 24), DLT I: 215, II: 90, III: 92, Muh.: 170, Kıp. (Kİ: 74; TA: 13a/5), Çağ. (Pav.C. 437), (EDPT: 622b; DTS: 465b; ESTY VI: 132; TMEN III: 1423)

Kzk. *ḳulın* “atın altı aya kadar olan yavrusu, tay, kulun”

ḳulunçaḳ “küçük tay” Kıp. (TA: 13a/6), (Toparlı, 2000: 124)

Kzk. *ḳulınşaḳ* “at yavrusunun güzelliğini ve sevimliliğini belirtmek için kullanılan söz, küçük tay; çocukları severken kullanılan bir sevgi ifadesi”

ḳulunla- “kulunlamak, kısrak doğurmak” Uyg. (IrkB *ḳulunla-*: 5), DLT *ḳulunla-/ḳulna-*: III: 92, Kıp. (CC *ḳulunla-*: 120/12; Ki *ḳulna-*: 74), (EDPT: 624b; DTS: 465b)

Kzk. *ḳulında-* “kulun getirmek, kısrak doğurmak”

ḳulunluġ “*ḳulunluġ ḳısraḳ* = tayı olan kısrak” DLT I: 500, (EDPT: 624a; DTS: 465b)

Kzk. *ḳulındı* “kulunu olan (kısrak)”

ḳum “kum” Uyg. (Man III: 37_3; U III: 57_{12}), DLT I: 268, II: 80, KB: 975, 6571, Muh.: 178, Kıp. (BM: 4/10; CC: 101/15; DM: 2b/12; GT: 175/13; İM: 49b/3; Kİ: 75; KK: 66a/10; MG: 74b/9; TA: 6a/6; TZ: 16b/5), Çağ. (Seng.: 290r/29; BVt: 327/9; FK: 484/1; LM: 1169, 1171; MKb: 24b/12; MN: 99a/9; TEH: 798b/17; SS: 3756; LÇT: 488; Pav.C. 437; SD: 433), (EDPT: 625b; DTS: 465b; ESTY VI: 133-134; TMEN III: 1525)

Kzk. *ḳum* “kum”

ḳumalaḳ “koyun, keçi gibi hayvanların yuvarlak olan gübresi” Çağ. (LÇT: 489; Pav.C. 437), (ESTY VI: 135; VEWT: 299b)

Kzk. *ḳumalaḳ* “koyun, keçi gübresi” (Kklp. *ḳumalaḳ*, Nog. *ḳumalaḳ*, Kırg. *ḳumalaḳ*)

ḳumġan “ibrik, kova, güğüm, gül suyu şişesi” DLT I *ḳumġan*: 432, II: 353, Kıp. (TZ *ḳumġa/ḳumġan*: 4b/13), Çağ. (LÇT *ḳumġan*: 489), (EDPT: 627b; DTS: 466a)

Kzk. *ḳuman*, *ḳumġan* “ibrik”

ḳumlaḳ “Kıpçak illerinde yetişen, yaprağı fasulye yaprağına benzer sarmaşık gibi bir ot” DLT I *ḳumlaḳ*: 475, Çağ. (Pav.C. *ḳulmaḳ*: 436) (EDPT: 628a; DTS: 466a; ESTY VI: 138)

Kzk. *ḳulmaḳ* “ilaç yapımında kullanılan, uzun saplı, dikenli bir bitki” (ḳumlaḳ ~ ḳulmaḳ)

ḳumlıġ “kumlu” Uyg. (USp *ḳumlıġ*: 30_{11}), Çağ. (LÇT *ḳumlaġ*: 489), (EDPT: 628a; DTS: 466a)

Kzk. *ḳumdı* “kumlu”

ḳumluḳ “kumluk” Çağ. (Sİ: 6354), (Tören, 1990: 861)

Kzk. *ḳumdıḳ* “kumluk, kumsal”

ḳumursġa “karınca” Uyg. (IrkB *ḳumursġa*: 37), Kıp. (DM *ḳumurusuḳa*: 9b/8; Kİ *ḳumurusuġa*: 75; TA *ḳumursḳa*: 12b/3; TZ *ḳumrusḳa*: 36b/2), Çağ. (Seng. *ḳomursġa*: 290v/11; LÇT *ḳumursġa*: 490), (EDPT: 628b; DTS: 466a; ESTY VI: 140)

Kzk. *ḳumursḳa* “karınca”

ḳundaḳ “tüfeğin, namlunun altında bulunan sapı, dipçik” Çağ. (LÇT: 491), (ESTY VI: 144-145; VEWT: 279b; TDES: 267)

Kzk. *ḳundaḳ* “tüfeğin omuza dayatılan dip tarafı, dipçik; kundak”

ḳundaḳla- “kundaklamak, sarmak” KE: 33r/19, (Ata, 1997: 399)

Kzk. *ḳundaḳta-* “kundaklamak, kundağa sarmak”

ḳunduz “kunduz” Uyg. (U IV: 6; AratU I: 125), DLT I: 458, Kıp. (İH: 24), Çağ. (Seng.: 291r/26; LÇT: 491; ŞHD: 55b/13), (EDPT: 635b; DTS: 466b; ESTY VI: 146; TMEN III:

Kzk. *ḳundız* “kunduz”

1534)

ḳupa “konural ile sarışın arasında olan renk, kumral, toprak rengi” DLT III: 217, KB: 2468, Kıp. (Kİ: 68), (EDPT: 581a; DST: 462b; ESTY VI: 94)

Kzk. *ḳuba* “al donlu (at); sarışın”

ḳur “kemer, kuşak” Uyg. (TT VII: 36_{13}), DLT I: 324, II: 255, III: 84, KB: 542, 1456, Muh. : 167, Kıp. (CC: 115/13; İM: 192a/8; Kİ: 70; TA: 20a/6), Çağ. (Seng.: 285v/21; FK: 477/8; LÇT: 475; Pav.C. 425), (EDPT: 642a; DTS: 466b; ESTY VI: 150; Vámbéry, 1867: 316)

Kzk. *ḳur* “kemer, kayış, bağ”

ḳur- “kurmak, düzeltmek, toplamak” Uyg. (U II: 78_{31}; U III: 55_{4}; TT I: 162), DLT II: 7, III: 318, KB: 65, 6397, Kıp. (CC: 162/36; GT: 296/8; İM: 358b/8; Kİ: 70; MG: 4a/2; TZ: 6a/11), Çağ. (Seng.: 284r/8; BVt: 172/5; FK: 689/267; LM: 2562; TEH: M794a/1; Pav.C. 428; ŞHD: 141a/4; LD: 1243), (EDPT: 643a; DTS: 467a; ESTY VI: 156)

Kzk. *ḳur-* “kurmak, yapmak; asmak, yerleştirmek”

ḳurbaḳa “kurbağa” DLT III *ḳurbaḳa*: 122, Muh. *ḳurbaḳa*: 180, Kıp. (BM *ḳurbuġa*: 5/3; DM *ḳurbuġa*: 8a/4; İH *ḳurbaġa*: 22; Kİ *ḳurbaġa*: 71; KH *ḳurbaġa*: 36/3; TA *ḳurbaġa*: 7b/6; TZ *ḳurbaġa*: 37a/13), Çağ. (Seng. *ḳurbaġa*: 285v/28; Pav.C. *ḳurbaġa*: 425; LÇT *ḳurbaḳa*: 475; MKb *ḳurbaḳa*: 80a/1), (EDPT: 646b; DTS: 467b; ESTY VI: 160)

Kzk. *ḳurbaḳa* “kurbağa”

ḳurç “çelik; katı, içi dolu” DLT III: 287, KB: 1949, 2271, Muh. *ḳuruçtemir* “erkek demir, çelik”: 48, Kıp. (CC: 130/34; TA: 33a/13),

Kzk. *ḳurış* “çelik”

(EDPT: 647a; DTS: 467b; ESTY VI: 170)

ḳurdaş “akran, aynı yaşta olan” Kıp. (İM: 445b/3), Çağ. (LÇT *ḳurdaş* “yeğen”: 476), (Toparlı, 1992: 559)

Kzk. *ḳurdas* “akran, yaşıt”

ḳurdaş- “aynı derecede olmak, bir seviyede olmak” DLT II: 218, (EDPT: 650b; DTS: 467b)

Kzk. *ḳurdas-* “aynı yaşta olmak, aynı seviyede olmak”

ḳurġa- “kurumak” DLT III: 290, (EDPT: 655a; DTS: 467b)

Kzk. *ḳurġa-* “kurumak”

ḳurġaḳ “kurak” Uyg. (U II *ḳurġaḳ*: 77_{28}), DLT III *ḳurġaḳ*: 69, Kıp. (BM *ḳuraḳ*: 14/17; Kİ *ḳuraḳ*: 71; CC *ḳurġaḳ*: 115/19), Çağ. (Seng. *ḳuraḳ*: 285v/27; Pav.C. *ḳuraḳ*: 425), (EDPT: 653b; DTS: 467b)

Kzk. *ḳurġaḳ* “kurak, kurumuş, kuru; yağışsız”

ḳurġat- “kurutmak” DLT II: 338, (EDPT: 655b; DTS: 467b)

Kzk. *ḳurġat-* “kurutmak”

ḳurġır- “kuruyup yok olmak” DLT II: 193, (EDPT: 656a; DTS: 467b)

Kzk. *ḳurġır-* “kuruyup yok olmak, kuruyup gitmek”

ḳurı (ḳurı ḳurı, ḳurıh ḳurıh) “tay kısrağı geri kaldığı zaman bu kelime ile çağırılır” DLT III: 223, (EDPT: 645a; DTS: 468a)

Kzk. *ḳuru* (ḳuruv ḳuruv) “atı çağırmak için kullanılan bir söz; *ḳur, ḳur ḳur* “atı yakalamak veya durdurmak için kullanılan bir söz”

ḳurı- “kurumak” Uyg. (TT I *ḳurı-*: 56; TT VII *ḳurı-*: 25_5; TT VIII *ḳurı-*: I_2), DLT III *ḳurı-*: 263, KB *ḳurı-*: 133, 1810, Muh. *ḳuru-*: 116,

Kzk. *ḳurı-* “*aŋḳası ḳurıdı* = toprağı çölleşti, kurudu, *ḳurıp ketti* =

123, Kıp. (BV *ḳurı-/ḳuru-*: 53a/23; İM *ḳurı-*: 144a/1; Kİ *ḳurı-*: 69; KH *ḳuru-*: 50/9; KFT *ḳurı-*: 210a/44; MS *ḳuru-*: 25a/1; TZ *ḳuru-*: 12a/9), Çağ. (LÇT *ḳuru-*: 479; İD *ḳuru-*: 89/7; BVt *ḳuru-*: 28/5; FK *ḳurı-/ḳuru-*: 478/2; LM *ḳuru-*: 622; MKb *ḳuru-*: 21b/1; TEH *ḳuru-*: T696b/24; SS *ḳuru-*: 1406; SD *ḳurı-*: 207; ŞHD *ḳuru-*: 11a/2; LD *ḳuru-*: 1478), (EDPT: 646a; DTS: 468a)

kuruyup gitti, yok olup gitti"

ḳurman "yay kabı, sadak" DLT I: 444, Kıp. (TZ: 8b/11), Çağ. (Pav.C. *ḳurban*: 425), (EDPT: 660a; DTS: 468a; ESTY VI: 164)

Kzk. *ḳurman* "yay kabı, sadak"

ḳursaḳ "kursak, mide" Uyg. (IrkB *ḳuruġsaḳ*: 8), DLT I *ḳuruġsaḳ*: 17, III: 334, KB *ḳuruġsaḳ*: 375, Muh. *ḳursaḳ*: 142, Kıp. (BM *ḳursaḳ*: 12/7; BV *ḳursaḳ*: 60b/18; CC *ḳursaḳ*: 95/11; Kİ *ḳursaḳ*: 70; TA *ḳursaḳ*: 11a/12; TZ *ḳursaḳ*: 16b/8), Çağ. (Seng. *ḳursaġ/ḳursaḳ*: 286r/9; BVt *ḳursaġ*: 560/3; FK *ḳursaġ*: 618/5; TEH *ḳursaġ*: T712b/19; GN *ḳursaḳ*: 31/11; LÇT *ḳursaḳ*: 477; Pav.C. *ḳursaḳ*: 426; ŞHD *ḳursaḳ*: 2b/12), (EDPT *ḳuruġsaḳ*: 657b; DTS *ḳuruġsaḳ*: 470a; ESTY VI *ḳursaḳ*: 164-165)

Kzk. *ḳursaḳ* "kursak, karın, mide"

ḳurşa- "kuşanmak; kuşatmak, sarmak" DLT III: 287, Çağ. (Seng.: 284v/8; LÇT: 477), (EDPT: 665a; DTS: 468b)

Kzk. *ḳursa-* "çembere almak, sarmak, etrafını kuşatmak"

ḳurşaġ "bel kuşağı, kemer, kuşak" DLT I *ḳurşaġ*: 464, Çağ. (Seng. *ḳurşaḳ*: 286r/11; LÇT *ḳurşaḳ*: 477), (Krş. Kıp. (DM *ḳuşaḳ*: 12b/4; İM *ḳuşaḳ*: 446b/6; KK *ḳuşaḳ*: 71b/3; MG *ḳuşaḳ*: 23b/5; TA *ḳuşaḳ*: 22a/11)), (EDPT: 664b; DTS: 468b)

Kzk. *ḳursav* "çember, kelepçe; sıkıştırma, etrafını sarma"

ḳurşovla- "bağlamak, sarmak" Kıp. (CC: 163/19), (Grønbech, 1942: 204)

Kzk. *ḳursavla-* "etrafını sarmak"

ḳurt[1] "kurt, solucan, böcek" ETY: 93, Uyg. (U III: 32_3; AratU I: 70), DLT I: 342, KB: 4196, 5842, Muh.: 177, Kıp. (BM: 11/6; CC: 108/28; DM: 9b/2; İM: 93a/4; MG: 81b/1; TZ: 15b/3), Çağ. (Seng.,: 286r/1; LM: 2092; MKb: 27b/2; TEH: T702b/9; Pav.C. 425; LÇT: 476), (EDPT: 648a; DTS: 468b; ESTY VI: 167-168; Vámbéry, 1867: 316; Radloff, II: 944)

Kzk. *ḳurt*[1] "kurt, kurtçuk, solucan"

ḳurt[2] "kurt" DLT I: 342, Muh.: 174, Kıp. (BM: 10/6; DM: 7b/9; GT: 32/12; İM: 355a/4; Kİ: 70; KK: 70a/1; TA: 11b/8), Çağ. (Seng.: 286r/1; FK: 264/1; SS: 1195; LÇT: 476), (EDPT: 648a; DTS: 469a)

Kzk. *ḳurt*[2] "kurt" (KTAS: 443b)

ḳuruġ "kuru" Uyg. (Man I *ḳuruġ*: 17_{12}; TT III *ḳuruġ*: 159), DLT *ḳuruġ/ḳuruḳ* I: 503, KB *ḳuruġ*: 108, 467, 1521, Muh. *ḳuru*: 151, Kıp. (BM *ḳurı*: 8/7; BV *ḳuru*: 29b/25; CC *ḳuru*: 77/1; DM *ḳurı*: 4b/8; GT *ḳurı/ḳuru*: 190/2; İM *ḳurı/ḳuru*: 465b/6; KH *ḳuru*: 40/8; Kİ *ḳuru*: 69; TA *ḳuru*: 6a/13; TZ *ḳuru*: 12a/3), Çağ. (Seng. *ḳuruġ/ḳuruḳ*: 286r/24; LM *ḳuruḳ*: 1696; MKb *ḳuruġ*: 25a/7; MN *ḳuruḳ*: 78a/7; Sİ *ḳuruġ/ḳuruḳ*: 4757; TEH *ḳuruġ/ḳuruḳ*: T713a/12; SD *ḳuruġ*: 85; ŞHD *ḳuru/ḳuruġ*: 68a/2; LD *ḳuruḳ*: 422), (EDPT: 652b; DTS: 469b)

Kzk. *ḳurı* "*ḳurı jer* = kuru yer, çöl, boş yer"

ḳuru üzüm "kuru üzüm" Kıp. (BM *ḳuru üzüm*: 8/7; DM *ḳuru yüzüm*: 6b/13; KK *ḳuru üzüm*: 71a/3), (Toparlı, 2003: 97)

Kzk. *ḳuru jüzüm* "kuru üzüm"

ḳurul- “kurulmak” DLT I: 195, II: 134, Kıp. (TZ: 15a/9), Çağ. (Seng.: 284v/2; SD: 607; MKb: 31b/13; Sİ: 723; TEH: M787b/18), (EDPT: 659a; DTS: 470a)

Kzk. *ḳurıl-* “kurulmak, oluşmak; kurulmak, oturmak”

ḳurum “kurum, is” DLT I *ḳurun*: 404, Kıp. (CC *ḳurum*: 160/2; İH *ḳurum*: 23), (ESTY VI *ḳurum*: 169; EDPT *ḳurun*: 661b; DTS *ḳurun*: 470a)

Kzk. *ḳurım* “kurum, is; koyu kahverengi ya da siyah renkli boya”

ḳurumsaḳ “göçmen, muhacir; fedakar, kurban” Çağ. (LÇT: 479; Pav.C. 429), (VEWT: 304b)

Kzk. *ḳurımsaḳ* “göçmen, muhacir; yolcu”

ḳuruş- (ḳurış-) “birlikte kurmak, kurmakta yardım etmek” DLT II: 98, (EDPT: 665a; DTS: 470a)

Kzk. *ḳurıs-* “kurmakta yardım etmek, birlikte kurmak, yapmak”

ḳurut “kurutulmuş yoğurt; bir tür peynir” Uyg. (USp: 14_{12}), DLT I: 357, II: 15, KB: 4442, Muh.: 166, Kıp. (BM: 11/6; Kİ: 70; TZ: 5a/3), Çağ., (Seng.: 286r/23 LÇT: 478), (EDPT: 648a; DTS: 470b; ESTY VI: 166; TMEN III: 1472)

Kzk. *ḳurt* “süzülmüş yoğurttan yapılan tuzlu ve kurutulmuş yiyecek”

ḳus- “kusmak” Uyg. (Man I: 7_{13}; TT VII: 21_{7}; TT X: 40), DLT II: 10, Muh.: 114, Kıp. (CC: 57/16; İM: 93b/5; Kİ: 72; KK: 11b/12; TA: 41a/1; TZ: 10a/10, 83b/8), Çağ. (Seng.: 287v/3; Pav.C. 430; LÇT: 481), (EDPT: 666a; DTS: 470b; ESTY VI: 174-175)

Kzk. *ḳus-* “kusmak”

ḳusıġ “kusma” Uyg. (U II: 61_{11}), DLT I: 376, Kıp. (İM *ḳusuḳ*: 96b/7; TZ *ḳusḳaḳ*: 83b/8), (EDPT: 667a; DTS: 470b)

Kzk. *ḳusık* “kusmuk, kusma”

ḳustur- “kusturmak” DLT II: 190, (EDPT: 666b; DTS: 470b-471a)

Kzk. *ḳustır-* “kusturmak, midesini bunaltmak”

ḳuş “kuş” Uyg. (IrkB: 15; Man I: 36_2; U III: 32_4; TT I: 23), DLT I: 22, II: 12, III: 357, KB: 75, 1319, Muh.: 175, Kıp. (BM: 11/9; BV: 22b/16; CC: 130/20; DM: 11b/11; GT: 336/8; İH: 15; İM: 354b/7; KFT: 267a/1; Kİ: 72; KK,: 48a/2; TA: 10b/4 TZ: 23b/6), Çağ. (Seng.: 288r/24; BVt: 290/8; FK: 68/4; İD: 31/5; LM: 566, 1286; MKb: 17a/4; MN: 105a/6; Sİ: 1754; TEH: T709b/27; SS: 330, 2181; GN: 79/8; LÇT: 482; Pav.C. 430; SD: 398; ŞHD: 75b/4; LD: 394, 1462), (EDPT: 670b; DTS: 471a; ESTY VI: 180; TMEN III: 1561)

Kzk. *ḳus* “kuş”

ḳuşçı “kuşçu” Uyg. (TT IV: 57), KB: 2558, 2635, Çağ. (LÇT: 482; Pav.C. 431; MKb: 30a/2), (EDPT: 671a; DTS: 471a)

Kzk. *ḳusşı* “kuşçu, kuşbaz”

ḳuşluġ “kuşlu, kuşu olan” Uyg. (IrkB: 56), (EDPT: 672b; DTS: 471a)

Kzk. *ḳustı* “kuşlu, kuşu olan”

ḳut “kut, baht, talih, mutluluk, bereket” Uyg. (IrkB: 2, 47; Man II: 5_4; Man III: 10_6; U I: 5_1; TT I: 40; TT III: 66), DLT I: 92, II: 229, KB: 100, 354, 555, Kıp. (İH: 22; Kİ: 68; TZ: 7a/6), Çağ. (Seng.: 283r/20; BVt: 191/7; İD: 47/4; SS: 3239; LÇT: 471), (EDPT: 594a; DTS: 471b; ESTY VI: 175)

Kzk. *ḳut* “kut, servet, bereket, uğur”

ḳutaḏ- “mutlu olmak, bahtiyar olmak, devletli olmak” Uyg. (Man I *ḳutad-*: 28_{15}; TT VI *ḳutad-*: 100; TT VII *ḳutad-*: 28_{33}), DLT II *ḳutat-*: 299, KB *ḳutaḏ-*: 682, 1663, 1814, (EDPT: 597a; DTS: 472b)

Kzk. *ḳutay-* “yerleşmek, mesken edinmek; *ḳolı ḳutaymadı* = bereketli olmadı, bahtı açılmadı”

ḳutan “balıkçıl kuşu, pelikan” Kıp. (TZ: 7b/4), Çağ. (Pav.C. 422; LÇT: 472), (ESTY VI: 83;

Kzk. *ḳutan* “balıkçıl kuşu”

VEWT: 284b; Radloff, II: 607)

ḳutġar-, ḳurtġar- "kurtulmak" Uyg. (Man III *ḳurtġar-*: 35_1; TT III *ḳutġar-*: 61), DLT II *ḳutġar-*: 192, KB *ḳutġar-*: 6260, Muh. *ḳutḳar-*: 108, Kıp. (CC *ḳutḫar-/ḳutḳar-*: 137/24; GT *ḳurtar-*: 326/11; İM *ḳurtar-*: 180a/8; TZ *ḳutḳar-*: 10b/6, 14b/13), Çağ. (Seng. *ḳutḳar-*: 282v/28; BVt *ḳutġar-/ḳutḳar-*: 42/6, 247/5; FK *ḳutġar-/ḳutḳar-*: 228/7; İD *ḳutġar-/ḳutḳar-*: 28/3, 83/7; LM *ḳutḳar-*: 1334; MKb *ḳutḳar-*: 44b/7; MN *ḳutġar-*: 118a/10; TEH *ḳutar-/ḳutḳar-*: T712b/21; SS *ḳutḳar-*: 2212; LÇT *ḳutḳar-*: 472; Pav.C. *ḳutḳar-*: 422; SD *ḳutḳar-*: 546; ŞHD *ḳutḳar-*: 115a/1; LD *ḳutḳar-*: 766, 1458), (EDPT: 599b; DTS: 473a; ESTY VI: 177)

Kzk. *ḳutḳar-* "kurtarmak; azad etmek, özgür bırakmak"

ḳutluġ "kutlu, mesut" ETY: 94, Uyg. (U II: 36_{46}; U III: 75_{13}; Man III: 29_2; TT III: 140), DLT I: 82, KB: 433, 668, Muh.: 148, 153, Kıp. (BM *ḳutlu*: 5/13; CC *ḳutlu*: 147/7; DM *ḳutlı*: 24a/12; GT *ḳutlı/ḳutlu/ḳutluġ*: 123/13; KH *ḳutlu*: 14/7; Kİ *ḳutlu*: 68; TA *ḳutlu*: 28b/10), Çağ. (Seng. *ḳutluġ/ḳutluḳ*: 283r/23; BVt *ḳutluġ*: 366/5; FK *ḳutluġ/ḳutluḳ*: 378/1; MKb *ḳutluḳ*: 80b/13; Pav.C. *ḳutluġ*: 422; LÇ *ḳutluġ*: 472; SD *ḳutluġ*: 71, 263; LD *ḳutluġ/ḳutluḳ*: 94, 278), (EDPT: 601a; DTS: 473b; TMEN III: 1568)

Kzk. *ḳuttı* "mübarek, kutlu"

ḳutsuz "kutsuz, uğursuz" Uyg. (TT VI: 7; PK: 190), DLT I: 457, KB: 4706, Kıp. (TA *ḳutsız*: 28b/10; TZ *ḳutsız*: 33a/7), (EDPT: 606b; DTS: 474a)

Kzk. *ḳutsız* "kutsuz, bereketsiz, uğursuz, bahtsız"

ḳutu “kutu” Kıp. (İH: 22), (Krş. KB *ḳutu* “sürü, zümre”: 2135), (EDPT: 596b; DTS: 474b; TMEN III: 554; ESTY VI: 179)

Kzk. *ḳutı* “kutu; matara”

ḳutul-, ḳurtul- “kurtulmak” DLT II: 121, KB: 5982, 6375, Kıp. (CC *ḳuttul-/ḳutul-*: 22/21; GT *ḳurtul-/ḳutul-*: 261/8; İM *ḳurtul-/ḳutul-*: 40b/2; Kİ *ḳurtul-/ḳutul-*: 70; KFT *ḳurtul-*: 69b/20; MG *ḳurtul-*: 11a/6; MS *ḳurtul-*: 18b/2; TA *ḳutul-*: 40a/12; TZ *ḳurtul-/ḳutul-*: 14b/13), Çağ. (BVt: 371/5; FK: 277/7; İD: 357/7; LM: 567; MKb: 44a/7; MN: 74b/5; Sİ: 3949; TEH: T698a/10; SS: 3693; LÇT: 473; SD: 656; ŞHD: 45a/8; LD: 1462, 2168), (EDPT: 602a; DTS: 474b)

Kzk. *ḳutıl-* “kurtulmak, serbest kalmak, azad olmak”

ḳutur- “kudurmak, çıldırmak” Uyg. (TT III *ḳudur-/ḳutur-*: 30), DLT II *ḳudur-/ḳutur-*: 74, KB *ḳudur-/ḳutur-*: 6542, Kıp. (İH *ḳudur-*: 21; CC *ḳutur-*: 160/20; TA *ḳutur-*: 35a/2 TZ *ḳutur-*: 20a/13), Çağ. (Seng. *ḳudur-/ḳutur-*: 282r/27, 284r3; LM *ḳutur-*: 1339; TEH *ḳutur-*: A728b/7; LÇT *ḳutur-*: 473; Pav.C. *ḳudur-/ḳutur-*: 423), (EDPT: 605a; DTS: 463b; ESTY VI: 103)

Kzk. *ḳutır-* “kudurmak; yersiz, dengesiz davranmak”

ḳuturġan “kuduz, kuduran köpek; uyuz” Kıp. (Kİ: 73; TZ: 30b/11), (Atalay, 1945: 212)

Kzk. *ḳutırġan* “kuduz, kudurmuş hayvan, uyuz”

ḳuv[1] “içi boş, kof” Kıp. (CC: 119/10), (EDPT: 583b; Grønbech, 1942: 205)

Kzk. *ḳuv[1]* “*ḳuv ağaş* = kurumuş, kof olmuş ağaç”

ḳuv[2] “soluk, uçuk sarı” Kıp. (CC: 115/3), (ESTY VI: 98; EDPT: 581a; Grønbech, 1942: 205)

Kzk. *ḳuv[2]* “sararmış, solmuş”

ḳuvar- “sararmak, solmak” Kıp. (GT: 354/5), Çağ. (Pav.C. 440), (DTS: 475a)

Kzk. *ḳuvar-* “güneşten sararmak, solmak; rengi kaçmak, benzi atmak”

ḳuvra- “toplamak” Uyg. (PP: 72_2; Kuan: 42), (EDPT: 586a; DTS: 475a)

Kzk. *ḳura-* “toplamak, bir araya getirmek”

ḳuvrat- “toplatmak, yığdırmak” Uyg. (U II: 77_{19}), (EDPT: 649b; DTS: 467b)

Kzk. *ḳurat-* “toplatmak, derletmek”

ḳuyġun “körfez, koy” Çağ., (LÇT *ḳoyġun*: 494; Pav.C. ḳoyġun: 441), (Radloff, II: 890)

Kzk. *ḳuyġan* “körfez”

ḳuyḳa “deri” DLT III: 173, (EDPT: 676b; DTS: 464b; ESTY VI: 113)

Kzk. *ḳuyḳa* “kafa derisi; hayvan kafasının ütülenen kısmı”

ḳuyḳala- “hayvanın kafasının derisini kesmek, ütülemek” DLT III: 173, (EDPT: 677a; DTS: 464b)

Kzk. *ḳuyḳala-* “hayvan kafasının ütülemek”

ḳuyluş- (ḳuḏluş-) “*taġdın suvlar ḳamuġ ḳuyluşdı* = dağdan bütünb sular dökülüştü, birlikte döküldü” DLT III: 195, (EDPT: 677b)

Kzk. *ḳuyılıs-* “birlikte toplanıp dökülmek”

ḳuyma “herhangi bir madenin eritilerek bir kalıba dökülmesi ve bu kalıba dökülmüş madenden aygıtların üretilmesi” DLT III: 174, (EDPT: 677b; DTS: 464b)

Kzk. *ḳuyma* “madenin eritilerek kalıba dökülmesi ve kalıba dökülen madene şekil verilmesi”

ḳuymaḳ “un süt ve yağdan pişirilmiş bulamaç; yağlı ekmek” Kıp. (BM: 8/15; Kİ: 77), (Krş. DLT III *ḳuyma*: 173 Çağ. (LÇT *ḳuyman*: 493; Pav.C. *ḳuyman*: 441)), (ESTY VI *ḳuymaḳ*: 113; EDPT *ḳuyma*: 677b; DTS *ḳuyma*: 464b)

Kzk. *ḳuymaḳ* “yağlı ekmek, gözleme”

ḳuyışḳan “atın kuyruğu altından geçirilerek eyere bağlanan kayış” Muh. *ḳuyuşḳan*: 173, Kıp. (CC *ḳuyşḳan*: 103/19), Çağ. (Pav.C. *ḳuyışḳun*: 441; LÇT *ḳuyışḳan*: 494), (TDES: 270; ESTY VI: 182)

Kzk. *ḳuyısḳan* “hayvanın kuyruğu altından geçirilerek kemere bağlanan kayış, kuskun”

ḳuyum “döküm, kalıba dökülebilen” Çağ. (LÇT: 495, Pav.C. 442), (Radloff, II: 907; Vámbéry, 1867: 321)

Kzk. *ḳuyım* “kalıba dökülebilen”

ḳuyumçaḳ “kuyruk sokumu” (Krş. Muh. *ḳımıç*: 142, Kıp. (CC *ḳoymıç*: 95/22), (ESTY VI *ḳuyumçaḳ*: 215; Budagov II, 1871 *ḳuyumçaḳ*: 99a; DS *ḳımıç*: 2803; Radloff, II *ḳuymulçaḳ*: 895)

Kzk. *ḳuyımşaḳ* “omurganın alt ucunun bittiği yer, kuyruk sokumu” (Tat. *ḳuyumçaḳ*, Kklp. *ḳuyımşaḳ*, Nog. *ḳuymış*, Bşk. *ḳuymus*)

ḳuyun “kasırga, fırtına, girdap” Kıp. (CC: 163/13), Çağ. (FK *ḳuyın/ḳuyun*: 103/2; MKb *ḳuyun*: 73a/7; LÇT *ḳoyan*: 494), (Radloff, II: 906; ESTY VI: 117)

Kzk. *ḳuyun* “kasırga, hortum”

ḳuyun- “*ol özine suv ḳuyundı* = kendi kendine su döküldü, su koydu” DLT III: 191, (EDPT: 678b; DTS: 464b)

Kzk. *ḳuyın-* “kendine su dökünmek, su saçmak”

ḳuyuş- “*ol aŋar suv ḳuyuşdı* = o, ona su koymakta yardım etti, koymakta yardım etmek” DLT III: 189, (EDPT: 679a; DTS: 464b)

Kzk. *ḳuyıs-* “birlikte suyu koymak”

ḳuz “dağın güneş dokunmayan yeri, en yüksek yeri” DLT I: 325, III: 124, Kıp. (Kİ: 71), Çağ. (Seng.: 287r/22; Pav.C. 429), (Krş. KB *ḳuz* “kuzey”: 57), (EDPT: 680b; DTS: 475b;

Kzk. *ḳuz* “dağın en yüksek yeri, uçurum”

ESTY VI: 106)

ḳuzġun "kuzgun, karga" Uyg. (IrkB: 14, 54; U III: 32_5; TT VI: 59), DLT I: 439, III: 240, KB: 365, 1098, Muh.: 175, Kıp. (İH: 22; İM: 455b/2; Kİ: 71; KK: 70a/9; TZ: 26b/3), Çağ. (Seng.: 287r/26; MKb: 9a/12; SS: 3112; GN: 61/1; ŞHD: 151a/5; LÇT: 481; Pav.C. 430), (EDPT: 682b; DTS: 475b; ESTY VI: 107; TMEN III: 1480)

Kzk. *ḳuzġın* "kuzgun; gaddar, acımasız zalim"

küç "güç, kuvvet, zor; iş, çaba" Uyg. (IrkB: 17; Man I: 16_{17}; TT I: 64; TT III: 170; TT VII: 25_{18}), DLT I: 237, II: 18, III: 120, KB: 380, 600, 812, Muh.: 148, Kıp. (BV: 2a/10; CC: 126/16; DM: 5a/4; GT: 271/12; İM: 86a/3; Kİ :79; KFT: 392b/42; MG: 59b/5; MS: 3a/6; TZ: 22b/3), Çağ. (Seng.: 303v/10; BVt: 217/7; FK: 225/3; İD: 251/2; MKb: 90b/4; Sİ: 5951; TEH: M789b/21; SS: 2562; GN: 61/7; Pav.C. 464; SD: 425; LD: 2382), (EDPT: 693a; DTS: 322b; ESTY III: 96)

Kzk. *küş* "güç, kuvvet; iş, güç; etki, tesir; askeri güç; ağırlık"

küçeḏ- "güçlenmek, kuvvetlenmek" Uyg. (TT II: 14), KB: 6590, (EDPT: 696a)

Kzk. *küçey-* "güçlenmek, şiddetlenmek, artmak"

küçen- "güçlenmek, kuvvetlenmek, zulmetmek; zorlanmak" Uyg. (TT IX: 86; USp: 24_3), DLT II: 156, KB: 1053, 6006, Kıp. (BV: 40b/22; CC:117/11; Kİ: 79), (EDPT: 698a; DTS: 323a)

Kzk. *küşen-* "güçlenmek; bütün günü harcamak, zorlanmak"

küçle- "zorlamak, zorbalık etmek; güçlenmek" Muh.: 122, Kıp. (TZ: 29b/11), (EDPT: 697b; DTS: 323)

Kzk. *küşte-* "zorlamak, güç kullanmak"

küçlen- “güçlenmek, kuvvetlenmek” DLT II: 252, Kıp. (TZ: 10b/1), Çağ. (Seng.: 303v/8; GN: 87/10; Pav.C. 464), (EDPT: 697b; DTS: 323b)

Kzk. *küşten-* “güçlenmek, kuvvetlenmek”

küçlüg “güçlü, kuvvetli” Uyg. (IrkB: 3, 20, 60; Man III: 49_6; U III: 34_1; TT I: 122), DLT III: 121, KB: 1699, 1927, Muh.: 152, Kıp. (BV *küçli*: 3b/10; CC *küçlü*: 122/24; GT *küçli*: 311/11; İM *küçli*: 79a/6; KK *küçli*: 67b/6; KFT *küçlü*: 142b/14; MG *küçlüg*: 98b/5; TA *küçlü*: 27b/12; TZ *küçli*: 68a/10), Çağ. (Seng. *küçlük*: 303v/14; MN *küçlük*: 105b/11; Sİ *küçlüg*: 4438; TEH *küçlüg*: T696b/20;), (EDPT: 697a; DTS: 323b; TMEN III: 1676)

Kzk. *küşti* “güçlü, kuvvetli; sağlam; sert, tesirli”

küçlük “güçlü; güçlük” Uyg. (Man III: 9_{14}), Kıp. (İM: 243b/2), Çağ. (FK: 583/5), (EDPT: 697b)

Kzk. *küçlük* “güçlü, kuvvetli; güçlük, zorluk”

küçsüz “güçsüz” Uyg. (Man III: 37_{17}; TT III: 87), Muh.: 150, 152, Kıp. (DM *küçsiz*: 5a/4 TA *küçsiz*: 27b/13), (EDPT: 699b; DTS: 324a)

Kzk. *küşsiz* “güçsüz, aciz”

küḏ-, küt- “beklemek, durmak; gütmek, gözlemek” Uyg. (Man II *küḏ-*: 6_{10}; U IV *küd-*: 42), DLT III *küḏ-/küt-*: 441, KB *küḏ-*: 105, 1391, Kıp. (CC *küt-*: 122/2; GT *küt-*: 74/4; KFT *küḏ-*: 273b/13; KK *küt-*: 82a/1; TZ *küt-*: 17b/8), Çağ. (Seng. *küt-*: 302v/13; TEH *küt-*: T704a/7; Pav.C. *küd-/küt-*: 463; LÇT *küt-*: 524), (EDPT: 701a; DTS: 324b; *güt-*, ESTY III: 107)

Kzk. *küt-* “beklemek, gütmek, bakmak; ağırlamak, ikramda bulunmak”

küḏegü “güvey, damat” Uyg. (TT VI *küḏegü*: 344; USp *küḏegü*: 61_{12}), DLT III *küḏegü*: 12,

Kzk. *küyev* “damat, güvey; eş, koca”

KB *küd̲egü*: 50, Muh. *küyev*: 164, Kıp. (CC *küyegü/küyöv*: 151/16; GT *küyegü/küyev/küyöv*: 158/5; KFT *küyegü*: 100a/39; Kİ *küyevüv*: 84; TA *küyegü*: 33b/12; TZ *küyegü/küyev*: 12b/4), Çağ. (Seng. *küyev*: 311r/8; BVt *küyev*: 520/7; LM *küyev*: 2677; TEH *küyev*: A721b/3; Pav.C. *küyev*: 480; AL *küyev*: 453; LÇT *küyev*: 535), (EDPT: 703a; DTS: 324b; ESTY III: 43-44; Budagov II, 1871: 170b; Vámbéry, 1867: 333; Radloff, II: 1432)

(Kklp. *küyev*, Bşk. *kiyev*, Kırg. *küyö*)

küd̲üş- "bekleşmek, birbirini beklemek" DLT II: 94, (EDPT: 707a)

Kzk. *kütis-* "birbirini beklemek, birbirine bakmak; bekleşmek"

küg[1] (< Çin) "ırlamakta sesin yükselip alçalması, şiirin aruzu vezni, ezgi" Uyg. (Man II: 8_{19}), DLT II: 131, Çağ. (Seng. *kük*: 307v/14; Pav.C. *kük*: 471), (EDPT: 709b; DTS: 312a; ESTY V: 82; Budagov II, 1871: 157)

Kzk. *küy*[1] "halk ezgisi, name" (küg > küğ > küy) (Kırg. "küü")

küg[2] "hayvanın otlaması, yayılması; *küg yılkı* = başıboş otlayan hayvan" DLT III: 131, (EDPT: 709b)

Kzk. *küy*[2] "hayvanların otlaması, yayılması, güdülmesi"

küg[3] "hayvanların bahar zamanı coşması, çiftleşme arzusu; *koy kügi boldu* = koç koyuna katıldı" DLT III: 132, (EDPT: 709b)

Kzk. *küy*[3] "çoşma, heyecanlanma; (hayvanlar için) kızışma"

kügle-[1] "*er kügledi* = adam ırladı" DLT III: 301, Çağ. (Seng. *kükle-*: 307r/26; LÇT *kökte-*: 528), (EDPT: 711a; DTS: 312a)

Kzk. *küyle-*[1] "ırlamak, şiir okumak"

kügle-[2] "kızışmak, çiftleşmek" DLT III: 300,

Kzk. *küyle-*[2] "(hayvan

(EDPT: 709)	için) kızışmak”
küglen- “şarkı söylemek, eğlenmek” DLT II: 253, (EDPT: 711b; DTS: 312a)	Kzk. *küylen-* “eğlenmek, şakımak; müzik aleti çalmak”
kül “kül” Uyg. (TT VII: 26_{12}), DLT I: 337, II: 26, Muh.: 169, Kıp. (BM: 4/11; BV: 22a/13; DM: 2b/8; GT: 75/6; İM: 124b/2; KH: 17/7; KFT: 45b/32; Kİ: 83; KK: 81a/9; TA: 18b/13; TZ: 16b/16), Çağ. (Seng.: 308v/19; BVt: 56/1; FK: 60/3; İD: 255/3; LM: 1141; MKb: 55a/9; MN: 113a/8; TEH: T716b/4; SS: 1764; GN: 59/10; Pav.C. 474; LÇT: 530; SD: 805; ŞHD: 102b/5; LD: 2489), (EDPT: 715a; DTS: 325a; ESTY V: 137)	Kzk. *kül* “kül”
kül- “gülmek” DLT II: 26, KB: 76, 80, 4641, Muh.: 81, 111, Kıp. (CC: 47/8; DM: 19b/15; GT: 66/2; İM: 80a/6; Kİ: 83; KK: 15a/8 MS: 6a/6; TA: 38a/12; TZ: 23a/10), Çağ. (Seng.: 308r/17; BVt: 371/6; FK: 460/7; İD: 321/2; LM: 983, 2870; MKb: 101a/10; MN: 25a/1; TEH: T696a/23; SS: 4442; Pav.C. 475; LÇT: 531; SD: 184; ŞHD: 178a/6; LD: 2003), (EDPT: 715b; DTS: 325a; ESTY III: 98)	Kzk. *kül-* “gülmek”
külgü “gülme, gülüş” DLT I: 430, Muh. *külkü*: 191, Çağ. (Seng.: 309r/1; BVt: 350/3; FK: 183/5; LM: 1306; İD: 321/5; MKb: 103a/1; LÇT: 531; Pav.C. 475; ŞHD: 145a/4), (EDPT: 718a; DTS: 325b)	Kzk. *külki* “gülme, gülüş; alay, dalga geçme”
külgüsüz “*tıŋla sözüm külgüsüz* = sözümü gülmeden dinle; gülünç olmayan, gülmeden”	Kzk. *külkisiz* “gülünç olmayan, gülmeden”

DLT I:96, (EDPT: 718b; DTS: 325b)

külik "çabuk, hızlı giden" Kıp. (CC *külik*: 114/6; GT *külük*: 333/4), (Grønbech, 1942: 158) — Kzk. *külik* "çok hızlı giden, hızlı koşan at"

kültür- "güldürmek" DLT II *kültür-*: 195, KB *küldür-*: 3595, 4096, Kıp. (Kİ *küldür-*: 83), Çağ. (BVt *küldür-*: 633/6; FK *küldür-*: 427/7; MKb *küldür-*: 88a/5; LD *küldür-*: 2490), (EDPT: 717a; DTS: 325b) — Kzk. *küldür-* "güldürmek"

külüg "meşhur, tanınmış" Uyg. (Man II *külüg*: 8_{17}), DLT III *külüg*: 212, KB *külük*: 5130, 5328, (EDPT: 717b; DTS: 326a; ESTY V: 140) — Kzk. *külik* "tanınmış, bilinen, meşhur"

külümsire- "gülümsemek" (Krş. DLT, *külümsin-*: II: 259, Çağ. (İD *külümsü-*: 57/5; LM *külümsü-*: 2087; GN *külümse-*: 45/11)), (EDPT: 719a; DTS: 326a) — Kzk. *külimsire-* "gülümsemek, tebessüm etmek"

külüş- "gülüşmek" DLT II: 110, Çağ. (MN: 97a/2), (EDPT: 720b; DTS: 326a) — Kzk. *külis-* "gülüşmek"

kümüş "gümüş" Uyg. (TT VIII: E_{47}; Kuan: 18), DLT I: 162, II: 153, III: 251, KB: 188, 479, 771, Muh.: 87, 178, Kıp. (BM *kümüş*: 4/8; BV *kümiş*: 9b/3; CC *kömiş/kümiş/kümüş*: 119/11; DM *kümiş/kümüş*: 2b/14 GT *kümiş*: 319/1; İM *kümüş*: 20a/5; Kİ *kümüş*: 84; KFT *kümüş*: 1028; KK *kümüş*: 66a/8; MG *kümüş*: 86b/2; TA *kümiş*: 33a/10; TZ *kümüş*: 28a/2), Çağ. (BVt *kümiş*: 612/5; FK *kümiş/kümüş*: 389/4; LM *kümüş*: 37; MKb *kümüş*: 80b/5; MN *kümiş*: 104a/3; TEH *kümiş*: T711a/21; SS *kümüş*: 2162; SD *kümüş*: 94, 370; LD *kümiş*: — Kzk. *kümis* "gümüş"

328, 504), (EDPT: 723b; DTS: 326b; ESTY V: 144)

kümüşlüg "gümüşlü" Uyg. (PP: 35_5; PK: 199), Kıp. (İM *kümişli*: 447a/3; KFT *kümüşlü*: 280a/35), (EDPT: 724b; DTS: 326b)

Kzk. *kümisti* "gümüşlü, gümüşle kaplanmış"

kün[1] "gün; gündüz" Uyg. (IrkB: 24; U III: 34_5; Man III: 20_5), DLT I: 69, II: 5, KB: 251, 765, 1732, Muh.: 184, Kıp. (BM: 2/11; BV: 68b/12; CC: 71/14; GT: 52/1, 230/12; İM: 33b/4, 268b/8; Kİ: 85; KH: 55/6; KFT: 385a/37; KK: 59a/9; MG: 82a/2; MS: 14a/6; TA: 5b/2; TZ: 20a/13), Çağ. (Seng.: 310r/4; BVt: 254/9; FK: 15/2; İD: 53/4; LM: 533, 547; MKb: 13b/14; MN: 12a/2; Sİ: 1955; TEH: T694b/4; SS: 1214; GN: 18/3; Pav.C. 477; LÇT: 533; SD: 131, 488; ŞHD: 39a/2, 85a/10; LD: 100, 665, 1042), (EDPT: 725a; DTS: 326b; ESTY III: 100)

Kzk. *kün[1]* "gün, gündüz; vakit, zaman; tam gün, yirmi dört saat; hava drumu"

kün[2] "güneş" Uyg. (IrkB: 26, 52; TT I: 173; Man I: 21_4; Man I: 6_{20}), DLT I: 69, II: 5, KB: 325, 827, 1254, Muh.: 74, 118, Kıp. (BM: 2/11; CC: 138/9; Kİ: 85; MG: 80a/6; TA: 5b/2; TZ: 39a/8), Çağ. (Seng.: 310r/4; FK: 113/7; Sİ: 1398; TEH: T698a/5; SS: 1222; GN: 35/3; Pav.C. 477; LÇT 533; SD: 610, 729; ŞHD: 16a/12; LD: 1076, 1155), (EDPT: 725a; DTS: 326b; ESTY III: 100)

Kzk. *kün[2]* "güneş"

künde "günde, her gün" Çağ. (LD: 221), (Karaağaç, 1997: 547)

Kzk. *künde* "günde, her gün"

kündelik "gündelik, günlük" Çağ. (Pav.C, 479; LÇT: 534), (Radloff, II: 1444)

Kzk. *kündelik* "günlük, günce"

kündeş "ortak" Kıp. (TZ: 23a/7), (Atalay, 1945: 214)

Kzk. *kündes* "ortak, kuma; rakip, birbirini çekemeyen"

kündüz "gündüz" Uyg. (U II *küntüz*: 14_2; Kuan *küntüz*: 15, 73; AratU II *küntüz*: 32), DLT I *kündüz*: 458, III: 87, KB *kündüz*: 760, 5004, Kıp. (BM *kündüz*: 13/13; BV *kündüz*: 19a/12; GT *kündüz*: 167/6; İM *kündüz*: 152b/8; Kİ *kündüz*: 85; KK: 45b/3; KFT *kündüzin*: 298a/45; MS *kündüz*: 36a/6; TA *kündüz*: 30b/7; TZ *kündüz*: 36a/4), Çağ. (Seng. *kündüz*: 310r/14; BVt *kündüz*: 70/3; FK *kündüz*: 183/4; İD *kündüz*: 224/4; LM *kündüz*: 1164, 1286; MKb *kündüz*: 13a/5; MN *kündüz*: 8a/4; Sİ *kündüz*: 2826; TEH *kündüz*: M785a/23; SS *kündüz*: 750, 1512; GN *kündüz*: 26/5; Pav.C. *kündüz*: 479; LÇT *kündüz*: 534; SD *kündüz*: 129, 264; ŞHD *kündüz*: 74b/2; LD *kündüz*: 2384), (EDPT: 729b; DTS: 327a)

Kzk. *kündiz* "gündüz"

küneş "güneş ışınlarının düştüğü yer; güneş" Kıp. (BV: 15a/1; DM: 2a/13; GT: 133/4; İM: 134b/4; Kİ: 85; KFT: 174a/29; KK: 28a/12; MG: 80a/3; MS: 14b/2; TA: 5b/3; TZ: 20a/13), Çağ. (MKb: 107b/12; MN: 88b/9; Sİ: 6422; TEH: T700b/6; SS: 2161; LÇT: 533; Pav.C. 478; ŞHD: 26a/8; LD: 216), (EDPT: 734a; DTS: 327a; ESTY III: 103)

Kzk. *küneş* "güney, güneş ışınlarının bol düştüğü yer"

künlük "günlük" Uyg. (USp *künlük*: 55_{21}), DLT I *künlük*: 480, KB *künlük*: 1535, 3529, Kıp. (KFT *künlik*: 250b/18; İM *künlük*: 224a/6), Çağ. (FK *künlük*: 571/4; MKb *künlük*: 107b/3;

Kzk. *kündik* "günlük; kadınların süs amaçlı başına taktıkları tülbent"

TEH *künlük*: T711b/9; LÇT *künlik*: 533), (EDPT: 732a; DTS: 327b)

künüçi "kıskanç" Muh.: 147, Kıp. (CC: 132/18), (Grønbech, 1942: 159) — Kzk. *künşi* "günücü, hasetçi, kıskanç"

küŋ "köle, cariye, karavaş" Uyg. (U II: 87_{51}; TT IV: 8; TT VI: 64; USp: 56_{6}), DLT II: 82, III: 358, KB: 3435, 5371, Muh.: 147, Kıp. (CC: 90/25), (EDPT: 726a; DTS: 328a; ESTY V: 142) — Kzk. *küŋ* "köle, cariye"

küŋren- "söylenmek, homurdanmak" DLT III: 400, Çağ. (FK: 275/5), (EDPT: 733b) — Kzk. *küŋiren-* "söylenmek, sızlanmak, feryat etmek, ağlamak"

küp "küp" ETY: 65, Uyg. (USp: 32_{11}), DLT I: 147, III: 119, Muh.: 162, Kıp. (İM: 104b/7; Kİ:78; TA: 18a/8; TZ: 18a/8), Çağ. (BVt: 620/6; FK: 653/6; MKb: 8b/10; İD: 374/6; TEH: M800a/14), (EDPT: 687a; DTS: 328a; ESTY V: 143) — Kzk. *küp* "küp" (KTAS: 355a)

küpe "savaşta giyilen örme zırh, hırka, kürk" DLT III *küpe*: 217, Kıp. (CC *kübe*: 100/10; Kİ *kübü*: 78; TA *kübe*: 14b/3), Çağ. (LÇT *köpe*: 523; Pav.C. *küpe*: 462), (EDPT: 687b; DTS: 322b; ESTY V: 144; Vámbéry, 1867 *köppe*: 328) — Kzk. *küpi* "deri ve kumaştan yapılan elbise, kürk, hırka"

küpi "yoğurt, ayran çalkalamak için kullanılan yayık" Çağ. (LÇT: 522; Pav.C. 462), (ESTY V: 145; VEWT *köpü*: 292a; Vámbéry, 1867: 328; TDES *gübü*: 164) — Kzk. *kübi* "yoğurt, ayran çalkalamak için kullanılan kap, yayık"

küre- "küremek, kürelemek, eşmek" Çağ. (Pav.C. 465; LÇT: 525), (Krş. DLT III *küri-* "küremek": 263) (EDPT *küri-*: 737a; DTS *küri-*: 329a; Radloff, II: 1448)

Kzk. *küre-* "küremek, kürelemek"

kürek "kürek" DLT II *kürgek*: 289, Kıp. (CC *kürek*: 88/20; DM *kürek*: 2a/15; TA *kürek*: 7b/10; TZ *kürek*: 31b/8), Çağ. (Pav.C. *kürek*: 465; LÇT *kürçek*: 525) (EDPT *kürgek*: 742b; DTS *kürgek*: 328b)

Kzk. *kürek* "kürek"

küreş "güreş" Kıp. (GT: 78/5; Kİ: 80), Çağ. (LÇT: 524; Pav.C. 465), (Karamanlıoğlu, 1989: 315)

Kzk. *küres* "güreş; mücadele"

küreş- "güreşmek" DLT II: 99, KB: 2249, 2360, Kıp. (GT: 77/5; KFT: 206a/41; Kİ: 80; TA: 43b/2; TZ: 22b/12), Çağ. (Seng.: 304v/20; LÇT: 525; Pav.C. 465), (EDPT: 747b; DTS: 328b)

Kzk. *küres-* "güreşmek; mücadele etmek, çekişmek"

küreşçi "güreşçi" Muh. *küreşçi*: 157, Kıp. (GT: 76/13; TZ *küreççi*: 32b/12), Çağ. (LÇT *küreşçi*: 525), (Karamanlıoğlu, 1989: 315)

Kzk. *küresşi* "güreşçi, pehlivan"

kürge, kürke "keçe çadır; çadırın duvarları, etrafı; çadırın ayakları, çubukları" Çağ. (Pav.C. 467; LÇT: 526), (Durgut, 1995: 526)

Kzk. *kürke* "çadır, kulübe"

kürkül- "gürültü yapmak, ses çıkarmak" Kıp. (TZ: 29a/1), (Atalay, 1945: 215)

Kzk. *kürkil-* "gürültü yapmak; öksürmek"

kürle- "gürlemek" Kıp. (Kİ: 81), (Caferoğlu, 1931: 56)

Kzk. *kürle-* "gürlemek, gürüldemek"

kürt "*kürt kürt ye-* = bir şeyi kütür kütür ses çıkararak yemek" DLT I: 343, Kıp. (İH: 26), (EDPT: 738b; DTS: 329a)

Kzk. *kürt* "yansıma ses; kütürdemek, çıtırdamak; *kürt kürt*

= sert cisimler kırıldığında veya sebzeleri yediğimizde çıkan ses”

kürtük “rüzgarla oluşan kar yığını” Uyg. (U III: 29_{35}), (EDPT: 739a; ESTY V: 149; DTS: 385b)

Kzk. *kürtik* “rüzgarın bir yere yığdığı kar”

küs- “küsmek, darılmak; kızmak, öfkelenmek” DLT II: 12, Muh.: 81, 120, Kıp. (KK: 82a/5; Kİ: 82; TA: 37b/1; TZ: 13b/5), Çağ. (LÇT: 527), (EDPT: 748b; DTS: 329b; ESTY V: 152)

Kzk. *küs-* “kızmak, sinirlenmek, gönül koymak, darılmak, gücenmek; bezmek, bırakmak, terk etmek”

küse- “istemek, arzulamak” Uyg. (Man I: 10_{10}; U I: 31_5; TT I: 10; TT III: 151; TT VII: 40_{52}), DLT III: 265, KB: 363, 3312, Kıp. (CC: 20/13; Kİ: 82; TA: 39b/12), (EDPT: 749a; DTS: 329b)

Kzk. *küse-* “istemek, arzu etmek”

kütövçi “bakıcı, çoban, hayvanları güden” Kıp. (CC *kütövçi*: 122/2; TZ *kütüci*: 16b/10), (Krş. KB *kütçi* “çoban”: 1412), (Grønbech, 1942: 160)

Kzk. *kütüvşi* “bakıcı; çoban”

küye “güve” DLT III: 170, Kıp. (TZ: 15b/4), (EDPT: 754b; DTS: 325a; ESTY V: 133)

Kzk. *küye* “güve”

küygelek “düşüncesizce, pervasızca, boş yere” Kıp. (CC: 161/32), (Grønbech, 1942: 158)

Kzk. *küygelek* “boş yere sinirlenme, asabileşme”

küz “güz, sonbahar” Uyg. (TT I: 134), DLT I: 327, II: 172, III: 329, KB: 4624, 6011, Muh.: 184, Kıp. (BM: 13/16; CC: 130/39; DM: 2b/6; İM: 480a/6; Kİ: 81; KK: 45b/6; KFT: 68b/17;

Kzk. *küz* “güz, sonbahar”

TZ: 14b/6), Çağ. (Seng.: 306v/2; BVt: 304/2; FK: 215/7; LÇT: 526; Pav.C. 469; SD: 128, 260), (EDPT: 757a; DTS: 331a; ESTY III: 94)

küzki "sonbahar vakti, güz zamanı" KB: 142, (EDPT: 759b; DTS: 331b) — Kzk. *küzgi* "sonbahar vakti, güz zamanı"

küzen "kokarca; gelincik" DLT I *küzün*: 404, Kıp. (BM *küzen*: 10/10; CC *küzen*: 85/11 İM *közen*: 355a/2; TA *küzen*: 12a/11 TZ *közen*: 36a/13), (EDPT *küzen*: 761b; DTS *küzün*: 332a; ESTY V *közen*: 86) — Kzk. *küzen* "kokarca"

küzet "gözeten, bakan" Uyg. (TT V: 99), (EDPT: 758a; DTS: 331b; ESTY III: 64) — Kzk. *küzet* "güvenlik, devriye"

küzet- "gözetmek, kollamak" Uyg. (Man III: 36_5; U III: 82_{25}; U IV: 83; TT I: 42; TT III: 116), DLT II: 306, KB *küzet-*: 43, Kıp. (GT: 262/5; TZ: 17a/12), Çağ. (Seng.: 305v/23; Pav.C. 469) (EDPT *közeḏ-*: 758a; DTS *küzet-*: 331b; ESTY III *gözet-*: 64) — Kzk. *küzet-* "gözetmek, korumak, kollamak, gözetim altına almak"

küzetçi "muhafız, gözetiçi" Uyg. (PK: 198), Kıp. (TZ: 31a/3), (EDPT: 758b; DTS: 331b) — Kzk. *küzetşi* "bekçi, muhafız"

küzetil- "gözetilmek" KB: 16, (DTS: 331b) — Kzk. *küzetil-* "gözetilmek"

küzetiş- "birlikte bakmak, beraber gözetmek" DLT II: 322, (EDPT: 758b; DTS: 331a) — Kzk. *küzetis-* "birlikte bakmak, beraber gözetmek"

küzettür- "gözettirmek" Uyg. (AY: 180/17), (DTS: 331b) — Kzk. *küzettir-* "gözettirmek, baktırmak"

laçın “doğan, şahin” Uyg. (AY: 620/20, 627/8), DLT I: 410, KB: 2381, Muh.: 175, Kıp. (BM: 11/10; DM: 12a/10; İH: 17; Kİ: 87; TA: 10b/9; TZ: 20b/11), Çağ. (Seng.: 317r/27; LÇT: 558; Pav.C. 492), (EDPT: 763b; DTS: 332a; ESTY VII: 6-8)

Kzk. *laşın* “doğan”

lök “bir tür cins deve” Kıp. (BM: 7/6; Kİ: 87), Çağ. (Pav.C. 494; LÇT: 561), (ESTY VII: 9-10; TDES: 284; DS: 3090; Zajączkowski, 1958: 33)

Kzk. *lök* “tek hörgüçlü erkek deve”

ma “soru eki” DLT III: 213, (EDPT: 765b)

Kzk. *ma, me* “soru eki; *bardı ma?* Gitti mi?”

maḳar “kısa boylu; genç, delikanlı” Çağ. (LÇT: 563), (VEWT: 323a)

Kzk. *maḳar* “kısa boylu”

maḳsım “darıdan yapılan bir içeçek, boza” DLT I *buḫsum*: 485, (DTS: 130a; ESTY VII: 18; TMEN II: 723)

Kzk. *maḳsım* “darıdan yapılan bir içeçek, boza”

malay (< bala) “köle, hizmetçi, yardımcı; yetim çocuk” Çağ. (LÇT: 563), (ESTY VII: 20-21; Radloff, IV: 2037)

Kzk. *malay* “köle, kul, hizmetçi” (Kırg. *malay*, Nog. *malay*)

malġuna “ılgın ağacına benzer bir bitki” DLT I *malġuna/bulġuna*: 492, (DTS: 335b; ESTY VII: 22; VEWT: 324a)

Kzk. *balġın* (*malġuna* > *balġuna* > *balġun* ~ *balġın*) “bir tür bitki, ağaç” (Kırg. *balġın*)

mama “kadın” Uyg. (Alt. Gr. *mama*: 318), DLT III *mamu*: 235, Kıp. (Kİ: 88), (EDPT: 766a; DTS: 335b)

Kzk. *mama* “kadın, anne”

maŋ “adım adım yürüme, gidiş, adımlama” Uyg. (U II: 24_2; U III: 72_{17}), (EDPT: DTS: 336b; ESTY VII: 31)

Kzk. *maŋ* “yavaş, aheste yürüme, ağır ağır ilerleme”

maŋ- “adım atmak, yürümek” KB: 3659, 4057, Çağ. (Seng.: 318v/27; FK: 376/1), (EDPT: 767a; DTS: 337a; ESTY VII: 31)

Kzk. *maŋ-* “yavaş yürümek, ağır ağır gitmek”

maŋıt- “adım attırmak, yürütmek” KB: 1211, (EDPT: 768a; DTS: 337a)

Kzk. *maŋıt-* “yürütmek”

maŋḳa “sümük” Çağ. (Pav.C. 499), (ESTY VII: 35; Radloff, IV: 2007)

Kzk. *maŋḳa* “sümük” (Kırg. *maŋḳa*, Kklp. *maŋḳa*)

maŋra- “bağırmak; melemek” Uyg. (Man I: 6_{10}; Man III: 9_{13}), DLT III: 402, Kıp. (CC *maŋra-*: 113/2; KK *maġla-*: 80b/12; TZ *maŋla-*: 5b/13), Çağ. (Seng.: 319r/8; LÇT: 564), (EDPT: 770b; DTS: 337b; ESTY VII: 39)

Kzk. *maŋıra-* “bağırmak, melemek”

maŋraş- “bağırışmak, meleşmek” DLT III: 398, (EDPT: 770b; DTS: 337b)

Kzk. *maŋıras-* “bağırışmak, meleşmek”

maŋrat- “bağırtmak” DLT II: 358, (EDPT: 770b; DTS: 337b)

Kzk. *maŋırat-* “bağırtmak, meletmek”

may “yağ” Çağ. (LÇT: 565; Pav.C. 497), (ESTY VII: 13-14; VEWT: 322a)

Kzk. *may* “yağ”

mayrıl- “eğilmek” Kıp. (TZ: 32a/12), (Atalay, 1945: 217; ESTY VII: 16)

Kzk. *mayırıl-* “eğilmek, bükülmek”

mırç, murç “karabiber, biber” Uyg. (TT VII: 22_3; AratU I: 134), DLT I: 343, Kıp. (BM *burç*: 7/1; CC *burç*: 80/24; DM *burç*: 7a/8; Kİ *burç*: 29; TA *burç*: 19a/2), Çağ. (Seng. *burç*: 132v/13; Pav.C. *burç*: 165; LÇT *burç*: 168), (EDPT: 771b; DTS: 346a)

Kzk. *burış* “karabiber, biber”

miŋeş- (< biŋ-) “birlikte ata binmek” DLT III: 399, (EDPT: 771a; DTS: 345a)

Kzk. *minges-* “birlikte binmek, terkisine binmek”

möŋre- “(hayvan için) böğürmek” Uyg. (IrkB *möŋre-*: 60), DLT III *müŋre-*: 403, Muh. *müŋre-*: 175, Kıp. (CC *muŋra-*: 113/3), Çağ. (Seng. *muŋra-*: 320r/7), (EDPT: 770b; DTS: 353b; ESTY VII: 39-40)

Kzk. *möŋire-* “(hayvan için) böğürmek”

möŋreş- “böğrüşmek” DLT II: 97, III: 398, Çağ. (Seng.: 320r/7), (EDPT: 771a; DTS: 353b)

Kzk. *möŋires-* “birlikte böğürmek, böğürüşmek”

möŋret- “böğürtmek” DLT II: 358, (EDPT: 770b; DTS: 353b)

Kzk. *möŋiret-* “böğürtmek”

murt (< bur-) “bıyık” Çağ. (LÇT *burut*: 170), (ESTY VII: 87; VEWT: 90a; TMEN II: 740; Gabain, 2007: 270)

Kzk. *murt* “bıyık”

müne- “birisinin hatasını bulmak” Uyg. (Hüen: 1798), DLT III: 274, (Bkz. *büne-*), (EDPT: 767a; DTS: 353a)

Kzk. *mine-* “birisinin hatasını arayıp bulmak, eleştirmek”

müŋüş “köşe, bucak” Kıp. (CC *müŋüş*: 130/4;), Çağ. (Seng. *müŋüş*: 321r/4; Pav.C. *müş*: 505; LÇT *muŋuş*: 573), (EDPT *müŋuş*: 771a; ESTY VII *müŋüş*: 80-81; VEWT *muŋuş*: 344b)

Kzk. *müyis* “köşe bucak; karanın denize doğru uzanmış bölümü, burun”

müŋüzgek “elde ve ayaklarda oluşan nasır” DLT III: 388, (EDPT: 771b; DTS: 354a)

Kzk. *müyizgek* “elde ve ayaklarda oluşan nasır”

müŋüzlen- “boynuz çıkmak, boynuzlanmak” DLT III: 408, (EDPT: 771b; DTS: 354a)

Kzk. *müyizden-* “boynuz çıkmak, boynuz sertleşmek, katılaşmak”

ne “ne soru zamiri” ETY: 68; Uyg. (Man I: 23_{29}; Man III: 6_7; TT I: 187; TT IV: 8; TT X: 16), DLT I: 44, II: 287, III: 131, KB: 234, 692, 3353, Muh. *ne/ni*: 75, 96, Kıp. (BM *ne*: 15/6; BV *ne/ni*: 39b/12; CC *ne*: 149/4; DM *ne*: 19a/11; GT *ni*: 25/5; İM *ne/ni*: 34a/7; KH *ne*: 14/1; KF *ne/ni*: 46b/4; Kİ *ne*: 89; KK *ne*: 22a/11; MG *ni*: 8b/1; MS *ne*: 29b/4; TA *ne*: 61b/12; TZ *ne*: 52b/1), Çağ. (Seng. *nė*: 322r/3; BVt *ni*: 379/1; FK *ni*: 46/1; İD *ni*: 55/6; LM *nė*: 157, 173; MKb *ni*: 5a/9; MN *ni*: 13b/8; Sİ *ne/ni*: 2527; TEH *ni*: A726b/22; SS *ni*: 81, 104; GN *ni*: 7/7, 10/4; LÇT *ne*: 581; Pav.C. *ni*: 511; SD *ne/ni*: 43, 602; ŞHD *ne/ni*: 7b/10; LD *ne/ni*: 534, 609), (EDPT: 774a; DTS: 356a; ESTY VII: 96-98)

Kzk. *ne* “ne soru zamiri”

neçe “ne kadar, kaç” Uyg. (Man I: 7_{12}; U III: 73_2; TT II: 45; TT IV: 62; USp: 28_5), DLT I: 49, III: 157, KB: 247, 918, 3885, Muh. *niçe*: 95, Kıp. (BM *neçe*: 15/5; BV *niçe*: 13b/5; CC *neçe*: 63/19; GT *niçe*: 28/10; İM *niçe*: 195b/1; KH *nice*: 12/9; KF *nice*: 46a/4; KFT *niçe*: 389b/25; Kİ *neçe*: 89; KK *neçe*: 22b/5; MG *niçe*: 3b/2; MS *niçe*: 40b/3; TA *neçe*: 54a/13; TZ *nece*: 57a/13), Çağ. (Seng. *nėçe*: 322v/16; BVt *niçe*: 383/2; FK *niçe*: 39/6; İD *niçe*: 15/5; LM *nėçe*: 130, 170; MKb *niçe*: 10a/13; MN *niçe*: 2b/9; TEH *niçe*: A726a/15; SS *niçe*: 338, 430; LÇT *niçe*: 583; SD *niçe*: 769; ŞHD *niçe*: 11b/5; LD *niçe*: 210, 302), (EDPT: 775a; DTS: 356b)

Kzk. *neşe* “ne kadar, kaç, nasıl”

neçeme "ne kadar" DLT III: 38, KB: 5860, (Arat, 1979: 326)

Kzk. *neşeme* "ne kadar, ne kadarı"

neçük "nasıl, niçin, ne şekilde" Uyg. (IrkB: 45; Man I: 19_{10}; U I: 6_2; AY: 139/18, 609/2), DLT I: 79, Kıp. (BM *neçük*: 15/6; BV *niçük*: 2b/6; CC *neçük*: 3/20; DM *neçük/niçük/neşük/nişük*: 3b/8; GT *niçük*: 44/6, 82/1; İM *niçük*: 29b/3; KFT *niçük*: 372a/36; Kİ *neçük*: 86; KK *neçük*: 23a/5; MG *niçük*: 13b/3; MS *niçük*: 42a/3; TZ *necik*: 57b/2), Çağ. (Seng. *nėçük*: 322v/13; BVt *niçük*: 10/5; FK *niçük*: 166/5; İD *niçük*: 113/4; LM *nėçük*: 174, 521; MKb *niçük*: 15a/11; MN *niçük*: 25a/2; Sİ *niçük*: 3520; TEH *niçük*: T709b/16; SS *niçük*: 255, 688; GN *niçük*: 13/5, 21/3; Pav.C. *niçük*: 512; ŞHD *niçük*: 31a/8; LD *niçük*: 570, 742), (EDPT: 775b; DTS: 357a)

Kzk. *neşik* "nasıl, niçin"

neke "niye, niçin" ETY: 68, Uyg. (PK: 204), Kıp. (TZ: 39a/2, 57b/7), (DTS: 357b)

Kzk. *nege* "niye, niçin"

nelük "neden, niçin" Uyg. (Man I *nelük*: 33_{20}), DLT I *nelek/nelik/nelük*: 392, III: 385, KB *nelük*: 241, 1130, 6544, Muh. *nelik*: 96, Kıp. (BM *nelük*: 15/11; İH *nelik*: 28; Kİ *nelük*: 90; TZ *nelik*: 57b/5), (EDPT: 777a; DTS: 357b)

Kzk. *nelik* "neden, niçin, nasıl"

neme "ne, ne kadar; nasıl, hangi; herhangi bir şey, nesne" Uyg. (TT VII *neme*: 28_{40}), DLT III *neme*: 236, Muh. *neme*: 96, Kıp. (BM *neme*: 16/1; CC *neme*: 119/8; KFT *neme*: 385b/6; Kİ *neme*: 90; MG *nime*: 17a/5; TZ *neme*: 21a/11), Çağ. (Seng. *nėme*: 323r/3; Bvt *nime*: 524/7; FK *nime*: 585/5; LM *nėme*: 256, 365; MKb

Kzk. *neme* "nesne, şey; ne, nasıl, neden" (*nemese* "veya, ya da, ve yahut", *nemene* "ne, ne oldu")

nime: 8a/11; Sİ *nime*: 1591; TEH *nime*: T696b/20; GN *nime*: 55/9; LÇT *nime*: 583; Pav.C. *nime*: 513; ŞHD *nime*: 18a/8; LD *nime*: 735, 801), (EDPT: 777b; DTS: 358a)

nesre (< ne erse) Uyg. (USp *nerse*: 32_{13}), "nesne, şey" Kıp. (BM *nesne*: 16/1; BV *nerse*: 2b/19, 3a/13; Kİ *nese*: 90; İM *nerse/ni erse*: 19b/6; KH *nesne*: 15/6; MS *nesne*: 18a/2; TA *nese*: 61b/11; TZ *nesne*: 21a/11), Çağ. (LÇT *ni erse*: 582), (DTS: 358b)

Kzk. *nerse* "nesne, şey"

o "seslenme, ooo!" Kıp. (CC: 125/36), (Grønbech, 1942: 172)

Kzk. *o* "seslenme, hitap; başına getirildiği cümlenin anlattığı duyguyu bildirir"

oçaḳ "ocak" Uyg. (TT VI *oçuḳ*: 86), DLT I *oçaḳ*: 64, I: 490, Muh. *oçaḳ*: 169, Kıp. (CC *oçaḳ*: 105/4; DM *oçaḳ*: 11a/2; KFT *oçaḳ*: 172a/34; KK *oçaḳ*: 71b/13; TZ *oçaḳ*: 31a/5), Çağ. (Seng. *oçaġ/oçaḳ*: 65r/19; BVt *oçaġ*: 302/7; İD *oçaġ*: 65/5; Pav.C. *oçaġ*: 47), (EDPT: 22b; DTS: 362a; ESTY I: 442-444)

Kzk. *oşaḳ* "ocak; aile, yuva"

odġuç (< ot) "ateşin alevi" DLT I: 95, I: 177, (EDPT: 47a; DTS: 362b)

Kzk. *otḳıs* "ateş, ateşin kızıllığı" (*otḳısḳaş* "maşa")

oḏun-, oḏan- "uyanmak" Uyg. (Man I *oḏın-*: 6_{21}; TT VIII *oḏon-*: E_{36}), DLT I *uḏun-*: 200, KB *oḏan-/oḏun-*: 3796, 488, Muh. *oyan-*: 104, Kıp. (CC *uyan-*: 48/5; GT *uyal-/uyan-/uyġan-*: 205/12; İM *uyal-/uyan-*: 449b/2; KFT *uyan-*: 264b/17; TZ *uyan-*: 5a/9), Çağ. (BVt *oyġan-*: 455/6; FK *oyġan-*: 144/7; İD *oyġan-*: 299/7;

Kzk. *oyan-* "uyanmak"

MKb *oyġan-*: 13a/6; TEH *oyġan-*: T717a/21; SD *oyġan-*: 552), (EDPT: 62a; DTS: 363a)

oḏuġ, oḏoġ "uyanık" Uyg. (TT VIII: E_{25}), DLT I: 63, KB: 408, 452, Kıp. (CC *oyov*: 155/21; GT *uyaġ*: 265/12; İM *uyaḳ*: 378a/2), Çağ. (BVt *oyaġ/oyaḳ*: 411/4), (EDPT: 47a; DTS: 362b)

Kzk. *oyav* "uyanık, ayık"

oġlaḳ "oğlak" Uyg. (USp: 55_{10}), DLT I: 65, II: 266, III: 102, KB: 141, Muh.: 172, Kıp. (BM *oġlaḳ*: 7/13; CC *oġulaḳ*: 108/5; DM *oġlaḳ*: 7a/15; Kİ *oġlaḳ*: 16; TA *oġlaḳ*: 16a/9; TZ *oġlaḳ/avlaḳ*: 19b/3), Çağ. (Seng. *oġlaġ/oġlaḳ*: 76v/24; TEH *oġlaġ*: T697b/20; LÇT *oġlaḳ*: 86; Pav.C. *oġlaġ*: 68; SD *oġlaḳ*: 213), (EDPT: 84b; DTS: 363a; ESTYI *ovlaḳ*: 404-405)

Kzk. *laḳ* "oğlak" (*oġlaḳ* > *ovlaḳ* > *olaḳ* > *laḳ*) (Kırg. *laḳ*)

oġlan "oğlan, erkek çocuk" ETY: 68, Uyg. (IrkB: 23, 66; U I: 5_4; TT I: 161, TT III: 19; TT IX: 41), DLT I: 74, II: 19, III: 80, KB: 463, 574, 1097, Muh. *oġlanatası*: 147, Kıp. (BM *oġlan*: 9/2; BV *oġlan*: 59b/6; CC *oġlan*: 123/6; GT *oġlan*: 24/12, 27/11; İM *oġlan*: 6b/2; KH *oġlan*: 50/2; KF *oġlan*: 107b/5; KFT *oġlan*: 387b/7; Kİ *oġlan/ovlan*: 16, 26; MG *oġlan*: 90a/3; MS *oġlan*: 41a/3; TA *olan/oġlan*: 26a/12; TZ *olan/oġlan*: 78b/7), Çağ. (MKb: 88a/2; TEH: T694b/7; GN: 29/5; LÇT: 86; Pav.C. 68; ŞHD: 81b/2), (EDPT: 83b; DTS: 363a; ESTY I: 411- 412)

Kzk. *ulan* "erkek çocuk, oğlan"

oġrı "hırsız" ETY: 64, Uyg. (IrkB: 16; TT II: 18; USp: 42_6), DLT I: 126, II: 29, III: 75, KB: 313, 1737, Muh. *oġru*: 156, Kıp. (CC *oġrı/oġur*: 26/20 DM *oġrı*: 14b/2; GT *oġrı*: 50/12; İM

Kzk. *oġrı, urı* "hırsız" (*oġrı* > *uvrı* > *ūrı*)

oġrı: 414a/6; KF *oġrı*: 227b/4; Kİ *oġrı*: 16; KFT *uġru/uġur/uġurı*: 289a/26; KK *oġrı*: 80a/10; TA *oġrı*: 26b/11; TZ *uġru/uvru*: 12b/9), Çağ. (Seng.: 76v/24; FK: 609/6; LM: 3513; MKb: 26b/6; Sİ: 1258; LÇT: 86; Pav.C. 68; SD: 222; LD: 2172), (EDPT: 90a; DTS: 363b; ESTY I: 412-414; TMEN II: 497)

oğrıla- "hırsızlık yapmak, çalmak" Uyg. (U II *oġrula-*: 85_{22}; TT IV *oġrula-*: 69), DLT I *oġrıla-*: 317, Muh. *oġrula-*: 110, 123, Kıp. (CC *oġrula-*: 25/21), Çağ. (LD *oġrıla-*: 569, 2176), (EDPT: 94a; DTS: 364a)

Kzk. *urla-* "hırsızlık yapmak, çalmak"

oğrılıḳ "hırsızlık" DLT II *oġrılıḳ*: 208, KB *oġrılıḳ*: 5768, Çağ. (Seng. *oġurluḳ*: 76v/29; FK *oġrılıġ*: 97/2), (EDPT: 93b)

Kzk. *urlıḳ* "hırsızlık"

oğrın "gizlice" KB: 2192, Kıp. (CC *ovrun*: 60/19), (Krş. Uyg. (TT III *oġrın* "gizlice, haydutça ?": 17)), (EDPT: 91a)

Kzk. *urın* "*urın kelüv* = (damat) gizlice nişanlısını görmeye gitmek"

oğul "oğul, çocuk, evlat" Uyg. (IrkB: 30, 55; TT I: 13; TT VII: 27_4), DLT I: 51, II: 80, III: 78, KB: 186, 1225, 4515, Muh.: 143, 144, Kıp. (BM *oġul*: 9/2; BV *oġul*: 42a/24; CC *oġul/ovul*: 122/10; GT *oġul*: 290/1; İM *oġul*: 239a/8; KF *oġıl/oġul*: 38a/3; KFT *oġul*: 385a/27; Kİ *oġul*: 16; KK *oġul*: 20b/11; MS *oġul*: 2b/6; TA *oġul*: 33b/10; TZ *oġul/ōl*: 38a/9), Çağ. (Seng.: 77r/6; BVt: 371/1; FK: 381/5; İD: 140/7; LM: 640, 2986; MKb: 26a/4; MN: 13b/1; Sİ: 3964; TEH: T694b/21; SS: 784, 1536; GN: 29/2; SD: 28; ŞHD: 49a/10;

Kzk. *oġıl, ul* "oğul, erkek çocuk, evlat"

LD: 137, 1709), (EDPT: 83b; DTS: 364a; ESTY I: 414-417)

oġulduruḳ “balık yumurtası” Kıp. (CC *ovulduḫ*: 150/30), Çağ. (LÇT *oġulduruḳ*: 87), (Grønbech, 1942: 181) — Kzk. *uldırıḳ* “balık yumurtası”

oġulluġ “oğullu” KB: 1221, 1222, (EDPT: 86b; DTS: 364b) — Kzk. *uldı* “oğullu, oğlu olan”

oġulluḳ “oğulluk, evlatlık” Uyg. (USp *oġulluḳ*: 287), Çağ. (LM *oġulluġ/oġulluḳ*: 3494; Sİ *oġulluḳ*: 4321; SS *oġulluġ*: 181), (EDPT: 86b; DTS: 364b) — Kzk. *uldıḳ* “oğulluk, evlatlık; oğlanlara has”

oġulsuz “oğulsuz” Uyg. (TT VII: 29_{12}), KB: 3371, 3373, (DTS: 364b) — Kzk. *ulsız* “oğulsuz, oğlu olmayan”

oġurġa “omurga” Uyg. (TT VII *oġurġa*: 41_{26}), Kıp. (BV *oŋurġa*: 9a/12;TZ *orutġa/orutḳa*: 18b/12), Çağ. (Seng. *oŋurġa*: 89r/12), (EDPT: 92b; DTS: 365a) — Kzk. *omırtḳa* “omurga”

oġurla-, oğırla- “hırsızlık yapmak, çalmak” DLT I: 292, Kıp. (CC: 25/21; GT: 112/10; İM: 408a/8; Kİ: 16; KK: 80a/9; MS: 12a/6; TA: 37a/4), Çağ. (Seng.: 76r/9; FK: 53/2; MKb: 25a/11; MN: 43a/4; Sİ: 1126; LÇT: 87; SD: 766; LD: 292, 1661), (EDPT: 94a; DTS: 364b) — Kzk. *uġırla-, urla-* “hırsızlık yapmak, çalmak”

oġurlan- “çalınmak, soyulmak” Kıp. (İM *oġurlan-*: 365a/5; KFT *uġurlan-*: 289b/17), (Toparlı, 1992: 381) — Kzk. *urlan-* “çalınmak, soyulmak”

oġurlat- “çaldırmak” Kıp. (İM: 420b/1), (Toparlı, 1992: 420) — Kzk. *urlat-* “çaldırmak”

oḫşa- “benzemek” Uyg. (Man I *oḫşa-*: 14_{15}; Man III *oḫşa-*: 18_{6}), DLT I *oḫşa-*: 282, KB *oḳşa-*: 784, 3626, 4098, Muh. *ohşa-*: 103, 122, Kıp. (BV *oġşa-/oḫşa-*: 10a/23, 32b/3; CC *oḳşa-/oşḳa-/ovşa-*: 76/15; GT *oḫşa-*: 55/7; İM *oḫşa-*: 23a/8; KH *oḫşa-*: 11/1; KF *oḫşa-*: 154b/4; KK *oḳşa-*: 51b/12; MG *oḫşa-*: 81a/2; MS *oḫşa-*: 6a/5; TZ *oḳşa-/oşa-*: 44b/9), Çağ. (Seng. *oḫşa-*: 66r/7; BVt *oḫşa-*: 143/8; FK *oḫşa-*: 215/4; İD *oḫşa-*: 193/2; LM *oḫşa-*: 24; MKb *oḫşa-*: 66a/13; MN *oḫşa-*: 92b/4; TEH *oḫşa-*: T718a/10; SS *oḫşa-*: 930; GN *oḫşa-*: 92/9; SD *oḫşa-*: 369; ŞHD *oḫşa-*: 172b/6; LD *oḫşa-*: 679, 1578), (EDPT: 97a; DTS: 370a; ESTY I: 419-420)

Kzk. *uḳsa-* “andırmak, benzemek”

oḫşaġ “benzer” DLT I: 118, KB: 3720, (EDPT: 96b)

Kzk. *uḳsav* “benzer”

oḫşaş “benzer, eş” Kıp. (CC *oḫşaş/oḳşaş/uvşaş*: 75/10; İM *oḫşaş*: 218b/1), Çağ. (Seng. *oḫşaş*: 66v/9; BVt *oḫşaş*: 9/5; FK *oḫşaş*: 345/3; İD *oḫşaş*: 226/3; TEH *oḫşaş*: A723b/18; LD *oḫşaş*: 1268), (Grønbech, 1942: 178)

Kzk. *uḳsas* “benzer, eş”

oḫşat- “benzetmek” DLT I: 262, Kıp. (CC *oḳşat-*: 57/11; İM *oḫşat-*: 62b/5), Çağ. (Seng.: 66r/29; BVt: 143/8; FK: 9/9; İD: 283/4; LM: 990; MKb: 93a/8; MN: 43b/1; TEH: M798b/4; GN: 15/7; SD: 726; ŞHD: 89a/5; LD: 1539), (EDPT: 97a; DTS: 370a)

Kzk. *uḳsat-* “benzetmek”

oḳ “ok” Uyg. (U II: 26_{14}; TT I: 162; TT IV: 12), DLT I: 37, KB: 2055, 2558, Muh.: 76, 173, Kıp. (CC *oḫ*: 120/8; DM *oḳ*: 11a/9; GT *oḳ*:

Kzk. *oḳ* “ok; aks, dingil”

338/8; İM *oḳ*: 278b/6; KF *oḳ*: 241a/5; KFT *oḳ*: 266a/23; Kİ *oḳ*: 17; KK *oḳ*: 71b/6; MG *oḳ*: 53b/9; TA *oḳ*: 14b/4; TZ *oḳ*: 36b/5), Çağ. (BVt: 228/4; FK: 174/3; İD: 12/3, 43/4; LM: 649, 1174; MKb: 51b/5; Sİ: 5130; TEH: T698b/22; SS: 1224, 1233; GN: 74/9; LÇT: 87; Pav.C. 68; SD: 116, 797; ŞHD: 73a/2; LD: 1443, 2093), (EDPT: 76a; DTS: 368b; ESTY I: 437-438)

oḳçı "okçu" DLT II: 199, KB: 2370, 4458, Muh.: 157, Kıp. (CC *oḫçı*: 89/7; DM *oḳçı*: 18a/8; TA *oḳçı*: 25b/9), (EDPT: 80a; DTS: 369a) Kzk. *oḳşı* "okçu"

oḳı- "okumak" Uyg. (Man I *oḳı-*: 29$_{15}$; TT V *oḳı-*: 114), DLT II *oḳı-*: 333, III: 254, KB *oḳı-*: 2631, 3732, Muh. *oḳu-*: 114, 124, Kıp. (BV *oḳu-*: 2a/13; CC *oḳu-*: 122/13; GT *oḳı-/oḳu-*: 274/4; İM *oḳı-/oḳu-*: 52b/7, 53a/3; KH *oḳı-/oḳu-*: 5/7, 6/2; KF *oḳ-/oḳı-/oḳu-*: 46b/5, 211b/2; Kİ *oḳı-*: 17; KK *oḳ-/oḳı-/oḳu-*: 16b/12, 47a/1; MG *oḳı-/oḳu-*: 100b/3; MS *oḳı-/oḳu-*: 19b/5, 25a/5; TA *oḳı-*: 35a/12; TZ *oḳu-*: 74b/8), Çağ. (Seng. *oḳu-*: 77r/12; BVt *oḳu-*: 249/7; FK *oḳu-*: 110/6; İD *oḳu-*: 346/6; LM *oḳḳu-/oḳu-*: 2349, 3610; MKb *oḳu-*: 21a/13; MN *oḳu-*: 23a/9; Sİ *oḳu-*: 2259; TEH *oḳu-*: T697b/21; SS *oḳu-*: 1516, 2805; LÇT *oḳu-*: 88; Pav.C. *oḳu-*: 69; SD *oḳı-*: 167, 584; ŞHD *oḳu-*: 110a/13; LD *oḳu-*: 1122, 1180), (EDPT: 79a; DTS: 369a; ESTY I: 439-441) Kzk. *oḳı-* "okumak, tahsil görmek"

oḳıçı "okuyucu" Kıp. (KK *oḳıçı*: 62b/3; TZ *oḳucı*: 80a/6), (Krş. KB *oḳıçı* "davetçi": 36, 1473), Kzk. *oḳuvşı* "öğrenci; okuyucu" (Nog.

(EDPT: 80a; DTS: 369a) | *oḳuvşı*, Kırg. *oḳuuşu*)

oḳıġ “okuma, eğitim” Uyg. (USp: 45_9), (EDPT: 83a) | Kzk. *oḳuv* “eğitim, ders, okuma”

oḳıl- “okunmak” DLT I *oḳıl-*: 197, Çağ. (Seng. *oḳul-*: 77v/5; LM *oḳul-*: 3610; TEH *oḳul-*: M787a/23), (EDPT: 85a; DTS: 369b) | Kzk. *oḳıl-* “okunmak”

oḳın- “okunmak” DLT I: 202, Kıp. (İM *oḳın-/oḳun-*: 34b/8, 170b/6; MS *oḳun-*: 40b/6), (EDPT: 87b; DTS: 369b) | Kzk. *oḳın-* “okunmak”

oḳış- “birlikte okumak” DLT I *oḳış-*: 186, Kıp. (KFT *oḳış-/oḳuş-*: 390b/40), Çağ. (Seng. *oḳuş-*: 77v/4), (EDPT: 96b; DTS: 369b) | Kzk. *oḳıs-* “birlikte okumak”

oḳıt- “okutmak” Uyg. (AY *oḳıt-*: 478/16), DLT I *oḳıt-*: 212, Kıp. (CC *oġıt-*: 14/15; GT *oḳut-*: 71/7; KF *oḳut-*: 126b/6; KK *oḳut-*: 77a/5; TZ *oḳut-*: 54b/8), Çağ. (Seng. *oḳut-*: 77v/7; MKb *oḳut-*: 20a/6; TEH *oḳut-*: T701b/25; GN: 67/1), (EDPT: 81b; DTS: 369b) | Kzk. *oḳıt-* “okutmak” (*oḳıtuşı* “öğretmen”)

oḳlaġu “oklava” Muh. *oḳlaġu*: 163, Kıp. (TA *oḳlaġu*: 18b/10), Çağ. (Pav.C. *oḳlaġu/oḳlaḳ/oḳlav*: 69), (ESTY I: 441) | Kzk. *oḳtav* “oklava”

oḳluġ “oklu” DLT I: 415, Kıp. (TZ: 29a/7), (EDPT: 85a; DTS: 369b) | Kzk. *oḳtı* “oklu, oku olan”

oḳluḳ “okluk, sadak” DLT I: 100, (EDPT: 85a; DTS: 369b) | Kzk. *oḳtıḳ* “okluk; şarjör”

oḳra- “kişnemek, homurdanmak” DLT I: 275, Çağ. (Seng.: 77v/13; LÇT: 88), (EDPT: 92a; DTS: 369b; ESTY I: 442-443) | Kzk. *oḳıran-* (< oḳra- + n-) “kişnemek”

oḳra “hayvanların sırtında oluşan kurtçuk” Çağ. (LÇT: 88), (VEWT: 360a; ESTY I: 442) m

Kzk. *oḳıra* “sığırların sırtında oluşan yara ve bu yaralarda olan kurtçuklar, larva”

oḳta- “ok atmak” DLT I: 26, Çağ. (LÇT *oḳla-*: 88), (EDPT: 81b; DTS: 370a)

Kzk. *oḳta-* “oklamak, ok atmak”

oḳtaş- “ok atışmak” DLT I: 231, (EDPT: 82b; DTS: 370a)

Kzk. *oḳtas-* “ok atışmak, birlikte ok atmak”

ol “o, üçüncü tekil şahıs zamiri; bu, o, işaret zamiri, işaret sıfatı” Uyg. (Man I *ol*: 8_{12}; U I *ol*: 6_4; TT II *ol*: 36; TT III *o*: 93), DLT I *ol*: 20, II: 88, III: 146, KB *ol*: 388, 1779, 3256, Muh. *ol*: 86, 95, Kıp. (BM *ol*: 15/2; BV *o/ol*: 2a/25, 21b/2; CC *ol*: 67/3; DM *ol*: 3b/6; GT *ol*: 33/3, 83/9; İH *ol*: 20; İM *ol*: 4a/2, 11b/2; KH *ol*: 15/2, 22/3; KF *ol*: 2a/3, 66b/4; KFT *ol*: 385a/2; Kİ *ol*: 20; KK *ol*: 41a/7; MG *ol*: 4a/6, 42a/5; MS *ol*: 3a/1, 30b/2; TA *ol*: 54a/10; TZ *ol*: 16b/1, 42a/7), Çağ. (Seng. *ol*: 85v/14; BVt *ol*: 11/1, 13/5; FK *ol*: 121/5; İD *ol*: 5/5, 22/4; LM *ol*: 113, 370; MKb *ol*: 1b/8, 5b/13; MN *o/ol*: 5a/13; Sİ *ol*: 114, 5288; TEH *ol*: T696a/6; SS *ol*: 52, 285; GN *ol*: 3/3, 9/11; LÇT *ol*: 91; Pav.C. *ol*: 73; SD *ol*: 97, 222; ŞHD *ol*: 2b/12, 3b/4; LD *ol*: 95, 158), (EDPT: 123a; DTS: 366a; ESTY I: 444-445)

Kzk. *o, ol* “o, şahıs zamiri; o, bu işaret zamiri, işaret sıfatı; *ne ol emes, ne bul emes* ne o değil, ne bu değil”

olaḳ “oluk, su yolu” Kıp. (İM: 107a/5; MG: 86b/8), Çağ. (LÇT *ulaġ/ulaḳ*: 91), (Toparlı, 1992: 209)

Kzk. *olaḳ* “oluk, çukur”

oltur-, olur-, otur- “oturmak” Uyg. (Man I *olur-*: 33_5; Man II *oltur-*: 11_{13}; U II *olur-*: 26_6; U III

Kzk. *otır-* “oturmak, yerleşmek, mesken

olur-: 28_{13}; TT I *olur-*: 120; TT II *olur-*: 68), DLT I *oltur-*: 224, KB *oldur-*: 4112, 4125, Muh. *oltur-*: 114, 134, Kıp. (BV *oltur-*: 9b/9; CC *oltur-*: 148/11; GT *oltur-/otur-*: 57/13, 229/11; İM *oltur-*: 446b/8; KF *otur-*: 60b/1; KFT *otur-*: 393b/4; Kİ *oltur-*: 21; KK *oltur-*: 6b/10; MG *oltur-*: 39b/3; TA *oltur-*: 37a/9; TZ *oltur-otur-*: 29b/12), Çağ. (Seng. *oltur-*: 82v/12; BVt *oltur-*: 210/6; FK *oltur-*: 624/6; İD *oltur-*: 65/1; LM *oltur-*: 483, 2675; MN *oltur-*: 41a/7; MKb *oltur-*: 28b/2; Sİ *oltur-*: 2279; TEH *oltur-*: A721b/8; SS *oltur-*: 1025, 1291; GN *oltur-*: 26/12; LÇT *oltur-/otur-*: 68, 93; Pav.C. *oltur-*: 75; SD *oltur-/otur-*: 34, 183; ŞHD *oltur-otur-*: 11b/8, 192a/1; LD *oltur-/otur-*: 728, 2027), (EDPT: 150a; DTS: 366b; ESTY I: 489-492)

edinmek”

olturġuç “oturak, koltuk, sandalye” Kıp. (CC *olturġuç*: 100/30; Kİ *olturḳaç*: 21), (Grønbech, 1942: 177)

Kzk. *otırġış* “ağaçtan yapılan oturak, sandalye”

olturġuz- “oturmak, oturtmak” Kıp. (CC: 141/4), Çağ. (Seng.: 83v/8; BVt: 345/3; MKb: 48a/2; Pav.C. 75), (Grønbech, 1942: 177)

Kzk. *otırġız-* “oturtmak”

olturt- “oturtmak” Kıp. (CC *olturt-*: 140/16; İM *olturt-*: 238a/2; TZ *olturt-*: 54b/8), Çağ. (Seng. *olturt-*: 83r/29; FK *olturt-*: 688/107; MKb *olturt-*: 2a/11; LM *olturt-*: 1587; Sİ *olturt-*: 2328; TEH *olturt-*: A722b/7; SS *olturt-*: 2964; ŞHD *olturt-*: 49a/11; LD *olturt-*: 2040), (EDPT: 151a; DTS: 367a)

Kzk. *otırt-* “oturtmak; bindirmek”

olturuġ “oturacak yer, mekân” KB *oldruġ*: 647, 2588, 4897, (DTS: 366a)

Kzk. *otıruv* “oturacak yer, mekân, mesken”

olturuş “oturuş” Kıp. (İN *olturuş/oturuş*: 32a/9, 32b/3; KK: *olturuş*: 32b/8), (Toparlı, 1999: 33)

Kzk. *otırıs* “oturuş, oturma; toplantı, oturum; parti, eğlence”

olturuş- “birlikte oturmak” DLT I *otruş-*: 232, Kıp. (İM: 81a/2), Çağ. (Seng.: 83v/23; BVt: 585/7; FK: 359/3; İD: 323/5), (EDPT: 69; Toparlı, 1992: 193)

Kzk. *otırıs-* “birlikte oturmak”

omrav “köprücük kemiği” Kıp. (TZ: 23b/3), (ESTY I: 453; Atalay, 1945: 222)

Kzk. *omırav* “gövde, göğüs, kemik”

on “on sayısı” ETY: 71; Uyg. (TT IV: 32; PK: 153), DLT I: 49, KB: 132, 759, 2487, Muh.: 97, 186, Kıp. (BM *on*: 12/12; BV *on*: 13b/24; DM *van*: 14b/15; GT *on*: 123/3; İM *on*: 22b/6; KH *on*: 21/3; KF *on*: 40a/3; Kİ *on*: 23; KK *on*: 47b/6; MG *on*: 27a/7; MS *on*: 23b/1; TA *on*: 23b/2; TZ *on*: 60b/9), Çağ. (Seng.: 88v/20; BVt: 699/1; FK: 384/1; LM: 164, 448; MKb: 18b/7; MN: 94a/8; Sİ: 1804; TEH: T697b/21; SS: 1478, 2291; GN: 105/5; LÇT: 87; Pav.C. 81; SD: 404; ŞHD: 3b/6; LD: 489), (EDPT: 166b; DTS: 367a; ESTY I: 445-446)

Kzk. *on* “on; *on segiz mıŋ ġalam* on sekiz bin âlem”

ona “işte, bu, şu” Uyg. (U II *una*: 22_6; TT V *una*: 80), (EDPT: 170a),

Kzk. *ana* “bu, şu, o; *ana kisi* şu kişi; *ana-mına* bu-şu”

onar “onar onar” Uyg. (TT II: 91), (EDPT: 188b)

Kzk. *onar* “onar onar”

onluḳ “onluk” Uyg. (USp: 288), (DTS: 367a)

Kzk. *ondıḳ* “onluk”

onunç "onuncu" Uyg. (USp *onunç*: 21_1), DLT I *onunç*: 132, III: 449, Kıp. (KH *onıncı*: 24/9), Çağ. (TEH *onınçı*: T697b/24), (DTS: 367b)

Kzk. *onınşı* "onuncu"

oŋ "sağ, sağ taraf; doğru" Uyg. (Man I: 13_6; TT VI: 196; TT VII: 27_8), DLT I: 41, KB: 536, 2069, 3075, Kıp. (CC *oŋ*: 77/12; İM *öŋ*: 145b/4; Kİ *oŋ*: 25; KK *oŋ*: 44a/10; MG *oŋ*: 34b/6; TZ *öŋ*: 34b/10), Çağ. (Seng.: 89r/6; FK: 258/6; MKb: 9a/5; Sİ: 2217; SS: 3017; ŞHD: 50b/7; Pav.C. 82), (EDPT: 166b; DTS: 367b; ESTY I: 456; TMEN II: 624)

Kzk. *oŋ* "sağ taraf; doğru, uygun, düz; *oŋ ḳol* sağ kol"

oŋ-[1] "şifa bulmak, onmak" Kıp. (TZ: 5b/10), (EDPT: 169a; DTS: 367b; ESTY I: 457)

Kzk. *oŋ-*[1] "iyi duruma gelmek, iyileşmek, onmak"

oŋ-[2] "rengi solmak, sararmak" Uyg. (IrkB: 17), DLT II: 75, KB: 3845, 4959, Kıp. (CC: 35/5), (EDPT: 169a; DTS: 367b; ESTY I: 460-461)

Kzk. *oŋ-*[2] "rengi atmak, sararmak, solmak; değişmek"

oŋal-, oŋul- "iyileşmek, sağlına kavuşmak" Uyg. (TT VI *oŋul-*: 215; TT VII *oŋul-*: 28_{28}), DLT I *oŋal-*: 216, KB *oŋul-*: 3874, 4357, Kıp. (BV *oŋal-*: 23a/2; CC *oŋal-*: 115/11; İM *oŋal-*: 466a/2; Kİ *oŋul-*: 25; TZ *oŋul-*: 6a/13), Çağ. (Seng. *oŋul-*: 88v/18; BVt *oŋal-*: 30/9; FK *oŋal-*: 218/3; İD: *oŋal-* 72/2; LÇT *oŋal-*: 99; Pav.C. *oŋal-*: 83), (EDPT: 185b; DTS: 368a)

Kzk. *oŋal-* "iyileşmek, düzelmek"

oŋalt- "iyileştirmek" Kıp. (CC: 137/12), (Grønbech, 1942: 178)

Kzk. *oŋalt-* "iyileştirmek"

oŋat "akıllı, uslu" Kıp. (İH *on*: 7; Kİ *oŋ*: 25; TZ: 16b/4), (Atalay, 1945: 222)

Kzk. *oŋat* "akıllıca, akla uygun"

oŋay “kolay” Uyg. (AratU I *oŋay*: 118), DLT I *oŋ/oŋay*: 175, KB *oŋay*: 1977, 2012, Çağ. (Seng. *oŋay*: 89r/2; LÇT *oŋay*: 99; Pav.C. *oŋay*: 83), (EDPT: 191b; DTS: 367b)	Kzk. *oŋay* “kolay”
oŋur- “kırmak” (Krş. DLT I *oğur-*: 178), (ESTY I: 461-462; DTS: 364b)	Kzk. *omır-* “kırmak” (oŋur- > omur- > omır-) (Kklp. *omır-*, Kırg. *omır-*)
op “harman dövmek için öküzlerin etrafında döndükleri yer” DLT I: 34, (EDPT: 4a; DTS: 368a)	Kzk. *op* “çıkrığın çevrilmesi için hayvanların döndükleri yer”
op- “yutmak, yutkunmak” DLT I: 172, KB: 6403, (EDPT: 4b; DTS: 368b; ESTY I: 464-465)	Kzk. *op-* “yalayıp yutmak, silip süpürmek, yutkunmak, yutmak”
opa “klan, oba” DLT I: 86, (EDPT: 5b)	Kzk. *oba* “köy, klan”
opır- “bölmek, parçalamak” (Krş. DLT I *oprı-*: 125), (ESTY I: 466; DTS *oprı*: 368b)	Kzk. *opır-* “bölmek, parçalamak, kırmak”
opo “pudra, allık” Uyg. (TT II *opu*: 78; AratU I *upu*: 132), DLT I *obu*: 86, Kıp. (TZ *opa*: 4b/13), Çağ. (Seng. *opa*: 58r/23), (EDPT *opo*: 6a; DTS *ubu*: 603a)	Kzk. *opa* “pudra, allık”
or[1] “*or at* = kahverengi at, kula rengi at” DLT I: 45, Muh: 171, (EDPT: 192b; DTS: 370a)	Kzk. *or[1]* “kahverengi; *or at* kula rengi at”
or[2] “çukur, hendek” Kıp. (CC: 160/27; Kİ: 9), Çağ. (LÇT: 73; Pav.C. 52), (ESTY I: 466)	Kzk. *or[2]* “derin çukur, hendek, siper; iri büyük”

or- “kesmek, biçmek, vurmak” DLT I: 172, III: 45, KB: 1393, 6556, Çağ. (BVt: 172/6), (EDPT: 194b; DTS: 368b; ESTY I: 468)

Kzk. *or-* “kesmek, biçmek; *ne ekseŋ sonı orarsıŋ* ne ekersen onu biçersin”

oraḳçı (< orġaḳ) “orakçı, ekin biçen” Çağ. (MKb: 27b/5; Seng.: 70v/25), (Ölmez, 1993: 517)

Kzk. *oraḳşı* “ekin biçen”

ordo[1] “şehir; hakanın oturduğu şehir, saray” Uyg. (Man I: 26_{30}; U II: 25_{19}; TT III: 140; TT IV: 31; TT VII: 4_{1}), DLT I: 124, KB: 1594, 2966, Muh.: 179, Kıp. (CC *orda*: 90/19; İH *ordu*: 3), Çağ. (Seng. *orda/ordu*: 71r/14, 71r/17; BVt *ordu*: 549/4; FK *orda/ordu*: 625/7; İD *ordu*: 68/2; MKb *ordu*: 13a/13; Sİ *ordu*: 4733; TEH *ordu*: A720b/2; LÇT *orda/ordu*: 75; Pav.C. *orda/ordu*: 54; ŞHD *ordu*: 145a/6), (EDPT: 203a; DTS: 370b; ESTY I: 470-471)

Kzk. *orda[1]* “şehir; saray; *Kızılorda*, *Kazak ordası* Kazakların şehri”

ordo[2] “köstebek gibi sürüngen hayvanların yuvası” DLT I: 124, (EDPT: 203b; DTS: 370b)

Kzk. *orda[2]* “yılan gibi sürüngen hayvanların yuvası”

ordo başı “hakanların başşehri, kabul yeri” DLT I: 124, (EDPT: 203a; DTS: 370b)

Kzk. *orda bası* “eskiden Kazak Cüzlerinin baş beylerinin yaşadığı yer”

ordoluġ “saraylı, sarayı olan, köşkü olan” Uyg. (TT VII: 13_{4-5}), (EDPT: 212a; DTS: 370b)

Kzk. *ordalı* “köşkü, sarayı olan”

orġaḳ “orak” DLT I *orġaḳ*: 119, Muh. *orġaḳ*: 159, Kıp. (İM *oraḳ*: 480a/7; TA *oraḳ*: 10a/7; TZ *oraḳ*: 13b/9), Çağ. (Seng. *oraġ/oraḳ*: 70v/24; ŞHD *oraḳ*: 189a/7), (EDPT: 216a; DTS: 370b)

Kzk. *oraḳ* “orak”

orman “orman” NF: 341/6, Kıp. (BM: 3/12; CC: 79/4; GT: 137/7; Kİ: 10; TA: 9a/1), (Grønbech, 1942: 179)

Kzk. *orman* “orman”

ormanlıḳ “ormanlık” Kıp. (KK: 66b/11; TZ: 26b/5), (Atalay, 1945: 222)

Kzk. *ormandıḳ* “ormanlık”

orna- “yerleşmek, yer edinmek” DLT I: 288, KB: 4073, 5738, Kıp. (CC: 115/35), Çağ. (Seng.: 70r/23; LÇT: 78), (EDPT: 235b; DTS: 371a)

Kzk. *orna-* “yerleşmek, mesken tutmak”

ornaġ “yer, mekan” Uyg. (TT I: 168), (EDPT: 234b; DTS: 371a)

Kzk. *ornav* “yer, mekan, ikametgâh”

ornaş- “yerleşmek, birlikte yerleşmek” Uyg. (Man III: 49_{10}), Çağ. (Seng.: 70v/7; BVt: 63/1; FK: 62/7; İD: 71/3; LD: 2140), (EDPT: 236a; DTS: 371a)

Kzk. *ornas-* “birlikte yerleşmek, beraber oturmak”

ornat-“yerleştirmek, oturtmak” DLT I: 226, Kıp. (TZ: 9a/9), Çağ. (Seng.: 70v/9; BVt: 143/3; FK: 77/1; LÇT: 78), (EDPT: 235b; DTS: 371a)

Kzk. *ornat-* “yerleştirmek, oturtmak”

orta, ortu “orta” Uyg. (IrkB *ortu*: 24; TT V *ortu*: 20, 55; TT VII ortu: 35_{4-5}), DLT I *ortu*: 124, KB *ortu*: 5562, 5567, Muh. *orta*: 90, 188, Kıp. (BV *orta*: 5b/21; CC *orta*: 72/16; DM *orta*: 5a/2; GT *orta*: 124/8; İM: 377a/8; KH *orta*: 70/1; KF *orta*: 58a/1; KFT *orta*: 1b/95; Kİ *orta*: 10; KK *orta*: 44b/1; MG *orta*: 64a/9; MS *orta*: 22b/2; TA *orta*: 58a/11; TZ *orta*: 73b/10), Çağ. (Seng. *orta*: 71r/4; BVt *orta*: 124/8; FK *orta*: 2/6; İD *orta*: 60/3; LM *orta*: 1703; MKb *orta*: 32b/2; MN *orta*: 39a/1; Sİ *orta*: 2837; TEH *orta*: T705a/26; SS *orta*: 1356; GN *orta*: 100/1; SD *orta*: 736; ŞHD

Kzk. *orta* “orta; bir şeyin ortası, merkezi”

orta: 188a/4; LD *orta*: 348, 1789; Pav.C. *orta*: 53), (EDPT: 203b; DTS: 371b; ESTY I: 474-475)

ortaḳ "ortak" Uyg. (USp *ortaḳ/ortoḳ*: 30_7, 55_{26-27}), DLT I: 99, KB *ortuḳ*: 2997, Muh.: 144, Kıp. (CC: 97/20; İM: 398b/8; KF: 145a/7; KFT: 416b/12; Kİ: 11; MS: 35b/4; TA: 34a/10; TZ: 21a/10), Çağ. (Seng. *ortaġ/ortaḳ*: 71r/9; BVt *ortaḳ*: 320/5; FK *ortaġ*: 618/6; MKb *ortaġ*: 12b/4; MN *ortuḳ*: 115a/8; Pav.C. *ortaġ*: 54; ŞHD *ortaḳ*: 119b/1; LD *ortaḳ*: 2556), (EDPT: 205a; DTS: 371b; ESTY I: 476-477) — Kzk. *ortaḳ* "ortak, şerik, hissedar"

ortaḳlaş- "ortak olmak, ortaklık etmek" Kıp. (TZ: 21b/5), (Atalay, 1945: 223) — Kzk. *ortaḳtas-* "ortak olmak"

ortaḳlıḳ "ortaklık"), DLT II: 90, Kıp. (İM: 181b/5; KFT: 68b/48), (DTS: 371b) — Kzk. *ortaḳtıḳ* "ortaklık"

ortalıḳ "bir şeyin orta yeri" Kıp. (KH: 53/5), (Özgür, 2003: 97) — Kzk. *ortalıḳ* "bir şeyin orta kısmı"

ortançı "ortanca" KE: 27r/16, Kıp. (KFT *ortançı*: 89a/38; TZ *ortancı*: 38a/9), Çağ. (Seng. *ortancı*: 71r/11; TEH *ortancı*: A719b/18), (Atalay, 1945: 223) — Kzk. *ortanşı* "ortanca"

ortola- "ortalamak" DLT I: 316, (EDPT: 213a; DTS: 371b) — Kzk. *ortala-* "ortalamak"

orton "orta" Uyg. (AY: 608/3, 611/7; USp: 288), (EDPT: 207a; DTS: 371b; ESTY I: 477) — Kzk. *ortan* "orta, tam ortası" (Kırg. *orton*)

orul- (< or-) "biçilmek" DLT I: 194, Çağ. (67v/15), (EDPT: 229b; DTS: 372a) — Kzk. *orıl-* "biçilmek, ekin biçilmek"

orum (< or-) “kesim” DLT I: 75, (EDPT: 231b; DTS: 372a)

Kzk. *orım* “kesim, biçim”

orun “yer, makam” Uyg. (Man III: 34_5; U III: 43_{29}; TT II: 74; TT III: 110; TT V: 126; USp: 24_8), DLT III: 222, KB: 18, 220, 1147, Muh.: 179, Kıp. (CC *orun*: 143/18; Kİ *orun*: 11; İH *urun*: 33), Çağ. (Seng.: 71v/22; BVt: 296/3; FK: 464/1; İD: 312/3; LM: 404, 2812; MKb: 16b/5; Sİ: 1374; TEH: T711a/26; SS: 1702, 1759; LÇT: 78; SD: 450, 741; LD: 1334), (EDPT: 233a; DTS: 372a; ESTY I: 477-479)

Kzk. *orın* “yer, mekân; makam, mevki”

orunluḳ “oturak, taht” Uyg. (PK: 154; U III: 45_9), Çağ. (Seng. *orunduḳ*: 71v/23), (EDPT: 237b; DTS: 372a; TMEN II: 591)

Kzk. *orındıḳ* “oturak, sandalye”

os- “eti kesmek, bölmek” Kıp. (TZ: 37a/10), Çağ. (Seng: 74v/23), (EDPT: 241a)

Kzk. *os-* “eti kesmek, bölmek, dilimlemek; kırbaçlamak, kamçıyla yaralamak; üzmek, kalbini kırmak”

osal “tembel, gevşek, ihmalkâr” Uyg. (USp *usal*: 17_{12}), DLT I *usal*: 122, KB *usal*: 1422, 5144, Kıp. (CC *osal*: 131/2; TZ *osal*: 27a/10; GT *usal*: 346/4), Çağ. (Seng.: 75r/9; LÇT: 82), (EDPT *osal*: 247a; DTS *usal*: 616b; ESTY I *osal*: 479-481)

Kzk. *osal* “gevşek, dayanıksız, tembel”

osallıḳ “gevşellik, uyuşukluk” KB: 1117, 1209, (EDPT: 248a)

Kzk. *osaldıḳ* “gevşeklik”

osraḳ “osurgan” Kıp. (TZ: 12b/8, 47b/12), (Atalay, 1945: 223)

Kzk. *osıraḳ* “osurgan”

osruḳ “osuruk” DLT I: 99, Kıp. (İM: 18a/4; TZ: 83b/8), (EDPT: 250b; DTS: 372b)

Kzk. *osırıḳ* “osuruk”

osul- “kesilmek, biçilmek, dilimlenmek” Çağ. (Seng.: 75r/5), (EDPT: 247b)

Kzk. *osıl-* “dilimlenmek, kesilmek”

osur- “yellenmek” DLT I *osur-*: 178, Muh. *osur-*: 102, Kıp. (Kİ *osur-*: 15; TA *osır-*: 38a/13; TZ *osur-*: 23b/1), (EDPT: 251b; DTS: 372b)

Kzk. *osır-* “osurmak, yellenmek”

oşol (< oş + ol) “işte; bu, şu” MM: 9/3, Kıp. (BV: 11a/20; CC: 144/17; İM: 12b/5), Çağ. (Seng.: 75v/28), (EDPT: 254b; DTS: 372b; ESTY I: 492-494; VEWT: 366a)

Kzk. *sol* “bu, şu, o” (*oşol* > *şol* > *sol*) (Nog.“*sol*, Kklp, *sol*)

oşu (< oş) “o” OğuzK: 37, (EDPT: 254b; ESTY I: 493)

Kzk. *osı* “bu, şu, o” (Kırg. *oşo*)

ot[1] “ateş” Uyg. (U I: 8_{12}; U II: 8_{27}; TT I: 19; TT V: 44; AratU I: 35), DLT I: 43, II: 78, III: 16, KB: 143, 307, 655, Muh.: 95, 169, Kıp. (BM: 4/11; CC: 125/29; DM: 2b/8; GT: 62/6; İM: 33a/4; Kİ: 15; MS: 34b/6; TA: 9b/1), Çağ. (Seng.: 62r/1; BVt: 144/1; FK: 122/9; İD: 11/1; LM: 235, 523; MKb: 73a/10; MN: 16a/13; Sİ: 2058; TEH: T695a/8; SS: 61, 89; LÇT: 64; Pav.C. 41; AL: 120; SD: 128, 223; ŞHD: 54b/6; LD: 187, 474), (EDPT: 34b; DTS: 372b; ESTY I: 483-484)

Kzk. *ot[1]* “ateş; güç kuvvet”

ot[2] “ot, bitki; ilaç” Uyg. (IrkB: 17, 53; Man I: 15_7; U I: 7_4; TT V: 124; TT X: 326), DLT I: 14, II: 108, KB: 975, 5600, 6155, Muh.: 78, Kıp. (BV: 14a/8; CC: 83/24; DM: 5a/9; GT: 202/6; İM: 326b/7; FK: 236b/7; KFT: 265b/14; Kİ: 8; TA: 9b/1; TZ: 15b/10), Çağ. (Seng.: 62v/19;

Kzk. *ot[2]* “ot, bitki, yeşillik; ilaç”

FK: 130/5; LM: 1829; MN: 23b/4; SS: 1166; LÇT: 64; Pav.C. 41; AL: 120), (EDPT: 34b; DTS: 373a; ESTY I: 481-482)

ota- "tedavi etmek" Uyg. (Man I: 15_7), DLT III: 252, KB: 158, 5244, (EDPT: 42b; DTS: 373a) — Kzk. *ota-* "tedavi etmek; sırttaki yarayı ilaçlamak"

otaçı "tabip, hekim" Uyg. (Man I: 15_6; U I: 7_3; U III: 41_5), DLT I: 35, KB: 1057, 1065, 1199, Muh.: 156, Kıp. (CC: 87/17; GT: 265/5; Kİ: 15; TA: 24a/10; TZ: 23b/5), Çağ. (Seng.: 62r/8; Pav.C. 41), (EDPT: 44a; DTS: 373b) — Kzk. *otaşı* "kırıkçı çıkıkçı, hekim"

otaçılıḳ "hekimlik" Uyg. (Man I: 27_{33}), (EDPT: 44a; DTS: 373b) — Kzk. *otaşılıḳ* "kırıkçılık, hekimlik"

otaġ "çadır, ev" DLT III: 208, KB: 4139, Kıp. (Kİ *otaḳ*: 15), Çağ. (Seng. *otaġ/otaḳ*: 62r/8; LÇT *otaġ/otav*: 65; Pav.C. *otaġ/otav*: 41; SD *otaḳ*: 780; ŞHD *ota*: 164b/12), (EDPT: 46b; DTS: 373b; ESTY I: 484-485) — Kzk. *otav* "ev; gelinin baba evinden ayrılıp yeni bir yuva kurması"

otla- "otlamak" DLT I: 285, Kıp. (İM: 245b/3; KF: 208a/3; Kİ: 8), Çağ. (Seng.: 61r/27; TEH: T705a/27; SD: 235; ŞHD: 153b/11), (EDPT: 57b; DTS: 373b) — Kzk. *otta-* "otlamak"

otlaḳ "otlak, mera" Muh. *otlaġ*: 180, Kıp. (BV *otlaġ*: 17a/17; DM *otlaḳ*: 5a/9; İM *otlaġ*: 141a/5; KF *otlaḳ*: 61b/2; KFT *otlaḳ*: 273b/10; TA *otlaḳ*: 9b/2; TZ *otlaḳ*: 35a/8), Çağ. (LÇT *otlaġ*: 67), (Toparlı, 2000: 10) — Kzk. *ottaḳ* "otluk, ot olan yer" (KTAS: 541b)

otlat- "otlatmak" Kıp. (İM: 360a/3), (Toparlı, 1922: 377) — Kzk. *ottat-* "otlatmak"

otlatıl- "otlatılmak" Kıp. (İM: 360a/2), (Toparlı, 1922: 377) — Kzk. *ottatıl-* "otlatılmak"

otluġ[1] "ateşli, odlu" Uyg. (TT V: 43), Çağ. (Seng. *otluġ/otluḳ*: 62r/26; BVt *otluġ/otluḳ*: 264/4; FK *otluġ/otluḳ*: 86/4; İD *otluḳ*: 48/2; LM *otluġ/otluḳ*: 524, 2603; Sİ *otluġ/otluḳ*: 2101; TEH *otluḳ*: T707a/14; SS *otluġ*: 1030, 1846; LÇT *otluġ*: 67; SD *otluḳ*: 463, 768), (EDPT: 55b; DTS: 374a) — Kzk. *ottı* "ateşli"

otluġ[2] "otlu" DLT I *otluġ*: 98, Kıp. (İM *otlı*: 89b/2), Çağ. (Pav.C. *otluġ*: 45), (EDPT: 55b; DTS: 374a) — Kzk. *ottı*[2]"otlu, otu bol"

otluḳ[1] "yemlik, ahır" DLT I *otluḳ*: 98, Kıp. (CC *otluḳ*: 79/19), Çağ. (Seng. *otluġ/otluḳ*: 62r/25), (EDPT: 55b; DTS: 374a) — Kzk. *ottıḳ*[1] "hayvanlara ot verilen yer, ahır"

otluḳ[2] "çakmak" Kıp. (Kİ: 15; TZ: 18a/8), (Atalay, 1945: 223) — Kzk. *ottıḳ*[2] "kibrit, çakmak"

otsız[1] "ateşsiz, otsuz" Çağ. (TEH: T709a/9), (Abik, 1993: 537) — Kzk. *otsız*[1] "ateşsiz, ocaksız"

otsuz[2] "otsuz" Uyg. (IrkB: 45; TT VII: 17_7), (EDPT: 71a; DTS: 374a) — Kzk. *otsız*[2] "otsuz, yeşilliksiz"

otuŋ "odun" Uyg. (U II *otuŋ*: 8_{26}; Man III *otuŋ*: 28_2), DLT I *otuŋ*: 134, II: 30, III: 153, Muh. *odun*: 182, Kıp. (BM *otun*: 4/11; DM *odun*: 6a/2; GT *otun*: 75/4; İM *otun*: 416a/8; Kİ *otun*: 15; TA *odun*: 18b/13; TZ *otun*: 13a/8), Çağ. (BVt *otun*: 456/1; FK *otun*: 464/2; İD *otun*: 229/4; LM *otun*: 3122; MKb *otun*: 69a/11; Sİ *otun*: 1438; TEH *otun*: T698b/8; LÇT *otun*: 69; ŞHD *otun*: 174a/1), (EDPT: 60b; DTS: — Kzk. *otın* "odun, yakacak"

374a)

otuŋluḳ “odunluk” DLT I: 162, (EDPT: 63b; DTS: 374a) — Kzk. *otınlıḳ* “odunluk (ağaç)”

otuz “otuz sayısı” Uyg. (Man III *otuz*: 25_4; TT I *otuz*: 81), DLT I *ottuz*: 142, KB *otuz*: 368, 5640, Muh. *otuz*: 187, Kıp. (BM *otuz*: 12/13; BV *otuz*: 57b/22; CC *otuz*: 120/10; DM *otuz*: 15a/12; İM *otuz*: 36a/6; KF *otuz*: 133b/3; KFT *otuz*: 244b/37; Kİ *otuz*: 15; KH *otuz*: 27/2; KK *otuz*: 47b/11; MG *otuz*: 106a/5; TA *otuz*: 23b/6; TZ *otuz*: 60b/9), Çağ. (Seng. *otuz*: 62v/10; FK *otuz*: 293/7; MKb *otuz*: 40b/7; MN *otuz*: 60a/3; Sİ *otuz/ottuz*: 994, 3618; TEH *otuz*: T695b/17; LÇT *otuz*: 68; Pav.C. *otuz*: 46; ŞHD *otuz*: 190b/5), (EDPT: 74a; DTS: 374b; ESTY I: 489) — Kzk. *otız* “otuz sayısı”

otuzunç “otuzuncu” Uyg. (Man I: 12_{16}; TT VII: 28_{49}), Çağ. (MKb *otuzınçı*: 26b/1), (DTS: 374b) — Kzk. *otızınşı* “otuzuncu”

oy “çukur, oyuk” Uyg. (AratU I: 147), DLT I: 146, KB: 3570, 4721, Kıp. (TA: 6a/9), (EDPT: 265b; DTS: 365b; ESTY I: 425) — Kzk. *oy* “çukur, oyuk, hendek”

oy- “oymak, delmek” Uyg. (AratU I: 147), DLT I: 174, Muh.: 116, Çağ. (Seng.: 89r/18; BVt: 387/4; FK: 236/5; İD: 40/4; LM: 2145; Sİ: 6576; LD: 140), (EDPT: 266b; DTS: 365b) — Kzk. *oy-* “oymak, delmek, kazmak, eşmek; işlemek, nakışlamak”

oyat-, oyġat- “uyandırmak” Çağ. (BVt *oyġat-*: 143/4; FK *oyġat-*: 566/1; İD *oyat-*: 201/2; LM *oyġat-*: 3264; TEH *oyġat-*: T698b/18), (Abik, 1993: 537) — Kzk. *oyat-* “uyandırmak”

oyma[1] “oyma, oyulmuş olan” Uyg. (IrkB: 29), Çağ. (LÇT: 103), (EDPT: 273b; DTS: 365b)

Kzk. *oyma*[1] “oyulmuş nesne, oyma”

oyma[2] “çizme yapılacak Türkmen keçesi ” DLT II: 100, (DTS: 365b)

Kzk. *oyma*[2] “çizme yapılacak keçe, çizmenin kesilecek yerleri”

oymaḳ “dikiş yüzüğü, yüksük” Kıp. (CC *oymaḫ/oymaḳ*: 84/27; Kİ *oymaḳ*: 27; TZ *oymaḳ*: 31a/4), Çağ. (LÇT *oymaḳ*: 103), (Grønbech, 1942: 174)

Kzk. *oymaḳ* “dikiş dikerken iğne batmaması için kullanılan nesne, diliş yüzüğü, yüksük”

oyna- “oynamak” Uyg. (U II: 26_6), DLT I: 226, II: 114, III: 337, KB: 79, 4184, Muh.: 115, Kıp. (BV:34a/6; CC: 32/15; GT: 133/13; İM: 348b/5; KFT: 386b/5; Kİ: 26; MG: 16a/9; TA: 36a/13), Çağ. (Seng.: 91r/3; BVt: 457/7; FK: 448/4; İD: 385/7; LM: 1158; MKb: 58a/5; MN: 59a/1; Sİ: 4094; TEH: T712a/22; SD: 525; ŞHD: 48b/13; LD: 516, 2740; LÇT: 104), (EDPT: 275a; DTS: 365b)

Kzk. *oyna-* “oynamak, eğlenmek; şaka yapmak, şakalaşmak”

oynaḳ “yer, alan” Çağ. (Seng.: 92v/26; LÇT: 104), (EDPT: 274b)

Kzk. *oynaḳ* “oyun yeri, alan”

oynal- “oynanmak” Kıp. (MG: 112a/9), (Uğurlu, 1987: 421)

Kzk. *oynal-* “oynanmak”

oynaş “oynaş, metres” DLT I: 120, Kıp. (BM: 9/5; CC: 97/19; Kİ: 27; TZ: 32b/10), Çağ. (Seng.: 92v/24; MKb: 33b/2; LÇT: 103; Pav.C. 88), (EDPT: 274b; DTS: 365b)

Kzk. *oynas* “oynaş, metres”

oynat- “oynatmak” DLT I: 271, Çağ. (Seng.: 91r/21; FK: 69/10; İD: 78/4; ŞHD: 118a/2;

Kzk. *oynat-* “oynatmak”

LD: 853), (EDPT: 275a; DTS: 365b)

oytur- (< oy-) “oydurmak” DLT I: 269, Çağ. (Seng.: 89v/28), (EDPT: 269b; DTS: 365b) — Kzk. *oydır-* “oydurmak”

oyuḳ (< oy-) “oyuk, çukur” Kıp. (TZ: 34b/8), Çağ. (LÇT: 104), (Atalay, 1945: 224) — Kzk. *oyıḳ* “oyuk, delik”

oyul- (< oy-) “oyulmak” Uyg. (U III: 37_3), DLT I: 269, Kıp. (CC: 115/9; İH: 6), Çağ. (Seng.: 89v/22; FK: 455/1; İD: 76/3; LM: 2313), (EDPT: 273a; DTS: 365b) — Kzk. *oyıl-* “oyulmak”

oyun “oyun, eğlence” Uyg. (Man I: 10_{19}; TT I: 94; TT II: 58; TT X: 144), DLT I: 85, II: 25, KB: 3629, 4877, Muh.: 162, Kıp. (CC *oyın*: 32/8; İM *oyun*: 447b/7; MG *oyun*: 108a/9), Çağ. (Seng.: 92v/23; BVt: 588/10; FK: 615/2; İD: 103/4; LM: 881; MKb: 75b/10; MN: 18b/10; Sİ: 6226; TEH: T706b/10; LÇT: 104; Pav.C. 89; ŞHD: 174a/7), (EDPT: 274a; DTS: 366a; ESTY I: 435-436) — Kzk. *oyın* “oyun, eğlence; şaka”

oyunçı “oyuncu” Kıp. (CC *oyınçı*: 89/13), Çağ. (BVt *oyunçı*: 660/32), (Grønbech, 1942: 174) — Kzk. *oyınşı* “oyuncu”

oyuş- (< oy-) “birlikte oymak” DLT I: 268, (EDPT: 276b; DTS: 366a) — Kzk. *oyıs-* “birlikte oymak, oyuşmak”

oz- “ileri geçmek, öne çıkmak; kurtulmak” ETY: 73, Uyg. (IrkB: 13, 17; Man III: 35_3; TT III: 63; TT IV: 50; AratU I: 109), DLT I: 173, KB: 248, 2344, Muh.: 110, Kıp. (BV: 64a/17; CC: 142/6; GT: 333/2; İM: 449a/1; Kİ: 12; MG: 58a/6; TA: 37a/9), (EDPT: 279b; DTS: 375a; ESTY I: 425) — Kzk. *oz-* “başarılı olmak, ileri geçmek, öne çıkmak”

oza "önce, evvel, geçmiş" DLT I: 88, KB: 1236, 1475, (EDPT: 280a; DTS: 375a) — Kzk. *oz, oza* "geçmiş, evvel"

ozdur- "ileri geçirmek" Kıp. (İM: 449a/3), (Toparlı, 1992: 439) — Kzk. *ozdır-* "ileri geçirmek, ilerletmek"

ozdurul- "ileri geçirilmek" Kıp. (İM: 172b/2), (Toparlı, 1992: 250) — Kzk. *ozdırıl-* "ileri geçirilmek"

ozuḳ "ileri giden, ilerleyen" DLT I: 66, (EDPT: 283b; DTS: 357b) — Kzk. *ozıḳ* "ilerici, ilerleyen" (Kklp. *ozıḳ*)

öç "öç, intikam" Uyg. (U II: 23_{14}; TT II: 84), DLT I: 43, II: 103, KB: 1433, 2312, Muh.: 188, Kıp. (CC: 131/6; GT: 259/13; TZ: 10b/11), Çağ. (Seng.: 65r/7; SD: 126; ŞHD: 183b/2; Pav.C. 46), (EDPT: 18a; DTS: 376a; ESTY I: 558-559) — Kzk. *öş* "öç, intikam"

öç- "sönmek" Uyg. (U II: 12_{24}; TT V: 87), DLT I: 164, KB: 375, 5324, Çağ. (Seng.: 62v/23; BVt: 450/6; FK: 408/6; İD: 120/5; LM: 609; Sİ: 518; TEH: A730a/20; GN: 94/1; LÇT: 71; Pav.C. 49; SD: 19; ŞHD: 121a/4), (EDPT: 19b; DTS: 376a; ESTY I: 559-560) — Kzk. *öş-* "sönmek; silinmek; kaybolmak"

öçeş- "yarışmak, çekişmek" Uyg. (Man III: 12_{14}), DLT I: 181, KB: 4086, 4299, Muh.: 109, Kıp. (CC: 114/5; TZ: 17b/5), Çağ. (FK: 64/3), (EDPT: 32a; DTS: 376a) — Kzk. *öşes-* "didişmek, münakaşa etmek" (KTAS: 551a)

öçlüg "öçlü, kinli, öçü olan" Uyg. (TT VIII: N_8), DLT II: 283, KB: 3539, (EDPT: 26b; DTS: 376b) — Kzk. *öşti* "öçlü, öçü olan"

öçrüş- "söndürmek" DLT I: 233, (EDPT: 31a; DTS: 376b) — Kzk. *öşiris-* "söndürmek"

öçük- "hiddetlenmek, kızmak" DLT I: 192, Çağ. (SD: 119), (EDPT: 25b; DTS: 376b)

Kzk. *öşik-* "kızmak, öfkelenmek, kin beslemek, kinlenmek, düşmanlık etmek"

öçüktür- "kızdırmak, öfkelendirmek, kinlendirmek" AH: 139, (EDPT: 26a; DTS: 376b)

Kzk. *öşiktir-* "kinlendirmek, öfkelendirmek"

öçür- "söndürmek" Uyg. (U II: 9_4; TT VII: 40_{71}), DLT I: 177, KB: 3609,Çağ. (Seng.: 63v/7; BVt: 529/2; FK: 568/8; İD: 183/7; LM: 3562; MKb: 102b/2; Sİ: 904; TEH: M794b/21; SS: 1316; GN: 31/7; LÇT: 72; SD: 792; LD: 1237), (EDPT: 30b; DTS: 376b)

Kzk. *öşir-* "söndürmek"

ögey "üvey" Uyg. (USp: 78_8), DLT I: 123, Kıp. (TA: 34a/2), Çağ. (Seng.: 79v/9; TEH: A720b/22; LÇT: 88), (EDPT: 119b; DTS: 379a)

Kzk. *ögey* "üvey, öz olmayan"

ögi- "öğütmek" Uyg. (AratU I *ögü-*: 55), DLT III *ügi-*: 254, Çağ. (AL *üg-* "un öğütmek"), (EDPT: 101b; DTS: 622b)

Kzk. *ük-* "öğütmek"

ögil- "öğütülmek" Kıp. (İN: 88b/9), (Delice, 2003: 259)

Kzk. *ügil-* "öğütülmek"

ögit- "öğütmek" DLT I *ögit-*: 213, KB: 1064, 6009, Kıp. (CC *övüt-*: 126/13; Kİ *ügüt-*: 18; TA *ügüt-*: 35b/10; TZ *ügüt-*: 13b/11), Çağ. (Seng. *ögüt-*: 79v/5), (EDPT: 103b; DTS: 380a)

Kzk. *ügit-* "öğütmek"

ögren- "öğrenmek" Uyg. (U III *ögren-*: 82_{16}), DLT I *ögren-*: 252, KB *ögren-*: 1680, 1932, Kıp. (CC *övren-/üren-*: 121/15; DM *ögren-*:

Kzk. *üyren-* "öğrenmek; alışmak"

233b/10; GT *ögren-*: 278/4; İM *ögren-*: 19b/8; KF *ögren-*: 13b/5; Kİ *ögren-*: 51; KK *ögren-*: 82b/13; MG *ögren-*: 25b/9; TA *ögren-*: 41a/3; TZ *ögren-/ören-/övren-*: 9a/13), Çağ. (Seng. *örgen-*: 69r/13; BVt *örgen-*: 440/5; FK *örgen-*: 144/4; İD *örgen-*: 388/6; MKb *örgen-*: 16b/1; MN *örgen-*: 98a/4; Sİ *örgen-*: 1524; TEH *örgen-*: T705b/19; SS *örgen-*: 2419, 2421; GN *ögren-*: 7/13, 10/11; LÇT *örgen-*: 76; SD *ögren-*: 205, 353; ŞHD *ögren-*: 6b/12; LD *ögren-*: 585, 1578), (EDPT: 114b; DTS: 380b)

öğreniş- "karşılıklı öğrenmek, birlikte öğrenmek" Kıp. (MG: 37b/7), (Uğurlu, 1987: 59) — Kzk. *üyrenis-* "birlikte öğrenmek"

ögret- "öğretmek" Uyg. (U II *ögret-*: 23_{23}), DLT I *ögret-*: 261, KB *ögret-*: 1494, 5554, Kıp. (CC *övret-*: 143/13; GT *ögret-*: 229/6; İM *ögret-*: 65b/1; KF *ögret-*: 262a/3; KFT *ögred-*: 217a/16; Kİ *ögret-*: 19; KK *ögret-*: 84a/9; MG *ögret-*: 64b/8; MS *ögret-*: 18b/4; TA *ögret-*: 44a/8), Çağ. (Seng. *örget-*: 69v/8; FK *örget-*: 347/4; İD *örget-*: 191/9; MKb *örget-*: 20a/1; TEH *örget-*: T694b/14; GN *ögret-*: 81/6; LÇT *örget-*: 76; SD *ögret-*: 522; ŞHD *ögret-*: 7a/7; LD *ögret-*: 1533), (EDPT: 114a; DTS: 380b) — Kzk. *üyret-* "öğretmek"

ögür "koyun, geyik gibi hayvan sürüsü" Uyg. (Man III: 45_3), DLT I: 54, II: 153, Kıp. (Kİ: 19), Çağ. (Seng.: 79v/28; LÇT: 90), (EDPT: 112a) — Kzk. *üyir* "hayvan sürüsü, sürü" (Kırg. *üyür*)

ögür-"öğürmek, bağırmak, bağırarak ağlamak" Kıp. (CC: 114/23; İH: 5), Çağ. (BVt: 60/7; LM: 1930; Sİ: 6575; TEH: M801b/1; SS: — Kzk. *ökir-* "bağırmak; (hayvan) öğürmek, bağırmak"

3272; LÇT: 90), (Grønbech, 1942: 182)

ögürlen- "sürü haline gelmek, sürü olmak" DLT I: 292, (EDPT: 116a)

Kzk. *üyirlen-* "hayvanların bir araya gelip sürü olması, sürü olmak"

ögürlüg "sürülü, sürüsü olan" DLT I: 152, (EDPT: 115b)

Kzk. *üyirli* "sürülü, sürüsü olan"

ögüş- "öğütmekte yardım etmek, birlikte öğütmek" DLT I: 187, (EDPT: 119a)

Kzk. *ügis-* "birlikte öğütmek"

ögüt "öğüt, nasihat" DLT I *ögüt*: 102, III: 46, Kıp. (GT *ögüt*: 285/13; Kİ *ögüt*: 18; TZ *ögüt/övüt*: 17a/5), Çağ. (Seng. *ögüt*: 79v/25; BVt *ögüt*: 70/5; LÇT *ögüt*: 90; SD *ögüt*: 355), (EDPT: 102a; DTS: 382a; ESTY I *övüt*: 500-501)

Kzk. *ügit* "öğüt, nasihat"

ögütle- "öğüt vermek, nasihat etmek" DLT I *ögütle-*: 299, Kıp. (TA *ögütle-*: 39a/12; TZ *ögütle-/öyütle-*: 25b/8), (EDPT: 104b; DTS: 382a)

Kzk. *ügitte-* "öğüt vermek, nasihat etmek"

ökçe "ökçe, taban" Kıp. (DM *ökşe*: 13b/8; İM *ökçe*: 128b/6; İN *ökce*: 29a/7; MG *ökçe*: 12a/2; TA *ökçe*: 22b/1), (Toparlı, 1992: 222)

Kzk. *ökşe* "ökçe, taban"

öktem "gururlu, kibirli; zâlim" KB: 672, 5522, Kıp. (CC: 131/26; TZ: 27b/5), Çağ. (Pav.C. 70; LÇT: 89), Çağ. (LÇT: 91), (EDPT: 102b; DTS: 382b)

Kzk. *öktem* "sert, şiddetli, güçlü; hükmedici, emredici"

ökün- "pişman olmak" Uyg. (U I: 9_3; TT VIII: A_{44}), DLT I: 203, KB: 363, 1143, 4812, Muh.: 115, 123, Kıp. (Kİ: 18; TZ: 9b/3), (EDPT:

Kzk. *ökin-* "pişman olmak, nedamet duymak"

111a; DTS: 382b)

ökünç “pişmanlık” DLT I: 132, III: 449, KB: 929, 1364, 1371, Çağ. (Seng.: 80r/11; LÇT: 91), (EDPT: 110a; DTS: 383a)

Kzk. *ökiniş* “pişmanlık, nedamet” (*opınıs* “pişmanlık”)

ökünçlüg “pişmanlık veren” KB: 324, 556, 5653, (EDPT: 111a; DTS: 383a)

Kzk. *ökinişti* “pişmanlık veren, bezdiren”

ökünçsüz “pişman olmayan, nedametsiz” Uyg. (AY: 169/13), KB: 348, 920, (EDPT: 111b; DTS: 383a)

Kzk. *ökinişsiz* “pişmanlık duymayan, nedametsiz”

ökündür-“pişman ettirmek” KB: 3879, (EDPT: 111b; DTS: 383a)

Kzk. *ökindir-* “pişman ettirmek”

öküz “öküz, sığır” Uyg. (IrkB: 25, 37; Man III: 11_9), DLT I: 59, III: 421, Muh.: 172, Kıp. (BM *öküz*: 7/8; BV *öküz*: 68b/13; CC *ögüz*: 107/25; DM *öküz*: 7a/11; GT *öküz*: 310/6; Kİ *öküz*: 18; KK *öküz*: 69b/6; TA *öküz*: 15b/3; TZ *öküz*: 11a/2), Çağ. (Seng.: 80r/2), (EDPT: 120a; DTS: 383a; ESTY I: 521-523)

Kzk. *ögiz* “öküz”

öl- “ölmek” Uyg. (Man I: 9_5; TT II: 17; AratU I: 102; USp: 12_2), DLT I: 228, III: 267, KB: 1487, 6178, Muh.: 115, 122, Kıp. (BV: 46a/1; CC: 124/20; GT: 111/13; İM: 356a/2; KH: 34/5; KF: 212b/3; KFT: 395a/2; Kİ: 20; KK: 84b/2; MS: 45b/4; TA: 45b/11; TZ: 35b/8), Çağ. (Seng.: 80r/17; BVt: 244/7; FK: 209/5; İD: 148/4; LM: 2036, 2415; MKb: 77a/5; MN: 103a/5; Sİ: 3368; TEH: T697a/27; SS: 1318, 3980; GN: 40/5, 59/8; LÇT: 95; SD: 602, 799; ŞHD: 10b/13; LD: 354, 620; Pav.C. 78),

Kzk. *öl-* “ölmek, vefat etmek; *ölgeniŋ artınan ölmek joḳ* ölenle ölünmez”

(EDPT: 125b; DTS: 383a; ESTY I: 525-527)

ölç-, ölçe- "ölçmek" NF *ölç-*: 374/11, KE *ölçe-*: 62v/5, Muh. *ölç-*: 114, Kıp. (BV *ölç-*: 12a/21; CC *ölç-*: 34/20; İM *ölç-*: 83b/8; MG *ölç-*: 75b/7; TA *ölç-*: 45a/7; TZ: *ölç-/ölşi-*: 29b/9, 30a/1), Çağ. (LÇT *ölçe-*: 94), (Grønbech, 1942: 182)

Kzk. *ölşe-* "ölçmek, tartmak"

ölçek "ölçek" Muh. *ölçek*: 188, Kıp. (CC *ölçe*: 34/23; DM *ölşek*: 10b/14; İM *ölçe/ölçek/ölçük*: 481b/5; KFT *ölçek*: 98b/23; TZ *ölçek*: 29b/9), Çağ. (LÇT *ölçek*: 93), (Atalay, 1945: 225)

Kzk. *ölşek* "ölçek"

öldür-, öltür- "öldürmek" DLT I *öldür-*: 224, KB *öldür-*: 2292, Muh. *öldür-*: 114, Kıp. (BV *öltür-*: 35b/18; CC *öldür-/öltür-*: 122/15; GT *öldür-/öltür-*: 68/9; İM *öltür-*: 240a/3; KF *öldür-*: 161b/2; Kİ *öltür-*: 20; KK *öltür-*: 81a/10; TA *öldür-*: 35b/6; TZ *öltür-*: 30a/6), Çağ. (Seng. *öltür-*: 82v/15; BVt *öltür-*: 419/2; FK *öldür-/öltür-*: 449/3; İD *öldür-/öltür-*: 78/4, 129/9; LM *öltür-*: 3509; MKb *öltür-*: 80a/11; MN *öltür-*: 98b/12; Sİ *öltür-*: 4781; TEH *öltür-*: A732a/5; SS *öltür-*: 789, 826; GN *öldür-/öltür-*: 45/4, 78/9; LÇT *öltür-*: 93; AL *öltür-*: 157; SD *öltür-*: 461, 592; ŞHD *öldür-/öltür-*: 174a/9; LD *öldür-/öltür-*: 171, 2520), (EDPT: 133b; DTS: 383b)

Kzk. *öltir-* "öldürmek"

öldürül- "öldürülmek" Kıp. (CC *öltürül-*: 139/14; KFT *öldürül-*: 181b/38; İM *öltürül-*: 243b/2), (Toparlı, 1992: 297)

Kzk. *öltiril-* "öldürülmek"

öleŋ[1] "çayır, çimen, çimenlik" Uyg. (AY: 599/13), Çağ. (Seng.: 86r/19; LÇT: 95), (EDPT: 147b)

Kzk. *öleŋ[1]* "sulak yerlerde yetişen ot, çimen; sulak yer, su kenarı"

öleŋ[2] "şarkı" Çağ. (Seng.: 86r/21; LÇT: 95), (EDPT: 147b)

Kzk. *öleŋ[2]* "şiir; şarkı"

öleŋlig "çayırlı, çimenli, otlak" Uyg. (TT V: 123), (EDPT: 149b)

Kzk. *öleŋdi* "çayırı, çimeni bol olan, çayırlı"

öltürt- "öldürtmek" Kıp. (TZ: 54b/9), (Atalay, 1945: 225)

Kzk. *öltirt-* "öldürtmek"

öltürüş- "karşılıklı öldürmek" Kıp. (İM: 69a/3), (Toparlı, 1992: 186)

Kzk. *öltiris-* "karşılıklı öldürmek; birlikte öldürmek"

ölüg "ölü" Uyg. (Man I *ölüg*: 5_7; TT VI *ölüg*: 229), DLT I *ölüg*: 72, II: 110, III: 272, KB *ölüg*: 1595, 1860, Kıp. (CC *ölü*: 148/18; GT *öil/ölü*: 109/2; İM *öli/ölüg/ölü*: 35b/7, 353b/8; KF *ölü*: 198a/2; KFT *öli/ölü*: 267a/14; MS *ölü*: 5b/1; TA *ölü*: 27b/9; TZ *öli*: 33b/4), Çağ. (Seng. *ölüg*: 86v/5; BVt *ölüg*: 268/2; İD *ölüg*: 166/2; LM *ölüg*: 1178, 3354; MKb *ölüg*: 34a/7; Sİ *ölüg*: 765, 3129; TEH *ölüg*: T698a/13; SS *ölük*: 1277; SD *ölüg*: 180, 267; ŞHD *ölüg*: 160b/8; LD *ölüg*: 546), (EDPT: 142a; DTS: 384a)

Kzk. *öli* "ölü, ölmüş; cahil, bilgisiz"

ölük "ölü" Çağ. (SS: 1277, 1282; AL: 154), (Tural, 1993: 717)

Kzk. *ölik* "ölü, ceset, naaş"

ölüm "ölüm" Uyg. (IrkB: 13, 17; Man III: 11_{11}; U I: 9_{11}; U III: 43_{28}; TT III: 150; PK: 156), DLT

Kzk. *ölim* "ölüm, ecel"

I: 75, KB: 295, 881, 1078, Muh.: 138, Kıp. (BM: 5/11; GT: 115/11; İM: 80b/5; KF: 199a/7; MG: 93a/4; TZ: 33b/4), Çağ. (BVt: 143/4; FK: 77/2; İD: 173/5; LM: 2749, 3170; MKb: 9b/2; MN: 65b/4; Sİ: 5513, 6199; TEH: M786b/10; SS: 3587; GN: 57/2; LÇT: 96; ŞHD: 81a/8; LD: 280, 557), (EDPT: 146a;DTS: 384a)

ölümçi "ölüme mahkum, ölüme yakın" Uyg. (U I: 37_8), (DTS: 384a) — Kzk. *ölimşi* "ölmeye yakın, ölmek üzere"

ölümdük "leş, ceset" Kıp. (İM: 106b/4), (Toparlı, 1922: 209) — Kzk. *ölimtik* "ölü beden, ceset"

ölümlüg "ölümlü" Uyg. (TT VIII *ölümlüg*: D_{28}), Kıp. (CC *ölümlüḫ*: 145/13), Çağ. (Seng. *ölümlüg*: 86v/11; Sİ *ölümlüg*: 458; LÇT *ölümlüg*: 96), (EDPT: 147a; DTS: 384a) — Kzk. *ölimdi* "ölümlü, fani"

ölümsüz "ölümsüz" Uyg. (U II: 60_2), (DTS: 384a) — Kzk. *ölimsiz* "ölümsüz"

öŋ[1] "ön, cephe, yüz" Uyg. (TT I: 150; USp: 5_3), DLT I: 40, KB: 60, Kıp. (BV *öŋ*: 14a/2; CC *ön/öŋ*: 124/31; İN *öŋ*: 19b/6; KH *öŋ*: 9/7; TA *öŋ*: 13b/5), Çağ. (Sİ: 6892; SS: 684; GN: 20/9; LD: 101), (EDPT: 167b; DTS: 385b; ESTY I: 532-533) — Kzk. *öŋ[1]* "yüz, çehre, bet; bir şeyin önü, bir şeyin ön tarafındaki yüzü"

öŋ[2] "renk" Uyg. (U II: 12_{19}; TT V: 133; TT VI: 151), DLT I: 41, (EDPT: 167b; DTS: 385b) — Kzk. *öŋ[2]* "renk"

öŋlen- "renklenmek; hastalık sonrası rengi açılmak" DLT I: 289, (EDPT: 186a; DTS: 387a) — Kzk. *öŋden-* "renklenmek, canlanmak, güzelleşmek"

öŋlüg “renkli, canlı” Uyg. (TT V: 22; AratU II: 153), DLT I: 41, (EDPT: 185b; DTS: 387a)

Kzk. *öŋdi* “renkli, canlı, güzel; güzel yüzlü”

öŋsüz “renksiz” Uyg. (Man III: 37_{16}), (EDPT: 191a; DTS: 387b)

Kzk. *öŋsiz* “rengi atmış, solgun, renksiz”

öŋüç “boğaz, gırtlak” Uyg. (U II: 69_4), (EDPT: 172a; DTS: 387b; ESTY I: 536)

Kzk. *öŋeş* “boğaz, yemek borusu” (Kklp. *öŋeş*)

öŋür “elbisenin ön tarafı; içlik, iç elbise” Uyg. (TT VII: 36_8), Çağ. (Seng.: 89r/10), (EDPT: 188b; ESTY I: 538-539)

Kzk. *öŋir* “elbisenin ön kısmı; içlik, iç elbise; elbisenin yaka ve göğüs kısmındaki nakış, motif”

öp- “öpmek” DLT I: 163, KB: 451, 498, 1553, Muh.: 105, 119, Kıp. (CC: 124/13; DM: 20a/10; GT: 166/2; İM: 404b/2; KF: 236a/6; KFT: 373a/14; Kİ: 7; KK: 9b/10; TA: 40a/13; TZ: 30a/8), Çağ. (BVt: 626/2; FK: 418/4; İD: 376/1; LM: 1114, 2143; MKb: 41a/12; Sİ: 5458, 4735; TEH: M787a/17; SS: 635, 4523; GN: 13/3, 49/9; LÇT: 64; Pav.C. 40; SD: 55, 200; ŞHD: 96a/2; LD: 1244), (EDPT: 4b; DTS: 387b; ESTY I: 539)

Kzk. *öp-* “öpmek”

öpke[1] “akciğer” Uyg. (AratU I: 60; U III: 79_4), DLT I: 128, II: 144, III: 393, Muh.: 141, Kıp. (BV *öpke*: 4a/2; CC *öpke*: 120/21; Kİ *öpke*: 7; TZ *öpke/öyken*: 11a/11), Çağ. (Pav.C. 40), (EDPT: 9a; DTS: 387b; ESTY I: 540-541)

Kzk. *öpke, ökpe* “akciğer” (*öpke* ~ *ökpe* metatez)

öpke[2] “öfke, kızma” Uyg. (U II *övke*: 85_{25}; TT III *övke*: 29), DLT I *öpke/öfke*: 128, III: 428, KB *övke*: 322, 1414, 2734, Kıp. (CC *öpke*: 30/14),

Kzk. *ökpe* “kızma, darılma, kırılma”

Çağ. (LÇT *öpke*: 64), (EDPT: 9a; DTS: 388a)

öpkeçi "öfkeli, kızgın, küsmüş" Uyg. (TT VII: 17_{23}), (EDPT: 9b; DTS: 388a) Kzk. *ökpeşi* "kızmış, darılmış, küsmüş"

öpkele- "öfkelenmek" Uyg. (TT VI: 18), DLT I: 317, Muh.: 113, KB *övkele-*: 6310, Kıp. (CC: 30/11), (EDPT: 9b; DTS: 388a) Kzk. *ökpele-* "sinirlenmek, kalbi kırılmak, darılmak"

öpkelen- "öfkelenmek, darılmak" Çağ. (LÇT: 64), (Durgut, 1995: 64) Kzk. *ökpelen-* "darılmak, kızmak, sinirlenmek"

öpkelig "öfkeli" KB *övkelig*: 342, 780, 850, Çağ. (Seng. *öpkelig*: 58r/27), (EDPT: 9b; DTS: 388a) Kzk. *ökpeli* "sinirli, kızgın, kabi kırılmış"

öptür- "öptürmek" DLT I: 217, Çağ. (Seng.: 57v/29), (EDPT: 7b; DTS: 388a) Kzk. *öptir-* "öptürmek"

öpüş- "öpüşmek" Uyg. (PK: 157), DLT I: 180, Kıp. (GT: 246/13), Çağ. (Seng.: 57v/27; LÇT: 64), (EDPT: 16b; DTS: 388a) Kzk. *öbis-* "öpüşmek"

ör "yukarı, yokuş, yamaç" Çağ. (Seng.: 70v/18; LM: 1224; LÇT: 73; Pav.C. 52; AL: 139), (EDPT: 193a; ESTY I: 542) Kzk. *ör* "bayır, yokuş, yamaç; ulaşılmak istenen en üst hedef"

ör-[1] "çıkmak, kalkmak, kopmak; yükselmek" Uyg. (Man I: 17_{16}; U II: 5_{14}), DLT I: 173, Kıp. (KFT. 139b/29), (EDPT: 195a; DTS: 388a) Kzk. *ör-[1]* "ayağa kalkmak, yükselmek; (hayvan için) otlağa çıkmak, otlamak, yayılmak"

ör-[2] "örmek" DLT I: 172, KB: 1311, Kıp. (GT: 83/12; İM: 98b/3; Kİ: 10), Çağ. (Seng.: 66v/22), (EDPT: 195b; DTS: 388b; ESTY I: 544) Kzk. *ör-[2]* "(saç, ip, duvar gibi) örmek"

örçele- "inat etmek, ısrar etmek" Kıp. (İH: 36), (İzbudak, 1936: 36) — Kzk. *örşele-* "inat etmek, ısrar etmek"

örçeleş- "bir mesele hakkında inatlaşmak" Kıp. (İH: 36), (İzbudak, 1936: 36) — Kzk. *örşeles-* "inatlaşmak, münakaşa etmek"

ördek "ördek" Uyg. (AY *ödirek*: 4/12, 19/10), DLT I *ördek*: 103, II: 26, III: 17, KB *ördek*: 72, 6368, Kıp. (BM *yördek*: 11/14; DM *ördek*: 12a/2; İH *ördek*: 23; İM *ördek*: 357a/2; TA *ördek*: 10b/13; TZ *ördek*: 7b/3), Çağ. (FK *ördek*: 609/5; LM *ördek*: 2048), (EDPT: 205b; DTS: 388b; ESTY I: 547-548; TMEN II: 450) — Kzk. *üyrek* "ördek" (*ödirek* ~ *ödirek* > *öyirek* > *üyrek*)

öre "yular, bağ, bukağı, köstek" Çağ. (LÇT: 74), (Krş. DLT I *örk*: 43, KB *örk*: 1988, 2009), (EDPT: 221a) — Kzk. *öre* "atı bağlamak için kullanılan zincir, köstek, bukağı"

örgüç "hörgüç" DLT I *örgü/örgüç*: 95, Kıp. (BV *örgeç*: 18a/1; İM *örgeç*: 343a/7; Kİ *örküç*: 11; TA *örgüç*: 15a/13; TZ *örkeş/örküç*: 19b/2), Çağ. (Seng. *örküç*: 71r/25; Pav.C. *örküç*: 56), (EDPT: 223b; DTS: 338b; ESTY I: 548-549) — ~Kzk. *örkeş* "hörgüç, kambur, tümsek, çıkıntı"

örgüçlen- "*suv örgüçlendi* = su dalgalandı, yükseldi; tümsekleşmek, kamburlaşmak" Uyg. (Man III: 9_2), DLT I: 312, (EDPT: 228b; DTS: 388b) — Kzk. *örkeşten-* "tümsekleşmek, tepe tepe olmak"

örle- "yükselmek" KB: 3836, 4893, 6036, 6064, Çağ. (Seng.: 70r/7), (EDPT: 230a; DTS: 389a) — Kzk. *örle-* "yükselmek, yukarı çıkmak"

örlen- "belirmek, çıkmak, yükselmek" DLT I: 257, Çağ. (Seng.: 70r/21), (EDPT: 230b; DTS: 389a) — Kzk. *örlen-* "yükselmek, dikleşmek; karşı çıkmak"

örme "örme, örülmüş" DLT I: 129, Muh.: 180, Çağ. (Seng.: 71v/1), (EDPT: 231b; DTS: 389b)

Kzk. *örme* "örme, örgü, örülmüş"

örmek "bir tür elbise" Uyg. (USp: 31_{18}), Çağ. (Seng.: 71r/27), (EDPT: 231b; DTS: 389b)

Kzk. *örmek* "bir tür elbise; dokuma tezgahı"

örmek "örümcek ağı" Çağ. (LM: 3287), (Çelik, 1993: 601)

Kzk. *örmek* "örümcek ağı"

örmekçi "örümcek" Çağ. (SD *örmekçi*: 42; LD *örmekçi*: 25), (Krş. DLT I *örümçek*: 152, Kıp. (CC *örümçik*: 115/21; TZ *örümçek*: 25a/13)), (EDPT *örümçek*: 231b)

Kzk. *örmekşi* "örümcek"

örnek "örnek, numune" Çağ. (LÇT: 78; Pav.C. 59), (ESTY I: 549-550)

Kzk. *örnek* "örnek, numune, model; nakış, süs, işleme, bezek"

ört "ateş, alev, yangın" Uyg. (U II: 25_{26}; U III: 5_1; TT V: 116; TT X: 340), DLT I: 42, Çağ. (Seng.: 71r/3; FK: 72/9; LM: 749, 2117; Sİ: 359; LÇT: 74; AL: 137; Pav.C. 53), (EDPT: 201a; DTS: 389b; ESTY I: 550-551)

Kzk. *ört* "yangın, ateş; *ört söndirüşi* itfaiyeci, *ört söndirgiş* itfaiye aracı"

örte- "yakmak" Uyg. (Man I: 7_3; U III: 37_5), DLT I: 272, III: 356, KB: 2656, Kıp. (GT: 355/3; TA: 37a/2), Çağ. (Seng.: 68r/28; BVt: 132/9; FK: 219/5; İD: 139/2; LM: 2160; MKb: 75a/11; MN: 112a/3; Sİ: 5530; TEH: T703a/7; SS: 580; GN: 32/6; LÇT: 75; AL: 136; Pav.C. 54; SD: 526, 663; ŞHD: 31b/12; LD: 610, 2535), (EDPT: 208b; DTS: 389b)

Kzk. *örte-* "yakmak, tutuşturmak, ateşlemek"

örtel- “yakılmak” DLT I: 245, (EDPT: 209a; DTS: 389b)

Kzk. *örtel-* “yakılmak”

örten- “yanmak, tutuşmak” Uyg. (IrkB: 9; Man III: 7_{11}; U II: 8_{27}), DLT I: 251, Çağ. (Seng.: 68v/22; BVt: 46/3; FK: 302/2; İD: 324/2; LM: 3561; MKb: 74b/6; MN: 111b/13; Sİ: 5540; TEH: M787b/25; SS: 1133, 1392; GN: 21/10; LÇT: 75; Pav.C. 54; ŞHD: 136a/6; LD: 846, 1148), (EDPT: 209b; DTS: 389b)

Kzk. *örten-* “yanmak, tutuşmak”

örteş- “birlikte yakmak; birbirini yakmak” DLT I: 231, (EDPT: 211a; DTS: 390a)

Kzk. *örtes-* “birlikte yakmak”

örtet- “yaktırmak” DLT I: 260, (EDPT: 208b; DTS: 390a)

Kzk. *örtet-* “yaktırmak”

örtlüg “ateşli, alevlenmiş, yanan” Uyg. (TT IV *örtlüg*: 25), Kıp. (CC *örtli*: 159/5), (EDPT: 206b)

Kzk. *örtti* “ateşli, alevli”

örü “yüksek, dik, üst” Uyg. (U III *örü*: 44_4; TT X *örü*: 438), KB *örü*: 103, 269, 438, Kıp. (İM *öre*: 91b/6; KFT *örü*: 139b/29; TZ *öre*: 36a/8), Çağ. (Seng. *öre*: 71v/24; LD *örü*: 71), (EDPT: 197b; DTS: 390b)

Kzk. *öre, örü* “ayakta durma, dik durma, kalkma”

örüg “örgü” KB: 5825, (DTS: 390b)

Kzk. *örüv* “örgü, örülmüş”

örüglüg “örülü, örülmüş” KB: 5825, (EDPT: 228a)

Kzk. *örüvli* “örülü, örülmüş”

örül- “örülmek” DLT I: 195, Kıp. (İM: 98b/1), Çağ. (Seng.: 67v/16; BVt: 396/1), (EDPT: 229b)

Kzk. *öril-* “örülmek”

örüm "örülmüş" KB: 4768, 6157, 6334, (EDPT: 231b)

Kzk. *örim* "örme, örülmüş, örgü"

örüş "yükseliş, yükselen, çıkış" Uyg. (TT V: 68), (EDPT: 239b)

Kzk. *öris* "dokunacak ipin uzunluğu, yüksekliği; otlak, yaylak, mera" (Kırg. *örüş*)

östeŋ "su yatağı, kanal" KB: 1796, (EDPT: 242b)

Kzk. *östen* "nehir yatağı, su yolu, kanal" (Kırg. *östön*)

öt "öd, safra" Uyg. (AratU I *öt*: 69), DLT I *öt*: 43, Muh. *öt*: 78, 142, Kıp. (BV *öt*: 59b/25; DM *öd*: 13b/2; GT *öt*: 65/6; Kİ *öt*: 8; KK *öt*: 69a/3; TA *öt*: 23a/1; TZ *öd/öt*: 32b/8), Çağ. (Seng. *öd*: 66v/14; Pv.C. *öd*: 52), (EDPT: 35b; ESTY I: 504)

Kzk. *öt* "öd, safra"

öt-[1] "geçmek, gitmek, delmek" Uyg. (AratU II: 23), DLT I: 171, KB: 4381, 6114, Muh.: 122, Kıp. (BV: 43b/16; GT: 205/13; İM: 465a/7; KFT: 211b/46; TA: 44b/11; TZ: 21b/10), Çağ. (Seng.: 58v/5; BVt: 355/5; FK: 460/1; İD: 205/6; LM: 162, 1237; MKb: 35b/4; MN: 8a/7; Sİ: 3348, 5221; TEH: T695a/22; SS: 1000, 2768; GN: 31/8, 74/4; LÇT: 68; AL: 121; Pav.C. 45; SD: 260, 470; ŞHD: 141a/13; LD: 2027), (EDPT: 39a; ESTY I: 554-555)

Kzk. *öt-[1]* "geçmek, aşmak, delmek; (zaman) geçmek, ilerlemek; ölmek, dünyadan göçmek"

öt-[2] "mide rahatsızlığı çekmek; ishal olmak" Uyg. (TT VII: 33_{16}), Kıp. (İH *ötür-* (< öt-): 37), (EDPT: 39a)

Kzk. *öt-[2]* "ishal olmak"

öt-[3] "keskin olmak" Uyg. (Hüen: 126), (EDPT:

Kzk. *öt-[3]* "keskinleşmek,

39a)	keskin olmak”
öte- “ödemek” Uyg. (TT II: 24), DLT III: 251, KB: 597, 2321, 6105, Muh.: 104, Kıp. (GT *öde-*: 343/9; İM *öte-*: 196a/6; KF *öde-*: 131b/5; KFT *öde-*: 400a/20; TZ *öte-*: 5b/11), Çağ. (LÇT: 65; SD: 470), (EDPT: 43a; DTS: 392a)	Kzk. *öte-* “ödemek”
ötel- “ödenmek” KB: 2670, Kıp. (İM: 162b/8), (Toparlı, 1992: 244)	Kzk. *ötel-* “ödenmek”
öteş- “ödeşmek” Çağ. (GN: 92/10), (Orak, 1995: 171)	Kzk. *ötes-* “ödeşmek”
ötgür- “göndermek, geçirtmek” Uyg. (TT IV *ötgür-*: 148), DLT I *ötgür-*: 227, Kıp. (BV *ötker-*: 20a/23; TZ *ötker-*: 55a/7), Çağ. (Seng. *ötger-*: 59v/21; BVt *ötker-*: 384/7; FK *ötker-*: 592/6; İD *ötker-*: 320/2; LM *ötker-*: 474; MKb *ötker-*: 39a/9; MN *ötker-*: 34b/12; Sİ *ötker-*: 4722; TEH *ötker-*: T705a/6; SS *ötker-*: 3149; LÇT *ötker-*: 66; AL *ötker-*: 122, Pav.C. *ötker-*: 42; SD *ötker-*: 261; ŞHD *ötker-*: 118b/4; LD *ötker-/ötkür-*: 628, 2293), (EDPT *ötgür-*: 52b; DTS *ötkür-*: 392b)	~Kzk. *ötker-* “geçirmek, aşırmak; yaşamak, başından geçmek”
ötgürüş- “bir şeyi birlikte geçirmek, geçirmekte yardım etmek” DLT I *ötgürüş-*: 232, Çağ. (Seng. *ötgeriş-*: 60r/18; LÇT *ötkeriş-*: 66), (EDPT *ötgürüş-*: 54b; DTS *ötkürüş-*: 392b)	~Kzk. *ötkeris-* “geçirmekte yardım etmek, birlikte geçirmek”
ötgüz- “geçirmek” Çağ. (LÇT: 67; Pav.C. 44), (Durgut, 1995: 67)	Kzk. *ötkiz-* “geçirmek”
ötkeril- “geçirilmek” Çağ. (MKb: 32b/6), (Ölmez, 1993: 519)	Kzk. *ötkeril-* “geçirilmek”

ötkün (< öt-) "geçen, geçmiş" Çağ. (FK: 464/6; ŞHD: 134a/6; HBD: 196/4), (Kaya, 1989: 1160)

Kzk. *ötken* "geçen, geçmiş; *ötken kün* geçmiş günler, geçmiş zaman, *ötken-ketken* gelip geçmiş, olup bitmiş" (Kklp. *ötken*)

ötli "ödlü, safralı" Kıp. (CC: 143/10), (Grønbech, 1942: 184)

Kzk. *ötti* "ödlü, safralı"

ötmek "ekmek" Uyg. (Man III *ötmek*: 12_5), DLT II *ötmek*: 276, Kıp. (CC *etmek/ötmek*: 126/29; DM *ötmek*: 6b/5; İM *ötmek*: 388b/8; KK *etmek*: 70b/1; TZ *ötmek*: 14a/10), Çağ. (Pav.C. *ötmek*: 45), (DTS: 393a; Grønbech, 1942: 96)

Kzk. *ötpek* "ekmek"

ötrük "hile, yalan" DLT I: 101, Kıp. (Kİ: 8; TA: 28b/11), Çağ. (Seng.: 62r/14; MKb: 8a/10; Pav.C. 42; LÇT: 66), (EDPT: 66a)

Kzk. *ötirik* "yalan, aldatma"

ötrükçi "yalancı" Kıp. (CC: 99/17), (Grønbech, 1942: 185)

Kzk. *ötirikşi* "yalancı"

ötrükle- "yalan söylemek" Muh.: 114, Kıp. (Kİ: 8), (Battal, 1997: 56)

Kzk. *ötirikte-* "yalan söylemek"

ötsiz "ödsüz" Kıp. (BV: 66b/18), (Ağar, 1986: 261)

Kzk. *ötsiz* "ödsüz"

ötül- "geçilmek" KB: 249, (DTS: 393b)

Kzk. *ötil-* "geçilmek"

ötün- "rica etmek, dilemek" ETY: 78, Uyg. (U I: 6_{16}; U II: 79_{52}; TT I: 160; TT IX: 54; USp: 289), DLT I: 376, KB: 3770, 4058, 4103, Muh.: 112, Çağ. (Seng.: 61v/17; TEH: M802a/10; Pav.C. 46), (EDPT: 62b; DTS: 393b; ESTY I: 557-558)

Kzk. *ötin-* "rica etmek, istemek, dilemek" (*ötil* "rica, istek")

ötünç “dilek, istek, arz” ETY: 15, (EDPT: 61a; DTS: 393b)

Kzk. *ötiniş* “dilek, istek, arz, talep”

öz “öz, kendi” Uyg. (Man I: 19_{12}; U II: 49_{20}; TT VII: 21_3; TT III: 101), DLT I: 45, II: 145, KB: 136, 500, 1879, Muh.: 138, Kıp. (BV: 62a/23; CC: 159/2; GT: 25/4, 31/1; İM: 84b/7; KF: 194a/6; KFT: 140b/1; Kİ: 13; KH: 70/2; KK: 26b/11; MG: 9a/8; MS: 42b/2; TZ: 36a/6), Çağ. (Seng.: 73v/3; BVt: 238/1; FK: 4/8, 39/5; İD: 30/5, 51/7; LM: 439, 640; MKb: 5b/11; MN: 5a/13; Sİ: 195, 3191; TEH: T694b/10; SS: 134/295; GN: 3/12; AL: 142; LÇT: 80; ŞT: 67b/10; SD: 450, 770; ŞHD: 7a/8; LD: 175, 227), (EDPT: 278a; DTS: 394b; ESTY I: 506-507)

Kzk. *öz* “öz, kendi; *öz erkimen bas tartuv* kendi isteğiyle vazgeçmek”

özden “asil, soylu, hür, seçkin, rütbeli” Kıp. (CC *özden*: 98/1; GT *özden/özdeŋ*: 94/3, 140/6; KFT *özden*: 554b/6; 30b/8; KH *özden*: 8/4; TZ *özden*: 33a/4), (Grønbech, 1942: 186)

Kzk. *özden* “asil, soylu, seçkin; hanın veya padişahın yanında bulunan seçkin insanlar”

özek[1] “ağacın bedeni, özü” Kıp. (İH *özdek*: 4; TZ *özek*: 28b/13), Çağ. (Seng. *özek*: 73v/18; LÇT: 80), (Krş. DLT I *özek* “belin iç yanında bulunan damarlar”: 71), (EDPT: 285a; DTS: 395a; ESTY I: 509)

Kzk. *özek*[1] “bitkilerin kök, gövde ve dallarının ortasında boydan boya bulunan hafif, gevrek ve çoğu yumuşak bölüm, öz; çıbanların içinde ölmüş dokudan oluşan, irinle birlikte çıkan parça, öz; temel, esas, öz;

yemek borusu”

özek[2] “küçük dere” Uyg. (TT V: 122), Çağ. (Pav.C. 61), (EDPT: 285a; DTS: 395a; ESTY I: 510) — Kzk. *özek*[2] “akarsu, akarsu yatağı, akak”

özen “nehir, ırmak” Kıp. (Kİ: 12; TA: 7a/10; TZ: 36a/6), (EDPT: 289a; ESTY I: 510-511) — Kzk. *özen* “nehir, ırmak, akarsu”

özge “diğer, başka” ETY: 79, Uyg. (USp: 32_8), Kıp. (BV: 11b/13; CC: 68/5; GT: 48/10; İM: 6a/6; KF: 9a/5; KFT: 385a/6; KH: 29/4; Kİ: 13; KK: 49a/3; MG: 17a/4; MS: 7a/2; TA: 59a/12; TZ: 26b/10), Çağ. (Seng.: 73v/25; BVt: 238/5; FK: 11/4, 12/1; İD: 241/1; LM: 252, 483; MKb: 7a/7, 8a/12; MN: 6a/11; Sİ: 1648, 2013; TEH: T695b/5; SS: 240, 449; GN: 14/5, 20/1; LÇT: 81; AL: 142; Pav.C. 62; ŞT: 68b/10; SD: 543, 805; ŞHD: 13b/1; LD: 581, 610), (EDPT: 285b; DTS: 395a; ESTY I: 508) — Kzk. *özge* “diğer, başka, ayrı”

özgeçe “başkaca, ayrıca, farklı olarak” Çağ. (FK: 138/1; LM: 48; LÇT: 81; ŞHD: 150b/6), (Karasoy, 1998: 251) — Kzk. *özgeşe* “başkaca, ayrıca, değişik”

özle- “kendisine talep etmek” Çağ. (LÇT: 81), (Durgut, 1995: 81) — Kzk. *özde-* “kendisine istemek”

özlüg “canlı, kendisi” Uyg. (U III: 14_{11}; USp: 13_{12}), KB: 1533, 1870, (EDPT: 286b; DTS: 395b) — Kzk. *özdi* “canlı, yaşayan; kendisi”

özlük “benlik, özlük” DLT III: 438, Kıp. (MG: 57b/6), Çağ. (Seng.: 74r/6; FK: 93/7; LM: 1404, 3405; MKb: 61a/10; Sİ: 7075; TEH: M785b/1; SS: 231, 4706; LÇT: 81; Pav.C. 63), — Kzk. *özdik* “benlik, kendilik, kendi kendine”

(EDPT: 286b; DTS: 395b)

saba “at derisinden yapılmış kımız tulumu” Çağ. (ŞHD: 119b/5), (Karasoy, 1998: 210)

Kzk. *saba* “kımız hazırlamak için kullanılan, at derisinden yapılan kap”

saba- “sopayla vurmak” Çağ. (MKb: 7a/2), (Ölmez, 1993: 528; VEWT: 391a)

Kzk. *saba-* “vurmak, dövmek, sopayla yün çırpmak” (*sabav* “yün dövme çubuğu”)

saban “saban, pulluk” DLT I *saban*: 402, II: 214, III: 416, Muh. *saban*: 158, Kıp. (BM *saban*: 4/1; CC *saban*: 79/9; İH *saban*: 38; TA *saban*: 10a/5; TZ *sapan*: 33b/9), (EDPT: 790a; DTS: 478b)

Kzk. *saban* “saban, pulluk”

sabançı “çiftçi” Kıp. (CC: 130/27), (Grønbech, 1942: 210)

Kzk. *sabanşı* “çiftçi, ekinci”

saç “saç, insan başındaki kıllar” Uyg. (U II: 25_{15}; UIV: 38; TT VII: 32_{20}), DLT I: 49, II: 126, III: 47, KB: 1103, 2914, 4885, Muh.: 139, Kıp. (BV *saç*: 14b/5; CC *saç*: 94/9; DM *saç/saş*: 12b/6; GT *saç*: 271/9; İM *saç*: 98a/7; KH *saç*: 28/7; KF *saç*: 87b/5; KFT *saç*: 211a/34; Kİ *saç*: 56; KK *saç*: 68a/4; MG *saç*: 92a/2; MS *saç*: 22b/1; TA *saç*: 20b/13; TZ *saş*: 20b/5), Çağ. (Seng.: 229v/21; BVt: 293/2; FK: 117/4; İD: 120/3; LM: 1848; MN: 41a/8; Sİ: 6432; TEH: T702b/15; SS: 2531, 3361; GN: 13/8; LÇT: 359; Pav.C. 333; SD: 442; ŞHD: 142b/1; LD: 287, 842), (EDPT: 794a; DTS: 479a;

Kzk. *şaş* “saç, baştaki kıllar” (Kklp. *şaş*, Nog. *şaş*)

ESTY VII: 216)

saç- "saçmak, serpmek, dökmek" Uyg. (IrkB: 20; U III: 12_5; TT VII: 39_3; TT X: 155; AratU I: 35; AratU II: 27), DLT I: 272, II: 4, KB: 719, 5188, 6072, Muh.: 120, Kıp. (BV: 20a/8; CC: 113/23; İM: 91b/2; KF: 66b/3; Kİ: 56; MS: 24b/2; TA: 20b/13), Çağ. (Seng.: 229r/25; BVt: 305/8; FK: 104/5; İD: 337/1; LM: 387, 2662; MKb: 6a/11; Sİ: 583, 4773; TEH: M783b/1; SS: 2862, 3009; GN: 54/5, 98/12; LÇT: 360; Pav.C. 333; SD: 123, 285; ŞHD: 27b/13; LD: 1522, 1943), (EDPT: 794b; DTS: 479a; ESTY VII: 217-218)

Kzk. *şaş-* "saçmak, dökmek, serpmek; yaymak, dağıtmak; saçıp savurmak, israf etmek; (güneş) ışık saçmak"

saç bag̈ "saç bağı, toka" Çağ. (LÇT: 359), (Durgut, 1995: 359)

Kzk. *saçbav* "saç bağı, toka"

saçg̈aḳ "saçak" DLT I *saçg̈aḳ*: 470, Kıp. (CC *saçaḳ*: 103/5; KFT *saçaḳ*: 147b/6; Kİ *saçaḳ*: 56), Çağ. (Pav.C. *saçaḳ*: 333), (EDPT: 796a; DTS: 479b)

~Kzk. *şaşaḳ* "saçak"

saçıg̈ "dağıtılan herhangi bir şey, saçı" Uyg. (TT VII *saçıg̈*: 39_3), Çağ. (FK *saçıg̈/saçıḳ*: 362/2; İD *saçıg̈*: 235/2; LM *saçıḳ*: 2678; Sİ *saçı*: 3314; TEH *saçıḳ*: M790a/8; LÇT *saçuḳ*: 360; AL *saçıg̈/saçıḳ/saçuḳ*: 334; Pav.C. *saçıḳ/saçuḳ*: 334), (EDPT: 796a; DTS: 479b)

Kzk. *şaşuv* "gelinin başından aşağı dökülen şeker vb. şeyler, saçı"

saçıl- "saçılmak" Uyg. (Man III: 13_{18}; TT I: 75; TT X: 436), DLT II: 122, KB: 738, 3046, Çağ. (Seng.: 229v/9; BVt: 478/5; FK: 481/5; İD: 248/6; LM: 985; MKb: 53b/12; Sİ: 2759; TEH: M796b/18; SS: 177, 1075; GN: 98/6;

Kzk. *şaşıl-* "saçılmak, dökülmek, dağılmak"

LD: 548, 728), (EDPT: 797a; DTS: 479b)

saçış- "saçmakta yardım etmek" DLT II: 92, (EDPT: 798b; DTS: 479b) — Kzk. *şaşıs-* "saçmakta yardım etmek, birlikte saçmak"

saçıt- "saçtırmak, dağıtmak" DLT II: 299, KB: 2396, 4845, (EDPT: 795b; EDPT: 480a) — Kzk. *şaşıt-* "saçtırmak"

saçlaş- "birbirinin saçlarını yakalamak" DLT II: 215, (EDPT: 797b; DTS: 480a) — Kzk. *şaştas-* "birbirinin saçlarını yolmak"

saçlıġ "saçlı, saçı olan" Uyg. (Man II: 11_{16}), DLT I: 464, (EDPT: 797a; DTS: 480a) — Kzk. *şaştı* "saçlı, saçı olan"

saçma "saçma, saçılma, yayma" Çağ. (LÇT *saçma*: 360; LM *saçmaġ*: 388), (Durgut, 1995: 360) — Kzk. *şaşpa* "saçma, yayma; eli açık, para saçan"

saçra- "sıçramak" Uyg. (AY *saçıra-/saçra-*: 315/5), DLT II: 133, Çağ. (Seng.: 229v/15; GN: 48/3; LÇT: 360; Pav.C. 333), (EDPT: 798a; DTS: 480a) — Kzk. *şaşıra-, şaşra-* "sıçramak"

saçrat- "sıçratmak" DLT II: 331, Kıp. (Kİ: 56), (EDPT: 798a; DTS: 480a) — Kzk. *şaşırat-* "sıçratmak"

saçsız "saçsız" Muh.: 84, (Battal, 1997: 57) — Kzk. *şaşsız* "saçsız, saçı olmayan"

saçtur- "saçtırmak" DLT II: 183, (EDPT: 795b; DTS: 480a) — Kzk. *şaştır-* "saçtırmak, dağıtmak"

saçu "saçı, saçılmış" DLT III: 219, (EDPT: 795b; DTS: 480a) — Kzk. *şaşu* "saçı, saçılmış"

saçuḳ "saçık, dağınık" Uyg. (TT VI: 23), DLT I: 381, Çağ. (LÇT: 360), (EDPT: 796a; DTS: 480a) — Kzk. *şaşıḳ* "saçık, dağınık, saçılmış"

saġ “sağ, sağlıklı, sıhhatli; aklı başında” DLT I: 89, III: 154, Kıp. (CC *saġ/sav*: 122/17; GT *saġ*: 116/5; İM *saġ*: 95b/8; Kİ *saġ*: 58; KK *saġ*: 67b/8; MG *saġ*: 59b/4; TA *saġ*: 27b/11), Çağ. (BVt: 167/5; FK: 118/7; İD: 192/4; LM: 2304; TEH: M798a/14; SS: 2284, 2970; LÇT: 363; Pav.C. 336; ŞHD: 73b/8), (EDPT: 803a; DTS: 480b; ESTY VII: 134)

Kzk. *sav* “sağ, diri, sağlıklı, esen; sağlam, kırılmamış; aklı başında, akıllı” (Kklp. *sav*, Nog. *sav*)

saġ- “sağmak, süt sağmak” Uyg. (AratU II: 144), DLT II: 15, Muh.: 108, Kıp. (İM *saġ-*: 353b/7; KFT *saġ-*: 332a/31; Kİ *saġ-*: 58; TZ *saġ-/sav-*: 13b/9), Çağ. (Seng.: 231r/15; LM: 2565; LÇT: 364; Pav.C. 337), (EDPT: 804b; DTS: 480b; ESTY VII: 137-139)

Kzk. *sav-* “sağmak, süt sağmak”

saġ bol- “sağlıklı olmak, iyi olmak” Kıp. (TZ *sav bol-*: 24a/3), (Atalay, 1945: 234)

Kzk. *sav bol-* “sağlıklı olmak, iyi olmak; teşekkür etmek”

saġıl- “sağılmak” DLT II: 124, Çağ. (Seng.: 231r/25), (EDPT: 809a; DTS: 480b)

Kzk. *savıl-* “sağılmak, süt sağılmak”

saġım “sağım, sağış” DLT I: 397, (EDPT: 811a; DTS: 480b)

Kzk. *savım* “sağım, sağma vakti, sağım zamanı”

saġın “sağmal deve” Muh.: 172, Çağ. (Seng.: 232v/8; LÇT: 364; Pav.C. 337), (Krş. Kıp. (TA *saġın* “yabani geyik”: 11b/13)), (EDPT: 811b)

Kzk. *savın* “sağmal hayvan”

saġınlıġ “sağmal sahibi olan, sağımlık hayvanı olan” DLT I: 499, (EDPT: 814b)

Kzk. *savındı* “sağımlık hayvanı olan”

saġır “av alanı, av yeri, sulak yer” Uyg. (IrkB: 63), DLT I: 364, (DTS: 481a)

Kzk. *savır* “otlak yeşil yer; sulak alan”

sağış- "sağmakta yardım etmek" DLT II: 101, (EDPT: 817a; DTS: 481a)

Kzk. *savıs-* "sağmakta yardım etmek, birlikte sağmak"

sağıt "alet, edevat; zırh" Kıp. (CC: 126/3; MG: 37b/3), (Grønbech, 1942: 212)

Kzk. *savıt* "alet edevat kutusu; zırh"

sağız, saḳız "sakız" Uyg. (AratU II *saḳız*: 137), DLT I *sağız/saḳız*: 365, Muh. *saḳız*: 162, Kıp. (CC *saḳız*: 34/17; DM *saḳız*: 7a/8; İH *saḳız*: 18; İM *sağız/saḳız*: 292b/6; KF *saḳız*: 241b/1; TA *saḳız*: 19b/3; TZ *sığız*: 35a/2), Çağ. (Seng. *saḳḳız*: 232v/22), (EDPT: 817b; DTS: 481a; ESTY VII: 169-171)

Kzk. *sağız* "sakız"

sağızğan "saksağan" Uyg. (TT VI: 95), DLT I: 439, Kıp. (BM *sağsağan*: 12/6; GT *sasıḳan*: 235/1; İM *saḳsıḳan*: 354b/3; Kİ *sağasğan/saḳsağan*: 53; TA *sağızğan*: 11b/5; TZ *sağsağan*: 4b/10), Çağ. (Seng. *saḳsağan*: 232v/22; LÇT *saḳsağan/saḳızğan*: 365; AL *saḳızğan*: 339; Pav.C. *saḳsağan/saḳızğan*: 338), (EDPT: 818a; DTS: 481a; ESTY VII: 165-169)

Kzk. *savısḳan* "saksağan"

sağlıḳ[1] "sağmal koyun" Uyg. (USp *sağlıḳ*: 36_2), DLT I *sağlıḳ*: 471, Muh. *sağlıḳ*: 172, Kıp. (Kİ *sağlıḳ*: 59; TA *sağlıḳ*: 16a/11; TZ *savluḳ*: 36b/1), (EDPT: 809a; DTS: 481a)

Kzk. *savlıḳ*[1] "iki veya üç yaşına gelmiş koyun, süt vermeye elverişli koyun"

sağlıḳ[2] "sağlık, sıhhat" Kıp. (CC *sağlıḳ*: 75/26; GT *sağlıḳ*: 353/8; İM *sağlığ/sağlıḳ*: 91b/6, 196a/1; KFT *sağlıḳ*: 75a/11; Kİ *sağlıḳ*: 58; TZ *sağlıḳ/savluḳ*: 24b/4), Çağ. (LÇT *sağlığ*: 363; MKb *sağlığ*: 28a/13), (EDPT: 809a)

Kzk. *savlıḳ*[2] "sağlık, sıhhat, afiyet, esenlik"

saġrı "hayvanların gerisi, sağrı; deri" DLT I: 421, III: 350, Muh.: 158, Kıp. (BV *saġrı*: 8b/22; CC *saġrı/savrı*: 91/15; MG *saġrı*: 69a/8; TA *saġrı*: 13b/5; TZ *saġrı/savru*: 7b/7), Çağ. (Seng.: 232r/1; LÇT: 363; GN: 92/17; Pav.C. 337), (EDPT: 815a; DTS: 481a; ESTY VII: 142-143)

Kzk. *savır* "memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm, sağrı; hayvanların sağrı kısmından elde edilen kalın deri"

saḳ "işte uyanık olan, tedbirli, dikkatli" DLT I: 333, KB: 164, 439, 2014, Kıp. (CC *saḫ*: 164/22), (EDPT: 803b; DTS: 485b)

Kzk. *saḳ* "ihtiyatlı, tedbirli, dikkatli, uyanık"

saḳa "dağ yamacı" DLT III: 226, (EDPT: 805b; DTS: 486a)

Kzk. *saġa* "dağ eteği; nehir ağzı"

saḳaḳ "çene altı, çene, gerdan, ağız" DLT II *saḳaḳ*: 286, Kıp. (CC *saġaḳ*: 95/2; İH *saḳaḳ*: 18; TA *saġaḳ*: 21a/11), Çağ. (Seng. *saḳaġ*: 232v/17; BVt *saḳaġ/saḳaḳ*: 538/1; LM *saḳaḳ*: 2855; AL *saḳaḳ*: 338; SD *saḳaḳ*: 565), (EDPT: 807b; ESTY VII: 162-163)

Kzk. *saġaḳ* "atın ağız kısmı, boğaz, gerdan; bir nesnenin başka bir nesneyle birleşen yeri"

saḳal "sakal" Uyg. (U III: 30_{30}; AratU I: 144; USp: $105b_3$), DLT I: 230, II: 286, III: 228, KB: 667, 1098, 1103, Muh.: 140, Kıp. (CC: 96/25; DM: 13a/10; GT: 314/4; İM: 87b/2; KF: 160a/4; KFT: 211a/30; Kİ: 59; KK: 68a/10; MS: 24a/1; TA: 21a/12; TZ: 31b/5), Çağ. (Seng.: 232v/17; FK: 136/2; MKb: 89a/10; MN: 96b/12; Sİ: 5354; TEH: T703b/14; SS: 1451; GN: 30/2; ŞHD: 187a/9; ŞT: 93a/4), (EDPT: 808b; DTS: 486a; ESTY VII: 164-165)

Kzk. *saḳal* "sakal, yüzde oluşan kıllar"

saḳallı “sakallı, sakalı olan” Muh. *saḳallıġ*: 141, 150, Kıp. (DM *saḳallu*: 14a/14; KK *saḳallı*: 67a/12; TA *saḳallı*: 27a/11), (Toparlı, 1999: 74)

Kzk. *saḳaldı* “sakallı, sakalı olan”

saḳalsız “sakalsız” KB: 2913, 1919, Muh.: 141, Kıp. (DM: 14a/12; KK: 67a/11; TA: 27a/12) (DTS: 486a)

Kzk. *saḳalsız* “sakalsız”

saḳçı “nöbetçi, muhafız, koruma” KB *saḳçı*: 2143, 2345, Çağ. (Seng. *saġçı*: 232r/29; SD *saḳçı*: 110), (EDPT: 806a)

Kzk. *saḳşı* “nöbetçi, koruyucu, muhafız”

saḳım “serâp, ılgın” KB *saḳım*: 4759, Kıp. (İM *saġum*: 125a/1; TZ *saġım*: 85b/11), (EDPT: 811a; Borovkov, 2002: 224)

Kzk. *saġım* “serâp, ılgın”

saḳın- “sakınmak; sanmak, düşünmek; özlemek” ETY *saḳın-*: 96, Uyg. (IrkB *saḳın-*: 42, 58; Man I *saḳın-*: 10_{19}; U III *saḳın-*: 14_{13}; TT I *saḳın-*: 141; TT III *saḳın-*: 137; TT V *saḳın-*: 21; USp *saḳın-*: 97_{25}), DLT II *saḳın-*: 153, III: 61, KB *saḳın-*: 1112, 1574, 6080, Muh. *saġın-*: 112, 124, Kıp. (BV *saġın-/saḳın-*: 35b/25; CC *saġın-*: 42/5; GT *saġın-/saḳın-*: 137/4; KFT *saġın-*: 262b/31; İM *saḳın-*: 382b/1; KK *saġan-/saġın-*: 40b/11; MG *saġın-*: 86b/2), Çağ. (Seng. *saġın-*: 231v/16; BVt *saġın-*: 382/4; FK *saġın-*: 494/2; İD *saġın-/saḳın-*: 348/2; LM *saġın-*: 963, 2863; MKb *saġın-*: 39a/1; Sİ *saġın-*: 3427; TEH *saġın-*: A724b/13; SS *saġın-*: 1412, 1994; GN *saġın-*: 105/2; LÇT *saġın-*: 364; AL *saġın-*: 337; Pav.C. *saġın-*: 337; SD *saġın-/saḳın-*: 282, 635; ŞHD *saġın-*: 139a/13; LD *saġın-*: 715, 1554; GD *saġın-*:

Kzk. *saġın-* “düşünmek, hatırlamak, yad etmek; göresi gelmek, özlemek”

24/3; HBD *sagın-*: 62/3), (EDPT: 812b-813a-b; DTS: 486b)

saḳınç "düşünce, tasa, kaygı; özlem, emel, istek" Uyg. (Man III *saḳınç*: 9_{15}; U IV *saḳınç*: 135; TT I *saḳınç*: 110; TT V *saḳınç*: 87; TT VI *saḳınç*: 160), DLT I: 69, III: 333, KB: 677, 913, 1074, Kıp. (CC *sagınç*: 121/5; İH *sagınç*: 18; KFT *sagınç*: 35a/25), Çağ. (Seng. *sagınç*: 232v/9; LÇT *sagınç*: 364; AL *sagınç*: 338; Pav.C. *sagınç*: 337), (EDPT: 812a; DTS: 486b)

Kzk. *sagınış* "dilek, istek, arzu; düşünce; özlem, hasret"

saḳınçlıg "düşünceli, endişeli" Uyg. (U II: 20_4; TT V: 111), (EDPT: 814a; DTS: 487a)

Kzk. *sagınıştı* "düşünceli; özlem, hasret dolu"

saḳındır- "hatırlatmak" Kıp. (CC *sagındır-*: 8/15), (Grønbech, 1942: 211)

Kzk. *sagındır-* "hatırlatmak, anımsatmak"

saḳla- "korumak, saklamak" Uyg. (Man III: 38_5), KB: 1723, 2220, Muh.: 107, 121, Kıp. (BV: 19b/14; CC: 11/4; GT: 333/10; İM: 28a/6; KF: 59a/6; KFT: 409a/23; KH: 38/5; Kİ: 59; KK: 79b/12; MG: 21b/2; MS: 33a/6; TA: 36b/13; TZ: 13b/7), Çağ. (Seng. *saḫla-*: 230r/3; FK *saḫla-/saḳla-*: 596/7; GN *saḳla-*: 48/8; ŞT *saḳla-*: 73b/16; SD *saḳla-*: 370, 478; ŞHD *saḳla-*: 90b/5; LD *saḳla-*: 1899; MKb *saḳla-*: 48a/13), (EDPT: 810a; DTS: 487b)

Kzk. *saḳta-* "saklamak, muhafaza etmek; korumak, esirgemek"

saḳlan- "saklanmak, korunmak; çekinmek" Uyg. (Man III: 38_5; TT I: 196; TT VII: 17_2; TT X: 426), DLT II: 247, KB: 443, 1437, 3661, Muh.: 110, Kıp. (BV: 22b/1; CC: 11/5; GT:

Kzk. *saḳtan-* "saklanmak, korunmak" (*saḳtal-* "saklanmak,

302/12; İM: 14b/7; KF: 191b/1; KFT: 272a/18; KH: 66/4; MG: 77a/6; TZ: 10a/13), (EDPT: 810a; DTS: 487b)

korunmak")

saḳlantur- "saklanmasını sağlamak, korumak, himaye etmek" Uyg. (Man I: 13_{4-5}), (EDPT: 811a; DTS: 487b)

Kzk. *saḳtandır-* "saklanmasına yardım etmek, tedbir almak, önlem almak"

saḳlaş- "birlikte saklanmak, gizlenmek" DLT II: 216, (EDPT: 810b; DTS: 487b)

Kzk. *saḳtas-* "birlikte saklanmak, gizlenmek"

saḳlat- "haramdan kaçındırmak" Kıp. (İM: 447a/3), (Toparlı, 1992: 437)

Kzk. *saḳtat-* "uzak tutmak, faydalanmasını engellemek"

saḳlıḳ "uyanıklık; tedbir" DLT I: 471, KB: 439, 1960, 2192, 2357, (EDPT: 809a; DTS: 488a)

Kzk. *saḳtıḳ* "tedbir, önlem"

sal "sal" DLT III: 156, Kıp. (İH: 18; Kİ: 59), Çağ. (Seng.: 235v/26; BVt: 181/3; LM: 2084; LÇT: 365; AL: 340; Pav.C. 339; LD: 1698), (EDPT: 824a; DTS: 482a; ESTY VII: 177)

Kzk. *sal* "sal, küçük, kayık"

sal- "salmak, bırakmak, göndermek" Uyg. (U II: 24_4; TT VII: 42_5; AratU I: 193), DLT II: 24, KB: 4111, 5876, Muh.: 102, 105, 108, Kıp. (BV: 36b/22; GT: 34/7; İM: 140a/7; Kİ: 59; KK: 34b/9; MG: 42b/1; MS: 25b/4; TZ: 32a/10), Çağ. (Seng.: 232v/24; BVt: 204/1; FK: 588/1; İD: 128/4; LM: 115, 1636; MKb: 48a/10; MN: 23a/7; Sİ: 4358; TEH: M796b/20; SS: 623, 3558; GD: 126/4; HBD: 89/5, 145/1; GN: 74/11; LÇT: 367; ŞT:

Kzk. *sal-* "göndermek, yollamak; bir nesneyi bir yere koymak, bırakmak, salmak; ev, inşaat yapmak; fiillerle birleşerek yardımcı fiil görevinde kullanılır"

100a/16; Pav.C. 340; SD: 386, 778; ŞHD: 103a/9; LD: 1592, 2733), (EDPT: 824b; DTS: 482a; ESTY VII: 173)

saldıra- "hışırdamak, ses çıkarmak" Kıp. (TZ: 15a/1), (Atalay, 1945: 232) — Kzk. *saldıra-* "(iki şeyin) birbirine çarparak ses çıkarmak"

salıġ "salık, vergi" Uyg. (USp *salıġ*: 2_8), Çağ. (LÇT *salıḳ*: 367), (EDPT: 826a; DTS: 482b) — Kzk. *salıḳ* "vergi" (*salıḳşı* "vergi memuru, vergi toplayan")

salın- "salınmak, gönderilmek, bırakılmak" Uyg. (TT X: 549), DLT II: 154, KB: 2692, 3672, Kıp. (BV: 27b/16; CC: 164/27; Kİ: 59; KK: 35a/1; MG: 53a/7; TZ: 5a/9), Çağ. (Seng.: 233v/5; LÇT: 367; LD: 531; MN: 53a/10), (EDPT: 827b; DTS: 482b) — Kzk. *salın-* "salınmak, bırakılmak; ypılmak, inşa edilmek; tiryakisi olmak, bağımlı olmak"

salındı "*salındı neŋ* = atılan, çıkarılan nesne" DLT I: 449, (EDPT: 828a; DTS: 482b) — Kzk. *salındı* "suyun taşmasından sonra kıyıya vuran nesneler"

salış- "sallaşmak, birbirini güreşte sallamak, silkmek; işaretleşmek" DLT II: 109, (EDPT: 828a; DTS: 482b) — Kzk. *salıs-* "sallaşmak, silkmek; birbiriyle yarışmak, güreşmek; bir iş için iş birliği yapmak" (*salıstır-* "karşılaştırmak")

salḳım "soğuk, soğuk yel; esinti, rüzgâr" Uyg. (AratU I *salḳım*: 178), Kıp. (CC *salḳun*: 130/27), Çağ. (HBD *salḳın*: 136/4), (EDPT: 826a; DTS: 483a) — Kzk. *salḳın* "soğuk, serin"

saman “saman” Uyg. (USp: 92_6), DLT I: 415, Kıp. (BV: 7a/19; DM: 6a/15; İM: 107b/4; KFT: 265b/13; TA:10a/12; TZ: 8b/9), Çağ. (Seng.: 234r/28; FK: 465/4; LM: 3138; Sİ: 1437; TEH: A726a/2; LÇT: 367; Pav.C. 341), (EDPT: 829b; DTS: 483a)

Kzk. *saban* “saman”

san[1] (< sa-) “sayı, sayma, hesap” Uyg. (TT V: 114; TT IV: 25), DLT III: 157, KB: 211, 1201, 5080, Kıp. (CC: 36/24; MG: 103a/8; İM: 62a/8), Çağ. (Seng.: 235v/2; BVt: 533/2; FK: 103/4; İD: 347/2; LM: 1417; MKb: 102b/11; Sİ: 2097; GD: 186/7; HBD: 187/7; LÇT: 367; ŞT: 68a/10; AL: 342; Pav.C. 341; SD: 124, 572; LD: 1689), (EDPT: 831a; DTS: 483b; ESTY VII: 187)

Kzk. *san*[1] “sayı, hesap; rakam; on bini karşılayan sayı”

san[2] “kaba baldır” Uyg. (TT VII: 35_1), (EDPT: 831a; ESTY VII: 188)

Kzk. *san*[2] “bacak, but, baldır”

sana- “saymak, hesaplamak” Uyg. (TT VII: 12_1; USp: 51_5), DLT III: 274, Kıp. (CC: 36/21; İM: 355s/8; KFT: 113a/17; Kİ: 60; MG: 110a/1; TA: 44a/6; TZ: 25b/13), Çağ. (Seng.: 234v/24; Sİ: 3387; GD: 147/2; ŞT: 98a/10; SD: 433), (EDPT: 835a; DTS: 483b)

Kzk. *sana-* “saymak, hesaplamak; sanmak, farzetmek, hesaba katmak” (*sanaḳ* “sayım, nüfus sayımı)

sanaç “dağarcık, tulum, çuval” Uyg. (USp: 55_3), DLT I: 358, Çağ. (Seng.: 235v/10; FK: 104/3; MKb: 33b/5; Pav.C. 342; LÇT: 368; ŞHD: 188b/4), (EDPT: 835b; DTS: 483b; ESTY VII: 189)

Kzk. *şanaş* “keçi derisinden yapılan içine ayran, kımız gibi şeylerin konulduğu tulum”

sanal- “sayılmak” Kıp. (247a/8; KFT: 372b/42), Çağ. (Seng.: 235r/12), (Toparlı, 1992: 300)

Kzk. *sanal-* “sayılmak, hesaplamak”

sanç- “mızraklamak, batırmak, saplamak, dürtmek” Uyg. (IrkB: 34; U II: 78_{30}), DLT III: 420, KB: 2026, 2389, 6539, Muh.: 112, 124, Kıp. (CC: 41/23; GT: 61/10; İH: 18; İM: 468a/5; Kİ: 60; MG: 48a/5; TA: 35b/5; TZ: 24a/6), Çağ. (Seng.: 235v/26; BVt: 548/6; FK: 279/3; İD: 37/4; MKb: 33b/6; Sİ: 432; SS: 1390; GD: 72/5; HBD: 164/5; GN: 101/10; ŞT: 77a/13; LÇT: 368; Pav.C. 343; ŞHD: 150a/10; LD: 2481), (EDPT: 835b; DTS: 483b)

Kzk. *şanış-, şanşı-* “batırmak, saplamak”

sançıġ “sancı, ağrı” Uyg. (U III *sançıġ*: 37_{7}), Kıp. (İH *sancı*: 16, 19; TZ *sançı/ şanşu*: 16b/6), Çağ. (Seng. *sançıġ*: 235v/24; LÇT *sançıġ*: 368), (EDPT: 835b)

Kzk. *şanşuv* “sancı, ağrı”

sançıġlıġ “sancılı, ağrılı” Uyg. (U II: 60_{2}), (EDPT: 836b)

Kzk. *şanşuvlı* “sancılı, ağrılı”

sançıl- “saplanmak, sancılmak” DLT II: 231, Kıp. (İM: 278b/6; MG: 19a/5), Çağ. (Seng.: 235r/28; BVt: 407/3; FK: 333/1; İD: 10/2; LM: 2418; MKb: 68b/8; TEH: M797b/25; HBD: 165/3), (EDPT: 836a; DTS: 484a)

Kzk. *şanşıl-* “saplanmak”

sançış “vuruşma, dürtüşme, savaş” KE: 225r/3, ME: 190/7, Kıp. (BM *sançış*: 6/10; CC *sançış*: 100/3; KFT *sançış*: 255a/42; MG *sançış*: 37b/6; TA *sançış*: 15a/5; TZ *sançıç*: 34a/1), Çağ. (SD *sançış*: 252), (Atalay, 1942: 232)

Kzk. *şanşıs* “vuruş, vuruşma, çarpışma”

sançış- “birbirine saplamak, birbirine batırmak” DLT II: 217, Çağ. (Seng.: 235r/28), (EDPT: 836a; DTS: 484a)

Kzk. *şanşıs-* “birbirine saplamak, batırmak”

sançıt- "sancılmış olmak, delinmiş olmak" Uyg. (TT I: 67), (EDPT: 836a; DTS: 484a)

Kzk. *şanşıt-* "sancılmış olmak, saplatmak"

sandrı- "saçmalamak, kendinden geçmek" DLT III *sandrı-*: 281, Kıp. (CC *sandıra-*: 163/25), Çağ. (ŞHD *sandıra-*: 120b/13), (EDPT: 837a; DTS: 484a)

Kzk. *sandıra-* "saçmalamak, sayıklamak, bitkin düşmek" (*sandıraḳ* "saçmalama")

sansız "sayısız, hesapsız" Uyg. (Man I: 10_4; TT III: 102), KB: 1021, 1257, 1344, 3716, Kıp. (GT: 5/3), (EDPT: 842a; DTS: 485a)

Kzk. *sansız* "sayısız, hesapsız, çok sayıda"

saŋ "kuş pisliği" DLT III: 357, Çağ. (MKb: 90b/4), (EDPT: 831b; DTS: 485a; ESTY VII: 195)

Kzk. *saŋġı-* (< saŋ + ġı-) "kuş pislemek"

saŋrav "sağır" Kıp. (TZ *saŋrav/sağır*: 4a/8), (Atalay, 1945: 232)

Kzk. *saŋırav* "sağır"

sap "sap; kılıç veya bıçak sapı" DLT III: 145, Kıp. (GT: 320/1; Kİ: 56; MG: 72b/8; TA: 15a/1; TZ: 36b/6), Çağ. (LÇT: 358), (EDPT: 782b; DTS: 485a; ESTY VII: 195- 196)

Kzk. *sap* "sap; bıçak, balta, kürek gibi nesnenlerin sapı"

sapla- "sap yapmak" Uyg. (U III: 57_3), DLT III: 296, (EDPT: 789a; DTS: 485b)

Kzk. *sapta-* "sap yapmak, sap takmak"

saplat- "saplatmak, sap taktırmak" DLT II: 344, (EDPT: 789b; DTS: 485b)

Kzk. *saptat-* "sap taktırmak"

saplıḳ "saplık, kılıç, bıçak gibi şeylere sap olan nesne" DLT I: 470, (EDPT: 788a; DTS: 485b)

Kzk. *saptıḳ* "saplık"

sapsarıġ "sapsarı" DLT I: 329, Muh.: 168, Kıp. (BV: 65a/2; Kİ: 7), (DTS: 485b)

Kzk. *sapsarı* "sapsarı"

saran "cimri, hasis, eli sıkı" Uyg. (TT III: 90), DLT II: 250, KB: 950, 1731, 2061, (EDPT:

Kzk. *saraŋ* "cimri, hasis, pinti"

853b; DTS: 488a; ESTY VII: 202-203)

saranlıḳ “cimrilik, pintilik” DLT I: 504, KB: 2766, 3035, (EDPT: 854b; DTS: 488a)

Kzk. *saraŋdıḳ* “cimrilik, pintilik”

sarıġ “sarı” Uyg. (IrkB *sarıġ*: 11; AratU I *sarıġ*: 119), DLT I *sarıġ*: 374, III: 162, KB *sarıġ*: 477, 1164, 2916, Muh. *sarıġ*: 168, Kıp. (BV *sarı*: 14a/16; CC *sarı*: 92/39; DM *sarı*: 9a/7; GT *sarı*: 6/1; İM *sarı*: 450b/6, *sarıġ*: 93b/5; MG: *sarıġ*: 79a/3; KK *sarı*: 67b/6; KFT *saru*: 291a/9; KF *sarı*: 102b/3; TA *saru*: 14a/3; TZ *sarı*: 4a/2), Çağ. (BVt *sarıġ*: 126/3, *sarıḳ*: 250/3; FK *sarıġ*: 230/3; İD *sarıġ*: 31/2; LM *sarıġ*: 831, 971; MKb *sarıġ*: 52a/1; Sİ *sarıġ*: 2095; TEH *sarıġ*: M783b/5; SS *sarıġ*: 2094; GD *sarıġ*: 86/5; HBD *sarıġ*: 104/5; AL *sarıġ*: 335; LÇT *sarıġ*: 362; Pav.C. *sarıġ/sarıḳ*: 336; SD *sarıġ*: 270; ŞHD *sarıġ*: 22a/4; LD *sarıġ*: 722), (EDPT: 848a; DTS: 488b; ESTY VII: 206-207)

Kzk. *sarı* “sarı; sarışın”

sarıġlıḳ “sarılık” DLT I: 503, (EDPT: 849b; DTS: 488b)

Kzk. *sarılıḳ* “sarılık”

sarḳ- “damlamak, sızdırmak” DLT III: 421, Kıp. (İH: 16), (EDPT: 847b; DTS: 489b; ESTY VII: 203-204)

Kzk. *sarıḳ-* “damlatmak; boşaltmak, boca etmek, dökmek” (*sarḳı-* “sıvı boşaltmak, dökmek”)

sarḳındı “iri su damlacıkları” DLT I: 493, (EDPT: 849b; DTS: 489b)

Kzk. *sarḳındı* “su damlacıkları, kabı döktükten sonra dibinde kalan su

damlacıkları”

sarḳıt “yemek artığı” Muh.: 162, Kıp. (GT: 174/8), (Battal, 1997: 59)

Kzk. *sarḳıt* “misafirden arta kalan yiyecek; misafirliğe veya düğüne giden kişilerin, kendilerine verilen yemeğin fazlasını evlerine getirip başkalarına ikram etmeleri”

sarp “zor, çetin” Uyg. (TT I: 78), KB: 3351, 3393, 4269, Kıp. (CC: 147/3; DM: 15a/3; Kİ: 57; TZ: 22b/2), (EDPT: 845a; DTS: 489b)

Kzk. *sarp* “*sarp urıv* = yorulmak, bitkin düşmek”

sarumsaḳ “sarımsak” DLT I *sarmusaḳ*: 527, Muh. *sarımsaḳ*: 181, Kıp. (BM *sarımsaḳ*: 8/7; BV *sarımsaḳ*: 24a/22; CC *sarmısaḳ*: 107/4; DM *sarmısaḳ/sarmusaḳ*: 7a/6; Kİ *sarımsaḳ*: 57; KK *saramsaḳ*: 71a/11; TA *sarımsaḳ*: 9a/11; TZ *sarımsaḳ*: 10b/13), Çağ. (LÇT *sarımsaḳ*: 362), (EDPT: 853b; DTS: 489b; ESTY VII: 210)

Kzk. *sarımsaḳ* “sarımsak”

sası- “çürümek, kokmak” Uyg. (U II: 24_8; U III: 25_6; TT VI: 445), DLT III: 265, Kıp. (CC: 124/5; TZ: 37a/12), Çağ. (Seng.: 231r/13; Pav.C. 336), (EDPT: 855b; DTS: 490a; ESTY VII: 213)

Kzk. *sası-* “çürümek, kokmak”

sasıġ “çürük, kokmuş” Uyg. (TT VI *sasıġ*: 445), DLT I *sasıġ*: 372, Kıp. (CC *sası*: 124/17; Kİ *sası*: 58), Çağ. (Seng. *sasıġ*: 231r/158; MKb *sasıġ*: 69b/9; AL *sasıġ*: 336; LÇT *sasıġ*: 363),

Kzk. *sasuv* “çürümüş, kokmuş, çürük”

(EDPT: 856a; DTS: 490a)

sasıḳ "kötü kokan" Kıp. (TZ: 84a/1), (Atalay, 1945: 233) — Kzk. *sasıḳ* "çürümüş, kokmuş"

sasıt- "kokutmak, çürütmek" Uyg. (TT X: 547), KB: 4756, Çağ. (Seng.: 231r/14), (EDPT: 855b) — Kzk. *sasıt-* "kokutmak, çürütmek"

sat- "satmak" Uyg. (PK: 206; U IV: 100), DLT II: 295, KB: 470, 241, Muh.: 99, 105, 117, Kıp. (CC: 56/2; GT: 321/4; İM: 27b/4; KF: 186b/2; KFT: 385b/38; Kİ: 58; KK: 76a/13; TA: 40b/3; TZ: 8a/7), Çağ. (Seng.: 228v/27; BVt: 143/7; İD: 376/3; MKb: 15b/10; Sİ: 1342; TEH: T700b/6; SS: 93, 3958; GD: 224/5; HBD: 18/5; ŞT: 85b/1; GN: 65/2; AL: 334; LÇT: 359; Pav.C. 333; ŞHD: 30a/13; LD: 2009), (EDPT: 798b; DTS: 490b; ESTY VII: 214) — Kzk. *sat-* "satmak; pazarlamak"

satıġ "satma, satış" Uyg. (U II *satıġ*: 77_{25}; U III *satıġ*: 82_{14}; TT VI *satıġ*: 104), DLT I *satıġ*: 374, Kıp. (CC *satov*: 111/25, *satuḳ/satuḫ*: 91/4; KFT *satuġ*: 401a/15, *satuḳ*: 340a/16; TZ *satu*: 83b/13), Çağ. (Seng. *satıġ*: 229r/22; FK *satıġ*: 313/6; MN *satıġ*: 59b/5; LÇT *satıġ*: 359; Pav.C. *satıġ*: 333), (EDPT: 799b; DTS: 491a) — Kzk. *satuv* "satma, satış, ticaret"

satıġçı "satıcı" Uyg. (PK: 206; Kuan: 43), KB: 2801, 2994, 4425, Muh.: 154, Kıp. (CC *satuḫçı*: 91/6), Çağ. (Seng.: 229r/23; LÇT: 359; Pav.C. 333), (EDPT: 801a; DTS: 491a) — Kzk. *satuvşı* "satıcı, tüccar"

satıġlıġ "satılacak olan her şey" Uyg. (U III: 47_{26}), (EDPT: 801a) — Kzk. *satuvlı* "satılan, satılan eşya"

satıġsız “paha biçilemez; değersiz, parasız” Uyg. (Kuan: 19, 157), (EDPT: 801a; DTS: 491a)

Kzk. *satuvsız* “paha biçilmez, değersiz, ücretsiz”

satıl- “satılmak” DLT II: 121, Kıp. (İM: 388b/3; KFT: 416b/56; Kİ: 58), Çağ. (Seng.: 229r/7; LÇT: 359), (EDPT: 801b; DTS: 491a)

Kzk. *satıl-* “satılmak” (*satın-* “kendi için satmak”)

satın, satġın “satın, satın alma” Uyg. (TT VII *satġın*: 39_2), Muh. *satın*: 103, Kıp. (CC *satun*: 21/16; DM *saṭın*: 23a/8; GT *satın*: 136/11, *satun*: 218/6; İM *satın*: 27b/4; KFT *satun*: 15a/48; KK *saṭın*: 40a/7; TA *saṭun*: 39b/9; TZ *satın*: 87a/5), Çağ. (Seng. *satġun*: 229r/9; FK *satḳun*: 355/5; TEH *satḳun*: A729b/27; SS *satḳun*: 4249; AL: 334; LÇT *satġun*: 358; ŞHD *satun*: 119b/11), (EDPT *satġın*: 800a)

Kzk. *satın* “satın, satın alma”

satış- “satmakta yardım etmek; karşılıklı alış veriş yapmak” DLT II: 89, Kıp. (TZ: 10b/8), Çağ. (Seng.: 229r/7; LÇT: 359), (EDPT: 803a; DTS: 491b)

Kzk. *satıs-* “birlikte sakmak; kaşılıklı slış veriş yapmak”

sattur- “sattırmak” DLT II: 183, Kıp. (KK: 76a/12), Çağ. (Seng.: 229r/8; LÇT: 359), (EDPT: 802b; DTS: 491b)

Kzk. *sattır-* “sattırmak”

savaş “kavga, dövüş, savaş” Kıp. (BM: 6/11; GT: 153/11), (Zajączkowski, 1958: 45; ESTY VII: 130)

Kzk. *savaş* “kavga, dövüş” (KTAS: 590a)

savçı (< sav) “haberci, elçi; geveze” Uyg. (TT IV: 21), DLT III: 441, KB: 388, 4337, Kıp. (Kİ: 61), (EDPT: 785a; DTS: 492a)

Kzk. *savşı* “çok konuşan”

savra- “savulmak, savmak, gevşemek” DLT III: 281, (EDPT: 791b)

Kzk. *şavra-* “savulmak, savmak”

savrul- (< sav-) “savrulmak, saçılmak” DLT II: 232, Çağ. (Seng.: 236v/7; MN: 113b/8; SS: 1471; TEH: M798a/9; HBD: 190/1), (EDPT: 792a; DTS: 492b)

Kzk. *suvırıl-* “kopmak, koparılmak, saçılmak, dağıtılmak; ileri atılmak”

savun (< sav) “haber, çağrı, davet” Çağ. (ŞT: 70b/6; LÇT: 370), (Ölmez, 1996: 441)

Kzk. *savın* “haber, ilan, duyuru”

savur- (< sav-) “savurmak, saçmak” DLT II: 82, Kıp. (İM *savur-*: 473b/7; TZ *sovur-*: 16a/8), Çağ. (Seng.: 236r/22; BVt: 580/3; FK: 421/11; İD: 219/1; LM: 1504; MKb: 74b/5; TEH: M798a/23; SS: 4045; GD: 156/2; HBD: 72/3; GN: 15/3; ŞHD: 15a/8), (EDPT: 791a; DTS: 492b)

Kzk. *suvır-* “saçmak, dağıtmak, çıkarmak; çekmek, koparmak”

say “taşlık, bozkır yer” Uyg. (TT VII: 42_8), DLT III: 158, KB: 212, Kıp. (CC *say* “sığ, yüzeysel”: 115/33; Kİ *say* “sığ”: 61), Çağ. (*say* “nehir, ırmak” Seng.: 238r/12; BVt: 598/1; FK: 198/5; İD: 111/1; AL: 346; LÇT: 371; LD: 715), (EDPT: 858a; DTS: 481b)

Kzk. *say* “ırmak, dere; vadi, boğaz, nehir ağzı”

sayla- (< say-) “seçmek, tercih etmek” KE: 132v/8, (Krş. Kıp. (TZ *sayla-* “temizlemek”: 37a/6)), (Ata, 1997: 541)

Kzk. *sayla-* “seçmek, oy vermek”

sayra- “şakımak, ötmek” DLT III: 311, KB: 4963, Kıp. (GT: 266/13; TZ: 18b/6), Çağ. (Seng.: 237v/26; ŞHD: 16b/2), (EDPT: 859b; DTS: 481b; ESTY VII: 155)

Kzk. *sayra-* “ötmek, şakımak, şakramak; güzel, akıcı konuşmak”

sayrat- “öttürmek, söyletmek, konuşturmak” DLT II: 357, Çağ. (ŞHD: 58a/12; GD: 62/4), (EDPT: 860a; DTS: 482a)

Kzk. *sayrat-* “anlattırmak, söylettirmek”

sayu "her, herbiri, herkes; …dıkça, …dikçe" Uyg. (U II *sayu*: 34_{15}; TT I *sayu*: 120; TT III *sayu*: 5; TT X *sayu*: 49), KB *sayu*: 2314, KE *sayın*: 119r/19, *sayu*: 12r/11, Çağ. (Seng. *say*: 238r/12; LD *sayın*: 1342, 2222; İD *sayı*: 59/4; LM *sayı*: 529; SS *sayı*: 1384, *sayu*: 1376; TEH *sayı*: A730b/2; LÇT *sayın/sayu*: 372), (EDPT: 858a; DTS: 482a)

~Kzk. *sayın* (sayu + n) "her; …dıkça, …dikçe; *jıl sayın* her yıl"

saz "bataklık, çamur" HŞ: 2188, Kıp. (CC: 151/15), Çağ. (LÇT: 362), (VEWT: 406b; Grønbech, 1942: 216)

Kzk. *saz* "sazlık, bataklık"

se̲dre- "seyrelmek, incelmek, seyrekleşmek" DLT III: 277, (EDPT: 802; DTS: 494a)

Kzk. *siyre-* "seyrelmek, incelmek, seyrekleşmek; sayısı azalmak, eksilmek"

se̲drek "seyrek" Uyg. (TT VIII: A_{40}), DLT I: 477, Kıp. (CC *seyrek*: 74/17; İH *seyrek*: 25), Çağ. (Seng. *seyrek*: 238r/23), (EDPT: 802a; DTS: 494a)

Kzk. *siyrek* "seyrek, aralıklı; ara sıra, bazen"

se̲dret- "seyrekleştirmek, azaltmak" DLT II: 332, (EDPT: 802b; DTS: 494a)

Kzk. *siyret-* "seyrekleştirmek, azaltmak"

sekir- (< sek-) "sekmek, sıçramak" Uyg. (TT X *sikri-*: 49), DLT III *sekri-*: 281, Kıp. (CC *sekir-*: 53/11; GT *sekir-*: 306/5; MG *sekri-*: 11a/5; TZ *segir-*: 17a/11), Çağ. (LM *sekri-*: 1956; İD *sigir-*: 60/2; MKb *sekri-*: 64a/8; LD *sigir-*: 2745), (EDPT: 822a; DTS: 494b)

Kzk. *sekir-* "sekmek, atlamak, sıçramak"

sekirt- "seğirtmek, koşturmak" DLT III *sekirt-*: 431, KB *sekirt-*: 2383, Kıp. (TA *segirt-*: 35b/5;

Kzk. *sekirt-* "karşıdan karşıya sıçratmak,

KH *segirt-*: 58/4), Çağ. (LM *sekrit-*: 229; İD *sigrit-*: 214/1; MKb *sikrit-*: 11b/5), (DTS: 494b)

atlatmak, zıplatmak, seğirtmek”

sekizinç “sekizinci” ETY *sekizinç*: 97, Uyg. (Man III *sekizinç*: 19_4), Kıp. (CC *sekizinçi*: 122/22; KH *sekizinci*: 24/6), Çağ. (BVt *sikkizinci*: 660/28; FK *sikizinçi*: 710/1; MKb *sikizinçi*: 12b/1; TEH *sikizinçi*: T704b/7), (EDPT: 823b; DTS: 494b)

Kzk. *segizinşi* “sekizinci”

sekkiz “sekiz” ETY *sekiz*: 97, Uyg. (PK *sekiz*: 207; U II *sekiz*: 59_1), DLT I *sekiz/sekkiz*: 365, KB *sekiz*: 4818, 6624, Muh. *sekiz*: 186, Kıp. (BM *sekkiz*: 12/11; BV *sekiz*: 38a/22; CC *segiz*: 120/23; DM *sekiz*: 14b/13; GT *sekkiz*: 12/5; İM *sekiz*: 101b/1; KF *sekiz*: 42b/3; KFT *sekiz*: 409a/20; KK *sekiz*: 72b/13; TA *sekiz*: 28b/1; TZ *sekiz*: 60b/7), Çağ. (Seng. *sėkiz/sėkkiz*: 255r/10; FK *sikiz/sikkiz*: 221/9; LM *sėkiz*: 789, 1382; TEH *sikiz*: T697a/2; SS *sikiz*: 2141, *sikkiz*: 2152; SD: *sikkiz*: 121; ŞHD *sikiz*: 141b/6; GN *sikkiz*: 105/5; ŞT *sekkiz*: 69a/4; LÇT *sikiz*: 399; Pav.C. *sikiz/sikkiz*: 370), (EDPT: 823b; DTS: 494b; ESTY VII: 225-226)

Kzk. *segiz* “sekiz sayısı”

sekriş- “seğrişmek, birlikte koşmak” DLT I: 214, II: 225, (EDPT: 822b; DTS: 494b)

Kzk. *sekiris-* “birlikte seğirtmek, birlikte karşıdan karşıya geçmek, sıçramak”

seksen “seksen” DLT I *seksön*: 437, Muh. *seksen*: 187, Kıp. (BM *seksen*: 12/14; DM *seksen*: 16a/14; İM *seksen*: 247a/5; KF *seksen*: 16a/5;

Kzk. *seksen* “seksen sayısı”

KFT *seksen*: 385a/29; Kİ *seksen*: 53; KK *seksen*: 48a/1; TA *seksen*: 24a/1; TZ *seksen*: 60b/10), Çağ. (TEH *siksen*: T696a/3; LÇT *siksen*: 399; ŞT *seksen*: 68a/5), (EDPT: 823a; DTS: 494b)

semiz "semiz, besili, şişman" Uyg. (IrkB *semiz*: 65), DLT I *semiz*: 365, KB *semiz*: 3601, 6366, Muh. *semiz*: 152, 164, Kıp. (CC *semiz*: 77/6; DM *semiz*: 14b/4; GT *semiz*: 190/12; Kİ *semiz/semüz*: 53; KK *semiz*: 30b/5; TA *semiz*: 29b/6; TZ: 18b/13), Çağ. (Seng. *semiz*: 234v/3; MKb *simiz*: 77a/9; TEH *simiz*: T701a/17; LÇT *simiz*: 400; Pav.C. *semiz*: 371), (EDPT: 830b; DTS: 495a)

Kzk. *semiz* "semiz, besili, şişman, tombul"

semizlik "semizlik, şişmanlık" DLT I: 507, Kıp. (TZ: 49b/8), Çağ. (Seng.: 234v/4; BVt: 321/5), (EDPT: 830b; DTS: 495a)

Kzk. *semizdik* "semizlik, şişmanlık, tombulluk"

semri-, semir- "semirmek, yağlanmak" DLT III *semri-*: 281, KB *semri-*: 3600, 5844, Muh. *semri-*: 110, Kıp. (BV *semir-*: 42b/16; CC *semir-*: 119/31; GT *semir-*: 141/3; Kİ *semri-*: 53; TZ *semir-*: 30a/10), Çağ. (Seng. *semir-*: 234r/19), (EDPT: 830a; DTS: 495a)

Kzk. *semir-* "semirmek, yağlanmak"

sen "sen" Uyg. (Man III: 23_6; U III: 53_7; TT I: 17), DLT I: 43, II: 167, III: 26, KB: 554, 1010, 3791, Muh.: 78, 86, 118, Kıp. (BM: 16/6; BV: 20b/16; CC: 66/13; DM: 3b/6; GT: 19/8; İM: 7a/7; KF: 22b/6; KFT: 391a/42; Kİ: 54; KK: 17a/9; MG: 14b/9; MS: 44b/5; TA: 54a/4; TZ: 41a/12), Çağ. (BVt *sin*: 219/3; FK *sin*: 3/9, 4/5; İD *sin*: 35/4; LM *sėn*: 24, 25; MKb *sin*:

Kzk. *sen* "sen, ikinci tekil şahıs zamiri"

43a/2; Sİ *sin*: 1715; TEH *sin*: T697b/26; GD *sen*: 6/2; HBD *sin*: 20/4; GN *sen*: 49/11; ŞT *sen*: 67a/14; LÇT *sin*: 401; SD *sen*: 34, *sin*: 20; ŞHD *sin*: 2a/5; LD *sen*: 1278, *sin*: 225), (EDPT: 831b; DTS: 495a)

seŋ "buz topağı" Kıp. (CC: 115/14), (Grønbech, 1942: 217) — Kzk. *seŋ* "buz parçası"

seŋir "dağ çıkıntısı, dağ burnu; dağın eteği, yamacı, ön cephesi, tepe" Uyg. (TT I: 45; U III: 65_4), DLT III: 362, Kıp. (Kİ: 54), (EDPT: 840b; DTS: 495b) — Kzk. *seŋgir* "dağın tepesi, dağın yüksek yeri, doruk, zirve, yüksek, ulu, yüce"

sep "geline verilen çeyiz" DLT I: 319, (EDPT: 783a; DTS: 496a) — Kzk. *sep* "çeyiz, yardım, destek"

sep- "serpmek, saçmak" Uyg. (PP *sep-*: 28_2; PK *sep-*: 207), Muh. *sep-*: 109, Kıp. (BV *sep-*: 54b/24; Kİ *sep-*: 51; TZ *sep-*: 17a/11), Çağ. (Seng. *sėp-*: 249v/4; BVt *sip-*: 291/6; FK *sip-*: 109/7; İD *sip-*: 260/4; LM *sėp-*: 1371; Sİ *sip-*: 6996; SS *sip-*: 4351; HBD *sip-*: 51/1; LÇT *sip-*: 393; LD *sep-*: 132, *sip-*: 774), (EDPT: 784a; DTS: 496a) — Kzk. *sep-* "tohum serpmek; yemeğe tuz, biber serpmek; yağdırmak, saçmak"

serp- (< ET sep-) "serpmek, sulamak" Çağ. (Pav.C. 348), (ESTY VII: 247; VEWT: 412b) — Kzk. *serp-* "serpmek, saçmak, sulamak; bir şeyi bir tarafa doğru itmek, fırlatmak"

ses "ses" Kıp. (İH: 16), (İzbudak, 1936: 41; ESTY VII: 249) — Kzk. *ses* "ses, seda"

sesken- "ürkmek, korkmak" HŞ: 3776, Kıp. (CC: 111/1; GT: 222/7; İM: 91b/7; TZ: 5b/4), Çağ. (Pav.C. 349), (ESTY VII: 250; VEWT: 413a) — Kzk. *sesken-* "çekinmek, korkmak, ürkmek"

seş- "açmak, dağıtmak, çözmek" Uyg. (U II *seş-*: 76_2), DLT II *seş-*: 13, KB *şeş-*: 183, Kıp. (CC *seş-*: 19/1; KK *şeş-*: 83a/3; GT *şeş-*: 338/10; TZ *şeş-*: 13b/3; TA *şeş-*: 41b/3; BV *şeş-*: 18b/12), Çağ. (LÇT *çiç-*: 323), (EDPT: 857a; DTS: 497a)

Kzk. *şeş-* "çözmek, açmak"

seşil- "çözülmek" DLT II: 124, III: 102, (EDPT: 857b; DTS: 497a)

Kzk. *şeşil-* "çözülmek"

seştür- "çözdürmek" DLT II: 184, (EDPT: 857b; DTS: 497a)

Kzk. *şeştir-* "çözdürmek; sıyırmak, açtırmak"

seşü- "gevşemek, çözülmek" DLT III: 267, (EDPT: 857b; DTS: 497a)

Kzk. *şeşü-* "gevşemek, çözülmek, açılmak"

sev- "sevmek" Uyg. (IrkB *seb-*: 3; U III *sev-*: 25_4; TT II *sev-*: 42; TT V *sev-*: 112), DLT II *sev-*: 15, III: 175, KB *sev-*: 898, 1661, 2608, Muh. *sev-*: 102, 121, Kıp. (BV *sev-*: 8a/9; CC *sev-/söv-/söy-*: 132/10; DM *sev-*: 19b/8; GT *sev-*: 225/7, *siv-*: 141/8; İM *sev-*: 32a/1; KF *sev-*: 46a/4; KK *sev-*: 15a/4; TA *sev-*: 36a/5; TZ *söv-*: 79b/1, *söy-*: 6b/5), Çağ. (Seng. *sėv-*: 258r/23; BVt *siv-*: 63/6; FK *siv-*: 465/9; İD *siv-*: 261/5; LM *sėv-*: 663; Sİ *siv-*: 5579; TEH *siv-*: T709b/23; HBD *siv-*: 131/5; ŞT *siv-*: 72a/1; LÇT *siv-*: 403; SD *siv-*: 462; ŞHD *siv-*: 157a/8; LD *siv-*: 2464), (EDPT: 784b; DTS: 497a; ESTY VII: 219)

Kzk. *süy-* "sevmek, âşık olmak"

sevgü "sevgi; sevilmiş kimse" Kıp. (İM: 41b/9; Kİ: 54), (Toparlı, 2000: 58)

Kzk. *süygi* "sevgi; sevgili"

seviglig "sevgili, sevimli" Uyg. (U III: 17_9; TT X: 123), (EDPT: 788a; DTS: 497b)

Kzk. *süyikti* "sevgili"

sevin- “sevinmek” Uyg. (IrkB *sebin-*: 30; U III *sevin-*: 73_{21}; TT I *sevin-*: 87), DLT II *sevin-*: 268, III: 87, KB *sevin-*: 620, 1226, Muh. *sevin-*: 113, Kıp. (CC *sevün-/sövün-*: 98/14; DM *sevin-*: 21a/6; GT *sevün-:* 141/6; İM *sevün-*: 143a/1; Kİ *sevin-*: 54; KK *sevin-*: 69a/9, *sevün-*: 79b/2; TA *sevin-*: 37a/13; TZ *söyün-*: 20a/11), Çağ. (Seng. *sevin-*: 258v/15; FK *sivün-*: 680/3; LÇT *sivin-*: 404; SD *sevün-*: 365, *sivün-*: 78; ŞHD *sevün-*: 186a/12, *sövün-*: 17b/10, *söyün-*: 143a/2; LD *sivin-*: 587, *sivün-*: 261), (EDPT: 790b; DTS: 497b)

Kzk. *süyin-* “sevinmek, mutlu olmak”

sevinç “sevinç, mutluluk” Uyg. (Man III: 34_{18}; TT I: 13; TT III: 17), DLT III: 373, KB: 340, 944, 6025, Muh.: 148, Kıp. (CC *sövünç*: 122/3), Çağ. (Seng. *sėvinc*: 259r/4; BVt *sivinç*: 162/5; LÇT *sivinc*: 404), (EDPT: 790a; DTS: 497b)

Kzk. *süyiniş* “sevinç, kıvanç”

sevinçlig “sevinçli” Uyg. (Man I: 11_{19}; TT VII: 28_{44}), KB: 1561, 2145, Muh.: 153, Kıp. (CC *sövünçlü*: 126/33), (EDPT: 790b; DTS: 498a)

Kzk. *süyinişti* “sevinçli”

sevinçsiz “mutsuz, üzgün” Uyg. (U IV: 184), DLT III: 377, (EDPT: 790b; DTS: 498a)

Kzk. *süyinişsiz* “mutsuz, üzgün”

sevintür- “sevindirmek” Uyg. (TT X *sevintür-*: 554), KB *sevindür-*: 1367, 5021, Muh. *sevindir-*: 113, Kıp. (CC *sövündür-*: 138/10; İM *sevündür-*: 194a/4; KK *sevindir-*: 79a/9; TZ *söyündür-*: 78b/6), Çağ. (Seng. *sėvindür-*: 258v/27; MKb *sivündür-*: 5b/13), (EDPT: 791a; DTS: 498b)

Kzk. *süyindir-* “sevindirmek”

seviş- “sevişmek” DLT II *seviş*-: 102, Çağ. (Seng. *sėviş*-: 258v/14; LD *siviş*-: 2550; LÇT *siviş*-: 404), (EDPT: 793b; DTS: 498a)

Kzk. *süyis*- “sevişmek”

sėz- “sezmek” NF: 34/12, KE: 206r/9, ME: 172/1, Kıp. (CC *sez*-: 51/20; KFT *siz*-: 233a/24; Kİ *siz*-: 52; KK *sez*-: 79b/1; TZ *sez*-: 13b/6), Çağ. (Seng. *sėz*-: 251v/24; GN *siz*-: 55/7; LÇT *siz*-: 397; LD *siz*-: 1728; Pav.C. *siz*-: 367), (EDPT: 860b; ESTY VII: 221)

Kzk. *sez*- “sezmek, hissetmek, şüphelenmek”

sėzik “seziş, sezme” Uyg. (U II: 77_{15}; TT III: 130), DLT I: 408, KB: 1090, 3785, 4256, Kıp. (TZ *sezek*: 12b/7), (EDPT: 862a; DTS: 498b)

Kzk. *sezik* “seziş, sezgi”

sėziklig “şüpheli, kuşkulu” Uyg. (TT VI: 380; TT X: 538), KB: 2584, 2826, 3633, (EDPT: 862b; DTS: 499a)

Kzk. *sezikti* “şüpheli”

sėziksiz “şüphesiz” Uyg. (U III *z*: 26_{11}), KB: 339, 1472, 1502, (EDPT: 862b; DTS: 499a)

Kzk. *seziksiz* “şüphesiz”

sėzin- “şüphelenmek, sezmek” DLT II: 152, KB: 3882, (EDPT: 864b)

Kzk. *sezin*- “sezmek, hissetmek, duymak”

sıç- “sıçmak” DLT II *sıç*-: 4, Muh. *sıç*-: 106, 119, Kıp. (Kİ *sıç*-: 56; KK *sıç*-: 10a/8; TA *sıç*-: 38a/13; TZ *sış*-: 10a/10), Çağ. (FK *sıç*-: 711/2), (EDPT: 795a; DTS: 502a; ESTY VII: 423)

Kzk. *tış*- “sıçmak” (*sıç*- > *çış*- > *şış*- > *tış*-) (Kklp. *tış*-, Tat. *tıç*-)

sıçġaḳ “sık sık sıçan” DLT I *sıçġaḳ*: 470, Kıp. (TZ *sıçḳaḳ*: 48a/2, *sışḳaḳ*: 14a/6), (EDPT: 796a; DTS: 502a)

Kzk. *tışḳaḳ* “ishal olma, sık lavaboya çıkma”

sıçġan “sıçan, fare” Uyg. (AratU I: 56), DLT I: 438, Muh.: 177, Kıp. (BV *sıçġan*: 43b/19, *sıçḳan*: 43b/22; İH *sıçan*: 17; KF *sıçan*: 62b/4;

Kzk. *tışḳan* “fare”

Kİ *sıçġan*: 56; KK *sıçan*: 4b/12, *sıçḳan*: 4b/13; TA *sıçan/sıçḳan*: 12a/8; TZ *sıçan*: 83a/7, *sışḳan*: 83a/6), Çağ. (Seng. *sıçġan*: 250r/27; FK *sıçḳan*: 696/2; MKb *sıçḳan*: 69b/7; LÇT *sıçġan*: 394), (EDPT: 796a; DTS: 502a; ESTY VII: 425-426)

sıḏır- "sıyırmak" DLT I *sıḏır-*: 517, Kıp. (İH *sıyır-*: 19; MG *sıyır-*: 24b/4), Çağ. (ŞT *sıyır-*: 100b/3), (EDPT: 802b; DTS: 502b)

Kzk. *sıdır-* "(kabuk veya deri) sıyırmak, soymak, yüzmek" (Kklp. *sıdır-*, Kırg. *sıdır-*)

sıḏrıl- "sıyrılmak" DLT II: 231, Kıp. (İH *sıyrıl-*: 19; Kİ *sırıl-*: 52), (EDPT: 802b; DTS: 502b)

Kzk. *sıdırıl-, sırıl-* "sıyırılmak"

sıḏrım "sırım, ip" DLT I: 517, (EDPT: 802a; DTS: 502b)

Kzk. *sıdırım* "büyükbaş hayvanların diz kapağı ile topukları arasındaki sinirleri kurutup liflerinden burmak suretiyle elde edilen ve çizme, ayakkabı gibi eşyaları dikmeye yarayan sağlam ip"

sıġ- "sığmak; tesir etmek, dokunmak" Uyg. (TT I: 76), DLT II: 15, KB: 1607, 5096, Kıp. (GT *sıġ-*: 23/11; İM *sıġ-*: 229a/3; MG *sıġ-*: 72b/5; TZ *sıy-*: 38b/10), Çağ. (Seng.: 253r/5; FK: 399/2; BVt: 571/9; İD: 360/9; MN: 6a/3; Sİ: 3793; TEH: M794b/19; SS: 395, 4626; GD: 74/2; GN: 54/1; ŞT: 83b/16; LÇT: 397; Pav.C. 368; ŞHD: 100a/12; LD: 2465), (EDPT: 804b;

Kzk. *sıy-* "sığmak; geçinmek, uyum sağlamak, uzlaşmak"

DTS: 502b; ESTY VII: 382-383)

sığın- "sığınmak" DLT II: 152, KB: 3347, 3790, 4792, Kıp. (CC: 137/10; GT: 181/2; İM: 144b/6; KF: 144b/5; MG: 7b/3; MS: 31a/4; TA: 39a/8; TZ *sığın-/sıyın-*: 5a/12), Çağ. (TEH: M786a/3; Sİ: 299; ŞT: 72b/15; SD: 16; LD: 840), (EDPT: 813b; DTS: 502b)

Kzk. *sıyın-* "sğınmak; Allah'a sığınmak, kulluk etmek"

sığınçı "kendisine sığınılan" Kıp. (İM: 3a/7), (Toparlı, 1992: 148)

Kzk. *sıyınuşı* "Allah'a sığınan"

sığır "sığır, inek" DLT I *sıġır*: 364, Muh. *sıġır*: 79, 172, Kıp. (BM *sıġır*: 7/8; BV *sıġır*: 41/2b/1; CC *sıġır/sır*: 107/25; DM *ṣıġır*: 7a/11; İM *sıġır*: 116a/7, *ṣıġır*: 341b/4; KF *sıġır*: 194b/1; KFT *sıġır*: 271b/27; Kİ *sıġır*: 58; KK *ṣıġır/ṣır/ṣıyır*: 5a/4; MG *sıġır*: 92b/4; TA *ṣıġır*: 15b/3; TZ *sıġır*: 7b/6), Çağ. (Seng. *sıġır*: 254r/3; LÇT *sıġır*: 397; Pav.C. *sıġır*: 369), (EDPT: 814b; DTS: 502b; ESTY VII: 383-384)

Kzk. *sıyır* "sığır, inek" (*sıġır* "sığır" KTAS: 624b)

sığırçı "sığırcı" Muh.: 154, (Battal, 1997: 61)

Kzk. *sıyırşı* "sığırcı, sığır besleyen, satan"

sığırlığ "sığırı olan, hayvan sahibi" DLT I: 495, (EDPT: 816b)

Kzk. *sıyırlı* "sığır sahibi"

sığış- "sığışmak, sığmak" NF: 109/16, Muh.: 116, Kıp. (GT: 23/12; KF: 188b/1), Çağ. (FK: 576/6; ŞT: 67b/12; LD: 2442), (DTS: 503a)

Kzk. *sıyıs-* "sığışmak, yerleşmek"

sığraḳ "iki parmak arasındaki boşluk, iki parmak arası" Kıp. (Kİ: 58), (Krş. DLT I *sıġra* "iki dağ arasındaki genişlik, vadi": 422), (EDPT *sıġra*:

Kzk. *sıyraḳ* "insanların ve hayvanların topuk ile diz arası, aradaki

815a)

mesafe; masa, sandalye gibi nesnelerin yere değen kısımları, ayakları"

sıġta- "ağlamak, sızlamak" Uyg. (U II *sıḳda-*: 30_{25}; TT II *sıḳta-*: 13), DLT III *sıḫta-/sıġta-*: 275, KB *sıġta-*: 6292, Muh. *sıġta-*: 180, *sıḫta-*: 115, Kıp. (Kİ *sıḳda-*: 59), Çağ. (Seng. *sıḳta-*: 254r/23; LÇT *sıḳta-*: 398), (EDPT: 807a; DTS: 503a)

Kzk. *sıḳta-* "ağlamak"

sıġtaş- "birlikte ağlamak, ağlaşmak" Uyg. (PK: 209), DLT II: 211, (EDPT: 807b; DTS: 503a)

Kzk. *sıḳtas-* "birlikte ağlamak, ağlaşmak"

sıġtat- "ağlatmak" DLT II *sıġtat-*: 327, Çağ. (Seng. *sıḳtat-*: 254v/6), (EDPT: 807a; DTS: 503a)

Kzk. *sıḳtat-* "ağlatmak"

sıġtur- "sığdırmak" DLT II: 185, (EDPT: 807a; DTS: 503a)

Kzk. *sıydır-* "sığdırmak"

sıġun "erkek geyik; yaban öküzü" Uyg. (IrkB *sıġun*: 60; AratU I *sıġun*: 55; TT VII *sıġun*: 29_4), DLT I *sıġun*: 409, KB *sıġun*: 79, 5111, 6613, Kıp. (BM *sıġın*: 10/14; İH *sıġın*: 18; TZ *sıġın/sıyın*: 7b/7), Çağ. (LÇT *sıġın*: 398; ŞHD *sıġun*: 88b/5), (EDPT: 811b; DTS: 503a)

Kzk. *suġın* "erkek geyik"

sıḫan- (< sıva-) "sıvanmak" Kıp. (CC: 161/23), (Grønbech, 1942: 228)

Kzk. *sıban-* "sıvanmak"

sıḳ- "sıkmak" Uyg. (TT V: 95), DLT II: 18, Muh.: 112, Kıp. (CC *sıḫ-/sıḳ-*: 52/15; İM: 139b/6; KF: 85a/4; KFT: 303b/1; Kİ: 59; KK: 81b/10; MS: 7b/3; TZ: 13b/10), Çağ. (Seng.: 254r/10; FK: 483/1; BVt: 571/9; İD: 360/9;

Kzk. *sıḳ-* "sıkmak, suyunu çıkarmak"

LÇT: 398; Pav.C. 369), (EDPT: 804b; DTS: 504b)

sıḳıl- "sıkılmak" Uyg. (TT I: 24), DLT II: 125, Kıp. (İM: 133b/7; MS: 9b/1), Çağ. (Seng.: 254r/21), (EDPT: 809b; DTS: 505a)

Kzk. *sıḳıl-, sıġıl-* "sıkılmak, ezilmek"

sıḳış- "sıkışmak, birlikte sıkmak" DLT II: 104, (EDPT: 817a; DTS: 505a)

Kzk. *sıġıs-* "sıkışmak"

sıḳtur- "sıkıştırmak" DLT II *sıḳtur-*: 186, Kıp. (TZ *sıḳtır-*: 55a/3), (EDPT: 807b; DTS: 505b)

Kzk. *sıḳtır-* "sıktırmak"

sıla- "sıvazlamak, sıvamak, ovmak" KE: 63r/12, Muh.: 111, Kıp. (CC:160/13; İM: 238a/2; KFT: 172a/16), Çağ. (LM: 1704; Pav.C. 370; ŞHD: 58a/11), (ESTY VII: 399-400)

Kzk. *sıla-* "sıvazlamak, sıvamak, ovmak"

sılan- "kaplanmak, örtünmek" Kıp. (İM: 124a/8), (Toparlı, 1992: 220)

Kzk. *sılan-* "sıvanmak, kapanmak; süslenmek, kendine çeki düzen verinmek"

sın "boy, bos, dış görünüş" Uyg. (Man I: 21_6; Man III: 16_1), DLT III: 138, KB: 1618, 2663, 6596, Çağ. (TEH: T711a/2), (EDPT: 832a; DTS: 503b; ESTY VII: 400)

Kzk. *sın* "bir şeyin fiziksel özellikleri, dış görünüşü, boy"

sın- "kırmak, kırılmak, bozulmak" Uyg. (TT I: 225; PK: 209), DLT II: 29, KB: 1615, 3387, Muh.: 105, 114, Kıp. (BV: 32b/18; CC: 143/7; GT: 301/4; İH: 16; İM: 109b/7; KF: 121a/5; KFT: 211a/20; Kİ: 54; MG: 88a/2; TZ: 6a/8), Çağ. (Seng.: 256r/12; FK: 567/3; BVt: 395/6; İD: 285/6; LM: 566, 1397; MKb: 95b/4; MN: 21a/5; Sİ: 682; TEH: T712a/16; HBD: 100/5; ŞT: 84b/4; LÇT: 402; ŞHD: 192a/4; LD:

Kzk. *sın-* "kırılmak, parçalanmak; boyun eğmek, razı olmak"

2601), (EDPT: 833b; DTS: 503b)

sına- “denemek, sınamak, tecrübe etmek” Uyg. (AratU I: 154), DLT III: 273, KB: 247, 2604, Muh.: 107, 121, Kıp. (CC: 143/3; GT: 298/10; Kİ: 54; TZ: 12a/5), Çağ. (Seng.: 256v/19; LD: 2487; ŞHD: 4b/9), (EDPT: 835a; DTS: 504a; ESTY VII: 403-405)

Kzk. *sına-* “sınamak, denemek, tecrübe etmek; eleştirmek, tenkit etmek”

sınaġ “sınanmış, denenmiş” KB: 3395, 3963, (DTS: 504a)

Kzk. *sınav* “sınanmış, denenmiş, kontrol edilmiş” (*sınaḳ* “sınanmış”)

sınal- “sınanmak” DLT II: 126, Çağ. (TEH: M799a/14), (EDPT: 839b; DTS: 504a)

Kzk. *sınal-* “sınanmak”

sınaş- “birbirini sınamak, sınaşmak” Uyg. (AratU I: 154), (EDPT: 842a)

Kzk. *sınas-* “birbirini sınamak, sınaşmak”

sınat- “sınatmak, tecrübe ettirmek” DLT II: 312, (EDPT: 836b; DTS: 504a)

Kzk. *sınat-* “sınatmak, tecrübe etmek”

sındur- “kırmak” Muh. *sındır-*: 130, Kıp. (BV *sındur-*: 41b/22; CC *sındur-*: 25/14; GT *sındur-*: 336/1; İM *sındur-*: 465a/8; KFT *sındur-*: 266b/18; KK *şındır-*: 79b/9; MG *sındur-*: 82b/9), Çağ. (FK *sındur-*: 421/6; BVt *sındur-*: 143/6; İD *sındur-*: 381/1; MKb *sındur-*: 91a/8; MN *sındur-*: 112a/7; TEH *sındur-*: M795a/23; SS *sındur-*: 2757; HBD *sındur-*: 50/7; GN *sındur-*: 78/9; ŞT *sındur-*: 78a/10; SD *sındur-*: 169; ŞHD *sındur-*: 165b/6; LD *sındur-*: 2674), (Karasoy, 1998: 271)

Kzk. *sındır-* “kırmak, parçalamak”

sınlıġ “uzun boylu, boylu boslu” Uyg. (Man I:

Kzk. *sındı* “endamlı, dış

22_2), DLT III: 138, (EDPT: 839b; DTS: 504a)

görünüşü güzel”

sınuḳ “kırık, kırılmış” Uyg. (IrkB *sınuḳ*: 48), DLT III *sınuḳ*: 365, KB *sınuḳ*: 1858, Muh. *sınıḳ*: 152, 191, Kıp. (CC *sınuḳ*: 74/5; GT *sınuḳ*: 208/13; İM *sınuḳ*: 113b/4; MG *sınıḳ*: 72b/1, *sınuḳ*: 81a/9; TA *sınuḳ*: 28b/8; TZ *sınıḳ*: 34b/7), Çağ. (FK *sınuġ/sınuḳ*: 198/3; BVt *sınuḳ*: 567/3; İD *sınuḳ*: 252/7; LM *sınuḳ*: 3084; MKb *sınuḳ*: 6b/4; MN *sınuḳ*: 2b/9; TEH *sınuḳ*: M795a/24; LÇT *sınuġ*: 401), (EDPT: 837b; DTS: 504a)

Kzk. *sınıḳ* “kırık, sınık; kırılan, kırılmış”

sınar “bir şeyin tarafı, yanı; bir şeyin yarısı” Uyg. (Man III: 9_4; U II: 29_{19}; TT III: 60; AratU II: 17), DLT III: 375, KB: 1786, 3721, 4109, (EDPT: 840b; DTS: 504a)

Kzk. *sınar* “bir şeyin yarısı; bir nesnenin eşi, dengi; ikizlerden, çiftlerden biri”

sıpızġu “düdük, flüt” DLT I *sıbızġu*: 489, Muh. *sıbızġı*: 161, Kıp. (Kİ *sıbızġı*: 51; TA *sıbızġu*: 25b/13; TZ *sıbızġı*: 18a/10), Çağ. (ŞHD *sıbızġu*: 164b/13; Pav.C. *sıpuzġa*: 365), (EDPT: 794a; DTS: 502a)

Kzk. *sıbızġı* “kaval, sipsi”

sıpızġıçı “düdükçü, düdük çalan” Muh.: 156, Kıp. (TA *sıbızġuçı*: 26a/1), (Battal, 1997: 60)

Kzk. *sıbızġışı* “kaval çalan adam”

sır- “ayak kaymak” Muh.: 110, Çağ. (Pav.C. 366), (ESTY VII: 409-410)

Kzk. *sırġı-* (< sır- + ġı-) “kaymak”

sırı- “sık dikişle dikmek” DLT III: 262, (EDPT: 845a; DTS: 505b)

Kzk. *sırı-* “sık ve aralıksız dikmek”

sırıġ (< sırı-) “bir dikiş türü” Çağ. (FK: 1214), (Kaya, 1989: 1214)

Kzk. *sıruv* “bir çeşit dikiş”

sırt “sırt, bayır, yokuş” DLT I: 342, Kıp. (BM: 3/10; CC: 126/12; Kİ: 57), Çağ. (Seng.: 251v/4), (EDPT: 846a; DTS: 505b)

Kzk. *sırt* “sırt, yüksek yer, çıkıntı, tepe; dış, yan”

sırtlan “sırtlan” Kıp. (BM: 10/14; DM: 7b/5; Kİ: 57; TA: 11b/7; TZ: 23a/7), Çağ. (Pav.C. 365), (Atalay, 1945: 237)

Kzk. *sırtlan* “sırtlan”

sıruḳ “sırık, çadır direği” Uyg. (USp *sıruḳ*: 104_{13}), DLT I *sıruḳ*: 381, Kıp. (CC *sırıḫ*: 164/32, *suruḳ*:126/10; Kİ *sıruḳ*: 52), Çağ. (Seng. *suruḳ*: 242r/22; LÇT *sırıḳ*: 396),

Kzk. *sırıḳ* “sırık, direk, uzun ince ağaç parçası”

sısḳır- “ıslık çalmak” Kıp. (TZ: 22b/10), (Krş. DLT II *sıḳır-*: 83, Muh. *sıḳır-*: 176), (ESTY VII: 384-385)

Kzk. *sızġır-* “ıslık çalmak”

sış[1] “şişmiş olan nesne, yumru” Uyg. (AratU I *sış*: 121), DLT III *sış*: 125, Kıp. (İM *şiş*: 96a/3; Kİ *şiş*: 55), Çağ. (Seng. *şiş*: 260r/25), (EDPT: 857a; DTS: 506a)

Kzk. *is* “şişmiş, kabarmış” (*sış* > *şiş* > *is*) (Kklp. *is*)

sış[2] “şiş, demir kazık” Uyg. (Man III *sış*: 29_{12}), DLT III *sış*: 125, Muh. *şiş*: 169, Kıp. (TA *şiş*: 18b/12; TZ *şiş*: 19b/6), Çağ. (Seng. *şiş*: 260r/25), (EDPT: 856b; DTS: 506a)

Kzk. *istik* (< is + tik) “şiş, demir çubuk”

sış- “şişmek” Uyg. (AratU I *sış-*: 119), Kıp. (BV *şiş-*: 4a/3; CC *şiş-*: 31/16; Kİ *şiş-*: 55; KK *şiş-*: 10a/8; TZ *şiş-*: 38b/9), Çağ. (Seng. *şiş-*: 260r/5), (EDPT: 857a)

Kzk. *is-* “şişmek, kabarmak” (*sış-* > *şiş-* > *sis-* > *is-*) (Kklp. *is-*)

sıy “onur, şeref, saygınlık” Kıp. (CC: 145/16), (ESTY VII: 394-395; VEWT: 415b; Grønbech, 1942: 228)

Kzk. *sıy* “saygı, hürmet, değer; hediye, armağan” (*sıylıḳ* “hediye”)

sıyla- (< sıy) “yemek vermek, ikramda bulunmak” Kıp. (TZ), (Atalay, 1945)

Kzk. *sıyla-* “ikramda bulunmak, hediye vermek”

sız- “sızmak” DLT III: 182, KB: 6587, Muh.: 109, Kıp. (CC: 140/10; GT: 353/3), Çağ. (Seng.: 251v/24; LM: 830), (EDPT: 861a; DTS: 506b)

Kzk. *sız-* “nemlenmek, rutubetlenmek; kaymak” (*sız* “rutubet, nem”)

sızġur- “cızırdamak, ıslık çalmak” Kıp. (CC *sızġır-/sızġur-*: 52/7), (EDPT: 861b)

Kzk. *sızġır-* “yel eserken ağaçların yaprakları ses çıkarmak; kuş ötmek, ıslık çalmak”

sızla-[1] (< sız-) “sızmak” Kıp. (TZ: 14b/12), (Atalay, 1945: 238)

Kzk. *sızda-*[1] “sızmak, nemlenmek”

sızla-[2] “sızlamak, ağrımak” Uyg. (TT VII: 35_{22}), DLT III: 297, (863a; DTS: 506b)

Kzk. *sızda-*[2] “sızlamak, ağrımak”

sızlaġ “ağrı, sızı” Uyg. (AratU I: 165), DLT I: 464, (EDPT: 862b; DTS: 506b)

Kzk. *sızdav* “eklem yerlerinde görülen ağrı, sızı”

sızlat- “sızlatmak, ağrıtmak” DLT II: 346, (EDPT: 363b; DTS: 506b)

Kzk. *sızdat-* “sızlatmak, ağrıtmak”

si̲d̲- “işemek” Uyg. (AratU I *sid-*: 74), DLT II *si̲d̲-*: 295, III: 440, Muh. *si-*: 105, 119, Kıp. (BV *siy-*: 38a/8; CC *siy-*: 39/5; İM *siy-*: 113a/1; Kİ *si-*: 51; KFT: 204b/6; KK *si-*: 82b/10; MS *siy-*: 6a/3; TA *si-*: 40b/2; TZ *si-*: 8a/13), (EDPT: 799a; DTS: 499a; ESTY VII: 256-257)

Kzk. *siy-* “işemek”

sidük “sidük” Uyg. (AratU I *südük*: 54), DLT I *sidük*: 389, III *si̲d̲ük*: 321, Muh. *sitik*: 172, Kıp. (CC *sidik*: 96/12; İM *sidük*: 93a/3; KF *sidük*: 50b/4; KFT *sidük*: 204b/28; Kİ *sidük*: 51; MG

Kzk. *sidik* “sidik, idrar”

sidük: 92b/4; TA *sidik*: 23a/4; TZ *sidük*: 7a/7), (EDPT: 801b; DTS: 499b)

sigil "siğil" Uyg. (AratU I *sügül*: 73), DLT I *sigil*: 394, Çağ. (Seng. *sigil*: 255r/12), (EDPT: 820b; DTS: 499b) — Kzk. *süyel* "siğil"

sik "erkeklik organı" DLT I: 334, Muh.: 142, Kıp. (CC: 95/17; DM: 13b/10; Kİ: 53; KK: 68b/10; TA: 22a/7; TZ: 16a/11), (EDPT: 818b; DTS: 499b) — Kzk. *sik* "erkeklik organı"

sik- "cinsel ilişkide bulunmak" DLT II: 22, Muh.: 107, 116, Kıp. (Kİ: 53; KK: 83a/7; TA: 22a/7; TZ: 37b/3), Çağ. (LÇT: 399), (EDPT: 818b; DTS: 499b) — Kzk. *sik-* "cinsel ilişkide bulunmak"

sil- "silmek" Uyg. (U II: 40_{107}), Muh.: 115, Kıp. (İM: 117b/5; KF: 89a/4; Kİ: 53; KK: 79a/5; MS: 30b/4; TA: 35a/12; TZ: 35b/13), Çağ. (Seng.: 255r/13), (EDPT: 824b) — Kzk. *sıl-* "silmek, ovmak" (*sülgi* (< sül + gi) "havlu, silinen nesne")

sile- (< sil-) "silmek, ovmak, sıvazlamak, değmek" Kıp. (İH: 16), Çağ. (TEH: T717a/9; ŞT: 78a/12; LÇT: 399), (İzbudak, 1936: 42) — Kzk. *sıla-* "silmek, sıvamak, sürtmek"

silk- "silkmek" Uyg. (AY *silk-*: 490/17), DLT III *silk-*: 422, Kıp. (CC: 52/4; İM: 118a/4; Kİ:53; KK: 81a/13; MG: 93b/4; TA: 38a/1; TZ: 37a/9), Çağ. (Seng.: 255v/21; FK: 689/399; SS: 674; LÇT: 400), (EDPT: 826b; DTS: 500a) — Kzk. *silki-* "silkmek, sarsılmak"

silkin- "silkinmek" DLT II: 246, Kıp. (CC: 163/10; 142a/4; TZ: 6b/4), Çağ. (Seng.: 256r/1; LÇT: 400), (EDPT: 827a; DTS: 500a) — Kzk. *silkin-* "silkinmek, sallanmak"

simür- "tek seferde yemek, yutmak; sömürmek, içmek" DLT II *simür-*: 85, Müh. *sümür-*: 123, Çağ. (Seng. *sümür-*: 246r/27; FK sümür-: 218/7), (EDPT: 829b; DTS: 511a; ESTY VII: 352)

Kzk. *simir-* "çiğnemeden yemek, yutmak; bir dikişte içmek; sömürmek, emmek"

siŋ- "sinmek, saklanmak; hazmedilmek" Uyg. (TT VIII: M_{21}), DLT III: 391, KB: 1714, 2920, Kıp. (CC: 140/10; GT: 121/13), Çağ. (Seng.: 257r/3; BVt: 584/7; Sİ: 5849; TEH: A730a/20; SS: 4589; LÇT: 401), (EDPT: 833b; DTS: 500b; ESTY VII: 262-263)

Kzk. *siŋ-* "(koku vb.) sinmek; karışmak, bütünleşmek; yok olmak, gözden kaybolmak"

siŋdür- "sindirmek, hazmettirmek; saklamak" DLT III: 397, Çağ. (Seng.: 257v/8; SS: 2911), (EDPT: 837a; DTS: 500b)

Kzk. *siŋdir-* "sindirmek, saklamak"

siŋil "kocanın kendinden küçük kız kardeşi; küçük kız kardeş" Uyg. (U II *siŋil*: 62_2; U III *siŋil*: 14_{17}), DLT I *siŋil*: 457, Muh. *siŋil*: 144, Çağ. (Seng. *siŋil*: 258r/18; BVt *siŋil*: 375/5; LM *siŋil*: 2721; MKb *siŋil*: 34b/5; SS *siŋil*: 1976, 4129; LÇT *siŋil*: 402; AL *siŋil/siŋli*: 354; TEH *siŋil*: A729b/7; Pav.C. 372; ŞHD *siŋli*: 122b/9), (EDPT: 839a; DTS: 500b; ESTY VII: 265-266)

Kzk. *siŋli* (< siŋil+i) "(ablası için) küçük kız kardeş" (Kırg. *siŋdi*, Özb. *siŋil*, Kklp. *siŋli*, Nog. *siŋili*)

siŋir "sinir" Uyg. (Man III: 19_{14}; U III: 35_{20}; AratU I: 76), DLT I: 520, III: 262, Muh.: 75, 139, Kıp. (BV: 11a/3; CC: 96/5; DM: 13b/10; İM: 108b/2; Kİ: 54; MG: 50a/6; TA: 23a/2; TZ: 24b/8), Çağ. (Seng.: 258r/14; LÇT: 401; Pav.C. 372), (EDPT: 841a; DTS: 500b)

Kzk. *siŋir* "vücuttaki sinir sistemi, sinir"

siŋür- "sindirmek, hazmetmek" Uyg. (U IV *siŋür-*: 175; AratU I *siŋür-*: 152), DLT II *siŋir-*

Kzk. *siŋir-* "sindirmek, hazmetmek"

/*siŋür*-I: 392, KB *siŋür*-: 5774, Muh. *siŋir*-: 116, 125, Kıp. (CC *siŋir*-: 142/18), Çağ. (Seng. *siŋür*-: 257r/28; BVt *siŋür*-: 562/4; MKb *siŋür*-: 83a/9; LM *siŋür*-: 620; SS *siŋür*-: 4299; GN *siŋür*-: 79/6), (EDPT: 841a; DTS: 501a)

sipek "çocuğun işemesi için beşiğine konulan kamış" DLT I: 389, (DTS: 499a) — Kzk. *şimek* "beşikte bebeğin idrarının boşalması için kullanılan, boruya benzer kemik alet" (Kırg. *şimek*)

sirke "bit yumurtası" DLT I: 430, Muh.: 117, Kıp. (DM: 9b/6; TZ: 22a/10), (EDPT: 850b; DTS: 501b) — Kzk. *sirke* "bit yumurtası"

sirkele- "bitlenmek" DLT III: 353, (EDPT: 851a; DTS: 501b) — Kzk. *sirkele*- "bitlenmek"

siz "siz" Uyg. (Man I: 19_{15}; Man III: 9_{10}; TT II: 70), DLT I: 339, II: 347, III: 124, KB: 4310, 4864, 6124, Muh.: 88, 92, Kıp. (BM: 16/6; CC: 66/19; DM: 3b/6; GT: 134/4; İM: 60a/8; KF: 12a/1; Kİ: 52; KK: 17a/19; MS: 29a/2; TA: 54a/4; TZ: 39b/12), Çağ. (FK: 188/7; BVt: 217/4; İD: 146/1; LM: 1716, 1819; MKb: 41a/11; MN: 44b/6; Sİ: 1247, TEH: T697a/21; SS: 768, 1489; GD: 236/2; HBD: 54/3; GN: 72/11; LÇT: 396; SD: 364; ŞHD: 50a/1; LD: 473, 789), (EDPT: 860a; DTS: 501b; ESTY VII: 254- 255) — Kzk. *siz* "siz"

soġı- "soğumak" Uyg. (AratU II *soġı*-: 47), DLT III *soġı*-: 268, Muh. *sovu*-: 105, Kıp. (Kİ *sovı*-: 60; BV *sovu*-: 38a/4; İM *sovu*-: 454b/8), Çağ. — Kzk. *suvı*- "soğumak"

(MKb *savu-*: 96a/11; GN *savu-*: 38/4), (EDPT: 806a; DTS: 507a)

soġıḳ "soğuk" Uyg. (AratU I *soġıḳ*: 85), DLT I *soġuḳ*: 503, KB *soġıḳ*: 1060, *soġuḳ*: 3581, Kıp. (BM *sovuḳ*: ¾; BV *sovuḳ*: 15a/2; CC *savuḳ/savuḫ/suvuḳ*: 77/19; İM *savuḳ*: 117b/8; KFT *sovuḳ*: 372b/36; Kİ *sovuḳ*: 61; TZ *sovuḳ*: 7a/10), Çağ. (Seng. *savuġ/savuḳ*: 236v/21; ŞHD *savuḳ*: 80b/1; LM *savuġ*: 2848, *savuḳ*: 648; MKb *savuġ*: 3b/10; GN *savuḳ*: 32/2; BVt *savuġ*: 115/3, *savuḳ*: 685/1), (EDPT: 808a; DTS: 507a)

Kzk. *suvıḳ* "soğuk"

soġıḳlan- "soğuk olmak, soğumak" DLT II: 267, (EDPT: 808b; DTS: 507a)

Kzk. *suvıḳtan-* "soğumak, soğuktan titremek"

soġıḳlıḳ "soğukluk" DLT I *soġuḳluḳ*: 503, Kıp. (BM *sovuḳluḳ*: 9/16; İM *savuḳluḳ*: 105b/7, *safuḳluḳ*: 105b/4), Çağ. (Seng. *savuġluḳ*: 236v/21; BVt *savuġluḳ*: 266/5), (EDPT: 808b; DTS: 507a)

Kzk. *suvıḳtıḳ* "soğuk, soğukluk"

soġıt- "soğutmak" Uyg. (ArartU I *soġıt-*: 1), Muh. *sovut-*: 105, Kıp. (İM *savut-*: 148b/3; KK *ṣavut-*: 82b/9; TZ *sovut-*: 7a/10), (EDPT: 806b; DTS: 507a)

Kzk. *suvıt-* "soğutmak"

soġun, soġan "soğan" Uyg. (AratU I *soġun*: 128), DLT I *soġan/soġun*: 409, Muh. *soġan*: 181, Kıp. (BM *soġan*: 8/7; BV *soġan*: 55b/3; CC *soġan*: 107/5; DM *ṣoġan*: 7a/6; GT *soġan*: 268/11; Kİ *soġan*: 59; KK *ṣoġan*: 71a/11; TA *soġan*: 9a/10; TZ *soġan*: 7b/12), Çağ. (Seng. *soġan*: 244v/24; LÇT *soġan*: 384), (EDPT:

Kzk. *soġan* "tarlada, bahçede yetişen bir bitki" (KTAS: 602b), (Kazakçada yaygın kullanım Farsçadan alınan *piyaz*) (Kırg. *soġon*, Tat. *suġan*,

812a; DTS: 507a)

Rus. *luk*)

soġun-, suġun- "üşümek, soğumak" DLT II: 512, (EDPT: 813b; DTS: 507b)

Kzk. *suvın-* "üşümek, soğumak"

soḳ- "vurmak, ezmek, dövmek, çarpmak; (hayvan) sokmak, ısırmak" Uyg. (TT VI: 86; TT VII: 22_{12}), Kıp. (CC *soḫ-*: 120/13), DLT II: 18, Çağ. (Seng.: 244v/26; LD: 533; LÇT: 386; ŞT: 78a/4), (EDPT: 805a; DTS: 508b)

Kzk. soḳ- "vurmak, çarpmak, dövmek; kamçıyla vurmak; oburlaşmak"

soḳım "kesilecek sığır, hayvan" Çağ. (Seng.. 245r/24), Çağ. (ŞT: 86b/8; LÇT: 386), (EDPT: 811a)

Kzk. *soġım* "yazın kesilmek için semirtilen hayvan"

soḳtu "sucuk; bağırsak" DLT I: 416, (DTS: 509a)

Kzk. *soḳta* "bağırsak; av sırasında etin yenilmeyen kısmı, bağırsak"

soḳtur- "bir nesneyi döğdürerek inceltmek; demiri sıcakta işleyip dövmek" DLT II: 186, Çağ. (ŞT: 76b/9), (EDPT: 807b; DTS: 509a)

Kzk. *soḳtır-* "metali işleterek alet yapmak"

soḳul- "dövülerek inceltilmek" DLT II: 125, Çağ. (Seng.: 245r/12), (EDPT: 809b; DTS: 509a)

Kzk. *soġıl-* "vurulmak, dövülmek; metali işleyerek şekil verilmek"

soḳuş "harp, savaş" Çağ. (LÇT: 386), (Durgut, 1995: 386)

Kzk. *soġıs* "savaş, harp, dövüş, kavga"

soḳuş- "çarpışmak, vuruşmak; raslaşmak, kaşılaşmak" Uyg. (IrkB: 27, 49; TT VII: 36_6), DLT II: 104, Çağ. (Seng.: 245r/15), (EDPT: 817a; DTS: 509b)

Kzk. *soġıs-* "çarpışmak, vuruşmak, dövüşmek"

sol “sağ karşıtı, sol” Uyg. (AY: 595/12), DLT I: 72, III: 134, KB: 917, 2069, 2962, Muh.: 79, 141, Kıp. (BV: 36a/5; CC: 77/13; DM: 4b/12; GT: 351/4; KH: 29/7; KF: 51a/3; KFT: 1061; KK: 44a/11; Kİ: 59; MG: 9b/2; MS: 31a/2; Tz: 39a/9), Çağ. (Seng.: 246r/17; FK: 258/6; MKb: 54b/2; Sİ: 2140; TEH: T694b/15; SS: 3080; LÇT: 388; ŞT: 79a/4; Pav.C. 359; AL: 365; ŞHD: 50a/10), (EDPT: 824a; DTS: 508a)

Kzk. *sol* “sağın karşıtı, sol”

sol- “solmak, rengi atmak” Uyg. (TT VIII: I_7), Kıp. (BV: 4a/3; GT: 236/2; İH: 18), Çağ. (TEH: M801b/17; GN: 54/6; LÇT: 388), (DTS: 508a)

Kzk. *sol-* “solmak, sararmak”

solġun “solgun” Çağ. (LÇT: 388), (Durgut, 1995: 388)

Kzk. solġın “solgun”

soluḳ (< solu-) “soluk, nefes” Kıp. (Kİ: 59), Çağ. (LÇT: 389), (Durgut, 1995: 389; Caferoğlu, 1931: 92)

Kzk. *solıḳ* “soluk, nefes; nefes alma, soluma”

som “*som altın* = som altın; bütün, som, yekpare” MM: 251/1, Kıp. (İH: 18; TZ: 19b/5), Çağ. (LÇT: 389; Pav.C. 361), (Krş. DLT III *son*: 138), (EDPT: 832b)

Kzk. *som* “bütün, som; *som altın* som altın”

soŋ “son, bitiş; sonra” Uyg. (TT I: 106; TT VII: 28_{47}), DLT III: 357, KB: 1302, 3551, 4035, Muh.. 90, Kıp. (BV *son*: 45b/22, *soŋ*: 21b/8; CC *soŋ*: 144/12; GT *soŋ*: 277/1; İM *soŋ*: 72a/7; TZ *soŋ*: 3b/10), Çağ. (Seng.: 247r/21; BVt: 609/4; FK: 208/4; İD: 76/4; LM: 395, 1220; MKb: 24a/1; MN: 36a/11; Sİ: 703, 3908; TEH: T694a/4; SS: 2373, 3500; GD: 91/6; GN: 46/10; LÇT: 389; ŞT: 65a/13; AL: 366; Pav.C.

Kzk. *soŋ* “son; sonra”

361; SD: 133, 557; ŞHD: 10b/9; LD: 1942), (EDPT: 832b; DTS: 508a)

soŋıra, soŋra "sonra" Muh. *songıra/soŋra*: 90, Kıp. (CC *soŋıra/soŋra*: 62/23; BV *soŋra*: 13b/9; GT *soŋra*: 12/10; İM *soŋra*: 36a/8; KFT *soŋra*: 385a/9; MG *soŋra*: 103a/7; MS *soŋra*: 14b/6; TZ *soŋra*: 8a/6), Çağ. (BVt *soŋra*: 85/1; FK *soŋra*: 58/6; İD *soŋra*: 163/5; LM *soŋra*: 332, 1270; MKb *soŋra*: 23b/8; MN *soŋra*: 5b/4; Sİ *soŋra*: 5510; TEH *soŋra*: T704a/20; SS *soŋra*: 4162; GD *soŋra*: 188/3; HBD *soŋra*: 12/14; LÇT *soŋra*: 390; Pav.C. *soŋra*: 362; SD *soŋra*: 295, 500; ŞHD *soŋra*: 4b/7; LD *soŋra*: 1605), (Battal, 1997: 63)

Kzk. *soŋıra* "sonra"

soŋġı "sonraki" KE *soŋġı*: 179r/14, Muh. *soŋġu*: 90, Çağ. (BVt *soŋġı*: 64/4; FK *soŋġı/soŋḳı*: 207/4; MKb *soŋġı*: 18a/10; LÇT *soŋġı*: 389), (Battal, 1997: 63)

Kzk. *soŋġı* "sonraki"

sor-[1] "emmek, sormak" Uyg. (AratU II: 133), DLT III: 181, KB: 655, 6601, Muh.: 115, Kıp. (İM: 96b/5; Kİ: 51; TA: 46a/1; TZ: 35b/7), Çağ. (Seng.: 239v/9; BVt: 25/4; FK: 190/3; MKb: 83a/3; GN: 98/9; LD: 1332; GD: 93/3; Pav.C. 354), (EDPT: 843b; DTS: 509b; ESTY VII: 311-312)

Kzk. *sor-* "emmek, soğurmak"

sor-[2] "sormak, soru sormak" Uyg. (USp: 46_2), DLT III: 181, KB: 1038, 4126, Muh.: 110, Kıp. (CC: 123/17; GT: 120/5; İM: 66a/5; Kİ: 51; KF: 26b/2; KFT: 412b/11; KK: 81b/4; TA: 36a/8; TZ: 20a/7), Çağ. (FK *sor-*: 115/7; İD *sor-*: 320/4; LM *sor-*: 3506; MKb *sor-*: 108a/3;

Kzk. *sura-* "sormak, soru sormak, öğrenmek" (Kklp. *sura-*, Nog. *sura-*, Kırg. *sura-*)

MN *sor-*: 32b/12; Sİ *sor-*: 3234; TEH *sor-*: T718a/23; SS *sor-*: 716, 902; GD *sor-*: 22/7; HBD *sor-*: 112/4; GN *sor-*: 53/12, *sora-*: 33/8; LÇT *sor-*: 381, *sora-*: 380; ŞT *sor-*: 82a/16; Pav.C. *sor-*: 354, sura- 352; SD *sor-*: 154, 521; ŞHD *sor-*: 118b/8; LD *sor-*: 1664), (EDPT: 843b; DTS: 509b; ESTY VII: 309-311)

sortur- "emdirmek, soğurtmak" DLT II: 184, Çağ. (Seng.: 240v/8), (EDPT: 847b; DTS: 509b) — Kzk. *sordır-* "emdirmek, soğurtmak"

soruġ, soraḳ "soru, sorma; haber" DLT I *soruġ*: 374, II: 184, Çağ. (BVt *soraġ*: 300/7; FK *soraġ*: 479/7, *soruġ*: 8/10; İD *soraġ*: 62/1; MKb *soruġ*: 7b/1; TEH *soruḳ*: M788b/20; SS *soraġ*: 2933; GD *soraġ/ soraḳ*: 98/2; HBD *soraġ*: 69/3, *soraḳ*: 73/5; GN *soraġ*: 13/4; LÇT *soraġ*: 379; SD *soraġ*: 563; ŞHD *soraḳ*: 77b/3; LD *soraġ*: 2151), (EDPT: 848b; DTS: 509b) — Kzk. *soraḳ, suraḳ* "soru, sual"

sorul- "emilmek" Uyg. (Man I: 26_{28}), (EDPT: 851b; DTS: 509b) — Kzk. *sorıl-* "emilmek"

soy "soy, sülale" Kıp. (İH: 19), Çağ. (Pav.C. 363), (ESTY VII: 285) — Kzk. *soy* "soy, sülale"

soy- "soymak; deri yüzmek" Uyg. (U III: 52_{9}), DLT III: 244, Muh.: 112, 122, Kıp. (BV: 49b/4; İM: 454b/8; KK: 80b/5; TA: 35b/13; TZ: 20a/7), Çağ. (Seng.: 248v/8; LM: 1999; MKb: 4a/1; SS: 3565; LÇT: 392; Pav.C. 363), (EDPT: 858b; DTS: 507b) — Kzk. *soy-* "hayvanın derisini yüzmek, soymak; soymak, vurmak, darp etmek"

soyaġu "horozun ayağındaki sivri çıkıntı, mahmız" DLT III: 174, (EDPT: 859b) — Kzk. *soyav* "kıymık, kürdan"

soydur- "soydurmak, derisini yüzdürmek" Çağ. (Seng.: 248v/20; MKb: 65b/4; TEH: A726a/2), (EDPT: 859a)

Kzk. *soydır-* "hayvanın derisini yüzdürmek"

soyul- "soyulmak, derisi yüzülmek" DLT III: 190, Çağ. (FK: 597/1; MKb: 47a/2), (EDPT: 859b; DTS: 507b)

Kzk. *soyıl-* "derisi yüzülmek"

soyuş- "hayvanı birlikte yüzmek" DLT III: 188, (EDPT: 860a; DTS: 508a)

Kzk. *soyıs-* "hayvanı birlikte kesip derisini yüzmek"

sögüt "söğüt ağacı"Uyg. (U II: 7_1; U III: 22_{14}; TT I: 163), DLT I: 356, Kıp. (DM: 5b/13; MG: 104b/2), Çağ. (Seng.: 245v/28), (EDPT: 819b; DTS: 510a)

Kzk. *sävit* "söğüt ağacı" (KTAS: 595a)

sök-[1] "sövmek, azarlamak, hakaret etmek" Uyg. (AY *sög-*: 136/9), DLT III *sög-*: 184, KB *sök-*: 3431, 4756, Muh. *sök-*: 109, Kıp. (CC *sök-*: 126/24; DM *sök-*: 19a/15; GT *sök-*: 253/9; İM *sög-*: 24a/4; KF *sög-*: 73b/6; KFT *sög-*: 387b/1; Kİ *sög-*: 53; KK *sök-*: 81b/7; TA *sök-*: 36a/13; TZ *sök-*: 31b/7), Çağ. (TEH *sök-*: A719b/9; SS *sög-*: 3133; GD *sök-*: 220/7; HBD *sög-*: 36/4; LÇT *sök-*: 387; AL *sög-/sök-*: 364), (EDPT: 818b; DTS: 509b)

Kzk. *sök-[1]* "sövmek, azarlamak, paylamak"

sök-[2] "sökmek, sökülmek, yerinden çıkmak" Uyg. (U II: 76_1; TT IV: 39; PK: 211), DLT I: 444, II: 21, KB: 2268, Muh.: 113, 120, Kıp. (Kİ: 53, TA: 36b/11; TZ: 28b/3), Çağ. (LM: 2877; MKb: 30b/1), (EDPT: 819a; DTS: 510a)

Kzk. *sök-[2]* "sökmek, dikişi ayırmak, çıkarmak"

söktür-[1] "sövdürmek" DLT II *sögtür-/söktür-*: 186, Kıp. (TZ *söktür-*: 55a/3), (EDPT: 820a;

Kzk. *söktir-[1]* "sövdürmek,

DTS: 509b) azarlatmak”

söktür-[2] “söktürmek” DLT II: 186, Çağ. (Seng.: 245v/17; TEH: A726b/20), (EDPT: 820a; DTS: 510b) Kzk. *söktir-*[2] “söktürmek”

söküg “sövme, küfür” DLT I: 27, (EDPT: 820b; DTS: 510b) Kzk. *sögüv* “sövme, hakaret”

sökül-[1] “sövülmek, yermek” Çağ. (Seng.: 245v/14), (EDPT: 821a) Kzk. *sökil-*[1] “sövülmek, azarlanmak”

sökül-[2] “sökülmek” DLT II: 125, Kıp. (CC: 160/9; İM: 127b/8), Çağ. (Seng.: 245v/14; FK: 584/3; İD: 344/3), (EDPT: 821a; DTS: 510b) Kzk. *sögil-*[2] “sökülmek”

söküş “sövüş, sövme, taciz etme” Uyg. (Man I *sögüş*: 10_{19}), DLT I *sögüş*: 368, KB *söküş*: 177, 239, Muh. *söküş*: 190, Kıp. (CC *söküş*: 61/21), Çağ. (Seng. *sögüş*: 245v/28), (EDPT: 823a; DTS: 511a) Kzk. *sökiş* “taciz etme, sövme”

söküş- “birlikte sökmek” DLT II: 107, (EDPT: 823b; DTS: 511a) Kzk. *sögis-* “dikişi birlikte sökmek”

söl “öz su, usare” Uyg. (U II: 61_{10}; U III: 41_{0-1}), DLT III: 134, (EDPT: 824b; ESTY VII: 321-322) Kzk. *söl* “öz su, usare” (Kklp. *söl*, Nog. *söl*)

sön- “sönmek, bitmek, tükenmek” Uyg. (U III: 38_{35}; TT I: 6; TT VI: 446), KB: 2580, 4711, Muh.: 105, Kıp. (GT *sön-*: 230/4; Kİ *söyün-*: 54), Çağ. (Seng.: 246v/16; GN: 44/1; LÇT: 390; ŞHD: 11a/6; SS: 1189), (EDPT: 834a; DTS: 511a) Kzk. *sön-* “sönmek, parlaklığını, ışığını yitirmek; bitmek, tükenmek”

söndür- “söndürmek” Uyg. (TT VI: 446), Muh.: Kzk. *söndir-*

103, Kıp. (CC: 22/4; GT:230/13; İM: 84a/8), Çağ. (Seng.: 247r/13; BVt: 450/6; GN: 4/10; ŞHD: 122b/5), (EDPT: 837a; DTS: 511a)	"söndürmek"
söyken- "dayanmak" Muh. *söken-*: 102, Kıp. (TZ *söyken-*: 5b/9), (Atalay, 1945: 242)	Kzk. *süyken-, süykel-* "değmek, sürünmek, yaslanmak"
söyle- "söylemek, demek" HŞ: 4463, Kıp. (KF: 22b/5; KK : 34b/11; MS: 37b/4; TZ: 9a/7), Çağ. (FK: 643/1; ŞHD: 132a/4; LD: 1270), (EDPT: 863a; DTS: 512a; ESTY VII: 318)	Kzk. *söyle-* "söylemek, demek, konuşmak"
söyleş- "söyleşmek, konuşmak" Kıp. (TZ: 60a/4), Çağ. (LÇT: 392), (EDPT: 864a; DTS: 512a)	Kzk. *söyleş-* "söyleşmek, konuşmak, anlaşmak"
söyre- (< sür-) "sürümek" Kıp. (TZ: 21b/4), (Atalay, 1945: 242)	Kzk. *süyre-* "sürümek, sürüklemek"
söz "söz, laf, lakırdı" Uyg. (IrkB: 7, 11; Man III: 20_7; TT V: 74; USp: 6_6), DLT I: 35, II: 218, III: 190, KB: 54, 112, 481, Muh.: 190, Kıp. (CC: 117/1; İH: 29; İM: 168b/7; KFT: 392a/26; KF: 191a/3; Kİ: 52; KK: 40a/4; MS: 4b/3; TZ: 31a/7), Çağ. (Seng.: 248r/12; BVt: 375/2; FK: 20/8; İD: 19/6; LM: 83, 273; MKb: 5b/2; MN: 13b/8; Sİ: 1719; TH: A723b/18; SS: 204, 288; GD: 14/4; HBD: 25/1; GN: 52/13; LÇT: 382; Pav.C. 355; ŞT: 66a/10; SD: 123, 411; ŞHD: 3b/7; LD: 171, 301), (EDPT: 860b; DTS: 511b; ESTY VII: 315)	Kzk. *söz* "söz, kelam, laf"
suġıl- "su çekilmek, kurumak" Uyg. (AratU I: 18), DLT II: 124, (EDPT: 809b; DTS: 513a)	Kzk. *suval-* "su çekilmek, kurumak
suġur- "çekmek, çıkarmak; yutmak" DLT II: 80, Çağ. (Seng.: 244v/6), (EDPT: 816a)	Kzk. *suvır-* "çekmek, çıkarmak, koparmak"

suḳ “açgözlü; alçak” Uyg. (Man III *suḳ*: 29_8; U II *suḳ*: 46_{71}), DLT III *suḳ*: 130, KB *suḳ*: 849, 1143, 2001, Muh. *soḳ*: 151, (EDPT: 804a; DTS: 514b; ESTY VII: 333-334)

Kzk. *suḳ* “açgözlü, doymaz; nazar”

suḳ- “delmek, sokmak” Uyg. (IrkB *suḳ-*: 33), DLT II *suḳ-*: 425, Muh. *soḳ-*: 107, Kıp. (KF *soḳ-*: 202a/2; KFT *soḳ-*: 381b/21; KK *soḳ-*: 83a/12; TA *soḳ-*: 42a/7; TZ *soḳ-*: 3b/2), Çağ. (Seng. *soḳ-*: 244v/26; FK *soḳ-*: 68/7), (EDPT: 805a; DTS: 514b)

Kzk. *suḳ-* “batırmak, saplamak, sokmak”

suḳlan- “açgözlü olmak, doyumsuz olmak, gözü kalmak; tamah etmek” Uyg. (TT VIII: E_{10}; USp: 94_2), KB: 3619, 6169, Kıp. (CC *suḫlan-*: 16/8; TZ *soḳlan-*: 5b/3), (EDPT: 810b; DTS: 509a)

Kzk. *suḳtan-* “açgözlü olmak, gözünü dikmek, istemek”

suḳluḳ “hırs, açgözlülük” Uyg. (U III: 30_{28}), DLT I: 471, KB: 2002, 2847, Kıp. (CC: 132/11), (EDPT: 809a; DTS: 509a)

Kzk. *suḳtıḳ* “açgözlülük”

suḳtur- “sokmak, sokturmak” DLT II: 186, Kıp. (TZ *soḳtır-*: 55a/4), (EDPT: 807b; DTS: 509a)

Kzk. *suḳtır-* “sokturmak, girdirmek”

suḳul- “sokulmak” DLT II: 125, Çağ. (Seng. *soḳul-*: 245r/12), (EDPT: 809b; DTS: 509a)

Kzk. *sugıl-* “sokulmak”

sun- “sunmak, uzatmak” Uyg. (TT X: 175), DLT II: 28, KB: 5441, 6325, Kıp. (BV *sun-*: 2a/11; CC *sun-*: 162/16; GT *sun-*: 262/12; Kİ *sun-*: 60; MG *sun-*: 28b/8; TZ *usun-*: 37a/2), Çağ. (Seng.: 246v/15; BVt: 453/1; FK: 462/3; İD: 325/1; LM: 592; MKb: 27a/10; MN: 112a/3; TEH: T698b/13; SS: 1803, 1866; HBD: 156/2; GD: 181/3; LÇT: 390; SD: 554; ŞHD:

Kzk. *usın-* “sunmak, takdim etmek, vermek”

120b/12; LD: 1730), (EDPT: 834a; DTS: 514a; ESTY VII: 335-336)

suŋḳur, şuŋḳar "şahin, doğan cinsinden yırtıcı bir kuş" DLT III *soŋḳur*: 381, KB *suŋḳur*: 5639, Muh. *sunḳur*: 175, Kıp. (CC *soŋġur*: 109/20; Kİ *sonḳur*: 54; TA *sunḳur*: 20b/10; TZ *sunḳur*: 25a/9), Çağ. (MKb *şuŋḳar*: 69b/8; ŞT *şunḳar*: 82b/7; ŞHD *şuŋḳar*: 184a/4), (EDPT: 838a)

Kzk. *suŋḳar* "sungur kuşu; yırtıcı bir kuş" (Kklp. *suŋḳar*)

suv "su" ETY *sub*: 100, Uyg. (Man I *suv*: 21_2; Man III *suv*: 10_{11}; TT III *suv*: 55), DLT I *suv*: 20, II *suv*: 80, III *suf*: 427, KB *suv*: 143, 669, 974, Muh. *su*: 92, 180, Kıp. (BV *suv*: 3a/22; İM *suv*: 302a/1, *suf*: 84b/1; CC *su*: 147/3; DM *su*: 4a/5; GT *su*: 43/11; KF *su*: 9a/3; KFT *su*: 174a/7; KH *su*: 33/9, *suv*: 56/6; Kİ *su*: 55; KK *ṣu*: 66a/10; MG *su*: 88b/6; MS *su*: 25b/3; TA *ṣu*: 7a/10; TZ: 35a/5), Çağ. (Seng. *suv*: 248r/28; BVt *su*: 143/5; FK *su*: 107/3; İD *su*: 4/2, *suv*: 81/2; LM *su*: 226, 235; MKb *su*: 4a/2; MN *su*: 11a/2; Sİ *su*: 3543; TEH *su*: T695b/12; SS *su*: 192, 232; GD *su*: 96/4; HBD *su*: 18/2; GN *su*: 68/9; LÇT *su*: 378; ŞT *su*: 68b/4; SD *su*: 616; ŞHD *su*: 13a/4; LD *su*: 470, 544), (EDPT: 783a; DTS: 515a; ESTY VII: 325-327)

Kzk. *suv, su* "su"

suva- "sıvamak" Uyg. (AY *suva-*: 477/2), Muh. *sıba-*: 115, Kıp. (CC *sıpa-*: 160/14; TZ *sıva-/suva-*: 32a/11), Çağ. (BVt *sıva-*: 421/5; İD *suva-*: 213/6), (DTS: 515a; ESTY VII: 327-328)

Kzk. *sıba-, sıpa-* "sıvamak"

suval-[1] "(su) yere batmak, kaybolmak" Kıp. (İM: 137a/7), (Toparlı, 1992: 228)

Kzk. *suval-* "suyu çekilmek, kurumak"

suval-[2] "sulanmak, su saçılmak" DLT II: 125, (EDPT: 789a; DTS: DTS: 515a)

Kzk. *sıbal-* "ıslanmak; suya düşmek"

suvar- "sulamak, suvarmak" DLT I: 498, Kıp. (İM: 257a/6; MG: 88b/5), Çağ. (MKb: 45a/5; TEH: T704a/2; LÇT: 391), (EDPT: 791b-786b)

Kzk. *suvar-* "hayvana su vermek, suvarmak; bitkiyi sulamak"

suvarıl- "su verilmek" NF: 297/12, Kıp. (İM: 140b/8), (Toparlı, 1992: 230)

Kzk. *suvġarıl-, suġarıl-, suvarıl-* "hayvana su verilmek"

suvat "bulak, pınar, su kenarı" Çağ. (LÇT: 391), (Durgut, 1995: 391)

Kzk. *suvat* "hayvan suvaracak yer, suvat"

suvçı "sucu, saki, saka" Çağ. (Seng. *suçı*: 239r/9; SD *suçı*: 243; TEH *suçı*: M796a/26; ŞHD *subçı*: 178a/11), (Krş. Muh. *suçu* "hamamcı": 155), (EDPT: 785b; DTS: 515b)

Kzk. *suşı* "sucu, saka"

suvġar- "sulamak, suvarmak" DLT II: 188, Kıp. (MG *suġar-*: 92a/7), Çağ. (Seng. *suġar-*: 243v/26; ŞHD *suġar-*: 132a/2), (EDPT: 786b; DTS: 515b)

Kzk. *suvġar-, suġar-, suvar-* "sulamak, suvarmak"

suvġarış- hayvanı birlikte suvarmak" DLT II: 201, (EDPT: 787b; DTS: 515b)

Kzk. *suvġarıs-, suġarıs-, suvarıs-* "hayvanı birlikte suvarmak, su vermek"

suvla- "sulamak, sulanmak, su vermek, su içirmek" DLT III *suvla-*: 297, KB *suvla-*: 449, Çağ. (Seng. *sula-*: 246r/15; TEH *sula-*: T704a/5; LÇT *sula-*: 388; ŞHD *sula-*: 139a/6), (EDPT: 789b; DTS: 515b)

Kzk. *suvla-, sula-* "sulamak, su içirmek"

suvlaġ “sulak, sulak yer” DLT I: 464, Kıp. (İM: 297b/4), (EDPT: 788a; DTS: 515b)

Kzk. *suvlav, sulav* “sulak, nemli”

suvlan- “sulanmak” DLT II: 247, KB: 275, 2207, (EDPT: 789b; DTS: 515b)

Kzk. *suvlan-, sulan-* “sulanmak, ıslanmak”

suvlat- “sulatmak” DLT II: 346, (EDPT: 789b; DTS: 515b)

Kzk. *suvlat-* “sulatmak, sulandırmak”

suvluġ “sulu, ıslak” KB *suvluġ*: 4297, 4524, Kıp. (BV *suvlı*: 36b/18), Çağ. (ŞHD *suluḳ*: 173a/12; MKb *suluḳ*: 100b/8), (EDPT: 788b; DTS: 515b)

Kzk. *suvlı, sulı* “sulak, sulu; ıslak, nemli”

suvluḳ[1] “sarık; mendil vb.” DLT I: 201, Muh.: 166, (EDPT: 788b; DTS: 515b)

Kzk. *suvlıḳ*[1], *sulıḳ* “havlu, mendil, el bezi”

suvluḳ[2] “su kabı, suluk” Uyg. (U III: 38_{28}), Muh.: 169, (EDPT: 788b)

Kzk. *suvlıḳ*[2], *sulıḳ* “evin çatısında bulunan yağmur olukları, yağmurluk” (KTAS: 611b)

suvsa- “susamak” Uyg. (TT II *suvsa-*: 87), DLT III *suvsa-*: 284, KB *suvsa-*: 2924, Muh. *susa-*: 151, Kıp. (BV *suvsa-*: 8b/20; CC *susa-/suvsa-*: 51/9; GT *susa-*: 43/9; İM *susa-*: 122b/7; Kİ *susa-*: 58; TZ *susa-*: 26a/5), Çağ. (Seng. *susa-*: 243r/22; FK *susa-*: 466/3; LÇT *susa-*: 383; SD *susa-*: 460; ŞHD *susa-*: 16b/3; LD *susa-*: 2416), (EDPT: 793a; DTS: 515b)

Kzk. *suvsa-, susa-* “susamak”

suvsat- “susatmak” DLT II: 336, KB: 5704, (DTS: 515b)

Kzk. *suvsat-, susat-* “susatmak”

suvsız “susuz” Uyg. (IrkB: 45), Kıp. (BV *suvsız*: 20b17; TA *ṣusız*: 56a/12), Çağ. (BVt *susız*:

Kzk. *suvsız* “susuz, kurak”

450/1; FK *susız*: 669/7), (EDPT: 792b)

suvuḳ "sıvı, cıvık" DLT III *suvuḳ*: 164, Kıp. (İH *sıvıḳ*: 18), (EDPT: 786b; DTS: 516a) — Kzk. *suyıḳ* "sıvı, akışkan"

sümkür- "sümkürmek"ME: 135/3, Kıp. (KF *sümkür-*: 161a/6; KK *simkir-*: 82b/3; TZ *sümkür-*: 35b/10), Çağ. (LÇT *sümkür-*: 389), (ESTY VII *sümkür-*: 353, Vámbéry, 1867 *söngür-*: 299b; Radloff, IV *simbir-*: 738b) — Kzk. *siŋbir-* "sümkürmek" (Tuv., "siŋmir-")

süngülü (< süŋü) "süngülü" Muh.: 84, (EDPT: 839a) — Kzk. *süŋgili* "süngülü"

süŋü "süngü, mızrak" Uyg. (U II *süŋü*: 86_{48}; TT V *süŋü*: 92), DLT I *süŋü*: 349, KB *süŋü*: 2736, Muh. *süngü*: 173, Kıp. (CC *süŋü*: 147/3; DM *süŋi/süŋü*: 11a/11; GT *süŋü*: 21/6; İM *süŋi*: 157a/8, *süŋü*: 278b/6; KK *süngü*: 71b/4; TA *süngü*: 14b/1; TZ *süngü*: 17a/17), Çağ. (Seng. *süŋü*: 247r/28; LÇT *süŋü*: 390; SD *süŋü*: 96), (EDPT: 834b; DTS: 517a) — Kzk. *süŋgi* "süngü, mızrak; buz sarkıtı; sonda"

süŋüçi "süngü kullanan, mızrakçı" Muh. *süngüçü*: 156, Kıp. (MG *süŋüçi*: 66a/1; TA *süngüçi*: 25b/10), (Toparlı, 2000: 33) — Kzk. *süŋgişi* "süngü kullanan, süngüyü batıran"

süŋük "kemik" Uyg. (Man I *süŋük*: 23_{33}; Man III *süŋük*: 39_{3}; U III *süŋük*: 24_{6}; TT VII *süŋük*: 23_{5}; AratU I *süŋük*: 16), DLT I *süŋük*: 178, II: 85, KB *süŋük*: 2206, 4131, 4599, Muh. *süŋek*: 139, Kıp. (BV *süŋük*: 7a/9; CC *sövek*: 95/25; DM *sümük*: 13b/8; GT *süŋük*: 185/12; İH *sünük*: 16; İM *süŋek*: 92a/8, *süŋük*: 144a/6; KFT *süŋük*: 266a/12; Kİ *süŋük*: 54; KK *süvek*: 69a/2; MG *süŋük*: 105a/4; TA *süŋük*: 23a/3; — Kzk. *süyek* "kemik"

TZ *süğük/süvek*: 19a/3), Çağ. (Seng. *söŋek*: 247r/20; BVt *süŋek*: 136/3; FK *süŋek*: 117/5; İD *süŋek*: 225/3; MKb *süŋek*: 7a/1; TEH *süŋek*: T696a/24; SS *süngek*: 1235; HBD *süŋek*: 164/7; GN *süŋek*: 54/1; LÇT *süŋek*: 390; AL *süŋek*: 336; SD *süŋek*: 559; LD *süŋek*: 2381), (EDPT: 838b; DTS: 517b)

süŋüklen- "kemiklenmek" DLT III: 408, (EDPT: 839a; DTS: 517a) — Kzk. *süyekten-* "kemiklenmek, katılaşmak"

süŋüklüg "kemikten ibaret olan, kemikli" Uyg. (AY: 627/16), (EDPT: 839a; DTS: 517a) — Kzk. *süyikti* "kemikli; iri kemikleri olan"

süŋüle- "süngülemek, süngü ile dürtmek" DLT III: 405, (EDPT: 840a; DTS: 517b) — Kzk. *süŋgile-* "süngülemek"

süpür- "süpürmek" DLT II *süpür-*: 85, Muh. *süpür-*: 114, Kıp. (GT *süpir-*: 113/7; KK *süpür-*: 79b/10; Kİ *süpür-*: 51; TZ *sipir-/süpir-*: 31b/1), Çağ. (Seng. *süpür-*: 238v/2; FK *süpür-*: 536/7; MKb *süpür-*: 74b/5; SD *süpür-*: 149; BVt *süpür-*: 341/6), (EDPT *sipir-*: 791b; ESTY VII *süpür-*: 359; DTS *süpür-*: 517b) — Kzk. *sıpır-* "süpürmek, temizlemek"

süprül- "süpürülmek" DLT II *süprül-*: 231, Kıp. (Kİ *süprül-*: 51), Çağ. (Seng. *süpürül-*: 238v/16), (EDPT: 792a; DTS: 517b) — Kzk. *sıpırıl-* "süpürülmek"

süpründi "süprüntü" DLT I: 493, (EDPT: 792b; DTS: 517b) — Kzk. *sıpırındı* "süprüntü, çöp, kir"

süpürgü "süpürge" DLT I *süpürgü*: 490, Muh. *süpürgü*: 170, Kıp. (CC *sibürtki*: 88/21; DM *sipirge/süpürge*: 10b/16; KFT *süpürge*: 228a/14; Kİ *süpürge*: 51; TA *süpürge*: 18a/10; — Kzk. *sıpırġı* "süpürge"

TZ *sipirge/sipirgi*: 34a/7), Çağ. (Seng. *süpürgü*: 239r/1; BVt *süpürgü*: 246/5; TEH *süpürgü*: M791a/5), (EDPT: 792b; DTS: 517b)

süpürüçi "süpürücü" Kıp. (KFT: 44b/44), (Ağar, 1989: 1063) — Kzk. *sıpıruşı* "süpürücü, temizlikçi"

sür- "gütmek, otlatmak; kovmak, sürmek; sürtmek, değdirmek" Uyg. (Man I: 5_6; TT V: 86), DLT II: 7, KB: 3548, 4329, Muh.: 110, 112, Kıp. (BV: 63a/1; CC: 146/2; GT: 99/11; İM: 376a/1; KF: 240a/4; KFT: 250a/8; MG: 78b/7; TA: 42b/7; TZ: 20a/2), Çağ. (BVt: 201/4; FK: 70/7; İD: 44/9; TEH: A719a/9; LÇT: 381; SD: 386; LD: 185), (EDPT: 844a; DTS: 517b) — Kzk. *sür-* "sürmek, sıyırmak; sürtmek, sıyrılmak"

sürgün (< sür-) "sürülme, kovulma, sürgün" Çağ. (LÇT: 381), (Durgut, 1995: 381) — Kzk. *sürgin* "sürgün"

sürme (< sür-) "göze sürülen boya, sürme" NF: 347/11, Kıp. (BV: 64b/24; İM: 119a/5; Kİ: 52; TA: 19a/12; TZ: 31a/10), Çağ. (TEH: M797b/7; SD: 293; ŞHD: 68b/3; LD: 2604), (EDPT: 852b) — Kzk. *sürme* "sürme"

sürmele- "sürmelemek, sürme çekmek" Kıp. (TA: 39a/4), (Toparlı, 2000: 54) — Kzk. *sürmele-* "sürme çekmek"

sürt- "sürmek, sürtmek; oğmak, dokundurmak" Uyg. (AratU I: 36), DLT III: 427, Muh.: 108, Kıp. (CC: 58/17; İM: 89a/5; MG: 82a/3), Çağ. (BVt: 211/1; KF: 230/4; İD: 29/3; LM: 2952; TEH: M795a/18; SS: 4751; GN: 12/6; HBD: 104/5; LÇT: 381; LD: 781), (EDPT: 846b; DTS: 518a) — Kzk. *sürt-* "sürtmek, silmek, oğmak; kurulamak"

sürtül- "sürtülmek" DLT II: 231, Kıp. (BV: 26b/18; GT: 298/8), Çağ. (Seng.: 241v/17; FK: 447/2; TEH: T706a/9), (EDPT: 847a; DTS: 518a) — Kzk. *sürtül-* "sürtülmek"

sürtün- "sürtünmek" DLT II: 245, Kıp. (İM: 99b/2; Kİ: 52; TZ: 5b/8), (EDPT: 847a; DTS: 518a) — Kzk. *sürtün-* "sürtünmek, silinmek"

sürtüş- "sürtüşmek" DLT II: 210, Kıp. (BV: 17a/6), Çağ. (Seng.: 241v/13), (EDPT: 847b; DTS: 518b) — Kzk. *sürtis-* "sürtüşmek"

sürüg "sürü" Uyg. (Man I: 8_8), DLT I: 389, KB: 4353, 5371, Kıp. (CC *sürüv*: 114/26; DM *sürü*: 7a/15; Kİ *sürü*: 52; TA *sürü*: 16a/2), Çağ. (Seng. *sürüg*: 242r/28; BVt *sürük*: 316/6; LM *sürü*: 1746), (EDPT: 850a; DTS: 518b) — Kzk. *süri* "sürü" (KTAS: 622b)

sürük "ince yumuşak deri" Kıp. (CC: 86/7), (Grønbech, 1942: 227) — Kzk. *sürik* "en kaliteli yumuşak deri"

sürül- "sürülmek" DLT II: 123, Çağ. (Seng.: 240v/10), (EDPT: 852a; DTS: 518b) — Kzk. *süril-* "sürülmek; sürme sürülmek"

sürün- "(yerde) sürünmek" Kıp. (MG: 55b/3; TZ: 26a/4), (Krş. DLT II *sürün-* "kendini kaşımak; ezilmek": 151), (EDPT: 854a; DTS: 518b) — Kzk. *sürin-* "sürünmek, tökezlemek, düşeyazmak"

süs- "süsmek, boynuzlamak" DLT II: 293, Kıp. (TZ: 37b/2), Çağ. (Pav.C. 356), (EDPT: 855b; DTS: 518b; ESTY VII: 369-370) — Kzk. *süz-* "süsmek, boynuzlamak"

süt "süt" Uyg. (TT VII: 16_8), DLT I: 157, II: 37, III: 120, KB: 4442, 5881, Muh.: 165, Kıp. (BM: 8/2; BV: 14a/2; CC: 110/12; DM: 4b/6; GT: 28/5; İM: 105a/1; KF: 101a/2; Kİ: 51; KH: 56/4; KK: 70b/10; TA: 17b/2; TZ: — Kzk. *süt* "süt"

13a/11), Çağ. (BVt: 85/7; LM: 649, 2565; MKb: 101a/6; Sİ: 274; TEH: T712b/23; GD: 85/6; HBD: 135/3; GN: 10/8; LÇT: 379; AL: 357; ŞHD: 168a/2; LD: 2474), (EDPT: 798b; DTS: 518b)

sütlüg "sütü olan, çocuk veya yavru emziren (anne)" Çağ. (TEH: T703b/12), (Abik, 1993: 620)

Kzk. *sütti* "sütü olan, sütlü"

süvri "sivri" Uyg. (U II *süvri*: 86_{48}), DLT I *süvri*: 422, Kıp. (CC *sürü*: 114/29; İM *süvrü çibin* "sivri sinek": 96b/5; TZ *süri şibin* "sivri sinek": 7b/9), Çağ. (Seng. *sivri*: 258v/28), (EDPT: 791a; DTS: 519a)

Kzk. *süyir* (süv(i)ri > süyir) "sivri"

süye- "dayanmak, destek olmak" Kıp. (TZ: 26a/13), Çağ. (Pav.C. 363; LÇT: 391), (ESTY VII *söye-*: 316)

Kzk. *süye-* "dayanmak, destek olmak"

süyem "bir sele uzunluğundaki iplik ve bezeri, ölçü birimi" Kıp. (TZ *süyem*: 27b/4, *sügüm/süyüm*: 36a/7), (Atalay, 1945: 244)

Kzk. *süyem* "karış, ölçü birimi"

süyen- "dayanmak" Kıp. (TZ: 9b/1), Çağ. (LÇT: 391), (Atalay, 1945: 17)

Kzk. *süyen-* "dayanmak, yaslanmak"

süz- "süzmek" Uyg. (TT V: 98; AratU I: 106), DLT I: 450, II: 9, KB: 268, 1856, 2131, Muh.: 66, Kıp. (BV: 39a/25; CC: 16/1; Kİ: 52; TA: 43b/5; TZ: 17a/13), Çağ. (Seng.: 242v/1; BVt: 225/7; FK: 618/8; LM: 3607; MKb: 82a/9; TEH: M800a/15; HBD: 50/7; GN: 28/8; LÇT: 383; SD: 187, 276; ŞHD: 129b/11), (EDPT: 861a; DTS: 519a)

Kzk. *süz-* "süzmek, süzgeçten geçirmek; etrafı süzmek, gözlemek"

süzgü "süzgeç, filtre" Uyg. (TT VIII: C_8), (EDPT: 862a) — Kzk. *süzgi* "süzgeç"

süzgüç "süzgeç" Kıp. (İH *süzgüç*: 16; TZ *süzgüş*: 17a/6), Çağ. (LÇT *süzgüc*: 382; FK *süzgüç*: 470/7), (Atalay, 1945: 244) — Kzk. *süzgiş* " süzgeç"

süzme "süzülmüş süt, yoğurt; yağsız kuru peynir" DLT I: 433, Kıp. (İM: 387a/7; Kİ: 52), (EDPT: 864b; DTS: 519b) — Kzk. *süzbe* "süzülmüş yoğurt"

süztür- "süzdürmek" DLT II: 184, (EDPT: 861b; DTS: 519b) — Kzk. *süzdir-* "süzdürmek"

süzül- "süzülmek" Uyg. (TT V: 38; TT VI: 303), DLT II: 124, KB: 1773, 5626, 5951, Kıp. (BV: 62a/23), Çağ. (Seng.: 242v/14; GN: 94/6), (EDPT: 863a; DTS: 519b) — Kzk. *süzil-* "süzülmek"

süzündü "*süzündü suv* = süzülmüş su" DLT I: 449, (EDPT: 864b; DTS: 519b) — Kzk. *süzindi* "süzülmüş nesne"

şar şar "yağmurun sağnak halinde yağmasından çıkan ses; şarıl şarıl akma" DLT I: 324, (EDPT: 868b; DTS: 520a) — Kzk. *sar sar* "şarıl şarıl diye çıkan ses, yağmurun veya suyun akma sesi"

şarlan- "iyileşmek; hali vakti yerinde olmak" Kıp. (TZ: 9b/13), (Atalay, 1945: 246) — Kzk. *şarlan-* "iyileşmek, semirmek, kilo almak"

şapat (< şap) "tokat, sille" Çağ. (LÇT: 405), (Durgut, 1995: 405) — Kzk. *şapat* "tokat atma, vurma"

şaş- "şaşmak, şaşırmak, hayret etmek" KE: 145v/9, Kıp. (İH: 17), Çağ. (LÇT: 406), (İzbudak, 1936: 44) — Kzk. *sas-* şaşmak, şaşırmak; yolunu şaşırmak; ne istediğini bilmemek"

şaşa- “su boğazında durmak” Kıp. (TZ: 21b/7), (Atalay, 1945: 246)

Kzk. *şaşal-* (< şaşa-l-) “boğazında kalmak, yemek veya su boğazında kalmak”

şıŋıl “derin” Kıp. (TZ: 25a/11), (Atalay, 1945: 247)

Kzk. *şuŋġıl* “derin çukur, derinlik”

şıŋla- (< çıŋ + la-) “çınlamak” Kıp. (TZ : 24a/9), (Atalay, 1945: 247)

Kzk. *şıŋıla-* “çınlamak, *şıŋġır şıŋġır şıŋıladı* = şıngır şıngır çınladı”

şişek “iki veya üç yaşındaki koyun, oğlak” Muh. *sişek*: 172, Kıp. (TA *şişek*: 15b/12; TZ *şişek*:13a/2), (Krş. DLT I *tişek*: 387), (EDPT: 563b)

Kzk. *isek* “iki yaşındaki koç, oğlak”

taġ “dağ” Uyg. (IrkB: 17, 51; U I: 17_{10}), DLT I: 89, II: 68, III: 124, KB: 21, 1734, 2281, Muh.: 178, Kıp. (BM *taġ*: 3/9; CC *taġ/tav*: 138/3; DM *taġ*: 2b/8; GT *taġ*: 77/8; İM *taġ*: 302a/8; KF *taġ*: 203b/6; Kİ *taġ*: 64; KK *taġ*: 66a/6, *tav*: 66a/7; TA *taġ*: 6a/8; TZ *taġ*: 27b/12, *tav*: 1a/9), Çağ. (Seng.: 157r/16; BVt: 454/3; FK: 29/7; İD: 89/6; LM: 434, 520; MKb: 5a/11; MN: 13a/8; Sİ: 1904; TEH: T705a/17; SS: 1176, 2012; GD: 59/5; HBD: 168/7; GN: 63/1; LÇT: 211; AL: 220; Pav.C. 201; SD: 320; ŞT: 75b/5; ŞHD: 5b/13; LD: 2129), (EDPT: 463a; DTS: 526b; ESTY III: 117-119)

Kzk. *tav* “dağ”

taġıl- “dağılmak, yayılmak” Muh.: 124, 130, Kıp. (BV: 36b/25; İM: 24a/8), Çağ. (ŞHD: 121b/12), (ESTY III: 119)

Kzk. *taġıl-* “yayılmak, saçılmak”

taḳ- “takmak, asmak, bağlamak” Uyg. (TT VII:

Kzk. *taḳ-* “takmak,

25$_{19}$), DLT II: 17, Kıp. (CC: 37/10; GT: 353/7; Kİ: 65; MG: 104b/9), Çağ. (Seng.: 157r/25; BVt: 180/3; DK: 5242/4; LM: 357, 3283; TEH: T717b/8; SS: 3747; LÇT: 212; Pav.C. 201; ŞHD: 17b/2), (EDPT: 464b; DTS: 536a)

asmak, iliştirmek, yapıştırmak; bağlamak, sarmak"

taḳı "dahi, ve, de, da" Uyg. (IrkB *taḳı*: 3, Man I *taḳı*: 7$_{1}$; TT III *taḳı*: 92), DLT I *taḳı*: 73, II: 110, III: 188, KB *taḳı*: 454, 963, 1010, Muh. *taḳı*: 93, Kıp. (BV *taḳı*: 5a/14; CC *dağı/tağı*: 126/19; İM *taḳı*: 2a/5; MG *daḳı*: 103b/9, *taḳı*: 4b/2; TZ *dağı*: 81a/6), Çağ. (Seng. *taḳı*: 157v/22; MKb *taḳı*: 58a/3; TEH *tağı*: M791a/22; GN *tağı*: 60/3; LÇT *taḳı*: 212; ŞT *taḳı*: 65a/8; ŞHD *taḳı*: 15b/8; LD *taḳı*: 1537), (EDPT: 466a; DTS: 536a)

Kzk. *tağı* "daha, ve; bundan başka"

taḳıl- "takılmak" DLT II: 129, Çağ. (Seng.: 157v/15; BVt: 263/9), (EDPT: 469b; DTS: 536b)

Kzk. *tağıl-* "dağılmak, saçılmak"

taḳtur- "taktırmak" DLT II: 174, (EDPT: 468a; DTS: 536b)

Kzk. *taḳtır-* "taktırmak"

tal[1] "dal, ağaç dalı" DLT III: 156, KB: 1102, 2914, Kıp. (GT: 139/12; TA: 8b/11), Çağ. (FK: 23/2; İD: 19/2; Sİ: 5895; TEH: M783b/5; GD: 14/5; ŞHD: 39/3; LÇT: 213; AL: 221; Pav.C. 201; SD: 647; LD: 745), (EDPT: 489a; DTS: 528a)

Kzk. *tal*[1] "dal, budak"

tal[2] "söğüt ağacı" Kıp. (GT: 315/10), Çağ. (LD: 282), (EDPT: 489a)

Kzk. *tal*[2] "söğüt ağacı"

tal- "dalmak, yorulmak" Uyg. (U IV: 171; PK: 213), Kıp. (Kİ: 65; KK: 79b/11; TZ: 9b/6),

Kzk. *tal-* "yorulmak, halsizleşmek;

Çağ. (BVt: 656/8; FK: 70/7; İD: 223/7; LM: 1224; Sİ: 2215; GN: 63/7; LÇT: 214; Pav.C. 204), (EDPT: 490b; DTS: 528b)

bayılmak, kendini kaybetmek”

tala-[1] “yağma etmek, talan etmek” Uyg. (Hüen: 118), KB: 280, Kıp. (İM: 229a/3; TZ: 37b/5), Çağ. (Seng.: 158v/12; LM: 1988; MKb: 13a/1; TEH: A727a/13; SS: 3343; LÇT: 214; Pav.C. 203; LD: 834), (EDPT: 492a; DTS: 528b)

Kzk. *tala-*[1] “yağmalamak, talan etmek”

tala-[2] “köpek tırmalamak, dalamak, dişlemek” HŞ: 4346, Kıp. (Kİ: 65), (EDPT: 492a)

Kzk. *tala-*[2] “(köpek, kurt vb.) dişlemek, dalamak, ısırmak”

talağu “ölümcül bir hastalık” DLT I: 447, (EDPT: 497b; DTS: 528b)

Kzk. *talav* “bir tür hastalık” (KTAS: 643b)

talaḳ “dalak” DLT I *talaḳ*: 411, Kıp. (DM *talaḳ*: 13b/2; İM *talaḳ*: 143a/6; Kİ *talaḳ*: 66; KK *ṭalaḳ*: 69a/2; TA *ṭalaḳ*: 22a/10; TZ *talaḳ*: 23b/4), Çağ. (Seng. *talaġ/talaḳ*: 160v/6; LÇT *talaḳ*: 214; Pav.C. *talaḳ*: 203), (EDPT: 495b; DTS: 528b)

Kzk. *talaḳ* “dalak”

talaş “dalaş, kavga, dövüş, cenk” Çağ. (FK: 269/6; LÇT: 213; LD: 348; ŞHD: 68b/1), (Karaağaç, 1997: 663)

Kzk. *talas* “dalaşma, dövüş, kavga; tartışma, çekişme”

talaş- “dalaşmak, sataşmak, kavga etmek” Uyg. (TT I *talaş-*: 29; USp *talaş-*: 15_{12}), Kıp. (CC *talaş-*: 111/14; DM *ṭalaş-*: 21a/6; İM *talaş-*: 11b/7; KK *ṭalaş-*: 35b/8; TA *talaş-*: 42a/2; TZ *talaş-*: 15a/3), Çağ. (BVt *talaş-*: 379/3; FK *talaş-*: 269/6; İD *talaş-*: 302/3; LM *talaş-*: 2592; Sİ *talaş-*: 5568; MN *talaş-*: 39b/12; GD

Kzk. *talas-* “dalaşmak, sataşmak; çarpışmak, savaşmak”

talaş-: 3/2; ŞHD *talaş-*: 187/4; LD *talaş-*: 2708), (EDPT: 502a; DTS: 528b)

talav (< talaġu) "yağma, talan" Kıp. (TZ: 36b/9), Çağ. (ŞHD: 142a/9), (Atalay, 1945: 250) — Kzk. *talav* "yağma, talan"

talġa- "ayırmak, seçmek, tefrik etmek" Çağ. (BVt: 557/8; FK: 465/7; İD: 357/8; LÇT: 214), (Türkay, 1988: 872) — Kzk. *talġa-* "ayırmak, seçmek"

talıḳ- (< tal-) "yorulmak, hastalanmak" Çağ. (FK: 65/1; LÇT: 215), (Kaya, 1989: 1254) — Kzk. *talıḳ-* "yorulmak, bitkin düşmek"

talḳu "eğrilmiş, bükülmüş nesne" DLT I: 427, (EDPT: 496a; DTS: 529a) — Kzk. *talḳı* "deriyi germek ve uzatmak suretiyle daha iyi bir hâle getirmede, daha işlenmiş bir duruma getirmede kullanılan, ağaçtan yapılmış bir alet"

talpı- "çırpmak, çırpınmak" Kıp. (Kİ *talıpı-*: 66), Çağ. (Seng. *talıbı-*: 160r/22; LÇT *talbı-*: 213), (EDPT: 493b) — Kzk. *talpı-* "çırpmak, çırpınmak, hareke etmek"

talpın- "çırpınmak, hareket etmek; çalışmak, uğraşmak" DLT II *talpın-*: 239, Kıp. (TZ *talapın-/talpın-*: 17a/10), Çağ. (Seng. *talpın-*: 159r/27; BVt *talpın-*: 605/3; FK *talpın-*: 639/3; LM *talpın-*: 2443; SS *talpın-*: 1311), (EDPT: 493b; DTS: 529a) — Kzk. *talpın-* "hareket etmek, çırpınmak; bir amaca ulaşmak için gayret etmek, çalışmak, didinmek, uğraşmak"

taltur- (< tal-) "*anı urup talturdı* = onu bayıltıncaya kadar dövdü" DLT II: 174, (EDPT: 494b; DTS: 529b) — Kzk. *taldır-* "yordurmak"

tam “duvar, dam” Uyg. (TT I: 57; TT VI: 82; AratU I: 181), DLT I: 153, III: 157, Muh.: 179, Kıp. (BM *tam*: 14/10; CC *tam*: 101/22; DM *dam*: 3a/101; GT *tam*: 121/6; İH *dam*: 15; İM *tam*: 124a/7; KFT *tam*: 296a/5), Çağ. (Seng.: 161v/4; BVt: 453/6; FK: 588/1; İD: 213/6; LM: 2394; Sİ: 4655; TEH: T702b/4; SS: 3227; LÇT: 215; ŞT: 67b/13; Pav.C. 205; SD: 392), (EDPT: 502b; DTS: 529b)

Kzk. *tam* “dam, balçıktan, kerpiçten yapılmış ev; mezar, kabir”

tam- “damlamak” DLT II: 26, KB: 464, 2923, Kıp. (CC: 119/9; GT: 243/9; İM: 96b/2; MS: 30b/4; TZ: 16a/6), Çağ. (Seng.: 161r/11; BVt: 621/2; FK: 480/2; İD: 213/6; LM: 2390; MN: 42b/9; TEH: M784a/26; GD: 80/4; HBD: 188/5; LÇT: 216; Pav.C. 206; SD: 328; LD: 2714), (EDPT: 503a; DTS: 529b)

Kzk. *tam-* “damlamak”

tamar, tamır “damar” Uyg. (U III *tamır*: 35_{21}; TT I *tamır*: 55; TT VII *tamar*: 42_{3}), DLT I *tamır*: 495, III *tamar*: 201, KB *tamur*: 1057, 3041, Muh. *tamır*: 139, Kıp. (BM *tamar*: 3/13; BV *tamar*: 31a/24; CC *tamar*: 95/23; İM *tamar*: 96a/5, *tamur*: 360a/2; Kİ *tamar*: 66; KK *ṭamar*: 69a/2; MG *tamır*: 88b/2; TZ *tamar/tamur*: 11b/11), Çağ. (Seng. *tamur*: 161v/17; BVt *tamar*: 99/3; İD *tamar*: 201/3; MN *tamar*: 42b/10; LÇT *tamur*: 216; AL *tamur*: 224; Pav.C. 206; SD *tamar*: 666; LD *tamur*: 2300), (EDPT: 508a; DTS: 529b)

Kzk. *tamır* “damar; köken, asıl; bitki örtüsü”

tamçı (< tam-) “damla” Kıp. (Kİ : 66), Çağ. (LÇT: 215; AL: 225), (Caferoğlu, 1931: 97)

Kzk. *tamşı* “damla”

tamġa “damga, mühür” Uyg. (TT I: 129; TT III: 144), DLT I: 424, KB: 45, 1036, 1766, Muh.: 146, Kıp. (CC *tamḫa*: 161/22; İH *damġa/damḳa*: 15; TZ *tamġa*: 14b/8), Çağ. (Seng.: 161v/13; BVt: 19/6; FK: 409/6; LM: 434; TEH: M794a/17; SS: 3250; GD: 77/3; HBD: 55/3; SD: 151, 307; ŞHD: 141a/8; LD: 1363), (EDPT: 504b; DTS: 530a)

Kzk. *tamġa, taŋba* “damga, mühür” (Kazakçada yaygın kullanım *taŋba*)

tamġaḳ, tamaḳ “damak, boğaz” Uyg. (Man II *tamġaḳ*: 11_{20}; U III *tamġaḳ*: 37_{29}; TT II tamġaḫ: 16; AratU I *tamaḳ*: 12), DLT I *tamaḳ/tamġaḳ*: 33, Muh. *tamaḳ*: 140, Kıp. (BV *tamaġ*: 62a/11, *tamaḳ*: 39b/5; CC *tamaġ*: 95/1; Kİ *tamaḳ*: 66; TZ *tamaġ/ tamav*: 17b/12), Çağ. (SD *tamaḳ*: 432; LÇT *tamaġ*: 215), (EDPT: 505a; DTS: 530b)

Kzk. *tamaḳ* “damak, boğaz; yemek, aş, yiyecek”

tamġaḳla- “boğazına vurmak” DLT III: 351, (EDPT: 506a; DTS: 530b)

Kzk. *tamaḳta-* “boğazını sıkmak, boğazında yakalayarak öldürmek”

tamġalıġ “damgalı” DLT I: 527, (EDPT: 505b; DTS: 530a)

Kzk. *tamġalı* “damgalı”

tamıd- “yakmak, parlatmak” Uyg. (U II: 8_{27}), (EDPT: 504a; DTS: 530b)

Kzk. *tamız-* “alevlendirmek, tutuşturmak”

tamırlıġ “*tamırlıġ et* = damarlı et” DLT I: 495, (EDPT: 509b; DTS: 530b)

Kzk. *tamırlı* “damarlı, sinirli”

tamız- (< tam-) “damlatmak” Uyg. (AratU II *tamız-*: 86), DLT II *tamız-*: 86, KB *tamuz-*: 2715, Kıp. (BV *tamız-*: 35a/24, *tamuz-*: 54b/3;

Kzk. *tamız-* “damlatmak”

İM *tamız-*: 93b/3), Çağ. (FK *tamız-*: 344/5; MKb *tamız-*: 96a/7; SS *tamız-*: 1069; HBD *tamız-*: 13/3; LÇT *tamız-*: 216), (EDPT: 510a; DTS: 530b)

tamtur- (< tam-) "damlatmak, damlattırmak" DLT II: 175, (EDPT: 504b; DTS: 531a) — Kzk. *tamdır-* "damlatmak"

tamu, tamuġ, tamuḳ "cehennem" Uyg. (Man I *tamu*: 13_{15}; U II *tamu*: 33_{7}; TT III *tamu*: 14), DLT III: 234, KB *tamu*: 3223, *tamuġ*: 4855, Muh. *tamuġ*: 139, Kıp. (CC *tamu/tamuḫ/tamuḳ*: 144/15; GT *tamuġ*: 151/2; İM *tamuġ*: 27a/7; TA *tamu*: 9b/6; TZ *tamu*: 11a/8), Çağ. (GN *tamuḳ*: 60/7; ŞHD *tamuġ*: 141b/5; LD *tamuḳ*: 1323, 1876), (EDPT: 503a; DTS: 531a) — Kzk. *tamuḳ* "cehennem, tamu"

tan- "reddetmek, vazgeçmek, kaçınmak" Uyg. (Man II: 11_{13}; TT VI: 215), DLT III: 184, Kıp. (CC: 36/18; İM: 13b/1; TZ: 6b/8), Çağ. (Seng.: 161v/21; BVt: 440/3; FK: 79/4; İD: 35/7; GD: 77/3; HBD: 17/7; LÇT: 218; SD: 652; ŞHD: 119a/7; LD: 2187), (EDPT: 513b; DTS: 531b) — Kzk. *tan-* "caymak, vazgeçmek, kabul etmemek"

tana "dana" KE: 128r/8, Kıp. (DM: 7a/13; İM: 246b/7; Kİ: 66; TZ: 13a/2), (TDES: 105) — Kzk. *tana* "inek yavrusu, dana"

tanaġ "burun kemiğinin sert yeri" Muh.: 140, (Battal, 1997: 68) — Kzk. *tanav* "burun, geniz"

tanış "tanış, tanıdık, bildik" Kıp. (DM: 14a/10), Çağ. (LD: 2159; LÇT: 219), (Toparlı, 2003: 111) — Kzk. *tanıs* "tanış, tanıdık, bildik"

tanış- "tanışmak" Çağ. (Seng.: 162r/26; FK: 62/1; LM: 2809), (EDPT: 526b) — Kzk. *tanıs-* "tanışmak"

tanla- "seçmek" Muh.: 123, Çağ. (FK: 465/7; LÇT: 218), (Battal, 1997: 68)

Kzk. *taŋda-* "seçmek, seçip almak"

tantur- "inkâr ettirmek, yanıltmak" DLT II: 176, (EDPT: 518a; DTS: 532a)

Kzk. *tandır-* "yanıltmak, şaşırtmak"

tanu- "tanımak" KB *tanu-*: 3920, NF *tanı-*: 146/1, Kıp. (CC *tanı-*: 14/3; GT *tanı-*: 135/2; TZ *tanı-/taŋı-*: 25b/11), Çağ. (BVt *tanı-*: 104/10; İD *tanı-*: 68/3; LM *tanı-*: 2806; MKb *tanı-*: 76b/2; TEH *tanı-*: T713a/24; SS *tanı-*: 2025; GD *tanı-*: 191/4; GN *tanı-*: 58/3; LÇT *tanı-*: 219; SD *tanı-*: 685; AL *tanı-*: 227; LD *tanı-*: 1363; FK *tanı-*: 147/4; MN *tanı-*: 94b/1), (EDPT: 516a; DTS: 531b)

Kzk. *tanı-* "tanımak, bilmek, teşhis etmek"

tanuḳ "tanık, şahit" DLT I *tanuḳ*: 380, KB *tanuḳ*: 15, 691, 1713, Muh. *tanıḳ*: 190, Kıp. (CC *tanıḳ/tanuḳ*: 123/14; DM *ṭanıḳ/ṭanuḳ*: 14a/6; İM *tanuḳ*: 244b/4; KFT *ṭanuḳ*: 345b/6; TZ *tanıḳ*: 21a/10), Çağ. (Seng. *tanuġ/tanuḳ*: 164v/10; BVt *tanuġ*: 729/4, *tanuḳ*: 322/3; FK *tanuḳ*: 176/3; TEH *tanıḳ*: M793a/15; GD *tanuḳ*: 220/3; LÇT *tanuḳ*: 218; Pav.C. *tanuḳ*: 209; ŞHD *tanuḳ*: 3b/6; LD *tanuḳ*: 2139), (EDPT: 518b; DTS: 532a)

Kzk. *tanıḳ* "tanık; meçhul, malum olmayan"

tanul- "tanınmak" DLT II: 130, (EDPT: 521a; DTS: 532a)

Kzk. *tanıl-* "tanınmak, bilinmek"

tanuş- "danışmak" DLT II *tanuş-*: 112, Kıp. (Kİ *tanış-*: 67; TZ *tanış-*: 21a/13), (EDPT: 526b; DTS: 532a)

Kzk. *tanıs-* "fikir almak, bir şeyi öğrenmek; incelemek, araştırmak"

tanut- "tanıtmak" DLT II *tanut-*: 312, Çağ.

Kzk. *tanıt-* "tanıtmak"

(Seng. *tanıt*-: 162v/2; MN *tanıt*-: 92a/3; GN *tanıt*-: 2/5), (EDPT: 517b; DTS: 532a)

taŋ[1] "tan, şafak, sabah" Uyg. (IrkB: 26; TT II: 61; AratU I: 83), DLT I: 170, III: 355, KB: 3287, 3954, 5829, Muh.: 184, Kıp. (BM *dan/tan*: 13/14; BV *taŋ*: 18b/11; CC *taŋ*: 71/18; GT *taŋ*: 251/5; İM *taŋ*: 325a/3; Kİ *taŋ*: 65; TZ *tan*: 21b/13, *taŋ*: 72b/10), Çağ. (BVt: 366/4; FK: 426/5; İD: 214/1; LM: 453; MKb: 29a/3; MN: 18b/9; Sİ: 4330; TEH: M786a/19; SS: 1185; GD: 10/4; HBD: 37/4; GN: 86/3; LÇT: 217; ŞT: 91b/13; AL: 228; SD: 795; ŞHD: 64b/6; LD: 2397), (EDPT: 510b; DTS: 532b)

Kzk. *taŋ*[1] "tan, sabah vakti, seher"

taŋ[2] "şaşılacak, hayret edilecek şey" Uyg. (Man I: 35_{10}; PP: 42_{8}; TT X: 550), DLT I: 62, KB: 794, 1543, 3514, Kıp. (CC: 122/14; GT: 296/1), Çağ. (BVt: 172/7; FK: 325/3; İD: 126/4; LM: 2162; Sİ: 4771; TEH: T708b/10; HBD: 76/7; ŞT: 70b/13; AL: 227; SD: 457; ŞHD: 13b/13; LD: 733), (EDPT: 510b; DTS: 532b)

Kzk. *taŋ*[2] "hayret veren, şaşkınlık uyandıran"

taŋ- "bağlamak, sarmak" DLT III: 390, Kıp. (CC: 163/16), Çağ. (Seng.: 162v/5; BVt: 40/5; LM: 2113; Sİ: 3650; GN: 95/12; LÇT: 218), (EDPT: 514a; DTS: 532b)

Kzk. *taŋ-* "sıkıca bağlamak, sarmak; suçu başkasının üzerine atmak, iftira atmak"

taŋıġ "sıkma, daraltma" Uyg. (U II: 11_{7}), (EDPT: 518b; DTS: 532b)

Kzk. *taŋuv* "bağlama, sıkma, düğümleme; iki nesneyi birbirine bağlayan bağ"

taŋıl- “sarılmak, sıkıştırılmak, bağlanmak” DLT III: 395, (EDPT: 520b; DTS: 532b)

Kzk. *taŋıl-* “bağlanmak, sarılmak, dolanmak”

taŋırḳa- “hayret etmek, şaşırmak” KB *taŋırḳa-*: 785, 5433, 6487, Çağ. (Seng. *taŋırġa-*: 163v/8), (EDPT: 525b; DTS: 532b)

Kzk. *taŋırḳa-* “hayret etmek, şaşırmak”

taŋlıḳ “hayret edilen şey” Kıp. (TZ: 25a/2), (Atalay, 1945: 251)

Kzk. *taŋdıḳ* “şaşırılan, hayret edilen”

tap “yara izi, leke” DLT III: 145, (EDPT: 434a)

Kzk. *tap* “herhangi bir nesnenin bıraktığı iz, leke”

tap- “bulmak” Uyg. (U II: 36_{43}; TT III: 61; TT VII: 28_{40}), DLT II: 3, KB: 1319, Muh.: 99, Kıp. (BV: 66a/11; CC: 137/14; GT: 163/4; İM: 123b/8; KFT: 400a/5; KF: 51b/3; Kİ: 36; KK: 12a/1; MG: 41b/3; MS: 13a/2; TZ: 38b/6), Çağ. (Seng.: 150v/8; BVt: 578/1; FK: 51/9; İD: 96/5; LM: 2025, 2784; MKb: 17a/8; MN: 1b/13; Sİ: 2437; TEH: M788a/13; SS: 1776; GD: 5/9; HBD: 198/2; GN: 16/8; LÇT: 205; ŞT: 86a/12; SD: 147, 228; ŞHD: 186b/8; LD: 2151), (EDPT: 435b; DTS: 533b)

Kzk. *tap-* “bulmak”

tapa “başkasının keder ve musibetine sevinme, başakakma” Muh.: 190, (Battal, 1997: 67)

Kzk. *taba* “bir kimsenin başarısızlığına sevinme”

tapala- “başkasının musibetine sevinmek” DLT III: 322, Muh.: 124, (EDPT: 441a; Battal, 1997: 67)

Kzk. *tabala-* “bir kimsenin başarısızlığına sevinmek”

tapan “taban, ayak tabanı” Uyg. (AratU II: 125), DLT I: 400, Kıp. (CC: 96/22; DM: 13b/8; İM:

Kzk. *taban* “taban, ayak tabanı, ayakkabının

129a/2; Kİ: 61; TA: 22b/2; TZ: 28b/12), Çağ. (Seng.: 151r/28; BVt: 264/3; FK: 582/4; İD: 76/3; LM: 3264; MKb: 88a/5), (EDPT: 441b; DTS: 525b)

alt kısmı; nehir, akarsu tabanı"

tapanlığ "tabanlı" DLT I: 499, (EDPT: 442a; DTS: 526a)

Kzk. *tabandı* "tabanlı, tabanı olan"

tapıl- "bulunmak" DLT II: 119, Kıp. (BV *tapul-*: 3b/5; GT *tapul-*: 131/3; İM *tapıl-*: 48b/8; KF *tapıl-*: 243a/7; KFT *tapıl-*: 247b/22), Çağ. (Seng.: 151r/9; BVt: 271/3; FK: 483/2; İD: 347/3; LM: 676; MKb: 71b/12; MN: 58b/10; Sİ: 3903; TEH: T705a/24; GD: 11/6; HBD: 41/3; GN: 85/11; ŞT: 91a/5; AL: 207; SD: 415; ŞHD: 149b/2; LD: 232, 2621), (EDPT: 439b)

Kzk. *tabıl-* "bulunmak; karşılaşmak"

tapın- "tapınmak, hizmette bulunmak, ibadet etmek" Uyg. (U I: 30_9; TT IV: 24; TT V: 73), DLT II: 140, KB: 97, 619, 845, Muh.: 108, Kıp. (CC *tabun-*: 151/9; İM *tapun-*: 435b/1), Çağ. (Seng.: 151r/7; GN: 66/7; LÇT: 205), (EDPT: 441b; DTS: 534b)

Kzk. *tabın-* "tapınmak, ibadet etmek"

tapındur- "tapındırmak, taptırmak, hizmet ettirmek" Uyg. (TT VI: 266; TT VII: 28_{51}), KB: 635, 1755, (EDPT: 442a; DTS: 534b)

Kzk. *tabındır-* "tapındırmak, taptırmak"

tapış- "buluşmak, kavuşmak" Uyg. (USp: 24_4), KB: 3314, 6204, Kıp. (CC *tabuş-*: 21/11; KFT *tapış-*: 126b/23; Kİ *tapış-*: 61; MG *tapuş-*: 54a/6; TZ *tapış-*: 10b/8), Çağ. (LÇT: 206), (EDPT: 446a; DTS: 534b)

Kzk. *tabıs-* "buluşmak, karşılaşmak"

tapşur- "bırakmak, teslim etmek, güvenmek"

Kzk. *tapsır-* "bir işi

Uyg. (USp: 14_{16}), DLT II: 175, Çağ. (BVt: 580/7; FK: 445/3; İD: 72/3; LM: 929; TEH: T695a/13; SS: 1947; HBD: 198/4; GN: 103/4; ŞT: 87b/7; LÇT: 205; ŞHD: 106a/6), (EDPT: 447a; DTS: 535a)

başkasına bırakmak, teslim etmek, emanet etmek"

tapta- "bastırmak, ezmek" Kıp. (CC *tapta-*: 114/34), Çağ. (LÇT *tapla-*: 205), (Grønbech, 1942: 235)

Kzk. *tapta-* "bastırmak, ezmek, çiğnemek"

tapuş- (< tap-) "tartışmak, çekişmek," Kıp. (CC: 21/11), (Grønbech, 1942: 231)

Kzk. *tabıs-* "birini karşına alıp konuşmak, tartışmak; kavuşmak, buluşmak"

tar "dar, sıkışık" Uyg. (TT VI: 275; TT VII: 27_5), DLT III: 148, Muh.: 152, Kıp. (BV: 3b/25; CC: 115/31; GT: 113/4; İM: 297a/7; KK: 32a/7; Kİ: 65; MG: 15a/5; TA: 29b/2; TZ: 23a/8), Çağ. (FK: 229/1; LM: 1341; MKb: 44a/5; Sİ: 5140; SS: 2186; GD: 11/6; LÇT: 207; AL: 211; Pav.C. 195; SD: 522; ŞHD: 112b/11; LD: 330, 482), (EDPT: 528a; DTS: 536b)

Kzk. *tar* "dar, geniş olmayan; sıkıntılı, zor"

tar-, tara- "dağıtmak, yaymak, ayırmak" DLT III: 180, KB: 4139, (EDPT: 529a; DTS: 536b)

Kzk. *tara-* "dağıtmak, yaymak"

tara- "(saç, sakal vb.) taramak" DLT III: 260, KB: 2268, 4829, Kıp. (İM: 194b/5; Kİ: 62; TA: 39a/4; TZ: 20a/3), Çağ. (FK: 369/5; LM: 3286; Sİ: 207; TEH: T707a/13; GD: 66/2; LÇT: 207; Pav.C. 195; SD: 670; ŞHD: 176b/3; LD: 1835), (EDPT: 532a; DTS: 536b)

Kzk. *tara-* "(saç, sakal vb.) taramak"

taraḳla- "taramak" Kıp. (Kİ: 68), (Caferoğlu,

Kzk. *taraḳta-* "taramak"

1931: 99)

taral- “taranmak” DLT II: 126, Çağ. (Seng.: 152v/22), (EDPT: 547a; DTS: 536b) — Kzk. *taral-* “saçı tarakla taramak, taranmak”

taran- “taranmak” DLT II: 145, KB: 6222, (EDPT: 552a; DTS: 536b) — Kzk. *taran-* “taranmak”

tarġaḳ “tarak” DLT I *tarġaḳ*: 467, Muh. *taraḳ*: 169, Kıp. (BV *taraḳ*: 62b/5; DM *ṭaraḳ*: 9b/11; Kİ *taraḳ*: 62; TZ *taraḳ*: 83b/11), Çağ. (Seng. *tarag̈/taraḳ*: 154v/20; BVt *tarag̈*: 113/3; FK *tarag̈*: 373/2; İD *tarag̈*: 90/2; TEH *tarag̈*: T707a/13; GD *tarag̈*: 117/7; LÇT *tarag̈*: 207; AL *tarag̈*: 216; Pav.C. *tarag̈*: 195; ŞHD *taraḳ*: 79a/8; LD *tarag̈*: 472), (EDPT: 539b; DTS: 537a) — Kzk. *taraḳ* “tarak”

tarġıl “alacalı, benekli” DLT I: 482, (EDPT: 539b; DTS: 537a) — Kzk. *tarġıl* “benekli, alacalı”

tarıġ “ekin, bitki; arpa, buğday, darı” Uyg. (IrkB: 53; Man III: 13_6; U II: 77_{27}; TT VI: 105; USp: 11_3), DLT I: 19, II: 145, III: 250, KB: 4476, 5590, Muh.: 181, Kıp. (BV *tarı*: 49a/16; CC *tarı*: 110/21; DM *darı*: 6a/11; Kİ *tarı*: 62, 67; İM *tarıġ*: 169a/2; TA *ṭarı*: 10b/2; TZ *tarı*: 15a/13), Çağ. (Seng. *tarıġ*: 155r/12; LD *tarı*: 2528), (EDPT: 537b; DTS: 537a) — Kzk. *tarı* “darı”

tarıḳ- “sıkılmak, daralmak” Uyg. (TT III: 94; U III: 40_2), DLT II: 115, Çağ. (Seng.: 153r/11; LÇT: 209; TEH: A722b/25; İD: 313/4; MKb: 38a/5), (EDPT: 540b; DTS: 537b) — Kzk. *tarıḳ-* “sıkıntı çekmek, darlık çekmek”

tarıl- (< tar-) “yayılmak, dağılmak” DLT II: 126, — Kzk. *taral-* “yayılmak,

III: 6, Çağ. (LD: 2484), (EDPT: 547a; DTS: 537b)

dağılmak”

tarlıḳ “darlık, sıkışıklık” KB: 3649, 5510, Kıp. (İM: 428b/5), Çağ. (SD: 766; LD: 1983), (Toparlı, 1992: 425)

Kzk. *tarlıḳ* “darlık”

tarmaḳ “yırtıcı hayvan pençesi; tırmık” DLT I: 467, (EDPT: 549b; DTS: 538a)

Kzk. *tarmaḳ* “tırmık; bölüm, kısım, kol”

tart-[1] “tartmak; çekmek, uzatmak, germek; getirmek, almak” Uyg. (U II: 59_1; TT I: 51; TT X: 436; AratU I: 124), DLT III: 426, KB: 6369, 6372, Muh.: 115, 123, Kıp. (CC: 54/5; Kİ: 62; GT: 293/9; İM: 403a/7; MG: 103a/1; TA: 37a/1; TZ: 37b/1), Çağ. (Seng.: 153v/2; BVt: 339/3; FK: 600/2; İD: 131/2; LM: 3290; MKb: 43a/12; MN: 105b/2; Sİ: 3394; TEH: A719b/5; SS: 1019, 1160; GD: 23/5; HBD: 14/4; GN: 43/4; LÇT: 208; ŞT: 93a/10; AL: 213; SD: 567; ŞHD: 169b/10; LD: 2343), (EDPT: 534b; DTS: 538b)

Kzk. *tart-*[1] “tartmak; çekmek, germek, uzatmak; taşımak, ulaştırmak; sarmak; yutmak”

tart-[2] “öğütmek” Kıp. (TA: 35b/10), (EDPT: 534b; DTS: 538b)

Kzk. *tart-*[2] “öğütmek, un ufak etmek”

tartar “kumruya benzer bir kuş; bıldırcın” DLT I *tartar*: 485, Kıp. (BM *ṭartar/ṭardar*: 12/5; TZ *tartaz*: 19a/13), (EDPT: 536a; DTS: 539a)

Kzk. *tartar* “kahverengi tüyleri olan küçük bir kuş”

tartıġ[1] “hediye, armağan” Uyg. (U II: 40_{107}), Kıp. (TZ *tartıḳ*: 8b/3), Çağ. (Seng.: 154v/25; BVt: 23/6; İD: 34/7; LÇT: 208), (EDPT: 535b)

Kzk. *tartuv*[1] “hediye, armağan”

tartıġ[2] (< tart-) “terazi” Kıp. (Kİ *tartu*: 62), (EDPT: 535b)

Kzk. *tartuv*[2] “tartı, terazi”

tartıl- “tartılmak; gerilmek, çekilmek” Uyg. (TT V: 24), DLT II: 229, Kıp. (BV: 36a/9), Çağ. (BVt: 146/3; FK: 371/5; MN: 107b/3; Sİ: 4425; TEH: T713a/18; SS: 730), (EDPT: 536b; DTS: 539a)

Kzk. *tartıl-* “tartılmak; çekilmek, azalmak”

tartın- “götürmek; tasarlamak” Uyg. (TT VII: 37_{14}), DLT II: 240, Kıp. (CC: 30/17), (EDPT: 536b; DTS: 539a)

Kzk. *tartın-* “tasarlamak; gerinmek, çekinmek; taşımak”

tartış “çekişme, keşmekeş” Çağ. (LÇT: 208), (Durgut, 1995: 208)

Kzk. *tartıs* “tartışma, çekişme, mücadele”

tartış- “tartmada yardım etmek; tartışmak” DLT II: 205, Çağ. (LD: 1761), (EDPT: 537a; DTS: 539a)

Kzk. *tartıs-* “bir şeyi tartmada yardım etmek; tartışmak, çekişmek”

tarun- “daralmak, sıkılmak, usanmak” Uyg. (TT I *tarın-*: 208), DLT II: 145, (EDPT: 552a)

Kzk. *tarın-* “daralmak, sıkılmak, hüzünlenmek, kederlenmek, dertlenmek”

taş “taş, kaya” Uyg. (U I: 7_{16}; AratU I: 172; USp: 15_2), DLT I: 135, II: 133, III: 58, KB: 830, 4988, Muh.: 178, Kıp. (BM: 3/9; CC: 122/15; DM: 2b/10; GT: 337/11; İM: 89a/4; KF: 49b/2; Kİ: 63; KK: 66a/7; MS: 23b/5; TA: 6a/8; TZ: 12b/12), Çağ. (Seng.: 157r/3; BVt: 218/5; FK: 128/2; İD: 208/2; LM: 93, 636; MKb: 4a/6; MN: 14a/5; Sİ: 2001; TEH: T707a/14; SS: 1802, 2204; GD: 93/3; HBD: 22/3; GN: 77/12; LÇT: 210; ŞT: 93b/9; AL: 219; Pav.C. 199; SD: 211; ŞHD: 176b/6; LD: 186, 295), (EDPT: 557a; DTS: 539b)

Kzk. *tas* “taş, kaya”

taş- “taşmak” Uyg. (TT I: 194), DLT II: 12, Kıp. (GT: 278/9; Kİ: 63; TZ: 28b/1), Çağ. (BVt: 144/4; İD: 71/8; LM: 92; MN: 48a/1; TEH: M784b/1; SS: 4606; GD: 185/5; LÇT: 211; Pav.C. 200; SD: 11, 567), (EDPT: 559b; DTS: 540a)

Kzk. *tas-*, *tası-* “taşmak; coşmak, neşeyle dolmak; *özen tasıdı* nehir taştı”

taşbaḳa “kaplumbağa, tosbağa” Çağ. (LÇT: 210), (Durgut, 1995: 210; Aksan, 2018: 32)

Kzk. *tasbaḳa* “kaplumbağa”

taşçı “taşçı” Kıp. (DM: 18a/2), (Toparlı, 2003: 112)

Kzk. *tasşı* “taşçı, taş işleyen; taş taşıyan”

taşḳın “taşkın su, sel” Kıp. (İH *taşḳın*: 20; TA *ṭaşḳın*: 7b/3; Kİ *taşḳun*: 63), (İzbudak, 1936: 46)

Kzk. *tasḳın* “taşkın su, sel”

taşla- “taşlamak, taş atmak, fırlatmak” DLT III: 294, Kıp. (CC: 122/16; İM: 299a/3; KK: 81b/11; MS: 28b/6; TZ: 17b/3), Çağ. (Seng.: 156v/7; BVt: 562/1; FK: 475/5; İD: 88/2; LM: 1956; MKb: 56b/3; MN: 80b/3; Sİ: 5414; TEH: T706a/23; SS: 2679; HBD: 44/6; GN: 27/9; LÇT: 211; ŞT: 76a/9; AL: 219; Pav.C. 200; SD: 725; ŞHD: 156a/11), (EDPT: 564b; DTS: 540b)

Kzk. *tasta-* “(taş) atmak, bırakmak, fırtlatmak”

taşlat- “taşlatmak, taş attırmak, çıkarttırmak” DLT II: 343, Kıp. (İM: 405a/7), Çağ. (TEH: A726b/20), (EDPT: 565a; DTS: 540b)

Kzk. *tastat-* “(taş) attırmak, bıraktırmak, fırlatmak”

taşlı “taşlı” Kıp. (DM *taşlu*: 3a/8; İM *taşlı*: 299b/5), Çağ. (BVt *taşlıġ*: 296/4), (Toparlı, 1992: 334)

Kzk. *tastı* “taşlı, taşla karışık”

taşu- “taşımak” DLT III *taşu-*: 266, Kıp. (CC *taşı-*: 162/9; İH *taşı-*: 14; Kİ: 63; TZ *taşı-*:

Kzk. *tası-* “taşımak”

13b/12), Çağ. (Seng. *taşı-*: 155v/20; FK *taşı-*: 350/4; LM *taşı-*: 1293; MKb: 92b/13; MN *taşı-*: 5b/2; Sİ *taşı-*: 2522; TEH *taşı-*: M785a/20; SS *taşı-*: 3959; HBD *taşı-*: 17/1; LÇT *taşı-*: 211; Pav.C. *taşı-*: 201; LD *taşı-*: 225), (EDPT: 561a; DTS: 541a)

taşuġ "taşıma, taşınılan eşya" DLT I: 411, (EDPT: 562a; DTS: 541a) — Kzk. *tasuv* "taşıma, taşınan şey"

taşut- "taşıtmak" DLT I: 210, (EDPT: 561b; DTS: 541a) — Kzk. *tasıt-* "taşıtmak"

tat "kılıç vb. şeylerin üzerine çöken pas" DLT II: 281, Kıp. (TZ: 22a/12), (EDPT: 449b; DTS: 541a) — Kzk. *dat, tat, tot* "pas, demir pası"

tat- "tatmak" Uyg. (TT VI: 174), KB: 4466, 5829, Muh.: 106, 109, Kıp. (CC *tat-*: 27/18; GT *tat-*: 266/1; İM *tat-*: 272b/4; Kİ *tat-*: 64; KK *ṭaṭ-*: 83b/6; TA *ṭaṭ-*: 42a/11; TZ *tat-*: 16a/13), Çağ. (BVt: 357/2; FK: 540/3; MKb: 3b/10; TEH: T717b/15; LÇT: 206; ŞHD: 183a/6; LD: 886), (EDPT: 449b; DTS: 541a) — Kzk. *tat-* "tatmak, tadına bakmak"

tatı- "tatlanmak" DLT III: 257, KB: 5627, 4169, (EDPT: 452a; DTS: 541b) — Kzk. *tatı-* "tatlanmak, lezzetlenmek"

tatıġ "tat, lezzet" Uyg. (Man III *tatıġ*: 12_{17}; TT I *tatıġ*: 191), DLT I *tatıġ*: 408, III: 31, KB *tatıġ*: 367, 370, 448, Kıp. (CC *tatıġ/tatov*: 76/7; İM *tatıġ*: 64b/6), Çağ. (LÇT *tatuġ*: 206; Pav.C. *tatıġ/tatuġ*: 194), (EDPT: 452a; DTS: 541a) — Kzk. *tatuv* "tat, lezzet" (*tatım* "tat, lezzet")

tatır "kıraç yer" DLT I: 361, (EDPT: 458b; DTS: 542a) — Kzk. *tatır* "çorak, tuzlu, kıraç yer"

tatıt- “tattırmak” DLT II: 299, (EDPT: 452a; DTS: 542a) — Kzk. *tatıt-* “tattırmak”

tatlıġ “tatlı” DLT I: 45, III: 178, Muh.: 165, Kıp. (BV *tatlı*: 47b/6; CC *tatlı*: 122/24; DM *ṭaṭlı*: 4b/2; GT *tatlı*: 341/1; İM *tatlı*: 302a/6; Kİ *tatlu*: 63; KK *ṭaṭlı*: 66a/11; TA *ṭaṭlu*: 29a/5; TZ *tatlı*: 13a/12), Çağ. (LD *tatlıḳ*: 1905), (EDPT: 454a; DTS: 542a) — Kzk. *tattı, tätti* “tatlı”

tattur- “tattırmak” Kıp. (TA *ṭaṭṭır-*: 42a/12), (EDPT: 459b) — Kzk. *tattır-* “tattırmak”

tatur- “tattırmak” DLT II: 73, III: 186, Kıp. (CC: 140/2), Çağ. (Seng.: 152r/3), (EDPT: 459b; DTS: 542a) — Kzk. *tatır-* “tattırmak”

tavar “mal, davar” Uyg. (U II: 86_{41}; U III: 81_{14}), DLT I: 362, KB: 485, 1112, 1308, Kıp. (GT *tavar*: 293/11; İM *tafar*: 252b/1; KFT *tavar*: 400a/2; TZ *tuvar*: 7b/7, 13a/13), Çağ. (Seng.: 165v/7), (EDPT: 442a; DTS: 542a) — Kzk. *tuvar* “hayvan, mal, davar”

tavılḳu “kızıl ağaç” DLT I *tavılḳu*: 489, Çağ. (Seng. *tobulġu*: 167v/21), (EDPT: 440b; DTS: 542b) — Kzk. *tobılġı* “kızılcık ağacı”

tavış “ses, hareket” DLT I *tavış*: 367, Çağ. (Seng. *tavuş*: 165v/18), (EDPT: 446a; DTS: 542b) — Kzk. *davıs* “ses”

tavışla- “seslenmek, hareketlenmek” DLT III: 335, (EDPT: 447b) — Kzk. *davısta-* “seslenmek”

tavışsız “gürültüsüz, sessiz, sâkin” Uyg. (U II: 76_{3}), (EDPT: 447b) — Kzk. *davıssız* “sessiz, gürültüsüz”

tavuḳ (< taḳıġu) “tavuk” NF: 428/9, KE: 55r/7, ME: 229/4, Kıp. (BV *tavuḳ*: 43b/12; DM — Kzk. *tavıḳ* “tavuk”

ṭaġuḳ/ṭavuḳ: 11b/5; CC *tavuḳ/tavoḫ*: 113/5; İM *tavuḳ*: 114a/2; KFT *tavuḳ*: 292b/29; TZ *tavuḳ*: 15b/5), Çağ. (BVt *tavuḳ*: 321/7; MKb *tavuġ*: 77a/8, *tavuḳ*: 35a/5; LÇT *tavuġ*: 220), (Krş. Uyg. (Man I *taḳıġu*: 36_2), DLT I *taḳaġu*: 217), (EDPT *taḳıġu*: 468b)

tavus- "tamamlamak, bitirmek" Kıp. (CC: 115/7), (Grønbech, 1942: 238)

Kzk. *tavıs-* "tamamlamak, bitirmek, sonlandırmak"

tay "at yavrusu, tay" DLT III: 158, KB: 5803, Muh.: 79, 170, Kıp. (DM *ṭay*: 8a/11; KK *ṭay*: 69a/13; MG *tay*: 85a/8; TA *ṭay*: 13a/5; TZ *tay*: 33b/9), Çağ. (LÇT: 221), (EDPT: 566b; DTS: 527b)

Kzk. *tay* "at yavrusu, tay"

tay- "kaymak, ayağı kaymak" Uyg. (U II: 29_{18}; U III: 26_{20}), DLT III: 244, Kıp. (İM: 210a/7; MG: 8a/6; TZ: 18b/3), Çağ. (Seng.: 166r/5; LÇT: 222), (EDPT: 567a; DTS: 527b)

Kzk. *tay-* "kaymak, dengesini kaybetmek; sapmak, yoldan çıkmak; sıvışmak, kaçmak"

taya- "dayamak, destek koymak" DLT III: 274, Kıp. (İM: 176a/2; Kİ: 67), Çağ. (Seng.: 166v/2: FK: 587/1; İD: 47/2; LÇT: 221), (EDPT: 567b; DTS: 527b)

Kzk. *taya-* "dayamak, diremek"

tayaḳ "dayak, baston, değnek" Uyg. (TT I: 191; TT V: 43), DLT III: 166, KB: 5633, 6325, Kıp. (CC: 139/1; GT: 276/3; İM: 297a/6; TA: 41a/5), Çağ. (Seng. *tayaġ/tayaḳ*: 167r/13; LÇT *tayaġ/tayaḳ*: 221; İD *tayaġ*: 74/1), (EDPT: 568a; DTS: 527b)

Kzk. *tayaḳ* "dayak, değnek"

tayaḳlıġ “dayanağı olan, desteği olan, dayanılan, değnekli” Uyg. (TT V: 110, Hüen: 1949), (EDPT: 568b; DTS: 527b)

Kzk. *tayaḳtı* “değnekli, dayanağı olan”

tayan- “dayanmak” Uyg. (U III: 22_{14}; AY: 302/23), DLT III: 191, KB: 3153, 6640, Kıp. (İM: 177b/3; KF: 103b/2; Kİ: 67; TZ: 5b/9), Çağ. (Seng.: 166v/21), (EDPT: 569b; DTS: 527b)

Kzk. *tayan-* “dayanmak”

tayanç “sırdaş; dayanak, destek” Uyg. (U III: 62_{2}; TT VII: 40_{52}), KB: 3773, (EDPT: 569b; DTS: 527b)

Kzk. *tayanış* “kollayıcı, destek, hâmi; dayanak, destek”

tayġaḳ “kaygan” Kıp. (TZ: 32b/4), (Atalay, 1945: 254)

Kzk. *tayġaḳ* “kaygan”

tayı “dayı” Kıp. (Kİ: 67), (Caferoğlu, 1931: 100)

Kzk. *dayı* “dayı”

taylaḳ “deve yavrusu” Kıp. (TZ: 27b/10), (Atalay, 1945: 254)

Kzk. *taylaḳ* “iki yaşını doldurmamış deve yavrusu”

taylaŋ “*taylaŋ er* = güzel, yakışıklı, kibar, boylu boslu er” DLT III: 386, (EDPT: 569a)

Kzk. *taylan* “güçlü, kuvvetli, iri yapılı”

taz “kel, dazlak” Uyg. (USp: 54_{5}), DLT III: 148, Kıp. (CC *taz*: 99/3; İH *daz*: 20; KK *ṭaz*: 68a/2; TZ *taz*: 4a/6), Çağ. (Seng.: 155r/17), (EDPT: 570b; DTS: 543b)

Kzk. *taz* “kel, dazlak; saç kıran, saç mantarı”

tė- “demek, söylemek” Uyg. (AratU II *tė-*: 146), DLT III *tegi*: 247, KB *ti-*: 156, 174, 233, Kıp. (CC *de-*: 147/6; İM *de-*: 60a/1; KK *de-*: 12b/3; MS *de-*: 29a/1, *di-*: 5a/3; TA *de-*: 45a/3; TZ *de-*: 29b/12, *di-*: 82b/10), Çağ. (SD *di-*: 419, *ti-*: 297; ŞHD *di-*: 172b/6, *ti-*: 11a/3; LD *ti-*:

Kzk. *de-* “demek, söylemek; öyle saymak, düşünmek”

1944), (EDPT: 433b; DTS: 545b)

teg "gibi" Uyg. (Man II *teg*: 11_{17}), DLT III *teg*: 155, KB *teg*: 1704, 2787, 3609, Muh. *dek*: 96, Kıp. (CC *dek/dey*: 151/13; GT *tig*: 74/12; MG *tig*: 2b/9), Çağ. (SD *dik*: 131, *tig*: 590; ŞHD *tig*: 9b/10; LD *teg*: 463, *tig*: 350), (EDPT: 475a; DTS: 546b)

Kzk. *dey, day* "gibi; *muz-day* buz gibi"

teg- "değmek, dokunmak" Uyg. (IrkB *teg-*: 20; Man I *teg-*: 7_{19}; TT VII *teg-*: 28_{47}), DL T II *teg-*: 19, KB *teg-*: 844, 1238, 1245, Muh. *tek-*: 132, Kıp. (CC *teg-/tey-*: 29/2; KK *tey-*: 11a/10; TZ *tiy-*: 22b/13), Çağ. (LM *teg-*: 3271; ŞT *teg-*: 72b/5; SD *tig-*: 426; ŞHD *tig-*: 53a/9; LD *tig-*: 2422), (EDPT: 476a; DTS: 546b)

Kzk. *tiy-* "değmek, dokunmak, temas etmek"

tegi, tegin "kadar, değin" Uyg. (IrkB *tegi*: 9; Man I *tegi*: 5_{13}; TT III *tegi*: 65), DLT I *tegin*: 349, KB *tegi*: 1259, 3354, 3744, Muh. *teki*: 91, Kıp. (CC *deyin*: 151/1; İM *tegi*: 51b/2, *tigi*: 10a/1, *tigin*: 75a/1; İN *tegin*: 11a/3; KK *degin*: 51a/9), Çağ. (AL *tigin*: 245; LM *dėgin*: 1138, 1153), (EDPT: 477b; DTS: 547a)

Kzk. *deyin* "kadar, değin, dek" (*tegi* "çok, gayet, hata; galiba, muhtemelen")

tegirmen "değirmen" Uyg. (TT VI *tegirmen*: 86), DLT III *tegirmen*: 266, Kıp. (CC *tegirmen*: 35/14; DM *tegirmen*: 11a/2; GT *tegirmen*: 283/11; Kİ *teyirmen*: 41; KFT *degirmen*: 1b/5; TA *teyirmen*: 6b/11), Çağ. (Seng. *tėgirmen*: 198v/2; MKb *tigirmen*: 84b/11; LD *tigirmin*: 1923), (EDPT: 486b; DTS: 584a)

Kzk. *tiyirmen, diyirmen* "değirmen"

tegirmençi "değirmenci" NF: 117/15, Muh. *tegirmençi*: 155, Kıp. (CC *tegirmençi*: 35/18;

Kzk. *diyirmenşi* "değirmenci"

DM *tegirmençi*: 18a/2; KFT *degirmenci*: 45b/27), (Battal, 1997: 70)

tegiş- "bir yere değmek; vuruşmak"DLT II: 105, KB: 2375, 3419, (EDPT: 487b; DTS: 548b)

Kzk. *tiyis-* takılmak, dokunmak, sataşmak"

tegre "etraf, çevre" ETY *tegre*: 108, Uyg. (TT I *tegre*: 60), DLT I *tegre*: 421, Kıp. (CC *teyre*: 78/21), Çağ. (Seng. *tėkre*: 198r/25; BVt *tigre*: 120/4; FK *tigre*: 228/5; İD *tigre*: 330/5; MKb *tigre*: 2a/4; MN *tigre*: 24a/7; Sİ *tigre*: 1319; TEH *tigre*: M786a/21; SS *tigre*: 1352, 4533; HBD *tigre*: 175/2; GN *tigre*: 74/6; AL *tigre*: 245; ŞHD *tigre*: 71a/11; LD *tigre*: 2566), (EDPT: 485b; DTS: 548b)

Kzk. *tekire* "etraf, çevre, civar"

tegrek "herhangi bir şeyin halkası, dairesi, yuvarlak kısmı" DLT I: 477, (EDPT: 485b; DTS: 549a)

Kzk. *tegerik* "çaydanlığın yuvarlak altlığı, daire, çember, halka"

tegül "değil" DLT I *tegül*: 393, III: 153, Kıp. (KK *tügül*: 36b/8; MG *tögül*: 10b/2), Çağ. (AL *tügül*: 278), (EDPT: 480a)

Kzk. *tügil* "olumsuz bir anlamı ifade eder; değil"

tek[1] "tek, yalnız" Uyg. (Kuan: 90), DLT I: 334, KB: 3998, 4586, Kıp. (CC: 64/23; İM: 175a/7; KK: 72b/4; TZ: 27b/9), Çağ. (Seng.: 157v/24; LÇT: 213), (EDPT: 475a; DTS: 550a)

Kzk. *tek[1]* "tek, sadece, yalnızca"

tek[2] "sessiz, suskun" DLT I: 334, Muh.: 110, Kıp. (CC: 55/9; KK: 60b/8), Çağ. (Seng.: 198r/16), (EDPT: 475b; DTS: 550a)

Kzk. *tek[2]* "sus, kes, konuşma anlamında kullanılan bir söz"

tek[3] "akraba, soy" Uyg. *tegi*, (VEWT: 468b)

Kzk. *tek[3]* "kök, nesil, soy"

teke “teke, erkek keçi” Uyg. (USp: 36_3), DLT III: 228, KB: 5373, Muh.: 172, Kıp. (BM: 7/13; BV: 56a/6; DM: 7a/15; KFT: 418b/12; Kİ: 39; TA: 16a/7; TZ: 8b/13), Çağ. (Seng. *tekke*: 158r/6; LM *tekke*: 2904; LÇT *teke*: 228), (EDPT: 477b; DTS: 550a)

Kzk. *teke* “teke, erkek keçi”

tekeçük “tekeçik, küçük teke” Kıp. (TA: 16a/7), (Toparlı, 2000: 20)

Kzk. *tekeşik* “henüz yaşını doldurmamış teke, küçük teke”

tekne “tekne; su oluğu” DLT I: 434, Kıp. (CC *tegene*: 84/21; TZ *tekene*: 15b/8), (EDPT: 484a; DTS: 550b)

Kzk. *tegene* “ağaçtan yapılan içine kımız veya konulan kap, tekne”

tekin “boşuna” KB: 3960, (DTS: 550a)

Kzk. *tegin* “boşuna, nafile” (*tek* “boşuna, nafile”)

telmir- “beklenti içerisinde sağa sola bakınmak” DLT II: 179, KB: 6634, Çağ. (Seng. *tėlmür-*: 200r/1; AL *tilmür-*: 260), (EDPT: 500b; DTS: 550b)

Kzk. *telmir-* “güzünü ayırmamak, gözünü dikip bakmak; bir şey umarcasına bakmak”

temen “büyük iğne, çuvaldız” DLT I: 402, III: 35, Muh.: 170, Kıp. (CC: 130/32; TZ: 8a/1), (EDPT: 507a; DTS: 551a)

Kzk. *teben* “uzun iğne, çuvaldız”

temir “demir” Uyg. (Man I *temir*: 8_{11}; U III *temir*: 47_9; TT IV *temir*: 42), DLT I *temür*: 361, II: 21, III: 253, KB *temür*: 3041, 4263, Muh. *temir*: 160, 178, Kıp. (BM *temür*: 4/12; BV *temür*: 26a/11; İM *temür*: 123a/5; CC *temir*: 26/17; DM *demür*: 2b/16; KK *temir*: 63a/6; TA *temür*: 25a/10; TZ *temir*: 12b/13),

Kzk. *temir* “demir”

Çağ. (BVt: 483/4; FK *timür*: 612/2; LM *tėmür*: 1397; TEH *timür*: T707a/14; LD *timür*: 314), (EDPT: 508b; DTS: 551a)

temirçi "demirci" Uyg. (USp *temirçi*: 73_2), DLT III *temürçi*: 268, KB *temürçi*: 4458, Muh. *temirçi*: 155, Kıp. (CC *temirçi*: 84/2; DM *demürçi*: 18a/4; KK *temirçi*: 63a/5; TA *temürçi*: 25a/10), Çağ. (TEH *timürçi*: A719b/12), (EDPT: 509b; DTS: 551a)

Kzk. *temirşi* "demirci"

temir ḳazıḳ "kutup yıldızı" DLT III *temir ḳazuḳ*: 40, Muh. *temir ḳazıḳ*: 183, Kıp. (BM *temir ḳazuḳ*: 2/12; DM *temir ġazıḳ*: 2a/11; KK *temir ḫazuḳ*: 65b/13; TZ *temir ḳazuḳ*: 28b/9), Çağ. (ŞT *temür ḳazuḳ*: 76b/8; LÇT *temür ḳazıḳ*: 229), (DTS: 551a)

Kzk. *temir ḳazıḳ* "kutup yıldızı"

temirlig "demirli, demir sahibi" Uyg. (U II *temirlig*: 25_{26}), DLT I *temürlüg*: 506, (EDPT: 509b; DTS: 551a)

Kzk. *temirli* "demirli, demiri olan"

temregü "temreği, deri hastalığı" DLT I *temregü*: 491, Kıp. (Kİ *demregü*: 50), (EDPT: 509b; DTS: 551a)

Kzk. *temiretki* "kaşıntı yapan, bulaşıcı bir deri hastalığı"

teŋ "denk, eş, eşit; akran" Uyg. (U II *teŋ*: 77_{25}; TT II *teŋ*: 58), DLT III *teŋ*: 355, KB *teŋ*: 215, 333, 651, Muh. *ten*: 190, Kıp. (BV *teŋ*: 12a/24; CC *teŋ*: 241; GT *tiŋ*: 164/12; İM *tiŋ*: 448b/2; MG *tiŋ*: 8a/8; TZ *teŋ*: 22b/1), Çağ. (LM *tėŋ*: 183, 979; GN: 1712; ŞHD *teŋ*: 21b/2; LD *teŋ*: 1562, *tiŋ*: 282; İD *tiŋ*: 82/6; MKb *tiŋ*: 78b/11; TEH *tiŋ*: A732a/18; SS *tiŋ*: 1176; HBD *tiŋ*: 115/4), (EDPT: 511b; DTS: 551b; ESTY III: 191-193)

Kzk. *teŋ* "denk, eş, aynı ölçüde, eşit"

teŋdeş “aynı düzeyde, aynı değerde” Kıp. (CC: 144/17), (Grønbech, 1942: 241)

Kzk. *teŋdes* “aynı değerde, denk, akran”

teŋe- “denk saymak, eşitlemek, mukayese etmek” AH: 468, (EDPT: 516a; DTS: 551b)

Kzk. *teŋe-* “denkleştirmek, denk saymak, mukayese etmek, benzetmek”

teŋel- “denk olmak” Çağ. (Seng. *tėŋel-*: 202r/6; LD *tiŋel-*: 1465), (Karaağaç, 1997: 675)

Kzk. *teŋel-* “denk olmak, eşit olmak”

teŋeş- “denkleşmek” DLT III: 393, KB: 3484, 5660, Kıp. (İH *teŋiş-*: 12), Çağ. (Seng. *tėŋeş-*: 202r/3), (EDPT: 526b; DTS: 552a)

Kzk. *teŋes-* “eşit olmak, eşit duruma gelmek, denkleşmek”

teŋger- “iki şeyi birbirine denk getirmek, denkleştirmek” DLT III: 398, (EDPT: 520a)

Kzk. *teŋger-* “denkleştirmek, eşitlemek”

teŋiz “deniz” DLT II: 45, III: 136, KB: 480, 1164, 2185, Muh.: 74, 180, Kıp. (BM *deŋiz/deniz*: 4/12; CC *teŋiz*: 139/9; DM *teŋiz*: 3b/16; GT *teŋiz*: 34/6, *tiniz*: 55/7; İH *teniz*: 12; İM *teŋiz*: 225a/6; Kİ *teniz*: 40; KK *teŋiz*: 66a/11; TA *teŋiz*: 7a/10; TZ *teŋiz*: 7a/13), Çağ. (Seng. *tėŋiz*: 202v/3; BVt *tiŋiz*: 132/3; FK *tiŋiz*: 688/80; İD *tiŋiz*: 140/3; LM *tėŋiz*: 3042; MKb *tiŋiz*: 25a/5; TEH *tiŋiz*: T717a/13; SS *tiŋiz*: 3219; GN *teŋiz*: 31/9; LÇT *teŋiz*: 230; SD *teŋiz*: 697; ŞHD *tiŋiz*: 139b/10; ŞT *teŋiz*: 73a/15), (EDPT: 527a; DTS: 552a)

Kzk. *teŋiz* “deniz”

teŋle- “iki şeyi birbirine denk getirmek, denkleştirmek” DLT III: 403, KB: 4875, 5691, (EDPT: 521b; DTS: 552a)

Kzk. *teŋde-* “denklemek, eşitlemek”

teŋleş- “iki şey birbirine denkleşmek” DLT III: 398, Çağ. (Seng.: 202r/6), (EDPT: 522b; DTS: 552b)

Kzk. *teŋdes-* “denkleşmek, denk olmak”

teŋli “denk, denk olan” Uyg. (U III: 29_{16}; TTT X: 345), (EDPT: 520b; DTS: 552b)

Kzk. *tendi* “denk, eşit”

teŋlik “denklik” Çağ. (LM *tėŋlik*: 319; LD *tiŋlik*: 2708), (Karaağaç, 1997: 675)

Kzk. *teŋlik*, *teŋdik* “denklik, eşitlik; kanun karşısında, eşitlik özgürlük”

teŋri “Tanrı, yaratıcı; gök, sema” ETY: 109, Uyg. (IrkB: 52, 60; TT I: 144), DLT I: 53, II: 162, III: 377, KB: 44, 92, 1281, Muh.: 137, Kıp. (BM *teŋri/tenri*: 2/9; BV *teŋri*: 1b/19; CC *teŋri/teŋeri*: 117/17; DM *teŋri/tiŋri*: 2a/7, *taŋrı*: 2a/5; İM *teŋri*: 1b/1; Kİ *teŋri*: 40; MG *teŋri*: 2b/7, *taŋrı*: 12b/3; MS *taŋrı*: 1b/1; TA *teŋri*: 2b/11), Çağ. (Seng. *tėŋri*: 202r/26; BVt *tiŋri*: 412/3; FK *tiŋri*: 132/4; İD *tiŋri*: 116/4; LM *tėŋri*: 147, 1640; MKb *tiŋri*: 3a/8; TEH *tiŋri*: T697b/6; SS *tiŋri*: 712, 847; HBD *tiŋri*: 44/7; GN *teŋri*: 74/7; LÇT *tiŋri*: 280; SD *teŋri*: 530; ŞHD *tiŋri*: 10a/12; LD *teŋri*: 337, *tiŋri*: 1858), (EDPT: 523b)

Kzk. *täŋir, täŋiri, täŋri* “Tanrı, Allah, yaratıcı; gök, sema”

teŋrilik “Tanrılık” KB: 4202, 4225, 6475, Kıp. (CC: 141/13; GT: 92/10; İM: 36a/1), Çağ. (LD *tiŋrilik*: 1646; MKb *tiŋrilik*: 66a/13), (EDPT: 525b)

Kzk. *täŋirlik* “Tanrı’ya has, Tanrı’ya özgü; kudret sahibi”

teŋsiz “dengi olmayan, denksiz, benzersiz” KB: 726, 1303, 1662, 2006, (EDPT: 526a; DTS: 552b)

Kzk. *teŋsiz* “denksiz,eşsiz, benzersiz”

tep- "tepmek, vurmak" Uyg. (U III *tep-*: 14_3), DLT I *tep-*: 526, II: 3, KB *tep-*: 974, Muh. *tep-*: 109, 120, Kıp. (İM *tep-*: 147a/4; Kİ *tep-*: 37; KK *tep-*: 9b/10; MG *tip-*: 12a/5; TA *tep-*: 36a/11; TZ *tep-*: 17b/3), Çağ. (Seng. *tėp-*: 188v/1; BVt *tip-*: 727/3; LM *tėp-*: 2390; TEH *tip-*: A727b/21; LÇT *tip-*: 265), (EDPT: 435b; DTS: 552b) Kzk. *tep-* "ayağıyla tepmek, vurmak; çifte atmak; patenle kaymak"

tepegen "çok tepen" Kıp. (BV: 13a/23), (Ağar, 1946: 307) Kzk. *tebegen* "çok tepen (at)"

tepele- "vurmak, öldürmek, helâk etmek" Kıp. (Kİ: 47), (Caferoğlu, 1931: 101) Kzk. *tebele-* "tepelemek, vurmak"

tepengü (< tep-) "eyerin etrafı ve kenarları" Çağ. (BVt *tepengü*: 350/5; LÇT *tibengü*: 265), (Türkay, 1988: 881) Kzk. *tebingi* "üzenginin üst tarafına, insan bacağıyla atın vücudu arasına konulan, insan bacağını atın terinden koruyan nesne"

tepiçi (< tepig+çi) "tepici, tekmeleyici" Kıp. (KH: 13/2), (Özgür, 2003: 167) Kzk. *tebüvşi* "tepici, tekmeleyici, tepen"

tepig "tepme, tepiş" DLT I *tepik*: 386, Çağ. (Seng. *tėpük*: 189v/8; LÇT *tipük*: 265), (EDPT: 438b; DTS: 552b) Kzk. *tebüv* "tepme, tepiş; *tebüv küşi* tepme şiddeti"

tepil- "tepilmek" DLT II: 119, (EDPT: 439b; DTS: 552b) Kzk. *tebil-* "tepilmek"

tepin- "tepinmek" DLT II: 140, (EDPT: 442a; DTS: 552b) Kzk. *tebin-* "tepinmek; sinirlenmek, öfkelenmek"

tepiş- "tepişmek" DLT II: 87, (EDPT: 446b; DTS: 553a) Kzk. *tebis-* "birbirini tepmek, tepişmek;

çekişmek, didişmek”

tepit- “tepindirmek, teptirmek” Uyg. (Hüen: 322), (EDPT: 437a; DTS:553a) Kzk. *tebit-* “tepitmek, teptirmek”

tepiz[1] “kıskanç, hasetçi, uğursuz” KB: 4247, 4254, (EDPT: 448a; DTS: 553a) Kzk. *tebiz[1]* “uğursuz, hırsız, haylaz, işe yaramaz” (KTKES: 183-184)

tepiz[2] “kurak yer, otlakiye, çimenlik” Uyg. (AratU I: 98), DLT I: 365, Kıp. (İM *tebiz* “tuzlu”: 124a/2), (EDPT: 448a; DTS: 553a) Kzk. *tebiz[2]* “engebeli, otlak yer; kumlu, tuzlu arazi”

tepre- “kımıldamak, hareket etmek” Uyg. (U I: 6_9; TT X: 164), DLT III: 277, KB: 1519, 2144, Muh.: 130, Kıp. (İM: 108a/5), Çağ. (Seng. *tėpre-*: 188v/16; TEH *tipre-*: T706a/10; SS *tipre-*: 1699; ŞHD *tipre-*: 43a/9), (EDPT: 443b; DTS: 546a) Kzk. *terbe-* “kımıldamak, sallamak” (*tebire-* “kımıldamak; neşelenmek, keyiflenmek”) (Az. *terbe-*)

tepren- “teprenmek, kımıldanmak, yerinden oynamak” DLT II *tepren-*: 240, KB *tepren-*: 3902, 5030, Muh. *tebren-*: 130, Kıp. (BV *tepren-*: 13a/24; GT *tepren-*: 299/12; İM *tepren-*: 496b/1; Kİ *tepren-*: 37; KK *tepreŋ-*: 83a/5; MG *tipren-*: 12b/9; TZ *tepren-*: 9a/13), Çağ. (BVt *tipren-*: 462/4; FK *tipren-*: 552/1; İD *tipren-*: 299/6; SS *tipren-*: 2801; HBD *tipren-*: 16/8; SD *tipren-*: 146; ŞHD *tipren-*: 46b/10; LD *tipren-*: 562, 1791), (EDPT: 444b; DTS: 546a) Kzk. *terben-, tebiren-* “hareket etmek, sallanmak, kımıldanmak”

tepreş- “birlikte tepreşmek, birlikte hareket etmek, kımıldaşmak” Uyg. (TT I: 92), DLT II: Kzk. *terbes-* “birlikte hareket etmek,

204, (EDPT: 445a; DTS: 546b)

sallamak, tepreşmek”

tepret- “tepretmek, kımıldatmak” Uyg. (U III *tepret-*: 37_{35}; TT X *tepret-*: 451), DLT II *tepret-*: 329, KB *tepret-*: 774, Muh. *tebret-*: 103, Kıp. (CC *tepret-*: 35/19; GT *tepret-*: 329/11; İM *tepret-*: 46b/5; MG *tipret-*: 12a/4; KK *tepret-*: 83a/4; TA *tepret-*: 41b/6; TZ *tepret-*: 13b/13), Çağ. (FK *tipret-*: 229/6; MKb *tipret-*: 90b/13; LÇT *tibret-*: 264; SD *tipret-*: 323; ŞHD *tipret-*: 107a/2; LD *tipret-*: 2578), (EDPT: 444a; DTS: 546b)

Kzk. *terbet-* “kımıldatmak, hareket ettirmek, sallatmak”

ter “ter” Uyg. (USp *ter*: 3_5), DLT I *ter*: 322, II: 273, III: 148, Muh. *ter*: 139, Kıp. (CC *ter*: 126/13; İM *tir*: 92b/6; Kİ *ter*: 38; KK *ter*: 69a/6; TA *ter*: 23a/4; TZ *ter*: 25a/6), Çağ. (BVt *tir*: 542/1; FK *tir*: 197/2; İD *tir*: 238/6; LM *tėr*: 2968, 3151; LD *tir*: 2638), (EDPT: 528b; DTS: 553a)

Kzk. *ter* “ter”

tėr- “dermek, toplamak, yığmak” Uyg. (U III *tir-*: 28_6; TT VI *tir-*: 259), DLT II *tėr-*: 39, III: 181, KB *tir-*: 719, 3385, 5361, Kıp. (GT *tir-*: 86/7; İM *tir-*: 437b/1; TA *dir-*: 35b/7; TZ *ter-*: 23b/2), Çağ. (BVt *tir-*: 338/4; FK *tir-*: 233/4; İD *tir-*: 153/3; LM *tėr-*: 2635; MKb *tir-*: 83b/11; TEH *tir-*: M785b/10; SS *tir-*: 463, 776; GN *tir-*: 98/9; LÇT *tir-*: 268; ŞHD *tir-*: 74b/3; LD *tir-*: 2637), (EDPT: 529a; DTS: 553b)

Kzk. *ter-* “dermek, derlemek, toplamak, bir araya getirmek, yığmak”

tėrek “ağaç, kavak ağacı” DLT I: 387, Kıp. (CC: 147/7; Kİ: 38; KK: 66a/13; TZ: 21a/5), Çağ. (LÇT: 225), (EDPT: 543a; DTS: 553b)

Kzk. *terek* “kavak, kavak ağacı”

tėreklig “kavak sahibi, kavaklı” DLT I: 509, (EDPT: 546a; DTS: 553b)

Kzk. *terekti* “kavaklı, kavağı olan”

terge- “araştırmak, incelemek” Kıp. (CC *terge-*: 160/35), Çağ. (TEH *tirge-*: M794a/16), (Grønbech, 1942: 242)

Kzk. *terge-* “araştırmak, sorgulamak”

tėrgeş “toplu, dizili, yığılmış” Uyg. (U III *tirkiş* “kervan”: 29_{11}), DLT I *tėrgeş/tirkeş*: 460, (EDPT: 545a)

Kzk. *tirkes* “dizili, sıralı, toplu, toplu halde duran”

tėrgeş- “derleşmek, toplaşmak, bir araya gelmek” DLT II *tėrgeş-*: 206, III *tirkeş-*: 65, (EDPT: 545b)

Kzk. *tirkes-* “bir araya gelmek, eklenmek, peşine takılmak”

teri “deri, cilt” Uyg. (IrkB *teri*: 44; Man I *teri*: 8_{15}; U III *teri*: 52_{9}; AratU I *teri*: 114; PK *teri*: 218), DLT I *teri*: 70, II: 303, III: 188, Muh. *tiri*: 139, Kıp. (CC *teri*: 95/16; DM *teri*: 7b/2; GT *teri*: 100/12; İH *deri*: 17; İM *tiri*: 129a/1; Kİ *teri*: 38; KK *teri*: 69a/1; TZ *teri*: 36b/5), Çağ. (BVt *tiri*: 597/1; FK *tiri*: 205/1; İD *tiri*: 191/2; LM *tėri*: 446, 2082; MKb *tiri*: 47a/2; TEH *tiri*: T713a/18; LÇT *tiri*: 269; LD *tiri*: 438), (EDPT: 531a; DTS: 554a)

Kzk. *teri* “deri, cilt; post”

tėrig “derme, deriş” DLT I: 388, (EDPT: 543a; DTS: 554a)

Kzk. *terüv* “derme, toplama, yığma”

tėril- “derilmek, toplanmak” Uyg. (IrkB: 28; Man II: 10_{2}; PK: 220; TT VI: 334), DLT II: 127, Çağ. (Seng.: 190v/14), (EDPT: 547b; DTS: 554a)

Kzk. *teril-* “derilmek, toplanmak, yığılmak”

teriŋ “derin, derinlik” Uyg. (TT V: 18; Kuan: 177), DLT III: 370, Kıp. (CC *tereŋ*: 115/32; GT *tereŋ*: 262/11; TA *terin*: 7b/1; TZ: *teren*:

Kzk. *tereŋ* “derin, derinlik, dibi gözükmeyen”

74a/1, *terin*: 25a/11), Çağ. (Seng. *tėriŋ*: 193v/11; AL tiriŋ: 239), (EDPT: 551a; DTS: 554b)

terinlet- "derinletmek" Kıp. (Kİ: 38), (Caferoğlu, 1931: 102) — Kzk. *tereŋdet-* "derinletmek, derinleştirmek"

tėriş- "birlikte derlemek, toplamak" DLT II: 95, (EDPT: 554a; DTS: 554b) — Kzk. *teris-* "birlikte dermek, toplamak, yığmak"

terle- "terlemek" DLT III *terle-*: 293, Kıp. (BV *tirle-*: 46a/3; CC *terle-*: 113/22; TZ *terle-*: 25b/7), Çağ. (Seng. *tėrle-*: 192r/14; MKb *tirle-*: 101a/5; HBD *tirle-*: 10/3; SD *tirle-*: 383; ŞHD *tirle-*: 22b/9), (EDPT: 548a; DTS: 555a) — Kzk. *terle-* "terlemek"

terlet- "terletmek" DLT II *terlet-*: 342, Çağ. (Seng. *tėrlet-*: 192r/28), (EDPT: 548b; DTS: 555a) — Kzk. *terlet-* "terletmek"

terlik "teri çekmek için kullanılan keçe" DLT I *terlik*: 476, Çağ. (BVt *tirlik*: 48/5), (EDPT: 546b; DTS: 555a) — Kzk. *terlik* "koyun yününden yapılan ter emici keçe türünden bir örtü, ter emici örtü"

terme (< tėr-) "bir tür dokuma kumaş" Çağ. (LÇT: 268), (Durgut, 1995: 268) — Kzk. *terme* "motifli, desenli dokuma"

ters "ters, aksi, yanlış; güç, zor" Uyg. (TT IV: 75; TT VI: 57; U II: 76_8), DLT I: 348, KB: 1856, 1930, 2146, Kıp. (CC: 161/28; Kİ: 38; TZ: 34b/7), Çağ. (Seng.: 155r/8), (EDPT: 5853a; DTS: 555a) — Kzk. *teris* "yanlış, hata; ters, karşı"

teş- “deşmek, delmek” KB *teş-*: 4099, Kıp. (BV *tiş-*: 31b/6; CC *teş-*: 103/16; İM *tiş-*: 419a/2; KK *teş-*: 80b/13; MG *tiş-*: 72b/3; TA *diş-*: 39b/6; TZ *teş-*: 8b/3), Çağ. (BVt *tiş-*: 600/5; FK *tiş-*: 675/5; İD *tiş-*: 47/1; LM *tėş-*: 2102; TEH *tiş-*: T706b/18; SS *tiş-*: 3660; GN *tiş-*: 98/4; LÇT *tiş-*: 271; AL *tiş-*: 242), (EDPT: 559b; DTS: 555b)

Kzk. *tes-* “deşmek, delmek, delik açmak”

teşil- “deşilmek, delinmek” Uyg. (Man I: 5_{11}; U III: 43_{24}; TT X: 548), DLT II: 127, KB: 3041, Kıp. (BV *tişil-*: 17b/9; TZ *deşil-*: 6a/1), Çağ. (Seng. *tėşil-*: 194v/15; BVt *tişil-*: 491/3; FK *tişil-*: 145/1; İD *tişil-*: 76/3; LM *tėşil-*: 3262; TEH *tişil-*: T706a/24; HBD *tişil-*: 82/6; GN *tişil-*: 80/5), (EDPT: 564a; DTS: 555b)

Kzk. *tesil-* “deşilmek, delinmek, oyulmak”

teşük “deşik, delik” Uyg. (USp *tesik*: 88_{44}), DLT I *teşük*: 387, Kıp. (BV *tişik*: 57a/21; CC *teşik*: 26/16; DM *teşik*: 3a/8; GT *tişik*: 307/2; İM *tişük*: 33a/8; MG *tişek*: 81b/4; *tişik*: 86b/5; TZ *teşik*: 7a/12), Çağ. (Seng. *tėşik*: 195r/15; BVt *tişük*: 45/2; FK *tişük*: 554/3; İD *tişük*: 317/6; LM *tėşük*: 2102), (EDPT: 563a; DTS: 555b)

Kzk. *tesik* “deşik, delik; delinmiş, delikli”

tėtik “akıllı, zeki” Uyg. (TT VI: 279), DLT III: 33, KB: 279, 462, 1188, Muh.: 151, Kıp. (CC: 117/1; TA: 28a/5), Çağ. (Seng.: 152r/15; LÇT: 266), (EDPT: 455a; DTS: 556a)

Kzk. *tetik* “düşünce, akıl; bir şey hakkında ortaya konan fikir”

teve “deve” Uyg. (IrkB *tebe*: 46; AratU I *teve*: 54), DLT II *teve*: 181, *tevey* III: 49, KB *tive*: 206, Kıp. (BV *tive*: 7a/14; CC *töve*: 108/10; GT *teve*: 273/4; KK *deve*: 48a/2; TA *teve*: 15a/10; TZ *tüve*: 11b/8), Çağ. (LM *tėve*: 1979,

Kzk. *tüye* “deve”

2630; AL *tive*: 256; MKb *tive*: 23b/13; TEH *tive*: M794a/27; ŞT *tive*: 101a/10; ŞHD *tive*: 76b/6), (EDPT *tevey*: 447b; DTS: 557a)

teveçi "deveci" Muh.: 155, Kıp. (GT: 333/4),Çağ. (ŞT *tiveci*: 104b/4), (Battal, 1997: 72) — Kzk. *tüyeşi* "deve bakıcısı, deveci"

tevelü "devesi olan" Kıp. (TA: 56a/4), (Toparlı, 2000: 145) — Kzk. *tüyeli* "devesi olan, deve sahibi"

teyiŋ "sincap" DLT III *teyiŋ*: 370, KB *tiyiŋ*: 5367, 5825, Muh. *tiyiŋ*: 174, Kıp. (CC *teyin*: 85/1; İH *teyin*: 12; İM *teyin*: 355a/2; TA *teyin*: 12a/10), Çağ. (Seng. *tėyin*: 203v/5; ŞHD *tiyin*: 55b/13; TEH *teyin*: A718b/19), (EDPT: 569a; DTS: 549b) — Kzk. *tiyin* "sincap"

tezek "tezek, hayvan dışkısı" DLT I: 386, Kıp. (BV: 31b/17; İM: 468a/2; KFT: 45b/33; Kİ: 38; MS: 28b/5; TA: 13b/9; TZ: 11b/2), Çağ. (Seng. *tėzek*: 194r/22; BVt *tizek*: 685/1; MKb *tizek*: 28b/11), (EDPT: 574a; DTS: 557b) — Kzk. *tezek* "tezek, hayvan dışkısı"

tezekle- "dışkılamak" DLT III: 340, Kıp. (İM: 467b/2; KFT: 204b/6), (EDPT: 575a; DTS: 557b) — Kzk. *tezekte-* "dışkılamak, pislemek"

tı̲d- "engellemek, tutmak, menetmek, mani olmak" Uyg. (U III *tıd-*: 49_{25}; TT I *tıd-*: 27; TT X *tıd-*: 106), DLT II *tı̲d-*: 292, III: 439, KB *tı̲d-*: 1193, 6153, Muh. *tıy-*: 115, 121, Kıp. (CC *tıy-*: 19/10; GT *tıy-*: 128/7; İM *tıy-*: 295/1; TZ *tıy-*: 26a/11), Çağ. (Seng. *tıy-*: 203r/4; BVt *tıy-*: 508/2; FK *tıy-*: 141/8; İD *tıy-*: 136/2; MKb *tıy-*: 39b/12; GN *tıy-*: 23/2; AL *tıy-*: 256; SD *tıy-*: 674; ŞHD *tıy-*: 96a/9), (EDPT: 450a; DTS: — Kzk. *tıy-* "yasaklamak, engellemek, alıkoymak; kesmek, dindirmek"

565a)

tıḏıl- “engel olmak, alıkoymak, yasaklamak” Uyg. (U III *tıdıl-*: 24_3; TT X *tıdıl-*: 72; AratU I *tıdıl-*: 130), DLT II *tıḏıl-*: 126, Kıp. (İM *tıyıl-*: 7b/5), Çağ. (Seng. *tıyıl-*: 203r/29), (EDPT: 456a; DTS: 565b)

Kzk. *tıyıl-* “engel olmak, yasaklamak, durdurmak”

tıḏtur- “engellemek, durdurmak” Uyg. (TT VII: 40_{19}), (EDPT: 459b; DTS: 566a)

Kzk. *tıydır-* “engellemek, durdurmak”

tıḳ- “tıkamak, kapamak” Uyg. (Man II: 13_5; Man III: 28_4; AratU I: 177), DLT II: 16, Kıp. (Kİ: 65; KK: 10b/1; MG: 75a/2; TA: 43a/1; TZ: 13b/10), Çağ. (Seng.: 195r/18; BVt: 423/2; FK: 657/6; LÇT: 272), (EDPT: 465a; DTS: 569a)

Kzk. *tıḳ-* “tıkmak, sokmak, koymak, girdirmek; gizlemek, saklamak”

tıḳıl- “tıkılmak” DLT II: 129, Çağ. (Seng.: 195v/2), (EDPT: 469b; DTS: 569a)

Kzk. *tıġıl-* “tıkılmak, sıkışmak; gizlenmek, saklanmak”

tıḳtur- “tıktırmak” DLT II: 174, Çağ. (TEH: A726a/2), (EDPT: 468a; DTS: 569a)

Kzk. *tıḳtır-* “tıktırmak, gizlemek, saklamak”

tıl “dil, konuşma ve tat alma organı; dil, lisan, söz, lugat” Uyg. (Man I *til*: 19_{12}; U I *tıl*: 14_2; TT I *til*: 108; TT III *til*: 108; AratU I *til*: 79), DLT I *tıl*: 107, III: 133, KB *til*: 1533, 3017, 4039, Muh. *til*: 79, 96, Kıp. (BV *til*: 4b/19; CC *til*: 125/9; GT *til*: 245/5; Kİ *til*: 39; MG *til*: 2b/6; TZ *til*: 31b/5), Çağ. (BVt *til*: 216/3; FK *til*: 167/8; TEH *til*: M797b/15; LM *til*: 286, 956; MKb *til*: 16b/4; LÇT *til*: 275; ŞT *til*: 70b/11; ŞHD *til*: 96a/8), (EDPT *tıl*: 489b; DTS

Kzk. *til* “dil, lisan; bir düşünceyi ifade eden anlamlı söz öbeği; konuşma ve tat alma organı, dil”

til: 559b)

tılda-, tılta- "dil uzatmak, bahane bulmak" Uyg. (USp: 12_9), KB: 4030, Kıp. (CC: 162/17), (EDPT: 494b; DTS: 566b)

Kzk. *tilde-* "dil uzatmak, laf söylemek, hakaret etmek"

tıllıġ "dilli, konuşan" DLT III: 133, Muh. : 153, (EDPT: 495b; DTS: 566b)

Kzk. *tildi* "söz ustası, hatip; iğneleyici konuşan"

tılmaç "tercüman" Uyg. (U II *tılmaç*: 19_9), KB *tılmaç*: 162, Muh. *tilmaç*: 155, Kıp. (CC *tılmaç/tolmaç*: 121/23; İM *tilmaç*: 42a/4; TZ *tılmaç/tilmaç*: 9a/3), Çağ. (Seng. *tılmac*: 200r/25; LÇT *tilmec*: 276), (EDPT: 500a)

Kzk. *tilmaş* "tercüman, çevirmen"

tım "sessiz, sakin" Kıp. (CC: 55/6), (Krş. DLT III *tın*: 138), (EDPT *tın*: 512a; Grønbech, 1942: 262)

Kzk. *tım* "*tım-tırıs* = sessiz, sakin, hiç ses yok" (*tımıḳ* "sessiz, sakin")

tın[1] "ruh, nefes, soluk" Uyg. (U III: 43_{31}), DLT I: 339, KB: 233, 773, 1134, HŞ: 4601, Muh.: 73, Kıp. (CC: 123/8; TZ: 36a/8),(EDPT: 512a; DTS: 567a)

Kzk. *tın* "nefes, soluk"

tın[2] "kullanılmamış, yeni" Kıp. (CC: 122/11), (Grønbech, 1942: 262)

Kzk. *tıŋ* "eski olmayan, yeni"

tın-[1] "dinmek, sonu gelmek; solumak, nefes almak, dinlenmek" Uyg. (U III: 37_{37}; TT III: 110), DLT II: 28, KB: 1049, 1128, 6313, Kıp. (CC: 140/4; Kİ: 66; TA: 36a/10; TZ: 9a/10, 59b/12), Çağ. (Seng.: 200v/20; BVt: 347/8; İD: 313/5; LM: 1210, 3059; MKb: 95b/5; TEH: A728a/10; SS: 2694; GD: 137/4; HBD:

Kzk. *tın-*[1] "bitmek, tamamlanmak, son bulmak; dinmek, yatışmak, sakinleşmek, rahatlamak"

45/1; LÇT: 281; SD: 75, 76; ŞHD: 134b/3; LD: 585), (EDPT: 514a; DTS: 567b)

tın-[2] "susmak, konuşmamak" DLT II: 28, Kıp. (TZ: 37b/4), Çağ. (GN: 38/12, 44/12), (EDPT: 514b)

Kzk. *tın-[2]* "*tınış bol* = sessiz ol"

tın-[3] "alıkoymak, eğlendirmek" Kıp. (TZ: 10a/1), (EDPT: 514b; Atalay, 1945: 257)

Kzk. *tın-[3]* "engellemek, alıkoymak"

tınç "sakin, rahat" Uyg. (USp: 100_4), Kıp. (CC: 142/13; Kİ: 66), Çağ. (Seng.: 202r/21; MKb: 93b/3; ŞT: 89a/15), (EDPT: 516a)

Kzk. *tınış* "sakin, rahat, huzurlu; sessiz, sakin"

tındur- "rahatlatmak, dinlendirmek" Uyg. (PP: 36_8; TT X: 95), DLT II: 176, KB: 1876, Çağ. (BV: 565/9), (EDPT: 518a; DTS: 567b)

Kzk. *tındır-* "rahatlatmak, sakinleştirmek, dinlendirmek"

tınıḳ "sakin, rahat" Çağ. (LÇT: 279), (Durgut, 1995: 279)

Kzk. *tınıḳ* "rahat, sakin, huzurlu"

tınım "rahat, huzur" Kıp. (CC: 19/17), (Grønbech, 1942: 262)

Kzk. *tınım* "huzur, rahat, sessizlik"

tınış- "rahat etmek, dinlenmek" Kıp. (TZ: 6b/12), (Atalay, 1945: 257)

Kzk. *tınıs-* "rahatlamak, sakinleşmek"

tıŋ "ses, seda" Uyg. (TT I: 97), (EDPT: 512b; DTS: 568b)

Kzk. *tıŋ* "*tıŋ tıŋda-* = sesi dinlemek, kulak kabartmak"

tıŋla- (< tıŋ) "dinlemek" Uyg. (IrkB: 58; U I: 22_{12}; U III: 29_4), DLT III: 403, KB: 648, 2947, 3996, Kıp. (GT: 337/1; İM: 53a/1), Çağ. (Seng.: 201r/22; LÇT: 280), (EDPT: 522a; DTS: 568b)

Kzk. *tıŋda-* "kulak vermek, dinlemek"

tıŋlaş- “dinlemekte yarışmak, birlikte dinlemek” DLT III: 398, (EDPT: 522b; DTS: 568b)

Kzk. *tıŋdas-* “birbirini dinlemek, kulak vermek”

tıŋlat- “dinletmek” DLT II: 359, (EDPT: 522a; DTS: 568b)

Kzk. *tıŋdat-* “dinletmek, işittirmek”

tırna- “tırmalamak” Kıp. (TZ: 15a/2), (Atalay, 1945: 257)

Kzk. *tırna-* “tırmalamak”

tırŋaḳ “tırnak” Uyg. (IrkB *tırŋaḳ*: 44; Man I *tırŋaḳ*: 17_{20}; TT VII *tırŋaḳ*: 32_{1}), DLT I *tırŋaḳ*: 134, III: 382, KB *tırŋaḳ*: 2377, 4115, Muh. *dırnaḳ*: 141, Kıp. (BV *tırnaḳ*: 61b/17; DM *tırnaḳ*: 13a/12; İM *tırnaḳ*: 454b/7; Kİ *tırnaḳ*: 62; MG *tırnaḳ*: 104a/7; TA *tırnaḳ*: 21b/11; TZ *tırnaḳ*: 24a/13), Çağ. (Seng. *tırnaġ/tırnaḳ*: 193r/25; BVt *tırnaġ*: 218/3, *tırnaḳ*: 320/4; FK *tırnaġ*: 276/3; İD *tırnaġ*: 94/2; LM *tırnaġ*: 3278, *tırnaḳ*: 2389; Sİ *tırnaġ*: 5771; TEH *tırnaġ*: T705a/16; SS *tırnaġ*: 1957; HBD *tırnaġ*: 145/2, *tırnaḳ*: 168/5; GN *tırnaġ*: 53/9; LÇT *tırnaḳ*: 269; ŞHD *tırnaġ*: 71a/10), (EDPT: 551b; DTS: 569a)

Kzk. *tırnaḳ* “tırnak”

tırŋaḳlıġ “tırnağı olan, tırnaklı” Uyg. (U II *tırŋaḳlıġ*: 35_{22}), Kıp. (İM *tırnaḳlı*: 452a/3), (EDPT: 552b)

Kzk. *tırnaḳtı* “tırnaklı, tırnağı uzun olan”

tış “dış” Kıp. (İM: 180b/1), (Krş. Uyg. (PP *taş*: 5_{4}), DLT III *taş*: 152, KB *taş*: 1586), (EDPT *taş*: 556b)

Kzk. *tıs* “dışarı, dış; dış, yüzey”

tışḳaru “dışarı, dışarıya doğru” Kıp. (MG *tışḳaru*: 68b/8), Çağ. (LÇT *tışḳarı*: 271), (Uğurlu, 1987: 296)

Kzk. *tısḳarı* “dışarı, dışarıya”

tıt "çam fıstığı ağacı" Uyg. (TT I: 163; TT VII: 29_{17}), DLT III: 120, (EDPT: 449b; DTS: 569b)

Kzk. *tıt* "karaçam"

tıt- "ditmek, tüylerini yolmak" DLT II *tıt-*: 292, Kıp. (TA *tit-*: 38b/12; TZ *tit-*: 37a/1; Kİ *did-*: 48), Çağ. (GN *tit-*: 95/6; LÇT *tit-*: 266), (EDPT: 450b; DTS: 565a)

Kzk. *tüt-* "ditmek, yolmak"

tıtıl- "didilmek" DLT II: 120, (EDPT: 456b; DTS: 565b)

Kzk. *tütil-* "didilmek"

tik "dik, dikey, doğru" DLT I: 334, Kıp. (BV: 15b/17; CC: 101/20; MG: 11b/8; TZ: 36a/8), Çağ. (Seng.: 198r/20; BVt: 173/7; FK: 344/1; TEH: A731a/11; GD: 181/4; LÇT: 272; LD: 1942), (EDPT: 475b)

Kzk. *tik* "dik, düz; eğimi dike yakın olan, dik"

tik- "(ağaç) dikmek; delmek, sokmak; dikiş dikmek" Uyg. (TT VII: 28_{42}; TT X: 30, 488), DLT II: 20, III: 25, KB: 769, 956, 1029, Muh.: 120, Kıp. (BV: 49a/24; CC: 15/18; GT: 353/6; İM: 480a/3; Kİ: 32; KK: 81a/4; MG: 26b/3; TA: 42a/1; TZ: 14b/13), Çağ. (Seng.: 195v/5; BVt: 172/2; FK: 533/6; İD: 53/3; LM: 1311; MKb: 45a/4; Sİ: 1980; TEH: T705a/21; SS: 2447; GD: 190/3; HBD: 109/5; GN: 63/10; ŞT: 105b/3; LÇT: 273; AL: 243; Pav.C. 261; SD: 190, 286; ŞHD: 30b/2, 57a/2; LD: 2114, 1075), (EDPT: 476b; DTS: 558b)

Kzk. *tik-* "dikiş dikmek, ağaç, çiçek vb. şeyler dikmek,ekmek, bina yapmak, inşa etmek; bahse girmek"

tiken "diken" Uyg. (AratU II: 5), DLT I: 204, II: 215, KB: 3846, 6383, Kıp. (DM: 5b/13; GT: 129/6; TA: 9b/7; TZ: 21a/3), Çağ. (Seng.: 198r/23; BVt: 133/2; FK: 222/5; İD: 26/4; LM: 884, 1739; MKb: 53b/11; MN: 16a/5; TEH: M785a/25; SS: 1297; HBD: 41/2; GN: 52/2;

Kzk. *tiken* "diken"

LÇT: 272; ŞT: 88b/14; Pav.C. 260; SD: 239, 247; ŞHD: 156b/7; LD: 913, 569), (EDPT: 483b; DTS: 558b)

tikenek "diken" Kıp. (Kİ: 39; TA: 9b/7; TZ: 21a/3), (EDPT: 483b) — Kzk. *tikenek* "diken"

tikiçi "dikici, terzi" Kıp. (GT: 156/10; TA: 24b/12; KK: 63a/11), Çağ. (LÇT *tikücі*: 274), (Toparlı, 1999: 69) — Kzk. *tigüşi* "elbise diken kişi, terzi"

tikiglig "dikilmiş, dikili" Uyg. (AY: 585/14), DLT I: 509, (EDPT: 480a; DTS: 559a) — Kzk. *tigüvli* "dikilmiş, dikili"

tikil- "dilkilmek" DLT II: 130, KB: 4009, Kıp. (İM: 153a/2, 187b/1), Çağ. (BVt: 371/7; FK: 524/2; İD: 246/7; MKb: 68b/9; TEH: A728a/1; SS: 4495; HBD: 167/2; GN: 93/12; AL: 247; LD: 1712), (EDPT: 481a; DTS: 559a) — Kzk. *tigil-* "dikilmek"

tikiş "dikiş" Çağ. (LÇT: 275), (Durgut, 1995: 275) — Kzk. *tigis* "dikiş"

tikiş- "dikmekte yardım etmek" DLT II: 106, Çağ. (Seng.: 196v/2), (EDPT: 487b; DTS: 559a) — Kzk. *tigis-* "dikmekte yardım etmek, birlikte dikmek"

tikle- "diklemek, dik durmak" Çağ. (LÇT: 273), (Durgut, 1995: 273) — Kzk. *tikte-* "diklemek, dik tutmak"

tikme "dikme, dikiş" DLT I: 433, Muh. *tikme* "üç değnek üzerindeki bir heykel": 180, Kıp. (CC: 75/8), (EDPT: 482b) — Kzk. *tikme* "dikme"

tiktür- "diktirmek" DLT II: 174, Çağ. (Seng.: 197r/18; TEH: A727a/11; ŞT: 79b/16; ŞHD: 118b/10), (EDPT: 479b; DTS: 559a) — Kzk. *tiktir-* "diktirmek"

til- "dilmek, kesmek, dilimlere ayırmak" Uyg. (U III: 30_7), DLT II: 23, Kıp. (Kİ *dil-*: 50; TZ *til-*: 21b/1, 30a/5), Çağ. (Seng.: 198v/9; BVt: 597/7; FK: 471/3; GN: 98/3; LÇT: 276; LD: 495), (EDPT: 490b; DTS: 560a)

Kzk. *til-* "dilmek, doğramak, dilimlemek"

tile- "dilemek, istemek" Uyg. (U I: 6_7; U III: 8_{18}; Man I: 23_{31}; TT I: 10; TT III: 60), DLT III: 271, KB: 675, 2416, 1504, Muh.: 102, 122, Kıp. (BV: 13b/10; CC: 127/9; GT: 269/10; İM: 371a/2; Kİ: 40; KK: 80a/11; MG: 61b/3; TA: 36a/10; TZ: 24a/2), Çağ. (Seng.: 199r/5; BVt: 588/11; FK: 89/3; İD: 190/6; LM: 1001, 1205; MKb: 61a/5; MN: 76a/1; Sİ: 5628; TEH: T695a/1; SS: 2304; GD: 54/5; HBD: 74/4; GN: 50/5; LÇT: 276; ŞT: 90b/6; AL: 248; Pav.C. 264; SD: 629, 794; ŞHD: 141b/13; LD: 1103, 2497), (EDPT: 492a; DTS: 560a)

Kzk. *tile-* "dilemek, istemek"

tilek "dilek, istek" Uyg. (TT I: 221), DLT I: 412, II: 148, III: 90, KB: 125, 3092, 4744, Muh.: 88, 190, Kıp. (CC: 131/29; GT: 240/11; İM: 254a/2; KFT: 2a/58; TZ: 84a/2), Çağ. (Seng.: 200r/20; BVt: 330/7; FK: 435/7; İD: 305/6; MKb: 60b/8; GN: 9/10; LÇT: 275; AL: 248; Pav.C. 264; ŞHD: 104a/4; LD: 1243), (EDPT: 498a; DTS: 560a)

Kzk. *tilek* "dilek, arzu; istek, talep, rica"

tilekçi "dilekte bulunan, dileyen" KB: 4778, (DTS: 560a)

Kzk. *tilekşi* "dileği olan kişi"

tileklig "dilekli" Uyg. (Hüen: 204), (EDPT: 499a; DTS: 560b)

Kzk. *tilekti* "dilekli, dileği olan"

tilen- "dilenmek, istenmek" Uyg. (USp: 35_4), DLT I: 407, KB: 443, Kıp. (DM: 20b/14; GT:

Kzk. *tilen-* "kendi iradesiyle istemek,

129/12; İM: 202b/7; TA: 45a/13; TZ: 21b/9), Çağ. (MKb: 101a/13; LÇT: 276; LD: 1495), (EDPT: 501b; DTS: 560b)

dilenmek”

tilençi “dilenci” KE: 124r/3, Kıp. (DM: 14a/14; GT: 191/10; İM: 84a/7; Kİ: 50; TZ: 20b/9), Çağ. (LM: 69; GD: 92/6; LÇT: 276; Pav.C: 265), (Atalay, 1945: 258)

Kzk. *tilenşi* “dilenci”

tilençilik “dilencilik” Kıp. (GT: 309/10), (Karamanlıoğlu, 1989: 376)

Kzk. *tilenşilik* “dilencilik”

tileş- “dilemekte yarış ve yardım etmek” DLT II: 108, Çağ. (Seng.: 199r/5), (EDPT: 502a; DTS: 560b)

Kzk. *tiles-* “birlikte dilek dilemek”

tilet- “diletmek, istetmek” Uyg. (USp: 88_{13}), DLT II: 310, KB: 6524, Çağ. (Seng.: 199v/8; LM: 675; TEH: A722b/23; ŞT: 90b/6), (EDPT: 494b; DTS: 560b)

Kzk. *tilet-* “diletmek, istetmek; talepte bulunmak”

tilim “dilim” DLT I: 397, Kıp. (CC *tilim*: 131/9; DM *dilim*: 5b/8), Çağ. (Seng.: 200r/29; BVt: 216/7; LÇT: 277), (EDPT: 500a; DTS: 561a)

Kzk. *tilim* “dilim, parça”

tilin- dilimlenmek” DLT II: 149, Çağ. (Seng.: 199r/4), (EDPT: 501b; DTS: 561a)

Kzk. *tilin-* “dilimlenmek, dilim dilim olmak”

tiliş- “dilimlemekte yardım ve yarış etmek” DLT II: 108, (EDPT: 502a; DTS: 561a)

Kzk. *tilis-* “dilimlemekte yardım etmek”

tilkü “tilki” Uyg. (IrkB: 46; U II: 31_{53}), DLT I: 429, III: 244, KB: 2312, 5376, Muh. *tülkü*: 174, Kıp. (CC *tülkü*: 84/30; DM *tilki/tilkü*: 7b/9; İM *tilkü*: 354a/6; Kİ *tilkü*: 50; TA *tilkü*: 11b/9; TZ *tülki*: 11a/2), Çağ. (Seng. *tülkü*: 184v/15; SD *tülkü*: 169, 253; ŞHD *tülki*: 141b/12, *tülkü*: 141b/10; LD *tülkü*: 276),

Kzk. *tülki* “tilki”

(EDPT: 498b; DTS: 561a)

tilkülen- "tilkilik etmek, yaltaklanmak" DLT III: 202, (EDPT: 499a; DTS: 561a) Kzk. *tülkilen-* "kurnazlık etmek"

tilsiz (< tıl) "peltek; dilsiz, lâl" KE: 25v/21, Muh.: 140, 153, Kıp. (Kİ: 40; TZ: 4a/8), Çağ. (LM: 2574; TEH: T705a/7), (Battal, 1997: 72) Kzk. *tilsiz* "dilsiz, konuşamayan"

tiltür- "dilimletmek, dildirmek" DLT II: 175, (EDPT: 494b; DTS: 561a) Kzk. *tildir-* "ince ince kestirmek, dilimletmek"

tin "yular" Uyg. (USp: 97_3), DLT I: 339, III: 138, (EDPT: 512b; DTS: 561b) Kzk. *tin* "halatı oluşturan iplerden her biri, ip"

tiniş "dinlenme, nefes alma" Kıp. (TZ: 33a/5), (Atalay, 1945: 259) Kzk. *tınıs* "nefes alma, dinlenme, solunum"

tint- "araştırmak, incelemek" Kıp. (CC: 137/13), (Grønbech, 1942: 244) Kzk. *tint-* "aramak, araştırmak" (*tin* "inceleme, araştırma")

tintövçi "arayan, inceleyen" Kıp. (CC: 155/22), (Grønbech, 1942: 245) Kzk. *tintüvşi* "arayan, bulmaya çalışan kişi"

tip tik "hareketsiz" Kıp. (GT: 34/10, 92/7, 323/13), (Karamanlıoğlu, 1989: 376) Kzk. *tip tik* "dimdik, dümdüz, hareketsiz"

tire- "dayamak, diremek" DLT III: 262, Kıp. (MG: 23a/9), Çağ. (Seng.: 191r/28), (EDPT: 533a; DTS: 561b) Kzk. *tire-* "dayamak, diremek"

tiregü "direk, dayanak" DLT I: 447, (EDPT: 546a; DTS: 561b) Kzk. *tirev* "direk, destek, dayanak"

tirek (< tirgek) "direk, destek; kavak, ağaç" DLT I: 387, Kıp. (CC: 143/19; DM: 5b/13; GT: Kzk. *tirek* "direk, destek, dayanak"

297/5; İM: 78b/2; Kİ: 38), Çağ. (Seng.: 193r/17; LÇT: 267), (EDPT: 543b)

tireklig "direk sahibi" DLT I: 509, (EDPT: 543b) — Kzk. *tirekti* "direkli, direği olan"

tirel- "direk ve dayak dikmek" KB: 4428, (EDPT: 547b; DTS: 561b) — Kzk. *tirel-* "direk dikmek"

tiren- "direnmek, dayanmak, çekinmek" DLT II: 146, III: 233, KB: 3885, 4921, Kıp. (CC *tiren-* "katılaşmak": 95/17), (EDPT: 552b; DTS: 562a) — Kzk. *tiren-* "direnmek, daynamak"

tireş- "direşmek, çekişmek, diremek" DLT II: 95, (EDPT: 554a; DTS: 562a) — Kzk. *tires-* "direşmek, çekişmek, didişmek"

tirgiz- (< tir-) "diriltmek" NF *tirgüz-*: 438/5, Kıp. (CC *tirgiz-*: 142/4; GT *tirgiz-*: 338/6; İM *tirgiz-/tirgüz-*: 240a/2; TZ *tirkiz-*: 55a/5), Çağ. (BVt *tirgüz-*: 193/2; FK *tirgüz-*: 229/4; İD *tirgüz-*: 18/2; LM *tirgüz-*: 1652; MKb *tirgüz-*: 34a/7; Sİ *tirgüz-*: 430; TEH *tirgüz-*: T708a/10; SS *tirgüz-*: 4837; GD *tirgüz-*: 20/5; HBD *tirgüz-*: 18/2; LÇT *tirgüz-*: 267; SD *tirgüz-*: 267; ŞHD *tirgüz-*: 130b/1; LD *tirgüz-*: 2303), (Krş. Uyg. (Man I *tirgür-*: 15_9), DLT II *tirgür-*: 179), (EDPT *tirgür-*: 545b) — Kzk. *tirgiz-* "diriltmek, canlandırmak"

tirig "diri, canlı" Uyg. (U III *tirig*: 41_4; TT V *tirig*: 110), DLT I *tirig*: 386, III: 333, KB *tirig*: 237, 1194, 5897, Muh. *tirik*: 77, *dirik*: 79, Kıp. (BV *tiri*: 34b/24; CC *tiri*: 77/24; GT *tiri*: 195/5; İM *tiri*: 243b/1, *tirig*: 466b/1; Kİ *tiri*: 38; TA *tiri*: 27b/8; TZ *tiri*: 84a/5), Çağ. (BVt *tirig*: 285/5; FK *tirig*: 146/5; İD *tirig*: 145/8; — Kzk. *tiri, tirik* "diri, canlı; hayat, ömür"

LM *tirig*: 1926, 3034; MKb *tirig*: 65b/7; MN *tirig*: 105a/12; Sİ *tirig*: 3377; TEH *tirig*: T695b/19; GD *tirig*: 37/5; HBD *tirig*: 73/3; GN *tirig*: 32/12; LÇT *tirig*: 269; AL *tirik*: 238; SD *tirig*: 65, 101; LD *tirig*: 546, 1293), (EDPT: 543b; DTS: 562a)

tiriglik "hayat, canlılık" KB *tiriglik*: 1122, 1370, Muh. *tiriklik*: 138, Kıp. (CC *tirilik*: 148/19; GT *tirlik*: 158/13; İM *tirlik*: 48a/1; Kİ *tirlik*: 38), (EDPT: 546a)

Kzk. *tirilik*, *tirlik* "dirilik, hayat, yaşam"

tiril- "dirilmek, yaşamak" Uyg. (IrkB: 13), DLT II: 127, KB: 603 1632, 2051, Muh. *diril-*: 112, Kıp. (BV: 57a/25; CC: 58/21; GT: 190/3; İM: 108b/1; Kİ: 38; TA: 44a/10; TZ: 12b/7), Çağ. (Seng.: 190v/15; BVt: 48/3; FK: 671/3; İD: 129/9; LM: 1652; MKb: 53a/9; TEH: T705b/2; SS: 1403; GD: 34/4; HBD: 80/5; GN: 40/5; ŞT: 93b/16; LÇT: 269; ŞHD: 160b/8; LD: 546), (EDPT: 547b; DTS: 562b)

Kzk. *tiril-* "dirilmek, canlanmak; güçlenmek, kuvvetlenmek"

tirilt- "diriltmek" Çağ. (LÇT: 269; ŞHD: 10b/13), (EDPT: 548b)

Kzk. *tirilt-* "diriltmek"

tirsgek "dirsek" DLT III *tirsgek*: 424, Kıp. (BV *tirsek*: 4a/23; DM *tirsek*: 13a/12; İM *tirsek*: 87b/2; KK: 68b/3; MG *tirsek*: 19b/7; TA *tirsek*: 21b/4; TZ *tirsek*: 32b/7), Çağ. (Seng. *tirsek*: 193r/18; BVt *tirsek*: 409/5), (EDPT: 553b; DTS: 563a)

Kzk. *tirsek* "dirsek"

tiş "diş" Uyg. (U III *tiş*: 60_4; TT X *tiş*: 450; AratU I *tiş*: 97), DLT I *tış*: 464, II: 111, III: 125, KB *tiş*: 1453, 4661, Muh. *tiş*: 79, Kıp. (BV *tiş*: 30a/1; CC *tiş*: 94/24; DM *tiş*: 13a/6; GT *tiş*:

Kzk. *tis* "diş"

156/12; İM *tiş*: 460a/2; Kİ *tiş*: 39; KK *tiş*: 68a/8; TA *tiş*: 21a/10; TZ *diş/tiş*: 18b/11), Çağ. (Seng. *tiş*: 195r/13; BVt *tiş*: 260/3; FK *tiş*: 641/2; İD *tiş*: 311/5; LM *tiş*: 1339; MKb *tiş*: 47b/1; TEH *tiş*: M784b/17; SS *tiş*: 1379; GD *tiş*: 32/1; HBD *tiş*: 107/5; GN *tiş*: 78/1; SD *tiş*: 525; ŞHD *tiş*: 73a/4; LD *tiş*: 1265), (EDPT *tış*: 557b)

tişle- "dişlemek, ısırmak" Uyg. (AratU I: 152), DLT III: 294, KB: 4601, Kıp. (BV: 16b/7; CC: 35/1; İM: 95b/2; Kİ: 39; TA: 44a/11; TZ: 25b/10), Çağ. (Seng.: 194v/22; BVt: 547/1; FK: 620/5; İD: 117/7; LM: 2104; TEH: M799a/2; SS: 1374; GN: 80/5; LÇT: 271; SD: 505; ŞHD: 139a/8; LD: 729), (EDPT: 564b; DTS: 563b)

Kzk. *tiste-* "dişlemek, ısırmak"

tişlen- "dişlenmek; dişlenmek, bilenmek" DLT II: 244, (EDPT: 565a; DTS: 563b)

Kzk. *tisten-* "dişlenmek, bilenmek, sinirlenmek, asabileşmek; ağzını açamamak, konuşamamak"

tişlet- "dişletmek, ısırtmak" Çağ. (SS: 2211), (Tural, 1993: 791)

Kzk. *tistet-* "dişletmek, ısırtmak"

tişlig "dişli" Kıp. (BV *tişli*: 5b/6), Çağ. (SD *tişlig*: 523), (Eraslan, 1999: 587)

Kzk. *tisti* "dişli, dişi olan; dişli, azılı, sert"

titre- "titremek" Uyg. (U III: 43_{30}; TT I: 164), Muh.: 103, Kıp. (BV: 42a/13; CC: 54/13; GT: 276/13; MG: 114a/1; TZ: 17a/4), Çağ. (Seng.: 189v/12; BVt: 229/4; FK: 306/2; İD: 264/4; LM: 3266, 3314; MKb: 33b/5; Sİ: 3617; TEH:

Kzk. *titire-* "titremek; sarsılmak, silkinmek"

A725a/18; SS: 4758; GN: 8/4; LÇT: 266; SD: 718; LD: 1054), (EDPT: 460a; DTS: 564b)

titreş- "titreşmek" DLT II: 217, Çağ. (Seng.: 189v/26), (EDPT: 460b; DTS: 564b) — Kzk. *titires-* "titreşmek"

titren- "titremek" Muh.: 125, Çağ. (İD: 36/2), (Battal, 1997: 73) — Kzk. *titiren-* "titremek, tirenmek"

titret- "titretmek" Uyg. (Man I: 18_4; TT X: 451), Muh.: 103, Kıp. (MG: 93b/4), Çağ. (Seng.: 189v/27; FK: 502/6; LM: 756), (EDPT: 460a; DTS: 564b) — Kzk. *titiret-* "titretmek"

tiz "diz" Uyg. (IrkB: 60; U II: 47_{78}), DLT III: 123, KB: 4058, Kıp. (BV: 4b/12; CC: 117/23; İM: 151a/8; Kİ: 38, 48; KK: 68b/11; MG: 8b/3; TZ: 16b/8), Çağ. (Seng.: 194r/18; BVt: 56/3; TEH: A722b/27; GN: 63/9; AL: 241; LÇT: 270; ŞHD: 123b/9), (EDPT: 570b; DTS: 564b) — Kzk. *tize* "diz" (Kırg. *tize*)

tiz- "dizmek" Uyg. (U II: 47_{76}), DLT II: 9, KB: 4427, 6616, Muh.: 116, Kıp. (TZ: 37a/1), Çağ. (Seng.: 193v/13; BVt: 341/5; LM: 285; LÇT: 271), (EDPT: 572a; DTS: 564b) — Kzk. *tiz-* "dizmek, sıralamak; düzenlemek, düzene sokmak"

tizgin "dizgin" DLT I: 339, Muh.: 174, Kıp. (CC: 103/1; İM: 192a/7; Kİ: 38; TA: 14b/13), Çağ. (Seng.: 194r/24; LÇT: 271), (EDPT: 574b; DTS: 564b) — Kzk. *tizgin* "dizgin, gem"

tizginle- "dizginlemek" Kıp. (Kİ: 38), (Caferoğlu, 1931: 103) — Kzk. *tizginde-* "dizginlemek"

tizil- "dizilmek" DLT II: 127, KB: 5674, Çağ. (Seng.: 193v/27), (EDPT: 575b; DTS: 565a) — Kzk. *tizil-* "dizilmek, sıralanmak"

tizim “dizi, dizilim” DLT I: 396, Kıp. (394b/6), (EDPT: 576b; DTS: 565a)

Kzk. *tizim* “dizilim, liste”

tizme “şalvarın uçkurluğu, torbanın bağı ve buna benzer nesneler” DLT I: 433, (EDPT: 576b; DTS: 565a)

Kzk. *tizbe* “çadırın iskeletlerini birbirine bağlamaya yarayan ip, bağ”

toḏ- “doymak” Uyg. (TT VIII *tot-*: C_9), DLT I *toḏ-*: 32, III: 439, KB *toḏ-*: 923, 2003, 3113, Muh. *toy-*: 110, 122, 131, Kıp. (BV *toy-*: 48a/21; GT *toy-*: 232/11; İM *toy-*: 8a/2; Kİ *toy-*: 65, 67; KK *toy-*: 79b/6; TZ *toy-*: 21b/7), Çağ. (Seng. *toy-*: 187r/24; BVt *toy-*: 159/2; FK *toy-*: 385/4; LM *toy-*: 1557; MKb *toy-*: 63b/7; MN *toy-*: 13b/8; TEH *toy-*: A719b/14; SS *toy-*: 1804, 3156; GD *toy-*: 15/1; HBD *toy-*: 202/25; GN *toy-*: 26/9; LÇT *toy-*: 263; ŞHD *toy-*: 102b/12; LD *toy-*: 288), (EDPT: 451a; DTS: 570a)

Kzk. *toy-* “doymak; usanmak, bıkmak”

toġ “herhangi bir şeyin engeli, tıkacı” DLT III: 127, (EDPT: 463b)

Kzk. *tuv* “verimsiz, kısır; engel, mani”

toġra- “doğramak” Uyg. (AratU I: 76), DLT III: 277, Kıp. (Kİ: 64), Çağ. (Seng.: 179r/13; FK: 282/7; TEH: A725a/19; HBD: 179/4; GN: 23/9; ŞT: 81a/13; LÇT: 247), (EDPT: 472b; DTS: 571a)

Kzk. *tuvra-* “doğramak, kesmek”

toġral- “doğranmak, parçalanmak” Uyg. (U III: 25_6), DLT II: 230, Kıp. (İH: 11), Çağ. (Seng.: 179r/29), (EDPT: 472b; DTS: 571b)

Kzk. *tuvral-* “doğranmak”

toġram “bir lokma ekmek, parça” Kıp. (CC *tovram*: 122/22; DM *toġram*: 6b/7; TA

Kzk. *tuvram* “lokma, parça”

toġram: 16b/10), Çağ. (ŞT *toġram*: 69b/3), (Toparlı, 2000: 146)

toġraş- "doğramakta yardım etmek" DLT II: 212, (EDPT: 473a; DTS: 571b) — Kzk. *tuvras-* "birlikte doğramak, kesmek"

toġrat- "doğratmak" DLT II: 330, Çağ. (Seng.: 179r/27), (EDPT: 472b; DTS: 571b) — Kzk. *tuvrat-* "doğratmak, kestirmek"

toġru "doğru" Uyg. (USp *toġuru*: 13_{14}), KB *toġru*: 2550, Kıp. (CC *toġru*: 74/8, *tuvra*: 161/4; İM *toġru*: 32a/4; MG *toġru*: 109b/1, *toġrı*: 13b/9; TA *toġru*: 29a/1; TZ *toġrı*: 29b/8), Çağ. (Seng. *toġrı*: 179v/6; ŞT *toġrı*: 68a/15; ŞHD *toġrı*: 116a/7, *toġru*: 113a/11; LD *toġrı*: 614, 800), (EDPT: 473a; DTS: 571b) — Kzk. *tuvra* "dosdoğru, doğru"

toġruluḳ "doğruluk" Kıp. (CC: 64/2), (Grønbech, 1942: 247) — Kzk. *tuvralıḳ* "doğruluk"

toḳ "tok, aç olmayan" Uyg. (USp: 3_5), DLT I: 332, KB: 1191, 1964, 2170, Muh.: 152, Kıp. (GT: 212/9; TA: 27b/9; TZ: 20b/8), Çağ. (Seng.: 180v/25; LM: 1638; MKb: 27b/6; ŞHD: 130b/13; LÇT: 249), (EDPT: 464b; DTS: 576a) — Kzk. *toḳ* "tok, karnı tok"

toḳa "toka" DLT III *toḳu*: 226, Kıp. (CC *toġa*: 103/18; Kİ *toġa*: 64; TZ *toġa*: 4b/6), Çağ. (Seng.: *toḳḳa* 181r/25), (EDPT: 466b) — Kzk. *toġa* "toka"

toḳaç "ekmek, kek, çörek" DLT I: 358, Çağ. (Seng.: 180v/25; LÇT: 249), (EDPT: 467a) — Kzk. *toḳaş* "yağda veya tandırda pişirilen bir tür ekmek"

toḳı- "dokumak, örmek; döğmek, vurmak, çarpmak" Uyg. (U II *toḳı-*: 61_{18}; U III *toḳı-*: — Kzk. *toḳı-* "dokumak, örmek; eyer altına

15_5; TT VI *toḳı-*: 82; TT VII *toḳı-*: 41_{23}), DLT III *toḳı-*: 268, KB *toḳı-*: 2930, 3291, 3957, Muh. *toḳu-*: 107, Kıp. (CC *toġu-*: 164/15; GT *toḳı-*: 274/8; TZ *toḳu-*: 36b/13), Çağ. (Seng. *toḳu-*: 180r/3; FK *toḳu-*: 6/4; TEH *toḳu-*: A719a/12), (EDPT: 467a; DTS: 576a)

teğelti koymak”

toḳıl- “(kumaş) dokumak, örmek” DLT II: 129, Çağ. (BVt *toḳul-*: 409/1; AL *toḳul-*: 274), (EDPT: 469b; DTS: 576b)

Kzk. *toḳıl-* “dokumak, örmek”

toḳımaḳ “tokmak” Uyg. (U I *toḳımaḳ*: 43_4; U IV *toḳımaḳ*: 40), DLT III *toḳımaḳ*: 177, Muh. *toḳmaḳ*: 159, Kıp. (BV *toḳmaḳ*: 8b/2; CC *toḳmaḳ*: 86/24; TZ *doḳmaḳ*: 15b/6), Çağ. (TEH *toḳmaḳ*: T698b/26; LÇT *toḳmaḳ*: 250), (EDPT: 470b; DTS: 576b)

Kzk. *toḳpaḳ* “tokmak”

toḳış “savaş, vuruşma” DLT I *toḳış*: 367, KB *toḳış*: 2359, 2366, Muh. *toḳuş*: 146, Kıp. (İM *toḳuş*: 264a/6), Çağ. (Seng. *toḳuş*: 181r/22; LÇT *toḳuş*: 251), (EDPT: 474a; DTS: 577a)

Kzk. *toġıs* “savaş, vuruş, mücadele”

toḳış- “çarpışmak, savaşmak” DLT II *toḳış-*: 103, KB *toḳış-*: 2364, Kıp. (MG *toḳuş-*: 64a/7; TZ *toḳuş-*: 10b/1), Çağ. (Seng. *toḳuş-*: 180r/19), (EDPT: 474a; DTS: 577a)

Kzk. *toġıs-* “çekişmek, savaşmak”

toḳıt- “dokutmak, ördürmek” DLT II *toḳıt-*: 308, KB *toḳıt-*: 6551, Çağ. (Seng. *toḳut-*: 180r/15), (EDPT: 467b; DTS: 577a)

Kzk. *toḳıt-* “dokutmak, ördürmek”

toḳḳuz, toḳuz “dokuz sayısı” Uyg. (IrkB *toḳuz*: 60), DLT III *toḳuz*: 127, KB *toḳuz*: 4893, Muh. *toḳuz*: 186, Kıp. (BM *toḳḳuz*: 12/12, *toḳuz*:13/1; BV *toḳuz*: 16b/12; GT *toḳuz*:

Kzk. *toġız* “dokuz sayısı”

291/2; İM *toḳuz*: 61a/4; KK *ṭoḳuz*: 3b/9; MG *toḳuz*: 112b/9; MS *toḳuz*: 26b/1; TA *ṭoḳuz*: 23b/1), Çağ. (Seng. *toḳuz*: 181r/9; BVt *toḳḳuz*: 165/1; FK *toḳḳuz*: 283/6; İD *toḳḳuz*: 50/2; LM *toḳuz*: 128, 464; MN *toḳuz*: 1b/13; TEH *toḳuz*: T696b/4; SS *toḳḳuz*: 148, *toḳuz*: 731; GN *toḳuz*: 3/11; ŞT *toḳḳuz*: 65b/1; AL *toḳuz*: 274; ŞHD *toḳḳuz*: 53b/3; LD *toḳḳuz*: 1847), (EDPT: 474b; DTS: 578a)

toḳlı "altı aylık kuzu; bir yaşındaki koyun" DLT I: 106, KB: 3096, Muh.: 80, 172, Kıp. (BM *toḳlı*: 7/12; İH *toḳlu*: 20; TA *toḳlı*: 15b/12), (EDPT: 469a; DTS: 577a)

Kzk. *toḳtı* "koyunun altı ayı geçmiş yavrusu, kuzu"

toḳluḳ "tokluk" DLT I: 469, KB: 2615, 5317, 5385, Kıp. (CC: 161/20), Çağ. (Seng.: 181r/4; TEH: T701a/17; MKb: 27b/7), (EDPT: 469a; DTS: 577a)

Kzk. *toḳtıḳ* "tokluk"

toḳsan "doksan" DLT I: 437, Muh.: 187, Kıp. (BM: 12/14; BV: 38a/22; DM: 17b/2; GT: 355/11; İM: 247a/5; Kİ: 65; KK: 3b/8; TA: 24a/3; TZ: 60b/10), Çağ. (BVt: 212/8; TEH: A724b/10; ŞT: 80a/4; ŞHD: 6a/13), (EDPT: 473a; DTS: 577b)

Kzk. *toḳsan* "doksan"

toḳuçı (< toḳığçı "dokumacı, dokuyucu" Kıp. (DM: 18a/12; TZ: 13a/7), (Atalay, 1945: 260)

Kzk. *toḳuvşı* "dokumacı"

toḳuzunç "dokuzuncu" Uyg. (USp: 298), Çağ. (BVt *toḳḳuzunçı*: 660/31; MKb *toḳuzunçı*: 12b/11), (EDPT: 474b; DTS: 578a)

Kzk. *toğızınşı* "dokuzuncu"

tol- "dolmak" Uyg. (U I: 29_2; TT V: 82; TT VII: 11_3), DLT I: 430, KB: 536, 759, 2212, Muh.:

Kzk. *tol-* "dolmak; belirli bir yaşa

104, 121, Kıp. (BV: 58a/1; CC: 143/16; GT: 169/8; İM: 89b/8; Kİ: 65; KH: 67/5), Çağ. (Seng.: 183r/15; BVt: 256/3; FK: 65/7; İD: 286/5; LM: 1480, 2749; MKb: 24a/3; MN: 47a/13; Sİ: 5959; TEH: T700a/22; SS: 258, 588; GD: 58/6; HBD: 102/2; ŞT: 97b/15; LÇT: 256; SD: 296; ŞHD: 84a/3; LD: 1206, 1652), (EDPT: 491a; DTS: 572b)

gelmek; etlenmek, semirmek”

tolarsuḳ “ayak ökçesi” DLT I: 502, (EDPT: 501b; DTS: 573a)

Kzk. *tolarsaḳ* “ayak bileği, topuk”

tolġa- “dolamak, sarmak” DLT III: 289, Kıp. (Kİ *tola-*: 65; TZ *tola-*: 32a/12), Çağ. (Seng.: 184r/8; BVt: 646/5; FK: 277/4; İD: 316/6; LM: 1805; Sİ: 1729; TEH: T697a/11; LÇT: 255), (EDPT: 497a; DTS: 573a)

Kzk. *tolġa-* “çevirmek, döndürmek, dolamak”

tolġaġ “sıkıntı, kulunç, iç ağrısı, sancı” Uyg. (U II: 73_2; AratU I: 44), DLT II: 288, (EDPT: 496a; DTS: 573a)

Kzk. *tolġaḳ* “doğum sancısı”

tolġan- “incitmek, rahatsız etmek” Uyg. (Man III: 11_{12}), (EDPT: 497a)

Kzk. *tolġan-* rahatsız olmak, kızmak, sinirlenmek”

tolġaş- “tokuşmak, dalaşmak” Çağ. (FK: 62/6; AL: 280), (EDPT: 497b)

Kzk. *tolġas-* “atışmak, dalaşmak”

tolġat- “incitmek, acı çektirmek, ızıdırap vermek” Uyg. (TT II: 42), (EDPT: 497a)

Kzk. *tolġat-* “doğum arefesinde şiidetli acı çekmek, doğum sancısı çekmek”

tolı “yağış türü, dolu” Uyg. (U III *tolı*: 14_5), DLT III *tolı*: 233, KB *tolı*: 3888, 6013, Kıp. (TA *tolu*: 5b/11), Çağ. (Seng. *tolu*: 184v/15),

Kzk. *dolı* “yağış türü, dolu”

(EDPT: 491b; DTS: 573a)

toltur- “doldurmak” DLT II *toltur-*: 175, Muh. *toldır-*: 109, Kıp. (BV *toltur-*: 35a/1; CC *toltur-*: 143/8; İM *toltur-*: 91b/8; KK *ṭoltur-*: 79a/6; MG *toltur-*: 74b/9; TZ *toldır-*: 35b/8), Çağ. (Seng. *toldur-*: 183v/4; FK *toldur-*: 359/7; İD *toldur-*: 227/1; Sİ *toldur-*: 1353; TEH *toldur-*: T698b/17; SS *toldur-*: 3015; HBD *toldur-*: 13/6; GN *toldur-*: 9/2; SD *toldur-*: 677; ŞHD *toldur-*: 26a/13; LD *toldur-*: 1069), (EDPT: 495a; DTS: 573b)

Kzk. *toltır-* “doldurmak”

tolu “dolu; pek çok” Uyg. (Man I *tolu*: 25_{11}; TT X *tolu*: 185), DLT III *tolu*: 232, KB *tolu*: 117, 617, 1614, Kıp. (BV *tolu*: 2a/4; CC *tolu*: 63/11; GT *tolı*: 11/13, *tolu*: 13/12; İM *tolu*: 272a/2, *tolug̈*: 302a/6; KF *ṭolu*: 102b/3; TA *ṭolu*: 29b/3; TZ *tolı*: 35a/13), Çağ. (Seng. *tola*: 184v/4; BVt *tola*: 128/6; FK *tola*: 322/6; MN *tolı*: 107a/11; SD *tolu*: 679), (EDPT: 491b; DTS: 573b)

Kzk. *tolı* “dolu, dolmuş; çok, bol, sayısız”

toluḳ “dolu” Çağ. (AL: 278; LÇT: 256), (Güzeldir, 2002: 278; Durgut, 1995:256)

Kzk. *tolıḳ* “dolu, dolmuş; eksik olmayan, tam”

toluluḳ “doluluk” KB: 1351, (EDPT: 499b; DTS: 573b)

Kzk. *tolılıḳ* “doluluk”

tomala- “yayılmak” Kıp. (İH: 21), (izbudak, 1936: 47)

Kzk. *domala-* “yayılmak, yuvarlanmak”

tomur- “tomruk kesmek, kütük yapmak” DLT II: 85, Kıp. (İH *tomruḳ* (< tomur-) “tomruk, kütük, kök: 21), (EDPT: 509a; DTS: 574b)

Kzk. *tomır-* “parçalarına ayırmak, dilimlemek” (*tomar* “tomruk,

kütük, kök”)

ton “kıyafet, elbise” Uyg. (Man I: 5_{13}; U II: 15_{13}; TT I: 149; PK: 223), DLT II: 117, III: 137, KB: 321, 2277, 2916, Muh.: 96, 167, Kıp. (CC: 85/17; GT: 102/1; İH: 20; İM: 96b/6; KFT: 396b/37; Kİ: 38, 67; KK: 71b/2; MG: 72a/1; TA: 20b/5; TZ: 10b/13), Çağ. (Seng.: 186v/26; BVt: 297/3; FK: 191/2; İD: 248/5; LM: 2322; MKb: 70a/12; MN: 42b/5; Sİ: 3426; TEH: T714b/1; SS: 1913, 2078; GN: 27/5; LÇT: 259; SD: 403; ŞHD: 118b/9; LD: 1017), (EDPT: 512b; DTS: 574b)

Kzk. *ton* “elbise; kürk”

tonlıġ “elbiseli, kıyafeti olan” Uyg. (Man I: 16_{16}; TT VII: 26_{1}), Muh.: 83, Çağ. (FK: 344/1; HBD: 122/1; İD: 344/1), (EDPT: 520a; DTS: 574b)

Kzk. *tondı* “elbiseli, kıyafetli”

tonluḳ “elbiselik” DLT II: 11, Kıp. (BM: 6/13; GT: 274/8), Çağ. (LÇT: 259), (EDPT: 520b)

Kzk. *tondıḳ* “elbiselik; *tondıḳ teri* elbise yapımı için kullanılan deri”

tonsız “elbisesiz” ETY: 115, (EDPT: 526a; DTS: 574b)

Kzk. *tonsız* “elbisesiz”

toŋ[1] “don, buz” DLT III: 356, Kıp. (Kİ: 65), (EDPT: 513a; DTS: 575a)

Kzk. *toŋ[1]* “don, donma”

toŋ[2] “katı, sert” DLT III: 356, KB: 1949, 2271, 2705, (EDPT: 513a; DTS: 575a)

Kzk. *toŋ[2]* “katı, katılaşma, taşlaşma”

toŋ- “donmak” Uyg. (IrkB: 57), DLT III: 390, KB: 3395, Muh.: 107, Kıp. (CC: 164/18; Kİ: 65; TZ: 12a/9), Çağ. (Seng.: 185v/21; BVt:

Kzk. *toŋ-* “donmak, üşümek”

266/6; LÇT: 261), (EDPT: 515a; DTS: 575a)

toŋuz “domuz” Uyg. (U II: 84_9; AratU I: 24), DLT I: 304, II: 343, III: 363, KB: 2311, 5376, Muh.: 147, Kıp. (BM: 10/13; BV: 22b/13; CC: 107/22; İM: 144a/4; TA: 12a/9), Çağ. (Seng.: 187r/13; MKb: 29b/9; Sİ: 2765; TEH: T715a/11; LÇT: 261), (EDPT: 527b; DTS: 575a; TMEN II: 985)

Kzk. *toŋız* “domuz”

top “yuvarlak, top; yığın” DLT I: 318, III: 119, Kıp. (CC: 160/35; MG: 111a/6; TZ: 9a/2), Çağ. (Seng.: 167v/1; LD: 1630), (EDPT *tob*: 434b; DTS: 575b)

Kzk. *top* “yuvarlak olan şey, top; topluluk, grup, yığın”

topal (< top) “topal, bir ayağı diğerinden kısa olan” Çağ. (LÇT: 232; Pav.C. 221), (TDES: 411)

Kzk. *topal* “kısa, alçak; *topal ayaḳ* kısa ayak”

topalan “kalın bağırsağına arız olan hastalık” Kıp. (İH: 19), (İzbudak, 1936: 47)

Kzk. *topalaŋ* “koyunlarda görülen öldürücü bir hastalık”

topıḳ “topuk, ayak topuğu” Uyg. (USp *tobıḳ*: 291), DLT I *topıḳ*: 190, III: 61, Muh. *topuġ* “diz kapağı”: 142, Kıp. (BV *topuḳ*: 10b/15; DM *ṭopuḳ*: 13b/8; GT *topuḳ*: 307/1; İM *topuḳ*: 128a/3; Kİ *topuḳ*: 61; KK *ṭopuḳ*: 68b/13; MG: 78b/6; TZ *topuḳ*: 30b/6), Çağ. (Seng. *topuḳ*: 167v/2; LÇT *topuḳ*: 233), (EDPT: 437b; DTS: 569b; TDES: 412)

Kzk. *tobıḳ* “topuk, ayak topuğu; diz kapağı kemiği”

topla- “toplamak, yığmak” TY: 13, (EDPT: 440b)

Kzk. *topta-* “toplamak, yığmak, bir araya getirmek”

toprąḳ “toprak” Uyg. (U II: 39_{89}; TT III: 27), DLT I: 185, III: 19, KB: 143, 1790, Muh.: 178, Kıp. (BM: 4/10; BV: 29b/6; CC: 117/19; DM: 2b/12; GT: 179/7; İM: 119a/5; KF: 50b/3; KFT: 265b/18; KK: 66b/5; MG: 74b/2; MS: 27b/6; TA: 6a/6; TZ: 8b/9), Çağ. (Seng.: 167v/16; FK: 409/9; SD: 128; ŞHD: 167b/9; LD: 2193), (EDPT: 443a; DTS: 575b)

Kzk. *topıraḳ* “toprak, yer”

toprąḳlıġ “topraklı” Uyg. (TT VIII: A_7), Kıp. (BV *toprąḳlı*: 67a/19), (EDPT: 445a)

Kzk. *toprąḳtı* “topraklı, toprağı olan”

top-tolu “dopdolu” KB: 3086, Kıp. (GT: 138/11), Çağ. (LÇT: 232), (DTS: 575b)

Kzk. *top-tolı* “dopdolu”

topul- “yarmak, geçmek; düşmanın üzerine toplu hâlde hücum etmek” KB: 2328, Çağ. (LÇT: 234), (DTS: 575b)

Kzk. *topıl-* “toplu hâlde durmak, toplu hareket etmek, üşüşmek”

tor “tor, ağ” Uyg. (TT VIII: G_{59}), DLT III: 57, KB: 1538, 3565, 4262, Çağ. (Seng.: 172r/7; FK: 369/8), (EDPT: 528b; DTS: 578a)

Kzk. *tor* “tor, ağ”

torçı “ağla avlanan” Uyg. (PK: 224), (EDPT: 534a; DTS: 578a)

Kzk. *torşı* “demir ağ kullanan, torla avlanan”

torġay “bir tür kuş, serçe” Kıp. (BM *durġay*: 12/8; İH *turġay*: 11, 19; TZ *turġay*: 29a/8), Çağ. (Seng. *torġay*: 172v/11; LÇT *turġay*: 239; Pav.C. *torġay*: 226), (Krş. DLT III *turıġa*: 174), (EDPT: 541b)

Kzk. *torġay* “serçe”

toruġ “doru renk, koyu kahverengi; doru at” DLT I *toruġ*: 373, Kıp. (DM *ṭorı*: 8a/5; İH *doru*: 22; Kİ *toru*: 63; TA *ṭoru*: 14a/2; TZ: 30b/10), Çağ. (LÇT *torı* “mor ve kır renkli olan”: 241),

Kzk. *torı* “doru (at); esmer (insan)”

(EDPT: 538a; DTS: 578a)

torum “deve yavrusu” DLT I: 396, Çağ. (Seng.: 173r/9; LÇT: 241; Pav.C. 229), (Krş. Kıp. (BM *turumçaḫ*: 7/5)), (EDPT: 549a; DTS: 578a)

Kzk. *torım* “tek hörgüçlü deve yavrusu”

tosun “yabani, vahşi” Uyg. (TT VI: 253, TT VII: 16_1), DLT III *tosun* “haşarı, tosun tay: 429, (EDPT: 555b; DTS: 578b)

Kzk. *tosın* “yabancı, el”

toy “topluluk; şölen, ziyafet, toy, düğün” Uyg. (TT II: 65; TT VIII: G_5), DLT III: 141, KB: 5340, Muh.: 76, Kıp. (CC: 150/5; İH: 12; İM: 450a/8; KFT: 254a/13; Kİ: 67), Çağ. (MN: 29b/4; TEH: T703b/21; GN: 83/2; AL: 287; LÇT: 262; ŞT: 70b/7; SD: 182; ŞHD: 49a/9), (EDPT: 566b; DTS: 572a)

Kzk. *toy* “toy, şölen, ziyafet, düğün”

toydur- (< to̲d-) “doyurmak” Kıp. (CC *toydır-*: 149/3; BV *toydur-*: 55b/10; GT *toydur-*: 207/8), Çağ. (ŞHD *toydur-*: 118b/2; LÇT *toydur-*: 263), (Grønbech, 1942: 248)

Kzk. *toydır-* “doyurmak”

toyla- “toy ve düğün yapmak, ziyafet vermek” HŞ: 1022, Çağ. (GN: 101/2; LÇT: 263), (Durgut, 1995: 263; Orak, 1995: 220)

Kzk. *toyla-* “düğün yapmak, toy yapmak”

toz[1] “toz” Uyg. (IrkB: 15; TT III: 27), DLT I: 301, III: 186, KB: 5426, 5951, Muh.: 178, Kıp. (BV: 67b/4; CC: 100/9; DM: 2b/14; GT: 235/12; İM: 270a/4; Kİ: 63, 67; TZ: 26b/2), Çağ. (Seng.: 175v/7; BVt: 469/4; FK: 170/5; İD: 4/4; GN: 61/9; LÇT: 241; ŞHD: 156b/4; LD: 1563), (EDPT: 570b; DTS: 578b)

Kzk. *toz*[1] “toz”

toz^2 “yaylara sarılan ağaç kabuğu” Uyg. (U II: 70_4), DLT III: 123, Kıp. (Kİ: 38), Çağ. (Seng.: 175v/15), (EDPT: 571a; DTS: 579a)

Kzk. *toz*^{2} “kayın ağacının, akağacın kabuğu”

toz- “tozmak, toz kaldırmak, toz dağılmak” Uyg. (Man I: 6_3), DLT III: 186, KB: 5028, Kıp. (BV: 4b/12; Kİ: 63), (EDPT: 572b; DTS: 579a)

Kzk. *toz-* “dağılmak, saçılmak, yayılmak; *tuyağı tozdı* çok gezdi, dolaştı”

tozaŋ “toz, topraklı yumuşak yer” Çağ. (MKb: 5a/11; AL: 268; LÇT: 242), (Ölmez, 1993: 556)

Kzk. *tozaŋ* “toz, toprak”

tög- “dövmek, vurmak” DLT III *tög-*: 184, Kıp. (BV *tög-*: 66b/4; GT *tög-*: 152/11; TZ *tög-/töy-*: 23a/11), Çağ. (TEH *tög-*: M802a/9), (EDPT: 477a; DTS: 579a)

Kzk. *tüy-* “dövmek, vurmak; ezmek, un ufak etmek”

töben (< töpö+n) “altında, aşağı” Kıp. (CC: 113/16), Çağ. (AL: 258), (Grønbech, 1942: 250)

Kzk. *tömen* “aşağı, alt”

tögüş- “dövüşmek” DLT II: 106, Çağ. (Seng.: 196v/3; AL: 277), (EDPT: 487b; DTS: 579a)

Kzk. *tüyis-* “dövüşmek; karşkı karşıya gelmek, kesişmek”

tök- “dökmek” Uyg. (AratU I: 71), DLT II: 19, KB: 2381, 2935, 6196, Muh.: 105, 110, Kıp. (BV: 16b/22; CC: 149/1; GT: 256/2; İM: 99a/6; Kİ: 39; TA: 36a/3; TZ: 8a/12), Çağ. (Seng.: 181r/26; BVt: 196/8; FK: 138/7; İD: 290/3; LM: 513, 2557; MKb: 30b/1; Sİ: 1119; TEH: A733a/24; SS: 1217, 3278; GD: 133/5; HBD: 121/6; GN: 20/10; LÇT: 252; SD: 754; ŞHD: 131b/13; LD: 1528), (EDPT: 477a; DTS: 579a)

Kzk. *tök-* “dökmek, boşaltmak; varını yoğunu harcamak; (şiir, şarkı) söylemek”

töktür- "döktürmek" DLT II: 174, Çağ. (Seng.: 182r/12; TEH: T710b/12), (EDPT: 479b; DTS: 579b)

Kzk. *töktir-* "döktürmek"

tökül- "dökülmek" Uyg. (Man I: 6_5; U I: 26_{16}; TT I: 199), DLT II: 130, KB: 5982, Kıp. (CC *tögül-*: 141/17; GT *tökül-*: 18/13; İM *tökül-*: 123b/5), Çağ. (BVt: 447/6; FK: 360/5; İD: 176/6; LM: 983, 1219; MKb: 96a/8; TEH: A725a/18; SS: 2801; HBD: 166/3; GN: 31/11; LÇT: 252; SD: 671; ŞHD: 22b/11; LD: 1127), (EDPT: 481a; DTS: 579b)

Kzk. *tögil-* "dökülmek"

töküş- "dökmekte yardım etmek" DLT II: 106, Çağ. (Seng.: 182r/9), (EDPT: 487b; DTS: 579a)

Kzk. *tögis-* "dökmekte yardım etmek, birlikte dökmek"

töl "yavru, döl" Uyg. (TT I: 223), DLT III: 133, Kıp. (İM: 497b/7), Çağ. (Seng.: 184v/2), (EDPT: 490a; DTS: 579b)

Kzk. *töl* "hayvanın yeni doğmuş yavrusu; birsinin mülkiyetinde olan"

töllüg "nesil ve döl sahibi" Muh.: 143, (Battal, 1997: 75)

Kzk. *töldi* "nesil sahibi"

töp "buğday su ile kaynatılır, arpa hamuruyla yoğurularak bir keçeye sarılır, sıcak bir yere bırakılır, eridikten sonra yenir" DLT I: 318, (EDPT: 434b)

Kzk. *töp* "patates ev hububat posası; arpa posası"

töpö "tepe" Uyg. (Man I *töpü*: 9_{13}; U I *töpö*: 8_{16}; TT V *töpü*: 59; TT VII *töpü*: 19_{13}), DLT III *töpü*: 216, KB *töpü*: 4888, Muh. *töpe*: 139, Kıp. (BM *töpe*: 3/10; BV *töpe*: 5b/24; CC *tebe*: 126/21; İM *töpe*: 297b/8; TA *tepe*: 7a/7), Çağ. (Seng. *töpe*: 167v/22; SD *tepe*: 333), (EDPT:

Kzk. *töbe* "tepe; başın üst kısmı; dotuk, zirve"

436a; DTS: 580a)

töpöle- "tepesine vurmak, öldürmek" DLT III *töpüle-*: 322, Kıp. (Kİ *tepele-*: 47), Çağ. (Seng. *tepele-*: 151r/27), (EDPT: 441b; DTS: 580b)

Kzk. *töbele-* "tepelemek, üst üste vurmak, tekmelemek"

tör "baş köşe, odanın veya evin en iyi yeri" Uyg. (AY: 12/14), DLT III: 121, KB: 262, 577, 1015, Kıp. (TZ *tör* "sedir": 22a/2), Çağ. (Seng.: 172r/9; FK: 634/1; MKb: 88b/13; ŞHD: 127a/4), (EDPT: 528b; DTS: 580b)

Kzk. *tör* "evin en değerli yeri, baş köşe"

töre "hanzade ve şehzadelere verilen bir unvan" Çağ. (LÇT: 237), (EDPT: 531b)

Kzk. *töre* "asilzade, aristokrat, soylu; kadı, hâkim; yüksek makam, mevki sahibi"

törele- "yönetmek, hüküm vermek, düzeltmek" Kıp. (CC: 31/23), (Grønbech, 1942: 251)

Kzk. *törele-* "hükrüm vermek, karar vermek, kural koymak"

törgün "hısım, akrabaların toplanması, ana baba evi" DLT I: 441, (EDPT: 545a; DTS: 599a)

Kzk. *törkin* "gelinin akrabaları, akrabaların bir araya gelmesi; soy, köken"

törpig "törpü, eğe" DLT I *törpig*: 476, Kıp. (Kİ *törpi*: 38), Çağ. (Seng. *dürpi*: 225r/6), (EDPT: 533b; DTS: 581a)

Kzk. *türpi* "törpü, eğe"

törpüle- "törpülemek" Kıp. (İH: 14), (İzbudak, 1936: 48)

Kzk. *türpile-* "törpülemek"

tört "dört sayısı" Uyg. (AY: 24/12, 63/13), DLT I: 132, III: 449, KB: 306, 2335, 4497, Muh.:

Kzk. *tört* "dört sayısı"

186, Kıp. (BM: 12/11; BV: 12a/20; CC: 120/25; GT: 102/12; İM: 28b/7; MG: 19b/4), Çağ. (BVt: 233/4; FK: 535/4; İD: 229/2; LM: 2117, 2416; MKb: 105b/8; MN: 4a/9; TEH: T696a/18; SS: 235, 521; GN: 97/9; LÇT: 238; ŞHD: 2a/4; LD: 1863), (DTS: 581a)

törtegü "dördü" Uyg. (AratU I *törtegü*: 25), KB *törtegü*: 4502, Kıp. (Kİ *dördevü*: 22), Çağ. (FK *törtev*: 531/3; MKb *törtev*: 7b/10; ŞHD *törtev*: 141b/6), (EDPT: 537b; DTS: 581a)

Kzk. *törtev* "dördü, dördü birlikte"

törtgil "dörtgen, dört köşeli" Uyg. (U II: 47_{74}; AY: 544/8), DLT III: 417, Kıp. (BV *törtgül*: 5b/6; CC *törkül*: 74/3; İM *törtkil*: 243a/3; TZ *dörtkül*: 33a/8), (EDPT: 535b; DTS: 581a)

Kzk. *törtkil* "dört kenarlı, dörtgen"

törtünç "dördüncü" Uyg. (AY *törtünç*: 196/23), DLT I *törtünç*: 132, KB *törtinç*: 5905, *törtünç*: 2062, *törtünçi*: A30, Muh. *törtünç*: 187, Kıp. (CC *törtünçi*: 125/10; TZ *törtünci*: 61b/2), Çağ. (Seng. *törtünc*: 172r/29; BVt *törtünçi*: 660/16; MKb *törtünçi*: 8b/3; TEH *törtünçi*: T696a/27), (EDPT: 535b; DTS: 581a)

Kzk. *törtinşi* "dördüncü"

töş "döş, göğüs" Uyg. (Man II: 11_{21}), DLT III: 125, Muh.: 141, Kıp. (BV: 7a/13; CC: 95/5; Kİ: 39; TZ: 17b/13), Çağ. (Seng.: 178r/13; LÇT: 244; ŞT: 81a/10), (EDPT: 558b; DTS: 582b)

Kzk. *tös* "döş, göğüs; hayvanların göğüs kafesi; dağ ve tepe yüzü, yamacı"

töşe- "döşemek" Uyg. (U III: 35_{16}), DLT III: 266, KB: 4645, Muh.: 113, Kıp. (İM: 174b/5; Kİ: 39; KK: 10a/12; TA: 36a/3; TZ: 28a/13), Çağ. (Seng.: 177r/22; FK: 148/6; İD: 119/6; MKb: 105b/11; TEH: T710b/14; LÇT: 245; SD:

Kzk. *töse-* "döşemek, sermek"

334), (EDPT: 561b; DTS: 582b)

töşek “döşek, yatak” Uyg. (U III: 35_{15}), DLT I: 387, II: 128, III: 49, KB: 3285, 3838, 4645, Muh.: 167, Kıp. (CC: 115/11; DM: 10b/12; GT: 75/6; İM: 102b/2; Kİ: 39; KK: 71b/10; TA: 18a/2; TZ: 23b/8), Çağ. (Seng.: 178v/1; BVt: 325/5; TEH: A726b/16; SS: 3197; GN: 81/2; LÇT: 245; ŞT: 67a/1; ŞHD: 80b/3), (EDPT: 563b; DTS: 582b) Kzk. *tösek* “döşek, yatak”

töşekçi “döşekçi” KB: 2557, 4148, Muh.: 157, (EDPT: 563b; DTS: 582b) Kzk. *tösekşi* “döşekçi”

töşeklig “döşekli, döşek sahibi” DLT I: 509, (EDPT: 564a) Kzk. *tösekti* “döşekli, döşeği olan”

töşeklik “döşeklik, döşek ve benzeri şeyleri yapmak üzere hazırlanıp ayrılmış olan” DLT I: 509, (EDPT: 564a) Kzk. *tösektik* “döşeklik”

töşel- “döşenmek” DLT II: 128, Çağ. (Seng.: 177v/11; MKb: 106a/13; SD: 320), (EDPT: 564b; DTS: 582b) Kzk. *tösel-* “döşenmek, serilmek”

töşen- “döşenmek” DLT II: 147, KB: 1426, 4591, 6444, Kıp. (İM: 190a/7; KK: 34b/2; TZ: 58b/12), Çağ. (FK: 275/3), (EDPT: 565b; DTS: 582b) Kzk. *tösen-* “döşenmek, serilmek”

töşet- “döşetmek” DLT II: 307, KB: 6523, Kıp. (İM: 297a/3), (EDPT: 562a; DTS: 582b) Kzk. *töset-* “döşetmek, serdirmek”

töşle- “döşe, göğüse vurmak” DLT III: 346, (EDPT: 565a; DTS: 582b) KZk. *töste-* “göğsüne vurmak”

töz- “dayanmak, direnmek, sabretmek” NF: 86/7, Kzk. *töz-* “dayanmak,

KE: 83v/19, Kıp. (GT: 343/2; Kİ: 38; MG: 79b/2), Çağ. (HBD: 50/4; AL: 265; LM: 1565), (Krş. DLT II töz "acı çekmek": 128), (EDPT: 572b)

direnmek, sabretmek"

tözümlü "sabırlı, sebatli, dayanıklı" Kıp. (CC: 98/13), (Grønbech, 1942: 252)

Kzk. *tözimdi* "sabırlı, dayanıklı, metin; sağlam sert, berk"

tözümlük "sabır, tahammül" Kıp. (131/17), (Grønbech, 1942: 252)

Kzk. *tözimdik* "dayanıklılık, metanet"

tu (< toġ) "kısır hayvan" Kıp. (TZ: 24b/9), (Atalay, 1945: 263)

Kzk. *tu, tuv* "kısır"

tuġ "tuğ, bayrak" Uyg. (U II: 38_{77}), DLT III: 127, KB: 5672, Kıp. (DM: 11a/15), Çağ. (ŞHD: 5a/4), (EDPT: 464a)

Kzk. *tuv* "bayrak, sancak"

tuġ- "doğmak, dünyaya gelmek; çıkmak, belirmek" Uyg. (AY: 613/21), DLT II: 14, III: 183, KB: 731, 827, 1072, Muh.: 116, 118, Kıp. (BV *toġ-*: 6a/5; CC *toġ-/tov-/tuv-*: 122/3; GT *toġ-*: 243/6; İM *toġ-*: 291b/7; KF *toġ-*: 16a/4; Kİ *toġ-*: 49, 64; TZ *doġ-*: 6a/3), Çağ. (BVt: 10/4; İD: 49/2; SS: 153; GD: 23/1; GN: 48/8; AL: 272; LÇT: 248; SD: 398; ŞHD: 121a/3; LD: 1738), (EDPT: 465a; DTS: 570a)

Kzk. *tuv-* "doğmak; ortaya çıkmak, belirmek; yoktan var olmak, peyda olmak"

tuġtur- "doğurtmak" DLT II: 173, (EDPT: 468a)

Kzk. *tuvdır-* "doğurtmak, doğurmak"

tuġum "doğum" Uyg. (TT III: 26_{79}; U II: 8_{18}), (EDPT: 470a; DTS: 584b)

Kzk. *tuvım* "doğum, yaradılış"

toġuş “doğma, doğuş, doğum, evlatlık” Çağ. (LÇT: 249), (Durgut, 1995: 249)

Kzk. *tuvıs* “aynı anadan doğma, doğuş”

toġuz- “doğurmak” Çağ. (LÇT: 249), (Durgut, 1995: 249)

Kzk. *tuvız-* “doğurmak”

tul “dul” Uyg. (Man I: 7_{10}; USp: 299), DLT III: 133, KB: 1376, 2473, 3238, Muh.: 146, Kıp. (CC: 161/9; Kİ: 66; TA: 26b/2; TZ: 3b/12), Çağ. (FK: 463/2; LÇT: 254; AL: 281), (EDPT: 490a; DTS: 585a)

Kzk. *tul* “dul, dul kadın”

tulum “saç örgüsü” Kıp. (CC: 116/3; DM: 13b/14; TA: 21a/2), (EDPT *tuluŋ*: 501a)

Kzk. *tulım* “saç örgüsü; çocukların, kulak ve alın arasına ve enselerinin üst kısımlarına nazardan korumak amacıyla bırakılan saç, perçem”

tumaġu “nezle” Uyg. (AratU I: 144, AratU II: 27), DLT I: 447, Muh. *tumaġı*: 164, Kıp. (CC *tumov*: 115/9; TZ *tumaġı/tumav*: 4a/7), (EDPT: 505b; DTS: 585b)

Kzk. *tumav* “nezle, grip, soğuk algınlığı”

tuman “duman, sis” Uyg. (IrkB: 15), DLT I: 414, KB: 1981, 5028, 5951, Kıp. (BM: 2/16; CC: 73/15; DM: 2b/2; Kİ: 66; KK: 65b/9; TA: 5b/7; TZ: 23a/6), Çağ. (Seng.: 182r/16; HBD: 180/4; GN: 89/11; ŞT: 86b/17; ŞHD: 80b/10), (EDPT: 507a; DTS: 585b)

Kzk. *tuman* “duman, sis”

tumanlıġ “dumanlı” Uyg. (Man II: 11_{10}), (EDPT: 508a; DTS: 585b)

Kzk. *tumandı* “dumanlı, sisli”

tumşuḳ “gaga, kuş gagası; burun” Uyg. (U II *tumşuḳ*: 60_2; U III *tumşuḳ*: 79_4), DLT I *tumşuḳ*:

Kzk. *tumsıḳ* “burun, gaga, kuş gagası;

469, KB *tumşuḳ*: 77, Kıp. (DM *dumşuḳ*: 12a/12; TZ *tomşuḳ*: 33b/8), Çağ. (Seng. *tumşuġ/tumşuḳ*: 185r/23; BVt *tumşuġ*: 394/1; FK *tumşaġ*: 148/3; LM *tumşuġ*: 2830; AL *tumşuġ*: 282), (EDPT: 509b; DTS: 585b)

tepecik, tümsek; ayakkabının burnu, ön kısmı"

tun- "kaplamak, kapanmak" Uyg. (TT VI *tun-*: 234; AratU II *tun-*: 60), DLT II *tun-*: 27, (EDPT *ton-*: 514b)

Kzk. *tun-* "dolmak, kaplamak, kaplanmak"

tunçuḳ- "*er tunşuḳtı* = adam kaygıdan soluğu çıkmaz oldu" DLT II: 227, Kıp. (İH: 21), (EDPT *tonçuḳ-*: 517a)

Kzk. *tunşıḳ-* "boğulmak, nefes alamamak"

tundur- "kapatmak, kaplatmak" DLT II: 116, (EDPT: 518a)

Kzk. *tundır-* "kapatmak, kaplatmak"

tur-[1] "durmak, ayakta durmak, sabit kalmak, kalkmak, yükselmek" Uyg. (Man I: 24_3; U I: 6_9; TT I: 24; TT IV: 42), DLT II: 6, III: 180, KB: 1417, 2357, 2856, Muh.: 91, 116, 134, Kıp. (BV: 13b/21; GT: 126/10; İM: 451a/7; Kİ: 62; MG: 16a/3; TA: 13b/10, 45a/5; TZ: 29b/11), Çağ. (BVt: 172/3; FK: 286/3; İD: 287/5; LM: 499, 1730; MKb: 26b/10; MN: 50b/6; TEH: T699a/6; SS: 4241; GD: 146/4; HBD: 25/4; GN: 55/11; LÇT: 240; ŞHD: 11a/3; LD: 1549), (EDPT: 529b-530b; DTS: 586a)

Kzk. *tur-[1]* "durmak, dikilmek; kalkmak, ayağa kalkmak; uykudan uyanmak, kalkmak; oturmak, ikamet etmek, yaşamak"

tur-[2] "yardımcı fiil, tur-/dur-" Kıp. (BV: 64b/25; GT: 107/13; MG: 62a/8), Çağ. (ŞHD: 78b/9), (EDPT: 529b)

Kzk. *tur-[2]* "yardımcı fiil olarak kullanılır; *jaŋbır javıp tur* yağmur yağıyor"

turaġ "yaşanılacak yer, mesken, durak" DLT II

Kzk. *turaḳ* "yaşanılan

turaġ: 152, Muh. *turaġ*: 179, Çağ. (LÇT *turaḳ*: 237), (EDPT *turuḳ*: 538b; DTS *turaġ*: 587a)

yer, mesken, durak”

turġuz- “durdurmak, ayağa kaldırmak” NF: 147/5, Muh.: 131, Kıp. (Kİ: 62; KK: 77a/8; TZ: 55a/11), Çağ. (BVt: 577/2; TEH: T712a/24; LÇT: 239; GN: 51/10; LD: 366), (Krş. DLT II *turġur-*: 177, KB *turġur-*: 6644), (Battal, 1997: 76; Atalay, 1945: 265)

Kzk. *turġız-* “kaldırmak; uyandırmak, dikrmek, yükseltmek”

turḳ “bir cismin uzunluğu, boyu” Uyg. (AratU I *turuḳ*: 2), DLT I *turḳ*: 349, (EDPT: 537b)

Kzk. *turıḳ* “bir nesnenin uzunluğu”

turña “turna (kuş)” Uyg. (IrkB *turña*: 61), DLT III *turna*: 239, KB *turna*: 5377, Muh. *turna*: 175, Kıp. (BM *ṭurna*: 11/9; CC *turna*: 109/12; DM *ṭurna*: 11b/11; Kİ *turna*: 63; KK *ṭurna*: 70a/7; TA *ṭurna*: 10b/13; TZ *turna*: 31a/1), Çağ. (Seng. *turna*: 173r/5; LM *turna*: 844; LÇT *turna*: 241), (EDPT: 551b; DTS: 588a)

Kzk. *tırna* “turna (kuş)”

turuġ “sığınılacak yer, mekân” Uyg. (USp: 298), DLT I: 373, KB: 1521, 2547, (EDPT: 538b; DTS: 588b)

Kzk. *turuv* “belirli bir yerde durma, ikâmet, mekân, yer”

turul- “durulmak, dikilmek” ME: 162/2, Kıp. (BV: 60b/20), (EDPT: 548a)

Kzk. *turıl-* “durulmak, durmak”

turumtay “yırtıcı bir kuş” DLT III: 243, Kıp. (BM *ṭuruntay* “bir tür ala doğan”: 12/1), (EDPT: 550b; DTS: 589a)

Kzk. *turımtay* “boz doğan, doğan

turuş “duruş, tavır” Uyg. (TT I: 49), Çağ. (ŞHD: 12a/3), (EDPT: 554a; DTS: 589b)

Kzk. *turıs* “duruş”

turuş- “ayağa kalkışmak, duruşmak” DLT II: 95, Kıp. (MG: 38a/6), (EDPT: 554a; DTS: 589b)

Kzk. *turıs-* “ayağa kalkmak, karşılıklı durmak, duruşmak”

tuş "karşı, bir şeyin karşısı" DLT III: 125, Kıp. (İM: 309a/8; İH: 20), Çağ. (AL: 270; SS: 2198; GN: 74/5), (EDPT: 558a; DTS: 590a)

Kzk. *tus* "bir şeyin karşısı, karşı tarafı; taraf, yan, yön"

tuşa- "atın ayaklarını birbirine bağlamak, köstek vurmak" KB: 712, Kıp. (Kİ: 63), (EDPT: 561b)

Kzk. *tusa-* "atın ayaklarını bağlamak, köstek vurmak, ip veya kayışla bağlamak"

tuşağ "köstek, bukağı" DLT I *tuşağ*: 411, I *tuşağu*: 446, Kıp. (Kİ *tuşaḳ*: 63; TZ *tuşaḳ/tuşar*: 20b/12), Çağ. (LÇT *tuşaḳ*: 245), (EDPT: 562a; DTS: 590b)

Kzk. *tusav* "köstek, bukağı; engel, mani"

tuşağlığ "köstekli, bukağılı" KB: 316, (EDPT: 563a; DTS: 590b)

Kzk. *tusavlı* "köstekli, bağlı, köstek vurulmuş"

tuşal- "kösteklenmek" DLT II: 146, (EDPT: 564a; DTS: 590b)

Kzk. *tusal-* "kösteklenmek, bağlanmak"

tut- "tutmak, yakalamak" Uyg. (IrkB: 3; Man I: 31_5; AratU I: 70), DLT I: 63, II: 292, KB: 2401, 4202, 6316, Muh.: 114, 119, Kıp. (BV: 12a/1; CC: 124/34; GT: 270/4; İM: 145b/5; Kİ: 62; KK: 79b/1; MG: 10b/3; TA: 37a/3; TZ: 50a/12), Çağ. (Seng.: 168r/1; BVt: 101/7; FK: 476/3; İD: 158/5; LM: 1010, 2159; MKb: 20b/9; MN: 5a/5; SS: 2592, 3066; GD: 28/7; HBD: 107/4; GN: 99/2; ŞT: 73b/7;SD: 254; ŞHD: 19b/6; LD: 1565), (EDPT: 451a; DTS: 591a)

Kzk. *tut-* "tutmak, yakalamak; bırakmamak, yapışmak; ele geçirmek; asmak; kabul etmek, bilmek"

tuta- "tutuşmak, yanmak" Çağ. (YED: 180/5),

Kzk. *tuta-* "alev almak,

(Köktekin, 2001: 321)

tutuşmak, yanmak" (*tutan-* "tutuşmak, yanmak", *tutat-* "yakmak, tutuşturmak")

tutam "tutam" KB: 5265, Kıp. (BM: 9/10; İM: 84a/2; Kİ: 64), Çağ. (BVt: 322/1; LÇT: 235), (Krş. Uyg. (TT VII *tutum*: 24_9)), (EDPT *tutum*: 457a; DTS *tutam*: 591b)

Kzk. *tutam, tutım* "tutam, avuç"

tutaş (< tut-) "bitişik, bütün" Çağ. (FK: 198/1; LÇT: 234; AL: 259), (Durgut, 1995: 234)

Kzk. *tutas* "tüm, bütün, beraber, bitişik, birlikte"

tutaş- "karşılıklı birleşmek, bağlanmak, bütünleşmek" Muh.: 133, (Battal, 1997: 77)

Kzk. *tutas-* "birbirine eklenmek, tek vücut olmak"

tutġuç "sıcak bir nesneyi ateşten almak için kullanılan eldiven, tutacak" DLT I: 453, (EDPT: 453a)

Kzk. *tutġış* "kazanı ateşten almak için kullanılan keçe veya başka kumaştan yapılan eldiven, tutacak"

tutġun "esir, tutsak" DLT I: 438, KB: 3345, Kıp. (CC *tutġun/tutḳun*: 144/15; TA *ṭutḳun*: 34a/13), Çağ. (Seng.: 169v/10; ŞHD: 139a/12), (EDPT: 453b; DTS: 592a)

Kzk. *tutḳın* "esir, tutsak, tutuklu"

tutḳa "kılıcın sapı, tutulacak yer" KE: 211v/8, Kıp. (MG *tutġa*: 86b/1, *tutḳa*: 92b/1; Kİ *tutġa*: 64), Çağ. (LÇT: 235), (Uğurlu, 1987: 306)

Kzk. *tutḳa* "sap, kol, tutulacak yer"

tuttur- "tutturmak" DLT II: 174, Çağ. (İD: 376/3; TEH: A721a/10; SS: 2925; GN: 8711), (DTS:

Kzk. *tuttır-* "tutturmak"

592b)

tutul- “tutulmak” DLT II: 120, KB: 2711, 2720, Kıp. (BV: 43b/8; GT: 259/11; İH: 19; İM: 410b/1; Kİ: 64; TZ: 14a/2), Çağ. (Seng.: 168v/6; BVt: 720/1; FK: 229/8; İD: 163/3; LM: 1375; MKb: 27a/1; MN: 53a/8; TEH: M791a/12; SS: 1344; GD: 191/3; HBD: 135/6; GN: 47/10; ŞHD: 145a/6; LD: 1458), (EDPT: 456b; DTS: 593a)

Kzk. *tutıl-* “tutulmak, yakalanmak; (ay, güneş) tutulmak; (halı, kilim vb.) duvara asılmak”

tutun- “edinmek, kullanmak” DLT II: 144, (EDPT: 458a; DTS: 593a)

Kzk. *tutın-* “tüketmek, kullanmak; ilke edinmek”

tutuş- “tutuşmak, çekişmek” Uyg. (AY: 614/12), DLT II: 88, Kıp. (Kİ: 37; TA: 39a/2), (EDPT: 462a; DTS: 593b)

Kzk. *tutıs-* “çekişmek, kavgaya tutuşmak, hesaplaşmak”

tuy- “duymak, sezmek, anlamak, hissetmek” Uyg. (IrkB: 61; Man I: 10_{20}), DLT III: 244, Kıp. (CC: 113/17; GT: 71/5; Kİ: 67), Çağ. (Seng.: 187r/25; FK: 263/9; MKb: 41b/12; MN: 35a/11; LÇT: 263; GN: 41/4; ŞHD: 77b/4), (EDPT: 567b; DTS: 584b)

Kzk. *tüy-* “anlamak, sezmek, kavramak, hissetmek”

tuyaġ “hayvanın ayak tırnağı, toynak” DLT III *tuyaġ*: 165, Kıp. (BV *tuyaḳ*: 26a/5; Kİ *tuyaḳ*: 67; MG *tuyaḳ*: 14a/9), Çağ. (SD *toyaḳ*: 641; LM *tuvaġ*: 2928; SS *tuvaġ*: 209), (EDPT: 568a; DTS: 585a)

Kzk. *tuyaḳ* “hayvan tırnağı, toynak”

tuyaġlıġ “toynaklı, toynaklı hayvan” Uyg. (IrkB *tuyuġluġ*: 5), DLT III *tuyaġlıġ*: 178, Kıp. (BV *tuyaḳlı*: 33a/12), (EDPT: 569a; DTS: 585a)

Kzk. *tuyaḳtı* “toynaklı”

tuyġun "ak doğan; beyaz atmaca" HŞ: 1787, Çağ. (MKb: 9a/12; ŞT: 83a/18; AL: 287), (TDES: 124; TMEN II: 1003)

Kzk. *tuygın* "ak doğan; bir tür yırtıcı kuş"

tuyuḳ[1] "*tuyuḳ kapıġ* = kapalı kapı" DLT III: 167, (EDPT: 568a; DTS: 585a)

Kzk. *tuyıḳ*[1] "kapalı, örtülü, çıkmaz"

tuyuḳ[2] "edebi tür, şiir" Çağ. (MN: 44b/5; LÇT: 264; Pav.C. 251), (Durgut, 1995: 264)

Kzk. *tuyıḳ*[2] "edebiyatta bir nazım türü"

tuz "tuz" Uyg. (AratU I: 4), DLT III: 123, KB: 1191, 1328, 2318, Muh.: 178, Kıp. (BM: 8/17; BV: 22b/11; CC: 53/7; DM: 6b/5; GT: 349/1; İM: 124a/1; KF: 240a/5; KFT: 1a/61; Kİ: 63; TA: 19a/2; TZ: 35a/5), Çağ. (Seng.: 175v/9; BVt: 214/7; FK: 223/4; İD: 98/7; LM: 1371; MKb: 100b/11; TEH: T715a/7; GD: 104/3; LÇT: 241; ŞT: 69b/4; SD: 766; ŞHD: 190b/7; LD: 2176), (EDPT: 571a; DTS: 594a)

Kzk. *tuz* "tuz"

tuz- "eskimek, köhne olmak" Çağ. (LÇT: 243), (Durgut, 1995: 243)

Kzk. *toz-* "köhneleşmek, eskimek, yıpranmak"

tuzaḳ "tuzak, kapan, ağ" Uyg. (IrkB: 61), DLT I: 380, II: 234, III: 304, KB: 4824, Muh.: 160, Kıp. (BM: 12/6; GT: 200/2; Kİ: 63; TA: 11b/2; TZ: 20b/12), Çağ. (LM: 646; LÇT: 242; SD: 737; LD: 1073), (EDPT: 573b; DTS: 594a)

Kzk. *tuzaḳ* "tuzak, kapan"

tuzaḳçı "tuzakçı, tuzak kuran kişi" Uyg. (TT IV: 56), KB: 3564, 3567, (EDPT: 574a; DTS: 594a)

Kzk. *tuzaḳşı* "tuzak kuran kişi"

tuzçı "tuzcu, tuş işiyle uğraşan" Uyg. (TT VIII: C_3), (EDPT: 573a)

Kzk. *tuzşı* "tuzcu, tuz işiyle uğraşan kişi"

tuzla- "tuzlamak" DLT III: 293, Kıp. (CC: 53/4; Kİ: 63), (EDPT: 576a; DTS: 594b)

Kzk. *tuzda-* "et, balık gibi yiyeceklere tuz

serpmek, tuzlamak”

tuzlan- “tuzlanmak” DLT II: 243, Çağ. (Seng.: 174v/18), (EDPT: 576a; DTS: 594b — Kzk. *tuzdan-* “tuzlanmak”

tuzlat- “tuzlatmak” DLT II: 342, (EDPT: 576a; DTS: 594b) — Kzk. *tuzdat-* “tuzlatmak”

tuzluġ “tuzlu” DLT I *tuzluġ*: 209, Muh. *tuzluġ*: 154, 165, Kıp. (BV *tuzlı*: 48b/18; DM *ṭuzlı*: 4b/2; Kİ *tuzlı*: 63; TZ *tuzlı*: 35a/5), Çağ. (Seng. *tuzluġ/tuzluḳ*: 175v/25; LÇT *tuzluġ*: 242), (EDPT: 575a; DTS: 594b) — Kzk. *tuzdı* “tuzlu”

tuzluḳ “terbiyelemek için çorbaya atılan yoğurt; maya” NF: 108/14, ME: 136/6, Kıp. (Kİ: 63), (Caferoğlu, 1931: 109) — Kzk. *tuzdıḳ* “tuz, yağ ve sarımsaktan oluşan bir sos”

tüg, tük (< tü) “tüy, kıl” Uyg. (USp *tük*: 300), Kıp. (BV *tüg*: 7b/16; İM *tüg*: 348a/3; KFT *tüg*: 27b/7; TZ *tüg*: 16b/3), Çağ. (BVt *tük*: 28/2; FK *tüg*: 526/1; LM *tüg*: 2085; MKb *tüg*: 34b/12; MN *tüg*: 96b/13; TEH *tüg*: T711b/10; SS *tüg*: 1376; LÇT *tük*: 251), (Krş. Uyg. (IrkB *tü*: 3), DLT III *tü*: 207, KB *tü*: 2918), (EDPT: 476a; DTS: 595a) — Kzk. *tük* “tüy, kıl, yün; bitki tüyleri”

tüg- “düğümlemek, bağlamak” Uyg. (IrkB *tüg-*: 50; U II *tük-:* 59_3), DLT II *tüg-*: 20, KB *tüg-*: 4756, 5670, Kıp. (Kİ *düg-*: 49; İH *düg-*: 18), Çağ. (Seng. *tüg-*: 181r/26; LÇT *tüg-*: 252), (EDPT: 477a) — Kzk. *tüy-* “düğümlemek, bağlamak” (Az. *düy-*)

tüglüg “tüylü” KE: 54r/21, Kıp. (BV *tügli*: 48a/4; CC *tüklü*: 74/19), (Ağar, 1986: 323) — Kzk. *tükti* “tüylü”

tügme “düğme” DLT I *tügme*: 433, Muh. *tükme*: 166, Kıp. (DM *tügme*: 12b/6; İM *tügme*: 192a/7; MG *tügme*: 26b/3; TA *tügme*: 20a/3; TZ *dügme/tüyme*: 18a/5), Çağ. (Seng. *tügme*: 183r/12; BVt *tügme*: 452/2; FK *tügme*: 369/4; İD *tügme*: 243/3; LM *tügme*: 43; LÇT *tügme*: 253), (EDPT: 482b; DTS: 595a)

Kzk. *tüyme* “düğme”

tügmele- “düğmelemek” Kıp. (İM *tügmele-*: 192a/7; MG *tügmele-*: 26b/4; TZ *tüymele-*: 18b/1), (Atalay, 1945: 267)

Kzk. *tüymele-* “düğmelemek”

tügmelen- “düğmelenmek” DLT III: 202, (EDPT: 483a; DTS: 595a)

Kzk. *tüymelen-* “düğmelenmek”

tügsiz “tüysüz” Kıp. (BV *tügsiz*: 20b/15; CC *tüksüz*: 74/20), (Ağar, 1986: 323)

Kzk. *tüksiz* “tüysüz”

tügül- “düğümlenmek, bağlanmak” DLT II: 130, KB: 795, 1573, Çağ. (Seng.: 181v/28; LÇT: 253), (EDPT: 481a; DTS: 595a)

Kzk. *tüyil-* “düğümlenmek, bağlanmak; tıkanmak, tutulmak”

tügün “düğüm, bağ” Uyg. (U III: 81_1), DLT I: 400, III: 270, KB: 1084, 1856, 3168, Kıp. (Kİ *dügün*: 49; TZ *tüyün*: 25a/3), Çağ. (Seng.: 183r/11; BVt: 480/2; FK: 206/2; İD: 315/1; LM: 1623; MKb: 96b/11; LÇT: 253), (EDPT: 484a; DTS: 595b)

Kzk. *tüyin* “düğüm, bağ”

tügün- “düğümlenmek” DLT II: 143, (EDPT: 485a; DTS: 595b)

Kzk. *tüyin-* “düğümlenmek”

tügünük “çadırın tepesi, çadırın kubbesindeki baca” Uyg. (IrkB *tügünük*: 18), Kıp. (Kİ *dügnük*: 49), (EDPT: 485a)

Kzk. *tünik, tünike* “çadırın kubbesindeki baca” (*tügnük* > *tüynik* > *tünik*)

tügüş- "düğümlemekte yardım ve yarış etmek" DLT II: 106, Çağ. (Seng.: 182r/9), (EDPT: 487b; DTS: 595b)

Kzk. *tüyis-* "düğümlemekte yardım etmek, birlikte düğümlemek"

tükel "tam, tamamen, hepsi" Uyg. (IrkB: 15; Man I: 12_{18}; U II: 79_{54}; TT IV: 75), DLT I: 214, II: 24, III: 147, KB: 321, 445, 1340, Kıp. (CC *tügel/tükel*: 139/19; Kİ *dükel*: 49), Çağ. (LÇT: 252), (EDPT: 480a; DTS: 595b)

Kzk. *tügel* "hepsi, tümü, bütünü"

tüket- (< tüke-) "tüketmek" Uyg. (AY: 7/5, 140/7), DLT II: 309, KB: 1051, 1496, 3811, Kıp. (GT: 278/8; KK: 82b/9; MG: 107a/9; TZ: 6a/13), Çağ. (FK: 127/2; İD: 111/2; LM: 3259; TEH: T710b/1; SS: 1989; LÇT: 251; ŞHD: 158a/2), (EDPT: 479b; DTS: 596a)

Kzk. *tüget-* "tüketmek, bitirmek" (*tüges-* "birlikte bitirmek, tüketmek)

tükrük "tükürük" Kıp. (KF *tükrük*: 101a/2; KK *tükrük*: 69a/5; MS *tükrük*: 25b/4; TZ *tükürük*: 7a/7), (Toparlı, 1999: 127)

Kzk. *tükirik* "tükürük"

tükür- "tükürmek" Muh.: 105, Kıp. (KF: 53a/3; Kİ: 39; KK: 81a/5; TA: 38a/10; TZ: 8a/9, 83b/8), Çağ. (FK: 568/4; LÇT: 253), (Battal, 1997: 77)

Kzk. *tükir-* "tükürmek"

tüle- "tüy dökmek" DLT III *tüle-*: 270, Çağ. (LÇT *töle-*: 254), (EDPT: 492b; DTS: 596b)

Kzk. *tüle-* "(hayvan) tüy dökmek; (deri) pul pul dökülmek"

tülek "hayvanların tüylerini döktükleri zaman, koyun kırpma zamanı" DLT I *tülek*: 387, Çağ. (LÇT *tölek*: 254), (EDPT: 498b; DTS:596b)

Kzk. *tülek* "(hayvan) tüy dökme, atma zamanı"

tümek "beşik örtüsü" Kıp. (DM: 9b/15), (Toparlı, 2003: 117)

Kzk. *tübek* "beşiğin altına konulan

keçeden yapılmış kap, bir nevi lazımlık”

tümen “on bin” Uyg. (Man I: 10_4; USp: 13_{10}), DLT I: 402, III: 367, KB: 4859, 5801, 6535, Kıp. (BV: 1b/14; CC: 120/10; Kİ: 40, 50), Çağ. (BVt: 230/1; FK: 635/1; İD: 107/5; LM: 3116, 3184; MN: 106b/6; TEH: M801b/20; SS: 2764, 3175; GD: 72/5; HBD: 143/4; GN: 88/2; LÇT: 258; SD: 487; ŞHD: 80a/4; LD: 1499), (EDPT: 507b; DTS: 596b)

Kzk. *tümen* “tümen, on bin”

tün “gece” Uyg. (IrkB: 24; Man III: 19_9; U II: 28_5; TT V: 109), DLT I: 82, II: 232, III: 288, KB: 127, 1840, 2331, Muh.: 184, Kıp. (CC: 71/17; GT: 116/13; İM: 33b/4; KK: 45b/4; TA: 30b/7; TZ: 32a/3), Çağ. (BVt: 117/3; FK: 328/2; İD: 22/8; LM: 1128; MKb: 9a/13; MN: 108b/7; TEH: M784a/5; SS: 1700; GD: 9/5; HBD: 29/2; GN: 39/2; LÇT: 259; ŞT: 91b/12; SD: 492, 570; ŞHD: 10a/5; LD: 1155), (EDPT: 513a; DTS: 597a)

Kzk. *tün* “gece”

tüne- “gecelemek” DLT III: 273, KB: 489, 6571, Kıp. (İM: 353a/1; Kİ: 40), Çağ. (BVt: 627/3), (EDPT: 516a; DTS: 597a)

Kzk. *tüne-* “gecelemek”

tünek “hapishane, zindan” DLT I: 408, KB: 3084, 3520, 4809, Muh.: 179, (EDPT: 519b; DTS: 597b)

Kzk. *tünek* “gece kalınan yer; ahır; zifiri karanlık”

tüner- “karanlık olmak, kararmak” Uyg. (Hüen: 1931), DLT II: 86, KB: 1520, 4892, 5641, (EDPT: 524b; DTS: 597b)

Kzk. *tüner-* “hava kararmak”

tünert- “karartmak” KB: 5670, (DTS: 597b)

Kzk. *tünert-* “karartmak”

tünet- "geceletmek" DLT II: 312, (EDPT: 517b; DTS: 597b)

Kzk. *tünet-* "geceletmek"

tüŋlük "çadırın tepesinde bulunana duman deliği; pencere" DLT III: 127, Muh.: 179, Kıp. (TZ: 17a/3), Çağ. (BVt: 322/1; LÇT: 261; LD: 1596), (EDPT: 520b; DTS: 597b)

Kzk. *tüŋlik, tündik* "çadırın tepesindeki baca deliği ve bu baca deliğini örten dört köşeli keçe"

tüŋül- "ümitsizliğe düşmek, umudunu kaybetmek" DLT III: 395, KB: 3793, 4792, Kıp. (TZ *tügül-/tüŋül-*: 39a/11), Çağ. (MKb: 96a/4), (EDPT: 521a; DTS: 597b)

Kzk. *tüŋil-* "umudunu kesmek, inancını kaybetmek, ümitsizlenmek"

tüŋüldür- "ümidini kesmek, hayallerini kırmak" KB: 3865, (EDPT: 523a; DTS: 580a)

Kzk. *tüŋildir-* "ümidini kesmek, ümitsizliğe düşmek"

tüp "dip, asıl, kök" Uyg. (U II: 29_{17}; TT VII: 34_{10}; AratU I: 162), DLT I: 73, KB: 1249, 2437, 3849, Kıp. (BV: 46a/3; CC: 79/1; GT: 272/9; İM: 107b/5; MG: 78b/5; TZ: 29b/5), Çağ. (Seng.: 167r/26; BVt: 415/1; FK: 667/2; İD: 330/5; LM: 3176; MKb: 15a/7; TEH: T706b/9; LD: 1564), (EDPT: 434b; DTS: 598a)

Kzk. *tüp* "dip, alt; kök; ağacın veya otun kökü; soy, sülâle, kök"

tüple- "diplemek" DLT III: 293, (EDPT: 440b; DTS: 598b)

Kzk. *tüpte-* "bitki köklerini çapalayarak havlandırmak, diplemek"

tüplen- "diplenmek, kökleşmek" DLT II: 242, (EDPT: 440b; DTS: 598b)

Kzk. *tüpten-* "diplenmek, kökleşmek"

tüpsüz “dipsiz” Uyg. (AY: 136/21), KB: 1164, Çağ. (Seng.: 167v/17), (EDPT: 446a; DTS: 598b)

Kzk. *tüpsiz* “dipsiz, derin”

tür “tür, çeşit” Çağ. (GD: 112/6), (Eckmann, 1971: 391)

Kzk. *tür* “tür, çeşit”

tür- “dürmek, bükmek” Uyg. (AY: 137/4), DLT II: 7, KB: 1496, 3275, 3811, Kıp. (GT: 250/1), Çağ. (BVt: 189/9; LÇT: 240), (EDPT: 530b; DTS: 598b)

Kzk. *tür-* “dürmek, katlamak; sıvamak, kıvırmak”

türk “Türk” Uyg. (Hüen: 100), KB: 277, 1163, 3817, Kıp. (BV: 2a/7; İM: 429b/4; MG: 5a/1; TZ: 79b/8), Çağ. (FK: 214/5; İD: 19/6; LM: 1942; MKb: 58b/3; MN: 13b/6; TEH: A721b/17; SS: 4785; GN: 51/1; ŞHD: 36b/12; LD: 1735), (DTS: 599a)

Kzk. *türik* “Türk, Türk kavmi”

türkçe “Türkçe, Türk dili” KB: 319, 667, 1798, Çağ. (LM: 3596; TEH: M794a/4), (DTS: 599a)

Kzk. *türikşe* “Türkçe”

türkmen “Türkmen” DLT III: 412, Çağ. (FK: 97/7; LD: 128; İD: 102/4), (DTS: 599a)

Kzk. *türikmen, türikpen* “Türkmen”

türlüg “tür, türlü, çeşit” Uyg. (TT: 22; TT X: 163), DLT I: 119, II: 122, KB: 238, 1750, 4594, Kıp. (BV *türlüg*: 3a/20; GT *türli*: 302/4, *türlü*: 193/12; İM *türlü*: 298b/6, *türlüg*: 195a/6; MG *türlüg*: 18a/2), Çağ. (BVt *türlük*: 319/4; FK *türlüg*: 475/3; İD *türlüg*: 248/5; MKb *türlüg*: 47b/13; MN *türlük*: 112a/13; TEH *türlüg*: M794a/3; SS *türlük*: 4712; HBD *türlüg*: 87/6; GN *türlüg*: 51/5; LÇT *türlüg*: 240; SD *türlü*: 314, *türlüg*: 156; ŞHD *türlüg*: 7a/12; LD *türlüg*: 1097), (EDPT: 546b; DTS:

Kzk. *türli* “türlü, çeşitli; değişik”

599a)

türlüglük "çeşitlilik" Çağ. (MKb: 29b/12), (Ölmez, 1993: 558) — Kzk. *türlilik* "türlülük, çeşitlilik"

türt- "sürtmek, ovmak, vurmak, dürtmek" Uyg. (TT VII: 23_3; AratU I: 125), DLT III: 426, KB: 3837, 4960, Kıp. (İM: 195a/6; Kİ: 48; TA: 23a/11), Çağ. (Seng.: 171r/26; LÇT: 238), (EDPT: 535a; DTS: 599b) — Kzk. *türt-* "vurmak, dokunmak, sürtmek, dürtmek"

türül- "dürülmek, yuvarlanmak" DLT II: 127, (EDPT: 548a; DTS: 599b) — Kzk. *türil-* "dürülmek, yuvarlanmak"

türün- "kendi başına dürmek, yuvarlanmak" DLT II: 145, (EDPT: 552b; DTS: 599b) — Kzk. *türin-* "dürünmek"

tüs "renk" KB: 829, 5639, (Arat, 1979: 481) — Kzk. tüs "renk; *ķızıl tüs* kırmızı renk"

tüskür- "aksırmak, hapşırmak" Kıp. (İH: 11), (İzbudak, 1936: 48) — Kzk. *tüşkir-* "hapşırmak, aksırmak"

tüş[1] "düş, rüya" DLT III: 125, KB: 4367, 6001, 6038, Muh. *tüş yürgüçü* "düş yorucu": 157, Kıp. (CC: 50/8; GT: 19/1; TZ: 33a/11), Çağ. (BVt: 509/6; FK: 264/4; İD: 259/3; MKb: 105a/8; Sİ: 1416; TEH: T701a/15; SS: 2446; GD: 92/2; HBD: 37/4; GN: 98/11; LÇT: 245; SD: 610; ŞHD: 140a/4; LD: 1749), (EDPT: 559a; DTS: 599b) — Kzk. *tüs[1]* "düş, rüya"

tüş[2] "öğle, öğle vakti" KE: 161v/15, NF: 120/12, Kıp. (CC: 71/20; İM: 148a/4), Çağ. (LM: 3311; LÇT: 244), (Krş. DLT I *tüş* "yolculukta dinlenecek yer ve konaklanacak zaman": 330), (EDPT: 559b; DTS: 600a) — Kzk. *tüs[2]* "öğle, gün ortası"

tüş- “düşmek; inmek, konmak” Uyg. (IrkB: 46, 64; Man II: 7_{18}; U II: 4_8; TT X: 311), DLT I: 320, II: 13, III: 69, KB: 520, 3290, 5027, Muh.: 116, Kıp. (BV: 16b/24; CC: 11/8; GT: 180/13; İM: 302b/3; KK: 79b/6; MG: 50b/6; TA: 35b/3; TZ: 37a/1), Çağ. (BVt: 153/1; FK: 100/8; İD: 280/4; LM: 1548; MKb: 20a/2; MN: 30a/13; TEH: T702b/2; SS: 3349; GD: 11/2; HBD: 101/6; GN: 88/11; LÇT: 246; SD: 664; ŞHD: 11a/12; LD: 1164), (EDPT: 560a; DTS: 600a)

Kzk. *tüs-* “düşmek; inmek, düşmek, konmak; girmek, yerleşmek; katılmak”

tüşlen- (< tüş[2]) “kahvaltı yapmak, yemek yemek” Çağ. (LÇT: 246), (Durgut, 1995: 246)

Kzk. *tüsten-* “öğle yemeği yemek”

tüşluḳ (< tüş[2]) “güney” Çağ. (ŞT: 73a/16), (Ölmez, 1996: 466)

Kzk. *tüstik* “güney, cenup; öğle”

tüşün- (< tüş[1]) “düşünmek” Uyg. (USp: 300), Çağ. (LD: 1674; ŞT: 82a/3; LÇT: 246; Pav.C. 321), (Karaağaç, 1997: 682),

Kzk. *tüsin-* “düşünmek, anlamak, kavramak”

tüşür- “düşürmek” Uyg. (TT V: 122), DLT II: 78, KB: 1001, 2347, 2349, Kıp. (BV: 38a/15; CC: 159/6; GT: 321/8; İM: 131b/2), Çağ. (MKb: 27a/5; TEH: T698b/23; SS: 1828; GN: 103/6; LD: 870), (EDPT: 566a; DTS: 601a)

Kzk. *tüsir-* “düşürmek”

tüte- “tütmek” Uyg. (PP: 38_6), (EDPT: 452a)

Kzk. *tüte-* “tütmek”

tütek “kamış boru, oluk ağzı, baca” DLT I *tütek*: 386, Kıp. (İM *tütük*: 111b/1; TZ *düdük*: 15b/8), (EDPT: 455b; DTS: 601a)

Kzk. *tütik* “boru; kamış, saz”

tütet- “tüttürmek, duman çıkartmak”” DLT II: 299, (EDPT: 452a; DTS: 601a)

Kzk. *tüttet-* “tüttürmek, duman çıkartmak”

tütün "duman" Uyg. (Man II: 11_{20}; TT V: 130; USp: 14_{12}), DLT I: 400, II: 299, KB: 341, 1763, 2792, Muh.: 169, Kıp. (CC: 26/15; DM: 2b/8; GT: 75/9; İM: 278b/3; TZ: 15b/9), Çağ. (BVt: 582/2; İD: 322/6; LM: 567; MKb: 69a/11; TEH: M785b/3; SS: 1345; GD: 8/2; GN: 31/6; LÇT: 236; ŞHD: 23a/3; LD: 1470), (EDPT: 457a; DTS: 601b)

Kzk. *tütin* "duman"

tütünle- "dumanlatmak" Kıp. (TA: 42a/10), (Toparlı, 2000: 149)

Kzk. *tütinde-* "duman çıkmak, tütmek"

tüz "düz, doğru" Uyg. (TT III: 66; TT VI: 77; AratU I: 50), DLT I: 325, III: 123, KB: 1713, 2788, 5057, Kıp. (BV: 3b/15; CC: 75/3; GT: 146/2; KFT: 119a/24; MG: 12b/13; TZ: 32b/4), Çağ. (BVt: 101/3; FK: 126/3; İD: 26/8; LM: 2857; MKb: 9a/6; MN: 50a/10; TEH: T697a/13; SS: 2001, 2519; GN: 101/8; LÇT: 241; ŞHD: 156b/6; LD: 1724), (EDPT: 571b; DTS: 602a)

Kzk. *tüz* "düz, düzlük"

tüz- "düzmek, düzeltmek" Uyg. (Hüen: 151), DLT II: 9, KB: 418, 1786, 3093, Kıp. (BV: 2b/15; TZ: 5b/10), Çağ. (BVt: 449/5; FK: 594/5; İD: 266/6; LM: 3274; MKb: 15b/8; TEH: T716b/11; SS: 2036; HBD: 201/7; GN: 28/8; LÇT: 243; SD: 351; ŞHD: 28b/12; LD: 2079), (EDPT: 572b; DTS: 602b)

Kzk. *tüz-* "dizmek, kurmak, düzenlemek, oluşturmak"

tüze- "sıralamak" Kıp. (TZ: 23a/2), (Atalay, 1945: 268)

Kzk. *tüze-* "düzene koymak, düzenlemek, dizmek"

tüzel- "düzelmek" KE: 154r/17, Kıp. (BV: 53a/11; GT: 281/2; Kİ: 39; TZ: 5b/6), Çağ.

Kzk. *tüzel-* "düzelmek"

(FK: 422/6; LM: 49; TEH: M783b/21; ŞT: 83b/15), (Atalay, 1945: 268)

tüzet- "düzeltmek" KB: B75, Kıp. (BV: 23b/5; CC: 24/1; İM: 186a/8; MG: 10b/4; TZ: 6a/4), Çağ. (BVt: 180/5; FK: 125/8; İD: 109/8; MKb: 53b/1; TEH: A720a/23; SS: 1575; HBD: 89/4; GN: 76/2; ŞHD: 74a/13), (DTS: 602b)

Kzk. *tüzet-* "düzeltmek"

tüzük "düz, düzgün, düzenli, tertipli" Çağ. (FK: 139/5; LM: 40; MKb: 8a/4; LÇT: 244), (Durgut, 1995: 244)

Kzk. *tüzik* "düz, doğru, düzenli, düzgün"

uç "uç, son; kenar" Uyg. (Man I: 17_{10}; U II: 38_{77}; TT III: 46; AratU I: 117), DLT I: 44, KB: 1140, 2316, 3551, Kıp. (BV: 8a/5; CC: 114/29; DM: 13b/14; GT: 240/11; İM: 329a/5; KFT: 208a/35; MG:11b/9; TZ: 23b/4), Çağ. (BVt: 180/4; FK: 532/6; İD: 239/5; LM: 1322; MKb: 101b/12; TEH: T714a/2; SS: 4753; HBD: 140/2; GN: 90/8; SD: 168; ŞHD: 129b/13; LD: 1367), (EDPT: 17b; DTS: 603b)

Kzk. *uş* "uç, bir şeyin uç noktası"

uç- "uçmak" Uyg. (IrkB: 15; TT I: 23), DLT I: 164, II: 45, KB: 803, 1332, 4200, Muh.: 122, Kıp. (CC: 57/1; GT: 121/6; İM: 354b/7; KFT: 351a/35; TA: 43b/3; TZ: 24a/3), Çağ. (BVt: 724/4; FK: 343/6; İD: 90/1; LM: 1850; MKb: 23a/10; TEH: T714b/4; SS: 4789; GD: 141/5; HBD: 109/5; GN: 85/11; SD: 561; ŞHD: 50b/2; LD: 2112), (EDPT: 19b; DTS: 603b)

Kzk. *uş-* "uçmak; ölmek, donarak ölmek"

uça "arka, sırt, sağrı" Uyg. (TT VII: 20_7), DLT I: 87, KB: 6157, Kıp. (CC: 113/15; İM: 450b/7; TZ: 14a/5), Çağ. (FK: 279/4; MKb: 8b/4; TEH: T699b/5; LÇT: 69), (EDPT: 20b; DTS:

Kzk. *uşa* "arka, sağrı; kesilen hayvanın yenilebilecek kısımlarının tümü"

604a)

uçan “yelkenli gemi, kayık” DLT I: 122, Kıp. (BM: 4/14; Kİ: 9; TZ: 19a/8), Çağ. (Seng.: 65r/24), (EDPT: 28b; DTS: 604a)

Kzk. *uşan* “büyük yelkenli gemi”

uçḳun “kıvılcım” NF: 120/15, Kıp. (CC: 115/15; İH: 2), Çağ. (BVt: 407/4; FK: 195/1; İD: 389/2; LM: 1404; MKb: 41b/10; TEH: M783b/5; HBD: 177/1; LÇT: 70), (Grønbech, 1942: 263)

Kzk. *uşḳın* “kıvılcım”

uçḳunluġ “kıvılcımlı” Çağ. (FK *uçḳunluġ/uçḳunluḳ*: 83/6), (Kaya, 1989: 1294)

Kzk. *uşḳındı* “kıvılcımlı, kıvılcım saçan”

uçlan- “uçlanmak, uç peyda etmek” DLT I: 256, (EDPT: 27a; DTS: 604a)

Kzk. *uştan-* “uçlanmak”

uçluġ “uçlu” Uyg. (AY: 25$_7$), NF: 118/2, (EDPT: 26a; DTS: 604a)

Kzk. *uştı* “uçlu”

uçma “uçurum” Çağ. (LÇT: 71), (Durgut, 1995: 71)

Kzk. *uşpa* “dağın en yüksek yeri, uçurum, yar”

uçmaḳ (< Sogd.) “cennet” DLT I: 118, III: 374, KB: 3503, 3654, 4855, Muh.: 138, Kıp. (CC: 137/1; İM: 6b/6; KFT: 109a/12; MS: 36b/3; TA: 9b/4; TZ: 11a/8), Çağ. (FK: 259/6; LM: 118; TEH: T695b/23; LÇT: 71; LD: 1226), (EDPT: 27b; DTS: 604a)

Kzk. *uşpaḳ* “cennet, uçmak”

uçuḫ “saman” Kıp. (CC: 164/23), (EDPT: 22b)

Kzk. *uşıḳ* “saman, çöp”

uçuḳ “uçuk, dudak kabartısı” Çağ. (BVt: 465/4; LÇT: 72; İD: 41/1; FK: 457/2), (Kaya, 1989: 1295)

Kzk. *uşıḳ* “uçuk, dudakta çıkan yara”

uçur- “uçurmak” DLT I: 176, KB: 5379, Kıp. (KFT: 256b/2), Çağ. (Seng.: 63v/5; FK: 522/2; LM: 3140; MKb: 81b/1; TEH: T717a/14; SS: 4829), (EDPT: 30b; DTS: 604b)

Kzk. *uşır-* “uçurmak”

uḏıḳla- (< uḏı-) “uykulu olmak, uyuklamak” Uyg. (TT VIII *uḏıḳla-*: I_8), DLT III *uḏıḳla-*: 349, Kıp. (KK *uyuḳla-*: 81b/10; MS *uyuḳla-*: 6a/6; TA *uyuḳla-*: 37b/4; TZ *uyuḳla-*: 37a/5), Çağ. (ŞHD *uyuḳla-*: 51a/2), (EDPT: 49b; DTS: 606a)

Kzk. *uyıḳta-* “uyuklamak, uyumak”

uḏıt- “peynir yapmak, katılaştırmak” DLT I: 208, Kıp. (TZ *uyut-*: 17a/12), (EDPT: 45a)

Kzk. *uyıt-* “mayalatmak, katılaştırmak, yoğurt yapmak”

uḏuş- “anlaşmak, uyuşmak, toplanmak” Çağ. (Seng.: 89v/29; LD: 438; GN: 63/9), (EDPT: 73a)

Kzk. *uyıs-* “uyuşmak, bir araya gelmek, toplanmak, birlikte hareket etmek”

uġ “çadırın üst yanındaki köşelerden her biri” DLT I: 48, Kıp. (Kİ: 16), Çağ. (Seng.: 76v/15; Pav.C. 67), (EDPT: 76a; DTS: 607a; ESTY I: 583)

Kzk. *uḳ* “çadırın kubbesindeki direkler”

uġuḳ “çorap” DLT I: 67, (EDPT *uġuḳ*: 83a; DTS *uyuḳ*: 608a; ESTY I *uyuḳ*: 581)

Kzk. *uyıḳ* “yün çorap”

uḳ- “anlamak” Uyg. (Man I: 18_4; U II: 7_6; TT V: 96), DLT I: 168, KB: 968, 2526, 3866, Muh.: 112, Kıp. (Kİ: 17), (EDPT: 77b; DTS: 613a)

Kzk. *uḳ-* “anlamak, kavramak, bellemek”

uḳruḳ “atları yakalamak için ucuna ip bağlanmış sırık, kemet” DLT I: 100, Kıp. (Kİ: 17), (EDPT: 90; DTS: 613b; ESTY I: 585)

Kzk. *ḳurıḳ* (< *uḳurıḳ*) “atları yakalamak için ucuna ip bağlanmış uzun sırık, kement”

uḳtur- “anlatmak” Uyg. (TT VI: 355), DLT I: 223, KB: 398, 5033, Muh.: 103, 112, Kıp. (Kİ: 17), (EDPT: 82b; DTS: 613b)

Kzk. *uḳtır-* “anlatmak, kavratmak”

uḳuġ “anlama” KB: 148, (EDPT: 83a; DTS: 613b)

Kzk. *uġuv* “anlama, anlayış, kavrayış”

uḳul- “anlaşılmak” DLT I: 197, KB: 1017, 3912, 5987, (EDPT: 85a; DTS: 613b)

Kzk. *uġıl-* “anlaşılmak, anlamak”

uḳun- “tanınmak” Uyg. (AY: 140/1), (EDPT: 87b)

Kzk. *uġın-* “bilinmek, anlaşılmak, anlamak, kavramak”

uḳuş- “anlaşmak” DLT I: 186, (EDPT: 97a; DTS: 613b)

Kzk. *uġıs-* “anlaşmak, uzlaşmak”

ulaġ “ulak, yük hayvanı, posta ulağı” Uyg. (AY: 614/12), DLT I: 122, Kıp. (Kİ: 21), Çağ. (TEH: T701b/18), (EDPT: 136a; DTS: 608b)

Kzk. *lav, ılav* “bir yerden başka bir yere yolcu taşıyan at arabası, yük hayvanı”

uldaŋ “ayakkabı tabanı, altı” Uyg. (TT VII: 42_1), DLT I: 116, Çağ. (Seng. *ultaŋ*: 85v/24; AL *ultaŋ*: 153), (EDPT: 131b; DTS: 609a)

Kzk. *ultan* “ayakkabının tabanı, altı”

ulġaḏ- (< uluġ) “büyümek, gelişmek” Uyg. (U III *ulġaḏ-*: 80_1), DLT I *ulġaḏ-*: 263, III: 87, Kıp. (CC *ulġay-*: 13/9; GT *ulġay-*: 270/10), Çağ. (TEH *ulġay-*: T696a/6; LD *ulġay-*: 1054), (EDPT: 138b; DTS: 609b)

Kzk. *ulġay-* “büyümek, gelişmek, yetişmek”

ulġayt- “büyütmek, yetiştirmek” Çağ. (LM: 653; LD: 1863), (Karaağaç, 1997: 686)

Kzk. *ulġayt-* “büyütmek, yetiştirmek”

ulı- “ulumak” Uyg. (Man II *ulı-*: 12_5; U II *ulı-*: 30_{25}; PK *ulı-*: 161), DLT III *ulı-*: 255, KB *ulı-*: 1169, 1395, 2327, Muh. *ulu-*: 124, Kıp. (CC

Kzk. *ulı-* “(kurt, köpek vb.) ulumak, inlemek; (rüzgâr) uğuldamak”

ulu-: 113/6; TZ *ulu-*: 25b/9), Çağ. (FK *ulu-*: 568/9; LÇT *ulu-*: 96), (EDPT: 127a; DTS: 609b)

ulış- "birlikte ulumak" DLT I: 188, Çağ. (Seng. *uluş-*: 82r/16; LM *uluş-*: 1337; MKb *uluş-*: 88b/9), (EDPT: 154a; DTS: 609b) — Kzk. *ulıs-* "uluşmak, birlikte ulamak"

ulıt- "ulutmak" DLT I: 213, KB: 342, 5521, 5738, 6542, (EDPT: 132b; DTS: 610a) — Kzk. *ulıt-* "ulutmak, inletmek"

ultuŋluġ (krş. uldaŋ) "ayakkabı tabananına sahip olma" Uyg. (TT VIII: G_{57}), (EDPT: 135a; DTS: 610a) — Kzk. *ultandı* "ayakkabının tabanı olması"

uluġ "büyük, ulu, yüce" Uyg. (TT III *uluġ*: 105; TT V *uluġ*: 56), DLT I *uluġ*: 301, II: 19, III: 175, KB *uluġ*: 1694, 2070, 3868, Muh. *uluġ*: 142, Kıp. (BV *uluġ*: 4b/7; CC *ulu*: 97/10; DM *ulu*: 3a/4; GT *ulu*: 280/13, *uluġ*: 86/1; İM *ulu*: 256a/4, *uluġ*: 457a/4; KFT *uluġ*: 255b/5; KF *ulu*: 9b/4; KK *ulu*: 67a/13; MG *uluġ*: 6a/5; TZ *ulu*: 30b/3), Çağ. (BVt *uluġ*: 64/5, *uluḳ*: 153/5; FK *uluġ*: 116/2; LM *uluġ*: 2536; MKb *uluġ*: 14a/10; TEH *uluġ*: T698a/9; SS *uluġ*: 1451, *uluḳ*: 4820; GN *ulu*: 97/8; SD *uluġ*: 525; ŞHD *uluġ*: 10b/7; LD *uluḳ*: 621), (EDPT: 136b; DTS: 610a) — Kzk. *ulı* "ulu, yüce, büyük; bilge, düşünür" (*ulıḳ* "üst düzey yönetici")

uluġla- "yüceltmek" DLT I: 304, KB: 4176, Kıp. (İM: 290a/8; KFT: 147a/46), (EDPT: 140a; DTS: 610b) — Kzk. *ulıla-, ulıḳta-* "ululamak, yüceltmek, saygı göstermek, değer vermek"

uluġlan- "saygı gösterilmek, kibirlenmek" Çağ. — Kzk. *ulılan-* "ululanmak,

(LÇT: 96), (Durgut, 1995: 96)

büyüklenmek”

uluġluḳ “ululuk, büyüklük” DLT I *uluġluḳ*: 150, KB *uluġluḳ*: 1245, 2417, 6372, Kıp. (CC *ululuḳ*: 75/27; GT *uluġluḳ*: 97/4; İM *uluġluġ*: 276a/7, *uluġluḳ*: 85b/4), Çağ. (MKb *uluġluḳ*: 48a/11; LÇT *uluġluḳ*: 96), (EDPT: 139b; DTS: 610b)

Kzk. *ulılıḳ, ulıḳtıḳ* “büyüklük, ululuk, yücelik”

uluş “memleket, devlet, şehir, köy” Uyg. (Man III: 40_6; U II: 23_{21}; TT I: 1), DLT I: 62, KB: 1043, 2178, 2421, Muh.: 179, Çağ. (ŞHD: 175a/11), (EDPT: 152b; DTS: 611a)

Kzk. *ulıs* “bölge, eyalet; mekân, yer; idare, yönetim”

umaç “tarhanaya benzer bir tür yemek” Çağ. (MKb: 93b/4), (Ölmez, 1993: 560)

Kzk. *umaş* “Kazakların ulusal bir yemeği”

un “un” DLT I: 49, II: 102, III: 40, Muh.: 163, Kıp. (BM: 8/8; BV: 18a/21; CC: 110/9; DM: 6a/15; GT: 179/11; İM: 3555b/5; KF: 236b/4; KK: 71a/12; TA: 23b/2; TZ: 15a/3), Çağ. (BVt: 297/5; MKb: 84b/12; TEH: T798b/18; SS: 4044), (EDPT: 166b; DTS: 612a)

Kzk. *un* “un”

una- “memnun olmak, hoşnut olmak, kabul etmek” Uyg. (U III: 49_{26}; USp: 9_5), DLT III: 256, KB: 4921, 5965, Kıp. (CC: 114/12; TA: 44a/1), Çağ. (FK: 464/10; TEH: T695a/2), (EDPT: 171b; DTS: 612a)

Kzk. *una-* “hoşa gitmek, beğenmek, kabul etmek”

unaş- “uyuşmak, kabullenmek” DLT I: 190, (EDPT: 191a; DTS: 612b)

Kzk. *unas-* “uymak, uygun olmak, yakışmak; birbirini beğenmek”

unat- “memnun etmek, razı etmek” DLT I: 215,

Kzk. *unat-* “kabul etmek,

Çağ. (Seng.: 87v/5), (EDPT: 179a; DTS: 612b) uygun görmek, desteklemek; beğenmek, hoşlanmak”

unıt- “unutmak” Uyg. (U II *unıt-*: 14_2; TT III *unıt-*: 124), DLT I *unıt-*: 215, KB *unıt-*: 1578, 6564, Muh. *unut-*: 115, Kıp. (CC *unut-*: 38/6; DM *unuṭ-*: 22a/4; GT *unut-*: 229/5; İM *unut-*: 234a/6; KF *unut-*: 233b/3; Kİ *unut-*: 24; KK *unut-*: 81a/12; MG *unut-*: 20a/9; MS *unut-*: 20a/2; TA *unut-*: 37a/8; TZ *unut-*: 20a/10), Çağ. (BVt *unut-*: 659/55; FK *unut-*: 119/2; İD *unut-*: 162/4; LM *unut-*: 1790; MKb *unut-*: 71a/2; SS *unut-*: 1910; TEH *unut-*: T706b/4; HBD *unut-*: 197/5; GN *unut-*: 34/12; SD *unıt-*: 470, *unut-*: 300; ŞHD *unut-*: 18a/2; LD *unut-*: 1055), (EDPT: 179b; DTS: 612b) Kzk. *umıt-* “unutmak”

unuttur- “unutturmak” NF: 367/5, Çağ. (FK: 457/7; İD: 73/3; TEH: T709b/27; HBD: 31/4), (Kaya, 1989: 1296) Kzk. *umıttır-* “unutturmak”

unutul- “unutulmak” Çağ. (TEH: M794a/22), (Abik, 1993: 700) Kzk. *unıtıl-* “unutulmak”

ur- “vurmak, dövmek” Uyg. (IrkB: 29; TT II: 67; U II: 9_{12}), DLT I: 165, III: 127, KB: 951, 1805, 5788, Muh.: 75, 93, Kıp. (BV: 20a/13; CC: 122/18; GT: 84/10; İM: 23b/3; KF: 260b/3; KFT: 385a/11; KK: 9a/5; MG: 90a/3; MS: 30b/6; TA: 57a/8; TZ: 13b/9), Çağ. (BVt: 140/3; FK: 188/6; İD: 127/3; LM: 1629; MKb: 23a/11; MN: 40a/2; TEH: T699a/16; SS: 2919; GD: 12/4; HBD: 125/3; GN: 21/3; LÇT: 77; Kzk. *ur-* “vurmak, dövmek, çarpmak”

SD: 342; ŞHD: 77a/10; LD: 1456), (EDPT: 194b; DTS: 614a)	
ura "mahzen, ambar" Çağ. (LÇT: 73; AL: 141), (Durgut, 1995: 73)	Kzk. *ura* "yer altı deposu, mahzen"
uran "bağırma, nara" OğuzK: 99, Çağ. (Pav.C. 53; AL: 136), (DTS: 614a)	Kzk. *uran* "nara, bağırış, slogan"
urġaçı "kadın" Çağ. (Seng.: 71r/18; Pav.C. 55), (EDPT: 218a; ESTY I: 603)	Kzk. *urġaşı* "dişi (hayvan); kadın"
urġu "vurma, vuruş" Muh.: 76, (Battal, 1997: 80)	Kzk. *urġı* "vurma, dövme; buğdayı dövmeye yarayan büyük tokmağa benzeyen alet"
urluḳ "tohum, tohumluk" Uyg. (Usp *urluḳ* "soy, aile, nesil, tohum": 16_{15}), Kıp. (CC: 50/21; TZ: 7b/13), (EDPT :229a)	Kzk. *urlıḳ* "tohum" (KTAS: 700a)
urtur- "vurdurmak" Uyg. (U III: 40_{29-30}), Çağ. (Seng.: 67v/22), (EDPT: 210b; DTS: 615a)	Kzk. *urdır-* "vurdurmak"
uruġ[1] "tohum, tane" Uyg. (AratU I: 3; Man I: 17_{14}; TT VI: 454), DLT I: 63, KB: 806, Muh.: 181, Çağ. (LÇT: 79), (EDPT: 214b; DTS: 615a)	Kzk. *urıḳ* "tohum, tane" (ET'deki kelime sonundaki ġ sesi genel olarak Kazakçada v (w) sesine dönüşmektedir. Ancak bu durum bazı kelimeler için geçerli değildir. Bu tür ses değişimlerine Kazakçada düzensiz ses değişimi adı

	verilmektedir (Koç, 2004: 92)
uruġ[2] “soy, nesil, akraba; boy, kabile” KB *uruġ*: 4476, Kıp. (CC *uruḫ*/*uruḳ*: 138/1; İH *uruḳ*: 12, 28), Çağ. (FK *uruḳ*: 563/4; LM *uruḳ*: 1670; ŞT *uruġ*: 82b/1), (EDPT: 214b)	Kzk. *urıḳ, uruv* “boy, soy, kabile, nesil”
uruġ[3] “dövme, vurma, vuruş” DLT I: 27, I: 386, (EDPT: 214b; DTS: 615a)	Kzk. *uruv* “vurma, dövme”
uruġlan- “tohum tutmak” DLT I: 293, (EDPT: 220a; DTS: 615a)	Kzk. *urıḳtan-* “tohum ekmek, tohum atmak”
uruġluḳ “tohum, tohumluk” DLT I: 146, (EDPT: 219a; DTS: 615a)	Kzk. *urıḳtıḳ* “tohumluk”
urul- “vurulmak” DLT I: 194, KB: 197, 5055, 5735, Muh.: 129, Kıp. (İM: 405a/5; KK: 34b/5; TZ: 86a/13), Çağ. (SS: 2508), (EDPT: 229b; DTS: 615b)	Kzk. *urıl-* “vurulmak, çarpmak”
urun- “vurunmak; döğünmek” DLT I: 201, KB: 1600, 4886, 5893, Kıp. (CC: 162/12; KK: 34b/2; TZ: 58b/11), Çağ. (SS: 3942; LÇT: 78; LD: 1856), (EDPT: 235a; DTS: 615b)	Kzk. *urın-* “vurunmak, çarpılmak; belâya uğramak”
uruş “savaş, vuruş, vuruşma, dövüşme” DLT I: 61, KB: 2098, 4247, Kıp. (GT: 215/8; İM: 242b/2; KK: 30a/7; KFT: 196a/4; MG: 27a/6; TZ: 22b/5), Çağ. (FK: 629/6; TEH: T706a/12; LÇT: 78; SD: 252; ŞHD: 150a/5; LD: 2138; ŞT: 95b/5), (EDPT: 239a; DTS: 616a)	Kzk. *urıs* “savaş, harp; kavga, dövüş”
uruş- “vuruşmak, savaşmak” DLT I: 182, KB: 2293, 2383, 3400, Muh.: 133, Kıp. (CC: 111/14; İM: 428a/5; KFT: 297a/42; KK: 77b/7; MG: 83b/3; TZ: 22b/13), Çağ. (TEH:	Kzk. *urıs-, urs-* “savaşmak, dövüşmek; sövmek, azarlamak”

A731a/5; ŞT: 73a/10; SD: 631; ŞHD: 98b/13), (EDPT: 239b; DTS: 616a)

uşaḳ "küçük, ufak" Uyg. (AratU I: 68), DLT I: 67, III: 279, KB: 4601, Muh.: 143, Kıp. (BV: 8a/10; GT: 342/3; İH: 6; İM: 93a/5), Çağ. (İD: 65/3; LM: 1595; MKb: 101b/4; MN: 85a/12; TEH: T710b/11), (EDPT: 16a; DTS: 617a)

Kzk. *usaḳ* "küçük, ufak; bozuk para; küçükbaş hayvan"

uşaḳla- "ufalamak, parçalamak" Çağ. (LÇT: 84), (Durgut, 1995: 84)

Kzk. *usaḳta-* "ufalamak, parçalamak; bozdurmak; küçültmek"

uşaḳlıḳ "çocukluk" DLT I: 150, (EDPT: 259b; DTS: 617b)

Kzk. *usaḳtıḳ* "çocukluk; ufaklık"

uşat- "ufalatmak" DLT I: 211, KB: 2515, Kıp. (GT: 282/7), Çağ. (BVt: 339/1; FK: 671/7; İD: 103/4; LM: 1524; MKb: 106a/13; TEH: T698b/3; SS: 2339), (EDPT: 258a; DTS: 617b)

Kzk. *usat-* "ufalamak, öğütmek, ezmek"

ut- "kazanmak, yenmek" Uyg. (Man I: 28_{18}; U III: 46_{18}; TT IV: 55; TT X: 80), DL T I: 70, KB: 2389, 3598, 4004, Muh.: 78, Kıp. (GT: 226/4; Kİ: 15; TA: 40b/12; TZ: 24b/2), Çağ. (LÇT: 67; LD: 518; AL: 126), (EDPT: 38b; DTS: 617b)

Kzk. *ut-* "kazanmak, yenmek"

utḳuz- "yenilmek, kaybetmek" Çağ. (TEH: T712a/22; AL: 126), (Abik, 1993: 703)

Kzk. *utḳız-* "oyunda yenilmek"

utru "karşı, doğru" Uyg. (IrkB: 43; U II: 26_{17}; TT I: 96; TT II: 6), DLT I: 68, II: 145, KB: 175, 2391, 4130, Kıp. (CC: 60/1), Çağ. (BVt: 109/6; FK: 258/6; İD: 68/6; LM: 1837; MKb:

Kzk. *utır* "karşı, karşısı, mukabil; yön, yönü, yüzü" (*utırlas-* "yanyana gelmek,

68a/11; TEH: T697b/12; SS: 2863; HBD: 14/2; GN: 51/9; ŞT: 99a/17; ŞHD: 160b/1), (EDPT: 64a; DTS: 618a)

birleşmek")

utuş- "oyunda yutuşmak, yenişmek" DLT I: 180, (EDPT: 73a; DTS: 619a)

Kzk. *utıs-* "oyunda sırayla yenmek, karşılıklı yenişmek"

uvaḳ "ufak, küçük" Kıp. (KFT: 204b/12), (EDPT: 16)

Kzk. *uvaḳ* "ufak, küçük, minik"

uya "yuva, kuş yuvası; çukur" Uyg. (IrkB: 31; AratU I: 96), DLT I: 85, Muh.: 176, Kıp. (BM: 12/6; Kİ: 27; TZ: 25a/10), (EDPT: 267a; DTS: 607a)

Kzk. *uya* "kuş yuvası; ev, hane; çukur"

uyal- "utanmak, çekinmek" DLT I: 269, Kıp. (CC: 125/1; GT: 295/5; KFT: 287b/47; KK: 81b/12; MG: 37a/9; TZ: 6a/10), Çağ. (BVt: 185/7; FK: 78/5; İD: 257/7; LM: 2088; MKb: 80b/4; SS: 1094; HBD: 94/5; LÇT: 101; SD: 418; ŞHD: 107b/5; LD: 1469), (EDPT: 272b; DTS: 607b)

Kzk. *uyal-* "utanmak, çekinmek"

uyala- "yuva yapmak" DLT III: 328, (EDPT: 273a; DTS: 607b)

Kzk. *uyala-* "yuvalanmak, yuva yapmak"

uyalt- "utandırmak" Kıp. (MG: 3b/7), Çağ. (ŞHD: 84b/13), (Uğurlu, 1987: 312)

Kzk. *uyalt-* "utandırmak"

uyat "utanma, edep, hayâ" Uyg. (AY: 489/12), Kıp. (CC: 125/2; Kİ: 9), Çağ. (BVt: 556/5; FK: 77/2; LM: 1046; TEH: M799a/22; SS: 2877; HBD: 18/1; GN: 62/7; LÇT: 101; SD: 718; ŞHD: 7a/12; LD: 1605), (EDPT: 268a)

Kzk. *uyat* "utanma, utanç, ayıp, ar, namus"

uyatlıġ “utanma hali, utanmış” Çağ. (BVt: 653/8; İD: 229/7; TEH: M789b/23; LM: 1575; LÇT: 101), (Durgut, 1995: 101)

Kzk. *uyattı* “utanma, mahçup olma”

uyatsızlıḳ “utanmazlık, hayâsızlık” NF: 387/13, (Ata, 1998: 450)

Kzk. *uyatsızdıḳ* “utanmazlık, arsızlık”

uyḳu (< u, uḍı-) “uyku” Kıp. (BM: 54; GT: 202/4; Kİ: 26; KF: 144b/7), Çağ. (BVt: 136/5; FK: 183/1; İD: 182/4; LM: 1126; MKb: 29a/6; MN: 115a/10; TEH: T715b/16; SS: 1363; HBD: 139/6; GN: 63/10; SD: 312; ŞHD: 94a/7; LD: 1026), (Krş. DLT III *uḍu*: 247), (DTS: 607b)

Kzk. *uyḳı* “uyku”

uyḳuçı “uykucu” Çağ. (MKb: 23b/11; FK: 630/2), (Ölmez, 1993: 562)

Kzk. *uyḳışı* “çok uyuyan adam, uykucu”

uyḳuluġ “uykulu” Çağ. (FK *uyḳuluġ/uyḳuluḳ*: 506/5, 566/1), (Kaya, 1989: 1299)

Kzk. *uyḳılı* “uykulu, uykusu olan”

uyḳusız “uykusuz” Çağ. (BVt: 409/4), (Türkay, 1988: 898)

Kzk. *uyḳısız* “uykusuz”

uyḳusuzluḳ “uykusuzluk” Kıp. (GT: 110/12), (Karamanlıoğlu, 1989: 385)

Kzk. *uyḳısızdıḳ* “uykusuzluk”

uyu- “mayalanmak” Muh.: 112, (Battal, 1997: 81)

Kzk. *uyı-* “mayalanmak, yoğurt olmak”

uza- “uzayıp gitmek, uzamak” Uyg. (TT IV: 43; TT VI: 288), KB: 889, 3070, 4965, Çağ. (MKb: 9a/10; SD: 623; ŞT: 70b/17), (EDPT: 281a; DTS: 620b)

Kzk. *uza-* “uzayıp gitmek, uzaklaşmak”

uzaḳ “uzak; uzayan, uzun” Uyg. (TT VII: 28_{21}), DLT I: 66, KB: 2813, Kıp. (BV: 4a/4, 13a/21), Çağ. (LM: 3161; ŞT: 69a/15; SD: 794; LÇT:

Kzk. *uzaḳ* “uzak, ırak; uzun süren, uzun süreli”

80), (EDPT: 283a; DTS: 620b)

uzat- "uzatmak" Uyg. (PK: 162), DLT I: 209, KB: 3834, 4011, 5520, Kıp. (BV: 44b/25; CC: 14/13; İM: 53b/8; KF: 168b/7; MG: 94a/2; TZ: 35b/6), Çağ. (BVt: 368/5; FK: 624/2; İD: 265/5; LM: 2755; MKb: 74a/1; TEH: 696b/13; SS: 3071; GN: 29/1; LÇT: 80; ŞT: 94b/11; SD: 186; ŞHD: 97b/12; LD: 1720), (EDPT: 282a; DTS: 620b)

Kzk. *uzat-* "uzatmak"

uzatıl- "uzatılmak" KB: 176, Çağ. (MKb: 83b/3), (EDPT: 282b; DTS: 620b)

Kzk. *uzatıl-* "uzatılmak"

uzun "uzun" Uyg. (IrkB: 47; U III: 42_{11}; TT II: 75), DLT I: 77, II: 11, III: 36, Muh.: 142, 152, Kıp. (BV: 4b/20; CC: 76/20; DM: 5a/2; GT: 154/5; İM: 167a/4; KF: 164a/6; KFT: 258a/7; Kİ: 13; KK: 61b/1; MG: 57a/2; TA: 27a/6; TZ: 23b/5), Çağ. (BVt: 157/5; FK: 254/8; LM: 3176; MKb: 14a/6; MN: 13a/1; TEH: T717b/6; SS: 1428; GD: 228/4; HBD: 97/4; GN: 46/6; ŞT: 106a/1; LÇT: 82; SD: 586; ŞHD: 17b/12; LD: 1253), (EDPT: 288b; DTS: 621a)

Kzk. *uzın* "kısa olmayan, uzun; alçak olmayan, yüksek"

uzunluḳ "uzunluk" NF: 209/12, KE: 32v/3, Kıp. (CC: 75/22), (Ata, 1998: 451)

Kzk. *uzındıḳ* "uzunluk"

üç "üç" Uyg. (AY: 5/3), DLT I: 35, II: 283, KB: 803, 1660, 3588, Muh.: 189, Kıp. (BM: 12/10; BV: 11b/8; CC: 151/19; DM: 14b/11; GT: 19/10; KF: 13b/1; KFT: 385b/7; KK: 73a/4; MG: 16b/1; MS: 11b/1; TA: 23a/9; TZ: 60b/7), Çağ. (BVt: 311/6; FK: 707/6; LM: 1382; MKb: 5b/7; MN: 4a/9; TEH: T695a/13; SS:

Kzk. *üş* "üç sayısı"

1799; HBD: 174/4; GN: 74/9; ŞT: 65b/7; ŞHD: 141b/1; LD: 2132), (EDPT: 18b; DTS: 621a)

üçegü "her üçü, üçü birlikte" Uyg. (USp *üçegü*: 303), KB *üçegü*: 1669, 3573, 4107, Kıp. (CC *üçöv*: 145/4; TZ *üçev*: 61b/10), Çağ. (FK *üçev*: 531/2; LM *üçev*: 1169; TEH *üçev*: T714b/11), (EDPT: 25b; DTS: 621b)

Kzk. *üşev* "üçü, üçü birlikte"

üçgil "üç köşeli şey, üçgen" DLT I *üçgil*: 105, Kıp. (TZ *üçkül*: 62a/4), (EDPT: 25a; DTS: 622a)

Kzk. *üçkil* "üç köşeli nesne"

üçlik "üçlü, üçlük" Kıp. (CC *üçlik/üçlük*: 147/15), (Grønbech, 1942: 268)

Kzk. *üçtik* "üçlük"

üçün "için, sebep, dolayı" Uyg. (IrkB: 67; Man III: 6_7; TT III: 96; TT V: 69), DLT I: 76, KB: 1404, 3650, 4590, Kıp. (BM: 15/7; BV: 52a/15; CC: 63/22; GT: 7/13; İM: 2b/8; KK: 42a/11; MG: 58b/1; TA: 59b/5), Çağ. (BVt: 486/1; FK: 5/1; İD: 25/7; LM: 325; MKb: 5b/10; MN: 3b/6; TEH: T694b/2; SS: 1491; GD: 28/3; HBD: 22/5; GN: 2/11; LÇT: 72; ŞT: 66b/3; SD: 450; ŞHD: 5b/11; LD: 1032), (EDPT: 28b; DTS: 622a)

Kzk. *üşin* "için, yüzünden, dolayı"

üçünç "üçüncü" Uyg. (IrkB *üçünç*: 5; Man III *üçünç*: 12_4; TT II *üçünç*: 28), DLT I *üçünç*: 131, III: 448, KB *üçünç*: 267, 3219, Muh. *üçünçü*: 187, Kıp. (BV *üçünçi*: 18a/14; CC *üçünçi*: 148/10; KF *üçünci*: 54a/3; KK *üçünci*: 75a/11), Çağ. (BVt *üçünçi*: 660/13; LM *üçünçi*: 330; TEH *üçünçi*: T706b/25; SS *üçünçi*: 2675), (EDPT: 29a; DTS: 622a)

Kzk. *üşinşi* "üçüncü"

ügi "baykuş" DLT I *ügi*: 161, III: 118, KB *ügi*: 2314, Muh. *ükü*: 176, Kıp. (CC *ügü*: 91/18; TZ *ügü*: 7b/3), Çağ. (LM *ügü*: 2830; ŞHD *ügü*: 142a/2; ŞT *üki*: 82b/8), (EDPT: 101b; DTS: 622b)

Kzk. *üki* "baykuş"

ük-, üg- "yığmak, biriktirmek" DLT I *ük-*: 168, KB *üg-*: 2935, Çağ. (MKb *üg-*: 101a/2; LÇT *ük-*: 89), (Krş. ETY *ü-*: 126), (EDPT *ük-*: 100b; Radloff, I *ü-*: 1798)

Kzk. *üy-* "yığmak, biriktirmek, bir araya getirmek" (Kklp. *üy-*, Nog. *üy-*, Kırg. *üy-*)

ükme "yığılmış, yığın" DLT I: 130, (EDPT: 108b)

Kzk. *üyme* "yığın, küme"

ükmek "yığın, toplanmış" Uyg. (U II: 11_8; USp: 89_1), DLT I: 105, (EDPT: 108b)

Kzk. *üymek* "yığın, küme"

üktür- "yığdırmak" DLT I: 223, (EDPT: 104a)

Kzk. *üydir-* "yığdırmak, toplatmak"

ükül- "yığılmak" DLT I: 198, KB *ügül-*: 310, Çağ. (FK: 642/4; LM: 962), (EDPT: 106b; DTS: 624a)

Kzk. *üyil-* "yığılmak, toplanmak"

üküm "yığın" DLT I: 75, (EDPT: 108b)

Kzk. *üyim* "toplanılan, yığılan nesne, yığın"

ükün "yığın" Uyg. (TT VI: 102), DLT I: 78, (EDPT: 109b; DTS: 624a)

Kzk. *üyindi* (< üyin + di) "yığın, küme"

üle- "üleştirmek" Uyg. (TT III: 109; USp: 9_4), DLT III: 255, KB: 1034, 1112, 1564, Kıp. (Kİ: 20), Çağ. (LÇT: 91), (EDPT: 127b; DTS: 624a)

Kzk. *üle-* "üleştirmek, paylaştırmak"

üleş- "üleşmek, paylaşmak" Uyg. (USp: 28_6), DLT I: 189, Kıp. (CC: 18/13; İM: 260b/8; KFT: 37a/13), Çağ. (FK: 323/3; TEH:

Kzk. *üles-* "üleşmek, pay etmek, paylaşmak"

T716a/4; GD: 61/2; LÇT: 91; ŞT: 83b/4; SD: 221; LD: 492), (EDPT: 154a; DTS: 624a)

üleştür- "üleştirmek, paylaştırmak" KE: 94v/12, Kıp. (GT: 174/3; TA: 39a/9; TZ: 28a/11), (Atalay, 1945: 274)

Kzk. *üleştir-* "üleştirmek, paylaştırmak"

ülgü "ölçü" Uyg. (AY: 136/22), DLT I: 129, KB: 2975, Çağ. (Seng.: 86r/16), (EDPT: 142b; DTS: 624b)

Kzk. *ülgi* "ölçü, örnek"

ülgüle- "ölçmek, tartmak, tahmin etmek" Uyg. (USp: 302), KB: 3711, Muh.: 126, (EDPT: 145a; DTS: 624b)

Kzk. *ülgile-* "tahmin etmek, örnek göstermek"

ülgülüg "ölçülü, uygun, örnek" KB: 1777, 2501, 3647, Muh.: 188, (EDPT: 144a; DTS: 624b)

Kzk. *ülgili* "uygun, örnek, elverişli, başarılı, terbiyeli"

ülüş "üleş, hisse, pay" Uyg. (U III: 37_{26}; TT VI: 78; AratU I: 166), DLT I: 62, KB: 1129, 1420, 3235, Muh.: 188, Kıp. (BV: 50a/8; CC: 75/13; İM: 49a/1; 409b/8; TZ: 12a/2), Çağ. (LÇT *üleş*: 91; LD *ülüş*: 2200; Sİ *ülüş*: 2673), (EDPT: 153a; DTS: 625b)

~Kzk. *üles* "pay, hisse, üleş"

ülüşlüg "herhangi bir nesneyi eşit olarak paylaşma, paylaşım hakkı" Uyg. (USp *ülüşlüg*: 3_{10}), Kıp. (İM *üleştü*: 88b/3), (EDPT: 154b; DTS: 625b)

Kzk. *ülesti* "eşit paylaşma, pay hakkı; *tiyisti akşasın aldı* kendine ait olan para payını aldı"

ülken "büyük, ulu" Çağ. (FK *ülken*: 363/7; LÇT *ülgen*: 94), (ESTY I: 630; Orkun, 2011: 879)

Kzk. *ülken* "büyük, iri, kocaman"

ülker "ülker yıldızı, süreyya yıldızı" Uyg. (TT VII: 57_1), DLT I: 95, III: 40, KB: 4889, 6216, Muh.: 183, Kıp. (BM: 2/14; Kİ: 22; TA: 5b/6;

Kzk. *ürker* "ülker, süreyya yıldızı"

TZ: 8b/8), Çağ. (LÇT *ülkür*: 95), (DTS: 625a)

ün "ses, seda, ün" Uyg. (Man I: 6_{10}; Man III: 45_5; U III: 34_3; TT V: 104; AratU I: 146), DLT I: 49, III: 240, KB: 1132, 4842, 5030, Muh.: 176, Kıp. (CC: 50/4; GT: 221/11; İM: 53a/4; KFT: 218b/2; Kİ: 23; KK: 69a/12; TA: 23b/12), Çağ. (BVt: 302/5; FK: 185/3; İD: 87/6; LM: 1128; MKb: 23b/1; MN: 102a/1; TEH: T696b/27; SS: 1122; HBD: 152/3; GN: 77/11; LÇT: 97; SD: 269; ŞHD: 134a/8; LD: 1392), (EDPT: 167a; DTS: 625b)

Kzk. *ün* "ses, seda, ün; ezgi, melodi"

ün- "yükselmek, çıkmak, bitmek; yeşermek" Uyg. (IrkB: 53; AratU I: 141; AratU II: 6; TT I: 5, U I: 6_5; Man III: 22_{12}), DLT I: 169, II: 204, KB: 972, 1394, 1680, Kıp. (CC *ön-*: 148/14; Kİ *ön-*: 23), Çağ. (Seng.: 86v/26; Pav.C. 83; SD: 199, 363; ŞHD: 112b/9), (EDPT: 169a; DTS: 385a; ESTY I: 530-532)

Kzk. *ön-* "bitmek, yeşermek; çoğalmak, türemek, çıkmak, yükselmek"

ündet- "söyletmek, seslendirmek" Kıp. (CC: 151/16), (Grønbech, 1942: 270)

Kzk. *ündet-* "söyletmek"

ünle- "yükseltmek, büyütmek, yeşertmek" Uyg. (Man III: 20_{13}), (DTS: 385b)

Kzk. *önde-* "büyütmek, yetiştirmek, yeşertmek"

ünlüg "sesi olan, sesli, ünlü" KB: 2458, (EDPT: 185b; DTS: 626a)

Kzk. *ündi* "sesi olan, sesli"

üntür- "(bitki) büyütmek, yeşertmek" DLT I: 290, (EDPT: 181b; DTS: 385a)

Kzk. *öndir-* "(bitki) büyütmek, üretmek, çıkartmak"

üŋ- "delmek, oymak" DLT I: 174, KE: 30v/14,

Kzk. *üŋ-, üŋgi-* "oymak,

Kıp. (CC: 162/25), (EDPT: 169b; DTS: 626a)

çukur açmak”

üŋül- “oyulmak, delinmek” DLT III: 395, (EDPT: 185b; DTS: 626a)

Kzk. *üŋgil-* “oyulmak, delinmek” (üŋil- “dikkatle bakmak”)

üŋür “oyuk, mağara” Uyg. (TT III: 91), DLT I: 94, KB: 2684, 4766, 6155, Çağ. (ŞT: 99a/16), (EDPT: 188b; DTS: 626a)

Kzk. *üŋgir* “mağara, in”

üp “pekiştirme anlamı katar” DLT I: 34, (EDPT: 4a; DTS: 626a)

Kzk. *üp* “pekiştirme anlamı katar; *üp-ülken* çok büyük”

üple- “yağmalamak, talan etmek, çalmak” DLT I: 284, (EDPT: 11a; DTS: 626a)

Kzk. *üpte-* “çalmak, soymak, yağmalamak”

üplel- “yağma etmek, yağmalanmak” DLT I: 295, (DTS: 626a)

Kzk. *üptel-* “soyulmak, çalınmak, yağmalanmak”

ür-[1] “üflemek” Uyg. (USp: 40_7), DLT I: 164, III: 5, KB: 4601, Muh.: 116, Kıp. (BV: 63a/17; İM: 189a/1; Kİ: 55; KK: 80a/12; TA: 37b/12; TZ: 37a/4), Çağ. (MKb: 21a/7), (EDPT: 195b; DTS: 626b)

Kzk. *ür-[1]* “üflemek, üfürmek, şişirmek, nefes vermek”

ür-[2] “ürümek, havlamak” Uyg. (Man III: 45_1; TT VII: 42_6), DLT I: 164, KB: 6601, Muh.: 176, Kıp. (CC: 113/17; GT: 258/4; Kİ: 10), Çağ. (FK: 517/8), (EDPT: 196a; DTS: 626b)

Kzk. *ür-[2]* “ürümek, havlamak”

ürk- “ürkmek, korkmak” Uyg. (IrkB: 27; U II: 29_{17}; U III: 55_3; TT VII: 40_{40}), DLT III: 420, Muh.: 123, Kıp. (GT *ürk-*: 121/6; İM *ürk-*: 468a/7; Kİ *ürk-*: 12; KK *ürk-*: 10a/3; MG *ürk-*:

Kzk. *ürk-, ürik-* “ürkmek, korkmak”

63b/4; TZ *ürük*-: 9b/6), Çağ. (FK: 113/3; İD: 101/3), (EDPT: 221a; DTS: 626b)

ürkek "ürkek, korkak" Çağ. (LÇT: 76), (Durgut, 1995: 76) Kzk. *ürkek* "ürkek, korkak"

ürkün "düşman yüzünden ulus arasına düşen ürküntü, telaşla kalelere ve sığınaklara kaçışma, panik" DLT I: 108, (EDPT: 225b; DTS: 626b) Kzk. *ürkin* "düşmandan ürken, panikleyen; düşman baskısından kaçan topluluk"

ürkünç "kargaşa, korku, panik, telaş" DLT I: 250, Çağ. (LÇT: 77), (EDPT: 225b; DTS: 626b) Kzk. *ürkiniş* "kargaşa, korku, endişe, baskıya maruz kalma"

ürküş- "toplu halde paniklemek, korkmak" DLT I: 155, Çağ. (Seng.. 69r/11), (EDPT: 227b; DTS: 627a) Kzk. *ürkis*- "hayvanların bir şeyden korkup ürkmesi, paniklemek"

ürküt- "ürkütmek" Uyg. (IrkB: 21), DLT I: 263, Kıp. (Kİ: 12; TA: 41b/2), Çağ. (FK: 366/5; LM: 2220; SS: 2998), (EDPT *ürkit*-: 226b; DTS *ürküt*-: 627a) Kzk. *ürkit*- "ürkütmek, korkutmak"

ürpe- "ürpermek, tüyleri diken diken olmak" DLT I *ürper*- (< ürpe-): 217, (EDPT: 199a-b; ESTY I: 637) Kzk. *ürpey*- (< ürpe-) "ürpermek, ürkmek; (saç) dağınık, karşık olmak"

ürpek "tüyleri kabarmış, karışmış (insan veya hayvan); saçak, püskül" DLT I: 103, ME: 226/6, Kıp. (CC: 161/16), (EDPT: 198b; DTS: 627a) Kzk. *ürpek* "yeni tüylenmeye, büyümeye başlayan (hayvan yavrusu); dağınık, karışık saç"

ürül- "üflenmek, şişirilmek; kabarmak, şişmek" Uyg. (TT VIII: I_8), DLT I: 195, (EDPT: 230a; DTS: 627a) Kzk. *üril*- "şişirilmek, hava verilmek, hava doldurulmak"

üst “yukarı, üst” Uyg. (USp: 303), KB: 1124, 1836, 4844, Kıp. (BV: 8b/22; GT: 320/5; İM: 40b/6; KF: 35b/5; KFT: 386b/22; KK: 54b/9; MG: 7a/9; MS: 31b/5; TA: 28b/9; TZ: 3b/3, 89a/9), Çağ. (BVt: 227/5; FK: 415/5; İD: 106/1; LM: 1089; MKb: 101a/10; MN: 8a/12; TEH: T706a/23; HBD: 121/4; GN: 69/1; ŞT: 81a/8; LD: 188; ŞHD: 127b/12; LD: 1606; LÇT *üst*: 82, *üsti*: 83), (EDPT: 242a)

Kzk. *üs*, *üst*, *üsti* “üst, yukarı”

üste- “arttırmak, eklemek” Uyg. (AY: 407/15, 146/18), KB: 116, 2451, (EDPT: 243b; DTS: 627b)

Kzk. *üste-* “eklemek, ilâve etmek”

üstel- “artmak, çoğalmak, eklenmek” Uyg. (Man II: 6_4; U I: 26_{12}; TT III: 170), DLT I: 246, (EDPT: 244a; DTS: 628a)

Kzk. *üstel-* “artmak, eklenmek, ilâve edilmek”

üsteŋ “üstün, galip” KB *üsteŋ*: 1796, 1948, 2269, Kıp. (BV *üstün*: 4b/16; CC *üstün*: 64/5), (EDPT: 242b-243a)

Kzk. *üstem, üstin* “üstün, egemen, baskın”

üstün “üst, üst kısım, yukarı” Uyg. (AY: 133/20; USp: 30_{11}), DLT I: 108, Muh.: 90, Kıp. (GT: 94/6; Kİ: 13; KK: 44a/13), Çağ. (FK: 701/1; GN: 20/9; LÇT: 83; SD: 344), (EDPT: 242b; DTS: 628a)

Kzk. *üstin* “*üstin üstin* üst üste; *üstinde* üstünde”

üstünki “üstteki, üst kısımdaki” Uyg. (Man III: 10_7; TT I: 128, TT III: 169), NF: 106/5, KE: 44r/3, Kıp. (CC *üstüngi*: 144/9), (EDPT: 244a; DTS: 628b)

Kzk. *üstiŋgi* “üst taraftaki, üstteki”

üşi- “üşümek, donmak” DLT III *üşi-*: 254, Kıp. (CC *üşi-*: 25/4; TA *üşi-*: 38b/3; TZ *üşü-*: 7a/10), (EDPT: 256b; DTS: 628b)

Kzk. *üs-, üsi-* “üşümek, donmak”

üşik “don, aşırı soğuk” DLT I: 72, (EDPT: 260a; DTS: 628b)

Kzk. *üsik* “don; soğuktan donma, uyuşma”

üşkü (< üş-) “matkap, delgiç” Kıp. (TA: 25a/5; TZ: 34a/4), Çağ. (SD: 454), (Krş. DLT I *üş-* “delgiçle delik açmak”: 166), (EDPT: 256a)

Kzk. *üski* “burgu, matkap; *üske* büyük matkap”

üşkür- “ıslık çalmak” DLT I: 228, (EDPT: 260b; DTS: 628b)

Kzk. *üskir-* “(rüzgâr) şiddetli esmek, eserken uğuldamak; ıslık çalmak” (*üskirik* “şiddetli rüzgâr; bir tür üflemeli müzik aleti”)

üşüt- “üşütmek” DLT I: 211, (EDPT: 258b; DTS: 629a)

Kzk. *üsit-* “üşütmek, dondurmak, ayazda bırakmak”

üt- “kıl yakmak, ütmek” DLT I: 171, Muh.: 78, Kıp. (CC: 161/12; Kİ: 8), (EDPT: 40a)

Kzk. *üyt-* “alevde tüylerini yakmak, ütülemek”

ütüg “ütü” DLT I: 68, (EDPT: 51a; DTS: 629a)

Kzk. *ütik* “ütü”

ütül- “yakmak, kıl ütülenmek” DLT I: 193, (EDPT: 57a)

Kzk. *üytil-* “kıl yakılmak, ütülenmek”

üyez “küçük sinek, sivrisinek” Muh.: 177, Kıp. (DM: 9b/6; TA: 11a/8), (Battal, 1997: 82)

Kzk. *üyez* “sıcak günlerde hayvanın sineklerden kaçması, gölgeye sığınması”

üyük “yüksekçe yer, tepe” DLT I: 85, KE: 173v/4, (DTS: 623b)

Kzk. *üyik* “yüksek yerlerde, taş-toprak yığılarak yapılan gözetleme yeri”

(KTAS: 706b)

üz- "parçalamak, kesmek, koparmak" Uyg. (Man I: 7_{16}; U I: 26_{15}; TT: 163), DLT I: 165, KB: 2419, 3583, 5458, Kıp. (CC: 115/10; GT: 202/1; TZ: 28b/4), Çağ. (BVt: 277/5; FK: 611/1; İD: 265/5; LM: 3500; MKb: 102b/13; TEH: T716b/11; SS: 1998; GD: 22/4; HBD: 101/7; GN: 54/8; LÇT: 82; ŞT: 88b/15; SD: 277; ŞHD: 182a/9; LD: 2402), (EDPT: 279b; DTS: 629a)

Kzk. *üz-* "koparmak, kesmek"

üzengü "üzengi" KB *üzengü*: 6110, Muh. *üzengü*: 174, Kıp. (CC *üzengi*: 120/2; DM *üzengi*: 8b/11; KF *üzengü*: 22b/3; KK *üzengi*: 71b/9; TA *üzengü*: 14b/9; TZ *üzengi*: 16b/12), Çağ. (FK *üzengü*: 29/4), (EDPT *üzeŋü*: 289b; DTS *üzeŋü*: 630a)

Kzk. *üzeŋgi* "üzengi"

üzmele- "kökünden çıkarmak, çekmek" Uyg. (TT IV: 59), (EDPT: 288b; DTS: 630b)

Kzk. *üzbele-* "yukarı çekmek, çıkarmak"

üztür- "kopartmak" DLT I: 220, (EDPT: 282b; DTS: 630b)

Kzk. *üzdir-* "kopartmak, yoldurmak"

üzük[1] "kesik, kopuk" Uyg. (IrkB: 48), DLT I: 71, KB: 1987, Çağ. (LM: 654), (EDPT: 285b; DTS: 630b)

Kzk. *üzik[1]* "kopuk, kesilmiş, üzülmüş"

üzük[2] "baca deliği etrafındaki keçe parçası; çadırı örten keçe" Çağ. (LÇT: 82; AL: 143), (Durgut, 1995: 82)

Kzk. *üzik[2]* "keçe çadırın üst tarafını örten keçe parçası"

üzül- "kesilmek, koparılmak" Uyg. (U III: 60_5; PK: 164), DLT I: 196, KB: 1520, 4523, 5640, Kıp. (BV: 19b/13; İM: 468b/4; KFT: 205b/30;

Kzk. *üzil-* "koparılmak, kopmak, kesilmek"

MG: 27b/4), Çağ. (BVt: 334/5; FK: 436/4; İD: 285/1; LM: 2869; MKb: 43a/9; TEH: T717a/23; SS: 1476; HBD: 96/7; GN: 72/10; LD: 1551), (EPT: 287a; DTS: 630b)

üzüm[1] "üzüm" Uyg. (AratU I *üzüm*: 83, AratU II *üzüm*: 30), DLT I *üzüm*: 71, II: 104, III: 265, Muh. *üzüm*: 182, Kıp. (CC *yüzüm*: 106/10; GT *üzüm*: 254/6, *yüzüm*: 343/12; İM *üzüm*: 388b/6; TA *yüzüm*: 8b/2; TZ *yüzüm*: 25a/1), Çağ. (BVt *üzüm*: 197/5; FK *üzüm*: 689/2; MKb *üzüm*: 15b/6; TEH *üzüm*: T694b/15), (EDPT: 288a; DTS: 631a)

Kzk. *üzim*[1], *jüzim* "üzüm"

üzüm[2] "parça" KE: 249v/2, (EDPT: 288a)

Kzk. *üzim*[2] "parça, lokma, kısım"

üzüş- "birlikte kesmek, koparmak" Uyg. (USp: 302), DLT I: 184, Çağ. (LM: 1337), (DPT: 290b; DTS: 631b)

Kzk. *üzis-* "koparmakta, kesmekte yardım etmek"

ya "yay" Uyg. (U III: 55_4; TT I: 162, TT IX: 79), DLT I: 280, II: 67, III: 239, KB: 371, 6532, Muh.: 75, 85, Kıp. (CC *ya/yaa*: 100/14; DM *yay*: 11a/7; KK *yay*: 71b/5; MG *ya*: 98b/6, *yay*: 4a/2; TA *ya*: 14b/4; TZ *yay*: 29b/1), Çağ. (BVt *ya*: 35/7, *yay*: 254/4; FK *ya*: 254/4, *yay*: 617/2; İD *ya*: 140/6; LM *yay*: 1553; MKb *ya*: 79a/5; TEH *ya*: T699b/16; SD *ya*: 224; ŞHD *ya*: 189a/7, *yay*: 67b/4; LD *ya*: 2093, *yay*: 1400), (EDPT: 869a; DTS: 221a)

Kzk. *jay, jaḳ* "yay"

yaba "harman yabası" Kıp. (Kİ: 91), Çağ. (Pav.C. 517), (Caferoğlu, 1931: 116)

Kzk. *jaba* "harmanda sap ve otu toplamak için kullanılan uzun saplı çatal, dirgen"

(KTAS: 219b)

yabçan, yavçan (yavşan) "(bitki) pelin" DLT III *yapçan/yavçan*: 37, Kıp. (İH *yavşan*: 32; TA *yavşan*: 9b/11; TZ *yavşan*: 21a/5), (EDPT: 872a; DTS: 235b)

Kzk. *juvsan* "(bitki) pelin, ak pelin"

yaḏ- "yaymak, sermek" Uyg. (Man I *yaḏ-*: 33_6; TT X *yaḏ-*: 8), DLT II *yaḏ-*: 314, III: 434, KB *yaḏ-*: 2318, 3412, 5900, Muh. *yay-*: 105, Kıp. (BV *yay-*: 23b/5; İM *yay-*: 177a/3; TZ *yay-*: 37a/4), Çağ. (BVt *yay-*: 266/2; FK *yay-*: 341/6; LM *yay-*: 1062; TEH *yay-*: T711a/5; SS *yay-*: 4530; HBD *yay-*: 2/3; ŞHD *yay-*: 30a/6), (EDPT: 883b; DTS: 223a)

Kzk. *jay-* "yaymak, sermek; gütmek, otlatmak"

yaḏaġ "yayan" ETY *yaḏaġ*: 129, DLT I *yaḏaġ*: 381, KB *yaḏaġ*: 1734, 2370, 2961, Muh. *yayaḳ*: 153, *yadaġ*: 164, Kıp. (GT *yayaġ*: 115/2; İM *yayaġ*: 366a/4, *yaḏaġ*: 338b/3; MG *yayaġ*: 27b/2; TA *yayaġ*: 28a/11), Çağ. (LM *yayaġ*: 1575; MN *yayaḳ*: 52b/8; TEH *yayaġ*: T703b/26; SS *yayaḳ*: 891; ŞHD *yayaḳ*: 76b/11), (EDPT: 887a; DTS: 223a)

Kzk. *jayav* "yaya, yayan, yürüyerek"

yaḏaġlıḳ "yayalık, yaya olarak yürüme" DLT III: 51, (EDPT: 888b; DTS: 223a)

Kzk. *jayavlıḳ* "yaya olarak yürüme"

yaḏıl- "yayılmak" Uyg. (U III *yaḏıl-*: 7_{14}; TT I *yaḏıl-*: 146; TT II *yaḏıl-*: 14), DLT III *yaḏıl-*: 77, KB *yaḏıl-*: 458, 1044, 3095, Kıp. (BV: *yayıl-* 19a/21; CC *yayıl-*: 120/15; GT *yayıl-*: 285/2; İM *yayıl-*: 295a/8), Çağ. (BVt *yayıl-*: 497/5; FK *yayıl-*: 146/4; İD *yayıl-*: 135/4; LM *yayıl-*: 840; TEH *yayıl-*: T696b/10; SS *yayıl-*:

Kzk. *jayıl-* "yayılmak, serilmek"

468; ŞT *yayıl-*: 80a/7; LD *yayıl-*: 2605), (EDPT: 890a; DTS: 223a)

yaḏıŋ "*yadıŋ suv* = sığ su" DLT III: 372, (EDPT: 891b) — Kzk. *jayın* "yavaş, durgun, sakin, sessiz"

yaḏış- "yaymakta yardım etmek" DLT III: 70, (EDPT: 894a; DTS: 223b) — Kzk. *jayıs-* "birlikte yaymak, sermek"

yaḏrat- "yere yaymak, yere sermek" Uyg. (IrkB: 50), (EDPT: 893b) — Kzk. *jayrat-* "yere sermek, devirmek, yerle bir etmek"

yaḏtur- "yaydırmak, sermek" DLT III: 93, (EDPT: 887a; DTS: 223b) — Kzk. *jaydır-* "yaydırmak, serdirmek"

yaġ "yağ" Uyg. (U III: 24_5; TT VII: 22_{17}), DLT III: 159, KB: 4442, Muh.: 165, Kıp. (BV: 19a/13; DM: 7a/2; GT: 42/12; KFT: 268b/8; KK: 70b/5; MG: 82a/2; MS: 9b/5; TA: 16b/8; CC *yaġ/yav*: 83/10; TZ *yaġ/yav*: 15b/1), Çağ. (BVt: 300/3; FK: 312/3; İD: 192/3; LM: 1662; MKb: 22b/3; TEH: A727a/13; SS: 1040; LÇT: 607; ŞHD: 77a/2; LD: 2714), (EDPT: 895a; DTS: 223b) — Kzk. *jav* "yağ" (Kazakçada yaygın kullanım *may*)

yaġ- "yağmak, akmak; dökmek" Uyg. (IrkB: 53; TT VII: 25_{20}), DLT III: 60, KB: 118, Muh.: 110, 120, Kıp. (GT: 316/10; İM: 107a/7; KFT: 353b/2; Kİ: 95; TA: 44a/1; TZ *yaġ-/yav-*: 35b/13), Çağ. (BVt: 325/6; FK: 281/2; İD: 243/4; LM: 1843; MKb: 75b/5; TEH: T702b/22; SS: 1095; HBD: 172/2; GN: 62/2; LÇT: 609; ŞT: 68b/4; ŞHD: 38a/2; LD: 1943), (EDPT: 896a; DTS: 223b) — Kzk. *jav-* "(yağmur, kar vb.) yağmak"

yaġaḳ “ceviz” Uyg. (IrkB: 56; Man I: 32_{11}), DLT I: 90, III: 29, Çağ. (LÇT *yanḳaġ*: 618; AL *yaŋaġ*: 483), (EDPT: 900b; DTS: 224a)

Kzk. *jaŋaḳ, jaŋġaḳ* “ceviz”

yaġı “düşman” Uyg. (IrkB: 34; U II: 78_{30}), DLT III: 24, KB: 2022, 2367, 5582, Muh.: 145, 152, Kıp. (CC: 27/17; İH: 30-31; KFT: 393a/32; Kİ: 95; TA: 28a/7), Çağ. (BVt: 582/4; FK: 236/3; TEH: A724a/6; SS: 976; GN: 91/8; LÇT: 609; ŞT: 100b/1; SD: 75; ŞHD: 116b/3; LD: 2519), (EDPT: 898a; DTS: 224a)

Kzk. *jav* “düşman, hasım”

yaġıçı “savaşçı, muharip” KB: 2019, 2315, 2334, 2338, 2372, 5840, Muh.: 145, (EDPT: 899a; DTS: 224a)

Kzk. *javşı* “istila edenden öcünü alan kimse, savaşçı; elçi, arabulucu; kız istemeden önce kızın anne ve babasına, onaylarını almak üzere gönderilen elçi”

yaġıḳ- “düşmanlaşmak” DLT III: 76, Çağ. (TEH: A730b/19; LÇT: 610), (EDPT: 901a; DTS: 224b)

Kzk. *javıḳ-* “düşman olmak, kin tutmak”

yaġıla- “düşmanlık etmek; düşmanla savaşmak, çarpışmak” Uyg. (TT IX: 74), DLT III: 328, KB: 4261, 4763, Muh.: 112, (EDPT: 903b; DTS: 224a)

Kzk. *javla-* “düşmanlık etmek, işgal etmek, istila etmek; yenmek”

yaġılaş- “düşmanlaşmak, düşman olmak” Uyg. (AY: 34/19), KE: 178r/3, ME: 125/3, (DTS: 224a)

Kzk. *javlas-* “düşman olmak”

yaġılıġ “düşmanı olan” Uyg. (TT I: 32), KB: 3400, 4187, 4232, 4270, Çağ. (LD: 2617),

Kzk. *javlı* “düşmanı olan”

(EDPT: 903b; DTS: 224b)

yağılıḳ “düşmanlık” KB: 4226, (EDPT: 903b; DTS: 224b) — Kzk. *javlıḳ* “düşmanlık”

yağın “yağış, yağmur” KE: 25r/15, ME: 15/6, Çağ. (BVt: 593/6; FK: 522/1; İD: 76/7; LM: 3327; MKb: 42b/1; TEH: T704b/2; SS: 4579; HBD: 187/7; LÇT: 610), (Ata, 1997: 695) — Kzk. *javın* “yağış, yağmur”

yağınsız “yağmursuz” Çağ. (MKb: 69a/11, 77a/11, 96a/10), (Ölmez, 1993: 566) — Kzk. *javınsız* “yağışsız, yağmursuz”

yağır “at, katır ve eşek gibi hayvanların sırtında semer, eğer ve yük vurmasından meydana gelen yara, yağır” DLT I: 370, III: 9, Kıp. (BV: 47b/24; Kİ: 95), Çağ. (LÇT: 609), (EDPT: 905a; DTS: 224b) — Kzk. *javır* “(at, eşek vb.) çok binme sonucunda hayvan sırtında oluşan yara”

yağısız “düşmansız” ETY: 130, KB: 3380, 3419, (EDPT: 998a; DTS: 224b) — Kzk. *javsız* “düşmansız”

yağmur “yağmur” Uyg. (TT I *yaġmur*: 5, TT V *yaġmur*: 107), DLT I *yaġmur*: 272, III *yamġur*: 38, KB *yaġmur*: 1758, 5314, 6155, Muh. *yaġmur*: 184, Kıp. (BM *yaġmur*: 2/16; CC *yamġur/amġur*: 41/19; DM *yaġmur*: 2b/2; GT *yaġmur*: 93/5; İM *yaġmur*: 99b/5; KF *yaġmur*: 209b/7; KFT *yaġmur*: 353b/2; KK *yaġmur/yamġur*: 65b/9; MS *yaġmur*: 7a/3; TA *yaġmur*: 5b/8; TZ *yamġur*: 32b/3), Çağ. (BVt *yamġur*: 608/1; FK *yamġur*: 485/2; İD *yaġmur*: 213/6; LM *yamġur*: 3420; HBD *yamġur*: 78/3; SD *yaġmur*: 250, *yamġur*: 257), (EDPT: 903b; DTS: 225a) — Kzk. *jaŋbır, jamġır* “yağmur” (KTAS: 232b)

yağmursuz "yağmursuz" ME: 29/8, (Yüce, 1993: 200)

Kzk. *jaŋbırsız* "yağmursuz"

yağrı- "(atın sırtı) yara olmak" Uyg. (IrkB: 16), DLT I: 104, Kıp. (İN: 53b/4), (EDPT: 906a; DTS: 225b)

Kzk. *javır-* "sırtı yara olmak" (javıra- "sırtı yara olmak, delinmek")

yağrın, yarın "kürek kemiği; sırt, omuz" Uyg. (IrkB *yarın*: 40; Man III *yarın*: 8_7), DLT III *yarın*: 27, NF *yağrın*: 33/11, Kıp. (BV *yağrın*: 7a/6; GT *yağrın*: 89/3; İH *yağrın*: 30; Kİ *yağrın*: 95; MG *yağrın*: 20a/4; TZ *yağrın*: 31b/5), Çağ. (ŞT *yağrın*: 81b/6; LÇT *yağrın*: 608), (EDPT *yarın*: 970a; DTS *yarın*: 241b)

Kzk. *javırın* "kürek kemiği"

yağru "yakın" DLT III: 31, (EDPT: 905a; DTS: 225b)

Kzk. *juvır* "yakın, yakında, yanında"

yağtur- "yağdırmak" DLT III *yağtur-*: 95, Kıp. (CC *yavdır-*: 144/6), Çağ. (Seng. *yağdur-*: 333r/8), (EDPT: 900a; DTS: 225b)

Kzk. *javdır-* "yağdırmak"

yağu- "yaklaşmak, yakınlaşmak" Uyg. (Man III: 7_8; U III: 43_{28}), DLT III: 89, KB: 1631, 4042, 5638, Kıp. (Kİ *yavı-*: 99), Çağ. (ŞHD *yavu-*: 160a/9; MKb *yavu-*: 82b/4; İD *yavu-*: 224/5), (EDPT: 898b; DTS: 225b)

Kzk. *juvı-* "yaklaşmak, yakın olmak, yakınlaşmak"

yağuḳ "yakın; komşu" Uyg. (U II: 80_{65}; TT I: 140), DLT I: 433, III: 23, KB: 778, 817, 1194, Muh.: 143, Kıp. (CC *yavuḫ*: 63/4; İM *yavuḳ*: 11b/8; KFT *yavuḳ*: 4b/77; TA *yavuḳ*: 27b/2; TZ *yovuḳ*: 28b/9), Çağ. (BVt *yavuḳ*: 316/6; FK *yavuḳ*: 324/2; LM *yavuḳ*: 3428; GN *yavuḳ*: 61/11; SD *yavuḳ*: 662; LD *yavuḳ*: 2304),

Kzk. *juvıḳ* "yakın, yakınlık"

(EDPT: 901a; DTS: 225b)

yaġuklat- "yakınlaştırmak" Kıp. (Kİ *yavuḳlat-*: 99), (Caferoğlu, 1931: 123) Kzk. *juvıḳtat-* "yakınlaştırmak"

yaġuḳluḳ "yakınlık" KB: 3296, 5045, 6468, (EDPT: 901b; DTS: 226a) Kzk. *javıḳtıḳ* "yakınlık"

yaġuş- "yakınlaşmak, birbirine yaklaşmak" Uyg. (TT I: 220), DLT III: 73, KB: 136, 5311, Çağ. (Seng. *yavuş-*: 339v/8; BVt *yavuş-*: 585/2; FK *yavuş-*: 218/3; İD *yavuş-*: 147/3; LM *yavuş-*: 2596; MKb *yavuş-*: 39a/2; GN *yavuş-*: 19/6; LD *yavuş-*: 2239), (EDPT: 908b; DTS: 226a) Kzk. *juvıs-* "yakınlaşmak, yaklaşmak"

yaġut- "yaklaşmak, yakınlaştırmak" DLT II: 316, KB: 2506, 6028, Kıp. (TA *yavut-*: 45a/4), Çağ. (BVt *yavut-*: 250/7; FK *yavut-*: 669/8; İD *yavut-*: 224/5; MKb *yavut-*: 62a/8; SD *yavut-*: 530; LD *yavut-:* : 2237), (EPDT: 899b; DTS: 226a) Kzk. *juvıt-* "yakınlaştırmak, yanında durmak"

yaḫşı "iyi, güzel" DLT I *yaḫşı*: 64, III: 32, KB *yaḳşı*: 1100, 1385, 2682, Muh. *yaḫşı*: 150, Kıp. (BV *yaḫşı*: 2b/20; CC *yaḫşı/yaḳşı*: 125/11; DM *yaḫşı*: 14b/8; GT *yaḫşı*: 73/5; İM *yaḫşı*: 255b/5; KFT *yaḫşı*: 387a/10; MG *yaḫşı*: 5b/7; TA *yaḳşı*: 26b/13; TZ *yaḳşı*: 33a/4), Çağ. (BVt *yaḫşı*: 231/7; FK *yaḫşı*: 92/1; İD *yaḫşı*: 83/4; LM *yaḫşı*: 1259; MKb *yaḫşı*: 3b/6; MN *yaḫşı*: 2a/12; TEH *yaḫşı*: T696b/12; SS *yaḫşı*: 2580; HBD *yaḫşı*: 174/5; GN *yaḫşı*: 19/4; SD *yaḫşı*: 398; ŞHD *yaḫşı*: 22b/13; LD *yaḫşı*: 1330), (EDPT: 998a; DTS: 250b) Kzk. *jaḳsı* "iyi, güzel, hoş; akıllı, terbiyeli; ileri gelen; evet, tamam, peki anlamlarında kullanılır"

yaḫşıla- “güzelleştirmek, övmek” KE *yaḫşıla-*: 81v/11, Kıp. (KFT *yaḫşıla-*: 414a/34; Kİ *yaḳşıla-*: 96), Çağ. (LÇT *yaḫşıla-*: 624), (Ata, 1997: 696)

Kzk. *jaḳsıla-* “övmek, methetmek; güzelleştirmek”

yaḫşılıḳ “güzellik, iyilik” KE: 163v/20, Kıp. (BV: 5a/14; İM: 483b/3; KF: 133a/3; KK: 30a/4), Çağ. (FK: 254/3; LM: 1708; MKb: 29a/9; TEH: T712b/5; SS: 2449; HBD: 84/8), (Ata, 1997: 696)

Kzk. *jaḳsılıḳ* “güzellik, iyilik”

yaḫşıraḳ “daha güzel, daha iyi” NF *yaḫşıraḳ*: 16/8, KE *yaḫşıraḳ*: 3r/2, Kıp. (BV *yaḫşıraḳ*: 32b/8; CC *yaḫşıraḫ/yaḳşıraḫ*: 125/30; İM *yaḫşıraḳ*: 43b/4; KK *yaḫşıraḳ*: 32b/7; TZ *yaḳşıraḳ*: 46a/12), Çağ. (ŞT *yaḳşıraḳ*: 86b/15, 92a/5), (Toparlı, 1992: 171; Atalay, 1945: 276)

Kzk. *jaḳsıraḳ* “daha iyi, daha güzel”

yaḳ[1] “taraf, yön; kenar, semt” Çağ. (LÇT: 610; ŞT: 79a/16, 90a/6), (Durgut, 1995: 610; Ölmez, 1996: 475)

Kzk. *jaḳ[1]* “taraf, yön; kenar, köşe”

yaḳ[2] “yakın” KB: 1327, NF: 8/11, Çağ. (LÇT: 610), (Arat, 1979: 515)

Kzk. *jaḳ[2]* “yakın, kıyı”

yaḳ-[1] “sürmek, sıvamak, ovmak” Uyg. (AratU I: 28), DLT III: 62, Kıp. (TZ: 3b/1), Çağ. (SD: 739; ŞHD: 184b/10), (EDPT: 896b; DTS: 237a)

Kzk. *jaḳ-[1]* “sürmek, sıvamak”

yaḳ-[2] “yakınlaşmak, dokunmak, hoşa gitmek” Uyg. (TT VI: 445), DLT III: 62, KB: 3448, KE: 67r/19, Çağ. (BVt: 42/5; FK: 505/4; MKb: 35b/11; SD: 430; LD: 395, 547; GN: 39/7), (EDPT: 896b; DTS: 237a)

Kzk. *jaḳ-[2]* “hoşa gitmek, beğenmek, hoşlanmak, yakışmak; yaramak, yararlı olmak, iyi gelmek”

yaḳ-[3] "yakmak" NF: 42/12, KE: 109r/11, ME: 7/6, Muh.: 103, Kıp. (BV: 18b/9; GT: 210/7; Kİ: 95), Çağ. (BVt: 259/6; MN: 7b/9; ŞHD: 130a/6; LD: 1954), (EDPT: 897a)

Kzk. *jaḳ-*[3] "yakmak, tutuşturmak"

yaḳa "yaka, kenar" DLT I: 189, III: 24, KB: 2377, 3282, 3541, Muh.: 166, Kıp. (CC *yaġa*: 100/8; DM *yaḳa*: 12b/8; GT *yaḳa*: 314/4; İM *yaġa*: 106b/7, *yaḳa*: 486b/4; KF *yaḳa*: 203a/3; Kİ *yaḳa*: 95; TA *yaḳa*: 20a/2; TZ *yaḳa*: 20b/11), Çağ. (BVt: 104/4; FK: 13/2; İD: 97/7; LM: 2230; TEH: T705a/1; SS: 1169; HBD: 178/3; GN: 26/3; LÇT: 610; ŞT: 66a/2; SD: 740; ŞHD: 184b/11; LD: 912), (EDPT: 898a; DTS: DTS: 237a)

Kzk. *yaġa* "yaka, elbise yakası; kıyı, kenar, sahil"

yaḳalıḳ "yakalık" ME: 85/3, (Yüce, 1993: 201)

Kzk. *jaġalıḳ* "yakalık, yaka yapmak için kullanılan"

yaḳıl- "yakılmak" KE: 43r/13, ME: 140/1, Kıp. (Kİ: 95), Çağ. (FK: 248/6; İD: 65/5; MKb: 79a/5; TEH: M788a/10; SS: 71; GN: 90/10; SD: 705; ŞHD: 11a/6; LD: 1483), (Karasoy, 1998: 673)

Kzk. *jaḳıl-* "yakılmak, tutuşmak"

yaḳın[1] "yakın" Uyg. (U I: 6_2; U II: 24_{12}; TT III: 52), DLT III: 22, KB: 650, 1378, 3210, NF: 39/14, KE: 123r/11, ME: 23/2, Kıp. (BV: 11b/15; DM: 21a/2; GT: 109/9; İM: 327b/7; KF: 56a/2; Kİ: 95; MG: 10b/8; MS: 30b/3; TA: 27a/2; TZ: 28b/9), Çağ. (BVt: 530/2; FK: 585/3; İD: 150/6; LM: 1502; MKb: 82a/3; MN: 32a/4; TEH: T713a/2; SS: 1804; GN: 4/8; LÇT: 611; ŞT: 70b/11; ŞHD: 58a/12; LD:

Kzk. *jaḳın*[1] "yakın"

1955), (EDPT: 904a; DTS: 237b)

yaḳın[2] "akraba, hısım" NF: 98/6, KE: 71v/3, ME: 128/5, Kıp. (GT: 156/5; İM: 260a/7), (EDPT: 904a)

Kzk. *jaḳın*[2] "yakın, akraba, hısım, tanıdık"

yaḳınla- "yaklaşmak" Kıp. (TZ: 30a/5), (Atalay, 1945: 276)

Kzk. *jaḳında-* "yaklaşmak, yakın durmak"

yaḳınlaş- "yakınlaşmak" Çağ. (TEH: A731a/1; SS: 2691; LÇT: 611), (Durgut, 1995: 611)

Kzk. *jaḳındas-* "yakınlaşmak, yaklaşmak"

yaḳınlaştur- "yakınlaştırmak" Çağ. (BVt: 530/1), (Türkay, 1988: 905)

Kzk. *jaḳındastır-* "yakınlaştırmak"

yaḳınlıḳ "yakınlık" KB: 6468, ME: 23/3, Kıp. (İM: 5a/3), Çağ. (TEH: M785b/4), (EDPT: 904b; DTS: 238a)

Kzk. *jaḳındıḳ* "yakınlık; akrablık, hısımlık"

yaḳınraḳ "daha yakın, çok yakın" Kıp. (İM: 297b/4), Çağ. (ŞT: 85b/17), (Toparlı, 1992: 333)

Kzk. *jaḳınıraḳ* "daha yakın, yakın gibi"

yaḳlaş- "yakın olmak, yaklaşmak" Kıp. (KK: 84b/1), (Toparlı, 1999: 129)

Kzk. *jaḳtas-* "yakın durmak, yakınlaşmak, taraftar olmak"

yaḳtur-[1] "yaktırmak" Uyg. (TT VII: 40_{121}), DLT III: 96, Çağ. (LÇT: 610), (EDPT: 900a; DTS: 238b)

Kzk. *jaḳtır-*[1] "yaktırmak, tutuşturmak"

yaḳtur-[2] "münasip görmek, uygun bulmak, kabul etmek" Çağ. (LÇT: 610), (Durgut, 1995: 610)

Kzk. *jaḳtır-*[2] "kabul etmek, beğenmek, hoşlanmak, uygun bulmak"

yaḳu "yağmurluk, giysi" DLT III: 226, Muh. *yaḳu* "çevrilmiş kürk": 167, (EDPT: 898b; DTS: 238b)

Kzk. *jaḳı* "kısrak derisinden yapılan bir tür palto, giysi, elbise"

yal[1] "at yelesi" DLT III: 160, KB: 5801, KE: 124v/4, ME: 12/3, Kıp. (Kİ: 97; MG: 69b/5), (EDPT: 916a; DTS: 227a)

Kzk. *jal*[1] "yele, at yelesi"

yal[2] "maaş, aylık; ücret, kira" Uyg. (USp: 273), ME: 57/1, Kıp. (İM: 365b/1), (EDPT: 916a)

Kzk. *jal*[2] "çalışarak kazınalan para, maaş, ücret; kira, *jalġa ber-* kiraya vermek"

yala "şüphe, töhmet, iftira, bir kişi hakkında kötü sanıda bulunma" Uyg. (TT I: 75), DLT III: 25, ME: 147/1, Kıp. (CC: 114/37), (EDPT: 918b; DTS: 227b)

Kzk. *jala* "iftira, bühtan, yalan"

yalaŋaç "çıplak, yalın" KE: 78v/10, Kıp. (CC: 74/26; İM: 95a/6), Çağ. (FK: 104/4; TEH: T699b/6; GN: 81/3), (Ata, 1997: 697)

Kzk. *jalaŋaş* "yalın, çıplak"

yalaŋaçla- "soymak, çıplak hale getirmek" Çağ. (TEH: A727a/3; LÇT: 612), (Durgut, 1995: 612; Abik, 1993: 728)

Kzk. *jalaŋaşta-* "soymak, üstündekileri çıkarmak"

yalav[1] "bayrak, tuğ" Çağ. (BVt: 660/76; FK: 532/1; AL: 484; LÇT: 612), (Durgut, 1995: 612)

Kzk. *jalav*[1] "bayrak, sancak, tuğ"

yalav[2] "alev, parlaklık" Çağ. (BVt: 520/1; AL: 484; LÇT: 612), (Güzeldir, 2002: 484)

Kzk. *jalav*[2] "alev, parklaklık" (KTAS: 228)

yalçı "gündelikçi, ücretle iş gören" Kıp. (CC: 164/17; İM: 283b/6), (Grønbech, 1942: 111)

Kzk. *jalşı* "gündelikçi, temizlikçi, hizmetçi,

başkasının işini para ile yapan”

yalġa- “yalamak” Uyg. (IrkB *yalġa-*: 13; TT VII *yalġa-*: 27_1), DLT III *yalġa-*: 306, KB *yalġa-*: 2888, Muh. *yala-*: 114, 121, 131, Kıp. (BV *yala-*: 37a/22; CC *yala-*: 115/15; İM *yala-*: 110a/1; Kİ *yala-*: 97; KK *yala-*: 82b/8; TA *yala-*: 37b/6; TZ *yala-*: 32a/7), Çağ. (BVt *yala-*: 415/3; FK *yala-*: 568/5; MKb *yala-*: 13a/2; LÇT *yala-*: 611; ŞHD *yala-*: 139a/9; LD *yala-*: 2543), (EDPT: 926b; DTS: 228a)

Kzk. *jala-* “yalamak, dille silmek”

yalġan “yalan” Uyg. (U II: 76_5), DLT III: 37, KB: 1326, 1671, 2037, NF: 16/1, KE: 68v/10, Muh.: 148, Kıp. (CC: 60/18; DM: 20b/10; GT: 331/12; İM: 86b/6; KF: 74a/1; KFT: 411b/20), Çağ. (BVt: 390/4; FK: 260/6; İD: 37/5; LM: 2870; MKb: 8a/8; TEH: T701a/5; SS: 2864; HBD: 19/4; GN: 38/12; ŞT: 84b/17; SD: 125; ŞHD: 54b/8; LD: 2273), (EDPT: 926b; DTS: 228b)

Kzk. *jalġan* “yalan”

yalġan- “yalamak” DLT III: 109, (EDPT: 927a; DTS: 228b)

Kzk. *jalan-* “yalanmak, yalamak”

yalġançı “yalancı” NF: 344/17, KE: 154v/1, Muh.: 84, Kıp. (DM: 22a/12; İM: 22b/8; TZ: 30b/8), Çağ. (MKb: 80b/7; SS: 3803; ŞHD: 166b/10; LD: 2226), (Atalay, 1945: 277)

Kzk. *jalġanşı* “yalan söyleyen, yalancı”

yalġaş- “birlikte yalamak” DLT III *yalġaş-*: 103, Çağ. (LM *yalaş-*: 1335), (EDPT: 927a; DTS: 228b)

Kzk. *jalas-* “birlikte yalamak, yalaşmak”

yalġat- “yalatmak” Uyg. (USp *yalḳat-*: 273),

Kzk. *jalat-* “yalatmak”

DLT II *yalġat-*: 354, Muh. *yalat-*: 131, Kıp. (BV *yalat-*: 37a/23), (EDPT: 927a; DTS: 228b)

yalġuz "yalnız" Uyg. (IrkB *yalŋus*: 40; U III *yalŋuz*: 69_3), DLT I *yalŋus*: 333, KB *yalŋuz*: 1081, NF *yalġuz*: 11/9, KE *yalġuz*: 9r/8, ME *yalġuz*: 10/8, Kıp. (CC *yalġız/yalġuz*: 69/11; BV *yalġuz*: 13b/19; GT *yalġuz*: 167/3; İM *yalġuz*: 134a/7; KFT *yalġuz*: 245b/14), Çağ. (BVt *yalġuz*: 142/7; FK *yalġuz*: 150/8; İD *yalġuz*: 222/5; LM *yalġuz*: 2748; TEH *yalġuz*: T701b/169; SS *yalġuz*: 3332; HBD *yalġuz*: 154/5; GN *yalġuz*: 26/12; ŞT *yalġuz*: 79a/12; SD *yalġuz*: 575; ŞHD *yalġuz*: 69a/9; LD *yalġuz*: 1468), (EDPT: 930b; DTS: 228b)

Kzk. *jalġız* "yalnız, sadece, tek"

yalġuzlan- "yalnız kalmak" ME: 184/6, (Yüce, 1993: 201)

Kzk. *jalġızdan-* "tek başına kalmak, yalnız kalmak"

yalġuzluḳ "yalnızlık" NF: 83/15, ME: 140/3, Kıp. (GT: 204/10; İM: 125a/7), Çağ. (HBD: 151/2), (Yüce, 1993: 201)

Kzk. *jalġızdıḳ* "yalnızlık"

yalın "alev" Uyg. (U I: 8_{13}; U II: 25_{26}; TT I: 123), DLT III: 23, KB: 1415, 2579, 3839, KE: 4r/5, Kıp. (CC: 105/11), Çağ. (FK: 274/5; MKb: 72b/1; MN: 103a/3; GN: 39/1; LÇT: 615), (EDPT: 929b; DTS: 229a)

Kzk. *jalın* "alev, ateş; güç, kuvvet"

yalın- "rica etmek, dilemek, yalvarmak, yakarmak" Muh.: 106, 123, Kıp. (CC: 164/20), Çağ. (LM: 1713; GN: 24/4; LÇT: 615), (EDPT: 931a)

Kzk. *jalın-* "yalvarmak, yakarmak"

yalınla- “alevlenmek” ME *yalıŋla-*: 151/1, (EDPT: 932a)

Kzk. *jalında-* “alevlenmek, tutuşmak”

yalınlıġ “alevli, alevlenmiş” Uyg. (U II: 59_5; TT V: 44), Çağ. (Seng.: 336v/28), (EDPT: 932a)

Kzk. *jalındı* “alevli, ateşli”

yalınsız “alevsiz” Uyg. (AY: 299/10, 433/7), (EDPT: 932a)

Kzk. *jalınsız* “alevsiz, ateşsiz”

yalıŋ, yalaŋ “çıplak, yalın” Uyg. (TT I *yalıŋ*: 162; TT VI *yalıŋ*: 14), DLT III *yalıŋ*: 373, KB *yalıŋ*: 1098, 2289, 2369, NF *yalıŋ*: 80/2, KE *yalaŋ*: 83v/6, *yalıŋ*: 12r/12, Kıp. (CC *yalaŋ*: 151/7; GT *yalaŋ*: 115/2, *yalın*: 180/2; İM *yalaŋ*: 33b/7; MG *yalaŋ*: 84a/7; TZ *yalan*: 12b/10), Çağ. (BVt *yalaŋ*: 318/4; FK *yalaŋ*: 206/1; İD *yalaŋ*: 315/8; LM *yalaŋ*: 3304; MKb *yalaŋ*: 11b/5; MN *yalaŋ*: 13a/7; TEH *yalaŋ*: T710a/23; SS *yalaŋ*: 1451; HBD *yalaŋ*: 142/1), (EDPT: 929b; DTS: 229a)

Kzk. *jalaŋ* “yalın, sade, çıplak”

yalıŋlan- “alevlenmek” ME: 167/2, (Yüce, 1993: 202)

Kzk. *jalından-* “alevlenmek, yanmak”

yalḳ- “bıkmak, usanmak” Uyg. (AY: 235/11), DLT III: 435, KB: 6628, KE: 119v/8, ME: 179/4, Çağ. (Seng. *yalḳı-*: 336r/3), (EDPT: 924b)

Kzk. *jalḳı-* “bezmek, sıkılmak, bunalmak, iğrenmek”

yalḳav “gevşek, tembel” Kıp. (TZ: 30b/5), (Atalay, 1945: 277)

Kzk. *jalḳav* “tembel, uyuşuk, üşengeç”

yalḳıḳ “balgam” Kıp. (İH: 31), (İzbudak, 1936: 50)

Kzk. *jalḳaḳ* “balgam”

yalmaġuz “yiyip doymayan, daima aç olan” Çağ. (LÇT: 614), (Durgut, 1995: 614)

Kzk. *jalmavız* “obur”

yalman[1] “bir çeşit sıçan” DLT III *yamlan*: 37, Muh.: 177, Kıp. (BM: 10/9; DM: 7b/11; İM: 355a/2; Kİ: 97; TA: 12a9; TZ: 11b/7), (EDPT: 929a)

Kzk. *jalman*[1] “tuzlu topraklarda yaşayan tüyü kalın sırtı beyazımsı bir çeşit sıçan; fare, sıçan”

yalman[2] “sivri, keskin” Çağ. (LÇT: 614), (Durgut, 1995: 614)

Kzk. *jalman*[2] “sivri uç, keskin”

yalman- (< yala-) “yalanmak; ağızda kalan yemek artığını yalayıp yutmak” ME: 150/2, Kıp. (İH: 31), (İzbudak, 1936: 50; Yüce, 1993: 202)

Kzk. *jalman-* “yalayıp yutmak” (*jal-* “yalamak”)

yaltır- “parlamak, parıldamak, ışıldamak” Uyg. (AY: 86/12, 630/19), (DTS: 230a)

Kzk. *jaltır-* “parlamak, ışıldamak” (*jaltır* “parlak, ışık saçan”)

yaltrı- “parlamak, ışıldamak” Uyg. (U II *yaltrı-*: 37_{56}; TT III *yaltrı-*: 133; TT V *yaltrı-*: 9), DLT III *yaldra-/yaldrı-*: 437, ME *yıldıra-*: 4/2, Kıp. (CC *yıltra-*: 33/3; TZ *yıldıra-*: 32a/13), Çağ. (Seng. *yaldıra-*: 335v/18; LÇT *yaldıra-*: 614; ŞHD *yaldıra-*: 120b/10), (EDPT: 923b; DTS: 230a)

Kzk. *jaltıra-* “parlamak, ışıldamak” (*jalt* “yıldırım, şimşek”) (ET’deki kelime sonundaki dar ünlülerin bazıları Kazakçada geniş ünlüye dönüşmektedir: toġrı > tuvra, bodı- > boya- gibi. (Koç, 2004: 77)

yaltrıḳ “parlaklık, ışık” Uyg. (TT X: 491), DLT III *yaldruḳ*: 432, Çağ. (LÇT *yaldıraḳ/yaltıraḳ*: 613), (EDPT: 922a; DTS: 230a)

Kzk. *jaltıraḳ* “parlak, ışık”

yaltrıt- "parlatmak, ışıldatmak" Uyg. (U II: 46_{69}), Çağ. (Seng. *yaldırat-*: 335v/25), (EDPT: 924a; DTS: 230b)

Kzk. *jaltırat-* "parlatmak, ışıldatmak"

yalvar- "yalvarmak" Uyg. (IrkB *yalbar-*: 54; Man II *yalvar-*: 10_2; U II *yalvar-*: 79_{52}), DLT III *yalvar-*: 100, KB *yalvar-*: 1483, 6631, 6639, NF *yalbar-*: 355/4, KE *yalbar-*: 110r/6, *yalvar-*: 102r/1, Muh. *yalbar-*: 106, 125, Kıp. (CC *yalbar-*: 48/15; İM *yalbar-*: 381b/1; TZ *yalbar-*: 9b/9), Çağ. (BVt *yalbar-*: 282/3; FK *yalbar-*: 518/2; İD *yalbar-*: 250/7; LM *yalbar-*: 2955; MKb *yalbar-*: 22a/7; SS *yalbar-*: 3607; HBD *yalbar-*: 192/4; GN *yalbar-*: 24/4; ŞT *yalbar-*: 99b/7; ŞHD *yalbar-*: 117b/11; LD *yalbar-*: 2281), (EDPT: 920b; DTS: 230b)

~Kzk. *jalbar-* "yalvarmak"

yama- "yamamak" DLT III: 91, ME: 80/5, Muh.: 131, Kıp. (CC: 48/23; TZ: 84a/3), Çağ. (FK: 216/7), (EDPT: 934b; DTS: 231a)

Kzk. *jama-* "yırtılan eliseye parça dikmek, yama yapmak, yamamak"

yamaġ "yama" DLT III: 28, NF: 105/15, Muh.: 166, Kıp. (CC *yamov*: 160/3; DM *yama*: 12b/8; TZ *yamav*: 16b/2), Çağ. (FK: 667/6; LÇT: 615), (EDPT: 935b; DTS: 231a)

Kzk. *jamav* "yama, parça"

yamaġlıġ "yamalı" DLT III: 49, NF: 253/7, Kıp. (TZ *yamavlı*: 34b/2), Çağ. (FK: 527/4; LÇT: 616), (EDPT: 936a; DTS: 231)

Kzk. *jamavlı* "yamalı, parça eklenmiş"

yamaġlıḳ "yamalık, yama yapılmak üzere hazırlanmış" DLT III: 51, Kıp. (TZ: 50a/5), (EDPT: 936a; DTS: 231)

Kzk. *jamavlıḳ* "yamalık, yama için kullanılan"

yaman "yaman, kötü, fena" Uyg. (TT VII: 29_6;

Kzk. *jaman* "yaman,

USp: 22_{47}), DLT III: 30, NF: 9/14, KE: 1v/6, Muh.: 97, 150, Kıp. (BV: 16a/24; CC: 130/27; DM: 14b/8; GT: 87/13; İM: 297b/4; KF: 2b/5; KFT: 1b/95; Kİ: 27, 98; KK: 30b/6; MG: 35a/6; MS: 32a/2; TA: 26b/13; TZ: 38b/2), Çağ. (BVt: 361/5; FK: 10/2; İD: 75/3; LM: 2449; MKb: 3b/6; MN: 8b/2; TEH: T696a/23; SS: 4900; GD: 73/7; HBD: 115/1; GN: 30/8; LÇT: 616; ŞT: 66b/9; SD: 189; ŞHD: 100a/13; LD: 2717), (EDPT: 937a; DTS: 231a)

kötü, fena"

yamanla- "kötülemek" NF: 422/13, KE: 90v/16, Kıp. (KF: 180a/3; KFT: 140a/37), Çağ. (LÇT: 616), (Ata, 1997: 700)

Kzk. *jamanda-* "kötülemek, yermek"

yamanlıḳ "kötülük, fenalık" NF *yamanlıḳ*: 387/9, KE *yamanlıḳ*: 163v/20, Kıp. (CC *yamanlıḫ/yamanlıḳ*: 76/9, 125/34; GT *yamanlıḳ*: 29/9; KF *yamanlıḳ*: 128a/4; KK *yamanlıḳ*: 30b/7), Çağ. (FK *yamanlıġ/yamanlıḳ*: 53/7; İD *yamanlıġ*: 84/7; MKb *yamanlıḳ*: 34a/8; LD *yamanlıḳ*: 2524), (Karaağaç, 1997: 704)

Kzk. *jamandıḳ* "kötülük, fenalık"

yamaş- "birlikte yamamak" DLT III: 75, (EDPT: 939a; DTS: 231a)

Kzk. *jamas-* "yamamakta yardım etmek, birlikte yamamak"

yamat- "yamatmak" Muh.: 131, Ç ağ. (BVt: 555/6), (Battal, 1997: 85)

Kzk. *jamat-* "yamatmak"

yan "yan, yan taraf" Uyg. (TT VII: 19_{11}; TT X: 446), DLT III: 160, KB: 4114, 4783, NF: 153/15, KE: 118r/8, Kıp. (GT: 79/13; İM: 467a/3; KF: 57b/6; KFT: 150b/18; KK:

Kzk. *jan* "yan, yan taraf"

68a/13; MG: 21b/3; MS: 19a/2; TA: 22a/5; TZ: 11a/13), Çağ. (BVt: 162/5; FK: 505/4; İD: 43/4; LM: 1024; MKb: 10a/3; MN: 111b/7; TEH: T705a/1; SS: 1818; GD: 73/1; HBD: 19/7; GN: 56/1; LÇT: 616; ŞT: 96a/8; SD: 749; ŞHD: 104a/9; LD: 2193), (EDPT: 940a; DTS: 231b)

yan-[1] "yanmak, tutuşmak" DLT III: 65, NF: 217/6, KE: 78v/9, ME: 132/2, Muh.: 121, Kıp. (GT: 75/5; Kİ: 99; TZ: 38b/5), Çağ. (HBD: 117/7; GN: 20/9; SD: 562; ŞHD: 11a/10; LD: 1249), (EDPT: 942a; DTS: 231b)

Kzk. *jan-* "yanmak, tutuşmak; "parlamak, ışıldamak"

yan-[2] "tehdit etmek" Uyg. (Man II *yan-*: 11_{21}), DLT III *yan-*: 64, KB *yan-*: 967, Muh. *yan-*: 121, Kıp. (CC *yanı-*: 35/34; TZ *yanı-*: 38a/6), (EDPT: 942a; DTS: 231b)

~Kzk. *janı-* "tehdit etmek; tahrik etmek, kışkırtmak"

yana "tekrar, yine" Uyg. (IrkB: 42, 57; Man I: 7_3; U I: 6_2; TT X: 17), DLT I: 60, II: 285, III: 170, KB: 234, 409, 1240, NF: 3/6, KE: 3r/12, ME: 53/5, Kıp. (CC: 159/4; GT: 135/3; MG: 95a/4), Çağ. (BVt: 123/7; FK: 17/4; İD: 20/6; LM: 1168; MKb: 7a/8; MN: 2a/12; TEH: T694b/21; SS: 318; GD: 106/1; HBD: 22/7; GN: 14/9; LÇT: 616; ŞT: 91a/18; SD: 120; ŞHD: 6a/13; LD: 699), (EDPT: 943a; DTS: 231b)

Kzk. *jana, jäne* "yine, tekrar, yeniden"

yana- "yanaştırmak, yaklaşmak" ME: 53/5, (Yüce, 1993: 202)

Kzk. *jana-* "yaklaşmak, yakın durmak, yanaşmak"

yanaş- "yanaşmak" KB: 3140, NF: 179/8, KE: 80v/9, ME: 160/8, Kıp. (İM: 181b/6; TZ: 12a/11), Çağ. (ŞT: 76b/13; LÇT: 617), (DTS:

Kzk. *janas-* "yanaşmak, yaklaşmak"

231b)

yanaştur- “yanaştırmak” ME: 90/1, (Yüce, 1993: 202) — Kzk. *janastır-* “yanaştırmak”

yanç- “ezmek, çiğnemek” Uyg. (U II: 76_{13}; AratU I: 176), DLT III: 435, ME: 70/1, Kıp. (CC *yanç-*: 138/16; TZ: *yanşı-*: 16a/9), Çağ. (FK: 618/3; LM: 1845; MKb: 33b/7), (EDPT: 944b; DTS: 231b) — Kzk. *janşı-* “ezmek, çiğnemek, sıkıştırmak”

yançıl- “ezilmek” Uyg. (Man I: 9_{12}), DLT III: 107, NF: 338/3, Çağ. (FK: 569/3; MKb: 10b/2), (EDPT: 945b; DTS: 232a) — Kzk. *janşıl-* “ezilmek, çiğnenmek, basılmak”

yandaḳ “*yandaḳ tiken* = deve dikeni” DLT III: 44, KE: 118v/9, (EDPT: 947a; DTS: 232a) — Kzk. *jantaḳ* “10-15 cm’e kadar uzayan dikenli bir bitki”

yandaş- “yaklaşmak, yakınlaşmak” Çağ. (BVt: 63/4; FK: 369/4; İD: 257/6; LM: 2989; SS: 3944; GD: 14/1; GN: 29/6), (Ocak, 1995: 237) — Kzk. *jandas-, jantas-* “yakınlaşmak, yanaşmak, yaklaşmak”

yandur- “yandırmak, yaktırmak” NF: 299/9, ME: 28/7, Kıp. (BV: 24a/10; İM: 86a/4; KF: 202b/7; Kİ: 99; TA: 36a/4; TZ *yandır-*: 6a/3), Çağ. (MN: 110b/2; GN: 28/1; ŞHD: 37b/8; LD: 2149), (EDPT: 947b; DTS: 232b) — Kzk. *jandır-* “yakmak, yandırmak”

yanu- “keskinleştirmek, bilemek” DLT III: 91, (EDPT: 944a; DTS: 233a) — Kzk. *janı-* “bileylemek, keskinleştirmek”

yanul- “bilenmek, keskinleşmek” DLT III: 82, (EDPT: 951b; DTS: 233a) — Kzk. *janıl-* “bilenmek, keskinleşmek”

yaŋaḳ “yanak; yüzün bir yanı” DLT III *yaŋaḳ*: — Kzk. *jaḳ* “yanak”

376, KE *yaŋaḳ*: 12v/18, ME *yaŋaḳ*: 95/1, Muh. *yaŋaḳ*: 140, Kıp. (BV *yaŋaḳ*: 14b/21; CC *yaaḫ*: 94/20, *yaaḳ*: 94/28, *yaŋaḳ*: 94/19; DM *yaŋaḳ*: 13a/4; GT *yaŋaḳ*: 236/2; İM *yaŋaḳ*: 168a/5; KF *yaŋaḳ*: 203a/6; MG *yaŋaḳ*: 21a/9; KK *yanaḳ*: 68a/7; TA *yaŋaḳ*: 21a/11; TZ *yanaḳ*: 14a/4), Çağ. (FK *yaŋaḳ*: 670/4; SD *yaḳ*: 272, *yaŋaḳ*: 742; ŞHD *yaŋaḳ*: 33a/13; LD *yaŋaḳ*: 2409), (EDPT: 948b; DTS: 233b)

yaŋala- "yenilemek" Muh.: 107, (EDPT *yaŋıla-*: 952a) — Kzk. *jaŋala-* "yenilemek"

yaŋı[1] "yeni" Uyg. (Man I: 14_9; U II: 21_7; TT I: 117), DLT III: 369, KB: 349, 610, 1043, NF: 47/17, KE: 66v/12, ME: 212/8, Kıp. (CC: 120/4; GT: 186/11; İM: 477a/2; TZ: 11b/9), Çağ. (BVt: 242/1; FK: 143/3; İD: 134/8; LM: 3007; TEH: M800a/14; SS: 948; HBD: 163/5; GN: 10/3; ŞHD: 133a/13; LD: 1024), (EDPT: 943b; DTS: 234a) — Kzk. *jaŋa* "yeni"

yaŋı[2] "yan, kenar, taraf" Çağ. (LÇT: 618), (Durgut, 1995: 618) — Kzk. *janı* "yan, yan taraf, bir şeyin yanı"

yaŋıl- yanılmak, hata yapmak" Uyg. (U II: 77_{17}; TT VII: 25_{18}), DLT III: 59, III: 380, KB: 630, 1969, 2376, NF: 245/12, KE: 94v/15, ME: 63/4, Kıp. (CC: 25/18; GT: 280/7; MG: 14a/7), Çağ. (BVt: 155/5; MKb: 63a/2; MN: 80b/4; SS: 4158; SD: 24; ŞHD: 70a/1; LD: 2356), (EDPT: 951a; DTS: 234a) — Kzk. *jaŋıl-* "yanılmak, şaşırmak, hata yapmak"

yaŋılt- "yanıltmak, şaşırtmak" Çağ. (LÇT: 620), (Durgut, 1995: 620) — Kzk. *janılt-* "yanıltmak"

yaŋırtı “yeniden, baştan, tekrar” Uyg. (TT I: 53; TT II: 84; TT V: 30), (EDPT: 952b; DTS: 234b)

krş. Kzk. *jaŋartıl-* (< jaŋart-) “yenilenmek, tekrarlanmak” (*jaŋar-* “yenilenmek”, *jaŋart-* “yeniletmek”, *jaŋaruv* “yenilenmiş”)

yaŋḳur- “yankılanmak” Uyg. (TT I: 135), DLT III: 400, (EDPT: 949b; DTS: 234b)

Kzk. *jaŋġır-* “yankılanmak” (*jaŋġırıḳ* “yankı, ses”)

yaŋḳurt- “yankılatmak” Uyg. (TT IX: 84), (EDPT: 949b)

Kzk. *jaŋġırt-* “yankılatmak”

yaŋlış “yanlış” Kıp. (İM: 23b/5; Kİ: 99), (Toparlı, 1992: 160)

Kzk. *jaŋılıs* “yanlış, hata”

yaŋlış- “yanlış yapmak, yanılmak” Kıp. (TZ: 27a/3), (Atalay, 1945: 278)

Kzk. *jaŋılıs-* “yanlış yapmak, hata yapmak”

yap[1] “pekiştirme anlamı katar; *yap yaşıl* = yemyeşil” DLT III: 3, KB: 2385, Çağ. (LÇT: 594), (EDPT: 870b; DTS: 235a)

Kzk. *jap*[1] “pekiştirme anlamı katar; *jap jarıḳ* apaydınlık”

yap[2] “ırmak, nehir; arık, su arığı” NF: 66/11, Çağ. (LÇT: 593), (Durgut, 1995: 593)

Kzk. *jap*[2] “arık, kanal, su yolu”

yap- “örtmek, kapamak; inşa etmek, yapmak” Uyg. (IrkB: 28; Man I: 14_8), DLT III: 57, KB: 1563, 6152, KE: 82v/21, ME: 40/3, Muh.: 119, Kıp. (BV: 66a/28; CC: 16/13; GT: 313/3; İM: 345a/7; KF: 40a/6; MS: 33a/6; TZ: 27a/2), Çağ. (BVt: 620/3; FK: 355/7; İD: 370/3; LM: 2935; MKb: 70a/11; TEH: T696a/23; SS: 4143; HBD: 113/4; GN: 92/7; LÇT: 594; SD: 673; ŞHD: 38a/1; LD: 2089), (EDPT: 870b;

Kzk. *jap-* “örtmek, kapatmak; bitirmek, tamamlamak”

DTS: 235b)

yapaḳu "yapağı, tiftik, birbirine karışmış saç, tüy" DLT III *yapaḳu*: 36, ME *yapaġu*: 170/1, Kıp. (TA *yabaġu*: 16a/3; TZ *yabaḳ*: 38b/2), Çağ. (LÇT *yabaḳ*: 593), (EDPT: 874b-875a)

Kzk. *jabaġı* "yapağı, koyun, deve gibi hayvanların ilkbahardaki kalın, birbirine karışmış tüyü"

yapaġlı "tay" Kıp. (TZ: 13a/2), (EDPT *yapaḳu*: 874b-875a)

Kzk. *jabaġı* "tay"

yapalaḳ "baykuş" DLT III *yapaḳulaḳ*: 56, Kıp. (CC *yabalaḳ*: 109/13; DM *yabalaḳ*: 12a/4; TA *yabalaḳ*: 11a/5), Çağ. (ŞHD *yapalaḳ*: 151a/5), (EDPT *yapaḳulaḳ*: 875a)

Kzk. *japalaḳ* "baykuş"

yapġuç "kapak, örtü" DLT III *yapġuç*: 38, Kıp. (CC *yapḳıç*: 14/12), (EDPT: 874a; DTS: 235b)

Kzk. *japḳış* "kapak, örtü"

yapıġ "eyerin altına ve üstüne konulan keçe, örtü" Uyg. (U III *yapaġ*: 37_{33}), DLT III *yapı*: 24, Kıp. (CC *yabov*: 102/24), Çağ. (Seng. *yapuġ/yapuḳ*: 326r/7), (EDPT: 873a; DTS: 236a)

Kzk. *jabuv* "at veya devenin üzerine örtülen örtü; keçe"

yapıġlıġ "kapalı, örtülü" Uyg. (U I: 21_2), DLT III: 49, Kıp. (CC *yabovlı*: 119/14), (EDPT: 875a; DTS: 236a)

Kzk. *jabuvlı* "örtülü"

yapıl- "kapanmak, örtünmek" DLT III: 76, KB: 4003, Çağ. (FK: 419/8; LM: 2829; MKb: 54b/3; HBD: 41/1; GN: 85/11), (EDPT: 877a)

Kzk. *jabıl-* "kapanmak, örtünmek"

yapınçı "yağmurluk" Çağ. (HBD: 193/5; LÇT: 595), (Durgut, 1995: 595)

Kzk. *yapınşı* "bir şeyi örten, kaplayan, koruyan; örtü, kabuk"

yapış- “yapışmak” Uyg. (U III: 37_{34}; TT VII: 28_{38}), DLT III: 70, KB: 6630, NF: 45/15, KE: 120r/5, ME: 85/4, Kıp. (İM: 98b/8; KFT: 206a/20; Kİ: 91; TZ: 32a/7), Çağ. (BVt: 420/5; FK: 579/9; İD: 226/5; LM: 2084; ŞHD: 56a/1; LD: 1788), (EDPT: 880b; DTS: 236a)

Kzk. *jabıs-* “yapışmak”

yapıştur- “yapıştırmak” KE *yapuştur-*: 92r/4, ME *yapuştur-*: 26/3, Kıp. (BV *yapuştur-*: 18a/12; KK *yapıştır-*: 81a/2; TA *yapıştur-*: 39b/13), Çağ. (BVt *yapıştur-*: 504/3; FK *yapıştur-*: 508/2; TEH *yapıştur-*: M790a/9), (Ata, 1997: 706)

Kzk. *jabıstır-* “yapıştırmak”

yapışturul- “yapıştırılmak” Çağ. (FK: 557/4), (Kaya, 1989: 1321)

Kzk. *jabıstırıl-* “yapıştıurılmak”

yapşur- “yapışmak, yapıştırmak” Uyg. (U II: 47_{72}; TT VII: 27_{17}), DLT III: 97, NF: 113/17, (EDPT: 881a; DTS: 236b)

Kzk. *japsır-* “yapıştırmak; yamamak, perçinlemek”

yaptur- “örttürmek, kapattırmak” DLT III: 93, KE: 113v/18, (EDPT: 872b; DTS: 236b)

Kzk. *japtır-* “örttürmek; giyindirmek”

yapurġaḳ “yaprak” Uyg. (U II: 70_{4}; AratU II: 23), DLT III: 51, NF: 57/3, KE: 12r/13, Muh.: 182, Kıp. (BV *yapraḳ*: 46b/21; DM *yapraḳ*: 5b/15; GT *yapraḳ*: 202/6; İM *yapraḳ*: 107b/4; KF *yapraḳ*: 237a/5; TZ *yapraḳ*: 14b/1), Çağ. (GN *yapraġ*: 98/5; ŞHD *yapraḳ*: 22a/4), (EDPT: 879b; DTS: 237a)

Kzk. *japıraḳ, jarpaḳ* “yaprak”

yapurġakla- “yapraklanmak, yeşermek” KE: 60r/2, (Ata, 1997: 706)

Kzk. *japıraḳta-* “yapraklanmak”

yapurġaḳlıġ “yapraklı” Uyg. (TT V: 18), (EDPT: 880a)

Kzk. *japıraḳtı* “yapraklı, yaprağı çok olan”

yapuşġaḳ “dikenli bir ot, atların ve diğer hayvanların kuyruklarına yapışır” DLT III: 51, (EDPT: 881b; DTS: 237a)

Kzk. *jabısḳaḳ* “yapışkan”

yapyaşıl “yemyeşil” KB: 2385, Kıp. (KK: 4a/10; Kİ: 91), (Arat, 1979: 523)

Kzk. *japjasıl* “yemyeşil”

yar “yar, uçurum” Uyg. (AratU I: 113), DLT I: 375, III: 34, Kıp. (KFT: 204b/30; TA: 6a/10; TZ: 11a/10), Çağ. (LÇT: 597), (EDPT: 953b; DTS: 238b)

Kzk. *jar* “yar, uçurum”

yar- “yarmak, bölmek” Uyg. (IrkB: 40; U III: 45_{12}; USp: 55_{13}), DLT I: 399, III: 58, KB: 2787, NF: 82/9, KE: 236v/20, ME: 92/1, MM: 238/2, Kıp. (BV: 30b/23; GT: 335/10; İM: 257b/4; KFT: 200a/35; TA: 43a/6; TZ: 21b/2), Çağ. (BVt: 260/5; FK: 416/3; İD: 199/2; LM: 1312; MKb: 30a/12; MN: 111b/6; TEH: A726b/19; HBD: 142/1; LÇT: 601; ŞT: 101a/9; SD: 119; ŞHD: 19a/4; LD: 1263), (EDPT: 954b; DTS: 239a)

Kzk. *jar-* “yarmak, bölmek, ayırmak, parçalamak”

yara “yara” KE: 185r/20, Kıp. (BV: 46b/4; CC: 124/35; İH: 29; İM: 129b/7; KF: 121b/5; MG: 16b/6), Çağ. (BVt: 198/2; FK: 199/2; İD: 67/1; LM: 2101; MKb: 17b/5; MN: 17a/1; SS: 1376; GD: 59/2; HBD: 87/3; LÇT: 597; ŞHD: 8a/6; LD: 1499), (Karasoy, 1998: 677; Karaağaç, 1997: 707)

Kzk. *jara* “yara, bere”

yara- “yaramak, faydalı olmak” Uyg. (IrkB: 30; TT V: 126; TT IX: 109; PK: 230), DLT III: 87,

Kzk. *jara-* “işe yaramak, uygun gelmek”

KB: 485, 2268, 2661, NF: 389/14, KE: 18r/18, MM: 58/1, Muh.:75, Kıp. (BV: 2a/20; CC: 117/6; GT: 13/4; İM: 227a/2; KF: 55a/6; KFT: 397b/1; Kİ: 92; KK: 11a/1; MG: 37b/9; MS: 31b/5; TZ: 22b/12), Çağ. (BVt: 413/7; FK: 77/8; MKb: 18b/12; MN: 7b/8; TEH: T701a/19; GD: 75/3; GN: 32/13; LÇT: 598; ŞT: 93b/10; ŞHD: 177a/11; LD: 722), (EDPT: 956a; DTS: 239a)

yaraġ[1] "fırsat, imkân, fayda, yarar" Uyg. (AY *yaraġ*: 227/3, 590/8; AratU II *yaraḳ*: 25), DLT I: 300, II *yaraġ*: 90, KB *yaraġ*: 529, 2090, 2359, Kıp. (CC *yarov*: 131/9; KFT *yaraḳ*: 113b/24), Çağ. (LÇT *yaraġ*: 598), (EDPT: 962a; DTS: 239a)

Kzk. *jarav* "fayda, yarar, uygun; kıvamında olan"

yaraġ[2] "takat, güç" NF: 49/12, KE: 165r/2, (Ata, 1997: 707)

Kzk. *jaraḳ* "güç; kural"

yaraġlıġ[1] "uygun, münasip, faydalı, yararlı" Uyg. (TT I: 156), DLT III: 49, KB: 328, 1756, 2555, KE: 186r/4, ME: 133/5, Kıp. (CC *yarovlı*: 130/21), (EDPT: 964a; DTS: 239a)

Kzk. *jaravlı* "faydalı, yararlı, uygun"

yaraġlıġ[2] "silahlı, techizatlı, hazırlıklı" KE *yaraġlıġ*: 112v/5, Çağ. (LÇT *yaraḳlıġ*: 598), (EDPT: 964a)

Kzk. *jaraḳtı* "silahlı, techizatlı"

yaraġsız "faydasız, uygun olmayan" Uyg. (U II: 81_{71}), DLT III: 355, KB: 169, 1653, 1771, KE: 57v/8, (EDPT: 964b; DTS: 239b)

Kzk. *jaravsız* "faydasız, yaramaz"

yaraḳ "silah, techizat, hazırlık" ETY *yaraḳ*: 133, Uyg. (U III *yaraḳ*: 29_{33}), NF *yaraġ*: 7/17, KE *yaraġ*: 57r/17, *yaraḳ*: 123v/9, ME *yaraġ*: 76/7,

Kzk. *jaraḳ* "silah, techizat, hazırlık"

Kıp. (TZ *yaraḳ*: 84a/9), Çağ. (LM *yaraḳ*: 1919; TEH *yaraġ*: T702a/4, *yaraḳ*: M788b/22; SS *yaraġ*: 3496; GN *yaraġ*: 88/3; ŞT *yaraġ*: 78a/15; ŞHD *yaraḳ*: 77b/8), (EDPT *yaraġ*: 962a)

yaraḳla- "silahlandırmak" Kıp. (Kİ: 92; TZ: 12a/10), (Atalay, 1945: 280) — Kzk. *jaraḳta-* "silahlandırmak"

yaraḳlan- "donanmak, silahlanmak" Kıp. (TZ: 10a/1), (Atalay, 1945: 280) — Kzk. *jaraḳtan-* "silahlanmak, hazırlık yapmak"

yaralı "yaralı" Kıp. (İM *yaralı*: 121a/8; KFT *yaralu*: 302a/2; TZ *yaralıġ*: 11a/4), Çağ. (LM *yaralıġ*: 2403; MKb *yaralıġ*: 32b/9), (Atalay, 1945: 279) — Kzk. *jaralı* "yaralı"

yaramsaḳ (< yara-) "itaatli, baş eğen" Kıp. (CC: 117/7), (Grønbech, 1942: 114) — Kzk. *jaramsaḳ* "yalaka, dalkavuk, yağcı"

yaramsuḳlan- "yaltaklanmak" ME *yaramsuḳlan-* "arkadaş olmak": 182/1, Kıp. (İH: 29), (İzbudak, 1936: 51) — Kzk. *jaramsaḳtan-* "dalkavukluk yapmak, yaltaklanmak"

yaran- "yaranmak, yaltaklık etmek" Uyg. (U III: 75_{10}), DLT III: 83, KB: 614, 4063, (EDPT: 970b; DTS: 239b) — Kzk. *jaran-* "yaranmak, yalakalık yapmak"

yarar "yarar, fayda" KE: 132v/4, Kıp. (İM: 490b/6), (Toparlı, 1992: 467) — krş. Kzk. *jararlıḳ* (< jarar + lıḳ) "yararlı, işe yarar"

yarasız "yarasız" Çağ. (FK: 655/4), (Kaya, 1989: 1322) — Kzk. *jarasız* "yarasız"

yaraş- "uyuşmak, anlaşmak, yaraşmak" Uyg. (Man I: 23_{29}; Man III: 19_{9}; AratU I: 145), DLT III: 72, KB: 145, 1695, 3212, NF: 175/9, KE: 42v/15, ME: 129/6, Muh.: 94, Kıp. (CC: 10/6; GT: 157/13; MG: 84a/2), Çağ. (BVt: 646/2; FK: 64/5; İD: 16/2; MKb: 75a/4; TEH: A729b/10; GD: 46/2; GN: 25/8; LÇT: 598; SD: 479, ŞHD: 13b/6; LD: 988), (EDPT: 972a; DTS: 240a)

Kzk. *jaras-* "yakışmak, uymak; anlaşmak, ortak dil bulmak; barışmak"

yaraşıḳ "uyum, uygun, münasip" KB: 1053, 1061, 3213, 4088, ME: 133/5, Çağ. (LÇT: 598), (EDPT: 973a; DTS: 240a)

krş. Kzk. *jarasıḳtı* (< jarasıḳ + tı) "uygun olan, münasip"

yaraştur- "yaraştırmak, uyuşturmak, barıştırmak" Uyg. (USp: 274), KB: 146, 3726, NF: 48/5, KE: 65r/2, ME: 53/7, Kıp. (CC: 38/2; MG: 74a/4), Çağ. (ŞT: 89b/9), (EDPT: 973a; DTS: 240a)

Kzk. *jarastır-* "yakıştırmak, uyuşturmak, barıştırmak"

yarat- "yaratmak, düzene sokmak; uydurmak" ETY: 133, Uyg. (Man I: 14_{5}; TT III: 32; TT VI: 80), DLT II: 315, KB: 126, 3193, 3654, NF: 277/10, KE: 51r/7, ME: 3/3, MM: 58/3, Muh.: 88, Kıp. (BV: 1b/10; CC: 147/2; GT: 143/10; İM: 3b/6; KF: 4b/3; KFT: 305a/37; KK: 59b/12; 12b/3; MS: 44b/1; TA: 36b/6; TZ: 14b/9), Çağ. (BVt: 314/4; FK: 77/8; İD: 390/3; LM: 2284; MKb: 33a/1; MN: 16b/13; TEH: T698a/25; SS: 1183; GD: 132/2; HBD: 186/5; GN: 3/12; LÇT: 597; ŞT: 71a/9; SD: 632; LD: 1430), (EDPT: 959b; DTS: 240a)

Kzk. *jarat-* "yaratmak, meydana getirmek, ortaya çıkarmak, yoktan var etmek; yararlanmak, kullanmak; beğenmek, hoşlanmak, uygun görmek"

yaratıġ "yaratma, yaratılış, yaratılma" Uyg. (TT VIII: D13), ME: 88/4, (EDPT: 961a; DTS:

Kzk. *jaratuv* "yaratma, yoktan var etme"

240b)

yaratıl- “yaratılmak” Uyg. (TT VIII: A_{11}), NF: 374/10, KE: 8r/12, ME: 88/4, MM: 8/1, Kıp. (İM: 49a/8; MS: 47a/4), Çağ. (FK: 689/285; MKb: 102a/13; TEH: T694b/15; SS: 83), (EDPT: 962a; DTS: 240b)

Kzk. *jarataıl-* “yaratılmak”

yaratġan “yaradan, Allah” DLT III: 52, NF: 8/4, Muh.: 127, Kıp. (İM *yaratġan*: 76b/1; Kİ *yaratġan*: 93; TA *yaratḳan*: 2b/13), Çağ. (LM *yaratḳan*: 2284; SS *yaratḳan*: 83), (Battal, 1997: 86)

Kzk. *jaratḳan* “yaradan, Allah” (jaratuvşı “yaratıcı, yaradan”)

yarġaḳ[1] “deriden dikilmiş elbise” Çağ. (LÇT: 598; AL: 491; Pav.C. 521), (ESTY IV: 141)

Kzk. *jarġaḳ*[1] “deriden dikilmiş elbise, kürk”

yarġaḳ[2] “tabaklanmış deri” KE: 83r/10, Çağ. (LÇT *yarġag*: 598), (Ata, 1997: 709)

Kzk. *jarġaḳ*[2] “tabaklanmış deri”

yarġu “yargı, karar, hüküm, mahkeme” Uyg. (USp: 28_{29}), KE: 23v/21, Kıp. (CC: 117/8; GT: 13/4), Çağ. (ŞT: 83b/8; AL: 485; LÇT: 599), (EDPT: 963b)

Kzk. *jarġı* “yargı, tüzük, karar”

yarı “yarı, yarım” NF: 54/16, MM: 201/2, Kıp. (BV: 9b/22, 13a/6), Çağ. (FK: 233/8; ŞHD: 189b/1; LÇT: 602), (Karasoy, 1998: 677)

Kzk. *jarı* “yarım, yarısı, buçuk”

yarıl- “yarılmak, bölünmek” Uyg. (Man I: 5_8; U I: 37_{17}), DLT III: 77, KB: 6139, NF: 12/16, KE: 69r/5, ME: 156/3, Muh.: 104, Kıp. (BV: 29b/2; CC: 114/36; İM: 143a/7; KF: 120a/6; KFT: 200a/37; MG: 79b/2), Çağ. (BVt: 652/8; FK: 529/7; İD: 65/4; LM: 2051; LÇT: 601; SD: 372; LD: 1905), (EDPT: 967b; DTS:

Kzk. *jarıl-* “yarılmak, ayrılmak, bölünmek, parçalanmak”

241a)

yarım "yarım" Uyg. (U II: 68_5; AratU I: 167), DLT III: 19, KB: 3226, 4585, 6058, NF: 97/12, KE: 9r/13, ME: 80/8, MM: 177/2, Kıp. (CC: 75/14; GT: 336/11; İH: 29; İM: 84a/8; MG: 15b/7; TZ: 56a/7), Çağ. (FK: 634/4; İD: 188/4; LM: 2539; MKb: 66a/8; MN: 18b/8; TEH: T699a/14; SS: 1422; GN: 27/6; LÇT: 602; ŞT: 92a/14; ŞHD: 53b/11), (EDPT: 968b; DTS: 241a)

Kzk. *jarım* "yarım; özürlü, sakat; yarım akıllı, deli"

yarımla- "yarılamak, yarımlamak" DLT III: 343, (EDPT: 969b; DTS: 241a)

Kzk. *jarımda-* "yarılamak, ikiye bölmek"

yarın "yarın, ertesi gün" Uyg. (IrkB: 22; Man I: 6_{19}; TT II: 59), DLT II: 250, KB: 232, 587, 919, NF: 184/4, KE: 15r/9, MM: 166/3, Muh.: 94, 184, Kıp. (BM: 13/6; GT: 263/2; KF: 246b/7; TA: 30a/11; TZ: 26b/7), Çağ. (LÇT: 602; SD: 447), (EDPT: 670a; DTS: 241b)

Kzk. *jarın* "gelecek yıl"

yarış "yarış" DLT II: 191, III: 10, Kıp. (BV: 2b/8), Çağ. (LÇT: 602), (EDPT: 972a; DTS: 241b)

Kzk. *jarıs* "yarış, müsabaka"

yarış-[1] "yarışmak, yarış yapmak" DLT I: 367, III: 72, KE: 76r/3, ME: 110/2, Kıp. (BV: 2b/18; İM: 448a/7), Çağ. (FK: 602/3), (EDPT: 972b; DTS: 242a)

Kzk. *jarıs-[1]* "yarışmak, yarışa katılmak"

yarış-[2] "bölüşmek, paylaşmak" KE: 112/1, (Yüce, 1993: 204)

Kzk. *jarıs-[2]* "bölüşmek,birlikte kesmek, bölmek"

yar ḳanat "yarasa" Kıp. (TZ *yar ḳanat*: 38a/13; İM *yarı ḳanat*: 142a/5), Çağ. (LÇT *yar ḳanat*: 600), (Atalay, 1945: 280)

Kzk. *jarġanat, jarḳanat* "yarasa"

yarḳın "parlaklık, parıltı, ışık" Kıp. (CC: 151/15; Kİ: 92; TZ: 23a/6), (Atalay, 1945: 280)

Kzk. *jarḳın* "nurlu, parlak, aydınlık, ışık; temiz kalpli, nur yüzlü"

yarlıġ "fakir, yoksul, muhtaç" Uyg. (U II: 4_6; PK: 230; Kuan: 185), DLT I: 93, III: 42, Muh.: 148, Kıp. (CC *yarlı*: 43/17; GT *yarlı*: 317/10), Çağ. (LÇT *yarlı*: 600; ŞT *yarlı*: 105a/9; LD *yarlı*: 2332), (EDPT: 967a; DTS: 242a)

Kzk. *jarlı* "yoksul, fakir"

yarlıḳa- "bağışlamak, affetmek, iltifat etmek" Uyg. (TT II: 75; U III: 68_5; AY: 623/4), KB: 896, 1767, 5835, NF: 3/15, KE: 5r/16, ME: 59/3, Kıp. (CC *yarılġa-/yarlıġa-*: 121/9; GT *yarlıġa-*: 356/6; İM *yarlıḳa-*: 196a/2; KFT *yarlıġa-*: 138a/61; TA *yarlıġa-*: 36b/7; TZ *yarılġa-/yarlıġa-*: 17b/4), Çağ. (LÇT *yarlıġa-*: 600; SD *yarlıḳa-*: 746; LD *yarlıġa-*: 1900), (EDPT: 968a; DTS: 242a)

~Kzk. *jarılḳa-* "dua etmek, iyi dileklerde bulunmak, iltifat etmek"

yarlılıḳ "fakirlik, yoksulluk" Kıp. (CC: 43/18), (Grønbech, 1942: 116)

Kzk. *jarlılıḳ* "fakirlik, yoksulluk; *jarlılıḳ uyat emes* fakirlik ayıp değil (atasözü)"

yarma[1] "bölünmüş, ayrılmış" Uyg. (AratU I: 72, 149), DLT III: 34, Kıp. (CC: 163/20), Çağ. (LÇT: 601), (EDPT: 969a; DTS: 242b)

Kzk. *jarma[1]* "yarılmış, ayrılmış"

yarma[2] "yarma, bulgur" Kıp. (TZ: 11b/11, 29a/5), (Krş. DLT III *yarmaş*: 40), (EDPT

Kzk. *jarma[2], yarmaḳ* "yarma, yarmak,

yarmış: 969b)

yarılmış buğday, arpa, darı”

yarmaḳ “madeni para, akçe, sikke” Uyg. (U III *yartmaḳ*: 67_{11}), DLT I *yarmaḳ*: 130, III *yartmaḳ*: 432, KB *yarmaḳ*: 6470, 6476, 6543, NF *yarmaḳ*: 117/14, KE *yarmaḳ*: 73r/11, ME *yarmaḳ*: 23/5, Kıp. (BM *yarmaḳ*: 4/8; Kİ *yarmaḳ*: 92; TA *yarmaḳ*: 60a/10; TZ *yarmaḳ*: 15b/9), Çağ. (BVt *yarmaġ*: 592/7; İD *yarmaġ*: 365/7; MKb *yarmaḳ*: 11a/13; MN *yarmaḳ*: 6b/11; TEH *yarmaḳ*: T705b/1; SS *yarmaḳ*: 1015; LD *yarmaḳ*: 901), (EDPT: 969a; DTS: 242b)

Kzk. *jarmaḳ* “ortası delik metal para; bakır para”

yarmaş- “tırmanmak, tutmak” Kıp. (TZ: 10a/9), Çağ. (ŞHD: 18b/9), (EDPT *yarma-*: 969b)

Kzk. *jarmas-* “yapışıp bırakmamak, tutmak”

yarpı “yarım, yarısı” Çağ. (LÇT: 599), (Durgut, 1995: 599)

Kzk. *jarpı* “yarım, yarısı, buçuk”

yarpuz “güzel koku yayan bir ot, nane” DLT III: 39, Kıp. (TZ: 36b/4), Çağ. (LÇT: 599), (EDPT: 957b; DTS: 243a)

Kzk. *jalbız* “nane” (Kırg., “calbız”, Özb. “yalpız”)

yartı “yarım” Çağ. (ŞT: 82a/15), (Ölmez, 1996: 477; Radloff, III: 145)

Kzk. *jartı* “yarım, buçuk”

yartur- “yardırmak, ayırmak” DLT III *yartur-*: 94, Çağ. (LÇT *yardur-*: 601), (EDPT: 961a; DTS: 243b)

Kzk. *jardır-* “yardırmak, ikiye böldürmek, parçalatmak”

yaruḳ[1] “yarık, çatlak” DLT III *yaruḳ*: 15, KE *yarıġ*: 25v/3, ME *yaruḳ*: 84/5, Kıp. (BV *yarıḳ*: 27b/9; DM *yarıḳ*: 3a/10; İM *yarıḳ*: 129a/6; MG *yarıḳ*: 81a/2; TZ *yarıḳ*/*yaruḳ*: 20b/2), Çağ. (FK *yaruḳ*: 324/6; LÇT *yaruġ*: 601), (EDPT: 962b;

Kzk. *jarıḳ*[1] “yarık, çatlak, delik, oyuk”

DTS: 244a)

yaruḳ[2] “aydınlık, parlaklık, ışık” ETY: 134, Uyg. (IrkB: 26; Man III: 19$_9$; TT I: 27; TT III: 133; AratU I: 86), DLT I: 96, III: 15, KB: 604, 1520, 2250, NF: 241/6, KE: 5v/1, ME: 98/8, Muh.: 185, Kıp. (BV *yaruḳ*: 55b/12; CC *yarıḫ*: 30/15, *yarıḳ*: 73/20, *yaruḫ*: 94/16; TZ *yarıḳ*: 20b/1), Çağ. (FK: 142/4; İD: 230/2; LM: 1766; MKb: 6b/11; MN: 47b/3; TEH: A733a/14; SS: 3277; HBD: 22/5; LÇT: 601; ŞT: 87a/2; SD: 346; ŞHD: 83b/11; LD: 1316), (EDPT: 962b; DTS: 244a)

Kzk. *jarıḳ*[2] “aydınlık, ışık, nur”

yaruḳluḳ “aydınlık, parlaklık” DLT III *yaruḳluḳ*: 51, KB *yaruġluḳ*: 732, 831, 3381, KE *yaruḳluḳ*: 6v/21, Kıp. (CC *yarıḳlıḫ/yarıḫlıḳ*: 117/21; İM *yaruḳluḳ*: 67b/3), Çağ. (FK *yaruġluḳ/yaruḳluġ*: 121/2; İD *yaruġluġ*: 104/2; LM *yaruġluḳ*: 505; MKb *yaruġluḳ*: 39a/4; MN *yaruġluḳ*: 6a/12; TEH *yaruġluġ*: T704a/11; SD *yaruḳluḳ*: 729; ŞHD *yaruḳluḳ*: 149b/2; LD *yaruḳluḳ*: 2672), (EDPT: 964b; DTS: 244a)

Kzk. *jarıḳtıḳ* “aydınlık, ışık”

yaruḳsuz “karanlık, ışıksız” Uyg. (AratU I: 85), ME: 98/8, (EDPT: 964b; DTS: 244a)

Kzk. *jarıḳsız* “karanlık, ışıksız”

yası “yassı, düz” DLT III: 24, KB: 6033, Muh.: 140, Kıp. (BV *yassı*: 3a/9; DM *yaṣṣı*: 5a/2; MG *yassı*: 90a/7; TZ *yassı*: 25a/4), Çağ. (LÇT *yaṣṣı*: 605), (EDPT: 973b; DTS: 245a)

Kzk. *jazı, jazıḳ* “yassı, düz” (Kırg. *cazı*)

yasımuḳ, yasmuḳ “mercimek” Uyg. (AratU I: 119), NF: 43/1, KE: 13v/18, Kıp. (BM: 7/1), Çağ. (LÇT: 605), (EDPT: 975a; DTS: 245a)

Kzk. *jasımıḳ* “mercimek”

yasta- "yaslamak, dayamak" DLT III: 302, KB: 647, 5953, Çağ. (BVt: 457/2; LÇT: 604), (EDPT: 974b; DTS: 245b)

Kzk. *jasta-* "yaslamak, dayamak, başını yastığa dayamak"

yastan- "yaslanmak, dayanmak" KB: 2727, 5974, KE: 237r/3, Kıp. (TZ *yastın-*: 58b/11), Çağ. (BVt: 171/4; FK: 275/3; İD: 66/7; HBD: 172/3; LÇT: 605; ŞHD: 65a/8), (EDPT: 974b; DTS: 245b)

Kzk. *jastan-* "yaslanmak, dayanmak"

yastuḳ "yastık" Uyg. (USp *yastıḳ* "başlık parası": 274), DLT III *yastuḳ*: 43, NF *yastuḳ*: 159/11, KE *yastuḳ*: 213r/11, ME *yastuḳ*: 95/1, Muh. *yastuḳ*: 168, Kıp. (CC *yastuḳ*: 104/1; DM *yaṣṭıḳ*: 10b/12; GT *yastuḳ*: 115/12; İM *yastuḳ*: 187a/8; KK *yaṣṭıḳ*: 71b/12; TA *yastuḳ*: 18a/4; TZ *yastıḳ*: 35b/2), Çağ. (ŞHT *yastuḳ*: 65a/11; LÇT *yastuḳ*: 605), (EDPT: 974a; DTS: 245b)

Kzk. *jastıḳ* "yastık"

yaş[1] "yaş, taze, genç; yaş ot" Uyg. (IrkB: 17; TT I: 56), DLT II: 109, III: 159, KE: 21r/7, Muh.: 143, Kıp. (BV: 14a/7; CC: 76/27; GT: 294/11; KFT: 267b/27; Kİ: 94), Çağ. (FK: 585/2; GN: 81/1; ŞT: 88b/11; ŞHD: 68a/12; LD: 878), (EDPT: 975b; DTS: 245b)

Kzk. *jas[1]* "genç, toy; körpe, henüz büyümemiş; taze, *jas et* taze et"

yaş[2] "yaş, ömür" Uyg. (U I: 10_1; U II: 49_{20}; USp: 275), DLT I: 316, KB: 176, 940, 2322, NF: 340/9, KE: 9v/5, ME: 85/2, MM: 206/2, Kıp. (CC: 143/13; GT: 143/7; İM 101a/8; KFT: 4a/7; Kİ: 94; TA: 22b/5), Çağ. (BVt: 156/1; İD: 207/2; LM: 1305; MN: 4a/9; TEH: T712b/22; GN: 10/10; ŞT: 86a/18; ŞHD: 17b/9; LD: 245), (EDPT: 975b; DTS: 245b)

Kzk. *jas[2]* "yaş, ömür"

yaş[3] "göz yaşı" Uyg. (USp: 275), DLT II: 228, III: 159, KB: 1047, 1157, 1562, NF: 66/11, KE: 68r/14, ME: 159/3, MM: 36/4, Muh.: 140, Kıp. (BV: 39b/10; CC: 96/26; İM: 95b/6; KK: 69a/4; Kİ: 94; TA: 22b/5), Çağ. (BVt: 153/1; FK: 198/1; İD: 65/3; LM: 1679; MKb: 95b/10; HBD: 62/3; SD: 665; ŞHD: 41a/12; LD: 897), (EDPT: 975b; DTS: 246a)

Kzk. *jas*[3] "göz yaşı"

yaş[4] "ıslak, yaş, kuru olmayan" ME: 6/5, Kıp. (GT: 66/12; İM: 113b/4; TA: 22b/5; MG: 96a/9; KF: 53a/6; Kİ: 94), Çağ. (LÇT: 606), (EDPT: 975b)

Kzk. *jas*[4] "yaş, ıslak, su, nemli, rutubetli"

yaşa- "yaşamak" Uyg. (TT VI: 16; PK: 231; AratU I: 46), DLT III: 89, KB: 1350, 4818, 6548, NF: 101/8, KE: 30r/18, Kıp. (BV: 68a/25; GT: 276/12; Kİ: 94), Çağ. (BVt: 107/4; FK: 254/8; TEH: T699a/3; GN: 104/5; LÇT: 606; ŞT: 69b/8; SD: 761; LD: 1211), (EDPT: 976b; DTS: 246a)

Kzk. *jasa-* "yaşamak, ömür sürmek"

yaşar "yaş, sürülen ömür, yaşında" NF: 289/7, KE: 57v/19, Kıp. (İM: 368b/2), Çağ. (LÇT: 606), (Ata, 1997: 715)

Kzk. *jasar* "yaşında, yaşındaki"

yaşar- "yeşermek, yeşillenmek" Uyg. (Man III: 20_{10}; TT I: 4), DLT III: 68, KB: 133, 1810, KE: 60r/2, Kıp. (GT: 354/4; Kİ: 94), (EDPT: 979b; DTS: 246a)

Kzk. *jasar-* "yeşermek, göğermek"

yaşart- "(göz) yaşarmak, yaşartmak" Çağ. (LM: 1084; GN: 47/7), (EDPT: 980a)

Kzk. *jasart-* "(göz) yaşarmak, yaşartmak"

yaşdaş "aynı yaşta olan, yaştaş" KE: 209r/19, (Ata, 1997: 715)

Kzk. *jastas* "aynı yaşta olan, yaştaş"

yaşıl “yeşil” ETY: 135, Uyg. (IrkB: 51; TT VII: 14_{69}), DLT I: 330, III: 143, KB: 96, 120, 1124, 2250, NF: 37/16, KE: 33r/15, ME: 162/7, Kıp. (CC: 93/1; GT: 136/13; İM: 311b/1; Kİ: 94; KK: 72a/12; MG: 86a/9; MS: 40a/5; TA: 32b/9; TZ: 4a/2), Çağ. (BVt: 113/5; FK: 442/1; İD: 292/1; LM: 3289; TEH: A736a/26; HBD: 165/2; LÇT: 607; SD: 270; ŞHD: 92a/13; LD: 1563), (EDPT: 978a; DTS: 246b)

Kzk. *jasıl* “yeşil”

yaşıllıḳ “yeşillik” NF: 319/9, ME: 162/7, Kıp. (CC:76/6), (Yüce, 1993: 205)

Kzk. *jasıldıḳ* “yeşillik”

yaşın “şimşek, yıldırım” Uyg. (Man I: 25_{34}; Man II: 103), DLT I: 216, III: 22, KB: 86, 3041, 6549, KE: 19v/14, ME: 42/2, Kıp. (BM: 3/2; Kİ: 94; TA: 5b/13), Çağ. (GN: 62/2, 70/10; LÇT: 607), (EDPT: 979a; DTS: 246b)

Kzk. *jasın* “şimşek, yıldırım” (*jasıl* “şimşek”)

yaşlıġ “gözü yaşlı” Uyg. (U III: 23_2), DLT III: 42, KE: 75v/15, Kıp. (CC *yaşlı*: 147/14), Çağ. (BVt: 296/3), (EDPT: 978a; DTS: 246b)

Kzk. *jastı* “gözü yaşlı, gözü yaşla dolan”

yaşlıḳ “gençlik” Çağ. (ŞT: 87a/3), (Ölmez, 1996: 477)

Kzk. *jastıḳ* “gençlik”

yaşna- “şimşek çakmak” Uyg. (TT VIII: A_8), DLT I: 236, III: 310, KB: 86, KE: 68v/6, ME: 24/3, Çağ. (GN: 62/2), (EDPT: 979a; DTS: 246b)

Kzk. *jasına-* “şimşek çakmak”

yaşru, yaşuru “gizli, gizlice” Uyg. (U II *yaşuru*: 23_{13}; U III *yaşuru*: 85_{18}), DLT III *yaşru*: 31, KB *yaşru*: 770, KE *yaşurun*: 96r/21, ME *yaşru*: 53/3, Kıp. (İM *yaşuru*: 78b/6; KFT *yaşurun*: 18a/3), Çağ. (FK *yaşurun*: 436/2;

Kzk. *jasırın* (< jasırı + n) “gizli, gizlice, saklı”

MKb *yaşurun*: 13a/13; ŞHD *yaşurun*: 74a/5; TEH *yaşurun*: T696b/26; GN *yaşurun*: 41/2), (EDPT: 979a; DTS: 247a)

yaşruş- "gizlemek, birlikte saklamak" DLT III: 101, (EDPT: 980a; DTS: 247a) Kzk. *jasırıs-* "saklamak, gizlemek, göstermemek"

yaşur- "örtmek, gizlemek, saklamak" Uyg. AY: 138/1, 140/20), DLT III: 68, KB: 70, NF: 165/5, KE: 36r/19, ME: 58/8, Muh. *yaşır-*: 108, Kıp. (CC *yaşır-*: 6/12; KF *yaşır-*: 2a/6, *yaşur-*: 260b/3; KK *yaşır-*: 80a/5; MS *yaşur-*: 39b/4; TZ *yaşır-*: 14b/10), Çağ. (BVt: 355/3; FK: 100/3; İD: 219/6; LM: 1197; MKb: 51a/1; TEH: T700b/8; GD: 205/5; HBD: 79/5; GN: 25/11; LÇT: 606; ŞT: 70a/16; SD: 787; ŞHD: 166b/10; LD: 2346), (EDPT: 979b; DTS: 247a) Kzk. *jasır-* "saklamak, gizlemek; gizli tutmak, sır vermemek"

yaşurt- "saklatmak, gizletmek" Çağ. (TEH: T701b/19), (Abik, 1993: 735) Kzk. *jasırt-* "saklatmak, gizletmek"

yat "yabancı, el" ETY: 136, Uyg. (TT III: 108; TT VII: 30_{11}), DLT I: 433, III: 159, KB: 491, 1109, 1286, KE: 66r/6, Kıp. (GT: 22/4; İM: 446a/5; Kİ: 94; TA: 34a/8; TZ: 26b/3), Çağ. (BVt: 27/6; FK: 652/2; İD: 293/4; LM: 1213; TEH: T717b/16; SS: 295; HBD: 50/3; LÇT: 595; ŞT: 78a/2; ŞHD: 8b/13), (EDPT: 882b; DTS: 247b) Kzk. *jat* "yabancı, ecnebi; düşman, hasım"

yat- "yatmak, uzanmak" ETY: 136, Uyg. (IrkB: 3; Man I: 5_4; TT II: 10; AratU I: 195), DLT I: 36, II: 313, KB: 489, 1056, 3285, NF: 316/2, KE: 33r/4, ME: 136/1, Muh.: 123, 131, Kıp. Kzk. *jat-* "yatmak, uzanmak; bulunmak, durmak"

(BV: 46a/4; GT: 110/13; İM: 94b/7; KF: 80b/2; Kİ: 94; KK: 76b/3; TA: 36a/3; TZ: 17a/11), Çağ. (BVt: 518/1; FK: 624/3; İD: 293/4; LM: 2142; MKb: 90b/5; MN: 103a/4; TEH: T707a/3; SS: 3813; GD: 127/3; HBD: 122/4; GN: 31/4; LÇT: 600; ŞT: 97a/10; SD: 374; ŞHD: 80b/3; LD: 610), (EDPT: 884a; DTS: 247b)

yataġan "devamlı yatan" Kıp. (BV: 36a/16), (Ağar, 1986: 344) — Kzk. *jataġan* "sürekli yatan, tembel"

yataḳ "yatak, döşek, yatacak yer" Çağ. (LM *yataġ*: 3324; ŞHD *yataḳ*: 50b/13; LÇT *yataġ*: 596), (EDPT *yatġaḳ*: 888a) — Kzk. *jataḳ* "yatak, yatacak yer"

yatalaḳ "hasta, hastalık" Çağ. (LÇT: 596), (Durgut, 1995: 596) — Kzk. *jatalaḳ* "atın yeminin kalitesizliğinden dolayı ortaya çıkan hastalık"

yatıġ "yatma, uyuma" DLT III: 12, Kıp. (BV: 8b/13), (EDPT: 887b; DTS: 248a) — Kzk. *jatuv* "yatma, uzanma"

yatla- "yabancı saymak" Uyg. (USp: 275), DLT III: 308, Çağ. (LÇT: 596), (EDPT: 890b; DTS: 248a) — Kzk. *jatta-* "yabancı saymak"

yatuḳ "yassı su kabı, yatık" Çağ. (BVt: 316/7; LÇT: 596), (Durgut, 1955: 596) — Kzk. *yatıḳ* "yassı, düz, yatık"

yava "yabani soğan" Uyg. (TT V: 123), DLT III: 24, Kıp. (CC *yova* "yabani soğan": 107/5; TZ *yava* "pırasa": 31a/6), (EDPT: 871b; DTS: 248b) — Kzk. *juva* "yabani soğan"

yavaş “yumuşak huylu” Uyg. (Man II: 8_{16}; Man III: 20_6; TT II: 57), DLT III: 10, KB: 6453, Muh.: 147, Kıp. (GT: 100/11), Çağ. (LÇT: 620), (EDPT: 880b; DTS: 248b)

Kzk. *juvas* “uysal, halim, yumuşak başlı”

yavaşlıḳ “mülayimlik, yumuşaklık” KE: 237v/8, (Ata, 1997: 717)

Kzk. *juvastıḳ* “yumuşak huyluluk, uysallık”

yavız “kötü, fena” ETY *yabız*: 129, Uyg. (U II *yavız*: 78_{40}; AY *yavız*: 101/17), DLT I *yavuz*: 439, III: 41, KB *yavuz*: 337, 688, 910, NF *yavuz*: 2/15, KE *yavuz*: 67v/8, ME *yavuz*: 44/7, Muh. *yavuz*: 152, Kıp. (BV *yavuz*: 3a/10; GT *yavuz*: 29/8; İM *yavuz*: 482b/5; TA *yavuz*: 26b/13; TZ *yavuz*: 21a/8), Çağ. (LM *yavuz*: 109), (EDPT: 881b; DTS: 249a)

Kzk. *javız* “kötü, zalim, acımasız”

yavuzluḳ “kötülük” NF: 397/8, KE: 129r/11, ME: 33/2, MM: 98/2, Kıp. (GT: 26/8; İM: 1b/3), (Toparlı, 1992: 148)

Kzk. *javızdıḳ* “kötülük, zalimlik”

yaya “kalça” DLT III: 26, (EDPT: 980b; DTS: 226b)

Kzk. *jaya* “atın kalça kemiği; kalça”

yayın “*yayın balığı* = tatlı su balığı” Kıp. (İH: 12), (İzbudak, 1936: 52; TDES: 446; ESTY IV: 80-81)

Kzk. *jayın* “yayın balığı”

yayḳa- “çalkalamak, sallamak” Kıp. (İH: 31; TZ: 15a/1), (EDPT: 981a)

Kzk. *jayḳa-* “çalkalamak, sallamak”

yayḳal- “çalkalanmak, sallanmak” Uyg. (TT IX: 68), DLT III: 108, Çağ. (LÇT: 623), (EDPT: 981b; DTS: 227a)

Kzk. *jayḳal-* “çalkalanmak, salllanmak, dalgalanmak”

yaylağ “yayla, yaylak” Uyg. (IrkB: 51; TT VI: 84), DLT III: 47, Muh.: 179, Kıp. (Kİ *yaylaḳ*: 100; TZ *yaylaḳ/yaylav*: 35a/8), Çağ. (GN *yaylaḳ*: 85/10; LÇT *yaylaḳ*: 623), (EDPT: 981b; DTS: 227a)

Kzk. *jaylav* “yayla, yaylak”

yaylat- “yaylatmak” DLT II: 357, (EDPT: 982a; DTS: 227a)

Kzk. *jaylat-* “hayvanları yayalaya çıkarmak, yayalatmak”

yayma “satıcıların ufak sergisi” Çağ. (LÇT: 624), (Durgut, 1995: 624)

Kzk. *jayma* “seyar satıcıların ufak-tefek eşya sattıkları yer, sergi”

yayna- “rahatlamak” Çağ. (ŞT: 101a/11), (Ölmez, 1996: 478)

Kzk. *jayna-* “rahatlamak canlanmak, parlamak, ışıldamak”

yaz “ilkbahar; yaz mevsimi” Uyg. (USp: 12_7), DLT II: 172, III: 159, KB: 142, 5639, 5697, KE: 42r/21, Muh.: 184, Kıp. (BM: 13/16; BV: 22a/15; CC: 130/38; GT: 90/10; KF: 186a/2; KFT: 68b/16; Kİ: 93; MG: 94b/3; TZ: 22b/3), Çağ. (BVt: 711/1; FK: 353/6; LM: 557; MN: 44b/6; TEH: T713b/16; SS: 1078; GD: 12/1; GN: 100/3; LÇT: 602; ŞT: 79a/13; ŞHD: 79b/3; LD: 1020), (EDPT: 982b; DTS: 250b)

Kzk. *jaz* “yaz, yaz mevsimi”

yaz-[1] “açmak, çözmek” DLT III: 59, KB: 283, 1809, 1856, 3044, 3182, Kıp. (CC: 111/6), Çağ. (ŞT: 90b/8), (EDPT: 983b; DTS: 250b)

Kzk. *jaz-[1]* “açmak, çözmek”

yaz-[2] “şaşırmak, yanılmak, hata yapmak” Uyg. (U II: 77_{16}; TT V: 108), DLT III: 59, KB: 2516, 3520, 6639, KE: 145r/2, ME: 11/4, Muh.: 102,

Kzk. *jaz-[2]* “hata yapmak, yanılmak, günah işlemek; utançtan

Kıp. (GT: 8/11; İH: 30; MG: 111b/5), Çağ. (LD: 2356), (EDPT: 983b; DTS: 250b)

yüzü kızarmak”

yaz-[3] “yazmak, yazı yazmak” Uyg. (TT VII: 25$_{19}$), DLT III: 59, KE: 92r/24, Kıp. (BV: 52a/21; CC: 50/22; DM: 21a/4; GT: 283/4; İM: 491a/3; KF: 27a/3; KFT: 397b/31; KK: 79a/5; MG: 87b/4; TA: 35a/11; TZ:13b/10), Çağ. (BVt: 545/3; FK: 344/4; LM: 2956; MKb: 38a/2; MN: 44b/10; TEH: T697b/26; SS: 1078; HBD: 51/1; ŞHD: 27a/8; LD: 1788), (EDPT: 984a; DTS: 250b)

Kzk. *jaz-*[3] “yazmak, yazı yazmak, çizmek”

yaz-[4] (< ya$\underline{d}$-) “yaymak, sermek” KE: 61r/8, Çağ. (MN: 44b/7; ŞHD: 73a/1), (Ata, 1997: 719)

Kzk. *jaz-*[4] “yaymak, sermek”

yaz-[5] “kısmet olmak, nasip olmak” Kıp. (KF: 7a/4, 89a/2, 93a/2), (Kuanışbayev, 2006: 200)

Kzk. *jaz-*[5] “kısmet olmak, nasip olmak; alnında yazılmak”

yazdur- “yazdırmak, yazı ile yazdırmak” Kıp. (KK: 84b/2), Çağ. (TEH: M787b/2), (Abik, 1993: 736)

Kzk. *jazdır-* “yazdırmak”

yazġur- “suçlamak, kabahatli görmek, yargılamak” ME: 112/2, Çağ. (BVt: 347/6; FK: 421/8; İD: 62/6; HBD: 61/5; LD: 1029), (Karaağaç, 1997: 710)

Kzk. *jazġır-* “suçlamak, itham etmek, azarlamak”

yazı “geniş açık düz alan, ova, kır; çöl” Uyg. (TT V: 123; TT VII: 42$_{8}$), DLT I: 94 III: 24, KB: 96, 3323, 3383, KE: 62v/4, ME: 14/1, Muh.: 177, Kıp. (BM: 3/8; BV: 3a/3; KFT: 205a/5; TA: 6a/11), Çağ. (LM: 532; MKb: 6b/11; TEH: T704b/4; LÇT: 603; SD: 213; ŞHD: 188b/7; LD: 623), (EDPT: 984b; DTS: 251a)

Kzk. *jazı, jazıḳ* “açık düz alan, ova, yazı”

yazıġçı "yazıcı, katip" DLT III *yazıġçı*: 55, NF *yazıçı*: 137/13, Kıp. (DM *yazıçı*: 18a/14; KF *yazıcı*: 35a/1; KK *yazıçı*: 62b/3), (DTS: 251a)

Kzk. *jazuvşı* "yazar, müellif, yazıcı"

yazıġlıġ "yazılı" Çağ. (LÇT: 603; AL: 487), (Durgut, 1995: 603)

Kzk. *jazuvlı* "yazılı, kağıda yazılmış"

yazıl-[1] "yazılmak" KE: 77v/14, Kıp. (GT: 299/7; İM: 70a/6; KF: 94a/1; MS: 2b/3), Çağ. (BVt: 9/2; FK: 134/6; İD: 346/6; LM: 1508; MKb: 110a/2; TEH: T711b/13; SS: 5006; HBD: 41/6; ŞHD: 157b/6; LD: 730), (EDPT: 987a)

Kzk. *jazıl-*[1] "yazılmak, kağıda yazılmak"

yazıl-[2] "yayılmak" DLT I: 233, KB: 2685, KE: 56v/7, Muh.: 104, Kıp. (GT: 121/6), Çağ. (GN: 31/6), (EDPT: 987a; DTS: 251a)

Kzk. *jazıl-*[2] "yayılmak"

yazım "alın yazısı, baht" Çağ. (LÇT: 603), (Durgut, 1995: 603)

Kzk. *jazım* "alın yazısı, talihsizlik; ecel, ölüm"

yazḳı "yaz, ilkbahar" Uyg. (AY: 589/9, 591/12), KB: 65, 139, 142, 5639, 5697, (EDPT: 985b; DTS: 251b)

Kzk. *jazġı* "yaz mevsimi"

yazla- "yaz (ilkbahar) geçirmek" Muh.: 103, (EDPT: 987a)

Kzk. *jazda-* "yaz mevsimini geçirmek, yaz mevsimini bir yerde geçirmek"

yazuḳ "günah, suç" Uyg. (TT II: 94; TT IV: 14; Man I: 30_{26}), DLT I: 203, II: 169, III: 16, KB: 671, 1224, 2122, NF: 44/15, KE: 59r/21, ME: 30/7, Kıp. (BM: 5/12; CC: 13/20; DM: 20b/15; GT: 69/1; İM: 349b/8; KF: 78b/6; KFT: 417b/36; Kİ: 93; MS: 35b/1; TA: 40a/8; TZ: 14a/8), Çağ. (BVt *yazuḳ*: 316/2; LM *yazuġ*:

Kzk. *jazıḳ* "günah, suç, kabahat"

255; TEH *yazuġ*: T707a/26; HBD *yazuḳ*: 80/5; SD *yazuḳ*: 497; LD *yazuḳ*: 1544), (EDPT: 985b; DTS: 251b)

yazuḳla- "suçu yüzünden birini yakalamak, suçlamak" DLT III: 342, Kıp. (CC: 13/21; Kİ: 93; GT: 63/12), (EDPT: 986a; DTS: 252a) — Kzk. *jazıḳta-* "suçlamak, ayıplamak"

yazuḳluġ "suçlu, günahkâr" Uyg. (Man III: 12_{19}; TTIV: 65), DLT III: 50, KB: 324, 1031, 1258, NF: 38/15, KE: 156r/5, ME: 80/6, Muh. *yazıḳlıġ*: 149, Kıp. (CC *yazuḳlu*: 99/24; İM *yazuḳlı*: 171a/8, *yazuḳlu*: 449b/4; KFT *yazuḳlu*: 224b/28), Çağ. (BVt *yazuġluġ*: 163/2; SD *yazuḳlı*: 461), (EDPT: 986a; DTS: 252a) — Kzk. *jazıḳtı* "suçlu, günahkâr"

yazuḳluġlıḳ "suçluluk" KE: 90v/5, (Ata, 1997: 720) — Kzk. *jazıḳtılıḳ* "suçluluk, günahkârlık"

yazuḳsuz "suçsuz, masum" Uyg. (U II: 78_{32}; TT IV: 14), DLT I: 400, III: 16, KB: 1130, 5981, 5983, NF: 86/11, Kıp. (CC: 123/27; GT: 66/13; İM: 50b/8), Çağ. (BVt *yazuḳsız*: 322/6; FK *yazuḳsız*: 273/1), (EDPT: 986a; DTS: 252b) — Kzk. *jazıḳsız* "suçsuz, günahsız"

yazuḳsızlıḳ "masumluk" KE: 90v/5, (Ata, 1997: 720) — Kzk. *jazıḳsızdıḳ* "suçsuzluk"

yė- "yemek" Uyg. (Man I: 16_{18}; U III: 81_{14}; AratU I: 63), DLT I: 318, III: 67, KB *yi-*: 279, 966, 1271, NF: 146/12, KE: 36v/22, ME: 137/5, Muh. *yi-*: 94, 104, Kıp. (CC: 115/2; DM: 6b/3; KF: 231a/7; Kİ: 90; KK: 34b/6; TA: 61a/9; TZ: 5a/11), Çağ. (BVt *yi-*: 183/2; FK *yi-*: 129/6; İD *yi-*: 165/3; LM *yė-*: 2214; — Kzk. *je-* "yemek"

MKb *yi-*: 24b/3; TEH *yi-*: T711a/8; SS *yi-*: 1786; HBD *yi-*: 181/2; GN *yi-*: 46/12; ŞT *ye-*: 76a/2; LD *yi-*: 1527), (EDPT: 869b; DTS: 252a)

yėgen "yeğen" Uyg. (U III: 33_{17}), Çağ. (Seng.: 334r/21), (EDPT: 912b; DTS: 252b) — Kzk. *jiyen* "yeğen, kız kardeşin çocuğu"

yėgirmi "yirmi sayısı" Uyg. (Man III: 39_{1}; TT IV: 53), DLT III: 48, KE: 237v/10, MM: 188/4, Kıp. (KK *yigirmi*: 47b/10; Kİ *yigirmi*: 96), Çağ. (MKb *yigirmi*: 21a/7; TEH *yigirmi*: T699a/18; SD *yigirmi*: 376; ŞHD *yigirmi*: 187b/2), (EDPT: 915b; DTS: 253a) — Kzk. *jiyırma* "yirmi sayısı"

yėgirminç "yirminci" Uyg. (Man I: 15_{16}), DLT I: 132, III: 449, NF *yigirminç*: 154/4, Kıp. (KK *yigirminçi*: 75b/6), Çağ. (MKb *yigirminçi*: 20b/9), (EDPT: 915b; DTS: 253a) — Kzk. *jiyırmanşı* "yirminci"

yegren "kestane renkli at, at donu" Çağ. (Seng.: 205v/28), (EDPT: 914a) — Kzk. *jiyren* "bir tür at donu; al donlu at"

yek- "atı arabaya koşmak" Kıp. (CC: 160/4), (Grønbech, 1942: 121) — Kzk. *jek-* "koşmak, *ögizdi arbaġa jekti* öküzü araya koştu"

yekir- "kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek" Kıp. (Kİ yekir-: 96; GT *yigir-/yikir-*: 23/9; İM *yigir-*: 20b/6; KK *yigir-*: 82a/4), (Toparlı, 1992: 158) — Kzk. *jekir-* "azarlamak, paylamak, kızmak"

yėl "yel, rüzgâr" Uyg. (U II: 39_{90}; TT V: 44; AratU I: 13), DLT I: 95, II: 154, III: 161, KB: 143, 693, 1175, KE: 14r/13, ME: 138/8, MM: 47/2, Kıp. (BM: 2/16; CC: 73/18; DM: 2a/9; KF: 62a/3; Kİ: 97; TA: 5b/9; TZ: 3a/13), Çağ. — Kzk. *jel* "yel, rüzgâr"

(BVt *yil*: 254/4; FK *yil*: 39/7; İD *yil*: 22/3; LM *yėl*: 1861; MKb *yil*: 10a/3; TEH *yil*: T710b/19; SS *yil*: 2312; HBD *yil*: 172/1; GN *yil*: 51/2; ŞT *yel*: 75b/1; SD *yil*: 128; ŞHD *yil*: 170a/12; LD *yil*: 289), (EDPT: 916b; DTS: 254a)

yėl- "(at) yavaş koşmak, tırıs gitmek" DLT III: 64, KB: 1077, NF: 133/7, KE: 30v/12, Kıp. (GT *yil-*: 345/7; İM *yil-*: 308b/4; Kİ *yil-*: 97), Çağ. (FK *yil-*: 501/3; TEH *yil-*: T715b/19; GN *yil-*: 62/7; SD *yil-*: 395; ŞHD *yil-*: 138b/8), (EDPT: 918a; DTS: 254a)

Kzk. *jel-* "atla orta hızla gitmek, tırıs gitmek, koşmak"

yelek "tüy, yelek" Kıp. (DM: 12a/12), Çağ. (BVt *yilek*: 342/4; AL *yilek*: 497), (Toparlı, 2003: 122)

Kzk. *jelek* "sırta giyilen ipek kumaş, yelek; genç hanımların başlarına örttükleri örtü, püskül"

yelge "boynun iki yanında bulunan damarlar" Kıp. (TZ: 4b/1), (Atalay, 1945: 283)

Kzk. *jelke* "ense"

yelim "tutkal, yapıştırıcı" Uyg. (AratU II *yelim*: 13), DLT III *yelim*: 20, Muh. *yilim*: 159, Kıp. (CC *yelim*: 88/10; Kİ *yilim*: 97; TA *yilim*: 25a/10), (EDPT: 929a; DTS: 254b)

Kzk. *jelim* "tutkal"

yelimle- "tutkallamak, tutkalla yapıştırmak" DLT III: 343, (EDPT: 929a; DTS: 254b)

Kzk. *jelimde-* "tutkalla yapıştırmak"

yelimlen- "tutkal sürülmek, yapıştırlmak" DLT III: 115, (EDPT: 929b; DTS: 254b)

Kzk. *jelimden-* "tutkal sürülmek, yapıştırlmak"

yėlin "hayvan memesi" DLT III: 23, NF: 22/16, Kıp. (BV: 45a/13; CC: 163/5), (EDPT: 930a; DTS: 254b)

Kzk. *jelin* "hayvanların memesi"

yėlken “yelken” NF: 396/3, ME: 10/3, Kıp. (DM: 2a/15; Kİ: 97; TA: 7b/9; TZ: 29b/3), Çağ. (GN *yilken*: 72/10; LÇT *yilken*: 647), (Atalay, 1945: 284)

Kzk. *jelken* “yelken”

yelkülde- “sallanmak, titremek” Kıp. (CC: 163/9), (Grønbech, 1942: 121)

Kzk. *jelkilde-* “sallanmak, titremek”

yėlpi- “yelpazelemek” NF: 235/15, KE: 143v/14, ME: 97/8, Kıp. (CC *yelpi-*: 163/3; İM *yilpi-*: 189b/8), Çağ. (Seng.: 351v/6), (EDPT: 920a; DTS: 254b)

Kzk. *jelpi-* “yellemek”

yėlpigüç “yelpaze” Çağ. (LÇT: 646), (Durgut, 1995: 646)

Kzk. *jelpivüş* “yelpaze”

yėlpin- “yelpazelenmek” DLT III: 108, ME: 186/7, (EDPT: 920b; DTS: 254b)

Kzk. *jelpin-* “yellenmek, serinlemek”

yėlpit- “yelpazeletmek, yelletmek” DLT II: 351, (EDPT: 920a)

Kzk. *jelpit-* “yelletmek”

yeltür- “koşturmak” NF *yėldir-*: 70/17, (EDPT: 923b)

Kzk. *jeldir-* “atı koşturmak”

yėm “yem, yemek” Uyg. (TT IV: 38), DLT I: 480, III: 144, KB: 975, KE: 118r/2, Kıp. (Kİ: 98; TZ: 23b/10), Çağ. (LÇT *yim*: 648), (EDPT: 934a; DTS: 255b)

Kzk. *jem* “yem, hayvan yemi”

yėmir- “parçalamak, dağıtmak, kırmak” Uyg. (TT X: 201), DLT III: 69, ME: 89/3, Çağ. (Seng.: 352r/1), (EDPT: 937b; DTS: 255b)

Kzk. *jemir-* “kırmak, bozmak, imha etmek; kemirmek; yutmak, kafaya dikmek”

yėmiş “meyve, yemiş” Uyg. (U II: 61$_7$; PK: 233), DLT I: 251, II: 95, III: 12, KB: 1651, 2889, 2904, KE: 12v/16, ME: 152/8, Kıp. (CC:

Kzk. *jemis* “meyve, yemiş”

151/13; DM: 5a/12; KF: 61b/1; Kİ: 98; KK: 71a/2; TA: 8a/5; TZ: 28a/7), Çağ. (LÇT *yimiş*: 645), (EDPT: 938b; DTS: 255b)

yemişlen- "yemişlenmek, meyve vermek" DLT II: 269, III: 114, (EDPT: 939b; DTS: 256a) — Kzk. *jemisten-* "yemişlenmek, meyve vermek"

yemişlik "meyve bahçesi" Uyg. (Man I: 14_9; Man III: 25_{11}), (EDPT: 939b; DTS: 256a) — Kzk. *jemistik* "meyve bahçesi, meyve yetiştirilen yer"

yemişsiz "meyvesiz, yemişsiz" KB: 2455, KE: 237r/1, (EDPT: 939b; DTS: 256a) — Kzk. *jemissiz* "meyvesiz, yemişsiz"

yėmlen- "beslenmek" ME: 147/4, 150/2, (Yüce, 1993: 207) — Kzk. *jemden-* "yemek yemek, yemlenmek"

yėmril- (< yėmir-) "parçalanmak, dağıtılmak" Uyg. (AY: 602/14; U IV: 168), Çağ. (BVt *yimrül-*: 72/3; FK *yimrül-*: 231/6; MKb *yimrül-*: 8b/11), (EDPT: 937b; DTS: 255b) — Kzk. *jemiril-* "parçalanmak, vurulmak; ufalanmak, kemirilmek"

yenge "yenge" Uyg. (U III: 83_{11}; TT I: 155), DLT III: 380, Muh.: 144, Kıp. (GT: 275/13; TA: 33b/12), Çağ. (LÇT *yinge*: 649), (EDPT: 950a; DTS: 256b) — Kzk. *jenge* "yenge"

yėŋ "yen, elbise yeni, kol" DLT II: 109, III: 362, KB: 3541, NF: 422/11, KE: 50v/12, ME: 89/7, Muh.: 166, Kıp. (CC: 101/6; DM: 12b/8; GT: 261/1; İM: 419b/2; TA: 20a/2; TZ: 31a/3), Çağ. (BVt *yiŋ*: 332/3; FK *yiŋ*: 237/1; İD *yiŋ*: 316/6; LM *yėŋ*: 2391; LD *yeŋ*: 425, *yiŋ*: 1064), (EDPT: 940b; DTS: 256b) — Kzk. *jeŋ* "yen, kol, elbise yeni"

yeŋ- "yenmek, galip gelmek" DLT III: 391, NF: 151/7, KE: 229r/21, ME: 36/5, MM: 235/4, — Kzk. *jeŋ-* "yenmek, üstün gelmek, zafer

Kıp. (CC: 56/19; DM: 20a/10; GT: 292/7; TZ: 24b/1), Çağ. (LM *yėŋ-*: 1058; LD *yiŋ-*: 1537), (EDPT: 942b; DTS: 256b)

kazanmak”

yeŋdür- “galip getirmek” ME: 14/3, Kıp. (CC *yendir-* :144/13), (Yüce, 1993: 207)

Kzk. *jeŋdir-* “yendirmek, galip getirmek”

yėŋil “hafif, kolay” Uyg. (TT VII: 42_3), KE: 213v/3, Kıp. (CC: 61/27; İM: 40a/6; TZ: 14a/7), Çağ. (BVt *yiŋil*: 375/4; FK *yiŋil*: 390/7; LÇT *yiŋil*: 649), (EDPT: 950b; DTS: 256b)

Kzk. *jeŋil* “hafif, ağır olmayan; kolay, basit; üstünkörü, yüzeysel”

yeŋil- “yenilmek, kaybetmek” Kıp. (GT *yeŋil-*: 308/12; MG *yiŋil-*: 36b/2), (Uğurlu, 1987: 325)

Kzk. *jeŋil-* “yenilmek, kaybetmek”

yėŋillet- “hafifletmek” Kıp. (İM: 167b/7), (Toparlı, 1992: 247)

Kzk. *jeŋildet-* “hafifletmek; kolaylaştırmak”

yėŋillik “hafiflik” KE: 211r/7, Çağ. (BVt *yiŋillik*: 473/6; MKb *yiŋillik*: 73b/9), (Ölmez, 1993: 572)

Kzk. *jeŋildik* “hafiflik; kolaylık”

yėŋilt- “hafifletmek” KE: 213v/9, (Ata, 1997: 725)

Kzk. *jeŋilt-* “hafifletmek”

yeŋiş- “birbirini yenmek” ME: 108/8, (Yüce, 1993: 207)

Kzk. *jeŋis-* “yenişmek, birbirini yenmek”

yėr “yer, yeryüzü, toprak” Uyg. (IrkB: 26; Man I: 14_4; TT I: 12; TT III: 72), DLT I: 45, III: 142, KB: 1553, 3439, 6140, NF: 14/5, KE: 2v/14, ME: 31/3, Muh.: 132, 177, Kıp. (BM: 3/8; CC: 122/9; DM: 2a/15; MS: 3a/1; TA: 6a/5; TZ: 4b/7), Çağ. (BVt *yir*: 134/1; FK *yir*: 136/5; İD *yir*: 56/3; LM *yėr*: 1034; MKb *yir*: 3b/12; TEH *yir*: T694b/7; SS *yir*: 1098; GD *yer*: 2/1; HBD *yir*: 78/1; GN *yir*: 72/11; ŞT *yer*: 67b/16; SD

Kzk. *jer* “yer, dünya; kara parçası; arsa, arazi; toprak, memleket; mesken, mekân”

yer: 230, *yir*: 488; ŞHD *yir*: 70a/10; LD *yer*: 62, *yir*: 2396), (EDPT: 954a; DTS: 257a)

yėr-[1] "bölmek, ayırmak" DLT III *yėr-*: 58, Kıp. (İM *yır-*: 463b/4; KFT *yır-*: 132a/17; TZ *yır-*: 15a/9), Çağ. (LÇT *yır-*: 642), (EDPT: 955a; DTS: 257b) — Kzk. *jır-* "bölmek, ayırmak; yırtmak" (Kırg., "cır-")

yėr-[2] "yermek, beğenmemek, kötülemek, nefret etmek" Uyg. (U III: 73_{21}), DLT I: 149, III: 185, KB: 922, 1127, 1144, NF: 9/7, KE: 150r/9, ME: 94/2, Muh.: 120, Kıp. (CC: 162/33; İH: 29), (EDPT: 955a; DTS: 257a) — Kzk. *jer-* "yermek, beğenmemek; *jer-jebir-* = azarlamak, eleştirmek"

yėrin- "nefret edilmek, tiksinmek" Uyg. (U III: 73_{22}; TT VI:452), (EDPT: 970b; DT: 258a) — Kzk. *jerin-* "iğrenmek, tiksinmek"

yėrle- "yerleşmek, yerleştirmek" Çağ. (LÇT: 642), (EDPT: 968a) — Kzk. *jerle-* "belirli bir yeri mesken edinmek, yerleşmek"

yėrlen- "yerleşmek, ikamet etmek" KE: 107v/21, (Ata, 1997: 727) — Kzk. *jerlen-* "yerleşmek"

yėrlig "arazi sahibi; yerli" Uyg. (Man I: 34_{19}), DLT III: 142, Çağ. (TEH: T706a/21), (EDPT: 967b; DTS: 258b) — Kzk. *jerli* "arazisi, toprağı çok olan, toprak sahibi"

yėrük "bölünmüş, kırık" Uyg. (USp: 55_{25}), DLT III: 18, Çağ. (LÇT *yırıḳ*: 642), (EDPT: 965a; DTS: 258b) — Kzk. *jırıḳ* "yırtık, kesik, parçalanmış"

yeryüzi "yeryüzü" Kıp. (KF *yiryüzi*: 182b/6; KFT *yiryüzü*: 299b/34), Çağ. (ŞT *yeryüzi*: 67b/15; İD *yiryüzi*: 354/2), (Ölmez, 1996: 479) — Kzk. *jerjüzi* "yeryüzü, dünya"

yėt-"ulaşmak, yetişmek, erişmek; kâfi gelmek" Uyg. (PP: 37_{1}; U II: 88_{79}; AY: 615/15), DLT I: — Kzk. *jet-* "varmak, ulaşmak, erişmek;

192, II: 314, KB: 1763, 1858, 2107, NF: 23/9, KE: 42r/6, ME: 19/8, Muh.: 105, 114, Kıp. (BV: 50b/14; CC: 150/4; Kİ: 91; TA: 37a/9; TZ: 30a/9), Çağ. (BVt *yit-*: 412/2; FK *yit-*: 570/6; İD: *yit-* 43/9; LM *yėt-*: 3087; MKb *yit-*: 20a/2; TEH *yit-*: T695a/14; SS *yit-*: 1507; GD *yit-*: 100/5; HBD *yit-*: 192/2; GN *yit-*: 40/3; LÇT *yit-*: 640; ŞT *yet-*: 99a/14; SD *yet-*: 550, *yit-*: 658; ŞHD *yit-*: 52a/6; LD *yet-*: 1197, *yit-*: 1894), (EDPT: 884b; DTS: 258b)

yetmek, kâfi gelmek; amacına ulaşmak”

yėtek (< yėt-) “yedeğe alınan hayvan, yedek at” Çağ. (LÇT: 624, 639), (Krş. DLT II *yėt-* “atı yedeğe almak”: 314), (EDPT *yėt-*: 884b)

Kzk. *jetek* “yedeğe alınan hayvan, yedek at”

yeti, yetti “hafta” Kıp. (CC: 71/30), (Grønbech, 1942: 123)

Kzk. *jeti* “hafta, yedi gün”

yėtigen “yedi kardeşler, büyük ayı takım yıldızı” Uyg. (TT VII: 40_{10}), DLT III: 37, KB: 6220, Kıp. (İH *yetegen*: 31; Kİ: *yeteken*: 91; TZ *yediker*: 8b/9), Çağ. (LÇT *yetigen*: 640), (EDPT: 889b; DTS: 259a)

Kzk. *jetigen* “büyük ayı yıldızı”

yėtik “işlerinde becerikli, güç işeri başaran” DLT III: 18, (DTS: 259a)

Kzk. *jetik* “işini yi yapna, ehil, erbap”

yėtil- “yetişilmek, erişilmek” DLT III: 77, KB *jetil-* “güdülmek”: 1099, KE: 2v/14, ME: 146/6, Kıp. (Kİ *jetil-* “olgunlaşmak”: 91), Çağ. (FK *yitil-*: 190/1; AL *yitil-*: 493; GN *yitil-*: 94/2; ŞT *yetil-*: 88a/16; LD *yetil-*: 1278), (EDPT: 890a; DTS: 259a)

Kzk. *jetil-* “yetişmek, büyümek, gelişmek”

yėtinç (< yėtti) “yedinci” Uyg. (U III *yitinç*: 26_{20}; PP *yetinç*: 31_{6}; TT VI *yitinç*: 300), NF *yetinç*:

Kzk. *jetinşi* “yedinci”

5/8, KE *yėtinç*: 4v/6, *yėtinçi*: 3v/20, Çağ. (MKb *yitinçi*: 50a/3; TEH *yitinçi*: T704b/6; SS *yitinçi*: 1127; ŞT *yetinçi*: 106a/11), (EDPT: 892a; DTS: 259a)

yėtiş- "yetişmek, erişmek" DLT III: 183, KE: 52v/16, Kıp. (İM: 64a/5; KF: 9b/4; TZ: 6a/12), Çağ. (BVt *yitiş-*: 427/2; FK *yitiş-*: 642/1; İD *yitiş-*: 235/4; LM *yėtiş-*: 1533; MKb *yitiş-*: 65b/3; TEH *yitiş-*: T698a/23; SS *yitiş-*: 2668; HBD *yitiş-*: 131/6; GN *yitiş-*: 96/4; ŞT *yetiş-*: 94b/12; ŞHD *yitiş-*: 122a/13), (EDPT: 894a; DTS: 259b) Kzk. *jetis-* "yetişmek, erimek, ulaşmak"

yėtişdür- "yetiştirmek" Kıp. (KF *yetişdür-*: 31b/5; MG *yitiştür-*: 48a/8; MS *yitişdür-*: 21a/2), (Uğurlu, 1987: 327) Kzk. *jetistir-* "yetiştirmek, eriştirmek"

yėtkir- "yetiştirmek, ulaştırmak" NF *yetgür-*: 415/4, ME *yetgür-*: 26/2, Kıp. (CC *yetkir-*: 147/16; İM *yitkür-*: 265b/6; TZ *yetkir-*: 38b/3), Çağ. (BVt *yitkür-*: 218/4; FK *yitkür-*: 291/5; İD *yitkür-*: 47/3; LM *yėtkür-*: 1813; MKb *yitkür-*: 16b/11; TEH *yitkür-*: T701a/16; SS *yitkür-*: 1044; HBD *yitkür-*: 47/5; GN *yitkür-*: 7/13; ŞT *yetkür-*: 98a/10), (Atalay, 1945: 285; Ölmez, 1996: 480) Kzk. *jetker-* "yetiştirmek, ulaştırmak"

yėtkiz- "yetiştirmek, ulaştırmak" Çağ. (FK *yitküz-*: 689/416), (Kaya, 1989: 1333) Kzk. *jetkiz-* "yetiştirmek, ulaştırmak"

yėtmiş "yetmiş sayısı" Uyg. (Man I *yitmiş*: 20_{15}), NF *yetmiş*: 38/5, KE *yėtmiş*: 14v/13, MM *yėtmiş*: 162/2, Muh. *yitmiş*: 187, Kıp. (BM *yetmiş*: 12/13; DM *yetmiş*: 16a/8; GT *yitmiş*: 265/7; İM *yitmiş*: 83a/6; KF *yetmiş*: 16a/6; KK Kzk *jetpis* "yetmiş sayısı"

yetmiş: 47b/13; TA *yetmiş*: 23b/13; TZ *yetmiş*: 60b/10), Çağ. (BVt *yitmiş*: 7/3; FK *yitmiş*: 254/5; LM *yėtmiş*: 245; TEH *yitmiş*: T705a/4; ŞT *yetmiş*: 66b/11), (EDPT: 891b; DTS: 259b)

yėtti "yedi sayısı" Uyg. (PK *yeti*: 235; AY *yiti*: 609/18), DLT III *yėtti*: 27, III *yėti*: 227, KB *yiti*: 1890, 2787, 2795, NF *yeti*: 98/5, KE *yėti*: 3r/17, Muh. *yiti*: 186, Kıp. (CC *yeti/yetti*: 137/22; DM *yeti*: 14b/13; İM *yiti*: 40b/7; MG *yiti*: 106a/6; TA *yeti*: 23b/1; TZ *yedi*: 60b/7), Çağ. (BVt *yet(t)i*: 699/2; FK *yet(t)i*: 347/3; İD *yitti*: 157/4; LM *yėti*: 141; MKb *yiti*: 18b/2; TEH *yiti*: T695a/14; SS *yiti*: 528, *yiti*: 1361; GN *yiti*: 101/10; ŞT *yetti*: 68a/15; SD *yiti*: 258; ŞHD *yiti*: 59b/9; LD *yetti*: 1863), (EDPT: 886a; DTS: 259b)

Kzk. *jeti* "yedi sayısı"

yez "bakır" Kıp. (BM: 4/10; CC: 130/34), (EDPT: 982b)

Kzk. *jez* "bakır"

yezne "enişte" DLT III: 35, Kıp. (CC: 97/17), (EDPT: 988a; DTS: 260b)

Kzk. *jezde* "enişte" (Nog. *yezde*)

yıḏ "koku" Uyg. (U II *yıd*: 61_5; TT I *yıd*: 146), DLT III *yıḏ*: 48, KB *yıḏ*: 5110, 6484, 6514, KE *yıḏ*: 227v/15, *is*: 120v/1, Muh. *yiy*: 162, Kıp. (İM *yıḏıġ*: 64b/6; TZ *yi*: 16b/12), Çağ. (LM *is*: 1071; FK *is*: 609/3; LD *is*: 469), (EDPT: 883a)

~Kzk. *is, iyis* (*yıḏ* > *yıs* ~ *yis* > *iyis*; sözcük kiril alfabesiyle "ис" şeklinde yazılmaktadır. Bu durumda ik farklı okuyuş ortaya çıkmaktadır; *is* ve *iyis~iys*) "koku" (Kklp. *iyis*, Tat. *is*, Az. *iy*, Bşk. *is*)

yıḏruḳ “yumruk” Uyg. (TT V *yıdruḳ*: 95), DLT III *yuḏruḳ*: 42, (EDPT: 892b)

Kzk. *judırıḳ* “yumruk”

yığ- “toplamak, yığmak” Uyg. (U II: 34$_{13}$; TT I: 222; TT III: 31), DLT III: 61, KB: 372, 5513, NF: 149/16, KE: 89v/12, ME: 28/1, MM: 56/3, Kıp. (GT: 162/12; Kİ: 87; TZ: 12a/5), Çağ. (BVt: 290/3; FK: 233/3; İD: 193/1; LM: 1276; MKb: 77a/3; TEH: T718a/14; SS: 1678; GN: 68/10; ŞT: 73b/13; SD: 191; ŞHD: 187b/2; LD: 860), (EDPT: 897a; DTS: 265b)

Kzk. *jıy-* “toplamak, yığmak”

yığıl- “yığılmak, toplanmak” Uyg. (U I: 23$_{4}$; U II: 28$_{6}$; TT IX: 117), DLT III: 80, KB: 1806, 3008, NF: 44/13, KE: 141v/15, ME: 211/8, Kıp. (BV: 19a/22; GT: 169/11; KFT: 267b/13), Çağ. (BVt: 531/2; FK: 186/4; İD: 248/4; LM: 3100; MKb: 83a/13; TEH: T699a/5; SS: 2165; HBD: 42/3; GN: 95/12; ŞT: 90a/7; ŞHD: 159a/8), (EDPT: 901b; DTS: 265b)

Kzk. *jıyıl-* “yığılmak, toplanmak”

yığım “yığılmış” DLT III: 19, (EDPT: 903b; DTS: 265b)

Kzk. *jıyım* “yığılmış, hasat zamanı yığma, toplama”

yığın “yığın, küme, toplanmış” DLT III: 22, ME: 28/1, Kıp. (İH: 30), Çağ. (LÇT: 644; ŞHD: 143a/9; LD: 818), (EDPT: 904a; DTS: 266a)

Kzk. *jıyın* “yığın, küme; toplantı, miting”

yığış- “yığılmak, toplamak, toplamakta yardım etmek” DLT III: 73, NF: 25/4, (EDPT: 909a; DTS: 266a)

Kzk. *jıyıs-* “yığmakta yardım etmek, toplamak”

yığıştur- “toplamak, yığıştırmak” Çağ. (FK: 313/3; LM: 1570; MKb: 53b/13; TEH: M798b/16; SS: 76b/7), (Ölmez, 1993: 570)

Kzk. *jıyıstır-* “toplamak, yığıştırmak”

yığlış- “toplaşmak” DLT III: 105, KE: 181v/4, ME: 173/8, Kıp. (KFT: 184a/32; MS: 4a/4), Çağ. (ŞHD: 151a/5), (EDPT: 903a; DTS: 266a)

Kzk. *jıyılıs-* “toplaşmak, yığılmak”

yığnaḳ “toplam, birikinti, yığın” Kıp. (KF: 111b/3), Çağ. (LÇT: 644), (Durgut, 1995: 644)

Kzk. *jıynaḳ* “toplam; birden fazla yazarın eserlerini içeren dizi, külliyat”

yığrıl- “çekilmek, büzülmek, buruşmak” DLT III: 107, ME: 157/1, Kıp. (İH: 31), (EDPT: 906b; DTS: 266a)

Kzk. *jıyırıl-* “büzülmek, buruşmak”

yığtur- “yığdırmak” DLT III: 95, KE *yıġdur-*: 32r/13, (EDPT: 900a; DTS: 266a)

Kzk. *jıydır-* “yığdırmak, toplatmak”

yıḳ- “yıkmak, devirmek” Uyg. (U IV: 134), DLT III: 63, KB: 745, 2686, NF: 139/17, KE: 31r/3, ME: 76/1, Kıp. (BV: 19b/13; GT: 74/12; İM: 78b/3; KF: 144a/6; KK: 81b/1; MG: 52b/9; MS: 4a/3; TA: 39a/5; TZ: 17b/1), Çağ. (BVt: 372/4; FK: 449/5; İD: 346/6; LM: 2430; MKb: 100b/12; TEH: T697a/3; SS: 4659; HBD: 196/4; GN: 74/9; LÇT: 645; ŞT: 82b/13), (EDPT: 897b; DTS: 268a)

Kzk. *jıḳ-* “yıkmak, devirmek; çadırı sökmek, toplamak; üstün gelmek, yenmek”

yıḳıl- “yıkılmak, devrilmek” DLT III: 82, KB: 2137, 3918, NF: 5/12, KE: 111r/14, ME: 159/4, Muh.: 108, Kıp. (BV: 45a/2; CC: 113/14; GT: 51/5; İM: 436a/7; KF: 202a/2; KFT: 51a/14; KK: 38b/4; MG: 54b/3; TZ: 38b/11), Çağ. (BVt: 529/3; FK: 508/5; İD: 194/5; LM: 1119; MKb: 103b/10; MN: 26a/3; TEH: T702b/4; SS: 2737; HBD: 16/1; GN: 42/12; ŞT: 84b/4; SD: 392; ŞHD: 149a/7),

Kzk. *jıġıl-* “yıkılmak, devrilmek”

(EDPT: 902a; DTS: 268a)

yıḳış- “yıkmakta yardım etmek” DLT III: 74, (EDPT: 909a; DTS: 268a)

Kzk. *jıġıs-* “güreşte birbirini yıkmak, devirmek; yıkmakta yardım etmek”

yıḳtur- “yıktırmak” DLT III: 97, (EDPT: 900b; DTS: 268a),

Kzk. *jıḳtır-* “yıktırmak”

yıḳuḳ “yıkık, yıkılmış, harap” NF *yıḳuḳ*: 436/12, Muh. *yıyḳıḳ*: 180, Kıp. (TA *yıḳuḳ*: 29b/1; TZ *yıḳıḳ*: 48a/1), Çağ. (FK *yıḳuġ*: 573/4; MKb *yıḳuḳ*: 6b/4), (Atalay, 1945: 285)

Kzk. *jıġıḳ* “yıkık; üzgün, suratı asık”

yıl “yıl, sene” Uyg. (IrkB: 15; Man I: 10_5; TT VI: 52), DLT I: 345, II: 118, III: 7, KB: 373, 1480, 1865, NF: 4/12, KE: 2r/12, ME: 50/1, Muh.: 184, Kıp. (CC: 121/12; DM: 24a/14; GT: 165/3; İM: 249a/5; KF: 10a/3; KK: 45b/1; MG: 3a/8; MS: 36a/6; TA: 30a/2; TZ: 3a/13), Çağ. (BVt: 133/5; FK: 142/9; İD: 38/7; LM: 2451; MKb: 40b/7; MN: 20b/6; TEH: T695b/18; SS: 1172; GD: 190/2; HBD: 172/2; GN: 95/10; LÇT: 646; ŞT: 65a/8; SD: 607; ŞHD: 50b/2; LD: 2249), (EDPT: 917a; DTS: 266a)

Kzk. *jıl* “yıl, sene”

yılan “yılan” ETY: 142, Uyg. (IrkB: 8; U II: 31_{54}; AratU I: 109), DLT I: 27, III: 29, KB: 1279, 4715, 5421, NF: 280/11, KE: 14r/10, ME: 161/2, Muh.: 177, Kıp. (BV: 43b/19; CC:125/33; DM: 9a/15; GT: 25/10; İH: 17; İM: 116b/5; KF: 62b/4; TA: 12a/13), Çağ. (BVt: 552/1; FK: 51/7; İD: 249/5; LM: 2859;

Kzk. *jılan* “yılan”

MKb: 20b/13; TEH: T694b/16; LÇT: 646; ŞT: 65b/2; ŞHD: 192a/11; LD: 1301), (EDPT: 930a; DTS: 266b)

yılçılıḳ "yıllık" Çağ. (BVt: 425/8; TEH: M784b/10), (Türkay, 1988: 912), Kzk. *jılşılıḳ* "yıllık, senelik"

yıldam (< yėl-) "hızlı, çevik, süratli" Çağ. (ŞT *yıldam*: 82b/17; LÇT *ıldam*: 131), (Ölmez, 1996: 481; ESTY IV: 278) Kzk. *jıldam* "hızlı, çevik, süratli"

yılġun "ılgın ağacı" DLT III: 73, Kıp. (TA: 8b/13), (EDPT: 926b; DTS: 266b; ESTY IV: 277-278) Kzk. *jıŋġıl* "ılgın ağacı" (Kklp. *jıŋġıl*)

yılı- "ılımak" DLT III: 91, Muh.: 131, (EDPT: 919a; DTS: 266b) Kzk. *jılı-* "ılımak, ısınmak"

yılıġ "ılık, sıcak" Uyg. (TT I: 178), DLT III: 14, Muh. *yılıḳ*: 181, Kıp. (CC *yılı/yılu*: 115/36; TZ *yılı*: 28a/4), Çağ. (AL *ılıġ/ılıḳ*: 104), (EDPT: 925a; DTS: 266b) Kzk. *jılı* "ılık; sıcakkanlı, merhametli"

yılıġlıḳ "sıcaklık" DLT III: 51, (EDPT: 927b; DTS: 266b) Kzk. *jılılıḳ* "sıcaklık"

yılıt- "ılıtmak" Uyg. (AratU I: 161), DLT II: 316, Muh.: 13, (EDPT: 923a; DTS: 267a) Kzk. *jılıt-* "ılıtmak"

yılḳı[1] (< yıl) "geçen yılki, o yıla ait" Çağ. (Seng.: 352r/8), (EDPT: 925b) Kzk. *jılġı* "o yıla ait, o yılda olan"

yılḳı[2] "yılkı, hayvan sürüsü; at sürüsü" Uyg. (IrkB: 53; U I: 8_3; U II: 73_1; TT III: 26; TT VII: 27_{17}), DLT I: 241, II: 96, III: 104, KB: 585, 1739, 1845, KE: 14r/21, ME: 105/8, Kıp. (CC: 113/4; İM: 250a/5; Kİ: 97; TZ: 14b/3), Çağ. (GN: 61/4; ŞT: 78b/2; LÇT: 647), Kzk. *jılḳı* "yılkı, at"

(EDPT: 925b; DTS: 267a)

yılḳıçı “çoban, hayvan bakıcısı” KB: 5590, (EDPT: 927a; DTS: 267a) — Kzk. *jılḳışı* “yılkı bakıcısı, seyis”

yılla- “yıllamak” KB: 347, 6344, (EDPT: 919a; DTS: 267a; OTWF: 452) — Kzk. *jılda-* “yıllar geçirmek, yıllamak”

yıllıḳ “yıllık” NF: 289/14, KE: 93r/4, ME: 50/1, Kıp. (TZ *yillik*: 35b/4), Çağ. (612/7; FK: 614/3; TEH: A729a/5; ŞT: 76a/1), (EDPT: 925a; DTS: 267a) — Kzk. *jıldıḳ* “yıllık”

yıp “ip” Uyg. (AratU I *yip*: 150), DLT III *yıp*: 3, NF *yip*: 18/5, KE *yip*: 39r/1, Muh. *yif*: 159, Kıp. (BV *yip*: 28b/13; CC *ip*: 25/10; GT *yip*: 202/1; İM *yip*: 189b/2; MG *yip*: 57a/2; TZ *yip*: 13a/1), Çağ. (AL *yib*: 499; LÇT *yip*: 638), (EDPT: 870b; DTS: 267b) — Kzk. *jip* “ip”

yıpar “misk, güzel koku” Uyg. (U I: 29_{13}; Man II: 8_{14}; TT I: 146; AratU I: 67), DLT I: 327, II: 122, III: 7, KB: 312, 1937, 4848, NF: 62/6, KE: 12v/13, ME: 70/2, Muh.: 126, 162, Kıp. (CC *ıpar*: 82/8; TA *yıpar*: 19b/4; TZ *ıpar*: 35a/6), Çağ. (GN: 51/5; LÇT: 639; ŞHD: 2a/3), (EDPT: 878b; DTS: 267b) — Kzk. *jupar* “güzel koku, ıtır, misk; güzel kokulu bitki, leylak” (yıpar > jupar “p” sesi komşuluğunda yuvarlaklaşma olayı)

yıparla- “yıpar sürmek, mislenmek” Muh.: 126, (Battal, 1997: 91) — Kzk. *juparla-* “güzel koku sürünmek”

yıparlıġ “güzel kokulu” Uyg. (Man II: 9_{7}; TT V: 72), DLT III: 48, KE: 177r/4, (EDPT: 880a; DTS: 267b) — Kzk. *juparlı* “güzel kokulu, misk kokulu”

yıraġu (< ır) “şarkıcı” DLT III: 36, (EDPT: 963b; DTS: 268a) — Kzk. *jırav* “şarkıcı, ozan”

yırıl- (< yır-) “yırtılmak” Kıp. (160/20), (Grønbech, 1942: 134)

Kzk. *jırıl-* “yırtılmak, kesilmek, koparılmak”

yırt- “yırtmak, parçalamak” Uyg. (Man I: 7_{16}), DLT III: 435, NF: 81/11, KE: 143v/21, ME: 83/2, Muh.: 108, 115, Kıp. (CC: 21/7; GT: 279/10; İM: 258b/8; KFT: 21a/28; Kİ: 93), Çağ. (BVt: 167/3; FK: 467/4; İD: 97/7; LM: 3304; TEH: A731b/17; SS: 4346; HBD: 178/3; GN: 45/1; ŞT: 91b/15), (EDPT: 958b; DTS: 268b)

Kzk. *jırt-* “yırtmak, parçalamak, bölmek”

yırtıl- “yırtılmak” DLT III: 106, NF: 361/13, KE: 109v/14, ME: 158/1, Kıp. (GT: 306/13; KFT: 206a/22; MS: 40b/2), Çağ. (Seng.: 349r/9), (EDPT: 961a; DTS: 268b)

Kzk. *jırtıl-* “yırtılmak”

yırtış- “yırtmakta yardım etmek” DLT III: 101, Çağ. (FK: 325/8), (EDPT: 961a; DTS: 268b)

Kzk. *jırtıs-* “birlikte yırtmak, beraber yırtmak”

yırtuḳ “yırtık, yırtılmış” NF: 380/14, KE: 84r/17, Kıp. (İM *yırtuḳ*: 127b/3; KFT *yırtuḳ*: 135a/13; KF *yırtıḳ*: 120a/4; TZ *yırtıḳ*: 34b/6), Çağ. (BVt: 457/3; FK: 427/8; İD: 303/7; MKb: 36b/12), (Atalay, 1945: 286; Ölmez, 1993: 571)

Kzk. *jırtıḳ* “yırtık, yırtılmış, parçalanmış”

yiber- (< ıḏ- + ber-) “göndermek, yollamak” KE *yiber-*: 152v/9, Kıp. (DM *yeber-*: 22b/2; KK *yeber-*: 79b/11), Çağ. (BVt *yiber-*: 564/2; FK *yiber-*: 61/5; İD *yiber-*: 218/5; TEH *yiber-*: T695a/6; SS *yiber-*: 1912; GN *yiber-*: 33/11; LD *yiber-*: 549; LM *yiber-*: 2189), (DTS: 260b)

Kzk. *jiber-* “göndermek, yollamak”

yiberil- “gönderilmek” Çağ. (TEH: M783a/3; ŞHD: 122b/10), (Karasoy, 1998: 681)

Kzk. *jiberil-* “gönderilmek, sevk edilmek”

yigde “iğde, iğde ağacı” Uyg. (AratU II: 128), DLT III: 31, Muh.: 183, Kıp. (TA: 8b/13), Çağ. (LD: 962), (EDPT: 911b; DTS: 260b)

Kzk. *jiyde* “iğde”

yigi “sık, yoğun” Uyg. (TT VII: 28_2), DLT III: 25, (EDPT: 911a; DTS: 260b)

Kzk. *jiyi* “sık, yoğun, gür”

yigit “genç, delikanlı; güçlü, kuvvetli” Uyg. (U III: 81_3), DLT I: 400, III: 8, KB: 359, 932, 1868, NF: 19/14, KE: 28r/15, Muh. *yikit*: 143, 152, Kıp. (BV: 1b/23; GT: 44/11; İH: 24; İM: 81b/4; Kİ: 96; MG: 83a/3; TA: 26a/11; TZ: 20b/4), Çağ. (BVt: 371/1; FK: 73/6; İD: 234/7; LM: 892; MKb: 89a/9; MN: 3b/8; TEH: T708a/2; HBD: 17/4; GN: 72/8; LÇT: 645; ŞT: 71a/7; ŞHD: 175a/13; LD: 1501), (EDPT: 911b; DTS: 260b)

Kzk. *jigit* “genç, delikanlı, yiğit”

yigitlik “gençlik zamanı, gençlik, yiğitlik” DLT I: 511, III: 51, KB: 360, 375, 179, NF: 263/16, KE: 91r/2, ME: 140/5, Kıp. (GT: 322/13; İH: 28; İM: 81b/2), Çağ. (BVt: 338/8; FK: 236/6; İD: 153/3; MKb: 31a/9; MN: 55a/10; TEH: T718a/23; SS: 3662; HBD: 66/6; GN: 11/8; SD: 658; ŞHD: 19b/12; LD: 2379), (EDPT: 912a; DTS: 260b)

Kzk. *jigittik* “yiğitlik, delikanlılık; erlik, kahramanlık”

yigren- “iğrenmek, tiksinmek” DLT III: 109, NF: 254/10, KE: 82v/12, ME: 17/17, Muh.: 125, Kıp. (İH: 31; TZ: 30a/4), Çağ. (LÇT *yigiren-*: 645), (EDPT: 914b; DTS: 261a)

Kzk. *jiyren-* “iğrenmek, tiksinmek”

yigrençek "iğrenç, tiksindirici" NF: 391/15, (Ata,1998: 487)

Kzk. *jiyrençek* "iğrenç, pis, tiksindirci"

yigrendür- "iğrendirmek" ME: 90/7, (Yüce, 1993: 209)

Kzk. *jiyrendir-* "iğrendirmek, tiksindirmek"

yiken "hasır otu; kargı, kamış" DLT III: 23, Kıp. (CC *yegen*: 104/8; TA *yegen*: 18a/8; TZ *yeken*: 13a/9), (EDPT *yigen*: 913a)

Kzk. *jeken* "kargı, kamış"

yilik "ilik, ilik kemiği" Uyg. (U II: 61_3), DLT I: 72, KB: 2198, 4267, NF: 65/17, KE: 165r/12, ME: 182/3, Kıp. (CC: 34/10; İM: 368b/5; Kİ: 97; TZ: 15b/1), Çağ. (Seng.: 113r/21), (EDPT: 927b; DTS: 261a)

Kzk. *jilik* "ilik, ilik kemiği"

yiliklig "ilikli, iliği olan" DLT III: 52, (EDPT: 928b; DTS: 261a)

Kzk. *jilikti* "ilik kemiği olan, ilikli"

yin "hayvan pisliği, artığı" DLT III: 5, (EDPT: 941a; DTS: 261b)

Kzk. *jın* "geviş getiren hayvanların midesinden ağzına gevişlediği"

yinçge "ince, zayıf" Uyg. (U II: 24_1; Man III: 22_4; AtaU I: 77), DLT III: 380, KB: 6082, KE: 75r/19, ME: 73/1, Kıp. (BV *yinçe*: 7b/8, *yinçge*: 12b/21; İM *yinçke*: 406b/7; DM *yeniçke/yenişke*: 14b/4), Çağ. (ŞHD *inçke*: 62b/12; LD *inçke*: 639), (EDPT: 945a; DTS: 261b)

Kzk. *jiŋişke* "ince, zayıf; nazik, zarif"

yinçgele- "ince saymak, inceltmek" DLT III: 411, (EDPT: 946a; DTS: 262a)

Kzk. *jiŋişkele-* "inceltmek"

yinçgelik "incelik" ME: 83/6, 188/2, (Yüce, 1993: 209)

Kzk. *jiŋişkelik* "incelik"

yinçker- "incelmek" Kıp. (BV: 35b/20, 59a/1), (Ağar, 1986: 348) — Kzk. *jiŋişker-* "incelmek, ince olmak"

yinçü "inci" Uyg. (U IV: 51; PP: 34_2; TT X: 450), DLT I: 237, II: 100, III: 30, KB: 212, 2153, 4395, NF: 57/1, KE: 142v/4, ME: 86/8, Muh.: 181, Kıp. (DM *inci*: 12b/4; İM *yinçü*: 255a/6; KK *incü*: 72a/9; TA *yinçü*: 29a/12; TZ *inci*: 31b/11), Çağ. (SD *yinçü*: 523; ŞHD *yünçü*: 47a/6; LD *inçü*: 1634), (EDPT: 944b; DTS: 262a) — Kzk. *injü* "inci"

yipgil, yipgin "menekşe rengi, koyu kırmızı, kızıl renk" Uyg. (TT V *yipin*: 12; TT X *yipün*: 213; U IV *yipün*: 52), DLT III *yipkil*: 47, I *yipkin*: 395, KB *yipün*: 67, Kıp. (CC *ipkin*: 93/3), Çağ. (LÇT *ipgin* "siyah iplik": 106), (EDPT: 875b; DTS: 257a) — Kzk. *jipkin* "koyu kırmızı renk"

yipek "ipek" NF *yipek*: 245/16, KE *yipek*: 12v/14, ME *yipek*: 37/6, Kıp. (BV *yipek*: 34b/23; CC *ipek/yibek*: 92/2; İM *yipek*: 446b/5; Kİ *yipek*: 91; TA *yipek*: 20a/13; TZ *yipek*: 13a/6), Çağ. (GN *yipek*: 51/5; LM *ipek*: 2931; FK *ipek*: 343/1), (Atalay, 1945: 286) — Kzk. *jibek* "ipek; kibar, nazik"

yipekçi "ipekçi" Muh.: 154, (Battal, 1997: 90) — Kzk. *jibekşi* "ipekçi"

yipit- "yumuşatmak, ıslatmak" Kıp. (CC: 160/17), (Grønbech, 1942: 124) — Kzk. *jibit-* "yumuşatmak, nemlendirmek, ıslatmak"

yiplük "iplik, ince ip" ME *yiplük*: 157/3, Kıp. (İM *yiplik*: 418a/4; KF *yiplik*: 238a/5), Çağ. (LÇT *yiplik*: 639), (Yüce, 1993: 210; Toparlı, — Kzk. *jiptik* "ince ip; iplik"

1992: 418)

yit- “yitmek, kaybolmak, yok olmak” Uyg. (AY: 615//15), DLT II: 314, 4352, 5337, KE: 22v/13, MM: 308/2, Kıp. (İM: 366a/7; Kİ: 91; KK: 9b/11; TA: 37a/10; TZ: 23a/12), Çağ. (BVt *it-*: 160/7; FK *yiplik*: 433/7; LM *yiplik*: 1130; MKb *yiplik*: 24a/2), (EDPT: 885a; DTS: 263b)

Kzk. *jit-* “yitmek, yok olmak, ölmek”

yitig “keskin, sivri” Uyg. (U I: 37_{14}), DLT III: 8, KB: 927, 1252, Muh.: 151, Kıp. (MG: 97b/2), Çağ. (ŞHD: 183b/4), (EDPT: 889a; DTS: 263b)

Kzk. *jiti* “açıkgöz, uyanık, sivri; atik, hızlı”

yitük “yitik, kayıp” DLT III: 18, Kıp. (BV: 8a/5; Kİ: 91), Çağ. (BVt: 329/2; ŞHD: 186a/7), (EDPT: 889a; DTS: 264a)

Kzk. *jitik* “yitik, yok, kayıp”

yoḏ- “yok etmek, yıkmak, bozmak, silmek” Uyg. (U III: 64_{21}), DLT III: 434, KB: 2798, KE *yoy-*: 226r/15, (EDPT: 885b; DTS: 269a)

Kzk. *joy-* “yok etmek, ortadan kaldırmak, imha etmek”

yoḏtur- “yok ettirmek, sildirmek” DLT III: 94, (EDPT: 887a; DTS: 269b)

Kzk. *joytır-* “yok ettirmek, imha ettirmek”

yoḏul- “yok edilmek, silinmek” DLT III: 77, ME *yoyul-*: 156/6, (EDPT: 890b; DTS: 269b)

Kzk. *joyıl-* “yok edilmek, imha edilmek”

yoḏuş- “yok etmekte yardım etmek” DLT III: 70, (EDPT: 894b; DTS: 269b)

Kzk. *joyıs-* “birlikte imha etmek, yok etmek”

yoḏut “yıkıcı, zarar verici” DLT III: 8, (EDPT: 886b)

Kzk. *joyıt* “afet, felâket, belâ”

yoġla- (< yoġ) “ölü için yas tutmak” ETY: 147, DLT III: 309, (EDPT: 902b; DTS: 270a)

Kzk. *joḳta-* “ölenin arkasından ağıt yakmak, yas tutmak, ağlamak” (*joḳtav* “ağıt, yas”)

yoġun “kalın, sık, yoğun” Uyg. (TT VII: 42_3), DLT 29, KB: 4913, NF: 105/15, KE: 34v/16, Muh.: 143, Kıp. (BV: 9b/16; CC: 77/8; İH: 30; Kİ: 95; KK: 72a/13; MG: 75a/3; TA: 29a/11; TZ: 26b/12), Çağ. (LÇT *yoġan/yoġun*: 630), (EDPT: 904b; DTS: 270a)

Kzk. *juvan* “kalın, sık, geniş”

yoġurḳan “yorgan” Uyg. (TT VII *yoġurḳan*: 36_{10}), DLT I *yoġurḳan*: 197, III: 54, Muh. *yorġan*: 166-168, Kıp. (BV *yorġan*: 44a/9; CC *yovurġan*: 85/26; DM *yorġan*: 10b/12; KK *yorġan*: 71b/12; TA *yoġurġan*: 18a/2, *yorġan*: 18a/3; TZ *yorġan*: 31b/12), (EDPT: 907a; DTS: 270b)

Kzk. *jurġan* “yorgan”

yoḳ “yok, hayır; mevcut değil” Uyg. (IrkB: 36; Man III: 35_{10}; TT II: 17_{80}; TT X: 321; PK: 236), DLT I: 360, III: 3, KB: 1371, 2329, 5268, NF: 14/6, KE: 3r/10, ME: 85/2, Muh.: 92, 99, Kıp. (BV: 31a/22; CC: 121/23; DM: 20b/2; GT: 25/12; İM: 14a/5; KF: 3b/1; KFT: 390b/36; Kİ: 29, 96; KK: 30b/10 ; MG: 13a/5; MS: 1b/3; TZ: 35a/12), Çağ. (BVt: 99/6; FK: 27/7; İD: 61/5; LM: 380, 422; MKb: 2a/9; MN: 6a/3; TEH: T700a/7; SS: 190, 239; GD: 102/1; HBD: 59/4; GN: 17/12; LÇT: 631; ŞT: 65a/1; SD: 139; ŞHD: 5a/12; LD: 186, 270), (EDPT: 895b; DTS: 272b)

Kzk. *joḳ* “var sözcüğünün karşıtı, yok, hayır; yitik, kayıp”

yoḳal- “yok olmak, kaybolmak” KB: 692, 827, KE: 114v/16, ME: 62/2, Çağ. (ŞT: 102a/8), (EDPT: 902a; DTS: 273b)

Kzk. *joġal-* “yok olmak, çalınmak; yitmek, gözden kaybolmak”

yoḳalt- “yok etmek, ortadan kaldırmak” ME: 98/1, (Yüce, 1993: 210)

Kzk. *joġalt-* “yok etmek, yitmek”

yoḳaru “yukarı” Uyg. (Man I: 6_5; TT V: 4; PK: 237), DLT II: 35, III: 285, KB: 731, 3072, 3284, KE: 7r/17, ME: 10/3, Kıp. (CC *yoḫarı*: 122/16; DM *yoġarı*: 3a/16; GT *yoḳarı*: 278/12; İM *yoḳaru*: 132a/3; MG *yoḳarı*: 97a/3, *yoḳaru*: 21a/6; TA *yoḳarı*: 28b/2; TZ *yoḳarı*: 28a/7), Çağ. (FK *yoḳ(ḳ)arı*: 111/3; LM *yoḳḳarı*: 229, 796; MKb *yoḳḳarı*: 103a/78; MN *yoḳġarı*: 56a/11, *yoḳḳarı*: 67b/10; TEH *yoḳarı*: T701a/24; SS *yoḳarı*: 2378, *yoḳḳarı*: 3465; GN *yoḳarı*: 64/9; LÇT *yuḳarı/yuḳġarı*: 631; ŞT *yoḳḳarı*: 82a/11; ŞHD *yoḳaru*: 190a/11), (EDPT: 906b; DTS: 273b; ESTY IV: 273-274)

Kzk. *joġarı* “yukarı”

yoḳḳargı (< yoḳaru) “yukarıki” Çağ. (ŞT: 67a/1), (Ölmez, 1996: 483)

Kzk. *joġargı* “yukarıdaki, yukarıki”

yoḳla- “yoklamak, aramak, araştırmak” KE: 38r/14, Kıp. (CC *yoḫla-*: 164/28), Çağ. (BVt: 25/1; LM: 1559; İD: 36/1; TEH: T715a/23; LÇT: 631), (EDPT: 902b-903a)

Kzk. *joḳta-* “aramak, araştırmak”

yoḳluḳ “yokluk” NF: 426/11, MM: 372/3, ME: 86/7, Kıp. (KK: 30b/11), Çağ. (BVt: 380/7; FK: 42/6; İD: 273/4; LM: 2367; TEH: T717b/17), (Ata, 1998: 488)

Kzk. *joḳtıḳ* “yokluk, yoksulluk”

yol[1] “yol” Uyg. (IrkB: 30; Man I: 34_{12}; TT I: 196;

Kzk. *jol*[1] “yol; seyahat,

TT II: 24; TT III: 128; AratU I: 138), DLT I: 53, II: 197, III: 144, KB: 129, 268, 382, NF: 70/3, KE: 84r/6, ME: 20/7, MM: 150/4, Muh.: 178, Kıp. (BM: 4/2; BV: 23a/16; CC: 117/1; GT: 16/13; İM: 100b/2; KF: 1b/2; KFT: 397b/47; Kİ: 97; MG: 87a/1; MS: 2a/5; TA: 6a/12; TZ: 3b/1), Çağ. (BVt: 388/6; FK: 153/6; İD: 134/7; LM: 1056; MKb: 22a/3; MN: 27b/7; Sİ: 5639; TEH: T717a/6; SS: 1026; GD: 50/2; HBD: 72/4; GN: 3/11; LÇT: 633; ŞT: 89a/5; SD: 528; ŞHD: 14a/12; LD: 1067), (EDPT: 917a; DTS: 270b; ESTY IV: 217-218)

yolculuk, uzun sefer; gelenek, adet; tarz, yöntem; ideal, baht; emel"

yol[2] "defa, kere" NF: 278/14, KE: 94v/9, Kıp. (GT: 208/10; KFT: 397b/47), Çağ. (LM: 2090; ŞHD: 123b/1), (EDPT: 917a)

Kzk. *jol*[2] "kez, defa"

yola- "yola çıkmak,bir yola gitmek" Uyg. (PP: 60_6; Kuan: 43), Çağ. (MKb *yola-* "yaklaşmak, yakınına gelmek": 104b/9), (EDPT: 919a; DTS: 271a)

Kzk. *jola-* "yaklaşmak, yakınlaşmak, yakınına gitmek"

yolaḳ "küçük patika; yol yol çizgili olan her şey" DLT III: 17, (EDPT: 925a; DTS: 271a)

Kzk. *jolaḳ* "yol yol, çizgili"

yolbars "aslan, kaplan" Uyg. (AY: 619/9), Çağ. (LÇT: 633; Pav.C. 548), (DTS: 271a; ESTY IV: 219)

Kzk. *jolbarıs* "kaplan; yiğit, cesur"

yolçı "kılavuz, rehber, yolcu" Uyg. (U II: 5_{13}; TT III: 69; TT VI: 154), KB: 3730, 3905, 5250, NF: 3/1, KE: 129r/17, Kıp. (CC *yolçu*: 161/27), Çağ. (ŞHD: 151a/6), (EDPT: 921b; DTS: 271a)

Kzk. *jolşı* "yolcu"

yoldaş "yol arkadaşı, yoldaş, arkadaş" Muh.: 145,

Kzk. *joldas* "yoldaş;

Kıp. (DM: 14a/8; GT: 101/2; İM: 294a/2; KF: 14b/4; KFT: 8a/17; Kİ: 49, 97; TA: 34a/11; TZ: 86b/7), Çağ. (BVt: 598/7; FK: 685/10; LM: 1332; SS: 2480; HBD: 204/1; GN: 59/6; LÇT: 633; ŞHD: 104a/5), (Battal, 1997: 91; Karasoy, 1998: 684)

arkadaş, dost”

yoldaşlıḳ “arkadaşlık” Kıp. (GT: 101/9; İM: 294a/6), (Toparlı, 1992: 331)

Kzk. *joldastıḳ* “yoldaşlık, arkadaşlık”

yolġaş- “rastlaşmak” ME: 139/1, (Yüce, 1993: 211)

Kzk. *jolġas-* “karşılaşmak, rastlaşmak, görüşmek”

yolla- “göndermek, yollamak, yola salmak” Muh.: 112, Çağ. (MKb *yolda-*: 39a/12; SS *yolda-*: 206; AL *yolda-*: 502), (Battal, 1997: 92; Ölmez, 1993: 574)

Kzk. *jolda-* “göndermek, yollamak”

yolluġ “talihli, kısmetli” KE: 18v/1, 41v/13, (Ata, 1997: 744)

Kzk. *joldı* “nasipli, kısmetli, talihli, kârlı”

yolsızlıḳ (< yolsuz[1]) “doğru yoldan çıkma, kötülük” KE: 98r/20, (Ata, 1997: 745)

Kzk. *jolsızdıḳ* “kanunsuzluk; münasebetsizlik, uygunsuzluk”

yolsuz[1] “yolunu azıtan, azmış” DLT III: 40, KE: 21v/5, ME: 137/4, (EDPT: 932b)

Kzk. *jolsız[1]* “kanunsuz; düzensiz, uygunsuz”

yolsuz[2] “yolsuz, yolu olmayan” Çağ. (LM: 2236; TEH: T715b/5; GN: 29/10), (EDPT: 932b)

Kzk. *jolsız[2]* “yolsuz”

yoluḳ- “karşılaşmak, rastlaşmak” NF: 405/14, KE: 32v/16, Kıp. (CC: 38/16; GT: 101/1; KFT: 29b/42; Kİ: 97; MG: 64a/9), Çağ. (BVt:

Kzk. *jolıḳ-* “buluşmak, rastlaşmak, görüşmek, karşılaşmak,

623/1; FK: 448/5; İD: 308/2; LM: 1959; MKb: 32b/12; SS: 1629; GN: 15/9; ŞT: 76a/11; ŞHD: 109b/7; LD: 1256; LÇT: 635), (Ata, 1997: 745; Karasoy, 1998: 684)

uğramak”

yoluḳtur- “buluşturmak, karşı karşıya getirmek” Çağ. (LÇT: 635), (Durgut, 1995: 635)

Kzk. *jolıḳtır-* “görüştürmek”

yoluḳuş- “rastlaşmak, karşılaşmak” Çağ. (MKb: 101b/10; AL: 501; LÇT: 635), (Ölmez, 1993: 574)

Kzk. *jolığıs-* “görüşmek, kaşılaşmak”

yon- “yontmak” DLT I: 384, KE: 24r/5, MM: 330/3, Kıp. (BV: 56b/25; CC: 161/33; GT: 314/1; KFT: 265b/43; Kİ: 99; TZ: 37a/10), Çağ. (BVt: 531/1; FK: 579/1; LM: 2941; TEH: T703b/25; SS: 4767; LÇT: 637; ŞHD: 96a/8), (EDPT: 942b; DTS: 272a)

Kzk. *yon-* “yontmak, rendelemek”

yona “eğer altına konulan keçe” Kıp. (TA: 14b/11), Çağ. (LÇT: 637), (Krş. DLT III *yonaḳ*: 29), (EDPT *yonaḳ*: 949a)

Kzk. *jona* “eğer altına konulan keçe”

yonçġa “yonca otu” Muh. *yonçġa*: 182, Kıp. (İH *yonca*: 32), (Krş. Uyg. (AratU II *yorunçḳa*: 69), DLT III *yorınçġa*: 433), (EDPT *yorınçġa*: 971a; Battal, 1997: 92)

Kzk. *jonışḳa, jonırışḳa* “yonca”

yondur- “yontturmak” KE: 44r/2, 145r/5, Çağ. (FK: 575/3), (Ata, 1997: 745)

Kzk. *jondır-* “yontturmak, rendeletmek”

yonġa “ağaçtan çıkan talaş” Kıp. (İH: 32), (İzbudak, 1936: 54)

Kzk. *jonḳa, joŋḳa* “ağaca baltayla vurulduğu zaman düşen parçalar, talaş”

yonġuç "rende" Muh.: 160, (Battal, 1997: 92) — Kzk. *jonġış* "marangoz rendesi, plânya"

yonul- "yontulmak" DLT III: 82, Kıp. (KFT: 265b/44), (EDPT: 951b; DTS: 272a) — Kzk. *jonıl-* "yontulmak"

yonuş- "yontmakta yardım etmek" DLT III: 75, (EDPT: 953a; DTS: 272a) — Kzk. *jonıs-* "birlikte yontmak, yontmakta yardım etmek"

yor- "yormak, tabir etmek" Uyg. (TT VII: 28_6), DLT III: 125, KB: 2673, 4368, 6621, KE: 90r/11, MM: 387/2, Kıp. (Kİ: 92), Çağ. (BVt: 172/4), (EDPT *yör-*: 955b; DTS *yor-*: 274a) — Kzk. *jor-* "yormak, yorumlamak, tabir etmek"

yorala- "yorumlamak, açıklamak" Kıp. (CC: 160/30), (Grønbech, 1942: 126) — Kzk. *jorala-* "yorumlamak, tahmin etmek"

yorġala- (< yorıġa) "yorgalamak, koşturmak" Kıp. (92), Çağ. (LÇT: 628), (Caferoğlu, 1931: 128; Durgut, 1995: 628) — Kzk. *jorġala-* "atı koşturmak, yorgalamak"

yorı-[1] "yormak, tabir etmek" KE: 90r/3, (Ata, 1997: 745) — Kzk. *jorı-* "yormak, yorumlamak, tabir etmek"

yorı-[2] "yürümek, hareket etmek" Uyg. (Man I *yorı-*: 18_3; U II *yorı-*: 24_3; TT I *yorı-*: 105), DLT I *yor-*: 456, IIII *yorı-*: 87, KB *yor-*: 6613, *yorı-*: 5760, NF *yöri-*: 60/8, KE *yöri-*: 9v/17, ME *yöri-*: 124/3, *yörü-*: 10/2, MM *yöri-*: 398/2, Muh. *yürü-*: 115, 124, HŞ *yür-*: 2309, Kıp. (BV *yöri-*: 44a/12, *yörü-*: 20a/24; CC *yür-*: 14/24, *yürü-*: 36/4; KK *yürü-*: 43b/3; MG *yüri-*: 62a, *yürü-*: 64a/5; TA *yüri-*: 37a/8; TZ *yürü-*: 35b/10), Çağ. (BVt *yörü-*: 176/5; FK — Kzk. *jür-* "yürümek, gitmek, kımıldamak, hareket etmek"

yörü-: 16/2; İD *yörü*-: 15/2; LM *yörü*-: 1832; GN *yörü*-: 62/12; ŞT *yör*-: 69a/10, *yöri*-: 93a/12, *yörü*-: 76a/1), (EDPT: 957a; DTS: 274a)

yorıġa "yorga, at yürüyüşü, atın tırıs gitmesi" DLT III *yorıġa*: 174, KB *yorıġa*: 1428, KE *yorġa*: 181v/17, ME *yorġa*: 226/3, Muh. *yorġa*: 171, Kıp. (Kİ *yorġa*: 92; TA *yorġa*: 14a/9; TZ *yorġa*: 17a/8), Çağ. (MKb *yorġa*: 3b/10; LÇT *yorġa*: 628), (EDPT: 964a; DTS: 274b)

Kzk. *jorġa* "yorga at, rahvan (yürüyüş)"

yorıġçı "yürüyen, yolculuk yapan" DLT II: 51, (EDPT: 964)

Kzk. *jürüvşi* "yürüyen adam; yolcu"

yorıḳ "yürüme, gidiş, hareket" Uyg. (TT I: 110; TT V: 34; TT VI: 139), DLT II: 40, III: 15, KB: 669, 881, 1311, (EDPT: 963a; DTS: 274b)

Kzk. *jorıḳ* "seyahat, yolculuk; saldırı, hücum, askeri sefer"

yorış- "yürüyüşmek, birlikte yürümek" Uyg. (U III *yorış*-: 72_{17}), DLT III *yorış*-: 72, ME *yörüş*-: 124/2, MM *yörüş*-: 289/4, Çağ. (GN *yörüş*-: 73/1), (EDPT:973a; DTS: 275a)

Kzk. *jüris*- "birlikte yürümek"

yort- "yavaş yavaş yürümek, tırıs gitmek, koşmak" Uyg. (U IV: 64), DLT III: 435, KB: 2341, 2585, HŞ: 752, Kıp. (GT: 209/5), Çağ. (LÇT: 627), (EDPT: 959a; DTS: 275a)

Kzk. *jort*- "tırıs gitmek, yavaş hızla gitmek; yola çıkmak, sefere çıkmak; gezmek"

yortaḳ "keskin at adımı, yürüyüşü" Çağ. (MKb: 11b/12; LÇT: 627), (Ölmez, 1993: 574; Durgut, 1995: 627)

Kzk. *jortaḳ* "atın orta hızla yürümesi; at yürüyüşü"

yortıcı (< yortıġçı) "yağmacı" HŞ: 1923, (Hacıeminoğlu, 2000: 293),

Kzk. *jortuvşı* "talan eden, yağmacı;

gözlemci, keşifçi”

yortuġ “muhafız alayı” DLT III: 42, KB: 2344, 2586, (EDPT: 959a; DTS: 275a)

Kzk. *jortuv* “hizmetçi; dalkavuk”

yortuş- “birlikte yürümek, koşmak” DLT III: 101, (EDPT: 961a; DTS: 275a)

Kzk. *jortıs-* “birlikte yürümek, yürüyüş yapmak, gezmek”

yota “uyluk, kalça” DLT I: 453, (EDPT *yota*: 886a; DTS *yoda*: 269a)

Kzk. *jota* “arka, sırt; tepe, yamaç, engebe”

yöle- “desteklemek” DLT III: 89, KB: 5125, 5792, Çağ. (MKb: 24a/2), (EDPT: 919b; DTS: 275b)

Kzk. *jöle-* “desteklemek, destek olmak, dayanak olmak”

yön[1] “yön, cihet, taraf” NF: 71/10, KE: 194r/5, ME: 135/6, MM: 321/2, Kıp. (KFT: 289a/27), (Ata, 1997: 745)

Kzk. *jön[1]* “yön, istikamet”

yön[2] “gerçek” Kıp. (TZ: 22a/13), (Atalay, 1945: 288)

Kzk. *jön[2]* “doğru, gerçek, haklı”

yöne- “yönelmek, bir işi yapmak için hazır olmak” NF: 243/7, (Ata, 1998: 489)

Kzk. *jöne-* “yönelmek, yola çıkmak”

yönel- “yönelmek” Kıp. (İH: 32; KFT: 412b/10), (İzbudak, 1936: 54)

Kzk. *jönel-* “yönelmek”

yörge- “sarmak, örmek, bağlamak” Uyg. (AratU I: 150; U IV: 7), DLT III: 307, KE: 19r/7, (EDPT: 965b; DTS: 276a)

Kzk. *jörge-* “dikmek, seyrek dikmek, bağlamak, örmek”

yörgek “örtü” DLT II: 289, (EDPT: 965b; DTS: 276b)

Kzk. *jörgek* “kundak bezi”

yörüg “açıklama, yorumlama, tabir” Uyg. (Man III: 15_{11}; TT V: 4), DLT III: 18, KB: 2600, 5994, 6015, KE *yoruġ*: 88r/19, NF *yoruḳ*: 7/5,

~Kzk. *joruv* “açıklama, yorum, tabir”

Kıp. (Kİ yora: 92), (EDPT: 965b; DTS: 276b)

yörül- "tabir edilmek" DLT III: 78, KB: 6028, Çağ. (ÇFK *yorul-*: 88b/5), (EDPT: 967b) — Kzk. *jorıl-* "yorumlanmak, tabir edilmek"

yötül "öksürük" Uyg. (TT VIII: M_{26}; AratU II: 30), Çağ. (Seng. *yötel*: 341v/9), (EDPT: 889b; DTS: 277a) — Kzk. *jötel* "öksürük"

yörüş "yürüyüş" NF: 157/1, 373/14, (Ata, 1998: 490) — Kzk. *jüris* "yürüyüş"

yu- "yıkamak" Uyg. (AratU I *yu-*: 132), DLT III *yu-*: 66, KB *yu-*: 1115, 2108, NF *yu-*: 87/6, *yuv-*: 166/7, KE *yu-*: 49v/7, *yuv-*: 183v/5, ME *yu-*: 222/6, MM *yu-*: 84/1, Muh. *yu-*: 113, 120, Kıp. (BV *yu-*: 24a/5, *yuv-*: 51a/11; CC *yu-/yuv-*: 32/2; GT *yu-*: 16/11; İM *yu-*: 104a/8, *yuv-*: 112a/7; KF *yu-*: 114a/12; KFT *yu-*: 387a/2; KK *yu-*: 80b/1; MS *yu-*: 27a/6; TA *yuy-*: 36a/1; TZ *yu-*: 13a/13), Çağ. (BVt *yu-*: 333/6; İD *yu-*: 244/1; LM *yu-*: 1659; MKb *yu-*: 89a/10; SS *yu-*: 1694; GN *yu-*: 72/9; ŞT *yuv-*: 71b/2; ŞHD *yu-*: 154b/1, *yuv-*: 34a/8, *yuy-*: 141a/8; LD *yu-*: 1521), (EDPT: 870a; DTS: 277a) — Kzk. *juv-* "yıkamak"

yuḏruḳ "yumruk" DLT III: 43, (EDPT: 277a) — Kzk. *judırıḳ* "yumruk"

yudur- "yıkatmak, temizletmek" KE *yudur-*: 229v/12, NF *yuvdur-*: 436/3, Çağ. (TEH *yudur-*: A732b/2), (Ata, 1998: 491) — Kzk. *juvdır-* "yıkatmak, temizletmek"

yuġur- "yoğurmak" Uyg. (TT VI *yoğur-*: 82; TT VII *yoğur-*: 22_{13}), DLT II *yoğur-/yuğur-*: 102, NF *yoğur-*: 416/6, KE *yoğur-*: 14r/2, Muh. — Kzk. *jur-* "yoğurmak"

yoğur-: 122, Kıp. (CC *yur-*: 114/24; KFT *yoğur-*: 387a/22; Kİ *yoğur-*: 95; KK *yoğur-*: 80b/3; TA *yoğur-*: 35b/11), Çağ. (TEH *yuğur-*: T694b/8), (EDPT: 906a; DTS: 277a)

yuḳ- "bulaşmak, sirayet etmek" DLT III: 63, KB: 4239, 4304, Kıp. (CC *yuḫ-/yuḳ-*: 119/24), Çağ. (BVt: 269/3; FK: 266/7; SS: 1822; LÇT: 632), (EDPT: 897b; DTS: 281b) — Kzk. *juḳ-* "bulaşmak; sindirmek, hazmetmek"

yuḳtur- "bulaştırmak" DLT III: 96, Kıp. (CC: 151/14), (EDPT: 900b; DTS: 282a) — Kzk. *juḳtır-* "bulaştırmak"

yuḳuş- "bulaşmak, yayılmak" DLT III: 74, (EDPT: 909a) — Kzk. *juġıs-* "yayılmak, sürülmek, dokunmak, yakınlaşmak, yaklaşmak"

yul- "yolmak, koparmak" DLT III: 63, Kıp. (CC: 145/13), Çağ. (BVt *yul-*: 371/4; FK *yol-*: 570/3; ŞHD *yol-*: 188b/5), (EDPT *yul-*: 918b; DTS *yol-*: 271a) — Kzk. *jul-* "yolmak, koparmak, çekmek, söküp çıkarmak"

yula "meşale, ışık, kandil" Uyg. (U I: 22_3; U III: 28_{26}; TT V: 49; TT VII: 24_{11}), DLT III: 25, KB: 288, 601, 885, HŞ: 3005, Kıp. (KFT: 74b/26), Çağ. (LD: 2131), (EDPT: 919a; DTS: 278a) — Kzk. *jula* "çıra, ışık, kandil"

yulḳ- "yolmak, koparmak" DLT III: 45, Kıp. (CC *yulḳ-*: 161/13; TZ *yolḳa-*: 37a/10), (EDPT: 924b; DTS: 278b) — Kzk. *julıḳ-, julḳ-, julḳı-* "çekmek, koparmak; sarsmak, silkmek"

yulḳun- "koparılmak, yolunmak, kazınmak" DLT III: 110, (EDPT: 927a; DTS: 278b) — Kzk. *julḳın-* "koparılmak, kırılmak, sökülmek; ileri atılmak;

zıplamak”

yultur- “yoldurmak” DLT III: 97, (EDPT: 923b; DTS: 278b) — Kzk. *juldır-* “yoldurmak”

yultuz “yıldız” ETY *yultuz*: 147, Uyg. (U I *yultuz*: 6_6; TT V *yultuz*: 78), DLT I *yulduz*: 96, III: 40, KB *yulduz*: 128, 139, 142, NF *yulduz*: 355/2, ME *yulduz*: 156/5, Muh. *yulduz*: 183, Kıp. (BV *yulduz*: 1b/18; CC *yulduz*: 122/33; İM *yulduz*: 44a/6; TA: 5b/6; TZ *yulduz*: 36a/4), Çağ. (BVt *yulduz*: 27/4; FK *yulduz*: 228/8; LM *yulduz*: 179; SS *yulduz*: 2450; GN *yılduz*: 62/1, *yulduz*: 62/11; LÇT *yulduz*: 634; ŞHD *yulduz*: 83b/11; LD *yulduz*: 2251), (EDPT: 922b; DTS: 278a) — Kzk. *juldız* “yıldız”

yultuzçı “astrolog, müneccim” Uyg. (Man III: 30_2; TT VI: 133), KB *yulduzçı*: 4376, Muh. *yulduzçu*: 157, Kıp. (CC *yulduzçı*: 130/13), (EDPT: 924a; DTS: 278a) — Kzk. *juldızşı* “astronomi bilgini, gökbilimci”

yuluġ “fidye karşılığı bırakma, kurtarma” Uyg. (TT VIII: E_9), DLT III: 13, KB: 1404, Kıp. (CC *yuluv*: 147/4), (EDPT: 925b; DTS: 278b) — Kzk. *juluv* “çıkarma, bırakma, geri çekme; sökme, yolma, ayıklama”

yuluķ “yoluk, yolunmuş” Çağ. (MKb: 90a/13), (EDPT: 925b) — Kzk. *julık* “yolunmuş, kırpılmış; ayakkabının yırtık yerini dikme”

yulun “ilik, murdar ilik” DLT III: 23, Çağ. (LÇT: 635), (EDPT: 930b; DTS: 278b) — Kzk. *julın* “ilik, murdar ilik, omurilik”

yulun- “yolunmak” DLT III: 85, (EDPT: 931b; — Kzk. *julın-* “yolunmak,

DTS: 278b)

koparılmak, sökülmek”

yuluş- “yoluşmak, çekişmek” DLT III: 75, (EDPT: 933a; DTS: 279a)

Kzk. *julıs-* “yoluşmak, birlikte yolmak; çekişmek, münakaşaya girmek”

yum- “yummak, kapamak” Uyg. (TT III: 152), DLT III: 64, KB: 624, 3851, 5030, NF: 429/2, KE: 149v/19, ME: 17/8, Çağ. (BV: 38a/5; CC: 111/22; GT: 253/6; İM: 83a/7; Kİ: 98; TA: 40a/7), Çağ. (BVt: 327/8; FK: 356/4; İD: 21/4; LM: 3259; MKb: 42b/6; MN: 13b/8; TEH: T711b/6; SS: 3805; HBD: 114/4; GN: 29/6; ŞHD: 17a/1; LD: 1550), (EDPT: 934a; DTS: 279a)

Kzk. *jum-* “yummak, gözlerini kapamak; ağzını kapamak, ses çıkarmamak”

yumalaḳ “yuvarlak, toparlak şey” KE: 165r/4, Çağ. (LÇT: 635), (Ata, 1997: 748)

Kzk. *jumalaḳ* “yuvarlak şey, koyunun yuvarlak olan gübresi”

yumġaḳ “yuvarlak nesne, yumak” Uyg. (U I: 8_5; AratU I: 162), DLT III: 44, Muh. *yumaḳ*: 169, Kıp. (Kİ *yumaḳ*: 98), Çağ. (ÇT *yumaḳ*: 636), (EDPT: 936a; DTS: 279a)

Kzk. *jumaḳ* “dünya, cennet; yuvaklak nesneler; *şuvmaḳ* “ip yumağı, yumak”

yumruḳ “yumruk” KE: 44v/15, Kıp. (GT: 254/1; Kİ: 93), Çağ. (FK: 583/6; MKb: 90a/12; LÇT: 636), (EDPT: 937b)

Kzk. *jumırıḳ* “yumruk”

yumluş- “kapanmak, yumulmak” DLT III: 105, (EDPT: 937a)

Kzk. *jumılıs-* “kapanmak, yumulmak”

yumru “yumru, şişkinlik; yuvarlak, toparlak” MM *yumrı*: 238/1, Kıp. (DM *yumrı*: 5a/2; TZ *yumrı*: 34b/9), Çağ. (LÇT *yumru*: 636), (Atalay, 1945: 289; Durgut, 1995: 236)

Kzk. *yumır* “yuvarlak, oval”

yumşa- “yumuşamak” DLT III: 306, KB: 2665, 4098, 6484, KE: 199r/9, Kıp. (TZ: 39a/6), Çağ. (FK: 650/5; TEH: T709b/19; LÇT: 636), (EDPT: 939a; DTS: 279b)

Kzk. *jumsa-* “yumuşamak”

yumşaḳ “yumuşak, hafif” Uyg. (Man I: 24_9; U III: 8_{14}; TT I: 178; AratU I: 131), DLT II: 74, III: 44, KB: 464, 703, 2229, NF: 210/9, KE: 6r/7, ME: 94/7, Muh. *yumuşaḳ*: 154, Kıp. (BV: 7b/23; CC: 77/17; DM: 4b/12; İM: 226a/3; KF: 60b/4; MG: 74b/9; MS: 20b/1; TA: 28b/1; TZ: 84a/10), Çağ. (FK *yumşaġ*: 310/6; MKb *yumşaġ*: 5a/11; TEH *yumşaġ*: A728b/21; LÇT *yumşaġ*: 636), (EDPT: 938b; DTS: 279b)

Kzk. *jumsaḳ* “sert olmayan, yumuşak”

yumşaḳlan- “yumuşamak” DLT III: 116, (EDPT: 939b; DTS: 280a)

Kzk. *jumsaḳtan-* “yumuşamak”

yumşaḳlıḳ “yumuşaklık, incelik” KE: 237v/8, ME: 34/1, Kıp. (İM: 296b/8; KF: 201b/4), Çağ. (BVt *yumşaġlıġ*: 244/6), (Ata, 1997: 748; Yüce, 1993: 212)

Kzk. *jumsaḳtıḳ* “yumuşaklık, kibarlık; gevşeklik”

yumşat- “yumuşatmak” DLT II: 354, ME: 54/5, Kıp. (BV: 40a/15; MG: 95b/9; TA: 45b/3), Çağ. (MKb: 74b/6), (EDPT: 939b; DTS: 280a)

Kzk. *jumsat-* “yumuşatmak”

yumtur- “yumdurmak, gözünü kapatmak” DLT III: 97, (EDPT: 935b)

Kzk. *jumdır-* “yumdurmak, gözünü kapatmak”

yumul- “yumulmak, kapanmak” DLT III: 55, KB: 3837, 5674, 6172, ME: 134/7, Kıp. (GT: 130/13; MG: 72b/6), Çağ. (BVt: 445/3), (EDPT: 936b; DTS: 280a)

Kzk. *jumıl-* “(göz) yumulmak, kapanmak”

yumur “hayvanların göden bağırsağı” DLT III: 9, (EDPT: 937a; DTS: 280a)

Kzk. *jumır* “işkembe”

yumurla- “yumru yapmak, yuvarlak hâle getirmek” DLT I: 389, Kıp. (MG: 67b/9), (EDPT: 938a; DTS: 280a)

Kzk. *jumırla-* “yumrulamak, yuvarlaklaştırmak”

yumurtġa “yumurta” Uyg. (AratU I *yumurtġa*: 182), DLT III *yumurtġa*: 433, KE *yumurtḳa*: 220r/21, ME *yumurtġa*: 84/6, Kıp. (BV *yumurtġa*: 20b/6, *yumurtḳa*: 39b/14; CC *yumurtḳa*: 119/8; GT *yumurtḳa*: 61/9; İM *yumurtḳa*: 136a/1; TA *yumurtḳa*: 11a/13), Çağ. (TEH *yumurtḳa*: A727a/17; LÇT *yumurtġa*: 636; ŞHD *yumurtḳa*: 167a/7), (EDPT: 938a; DTS: 280a)

Kzk. *jumırtḳa* “yumurta”

yumurtḳala- “yumurtlamak” KE: 220r/20, (Ata, 1997: 749)

Kzk. *jumırtḳala-* “yumurtlamak”

yumuş “iş, hizmet, vazife” Uyg. (TT VII: 40_{54}), DLT III: 12, KB: 1105, 2542, 2742, (EDPT: 938b; DTS: 280a)

Kzk. *jumıs* “iş, hizmet, emek, çalışma”

yumuşçı “hizmetçi, işçi, görevli” Uyg. (U II: 72_3), DLT III: 12, KB: 4618, 5955, KE: 187v/13, Kıp. (Kİ: 98; İH: 19), (EDPT: 939b; DTS: 280a)

Kzk. *jumısşı* “işçi”

yun- “yıkanmak” Uyg. (U II *yun-*: 42_{32}; TT VII *yun-*: 23_1), DLT III *yun-*: 66, KB *yun-*: 6017, NF *yun-*: 171/13, ME *yun-*: 140/4, MM *yun-*:

Kzk. *juvın-* “yıkanmak, temizlenmek, arınmak”

85/1; Kıp. (CC *yuvun-*: 150/3; KFT *yun-*: 353b/24; KK *yun-*: 81b/3; TZ *yuvun-*: 58b/12), (EDPT: 942b; DTS: 280b)

yundı "yemek yedikten sonra kabın yıkanılan suyu, bulaşık suyu" DLT III: 31, (EDPT: 947a; DTS: 281a) — Kzk. *juvındı* "bulaşık suyu"

yuŋ "yün, tüy, pamuk" Uyg. (PK *yuŋ*: 238), DLT III *yuŋ*: 362, KB *yüŋ*: 4442, 4767, NF *yüŋ*: 159/9, KE *yüŋ*: 12v/15, MM *yüŋ*: 345/1, Muh. *yün*: 176, Kıp. (BV *yüŋ*: 48b/12; CC *yun*: 43/3, *yuŋ*: 91/23; GT *yuŋ*: 93/4; İM *yüŋ*: 479b/8; KFT *yüŋ*: 323b/6; TA *yün*: 16A/3; TZ *yün*: 20b5, *yüŋ*: 16b/13), Çağ. (BVt *yüŋ*: 527/7; FK *yüŋ*: 259/6; LM *yüŋ*: 2831), (EDPT *yuŋ*: 941b; DTS *yüŋ*: 286a) — Kzk. *jün* "kıl, tüy, yün"

yuŋla- "yün kırkmak" DLT III: 404, (EDPT: 951b; DTS: 286a) — Kzk. *jünde-* "(deve, koyun vb.) yünlerini kırkmak, elle yolmak"

yuŋlat- "yünletmek, yün kırktırmak" DLT II: 359, (EDPT: 951b; DTS: 286a) — Kzk. *jündet-* "yün kırktırmak, yünletmek"

yupa- "acı çekmek, ihmal etmek, teselli bulmak" DLT III: 86, (EDPT: 872a; DTS: 277a) — Kzk. *juba-* "teselli etmek, avutmak"

yupan- "teskin etmek, ürkmek" DLT III: 83, HŞ: 967, (EDPT: 878b; DTS: 277a) — Kzk. *juban-, juvan-* "teselli etmek"

yupat- "oyalamak, eğlendirmek" DLT II: 315, Çağ. (ŞT: 72b/17), (EDPT: 872b; DTS: 277a) — Kzk. *jubat-, juvat-* "oyalamak, eğlendirmek, teselli etmek"

yurt "yurt, yer, memleket" ETY: 147, Uyg. (IrkB: 13; TT I: 120), DLT III: 7, KB: 5412, NF: 27/2, KE: 234r/20, ME: 47/7, Kıp. (BM: 6/6; CC: 33/14; İM: 225b/6; Kİ: 93; TA: 6a/12), Çağ. (LM: 2095; GN: 29/12; ŞT: 65b/3; ŞHD: 132a/9), (EDPT: 958a; DTS: 282a)

Kzk. *jurt* "yurt, memleket, yer; halk, millet"

yurun "yama, kumaş parça" Uyg. (U III: 45_{14}), DLT III: 22, MM: 19/4, Çağ. (FK: 501/2; LÇT: 629), (EDPT: 970b; DTS: 282a)

Kzk. *jurın* "kumaş parçası, deri parçası, parça"

yurunluġ "kumaş parçası olan" DLT III: 50, (EDPT: 971a; DTS: 282a)

Kzk. *jurındı* "kumaş parçası kullanılan, eklenen; deri parçalı olan"

yut "kışın soğuktan hayvanların telef olması, felaket" DLT III: 142, KB: 654, 1780, 5560, Kıp. (TZ: 27b/9), Çağ. (LÇT: 626), (EDPT: 883b; DTS: 282b)

Kzk. *jut* "kışın soğuktan hayvanların kırılması, telef olması; kıtlık, açlık, mal mülkten ayrılmak, yokluk"

yut- "yutmak" DLT II: 313, KB: 6284, KE: 89v/2, ME: 135/2, MM: 386/4, Muh.: 119, Kıp. (BV: 36b/3; GT: 188/5; KF: 237b/3; Kİ: 95; KK: 91a/11; TA: 37a/4; TZ: 8b/2), Çağ. (BVt: 410/6; FK: 164/4; İD: 319/2; LM: 1318; MKb: 53a/1; TEH: T704a/24; SS: 4623; HBD: 200/3; GN: 43/11; GD: 10/4; LÇT: 626; ŞT: 99b/4; SD: 396; ŞHD: 11a/1; LD: 1220), (EDPT: 885b; DTS: 282b)

Kzk. *jut-* "yutmak; hazmetmek, sindirmek"

yutdur- "yutturmak" ME: 3/7, Kıp. (BV: 36b/3, 68a/14), (Yüce, 1993: 212)

Kzk. *juttır-* "yutturmak"

yutum “yudum, bir içim” Çağ. (LÇT: 626), (Durgut, 1995: 626)

Kzk. *jutım* “yudum”

yuvḳa “zayıf, ince, yufka” Uyg. (AratU I: 107), DLT III: 33, KB: 3351, 3393, 4610, KE: 80v/16, ME: 23/2, Kıp. (BV *yuvḳa*: 5b/1; İM *yuvḳa*: 109b/7; MG *yuġa*: 91b/9), Çağ. (LÇT *yuḳa/yufḳa*: 631), (EDPT: 874a; DTS: 283a)

Kzk. *juḳa* “kalın olmayan, ince, yufka; cılız, sıska”

yügen “gem, dizgin, yular” DLT III *yügün*: 144, NF: 53/2, Kıp. (BV: 50b/7; CC: 102/27; İM: 192a/5; MG: 19b/1), Çağ. (ŞHD: 157a/6), (EDPT *yügün*: 913a; DTS *yügün*: 284b)

Kzk. *jügen* “dizgin, yular”

yügrüş- (< yügür-) “koşuşmak” DLT III: 102, NF: 249/3, (EDPT: 915a; DTS: 284b)

Kzk. *jügiris-* “koşuşmak”

yügür- “koşmak, hızlı yürümek” Uyg. (IrkB: 15; Man I: 7_{17}; U III: 31_{8}), DLT III: 68, KB: 384, 676, 1734, NF: 170/17, KE: 143r/21, ME: 12/8, Kıp. (CC: 150/4; GT: 314/6; Kİ: 96; KK: 79b/3; MG: 24a/6; TA: 37a/8; TZ: 12a/7), Çağ. (FK: 388/3; İD: 65/3; LM: 1137; MKb: 3b/6; TEH: T713a/25; SS: 2938; GN: 73/8; LÇT: 633; SD: 359; ŞHD: 30b/7; LD: 1765), (EDPT: 914b; DTS: 284b)

Kzk. *jügir-* “koşmak”

yügürt- “koşuşturmak” DLT III: 437, KB: 574, NF: 429/13, ME: 42/6, Çağ. (FK: 179/2; MKb: 26a/12; TEH: A727a/10; LD: 1152), (EDPT: 914b; DTS: 284b)

Kzk. *jügirt-* “koşuşturmak”

yügürüş “koşuşma” Çağ. (LÇT: 633), (Durgut, 1995: 633)

Kzk. *jügiris* “koşuşma, koşuşturma”

yük “yük, ağırlık” Uyg. (U I: 6_{12}; TT V: 43), DLT III: 4, KB: 195, 1286, 1437, NF: 131/10,

Kzk. *jük* “yük, ağırlık; vazife, görev,

KE: 23r/4, ME: 18/4, MM: 202/2, Muh.: 107, Kıp. (BM: 7/7; CC: 28/10; GT: 134/8; İM: 318b/1; Kİ: 96; KK: 48a/9; MG: 20a/9; TZ: 13a/1), Çağ. (BVt: 331/7; FK: 136/4; İD: 116/8; LM: 1391; MKb: 61a/8; TEH: T705a/27; SS: 4706; HBD: 137/7; LD: 1688), (EDPT: 910b; DTS: 285a)	sorumluluk; ceza, cefa; yorgan, yastık gibi ev eşyalarının genel adı"
yükle- "yüklemek" DLT III: 309, NF: 18/5, KE: 84v/10, MEÇ 41/4, Muh.: 129, Kıp. (BV: 33b/25; CC: 28/7; İM: 427b/2), Çağ. (LM: 1426; SS: 3418; LÇT: 632; ŞHD: 188b/4; LD: 1714), (EDPT: 912b; DTS: 285a)	Kzk. *jükte-* "yüklemek"
yüklen- "yüklenmek" KE: 234r/15, ME: 41/5, Çağ. (İD: 316/5; MKb: 31a/12; SS: 253; GN: 9/12; LD: 2129), (Ata, 1997: 750)	Kzk. *jükten-* "yüklenmek"
yüklet- "yükletmek" DLT II: 355, KE: 124r/20, Kıp. (KK: 83a/2; TA: 41b/6), Çağ. (GN: 31/10), (EDPT: 912b; DTS: 285a)	Kzk. *jüklet-* "yükletmek"
yüklüg[1] "hamile, gebe" KE: 38r/3, ME: 54/1, Kıp. (BV *yükli*: 14a/5; GT *yüklü*: 289/12; İM *yüklü*: 133a/3; KFT *yüklü*: 388a/42; KK *yüklü*: 69b/4; TA *yüklü*: 26b/4; ŞT *yükli*: 73b/7), (Ata, 1997: 750)	Kzk. *jükti*[1] "hamile, gebe"
yüklüg[2] "yüklü, yüklenmiş" NF: 258/6, KE: 197r/7, (Ata, 1998: 492)	Kzk. *jükti*[2] "yüklü, yük yüklenmiş"
yükün- "diz çökmek, secde etmek, eğilmek" Uyg. (U I: 5_1; TT II: 83), DLT III: 84, KB: 582, 5452, KE: 185v/21, Kıp. (İH: 31; Kİ: 96; TZ: 8b/7), Çağ. (FK: 689/168; LM: 2677; SS: 1866; GN: 64/12; ŞT: 77a/7; ŞHD: 37a/6),	Kzk. *jügin-* "diz çökmek, çömelmek; başvurmak, müracaat etmek"

(EDPT: 913b; DTS: 285b)

yükündür- "baş eğdirmek, itaat ettirmek" ETY: 148, Çağ. (Seng.: 344v/26), (EDPT: 914a; DTS: 285b)

Kzk. *jügindir-* "diz çöktürmek, itaat ettirmek; başvurdurmak, müracaat ettirmek"

yürek "yürek, kalp" Uyg. (TT X: 38; AratU I: 3), DLT III: 33, KB: 217, 1338, 1949, NF: 102/8, KE: 164r/12, MM: 331/4, Muh.: 141, Kıp. (BV: 23a/11; DM: 13b/2; GT: 173/4; İM: 143a/7; KF: 110a/6; MS: 46a/3; TA: 22b/10; TZ: 28b/11), Çağ. (BVt: 325/4; FK: 631/2; İD: 225/2; LM: 2871; MKb: 78b/10; TEH: T712a/25; GD: 9/4; HBD: 138/4; GN: 90/5; SD: 629; LD: 872), (EDPT: 965a; DTS: 286b)

Kzk. *jürek* "yürek, kalp; gönül; düşünce, ruh hâli"

yüreklen- "yüreklenmek, cesaretlenmek" DLT III: 115, NF: 369/2, KE: 223r/5, (EDPT: 966b; DTS: 286b)

Kzk. *jürekten-* "yüreklenmek, cesaretlenmek"

yüreklig "yürekli, cesaretli" Uyg. (TT VII: 23_3), DLT III: 18, KB: 2043, 2168, 2282, KE: 131v/3, Kıp. (Kİ *yüreklü*: 93), (EDPT: 966a; DTS: 286b)

Kzk. *jürekti* "yürekli, cesur"

yüreklülük "yüreklilik" ME: 174/2, (Yüce, 1993: 213)

Kzk. *jürektilik* "yürelilik, cesurluk"

yüreksiz "yüreksiz, korkak" KB: 2044, 2283, 2326, Muh.: 152, Kıp. (Kİ: 93), Çağ. (MKb: 78b/10), (EDPT: 966b; DTS: 286b)

Kzk. *jüreksiz* "yüreksiz, korkak"

yürük "hızlı koşan (at)" Kıp. (TZ: 11b/8), (Atalay, 1945: 291)

Kzk. *jürik, jüyrik* "hızlı koşan, hızlı giden"

yüz[1] “yüz sayısı” ETY: 148, Uyg. (IrkB: 32; Man I: 12_{15}; TT I: 165; PK: 239), DLT I: 80, KB: 190, 1469, 3058, NF: 20/6, KE: 2v/12, MM: 187/1, Muh.: 187, Kıp. (BV: 1b/12; DM: 16b/12; GT: 18/12; İM: 10b/8; KF: 16a/5; KK: 47b/3; MG: 38b/5; MS: 40b/6; TA: 24a/5; TZ: 60b/11), Çağ. (BVt: 216/1; FK: 19/4; İD: 101/1; LM: 1096; Mkb: 2a/13; MN: 45b/5; TEH: T695a/24; SS: 1096; GD: 118/6; HBD: 46/2; GN: 102/6; LÇT: 629; ŞT: 67b/2; SD: 690; ŞHD: 27a/6; LD: 715), (EDPT: 983a; DTS: 288a)

Kzk. *jüz[1]* “yüz, yüz sayısı”

yüz[2] “yüz, çehre, sima; yüz, satıh, taraf” ETY: 148, Uyg. (U III: 14_{12}; Man I: 10_{9}; TT I: 4; TT II: 6; TT III: 129), DLT III: 143, KB: 718, 2309, 3203, NF: 184/14, KE: 2v/20, ME: 13/7, MM: 84/1, Muh.: 85, 139, Kıp. (BV: 4b/16; DM: 13a/4; GT: 44/11; İH: 32, 33; KF: 137a/5; KFT: 287b/14; KK: 68a/8; MG: 40b/4; MS: 22a/6; TA: 21a/13; TZ: 38a/10), Çağ. (BVt: 722/1; FK: 122/5; İD: 54/6; LM: 1383; MKb: 4a/1; MN: 114a/4; TEH: T711b/1; SS: 1336; GD: 89/6; HBD: 54/4; GN: 103/5; LÇT: 629; ŞT: 91a/15; SD: 485; ŞHD: 160a/4; LD: 1287), (EDPT: 983a; DTS: 287b)

Kzk. *jüz[2]* “yüz, çehre, surat; yer yüzü, dünya, yüzey; bıçak, ustura gibi aletlerin yan tarafı, keskin tarafı, yüzü, taraf”

yüz- “yüzmek, suda yüzmek” Uyg. (Man I: 17_{14}), DLT III: 59, KE: 24r/1, Muh.: 120, Kıp. (CC: 36/28; DM: 19b/15; KFT: 112a/5; Kİ: 93; KK: 84a/10; TA: 37b/7; TZ: 25b/12), Çağ. (ŞHD: 129b/9), (EDPT: 984a; DTS: 288a)

Kzk. *jüz-* “yüzmek, suda yüzmek”

yüzinçi “yüzüncü” Kıp. (KK: 75b/8), (Toparlı,

Kzk. *jüzinşi* “yüzüncü”

1999: 132)

yüzleş- "yüzleşmek" Kıp. (TZ: 10b/4), Çağ. (LÇT: 629), (Atalay, 1945: 291) Kzk. *jüzdes-* "yüzleşmek; yüz yüze görüşmek"

yüzlik "yüz kişiden oluşan topluluk" Çağ. (ŞT: 82a/8, 82b/1), (Ölmez, 1996: 485) Kzk. *jüzdik* "yüz kişiden oluşan birlik"

yüzlüg "yüzlü" DLT III: 45, NF: 22/15, KE: 35r/14, ME: 179/6, Kıp. (KH *yüzlü*: 7/7), Çağ. (MKb *yüzlük*: 21b/8; HBD *yüzlüg*: 116/2; FK *yüzlüg*: 340/1), (EDPT: 987a; DTS: 288b) Kzk. *jüzdi* "yüzlü, çehreli, simalı"

yüztür- "suda yüzdürmek" DLT III: 95, Kıp. (BV: 51a/24), Çağ. (GN *yüzdür-*: 62/12), (EDPT: 985a; DTS: 288b) Kzk. *jüzdir-* "suda yüzdürmek"

yüzük "yüzük" DLT III: 18, NF: 77/16, KE: 21v/3, MM: 192/1, Muh.: 150, Kıp. (CC: 130/11; DM: 12b/6; GT: 209/10; KF: 111b/5; KFT: 26b/16; TA: 19a/5; TZ: 14b/5), Çağ. (GN *üzük*: 98/8), (EDPT: 986b; DTS: 288b) Kzk. *jüzik* "yüzük"

3. SONUÇ

Eski Türkçeden, Eski Kıpçakçadan, Çağataycadan birçok kelimenin Kazakçanın söz varlığında yer aldığı görülmüştür. Tespit edebildiği kadarıyla, Eski Türkçeden Kazakçaya yaklaşık olarak 4430 kelime geçmiştir. Bu kelimeler bugün Kazakçanın sözlüklerinde ve ağızlarında güncel olarak kullanılmaktadır. Bu kelimelerden, Divanü Lûgat-it Türk'ten Kazakçaya ulaşan kelime sayısı 500'e yakındır.

amaç "ağaçtan yapılan, saban ve benzeri çiftçi aygıtları" DLT I: 52, (DTS: 41a) → Kzk. *amaş* "ağaçtan yapılan, saban ve benzeri çiftçi aygıtları".

arvaş "büyü, sihir" DLT I: 283, (EDPT: 199a; DTS: 58b) → Kzk. *arbas* "büyü, sihir, efsun".

atız "tarla arasına suyun geçmesi için yapılan set, ark" DLT I: 54, (EDPT: 73b; DTS: 67a) → Kzk. *atız* "tarla arasına suyun geçmesi için yapılan set, toprağı arklar oluşturacak şekilde parçalara ayırma".

Harezm döneminden Kazakçaya ulaşan kelime sayısı 100'ün üzerindedir.

burnaḳı "önceki, evveki" KE: 213r/3, (Ata, 1997: 144) → Kzk. *burnağı* "önceki, evvelki".

eşme (< eş-me) "kuyu" ME: 51/8, (Yüce, 1993: 121) → Kzk. *espe* "kuyu, derinliği az olan içinde su bulunan kuyu".

ıŋırçaḳ "tahterevan" KE: 180v/20, (Ata, 1997: 256) → Kzk. *ıŋırşaḳ* "öküze yük yüklemek için ve binmek için vurulan semer".

Eski Kıpçakça döneminden Kazakçaya ulaşan kelime sayısı 350'nin üzerindedir.

arvana "dişi deve" Kıp. (BM: 7/6; DM: 7a/11), (Toparlı, 2003: 16; Zajączkowski, 1958: 8) → Kzk. *arvana* "tek hörgüçlü, kısa tüylü, soğuk havaya dayanıksız sıcak çöle dayanabilen, çok süt veren cins bir deve (KTAS: 71a); *arvana bota* "arvana cinsi ile tek hörgüçlü devenin birleşiminden oluşan deve yavrusu".

eten, etene “ana rahminde çocuğun içinde gelişip yetiştiği ve doğumdan hemen sonra düşen parça; (doğumlarda) son, eş” Kıp. (TZ *atana/eten*: 14a/9, 33b/10; İH *etan*: 2), (İzbudak, 1936: 19) → Kzk. *etene* “etle tırnak gibi olan, çok yakın, eş”.

Çağatay döneminden Kazakçaya ulaşan kelime sayısı 265’in üzerindedir.

ırım “fal, nazar; batıl inanç” Çağ. (Pav.C., 109; LÇT: 115), (DTS: 220a; ESTY I: 666; VEWT: 166b; Vámbéry, 1867: 233) → Kzk. *ırım* “batıl inanç, boş inanç”.

ḳaytış “geri dönüş, geri dönme” Çağ. (Pav.C. 413), (EDPT: 675b; Radloff, II: 35) → Kzk. *ḳaytıs* “birlikte geri dönüş, geri dönme; dünyadan göçmek, ölmek”.

ḳolbaġ “bilezik, kolbağı” Çağ. (Seng.: 290r/7; FK: 618/2; LÇT: 486), (Vámbéry, 1867: 319; DS: 2909; ESTY VI: 38) → Kzk. *ḳolbav* “beşikteki çocuğun düşmemesi için kollarını bastırarak bağlamaya yarayan ip; bilezik”.

Son olarak, çalışmamız Kazakçanın bütün söz varlığını Türk dili açısından ele alması bakımından, çalışmamızın Türk diliyle uğraşanlara yardımcı olması temenni edilmektedir.

KAYNAKÇA

Abik, Ayşehan Deniz. 1993. Ali Şîr Nevâyî'nin Risâleleri, Tarîh-i Enbiyâ ve Hükemâ, Tarîh-i mülûk-i Acem, Münşeât: Metin-Gramatikal İndeks-Sözlük. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.

Ağar, Mehmet Emin. 1986. Baytaratü'l-Vâzıh (İnceleme-Metin-indeks). Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____. 1989. Kitâbu Fi'l-Fıkh Bi-Lisani't-Türki (İnceleme-metin-Sözlük). Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aksan, Doğan. 2018. **Türkçenin Sözvarlığı**. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Aktay, Gülayhan, Henryk Jankowski. 2011. **Słownik Kazachsko-Polski**. Kraków.

Arat, Reşit. Rahmeti. 1947. **Kutadgu Bilig, I -Metin-**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 1951. **Atebetü'l-Hakayık**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 1965. **Eski Türk Şiiri**. Ankara: TTK Yayınları.

_____. 1979. **Kutadgu Bilig III (index)**. yay. Kemal Eraslan, Osman F. Sertkaya, Nuri Yüce. İstanbul: TKAE.

Árpád, Berta. 1996. **Deverbale Wortbildung im Mittelkiptschakischn-Türkischen**. Wiesbaden.

Ata, Aysu. 1997. **Ḳıṣaṣü'l-Enbiyā II (Dizin)**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 1998. **Nehcü'l-Feradis (Dizin)**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 2013. **Karahanlı Türkçesinde İlk Kur'an Tercümesi (Rylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)**. Ankara: TDK Yayınları.

Atalay, Besim. 1970. **Abuşka Lûgati veya Çağatay Sözlüğü**. Ankara: Ayyıldız Matbaası.

_____. 2013. **Divanü Lugat-it Türk Tercümesi**. 6. bs. Ankara: TDK Yayınları.

Ayazlı, Özlem. 2012. **Altun Yaruk Sudur: VI. Kitap Karşılaştırmalı Metin Yayını**. Ankara: TDK Yayınları.

Bang, W., A. von Gabain. 1929. **Türkische Turfan-Texte I**. Berlin.

_____. 1929. **Türkische Turfan-Texte II**. Berlin.

_____. 1930. **Türkische Turfan-Texte III**. Berlin.

_____. 1930. **Türkische Turfan-Texte IV**. Berlin.

_____. 1931. **Türkische Turfan-Texte V**. Berlin.

_____. 1931. **Analytischer Index zu den fünf ersten Stücken der Türkischen Turfan-Texte**. Sitzung der Phil.-hist Klasse vom 4.

Bang, W., G. R. Rachmati, A. von Gabain. 1934. **Türkiche Turfan-Texte VI. Das Buddhistiche Sūtra Sekiz Yükmek**. Berlin.

Bang, W., G. R. Rahmeti. 1934. Türlü Cehennemler Üzerine Uygurca Parçalar. **Türkiyat Mecmuası** cilt: IV. s. 251-264.

_____. 1936. **Oğuz Kağan Destanı**. İstanbul: Burhaneddin Basımevi.

Baskakov, N. 1958. **Karakalpakşa-Russşa Sözlik**. Moskva.

_____. 1963. **Nogaysko-Russkiy Slovar**. Moskva.

Battal, Aptullah. 1988. **İbni-Mühennâ Lugati**. Ankara: TDK Yayınları.

Bayınkol, K. 2014. **Kazak Tiliniŋ Tüsindirme Sözdigi**. Almatı.

Bayniyazov, A., J. Bayniyazova. 2007. **Türikşe-Kazakşa Sözdik**. Almatı.

Bazılhan, B. 1977. **Kazakşa-Mongolşa Sözdik**. Ulanbatır.

Bekturov, Ş., A. Bekturova. 2001. **Kazakşa-Orıssşa Sözdik**. Astana.

Berbercan, Mehmet Turgut. 2018. **Çağatayca Gülistan Tercümesi**. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.

Bizakov, S., 2005. **Kazak Tiliniŋ Sinonimder Sözdigi**. Almatı: Arıs Baspası.

Borovkov, A. K. 2002. **Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII. – XIII. Yüzyıllar)**. çev. Halil İbrahim Usta-Ebülfez Amanoğlu. Ankara: TDK Yayınları.

Budagov, Lazar. 1869-1871. **Sravnitel'nıy slovar' turetsko-tatarski' nareçiy I-II**. Sanktpeterburg.

Caferoğlu, Ahmet. 1931. **Abû Hayyân Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk**. İstanbul: Evkaf Matbbası.

Canku, Erantepli Ayşegül. 1988. Muhammed Sâlih, Şeybânî-nâme (69b-138b) Metin-İndeks. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Clauson, Sir Gerard. 1960. **Senglax. A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammed Mahdi Xan**. London: E. J. Gibb Memorial Series, New Series.

_____. 1972. **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish**. Oxford: Clarendon Press.

Corturteille, P. 1870. **Dictionnarie Turk-Oriental**. Paris.

Çelik, Ülkü. 1993. Ali Şīr Nevāyī, Leylī vü Mecnun. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dankoff, R., J. Kelly. 1982-1985. **Maḥmūd al-Kāšγarī: Compendium of the Turkic Dialects (Dīvān Luγāt at-Turk) I-III.** Cambridge/MA.

Delice, İbrahim. 2003. **Hulasa Okçuluk ve Atçılık. Kitâb fî-İlmi!n-Nüşşâb – Kitâb fî-Riyâzât'il-Hayl Kitâb fi'-İlmi'l-Musâbaka**. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Dıbo, A. V. 2003. **Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov, Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovı na bukvi "L, M, N, P, S"**. Moskva.

Doerfer, G. 1963-1975. **Turkische und mongolische Elemente im Neupersischen Band I-IV**. Wiesbaden: Fransz Steiner Verlag GMBH.

_____. 1980-1981. Türkolojide Eleştiri Sorunları. **TDAY-Belleten**. s. 87-99.

Durgut, Hüseyin. 1995. Şeyh Süleyman Efendi-yi Buhāri, Lugat-i Çağatay ve Türki-yi Osmani (Cild-i Evvel). Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eckmann, János. 1971. **The Dīvan of Gadā'ī**. Bloomington.

_____. 2003. **Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar.** yay. Osman Fikri Sertkaya. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 2004. **Nehcü'l-Ferādiṣ, Uştmaḫlarnıŋ Açuq yolı (Cennetlerin Açık yolu) Metin-Tıpkıbasım**. yay. Semih Tezcan-Hamza Zülfikar. Ankara: TDK Yayınları.

Egorov, B. G. 1964. **Etimologiçeskiy Slovar Çovaşskogo Yazıka**. Çeboksarı.

Eraslan, Kemal. 1996. **Mevlânâ Safiyyü'd-dîn: Neseb-nâme Tercümesi**. İstanbul: Yesevî Yayıncılık.

_____. 1999. **Mevlânâ Sekkâki Dîvanı**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 2001. **Alî-Şîr Nevayî Mecâlisü'n-Nefâyis 2 cilt**. Ankara: TDK Yayınları.

Erbay, Fatih. 2003. Muḥammed Bin Aḥmedü'z-Zāhide' Ait Çağatayca Bir Fıkıh Kitabı (İnceleme-Metin-Sözlük). Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____. 2008. W. Radloff'un "Opıt Slovarya Tyurkskih Nareçiy" Adlı Eseri ve Eserde Geçen Çağatay Türkçesine Ait Kelimelerin İncelenmesi. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdal, Marcel. 1991. **Old Turkic Word Formation. A Functional Approach to the Lexicon I-II**. Wiesbaden: Otto Harrasowitz Verlag.

_____. 2004. **A Grammar of Old Turkic**. Leiden-Boston: E. J. Brill.

Eren, Hasan. 1999. **Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü**. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Fedotov, M. R. 1996. **Etimologiçeskiy Slovar Çuvaşskogo Yazıka I-II**. Çeboksarı.

Gabain, A. von. 1935. **Die Übersetzung der Biographie Hüen-tsangs**. Berlin: I. Bruchstücke des 5. Kapitels. SPAW. s. 151-180.

_____. 1938. **Briefe der uigurischen Hüen-tsang-Biographie**. Berlin: SPAW. s. 371-414.

_____. 1950. **Alttürkische Grammatik**. 2. bs, Lepzing.

_____. 2007. **Eski Türkçenin Grameri** çev. Mehmet Akalın. Ankara: TDK Yayınları.

Gabain, A. von, W. Winter. 1958. **Türkische Turfan-Texte IX**. Berlin.

Gabain, A. von, T. Kowalski. 1959. **Türkische Turfan-Texte X. Das Avadāna des Dämons Ātavaka**. Berlin.

Grønbech, Kaare. 1942. **Komanisches Wörterbuch. Türkischer Wortindex zu Codex Cumanicus**. Kopenhagen.

Güzeldir, Muharrem. 2002. Abuşķa Lüġati (Giriş-Metin-İndeks). Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Habşay, S., E. Minis. 1954. **Mongolşa-Kazakşa Sözdik**. Ulanbatar: Mongol Memleket Baspası.

Hacıeminoğlu, Necmettin. 2000. **Kutb'un Husrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri**. Ankara: TDK Yayınları.

Hamilton, James Russell. 2011. **İyi ve Kötü Prens Öyküsü**. çev. Vedat Köken. Ankara: TDK Yayınları.

Houtsma, M. Th. 1894. **Ein türkisches und arabisches Glossar**. Leiden.

Iskakov, A. (red.). 1966. **Kazak Tiliniŋ Kıskaşa Etimologiyalık Sözdigi**. Almatı: Kazak SSR Ġılım Baspası.

_____. 1974-1976. **Kazak Tiliniŋ Tüsindirme Sözdigi 2 cilt** Almatı: Kazak SSR Ġılım Baspası.

_____. 1978-1986. **Kazak Tiliniŋ Tüsindirme Sözdigi 10 cilt** Almatı: Kazak SSR Gılım Baspası.

_____. 2011. **Kazak Ëdebi Tiliniŋ Sözdigi 15 cilt**. Almatı.

İzbudak, Velet. 1936. **El - İdrak Haşiyesi**. Ankara: TDK Yayınları.

Jalıkulı, G. (red.). 1997. **Kazak Desturlı Medeniyetiniŋ Entsiklopediyalık Sözdigi**. Almatı.

Januzakov, T. 2008. **Kazak Tiliniŋ Tüsindirme Sözdigi**. Almatı: Dayk-press.

Kaçalin, Mustafa Sinan. 2011. **Niyāzį, El- Luġātu'n- Nevā'iyye ve'l İstişhādātu'l-Caġatā'iyye**. Ankara: TDK Yayınları.

Kaliyev, G., O. Hakısbekov, Ş. Sarıbayev, A. Uderbayev (red.). 2005. **Kazak Tiliniŋ Aymaktık Sözdigi**. Almatı: Arıs Baspası.

Karaağaç, Günay. 1997. **Mevlânâ Lutfî Dîvanı**. Ankara: TDK Yayınları.

Karamanlıoğlu, Ali Fehmi. 1989. **Gülistan Tercümesi (Kitâb Gülistan bi't Türkî)**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 1994. **Kıpçak Türkçesi Grameri**. Ankara: TDK Yayınları.

Karasoy, Yakup. 1998. **Şîbân Han Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)**. Ankara: TDK Yayınları.

Kaya, Ceval. 1994. **Uygurca Altun Yaruk: Giriş, Metin ve Dizin**. Ankara: TDK Yayınları.

Kaya, Önal. 1989. Ali Şīr Nevāyī: Fevāyidü'l-kiber. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koç, Kenan, Ayabek Bayniyazov, Vehbi Başkapan. 2003. **Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü**. Ankara: Akçağ Yayınları.

Koç, Kenan, Oğuz Doğan. 2004. **Kazak Türkçesi Grameri**. Ankara: Gazi Kitabevi.

Köktekin, Kâzım. 2013. **Yûsuf Emirî Dehnâme**. Ankara: TDK Yayınları.

Kuanışbayev, Ercan. 2006. Kitāb Fi'l-Fıkh (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım). Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Kültür Bakanlığı. 1991. **Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü**. Ankara.

Le Coq, Albert von. 1912. **Türkische Manichaica aus Chotscho I**. Berlin: (AKPAW. Phil.-hist. C1. 1911. Anhang: Abhandlungen nicht zur Akademie gehöriger Gelehrter. 6.).

_____. 1919. **Türkische Manichaica aus Chostscho II**. Berlin: (APAW. Phil.-hist. K1. 1919).

_____ 1922. **Türkische Manichaica aus Chostscho III**. Nebst einem-christlichen Bruchstück aus Bulayıq. Berlin: (APAW. Phil.-hist. K1. 1922)

Lessing, Ferdinand D. 1960. **Mongolian-English Dictionary**. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

Levitskaya, L. S. 1989. **Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov, Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovı na bukvi "C", "J" i "Y"**. Moskva.

_____. 2000. **Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov, Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovı na bukvi "K"**. Moskva.

Levitskaya, L. S., A. V. Dıbo, V. İ. Rassadin. 1997. **Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov, Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovı na buvi "K", "Ḳ"**. Moskva.

Li, Yong-Sŏng. 1999. **Türk Dillerinde Akrabalık Adları**. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 15, İstanbul.

_____. 2017. **C. Brockelmann'ın "Doğu Türkçesi Grameri" Dizini**. Ankara: TDK Yayınları.

Malbakov, Mırzabergen. 1995. **Kazak Sözdikteri**. Almatı.

Musabayev, G. G. 1978. **Russko-kazahskiy slovar**. Almatı.

Müller, F. W. K. 1908. **Uigurica I**. Berlin: APAW.

_____. 1910. **Uigurica II**. Berlin: APAW.

_____. 1920. **Uigurica III**. Berlin: APAW.

_____. 1931. **Uigurica IV**. Berlin: SPAW.

Nadelyayev, V. M., D. M. Nasilov, E. R. Tenişev, A. M. Şçerbak. 1969. **Drevnetyurskskiy slovar'**. Leningrad.

Nişanyan, Sevan. 2002. **Sözlerin Soyağacı, Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü**. İstanbul.

Orak, Bayram. 1995. Lutfi'nin Gül ü Nevruz'u Gramer İndeksi. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Oraltay, H., Nuri Yüce, Saadet Pınar. 1984. **Kazak Türkçesi Sözlüğü**. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Yayını.

Orkun, Hüseyin Namık. 2011. **Eski Türk Yazıtları**. (Birleştirilmiş 3. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Ölmez, Mehmet. 1991. **Altun Yaruk III. Kitap (= 5. Bölüm). (Suvarṇaprabhāsasūtra)**. Ankara.

_____. 1997. Eski Türk Yazıtlarında Yabancı Öğeler (2). **Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi,** Cilt: 7. s. 175-186.

_____. 2007. **Tuwinicher Wortschatz mit alttürkischen und mongolischen Parallelen = Tuvacanın Sözvarlığı - Eski Türkçe ve Moğolca Denkleriyle**. Wiesbaden.

_____. 2017. **Köktürkçe ve Eski Uygurca Dersleri**. İstanbul: Kesit Yayınları.

Ölmez, Zuhal. 1993. Mahbûbu'l-kulûb, İnceleme-Metin-Sözlük. Doktora Tezi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____. 1996. **Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terâkime (Türkmenlerin Soykütüğü)**. Ankara: Simurg Yayınları.

Öner, Mustafa. 1998. **Bugünkü Kıpçak Türkçesi**. Ankara: TDK Yayınları.

Özcan, Ceyda. 2014. Eski Uygurca Kuanşi İm Pusar İncelemesi (Metin-Çeviri-Açıklamalar-Sözlük). Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdarendereli, N. 2002. Ali Şîr Nevâyî İlk Divan İnceleme-Metin-Dizin. Doktora Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özgür, Can. 2003. **Kitâbü'l Hayl (Memlük Kıpçakçasıyla Yazılmış İlk Türk At ve Atçılık Eserinin Paris Yazması)**. İstanbul: Çantay Yayınları.

Öztopçu, Kurtuluş. 2002. **Kitāb fī 'İlm An-Nuşşāb (Memlûk Kıpçakçasıyla 14. yy.'da Yazılmış Bir Okçuluk Kitabı)**. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 34.

Özyetgin, A. Melek. 2001. **Ebū Ḥayyān Kitābu'l-İdrāk li Lisāni'l-Etrāk (Fiil: Tarihî-Karşılaştırmalı Bir Gramer ve Sözlük Denemesi)**. Ankara: KÖKSAV.

Pelliot, Paul. 1914. La Version Ouigoure De L'historie Des Princes Kālyaṇaṃkara et Pāpaṃkara. **T'oung Pao**. XV, s. 225-272.

Rachmati, G. R. 1930. **Zur Heilkunde der Uiguren I**. SPAW.

_____. 1932. **Zur Heilkunde der Uiguren II**. SPAW.

_____. 1937. **Türkische Turfan-Texte VII**. Berlin.

Radloff, W. 1893-1911. **Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte I-IV**. Sanktpeterburg.

_____. 1928. **Uigurische Sprachdenkmäler.** Materialien nach dem Tode des Verfassers mit Ergänzungen von Sergey Malov herausgegeben. Leningrad.

Räsänen, M. 1969. **Versuch eines etymologischen Wörterbuchs der Türksprachen**. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

Röhrborn, Klaus. 1977. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachamaterial der vorislamichen türkischen Texte aus Zentralasien**. Lieferung1 a-agrıg. Wiesbaden.

_____. 2010. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachamaterial der vorislamichen türkischen Texte aus Zentralasien**. -Neubearbeitung- I. Verben. Band 1: ab- -äzüglä-, Stuttgart.

_____. 2015. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachamaterial der vorislamichen türkischen Texte aus Zentralasien**. -Neubearbeitung- II. Nomina-Pronomina-Partikrln. Band 1: a - asvık, Stuttgart.

Sertkaya, Osman Fikri. 1988. *Çın* "doğru, gerçek". **Türk Dili**, cilt: LV. sayı: 436, s. 175-181.

Sevortyan, Yervand Vladimiroviç. 1974. **Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov (Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovı na glasnıye)**. Moskva.

_____. 1978. **Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov, Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovı na bukv "B"**. Moskva.

_____. 1980. **Etimologiçeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov, Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovi na bukvi "V", "G" i "D"**. Moskva.

Sızdık, R., N. Uveliulı, K. Jamanbayeva, K. Küderinova. 2001. **Kazak Tilinin Orfografiyalık Sözdigi**. Almatı: Dayk-press.

Steingass, Francis Joseph. 1892. **Comprehensive Persian-English Dictionary, including the Arabic words and phrases to be met with in Persian literature**. London.

Şeyh Süleyman Efendi-yi Buhāri. 1298. **Lugat-i Çağatay ve Türki-yi Osmani**, İstanbul.

Şen, Mesut. 1993. Gazi Zahirüddin Muhammed Bâbur, Bâburname Giriş-Metin (Kâbil ve Hindistan Bölümleri)- Açıklamalı Dizin. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Taş, İbrahim. 2009. **Kutadgu Bilig'de Söz Yapımı**. Ankara: TDK Yayınları.

Tekin, Şinasi. 1976. **Uygurca Metinler II: Maytrisimit. Burkancıların mehdisi Maitreya ile buluşma Uygurca iptidaî bir dram (Burkancılığın Vaibhāşka tarikatine ait bir eserin Uygurcası)**, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları 263. Edebiyat Fakültesi Yayınları 44.

_____. 1980. **Maitrisimit nom Bitig**. Berlin: Berliner Turfantexte IX.

_____. 1993. **Uygurca Metinler I: Kuanşi İm Pusar (Ses İşiten İlâh)**. Ankara: TDK Yayınları.

Tekin, Talat. 1994. **Tunyukuk Yazıtı**. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 5. Simurg Yayınları.

_____. 1995. **Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler**. İstanbul: Simurg Yayınları.

_____. 1998. **Orhon Yazıtları**. İstanbul: Simurg Yayınları.

_____. 2010. **Orhon Yazıtları**. Ankara: TDK Yayınları.

Tekin, Talat, Mehmet Ölmez, Emine Ceylan, Zuhal Ölmez, Süer Eker. 1995: **Türkmence-Türkçe Sözlük**. Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 18.

Tezcan, Semih. 1981. "Kutadgu Bilig Dizini Üzerine". **TTK-Belleten**. cilt: XLV/II, sayı: 178, s. 23-78.

Tietze, Andreas. 2002. **Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı Cilt 1 A-E**. İstanbul-Wien: Simurg Yayınları.

_____. 2009. **Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı Cilt 2 F-J**. Wien.

Toparlı, Recep. 1987. **Kitab-ı Mukaddime-i Ebu'l-Leys es-Semerkandi**. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.

_____. 1992. **İrşâdü'l-Müluk ve's-Selâtîn**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 2003. **Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-lügati't-Türkiyye**. Ankara: TDK Yayınları.

Toparlı, Recep, M. Sadi Çögenli, Nevzat H. Yanık. 1999. **El-Kavânînü'l-Külliye Li-Zabti'l-Lügati't-Türkiyye**. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 2000. **Kitâb-ı Mecmu-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî**. Ankara: TDK Yayınları.

Toparlı, Recep, Mustafa Argunşah. 2014. **İslâm, Mu'înü'l-Mürîd**. Ankara: TDK Yayınları.

Toparlı, Recep, Hanifi Vural, Recep Karaatlı. 2014. **Kıpçak Türkçesi Sözlüğü**. Ankara: TDK Yayınları.

Tören, Hatice. 2001. **Alî Şîr Nevâyî: Sedd-i İskenderî (İnceleme-Metin)**. Ankara: TDK Yayınları.

Tural, G. 2015. **Seb'a-yi Seyyār (Yedi Gezegen) Giriş-Metin**. Ankara: TDK Yayınları.

Türk Dil Kurumu. 1945. **Ettuhfet-üz-Zekiyye Fil-Lugat!it-Türkiyye**. çev. Besim Atalay. Ankara.

Türk Dil Kurumu. 2009. **Türkiye'de Halk Ağızlarından Derleme Sözlüğü**. Ankara.

Türk, Vahit. 1990. Mecalisü'n-Nefa'is (Metin-İnceleme) 2 cilt. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkay, K. 1988. Ali Şīr Nevāyī: Bedāyiu'l-vasat (Üçüncü Divan). Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uğurlu, Mustafa. 1987. **Münyetü'l-Guzāt**. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Vámbéry, H. 1878. **Etimologisches Wörterbuch der turko-tatarischen Sprachen**. Leipzing.

Yıldırım, Talip. 2002. Hüseyin Baykara Divanı (Metin-İnceleme-Dizin). Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yudahin, K. K. 1998. **Kırgız Sözlüğü I-II**. çev. Abdullah Taymas. Ankara: TDK Yayınları.

Yüce, Nuri. 1993. **Mukaddimetü'l-Edeb, Ḫvārizm Türkçesi ile Tercümeli Şuşter Nüshası (Giriş- Dil Özellikleri- Metin- İndeks)**. Ankara: TDK Yayınları.

Zajączkowski, A. 1958. **Słownik Arabsko-Kıpczacki. Bulġat al-muštāq fī luġat al-Türk wa-l-Qifẓāḳ**. Warzawa.

Zenker, J. Theodor. 1866. **Türkisch-Arabisch-Persisches Handwörterbuch**. Leipzig.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı: Emin

Soyadı: Oba

Doğum Yeri: Siirt- Pervari

Doğum Tarihi: 01.08.1987

E-posta: eminoba@hotmail.com

Eğitim Durumu

Lisans: Korkut Ata Üniversitesi, Türk Dili ve Edabiyatı, 2006-2010.

Yüksek Lisans: Fatih Üniveritesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, 2012-2014.

Doktora: Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edabiyatı, 2014- devam ediyor.